bijzonder van den landbouw bestaan, en vooral veel indigo, koffij en koren teelen.

MARAMBRYA, Braz. eil., aan de kust der prov. Rio Janeiro, ten O. van Isla-Grande.

MARAME, N. Amer. riv., valt in 't meer Michigan. 292. 2. L. 42. 55. N. B.

MARAN, Rus. riv., prov. Mingrelië.

MARANA, riv. in den Kerk. Staat, bij Rome, die zich in twee takken verdeelt, waarvan de eene in de Teverone, en de andere in den Tiber valt.

MARANCHE, Fr. stadje, dep. Moezel.

MARAND, Perz. riv., die in de prov. Azerbidia, op het gebergte van dien naam, ontspringt, van het W. naar het N. loopt; 4 mijlen van Marand zich onder aarde verliest, en vervolgens weder te voorschijn komt, en in den Aras valt. 2. Stad aan voorn. riv., en 't meer Urmia, met 25,000 inw. 64. 5. L. 38. 30. N. B.

MARANGUE, Afr. dorp in Monomotapa, prov. Sena.

MARANHAO, zie Maragnan.

MARANILLA KEYS, N. W. uiteinde der Bahama's eil., op 28. N. B.

MARANO, Lomb. Ven. vlek, legatie Udine, met slechte vestingwerken, 1000 inw. en visscherij. 2. Vlek in het hert. Modena, aan de Panaro. 3. Nap. dorp, prov. Napels, met 6,600 inw.

MARANON, zie Amazonen.

MARANS, Fr. stad, dep. Ned. Charente, arr. La Rochelle, aan de Sèvre Niortaise, met 4700 inw. en zouthandel. 2. Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

MARANSART, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 350 inw.

MARANSIN, Fr. stadje, dep. Gironde.

MARANTABUAN, klein O. Ind. eil. ten N. van Borneo. 135. 25. L. 6. 55. N. B.

MARAQUIN, kleine Z. Amer. riv. in Nederl. Guiana, valt in de Cuyuni.

MARASA of *Marasna*, Afr. stad aan den Z. tak des Nigers in Wangara.

MARASAK, Turk. koopstad in Romanië, sands. Delonia of Janina, tegenover Corfu, aan zee gelegen.

MARASCH, zie Merasch.

MARASIND, twee kleine eil. in de Ind. zee, op 136. 6. L. 5. 15. Z. B.

MARATEA, Nap. stad, prov. Basilicata, aan de golf van Policastro, met 5000 inw. 2. Vlek aldaar; 3,550 inw.

MARATHON, Turk. dorp, sands. Egribos, door de overwinning der Grieken op de Perzen beroemd; thans ½ mijl van zee gelegen.

MARATI, volksstam van zeeroovers op de N. kust van het eil. Madagascar.

MARATONISI of *Marathonissi*, Turk. stad in het Z. van Morea, distr. Maina, aan eene golf van dien naam.

MARATTEN, zie Mahratten.

MARATUBA, groep van 6 O. Ind. eil., aan de O. kust van Borneo. 136. 21. L. 2. 15. N. B.

MARAUA, Arab. dorp, lands. Yemen.

MARAUSSAR, Fr. dorp, dep. Hérault.

MARAVIA, Z. Amer. riv. in Port. Guiana, valt in de Rio Negro.

MARAWAR of *Marawas*, O. Ind. distr. in het Z. W. van Carnate, tegenover het eil. Ceylon, bijna 20 mijlen lang en 15 breed, een berg- en boschachtig land, met ruwe en oorlogzuchtige inw.

MARAWAR (KLEIN), O. Ind. lands. in voorn. distr.

MARAWI, groot meer in 't O. van Afr., achter Mosambique, en zich paralel met de Ind. zee, op eenen afstand van 100 mijlen, uitstrekkende. De breedte zou 10 à 12 mijlen zijn. Aan het Z. gedeelte van hetzelve ligt een land en eene stad van denzelfden naam, hetwelk ook alles is, wat men van hetzelve weet.

MARAWIL, stad op 't O. Ind. eil. Ceylon; 4 mijlen N. van Negombo.

MARAWYNE, Z. Amer. riv. ten O. van Suriname.

MARAYET, baai aan de W. kust van 't eil. Manille. 138. 7. L. 14. 37. N. B.

MARAYO, zie Juanez.

MARAZION of *Market Jew*, Eng. marktvlek, gr. Cornwallis, aan de St. Mount's baai, met 1250 inw.

MARBABI, hooge vulkaan op 't eil. Java, lands. Matarem.

MARBACH, Wurt. opperambt, Neckarkreits, op 4¼ V. M. 26,050 inw. bevattende, door de riv. Neckar en Murr bespoeld, en met bosschen bezet, doch ook rijk in koren, vee en wijn. 2. Hoofdpl. van voorn. ambt, met 2160 inw., en [illegible]enfabr. Geboortepl. van den grooten dichter SCHILLER en den sterrek[illegible]gen MAYER. 3. Oosteur. vlek, kreits op den Mannhartsberg, aan den Donau, met veel wijnbouw. 4. Keur-Hes. dorp, prov. Fulda, met 500 inw. 5. Zwits. dorp, kanton St. Gall.

MARBAIS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1230 inw., alwaar de Dyle ontspringt. 2. Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 350 inw.

MARBELAND, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchateau.

MARBELLA, Sp[illegible] riv., prov. Cordova, valt in den [illegible]lquivir. 2. Z. Amer. stad van N[illegible]ranada, prov. Rio de Hacha, [illegible] 1100 inw., speelkaartenfabr., wijnbouw, visscherij en han-

handel.

MARBLEHEAD, N. Amer. haven en vlek, prov. Massachusetts, gr. Essex, met veel visscherij. De haven wordt door een fort verdedigd. 306. 60. L. 42. 27. N. B.

MARBLETOWN, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Ulster, met 3360 inw.

MARBOEUF, Fr. D., dep. Eure; 1800 inw.

MARBORÉ, 10,000 voeten hooge berg der Pyreneën.

MARBOZ, Fr. stadje, dep. Ain; 2500 inw.

MARBROOK, Eng. riv., gr. Shrop.

MARBURG, Oostenr. kreits in het hert. Stiermarken, tusschen Grätz, Hongarije, Croatië, Cilly en Klagenfurth, op 60½ V. M. 167,500 inw. bevattende. Hij wordt door de Drave, de Neder Posnitz, de Draw, de Lasnitz, Salm en Stainz bespoeld. Men vindt er de heuvels Windische Buchel, eenige uitgestrekte dalen, het gebergte Matzel Posruck en anderen. De landbouw en veeteelt zijn er slechts middelmatig; het meeste teelt men er boomvruchten en wijn. De bosschen leveren hout, en er zijn eenige ijzer-, zout- en marmergroeven. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Drave, met 3 voorsteden, 1 kasteel, 1 gymnasium, eene hoofdschool en 4000 inw., welke eenen aanzienlijken handel in koren en wijn drijven, en jaarmarkten hebben. 32. 22. L. 50. 51. N. B. 3. Keur-Hes. ambt, prov. Op. Hessen, 14,500 inw. bevattende. 4. Hoofdstad van voorn. Keur-Hes. ambt, en der geheele prov. Op. Hessen, de zetel van onderscheidene regerings-collegiën, aan de Lahn, die haar in twee deelen scheidt, door eenen muur omringd. Zij heeft 6 poorten, een bergkasteel, 5 kerken, een weeshuis, een hospitaal, 2 ziekenhuizen, een werkhuis, eene industrieschool, eene universiteit, met 34 professoren en 220 studenten, eene bibliotheek van 55,000 boekdeelen, een' plantentuin, eene snijkamer, enz. Verder 1 opvoedingsgesticht met 6 onderwijzers, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, eene hervormde, 3 luth. scholen en 6500 inw., die linnenweverijen, tabakspinnerijen en hoedenmakerijen, benevens 2 week- en 5 jaarmarkten hebben. 26. 28. L. 50. 51. N. B.

MARC (ST.), Fr. vlek, dep. Ned. Charente. 2. Fr. vlek, dep. Côte d'Or. 3. M. *de Jeaume Garde*, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône. 4. Stadje op 't W. Ind. eil. St. Domingo, aan eene baai, met eene slechte, doch vrij druk bezochte reede. 5. *St.* M. *Le Blanc*, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine. 6. *St.* M. *de Vaux*, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

MARCA, zie Marsalquivir.

MARCALLIN BAYOU, kleine N. Amer. riv. in Louisiana, valt in de Arkansaw.

MARCAMPS, Fr. dorp, dep. Gironde.

MARCANAT, Fr. vlek, dep. Cantal, arr. Murat, met 2100 inw.

MARCAOU, riv. in 't Fr. dep. Gers, valt in de Gimone.

MARCARIA, Lomb. Ven. dorp, legatie Mantua, bij de Oglio.

MARCARITES, Turk. dorp op 't eil. Candia, met koren- en wijnbouw.

MARKASI, 3 kleine Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Peru, op 11. 30. Z. B.

MARCASSONNES, riv. in 't Fr. dep. Op. Garonne, welke in de Lers valt.

MARCAY, Fr. dorp, dep. Vienne.

MARCÉ, Fr. D., dep. Maine en Loire.

MARCEL (ST.), 22 Fr. vlekken, dep. Saône en Loire, Indre, Ardèche, Ain, 2 in Allier, Aisne, Aude, Aveiron, Monden der Rhône, Côte d'Or, Dordogne, Drôme, Eure, Hérault, Indre, 2 in Isère, Op. Loire, Lot en Garonne, Morbihan, Moezel, en nog vele met bijnamen.

MARCEL ECLAIRÉ (ST.), Fr. vlek, dep. Rhône.

MARCELFALVA, Hong. dorp, kom. Liptau.

MARCELLIN (ST.), Fr. stadje, dep. Isère, aan de Isère, in een fraai oord, met wijnbouw, fabr. en 3100 inw. 2. Fr. stadje, dep. Loire, met 1500 inw.

MARCELLO (ST.), Tosc. vlek, gebied Florence, aan de Lima, niet ver van de bronnen van de Reno, met 750 inw. 3. Z. Amer. volkplanting in Mexico, intendentschap Sonora.

MARCELLUS, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Onondaga; 4,725 inw.

MARCH of *Morawa*, riv. in Moravië, die op de Boh. grenzen ontspringt, de Becswa, Hanna en Theya opneemt, Oostenrijk van Hongarije scheidt, en na eenen loop van 35 mijlen, bij Theben, boven Presburg, in den Donau valt. 2. M. of *Mark*, Zwits. distr., kanton Schwyz, met de hoofdplaats Lachen. 3. Eng. vlek, gr. Cambridge. 4. N. Amer. vlek in Op. Canada, distr. Johnstown.

MARCHADENE, riv. in 't Fr. dep. Charente, valt in de Vienne.

MARCHAIN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg.

MARCHAINVILLE, Fr. D., dep. Orne.

MARCHAL, Spaan. gebergte, prov. Toledo, het begin der Sierra de Guadaloupe. 2. Spaan. dorp, prov. Granada, aan de Alcama.

MARCHAM, Eng. D., gr. Berk; 700 inw.

MARCHAMP, Fr. dorp, dep. Rhône.

MARCHAND (ISLE), eil. in de Stille Zuidzee, door kapitein MARCHAND ontdekt, doch slechts op eenigen afstand gezien. 235. 27. L. 9. 21. N. B.

MARCHE, Nederl. arr., gr. hert. Luxemburg, in 7 kantons en 112 gemeenten 41,300 inw. bevattende. 2. M. of *Marche en Famine*, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Marchette, met onderscheidene ijzer- en kantfabr., eene vrije jaarmarkt en 1450 inw., die veel veeteelt en veehandel, en in den omtrek onderscheidene smederijen en gieterijen hebben; bekend door het eeuwig edikt, door Don Jan van Oostenrijk, in 1577, uit naam des konings van Spanje, met eenige edelen gesloten (slag 1794). 3. *La* M., Fr. stadje, dep. Vosges, met 1550 inw. en smederijen. 4. *La* M., voorm. Fr. prov., tegenwoordig de dep. Creuse en Haute Vienne uitmakende. 5. *La* M., klein Zwits. lands., kant. Schwyz. 6. M. *sur Meuse*, groote Nederl. ijzersmederij, prov. Namen; 1½ mijl Z. van Namen. 7. Nog eenige Fr. dorpen in de dep. Allier, Drôme, Jura, Nièvre, 2 in Seine en Marne, en een in Op. Vienne. *Marche-à-Louarde* ligt in 't dep. Somme; M. *en Voivre* in 't dep. Maas; M. *Godard* in Oise; M. *le Cave* en M. *le Pot* in Somme. 8. M. *les Ecaussines*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1500 inw. en steengroeven. 9. M. *les Dames*, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 400 inw.

MARCHECK, Oostenr. stadje, viertel onder den Mannhartsberg, land onder de Ens, met 850 inw.

MARCHENA, Spaan. stad, prov. Seville.

MARCHENOIR, Fr. dorpje, dep. Loir en Cher, arr. Blois, met 420 inw.

MARCHESEUIL, Fr. D., dep. Côte d'Or.

MARCHFELD, zie Land beneden den Mannhartsberg.

MARCHIENNE-AU-PONT, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, aan de Sambre, met 1200 inw. en steenkolengroeven.

MARCHIENNES, Fr. stadje, dep. van 't Noorden, aan de Scarpe, met 2350 inw., branderijen, spinnerijen, enz.

MARCHEZIEUX, Fr. D., dep. Kanaal.

MARCHIN, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 1450 inw.

MARCHING, Beij. vlek, Regenkreits, landger. Stadt am Hof, aan den Eichelberg, met eene gezondheidsbron.

MARCHIPONT, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 120 inw.

MARCHOVELETTE, Nederl. dorpje, prov. en arr. Namen, met 240 inw.

MARCIA (ST.), riv. aan de Z. O. kust van Afrika.

MARCIAC, Fr. dorp, dep. Gers, arr. Mirande, met 1400 inw.

MARCIANA, Tosc. dorp op de N. zijde van 't eil. Elba, aan den hoogsten berg van het eil., met merkwaardige holen, 1200 inw. en eene goede haven.

MARCIANISE, Nap. stad in Terra di Lavoro, met 5700 inw.

MARCIANO, groot Tosc. dorp, prov. Florence, distr. Lucignano.

MARCIARO, Oostenr. eil. in Dalmatië, ten W. van Agosta.

MARCIGNY, Fr. stadje, dep. Saône en Loire; 2400 inw., wijnhandel, fabr., enz.

MARCILLA, Spaan. vlek, prov. Navarre.

MARCILLAC, Fr. stadje, dep. Corrèze, aan de Dordogne, met 1350 inw. en kopersmederijen. 2. Fr. vlek, dep. Lot, met 820 inw. 3. Fr. vlek, dep. Aveiron, met 1320 inw. en fabr. 4. Fr. dorp, dep. Gironde, met 1800 inw. 5. Fr. vlek, dep. Charente.

MARCILLAT, Fr. vlek, dep. Allier, met 1450 inw. en kolenmijnen.

MARCILLÉ LA VILLE, Fr. vlek, dep. Mayenne, met 1200 inw. 2. M. *Raoul* en M. *Robert*, 2 Fr. stadjes, dep. Ille en Vilaine.

MARCILLY, 13 Fr. dorpen, dep. Marne, Saône en Loire, Yonne, Kanaal, Cher, 2 in Côte d'Or, Indre en Loire, 2 in Loir en Cher, Moezel, Orne, Seine en Marne. 2. M. *d'Azergues*, Fr. dorp, dep. Rhône. 3. M. *Le Hayer*, Fr. dorp, dep. Aube. 4. M. *Les Vitteaux*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

MARCINELLE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 775 inw.

MARCK, Fr. D., dep. Pas-de-Calais.

MARCKE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Oudenaarden. 2. Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk.

MARCKEGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk.

MARCKOLSHEIM, Fr. stad, dep. Ned. Rijn, met 1450 inw., en tabaksbouw.

MARC LAJAELLE (ST.), Fr. stadje, dep. Neder Loire, met 1500 inw.

MARCLE (GROOT EN KLEIN), 2 Eng. kerspelen, gr. Hereford.

MARCO (ST.), N. Amer. riv. in O. Florida, die in de Atl. zee valt, op 296. L. 30. 3. N. B. 2. Stad op Sicilië, prov. Messina, op eene hoogte, aan de zee, met 3000 inw. 3. Nap. stad in Calabrië Citeriore, met 7,200 inw. 4. Kaap aan de W. kust van Sardinië. 26. 21. L. 39. 52. N. B. 5.

5. M. *à Monti*, dorp in den Kerk. Staat, legatie Benevento, met 500 inw. 6. M. *de Caroti*, Nap. dorp, prov. Principato Ultra, met 3,925 inw.

MARCOING, Fr. D., dep. Noorden.

MARCOLLES, Fr. vlek, dep. Cantal.

MARCOLS, Fr. dorp, dep. Ardèche.

MARCON, Fr. dorp, dep. Sarte.

MARCOS (ST.), de naam van onderscheidene onbeduidende Spaan. bezittingen in Z. Amer. 2. Baai aan de Braz. kust, welker Z. zijde door het eil. Maranham gevormd wordt.

MARCOU (ISLES DE SAINT), 2 Fr. eilandjes, Amont en Aval, op de kust van Normandië, dep. Kanaal.

MARCOURT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 560 inw.

MARCOUSSY, Fr. D., dep. Seine en Oise.

MARCOUX, Fr. dorp, dep. Loire.

MARCQ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, aan den straatweg naar Brussel, fraai gelegen, met 1900 inw., beroemde aardewerk-fabrijken en verscheidene oliemolens.

MARCUS (ST.), eil. in de Saldanha baai, aan Afrika's Z. hoek.

MARCUS-HOOK, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware.

MARCY-SUR-ANSE, Fr. D., dep. Rhône.

MARCY LES LOUPS, Fr. buurt, dep. Rhône, bij het dorp Saint Corsorce.

MARCZALI, Hong. D., kom. Schumegh.

MARCZALTO, Hong. dorp, kom. Weszprim.

MARDAM, O. Ind. dorp in Nepaul.

MARDAYONA, Spaan. dorp, prov. Guadalaxara.

MAR DE PEDRO, arm der Port. riv. Taag.

MARDECK, Fr. dorpje, dep. van 't Noorden, aan de zee, met 320 inw.

MARDESCHT, W. Perz. dorp, prov. Farsistan.

MARDIN, Turk. Aziat. stad en vesting, prov. Bagdad, aan den Tiger, op eenen berg, door eenen steenen muur omringd, en door eene groote citadel verdedigd. Zij is de zetel van eenen Jacobitischen en Griekschen bisschop, heeft 10 moskeën, 10 christenkerken, 1 klooster, hallen, koophuizen, baden, vrij goed gebouwde huizen met platte daken, en, volgens OLIVIER, 12,000 inw., die linnen, katoenen, zijden, gouden en zilveren stoffen maken, en eenen aanzienlijken handel drijven. Er is slechts eene waterbron. De omtrek is zeer vruchtbaar, vooral ook in manna. De Jakobiten hebben hier hunnen voorn. zetel. 58. 1. L. 37. 18. N. B.

MÄRDINGEN, Beij. D., Op. Donaukr.

MARDJE (EL), Egypt. dorp, 2 mijlen N. O. van Caïro.

MARDODDE, D. op 't O. Ind. eil. Ceylon.

MARDON, riv. in 't Fr. dep. Aveiron.

MARDORE, Fr. dorp, dep. Rhône.

MARDORF, Keur-Hes. dorp, prov. Ned. Hessen, met 730 inw.

MARDOU, Noorw. eil. in de Sont, op 26. 41. L. 58. 14. N. B.

MARDS EN OTHE (ST.), Fr. dorp, dep. Aube.

MARDS (ST.) SUR LE MONT, Fr. vlek, dep. Marne. 2. *St.* M. *sur Auve*, Fr. vlek, dep. Marne.

MARDIJK, zie Mardeck.

MARE, klein eil. bij de W. kust van Schotland. 12. 1. L. 56. 14. N. B. 2. Fr. riv., dep. Hérault, valt in de Orle. 3. Fr. riv., dep. Loire, valt in de Loire.

MAREAU, Fr. stadje, dep. Loiret, arr. Orléans, met 1100 inw.

MAREB, Arab. stad in Yemen, de voorn. van het distr. Bellad el Dschof; 29 mijlen O. van Sana. 2. Afr. riv. van Sennaar, die uit dezelfde moerassen schijnt te komen, waarin de Anguiah zich verliest, en in de Tacazze valt, bijna 52 mijlen boven de vereeniging van den Nijl met deze.

MARECHAUX (KAAP), op de Z. kust van St. Domingo. 304. 23. L. 18. 16. N. B.

MARECHÉ, Fr. dorp, dep. Sarte.

MARECCHIA, Ital. riv. in den Kerk. Staat, valt in de golf van Venetië.

MARECKAN, eil. der Kurilen in de Stille Zuidzee; bijna 10 mijlen lang, en door de Russen *Chimouchis* geheeten. 170. 36. L. 47. 5. N. B.

MAREGORIAN, een der Molukken, op 145. 4. L. o. 36. Z. B. 2. Zie Madoly.

MAREILLAC, Fr. stadje, dep. Aveyron.

MAREJO, groot, moerassig en slecht bewoond Z. Amer. eil., aan den mond der Amazonen riv.

MARELLA, O. Ind. stad, prov. Carnate. 97. 21. L. 15. 16. N. B.

MAREMEG, vischrijke N. Amer. riv. in het land van den Missouri. Zij ontspringt bij de waters der Witte riv. in den Mississippi. Zij is 80 mijlen opwaarts bevaarbaar.

MAREMMA DI SIENA, landstreek in Italië, langs de Z. W. kust van Livorno, slecht bewoond, en met vele moerassen.

MAREN, Rus. riv., gouv. Mohilew.

MARENENGO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Pallanza.

MARENFELS, Illyr. heerl., gouv. Triest.

MARENG, W. Perz. stad, prov. Azerbidia, door dorpen omringd, en om derzelver heerlijke perziken en abrikozen beroemd.

MARENGO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Alessandria, aan de Bormida, met 2200 inw. (Slag van 14 Junij 1800.)

MARENHEIM, Beij. dorp, Rijnkreits.

MARENNES, Fr. arr., dep. Ned. Charente, dat op ruim 17 V. M., 46,000 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voorn. arr., aan den mond der Seudre, in een moerassig oord, aan zee, met 4650 inw., wijnbouw en grooten handel in zout, oesters, enz. 16. 33. L. en 45. 49. N. B. 3. Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg.

MARENO, eil. in eene golf van Candia.

MAREOTIS, zie Birkat, No. 2.

MARESFIELD, Eng. dorp, gr. Essex, met 1150 inw.

MARESMA, zie Lebrija.

MARET, Austr. eil. in Buonaparte's archipel, ten N. van Nieuw Holland.

MARETIMO, klein Sicil. eil. der Ægadische, op de W. kust van het eil. Levenzo, met een kasteel.

MARETTO, stad op 't eil. Sicilië, prov. Messina, tusschen Randazzo en Bronte.

MAREUIL, Fr. stadje, dep. Dordogne, met 700 inw. 2. Fr. dorp, dep. Vendée, aan de Lay, met 500 inw. 3. Fr. dorp, dep. Cher, met 700 inw. 4. M. *Sur Ay*, Fr. dorp, dep. Marne, met 500 inw. en beroemden wijn.

MARE VERMEJO, zie Purper zee.

MAREY, Fr. dorp, dep. Vosges.

MAREY SUR THILLE, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

MARFEL, Fr. dorp, dep. Ardennes.

MARFIL, zie Guanaxuato.

MARGA, Hong. dorp in de Banaatsche Militairgrenzen, bij de IJzeren poort.

MARGALLAWAY, N. Amer. riv., die op de bergen ontspringt, welke Canada van Maine scheiden, Z. waarts door de prov. New Hampshire en Maine stroomt, en in het meer Umbagog valt.

MARGAM, Eng. dorp in Wallis, gr. Glamorgan.

MARGAMI, Jap. stad, eil. Sikopf.

MARGARET (ST.), N. Amer. riv. in Canada, die op 308. 10. L. 48. 20. N. B. in de Saguenay valt. 2. Eng. zeevlek, tusschen Dover en South Foreland.

MARGARETHA, Z. Amer. eil., tot de prov. Carraccas behoorende, en om de parelvangst beroemd; 4 m. van het vaste land, waarvan het door een' zeearm gescheiden wordt. Het is in 1498, door COLUMBUS ontdekt, en bevat op $16\frac{1}{3}$ V. M., 15,000 inw., waaronder 6,000 blanken, en maakt op zich zelven een gouv. uit. Men vindt er geene riv., maar wel kleine bosschen, goede weiden en verscheidene altijd groene planten. De landbouw is gering, zoodat er naauwelijks genoegzaam koren geteeld wordt. De voorheen zoo bloeijende parelvisscherij is bijna geheel vernietigd, doch de vangst van visch en schildpadden, die zij naar de naburige eilanden verzenden, is nog al van belang, als ook het maken van fijne katoenen hangmatten en kousen. Er zijn hier buitengewoon vele papegaaijen en andere zeldzame vogels. Om het eil. liggen vele kleine eil. De hoofdstad is Assomption. 2. M. of *St. Margitta*, Hong. dorp, kom. Oedenburg. 3. Deen. voogdij, hert. Holstein, ambt Steinburg.

MARGARETHAUSEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud.

MARGARETHEN, zie Margaretha.

MARGARETHEN AM MOOS, Oostenr. dorp, kreits onder het Weener Woud.

MARGARETHEN LENGERICH, zie Lengerich.

MARGARETH-SAND, zandbank in de Noordzee, aan de N. kust van het Eng. gr. Kent.

MARGARET'S AT CLIFF, Eng. dorp, gr. Kent, met 500 inw.

MARGARET'S ISLAND, eil. in de Stille Z. zee, ontdekt door TURNBULL, die echter niet aan land ging. 234. 22. L. 20. 26. Z. B.

MARGARITI, vlek op 't eil. Corfu, prov. Janna. 2. Zie Margaretha.

MAGARITOWSKA, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

MARGATE, Eng. stad en haven, aan den mond der Theems, aan het N. O. einde van het gr. Kent, met manufacturen, zout- en korenhandel, 4780 inw. en een bekend zeebad.

MARGAUX, Fr. dorp, dep. Gironde, door den Château Margaux-wijn beroemd.

MARGEESERA, O. Ind. stad, prov. Mysore. 95. 9. L. 13. 55. N. B.

MARGELLES SOUS LERY, Fr. vlek, dep. Côte d'Or.

MARGEN, Port. vlek, prov. Alentejo.

MARGERIDE, Fr. dorp, dep. Corrèze.

MARGGRABOWA, Pruis. stad, regdst. Gumbinnen, aan een meer, met het kasteel Oletzko, de grootste marktplaats van geheel Lithauen, 1 kerk en 2000 inw., waaronder veel looijers. 40. 10. L. 54. 1. 36. N. B.

MARGHISITA, Oostenr. eil. bij Dalmatië, kreits Zara, in de golf van Quarnaro.

MARGI, Afr. lands. in Nigritië, rijk Bornu.

MARGITTA, Hong. D., kom. Bihar.

MARGNY AUX CERISES, Fr. dorpje, dep. Oise, met 400 inw.

MARGONIN of *Marganin*, Pruis. riv. en stadje, regdst. Bromberg, tusschen

twee meren, met 1650 inw. en lakenweverijen. 52. 58. N. B.

MARGOT, N. Amer. riv., prov. Mississippi, die in den Mississippi valt.

MARGRAETEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 800 inw.

MARGUERIDE, Fr. bergen, dep. Lozère.

MARGUERITE, N. Amer. riv., die op 292. 12. L. 44. 2. N. B., in het meer Michigan valt. 2. Klein eil. in de Middell. zee, aan de Z. O. kust van 't Fr. dep. Var, tegenover Antibes, onbewoond, doch met een sterk kasteel, dat tot staatsgevangenis gebruikt wordt.

MARGUERITES, Fr. vlek, dep. Gard, arr. Nimes, met 2100 inw.

MARGUE, Fr. dorp, dep. Ardennes.

MARHALA, heuvels in 't Fr. dep. Noordkusten.

MARHAM, Eng. dorp, gr. Norfolk.

MAR-HANNA, hoofdpl. der Drusen in het Turk. pachalik Akre, met eene Arabische boekdrukkerij.

MARI (LOCH), Schot. meer, gr. Ross, met 24 eil. 2. O. Ind. riv. in Nepaul.

MARIA (ST.), Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Carthagena; 10 mijlen van Carthagena. 2. Zendelingsgesticht der Jesuiten in Quito, prov. Mainas, aan de riv. Guallaga. 3. N. Amer. riv., die op 287. 13. L. 37. 37. N. B. in den Mississippi valt. 4. Z. Amer. riv. van Honduras, die op 290. 31. L. 15. 40. N. B. in de baai valt. 5. N. Amer. riv., die op 't Rotsgebergte ontspringt, en in den Missouri valt. 6. *Kaap* M., Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentarië. De kaap Maria, zijnde deszelfs N. punt, ligt op 153. 39. L. 14. 50. Z. B. 7. *Kaap* M. *van Diemen*, de N. kaap en de N. W. punt van Nieuw Zeeland, door TASMAN ontdekt, en naar zijne beminde dus genoemd. 190. 28. L. 34. 30. Z. B. 8. M. *Creek*, N. Amer. riv., valt in de Wabash. 9. Austr. baai, door TASMAN ontdekt, op van Diemen's land. 10. *Kaap* M., de uiterste punt der Afr. Lagoa baai. 11. Port. kaap, niet ver van de Sierra de Monchique. 12. Kaap aan de Turk. Aziat. golf van Ufabassi. 13. Afr. kaap ten Z. van den mond der Gambia. 14. Kaap aan de Z. punt van Madagascar. 15. Kaap aan den mond der Z. Amer. riv. Rio de la Plata. 16. N. Amer. baai, ten Z. van Terreneuve. 17. M. *Eil.*, Austr. eil. in de Stille Z. zee, bij de O. kust van Van Diemen's land, door TASMAN in 1642 ontdekt, van eene zonderlinge gedaante, door twee baaijen, welke aan tegenovergestelde zijden, diep doordringen. De O. heet de Oester baai, is gemakkelijk, groot en veilig. De O. kusten zijn granietrotsen, van 300 tot 400 voeten hoog, met vele holen. Aan de W. zijde is de kust vlak en de zee met wier bedekt, dat, van den bodem der zee afgerekend, tot 300 voeten lengte groeit. De inw. zijn vlug doch verraderlijk. 161. 15. L. 42. 42. Z. B. 18. Twee Afr. eil. in de Lagoa baai, in het O. Kafferland. 19. *Port* M., zie Puerto de Santa Maria. 20. *Santa* M., Z. Amer. riv., prov. en gouv. Dariën, die in de Bayano valt. 21. Z. Amer. riv. in Venezuëla, valt in de Portuguesa. 22. Braz. riv., prov. Porto Seguro, valt in de Piedras. 23. M. *St. de Dariën*, Z. Amer. stad, hoofdstad der prov. Dariën, aan eene rivier, die in de baai van Panama valt. 299. 46. L. 8. 4. N. B. 24. Kaap aan de N. baai op Sachalië, door KRUSENSTERN benoemd. 25. *Santa* M., kaap aan het W. einde van het eil. St. Domingo. 26. *Santa* M., Z. Amer. kaap, die de Z. punt vormt, bij het invaren der Rio de la Plata, aan de kust van Brazilië. 27. *Santa* M., eil. bij de kust van Brazilië, prov. Rio Janeiro, tusschen de stad van dien naam en Punta Negro. 28. *Santa* M., Z. Amer. eil. aan de kust van Chili, aan den mond van baai Conception. 37. 10. Z. B. 29. *Santa* M., W. Afr. eil., het Z. O. der Vlaamsche eil., 200 mijlen van kaap St. Vincent, op 353. L. en 38. N. B. gelegen, 4 mijlen lang en 3 breed, met zeer vruchtbaren grond en 5000 inw. De hoofdstad is Porto. (Zie verder Vlaamsche eil.) 30. Kleine Sard. haven en sterkte, hert. Genua, aan de golf van Spezzia. 31. Klein Z. Amer. eil. aan de kust van Chili. 37. 15. Z. B. 32. Volkpl. in Braz., gouv. Maranhao. 33. N. Amer. volkpl. in Mexico, prov. Mechoacan. 34. Stad aan de W. kust van het eil. Mindanao. 140. 4. L. 7. 33. N. B.

MARIA (SANTA FÉ DE), Z. Amer. volkpl. in Paraguay. 320. 48. L. 26. 48. N. B. 2. Z. Amer. volkpl. in Paraguay, aan eene kleine riv., die in de Uraguay valt. 321. 52. L. 28. 7. Z. B. 3. Onderscheidene kleine volkplantingen in Z. Amer. dragen dezen naam.

MARIA (ST.), AUDENHOVE of *Oudenhove*, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1950 inw.

MARIA (ST.) DE ARENS, Spaan. dorp in Catalonië.

MARIA DE ARVAR, Spaan. dorp, prov. Leon.

MARIA DE CABALLRAS, Spaan. vlek,

vlek, prov. Salamanca.

MARIA DEL CAMPO, twee Spaan. vlekken in Cuenca en in Burgos.

MARIA DEL PARAMO, Spaan. dorp, prov. Leon.

MARIA DE LEUCA, Nap. stadje, Terra di Otranto, aan het voorgebergte Leuca.

MARIA DE MAR (ST.), Spaan. dorp in Catalonië, aan de Fr. grenzen.

MARIA DE NIEVA, Spaan. dorp in Segovia, met 2400 inw.

MARIA DE YREDREZ, Spaan. dorp in Asturië.

MARIA DEL PORTO, zie Laguna.

MARIABRONNENTHAL, Oostenr. dorp, in het Innviertel.

MARIABRUNN, Beij. dorp, Isarkreits. 2. Oostenr. dorp, bij Weenen.

MARIABUCH, Oostenr. dorp, gr. Stiermarken, kreits Judenburg.

MARIAFELD, Illyr. bedevaartpl., kreits Laibach.

MARIAGER, kleine Deen. zeehaven en baai in N. Jutland, ambt Randers. 27. 46. L. 56. 39. N. B.

MARIAGERFIORD, Deen. golf, stift Aarhuus, aan de grenzen van Aalborg.

MARIA-GUADENTHAL, zie Stetten.

MARIA HOOREBEEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1650 inw.

MARIAKIRCH of *St. Marie aux Mines*, Fr. stadje, dep. Boven Rijn, met 4070 inw., en zilver- en loodmijnen.

MARIA KULM of *Chlum*, Boh. dorp, kreits Elnbogen, met 500 inw.

MARIA KUPFER, zie Kupferberg.

MARIALVA, Port. dorp, prov. Beira.

MARIAM, zie Nangasaki. 2. Afr. stad in Abyssinië, rijk Begemder; 35 mijlen Z. Z. O. van Gondar.

MARIA MAGDALENA, Rus. dorp, gouv. Lijfland.

MARIA MAGGIORE (ST.), Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 7000 inw.

MARIA MAIHINGEN, dorp in 't gr. Oettingen, met 650 inw.

MARIAMPOL dorp in Galicië, kreits Stanislawow, aan den Dniester, met vuursteengroeven en tabaksbouw.

MARIANA, Fr. vlek, dep. Corsica. 2. N. Amer. stad, prov. Ohio. 3. Braz. stad, aan de Rio del Carmen, met 7000 inw., een seminarium, en wijnteelt in de nabijheid.

MARIANELLA, Nap. dorp, prov. Terra di Lavoro, bij Napels, met 1400 inw.

MARIANEN, zie Dieven eil.

MARIANO, 2 Lomb. Ven. vlekken, legatiën Verona en Como.

MARIANPOL, Pool. distr., het N. van het waiw. Augustowow en des geheelen rijks, hetwelk ten N. en O. door de Niemen, die de grenzen met Rusland maakt, bespoeld wordt, en op 90 V. M. 72,150 inw. bevat. Hier zijn in de laatste tijden de meeste Duitsche volkplantingen aangelegd. De grond is meestal vlak, deels heuvelachtig, met vele bosschen bezet; deels ook met moerassen en kleine meren; doch op vele plaatsen zeer vruchtbaar. Men heeft er vele paarden en bijenteelt. 2. Pool. hoofdstad van voorn. distr., aan de Scheschuppe, met twee kerken en 1200 inw. 41. 3. L. 54. 32. N. B.

MARIA PLAIN of *Plainfeld*, Oostenr. dorpje, kreits Salzburg, met 250 inw.

MARIA RAST, Oostenr. dorpje, kreits Marburg, met 320 inw.

MARIA SAAL, Illyr. dorpje, kreits Klagenfurt, met 400 inw.

MARIASCHEIN, zie Graupen.

MARIAS (LAS TRES), drie kleine Z. Amer. eil. aan de kust van Guadalaxara in Mexico, met overvloed van hout, water, zout en wild. De Z. kaap van het Oostelijkste ligt op 21. 16. N. B. en 271. 29. L. DIEGO DE MENDOZA noemde dezelve in 1532 Isla de la Magdalena.

MARIA TÄFERL, zie Marbach, No. 2.

MARIATA, Nap. stad, tusschen de golven van Policastro en St. Euphemia.

MARIAZELL, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Bruck, aan de Salza, met 850 inw., eene zeer prachtige kerk met een wonderdoend beeld, waarheen meer dan 100,000 menschen jaarlijks ter bedevaart gaan. Ook vindt men hier goede zwavelbronnen en ijzerwerk. 2. Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 950 inw.

MARICABAN, eil. der Kleine Philippijnen, bij de Z. kust van Manilla. 138. 42. L. 13. 52. N. B.

MARICANA, Braz. eil. aan de kust der prov. Todos los Santos.

MARICHANGDI, O. Ind. riv. in Nepaul.

MARICHPOOR, O. Ind. distr. en stad, prov. Orissa, met veel suiker, katoen, rijst en zout.

MARICO, Jap. stad, eil. Niphon.

MARICOMBE, golf aan de kust van het Eng. gr. Cumberland.

MARIE (KAAP DAME), W. punt van het eil. St. Domingo, waarop de stad van dien naam, en welke met St. Nicolaas den ingang van baai Leogane vormt. 303. 20. L. 2. Fr. stadje, dep. Ned. Pyreneën, aan de Gave; 2000 inw. 3. Tak van de N. Amer. riv. Wabash.

MARIE (ST.), 11 Fr. vlekken, dep. Neder Pyreneën, Ned. Charente, Neder Loire, Cantal, 2 in Charente,

Op. Marne, 3 in Op. Pyr. en Nièvre. 2. M. *de Mont*, Fr. vlek, dep. Isère. 3. M. *aux Mines*, Fr. stadje, dep. Boven Rijn, met 400 inw. en een aantal andere. Zie verder Maria.

MARIEBOE, hoofdplaats van 't Deen. eil. Laaland, aan een vischrijk meer, met 700 inw., branderijen, 3 jaarmarkten, handel en eene kleine haven. 29. 11. 20. L. 54. 47. N. B.

MARIEBY, Zweed. D., prov. Jämtland.

MARIEFRED of *Marienfried*, Zweed. landstadje, prov. Nyköping, met 600 inw.

MARIE GALANTE, W. Ind. eil., tusschen Guadeloupe en Dominique, groot 4 V. M., zeer boschrijk en vruchtbaar. De luchtsgesteldheid is aangenaam. De grond heeft hier en daar heuvels en rotsen, en wordt door kleine riv. bespoeld. De voorn. voortbr. zijn: suiker, koffij, tabak, kakao, katoen, indigo, wilde kaneel en andere boomen. In 1788 telde het 1400 blanken, 230 mulatten en vrije negers en 10,000 slaven. Het behoort tegenwoordig den Franschen. 316. 29. L. 15. 55. 15. N. B.

MARIEHAFEN, Han. vlek, vorst. O. Vriesland, ambt Aurich, met 700 inw.

MARIEHOLM, zie Marienholm.

MARIEKERKE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren; ¼ uur van Middelburg, zonder kerk, en met Meliskerke eene gemeente uitmakende. 2. Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, met 700 inw. 3. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, nabij Gend, met 920 inw. 4. Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen; 5 uren van Brugge, met 340 inw.

MARIEMPOL, Rus. stadje, gouv. Jekaterinoslaw, met 900 inw.

MARIENAU, Han. D., vorst. Kalenberg.

MARIENBERG, Saks. stadje, kreits Ertzgebergte, ambt Wolkenstein, de zetel van een bergambt, met 1 schoone marktplaats, 1 kerk, gymnasium, zondags- en andere scholen, 1 weeshuis en 3000 inw., waaronder vele linnen- en katoenwevers zijn, terwijl hier verder zilver, tin, vitriool en aluin gegraven wordt. 34. 27. L. 50. 4. N. B. 2. Brunsw. klooster, bij Helmstädt. 3. M. *Grülicher*, 5215 voet hooge berg van het Reuzengebergte in Pruissen, regdst. Reichenbach. 4. Zweed. heerl., met eene ijzersmederij; ½ mijl van Stockholm. 5. Ambt in het hert. Nassau, met 6700 inw., veeteelt, kolenmijnen en een dorp van dien naam, met 360 inw. 6. Zie Wurzburg.

MARIENBERGHAUSEN, Pruis. dorpje, kreits Homburg, regdst. Keulen.

MARIENBORN, 2 Pruis. dorpen, regdst. Maagdenburg en Coblenz.

MARIENBURG, Nederl. vesting, prov. Namen, arr. Philippeville, tusschen Maubeuge en Philippeville, met 500 inw., ijzerwerken en kolenbranderijen. De vesting werd door MARIA van Hongarije, zuster van KAREL V. in 1542 aangelegd. 2. Pruis. kreits, regdst. Dantzig, op 14½ V. M., 36,900 inw. bevattende, door den Weichsel en Nogat bespoeld. In den omtrek zijn vette koren- en weilanden, met het schoonste rundvee. De voortbr. zijn: tarw, rogge, gerst, haver, boomvruchten, hout en turf. De riv. moeten door dijken, voor overstroomingen bewaard worden. 3. M. of *Malborg*, hoofdstad van voorn. Pruis. kreits, aan den regter oever der Nogat, met muren omringd, heeft 2 voorsteden, 1 oud kasteel, 4 roomsche, 1 luth. kerk, 1 kapel, eene latijnsche school, 5 lagere scholen, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, 1 roomsch gymnasium, meisjesschool, 2 hospitalen en 5000 inw., fabr. voor laken, kousen, linnen en katoen, looijerijen, hoedenmakerijen, brouwerijen, branderijen en handel in koren, vederen, borstels, fabrijkwaren, enz. 36. 42. L. 54. 2. N. B. 4. Hong. vlek in Zevenbergen, distr. Croonstadt, met 1650 inw. 5. Han. dorp, vorst. Hildesheim. 6. Rus. kerspel, gouv. Lijfland, aan het meer van dien naam.

MARIENBURGHAUSEN, Beij. dorp, Ned. Mainkreits.

MARIENDREBBER, Han. dorp, gr. Diepholz.

MARIENCULM, zie Culm, No. 3.

MARIENFLIESS, Pruis. dorp, regdst. Potsdam. 2. Pruis. dorp, regdst. Stettin, met 1020 inw.

MARIENHERDICKE, zie Herdicke.

MARIENHAVE, Han. D., ambt Aurich.

MARIENHOLM, Zweed. heerl. in W. Gothland, op een eil. in de Tida.

MARIENHAUSEN, Rus. dorp, gouv. Witebsk.

MARIEN KANAAL, Rus. kanaal, gouv. Olonez, met 26 sluizen.

MARIENLOH, Pruis. D., regdst. Minden.

MARIEN PARADIES, zie Karthaus.

MARIENPOL, STAROPOL, Rus. stad, gouv. Bialystok, met 1200 inw.

MARIENRODE, Han. buurt, vorst. Calenberg.

MARIENSAAL, zie Schlierbach.

MARIENSEE, Han. D., vorst. Calenberg.

MARIENSTADT, Zweed. stadje in Skaraborgslän, met 1100 inw.

MARIENSTEIN, Beij. dorp, Innkreits. 2. Han. dorp, vorst. Göttingen.

MARIENTHAL, Saks. abdij, prov. Lausnitz, bij Zittau, met een gebied van 1 stad, 23 dorpen en 13,500 inw. 2. Pruis. dorpje, regdst. Reichenbach, met 400 inw. 3. Beij. dorpje, Rijnkreits, met 350 inw.

MARIEN THERESIENSTADT, voorheen *Szabadka* en *St. Maria*, Hong. vrijstad, kom. Bacs, met fabr. voor laken, leder, linnen, tapijten, zeep, enz. en 24,000 inw.

MARIENWEIHER, Beij. dorp, Op. Mainkreits.

MARIENWERDER, Pruis. regdst., prov. W. Pruissen, tusschen 33. 38. en 37. 42. L. 52. 46. en 54. 6. N. B. gelegen, en op 315 V. M., 350,250 inw. bevattende. Het land wordt in 13 kreitsen verdeeld. De hoofdplaats is Marienwerder (zie verder W. Pruissen). 2. Pruis. kreits in voorn. regdst., voorheen tot O. Pruisen behoorende, en op ruim 17 V. M., 33,800 inw. bevattende, door den Weichsel, de Liebe en Nogat bespoeld. Landbouw en veeteelt zijn hier aanzienlijk; er groeit ook koren, vlas, veel tabak en goed ooft. 3. Hoofdstad van voorn. Pruis. kreits en regdst., op eene hoogte, aan de Liebe en Kleine Nogat, en een kanaal naar den Weichsel, welgebouwd, met 4 voorsteden, 1 groot kasteel, 1 luth. en herv. kerk, 1 latijnsche school, 1 hospitaal en 5500 inw., die laken- en linnenweverijen, looijerijen en branderijen hebben. 36. 35. 56. L. 53. 44. N. B. 3. Han. klooster, vorst. Calenberg.

MARIENZELL, zie Mariazell.

MARIES (LES), 3 Fr. vlekken, dep. Monden der Rhône, arr. Arles.

MARIETTA, N. Amer. stad, prov. Ohio, gr. Washington, aan den mond der Muskingum in de Ohio, met scheepvaart, handel en 1400 inw. 2. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster.

MARIGLIANO, Nap. stad, Terra di Lavoro, goed gebouwd, met 5500 inw.

MARIGNA, Fr. dorp, dep. Jura.

MARIGNAC, 2 Fr. dorpen, dep. Neder Charente en Opper Garonne.

MARIGNAM, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône; 1530 inw. en veel visscherij.

MARIGNANO, Lomb. Ven. vlek, legatie Milaan, aan de Lambro; 3000 inw.

MARIGNÉ, Fr. vlek, dep. Sarte.

MARIGNÉ LES DAUNS, Fr. vlek, dep. Mayenne, met 250 huizen.

MARIGNELU, Fr. dorp, dep. Ain.

MARIGNY, Fr. vlek, dep. Cantal, met 1260 inw. 2. Fr. vlek, dep. Kanaal, met 3800 inw. 3. Fr. vlek, dep. Saône en Loire, met 2500 inw. Nog 10 Fr. dorpen, dep. Allier, Calvados, Cher, Eure en Loire, Jura, Loiret, 2 in Marne, Nièvre, Orne. 4. M. *l'Eglise*, Fr. vlek, dep. Nièvre. 5. M. *Marmande*, Fr. vlek, dep. Indre en Loire.

MARIGONDON, stad op de W. kust van 't O. Ind. eil. Luçon. 141. 6. L. 13. 8. N. B.

MARIGOT, volkplanting op de N. kust van 't eil. Martinique.

MARIGUITAR, klein Z. Amer. dorp van Caraccas, in de golf van Cariaco.

MARIHABAG, stad op de O. kust van Mindanao. 144. L. 8. 48. N. B.

MARIKUETZA, Turk. D. in Walachië.

MARILAO, D. op 't Philip. eil. Manilla.

MARILLES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1250 inw.

MARIM, Braz. riv., die in den Atl. oceaan valt, op 333. L. 2. 25. Z. B.

MARIMENT, oud koninklijk Nederl. kasteel en park in de prov. Henegouwen; 3 mijlen van Charleroi, met eene minerale bron.

MARIN (CUL DE SAC), volkplanting en dorp op 't W. Ind. eil. Martinique.

MARINA, W. Afr. dorp in Kaarta; 5 mijlen N. van Kemmoo. 2. Turk. dorp op 't eil. Zea, in den Archipel, met loodmijnen.

MARINDUKE, een der Philip. eil., vruchtbaar en goed gebouwd, N. O. van Mindoro. 139. 30. L. 13. 30. N. B.

MARINES, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, met 1250 inw.

MARINGO, zie Marengo.

MARINGUES, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, met 3800 inw., die van de looijerijen, het vervoeren van goederen en den handel in koper, ijzer en hennep bestaan.

MARINHA GRANDA, zie Leiria.

MARINO (SAN), Rep. in Italië, onder bescherming van den Paus, de kleinste staat van ons werelddeel, en echter de éénigste, die van alle staatkundige stormen, zoo veel men weet, niets geleden, maar eenen onafhankelijken regeringsvorm behouden heeft. Zij ligt in de pausselijke legatiën Urbino en Pesaro, op 30. 77. L. en 43. 56. N. B. en bevat op slechts $1\frac{1}{16}$ V. M., ongeveer 7000 inw. Zij beslaat maar eenige voorbergen der Apennijnen, met de daarbijliggende dalen, die door eenige beken bespoeld worden. De grond is op de hoogten steenachtig; maar in de dalen, waar geen gebrek aan water is, vruchtbaar. De voorn. voortbr. zijn: koren, veevoeder, peul-, tuin- en boomvruchten; ook kastanjes, verder hennep,

nep, wijn, zijde en olie. De landbouw levert naauwelijks genoeg voor de behoefte op; maar ruimer is de opbrengst van wijn, olie, hennep, zijde en horenvee, al hetwelk uitgevoerd wordt. De inw., allen Italianen, zijn stille, vreedzame menschen, die naar hunne eigene wetten bestuurd worden. De regeringsvorm is gemengd. De oppermagt is in handen van eenen hoogen raad van 300 oudsten, terwijl de uitvoerende magt bij eenen raad van 12 leden, aan welks hoofd een *capitano* staat, berust. Men houdt er 40 of 50 soldaten, doch elk inw. is tot verdediging des vaderlands verpligt. 2. Hoofdstad van voorn. Rep., op den top eens bergs, slechts door eenen smallen weg genaakbaar, heeft eene goede voorstad, 3 kleine kasteelen, 5 kerken, 3 kloosters en 5,500 inw., die slechte olie, maar eenen zeer goeden wijn en veel zijde maken. De stad heeft gebrek aan goed drinkwater, dat meestal in regenbakken moet verzameld worden. Er behooren nog 4 dorpen toe. 3. Stadje in den Kerk. Staat; 4 mijlen Z. O. van Rome. 4. Rus. dorp, gouv. Orel.

MARINSAS, Indiaansche volksstam in Caraccas, in Z. Amer., in de delta van den Orinoco.

MARION, gr. der N. Amer. Rep., in 't land van den Mississippi, met 1000 inw. 2. Gr. der N. Amer. prov. Carolina, met 8,900 inw. 3. N. Amer. stad, prov. Georgië, gr. Twigg.

MARION AND CROZET'S, vier kleine eil. in den Ind. oceaan, door MARION en CROZET in 1772 ontdekt. De ontdekkers noemden dezelve *Cavern eil.* 49. 57. L. 46. 45. Z. B. COOK gaf haar den naam der ontdekkers.

MARION HILL, N. Amer. dorp, prov. Virginië, in 't gr. Henrico.

MARION'S EILANDEN, zie Desertes.

MARIOTTE, Zwits. stadje, kant. Tessin.

MARIOUA, Braz. volkplanting aan de Rio Negro. 2. Z. Amer. riv., valt in den Orinoco.

MARIOUL, Egypt. dorp; 4 mijlen O. van Abukir.

MARIPIPI, klein Philip. eil. en dorp; 7 mijlen Z. O. van Masbate.

MARIPOL, zie Marienpol.

MARIPOSA, N. Amer. D. in Op. Canada.

MARIQUE, Afr. vlek der rep. Bravo, aan de kust van Zanguebar.

MARIQUITA, Z. Amer. stad in Nieuw Grenada, voorheen met goud- en zilvermijnen, thans bijna verlaten, met nog 300 inw. 301. 40. L. 5. 16. N. B.

MARISFELD, dorp in Saksen-Coburg, ambt Themar, met 550 inw.

MARITICO, Z. Amer. riv., prov. Carthagena, valt in den Atl. oceaan. 301. L. 8. 5. N. B.

MARITZA, voorheen *Hebrus*, groote Turk. riv., de grootste in het O., die op den Hemus, bij den berg Rillo ontspringt, tot Edrené Z. O. waarts, dan weder Z. waarts vliet, en na de Stanimak, de Usundscha, de Arda, de Raska en de Erkene ontvangen te hebben, in de golf van Enos valt.

MARIUT, zie Birkat, No. 2.

MARIVAL, Fr. stadje, dep. Lot.

MARIVELAS of *Marivelle*, klein eil. en dorp in de baai van Marivelas, aan de W. kust van 't eil. Manille.

MARIWAR, gedeelte van de kust van Ind., tusschen kaap Ramier en punt Calymere.

MARIZY, Fr. D., dep. Saône en Loire.

MARJEVOLO, zie Marvege.

MARK, voorm. gr. in Duitschland, op $31\frac{1}{2}$ V. M. 131,600 inw. bevattende, en thans tot Pruissen, regdst. Arnsbergen behoorende, alwaar het in de kreitsen Soest, Hamm, Hagen, Dortmund, Bochein, Iserlohn en Altona verdeeld is. 3. M. of *St. Marcos*, stad en distr. op 't W. gedeelte van 't eil. St. Domingo. 19. 4. N. B. 305. L. 4. Kanaal in Frankrijk, dep. Kanaal.

MARKA, Zweed. D. in Skaraborgslän.

MARKAB, Turk. Aziat. vlek, pachalik Tarablus.

MARKADAHAR, O. Ind. riv., prov. Mysore.

MARKAREE, O. Ind. zeevlek, prov. Malabar.

MARKARITES, dorp op 't eil. Candia, met 10,000 inw.

MARKBRUNNER, zie Hattenheim.

MARKDORF, Bad. stadje, Zeekreits.

MARKE, zie Marcke.

MARKEGEM, zie Marckeghem.

MARKELO, Nederl. dorp, prov. Overijssel, met 660 inw.

MARKELSHEIM, Wurt. vlek, Jaxtkr.

MARKEN, Nederl. eil. van N. Holland, over Monnikendam, in de Zuiderzee gelegen, waarschijnlijk in de 13 eeuw van het vaste land gescheiden, terwijl het, na dien tijd, nog veel door afspoeling heeft geleden. De huizen, welke alle tegen de overstrooming, op kleine heuvels gebouwd zijn, zijn verdeeld in buurten, waarvan de Kerkbuurt de voornaamste is. De kleeding der vrouwen is zeer bijzonder. De 600 inw. bestaan van de vischvangst en van een weinig hooi, dat op hunne velden gevonden wordt.

MARKEN (BINNEN), Nederl. buurt in N. Holland, aan de Nauernasche vaart,

vaart, die in de Marker vaart valt.

MARKENDORF, Oostenr. dorp, kreits Onder den Mannhartsberg.

MARKENSTEIN, Oostenr. dorp, kreits Onder 't Weener Woud.

MARKERSBACH, Saks. dorp, kreits Meissen. 2. Zie Günstädtel.

MARKERSDORF (OPPER), Oostenr. vlek, kreits Onder den Mannhartsberg. 2. Boh. dorp, kreits Leutmeritz.

MARKESAS, zie Marquesas.

MARKET, Eng. dorp, gr. Rutland.

MARKET DEEPING, Eng. vlek, gr. Lincoln, met 1220 inw.

MARKET DRAYTON, Eng. vlek, gr. Salop, met korenhandel en 3370 inw.

MARKET EAST, Eng. dorp, gr. Nottingham, met 600 inw.

MARKET HILL, Ier. vlek, gr. Armagh, met linnenweverijen.

MARKET JEW, zie Marazion.

MARKET OVERTON, Eng. dorp, gr. Rutland.

MARKET RAISIN, Eng. dorp, gr. Lincoln, met 1000 inw.

MARKET WEIGHTON, Eng. vlek, gr. York, met korenhandel en 1500 inw.

MARKFIELD, Eng. dorp, gr. Leicester, met 900 inw.

MARKGÖLITZ, dorp in Saksen-Coburg.

MARKGRAFENSTAD, zie Marggrabowa.

MARKGRAF-NEUSIEDEL, Oostenr. D., kreits Onder den Mannhartsberg.

MARKGRÖNINGEN, zie Gröningen.

MARKINCH, Schot. kerspel, gr. Fife, met 3980 inw., en een dorp met 700 inw.

MARKLEBERG, Saks. dorp, 1 mijl van Leipzig.

MARKLESGRÜN, Boh. dorp, kreits Elnbogen, met eene tingroef.

MARKLISSA, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 1160 inw. en linnenfabr.

MARKOLSHEIM, Fr. stadje, dep. Neder Rijn, arr. Schlettstadt, met 1450 inw.

MARKOPOL, Galicisch dorp, kreits Zloczow, aan de Syreth.

MARKOVICE, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

MARKOWKA, Rus. stadje, gouv. Podolië. 2. Rus. dorp, gouv. Woronesch.

MARK RANNSTÄDT, Saks. stadje, kreits Leipzig, met 550 inw.

MARK RÖHLITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

MARKS (ST.), verscheidene kleine eil. aan de N. kust van Frankrijk; 3 mijlen Z. Z. O. van kaap Barfleur.

MARKS (MEER VAN) of *Shibkah el Lowdeah*, Afr. meer in het Z. gedeelte van Tunis, ongeveer 20 mijlen lang en 6 breed, met verscheidene eil., even als het omliggende land, vol dadelboomen. Volgens Dr. SHAW, zou het 't *Palus Tritonis* der ouden zijn.

MARKDORF, zie Marcdorf.

MARKS-HÄRAD, Zweed. ambt en dorp, prov. W. Gothland.

MARKSTEFT, Beij. ambt, Ned. Mainkreits, groot $1\frac{1}{2}$ V. M., met 4070 inw., door den Main bespoeld, heeft eenen heerlijken grond, die koren, peulvruchten en wijn voortbrengt. 2. Vlek in voorn. ambt, met 900 inw. en fabr.

MARKSUHL, dorp in Saksen-Weimar, ambt Eisenach, met 800 inw.

MARKT-ALLERSHEIM, Beij. dorp, Ned. Mainkreits.

MARKTBACH, Beij. beek, Isarkreits, valt in de Inn.

MARKTBIBENBACH, Beij. dorp, Op. Donaukreits.

MARKTBREIT of *Neder Breit*, (in tegenoverstelling van het daarbij liggende Oberbreit), Beij. stadje, Ned. Mainkreits.

MARKTBÜRGEL, Beij. vlek, Rezatkreits, met 1400 inw.

MARKTEINERSHEIM, Beij. heerl. en dorp, Rezatkreits.

MARKTEL, Oostenr. vlek, kreits Boven 't Weener Woud.

MARKTERLBACH, Beij. landg., Rezatkreits, op 4 V. M. 10,500 inw. bevattende, door de Aurach bespoeld, met koren- en hopbouw. 2. Vlek aldaar.

MARKT GRAITZ, Beij. D., Op. Mainkr.

MARKT HARDENFELD, Beij. vlek, Ned. Mainkreits, met 1580 inw.

MARKTL, Beij. D., Ned. Donaukreits.

MARKTLENKERSHEIM, Beij. dorp, Rezatkreits.

MARKTLEUTHEN, Beij. D., Op. Mainkr.

MARKTSCHEINFELD, Beij. stadje, Rezatkreits, met 1100 inw.

MARKTSCHELK, NAGY-SELYK, 2 Hong. dorpen in Zevenbergen, in 't land der Sachsen, met wijnbouw.

MARKTSCHORGAST, Beij. dorpje, Op. Mainkreits, met 600 inw.

MARKTSEINSHEIM, Beij. dorp, Rezatkr.

MARKSTEINACH, Beij. D., Ned. Mainkr.

MARKUH, O. Perz. berg, prov. Laghnam.

MARKUSFALVA, zie Marxdorf.

MARKUS EIL., Z. Afr. eil. of rots in de Saldanha baai.

MARKUSZOW, Pool. vlek, waiw. Lublin.

MARKVELDE, Nederl. D., prov. Overijssel, arr. Deventer. 2. Nederl. gehucht in dezelfde prov. en arr.

MARKVIPPACH of *Vippach*, dorp in Saksen-Weimar, ambt Groszrudstedt.

MARKUSZOU, Pool. stadje, waiw. Lublin.

MARLAIS, Eng. riv. in Wallis, gr. Pembroke, valt in de Culbeth.

MARLBOROUGH, Eng. vlek, gr. Wilts, met 2,360 inw 2. Eng. kerspel, gr. Devon, met 1350 inw. 3. Fort bij de stad Benkulen, op het eil. Sumatra. 4. N. Amer. gr. in het N. O. gedeelte van Z. Carolina, met 5000 inw. 5. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Chester, met 1150 inw. 6. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Windham, met 1250 inw. 7. N. Amer. vlek in Massachusetts, gr. Middlesex, met 1680 inw. 8. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Hartford, met 720 inw. 9. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Ulster, met 2000 inw. 10. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 670 inw. 11. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Delaware. 12. *Oost en West* M., 2 vlekken der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1050 inw. 13. *Nieuw* M., N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Berks, met 1830 inw. 14. *Neder* M., N. Amer. stadje, prov. Maryland, gr. Calvert, met 60 huizen. 15. *Opper* M., N. Amer. stadje, prov. Maryland, hoofdstad van het gr. Prins George, met 120 huizen. 16. M. *House*, Eng. fort in N. Amer., bij de Tchippeways.

MARLDON, Eng. dorp, gr. Devon.

MARLE, Fr. stadje, dep. Aisne, met 1600 inw. 2. Pruis. kerspel, regdst. Munster.

MARLEN, MARLEY of *Marlenheim*, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn, met 2570 inw. 2. Bad. dorp, Kinzigkreits, met Goldscheuer en Kittersdorf, 1400 inw. 3. Nederl. buurt, prov. Overijssel, kwart. Salland; 1 uur Z. van Hattem.

MARLHES, Fr. dorp, dep. Loire, met 2800 inw. en eene loodmijn.

MARLINNES of *Mechelen*, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 550 inw.

MARLINSBOROUGH, zie Marlborough, No. 1.

MARLOFSTEIN, Beij. dorp, Rezatkr.

MARLOIE, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 150 inw.

MARLOW, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Chester, met 550 inw. 2. *Groot* M., Eng. marktvlek, gr. Buckingham, met 2800 inw. 3. Stadje in Mecklenburg-Schwerin, aan de Reckenitz, met 800 inw., linnenweverijen en jaarmarkten.

MARLSTRAND, eil. aan de Z. W. kust van Zweden, in de Noordzee. 29. 16. L. 57. 53. N. B.

MARLY, Fr. stadje, dep. Aisne, met 1000 inw. 2. M. *Le Roi*, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, met een prachtig kasteel, schoone tuinen en een beroemd waterwerktuig, waardoor het water van de Seine tot eene verbazende hoogte, en door bewonderingswaardige waterleidingen naar Versailles gevoerd wordt, met 1200 inw.

MARMA, Turk. haven op 't eil. Paros.

MARMAGNAC, Fr. stadje, dep. Cantal, arr. Aurillac, met 1900 inw.

MARMAGNE, Fr. stadje, dep. Cher.

MARMAGON, O. Ind. schiereil., bij Goa, hetwelk eene fraaije baai vormt.

MARMAN, Zweed. meer, Gefleborgslän.

MARMANDE, Fr. arr., dep. Lot en Garonne, hetwelk op 34⅕ V. M. in 9 kantons 96,920 inw. bevat. 2. Fr. stadje, hoofdpl. van voorn. arr., aan de Garonne, met eene kamer van koophandel, 6550 inw., looijerijen, katoen- en wolfabr. en handel in wijn, koren en brandewijn. 17. 50. L. 44. 35. N. B.

MARMARA, Turk. eil. in de zee van Marmora, oudtijds *Nepris Elaphonesos*, en *Prokonnesos* genoemd, 8 mijlen in den omtrek, en met vele kale bergen, die veel wit marmer, met graauwe en blaauwe aders bevatten, en waarnaar het eil. genoemd is. Het brengt in de dalen eenig koren, veel olie, wijn en katoen voort, heeft goede weiden, die schapen en geiten voeden, en 4000, meestal Grieksche inw. 2. Stad op voorn. eil., de zetel van eenen bisschop. 3. Turk. Aziat. pl. in Natolië in een vruchtbaar oord. 4. Turk. vlek op het eil. Paros in den Archipel.

MARMARE, meer in Aziat. Turkije.

MARMARIS, zie Marmorice.

MARMAROS of *Marmaruska*, kom. in Opper Hongarije, aan gene zijde van de Theisz, door de Karpaten van Moldavië en Galicië gescheiden, ten Z. aan Zevenbergen, ten O. aan het kom. Beregh grenzende, en op 179 V. M., 114,200 inw. bevattende. Het land is zeer berg- en boschachtig, en heeft ontzaggelijke wildernissen, wordt door de Theisz (die in hetzelve ontspringt), de Visso, de Tarazk, Nagyasch en Bersava doorsneden. De lucht is ruw, maar zuiver. Het brengt weinig koren, slechts wat haver, veel vlas en eenige boom- en tuinvruchten voort. Verder veel hout, wild, varkens, schapen, visch, edelsteenen en andere metalen; maar vooral steenzout, dat de grootste rijkdom is.

MARMATTEI, Turk. D., prov. Mosul.

MARME, Fr. D., dep. Seine en Marne.

MARMELON, O. Ind. vesting in het rijk Birma, prov. Malabar.

MARMENOR, zoutmeer in Spanje, prov.

prov. Murcia, ten N. van kaap Palos, door eene smalle bank van de zee gescheiden. Het is 13 mijlen lang en 5 breed, en bevat eenige eil.

MARMIGNAC, Fr. vlek, dep. Lot.

MARMOL, Spaan. vlek, prov. Jaen.

MARMIROLO, Lomb. Ven. dorp, legatie Mantua.

MARMORA (ZEE VAN), voorheen *Propontus* genoemd, eigenlijk slechts een klein landmeer, tusschen Europa en Azië, dat echter zout water heeft, en door de Dardanellen met de Egeïsche zee, en door den Bosphorus met de Zwarte zee gemeenschap heeft. Zij is 33 mijlen lang, 16½ breed, heeft verscheidene eil., die echter tot Azië gerekend worden; verscheidene inhammen, vooral aan de Aziat. zijde, die goede havens vormen, en waaronder die van Bujukdere, Isnik en Madania de voorn. zijn. 2. Zie Marmara. 3. N. Afr. stad in 't kon. Fez. 4. Sard. vlek in Piëmont, prov. Saluzzo.

MARMORICE, Turk. zeehaven in Klein Azië, over het eil. Rhodus. De stad is klein, maar de haven is eene der schoonsten van de aarde. 46. 17. L. 36. 52. N. B.

MARMORMÜHLE, plaats in het vorst. Saksen-Coburg.

MARMORTHAL, romanesk Han. dal in 't Hartzgebergte.

MARMOUTIER, Fr. stadje, dep. Ned. Rijn, met 2000 inw., en brouwerijen.

MARNAO, Port. stadje, prov. Alentejo.

MARNE, Fr. riv., die 1 uur van Langres, dep. Opper Marne, ontspringt, bij St. Dizier bevaarbaar wordt, de Vanory, St. Gersme, Mouche, Suxce, Blaise, de Sault, enz. ontvangt, en na eenen loop van 55 mijlen, bij Charenton, 1 uur van Parijs, in de Seine valt. Zij geeft den naam aan 2 Fr. dep., die volgen. 2. *Dep. der Marne*, Fr. dep., uit een deel der voorm. prov. Champagne zamengesteld, en tusschen de dep. Ardennes, Aisne, Maas, Opper Marne en Aube, of tusschen 21. 5. en 22. 38. L. 48. 41. en 49. 26. N. B. gelegen, en op 152½ V. M. 311,600 inw. bevattende. De grond is golvende, vlak, slechts met eenige heuvels en hoogten, van welke laatste *de Mont-Aimé* de voornaamste is. De grond is in het midden van het dep., voor ⅗ dor en onvruchtbaar, met groote vlakten, waarvan de krijtgrond slechts met eenige aarde bedekt is. Daarentegen is de rand dezes dep. aan de dep. Aisne, Seine en Marne, Boven Marne, Aube en Maas, vooral de O. en W. grenzen, zeer vruchtbaar. De voorn. riv. zijn: de Marne, Aisne, de Seine (met de Aube), de Suippe, de Vesle, en de Kleine en Groote Morin; verder nog de Sault, de Blaise, Mouche, Fien, Olcombe, Isson, Coole, Somme, Soude, Dormoise, Tourbe, Bionne en Auve. De lucht is, over het algemeen, gematigd en zuiver; in 't midden echter drooger en veranderlijk. De voorn. voortbr. zijn: gevogelte, wild, wilde varkens, visch, vele bijen, koren, meloenen, boomvruchten, oliezaad, vlas, hennep, veel wijn en hout, boomvruchten, goede turf, krijt, potäarde, bouwsteen, molensteen, vuursteen, versteeningen en mineralen. De landbouw is om den grond, in eenen slechten staat, zoo dat hij geen genoegzaam koren oplevert; doch er worden vele verbeteringen ingevoerd. Paarden, rundvee en schapen zijn slecht, maar de varkensfokkerij is van veel belang. De wijnteelt is het voorn. artikel van bestaan, en levert hier onderscheidene soorten. De fabr. zijn minder dan voorheen. De uitvoer bestaat in: olie, hennep, vlas, haver, hout, vee, visch, honig, was, garen, wollen waren, messen, enz. De 5 arr. zijn: Châlons, Rheims, Sainte, St. Menehould, Vitry en Epernay. De hoofdplaats is Chalons.

MARNE (BOVEN), Fr. dep., uit een deel van het voorm. Champagne, benevens een gedeelte van Bourgondië, en Franche-Comté bestaande, en tusschen de dep. Marne, Vosges, Maas, Boven Saône, Côte d'Or en Aube, of tusschen 22. 16. en 23. 29. L. en 47. 34. en 48. 41. N. B. gelegen, en op ruim 119 V. M. in 3 arr., 28 kant., 230,500 inw. bevattende. Het land is bergachtig, met vele dalen. Het gebergte is dat van Langres, hetwelk zich bij de bronnen van de Marne, tot eene hoogte van 1400 voet verheft, en met deszelfs heuvels geheel het dep. bedekt. Het ¼ deel des dep. is met bosschen bezet. De voorn. riv. is de Marne, die hier ontspringt, gelijk ook de Maas, Aube, de Blaise, de Voire, de Sault, de Ornain, Apares, de Amance, de Saulon, de Vingeanne, de Ource, Anjou, de Saize, de Treire, en de Rognon. De luchtgesteldheid is taliik gematigd en gezond; men heeft er echter dikwerf mist, stormwinden en lentevorst, die soms veel nadeel doet. De voorn. voortbr. zijn: veel gevogelte, bijzonder korhoenders, ook wild en zelfs wolven; visch, bijen, koren, boekweit, raap- en lijnzaad, tuin- en peulvruchten, hennep, vlas, boomvruchten, wijn, hout, veel ijzer, vuursteenen, steenkolen,

len, turf, kalk- en andere steen; ook duif- en molensteen, lei, gips, albaster, marmer, pot- en vollersäarde, minerale wateren en versteeningen. De landbouw is hier, sedert verscheidene jaren, aanmerkelijk verbeterd, en er zijn vele onbruikbare landerijen en moerassen, bruikbaar gemaakt. Door de vele heerlijke weiden zijn de paarden- en veeteelt van meer belang. De wijnöogst is hier ook zeer toegenomen, terwijl ook vele handen in de bergwerken bezig zijn, waaruit zij ijzer halen, dat dan zoo wel tot geschut, kogels, enz. gegoten, als tot andere waren verwerkt wordt. Van fabr. vindt men hier verder: glasblazerijen, aardewerk-, katoen-, stijfsel- en wollen stoffen-fabr. looijerijen, papiermolens, scheepstimmerwerven, tichelövens, branderijen, enz. Ook wordt er eenige voordeelige handel gedreven. De uitvoer bestaat in: ijzer, ijzerwaren, koren, hout en houtwaren, schapen, wol, leder, enz. De arr. zijn Chaumont, Langres en Vassy. De hoofdpl. is Chaumont. 4. Deen. vlek in Holstein, lands. Zuider Ditmarschen, met 160 inw. 5. Riv. op 't eil. Martinique. 6. *Seine en M.* zie Seine.

Marneffe, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 460 inw.

Marnes, Fr. stadje, dep. 2 Sèvres, met 2,200 inw.

Marnhac, Fr. D., dep. Aveiron.

Marnheim, Beij.D., Rijnkr.; 640 inw.

Marnhull, Eng. dorp, gr. Dorset, met 1070 inw.

Marnitz, ambt en vlek in Mecklenburg-Schwerin; het laatste met 1320 inw.

Marnoch, Schot. kerspel, gr. Banff, met 2020 inw.

Maro, Sard. stad in Piëmont, prov. Oneglia, met 1750 inw.

Maroccaansch Rijk, de magtigste en aanzienlijkste staat van geheel Barbarije, ten onregte een keizerrijk, beter koningrijk Marocco, of Marocco en Fez, naar de beide hoofddeelen van den staat, genoemd. Het land maakt een deel van het oude *Mauritanië* uit, werd in 1647 door den Arabischen stam der Sara-Seni (naderhand Saracenen) veroverd, en is lang het schouwtooneel van groote oorlogen geweest. Het ligt op de N. W. kust van Afrika, tusschen de Middell. zee, de straat van Gibraltar en den Atl. oceaan, de woestijn van Sahara en Algiers, waarvan de riv. Mulvia en het gebergte Trara het afscheiden; of tusschen 8. en 15. L. en 29. en 36. N. B., en bevat op 10,000 (anderen rekenen 13,400) V.M., 4 à 5 (volgens sommigen slechts 2) millioenen inw. De ligging van het land aan twee zeeën, en in de nabijheid van Europa, zou voor hetzelve veel voordeeliger zijn, indien er slechts meer beschaving heerschte. Over het geheel genomen, is dit land zeer schoon, en door de natuur niet weinig begunstigd. De groote warmte wordt door de menigvuldige zeewinden, de verfrisschende lucht der hooge bergen en de regens niet weinig verkoeld, en is zeer zuiver en gezond: slechts op de toppen der bergen kent men vorst; de regentijd begint in October. De grond is, over het algemeen genomen, vruchtbaar, hoewel op vele plaatsen vrij bergachtig. Aan de W. kust is hij vlak, doch met zoutdeelen bezwangerd. Er valt hier een dauw, die ijzer en staal terstond doet roesten, maar niet nadeelig voor de gezondheid is. Het binnenland heeft eenen vetten grond, en op kleine afstanden ziet men vlakten, bergen, dalen, bosschen en riv. op de aangenaamste wijze afwisselen. Het hooge en vrij ruwe gebergte Atlas bedekt, met deszelfs takken, het N. O. en O. deel des lands, en is op de toppen met sneeuw bedekt, die soms in de dalen afrolt, doch beschermt het land voor de hevige Oostenwinden, die het zouden verbranden. De lage bergen zijn groen, brengen gerst en goede weiden voort. Het land is door deze bergen vrij goed van water voorzien, schoon er eigenlijk geene hoofdriv. gevonden worden. De voorn. riv. van het N. naar Z., zijn: de Mulvia, de Lukos, de Sebu of Sabu, de Saleh of Burargay, de Morbejah of Ommirabih met de Wadalhabid; de Tensifs of Tensif, de Wad el Keherah of Idaugert, de Azla, de Ain Elberda of Igusul, de Benitamer, de Sus en de Wad Nun. Groote meren zijn er niet; het voorn. is dat van Mamora. De voorn. voortbr. zijn: koren, dat hier 60 voud geeft; vooral tarw, gerst, haver, peulvruchten en moesgroenten; alle soorten van kool, agurkjes, artisjokken, meloenen, enz. Suikerriet groeit er zelfs in het wild, als ook heerlijke druiven. Verder zijn er zeer smakelijke boom- en kostelijke zuidvruchten, onder anderen 4 soorten van vijgen. Citroenen, limoenen, china's-appelen, enz. worden twee malen in het jaar rijp. Verder eiken-, ceder- en andere boomen; — kameelen, schoone paarden, veel muilëzels, ezels, goed rundvee, groote, vette schapen (ook met haar als van koeijen), weinige varkens en honden; wilde katten, vossen, scha-

schakals, apen, hazen, wilde zwijnen, stekelvarkens, leeuwen, panters wolven; ganzen, eenden, alle soorten van hoenders en andere vogels; vele soorten van visch, landschildpadden, allerlei amphibiën, kameleons, slangen, schorpioenen, sprinkhanen en velerlei ongedierten; ook zijn er vele bijen. Het rijk der delfstoffen duidt genoegzamen rijkdom aan, doch de vorst duldt niet dat de mijnen bewerkt worden. Men graaft alleen een weinig koper, bergkristal, steenen en zout. De inw. bestaan uit Mooren, Arabieren, Berberen (waarschijnlijk de oudste inw.), negers, joden, renegaten en christenen, welke laatsten consuls, kooplieden, kunstenaars of slaven zijn. De Mooren zijn zeer lui, zoo dat landbouw en handwerken verwaarloosd worden. Hunne spijzen zijn zeer eenvoudig, en de gewone drank is water; alleen de rijken hebben koffij en thee. De meesten kaauwen opium en *haschischa*, uit hennep en specerijen bestaande. De veelwijverij is geoorloofd, maar de stadbewoners hebben meestal slechts ééne vrouw. Kunsten en wetenschappen bestaan hier niet; slechts in de beoefening van den *koran*, en sterren- of liever sterren-voorzegkunde, kwakzalverij, bestaat al hunne kennis. De Mahomed. godsdienst is de heerschende, en het bijgeloof zeer sterk. Scholen zijn zeer slecht, en de Arabische taal bijna algemeen. Fabr. zijn er zeer weinig en slechts in de grootste steden. Zij bepalen zich, tot nu toe, tot leder, aardewerk, mutsen en allerlei wollen stoffen. Ook is de handel op verre na niet zoo groot, als de ligging van het land zou doen verwachten. De binnenlandsche handel wordt met kameelen en muildieren gedaan, en er gaan karavanen naar de verschillende deelen van Afr., vooral naar Tunis, Algiers, Caïro, Mecca en Soedan. De zeehandel geschiedt alleen met Eur. schepen. De uitvoer bestaat in: veel koren, hornvee, gevogelte, wol, die in sommige oorden uitmuntend is; was, ossen-huiden, marokkijn-leder uit de geitenvellen van Tafilet vervaardigd; Arabische en Senegalsche gom, amandel-olie, rood koper, enz. De invoer in allerlei Eur. fabrijkwaren, laken, linnen, ijzer en ijzerwaren, tin, aluin, vitriool, specerijen, verfwaren, papier, suiker, scheeps- en krijgsbehoeften, enz. De Nederlanders, Portugezen, Spanjaarden, Franschen, Engelschen, Zweden en Deenen hebben te Tanger hunne consuls. Schoon de tollen hier zeer hoog zijn, is de handel altijd ten voordeele der Europeanen.

De regeringsvorm is willekeurig. De magt van den monarch, is door niets bepaald. Hij behoort tot de sherifs of afstammelingen van Mahomed, en wordt *stedehouder Gods* en *vorst der Geloovigen*, gewoonlijk *sultan* (koning), *Sidi* (heer), *Sidna* (onze heer), of *Sidi-el-Kibir* (de groote heer) genoemd. De troon is erfelijk; echter niet altijd bij de eerstgeborenen, zoo dat de opvolging dikwerf met oorlogen gepaard gaat. Het bestuur regelt zich naar de luimen van den vorst, wien niemand zonder geschenken durft naderen. De regtsplegingen geschieden naar den *koran*, zeer spoedig en streng. De gewone straffen bestaan in geldboeten en stokslagen; — doodstraf is gewoonlijk door veel wreedheid vergezeld. De inkomsten van den vorst worden op 1 millioen piasters begroot. De landmagt bestaat in vrede uit 6000 negers, en even zoo vele Arabieren; in oorlog is elk onderdaan soldaat. De zeemagt bestaat uit 12 kleine vaartuigen, waarmede zij, voor rekening van den sultan, ter kaap gaan; — echter zijn de Maroccanen met de meeste Europische staten in vrede. Het land bestaat uit twee hoofddeelen: Marocco en Fez, en uit de ondergeschikte landen, als: Tafilet, Sesghelmessa, Darah en Sahara, die gedeeltelijk ook kon. genoemd worden (Zie die art.). Nog onlangs is dit land, door binnenlandsche verdeeldheden, zeer geteisterd.

Marocco, een der hoofddeelen van voorn. rijk, aan de zee gelegen, bestaat uit 9 prov., als: Erhanna, Haha, Gezula, Duquella, Abda, Tedla, Zerrara en Siedma.

Marocco, eigenlijk *Meraksch*, en oudtijds *Martox* genoemd, en waarschijnlijk op de plaats van het oude *Bocanum Hemerum*; de verblijfplaats van den sultan, in eene vlakte, die aan het gebergte Altas grenst, niet zoo groot als men gemeenlijk wel denkt, met kleine, slecht gebouwde huizen, morsige straten en zonder wallen of grachten, slechts door eenen hoogen, doch zeer vervallenen muur omringd, ongeveer eene mijl in den omtrek, met 15,000 inw. De voorn. merkwaardigheden der stad zijn: het kasteel *Mensia*, het verblijf van den sultan, met muren omringd, en zoo groot, dat het eene stad op zichzelve schijnt te zijn, daar het verscheidene opene plaatsen, verschillende gebouwen en zeer uitgestrekte huizen bevat, terwijl hier veel oostersche pracht heerscht.

Niet ver van het kasteel is de wijk, of de met muren omringde stad der joden *Millah*, waar ook een klein Spaansch klooster is. Verder verdienen de moskeën, de magazijnen en de bazars opmerking. Des zomers is de stad de warmste, en des winters de koudste plaats des lands. Er is overvloed van levensmiddelen, die er zeer goedkoop zijn. 31. 37. N. B.

MAROEWKOE, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

MAROGLIO, riv. in Sicilië, die aan de Z. kust, bij Terra Nova, in zee valt.

MAROGNA, Turk. vlek, sandschakat Jannina.

MAROKAANSCHE BERGEN, Rus. gebergte in de nabijheid van Ochotsk, gouv. Irkutsk, met groeven, waaruit men eene zekere spijs graaft, die in kleur en smaak veel overeenkomst met meelpap heeft, en die, zonder eenig nadeel, door de Russen en Tunguzen, raauw gegeten wordt. Men houdt dezelve voor zuivere, verzuurde aluinäarde.

MAROLA, Spaan. eil. van Gallicië, in de haven van Ferrol.

MAROLLES, Fr. stadje, dep. Sarte, met 1800 inw. Nog 18 Fr. dorpen, 2 in 't dep. Aude, Calvados, 5 in Eure en en Loire, Loir en Cher, Marne, van 't Noorden, Oise, Sarte, Seine en Marne, 4 in Seine en Oise. 3 *Marolles-les-Braux*, Fr. dorp, dep. Sarte.

MAROLS, Fr. dorp, dep. Loire.

MAROLTERODE, Pruis. dorpje, regdst. Erfurt, met 200 inw.

MAROMETTE, riv. op 't O. Afr. eil. Madagascar.

MAROMME, zie Bapaume, No. 1.

MAROMMES, Fr. D., dep. Ned. Seine, met 1500 inw.; 1 uur van Rouaan.

MARONDA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer. 92. 52. L. 26. 43. N. B.

MARONI, riv., die Fr. en Nederl. Guiana, in Z. Amer., van elkander scheidt.

MARONITEN of *Syrische Chaistenen*, (aldus genoemd naar MARON, den stichter hunner secte), volk in Aziatisch Turkije, pachalik Tarablus, aan het Noordelijk deel van den Libanon, *Kesruan* genoemd, volgens sommigen 150,000 zielen sterk. Zij vereenigden zich in 't laatste der 12 eeuw met de Roomsche kerk, doch behielden vele hunner eigene gebruiken. Zij staan onder eenen patriarch, die in het klooster *Kannobin*, op den Libanon, woont. Waarschijnlijk zijn zij oorspronkelijk Syriërs, die in hunne zeden en hun karakter veel overëenkomen met de Drusen. Zij leven, even als deze, van landbouw, wijnoogst, tabaks-, katoen, en veeteelt. Zij zijn in twee klassen, den erfelijken adel, en het volk verdeeld, doch allen zijn landbouwers. Zij zijn over 't algemeen, zeer arm en leven matig. Het regt van eigendom is bij hen heilig, en roof is bij hen onbekend. Elk neemt slechts eene vrouw. Bloedwraak is bij hen in gebruik. Ingeval van oorlog moet elk te veld trekken. Hun regeringsvorm is aristocratisch; aan het hoofd der regering staan 4 opperhoofden, die regters en opperhoofden in den oorlog zijn. Zij zijn onafhankelijk, daar zij naar hunne eigene wetten leven; doch zij betalen eene schatting aan de Turken.

MARONS-NEGERS of *Maronen Negers* (van Maronen, *varkensjagers*), is een naam, dien men hier en daar in Z. Amer., aan de gevlugte Negers geeft, welke zich in de bosschen verzamelen. Nog vindt men dezelve in Surinamen. Op Jamaïca, waar zij eenen aanmerkelijken oorlog gevoerd hebben, zijn zij geheel ten ondergebragt.

MAROONGAS, klein O. Ind. eil. in den Soeloe Archipel. 138. 44. L. 6. 3. N. B.

MAROS, Nederl. volkpl. op het eil. Celebes, ten Z. van 't fort Rotterdam. 137. 21. L. 4. 51. Z. B.

MAROS, groote Hong. riv., die in Zevenbergen, in het Szekler land, tusschen de Carpatische bergen Magosch en Fekete ontspringt. Zij voert goud mede, is bij Carlsburg voor platte vaartuigen bevaarbaar, en stort zich in Hongarije, over Segedin, in de Theiss. 2. M. *Maroser Stuhl*, stoel in Zevenbergen, land der Szeklers, op 21⅝ V. M., 29,250 inw. bevattende. Het is een bergachtig land, met eene zachte luchtsgesteldheid, door de Maros, de kleine Kokel en de Nyarad bespoeld, met veel tabak, wijn, zout, vee, bijzonder schapen, varkens, wild, visch en bijen. Het land bevat 3 cirkels, 8 distr., 1 stad, 1 vlek en 126 dorpen. 3. Hong. vlek, kom. Honth, aan den Donau, met 2 kerken.

MAROS BOGAT, Hong. dorp in Zevenbergen, kom. Thorenburg.

MAROSCH, zie Maros.

MAROSCHKA, Rus. D., gouv. Tambow.

MAROS, Hong. dorp in Zevenbergen, bij Carlsburg.

MAROSTICA, Lomb. Ven. stadje, legatie Vicenza, met 2800 inw.

MAROS-UJVAR of *Neuburg*, Hong. D. in Zevenbergen, kom. Ned. Weissenberg.

MAROTH of *Aranyos Maroth*, Hong. stad, kom. Bars, aan de Zitwa.

MAROTHONISE, Turk. eil. in 't kanaal van Corfu.

MAROWINE, zie Maromi.

MARPINGEN, dorp in Saksen-Coburg, kanton Wendel, vorst. Lichtenberg, met 600 inw.

MARPLE, Eng. vlek, gr. Ches, met 2250 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware, met 650 inw.

MARPSEN, Brunsw. D., Wener distr.

MARQ en BAREUL, Fr. stadje, dep. van 't Noorden, met 2200 inw.

MARQUAIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 810 inw.

MARQUAIS, Fr. stadje, dep. Dordogne.

MARQUARDSBERG, zie Seehaf.

MARQUARTSTEIN, Beij. D., Isarkreits.

MARQUE, Fr. riv. dep. van 't Noorden.

MARQUENTIÈRE, Fr. D., dep. Somme.

MARQUE, Z. Afr. riv. in Kafferland, valt in de Lagoa baai.

MARQUESADO (VILLA DEL), N. Amer. stad in Mexico; 16 m. Z. O. van Mexico.

MARQUESAS-EILANDEN, MARKIEZEN EIL., of gelijk FLEURIEU dezelve naar den eersten ontdekker, *Mendana-eil.* noemt; eene groep eil. in de Stille Zuidzee, door MENDANA ontdekt, en naar den toenmaligen onderkoning van Peru, MARQUESIE MENDOZA DE CANETE geheeten, waarvan de tegenwoordige naam oorspronkelijk is. Naderhand zijn deze eil. door COOK, MARCHAND, HERGEST, BROWN, ROBERTS, INGRAHAM, WILSON en KRUSENSTERN bezocht. INGRAHAM en MARCHAND ontdekten ten N. W. nog acht andere eil., die MARCHAND *Isles de la Revolution*, doch INGRAHAM *Washington's eil.* noemde, en welke wij, schoon wel als tot dezelfde groep aangemerkt kunnende worden, met KRUSENSTERN, met den laatsten naam willen blijven bestempelen, en dus hier alleen de Z. groep verstaan, welke uit 5 eil. bestaat, en tusschen 9. 27. en 10. 25. Z. B. en 239. 17. en 238. 67. L. gelegen zijn. Zij hebben, volgens COOK, dezelfde boomen, planten en andere voortbr. als de Sociëteits eil. Men kan er varkens, hoenders, plantanen, yams en andere wortelen, alsmede broodvrucht en kokosnoten tot verversching bekomen. COOK houdt de inw. voor de schoonsten der Zuidzee eil.; ja, in regelmatigheid van vorm, overtreffen zij vele andere volken. Zij hebben dezelfde taal als op de Sociëteits eil. De mannen zijn getatoueerd, niet levendig van oogen; het haar verschilt van kleur, en wordt kort gedragen, behalve twee lokken aan de beide zijden van den kruin, die zij boven op het hoofd te zamen binden. Den baard dragen zij mede verschillend, los en te zamen gebonden. Hunne kleeding bestaat uit eene broek, tusschen de beenen door gehaald. De vrouwen hebben een stuk doek om de lendenen, eenen rok tot over de helft van de beenen, en eenen lossen mantel over de schouders, terwijl zij zich met eenen band van vezelen van kokosnoten, fraai bewerkt, en met schulpen van paarlemoer en schildpadden versierd, opschikken. De woningen zijn geringe hutten, met bladen van boomen bedekt. Zij zijn morsig, ook in het eten. Hunne wapens zijn knodsen en spiesen; hunne vaartuigen van 16 tot 20 voeten lang en slechts 15 duimen breed, worden met een zeil bestuurd. De namen der eil. zijn: La Magdalena (Fatiuwa of Ohitatou), St. Pedro (Montana of Onateyaya), St. Christina (Tahuata of Ohitau), la Dominica (Ohiwana) Hoods-Islands (Fetugu). Volgens KRUSENSTERN is de beste haven van dezelve, *Port Madre de Dios*, door COOK *Resolution-baai* genaamd, op het eil. Christina.

MARQUES BAAI, zie H. Geest baai.

MARQUESH, Turk. D., prov. Tarablus.

MARQUEZ (RIO DE LORENZO), Z. Afr. riv. in het Kafferland, valt in de Lagoa baai.

MARQUILLAS, Spaan. D., prov. Burgos.

MARQUINA, Spaan. D., prov. Biscaye.

MARQUINEZ, Spaan. D., prov. Alava.

MARQUIS, kaap aan de N. kust van 't W. Ind. eil. St. Lucia. 317. 4. L. 13. 50. N. B. 2. *Grand* M., stad aan de O. zijde van 't W. Ind. eil. Grenada. 316. 45. L. 12. 9. N. B.

MARQUIS EIL., groep kleine N. Amer. eil. in de riv. van Florida. 295. 16. L. 24. 35. N. B.

MARQUISE, Fr. stadje, dep. Pas-de-Calais, arr. Boulogne, met 1400 inw.

MARR, Schot. distr., gr. Aberdeen, tusschen de Don en Dee, en alles, wat ten Z. van de Dee gelegen is, bevattende, met 53,000 inw.

MARRA, Turk. Aziat. stad, prov. Damascus.

MARRABOO, groote stad van Bambarra in Midden Afr., aan het opper gedeelte van den Niger, waar de Mooren eenen aanzienlijken zouthandel drijven; 50 mijlen Z. W. van Sego.

MARRADI, Tosc. dorp, prov. Florence, aan de Lamone, met 1200 inw.

MARRAH, Turk. Aziat. stad in Syrië; 13 mijlen Z. W. van Aleppo.

MARRAT, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme, aan de Dore, met 2400 inw.

MARRATTICK, N. Amer. vlek, prov. N. Carolina, gr. Halifax.

MARRAY, Fr. stadje, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 1000 inw.

MARREA, O. Ind. vlek, rijk Assam.

MARRIKA, Arab. kaap in Yemen.

MARRIONA, baai op 't eil. Antigua.

MARRO, Sard. stadje, hert. Genua, prov. Oneglia, met 2000 inw.

MARRUM, Nederl. vlek, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met 900 inw.

MARRYBOROUGH, zie Queen's town.

MARS (ST.), 5 Fr. dorpen, dep. Loire, Ardennes, Creuse, Gard, Nièvre. 2. St. M. *de la Jaille*, Fr. kantonshoofdpl., dep. Ned. Loire. 3. St. M. *d'Outillé*, dep. Sarte. 4. M. *de-Cré*, dep. Sarte. 5. M. *de Frène*, dep. Eure. 6. M. *de Loquenay*, dep. Sarte. 7. M. *des-Prés*, dep. Vendée. 8. M. *du Désert*, dep. Ned. Loire. 9. M. *la Lande*, dep. 2 Sèvres. 10. M. *la Pille*, dep. Indre en Loire, enz.

MARSA, Afr. stad in Tunis, met eenen schoonen lusthof voor den dey.

MARSAC, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme, arr. Ambert, aan de Dore, met fabr. en 3000 inw. 2. Fr. dorp, dep. Neder Seine, met 1000 inw. 3. Nog 11 Fr. dorpen, dep. Landes, Gers, Creuse, 2 in Charente, Neder Loire, 2 in Lot en Garonne, Puy-de-Dome, Op. Pyreneën en Tarn.

MARSAGLIA, Sard. stad en dal in Piëmont, tusschen Pignerol en Turin. 2. Sard. dorp in Piëmont, aan de Trebia. 3. Dorp in Modena, aan de Secchia.

MARSAI, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MARSAL, sterk Fr. stadje, dep. Meurte, aan de Seille, met 1000 inw.

MARSALA, Sicil. stad, Val di Mazzara, aan de kaap van dien naam, met 16,000 inw., wijnbouw en uitvoer van olie, wijn, koren, enz.

MARSALQUIVIR, kleine N. Afr. zeehaven in Algiers; 1 mijl ten O. van Oran, aan Spanje behoorende.

MARSAMOUCHET, vlek op 't eil. Maltha.

MARSANNE, Fr. vlek, dep. Drôme, arr. Montelimart, met 1100 inw.

MARSAT, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, bij Riom, met 600 inw.

MARSCH (DE), Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwart. Thiel, onder Kesteren.

MARSCHACHTE, Han. dorp, vorst. Lunenburg.

MARSCHBROEK, Nederl. buurt, prov. Drenthe, onder Emmen.

MARSCHENDORF, Boh. dorp, kreits Königingrätz, met 1300 inw.

MARSCHES HARBOUR, Eng. stadje op het Bahama eil. Abako.

MARSCHLINS, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.

MARSCHOWITZ, Boh. D., kreits Beraun.

MARSDEN, Eng. dorp, gr. York, met 1800 inw. 2. Kaap aan de W. kust van het Austr. Admiraliteits eil., in de straat Chatham. 243. 2. L. 58. 7. N. B.

MARSDIEP, Nederl. straat uit de Noord- in de Zuiderzee, tusschen de Helder en het eil. Texel; waarschijnlijk eene uitwatering van den Ouden Rijn.

MARSEILLAN, Fr. stadje, dep. Hérault, met 3200 inw., visscherij en zoutbereiding uit de Lagunen van Bagnac.

MARSEILLE, Fr. arr., dep. Monden der Rhône, dat op 13½ V. M. 130,300 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr. en van het dep. Monden der Rhône, de zetel van den prefekt en andere regeringscollegiën, de oudste, en in grootte, de derde stad van Frankrijk, aan eenen inham van de golf des Lions, in eene vlakte, die behalve ten O. aan de zee, rondom door bergen ingesloten is, terwijl de stad gedeeltelijk door de Biaud bespoeld wordt. Zij wordt in de Oude en Nieuwe stad verdeeld, waarvan de eerste ten N. van de haven, tegen eene hoogte gelegen is, naauwe, hoekige, slecht geplaveide straten, en onaanzienlijke huizen heeft, en echter het meest bevolkte deel uitmaakt. De Nieuwe stad ligt aan de Z. en O. zijde der haven, en heeft twee schoone, regte en goed geplaveide straten, huizen met zeer schoone daken, welke tot terrassen dienen, enz. De voorn. openbare plaatsen zijn: de *Place Castellane*, de koningsplaats, de *Place St. Ferreol*, de *Place de la Comédie*, de *Place de Montiers*, enz. Men telt er meer dan 12 voorsteden, 1 hoofd- en verscheidene andere kerken, waaronder 1 herv.; 14 hospitalen, lazareth, pesthuis, marineschool, openbare bibliotheek van 90,000 banden, en 2000 handschriften, een kabinet van naturaliën, een museüm, eenen plantentuin, een geneeskundig genootschap, eene sociëteit der wetenschappen en kunsten, een Afrikaansch gezelschap, met eene bibliotheek van 5000 boekdeelen. Verder is er een prachtig stadhuis, waaronder de beurs; het nieuwe arsenaal, met eenen schoonen tuin; de munt, het gouvernementshuis, het lyceüm met kunst- en andere verzamelingen; de groote schouwburg, de concertzaal, de *consigne* met het beroemde basrelief van PUGET en 100,000 inw., die 75 zeepziederijen, 5 stijfsel-, poeder- en naaldenfabr., suikerraffinaderijen, fabr. van koralen, roode mutsen, turksch garen, chemische waren; als: zwavelzuur, loodwit

wit, salmoniak; van smeltkroezen, hoeden, zeildoek, marokkijn leder, stoelen, manden en allerlei vaat- en vlechtwerk, likeuren, reukwerk, waskaarsen, glas, zegellak, zwam, tabak, snuif, sigaren, chocolaad, enz.; alsmede looijerijen, katoendrukkerijen, enz. hebben; maar boven al, eenen zeer aanzienlijken handel drijven, die door den langdurigen oorlog veel verminderd was, doch nu weder herleeft, en zich bijzonder tot de landen aan de Middell. zee, de koloniën in Afrika, N. Amerika en de N. staten van Europa uitstrekt.

De haven der stad is een langwerpig vierkant, kan 900 schepen bevatten, is tegen alle winden beschut, en in twee kaaijen besloten; terwijl de ingang door 2 forten St. Jean en St. Nicolaas verdedigd wordt. Naast het laatste, dat zeer verwoest is, ligt op eene rots het kasteel Notre dame de la Garde, dat een heerlijk uitzigt op de stad, de zee en den omtrek heeft. In de stad heeft men verder consuls van de meeste natiën; voortreffelijke quarantaine-huizen, enz. De uitvoer bestaat voornamelijk in: zeep, wijnen, gedroogde en ingelegde vruchten, als: olijven, kappers, enz. beroemde sardellen, ansjovis en anderen visch. In den omtrek vindt men meer dan 500 *bastides* of landhuizen, die met de groene olijf- en amandelboomen, heerlijke gezigten opleveren, en wekelijks, door meer dan 50,000 menschen, bezocht worden. 23. 1. L. 43. 18. N. B. 3. Fr. dorp, dep. Oise, arr. Beauvais, met 700 inw.

Marseillette, Fr. D., dep. Aude.

Marsfeld, Austr. plaats op Nieuw Holland, gr. Cumberland, bij Paramatta.

Marshall's Eil., de N. groep der menigte van eil., tusschen 1. Z. B. en 12. N. B. en 186. en 195. L., welke door Krusenstern aldus worden genoemd, naar den kapitein Marshall, die met den kapitein Gilbert, naar wien de Z. groep genoemd is, op hunne vaart van Port Jackson naar China, in 1788, de meesten dezer eil. ontdekte. Krusenstern brengt tot de deze groep 1. de *Mulgraves eil.*, de *Arrowsmith's eil.*, de *Hobertson's eil.*, de *Chattam eil.*, de eil. *Watts* en *Tindal*, de *Buiton* eil., de eil. *Dawton*, de *Kutusof* eil., de *Musquito* eil., de *Benny* eil. en de *Hunter* eil. Zij hebben, zoowel als de Gilberts eil., overvloed van kokos- en onderscheidene andere boomen. De bewoners zijn eene schoone soort van menschen, koperkleurig, sterk en wel gevormd. Hun haar is lang en zwart; zij hebben schoone tanden, en versieren zich met halsbanden van koralen en tanden, terwijl sommigen wit beschilderd zijn. Hunne kano's waren goed gebouwd, en hadden matten tot zeilen. » Het is jammer", zeggen wij, met Krusenstern, » dat de Luit. Kotsebue, deze eil. » Westelijker gezocht heeft;" daar hij door de opgave van Gilbert is misleid geworden. Er blijft nog veel van dezelve te weten over. 2. Twee, door het schip *Scarborough* in 1788, ontdekte eil., op 21. 40. N. B. en 169. 21. L. door Arrowsmith, *Jardines according to the Scarborough* genoemd, een' naam, dien Krusenstern afkeurt, daar Alvaro de Saavedra, in 1529, eene groep eil. ontdekte, die hij *Los Buenos Jardines* noemde, en op 10. à 12. N. B. en 304. L. lagen, en Ruy Lopez di Villalobos in 1543, op 9. 10. N.B., mede eene groep ontdekte, die hij *Los Jardinos* noemde, dan uit welker breedte blijkt, dat zij geen van beide de in 1788 ontdekte eil. zijn kunnen, waarom hij beter vindt dezelve naar den ontdekker te noemen.

Marsham, Eng. dorp, gr. Norfolk.

Marsh Chapel, Eng. D., gr. Lincoln.

Marsh Creek, N. Amer. riv. van N. Carolina, die in den Atl. oceaan valt, op 300. 12. L. 34. 35. N. B.

Marshfield, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met 1420 inw. en lakenfabrijken. 2. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Washington, met 500 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Plymouth, met 1400 inw. 4. Nieuw aangebouwd stuk lands, aan de Eng. volkplantingen op Nieuw Holland.

Marsh Gibbon, Eng. dorp, gr. Buckingham, met 650 inw.

Marsh Island, eil. der N. Amer. Rep., prov. Maine; 1 m. boven Bangor.

Marshnek, Nederl. buurt, prov. Overijssel, kwart. Salland, onder Dalfsen behoorende.

Marshwood, Eng. dorp, gr. Dorset.

Marshy Hope, N. Amer. riv., prov. Maryland, die in de Nanticoke valt.

Marshy River, N. Amer. riv., die in den Missisippi valt. 283. 6. L. 46. 6. N. B.

Marsh Eil., een der Austr. Salomon's eil.

Marsico Nuovo, Nap. stad, prov. Principato Citra, met eenen bisschoppelijken zetel en 6,800 inw.

Marsico Vecchio of *Vetere*, Nap. stadje, prov. Basilicata, met 2650 inw.

Marsigliano, Tosc. D., prov. Siëna.

Marsillac, Fr. stadje, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 1700 inw.

MARSILLY, Fr. D., dep. Ned. Charente.
MARSINE, een der Z. O. Moluksche eil., bij het eil. Babers.
MARSIWAN, Turk. Aziat. stad in Natolië.
MARSOLAN, Fr. vlek, dep. Gers.
MARSOM'S KEY, klein Z. Amer. eil. in den Atl. oceaan. 294. 48. L. 12. 5. N. B.
MARSON, Fr. vlek, dep. Sarte.
MARSSUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met 600 inw. en een gasthuis; 1 uur van Leeuwarden.
MARSTALL, Deen. vlek, hert. Sleeswijk, op het eil. Arroë, met 760 inw.
MARSTON (LONG), Eng. dorpje, gr. Hertford, met 310 inw.
MARSTON (N.), Eng. D., gr. Buckingham.
MARSTONE MORTAINE, Eng. dorp, gr. Bedford, met 780 inw.
MARSTONKLIP, klip aan de Eng. kust van Durham.
MARSTON PRIORS, Eng. dorp, gr. Warwick, met 550 inw.
MARSTRAND, Zweed. stapelplaats in Gothenburg, met bergwerken, een slot, dat eenen vuurtoren heeft, en 1200 inw., die aanzienlijke visscherij en handel drijven. De haven heeft eenen dubbelen ingang, en is ruim genoeg voor eene geheele vloot. 29. 15. L. 57. 53. N. B.
MARSWINSHOLM, zie Marwinsholm.
MARTA, Spaan. vlek, prov. Estremadura. 2. Twee Port. vlekken, prov. Tra-los-Montes en Beira. 3. Zie Martha.
MARTABAN, prov. van het rijk Birma, in Achter Indië, aan de kust, tusschen Pegu, Siam, Tanasserim en de golf van Bengalen gelegen. Het land is ten O., door de bergen, die ten N. van Malacca afkomen, bezet, en wordt door de Thaluayn en Tavay bespoeld. De grond wordt voor vruchtbaar, en de luchtsgesteldheid voor gezond gehouden. De voortbr. bestaan in: peper, kardamom, rijst, teakhout en de heerlijkste zuidvruchten. Ook vindt men hier vele elefanten en ander wild; buffels, ossen en geiten, zee- en riviervisch. Er wordt ook veel zout gewonnen, en de mijnen leveren: ijzer, lood, koper, eenig goud en zilver. De inw. schijnen een mengelmoes van Siammers, Peguanen en Maleijers. Zij zijn zeer werkzaam, en maken vooral fijne verlakte waren en aardewerk, dat zeer gezocht wordt; doch de handel is door de Birmannen zeer bepaald, daar zij niet toestaan dat een Eur. schip in de haven van Martaban binnenloopt. Op de bergen, die het land van Siam scheiden, woont de wilde stam der Kadoe's en in het dal van de Thaluayn, die der Dhanu's. 2. Hoofdstad van voorn. prov., de zetel van den gouverneur, aan eene kleine baai, door den mond der Thaluayn gevormd, en aan de golf van denzelfden naam, voorheen eene aanzienlijke stad, welke door de oorlogen met Siam, veel verminderd is; thans met een fort, fabrijken van verlakt goed en aardewerk, en eenen kleinen handel op de kust tot aan Bengalen. De zeer ruime haven is aan de Europeanen verboden. 115. 4. L. 16. 30. N. B.
MARTAN, Arab. eil., prov. Mahra.
MARTANA, klein Ital. eil. in het meer Bolsena, legatie Viterbo.
MARTAPANA, hoofdstad van het rijk Tatas, in het Z. van Borneo.
MARTAIZÉ, Fr. dorp, dep. Vienne.
MARTAS, Spaan. D., prov. Valladolid.
MARTEBO, meer op 't eil. Gothland.
MARTEL, Fr. stadje, dep. Lot, arr. Gourdon, met 2700 inw.
MARTELANGE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, dat met Radelange en Wolflange, 620 inw. telt.
MARTELLO (KAAP), de Z. punt van 't schiereïl. Negropont, op 38. N. B.
MARTEN (ST.), 2. Rus. D., in Lijfland.
MARTENSHOEK, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met olie-, houtzaag- en andere molens.
MARTENSLINDEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht; 350 inw.
MARTHA (SANTA), Z. Amer. prov. van Nieuw Granada, tusschen de prov. Carthagena, de riv. Magdalena, de Caraïbische zee, de Rio de la Hacha en Santa Fe; 100 mijlen lang en 65 mijlen breed. De geheele landstreek is vol hooge, steile en ontoegankelijke bergen, die tot de keten der Caraccas behooren, waarvan sommigen tot 16,000 voeten, boven de Caraïbische zee klimmen. De luchtsgesteldheid is er, voor het grootste gedeelte, heet en drukkend, hoewel de wind der sneeuwbergen de lucht op vele plaatsen zeer verkoelt. De voortbr. zijn: katoen, tabak, palmwijn, cacao, Braziliënhout, suiker, vanille, maïs en een zonderlinge boom, van welks balsemachtige bladen eene soort van zeep bereid wordt. De mijnen zijn van weinig belang. Bij het dorp Ocana vindt men kopererts. Voorheen had men langs de kust goede parelvisscherijen, die thans gering zijn. De dalen voeden eene groote hoeveelheid vee, hetwelk geslagt en tot uitvoer ingezouten wordt. De voorn. riv. zijn: de Araguaya, die eenig stofgoud voert; de Magdalena, de Santa Martha en Guaira. 2. Hoofdstad van deze prov., aan de Guaira, met eene

zeer schoone en veilige haven. De voorheen belangrijke handel is thans vervallen. 303. 42. L. en 11. 19. N. B. 3. Baai aan de W. kust van het eil. Curaçao. 4. N. Amer. riv., die in den Missouri valt.

MARTHA BRAE HARBOUR, stadje op de N. kust van het eil. Jamaïca, met eene haven, op 7 mijlen afstands van Punt Montego. 300. L. en 18. 31. N. B.

MARTHALEN, Zwits. stadje, kanton Zürich, nabij Schafhausen, met 1600 inw.

MARTHAM, Eng. dorp, gr. Norfolk.

MARTHA'S VINEYARD, eil. der N. Amer. Rep., in den Atl. oceaan, bij de kust van de prov. Massachusetts, gr. Duke. Het is lang en vlak, hier en daar vruchtbaar, met een weinig landbouw en veeteelt. Wol en zout zijn de voorn. takken van handel.

MARTHON, Fr. stadje, dep. Charente.

MARTI, Fr. stadje, dep. Pas-de-Calais, arr. Boulogne, met 1500 inw.

MARTIAGO, Spaan. D. in Salamanca.

MARTICK, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster; 1630 inw.

MARTIGNÉ, Fr. vlek, dep. en arr. Mayenne, met 2050 inw. 2. Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine, arr. Vitré, met 3470 inw. en smederijen. 3. M. *Briand*, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Saumur, met 2050 inw. 4. Nog 8 Fr. dorpen, dep. Calvados, 2 in Aisne, Eure, Orne, Kanaal, Ned. Seine, Vosges.

MARTIGNY LE PEUPLE, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, met 1550 inw.

MARTIGUES, Fr. stad, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, aan den mond van 't meer Berre of Martigues, met 2 kerken, 3 hospitalen, regtbank van koophandel, wijn- en oliebouw, handel, en met de op het vaste land gelegene plaatsen Jonquières en Ferrières, 6870 inw. Men vindt er eenige Romeinsche oudheden. 43. 24. N. B.

MARTILLY, zie Straimoul.

MARTIN of *Isle Martin*, Schot. visschersdorp, gr. Ross. 2. *Kaap* M., Spaan. kaap aan de kust van Valencia, tegenöver het eil. Yvica. 17. 49. L. en 38. 47. N. B. 3. *Punt* M., de N. W. punt van de Comtroller's baai, aan de N. W. kust van N. Amer. 233. 22. L. en 60. 14. N. B. 4. Meer in N. Amerika, in 't land der vrije Indianen. 5. Eng. dorp op 't eil. Guernsey. 6. *St.* M., klein dorp in Piëmont, in een dal van dien naam. 7. *St.* M. *Vas*, zie Martin-Vas. 8. Spaan. riv., prov. Aragon, valt in de Ebro. 9. *St.* M., groep van W. Ind. eil., door sommigen nog tot de Maagden eil. gerekend, en uit de eil. St. Martin, Anguilla, Barbuda en St. Barthelemy bestaande. 10. W. Ind. eil., aan de Nederlanden en Frankrijk gemeenschappelijk behoorende, 4 V. M. beslaande, vol hooge bergen, en dus niet zeer vruchtbaar. Aan de kusten zijn vele baaijen, en in het midden is een zoutmeer, dat voorheen wel 200,000 guldens opbragt. De voortbr. zijn: suiker, katoen, tabak, een weinig indigo en koffij, gom, lichtgevend hout, schoone papegaaijen, flamingo's, kolibries, tortelduiven, visch en schelpdieren. Volgens den heer VAN DEN BOSCH, kan men den geheelen bebouwbaren grond op 55,000 akkers rekenen, waarvan de Franschen er 35,000 met 100 blanken en 300 slaven, en de Nederlanders 20,000 met 60 blanken en 200 slaven, als inw. bezitten. Bijna al de inw. zijn van Eng. afkomst. De hoofdplaats van het Nederl. gedeelte heet *de Haven*, en heeft een klein fort. Ook behooren hierbij de kleine eil. Middelburg Key's. 18. 15. N. B. 11. Spaan. distr., prov. Segovia. 12. Spaan. vlek, prov. Toro, aan de Ebro. 13. Oostenr. D., land Boven den Ens. 14. Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Grätz, met 1160 inw. 15. Hong. vlek, Oedenburger kom., met 670 inw. 16. Zie St. Marton. 17. M. *d'Ablois*, Fr. D., dep. Marne, met fabr. en 1050 inw. 18. M. *d'Albaro*, Sard. D., hert. Genua. 19. M. *d'Arberoue*, Fr. vlek, dep. Neder Pyreneën. 20. M. *d'Auxigny*, Fr. vlek, dep. Cher. 21 M. *d'Auxy*, Fr. dorp, dep. Saône en Loire. 22. M. *le Beau*, Fr. vlek, dep. Indre en Loire. 23. M. *de Belleville*, Sard. dorp in Savoije; 11 mijlen Z. O. van Chamberry. 24. M. *du Bois*, Fr. dorp, dep. Maine en Loire. 25. M. *Boulogne*, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais. 26. M. *de Bresse*, Fr. dorp, dep. Saône en Loire. 27. M. *de Cartaneda*, Spaan. vlek, prov. Valladolid. 28. M. *de Castillon*, Fr. dorp, dep. Vaucluse. 29. M. *de Courtisolls*, Fr. dorp, dep. Marne, met 2220 inw. 30. M. *de Clelles*, zie Clelles. 31. M. *de Fontenay*, Fr. dorp, dep. Calvados. 32. M. *del Campo*, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara. 33. M. *del Cartanor*, Spaan. vlek, prov. Salamanca, met 1200 inw. en warme baden. 34. M. *de Lestra*, Fr. dorp, dep. Loire. 35. M. *de Londres*, Fr. vlek, dep. Hérault, met 1000 inw. 36. M. *de Macon*, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres. 37. M. *de Montulvan*, Spaan. vlek, prov. Toledo. 38. M. *d'Olivet*, zie Olivet. 39. M. *de Oscos*, Spaan. distr., prov. Oviedo. 40. M. *de Palières*, Fr. dorp,

dorp, dep. Var. 41. M. *de Ré*, Fr. vlek, dep. Neder Charente, op het eil. Ré, versterkt, en met goeden handel in wijn, brandewijn en zout; met 3000 inw. 42. M. *de Rubeales*, Spaan. vlek, prov. Burgos. 43. M. *de Trevejo*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 44. M. *de Tournon*, Fr. stadje, dep. Indre, met 1300 inw. 45. M. *d'Uriage*, Fr. dorp, dep. Isère. 46. M. *de Val de Iglesias*, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara. 47. M. *de Valgague*, Fr. dorp, dep. Gard. 48. M. *de Vega*, Spaan. vlek, prov. Segovia. 49. Spaan. dorp bij Santander. 50. Spaan. fort aan de haven van Corunna. 51. M. *de Vallamas*, Fr. vlek, dep. Ardèche, met 2100 inw. 52. M. *de Valmeroux*, Fr. vlek, dep. Cantal. 53. M. *du Var*, Fr. dorp, dep. Neder Alpen. 54. M. *du Frène*, Fr. dorp, dep. Ain. 55. M. *des Vignes*, Fr. dorp, dep. Aube. 56. M. *Sous Chalamont*, Fr. dorp, dep. Ain. 57. M. *en Gâtinois*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or. 58. M. *en Haut*, Fr. dorp, dep. Rhône. 59. M. *la Plaine*, Fr. dorp, dep. Loire.

MARTIN'S (ST.), Schot. kerspel, gr. Perth, met 1080 inw. 2. Eng. dorp in Cornwallis, met 400 inw. 3. Eng. kerspel, gr. Salop, met 1750 inw. 4. Een der Eng. Sorlings, met 30 à 40 huisgezinnen. 5. M. of *Sir Henry's Islands*, zie Hergest's Islands. 6. N. Amer. dorp, prov. Louisiana, distr. Attacapas. 7. Naam van onderscheidene onbeduidende volkpl. in de Spaan. bezittingen van Amer. 8. Z. Amer. riv., prov. Veraguay, valt in den Stillen Oceaan. 9. Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, valt in de Parana. 10. Verscheidene N. Amer. eil. bij de kust van Florida, anders *Cuyos de San Martin* genaamd. 11. Vier kleine N. Amer. eil. aan de kust van Florida, in de Apalache baai. 12. Z. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, aan de kust van Terra Firma. 13. Klein Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Peru. 11. Z. B.

MARTINA, kleine Nap. stad in Terra di Otranto; 4 m. W. N. W. van Otranto.

MARTINACH of *Martigny*, Zwits. dorp, kanton Wallis. 46. 5. N. B.

MARTINENGO, Lomb. Ven. vlek, legatie Bergamo, met 3000 inw.

MARTINESTI of *Martineschtie*, Turk. dorp in Walachië, aan de riv. Rimnik.

MARTIN-GARCIA, Z. Amer. eil. in den mond der Rio de la Plata, prov. Buenos-Ayres. 34. 7. N. B.

MARTINHO, Port. zeevlek, prov. Estremadura. 2. M. *de Mouros*, Port. vlek, prov. Beira, met 1140 huizen.

MARTINIÉ (LA), Fr. dorp, dep. Tarn.

MARTINIQUE, W. Ind. eil., na het verlies van St. Domingo, het voorn. en rijkste der Fr. Antilles, tusschen Dominica en St. Lucia, of tusschen 14. 33. en 15. N. B. en 317. en 318. L. gelegen, en op 18 V. M., ongeveer 100,000 inw. bevattende. De luchtsgesteldheid is hier, zoo als op de andere eil., zeer heet en vochtig. Orkanen zijn er niet zeldzaam, zoo min als zware ouweders, en zeer natte mist. De regentijd duurt van den 1 Julij tot den 1 October, gedurende denwelken de zon 2 malen loodregt boven het eil. komt, en de koele Oostenwind waait, die dan door de Z., Z. W., W. en N. W. vervangen wordt, welke (vooral de Z. wind), zeer ongezond zijn, en door de wolken en overstroomingen, die zij medebrengen en veroorzaken, die vochtigheid en uitdampingen doen plaats hebben, welke hier zoo vele ziekten, en vooral de verschrikkelijke geele koorts veroorzaken. De grond is buitengewoon vruchtbaar, terwijl de vlakten zeer goed bebouwd zijn. Op vele plaatsen vindt men steen- en rotsgrond, of moerassen en poelen, welke met eene soort van riet (*Canna Indica*) digt bezet zijn; dan weder vindt men heiden en digte bosschen. Onder de bergen zijn ook vulkanen, waarvan de Peleus, Vaudain, de Piton en de Carbet de hoogste zijn. Merkwaardig is de rots *le Diamant*, op de Z. punt des eil., zeer hoog en van alle zijden begroeid, maar geheel ontoegankelijk. De voorn. kapen zijn: Macouba, Vaudain en Salinas. De baaijen zijn die de la Trinité, du Gallion, Cul de Sac Marin, Cul de Sac Royal en de reede van het fort St. Pierre. Men telt er meer dan 40 riv. en beken, en vindt er uitgestrekte suikkerrietvelden, koffij- en katoenplantagiën; terwijl het verder indigo, tabak, meloenen, ananassen, aardappelen, uijen, boonen, erwten, maniok, maïs, peper, cassia, yams, patatten, zijde, enz. voortbrengt, en de heerlijkste beplantingen van citroenen, *poincillade* (eene soort van boschbeziën, met heerlijke bloemen), oranje-, bananen-, abrikozen-, kokos-, kaneeel- en andere boomen (waaronder ook de bedwelmende palmboom), door rotsen, en de schilderachtig gelegene woningen afgewisseld, het land tot een Eden maken, dat niet wel te beschrijven is; terwijl er verder paarden, rundvee, schapen, geiten, varkens, ezels en muilëzels; alsmede hoenders, duiven en ander ge-

gevogelte, varkens, hazen, kikvorschen (die gegeten worden), veel visch, schildpadden, schorpioenen, slangen en hagedissen gevonden worden. De handel hield hier voorheen 150 schepen bezig, en vóór de omwenteling werd de uitvoer op 33, en de invoer op 24 millioenen livres geschat. Ook vindt men hier fabr.; doch de welvaart is sedert de laatste 30 jaren, veel verminderd. De inw. bestaan uit blanken, lieden van de kleur, vrije zwarten, slaven (de laatsten wel op 78,000 berekend), en eenige Caraïben, die in de bosschen en bergen wonen. Veel lijden hier ook de Negers, en de zelfmoord is onder hen zeer gemeenzaam. De grondëigenaars worden in bezitters der groote, der middelbare en der kleine suikerplantagiën, en die der koffij-, cacao- en maniokplantagiën verdeeld. Het eil. bestaat uit Basse-Terre, Cabesterre en de punt Macouba. De voorn. plaatsen zijn St. Pierre en Port Royal. 2. *Klein* M., een der W. Ind. Grenadinen. 316. 28. L. 13. 38. N. B.

MARTINIÈRE, hooge berg op de N. spits van het eil. Sachalië.

MARTINITZ, Boh. vlek, kreits Czaslaw.

MARTINMUNO, Spaan. vlek, prov. Segovia, met 2200 inw.

MARTIN MAYORGAS, naam van eenige der Austr. Vriendschaps eil. Op een van dezelve is de haven de Refugios.

MARTINO (ST.), Sard. stad in Piëmont, met 2200 inw. 2. Tosc. vesting, gebied van Florence, aan de Sieve, met een tuighuis, eene geschutgieterij en eene geweerfabr. 3. Lomb. Ven. dorp, legatie Sondrio, met een warm bad. 4. Nap. dorp, prov. Principato Ulteriore, met 3250 inw. 5. Sicil. stad, prov. Messina, aan de zee. 6. Onderscheidene Ital. plaatsen dragen dezen naam.

MARTINO A VU PIGNANO, Tosc. dorp, prov. Florence.

MARTINORO, Rus. D., gouv. Smolensko.

MARTINRODE, dorp in Saksen-Weimar, kreits Eisenach.

MARTINSBERG, Pruis. dorpje, regdst. Reichenbach; 350 inw. 2. Zie Marton.

MARTINSBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Lewis; 900 inw.

MARTINSBURGH, N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Berkeley, met 80 huizen.

MARTIN'S EIL., zie St. Martin's.

MARTINSKIRCHEN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, met een kasteel.

MARTINSVILLE, N. Amer. vlek, prov. N. Carolina, gr. Guildford. 2. Hoofdplaats van het kerspel St. Martin der N. Amer. Rep. in Louisiana. 30. 10. N. B.

MARTINSWAND, zie Zirl.

MARTINSZELL, Beij. dorp, Op. Donaukreits, landg. Kempten; 860 inw.

MARTIN-VAS, 3 Z. Amer. klippen of eil.; 8½ mijl O. van het eil. Trinité, en ten N. W. van Tristan d'Acunha.

MARTISCHNOI, Rus. eil. in de golf Kultuk Karasu van de Kaspische zee.

MARTIZAY, Fr. dorp, dep. Indre.

MARTLAZZA, Dalmatisch eil., kreits Spalatro; Z. O. van Lesina.

MARTLETHWY, Eng. dorp in Wallis, gr. Pembroke, met 650 inw.

MARTLEY, Eng. D., gr. Worcester.

MARTO DI TERA, Spaan. dorp, prov. Valladolid.

MARTOCK, Eng. vlek, gr. Somerset, met 2350 inw.

MARTON, 4 Eng. vlekken, gr. Ches, Lancaster, met 1100 inw., Westmoreland en Lincoln. 2. *Szent* M. of *St. Martin*, Hong. vlek, kom. Thurotz, met 1900 inw., veel handel en jaarmarkten. 3. Hong. dorp, kom. Beraun, met eene gezondheidsbron. 4. Hong. dorp, kom. Szathmar, aan de Theiss. 5. Zie Martin's en Martinsberg.

MARTON MEER, Eng. meer, gr. Ches.

MARTONVASAR, Hong. dorp, kom. Stuhlweissenburg.

MARTORANO, Nap. stad in Calabrië Citra; 7 mijlen N. W. van Squillace.

MARTOREL, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Llobregat, door Hannibal's brug en triumfboog beroemd, met kanten- en floersfabr.

MARTORY, Fr. stadje, dep. Op. Garonne, aan de Garonne, waarover eene fraaije brug ligt, met 1000 inw.

MARTOS, Spaan. stad, prov. Jaen, aan den voet eens berg, met 6000 inw.

MARTOUZIN, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 100 inw.

MARTQUOBI, Rus. Aziat. plaats, prov. Georgië, met 1 klooster en aartsbisschop.

MARTRAY, zie Martin, No. 41.

MARTRES, Fr. dorp, dep. Op. Garonne, met 1300 inw. en aardewerkfabr. 2. M. *de Vayre*, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, met 2900 inw.

MARTUÉ, Nederl. dorpje, groot hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau; 210 inw.

MARTWILL, Rus. hoofdvesting van de Aziat. prov. Mingrelië, aan den voet van het gebergte, met 1 klooster.

MARTYANCZ, Hong. D., kom. Eisenburg.

MARTYR'S REEF AND ROCKS, rotsachtige N. Amer. rif, tusschen de golf van Mexico en de riv. van Florida. 297. 46. L. en 24. 5. N. B.

MARTZALT, Hong. distr., kom. Schumegh, 20½ V. M. groot.

MARU, Braz. riv., prov. Para, die

n een' arm der Amazonen riv. valt, en het eil. Marajo vormt. 2. Zie Meru.

MARUA, het Westelijkste van COOK's Sociëteits eil., klein, maar in het midden zoo hoog, dat het 12 mijlen ver kan gezien worden. Het is door een rif omringd, doch heeft geene ankerplaats.

MARUGGIO, Nap. vlek, prov. Otranto.

MARUT, zie Borneo.

MARVAL, Fr. dorp, dep. Op. Vienne, arr. Rochechouart, met 1200 inw.

MARVAO, gebergte in de Port. prov. Alentejo. 2. Port. stad, prov. Alentejo, op de grenzen van Spanje, en op eene hooge rots, met 1300 inw.

MARVEE, Nederl. dorpje, groot hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau.

MARVEJOLS, Fr. arr., dep. Lozère, hetwelk op 33 V. M., in de 10 kantons Aumont, Canourgue, Chanac, Chirac, Fournels, Malzieu, Marvejols, Nesbinals, St. Chely en St. Alban 56,350 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voorn. Fr. arr., in een schoon dal, aan de Colange, regelmatig gebouwd, met ruim 3600 inw., verwerijen, fabr. voor hoeden, sergie- en andere wollen stoffen.

MARVELLA of *Marcella*, Spaan. stad en haven, prov. Malaga, met eene wel versterkte, doch zeer ondiepe haven, en 8,000 inw. De omtrek levert suiker, wijn en katoen op.

MARVILLE, Fr. stadje, dep. Maas, aan de Othain, met 1000 inw., drogetfabr., olie-, zaag- en volmolens.

MARWAR, O. Ind. distr., prov. Ajmeer, tusschen 26. en 28. N. B., onder den rajah van Joudpore (zie dit art.) staande.

MARWAT, zandige, dorre, door bergketenen doorsnedene vlakte, in de O. Perz. prov. Pischaux, tusschen de Kurrum, de Gumbila en de Gomul, welker vruchtbaarheid geheel van den regen afhangt. De inw. zijn Damaners, voor de helft gezeten, en hebben landbouw. De anderen zwerven met hunne kameelen rond, en wonen in hutten.

MARWICK HEAD, Schot. kaap op het eil. Pomona. 51. 58. N. B. 14. 36. L.

MARWOOD, Eng. dorp, gr. Devon.

MARXBURG, zie Braubach.

MARXDORF, MARKUSFALVA of *Markuschowze*, Hong. dorp, kom. Zips.

MARXHAUSEN, Keur-Hes. dorpje, ambt Gudensberg, met 200 inw.

MARXHAIN, Nass. D., ambt Hochheim.

MARY (ST.), kaap aan de Z. kust van het Turk. eil. Mitylene, in den Archipel, aan de kust van Klein Azië. 43. 34. L. en 39. 8. N. B. 3. Kaap op een klein eil., hetwelk de W. punt vormt van Desolation sound; ½ mijl N. W. van punt Sarah, op de N. W. kust van Amerika, nabij het eil. Quadra. 50. 4. N. B. 3. *Port* M., baai aan de W. kust der Koning George III. archipel, met eene goede haven. 242. 15. L. en 57. 11. N. B. 4. N. Amer. riv., valt in de Osage. 6. Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 1300 inw.

MARY (ST.), N. Amer. riv., N. gedeelte der Ohio, valt in het St. Joseph's meer. 2. Schot. meer, gr. Selkirk. 3. N. Amer. riv., valt in het meer Michigan. 4. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, tusschen de gr. Calvert, Charles, de riv. Potomack en de Chesapeak baai, met 12,800 inw. en de hoofdstad Leonard's town. 5. N. Amer. dorp, prov. Louisiana, distr. Attacapas. 6. N. Amer. riv., die de prov. Georgië en O. Florida van elkander scheidt, en op 296. 6. L. en 30. 43. N. B. in zee valt. 7. N. Amer. stadje aan den mond van bovengenoemde riv., prov. Georgië, voorheen met veel handel. 8. M. *River* of *St. Mary's Strait*, rivier of straat in N. Amer., welke het Bovenmeer met het meer Huron vereënigt. Zij is 24 mijlen lang, vormt verscheidene kanalen, en dus ook verscheidene eil. Men vindt in de straat 2 forten. 9. N. Amer. zeehaven, prov. Maryland, aan de Potomack; 15 m. Z. van Annapolis. 10. Baai aan de Z. kust van Terreneuve. 323. 26. L. 57. N. B. 11. Baai aan de W. kust van Nieuw Schotland, ten O. van Fundy-baai. 12. Waterval van de riv. St. Mary, tusschen het Bovenmeer en het meer Huron. 13. St. M. *Inlet*, N. Amer. baai aan de kust van Georgië, en den mond der riv. St. Mary. 296. 6. L. 30. 56. N. B. 14. St. M. *Eil.*, groep kleine N. Amer. eil. in de golf van St. Lourens, bij de Z. kust van Labrador. 317. 46. L. 50. 20. N. B. 15. St. M. *Key*, klein N. Amer. eil. in de golf van Mexico, bij de O. kust van Florida. 288. 34. L. 30. 11. N. B. 16. St. M. *Keys*, N. Amer. rotsen aan de Z. kust van Terreneuve. 323. 51. L. 46. 47. N. B. 17. St. M. *Rivier*, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland, die op 316. 56. L. en 45. 5. N. B. in zee valt. 18. Het grootste der Eng. Scilly of Sorlings; 3 mijlen in den omtrek. De voorn. plaats is Houghtown.

MARYBURG, handeldrijvend Schot. dorp, gr. Inverness, met 't fort King William en 1230 inw. 2. Schot. dorpje, gr. Kinross; 100 inw. 3. Een der Eduards eil. in Opper Canada, distr. Midland.

MARYAMPOL, Galicische stad, kreits Sta-

Stanislawow, aan den Dniester.

MARYBOROUGH of *Queen'stown*, Ier. stadje, gr. Koningin, met 2,200 inw., linnen- en wolfabrijken.

MARY CHURCH (ST.), Eng. dorp, gr. Devon, met 1900 inw.

MARYCULTER, Schot. dorp, gr. Kincardine, met 700 inw.

MARY GREY, Ier. berg, gr. Tyrone.

MARYKIRK, Schot. D., gr. Kincardine.

MARYLAND, een der staten of prov. van de N. Amer. Rep., onder KAREL I, naar de koningin MARIA dus genoemd, aan de beide zijden der Chesapeak baai, tusschen Pennsylvanië, Delaware, Virginië en de zee, of tusschen 37. 56. en 39. 44. N. B. en 77. en 81. L. gelegen, en op 524 V. M. 525,000 inw. bevattende. Zij is overal vlijtig bebouwd. In het binnenland heeft men de Alleghany en Blaauwe Bergen, terwijl de Susquehannah, Potomack, Patuxent, Patapsco, Pocomoke, enz. de prov. genoegzaam van water voorzien. De luchtsgesteldheid is er zacht, maar zeer veranderlijk. In het gebergte valt veel sneeuw, die soms groote koude veroorzaakt. De lente is er het gezondste jaargetijde. De hitte wordt door de zeewinden, des zomers, veel verkoeld. De voorn. voortbr. zijn: heerlijk koren, vlas, hennep, tabak, boomvruchten, hout, salpeter, en veel ijzer. De inw. zijn bijna allen roomsch, en bestaan van den akkerbouw en de veeteelt, maar hebben ook vele fabr. en handel, bijzonder in tabak. Het veldwerk wordt meest door negers verrigt, van welke sommige planters er 4 à 500 bezitten. Wetenschappen en kunsten zijn er nog niet ver gevorderd. Het land wordt in O. en W. Maryland, waarvan het eerste 8 gr. (Calvert, Kent, Queen Anne's, Caroline, Talbot, Somerset, Dorchester en Worcester); en West Maryland 10 gr. (Baltimore, Ann Arundel, Harford, Frederick, Alleghany, Washington, Montgomery, Prins George, Charles en St. Mary's) bevat; terwijl het distr. Columbia, met de hoofdstad Washington, een bijzonder landschap uitmaakt. Van de prov. zijn de voorn. steden Baltimore en Annapolis. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 1600 inw. 3. *Punt* M., kaap aan de Potomack in Maryland.

MARYPORT, Schot. haven, gr. Wigton. 2. Eng. zeehaven, gr. Cumberland, met 2800 inw., die op de O. zee varen, en in steenkolen handel drijven; hoewel de voornaamste tak van bestaan het Amer. timmerhout is. 14. 17. L. 54. 43. N. B.

MARYSVILLE, stad der N. Amer. Rep., prov. Virginië, hoofdstad van het gr. Charlotte. 2. Stad der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, hoofdstad van het gr. Bledsoe.

MARYTON, Schot. dorp, gr. Forfar.

MARYVILLE, N. Amer. stadje in Tennessee, gr. Blount.

MARZA, Sicil. zeestad, Val di Noto; 3 mijlen Z. ten W. van Noto.

MARZAGLIA, vlek in 't hert. Modena.

MARZAGUN, N. Afr. stad in Algiers, ten O. van kaap Ferrat.

MARZA KOUF, Arab. dorp; 12 mijlen Z. van Mecca.

MARZAMENI, eil. ten Z. van Sicilië, bij kaap Passaro.

MARZANO, Nap. vlek in Terra di Lavoro, met 3300 inw.

MARZA SCALA, haven aan de N. O. zijde van het eil. Maltha.

MARZA SCIROCCO, landingsplaats aan de Z. O. kust van het eil. Maltha.

MARZA SUSA, kleine Z. Afr. zeehaven van Barka; 2 m. N. van Caren.

MARZELL, Bad. dorp, Treisamkreits, met 400 inw. en eene zilvermijn.

MARZZUSCHLAG, Oostenr. dorpje in Stiermarken, kreits Brück, met 900 inw.

MARZINJA, Z. Afr. riv. in het binnenland van Neder Guinea.

MAS (LE), Fr. dorp, dep. Aude, met lakenfabr. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Gers en Var. 3. *Le* M. *d'Agenois*, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne, arr. Marmande, aan de Garonne, met 1650 inw. 2. *Le* M. *d'Aire*, Fr. dorp, dep. Landes, nabij de stad Aire, met 1120 inw. 5. *Le* M. *d'Azié*, Fr. dorp, dep. Arriège, arr. Pamiers, aan de Elize, met 2500 inw. 6. M. *de Bos*, *de Carisse*, *de la Badia*, *de l'Hom*, *de Rieu*, en *de Trepalou* zijn 6 Fr. dorpen in 't dep. Aveiron.

MASAFFRAN, N. Afr. riv. in Algiers, die de prov. Tlemsan van Titterie scheidt, en op 36. 40. N. B. in zee valt.

MASAFUERO, Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Chili, 31 m. W. van Juan Fernandez. Het is hoog, bergachtig en van eene driehoekige gedaante. Men vindt er ook veel visch op de kusten. 33. 46. Z. B.

MASAGRAN, N. Afr. zeehaven van Algiers, prov. Tlemsan; 7 m. N. O. van Arzew.

MASALQUIVIR, zie Marsalquivir.

MASANDERAN, zie Masenderan.

MASANO, Spaan. D., prov. Catalonië.

MASAYA, Z. Amer. volkplanting in Nicaragua, kon. Guatimalo, aan de W. zijde van het meer Nicaragua.

MASBATE, een der Philip. eil., bijna ten Z. van het eil. Manille, tusschen 140. 40. en 141. 35. L. en 11. 50. en 12. 15. N. B., en op 197 V. M. eene talrijke bevolking bevattende, waarvan de meesten onafhankelijk zijn. Het eil. ligt hoog, heeft eenige bergen, goed water en rijstteelt. Ook zijn hier mijnen, welke echter niet gebruikt worden. De voorn. haven is Magu.

MASBOROUGH, Eng. vlek, gr. York, aan de Don, met 3330 inw. en ijzerfabr.

MASBOURG, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche.

MAS-CABARDÈS, Fr. D., dep. Aude.

MASCALI, Sicil. stad, prov. Catania, aan den voet van den berg Etna, met eene haven, 4,000 inw. visscherij en handel in koren, zout en visch.

MASCA-LUCIA, Sicil. stadje, prov. Catania.

MASCALL, O. Ind. eil. in de golf van Bengalen.

MASCARA, zie Maskara.

MASCARENISCHE EIL., 3 O. Afr. eil., ten O. van Madagascar, tusschen 71. en 82. L. en (de zoogen. klippen van Nazareth er bij gerekend) 16. en 24. Z.B. gelegen, in 1520 door den Portugees MASCARENHAS ontdekt, en naar hem genoemd. Zie hierover Bourbon, Mauritius en Rodriguez.

MASCARIN, Z. Amer. eil. der Gallopagos, in de Stille Zuidzee, behoort tot Quito. 1. 12. Z. B.

MASCATE, Arab. kon. in het lands. Oman, dat zich slechts van Ras-al-Hat tot aan de stad Chorfakan uitstrekt, doch waartoe ook de eenzame kust van kaap Mahra tot Ras-al-Hat behoort. Het wordt door eenen iman bestuurd. 2. De hoofdstad des rijks, de grootste zeehaven, aan de O. kust van Arabië, aan eene kleine baai, die door eene kaap en twee eil. gevormd wordt. De haven, waarin de grootste schepen veilig liggen, wordt aan beide zijden, door sterke kasteelen, waaronder Mirani en Schileli, op steile klippen, uitmunten, verdedigd. De stad zelve, hoewel slechts door eenen zwakken muur omgeven, heeft echter 8 torens, batterijen en 3 poorten. De huizen in de stad zijn zeer eenvoudig, en in de voorstad slechts geringe hutten, met matten bedekt. De beste gebouwen zijn de woning van den *Wali* en het magazijn. Er zijn slechts 2 moskeën. Het getal der inw. wordt op 12,000 geschat, waaronder vele Banjanen, welke ook hier de voornaamste kooplieden en makelaars zijn. De stad is eene stapelplaats voor alle waren, die uit Hindostan naar de golf van Perzië gebragt worden, hetwelk met den eigen handel der stad hier veel levendigheid geeft. De uitvoer bestaat in: koffij, wierook, mirre, rozijnen en gom; maar vooral in paarlen, die in de golf van Perzië gevischt worden. Hier liggen gewoonlijk de Eng. schepen aan, die naar Basra gaan. Bij drooge jaren krijgt de stad haar water uit eene bron, die aan den voet van eenen berg ligt. Verder is de stad met tuinen en dadelboomen omringd. Van 1507 tot 1648 werd zij door de Portugezen bezeten. 76. 49. L. en 23. 38. N. B.

MASCHADU, zie Anjouan en Machadou.

MAS-CHARNIER, zie Mas-Garnier.

MASCHAU of *Maszczow*, Boh. stadje, kreits Saatz, met 600 inw.

MASCHAWERI, Rus. Aziat. riv., prov. Georgië, welke in de Kur valt.

MASCHIKO, zie Machico.

MASCHKOVA, Rus. dorp, gouv. Tula.

MASCHU, Aziat. distr. in Beludschistan, aan de O. zijde van het groote eil., door de Sind en Fuleli gevormd.

MASCHUK, Perz. berg, prov. Azerbeidschan.

MASCHUR, Perz. stad in Khusistan.

MASCOMY, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, die in de Connecticut valt, op 305. 30. L. en 43. 37. N. B.

MASCOUCHE, N. Amer. riv. in Neder Canada, valt in de St. John.

MASCOURY (POINT DE), kaap aan de N. kust van het eil. St. Domingo. 306. 36. L. en 19. 45. N. B.

MASCOUTENS, riv. in 't W. deel van Amer., die in de Wabash valt. 289. 48. L. en 39. 17. N. B.

MASDIEU (GRAND EN PETIT), twee Fr. dorpen, dep. Charente. 2. M. (*Le*), Fr. dorp, dep. Gard.

MASEITA, kleine Braz. riv., prov. Maranham, die in de baai van den mond der Amazonen riv. valt.

MASENDERAN, riv. in Perzië, welke op den Albus ontspringt, en in de Kaspische zee valt. 2. W. Perz. prov., tusschen de Kaspische zee, Khorasan, Kohistan en Ghilan, of tusschen 67. 58. en 71. 40. L. en 35. 55. en 37. 20. N. B. gelegen, en op 356 V. M. (volgens MALTEBRUN) 700,000 inw. bevattende; eene streek van de kust, welke tusschen de Kaspische zee en de lange keten van den Albus, de O. helling van de hooge vlakte van W. Perzië uitmaakt. De bergen van den Albus verheffen zich tot aan de sneeuwlinie, en maken met hunne digte bosschen, eenen ondoordringbaren voormuur

muur uit, waardoor slechts eenige passen geleiden. De Piek Demawend en Dschihan Nemah behooren tot de hoogste toppen. De Kaspische zee heeft hier weinig goede havens; slechts de ruime baai van Astrabad. Zij ontvangt de Sefidrud, de Masenderau, de Kurhan en verscheidene andere beken en riv. De grond is kleiächtig, gedeeltelijk rotsig, maar toch geheel voor den akkerbouw geschikt. De luchtsgesteldheid is door de dampen van de Kaspische zee, en eenige stilstaande wateren, zeer nat en vochtig. Echter is de winter hier zoo koud niet, als op de hooge vlakte. De grond is uitnemend vruchtbaar, en brengt voort: moerbeziën, olijven, oranjeappelen, citroenen, vijgen, granaatäppelen, de meeste bij ons bekende boomvruchten, wijn en suikerriet (dat hier bijzonder gelukt, doch niet goed geraffineerd wordt). De landbouw kon veel beter beoefend worden. De grond levert echter nog zeer veel rijst, tarw, gerst, durrah, tuinen peulvruchten, hennep, katoen, tabak, overvloed van eiken-, olm-, essen-, dennen- en andere boomen op. De veeteelt is vooral een tak van bestaan, niet alleen der in deze prov. rondzwervende stammen, die groote kudden paarden, kameelen, rundvee, schapen en geiten onderhouden; maar ook de gezetene inw. hebben veel vee. In het gebergte vindt men: herten, reeën, wilde zwijnen, antilopen, enz.; maar ook vele roofdieren, als: jakhalzen, panters en vossen. Aan de W. kust is de visscherij van veel belang. Ook levert het land honig en zijde, en uit den grond, zoo veel wij weten, ijzer, nafta, en mogelijk zout op; over andere voortbr. zwijgen de berigten. Van kunstvoortbrengsels kennen wij geene andere dan de gewevene stoffen van de vrouwen der Nomaden, en het zijdespinnen der gezetene inw. De handel bestaat alleen met de Russen, in zijde, katoen en rijst, en met de naburige prov., in suiker, boomvruchten en visch. De inw. zijn zwervend of gezeten: tot de eersten behooren de Kadschars, de Kodschawend, de Modanlu, de Tadschiks of Taujiks en eenige stammen der Turkomannen. De godsdienst is de Mahomedaansche. De prov. is wel, even als de overige, in stadhouderschappen (*beglerbegs*) en distr. verdeeld; doch de meesten hebben khans der zwervende stammen aan het hoofd. De *beglerbeg* of opper-stadhouder van den *schach* woont te Astrabad. 3. Stadhouderschap of beglerbegschap, welke het W. en grootste deel der voorn. prov. bevat. De hoofdstad is Ferabad.

MASENEN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, dat met Westrem 1620 inw. telt.

MASENHOVEN, Nederl. dorpje, prov. en arr. Antwerpen, met 250 inw.

MASEVAUX, MASVAUX, MASMUNSTER, Fr. stadje, dep. Boven Rijn, met 2200 inw. en lakenfabr.

MASEYCK, Nederl. stad, prov. Limburg, arr. Maastricht, aan de Maas, met 3300 inw., die van de kantfabr., looijerijen en visscherijen bestaan. Zij is de geboorteplaats van JAN VAN EYCK, den uitvinder van het schilderen met olieverw; 6 uren van Maastricht.

MASFELD, Hennebergsch slot en ambt, met de twee dorpen Op. en Ned. Masfeld en 7270 inw., aan den hertog van Saksen-Meiningen behoorende.

MAS-GARNIER, MAS-GRENIER of *Mas-Charnier*, Fr. stadje, dep. Opper Garonne, met 1350 inw.

MASHAM, Eng. vlek, gr. York.

MASHAMAMAYO, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas.

MASHANAGUR, Aziat. stad der Afghanen in Kabul, aan de riv. Sewad. 88. 53. L. en 33. 54. N. B.

MASI, dorp op 't Philip. eil. Manille. 2. Noorw. dorp in W. Finmarken, door Lappen bewoond.

MASIADI, Rus. stadje, gouv. Wilna.

MASIDE, klein eil. van de Ind. zee. 148. 21. L. en 7. 25. Z. B. 2. Spaan. vlek, prov. Gallicië.

MASILLE, Fr. dorp, dep. Nièvre.

MASIN, riv. op 't Philip. eil. Mindoro.

MASINA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Ivrea. 2. Klein Afr. kon. in Nigritië, aan den linker oever van den Niger, door Foelahs bewoond.

MASIVAN, Turk. stadje, sandschakat Siwas; 30 mijlen N. W. van Siwas.

MASKAL, O. Ind. eilandje aan 't einde der golf van Bengalen.

MASKALEVA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk.

MASKARA of *Tlemsan*, prov. van Algiers, ook de W. prov. genoemd, aan de grenzen van Marocco, waarvan zij door de Fulvia gescheiden wordt. 2. M., oudtijds *Victoria*, hoofdstad van voorn. prov. en residentie van den dey, aan den oever der Wed-el-Hammam, ongeveer in het midden der prov., in een schoon en vruchtbaar oord, met muren en batterijen omringd, vele aanzienlijke huizen, nieuwe moskeën, een aanzienlijk kasteel, tuighuizen, magazijnen, enz.

MASKELINE (POINT), kaap aan de W. kust van N. Amer. 247. 31. L. en 54.

54. 4. N. B.

MASKELYNE'S, groep kleine eil. in de Stille Zuidzee, aan de Z. O. punt van het eil. Mallicollo. 185. 45. L. 16. 32. Z. B.

MASKINONGE, N. Amer. riv. van Neder Canada, valt in den St. Lourens.

MASKO, Rus. dorp, gouv. Finland.

MASLACQ, Fr. D., dep. Ned. Pyreneën, arr. Orthez, met 900 inw.

MASLAY (GROOT EN KLEIN), 2 Fr. dorpen, dep. Yonne.

MASLOWKUT, Rus. stad in Kaukazië.

MASLOWITSCHI, Rus. stad, gouv. Mohilew.

MASMA, Spaan. riv., prov. Gallicië.

MASMUNSTER, zie Masevaux.

MASNOU, Spaan. vlek, nabij Barcelona.

MASNUY ST. JEAN en ST. PIERRE, 2 Nederl. D., prov. Henegouwen, arr. Bergen.

MASON, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met Point Pleasant, de hoofdst., en 2000 inw. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met de steden Washington en Maysville, en 12,460 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1100 inw.

MASON'S ISLAND, eil. der N. Amer. Rep., in de Potomack. 300. 33. L. 39. N. B.

MASORA, riv. in 't Arab. lands. Oman.

MASOUAH, Afr. D. in 't rijk Darfur.

MASOVIË, Pool. waiw., tusschen Plock, Podlachië, Sandomir, Kalisch en het groot hert. Posen, of tusschen 35. 40. en 39. 28. L. en 51. 30. en 52. en 55. N. B. gelegen, en op ruim 321 V. M. 481,000 inw. bevattende. Het wordt door den Weichsel bespoeld, en heeft, over het algemeen, eenen vruchtbaren grond, die bij de hoofdstad zeer goed bebouwd is, maar ook veel bosch heeft. Het wordt in 7 distr., als: Warschau, Stanislawow, Sochaczew, Kujaviën, Rawa, Lenczyc en Gostynyn verdeeld. De hoofdplaats is Warschau.

MASPALOMA, stadje op 't Afr. eil. Groot Kanarië; 4 mijlen Z. van Palmas.

MASPARO, Z. Amer. riv., prov. Maracaïbo, valt in de Apure.

MASPE, dorp in Schauenburg-Lippe.

MASQUEDON, N. Amer. riv., valt in het meer Michigan.

MASQUINONGO, zie Maskinonge.

MASQUES, zie Chilques.

MASR, zie Caïro.

MASSA, MASSA-CARRARA, hert. in Italië, een klein, rond landje, tusschen Toscanen, Modena, Lucca, de Middell. zee en Genua, of tusschen 27. 41. en 27. 56. L. 43. 55. en 44. 13. N. B. gelegen, en op $4\frac{7}{16}$ V. M. 26,950 inw. bevattende. Het land is geheel bergachtig, en door takken van de Apennijnen bedekt. De grond is steenachtig, doch goed bebouwd; de olijf- en andere boomen geven aan het land een heerlijk aanzien. De riv. zijn slechts kustriv., waarvan de Frigido en Lavenza de voorn. zijn. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, wijn, olijven, boomvruchten, meloenen, zijwormen, bijen, lei en marmer. Landbouw, veeteelt, en vooral de marmergroeven zijn de voorn. middelen van bestaan. Het land wordt door de hooge ambtenaren van Modena, aan welks hertog het na den dood van zijne moeder, de tegenwoordige hertogin, vervalt, in haren naam bestuurd. 2. Hoofdstad van voorn. hert., aan de Frigido, en aan eenen berg, waarop het hertogelijk slot ligt. Zij is de zetel van eenen bisschop, heeft breede, welgeplaveide en zindelijke straten, ééne hoofd- en verscheidene andere kerken, welgebouwde huizen en 6,550 inw., die zijdespinnerijen en handel in marmer hebben. In den omtrek zijn vele olijfbosschen. 3. Vlek van den Kerk. Staat, legatie Spoleto. 4. M. *di Maremma*, Tosc. stadje, prov. Siëna, met 1 hoofd- en verscheidene andere kerken, 1 raadhuis, 1 kanselarij en 1000 inw. De omtrek is rijk in velerlei mineralen. 5. M. *di Sorrento* of *Lubrense*, Nap. stad, prov. Napels, op kaap Minerva, met 2,640 inw. 6. M. *di Fiscaglia*, Ven. distr. hoofdpl. der legatie Polesine, met 2600 inw. 7. M. *de Lombardi*, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara. 8. M. *Olivieri*, Sicil. kaap in Val di Noto. 9. M. *St. Giorgio*, *St. Giovanni*, *St. Lucia* en *St. Nicolo*, vier Sicil. vlekken, in Val di Demona.

MASSAC CREEK, N. Amer. riv., prov. Kentucky, valt in de Ohio. 288. 21. L. 36. 47. N. B.

MASSACCHIO, stadje in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

MASSACHUSETTS, staat of prov. der N. Amer. Rep., de eerst bevolkte der staten, tusschen Vermont, New Hampshire, den Atl. Oceaan, Rhode Island, Connecticut en Nieuw York, of tusschen 304. 50. en 307. 46. L. en 41. 20. en 42. 41. N. B. gelegen, en op 766 V. M., 564,400 inw. bevattende. Het is deels zeer bergachtig, terwijl men hier den 3000 voet hoogen Taghconnuc, de Groene, Witte en andere bergen vindt. De voorn. riv. zijn: de Merrimack, met eenen grooten waterval, en de takken Concord en Nashway; de Connecticut, met de Millers, Chicabec, Deerfield en Agawam; de

de Taunton en Charles. De voorn. golven zijn: Massachusetts, de Barnstable, de Buzzards, de Boston en Ipswich golven. De luchtsgesteldheid is koud, maar helder en gezond; de winter streng en zeer lang; de zomer kort, maar dikwerf zeer heet. Men vindt er veel noorderlicht, bijzonnen, enz. De voorn. voortbr. zijn: zout, koper, ijzer en minerale bronnen, visch, huisdieren, wild, hout, koren, maïs, boomvruchten, vooral appelen, vlas, enz. De fabr. leveren linnen, zeildoek, wollen en katoenen stoffen, kanten, kaarsen, traan, suiker, rum, potäsch, papier, beverhoeden, ijzerwaren, leder, enz. De handel wordt steeds meer en meer bloeijend. Van de wetenschappen wordt, door de hoogeschool van Cambridge, het William's collegie, en verscheidene andere inrigtingen gezorgd. De wetgevende magt berust bij een *General Court*, dat uit eenen senaat en het huis der representanten bestaat; de uitvoerende magt is in handen van den gouverneur, en eenen raad van 9 leden. Verder is er een hoog geregtshof, regtbanken, enz. De staat heeft een eigen wetboek, en wordt in de 12 gr. Suffolk, Essex, Middlesex, Hampshire, Plymouth, Bristol, Barnstable, Duke's Nantucket, Worcester, Berks en Norfolk verdeeld. De hoofdstad is Boston. 2. M. *Bay*, groote golf in voorn. prov., tusschen de kapen Cod en Ann.

MASSACURCOLI, Ital. D., hert. Lucca.

MASSACRE, klein eil. aan de kust van W. Florida; ⅔ mijl O. van Horn eil. 2. Riv. van St. Domingo, die aan de N. zijde van het eil. in zee valt, op 305. 14. L. L. 19. 45. N. B.

MASSAFRA, Nap. vesting, Terra di Otranto, met 7,000 inw.

MASSAFRAN, zie Masaffran.

MASSAFUERO, zie Masafuero.

MASSAGONG, klein O. Ind. eil., bij Sumatra. 116. 51. L. 30. 8. Z. B.

MASSAGUEL, Fr. dorp, dep. Tarn.

MASSALAGEM (OUD en NIEUW), twee kleine zeehavens op Madagascar, Z. O. van Pombetoc. 80. 56. L. 16. 30. Z. B.

MASSANDRA, klein Afr. eil., 8 m. boven den mond der riv. Coanza.

MASSANE, Fr. dorp, dep. Gard.

MASSANGERO, Afr. stad, kon. Angola, met 1 fort, door Portugezen, Mulatten en Negers gebouwd.

MASSAPA, Afr. stad in Mocaranga, waar de Portugezen een fort aan de riv. Chirchira hebben gesticht.

MASSBACH, Saks. Weim. dorp, ambt Ostheim, aan de Lauer, met 400 inw.

MASSE, zie Massa.

MASSERIA, dorp op 't Turk. Aziat. eil. Nikaria.

MASSE'S ISLAND, eil. in de Stille Z. zee, door MARCHAND aldus genoemd, en onder de groep eil. geplaatst, welke hij *Revolution* noemde. HERGEST noemt het met een naburig eil. te zamen, *Robert's eil.*, terwijl hij dezelve onder eene groep stelt, die hij *Hergest's eil.* noemt.

MASSEDAN, baai der Stille Z. zee, aan de W. kust van Mexico, tusschen Acapulco en Aquacara.

MASSEL, Pruis. D., regdst. Breslau.

MASSELGEA, 2 inhammen op het Afr. eil. Madagascar, aan de N. W. kust; in Oud en Nieuw onderscheiden.

MASSELEH, riv. in Wallis, gr. Cardigan, valt bij Aberystwith in zee.

MASSENA, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. St. Lourens; 950 inw.

MASSEO, Amer. eil. W. van Mobile baai.

MASSERANO, Sard. stad in Piëmont, prov. Vercelli, met 3530 inw.

MASSERAC, Fr. D., dep. Neder Loire.

MASSERE, Fr. dorp, dep. Corrèze.

MASSEUBE, Fr. stadje, dep. Gers, met 1350 inw. en looijerijen.

MASSEVAUX, zie Masevaux.

MASSIA, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de Stille Z. zee, op 16. 30. N. B.

MASSIAC, Fr. stadje, dep. Cantal, aan de Alagnon, met 1580 inw.

MASSIE'S CREEK, N. Amer. riv., valt in de Kleine Miami.

MASSILARGUES, Fr. stadje, dep. Hérault, aan de Vidourle, met 2920 inw.

MASSING, Beij. D., Ned. Donaukreits.

MASSINGANO of *Massagano*, Afr. stad en vesting van Angola, hoofdstad eener prov. van dien naam, aan de Coanza; 30 m. O. Z. O. van Loando. 32. 26. L. 9. 54. Z. B.

MASSINGHAM (GROOT), Eng. D., gr. Norfolk, met 620 inw.

MASSISAH of *Misis*, Turk. Aziat. stad in Natolië, sands. Tarsis, aan de Dscheihan, door Turkomannen bewoond.

MASSOW, Pruis. stadje, regdst. Stettin, met 1350 inw. 2. Dorpje in Mecklenburg-Schwerin, met 160 inw.

MASSOWA, MASSUAH of *Massawe*, O. Afr. stad, op een eil., aan de kust van Abyssinië, in de Roode zee, door 2000 Arabieren bewoond, die onder eenen aga staan, welke door den Turkschen sultan wordt aangesteld, en onder het pachalik Dschidda staat. De inw. drijven handel in goud, katoen, ivoor, koren en slaven.

MASSULA, zie Mazula. 2. W. Perz. stadje, prov. Ghilan.

MASSUFIN, N. Afr. distr. in Tripoli, met schoone dalen en bebouwde heuvels.

MAST BAY, baai in 't N. van Jamaïca.

MASTASSIN, N. Amer. meer van 6 m. in den omtrek, aan den oorsprong der Rupert's riv., die in de James's baai valt.

MASTEE, O. Ind. stad, prov. Mysore.

MASTENBROEK, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Salland, met de beste weiden der geheele prov., waarom deszelfs boter ook algemeen bekend is.

MASTGAT, vaarwater ten Z. van het Zeeuwsche eil. Duiveland.

MASTHOLTE, Pruis.D.,regdst.Minden.

MASTIC GUT, golf aan de W. zijde van 't W. Ind. eil. St. Christoffel, tusschen Moline's Gut aan de N. W. en Godwin's Gut aan de Z. O. zijde.

MASTIGON, N. Amer. riv., valt in 't meer Michigan.

MASTIKO, Turk. Aziat. dorp en kaap in Natolië.

MASTRE, Fr. stadje, dep. Ardèche, met 1500 inw.

MAST RIVIER, riv. op 't O. Afr. eil. Bourbon.

MASTUTSCH, Aziat. distr. van Kafferistan, in Dschagatai. 2. Chin. plaats in Tibet, aan de Kama.

MASVAUX, zie Masevaux.

MASUAH, zie Massowa.

MASULIPATAM, zie Mazulipatnam.

MASUMA, Jap. prov. en stad op het eil. Niphon.

MASWEY, O. Ind. stad, prov. Oude. 98. 26. L. en 27. 4. N. B.

MASZIGINA, N. Aziat. haven op Nova-Zembla, aan de N. W. kust.

MAT, Turk. dorp en riv. in Romanië, sandschakat Ochri.

MATA (LA), Spaan. zoutmeer, prov. Valencia, waarin soms jaarlijks 2 millioenen ponden gekristallizeerd zout gewonnen wordt. 2. Fort en zeehaven bij bovengenoemd meer, met uitvoer van zout. Men vindt hierbij de beroemde Salinas de la Mata. 3. Spaan. distr. en vlek, prov. Segovia. 4. Riv. in O. Afr., in het land Sabia, valt in de Ind. zee. 19. 30. Z. B. 5. Kaap aan de N. kust van het W. Ind. eil. Cuba.

MATABOON, klein eil. in den Soeloe archipel. 137. 57. L. en 5. 2. N. B.

MATACAN, Z. Amer. riv., prov. Caraccas, valt in het meer Maracaïbo.

MATACUMBA (OUD), N. Amer. eil. bij de Florida Key's.

MATAFELON, Fr. dorp, dep. Ain.

MATAGNE (LA GRANDE), Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 220 inw. 2. *La Petite* M., Nederl. dorp in hetzelfde arr., met 260 inw.

MATAGODA, klein Z. Amer. eil. bij Chili. 31. Z. B.

MATAJES, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas. 1. 22. N. B.

MATALA, kaap aan de Z. kust van het eil. Candia, in de Middell. zee. 240. 40. L. 34. 48. N. B.

MATALOE, klein O. Afr. eil. in de Ind. zee.

MATALONA, Nap. stadje, prov. Terra di Lavoro.

MATAMBA, koningrijk in de binnenlanden van Z.W. Afrika, in Neder Guinea, tusschen de riv. Zaïre en de Cuneni of Groote riv., ten O. aan Kongo, Angola en Benguela, en aan de landen der Schagga's grenzende. Men weet weinig meer van hetzelve dan hetgeen ons door Port. zendelingen is overgebragt. Deze schilderen het ons als een zeer bergachtig land, waarin de Barbela, zijnde de hoofdtak der Zaïre of Congo, ontspringt; hoewel dit laatste niet met alle zekerheid bewezen is. Verder wordt het door de Coanza bespoeld. De bergen hebben veel erts; doch men graaft slechts ijzer. De berg Chisala, een der hoogste, wordt als een heiligdom vereërd. Verder zou het land 50 m. lang en even zoo breed zijn. Het wordt bewoond door de Giages, wier wreedheid en moed hen tot den schrik van dit gedeelte van Afrika hebben gemaakt.

MATAN, klein eil. der Philippijnen, bij de haven van Sebu, waar de beroemde MAGELLAAN in 1521 gedood werd.

MATANCA of *Manances*, kleine, doch breede N. Amer. riv. van O. Florida, die ten Z. van St. Augustin in zee valt.

MATANCHEL, N. Amer. stad en haven van Mexico, aan de Stille Zuidzee. 272. 22. L. 20. 45. N. B.

MATANZA, Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, valt in de Parana. 2. Dorp op het Afr. eil. Teneriffe.

MATANZAS, stad en baai in 't N. van 't W. Ind. eil. Cuba. In deze baai werd, in 1628, de Spaan. zilvervloot, door de Nederl., onder PIET HEIN, veröverd. 296. 16. L. en 23. 3. N. B.

MATAPAN (KAAP), de Z. punt van Morea, en zelfs de Z. punt van het vasteland van Europa. 40. 6. L. en 36. 34. N. B.

MATAPURA, stad op 't eil. Borneo.

MATAQUINO of *Mataquito*, groote Z. Amer. riv. van Chili, prov. Chanco, valt in de Stille Zuidzee.

MATARA, baai op 't Austr. eil. Taiti, een der Sociëteits eil.

MATARAN, stad op 't O. Ind. eil. Lombok.

MATARANA, Spaan. riv. in Catalonië.

MATARE, Egypt. dorp, prov. Wostani; 2 mijlen van Caïro, met de éénigste zoet water-bron, die hier gevonden wordt, de ruïnen van het oude *On* of *Heliopolis* en oudheden, als: een sphinx, eene obelisk, enz.

MATAREM, prov. in 't onafhankelijk deel van Java, tusschen Samarang, Grobagan, Medianen, Kadwang, de Ind. zee, Baghlen en Kidu. Het is een voortreffelijk rijk aangebouwd land, dat echter door hooge bergen doorsneden wordt. De hoogste bergen zijn de vulkanen Api en Marbahi. De voorn. riv. zijn de Solo, de Mantieukan en de Brossot. Men vindt er ruime bosschen van teaken palmhout, overvloed van rijst, maïs, suikerriet, indigo, peper, betel, tabak, vee en alle voortbr. van Java. De hoofdplaatsen zijn: Soerakarta en Djokjakarta.

MATARIEH, dorp in Neder Egypte, op een schiereïl. van het meer Menzaleh, met 3000 inw.

MATARO, Spaan. distr. en stad, prov. Cataloniё, op eene hoogte, aan de Middell. zee, in de Oude en Nieuwe stad verdeeld, met muren en poorten, een kerk, 5 kloosters, een armhuis, eene haven, kweekschool voor de zeevaart en 25,000 inw., die fabr. van laken, zijde, katoen, kant, garen, zeep, leder, hoeden en loodwit; wijnhandel, visscherij, zoutraffinaderij, enz. hebben. De heerlijke omtrek bevat ook Romeinsche oudheden. 41. 32. N. B. 20. 14. L.

MATAS, Z. Amer. kaap aan de O. kust van Patagoniё. 45. Z. B.

MATATANE, riv. op Madagascar, die op 22. Z. B. in de Ind. zee valt.

MATAUCE, berg op 't W. Ind. eil. Cuba.

MATAULI, O. Ind. stad, prov. Bengalen.

MATAVAI, veilige baai en kaap op het N. gedeelte van 't Austr. eil. Otaheiti. 288. 10. L. en 17. 29. Z. B.

MATAVILLA, dorp op 't eil. Ceylon.

MATCHAPUNGO, klein N. Amer. eil. bij Virginiё. 302. 2. L. 37. 28. N. B.

MATCHEDASH of *Severn River*, N. Amer. riv. in Opper Kanada, welke door onderscheidene meren, eene gemeenschap daarstelt, tusschen het meer Simcoe, de riv. Holland, Yonge-street en de stad York. 2. N. Amer. baai aan het O. einde van het meer Huron.

MATCHI-EIL., Chin. eil., nabij de Likeo groep.

MATE, Arab. dorp, lands. Yemen.

MATE CREEK, N. Amer. riv. in Kentucky, valt in de Licking. 294. L. en 38. 4. N. B.

MATELAN, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, met 600 inw.

MATELICA, stadje in den Kerk. Staat, legatie Macerata, met 5000 inw., fabr. en landbouw.

MATELLES, Fr. stadje, dep. Hérault.

MATELLES, Fr. dorp, dep. Hérault.

MATELON, Fr. dorp, dep. Charente.

MATELOTAS of *Mateloten*, groep kleine, lage en wel bebouwde eil., tusschen de Carolinen en Pelew eil., met kokosboomen. KRUSENSTERN neemt dezelve voor de Westelijkste der Carolinen eil. aan. 156. L. en 7. tot 8. N. B.

MATEMBO, klein O. Afr. eil., tot de Querimbas behoorende. 12. Z. B.

MATERA, Nap. stad, prov. Basilicata, de zetel eens aartsbisschops, met 6 kloosterkerken, eene hoofdkerk en 12,000 inw. 40. 51. N. B. 34. 18. L.

MATERAN, zie Mataran.

MATERIA, Illyr. D., ten O. van Triest.

MATERNO, Lomb. Ven. dorp, legatie Brescia, aan 't meer Garda.

MATE SZALKA, Hong. dorp, kom. Szathmar.

MATHA, Fr. vlek, dep. Ned. Charente.

MATHAN, zie Matthan.

MATHAO, dorp op 't Philip. eil. Manille, met 4000 inw.

MATHAUSEN, MAUTHAUSEN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Mühlviertel.

MATHEO (KAAP), voorgebergte aan de Z. kust van het Turk. eil. Scio, in de Middell. zee. 43. 44. L. 38. 13. N. B. 2. *San* M., Spaan. stad, prov. Valencia, aan de Baranca, met 2700 inw.

MATHERN, Eng. dorp, gr. Monmouth. 2. Riv. in Wallis, gr. Cardigan, valt bij Llanbeder in de Tivy.

MATHEUS (ST.), O. Ind. eil. der Birmannen, bij Neder Siam. 9. 35. Z. B. 2. Z. Amer. baai in Peru, nabij punt Galera. 3. Baai in de golf van Mexico; W. van de Campèche golf. 4. Z. Amer. baai, aan den mond der Rio de la Plata. 5. Zie Mathew's en Matheo.

MATHEWS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginiё, met 4,250 inw. 2. Een der Austr. Maarschalks-eil. 3. Groep Austr. eil., ten Z. O. van Nieuw Caledoniё.

MATHIAS (EIL.), Austr. eil., ten N. der Admiraliteits eil., bergachtig, deels bewoond, en door DAMPIER ontdekt.

MATHIEU, Fr. stadje, dep. Op. Vienne, met 2000 inw. 2. *Pointe de St.* M., kaap aan de W. kust van Frankrijk. 13. 6. L. 48. 19. N. B.

MATHILDA, N. Amer. stad, met eenen beroemden waterval van den St. Lourens; 6 mijlen boven George Town.

MATHILDE, Austr. eil. of rots tot den zoogen. Z. archipel van ZIMMERMAN behoorende. 156. 16. L. 21. 40. Z. B.

MATHURA of *Muttra*, O. Ind. stad, prov. Agra, bij de Hindo's, als de geboorteplaats van hunnen geliefden god KRISHNA, in hooge achting. Zij ligt aan den W. oever der Jumna, en bestaat grootendeels uit ééne straat van tempels, en trappen, die naar de riv. afgaan, ten gemakke der ontelbare pelgrims, die deze stad bezoeken, om te bidden en zich te baden. Verscheidene malen werd zij door de Turken van hare schoonheden beroofd, en behalve de tempels, is er bijna niets van belang meer dan de overblijfsels van een observatorium. Zij is nu versterkt, en sedert 1803 in handen der Engelschen. De apen, paauwen en visschen uit deze landstreek, worden als heilig beschouwd, en er is eene straf bepaald voor hem, die dezelve zou durven dooden. 98. 26. L. 27. 32. N. B.

MATHURIN (ST.), Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

MATIA, klein eil. in de Stille Z. zee, op bijna 80 mijlen N. van Maitea of Osnabrug-eil. Kapitein TURNBULL bezocht hetzelve, en vond er overvloed van broodvrucht en kokosnoten. De inw. waren minder beschaafd dan de Otaheitiërs, met welke zij anders veel overëenkomst hebben. Hunne kano's zijn echter beter dan die van Otaheiti. 229. 48. L. en 15. 48. N. B.

MATIFOU, N. Afr. kaap, 3 m. O. van Algiers. 36. 50. N. B.

MATIGLIANO, Nap. stad, prov. Lavoro, met 5500 inw.

MATIGNON, Fr. stadje, dep. Noordkusten, arr. Dinan, met 800 inw.

MATILLA, Spaan. dorp, en riv., prov. Salamanca,

MATIMBAS, zie Bake-Bake.

MATIN, N. Amer. riv. van Canada, valt 50 mijlen beneden Quebec in den St. Lourens. 2. M. *de Unex*, Spaan. vlek in Navarre.

MATINA, Z. Amer. distr., prov. Costa Rica, kon. Guatimala. 2. Z. Amer. riv., in Terra Firma, welke Veragua van Costa Rica scheidt.

MATINICUS (EIL.), N. Amer. eil. aan de kust der prov. Maine, ten Z. van Penobscot baai. 43. 56. N. B.

MATKOW, Galicisch D., kr. Sambor.

MATKUKI, Rus. dorp, gouv. Pultawa.

MATLAZINCO, N. Amer. riv. van Mexico, valt onder den naam van Rio Grande, in de Zuidzee.

MATLOCK, Eng. dorp, gr. Derby, aan de Derwent, met katoenfabr., warme baden, loodmijnen en 2500 inw.

MATMAI of *Alkis*, het grootste der Kurilische eil., met de Jap. stad Matsmai, vele beeren, vossen, sabeldieren, hazen, hout, enz. De Kurilen wonen binnen 's lands. 2. Zie Matsumai.

MATOBOLO, klein Philip. eil. bij de N. kust van Panay. 140. 31. L. 11. 56. N. B.

MATOCS, Hong. vlek, kom. Szathmar.

MATO DENTRO, Braz. dorp, prov. Minas-Geraes; 15 m. van Villa Rica.

MATOMKIN (GROOT), N. Amer. eil. in de Atl. zee, bij de kust van Virginië. 302. 10. L. en 37. 42. N. B. 2. *Klein* M., eil. bij het voorgaande. 302. 4. L. en 37. 38. N. B.

MATOON HARBOUR, N. Amer. haven aan de Z. kust van Nieuw Schotland. 313. L. en 44. N. B.

MATOOTY, eil. van Australië, op 185. 46. L. en 8. 30. Z. B.

MATOREN, MATE, MATOR AIMAK, Rus. Aziat. volksstam, aan het hoogere Sajanische gebergte en den regter oever van de Jenisea.

MATOSCHNOI, zeeëngte, die 't eil. Nova Zembla in twee deelen verdeelt.

MATOUR, Fr. stadje, dep. Saône en Loire, met 2000 inw.

MATOWOMAN CREEK, N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Potomack, op 300. 28. L. en 38. 38. N. B.

MATRA, Hong. gebergte, kom. Hewesch, een tak der Karpathen, welke mede den naam aan een distr. van ruim 15½ V. M. geeft.

MATS, riv. in 't Fr. dep. Oise.

MATSAMUDO, stad op het Afr. eil. Hinzuan, of Anjuan, een der Comorische eil. De stad is klein, heeft naauwe straten, 5 moskeën met waterbakken, 200 steenen huizen, en ligt aan de baai, tusschen bergen. De hoofdmoskee heeft eenen zeer hoogen toren.

MATSAROGNE, Z. Afr. stam der Beetjuanen.

MATSCH, Oostenr. dorp in Tyrol.

MATSCAPPEERS, een door CAMPBELL bekend geworden Kafferstam in Z. Afrika, die reeds allerlei soort van gereedschappen uit koper en ijzer vervaardigen. Hun koning resideert in de hoofdstad Lattacoo.

MATSCHDORF, Pruis. dorp, regdst. Frankfort.

MATSCHE, Chin. eil. in de golf van Pumen, prov. Fohien.

MATSCHESCHDIR, Hong. distr., kom. Hunyad.

MATSCHIAN, zie Mankiam.

MATSCHI, Afr. riv. in Abyssinië.

MATSCHIDESLANDE, W. Afr. Negerdistr., aan de Slavenkust.

MATSCHINGHIET, N. Amer. dorp in Opper

Opper Canada, distr. Home.

MATSMAI, gouv. op het Jap. eil. Jesso, het Z. W. deel des lands, of liever het schiereïl., dat door de Vulkaans- of Strogonoff-baaijen gevormd wordt. Het is zeker het beste gedeelte des lands, hetwelk de Chinezen, voor ruim 4 eeuwen, van de Aino's gekocht hebben. Het binnenland bestaat meest uit sneeuwbergen, en digte bosschen; maar de kust moet, volgens GOLOWNIN, sterk bevolkt zijn. Goud- en zilvermijnen worden er niet bewerkt, maar wel eene loodmijn; terwijl uit eene riv., bij de hoofdstad, goud gewasschen wordt. 2. Jap. hoofdst. van voorn. gouv., zetel van den gouverneur en van het geregtshof, aan de Z. kust van het schiereïl., en aan eene riv., welke aldaar in zee valt, en eene ruime baai vormt, aan welks W. punt een eil. met eenen vuurtoren ligt. De stad is vrij groot, en loopt zachtjes tegen de hoogte op, aan de welke zij ligt. De huizen zijn van hout; de daken met steenen bedekt, en de tempels en openbare gebouwen wit bepleisterd. GOLOWNIN, die hier gevangen was, schat het getal der inw. op 50,000, die velerhande handwerken hebben, terwijl door den zeer levendigen handel, de haven gedurig met schepen is gevuld. Er is ook een schouwburg. De omtrek is volgens GOLOWNIN en BROUGHTON goed bebouwd; doch KRUSENSTERN zag hier noch beplantingen, noch koren. 157. 38. L. en 41. 32. N. B.

MATSIMA, of *Schildpadden eil.*, welbebouwd Jap. eil., voor de groote golf van het eil. Jesso.

MATSUA, zie Masuah.

MATSUMA, MATMANSKA, eil. tusschen de Jap. eil. Jesso en Niphon.

MATT, Zwits. dorp, kanton Glarus, aan de Krauchbeek, met leigroeven. De inw. hebben veel kropgezwellen.

MATTA, zie Mata.

MATTABELLAS, 3 kleine Moluksche eil., ten Z. van Manavolka, welke de groep der Amboina eil. sluiten.

MATTACHERI, MATTANDSCHERI, O. Ind. koopvlek in Malabar, 1 mijl van Cochin, door Banjanen, Joden en Arabieren bewoond.

MATTA DE BRASIL, Braz. stad, prov. Fernambuco; 9 mijlen van Olinda.

MATTADEQUIN CREEK, N. Amer. riv., prov. Virginië, valt in de York riv. 300. 26. L. en 37. 40. N. B.

MATTAN, distr. in het binnenland van 't eil. Borneo, dat de voorn. diamantgroeven des eil. bevat.

MATTAPONY, N. Amer. riv., prov. Valencia, die in het gr. Spotsylvania ontspringt, en beneden de stad Delaware, in de riv. York valt.

MATTEPOSSET, N. Amer. riv., die door Rochester en Massachusetts in Matteposset baai valt; zijnde eene kleine baai van Buzzard's bay.

MATTEO, zie Matheo.

MATTER, zie Meter.

MATTERHENNA, Egypt. D. aan den Nijl, op de plaats van het oude *Memphis*.

MATTERHORN, Zwits. rotsberg, in het kanton Wallis, op de grenzen van Sardinië, 13,854 voeten hoog.

MATTERSDORF, Hong. vlek, kom. Oedenburg, met 3050 inw.

MATTES (LES), Fr. dorp, dep. Neder Charente, op 't eil. Arvert; 600 inw.

MATTHAI, 2 Rus. dorpen, gouv. Esthland en Lijfland.

MATTHAN, zie Mattan.

MATHEO (ST.), Spaan. stadje, prov. Valencia, met 2000 inw. 2. M. of *St. Mattheus eil.*, eil. in den Z. Atl. Oceaan, op 1. 24. Z. B.

MATTHEUS (ST.), Braz. vlek, prov. Porto Seguro. 2. Een der Magellaansche eil. 3. Volgens sommigen een eil. op 2. 8. Z. B. en 8. 16. L. 4. Baai aan de kust van Patagonië. 5. Een der Austr. Marquesa's eil.

MATTHEW (ST.), onbewoond O. Ind. eil. aan de W. kust van Neder Siam. 115. 36. L. en 9. 35. N. B.

MATTHEWS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 4230 inw.

MATTHEW'S (ST.) of *Mattheo Bay*, Z. Amer. baai aan de kust van Peru; 2 mijlen N. O. van Point Galera.

MATTHEW'S BAY (ST.), baai in de golf van Mexico, aan de W. kust van Campeche baai.

MATTICUR, N. Amer. riv., prov. Nieuw Jersey.

MATTIGHOFEN, Oostenr. D., Innviertel.

MATTIGSEE, Oostenr. meer, land Boven de Ens.

MATTINATA, Nap. riv., die op de Gargano bergen ontspringt, en in de Adriatische zee valt.

MATTINISCH-GEBERGTE, W. Perz. gebergte, prov. Azerbeidschan.

MATTIS, riv. in Eur. Turkije, valt in de Drin.

MATTISHALL, Eng. dorp, gr. Norfolk.

MATTO GROSSO, een der mijn- of bergwerkgouv. van Brazilië, welke in goud, diamanten en andere metalen onvergelijkelijk rijk zijn, en de hoogste streken van Port. Amerika bevatten. Het ligt aan de beide zijden van het gebergte van denzelfden naam, dat zich

van 10. tot 20. uitstrekt. De voorn. riv. zijn: de Toccantins, Chingu, Aragua, Cuyaba, Pricto, Tapayos, Madera, de Paraguay, enz. Het grenst ten Z. aan Rio de la Plata en ten N. aan Para. Het belangrijkste deel dezer prov. is, het Zuidelijke, waar, in 1750, de eerste volkplanting gevestigd werd. Doch het geheele gouv. is, vooral in het W., slecht bevolkt, daar het naauwelijks 15,000 inw. telt. De mijnen zijn hier het voorn. middel van bestaan, en de bergen schijnen in goud en edelsteenen onuitputtelijk te wezen. De mijnen van St. Vincent, Chapadu, Cuyaba, Araes en St. Anne zijn reeds sedert 1735 bewerkt. Men kan van hier op 4 riv., door geheel Brazilië, en op 2 andere door Paraguay komen, en zelfs over den Pilcomajo, Peru bereiken. Er zijn geene steden; slechts plantagiën en woonplaatsen van de mijnwerkers. Ook zwerven hier vele vrije Indianen rond. De hoofdpl. is het vlek Villa Bella.

MATTRACH, Arab. stad, lands. Oman, met slechte hutten, maar eene ommuurde marktplaats en bergkasteel.

MATTRAE, Arab. stad, lands. Oman.

MATTSEE, Oostenr. meer en dorp, kreits Salzburg; 't laatste met 850 inw.

MATTYS EILANDEN, Austr. eil. in de Stille Zuidzee, door COOK in 1767 ontdekt. 161. 7. L. en 1. 46. Z. B.

MATUA, Rus. eil. der Kurilen, met eenen vulkaan. Volgens GOLOWNIN's kaart op 170. 40. L. en 48. 5. N. B.

MATUARO, Austr. eil. bij de N. O. kust van Nieuw Zeeland, in de baai der eil. 174. 14. L. en 35. Z. B.

MATUB, O. Ind. plaats, prov. Guzeratte.

MATULY, O. prov. op het eil. Ceylon.

MATURA, stad of liever verzameling van dorpen in Opper Egypte, aan den linker Nijl-oever; 4 uren N. van Ensene. 2. Havenstad en vesting bij de Z. punt van het eil. Ceylon, aan den mond der riv. Melipu. Het land om deze plaats is zeer boschrijk, vol elefanten en schoone weiden. Men vindt er veel edelsteenen, als: safieren, robijnen, enz. 98. 5. L. en 5. 52. N. B.

MATURU, Braz. volkpl., prov. Para.

MATURUTTA, dorp op het eil. Ceylon.

MATVIEF, Rus. Aziat. eil., bij de straat Waaigat, gouv. Archangel.

MATWAR, O. Ind. distr., prov. Khandeish, tusschen 21. en 22. N. B., den Mahratten toebehoorende. De voorn. riv. is de Taptee.

MATZAMBA, riv. en dorp aan de W. kust van Madagascar.

MATZDORF, Hong. stadje, kom. Zips, aan de Poprad, met 1000 inw. en handel. 2. Pruis. dorp, regdst. Breslau.

MATZENDORF, Zwits. dorp, kanton Solothurn.

MATZENHEIM, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

MAU-AL-HEB, Arab. stadje van Yemen.

MAUBACH, Pruis. dorp, regdst. Aken.

MAUBERT-FONTAINE, Fr. stadje, dep. Ardennes, met 1000 inw.

MAUBEUGE, Fr. stad, dep. van 't Noorden, arr. Avesnes, met 4750 inw., fabr. voor geweren, lakens, kanten, tabak, porselein en spijkers.

MAUBOURGUET, Fr. stadje, dep. Op. Pyreneën, arr. Tarbes, met 1300 inw.

MAUBRAI, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1250 inw.

MAUCHEN, Bad. D., Zeekr.; 1000 inw.

MAUCHLINE of *Machline*, Schot. dorp, gr. Ayr, met 1880 inw.

MAUCOMBLE, Fr. D., dep. Neder Seine.

MAUCOURT, Fr. dorp, dep. Somme.

MAUDE (ST.), klein Fr. eil., ten N. W. van het eil. Brehat. 2. Riv. in de Fr. dep. Creuse en Opper Vienne.

MAUDRE, tak der Seine, in het Fr. dep. Seine en Oise.

MAUER, Oostenr. dorp, viertel Onder het Weener Woud, met 900 inw. 2. Bad. dorp, Neckarkreits, met 630 inw.

MAUERBACH, Oostenr. dorp, viertel onder 't Weener Woud.

MAUERKIRCHEN, Oostenr. dorp, Innkreits, met 900 inw.

MAUERMUNSTER, zie Marmoutier.

MAUERSEE, zie Angerburg.

MAUERHOF, Oostenr. dorp, kreits boven het Weener Woud.

MAUFUZ BUNDER, O. Ind. zeehaven in de N. Circars, distr. Cicacole. 101. 46. L. en 18. 17. N. B.

MAUG, TUNAS of *St. Lawrence*, een der kleinere Ladronen eil.; 5 mijlen van het eil. Assomption.

MAUGE's PUNT, Austr. kaap op Nieuw Holland, bij de Oester baai.

MAUGSEE, drie kleine O. Ind. eil., tusschen Borneo en Palawan.

MAUGUIO, Fr. stadje, dep. Hérault, arr. Montpellier, met 1600 inw.

MAUJUM, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

MA-UKA, een der Austr. Boumans eil.

MAUKER, Moluk. eil. der groep Aru.

MAUKTA, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

MAULAS, kleine Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, valt in de Rio Negro.

MAULAVRIER, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, arr. Beaupréau, met 550 inw.

MAULBACH, gr. hert. Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

MAULBRONN, Wurt. ambt, Neckarkreits, dat op 4⅞ V. M., 20,840 inw. bevat. Het is berg- en boschachtig, door de Euz, Metter en Kreuzbach bespoeld, en rijk in koren, wijn en vee. 2. Wurt. dorp in voorn. ambt; 500 inw.

MAULBURG, Bad. D., Wiesenkreits.

MAULDA, zie Malda.

MAULDE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1230 inw.

MAULDON, Eng. dorp, gr. Bedford.

MAULE, Z. Amer. prov. in Chili, tusschen de Andes en de zee, door de riv. Maule en vele beken bespoeld, en zeer veel koren, goud, wijn, boomvruchten, zout, vee en visch voortbrengende. Ook wordt hier de beste kaas van Chili gemaakt, die voor zoo goed als de Hollandsche gehouden wordt. De hoofdst. is Talca of St. Augustin. 2. M. *Sur-Mandres*, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, in een zeer vruchtbaar oord; 1000 inw.

MAUL-ELANAN, 2. Schot. eil., aan de N. W. kust van 't gr. Sutherland.

MAULÉON, Fr. arr., dep. Ned. Pyr., dat op 23¼ V. M. in 6 kantons, 65,400 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voorn. arr., aan de Saizan, met 1000 inw. en wijnbouw. 3. M. en *Barousse*, Fr. stadje, dep. Op. Pyr., met 620 inw. 4. Zie Chatillon le Château.

MAULEVRIER, zie Maulavrier.

MAULLIN, Z. Amer. dorp aan den vasten wal van Chiloë, aan de Boca de Mettemor, ten N. van die van Chiloë.

MAULO, Sicil. riv., Val di Noto.

MAULPOOR, O. Ind. stad, prov. Khandeish.

MAUMEE, zie Miami.

MAUMONT, 2 Fr. D., dep. Corrèze en Var.

MAUMUSSON, 4 Fr. D., 2 in 't dep. Gers, Ned. Loire en Ned. Pyr.

MAUN, O. Ind. riv., prov. Bejapoor, valt in de Beema.

MA-UNA, een der Austr. Boumans eil.

MAUNA-KOAH of *Mauna-Roah*, 13,524 voet hooge sneeuwberg op het Sandwichs eil. Owaihi.

MAUND, O. Ind. riv., prov. Bejapoor.

MAUNDAVIE of *Mondavie*, O. Ind. stad, prov. Cutch, met eene goede haven, en uitgebreiden handel. 87. 7. L. 22. 50. N. B.

MAUNDREE, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

MAUNGRAL, O. Ind. stad van den Maha Raja Sindia.

MAUNKAISER, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

MAUNSA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

MAUPERNE, N. Amer. dorp in Nieuw Mexico, aan den voet van mijnbergen, met 8 à 9 mijnen.

MAUPERTUIS, Fr. dorp, dep. Kanaal.

MAUR (ST), Fr. dorp, dep. Seine, arr. Sceaux, aan de Marne, met een fraai kasteel en 820 inw. 2. Eenige Fr. D, dep. Meurte, Oise, Gers, Cher, enz.

MAURA of *Mobidie*, een der kleinste Austr. Sociëteits eil., met kokosnoten. 2. *Santa* M., oudtijds *Leucadia*, het derde in rang der Jonische eil., oorspronkelijk een schiereiland, door een zeer naauw vaarwater, van het vaste land gescheiden. Het ligt tusschen 38. 21. en 38. 44. L. en 38. 46. en 39. 6. N. B., en bevat op 5¼ V. M. 21,500 inw. Het is bijna rond, en geheel met bergen en heuvels bedekt, waaronder de St. Elias, 3000 voeten hoog is. In den herfst en des winters is de lucht er aangenaam, maar des zomers stikkend heet, en in de vlakte, en om de hoofdstad, door de moerassen en de schadelijke winden, ongezond. Aardbevingen vallen hier dikwijls voor. De vlakte is zeer vruchtbaar, en brengt alle soorten van koren, olie, wijn, vlas, katoen, oranje-, citroen- en amandelboomen voort. Er is weinig gras en bijna geen rundvee, maar vele muilëzels. De vischvangst is hier zeer voordeelig: ook wordt er veel zout verzameld en uitgevoerd; terwijl vele inw. bij de Turken, in den oogst, gaan werken, en zich dan in voortbr. laten betalen. De inw. zijn Grieken. De wetenschappen zijn er nog veel ten achteren. Er is een talrijke adel, die alleen landerijen bezit. Het eil. zendt éénen afgevaardigden naar den senaat, en 4 naar het wetgevend ligchaam te Corfu. Verder is er eene regtbank van burgerlijke en crimineele zaken en van koophandel. De hoofdstad is Amaxichi. 3. Vesting op voorn. eil., tegenöver de hoofdstad, en op de zandbank, welke het eil. aan het vasteland hecht. Zij heeft 9 torens, 2 poorten, eenige barakken, magazijnen en andere militaire gebouwen; doch kan slechts een klein garnizoen bevatten. 4. O. Ind. riv., prov. Bahar. 5. Zie Marra.

MAURACONDA, W. Afr. stad, kon. Bursalum, bij de Gambia.

MAURAGES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 400 inw.

MAURAO, Port. dorp, prov. Alentejo.

MAURE, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, met 4,100 inw. 2. *St.* M., Fr. stad, dep. Indre en Loire, arr. Tours, aan de riv. Maure, met 2,100 inw.

MAURELLE, een der Austr. Admiraliteits eil.

MAURENS, Fr. dorp, dep. Dordogne.

MAURENNE, zie Anthee-Maurenne.

MAUREPAS, N. Amer. meer in Louisiana, ten W. van het meer Ponchartrain, 4 mijlen lang en 3 mijlen breed.

MAURI, riv. in Fr., dep. O. Pyreneën, valt in de Gly. 2 Negerdorp aan de kust van Guinea, bij het fort Nassau.

MAURIAC, Fr. arr., dep. Cantal, hetwelk op 22⅗ V. M. in de 6 kantons Champs, Mauriac, Pleaux, Riom les Montagnes, Saignes en Salers 61,600 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr., op eenen heuvel van bazaltsteen, met 3465 inw., die veel handel in vee en paarden drijven. 19. 59. L. en 45. 10. N. B.

MAURICE, kleine N. Amer. riv., valt in het meer Michigan. 2. *St.* M., groote N. Amer. riv., in Neder Canada, valt bij Trois Rivières in den St. Lourens. 3. Stad aan voorn. riv. in Neder Canada. 4. Baai aan de Z. kust van het eil. Java. 126. 49. L. en 7. 38. N. B. 5. M. *Creek*, N. Amer. riv. van Nieuw Jersey, die in de Delaware baai valt. 302. 46. L. en 39. 16. N. B. 6. Zwits. stadje, kanton Waadtland, aan de Rhône. 7. Verscheidene Fr. D., dep. Orne, 2 in Puy-de-Dôme, 2 in Lot, 5 in Lot en Garonne, Aveiron, Cantal, 2 in Creuse, 2 in Eure en Loire, Kanaal, Meurte, Orne, Nièvre, Morbihan en een aantal andere met bijnamen.

MAURIENNE, Sard. gr. in Savoije, met 54,520 inw. op 39 V. M., met de hoofdstad St. Jean de Maurienne.

MAURIK, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Thiel, tusschen Amerongen en Wijk bij Duurstede; 880 inw.

MAURILLY DES PONT DE CE (ST.), Fr. stadje, dep. Maine en Loire; met St. Aubin de Pont de Ce, 3000 inw.

MAURIN, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne; 1200 inw. 2. Riv. in Mecklenburg-Strelitz, valt in de Stepenitz.

MAURIPIDA, een der Aziat. Lakediven. 90. 7. L. en 10. 58. N. B.

MAURITIUS, thans *Isle de France*, het voornaamste der Mascarenische eil., door de Nederlanders, die het op de Portugezen veroverden, dus genoemd; doch door de Franschen, die het in 1721, in bezit namen, met den tweeden naam bestempeld. Het ligt op 20. Z. B., en bevat 92,000 inw., waarvan 80,000 slaven zijn. Het eil. is geheel met koraalriffen, rotsen, mosselbanken, enz., die meestal bij eb, boven water liggen, omringd, en voor vijandelijke aanvallen bevrijd. De rotsen laten echter 4 ingangen open, die voor de grootste schepen bevaarbaar zijn. De luchtsgesteldheid is warm, zeer aangenaam en gezond; de hitte wordt door de zeewinden verkoeld. In het midden des eilands regent het veel, zoodat de beken en riv. des zomers niet uitdroogen. Men heeft hier eigenlijk slechts twee jaargetijden, die der hevige Z. O. winden, van April tot November, en die der N. W. winden, van November tot April, tegen den regentijd. Met December beginnen gewoonlijk de verschrikkelijke orkanen, die van hevige wervelwinden en waterhozen vergezeld, de ijsselijkste verwoestingen kunnen aanrigten, boomen ontwortelen, de schepen van de ankers rukken, enz., en dikwerf voor de verwoesting van het geheele eiland doen vreezen.

Schoon het eil. zeer bergachtig is, klimmen de hoogste kruinen (waaronder Les Trois Mamelles, en Rempart de la Montagne de voorn. zijn), niet boven de 2,200 voeten. Riv. van veel aanbelang zijn er niet, maar vele beken. FLINDERS noemt de Papayas, de Tamarin, de riv. des Aigrettes, Wilhelmsriv., la Grande Rivière en de meren Vacouas, Grand-Bassin, Mare-aux-Joncs, enz. De grond is op vele plaatsen zeer vruchtbaar, en brengt tarw, maïs, gerst, haver, gierst, rijst, maniok en patatten voort. Ook heeft men er koffij, suiker, indigo, kruidnagelen, tuin- en boomvruchten, ook fijne zuidvruchten, en bijzonder goed hout, vooral ook uitmuntend ebbenhout, enz. De veeteelt is niet van belang; doch geiten en varkens zijn er veel. Men vindt hier ook ijzerachtige aarde, oker, jaspis, enz. De inw. zijn deels Franschen, deels slaven, bij eenige vrije Negers en Mulatten. Ook is er eene hoogeschool met 14 professoren, eene *société d'émulation*, enz. De Engelschen namen het in 1810 weg, en hebben hetzelven behouden. De hoofdst. is Port Louis.

MAURITS, eil. op de kust van Nova Zembla, door de Nederlanders, onder WILLEM BARENDSZ, ontdekt.

MAURITSFORT, reeds lang geslecht fort van het kanaal van Axel in de Nederl. prov. Zeeland, verkeerdelijk nog op sommige kaarten geplaatst.

MAURITSBAAI, baai op Spitsbergen. 80. N. B.

MAURITS VAN NASSAU'S LAND, gedeelte van 't Z. Amer. Vuurland, door LE MAIRE en SCHOUTEN aldus genoemd.

MAURITS RIVIER, zie Hudson's riv.

MAURIZZIO, Z. Ital. kaap in de golf van Napels. 33. 23. L. 40. 1. N. B.

MAURIZZER MEER, Zwits. meer, kant. Graauwbunderland, in Opper Engadiu, met goud- en zilvervisschen. Aan de oevers ligt het schoone dorp St. Mauritz, met gezondheidsbaden.

MAURKA, een der Austr. Sociëteits-eil.

MAURON, Fr. vlek, dep. Morbihan, arr. Ploermel, met 4200 inw.

MAUROO, tak van de riv. den Indus, prov. Multan.

MAUROUARDS, klein Austr. eil. tot de eil. van SCHOUTEN behoorende, ten N. van het eil. Maria, bij Van Diemen's land, op 41. 23. Z. B., merkwaardig, doordien het zoet water bevat.

MAURS of *St. Etienne de Maurs*, Fr. stadje, dep. Cantal, met 2080 inw.

MAURUA, een der Austr. Sociëteits eil., met eene haven en parelvisscherij.

MAURY, N. Amer. gr., prov. Tennessee, met 10,360 inw. en de hoofdst. Columbia.

MAUSCHID, Arab. D., lands. Yemen.

MAUSSANE, Fr. stadje, dep. Monden der Rhône, met 1500 inw.

MAUT of *Hohenmaut*, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Marburg.

MAUTEN, Illyr. dorp, kreits Villach.

MAUTERN, Oostenr. stadje, kreits Boven het Weener Woud, aan den Donau. 2. Oostenr. dorpje in Stiermarken, kreits Bruck, met 400 inw.

MAUTERNDORF, Oostenr. dorp, kreits Salzburg, met 980 inw.

MAUTHAUSEN, zie Mathausen.

MAUTHOFEN, Oostenr. dorp, Ned. Mühlviertel.

MAUVAISE, N. Amer. riv., valt in het meer Michigan. 291. 6. L. en 44. 19. N. B.

MAUVES, Fr. vlek, dep. Orne; 1200 inw.

MAUVESIN, Fr. vlek, dep. Gers, arr. Lectourne, aan de Arroz; 200 inw.

MAVESTONE, Eng. dorp, gr. Stafford.

MAUVRAY, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, met 1100 inw.

MAUWY, MOWI, een der Austr. Sandwichs eil., 31 V. M. groot.

MAUY, zie Maugs.

MAUZAT, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Riom, met 1565 inw., branderijen, hoeden- en andere fabr.

MAUZÉ, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, met 1600 inw., branderijen en fabr. 2. Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, met 600 inw.

MAUZENS, Fr. vlek, dep. Dordogne.

MAVA, W. Afr. riv., die door het land Quoja loopt, en bij kaap Monte in de Atl. zee valt.

MAVARALNAHAR, prov. van het Aziat. rijk Dschagatai, tusschen de riv. Amu en Syr-Darja, met de hoofdstad Samarkand.

MAVELAGONGA, de grootste riv. van eil. Ceylon, die op den Adamsberg ontspringt, in de baai van Trincouomale valt, en aldaar eene schoone haven vormt.

MAVROMATHI, zie Andorossa.

MAVRONEHR, CEPHISSUS, Turk. riv., die in het meer Topolja valt.

MAWBALLYPORE, O. Ind. stad, prov. Bahar, aan de Soane.

MAWDESLEY, Eng. D., gr. Lancaster.

MAWES (ST.), Eng. stadje in Cornwallis.

MAWGAN, Eng. dorp in Cornwallis.

MAWGAN'S (ST.), Eng. dorp in Cornwallis, met 620 inw.

MAWREWAN, Turk. Aziat. sandschakat, prov. Erzerum.

MAWRI, zie Mouree.

MAWINEE, haven op 't Sandwichs eil. Nutka.

MAXANTALLA, N. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de W. kust van Mexico, bij de haven van Matanchel.

MAXAN, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly.

MAXATANY, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berk, met 1630 inw.

MAXEN, Saks. dorp, kreits Meissen.

MAXEY, Fr. D., dep. Maas; 550 inw.

MAXHAVEN, Pruis. D., regdst. Munster.

MAXI, Braz. riv., valt in de Madera.

MAXICO, MASCHICO of *Machiko*, stadje op 't eil. Madera, met 2000 inw.

MAXIMEN, Turk. vlek in Walachië.

MAXIMIN (ST.), Fr. stadje, dep. Var, arr. Brignolles, met 3,300 inw.

MAXSAIN, Nass. dorp, ambt Selters, met 600 inw.

MAXTON, Schot. dorp, gr. Roxburgh.

MAXWEL-BAAI, groote baai bij de W. Poollanden, in N. Amer., aan de Lancaster Sont, tusschen kaap Tellfoot en Herschell, met ijsbergen bedekt, waar het kompas zijne kracht verliest. 289. 4. L. en 286. 44. L.

MAY, Schot. eil. in de golf van Forth. 2. Schot. riv., gr. Perth. 3. Eng. riv. in Wallis, gr. Caernarvon. 4. Perz. dorp, prov. Farsistan; 40 mijlen Z. van Shiras. 5. Chin. stad in Shansee. 6. N. Amer. riv. in Z. Carolina, valt in den Atl. Oceaan, op 296. 51. L. 32. 15. N. B. 7. Riv. in Chiampa, die in de Chin. zee valt, op 125. L. 10. 42. N. B. 8. *Kaap* M., de Z. landpunt van de prov. Nieuw Jersey, in de N. Amer. Rep., en de N. invaart van Delaware-baai en riv. 302. 50. L. 39. N. B. 9. M. *Hill*, Eng. heuvel, gr. Gloucester, 965 voeten hoog. 10. *Le* M., Fr. stadje, dep. Maine, met 2,800 inw. 11. *Point* M., landpunt aan de Z. zijde van 't eil. Terreneuve. 12. M. *Bongo*, dorp,

dorp op het eil. Manille.

MAYA, Spaan. stadje, in Navarre.

MAYACARI, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in de Atl. zee, op 326. L. 2. 11. N. B.

MAYACO, het grootste meer van de prov. Florida in N. Amer.

MAYADA, Turk. vlek in Larissa.

MAYAGUANA, onbewoond eil. der W. Ind. Bahama's. 22. 25. N. B.

MAYAGUEZ, riv. op 't eil. Porto Rico.

MAYAHOUN, zie Meaoun.

MAYALDI, Spaan. vlek, prov. Zamora.

MAYALS, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

MAYAN, W. Perz. dorp, prov. Irak.

MAYAN DI KOLA, O. Ind. riv. in Nepaul, valt in de Gunduk.

MAYANG, Chin stad en riv. in Houquang.

MAYBOLE, Schot. kerspel en stadje, gr. Ayr; 't laatste met 1000 inw.

MAYCAWINI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Atl. zee, op 319. 20. L. 6. 35. N. B.

MAYDAO, O. Ind. stad in 't rijk Birma.

MAYDAN, Galicisch D., kreits Sambor.

MAYEN, Pruis. kreits, regdst. Coblenz, op 9½ V. M. 31,150 inw. bevattende. Hij wordt door den Rijn, Moezel, de Elts, de Nette en het Loacher meer bespoeld. De inw. bestaan van de wijn-, aardappel-, haver- en aanzienlijke veeteelt, van de bosschen, potaschziederijen, enz. Er worden veel molensteenen en tras gegraven; maar men vindt er weinige fabr. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, met een kasteel, 2 kerken, 1 synagoge en 2,720 inw., looijerijen, papier- en oliemolens. 3. Zwits. dorp, kant. Uri. 4. Zie Jan Mayen-eil.

MAYENBACH, Zwits. riv. in 't Mayenthal.

MAYENFELD, Zwits. stadje in Graauwbunderland, aan den Rijn, met 900 inw.

MAYENNE, Fr. riv., die bij Sanson ontspringt, bij Château-Goutier bevaarbaar wordt, de Sarte en Loir, boven Angers, ontvangt, en 2 mijlen boven Pont de Cé in de Loire valt. 2. M. of *Maine*, Fr. dep., uit Ned. Maine en een klein deel van Anjou gevormd, tusschen de dep. van het Kanaal, de Orne, Sarte, Maine en Loire, Neder Loire en Ille en Vilaine, of tusschen 16. 30. en 17. 29. L. en 47. 51. en 48. 33. N. B. gelegen, en op 98¼ V. M., in 3 arr. en 27 kantons, 332,150 inw. bevattende. De grond is golvende, uit vele heuvels en vlakten bestaande, waarop de Couvron en Montaignu de voorn. hoogten zijn. Hij is slechts gedeeltelijk vruchtbaar, daar men er vele onbebouwde en zandige heiden vindt. De voorn. riv. is de Mayenne, met de Vilaine, Colmont, Ernée, Vicoin, Jouanne, Mendereau, Vaigé en Evre. De voortbr. zijn: wild (ook wolven), visch, bijën, koren, hennep, boomvruchten, bijzonder appelen tot cider; noten, en kastanjes, die soms de plaats van brood vervangen; wijn, hout, ijzer, bouwsteen, lei, potäarde, marmer, enz. De landbouw is nog voor vele verbetering vatbaar. De veeteelt is een voornaam art. van bestaan; er zijn ook goede paarden en schapen. De bijen leveren zeer gezochten honig; terwijl de mijnen verscheidene handen aan het werk houden. Verder vindt men er fabr. voor linnen, wollen stoffen, katoen, glas, papier en porselein. De uitvoer bestaat in: koren, klaver, wijn, boomvruchten, gevogelte, boter, paarden, vee, hennep, vlas, garen, linnen, was, honig, leder, papier, sergie, ijzer en ijzerwaren. De arr. zijn: Laval, Mayenne en Château-Gontier. De hoofdstad is Laval. 3. Fr. arr., hetwelk op 39½ V. M., in de kantons Mayenne, Goron, Ambrières, Landwy, Ernée, Lassay, Couptrain, Prez en Pail, Bays, Vilaine la Ruhel en Lehorps, 116 gemeenten en 157,650 inw. bevat. 4. Hoofdstad van voorn. Fr. arr., aan de Mayenne, met eene groote voorstad, een kasteel op eene rots, 4 kerken, 1 hospitaal en 9,100 inw., die fabr. voor linnen, katoen en zakdoeken, en handel in garen en linnen hebben. 17. 3. L. 48. 24. N. B.

MAYENTHAL, Zwits. dal op den St. Gothard, kanton Uri. 2. Zie Maggia.

MAYERHOF, zie Ahornberg.

MAYERO, klein W. Ind. eil., bij St. Vincent.

MAYET, Fr. stadje, dep. Sarte, met 3,160 inw. en fabr. van wollen stoffen.

MAYET DE MONTAGNE, Fr. stadje, dep. Allier: 1500 inw. en veehandel.

MAYFIELD, Eng. dorpje, gr. Stafford, met 600 inw. 2. Eng. dorp, gr. Sussex, met 2100 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Montgomery, met 2070 inw.

MAYGUE, zie Menam.

MAYIL, een der Rus. Kurilische eil.

MAYKAUNG, riv. in China, welke op dezelfde hoogte als de Irawaddy in Thibet, uit het meer Tschafitsil ontspringt, eerst Kerkiti, vervolgens Satschusan genoemd wordt, hierna onder den naam van Lantsongkiang, en dan onder dien van Kuilung, door Yunnan loopt, waar zij zich in twee armen verdeelt, die een groot eil. omvatten,

ten

ten O. van Schenningfu weder te zamen komen, den naam van Lantsanho aannemen, en eindelijk, onder den naam van Cuelongkiang naar Anam, en door verscheidene monden, in de Chinesche zee vallen.

MAYLAPURA, zie Thome (St.).

MAYLLO, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

MAYNE, Ier. riv., gr. Antrim.

MAYNOOTH, Ier. stadje, gr. Kildare, met een collegie voor de room.geestelijken.

MAYO, Ier. zeeprov., een der grootste gr. van Ierland, tusschen de zee, de gr. Sligo, Roscommon en Galway, of tusschen 7. 34. en 9. 19. L. 53. 27. en 54. 21. N.B. gelegen, en op 85 V. M. 140,000 inw. tellende. Het W. is vol bergen, waaronder vele rotsen; het O. golvende, en met moerassen, veengrond en vruchtbare streken afgewisseld. Langs de kust vindt men vele inhammen en kapen. De voorn. hoogten zijn: de Buckwerth, de Calligharum, de Carrickared, de Croagh-Patrick, de Croughnamaliu, Kormesthy, Mamaraghti, Manaragli, Mullrea, Nephin en Triesty. Onder de kapen telt men: Binvy, Achill-, Dunfine- en Urrishead. De baaijen en havens zijn voornamelijk: de Clewbaai, Blackharbour, Tarboy Harbour, Broadhaven en Killolabay. Onder de meren noemen wij: Lough Conn, Lough Mask, de Loughs Carra, Beatta, Furren, Nallenroe en Rapharn. De voorn. riv. zijn de Moy, de Munry, het Blackwater, de Deal en Robe. De luchtsgesteldheid is vochtig, zeer stormachtig en veranderlijk. De grond is minder geschikt tot den landbouw, dan wel tot de veeteelt. In het O. brengt hij haver, gerst, aardappelen en vlas voort; terwijl er goede rundvee-, schapen-, en varkensfokkerij is, en de bewoners der kusten alleen van de visscherij en het kalkbranden bestaan. Van delfstoffen brengt het gr. niets dan bouwsteen, kalk, gips en lei op. De voorn. fabr. zijn garenspinnerijen en linnenweverijen, en de art. van uitvoer: garen, linnen, rund- en varkensvleesch, vet vee, zalm, honig en havermeel. De hoofdstad is Castlebar. 2. Eng. vlek in voorn. gr. 3. Klein N. Amer. distr. van Mexico, prov. Sonora, tusschen de prov. Hiaqui, eene bergketen, de prov. Sinaloa en de golf van Californië. Van hetzelve weet men weinig meer, dan dat het vruchtbaar is, en door de riv. Mayo doorsneden wordt, die op 27. 40. N. B. in de zee van Californië valt. 4. Een der W. Afr. Kaap-Verdische eil., onder 15. 12. Z. B. gelegen; 4 mijlen in den omtrek groot, met laag land, drie bergen en eenen meestal dorren en zandigen grond, die slechts een klein beekje met zoet water heeft. De regens moeten het gebrek aan water vergoeden. Het brengt katoen, vijgen, watermeloenen, maïs, gerst, patatten, yams, wilde en tamme geiten in menigte, ezels, wilde paarden, vet rundvee, veel gevogelte, schildpadden en overvloed van visch voort. Doch de voorn. rijkdom is het zout, dat men hier slechts voor het inzamelen heeft, en veel door de Engelschen gehaald wordt. Men telt er 2 à 300 (volgens sommigen 6 à 700) inw., alle vrolijke, goedhartige Negers, die werkzamer dan de inw. der andere eil. zijn. Zij spreken portugeesch, hebben eenen stadhouder, en belijden den roomschen godsdienst. De woonpl. zijn: Pinosa, St. Johannes en Lagoa. 5. N. Amer. riv., prov. Virginië.

MAYOBAMBA, Twee Z. Amer. volkplantingen in Peru.

MAYOM, vulkaan op 't Philip. eil. Manilla, met vele heete bronnen.

MAYOMADPORE, O. Ind. stad, prov. Bengalen.

MAYOMBA, Afr. zeehaven aan de baai van Loango. De ingang van dezelve is gevaarlijk, dewijl in den mond der haven, 2 voet onder water, eene blinde klip ligt; doch eens binnen gevaren zijnde, kan men veilig ankeren. De inw. zijn zachter en verstandiger dan de andere kustbewoners. Zij werken in koper, en verzamelen ivoor en gom. Voorheen was hier slavenhandel. 28. 10. L. 3. 45. Z. B.

MAYOOT, Ier D., gr. Kildare, met fabr.

MAYOR, klein Austr. eil., aan de kust van Nieuw Zeeland. 201. 17. L. 36. 57. Z. B. 2. Kaap aan de N. kust van Spanje. 14. L. 43. 29. N. B.

MAYORALVIELO, Spaan. dorp, prov. Estremadura.

MAYORGA, groep van 3 à 4 eil. in de Stille Zuidzee, in 1780, door Don FRANCISCO ANTONIO MAURELLA, met een Spaansch fregat, *Princessa* genaamd, ontdekt. Kapitein EDMUNDS noemde dezelve in 1791, *Howe's eil.* Zij zijn vruchtbaar en wel bebouwd, en brengen al de vruchten van hun klimaat voort. De inw. zijn groot en sterk, en komen in taal, zeden en godsdienst, met de naburige eil., overeën. 197. 38. L. 18. 38. Z. B. 2. Spaan. vlek, prov. Valladolid. 3. Port. vlek, prov. Estremadura. 4. Spaan. vlek, prov. Palencia.

MAYOTTA, het Z. der Comorische eil., dat uit hoofde van de gevaarlijke kusten, zelden bezocht wordt. De inw. leven in gestadige vrees voor de roovers van Madagascar, die reeds meermalen

het eiland verwoest hebben. Het telt maar 1500 inw. 63. L. 12. 52. Z. B.

MAYPO, Z. Amer. riv. van Chili, die in de Stille Z. zee valt, op 33. 26. N. B.

MAYPURES, Z. Amer. dorp en riv., kon. Nieuw Granada, met eenen schoonen waterval. 5. 15. N. B.

MAYPURG, Z. Amer. riv. in Guiana, valt op 2. 10. N. B. in de Atl. zee.

MAYRAS, zie Mayres.

MAYRE, golf aan de kust van Sardinië, nabij de golf van Spezzia, in 't gr. hert. Genua.

MAYREC, Morav. dorp, kreits Iglau.

MAYRES, Fr. vlek, dep. Ardèche, met 2100 inw. fabr. van wollen stoffen en steenkolenmijnen. 2. Fr. vlek, dep. Lozère, met 220 huizen.

MAYRHOFEN, Oosteur. dorp, kreits Salzburg, met 1060 inw.

MAYSLIKE, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met vermaarde zoutgroeven.

MAYSUREN, Z. Amer. volk in Guiana.

MAYSVILLE, bloeijend vlek der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Mason.

MAYTA, Turk. stadje aan het kanaal van Konstantinopel, bijzonder door zeelieden bewoond.

MAYUMBO, W. Afr. riv. op de kust van Congo.

MAYWALDAU, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 1050 inw. en weverijen.

MAYZAFFRAN, zie Masaffran.

MAYZI, de Oost kaap van 't W. Ind. eil. Cuba. 303. 30. L. 20. 19. 30. N. B.

MAZAGA, Afr. lands. in Abyssinië, op de grenzen van Sennaar.

MAZAGAN, N. Afr. zeehaven van Marocco, in 1500 door de Portugezen, onder den naam van *Castillo Real* gebouwd, doch in 1762 door den keizer veröverd. De voormalige graanhandel is niets meer; en de stad geheel vervallen. 9. L. 32. 54. N. B.

MAZAGONG, O. Ind. dorp, prov. en eil. Bombay.

MAZAMET, Fr. kantonshoofdpl., dep. Tarn, met 5500 inw. en vele fabr.

MAZAN, Fr. vlek, dep. Vaucluse, aan de Auzon, met 3,260 inw., branderijen, zijdespinnerijen en fabr. 2. Fr. vlek, dep. Ardèche, met 1050 inw.

MAZANDERAN, zie Masenderan.

MAZANGRAN, Afr. stad, kon. Tremesen.

MAZAPRAGA, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore II.

MAZARA, eene der drie valleijen, waarin het eil. Sicilië, door de bergreeksen verdeeld is, het Westelijkste, aan de O. zijde door Val di Demona en Val di Noto, en aan de drie andere kanten door de zee omgeven, met 650,000 inw. De grond is, hoewel door bergen omringd, niet meer dan heuvelachtig, vruchtbaar, met veel boomwol, olie, wijn, hennep, vlas, doch niet vlijtig bebouwd. De visscherijen aan de kust zijn van belang. 2. Sicil. stad, naar welke de vallei genoemd wordt, aan de zee, ten Z. van kaap Lilibeo, zonder haven, maar met eene reede, een bisdom, vele schoone kerken, onder welke de Domkerk uitmunt, en 8,000 inw.

MAZARINO, stad op Sicilië, Val di Noto, met 3000 inw.

MAZATLAN, N. Amer. stad in Mexico, prov. Sonora, aan de riv. van dien naam. 271. L. 23. 15. N. B. 2. Verscheidene onbeduidende volkpl. in Mexico. 3. N. Amer. riv. in Mexico, die op 23. 15. N. B. in de Stille Zuidzee valt.

MAZÉ, Fr. stad, dep. Maine en Loire, arr. Baugé, met 3000 inw. 2. Sicil. stad, prov. Mirtine.

MAZEE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 300 inw.

MAZEIRA, aanmerkelijk eil. bij de kust van Arabië, ongeveer 20 mijlen lang en 3 breed, door een voor groote schepen bevaarbaar kanaal, van den vasten wal gescheiden. De N. O. punt ligt op 77. 26. L. 20. 35. N. B.

MAZEN, Oosteur. dorpje in Tyrol, Neder Inn-dall, met 400 inw.

MAZERAC, Fr. stadje, dep. Gironde, met 3000 inw. 2. Nog 2 Fr. dorpen, dep. Gironde, en Lot en Garonne.

MAZERAY, Fr. dorp, dep. Neder Charente.

MAZÈRES en FOIX, Fr. stadje, dep. Arriège, arr. Pamiers, met 2,620 inw.

MAZEROLLES, Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Sarlat, met 800 inw.

MAZI, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 450 inw.

MAZIERA, zie Mazeira.

MAZIÈRES (OP. en NED.), 2 Fr. stadjes, dep. Corrèze. 2. Tien Fr. dorpen, dep. Aveiron, Indre en Loire, Lot, Lot en Garonne, Maine en Loire, Pas-de-Calais, 2 in Sèvres en 2 in Tarn.

MAZO, stad op 't Canarische eil. Palma, met veel wijn en 2730 inw.

MAZOCHA, Morav. D., kreits Brünn.

MAZOIRE, Fr. stad, dep. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, met 1400 inw.

MAZORBES, door bruggen verëenigd Lomb. Ven. eil. in de Lagunen van Venetië, met 1500 inw.

MAZORNO, Lomb. Ven. vlek, legatie Rovigo, aan den Po, met 1200 inw.

MAZOUFE, distr. in Algiers, prov. Constantine, rijk in koren en vijgen.

MAZOUNAH, stad in Algiers, prov. Mascara, met wolfabr.

MAZOWA, Rus. D., gouv. Smolensko.

MAZUFF, zie Mazoufe.

MAZULA, kleine Afr. zeehaven van Congo; 16 m. Z. Z. W. van Bombi. 2. Afr. eil. aan de W. kust, op 8. 5. Z. B.

MAZULAR, eil. aan de W. kust van Sumatra, met eenen waterval.

MAZULIPATNAM eigenlijk *Muchlipatam*, O. Ind. distr., prov. der N. Circars, hetwelk de circars Elllore en Condapilly bevat, tusschen Gundwana, Rajamundry, de golf van Bengalen en Guntoor ligt, en door de Kistna met derzelver monden bespoeld wordt. 2. Hoofdstad van voorn. O. Ind. distr., en van de geheele prov., de zetel van het *Zillah-Court* en het kantoor generaal, aan eenen der monden van de Kistna in de golf. Het bevat: 1. het fort, in eene zoutachtige moeras gelegen, en door natuur en kunst versterkt, schoon éénigzins in verval, met regeringsgebouwen, barakken en tuighuizen. 2. De *Pettah*, ten W. van het fort, op eene vlakte, door twee moerassen besloten, naar de wijze der Hindo's, vrij wel bebouwd, met vele pagoden en 75,000 inw., welke voor de ijverigsten in Decan gehouden worden, en beroemde chitsfabrijken, halve zakdoeken, halve dimetten, en met een woord, al de half-katoenen stoffen vervaardigen; terwijl er vele bekwame handwerkers en fabr. van snuif, indigo, suiker en rumstokerijen gevonden worden. Ook is de handel met de voortbr. des lands en der fabr. vrij aanzienlijk, en de haven eene der beste van de geheele kust. Zij heeft door de Kistna, met een groot gedeelte van Decan gemeenschap. Van primo Mei 1811, tot ultimo April 1812, liepen er 755 schepen of vaartuigen in, en 727 uit. De uitvoer werd toen op 2,136,298, en de invoer op 418,000 ropijen geschat. De Franschen hadden hier voorheen eene bloeijende volkplanting. 98. 48. L. 16. 10. N. B.

MAZUMAH, N. Afr. stad in Algiers, prov. Mascara, met goede wolfabr.

MAZUMAI, zie Jesso.

MAZURES, Fr. dorp, dep. Ardennen, arr. Mezières, met 740 inw.

MAZY, zie Mazi.

MAZWEZ, Deen. dorp, hert. Holstein.

MAZZE, Sard. stadje in Piëmont, prov. Ivrea, tusschen het meer Candia en de Dora, met 2650 inw.

MBAYAS, zie Mboyas.

MBOAPIARI, Braz. riv., prov. Rey.

MBOCAE, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Parana.

MBOCARIRAI, Braz.. riv., prov. San Vicenti.

MBOERI, Z. Amer. riv. in Paraguay, valt in de Paraguay.

MBONGUIN, Braz. riv., valt in de Rio Grande.

MBOTETEI, groote Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Paraguay.

MBOYAS, stam der Indianen, in het Z. Amer. onderkon. Rio de La Plata, tusschen 20. 40. en 21. 5. Z. B., aan de Lagunen, in de nabijheid van de Paraguay wonende, ongeveer 3800 zielen sterk, welke eene eigene zachte taal, zonder de letter *F* hebben, en waarin de jonge lieden voor het huwelijk, aan de woorden, eene geheel andere uitspraak geven dan na het huwelijk; ja zelfs geheel andere uitdrukkingen gebruiken. Hunne geroofde of in den oorlog buit gemaakte slaven, die zeer zacht behandeld worden, bouwen het land en de hutten, en zorgen voor hout en de oppassing der paarden, runderen en schapen, terwijl de meester zich alleen met de jagt en visscherij bezig houdt. De man eet alles, maar de vrouw geen rundvleesch of dat der *carparibas* en apen; het meisje nimmer vleesch of groote visschen. Even als bij de andere Indianen worden zij door caziken en de oudsten, in de volksvergaderingen bestuurd; gewoonlijk voeden zij slechts één kind op, en dooden de andere.

MBUTUI, Z. Amer. riv. in Paraguay, valt in de Uruguay.

MCISLAW, zie Mistislaw.

MCHAS, Rus. riv., valt in de Newa.

MDSORETHI, Rus. stadje, prov. Georgië.

MEA, zie St. Barbara.

MEABAN, Fr. eil., dep. Morbihan.

MEACHEGONG, stad van Achter Indië, rijk Birma, aan de Irrawaddy.

MEACO, zie Kio.

MEADAS, Port. vlek, prov. Alentejo.

MEADAY, stad in Achter Ind., rijk en prov. Birma, aan de Irrawaddy, met veel handel.

MEADELLI, Turk. Aziat. stad, prov. Bagdad, aan de grenzen van Iran.

MEADIA, Hong. marktvlek in de Banaatsche Militairgrenzen, met 1370 inw.

MEADOW, N. Amer. riv., valt in den Mississippi. 2. N. Amer. riv., prov. Maine, valt in Casco baai. 3. N. Amer. riv., valt in het meer Huron, op 45.38. N. B.

MEADVILLE, stadje der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Crawfort, met 800 inw.

MEAHGUNGE, O. Ind. stad, prov. Oude.

MEAKSIMA, Jap. groep eil., bij Ximo, in

in het vorst. Satzuma gelegen, en uit verscheidene eil. bestaande, zeer digt bij elkander gelegen. Zij zijn met hooge rotsen en bergen bedekt, welke echter door de Japannezen bebouwd zijn, en men ziet er overal groene weiden en beplantingen. Zij worden door vele vaartuigen bezocht, zoodat er goede havens zijn moeten. KRUSENSTERN geeft de breedte op 31. 43. N. B. en 5 zeemijlen van Ximo.

MEALFOURM'HONIE, Schot. berg, gr. Inverness, 3,600 voeten hoog.

MEAME, N. Amer. riv., valt in het meer Erie, op 42. 12. N. B.

MEANA, Sard. stadje in Piëmont, prov. Susa.

MEANCE, O. Ind. stad, prov. Lahore, met steenzoutgroeven.

MEANDER, zie Minder.

MEANE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

MEANGIS, groep van kleine O. Ind. eil. op 5. N. B. 145. 46. L.

MEANNA, Perz. stad in Azerbeidschan.

MEANREE, O. Ind. stad, prov. Oude. 86. 7. L. 24. 44. N. B.

MEANSVILLE, stadje der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bradford.

MEAO, een der Moluksche eil., op 144. 49. L. 1. 12. N. B.

MEAOUN, voorheen *Loonzay*, stad in Achter Indië, rijk Birma, prov. Pegu, aan den W. oever der Irrawaddy, met vele tempels en kloosters, een groot keizerlijk korenmagazijn en sterken handel in rijst. 112. 42. L. 18. 19. N. B.

MEARE, Eng. dorp, gr. Somerset.

MEARI of *Mari*, zie 't laatste.

MEARIM, Braz. riv., gouv. Maranhan.

MEARNARIVE, D. op 't eil. Madagascar.

MEARNS of *Kincardine*, Schot. gr. tusschen Aberdeen, de Noordzee en Forfar, of tusschen 14. 40. en 15. 38. L. en 56. 44. en 57. 6. N. B. gelegen, en op 17¾ V. M. 27,500 inw. bevattende. De grond is in het N. bergachtig, met kleine dalen; in het Z. vlakker; echter wisselen daar de dalen met bergen en heuvels af. De kust is door hooge heuvels omringd. De grond leemachtig, doch in het N. moerassig en met heiden. Een tak van het Grampisch gebergte loopt door het gr., en heeft Mount Battak, Kloach-na-bane en Keulach tot de hoogste punten. De beide voorn. riv. zijn de Dee en North Esk, en verder de Dye, de Cowe, de Luther en de Bervi. De luchtsgesteldheid is vochtig en veranderlijk. De landbouw werd sedert eenige jaren veel verbeterd, en geeft tarw, gerst, haver, aardappelen en goed vlas. De oude bosschen zijn bijna geheel vernietigd, en in bouwland veranderd. De veeteelt is er zeer aanzienlijk; maar de delfstoffen zijn van weinig belang. De fabr. leveren linnen, zeildoek en kousen. De uitvoer bestaat in: koren, linnen, wollen, huiden, kaas, enz. Het gr. is niet verder verdeeld. De hoofdstad is Inverbervie. 2. Schot kerspel, gr. Renfrew; 2000 inw.

MEASPANE, O. Ind. distr., prov. Bengalen.

MEATH of *East Meath*, Ier. gr., tusschen Cavan, Monaghan, Louth, de Ier. zee, Dublin, Kildare en West Meath, of tusschen 53. 22. en 53. 54. N. B. 10. 24. en 11. 27. L. gelegen, en op 38 V. M. 115,000 inw. bevattende. Het land is golvend, met lage heuvels, en eenen grootendeels rijken en vruchtbaren grond, tot de beste van Ierland behoorende. De lage kust is zonder havens. De voorn. riv. is de Boyne; verder heeft men er het Drogheda kanaal en Blackwater. Het grootste meer is het Loughail, met 5 eil., dat reeds gedeeltelijk droog gemaakt is. De lucht is vochtig, doch niet ongezond. Er is noch turf, noch andere brandstof; maar landbouw en veeteelt zijn in hoogen bloei. Men heeft er vooral: haver, raapzaad, vlas, veel vee, dat boter en kaas geeft. De konijnen worden zelfs uitgevoerd. Er zijn fabr. van zakdoeken, grof linnen en strooboeden. De uitvoer bestaat in: koren, beestenvoeder, meel, mout, vet vee, boter, kaas, wol, konijnen-vellen en vele soorten van linnen. Het gr. wordt in 12 baronijen verdeeld. De hoofdstad is Trim.

MEAUGE, Fr. riv., dep. Op. Alpen.

MEAUX, Fr. arr., dep. Seine en Marne, dat op 28 V. M. 90,170 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr., met 6,700 inw., handel in koren, wol en vee. 2. Drie Fr. dorpen, dep. Nièvre, Var, en Seine en Oise.

MEBARID KUBRA en MEBARID SZUSTRA, twee Perz. distr., bijzonder rijk aan dadelen.

MEBU, Jap. stad, eil. Niphon.

MECCA, hoofdstad van het Arab. lands. Hedschas (Hedsjas), verblijfpl. van den sherif, 6 mijlen van de zee, in een dal, op eene tusschen bergen gelegene vlakte, waardoor zij een zeer onregelmatig aanzien heeft. Zij is geheel en al open; de hoofdstraten zijn vrij regelmatig; de huizen van duurzamen steen gebouwd, 3 à 4 verdiepingen hoog, met 2 rijen vensters, platte daken en terrassen. Er zijn geene eigenlijke marktplaatsen; maar winkels in de

lan-

lange hoofdstraten, waar alle waren en levensmiddelen verkocht worden. Het water uit de bronnen, dat door kameelen wordt aangebragt, is zeer goed, en zelfs dat uit de fonteinen, ofschoon ziltig en hard, drinkbaar. ALI BEY schat het getal der inw. op 16 à 18,000 zielen, maar in de achterhoeken der stad vindt men geheele wijken, die verlaten zijn, en $\frac{2}{3}$ van de huizen in de stad staan ledig. Het paleis van den sherif is door de Wachabiten verwoest; echter bezit hij nog twee huizen, waarvan hij dat aan den voet van den berg, op welken de vesting Schebel-Schad (*Djiad*) in eene bijna onwinbare stelling, ligt, bewoont. De stad is de geboorteplaats van den profeet MAHOMED, en hierom het voorwerp van vereëring van al zijne volgers, die uit alle oorden der drie werelddeelen, hier, in groote karavanen, bij elkander komen. Hier staat de prachtige tempel *El Hamran*, tot welken men door de poort *Beb es Selam* of *de poort des heils* ingaat, en in welken men de, volgens het verhaal van ABRAHAM, gebouwde *Kaaba* (eenen vierkanten toren in het midden des tempels) vindt, welke met een ontzaggelijk groot zwart kleed bedekt is, en welks poorten slechts driemalen in het jaar geopend worden; terwijl in deszelfs midden de heilige zwarte steen bewaard wordt. Hierbij zijn *El Makam Ibrahim* of de woning van Abraham; *El Bir Zemzem*, de heilige fontein; *El Mombar*, de tribunen der vrijdags-predikers, enz. De pelgrims, die aan deze plaatsen van godsvereëring offeren willen, moeten zich aan gestrenge ceremoniën onderwerpen; zevenmaal om de *Kaaba* heengaan, enz. waarna zij den eernaam van *Hhaddem Beil el Hadem* ontvangen. Behalve de groote tempel *El Hamran*, zijn er nog verscheidene moskeën en kapellen, maar geene openbare inrigtingen tot onderwijs; slechts lees- en schrijfscholen, en al de geleerdheid, die men in Mecca vindt, bestaat in het afschrijven van den *koran*. Ook vindt men er geene fabr., dan slechts de noodige handwerken en eene menigte draaijers van rozenkranzen. De inw. hebben noch land- noch tuinbouw, zoodat men hier naauwelijks eenen enkelen boom vindt. Zij bestaan alleen van de heilige bedevaartgangers, vooral van de groote karavanen van Damascus, bij welker aankomst het hier zeer levendig is, en er veel handel plaats heeft; daar de meeste pelgrims eigenlijk kooplieden zijn, en de bedevaart dus meer bijzaak is; echter worden de voorn. zaken te Dschidda gedaan. Al wat de stad van levensmiddelen noodig heeft krijgt zij van buiten, als: vleesch, visch, koren, vruchten, moesgroenten en zelfs water. De beroemde balsem van Mecca wordt niet in de omstreken der stad, maar in het binnenste des schiereil. gevonden. Het is hier zeer heet: ALI BEY trof het dat de zon $2\frac{1}{2}$ uur, regt boven de stad stond, en echter zegt men dat het hier gezond is. 57. 55. L. 21. 28. N. B. 2. Kleine zeehaven in Marocco, aan de Atl. zee. 8. 1. L. 29 45. N. B.

MECHADER, Arab. stad, lands. Yemen.

MECHANICKSBURG, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Champaign.

MECHANICKSTOWN, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Frederick.

MECHANICKSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Saratoga. 2. N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Darlington.

MECHELEN (Fr. *Malines*), Nederl. arr., prov. Antwerpen, hetwelk op 9 V.M. in de 6 kantons Mechelen (2), Duffel, Heyst, Lier en Puers, 38 gemeenten en 89,000 inw. bevat. 2. Nederl. hoofdplaats van voorn. arr., aan de Dyle, op den grooten weg van Brussel naar Antwerpen, en een kanaal op Leuven, groot, welgebouwd, doch niet sterk bevolkt, met eene fraaije hoofdkerk, die eenen toren van 348 voeten, en een der schoonste klokkenspelen van ons land heeft; een aartsbisschoppelijk paleis, tuighuis, geschutgieterij, seminarium en raadhuis. Verder is hier nog een genootschap van weldadigheid, eene teeken-akademie, een genootschap voor schoone kunsten en 17,600 inw., die beroemde fabr. van hoeden, kant, wollen stoffen, gekleurd linnen, chitsen en andere stoffen; alsmede vele zilversmederijen, looijerijen, zeepziederijen, bierbrouwerijen en zoutkeeten hebben, en zoowel met hunne fabrijkwaren, als met olie, eenen aanzienlijken handel drijven. Ook is er eene aanzienlijke beesten- en paardenmarkt. Geboortepl. van JEAN BOLL, MICHEL CORIE, DODOENS geneesheer, den wiskundigen STORM, den schilder DAVID BINKENBOOM, de beide VALKENBURGEN, enz. 22. 9. L. 51. 2. N. B.

MECHELN, Nederl. dorp, prov. Luik, met 920 inw.

MECHER, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 800 inw.

MECHET, Fr. vlek, dep. Ned. Charente.

MECHOW, meer in Mecklenburg-Strelitz.

MECHTERSTADT, dorp en ambt in Sak-

Saksen-Gotha.

MECKBACH, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen.

MECKENHEIM, Pruis. stadje, regdst. Keulen, kreits Rheinbach, aan de Erft, met 1100 inw.

MECKESHEIM, Bad. D., Neckarkreits.

MECKLAY, zie Cassay.

MECKLENBURG, ambt in Mecklenburg-Schwerin, hetwelk 71 plaatsen bevat. 2. Dorp en hoofdplaats van voorn. ambt, voorheen eene bloeijende stad, welke den naam aan beide hert., die volgen, gegeven heeft. Thans telt het slechts 550 inw.

MECKLENBURG-SCHWERIN, groothertogdom, tot het Duitsche verbond behoorende, en tusschen de Oostzee, Pruissen, Mecklenburg-Strelitz, de Elbe, Hanover en Lauenburg, of tusschen 28. 20. en 30. 50. L. en 53. 8. en 54. 20. N. B. gelegen, en op 224 V. M. 358,700 inw. bevattende. Het land is over het algemeen, vlak, hier en daar slechts met kleine heuvels en eenen tak van het Silezisch gebergte bedekt, aan hetwelk eenige heiden liggen. Verder is er veel bosch- en turfland, en aan de kust duinen. De Ruhnberg van 641 voet en de Hooge burg zijn de hoogste punten. Aan de kusten vormt de Oostzee slechts ééne golf, de Salzhaff, en twee havens bij Warnemunde en Wismar. Het Dassauer meer behoort tot de binnenmeren, zoo ook het Schweriner, het Müritzar, het Plauer, alsmede de kleinere meren Malchin, Goldberg, Cölpin, Flesen, enz. De voorn. riv. is de Elbe, die de Elde, met de Stör of Stoer en Locknitz; de Sude, de Boize, de Dosse met de Havel, ontvangt. Verder de Warnow met de Nebel, de Recknitz, de Peene en de Radegast. Onder de kanalen noemen wij het Löwitzer kanaal. De lucht is er gematigd, doch veranderlijk, en de winter zeer streng. De voortbr. zijn: koren, tuin-, boom- en peulvruchten, vlas, tabak, raapzaad, hop, hout, wild, tam en wild gevogelte, visch, bijen, kalk, zandsteen, vollersäarde, marmer, aluin, ijzer, zout, barnsteen, enz. De landbouw, die met veel vlijt en kunde beoefend wordt is een voornaam middel van bestaan; ook bevorderen de heerlijke weiden de aanzienlijke veeteelt, vooral de paarden- en varkensfokkerij en ganzenmesterij. De visscherij geeft ook zeer veel voordeel; doch mijnwerken zijn er niet. De fabr. zijn in het opkomen, en geven wollen stoffen, linnen, zeildoek, papier, stijfsel, lak, waskaarsen, bordpapier, speelkaarten, tabakspijpen, cichorei, enz. Ook zijn er looijerijen, suikerraffinaderijen, zeepziederijen, ankersmederijen, lijm-, pik- en teerkokerijen, tigchelövens, en vooral ook branderijen en azijnstokerijen. De uitvoer bestaat voornamelijk in: tarw, rogge, gerst, haver, erwten, boter, kaas, boomvruchten, vooral Rostocker appelen; wol, tabak, hout, paarden, varkens, glas, azijn, vederen, gerookte ganzen, mout, meel, gort, lompen, leder, grutten, brandewijn, visch, eenig laken, linnen, enz. Het land is tot den handel zeer gelegen. De voorn. koopsteden zijn: Rostock en Wismar, aan de Oostzee, Boitzenburg en Domitz, aan de Elbe; Grabow en Gustrow in het binnenland. Vele boeren zijn als nog lijfëigenen. De heerschende godsdienst is de roomsche; echter worden ook alle andere geduld; er zijn ook vele lutherschen. Voor de wetenschappen en beschaving is, vooral in de laatste jaren, goed gezorgd, hoewel de gemeene man nog veel ten achteren is. Te Rostock is eene hoogeschool met goede hulpcollegiën, 1 pedagogisch, en 1 theologisch seminarium en een genootschap der natuurkunde. Men telt, behalve de lagere scholen, in het algemeen, 5 gymnasiën, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, een vaderlandslievend genootschap voor de zedelijke beschaving van den landman, enz.

De groothertog heeft, met Mecklenburg-Strelitz, den 14 rang, doch *in plenum* 2 eigene stemmen. Hij deelt het regt der wetgeving met de landstenden. De beide huizen Mecklenburg-Schwerin en Strelitz zijn onafhankelijk van elkander; doch met betrekking tot de landstenden, belasting, en het geregtshof van appel is er eenige vereëniging. De landstenden van de beide gr. hert. maken één ligchaam uit, hetwelk de oude landsvergadering genoemd wordt. Jaarlijks roept de gr. hertog de landstenden bij elkander, die beurtelings te Sternberg en te Malchin vergaderen, en over de belastingen en andere belangen raadplegen, terwijl hunne besluiten voor beide landen tot eene wet zijn.

De zeestad Rostock heeft ook vele eigene voorregten. Het gr. hert. is erfelijk, bij eerstgeboorte. De hertog is met zijn 18 jaar mondig. Zijn hofstoet is eenvoudig; zijn verblijf op Ludwigslust, te Schwerin, en in den zomer soms te Dobberau. Het hoogste regeringscollegie is het geheim ministerie. Het in-

wen-

wendig bestuur geschiedt door de gr. hertogelijke regerings-collegiën te Schwerin. De inkomsten bestaan in de domeinen, de jagt, de bosschen, het postwezen, de tollen en de gewone belastingen, en beloopen 2,200,000 gulden. Het opperste geregtshof is te Parchim, dat ook voor Strelitz dient. De krijgsmagt bestaat uit 3400 man. Het wordt verdeeld of staatkundig in prov., kreitsen en ambten, of krijgskundig in militaire distr. De hoofdstad is Schwerin. 2. M. of *Mecklenburger kreits*, gedeelte van voorn. gr. hert., tusschen de Oostzee, de heerl. Wismar en Rostock, het hert. Güstrow Pruissen, Hanover, Lauenburg en Ratzeburg, met 167,400 inw.

MECKLENBURG GÜSTROW (HERTOGDOM) of *Wendische kreits*, kreits in het gr. hert. Mecklenburg-Schwerin, tusschen de heerl. Rostock, de Oostzee, Pruissen, Stargard, Saksen en Mecklenburg-Schwerin gelegen, en 140,800 inw. bevattende. De hoofdstad is Güstrow.

MECKLENBURG-STRELITZ, gr. hert., tot het Duitsche verbond behoorende, uit de heerl. Stargard of het hert. Mecklenburg-Strelitz, en de heerl. Ratzeburg bestaande, waarvan het eerste tusschen Pruissen en Mecklenburg-Schwerin, of tusschen 30. 20. en 31. 35. L. en 53. 4. en 53. 43. N. B.; en het andere tusschen het Dassauer meer, Mecklenburg-Schwerin, Lauenburg, het Ratzeburger meer en het gebied van Lubeck, of tusschen 28. 19. en 28. 40. L. en 43. 40. en 43. 52. N. B. gelegen is; terwijl beide deelen, op ruim 36 V. M. 71,800 inw. bevatten. Het is een volkomen vlak land, door vele bosschen, meren en riv. doorsneden, waarop men hier en daar eenen enkelen zandheuvel, gelijk de Peterselie berg bij Woldegk, aantreft. De grond bestaat meestal uit goed gemengde klei en zand. De voorn. riv. zijn: de Havel, de Trave en de Datse. Onder de menigte van meren noemen wij: de Tollensee, de Kabelick, Pagel, Jathen, Uberin, Labus, Grosz-Wollitz, Dreven, Ziern en Stolpen. De luchtsgesteldheid is, even als die in Schwerin, schoon bestendiger en dus aangenamer. De voorn. voortbr. zijn: koren, aardappelen, rapen en andere tuingewassen; vlas, hennep, tabak, hout, de gewone huisdieren, klein wild, tam en wild gevogelte, bijen, visch, turf, kalk- en vollersäarde; veel vee, schapen en varkens. Ook de fabr. verdienen aanmerking, vooral de linnen- en lakenweverijen, brouwerijen en brouwerijen. Ook zijn er fabr. van tabak, speelkaarten, leder, tabaksdozen, papier, chemicaliën, gelijk ook kruidmolens, glasblazerijen, pik- en teerkokerijen, kalk- en tigchelovens, zaagmolens, enz. De uitvoer bestaat voorn. in de voortbr., zoo als: koren, hout, hop, tabak, vee, paarden, was, honig, papier, pik, teer, potäsch en een weinig laken. Omtrent de inw., taal, zeden en godsdienst, zie men Mecklenburg-Schwerin. Voor het onderwijs zorgt het consistorium te Neu-Strelitz, dat de opper schoolcommissie is. Er zijn eenige geleerde scholen, vele burgerscholen, een gymnasium, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, enz. De gr. hert. heeft met dien van Mecklenburg-Schwerin, den 14 rang in het verbond; doch *in plenum* maar éénе stem. De inkomsten worden op 450,000 gulden geschat. De landmagt bestaat uit 136 man. Het hert. is in de 2 reeds genoemde deelen verdeeld. De hoofdstad is Neu-Strelitz. 2. *Hert.* M., voorheen de heerl. *Stargard*, een deel van voorn. gr. hert., waarvan het het O. deel uitmaakt, en op 29 V. M., 60,040 inw. bevat.

MECKLEY, zie Cassay en Munnypore.

MECKMÜHL, Wurt. stadje, Neckarkreits, met 1200 inw.

MECKRAN, zie Mecran.

MECOBANISH, N. Amer. meer in Canada. 294. 1. L. 48. 58. N. B.

MECON, groote Aziat. riv., die door Cambodië stroomt, vele zandbanken en eil. heeft, bij zware regens overstroomt, en met drie monden in zee valt.

MECONESI, Sard. stadje in Genua, met 1700 inw.

MECU-ENGURI, Rus. Aziat. riv. in de prov. Imerethi.

MEDA, Port. vlek, prov. Beira.

MEDAI, zie Medarona.

MEDAN, Turk. Aziat. stadje, pachalik Diarbekir. 2. Oost Perz. stad, prov. Kabul, aan den Kabul.

MEDARD (ST.), 2 Fr. vlekken, dep. Gers en Neder Charente. 2. M. *du Grand*, Fr. dorp, dep. Gironde. 3. M. *du Guison*, Fr. dorp, dep. Dordogne.

MEDARI, Rus. Aziat. eil. bij Kamtschatka, voor de kaap Kronotzkoi-Noss.

MEDARONA, Arab. stad, aan den weg der groote karavanen, in het land der Wachabiten.

MEDAUAR, Arab. dorp in Yemen.

MEDAUSO, Afr. stad in Bergoo.

MEDDANA, zie Porte Eros.

MEDE, Sard. vlek in Piëmont, aan de riv. Valle.

MEDEA of *Mehedia*, N. Afr. stad in Algiers, op de plaats van het oude *Lamida*, met Romeinsche oudheden; 11 mijlen Z. W. van Algiers. 2. *El* M. of *Mahdia*, zeehaven aan de O. kust van Tunis, welke voorheen zeer sterk moet geweest zijn. De haven is tegenwoordig geheel verzand, zoo dat het kleinste vaartuig er niet meer kan binnenloopen; 27 mijlen Z. van Tunis.

MEDBOURNE, Eng. D., gr. Leicester.

MEDEBACH of *Medebeke*, Pruis. kreits, regdst. Arnsberg, een deel van het hert. Westfalen, op 14 V. M., 18,250 inw. bevattende. Hij is vol bergen en bosschen, wordt door de Roer, en Leine bespoeld, en heeft eenen leemachtigen, kouden grond, die geen genoegzaam koren opbrengt. De veeteelt en bosschen zijn de voorn. takken van bestaan. Er zijn goede steengroeven en linnen- en wolweverijen. Ook is er ijzer, lood en zilver voorhanden. 2. Hoofdstad van voorn. Pruis. kreits, met 1960 inw., die laken- en wollenweverij en potaschziederijen hebben.

MEDEGH, hoofdstad van het Rus. gouv. Teflis, aan de Kur.

MEDEGLIA, Zwits. D., kanton Tessin.

MEDELLIN, Spaan. vlek, prov. Estremadura, aan de Guadiana, met 3200 inw. (Geboorteplaats van HERNANDEZ CORTEZ).

MEDELPAD, zie Nordland-län.

MEDELSER DAL, hoog Zwits. dal, kant. Graauwbunderland, met eenen schoonen waterval.

MEDELSHEIM, Beij. dorp, Rijnkreits.

MEDELSTA, Zweed. härräd, Karlskrona-län.

MEDEM, kleine riv. in het land van Hadeln, die beneden Otterndorf, in de Elbe valt. 2. Arab. stadje, lands. Yemen.

MEDEMBLIK of *Medenblik*, Nederl. stad in N. Holland, kwartier Hoorn, de Noordelijkste, en eene der oudste steden van Holland, aan de Zuider zee, met eene ruime, nog voor weinige jaren verbeterde haven, waaruit men, in 1593, voor het eerst naar de kust van Guinea voer; 4 poorten, 1 herv., luth., doopsgezinden en roomsche kerk en eene nieuwe synagoge; een stadhuis, waar men een oud afbeeldsel van koning RADBOUD en de briefjes en bussen van eene West-vriesche of Medembliksche loterij, die nimmer tot stand kwam, vertoont. De voorm. munt, alwaar de oudste Noord-Hollandsche muntspeciën geslagen werden, een deftig koggehuis en een wel ingerigt arm- en weeshuis; een etablissement voor de armen, arsenalen, scheepstimmerwerven, eene nieuwe schutsluis, goede inrigtingen voor het onderwijs en 2500 inw., die van de scheepstimmerwerven, de hier aankomende schepen, de scheepvaart en eenigen handel in kaas bestaan. Behalve door de onderscheidene oorlogen, heeft deze stad ook veel door het zeewater geleden. 52.46. N. B.

MEDENICE, Galicisch D., kr. Sambor.

MEDER, D. in Saksen-Coburg; 600 inw.

MEDERANE, riv. in 't Fr. dep. Sarte.

MEDERHEIM, zie Medelsheim.

MEDERDONNERS, zie Flaxweil.

MEDERNACH, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch; 600 inw.

MEDERITZ, Morav. vlek, kreits Brünn.

MEDFIELD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Norfolk; 730 inw.

MEDFIORD, Noorw. D., stift Nordland.

MEDFORD, stadje der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1450 inw.

MEDHAM, MEDINA, Eng. D., eil. Wight.

MEDIANA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

MEDIANOS, Spaan. vlek, prov. Aragon.

MEDIASCH, Hong. stoel in het land der Saksen, in Zevenbergen, op 12 V. M. 9000 familiën bevattende, laag gelegen, maar vol wijnheuvels, door den Groote Kokel, de Weisse en de Kaltbach bespoeld, met eene aangename lucht. Het land brengt wijn, koren, maïs, boomvruchten en wild voort. 2. Kon. vrije stad in voorn. stoel, aan den Grooten Kokel, in een dal, met 6 poorten, eenige kerken en bedehuizen, 1 hospitaal, 1 gymnasium en bibliotheek, vele andere scholen en 4,250 inw., die handwerken hebben. 42. 2. L. 46. 8. N. B.

MEDICINA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna.

MEDICINE RIVER, N. Amer. riv., die aan de O. zijde der Rotsbergen ontspringt, en 4 m. boven den grooten waterval van den Missouri in deze riv. valt.

MEDIÈRE, Fr. dorp, dep. Douhs.

MEDINA, Arab. stad, prov. Hedschas (*Hedsjas*), in het binnenland, in eene opene plaats, door eene woestijnriv., die des zomers geheel uitdroogt, bespoeld. Zij bestaat uit de citadel of vesting en de eigenlijke stad, is met eenen aarden muur omgeven, heeft zeer lage huizen en 6000 inw., die van de hier komende bedevaartgangers, handwerken, land- en tuinbouw bestaan. Het merkwaardigste in deze stad is de heilige moskee, een aanzienlijk gebouw, met eene groote menigte ruiten, die gedeeltelijk met kostbare platen, en even als de muren, met gouden opschriften versierd zijn. Zij heeft 5 torens, en in den

den Z. O. hoek des tempels is de grafkapel van den profeet, *El Hodschera* genoemd, die hier in 622 stierf. Naast hetzelve zijn de graven van ABUBEKER en OMAR. Echter wordt dit graf door de Mahomedanen, op lange na niet zoo heilig gehouden, als het graf van CHRISTUS te Jeruzalem, en alleen de karavanen van Damascus en Egypte doen eenen omweg, om hun gebed bij het graf van hunnen profeet te verrigten. Echter was hetzelve met vele rijkdommen beschonken, die in lateren tijd eene prooi der Wachabiten geworden zijn. De stad zelve is hun echter weder ontnomen, en behoort nu aan den sherif van Mecca, die hier een garnizoen heeft. In den omtrek wordt vooral in den balsem van Mecca gehandeld, terwijl men aldaar ook nog eenige merkwaardige graven vindt. 24. 1. Z. B. 2. Hoofdstad van het Afr. rijk Woolly, met 1000 huizen. 4. 56. L. 13. 38. N. B. 3. Turk. Aziat. dorp in Irak, aan den Eufraat; 20 m. N. W. van Bassora. 4. Afr. stad van Kasson. 8. 31. L. 14. 15. N. B. 5. Klein Afr. eil. in de Atl. zee. 19. 45. N. B. 6. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met de hoofdstad Mecca. 7. M. *El Asfal*, Arab. stad, in het land van Jaffa. 8. M. *de Las Torres*, Spaan. stad, prov. Estremadura, met 2000 inw. en lakenfabr. 9. M. *Celi*, het oude *Arcobriga*, Spaan stad in Oud Kastilië, prov. Soria, met 1200 inw. 10. M. *Del Campo*, Spaan. stad, prov. en distr. Valladolid, met 2500 inw. 15. 8. L. 41. 17. N. B. 11. M. *Del Rioseco*, Spaan. stad, prov. Valladolid, aan de riv. van dien naam, en het kanaal del Campo, met 2 hospitalen, 5 kloosters, 3 kerken, 8000 inw., sergie- en bandfabr. 12. M. *Sidonia*, Spaan. stad, prov. Seville, met 5000 inw. 13. M. *el Abid*, zie Abid. 14. M. *de Pomar*, Spaan. stad, prov. Burgos, aan de Relu. 15. Zie Citta Vecchia.

MEDINET FARS, verwoeste Egypt. stad van Fajum. 2. M. *Abu*, dorp in Opper Egypte, aan den Nijl, met vele tempels, die tot het oude Thebe schijnen behoord te hebben.

MEDINGEN, Han. ambt, vorst. Luneburg, met 7,645 inw. en een dorpje, aan de Ilmenau, met 250 inw.

MEDIO, Z. Amer. riv. in de prov. Buenos Ayres, valt in de Parana. 2. *Rio del* M., riv. op 't W. Ind. eil. St. Domingo.

MEDIS, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MEDLIKA, zie Möttling.

MEDLING, Oostenr. vlek, viert. Onder het Weener Woud, met 2015 inw.

MEDMANN, zie Mettmann.

MEDNEGUNGE, O. Ind. stad, prov. Oude.

MEDNOI OSTROW, zie Koper eil.

MEDOBREGA, zie Castello Devide.

MEDOC, Fr. lands. in het dep. Gironde, tusschen de zee en de Gironde, met de hoofdpl. l'Esparre, eenen zandigen grond, en sterken wijnbouw. De beste wijn wordt bij het dorp la Fite gevonden.

MEDOLA, dorp in het hert. Modena.

MEDOLI, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua.

MEDOKA, Turk. stad, lands. Aladscha-Hissar.

MEDOMSLEY, Eng. vlek, gr. Durham.

MEDONTE, N. Amer. D. in Op. Canada.

MEDRA, W. Afr. stad van Benin, bij de riv. Cameroon.

MEDRANE, Spaan. vlek, prov. Burgos.

MEDROSTA, meer der N. Amer. Rep., prov. Maine, bij de grenslinie van Canada. 309. 24. L. 47. 58. N. B. 2. Afr. riv., welke in Algiers ontspringt, en bij Tunis in zee valt.

MEDSCHEIDA, stad in 't Arab. lands. Hadramaut.

MEDSCHERDA, BAGRADA, N. Afr. riv. in Tunis, die gelijk de Nijl in Egypte, het land door hare overstrooming, vruchtbaar maakt.

MEDSJED-ALI, zie Imam Hussein.

MEDSTED, Eng. D., gr. Southampton.

MEDUA, dorp in 't Z. van Algiers, aan den voet der Atlasbergen; 60 mijlen Z. W. van Algiers.

MEDUCHA, Galicisch dorp, kreits Brzezany, met eene marmergroef.

MEDUCK, O. Ind. distr., prov. Hyderabad, en de hoofdstad van dien naam.

MEDUGHI, zie Beeren eilanden.

MEDUKKA, Arab. stad, lands. Yemen.

MEDUMACK, N. Amer. riv., prov. Maine, valt in de zee op 308. 31. L. 44. N. B.

MEDUNA, tak der Ital. riv. Livenza, in het Lomb. Ven. koningrijk.

MEDUNO, Lomb. Ven. D., leg. Udine.

MEDUS, zie Miris.

MEDVENIOK, Turk. gebergte, sands. Semendria.

MEDVEZEI, kaap aan de N. kust van Nova Zembla. 77. 20. N. B.

MEDWAY, Eng. riv., die in Surry en Sussex ontspringt, en in den mond van de Theems valt. Van Rochesterbridge tot Sheerness is het bed der riv. zoo diep, dat dit eene der schoonste havens vormt voor de koninklijke oorlogschepen. Het kasteel van Sheerness is de grootste sterkte. 2. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Norfolk, met 1220 inw.

MEDWEDICZA, Rus. stad, gouv. Minsk.

MEDWEDITZA, Rus. riv. in het land der Donsche Kozakken, gouv. Saratow.

MEDWESTRYE-OSTZOW, zie Beeren eiland.

MEDWEDOWKA, Rus. dorp, gouv. Kiew.

MEDWIN, Schot. dorp, gr. Lanark.

MEDWISCH, zie Mediasch.

MEDYNSK, Rus. kreits, gouv. Kaluga, tusschen 52. 27. en 53. 31. L. en 54. 28. en 55. 19. N. B. gelegen, op 60⅘ V. M. 72,570 inw. bevattende, door de Ugra, de Serena, de Shisdra, Laze en verscheidene kleinere riv. bespoeld, wel van bosschen voorzien, met goeden graanbouw en rundvee. De inw. maken ook zeildoek, glas en papier, en hebben branderijen. 2. M. of *Medinsk*, hoofdpl. van voorn. Rus. kreits, aan de Medynska, met 1000 inw. 55. 30. L. 55. 4. N. B.

MEDZIBOR, Pruis. heerl. en stadje, vorst. Oels, regdst. Breslau, met 1080 inw.

MEDZIHRAD, Hong. vlekje, kom. Arva, met 157 inw.

MÉE, Fr. vlek, dep. Seine en Marne, aan de Seine, met 600 inw. 2. Aziat. eil. aan de kust van Tonkin.

MEEDEN (DE), Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Appingadam, tusschen onderscheidene kleine meren, zeer geschikt voor de visscherij.

MEEGHEOUNG-YAY, O. Ind. stad in het rijk Birman, prov. Ava, aan de Irawaddy, met handel in koren en olie. 112. 36. L. 19. 53. N. B.

MEEFFE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 640 inw.

MEELAH, N. Afr. stadje in Algiers, prov. Constantina.

MEELGHUR, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

MEEMBACH, O. Ind. stad, rijk Birman.

MEEN (ST.), Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, met 1420 inw.

MEENAM of *Minam*, W. Perz. stad, prov. Kerman, in het gebergte.

MEENAS, zie Jajgur.

MEENEES, klein eil. van de groep der Soeloe eil. 139. 21. L. 6. 32. N. B.

MEENEN (MENIN), Nederl. stad, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 4600 inw., die sjamoos, flanel en andere wollen stoffen, benevens kant vervaardigen en handel drijven.

MEENSEL, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 310 inw.

MEER, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, dat met Fall, 720 inw. heeft.

MEERANE, Saks. stadje, kreits Ertzgebergte, met 2150 inw.

MEER-API, berg op het eil. Java, ten Z. van Samarang, voorheen een vulkaan.

MEER (HAARLEMMER), zie Haarlem. 2. Nederl. gehucht, prov. Overijssel, nabij Noordmeer, met 230 inw.

MEERAT, O. Ind. stad, prov. Ajmeer. 92. L. 26. 35. N. B.

MEERBEEK, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 550 inw. 2. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 2050 inw.

MEERCASERAI, O. Ind. stadje in Bengalen, aan den weg van Islamabad naar Daua.

MEERCOOT, stad der Afghanen, prov. of rijk van Kabul. 85. 16. L. 33.31. N. B.

MEERDERVOORT, Nederl. ambachtsheerl. in Z. Holland, distr. Dordrecht.

MEERENDRÉ, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 2500 inw.

MEERGUNGE, verscheidene O. Ind. steden in Bengalen dragen dezen naam, naar 3 gouverneurs, die dezen voornaam hadden.

MEERHOLZ, Keur-Hes. vlek, nu prov. Hanau, aan de Kinzig, met 1000 inw.

MEERHOUT, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 2850 inw., likeurstokerijen, laken- en linnenweverijen en branderijen.

MEERJAOW, O. Ind. stad, prov. Canara, 92. 22. L. 14. 27. N. B.

MEERKA SERAI, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Chittagong. 26. 35. N. B.

MEERKERK, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Gorkum; 740 inw. Digt hierbij is het gehucht Meerkerksbroek.

MEERLE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1020 inw.

MEERLEBEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 2200 inw.

MEERLO, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, dat met Swolgen, Blitterswijk en Tenrath, 1100 inw. telt.

MEERN, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, aan den Ouden Rijn.

MEERNACH, dorp in Saksen-Coburg-Saalfeld.

MEERPOOR, O. Ind. stad, prov. Lahore.

MEERSBURG of *Mörsburg*, Bad. ambt, Zeekreits, met 8,750 inw. 2. Hoofdstad van voorn. Bad. ambt, met muren 5 poorten, 2 kasteelen, 5 kerken, 2 kapellen, 1 hospitaal, 1300 inw., een seminarium, wijnbouw en scheepvaart.

MEERSEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1150 inw.

MEERTEN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Tiel, met 300 inw.

MEERUT, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

MÉES (LES), Fr. stadje, dep. Neder Al-

Alpen, met 1900 inw.

MEESTER KORNELIS, Nederl. fort op het eil. Java, met prachtige landhuizen, bekend door de nederlaag in 1811.

MEETKERKE, Nederl. dorpje, prov. W.Vlaanderen, arr. Brugge, met 400 inw.

MEEUWEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met Babiloniënbroek 650 inw., die hop, vlas en hennep telen, en hooi, rijst en teenen naar elders verzenden. 2. Nederl. dorp, prov. Limburg, niet ver van Bree, met 740 inw.

MEEUWEN-EIL., Ier. eil., gr. Antrim.

MEFFERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met een schoon kasteel, waarop eene bibliotheek van 9000 boekdeelen, kabinet van naturaliën, platen, schilderijen, 2250 inw. en fabr.

MEGALA, N. Afr. dorp van Tunis; 1 mijl N. O. van Spaitla. 2. M. *Hora*, Turk. dorp op het eil. Santorin, sandschakat Naxo. 3. Zie Chora.

MEGALO-MUSKONISI, het grootste der groep Muskonisi eil., in den Archipel bij Mytelene, thans met het vasteland, door eene zandbank, te zamen hangende. Het is bergachtig, en brengt katoen en vruchten voort.

MEGALONISI, een der Jonische eil., ten O. van St.Maura, bergachtig, met veel olijven; door visschers en herders bewoond.

MEGALOPOLIS, D. op Morea, bij Siano.

MEGANO, 2 W. Ind. eil. in het oude Bahama kanaal. 297. 18. L. 23. 9. N. B.

MEGANTICK, N. Amer. meer in Neder Canada, aan de grenzen van den staat Nieuw Engeland.

MEGARA, verwoest Turk. kasteel en dorp, sands. Egribos, bij het slot Kereme.

MEGAYEL, dorp in Neder Egypte; 2 mijlen N. van Rosette.

MEGE, Perz. dorp in Farsistan; 3 mijlen Z. van Ispahan.

MEGEAU, Fr. haven, aan den mond der Rhône, dep. Monden der Rhône.

MEGEN, Nederl. stadje, prov. 's Hertogenbosch, met een roomsch gymnasium en 810 inw.

MEGENA, kleine Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de riv. Orinoco.

MEGEVE, Sard. stad in Savoije, prov. Faussigny, met 2800 inw.

MEGGAT, Schot. riv., gr. Dumfries.

MEGNA, O. Ind. riv., welke gevormd wordt door een oneindig aantal stroomen, die van de bergen, welke Bengalen begrenzen, afstroomen, en waarvan de Brahmapoeter de voorn. is. Beneden Dacca neemt zij de Issamutty, de Dullasary, de Luckia en den Ganges op, en valt in de golf van Bengalen, waar zij vele groote eil. vormt Tusschen deze eil. komt de vloed met de uiterste snelheid op, en rijst, in weinige minuten, tot 12 voeten. De zandbanken strekken zich bijna 10 mijlen ver in zee uit. Deze mond schijnt de ware invaart voor den Ganges te zijn.

MEGNITEZ, Turk. stadje op 't eil. Andros.

MEGO, onbewoond O. Ind. eil., bij de W. kust van Sumatra, met kokosnoten. De Europeanen noemen het ook wel *Recif eil.* 118. 51. L. 4. Z. B.

MEGRI of *Makri*, Turk. stad in Rumelië, sands. Gallipoli, aan den mond der Maritza. 2. Turk. Aziat. stad in Natolië, aan den zeeboezem van dien naam, me teene voortreffelijke haven, uit welke de Turken naar Egypte vertrekken. Zij is goed gebouwd, en heeft handel in timmerhout, teer, vee en zout. 3. W. Perz. stad, aan den Aras.

MEGUE, zie Menam.

MEGUIN, Z. Amer. riv. van Chili, in Guadalabquen, valt in de Stille Z. zee.

MEGYASZO, Hong. dorp, kom. Semplin.

MEGYES, zie Mediasch.

MEHADEWA, zie Himalaya gebergte.

MEHAIGNE, Nederl. riv., die in de prov. Namen ontspringt, en boven Huy in de Maas valt. 2. Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 400 inw.

MEHAKI, Turk. distr., prov. Wan.

MEHAL, Chin. stad in Tibet, lands. Urna Deja, aan de Sutuledge.

MEHALA, D. in Op. Egypte, met regte straten, door OMAR BEY gebouwd.

MEHALLET ABU ALI, dorp in Neder Egypte, aan den linker Nijloever. 2. M. *Dije*, Dorp in Neder Egypte; 2 mijlen Z. van Faoua. 3. M. *el Emir*, Dorp in Neder Egypte, aan den Nijl; 1 m. van Rosette. 4. M. *el Kebir*, stad in Neder Egypte, aan een kanaal, de hoofdstad van de prov. El-Garbieh in de Delta. 49. 10. L. 30. 50. N. B. 5. M. *il Loben*, Dorp in Neder Egypte; 5 m. Z. van Faoua. 6. M. *il Meschak*, Egypt. stad; 2 mijlen N. O. van Tineh.

MEHAMA, een der Austr. Vriendeneil. in de Stille Zuidzee.

MEHANADE of *Mahanudy*, zie Kutak.

MEHANATON, N. Amer. eil. in de Hudson riv., waarop de Nederlanders, in 1620, Nieuw Amsterdam stichtten.

MEHAWEE, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

MEHEDIA, zie Medea. 2. Stad in het kon. Fez, met een kasteel en haven

MEHEDINZ, Turk. distr. in Walachië, met 5 vlekken en 196 dorpen, aan den Donau, zeer moerassig, doch met schoo-

schoone wijnbergen, korenäkkers en aanzienlijke veeteelt. De hoofdpl. is Czernitz.

MEHERRIN, N. Amer. riv., die in Virginië ontspringt, en in N. Carolina zich met de Nottaway vereënigt, en de Chowan vormt.

MEHRLOSE, Deen. härräd, eil. Zeeland, op 6 V.M., 9,500 inw. bevattende.

MEHESTETTEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 830 inw.

MEHINDRY, O. Ind. riv., prov. Guzeratte, die in de golf van Cambaye valt, na eenen loop van 60 mijlen.

MEHKOOR, O. Ind. distr., prov. Gundwana, door de Nerbuddah bespoeld; zeer vruchtbaar, doch eenzaam.

MEHLAUKEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen, met 200 inw.

MEHLBORN, dorp in Saksen-Eisenach.

MEHLE, Han. dorp, vorst. Hildesheim.

MEHLEN, Saks. dorp, kreits Meissen.

MEHLIS, dorp in Saksen-Gotha, ambt Zella, met 1400 inw., geweermakerijen en vele andere fabr.

MEHLSACK, Pruis. stadje, regdst. Koningsbergen, met 2 voorsteden, 2 kerken, 1920 inw., lakenweverijen, hoedenmakerijen en looijerijen.

MEHLTHEUER, Pruis. D., regdst. Breslau.

MEHMELLS, dorp in Saks. Meiningen.

MEHRAUL, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

MEHRDORF, Brunsw. dorpje, kreits Bettmar, met 600 inw.

MEHREN, Saks. dorp, kreits Meissen.

MEHRING, Beij. dorp, Isarkreits, aan de Par, met 1100 inw.

MEHRINGEN, dorp in Anhalt-Dessau, ambt Sandersleben, met 850 inw.

MEHRUS, W. Perz. riv., prov. Fars.

MEHRSTETTEN, Wurt. dorpje, Donaukreits, ambt Munsingen, met 550 inw.

MEHRUJAN of *Mahrujan*, ook wel *Mahruade*, W. Perz. vlek, prov. Fars, aan de golf van Perzië, eene aanzienlijke handelplaats, met veel handel op Chusistan, visscherij en fabr.

MEHRUN, W. Perz. D., prov. Fars.

MEHULLIDSI, Turk. stad in Klein Azië, met 700 huisgezinnen; W. van Burza.

MEHUN, zie Perim. 2. M. *Sur Indre*, Fr. dorp, dep. Indre. 3. M. *Sur Loire*, Fr. stadje, dep. Loire. 4. M. *Sur Yèvre*, Fr. stadje, dep. Cher, met 2500 inw., eenen papiermolen en handel in koren, wol en hennep.

MEHWAS, O. Ind. distr., prov. Guzeratte, langs de riv. Puddar.

MEIA of *Meja Sarekin*, Turk. Aziat. D. in Diarbekir; 10 mijlen O.N.O. van Diarbekir. 2. Kleine riv. in het Lomb. Ven. kon., die bij Novara in de Gogna valt.

MEIBURG, Afr. koopstad aan de kust van Guinea, voorheen met eene Hollandsche factorij.

MEICHE, Fr. vlek, dep. Doubs, met 700 inw., horologie- en wolfabr.

MEIDAM, Arab. riv., valt in de Ind. zee.

MEIDANI of *De Vlakte*, het Z. deel der W. Perz. prov. Chusistan, zeer bergachtig, met bosschen en vele dalen.

MEIDLING, Oostenr. dorp, viertel Onder het Weener Woud, met 3120 inw.

MEIDUN, Egypt. dorp, ten Z. van Gize; 11 mijlen Z. van Caïro.

MEIE, Eng. riv., gr. Salop, valt in de Severn.

MEIENBERG, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met 1230 inw.

MEIERNBERG, Beij. dorp, Opper Mainkreits, landg. Baireuth.

MEIERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, kreits Sorau.

MEIG, Schot. riv., gr. Ross, die in de Lichart valt.

MEIGADESSEN, Pruis. dorpje, regdst. Minden, kreits Höxtar, met 100 inw.

MEIGLE, Schot. dorp, gr. Perth.

MEIGNAUT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 900 inw.

MEIGNÉ, Fr. dorp, dep. Maine en Loire, arr. Baugé, met 700 inw.

MEIGS, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Adams, met 850 inw.

MEIGS CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, valt in de Muskingum.

MEIHU, Chin. vesting, prov. Fokiën.

MEILEN of *Meila*, Zwits. D., kanton Zürich, met 2160 inw. en wijnbouw.

MEILHAN, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Marmande, met 2450 inw.

MEILIN, Chin. berg, prov. Kiansi.

MEILLANT, Fr. dorp, dep. Cher.

MEILLARDS, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Tulle, met 1200 inw.

MEILLERAGE, Fr. D., dep. Ned. Loire.

MEILLERIE (LE), Sard. dorpje in Piëmont, aan het meer van Geneve, met 220 inw. en goede steengroeven.

MEILLONAS, Fr. vlek, dep. Ain, arr. Bourg, met 1400 inw.

MEIMAC, Fr. stadje, dep. Corrèze, arr. Ussel, met 3000 inw.

MEIMAN, Turk. Aziat. vlek, prov. Wan.

MEIMSHEIM, Wurt. D., Neckarkreits.

MEIMUD, tamelijk volkrijke stad in O. Perzië, prov. Kandahar.

MEIMUND, zie Minmara.

MEINAU, Bad. eil., Zeekreits, in het meer van Constanz.

MEINBERG, dorp in Lippe-Detmold.

MEINBERSEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 450 inw.

MEINBREXEN, dorp in 't hert. Brunswijk,

wijk, Weser distr.

MEINDER, zie Meander.

MEINE, Pruis. riv., regdst. Kleef, valt bij Emmerich in den Rijn.

MEINERSDORF, Oostenr. D. bij Weenen.

MEINERSEN, Han. ambt, vorst. Lüneburg, met 9430 inw. 2. Dorp in gen. ambt, aan den Ocker, met 400 inw.

MEINERZHAGEN, Pruis. stadje, regdst. Arnsberg, kr. Altena, met 1070 inw.

MEININGEN, zie Saksen-Meiningen. 2. Ambt in het hert. Saksen-Meiningen, aan de Werra, met 6480 inw. 3. Hoofdplaats van het geheele hert., de verblijfplaats van den hertog, aan de Werra, over welke twee steenen bruggen liggen, met wallen en grachten omringd. Zij heeft 2 poorten, éene opene plaats (de markt), breede, ruime en welgeplaveide straten, onderscheidene fraaije gebouwen, waarvan het voorn. is het slot *Elisabethenburg*, met de hertogelijke boekverzameling, een kabinet van munten en naturaliën; voorts het landschapshuis, het raadhuis met eene bibliotheek, 4 kerken, een ziekenhuis, een *gymnasium illustre*, eene kweekschool voor onderwijzers ten platte lande, eene zondagsschool, eene werkschool en 4200 inw., die deels van het hof, deels van den doortogt bestaan, alsmede fabr. van bombazijn, laken, enz. hebben. 38. 4. 40. L. 50. 34. 30. Z. B.

MEIN-WATER, Schot. riv., gr. Dumfries, valt in den Annan.

MEIRE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met ruim 1800 inw.; 1 uur van Aalst.

MEIRONNES, Fr. dorp, dep. Neder Alpen, met 700 inw. en steenkolengroeven.

MEISDORF, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, aan de Selke, met 780 inw.

MEISELDING, Illyr. dorp, kreits Klagenfurt, met zilver- en loodgroeven.

MEISENBERG, dorp in Anhalt-Bernburg, ambt Hartgerode, met lood-, koper- en andere metaalgroeven.

MEISENHEIM, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 600 inw. 2. Zie Meissenheim.

MEISENTHAL, Fr. D., dep. Moezel.

MEISOL, een der Moluksche eil., den sultan van Tidor behoorende.

MEISPELT, zie Kehlen.

MEISSAC, Fr. stadje, dep. Corrèze, arr. Brive, met 1880 inw.

MEISSAU, Oostenr. stadje, kreits Beneden den Mannhartsberg, met 700 inw.

MEISSE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 2000 inw.

MEISSEN, Saks. prov. of kreits, naar het oude markgr. dus genoemd, waarvan het echter slechts een deel uitmaakt, tusschen de Pruis. prov. Saksen, de Lausnitz, Bohemen, het Ertzgebergte en Leipzig gelegen, en op $75\frac{1}{2}$ V. M. 298,000 inw. bevattende. De prov. is ten Z. door het Sudetisch gebergte bepaald, zeer bergachtig, deels vol rotsen, welke hier en daar zeer romaneske dalen opleveren, waarom men wel eens een gedeelte dezer prov. Saksisch Zwitserland (*Meissensch Hochland*) noemt. In het binnenste is het land lager. De hoogste punten zijn op de grenzen van Bohemen, alwaar men het Zinnwald en Liebenau vindt. De grond is zeer verschillend en slechts matig vruchtbaar, maar om Meissen en elders, zijn vrij goede streken. Behalve de Elbe, zijn de voorn. riv.: de Zwarte Elster, de Muglitz, Weistritz, Gottleube, Wesenitz en Röder. De voornaamste takken van bestaan zijn de landbouw en veeteelt. De voortbr. zijn: granen, vooral tarw, haver, boekweit, aardappelen, een weinig vlas, hennep, meekrap, goeden wijn, goed rundvee, paarden, honig, was, veel hout in de groote bosschen; ijzer, tin, vitriool, zand- en kalksteen, potäarde, jaspis en agaat, als ook steenkolen. Men vindt hier ook fabr. van laken en wollen stoffen, linnen, garen, katoen, lint, wollen kousen, handschoenen, hoeden, leder, porselein, aardewerk, papieren behangsel, tabakspijpen, zegellak, enz. Het wordt in 12 ambten verdeeld. 2. *Erb-und-kreisamt* in voorn. kreits, aan de Elbe, dat koren, boomvruchten en wijn voortbrengt, en 42,400 inw. heeft. 3. *Procuraturamt* in voorn. kreits, uit de tafel- en andere goederen van den voorm. bisschop van Meissen bestaande, en 7,540 inw. tellende. 4. Schoolambt in voorn. kreits, de bezittingen van het voorm. klooster Afra, met 3,175 inw. 5. Stiftsambt in voorn. kreits of de bezittingen van het domkapittel, met 3000 inw. 6. Hoofdstad van voorn. Saks. kreits, in een bekoorlijk oord, aan de Elbe, over welke hier eene bedekte brug ligt, met muren omringd, in de boven-, middel- en voorstad verdeeld, heeft 6 poorten, 6 opene plaatsen of markten en 6070 inw., eene domkerk met vele oudheden, de Afrakerk, de Afraschool met eene bibliotheek en verzameling van instrumenten. Verder nog 2 kerken, 4 kapellen, eene roomsche kapel, eene latijnsche school, 3 hospitalen en 2 lazareths. De inw. hebben laken-, fluweel-, hoeden- en kaartenfabr., pottebakkerijen, scheepvaart en wijnbouw. Doch de grootste merkwaardigheid is de thans op koninklijke kosten aange-

 hou-

houden wordende porseleinfabr., die zeker de voorn. in geheel Europa is, 510 werklieden bezig houdt, en eene teekenschool heeft.

Meissenheim, Hes. Homb. heerl., op $4\frac{1}{4}$ V. M. 12,250 inw. bevattende. 2. Hoofdpl. van voorn. heerl., aan de Glan, met muren, 3 poorten, 2 kerken en 1730 inw., smederijen en jaarmarkten. 3. Bad. dorpje, Kinzigkreits, met 630 inw., die goud uit den Rijn visschen.

Meisslingen, zie Moislingen.

Meissner, 2184 voeten hooge berg in Neder Hessen, bij Waldkappel, aan de Werra. Op deszelfs top zijn weilanden, steenkolenmijnen, bazaltrotsen, een meer en onderscheidene beken, die 86 molens drijven.

Meistersdorf, Boh. D., kr. Leutmeritz.

Meistratzheim, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Bar, met 1250 inw.

Meiszagold, Rus. stad, gouv. Wilna.

Meitingen, Beij. D., Op. Donaukr.

Meisti, O. Ind. D., prov. Khandeish.

Meix voor Virton, Nederl. dorp, gr hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 726 inw. 2. M. *Le Tige*, Nederl. dorp in Luxemburg, 2 uren van Neufchâteau, met 330 inw.

Meizieux, Fr. D., dep. Isère; 1045 inw.

Meijwar, O. Ind. distr., prov. Khandeish, door de Taptie bespoeld.

Mejan (Kaap), Fr. kaap aan het N. W. gedeelte der baai van Marseille.

Mejerda, N. Afr. riv. van Tunis, valt in de Middell. zee. 2. Kleine haven in Algiers, prov. Tlemsan.

Mekam Ali, Turk. Aziat. dorp in Irak, aan den Eufraat, over Bassora.

Mekar, W. Perz. riv., prov. Fars.

Mekehoan, kleine Arab. zeehaven van Oman, aan de Perz. golf; 15 mijlen W. Z. W. van Julfa.

Mekhadar, Arab. distr., lands. Yemen.

Mekines, N. Afr. stad in Marocco, prov. Temessen, met 10,000 inw., kloosters, vele moskeën en handel.

Meks, Turk. vesting, prov. Wan, aan eenen tak van den Kabur.

Mektal, zie Medresse.

Mel, Lomb. Ven. vlek, legatie Belluno, aan de Piave, met 3000 inw. 2. Een der Afr. Bissagos-eil.

Mela of *Mala*, de W. punt van de baai Castri in Griekenland.

Melada, zie Meleda.

Melagge, N. Afr. riv. van Algiers, die den naam van Serratt aanneemt, en een der voorn. takken der Mejerdah is.

Melah, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

Melain of *Melin*, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles; 1250 inw.

Melampagne, Afr. dorp in Senegambië, aan de riv. Gesves, met handel in goud, ivoor en slaven.

Melampy, riv. op het eil. Magindanao.

Melan, Sard. dorp in Savoije, prov. Faussigny, met 2470 inw.

Melanez, Turk. dorp, eil. Naxos.

Melanchton, N. Amer. plaats in Opper Canada.

Melanto (Groot en Klein), twee Turk. vlekken in Dalmatië.

Melasgerd, sand. in de Turk. Aziat. prov. Erzerum. 2. Stad aldaar op 60. 54. L. 38. 45. N. B.

Melasso, Turk. stadje in Natolië.

Melaten, O. Ind. dorp op 't eil. Java.

Melauluko, Turk. riv. in Thessalië, valt in de golf van Salonica.

Melawi, Egypt. stad, prov. Wostani.

Melay of *Meslay*, Fr. stadje, dep. Mayenne, arr. Laval, met 1300 inw.

Melazzo, Sicil. stad, Val di Demona, op een voorgebergte, aan eene ruime baai, met handel in wijn, olie, en 5800 inw.

Melbach, gr. hert. Hes. dorp, prov. Op. Hessen, met 4120 inw.

Melbau, Fr. eil. in het Kanaal, dep. Noordkusten.

Melbourn, Eng. D., gr. Cambridge.

Melcha, baai op 't eil. Maltha.

Melchingen, dorp in Hohenzollern-Sigmaringen, aan de Lauchart.

Melck of *Mölk*, Oostenr. riv. en dorp, kwart. Boven 't Weener Woud, met eene abdij boven op eene rots, waarin eene bibliotheek, enz., 1000 inw.

Melckthal, Zwits. dal, kant. Unterwalden.

Melcombe Regis, Eng. D., gr. Dorset.

Meldal, Noorw. dorp, stift Drontheim, met kopersmederijen en 450 inw.

Melde, zie Milde.

Melden, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 1620 inw.

Meldensor, riv. in 't Fr. dep. Aude.

Melderstein, Zweed. mijnwerk in West Bothnië, Umea-län.

Meldert, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Aalst, met 1350 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 486 inw.

Meldert, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 800 inw.

Meldola, vlek in den Kerk. Staat, legatie Forli, met 2420 inw.

Meldorf, Deen. marktvlek in Holstein, de hoofdpl. van Zuider Ditmarschen, aan de Miele, met eene latijnsche school en 1900 inw., die handel drijven.

Meldreth, Eng. D., gr. Cambridge.

Meldrum, Schot. stadje, gr. Aberdeen, met 1650 inw.

Mele (Capo delle), Sard. kaap, hert. Genua.

Meleda, Oostenr. eil. van Dalmatië, kreits Ragusa, door het kanaal van dien naam van het schiereil. Sabioncello gescheiden, met 900 inw., bergachtig, maar met veel wijn, olie en vruchten, veel vee en visscherij. 2. Spaan. vlek, prov. Navarre, aan de Aragon.

Melegnano, zie Marignano.

Melenki, Rus. kreits, gouv. Wladimir, heuvelachtig, door de Unsha en Melenka bespoeld, met middelmatigen landbouw, doch veel ijzererts. 2. Rus. hoofdstad van voorn. kreits, aan de Melenka, met 500 inw. 59. 10. L. 55. 10. N. B.

Melensk, zie Menlik.

Melermeer, Zweed. meer, van eene bijzondere gedaante, 12 mijlen lang, op sommige plaatsen 5 à 6 mijlen breed, en eene oppervlakte van ongeveer 37 V. M. beslaande; doch met groote en kleine eil., die veelal zeer goed bewoond, en wel 1300 in getal zijn, als bezaaid is. Het heeft verscheidene bogten, waarvan de Biork-Prast en Granfiarden de voornaamste zijn, ontvangt vele riv. waaronder de Sag-an, de Swarta, de Kolbachsa, de Hedstroom, het Arbogakanaal en vele anderen, en loopt door de N. en Z. stroom bij Stockholm in de Oostzee, gelijk zij ook met het kanaal van Sodertelge, als het gereed zal zijn, met de zee gemeenschap zal hebben.

Meleora, Tosc. eil. voor de haven van Livorno.

Meles, Turk. Aziat. riv. bij Smirna.

Melese, Fr. riv., dep. Op. Alpen.

Melesse, Fr. D., dep. Ille en Vilaine.

Melet, Rus. dorp, gouv. Wiatka.

Meletekunk, riv. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, die op 40. 5. N. B. in den Atl. Oceaan valt.

Meletti, Turk. plaats op Candia.

Melfa, kleine Nap. riv. in Terra di Lavoro, die in de Garigliano valt.

Melfi, Nap. stad in Basilicata, met 7 kerken, 9 kloosters en 7500 inw., die zeer goeden wijn bouwen.

Melford (Long), Eng. D., gr. Suffolk.

Melgaço, sterk Port. stadje, prov. Entre Minho en Douero, met 1000 inw.

Melgam of *Melguns*, Schot. riv., gr. Forfar, valt in de Isla.

Melgar de Urriba, Spaan. D., prov. Valladolid. 2. M. *de Fermental*, Spaan. stadje, prov. Burgos, aan de Pisuerga. 3. M. *de Yuso*, Spaan. stadje, prov. Valencia.

Melgren, Fr. dorp, dep. Finisterre, arr. Quimperlé, met 2135 inw.

Melgug, N. Afr. zoutmeer in de woestijn van Sarah, in Barbarije.

Melhuis, Noorw. D., stift Drontheim.

Meliaes, Turk. stadje, prov. Janjah.

Meliapur, zie St. Thomas.

Melikheime, Turk. Aziat. riv., prov. Siwas.

Melilla of *Manila*, sterk Spaan. zeestadje in 't Afr. kon. Fez, prov. Garet, met 2100 inw. De omtrek levert heerlijken honig. 35. 24. N. B.

Melin, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 600 inw. 2. M. *l'Evêque*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 500 inw.

Melinde, Afr. riv. ten Z. van kaap Delgado. 2. Kon. aan de O. kust van Afr., aan de riv. Quilmanci of Kilmansi, niet groot, maar zeer rijk en vruchtbaar in nuttige planten, vooral in rijst, gierst, patatten, voortreffelijke meloenen, edele zuidvruchten, enz. Er is gebrek aan tam vee; de schapen hebben vetstaarten, en er is veel gevogelte, wild en visch. De inw. zijn een mengsel van Arabieren en Kaffers, van lichtbruine, zwarte en donkerbruinen menschen, die allen den Mahomed. godsdienst belijden. Zij zijn oorlogzuchtig, drijven sterken handel, en staan onder eenen koning, die zeer hoog geëerd wordt, en het regt strengelijk uitoefent. 3. Groote, rijke en belangrijke hoofdstad van voorn. rijk, de aanzienlijkste aan deze kust, in eene schoone vlakte, aan eene groote, doch onveilige golf. De huizen zijn hoog, van steen gebouwd, met platte daken. De inw. zijn meestal rijk, en handelen op de Indiën. De Port., die hier wonen, hebben vrijheid van godsdienst, en zeer veel invloed, zoodat sommigen hen hier als opperheeren aanzien; doch dit is zeer twijfelachtig. 4. Een der Querimba eil. in de Ind. zee. 10. 30. Z. B.

Melipilla, Z. Amer. prov. of intendentschap van Chili, tusschen Quillota, Santiago, de riv. Maypo, Rancagua en de zee; door de Mapocho en Poangue bespoeld. Zij brengt wijn en granen voort. 2. M. of *St. Joseph de Logromo*, hoofdstad van voorn. prov., niet ver van de Maypo gelegen en slecht bevolkt. 307. 39. L. 32. 32. N. B.

Melisello, onbewoond eil. in den Dalmatischen kreits Spalatro.

Melisey, Fr. stad, dep. Op. Saône, arr. Lure, met 1450 inw.

Meliskerke, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren; 2 mijlen van Middelburg.

Melissa, Nap. stad, Calabrië Citra,

op eenen berg, bij de Adriatische zee.

Meliszand, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Brielle, met 410 inw.

Melitello, Sicil. dorp, Val di Noto.

Melitene, zie Malatia.

Melito, Nap. stadje, Terra di Lavoro, met 2450 inw.

Melitopol, Rus. stad, gouv. Taurië.

Melkapore, O. Ind. stad, prov. Berar, den Mahratten behoorende. 94. 26. L. 21. 4. N. B.

Melksham, Eng. marktvlek, gr. Wilts, met lakenfabr. en 4000 inw.

Melkwezer, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 400 inw.

Mell Islands, groep eil. bij de O. kust van Schotland. 12. 49. L. 58. 15. N. B.

Mella, kleine riv. in 't Lomb. Ven. kon., prov. Brescia, die in de Oglio valt.

Mellado, zie Guanaxuato.

Mellara, Lomb. Ven. vlek, legatie Polesina, aan den Po, met 2320 inw.

Mellavoui, stad in Midden Egypte, aan den Nijl, in een vruchtbaar oord.

Mellbreak, Eng. bergen, gr. Cumberland, bij 't meer Crummock.

Melle, Fr. arr., dep. 2 Sèvres, op 26 V. M., 62,950 inw. bevattende. 2. Hoofdplaats van voorn. Fr. arr., met 3 kerken, 1750 inw., die hoedenfabr. en looijerijen hebben. 3. Han. vlek, vorst. Osnabrug, met 1350 inw. en linnenweverijen. 4. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 1550 inw. 5. Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 500 inw. 6. Sard. dorp in Piëmont, prov. Saluzzio, met 1400 inw. 7. Zie Mele (*Capo delle*).

Melledgan, een der Fr. Sully eil., Z.W. van St. Agnes, met eenen vuurtoren.

Mellenau, Pruis. D., regdst. Breslau.

Mellenbach, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt, aan de Schwarza; 800 inw.

Melleray, Fr. vlek, dep. Sarte.

Melleraye (La), Fr. dorp, dep. Vendée, met 600 inw.

Melleri of *Melioreux*, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, met 300 inw.

Mellerstadt, zie Melrichstadt.

Mellerup, Deen. plaats, stift Aarhuus.

Mellet, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 800 inw. 2. Nederl. dorpje, prov. en arr. Namen, met 200 inw.

Mellid, Spaan. vlek, prov. Gallicië.

Mellier, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, dat met Thibessart, 480 inw. heeft.

Melling, Eng. dorp, gr. Lancaster.

Mellingen of *Möllingen*, Zwits. stadje, kanton Aargau, met 4 jaarmarkten en 600 inw. 2. Vlek in Saksen-Weimar, aan de Ilm, met 600 inw.

Mello, Braz. haven, prov. Scara. 2. M. of *Merlon*, Fr. vlek, dep. Oise. met 400 inw. 3. Port. vlek, prov. Beira.

Mellons, Eng. dorp, gr. Monmouth.

Mellor, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1550 inw. 2. Eng. vlek, gr. Derby, met 1760 inw.

Mellounosh, N. Afr. dorp in Tunis; 7 mijlen Z. O. van El Jemme.

Mellrichstadt, bergachtig Beij. landg., Ned. Mainkreits, op 1¾ V. M., 5080 inw. bevattende. Het brengt rogge, haver, aardappelen, boomvruchten, veevoeder en goed vee voort. 2. Stadje in voorn. landg., aan de Streu, met 2000 inw., laken- en kousenweverijen.

Mells, Eng. dorp, gr. Somerset.

Mellyndyder, Eng. riv. in Wallis, valt bij Caerhaven in de Conway.

Melnau, Keur-Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

Melnik, Boh. stadje, kreits Bunzlau, met 1130 inw. en den besten wijn uit Bohemen. 2. Boh. D., kreits Kaurzim.

Melniza, Rus. vesting, gouv. Tobolsk.

Melo, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres, aan eenen tak der Taquari. 223. 29. L. 32. 23. 14. Z. B.

Melochwitz, Pruis. dorp, regdst. Breslau, kreits Militsch.

Meloë, Noorw. eil. bij Nordland.

Melos, zie Milo.

Melque, Spaan. vlek, prov. Segovia.

Melrand, Fr. dorp, dep. Morbihan, arr. Pontivy, met 2650 inw.

Melrees, Port. dorp, prov. Entre-Minho en Douero.

Melreux, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 150 inw.

Melrose, Schot. stadje, gr. Roxburgh, met de ruïnen van de abdij Melrose, met 3130 inw.

Mels, Zwits. dorp, kanton St. Gall.

Melsbroek, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel; 1000 inw.

Melschede, zie Meschede.

Melschig, N. Afr. meer in de woestijn van Algiers.

Melsele, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 2370 inw.

Melsen, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 500 inw. 2. Pruis. stadje, regdst. Merseburg, met 360 inw., vee-, boter- en kaasmarkten.

Melsungen, Keur-Hes. ambt, Ned. Hessen, met 8,130 inw. en een stadje, aan de Fulda, met 5 poorten, een slot, 2 sterkten, hospitaal en 2900 inw., die laken en houtwaren vervaardigen.

Melta, Eng. riv. in Wallis, gr. Breck-

Brecknock, valt in de Hepsey.

MELTHAM, Eng. vlek, gr. York, met 1430 inw.

MELTON, Eng. dorp, gr. Suffolk. 2. M. *Mowbray*, Eng. vlek, gr. Leicester, met veel handel in linnen en leder, katoenfabr. en 6,700 inw.

MELUN, Fr. arr., dep. Seine en Marne, op 20 V. M. 54,550 inw. bevattende. 2. Hoofdpl. van bovengen. Fr. arr., en van het geheele dep., door de Seine in 3 deelen gedeeld, met 4 kerken, een genootschap voor den landbouw en 6,110 inw., die glas-, katoen- en linnenfabr. en handel hebben. 20. 16. L. 48. 38. N. B.

MELVILLE, Austr. baai of haven aan de N. kust van Nieuw Holland, aan de W. invaart der golf van Carpentaria, door FLINDERS bezocht, en voor de beste haven dier golf opgegeven. Men vindt er vele kangaroe's. 154. 27. L. 12. 13. Z. B. 2. *Kaap* M., de N. W. punt van Hispaniola. 317. 16. L. 15. 44. N. B. 3. M. *Isles*, Austr. eil., met onderscheidene andere kleine eil. en rotsen, aan de N. kust van Nieuw Holland, en aan den ingang der golf van Carpentaria. Het Z. einde ligt op 154. 38. L. 12. 8. Z. B. 4. Baai ten N. van Groenland, met het nonnenklooster, ter van Melville. 5. Eil. tot de N. George's eil. van PARRY behoorende, ten W. van Byan Martin, tusschen 262. 37. en 263. 57. L. en 74. 24. en 75. 50. N. B. gelegen, zeer onregelmatig, en naar het N. W. in een schiereil. uitloopende, dat de Blaauwe bergen bevat. Het is een somber land, door groote ijsschotsen omringd, die tot 40 voeten dik zijn. Des winters ziet men er geen dier, dan soms een' afgedwaalden beer, geen wild, noch visch. In de lente wordt de grond, die uit kalksteen en zand bestaat, met eenige mosplanten bedekt; doch anders vindt men er geen boom, noch struik, maar vele planten, tegen den scheurbuik. Des zomers vindt men er herten, rendieren, reeën, bizams, enz. De nacht duurt er van November tot Februarij. Ten Z. heeft men Winterhaven, waar PARRY bevrozen is geweest (zie dat art.), tusschen kaap Wakeham en kaap Hearne. Verder heeft men aan de Z. kust Bredport Inlet, met het eil. Deaty en de kapen Halse, Bounty, Palmer, Ross en Uriffeth (de O. punt); ten W. de kapen Providence, Hay en Dundus (de Z. W. punt). Verder ten W., tusschen de kapen Berchey en Hoppner, de golf Libben en vele inhammen. Bij de bergen vond PARRY de overblijfsels van 5 hutten der Eskimo's. Ten N. vindt men kaap Fisher, op 75. 57. het N. punt, waartoe PARRY op zijnen togt is doorgedrongen. Aan de N. kust werden slechts kaap Nias en Reid opgenomen, en het overige niet onderzocht.

MELZ, dorp in Mecklenburg-Schewerin, ambt Verden.

MELZO, Lomb. Ven. dorp, prov. Milaan, aan de Molgora.

MEMBACH, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 740 inw. 2. Pruis. dorpje, regdst. Aken.

MEMBI, O. Ind. plaats, prov. Birma.

MEMBRE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

MEMBRILLE, Spaan. D., prov. Toledo.

MEMBRUGGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 500 inw.

MEMBURY, Eng. dorp, gr. Devon.

MEMDOOR, O. Ind. stad der N. Circars, aan de Kistna.

MEME, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Esmeraldas, die N. W. vloeit, en op 13. 34. Z. B. in de Toachi valt. 2. Riv. in 't Fr. dep. Sarte, valt in de Huine.

MEMEL of *Niemen*, Pruis. riv, die in Rusland, onder den laatsten naam, in het gouv. Minsk, uit de bosschen van Kopislau ontspringt, het Rus. gouv. Grodno en het Pool. waiw. Augustowo doorstroomt, en alsdan in Pruissen komt, waar zij Memel heet, en in het Kurische Haff valt. 2. Pruis. kreits, regdst. Koningsbergen, deels aan het Kurische Haff en de Oostzee, op 28¼ V. M. 33,000 inw. bevattende, en het N. deel van Pruissen uitmakende. Hij wordt door de Dange bespoeld wordt, en bevat eenige dennen bosschen, en uitgestrekte veen- en zandgronden. De meeste inw. bestaan van de visscherij en het scheppen van barnsteen. 3. Hoofdstad van voorn. Pruis. kreits, aan den mond van het Kurische Haff, en van de Dange, bestaat uit de eigenlijke stad (die de Alt- en Friedrichsstadt bevat) en 3 voorsteden, waarvan de *Krameister* door de Dange van de stad gescheiden is. Zij heeft 4 poorten, eene citadel, 4 kerken, onderscheidene scholen, 1 hospitaal, zeeregt, schoone haven en 8,200 inw., die linnenweverijen, looijerijen en handschoenfabr., scheepsbouw, olie- en zaagmolens hebben, en balken, masten, enz. verzenden. 38. 45. L. 55. 42. 15. N. B.

MEMFRAMAGOG, N. Amer. meer, tusschen Vermont en Canada, hetwelk door de St. Francis met den St. Lourenz gemeenschap heeft.

Memlahatain, Turk. stad in Bosnië, sands. Isvornik, met 2 zoutgroeven.

Memleben, Pruis. dorp, regdst Merseburg, met 450 inw.

Memmelsdorf, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 570 inw.

Memmen, Turk. Aziat. vlek in Natolië.

Memmingen, Beij. stad, Neder Donaukreits, met 6450 inw., klokken- en kanongieterij, fabr. van kruid, leder, katoen, linnen, waschdoek en smederijen.

Memoora, dorp op 't eil. Ceylon.

Memory Rocks, rotsachtige eil. der Bahamas. 298. 16. L. 27. 3. N. B.

Memphis, zie Mouiet Rahinet.

Memramcook, N. Amer. riv., die als grensscheiding werd opgegeven tusschen de prov. Brunswijk en Nieuw Schotland.

Men of *May*, rotsen in de N. zee, bij de N. kust van Schotland; 2 mijlen O. van Dunnet head. 14. 43. L. 58. 3. N.B.

Menaam, zie Menaldum.

Menahe, riv. op 't eil. Madagaskar.

Menach, een der Hebriden bij N. Uist, tot het Schot. gr. Inverness behoorende. 2. Arab. stad, lands. Oman.

Menaggio, Lomb. Ven. vlek, prov. Como, met verzendingshandel.

Menai (Sraat van), scheidt 't eil. Anglesey van Wallis af. Men begon in 1819 eene brug over dezelve te bouwen.

Menaina, Arab. hoofdstad van het eil. Bahrein, tot de groep Bahra, in het lands. Hesse of Hadschir, behoorende, aan de N. O. punt, digt aan zee, ommuurd, met een sterk fort, dat steeds een sterk garnizoen heeft, en 5000 inw., die van de handwerken, de parelvisscherij en den handel bestaan. De haven is zeer goed. Er is gebrek aan versch water, dat uit het binnenland moet gehaald worden.

Menaldum, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

Menaldumadeel, Nederl. grietenij, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met uitstekenden kleigrond, bouw-, wei- en hooiland en verscheidene dorpen.

Menam of *Maygue*, de grootste riv. van Siam, welke in de Chin. prov. Yunnan ontspringt, en in de] golf van Siam loopt, waar zij eene delta vormt.

Menamen, Turk. Aziat. stad aan de N. kust der golf van Smirna.

Menangkabo, rijk in het binnenland van 't O. Ind. eil. Sumatra, tusschen de Ratta's, Bahva, Siak, Schambi en Indrapura gelegen, en eene lange bergrij uitmakende, welke door verscheidene riv., met de zee gemeenschap heeft, daar hier de Siak en de Indragiri ontspringen, die met het gebergte, het distr. Tigablaskoto, waartoe dit rijk thans verminderd is, bepalen. Dit distr. vormt eene groote, door heuvels omringde vlakte, op welker W. zijde, aan het gebergte Gunong Besi, het meer Laut Danaugh ligt. Het land is goed bebouwd, sterk bevolkt, brengt rijst, peper, sago en alle andere voortbr. van Sumatra voort, en heeft de beste goud- en ijzermijnen; terwijl hier, behalve de landbouw, ook kunsten en wetenschappen bloeijen. De inw. maken zelve hunne ijzeren gereedschappen en schietgeweren, dolken, sikkels, geschut, katoenen en zijden stoffen. Zij zijn waarschijnlijk de oorspronkelijke stam van al de Maleijers. Hun regeringsvorm is leenroerig. Hun opperhoofd wordt sultan of *Maha raja* genoemd. Voorheen was dit het magtigste rijk des eil., en schoon thans de rijken Jambi, Indrapura, Siak en Paspuraman van hetzelve gescheiden zijn, wordt de sultan nog als het hoofd van alle Maleijers, en de beschermer van den Islam aangezien. Het land is in verschillende distr. verdeeld. De hoofdst. is Pancharraschung. 2. Stad in voorn. rijk, aan eenen tak van de Indragiri.

Menars la Ville, zie Mer.

Menat, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme, aan de Sioule, met 1700 inw.

Menats, Fr. D., dep. Loir en Cher.

Menazzo, Ital. dorp in Modena, bij de Secchia.

Menchuan, Z. Amer. eil. aan de kust van Chili, tot den archipel van Guaytecas behoorende, en Z. van de eil. Chiloë, in eene wijde golf. Zij zijn onbewoond; maar hebben goede weiden. 45. 46. Z. B.

Mend, Perz. riv., die in de Ind. zee valt. 2. Rus. vlek, gouv. Tchernigow.

Mendali, Perz. grensvlek; 4 mijlen van Bagdad, met een kasteel.

Mende, Fr. arr., dep. Lozère, hetwelk op 33¼ V. M., in de kantons Mende, Bleyenarde, Chateauneuf-Random, Grandrieux, Langogne, St. Amand en Villefort 47,350 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van bovengen. Fr. arr. en van het dep. Lozère, op eenen berg, met eene hoofdkerk, 5020 inw. en hoedenfabr.

Mendel, Turk. Aziat. riv. in Natolië.

Menden, Pruis. stadje, regdst. Arnsberg, met 1750 inw. en fabr.

Mendeo, Spaan. riv., valt in de baai Betanzos.

Mendes, Turk. Aziat. zeehaven, 7 mijlen Z. van Milete.

Mendham, Eng. dorpje, gr. Suffolk, met 550 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. New

New Jersey, gr. Morris.

MENDHURRIA, Turk. Aziat. plaats in Natolië, aan eene kleine riv.

MENDIG (OPPER EN NEDER), twee Pruis. dorpen, regdst. Coblenz.

MENDIP HILLS, laag Eng. gebergte, gr. Somerset, met goeden weiden.

MENDLESHAM, Eng. dorp, gr. Suffolk, met 1100 inw.

MENDOCINO, kaap aan de N. W. kust van Amer., door twee hooge voorgebergten, op 3 mijlen afstands van elkander, gevormd. Het Z. en hoogste ligt 253. 39. L. 40. 19. N. B.

MENDON, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Worcester; 1820 inw.

MENDONK, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 500 inw.

MENDOZA, Spaan. distr. en riv., prov. Alava. 2. Zie Marquesa's eil.

MENDRA, klein Afr. eil. aan de O. kust. 2. 15. Z. B.

MENDRAH, N. Afr. distr. van Fez, met eene hoofdstad van dien naam, in een onvruchtbaar oord, met veel handel in *alkali trona*, welke er veel gewonnen wordt.

MENDRES of *Meander*, Turk. Aziat. riv., welke bij Bunabarschi ontspringt, door de distr. Biflak en Tschal loopt, de Muradtagh ontvangt en ten Z. van Aidin in zee loopt. De voorn. takken zijn: de Marsys, Orpas en Obrimas.

MENDRIS of *Mendrisio*, Zwits. dorp, kanton Tessin.

MENDY of *Mhendigaut*, O. Ind. stad, prov. Agra, aan den Ganges, door eenen aarden wal omringd. In de nabijheid wordt veel indigo geteeld. 97. 44. L. 27. 3. N. B.

MENEFRAMOGAG, zie Memframagog.

MENEHOULD (ST.), Fr. stadje, dep. Marne, op een eil. in de riv. Aisne, die hier de Auve opneemt, in het bosch Argonne, met 3600 inw., fabr. van glas, kanten, enz. en handel in vee en hout.

MENELAUS, kleine N. Afr. zeehaven van Barca.

MENEPEIRE, Fr. riv., dep. Aveiron.

MENERBE, Lomb. Ven. dorp, legatie Verona.

MENERBES, Fr. dorp, dep. Vaucluse, arr. Apt, met 1500 inw.

MENES, Hong. dorp, kom. Arad.

MENESTEYROL, Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Riberai, met 1300 inw.

MENET, Fr. D., dep. Cantal; 1100 inw.

MENETOU-SALON, Fr. stadje, dep. Cher, arr. Bourges, met 3300 inw., die met wijn en brandewijn handelen. 2. M. *Sur Cher*, Fr. stadje, dep. Cher, arr. Romorantin, met 850 inw.

MENFUHA, Arab. stad in het land der Wachabiten.

MENGA, kaap aan de N. W. kust van Frankrijk, prov. Normandië. 16. 25. L. 48. 42. N. B.

MENGALAY of *Mingalay*, een der Hebriden; 4 mijlen van het eil. Barray.

MENGEDE, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Dortmund, met 500 inw.

MENGEN, Wurt. stadje, Donaukreits, met 1800 inw., lakenfabr. en handel. 2. Bad. dorp, Treisamkreits, met 200 inw. 3. Turk. Aziat. stadje in Natolië.

MENGERINGHAUSEN, stadje in 't vorst. Waldeck, met 1200 inw.

MENGERSCHILD, Pruis. dorpje, regdst. Trier, met 400 inw.

MENGERSGEREUTH, dorpje in 't hert. Saksen-Meiningen, met 280 inw.

MENGERSKIRCHEN, Nassausch stadje, ambt Weilburg, met 710 inw.

MENGESCHE, zie Napoli di Malvasia. 2. Turk. kanton, sands. Morea, de Z. O. hoek des lands, welke in kaap Malva uitloopt. 3. M. *Monembasia* of *Malvasia*, sterke stad in voorn. kanton, op een klein, door een naauw kanaal van het vaste land gescheiden eil., met eenen sterken toren, die de brug naar het vaste land verdedigt. Zij is de zetel van eenen griekschen bisschop, slecht gebouwd, heeft eene grieksche kerk, 2000 inw. en eene goede, veilige haven; echter is de handel niet sterk. In den omtrek groeit heerlijke Malvasi-wijn, en vindt men de ruïnen der oude stad *Epidaurus Limero*.

MENGIBAR, Spaan. dorp, prov. Jaen, met 1200 inw.

MENGUALDE, Port. dorp, prov. Beira.

MENGUI, een der kleine Sunda-eil.

MENHARDSDORF, Hong. stadje, kom. Zips, met 950 inw., en linnenweverij.

MENHINIOT, Eng. dorp, gr. Cornwallis, met 1050 inw.

MENHUSA, N. Afr. zeehaven van Barca; 50 mijlen Z. O. van Tolometa.

MENIE, Egypt. stad aan den Nijl.

MENIGOUTTE, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Parthenay, met 900 inw.

MENIL-EGLISE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw. 2. M. *St. Blaise*, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 400 inw. 3. *Le M.*, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 300 inw. 4. Fr. vlek, dep. Marne, met 300 inw. 5. Fr. dorp, dep. Mayenne, met 1450 inw. 6. M. *Garnier*, Fr. dorpje, dep. Kanaal, met 800 inw. 7. M. *Hubert*, Fr. dorp, dep. Orne, met 1050 inw.

Nog een aantal Fr. dorpen heeten *Le Memel*, in de dep. Eure, Marne, Meurte, 7 in Seine en Oise, 4 in Vosges, Maas, behalve nog vele met bijnamen.

MENILLES, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Evreux, met 1200 inw.

MENITZ, Morav. dorp, kreits Brünn.

MENKEWEER, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

MENLAH, O. Ind. stad, prov. Birma.

MENMUIR, Schot. dorp, gr. Forfar.

MENDA, prov. van het Afr. rijk Amhara, beneden den Guxo.

MENNACH, riv. in Beijeren, die bij Bogen in den Donau valt.

MENNIGAU, tak van den Rooden Main, in den Beij. Opper Mainkreits.

MENNIGHÜFEN, Pruis. dorp, regdst. Minden, met 2210 inw.

MENOH, Afr. dorp aan de Peperkust.

MENOM, een door den Jordaan gevormd meer in Palestina.

MENOMEN, Turk. stadje aan den mond van de Sarabat.

MENOUX (ST.), Fr. stad, dep. Allier, aan de Ours, met 1000 inw.

MENS, Fr. stadje, dep. Isère, arr. Grenoble, met 1880 inw.

MENSALE of *Menslet*, zie Baheire.

MENSCHIE, Egypt. vlek, prov. Said.

MENSELINSK, zie Menzelinsk.

MENSLAGE, Han. D., vorst. Osnabrug.

MENSON, Fr. riv., dep. Aveiron, valt in de Tarn.

MENSTRIE, Schot. dorp, gr. Perth.

MENSURACA, Nap. stadje, prov. Calabrië Ulteriore, met 3400 inw.

MENSUREA, N. Afr. riv., prov. Algiers.

MENTE of *Menz*, Pruis. riv., prov. Brandenburg, die in de Havel valt.

MENTERODE, dorp in Saksen-Gotha, ambt Valkerode, met 360 inw.

MENTHON, Sard. stadje in Savoije, prov. Geneve, aan het meer Annecy, 700 inw., wijnbouw en gezondheidsbron.

MENTONE, Sard. zeestadje, gr. Nizza, vorst. Monaco, met een kasteel, 3060 inw., visscherij en handel.

MENTONNEX, Sard. stadje in Savoije, prov. Genevois, met 660 inw.

MENTRIDA, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

MENTUOSA, Z. Amer. eil. aan de kust van Veragua, in de Stille Zuidzee. 295. L. 7. 15. N. B.

MENTZ, gr. hert. Hes. kanton, prov. Rijn-Hessen, met 28,840 inw. 2. M. *Mainz* of *Mayence*, hoofdstad van voorn. kanton en der geheele prov. Rijn-Hessen, eene der sterkste vestingen van Europa, welke als vesting van het Duitsche verbond, tegenwoordig door Pruissen en Oostenr. wordt bezet, schoon slechts de vestingwerken en het kasteel onder den militairen kommandant, de stad echter onder het Hessisch bestuur staat. Zij ligt aan den Rijn, tegenover den mond van den Main. Onder de vestingwerken verdienen de citadel, met den Eichelstein, den Hauptstein, de Jozeph's- en verscheidene andere schansen, het fort Gibraltar, op het Peters eil., enz. bijzonder vermelding. De stad is de zetel van eenen bisschop. Zij heeft 4 poorten aan de land-, en verscheidene aan de waterzijde, en over den Rijn ligt eene op 52 ponten rustende schipbrug. Verder heeft de stad 27 opene plaatsen, waaronder de paradeplaats, 126 straten, die echter grootendeels naauw en morsig zijn, en onder de gebouwen: het voorm. kasteel, thans tot andere einden gebruikt; de stallen, met eene rijschool en schouwburg; het Duitsche ordenhuis, het schoone, sterke tuighuis, de bibliotheek, het stadhuis, de kazernen, vele der voorm. kloosters en 11 kerken, waaronder de Domkerk, zoo door hare grootte als verschillende grafsteden, eerbied verwekt; terwijl de kerken van *Ignatius* en *Stephanus* mede opmerking verdienen. Nog telt men er een stads- en een militair hospitaal, vondelingen-, verbeter- en tuighuis, de gevangenissen in den toren, alsmede een seminarium voor wereldlijke' geestelijken, school voor de geneeskunde, gymnasium, eene bibliotheek van 90,000 boekdeelen, museüm van Romeinsche oudheden, kabinet van munten en naturaliën, galerij van beeldhouwkunde en eene verzameling van natuur- en wiskundige instrumenmenten. De stad telt 25,250 inw., wier fabr., hoewel veel minder dan voorheen, nog bestaan in: eene suikerraffinaderij, kaarsen-, aardewerk- en lederfabr., katoenspinnerij, bombazijnweverijen en fabrijken van chemicaliën. Maar vooral bestaat de stad van den handel en de verzending, welke beide weder geheel beginnen te herleven. De stad heeft eene vrije haven aan den Rijn, en men rekent dat er alleen in wijn, jaarlijks 2,712,000 guldens worden omgezet. Ook doet men veel in koloniale en fabrijkwaren, en, behalve de dagelijksche en wekelijksche markten, worden er jaarlijks 2 missen, die elk 14 dagen duren, gehouden. Mentz is eene merkwaardige stad in de geschiedenis van Duitschland. Men vindt er nog vele romeinsche oudheden in den omtrek, waar ook de wijn voortreffelijk groeit. Hier bouwde de romeinsche veldheer

DRUSUS de vesting *Moguntiacum*. Hier was BONIFACIUS (de Apostel der Duitschen) de eerste bisschop, en hier bragt GUTTENBERG veel toe tot de door LAURENS JANSZ. KOSTER uitgevondene drukkunst. 25. 56. L. 50. 7. N. B. 2. Vlek. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Cayuga, met 1200 inw.

MENUF, MENOUFIEH of *Menouf*, een deel van het lands. Garbieh in Neder Egypte, met de hoofdstad Menuf, slecht gebouwd, met 4 à 5000 inw., in een schoon, gezond en vruchtbaar oord. 2. Egypt. dorp aan het meer Mareotis; 5 mijlen Z. O. van Alexandria.

MENUGAT, Turk. Aziat. stadje van Caramanië, aan de riv. Menugat, die in de golf van Satalia valt.

MENZALEH, meer in Neder Egypte, lands. Scharkie, 24 mijlen lang, 8 mijlen breed, en van 4 tot 16 voeten diep, door eene lange, smalle, zandige en lage streek lands, van de Midd. zee gescheiden, met dewelke het, door twee openingen, gemeenschap heeft, op welke de Franschen vestingen hebben aangelegd. Onder de eil., die het bevat, is dat van Matarieh, door 1000 huisgezinnen van visschers bewoond, het voornaamste. 2. Egypt. stad aan voorn. meer, en een kanaal gedeeltelijk vervallen, met 2000 inw., fabr. van zijde, zeildoek, enz.; 6 m. Z. O. van Damiate.

MENZAT, Fr. stadje, dep. Allier, met 1200 inw.

MENZELI, Rus. riv., gouv. Orenburg.

MENZELINSK, Rus. Aziat. stad, gouv. Ufa. 2. Rus. kreits, gouv. Orenberg, tusschen 69. 18. en 72. 39. L. en 54. 51. en 56. 20. N. B. gelegen, heuvelachtig, hier en daar met bouwland, weiden, bosschen, en door de Kama, die hier de Bui met de Tanip, Piz en Sujas, de Belaja en Ik ontvangt, bespoeld. De inw. bestaan voornamelijk van den landbouw en de veeteelt. 2. Hoofdplaats van voorn. Rus. kreits, welgebouwd, met 2 kerken en 3000 inw. 55. 25. N. B.

MENZIES, kaap aan de W. kust van N. Amer., aan den ingang van Bentinck's Arms. 250. 40. L. 52. 18. N. B.

MENZINGEN, Bad. dorp, Pfinz- en Enzkreits. 2. Zwits. dorp, kanton Zug.

MENZINGEWIER, Nederl. dorp, prov. Groningen, nabij Maarhuizen.

MENZO, zie Mincio.

MEOLE BRACE, Eng. D., gr. Salop.

MEON (WEST), Eng. dorp, gr. Southampton, met 670 inw.

MEONSUM, eil. tusschen de Z. Mulgrave's eil. en de Molukken, door GRIJALVA in 1537 ontdekt, doch naderhand niet wedergevonden.

MEONZE, riv. in 't Fr. dep. Creuze, valt in de Cher.

MEOPHAM, Eng. dorp, gr. Kent.

MEPANS, O. Ind. meer in Nepaul.

MEPONES, zie Abipones.

MEPPEL, Nederl. stadje, prov. Drenthe, met eene gereformeerde en luth. kerk, eene synagoge, eene latijnsche school, benevens onderwijs in de wiskunde, onderscheidene inrigtingen tot het onderwijs, een natuurkundig gezelschap, een armhuis, en, met de buurtschappen Oosterboer en Zomerdijk, 4,800 inw., die koren-, pel-, zaag- en oliemolens, grutterijen, brouwerijen, azijnstokerijen, scheepstimmerwerven, hout- en steenkooperijen en weverijen hebben, terwijl de wekelijksche en jaarlijksche markten wel bezocht worden, en de handel en scheepvaart aan velen een goed bestaan oplevert. In den omtrek is veel moes-, wei- en bouwland.

MEPPEN, Han. kreits in het vorst. Osnabrug, voorheen eene heerl. aan het bisdom Munster behoord hebbende, die op 33 V. M., 32,000 inw. bevat, en twee afgevaardigden naar de vergadering der stenden zendt. Hij bestaat uit eene ontzaggelijke vlakte, waar heiden en moerassen gestadig afwisselen, zoo dat de bewoonde streken als eil. uit de moerassen schijnen voort te komen. In het midden is de Himling, eene groote zandvlakte van meer dan 5 mijlen in den omtrek, overal door veengrond omringd, en waar men, even als in de woestijnen van Afr., den wind zandhoozen ziet vormen. Ten Z. is de Kuhlen en Ochsenbruch, en ten W. van de Eems de Twist en Bourtanger moerassen. De riv. van dit onbewoonbaar land zijn: de Eems, met de Hase, de Noord en Zuid-Ratte. De luchtsgesteldheid is gematigd, maar nevelachtig en veranderlijk. De landbouw brengt rogge, boekweit en vlas voort, doch niet genoegzaam; maar er is overvloed van horenvee, schapen en bijen, die het voorn. bestaan opleveren. Men vindt er noch hout, noch vruchtboomen; maar turf kan er zelfs uitgevoerd worden. Er zijn geene fabr. en weinige handwerken. De manspersonen gaan zelfs hun brood in ons vaderland zoeken, en brengen dan voor den winter hunne overwinsten te huis. De kr. wordt in 2 stads- en 4 landgerigten verdeeld. De hoofdstad is Meppen, de zetel der regerings-collegiën en kerkbesturen, aan de zamenkomst der Hase en Eems, met muren, 3 poorten, 2 kerken, een gymnasium, 1 hospitaal en 1600 inw., die

ci-

cichorei-fabr., zeepziederij, linnenweverijen, bleekerijen en eenen kleinen handel hebben. 24. 56. L. 52. 42. N. B.

MEPPEN, Nederl. D., prov. Drenthe.

MEQUINENZA, Spaan. vlek, prov. Aragon, met 1 kasteel en 1600 inw.

MEQUINEZ, N. Afr. stad in Fez, met 10,000 inw., niet ver van Fez. Bezienswaardig zijn de overblijfsels van het oude kon. slot, dat door eene aardbeving verwoest is. 33. 56. N. B. 12. L.

MER, O. Ind. stad, prov. Cutch, 23. 32. N. B. 2. Zie Menards les Villes.

MERA, Spaan. riv. in Gallicië. 2. Klein O. Ind. eil. aan de kust van Borneo.

MERAB, Arab. dorp van Nedsjed; 33 m. N. van Jemama. 2. Perz. dorp van Korazan; 15 m. N. O. van Mesched.

MERAKA, Rus. riv., gouv. Moskwa.

MERAL, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Château Gautier, met 1500 inw.

MERAM, Turk. Aziat. riv., prov. Karamanië.

MERAN, Oostenr. stadje in Tirol, kreits Botzen, met 2,300 inw.

MERASCH of *Marasch*, Turk. Aziat. prov., tusschen Caramanië, Siwas, Rakko, Haleb en Itschil, of tusschen 53. 53. en 55. 28. L. en 37. 56. en 38. 50. N.B. gelegen, en 407 V. M. beslaande. Bergen, heuvels en dalen wisselen in hetzelve af. De Taurus draagt hier den naam van Karun, en verspreidt verschillende takken, en het Amamsche gebergte, dat hier begint, draagt, volgens MALTEBRUN, hier den naam van *Alma-Tagh*. De voorn. riv. is de Eufraat, die hier de Aska, de Kirkgoss, enz. ontvangt. Over den Taurus loopt hier een pas, waarschijnlijk de derde, waardoor CYRUS zijnen togt naar het schiereil. deed. Een andere is de bekende *Rasamanogli*. De luchtsgesteldheid is er zacht, in de dalen zeer heet; maar op de bergen blijft de sneeuw lang liggen. De aardbevingen zijn er niet zeldzaam. Over den landbouw en handel kunnen wij weinig zeggen, daar in onzen tijd, behalve KINNEIR, geen' reiziger dit land bezocht heeft. Wij weten echter dat het voortreffelijke boomvruchten voortbrengt, en dat de bergen van den Taurus, met digte bosschen, bedekt zijn, die vooral schoon cederhout hebben, terwijl sommige streken zeer goed bebouwd zijn. Fabr. zijn er niet. De inw. bestaan voornamelijk uit Turkomannen; verder Grieken, Turken, Armeniërs, en op de bergen Kiurden, die beruchte roovers, en volgens KINNEIR, noch Mahomedanen, noch Christenen zijn. Het land is in 5 sandschakaten verdeeld. 2. Sandsch. in voorn. prov., eene golvende vlakte, welke echter ook aanzienlijke bergen met uitgestrekte bosschen heeft. De bergen zijn ontoegankelijk; maar er zijn ook schoone bebouwde oorden, als: die van Albostan, waar BRUCE 40 dorpen telde, die allen den landbouw beoefenden. Kiurden en Turkomannen zijn de voorn. bewoners. 3. Oudtijds *Germanica*, hoofdstad van voorn. sands., op eenen heuvel, door eene riv. bespoeld, met een kasteel en eene oude moskee. 55. 6. L. 37. 44. N. B.

MERASSE, Arab. dorp, lands. Yemen.

MERAT of *Meerut*, O. Ind. stad, prov. Delhi, aan den W. oever der Calcenudy. 95. 19. L. 29. 1. N. B.

MERBAT, Arab. stad van Hadramaut, met reukwerkfabrijken.

MERATE, Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo. 2. Afr. dorp van Algiers.

MERBES LES CHÂTEAU, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 900 inw. 2. M. *St. Marie*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 400 inw.

MERCADAL, Spaan. distr. en vlek op 't eil. Minorka; het eerste met het schoonste dal des eilands; het laatste met 2000 inw.

MERCADERES, Z. Amer. volkplanting in Quito, prov. Popayan. 1. 46. N. B.

MERCADILLO, Spaan. vlek, prov. Salamanca, aan de Huebra.

MERCARA, O. Ind. stad, prov. Mysore. 93. 44. L. en 12. 30. N. B.

MERCATALL, Tosc. vlek, gebied Florence.

MERCATO SARACINO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ravenna, aan de Savio.

MERCATALLO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino en Pesaro.

MERCER, gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 8,280 inw. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 12,430 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Mercer, met 260 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Butler. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Somerset.

MERCERSBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië.

MERCHING, Beij. dorp, Isarkreits.

MERCHINGEN, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 1100 inw., die in wol handelen. 2. Zie Morhange.

MERCHTEM, Nederl. vlek, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 3000 inw., die brouwerijen en branderijen hebben.

MERCOEUR, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Tulle, met 1000 inw.

MERCOGLIANO, Nap. vlek, prov. Prin-

Principato Ultra, met 3000 inw.

MERCOPAIL, Illyr. vlek, kreits Fiume, met 320 inw.

MERCROSS, Eng. eil., bij N. Wallis, aan de Tudwell baai.

MERCUREY, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, met 500 inw.

MERCURIE, Fr. dorp op Corsica.

MERCURY, baai aan de N. O. kust van het Noordelijkste eil. van Nieuw Zeeland, door COOK dus genaamd. Zij heeft veel hout en versch water door de Oester riv. 193. 42. L. en 36. 48. Z. B. 2. Groep eil. in de Stille Zuidzee, aan de O. kust van Nieuw Zeeland, N. O. van Mercury punt, die de N. O. punt van baai Mercury is. 139. 46. L. 36. 47. Z. B.

MERCXEM, Nederl. dorpje, prov. en arr. Antwerpen, met 680 inw.

MERCXPLAS, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1120 inw.

MERCY-LE-BAS, Fr. D., dep. Moezel.

MERDA, zie Bersach.

MERDAKANRUD, W. Perz. riv. in de prov. Irak, valt in het meer van Sawa.

MERDASS, N. Afr. riv. in Algiers, valt bij Jinnett in de Middell. zee.

MERDERAN, Fr. riv., dep. Mayenne.

MERDIN, zie Mardin.

MERDO, kleine zeepl. aan de N. O. kust van Sumatra.

MERDORP, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 400 inw.

MERDRIGNAC, Fr. vlek, dep. N. kusten, arr. Loudeac, met 2,150 inw.

MERDSCHUN, W. Perz. stad, prov. Kerman, ten W. van Kuwatschir.

MERE, Eng. vlek, gr. Wilt, met 2210 inw. 2. Eng. vlek, gr. Chester. 3. Fr. dorp, dep. Calvados, met 1200 inw. 4. Fr. riv., valt in de Vendée.

MERE (ST.) EGLISE, Fr. dorp, dep. Kanaal, arr. Valogne, met 1500 inw.

MEREAU, sterkte der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Clinton.

MERECZ, Rus. riv. en stad, gouv. Wilna.

MEREDITH, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Strafford, met 1940 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. York, gr. Delaware, met 750 inw.

MEREGA, zie Maniana.

MERENBERG, Nassausch vlek, ambt Weilburg, met 610 inw.

MERETSCH, zie Merecz.

MEREVELDHOVEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, aan de Gunder.

MEREVELLI, Turk. D., eil. Santorin.

MEREVILLE, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Etampes, met 1400 inw.

MEREWORTH, Eng. dorp, gr. Kent.

MERGAWA, Turk. vesting, prov. Schehrsor.

MERGEN, Han. dorp, vorst. Osnabrug, met 600 inw.

MERGENEY, Rus. sterkte, gouv. Kaukazië, aan de Ural.

MERGENTHAL, zie Groot Mergenthal en Mergentheim.

MERGENTHEIM, Wurt. ambt, Jaxtkreits, op ruim 7½ V. M. 25,100 inw. bevattende, heuvelachtig en door de Tauber en Vorbach bespoeld, met tamelijken landbouw, en veel wijn- en veeteelt. 2. M. of *Mergenthal*, stad in voorn. ambt, aan de Tauber, met een gymnasium, 2400 inw., kousen- en horologiefabr.

MERGHEM, zie Merville.

MERGHEN, Chin. stad, gouv. Tschitschikar, in de Mandschurei, aan de Nonni-Ula. 142. 41. L. 49. 12 N. B.

MERGIAN, Perz. dorp in Segistan; 10 mijlen Z. Z. W. van Kin.

MERGOZZO, Lomb. Ven. vlek, legatie Como, aan een meer, dat met het Lago Maggiore gemeenschap heeft.

MERGU, tak van het Aziat. Himalayah gebergte in Nepaul.

MERGUEN HOTUN, Chin. sterkte in Tartarije; 223 mijlen N. N. O. van Pekin.

MERGUI, zeehaven van het rijk Birma, prov. Ned. Siam, met handel in ivoor en rijst. 116. 9. L. en 12. 12. N. B.

MERGUI-ARCHIPEL voorheen *Tennasserim*, groep eil., welke zich langs de W. kust van Indië aan gene zijde, tot aan het begin der straat Malacca, of van 6. 5. tot 14. 40. N. B. en 114. 14. tot 117. 30. L. uitstrekt, en dus nog het eil. Junk-Seylon, maar niet Poli-Pesang of Prins Wallis eil. bevat. Het getal dezer eil., waarvan eigenlijk slechts 6 (Konings eil., Dôme, St. Susanna, St. Matthew, Junk-Seylon en Lincaya) eenige belangrijke grootte hebben, is vrij aanzienlijk. Zij worden door eene straat, die op de Eng. kaarten Forest-street heet, en van 3 tot 6 mijlen groot is, van het vasteland gescheiden. Vele derzelve zijn slechts rotsen; sommige verheffen zich vrij hoog boven de oppervlakte der zee; andere zijn geheel vlak. De zee wemelt hier van visch, en de klippen zijn met oesters bedekt. Vele eil. hebben goede ankerplaatsen, diepe kommen en regelmatigen eb en vloed, welke laatste gewoonlijk tot 12 voeten klimt. De nabijheid van het vasteland matigt de hevige winden, welke gedurende den Z. W. mousson, in de golf van Bengalen, waaijen. De luchtsge-

gesteldheid is als die van O. Indië; de grond tot het voortbrengen van Ind., en zelfs Eur. planten en gewassen geschikt; hij is echter meestal met bosch bedekt. Vooral ziet men er den Maleyschen dennenboom, welke bijzonder voor masten geschikt is, op alle hoogten; maar teakhout en kokosboomen, die men op de Nicobars en Andamans eil. vindt, heeft men hier nog niet gezien. Behalve Junk-Seylon, zijn de eil. slechts aan de kusten bekend, en zelfs weet men niet of de andere bewoond zijn. FOREST zag hier even min inw. als viervoetige dieren, maar vond toch voetstappen van groote dieren. De Maleijers bezoeken, van tijd tot tijd, deze eil., doch hebben geene vaste volkplantingen, dan op Junk-Seylon. Deze archipel, naar de tegenoverliggende stad Mergui, aldus genoemd, is den Europeanen, te gelijk met Siam en de W. kust van Indië bekend geworden, en heeft, behalve de reeds genoemde, nog als voorname eil. Mescos, Tavae, Tanasserim, Torres, Noel en Pulo Seyer. De overigen zijn van minder belang.

MERIAL, Fr. dorp, dep. Aude.

MERIBASA, kleine Turk. Aziat. riv., die bij Adana in de Middell. zee valt.

MERICA, zie Hayde.

MERIDA, partido en stad in de Spaan. prov. Estremadura, aan de Guadiana, met 3 kerken, 6 kloosters, 4500 inw. en zeer vermaarde romeinsche oudheden. 2. N. Amer. intend. van het onderkon. Nieuw Spanje, op eenige Eng. vastigheden na, het geheele schiereil. Yucatan beslaande, en dus tusschen de golven van Campèche en Honduras, het kon. Guatimalo, het intend. Vera-Cruz, en op 2151¾ V. M. 465,800 inw. bevattende. Het land, dat in het binnenste nog niet geheel bekend is, is door eenen niet zeer hoogen arm van de Cordilleras bezet, aan de kusten vlak, en heeft verscheidene baaijen en golven, waarvan de Hemelvaarts- en Hanover baaijen de voorn. zijn. Onder de riv. noemen wij de Rio Sumasinta, de Rohukun of Rio Grande (bij de Eng. *New River*), en Rio Balitz of River Bellese. De luchtsgesteldheid is buitengewoon heet. De voorn. voortbr. zijn: suiker, cassia, sassafras, broodvrucht, honig, was, leder, en vooral scheepstimmer- en campèche-hout. Op de kusten hebben de Eng. forten aangelegd, en halen er mahonie- en verwhout (zie Yucatan). 3. Hoofdstad van voorn. intend., ook *Merida de Yucatan* genoemd, in het N. der prov., in een onvruchtbaar oord, met 10,000 inw., die handel drijven, en de kleine haven Sizal, 6 m. van hier. 21. 38. Z. B. 4. M. of *La Trinidad*, Spaan. stad in het kon. en de prov. Nieuw Granada, met mijnen. 5. Z. Amer. stadje in het kapitanaat Carraccas, prov. Maracaïbo, in 1558 door JUAN RODRIGUEZ SUAREZ gesticht, en *San Jago de los Caballeros* genoemd, in een dal, ten Z. van het meer van dièn naam, door 3 riv. omringd, die de vruchtbare velden om de stad gelegen, bespoelen, en Mucujom, Albarregas en Chama genoemd worden. Zij telt 12,000 inw. van allerlei kleur en rang, die den heerlijken grond met buitengewonen ijver bebouwen; zoodat men van rondsom suiker-, cacao-, koffij-, koren- en andere plantagiën en boomgaarden ziet, en in den omtrek akkers met maïs, boonen, erwten, tarw, gerst, aardappelen, maniokwortels, enz. aantreft, zoo dat zelfs de armste inw. geen gebrek hebben. De lucht is hier zeer veranderlijk, zoo dat men er soms zeer onbestendig weder, en op eenen dag al de vier jaargetijden heeft. De stad is de zetel van eenen bisschop, en van een domkapittel, en men vindt er 5 kerken, 4 kloosters, een collegie en een geestelijk seminarium, waarin ook aan andere kweekelingen onderrigt in het lezen, schrijven en rekenen, de wijsbegeerte, zedekunde en regtsgeleerdheid gegeven wordt. 8. 10. N. B.

MERIDEN, Eng. kerspel, gr. Warwick, met 850 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. New Haven, met 1250 inw.

MERIGNAC, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 2510 inw.

MERIGNATS, Fr. dorp, dep. Charente, arr. Cognac, met 1100 inw.

MERIGNY, Fr. vlek, dep. Indre, aan de Anglin, met 1340 inw.

MERILLES, Fr. dorp, dep. Yonne, arr. Joigny, met 1200 inw.

MERIM of *Mirun*, Z. Amer. meer in Brazilië, op de vlakke kust, aan den Atl. Oceaan.

MERIMEG of *Merrimeck*, zie Maremeg.

MERIMESKO, Zweed. eil., nabij Finland.

MERINDAD, zie Merino, No. 1.

MERINDOL, Fr. vlek, dep. Vaucluse.

MERINE, Afr. kon. in Senegambië, slechts weinig bekend, klein, maar vruchtbaar, welbebouwd, rijk in koren en alle tuingewassen, met eene bijzondere soort van erwten; verder katoen, indigo, tabak en veel wild. De inw. zijn meestal heidenen; weinigen slechts

slechts mahomedanen. De eersten hebben het bestuur in handen; zij zijn goedhartig, werkzaam, en drijven veel handel met karavanen. Het Z. deel is boschrijk. 2. Dorp van dien naam.

MERINVILLE, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

MERION (NEDER en OPPER), twee N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 1150 inw.

MERIONETH, Eng. gr., eene zeeprov. in N. Wallis, tusschen Caernarvon, Denbigh, Montgomery, Cardigan, de Iersche zee, of tusschen 13. 18. en 14. 12. L. en 52. 30. en 53. 1. N. B. gelegen, en volgens ARROWSMITH op 30¾ (LAPIE heeft 36¾) V. M., 30,930 inw. bevattende, een land, vol rotsen en bergen, waaronder de Cader Idris, de Arran Fowddy, de hoogste, omtrent 2900 voet hoog; de Cader Ferwyn, enz. De dalen zijn naauw, en hier en daar heeft men slechts kleine vlakten. De bergen zijn gedeeltelijk met hout beplant, deels vlak, en door eene menigte stroomen en beken met onderscheidene watervallen, doorsneden. Men vindt hier het Linhle meer, het grootste van Wallis. De riv. zijn: de Dee, de kustriv. Dovy, Dwyrid, Avon, Llanbeder en de Maw. De lucht is koud en zuiver. De voortbr. bepalen zich bijna alleen tot wild gevogelte en visch, een weinig koren, aardappelen, bouwsteen en eenige andere delfstoffen. De veeteelt is de voorn. tak van bestaan, vooral de schapen, het rundvee, de paarden en varkens: ook heeft men er veel visscherij. Verder de landbouw, die echter genoegzaam niets dan aardappelen oplevert. De hoofdstad is Bala.

MERIOT, Fr. D., dep. Seine en Marne.

MERISSHAUSEN, Zwits. vlek, kanton Schaffhausen, aan den voet van den Randenberg.

MERITON ROTSEN of *Gussor Sahwi*, onbewoond eil., tot de groep Bahra, in de Arab. prov. Hedsjas.

MERJEJAH, N. Afr. dorp in Algiers; 28 mijlen O. van Oran.

MERK, Nederl. riv., prov. Antwerpen, valt in N. Braband in het Volkerak.

MERKADO, Turk. dorp op 't eil. Tine.

MERKELBEEK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 560 inw.

MERKEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 2475 inw.

MERKENDORF, Beij. stadje, Rezatkreits, met 1400 inw.

MERKENHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Trier, kreits Bittdorf.

MERKFRITZ, dorp in de heerl. van den vorst van Isenburg-Birstein.

MERKLIN, Boh. stadje, kreits Klattau.

MERKLINGEN, Wurt. dorp, Donaukreits, met 700 inw. 2. Vlek aldaar, Donaukreits, met 1170 inw.

MERLL, Nederl. dorpje, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 320 inw.

MERLACH, Zwits. dorp, kanton Freyburg, nabij Murten.

MERLEBECKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, aan de Schelde, met 2630 inw.

MERLEMONT, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 200 inw.

MERLENGO, Lomb. Ven. stad, legatie Mincio, aan de Mantua.

MERLERA, klein vruchtbaar eil. der Jonische Rep., in de Middell. zee; 4 mijlen N. W. van Corfu.

MERLERAULT, Fr. dorp, dep. Orne.

MERLINGEN, Zwits. D., kanton Bern.

MERLON, zie Mello.

MERMENTAU, N. Amer. riv. in Louisiana, die op de hooge weiden van het distr. Opelousas ontspringt. Zij wordt gevormd door de 4 riv. Bayou-Plaquemine, Brule Cane, Nepzique en Queue Tortue, en valt na eenen Z. loop van 70 mijlen in de golf van Mexico. 284. 43. L.

MERMEREDSCHIK, Turk. Aziat. stad, prov. Natolië.

MERNACK, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

MERNAY, Fr. dorp, dep. Vienne.

MERNSHEIM, twee Beij. dorpen, Regen- en Rezatkreits.

MERO, landpunt aan de kust van Peru, prov. Piura, eene van de beide, welke baai Tumbez vormen.

MEROE, een der Nicobarische eil., ten N. W. van Klein Nicobar, bewoond, en van dezelfde gesteldheid als dat eil. 2. Zie Meru.

MERONVILLE, Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

MEROTE, O. Ind. riv. aan de O. kust van Siam.

MERRICH, O. Ind. plaats, prov. Aurungabad.

MERRIMACK, riv. der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire. De Noordelijkste tak, de Pemigewasset, ontspringt op de Witte bergen, krijgt bij Sanbortown, den naam van Merrimack, en valt na eenen loop van 42 mijlen, beneden Newburg Port, in den Atl. Oceaan. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1050 inw.

MERRIOT, Eng. dorp, gr. Somerset.

MERRITCH, O. Ind. stad, prov. Bejapore, aan den oever der riv. Krishna.

92. 46. L. en 16. 56. N. B.

MERRY'S EIL., eil. in de Hudson's baai. 284. 41. L. en 61. 52. N. B.

MERRYMEETING, baai der N. Amer. Rep., prov. Maine, gevormd door de vereëniging der riv. Androscoggen en Kennebeck.

MERS, Fr. zeeplaats, dep. Somme.

MERSA, N. Afr. stad in Tunis, op de ruïnen van Carthago.

MERSA-IBRAHIM, haven aan de Arab. kust. 20. 8. N. B.

MERSE-AGOLETA, kleine N. Afr. zeehaven van Algiers; 2 m. N. W. van Triss.

MERS EL KIBIR of *Mazalquivir*, haven van Algiers, voorheen *Portus Magnus* geheeten, door een groot, maar niet zeer sterk kasteel verdedigd; 2 mijlen W. van Oran.

MERSBURG, zie Moersburg.

MERSCH, Nederl. vlek, gr. hert. Luxemburg, met 1700 inw.

MERSCHEID, zie Dellem.

MERSCHEN, zie Meersen.

MERSCHWITZ, Saks. dorp, kreits Meissen.

MERSDAN, W. Perz. stad, hoofdstad van een distr., prov. Fars.

MERSE of *March*, eene der drie verdeelingen van het Eng. gr. Berwick, bekend onder den naam van het gr. Merse. Het is het vruchtbaarste gedeelte van Berwick.

MERSEBURG, Pruis. regdst., prov. Saksen, uit een groot deel van den Keurkreits, of het hert. Saksen, de Pruis. aandeelen van Merseburg, Nattenburg, Zeits, enz., de Maagdenburger Saalkreits, het gr. Mansfeld, en het gr. Holsberg, met Heiningen en Kelbra, bestaande, en tusschen Anhalt, de regdst. Maagdenburg, Potsdam, Frankfort, het koningrijk Saksen, Reusz, Gotha en Weimar, het regdst. Erfurt, het Schwarzburgsche, en het hert. Brunswijk gelegen, terwijl het op 187 V. M. 502,000 inw. bevat. Het land is in 17 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Merseburg. 2. Kreits in voorn. regdst., op 9¼ V. M. 35,450 inw. bevattende, met eenen vlakken grond, die door de Saale, den Witten Elster, de Lippe, de Flossgraben en Geizelbach bespoeld wordt, uit leem en klei bestaat, en behalve de gewone veldvruchten, ook venkel, anijs, komijn, raapzaad, vlas en hop oplevert. Belangrijk zijn mede de boomvruchten, maar minder de groente- en wijnteelt; aanzienlijk het grasgewas, doch de opbrengst der bosschen is niet genoegzaam, hetwelk door de steenkolengroeven gedeeltelijk vergoed wordt, die meestal in de zoutkeeten gestookt worden. 3. Hoofdstad van vooorn. regdst. en kreits, aan de Saale, door de Geiselbach doorstroomd, met muren, 4 poorten en 3 voorsteden. Zij is geheel onregelmatig gebouwd; maar zindelijk, goed geplaveid, en bevat, behalve het slot en den dom, 3 kerken, 1 weeshuis, 1 armhuis, hospitaal, 1 gymnasium met 6 klassen, 1 instituut voor vroedvrouwen, 1 opvoedingshuis van wezen, wier vaders in den strijd voor de vrijheid gevallen zijn, en 7,500 inw, die lakenweverij, looijerij, lijmkokerijen, stijfsel- en poederfabr., katoenspinnerijen en beroemde (schoon zeer verminderde) brouwerijen, en eene koninklijke paardenstoeterij hebben. 29. 59. L. en 51. 22. N. B.

MERSENLI, Turk. zeedorp op 't eil. Morea.

MERSEY, Eng. eil., gr. Essex, met 2 kerspelen, Oost en West Mersey, met 250 en 700 inw. Hier zijn de beste oesterbanken. 2. Eng. riv., die op de grenzen van de gr. Chester, Derby en York ontspringt, in eenen inham der zee valt, aan welke Liverpool ligt.

MERSH of *Merch*, Eng. dorp, gr. Cambridge, op het eil. Ely.

MERSHAM, Eng. dorp, gr. Kent.

MERSIFUR, Turk. Aziat. stad, prov. Siwas, met verscheidene moskeën, en volgens GARDANNE, 2000 huizen, wier inw. zeer aanzienlijk zijn, en handel drijven. Hierbij is eene zoutbron. 53. 16. L. en 40. 26. N. B.

MERSIG, Fr. dorp, dep. Aisne.

MERTAICK, klein Schot. eil. aan de W. kust van het gr. Ross, in Loch Broom.

MERTEN, Fr. D, dep. Moezel; 600 inw.

MERTENNE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant.

MERTERT, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, dat met Ober Billig en Wasser Billig 780 inw. heeft.

MERTHYR TYDVIL, Eng. marktvlek in Z. Wallis, gr. Glamorgan, in de vallei der riv. de Taaf, onzindelijk en slecht gebouwd, met uitgebreiden ijzermijnen en ijzergieterijen en 22,000 inw.

MERTINGEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 1000 inw.

MERTLOCH, Pruis. D., regdst. Coblentz.

MERTOLA, Port. stad, prov. Alentejo, op eenen berg, aan de Guadiana, die hier bevaarbaar wordt, met 3000 inw. en handel.

MERTON, Schot. kerspel, gr. Berwick, met 620 inw. 2. Eng. dorp, gr. Sur-

Surry, met 1000 inw. 3. Eng. dorp, gr. Devon, met 700 inw.

MERTWOI, golf der Kaspische zee, in de woestijn der Kirgizen.

MERTZEN, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

MERTZWEILER, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, met 1100 inw.

MERU, Fr. stadje, dep. Oise, aan de Meru, met 1670 inw., die hier en in den omtrek waaijers, domino's, dobbelsteenen en kant maken.

MERU RUD, Z. O. dal der W. Perz. prov. Khorassan, met de hoofdstad Meru Rud of Meroc, op eene oase in de woestijn. 76. 51. L. en 37. 28. N. B.

MERU SHAH JEHAN, Perz. distr., het N. O. deel van Khorassan, het oude *Marghiana*, tusschen de riv. Tedzen en Amu, bijna geheel woest, en slechts aan de riv. met oasen. Hier zwerven vele groote horden van Turkomannen en Arabieren. 2. Hoofdstad op eene oase, aan de Murghab, met 3000 inw. 43. N. B.

MERUD, O. Ind. plaats, prov. Bejapoor, met eenen sterken muur, een fort en levendigen handel. 18. 12. N.

MERUT, O. Ind. distr., prov. Delhi, tusschen den Ganges en de Jumna, den Mahratten behoorende, met de hoofdstad Merut. Zij is ommuurd, en heeft veel handel. 95. 12. L. en 28. 58. N. B.

MERVANS, Fr. D., dep. Saône en Loire.

MERVANT, Fr. dorp, dep. Vendée.

MERVILLE, Fr. stad, dep. van 't Noorden, aan de Lys, met 5,300 inw., zoutkeeten, fabr. van tafelgoed en tabak. 20. 18. L. en 50. 38. N. B.

MERWE of *Merwede*, riv. in de Nederlanden, welke bij Loevenstein, tegenover Gorkum, uit de vereeniging van Maas en Waal voortkomt, aldaar de grenzen tusschen de prov. N. Braband en Holland maakt, zich gedeeltelijk door de Werkendammer killen ontlast, en verder tot Dordrecht voortloopt, alwaar zij zich weder in twee armen verdeelt, die den naam van Oude en Nieuwe Maas aannemen. Zie verder Maas.

MERWEDE (HUIS TE), ruïnen van een oud kasteel, op een eilandje in de Merwede, nabij Dordrecht, door den watervloed van 1421 gesloopt.

MERXHAUSEN, zie Marxhausen.

MERXHEIM, zie Mercxem.

MERXSTEIN, Pruis. dorp, regdst. Aken, met eene slijpsteenengroef.

MERY DES BOIS, Fr. dorp, dep. Cher, arr. Sancerre, met 800 inw.

MERY, Fr. dorp, dep. Oise.

MERY SUR SEINE, Fr. stadje, dep. Aube, met 1160 inw. en kousenweverijen.

MERZBACH (OPPER en NEDER), twee Beij. buurten, Op. Mainkreits.

MERZHAUZEN, Bad. D., Treisamkreits.

MERZIG, Pruis. kreits, regdst. Trier, op $7\frac{1}{2}$ V. M., 21,100 inw. bevattende, met groote bosschen, door de Saar, Brems en andere kleine riv. bespoeld, en koren, vlas, wijn, boom- en peulvruchten voortbrengende, terwijl er goede veeteelt, ijzer- en steengroeven zijn. 2. Hoofdstad van voorn. Pruis. kreits, aan de Saar, met 2280 inw., looijerijen, scheepsbouw, scheepvaart en wijnteelt.

MERZIN, dorp in Anhalt-Köthen.

MERZWEILER, D. in Saks.-Coburg.

MESA, klein eil. in de golf van Venetië, aan de kust van Dalmatië. 2. Riv. in Spanje, prov. Aragon.

MESAKIA, Turk. dorp, sands. Avlona, waterplaats van de Turksche vloot.

MESALONGI, zie Missalonghi.

MESANGE, Fr. D., dep. Ned. Loire.

MESCALA CHRISTOS, groot Afr. dorp in Abyssinië, bij het meer Dembea.

MESCH, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 260 inw.

MESCHA, Rus. riv., gouv. Smolensko.

MESCHED, Perz. stad van Khorassan, door schah ABBAS den Grooten tot eene stad van den eersten rang verheven, met het schoone graf van IMAM RIZA, en veel handel op Bokhara, Balkh, Kandahar, Yezd en Herat. 74. 46. L. en 37. 35. N. B. 2. Riv. in Khorassan, die voorbij Mesched vloeit, en in de Tedzen valt. 3. M. *Ali*, zie Imam Ali.

MESCHEDE, MELSCHEDE, Pruis. stadje, regdst. Arnsberg, met 1160 inw.

MESCHEDIZAR, Perz. haven van Masenderan, aan de kust der Kaspische zee; 3 mijlen W. van Amul.

MESCHEDSIR, Perz. vlek, prov. Masenderan, met eene haven en handel.

MESCHEN, MOSONIA of *Musna*, Zevenb. vlek, Saks. stoel Mediasch.

MESCHID, Aziat. riv. in Dschagatai, die in de Tedzen valt.

MESCHIDABAD, Turk. Aziat. dorp in Natolië; 8 m. Z. Z. W. van Amasieh.

MESCHIE of *Mensheel*, stad in Opper Egypte (het oude *Ptolemaïs*), tegenover Achmim, met veel handel.

MESCHTSCHERJAKEN, MESTSCHERAKEN, Tartaarsche horde in het Rus. gouv. Orenburg, in de streken van het Uralische gebied, 2000 familiën sterk. Zij zijn Mahomedanen, hebben goede scholen, tamelijk geleerde priesters, veel vee- en bijenteelt, weinig akkerbouw, en hunne eigene *starschinen* en *atamans*. Zij dienen langs de getrokkene verdedigingslinie, zoo als de Kozakken en Baschkiren, met welke zij vermengd zijn.

MESCHTSCHOWSK, zie Meszczowsk.

MESE, een der Moluksche eil., ten W. van Timorlan. 6. 55. N. B.

MESEMBRIA, MISSEVIRIA, Turk. stad, prov. Bulgarië, aan de Zwarte zee.

MESEN, riv. in 't Rus. gouv. Wologda. 2. Golf der Witte zee, gouv. Archangel. 3. Rus. kreits, de geheele O. zijde van het gouv. Archangel bevattende, en tusschen de riv. Mesen, de Kara en Ural, of tusschen 54. en 62. 10. L. en 63. en 68. 10. N. B. gelegen, en tevens de groote eil. Nova Zembla, Waaigat en Kalgujew bevattende. Het is laag gelegen, en door verschillende takken van het Uralisch gebergte doorsneden, overal met eenen natten, kouden en rotsachtigen grond, op welken weinig meer dan mos, struiken en beziën groeijen, en waar de luchtsgesteldheid veel te ruw is, om koren te doen rijp worden. Slechts beneden 64 graden heeft men hier of daar nog eene soort van akker of tuin. Het land heeft zeer groote modderpoelen en moerassen, maar geene aanzienlijke meren, behalve het Obladnikow meer. De kust is, het grootste deel des jaars, met stukken en klompen ijs bedekt, en bevat de Theskagische en Karische golven, waarin de beide riv. de Mesen en Petschora uitloopen, terwijl verder de Wischatz, de Oma, Snopa, Pescha, Wolonga, Welika, Indiga, Jaryschna, Welt, Kolokolkowa, Korotaicha en Kora dezen kreits bespoelen. De oorspronkelijke inw. van dezen kreits zijn Samojeden, welke met hunne rendieren, de geheele oppervlakte beslaan, en gedeeltelijk ook van de jagt en vischvangst leven. De Russen, die onder hen wonen, hebben geenen landbouw, slechts een weinig vee- en paardenteelt. 4. Hoofdstad van voorn. Rus. kreits, en het geheele land der Samojeden, aan de Mesen, wier mond hier eene haven vormt, met eene kerk en 1850 inw., allen Russen, die handwerken hebben, handel en visscherij drijven, en jaarlijks naar Kalgujew, Nova Zembla en Spitsbergen reizen, om pelterijen, walrustanden, robbenvellen, dons, enz. te verkoopen, waarmede zij belangrijke zaken doen. 62. 4. L. 65. 17. N. B.

MESERCAN, Perz. stad in Khusistan; 12 mijlen Z. Z. O. van Suster.

MESERÉ, Fr. dorp, dep. Sarte.

MESERITZ, Pruis. kreits, regdst. Posen, op 19½ V. M. 25,450 inw. bevattende, door de Obra bespoeld, met eenige kleine meren, veel visch, en meestal zandgrond, die echter koren genoeg oplevert. De lakenweverij is het voornaamste bestaan. 2. M. of *Miedzyrzecz*, hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Obra, met eene voorstad, een kasteel, 3 kerken, een hospitaal en 3,650 inw., die lakenfabr. hebben, en verder van den handel en den doortogt over de 3 groote wegen, die er doorloopen, bestaan.

MESERJEEN, N. Afr. dorp in Algiers; 2 mijlen Z. W. van Oran.

MESHOPPEN CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, die in de Susquehannah valt.

MESHTA, Egypt. dorp aan den Nijl.

MESICO, dorp op 't eil. Manille.

MESISSA, MISIS, Turk. vlek, prov. Caramanië, pachalik Adana.

MESLAY, Fr. dorp, dep. Mayenne, met 1200 inw., fabr. en looijerijen. 2. Fr. dorp, dep. Loir en Cher.

MESLE SUR SARTE of *le Mesle*, Fr. vlek, dep. Orne, met 720 inw.

MESLINGE, Zweed. vlek in Dalecarlië, aan de Noorw. grenzen.

MESME (ST.) of *Meme*, 5 Fr. dorpen, Ned. Charente, Dordogne, Ned. Loire, 2 in Seine en Marne.

MESNA, hoofdstad van 't Afr. rijk Bagherma, in Nigritië.

MESNAY ET MONTIGNY, Fr. dorp, dep. Jura, arr. Poligny, met 1150 inw.

MESNIE, Turk. Aziat. stad, prov. Damascus, waar de beek van Askalon ontspringt, met katoenfabr.

MESNIÈRES, Fr. D., dep. Ned. Seine.

MESNIL-ESNARD, Fr. dorp, dep. Ned. Seine, arr. Rouaan; 1800 inw.

MESOLA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.

MESOPOTAMIË, zie Dschesira.

MESOTA, Rus. stad, gouv. Minsk.

MESPELAAR, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde; 260 inw.

MESPLEDE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

MESQUIK, N. Amer. volkpl. in Mexico, aan den oever van het meer Chalco.

MESQUIQUEJOS, kleine Z. Amer. volkplanting van Nieuw Grenada. 9. 10. N. B.

MESQUITAL, volkplanting van Mexico, intend. Guadalaxara. 2. Onderscheidene onbeduidende Mexicaansche volkplantingen dragen dezen naam.

MESQUITTELLA, Port. vlek, prov. Beira.

MESRATA, zie Mesurata.

MESSAC, Fr. D., dep. Ille en Vilaine.

MESSAGNA, Nap. stad, prov. Terra di Otranto, met 5000 inw.

MESSANCI, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, dat met Longeau en Guerlange 1020 inw. telt.

MESSAPE, Turk. Aziat. D., prov. Bagdad.

MESSARIA, distr. en vlakte op 't Turk. eil.

eil. Candia, bij de hoofdst. Candia, met schoone ruïnen van de voormalige stad *Gortyna*, het vruchtbaarste gedeelte van het eil., hebbende gerst, vlas, katoen en vruchten in overvloed; ook marmer-, jaspis- en granietgroeven. 2. Dorp op het eil. Santorin.

MESSAS, Fr. D., dep. Loiret; 1200 inw.

MESSEDAH, N. Afr. dorp in Algiers, op de W. grenzen der prov. Constantina.

MESSEJANA, Port. vlek, prov. Alentejo.

MESSEL, gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg, in het Odenwald; 650 inw.

MESSELBROEK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 560 inw.

MESSEN, Zwits. D., kanton Solothurn.

MESSENE, voorm. Griek. stad in het Z. W. van Peloponnesus, waarvan nog schoone overblijfsels zijn. Op deszelfs plaats staat thans het dorp Maurmati.

MESSENTHIN, Pruis. D, regdst. Stettin.

MESSERN, Oostenr. dorp, kreits Boven den Mannhartsberg.

MESSEY, Fr. dorp, dep. Orne.

MESSI, Turk. Aziat. stad in Natolië, aan de golf van Symi, op een schiereïl.

MESSIN, Fr. lands. in Lotharingen, nu onder de dep. Moezel, Maas en Ardennen verdeeld, met 150,000 inw.

MESSINA, Sicil. intend., uit het N. deel van het voorm. Val di Demona gevormd, zich tot den voet van den Etna uitstrekkende, tusschen de Thyrreensche zee, de Faro, Catania en Palermo gelegen, en in de 4 distr. Messina, Castroreale, Mistretta en Patti, 236,800 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. Sicil. intend. en van het distr., de zetel van eene regtbank van appel, van eene regtbank van koophandel, van eenen aartsbisschop en van eenen Griekschen archimandriet, tegenover Calabrië gelegen, aan de Faro, waarin de thans niet meer gevaarlijke stroom, de *Charybdis* der ouden, en in een bekoorlijk oord, aan den voet van het Pelorisch gebergte. De stad is open, wordt door een sterk kasteel en 6 forten verdedigd, heeft 4 voorsteden, eene schoone hoofdkerk, eene grieksche en verscheidene andere kerken en vele kloosters, 5 opene plaatsen, waaronder die van den heiligen JOHANNES uitmunt; breede, regelmatige, en met lava geplaveide straten, waaronder de schoone *Polazzato* nog niet van de aardbeving van 1783 hersteld is; 9000 huizen en ruïnen van 3000 gebouwen, eenen aartsbisschop, seminarium, gymnasium, eene kleine openbare boekverzameling, een groot, rijk hospitaal en verscheidene mindere; eene bank van leening, eenen schouwburg, en maar weinig paleizen of merkwaardigheden. Zij heeft 40,000 inw., die vele fabr., vooral van zijde, was, reukwater en oliën, linnen, leder, houtwaren, benevens aanzienlijke visscherij (waarvan die van den zwaardvisch merkwaardig is), en ook eenen aanzienlijken handel hebben, daar zij zijde, citroenen, oranjeäppelen, limoensap, bergamotölie, wijnsteen en zijden stoffen uitvoeren. Er wordt jaarlijks eene aanzienlijke mis gehouden, en men heeft er voorn. kantoren en vele vreemde consuls. De haven, eene der beste van de Middell. zee, kan meer dan 1000 schepen bevatten, is door eenen aarden dam, tegen de winden beveiligd, en wordt door een kasteel verdedigd. Op eenen uithoek derzelve staat een vuurtoren, en op eene rots in de zee, een lazareth. Buiten de stad heeft men vele oudheden, en ziet men dikwerf het zoo merkwaardige *Fato Morgana* of opwerping van de zee. 33. 27. L. 38. 21. N. B.

MESSINES, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 1300 inw.

MESSING, Eng. dorp, gr. Essex,

MESSINGWERK, Boh. D., kr. Elnbogen.

MESSKIRCH, zie Möskirch.

MESSMER, hooge Zwits. berg, kanton Appenzell.

MESSON, Fr. dorp, dep. Aube.

MESSONGI, riv. op 't Jonisch eil. Corfu.

MESSUA, Arab. dorp in Yemen; 13 mijlen N. van Chamir.

MESTAR, klein Dalmatisch eil. in de golf van Venetië.

MESTER of *Nessus*, zie Carasu, No. 1.

MESTIZOS (PUNTA DE), punt aan de kust der Z. Amer. prov. Carthagena.

MESTLIN, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 750 inw.

MESTRE of *Maestro*, Lomb. Ven. stad, legatie Treviso, met 6000 inw., meestal voerlieden of gondeliers. 2. N. Amer. baai in het N. O. van Terreneuve.

MESTSCHERAKEN, zie Mschtscherjaken.

MESTUBE of *Modunisch*, Turk. dorp, schiereïl. Egribos.

MESUCKAMA, N. Amer. meer, op 297. 46. L. en 50. 10. N. B.

MESURACA, Nap. stad in Calabrië Ultra, met 2300 inw.

MESURADO, W. Afr. riv., die op de bergen van Congo ontspringt, en aan de Peperkust in zee valt. 2. Kaap aan den mond der zoo even genoemde riv. 3. Een schoon, vruchtbaar en boschrijk Afr. land, waarvan de grenzen niet bepaald zijn, met de hoofdstad Mesurado (thans *Andrea*), aan genoemde riv.

MESURATA, versterkte N. Afr. zeehaven

ven van Tripoli, verblijfplaats van eenen bey. De karavanen naar Tripoli moeten hier doortrekken.

MESURIER (POINT LE), kaap aan de W. kust van N. Amerika, door VANCOUVER dus genoemd. 245. 44. L. en 56. 46. N. B. 2. Kaap aan de N. O. kust van Kay's eil., in de N. Stille Zuidzee. 233. 50. L. en 60. 3. N. B.

MESURIL, Afr. D. op 't schiereïl. Caboceiro, tegenover de stad Mosambique.

MESVES, Fr. dorp, dep. Nièvre.

MESZCZOWSK, Rus. stadje, gouv. Kaluga.

MESZKUTZ, Rus. dorp, gouv. Wilna.

MESZTERYE, Hong. D., kom. Schumegh.

META, groote Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, die op de bergen over Santa Fé de Bogota ontspringt, en in de riv. Orinoco valt. Aan derzelver oevers liggen vele zendelingsgestichten.

METABIER, Fr. dorp, dep. Doubs.

METAC, O. Ind. stad in Siam aan de grenzen van Birma.

METALA, Turk. zeeplaats op Candia.

METAMIS, Fr. dorp, dep. Vaucluae.

METATI, Z. Amer. riv. van Terra Firma, prov. Dariën, valt in de Atrato.

METAU, Boh. riv., kreits Königingrätz, die bij Josephstadt in de Elbe valt.

METAURO, riv. in den Kerk. Staat, legatie Urbino, die bij Fana in de Adriatische zee valt.

METAWAMKEAG, N. O. tak der N. Amer. riv. Penobscot.

METCHICOT, N. Amer. meer in Canada. 289. 16. L. en 50. 22. N. B.

METCHIGAMIAS, N. Amer. meer in Louisiana, door de St. Francis gevormd.

METELAR, een der Lakedivische eil. in de Ind. zee. 90. 21. L. en 12. 18. N. B.

METELINO, zie Mitylene.

METELIN, D. in Meckleub.-Schwerin.

METELLEN, Pool. stadje, waiw. Augustowo, met 300 inw.

METEORA, wilde bergrug in het Turk. sands. Tricala, het voormalige Thessalië, aan het gebergte Maina grenzende, met groote, en bijna onbeklimbare rotsen, op welke 10 grieksche kloosters staan, die deels in kloven, deels in holen gebouwd zijn, en met stormladders en katrollen hunne levensmiddelen krijgen.

METEPEC, N. Amer. distr. en stad in Mexico. 278. 26. L. en 19. 20. N. B.

METERA, Nap. stad, Terra di Otranto.

METEREN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Thiel, met 340 inw. 2. Fr. vlek, dep. van het Noorden, met 2,225 inw. en kantenfabr.

METETA, Z. Amer. riv. van Nieuw Grenada, prov. San Juan de los Llanos, valt in den Orinoco.

METHAMIS, Fr. dorp, dep. Vaucluse.

METHERINGHAM, Eng. dorp, gr. Lincoln, met 600 inw.

METHILL, kleine Schot. zeehaven aan de golf van Forth, met 400 inw.

METHLEY, Eng. D., gr. York; 1385 inw.

METHLICK, Schot. dorp, gr. Aberdeen, met 1240 inw.

METHO of *Wadey*, kleine, bergachtige, onafhankelijke Afr. landstreek, ten W. van Darfur, in de binnenlanden.

METHONE, zie Modon.

METHVEN, Schot. kerspel en dorp, gr. Perth. 2. N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Essex.

METHWOLD, Eng. dorp, gr. Norfolk, met 1000 inw.

METHYE MEER, N. Amer. meer, op 267. 46. L. en 63. 30. N. B.

METIGNY, Fr. dorp, dep. Somme.

METIMCUS, twee eil. der N. Amer. Rep., bij de kust van Maine. 309. 31. L. en 43. 50. N. B.

METMORI, zie Kur.

METNITZ, Illyr. D., kreits Klagenfurt.

METOCKI, Turk. dorp, sands. Naxos.

METRAHENNY of *Miniet Rahine*, stad in Op. Egypte; 2 m. Z. van Gizeh.

METRE, Fr. D., dep. Indre en Loire.

METROFDSCHE of *Mitrowitz*, Turk. vlek, sands. Veldschterin, de zetel van eenen bisschop.

METROPOLI, Turk. stad op Candia.

METRUL, riv. in Wallachië, valt in de Schatt.

METSCHALIST, distr. in de Rus. prov. Daghestan, vruchtbaar, en door de heerlijke druiven beroemd. 2. Hoofdpl. van dit distr., aan de Ulu-Buam.

METSCHEDE, Rus. riv., gouv. Wiatka.

METSCHENAJE, Rus. riv., gouv. Saratow.

METSCHIN, Boh. vlek, kreits Klattau.

METSCHLAN, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Sprottau.

METSERT, zie Heinsch.

METSHIGMENA, baai van O. Azië, tusschen kaap Tschukutskoi en de O. kaap.

METSLAWIER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met goed bouw- en weiland.

METTECOVEN, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 200 inw.

METTAGA, Griek. stad in Morea, tusschen Orchomenos en Carstena; 800 inw.

METTENBERG, Zwits. sneeuwkop, kant. Bern, in het Grindelwald.

METTENHEIM, gr. hert. Hes. dorpje, Rijnprov., met 600 inw.

METTERNICH, Pruis. dorp, regdst. Coblentz, met 560 inw.

METTERZIMMERN, Wurt. dorp, Neckar-

karkreits, met 500 inw.

METTIJAH, vlakte achter de stad Algiers, welker schoonheid en vruchtbaarheid alle beschrijving te boven gaat.

METTINICK, N. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, prov. Maine. 308. 47. L. en 43. 51. N. B.

METTLACH, Fr. dorp, dep. Meurte.

METTMAN of *Medmann*, Pruis. kreits, regdst. Dusseldorp, een deel van het hert. Berg, op ruim 4 V. M. 25,550 inw. bevattende, zeer berg- en boschachtig, slechts door kleine riv. en beken, (waaronder de Dussel) bespoeld, met moeijelijken landbouw, die echter bij Mettmann goede tarw geeft; doch beter zijn de veeteelt, het boschwezen en de fabr. 2. Hoofdst. van voorn. kreits, met 3 kerken en 1610 inw., weverijen van laken en andere wollen stoffen. In de nabijheid is het Neanders hol.

METTSCHIN-SIPPI, zie Missisipi.

METTSECOUBE, klein N. Afr. eil. bij de kust van Algiers; 2 m. N. van Boujeiah.

METUALES, zie Mutuales.

METWAY HARBOUR, N. Amer. haven aan de Z. kust van Nieuw Schotland. 313. 16. L. en 44. 10. N. B.

METZ, Fr. arr., dep. Moezel, dat op 30 V. M., in de kantons Metz, Boulay, Faulquemont, Gorze, Pange, Verny en Vigy, 134,600 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. Fr. arr., en 't geheele dep., de zetel van den prefect, en der gewone regeringscollegiën, ter plaatse, waar de Seille in de Moezel valt, welke laatste hier bevaarbaar wordt, en eenen arm om, en door de stad doet stroomen, terwijl de Seille de stad om de Z. en O. zijde bespoelt, en door sluizen, mede in twee armen verdeeld is. De stad is eene der sterkste vestingen des rijks, die nog door eene sterke citadel, aan de Zuidzijde, verdedigd wordt. Zij heeft 7 poorten, 16 kerken, 3 hospitalen, een lyceüm, eene artillerie- en genieschool, openbare boekverzameling van 60,000 boekdeelen, een genootschap voor den landbouw, een tuighuis, groote barakken en magazijnen, eene beurs, nieuwe, regelmatige straten en 42,150 inw., die fabr. van molton, dekens, flanel en andere wollen stoffen, looijerijen, hoedenmakerijen (thans veel verminderd), verwerijen, linnen-, tafelgoed- en zeildoekfabr., aanzienlijken handel en eene groote jaarmarkt hebben. Onder de gebouwen verdienen de Gothische domkerk, de regtbank, een schoon paleis, (op een eil. in de Moezel), de schoone schouwburg, het zout- en koophuis en vele der barakken opmerking. Aan de overzijde van de Moezel ligt de zoogenoemde Nieuwe stad, die mede zeer versterkt is. Om de stad zijn heerlijke wandelingen en is de tuinbouw en ooftteelt in waren bloei; vooral zijn de meloenen, perziken, morellen, enz. beroemd; terwijl er tevens eene school voor de boomkweekerij, met eenen boomgaard van 60 à 70,000 boomen is. Op den berg Gedard staat eene telegraaf, en iets verder vindt men vele Romeinsche oudheden. 23. 50. L. en 49. 57. N. B. 3. M. *le Comte*, Fr. dorp, dep. Nièvre. 4. M. *en Couture*, Fr. dorpje, dep. Pas-de-Calais, met 500 inw. 5. Keur-Hessisch dorp, ambt Gudensberg. 6. Zie Grand-Metz.

METZELS, dorp in Saksen-Meiningen.

METZENSEF, twee Hong. vlekken, kom. Abaujwar.

METZERAL, Fr. D., dep. Boven Rijn.

METZINGEN, Wurt. vlek, kreits Zwarte Woud, met 3450 inw. en fabr. van wollen stoffen.

METZLE, Afr. eil. van Abyssinië, in het meer Dembea.

MEU, riv. in 't Fr. dep. Ille en Vilaine, valt in de Vilaine.

MEUANGFANG, O. Ind. stad in Siam, prov. Locontai.

MEUDON, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Versailles, met 2250 inw., een koninklijk lustslot en een park.

MEUDT, ambt in 't hert. Nassau, met 11,000 inw. en een dorpje van dien naam, met 600 inw.

MEUL, onbewoond eil. der Hebriden, ten W. van Noord Uist.

MEULAN, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, met eene schoone steenen brug over de Seine, 1700 inw., looijerijen, kousenfabr. en handel in leder. 19. 32. L. 49. 1. N. B.

MEULEBECKE, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 8,150 inw.

MEUN, zie Mehun.

MEUNHOE, O. Ind. stad in het rijk Anam, prov. Lao, aan de Maykaung.

MEURA, dorp in 't bovengr. van 't vorst. Schwarzburg Rudolstadt; 680 inw.

MEURS, zie Mörs. 2. Fr. vlek, dep. Maine en Loire. 3. Fr. vlek, dep. Marne.

MEURSAC, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MEURSANGE, Fr. D., dep. Côte d'Or.

MEURSAULT, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Beaune, met 1000 inw. en beroemden wijn.

MEURTE of *Meurthe*, Fr. riv., welke in het dep. des Vosges, uit twee bronnen (waarvan de eene aan het hangen van den berg Voltin, de andere op den

berg Montaben zich bevindt), ontspringt, vervolgens in het dep., waaraan zij den naam geeft, overgaat, en daar in de Moezel valt. 2. Fr. dep., uit Toulon en het Z. deel van Lotharingen gevormd, en tusschen de dep. Moezel, Neder Rijn, Vosges en Maas, of tusschen 23. 15. en 24. 57. N. B. gelegen, en op ruim 115 V. M., in 5 arr. en 29 kantons, 365,800 inw. bevattende. De grond is meer heuvel- dan bergachtig, en bevat verscheidene dalen, die door eene menigte van riv. en beken bespoeld worden, terwijl de heuvels, die niet boven de 600 voeten hoog zijn, ruim met hout bezet zijn. Slechts in het O. heeft het dep. een deel van het Vogesisch gebergte. Het land is over 't algemeen schoon, en vruchtbaar, vooral in het dal der Seille. De riv. zijn: de Moezel, de Maas, de Meurte, de Saar, de Seille, de Rupt, de Maidou of Madou, de Isch, de Mortagne, de Euron, de Bouvade, Ingressin, Terrouin, Aschoder, Esse, Trey, Plaine, Vezouze, met de Blette en Verdierette, Sanon en Mesulte. Er zijn vele kolken en moerassen. De luchtsgesteldheid is kouder dan in andere dep., die onder dezelfde breedte liggen, en veranderlijk; doch over het algemeen gezond. De voortbr. zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, wild, tevens ook veel visch, bijen, koren, maïs, gierst, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, raapzaad, hop, boomvruchten, de bekende *abricots de Nancy*, wijn, veel hout, ijzer, zeer veel zout, bouwsteen, kalk, marmer, gips, alabaster, slijpsteenen, leemaarde en turf. De fabr. zijn niet van belang. De landbouw is er zeer veel verbeterd, en wordt met vlijt en zorg beoefend. De veeteelt is van weinig belang. De wijn is menigvuldig, doch niet best. Het boschwezen is er zeer belangrijk. Dit dep. heeft het meeste zout van al de Fr. dep. De uitvoer bestaat in: koren, vee, wol, brandewijn, hout, zout, glas, aardewerk, papier, speelkaarten, gedrukt linnen, katoenen en wollen stoffen, tabak, kaarsen, olie, enz. De arr. zijn: Nancy, Toul, Château-Salins, Serrebourg en Luneville. De hoofdstad is Nancy.

MEUSEGEM, zie Wolvestein.

MEUSELWITZ, Saksen-Gotha's vlek, ambt Altenburg, met een aanzienlijk slot, 1760 inw., weverijen en looijerijen.

MEUSNES, Fr. dorp, dep. Loir en Cher, met 710 inw. en vuursteengroeven.

MEUTON, Sard. stad, vorst. Monaco.

MEUVETTE, tak van de Fr. riv. Eure, dep. Eure en Loire.

MEUX, Fr. stadje, dep. Oise, arr. Compiègne, met 1600 inw.

MEUZAC, Fr. dorp, dep. Op. Vienne, arr. St. Yrier, met 1750 inw.

MEVAGIZEY, Eng. haven, gr. Cornwallis, aan 't kanaal.

MEVEBERG, Deen. eil. in de riv. Schley.

MEVES, Fr. dorp, dep. Nièvre.

MEVIN, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 200 inw.

MEVREGNIES, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 650 inw.

MEW, groep kleine Z. Amer. eil., aan de kust van Honduras, door gevaarlijke rotsen omringd, 2. Ier. eil., gr. Down, tot de groep Copland behoorende, met eenen vuurtoren. 12. 16. L. en 54. 39. N. B.

MEWAN'S (ST.), Eng. D. in Cornwallis.

MEWAR, zie Odeypoor.

MEWE of *Gniew*, Pruis. stadje, regdst. Mariënwerder, aan den Weichsel, met 1900 inw. en fabr.

MEWSTONE, hooge Austr. rots in de Stille Zuidzee; 5 mijlen Z. O. van de Z. W. kaap van Van Diemensland. 164. 10. L. en 43. 46. Z. B. 2. Klippen aan den ingang van Plymouth Sound, bij Bolt-Head.

MEXBOROUGH, Eng. dorp, gr. York.

MEXICALTZINCO, hoofdstad eener Z. Amer. prov. van dien naam in Mexico, aan den oever van het meer, en bij de stad Mexico. 2. Verscheidene N. Amer. volkplantingen dragen dezen naam.

MEXICANA, zie Mermentas.

MEXICO, N. Amer. landschap, aan Spanje behoorende, doch sedert 1810, met de meeste overige deelen van Spaan. Amer., opgestaan. Dan, daar tot heden de onafhankelijkheid van dit land niet is erkend, maar integendeel het moederland deszelfs aanspraak blijft doen gelden, moeten wij ook hier, gelijk wij in de beschrijving der bijzondere deelen en plaatsen, tot nu toe gedaan hebben, de Spaan. verdeeling blijven behouden. Dit zullen wij dan ook bij al de volgende opgestane landen doen.

MEXICO (OUD) of *Nieuw Spanje*, Spaan. koningrijk in N. Amer., tusschen de N. Amer. Rep., de golf van Mexico, Guatimala en de Stille Zuidzee, of tusschen 253. 10. en 291. L. en 13. en 38. N. B. gelegen, en op 42,600, of volgens anderen 48,400 V. M., 7 à 7½ millioenen inw. bevattende. Het land vormt eene bijna 250 mijlen lange, hooge vlakte, met welige dalen (6,400 à 8,400 voeten boven de oppervlakte der zee), over welke de uit Guatimala komende Andes heenloopen, die in het midden des

des lands de aanzienlijkste hoogte bereiken, en zich alsdan in verschillende takken, als: Sierra Madre, het Kraanvogel-, Groene- en Steengebergte verdeelen. De hoogste bergen zijn: de Popocatepetl (*Volcano Grande de Mexico*) 16,620; Citlaltepetl of Piek van Orizaba 16,300; de Iztaccihuatl of Sierra Nevada 14,750; Toluca 14,300; Rauhcampatepetl of Coffre van Perote 12,500 voeten hoog. De meesten dezer zijn, even als de Jerullo, Colima, Fustla, enz. vulkanen. De voornaamste kapen zijn: Catoche, Collnet, St. Lucas, Palmo en Coriëntes. Tot de golven behooren: de golf van Mexico en de Caraïbische zee of de zee der Antilles, aan de O., en de Purperzee (*Mare Vermejo*) of de golf van Californië aan de W. zijde; terwijl aan de Stille Zuidzee de baaijen van Tehuantepec, van Monterey en de Magdalenabaai, en aan den Atl. oceaan de baaijen van Honduras, Campêche, St. Bernhard en Chetuma of Hanover, gevonden worden. De voorn. riv. zijn: de Mermentas, Mexico of Rio Mexicano, Rio Sabina, de la Trinidad, Colorado of St. Marco, Rio del Norte (ook wel *Bravo* of Rio Grande), de Magdalena en Palmriv., de Brussos de Dios, Guadalupe, Tubasco, Panuco, Sumasinta, en Alvorado, welke allen met nog verscheidene kleinere in den Atl. oceaan stroomen, terwijl de Colorado de los Martyres (uit de vereeniging van de St. Rafaël, St. Xavier, los Doloré en los Animas voortkomende), de Rio Grande, de los Apostolos, de Bonaventura, de Jaqui en de Fuerte in de Stille Z. zee stroomen. Onder de menigvuldige meren zijn dat van Nicaragua, Chapula, Pazcuaro, Mextitlan, Tampanagos, Xochimilco, Tezcuco, enz. de voorn. De lucht is, over het algemeen, naar de ligging en hoogte der prov. zeer verschillend, en heet, gematigd, ruw of koud. De O. helft, en bijzonder de kusten, zijn veelal laag, vol digte bosschen, aan overstroomingen blootgesteld, hierdoor vol moerassen en stilstaande wateren, en derhalve zeer ongezond. Aan de hooger gelegene W. kust, is de lucht in verscheidene distr. gematigd, in het binnenland aangenamer en ook gezonder. Van 30. N. B. echter af heeft men heete zomers en strenge winters, en boven de 36. is de lucht koud. Hevige stormen (bijzonder de N. O., *papagallos* genoemd) zijn er even als onweders en aardbevingen, niet zeldzaam.

De grond is grootendeels buitengewoon vruchtbaar, doch op verre na niet genoegzaam bebouwd. Ook zijn er vele woeste streken. Wij kunnen hier slechts de voornaamste voortbr. opnoemen, en die zijn uit het dierenrijk: wild, roofdieren, elanden, bizams, stinkdieren, wilde honden, apen, stekelvarkens, bizons, mieren̈eters, steenbokken, slangen, krokodillen, schorpioenen, tam en wild gevogelte, konings-arenden, keerkringvogels, bijen, zijdewormen en cochenille. Aan de kusten wal- en potvisschen, zeeotters, zeeleeuwen, zeehonden, visch, parelmossels, enz. Het plantenrijk geeft koren, veel tarw en maïs, alsmede rijst, aardappelen, patatten, bananen of pisangvrucht, maniok, allerlei zuidvruchten, wijn, suiker, koffij, indigo, katoen, tabak, cacao, vanille, sassaparille, jalappe, kina, drakenbloed, voortreffelijk timmerhout, enz. Maar vooral is het delfstoffelijk rijk wel voorzien, en verschaft goud (7,000 mark), zilver ($2\frac{1}{2}$ mill. mark), tin, koper, lood, kwikzilver, êdelgesteenten, zout, aluin, kristal, kalk, vitriool, steenkolen en marmer. De inw. zijn deels koperkleurige Indianen (die meestal beschaafd, deels echter nog wilden zijn, op de bergen rondzwerven, en *Indianos Bravos* genoemd worden), deels blanken of Europeanen (Chapetonen of Bachupinen genoemd) en Creolen van verschillende vermenging, als Mestizen (Melis), Mulatten, Zambo's, Quarterons, enz. Er worden hier meer dan 20 verschillende talen, met onderscheidene, van elkander verschillende tongvallen, gesproken. De Mexicaansche of Aztekische en Otomitische taal zijn de algemeenste, en dan volgen de Caraskische, Korische, enz. De heerschende godsdienst, ook der beschaafde Indianen, is de roomsche, met 4 aartsbisschoppen en 6 bisschoppen. Kunsten en wetenschappen zijn er aan het ontluiken. In Mexico is eene hoogeschool en akademie voor schilder- en beeldhouwkunde. Behalve de reeds genoemde stammen der Indianen, die in het N. rondzwerven, en van veeteelt, jagt en roof leven, zijn al de Indianen gezeten, en zoeken, even als de Europeanen, in landbouw, plantagiën, veeteelt, visscherij, parelvisscherij en de mijnwerken hun voornaamste bestaan, terwijl zij verschillende fabr. van goud en zilver, zijde, katoen en wollen stoffen, glas- en houtwaren, zeep, leder en tabak (onder Spanje eene regie) heb-

hebben; doch linnenweverijen ontbreken er nog. De handel is reeds van veel belang, maar kan er nog aanzienlijk worden uitgebreid. Aan de O. kust zijn geene havens. De voorn. handel bepaalt zich nu tot Europa en O. Indië, waarvan het eerste Vera Cruz, het laatste Acapulco tot voorn. stapelplaats en haven heeft. De uitvoer bestaat in: kina, indigo, tabak, cochenille, campêchehout, cacao, vanille, sassaparille, jalappe, zijde, zout, rijst, goud, zilver, enz. De invoer bestaat in: wijn, brandewijn, linnen, alle soorten van stoffen, ijzerwaren, horologiën, klokken, gouden en zilveren tressen, kwikzilver, enz. De geheele invoer werd voorheen op 20, de uitvoer slechts op 6 millioenen piasters geschat, zoodat het land jaarlijks 14 millioen aan goud en zilver moest toegeven, terwijl er bovendien nog 8 millioen, voor rekening van den koning van Spanje, werd uitgevoerd, zoodat er slechts eene kleine som van den opbrengst der mijnen, voor den binnenlandschen omloop, overbleef.

De regering des lands was voorheen in handen van den onderkoning, gewoonlijk eenen Spaanschen, voor 15 jaren gekozen. Deze heerschte onbepaald, gaf wetten, bepaalde gouverneurs, en was voorzitter van het hooge geregtshof. Het land was in 10 intendentschappen en 2 prov. verdeeld. De openbare inkomsten bedroegen 20 millioen piasters, van welke echter, na aftrek der onkosten van het bestuur, het krijgswezen en de andere koloniën, slechts 6,000,000 overbleven. De landmagt beliep 35,700 man, behalve de landmilitie. Het land bevat 19 prov., van welke 12 (Mexico, Puebla, Vera Cruz, Oaxaca, Merida, Valladolid, Guadalaxara, Zacatecas, Guanaxuato, San Luis Potosi, Oud en Nieuw Californie) het eigenlijke koningrijk, en de overige (Nieuw Leon, Nieuw Santander, Durango, Sonora, Cohahuila, Texas en Nieuw Mexico) de zoogenoemde binnenprov. uitmaken. De hoofdstad is Mexico. 2. Voorheen *Anahuak*, intend. in het genoemde koningrijk, hetwelk op 2130 V M. 2,000,000 inw. en een der schoonste deelen van Spaan. Amerika bevat, dat rijk aan goud, zilver, en edelgesteenten is, en alwaar de schoonste dalen met de heerlijkste korenvelden en weiden afwisselen. Het hoogste gebergte Nevado de Toluca, voorheen een vulkaan, bestaat geheel uit porfier. 3. Stad in voorn. kreits en prov., de hoofdstad van alle Spaan. bezittingen in Amerika, tusschen de meren Tezcuco en Xochimilco, op de puinhoopen van het in 1521, door CORTES, verwoeste Mexico gebouwd, en nog voor weinige jaren de grootste, schoonste en meest bevolkte stad van dit werelddeel, de zetel van den rijkdom en al den glans van het hof des onderkonings (dat veel prachtiger was dan in Madrid), van al de voornaamste regerings-collegiën, van eenen aartsbisschop, inquisitie, enz. De stad heeft regte straten, 29 kerken, waaronder de domkerk uitmunt; 10 hospitalen, verscheidene kloosters, een prachtig paleis voor den onderkoning, en een voor den aartsbisschop; eene schoone universiteit, eene akademie voor schilder- en beeldhouwkunde, eene akademie voor de bergbouwkunde, eene openbare bibliotheek, groote munt, kruidtuin, de zoogenoemde zwemmende tuinen, twee voortreffelijke waterleidingen, om de stad van gezond drinkwater te voorzien; onderscheidene inrigtingen van opvoeding en onderwijs, een weeshuis voor 1400 kinderen, eene gevangenis voor 1200 personen, het standbeeld van KAREL IV. in brons, op de *PlazaMajor*, een inquisitie-huis en 140,000 inw., (waarvan ongeveer de helft blanken zijn), die fabr. van goud, zilver, ijzer, koper, tin, zijde, enz. hebben. De kon. tabaksfabr. gaf aan meer dan 7,000 menschen werk. Verder is Mexico het middelpunt van den handel tusschen Amerika, Spanje en O. Indië. De omtrek der stad is zeer aangenaam, en bevat, behalve vele paleizen, landhuizen en kloosters, tuinen en wandelwegen, de overblijfsels van vele pyramiden, waarvan de grootste *Tonatiuh Itzaqual* (het zonnenhuis) heet. 287. 45. L. en 19. 25. 45. N. B. 4. *Nieuw* M., prov. van voorn. rijk, tot de zoogenoemde binnenlandsche prov. behoorende, en op 2055 V. M. 40,000 inw. bevattende, aan de Rio del Norte gelegen, door een deel van het Andische gebergte of de Cordilleras bedekt, met eene zoo koude luchtsgesteldheid, dat het er in Mei nog vriest. Zij bevat ook een gedeelte van de woestijn Muerto, heeft echter ook vruchtbare streken, zoo dat het land nog al eenige voortbr. oplevert. De inw. zijn deels inboorlingen, deels Spanjaarden. De hoofdstad is Santa-Fé. 5. M., *Rio Mexicano* of *Mermentas*, riv. in voorn. rijk, welke in den Atl. Oceaan uitloopt. 6. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oswego, aan het meer Ontario.

MEXICO (GOLF VAN), een der voornaamste zeeboezems op den aardbol, een deel van den Atl. Oceaan, tusschen Mexico, Louisiana, W. Florida, O. Florida, en Yucatan gelegen, 150 mijlen lang, 180 breed, en eene oppervlakte van 25,000 V. M. beslaande. Merkwaardig is in deze golf de zoogenoemde golfstroom, door de omwenteling der aarde en de gedurige O. winden veroorzaakt, zoodat het water steeds tusschen O. Florida, en het eil. Cuba, sterk afstroomt. Dezelve is 250 mijlen lang en 40 breed, heeft eene snelheid van 4 mijlen in een uur, en loopt langs de kusten van N. Amerika, 40 à 50 mijlen, tot de Hokonsah banken bij Terreneuve. Het water is altijd 15 à 20 graden warm. De schepen in dezen stroom komende, loopen gevaar van te vergaan.

MEXILLONES, Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Chili, prov. Coquimbo. 29. 20. Z. B.

MEXIMIEUX, Fr. stadje, dep. Ain, arr. Trevoux, met 1800 inw.

MEXTITLAN, N. Amer. stad in Mexico en het distr. van dien naam. 279. 44. L. en 20. 37. N. B.

ME-YANG, Chin. stad, prov. Hukang.

MEYANGMA, O. Ind. berg in Nepaul.

MEYDRECHT, zie Mydrecht.

MEYEN, zie Mayen.

MEYENBURG, Pruis. stadje, distr. Potsdam, met 1230 inw. 2. Han. dorp, hert. Bremen.

MEYERINGEN, Zwits. stadje, kant. Bern.

MEYERSWIJK, Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwartier Tiel, tot voor de brug van Arnhem loopende.

MEYL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 700 inw.

MEYMEND, W. Perz. stad, prov. Fars.

MEYNIAC, Fr. stadje, dep. Corrèze, met 2980 inw. en schapenfokkerij.

MEYNE, Fr. plaats, dep. Gard, bij Arles, met 130 huizen en een bad. 2. Fr. riv., die in het dep. Vaucluse in de Rhône valt.

MEYNFELD, zie Mayenfeld.

MEYON, onbewoond O. Ind. eil., tusschen Celebes en Gilolo gelegen.

MEYOPONTE, Braz. riv., valt in de Toccantins.

MEYRAL, Fr. dorp, dep. Dordogne.

MEYRARGUES, Fr. stadje, dep. Monden der Rhône, met 1150 inw., wijnbouw, zeepziederijen en papiermolens.

MEYRINGEN, Zwits. vlek, kanton Bern, welgebouwd, met eene tabaksfabr.

MEYRUEIS, Fr. stadje, dep. Lozère, aan de Jonte, met 2000 inw.

MEYSE, Fr. stadje, dep. Op. Vienne, met 1600 inw.

MEYSENTHAL, Fr. dorp, dep. Moezel.

MEYSSAC, Fr. stad, dep. Corrèze, arr. Brives, met 2000 inw. en wijnbouw.

MEYTSCHEU, Chin. stad, prov. Setchuen.

MEYWAR, O. Ind. distr., prov. Ajmeer, tusschen 25. en 26. N. B., met eenen heuvelachtigen grond, vruchtbaar in katoen, suiker, tabak, enz. De voornaamste steden zijn: Odeypore, Shahpoorah en Bilarah. Het bestaat onder een aantal kleine Rajpoot-opperhoofden, die van den rajah van Odeypore afhangen.

MEYWAT, O. Ind. distr., prov. Delhi, tusschen 27. en 29. N. B., met zeer woeste en van den roof levende inw. Het behoort nu onder den Machery rajah, die te Alvar woont.

MEYZIEU, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Vienne, met 1070 inw.

MEZ LES CARHAIS, Fr. vlek, dep. Noordkusten.

MEZANGÉ, Fr. vlek, dep. Ned. Loire, met 2100 inw.

MEZDA, N. Afr. dorp in Tripoli; 20 mijlen ten Z. der hoofdstad.

MEZE, Fr. stadje, dep. Hérault, met eene haven, branderijen en 3100 inw.

MEZEL, Fr. stadje, dep. Ned. Alpen.

MEZEMNA, kleine N. Afr. zeehaven in Fez, aan de kust der Middell. zee, 26 mijlen O. van Tetuan.

MEZEN, zie Mesen.

MEZERAY, Fr. dorp, dep. Sarte, met 1750 inw.

MEZES MALE, zie Hegyalla.

MEZETTU, Turk. zeedorp, prov. Itschil.

MEZIDON, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Lisieux, aan de Dive, met 550 inw.

MEZIÈRES, Fr. arr., dep. Ardennes, dat op $17\frac{1}{4}$ V. M. in de kantons Mezières, Charleville, Montherme, Flize, Omont, Renwez en Signy le Grand 56,900 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr. en het geheele dep., op een schiereil. in de Maas, die haar van de stad Charleville scheidt, met eene citadel, 2 voorsteden en 3,310 inw., die in marmer en hoorn werken. Hier is eene school voor de genie. 26. 23. L. 49. 46. N. B. 3. M. *en Brenne*, Fr. stadje, dep. Indre, met 1350 inw. en ijzersmederijen. 4. Fr. vlek, dep. Op. Vienne, met 1310 inw. 5. Fr. vlek, dep. Sarte. 6. Zwits. dorp, kanton Lausanne.

MEZILLES, Fr. vlek, dep. Yonne.

MEZIN, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Nerac, aan de Lauzonne; 2870 inw. wijnbouw, en katoenspinnerijen.

MEZINGEN, Wurt. vlek, kreits Zwarte Woud, met 3230 inw. 2. M. *im Gau*, Wurt. vlek, kreits Zwarte Woud; 750 inw.

MEZIRZICE, zie Groot Mezeritsch.

MEZÖAD, Hong. dorp, kom. Bihar, met loodgroeven.

MEZÖ-BERENY, Hong. dorp, kom. Bekesch, met 5000 inw., hennep- en wijnbouw en veeteelt. 2. M. *Hegyes*, Hong. dorp, kom. Csanad. 3. M. *Komarom*, Hong. dorp, kom. Weszprim. 4. M. *Telegd*, Hong. dorp, kom. Bihar.

MEZOMERICO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Novara, met 2050 inw.

MEZÖTUR, Hong. vlek, kom. Hewesch, met 4000 inw.

MEZRATA, zie Mesurata.

MEZY, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

MEZY MOSTY, Boh. vlek, kr. Budweis.

MEZZA LONGI, Turk. stadje in Morea.

MEZZANA, Fr. vlek, eil. Corsica.

MEZZATE, Lomb. Ven. D., leg. Milaan.

MEZZENILE, Sard. vlek, prov. Turin, met 3020 inw.

MEZZERAB, klein eil. in de Roode zee. 27. 43. N. B.

MEZZO of *Lopud*, het tweede der Cervinische eil., in de golf van Venitië, aan de kust van den Dalmatischen kreits Ragusa, met 2 dorpen. 2. Tyrolsch dorp, kreits Botzen. 3. Zie Goro.

MEZZOVO, Turk. stad in Albanië, sandschakat Tirhala, met 7500 inw. 2. Berg in voorn. sandschakat.

MGLIN, Rus. kreits in 't N. O. van het gouv. Czernigow, tusschen 50. 22. en 51. 39. L. en 52. 49. en 53. 17. N. B., door de Indost en Sudenka bespoeld, met een weinig hennep, en eenige bosschen. 2. Hoofdst. van voorn. Rus. kreits, aan de Sudenka, met 4 kerken, en 5080 inw., welke eenen aanzienlijken handel met de voortbr. van den omtrek, op de Oostzee drijven, en 4 jaarmarkten hebben. 50. 24. L. en 53. 6. N. B.

MHAR, Aziat. zeehaven aan de kust van Arabië, op 24. 37. N. B.

MHARZAS, Arab. dorp, lands. Yemen, met eene karavansera.

MHEER, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 800 inw.

MHEGEOUNJA of *Krokodillenstad*, aanzienlijke O. Ind. stad, rijk en prov. Birma, met eene haven en handel.

MHEYSWUR, O. Ind. stad in den staat van Holkar, aan de Nerbuddah. 93. 6. L.

MHOKEIR, O. Ind. plaats, prov. Aurungabad, aan de Gooca.

MHOLE, O. Ind. plaats in Aurungabad.

MHOWAH, O. Ind. plaats in Guzeratte.

MHYE of *Mynie*, O. Ind. riv., welke in het gebergte, boven Salangur ontspringt, en in de golf van Cambaye valt.

MI, Chin. stad in Honan. 2. Chin. riv., prov. Shantong, die op 37. 12. N. B. in de Chin. zee valt. 3. Jap. prov., eil. Ximo.

MIA, Jap. stad op 't eil. Niphon.

MIACZOW, Pool. stad, waiw. Krakau.

MIADAEH, O. Ind. stad in Ava.

MIAGAO, dorp op 't Philip. eil. Panay.

MIAGLIANO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Biello, met 350 inw.

MIAHUATLAN, N. Amer. stad en distr. in Mexico. 18. 35. N. B. 2. Verscheidene volkplantingen aldaar.

MIAKO, zie Meaco.

MIALAWISKA, Rus. stad, gouv. Grodno.

MIALET, Fr. dorp, dep. Dordogne, arr. Perigueux, met 1500 inw. 2. Fr. dorp, dep. Gard, met 1700 inw. 3. Fr. dorp, dep. Lot.

MIALOS, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

MIAMA of *Birmannen*, zie Birmannen.

MIAMI, gr. der N. Amer. Rep., met de riv. Miami. 2. Drie vlekken in bovengen. gr. 3. Baai aan de Z. W. kust van 't N. Amer. meer Erie. 4. *Groote* M., riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die tusschen 40. en 41. N. B. ontspringt, en op 39. 4. N. B. in de Ohio valt. 5. *Kleine* M., riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die in de Groote Miami valt. 6. M. *of the Lakes*, riv. der N. Amer. Rep., die in de prov. Indiana ontspringt, en in de Miami baai valt.

MIAMIES, Indianen, die aan de beide riv. Miami en de Wabash wonen, en 2000 man sterk zijn.

MIANA, zie Mianidsch. 2. Woestijn in W. Perzië, prov. Kuhistan.

MIANEH, Perz. stad, prov. Iran.

MIANGDIA KOLA, O. Ind. riv. in Nepaul, valt in de Cosah.

MIANNUS, N. Amer. riv., prov. Connecticut, valt in Long Island Sound.

MIANIDSCH, W. Perz. stad, prov. Azerbeidschan, ook *Mianeh*, en bij GARDANNA *Moina* genoemd, aan de Mianidsch, met 400 huizen, welker inw. kleederen van kemelshaar dragen, schoone en sterke paarden hebben, die door vergiftige insekten geplaagd worden. 65. 11. L. 37. 20. N. B.

MIANISCHRUD, Perz. riv., prov. Irak.

MIANO, Nap. vlek bij de hoofdstad Napels, met 2600 inw. 2. Stad in 't hert. Parma, met bronnen van bergölie.

MIAO, stad, door sommigen in de Chin. prov. Kokonor, in Mongolië, aangeteekend; echter bij anderen niet genoemd.

MIAO-SE, Chin. volk in de bergen van Huquang, Quang-si, Quang-tong en an-

andere streken, deels door de Chinezen overwonnen en nu afhankelijk; deels vrij, en op zich zelven staande.

MIAS, Rus. riv. in 't land der Donsche Kozakken, valt in de Tobol.

MIASKAJA-KREPOST, Rus. vlek, gouv. Orenburg, aan de Mias, met 1000 inw.

MIASSE, Rus. riv., die op het Uralische gebergte ontspringt, en in de Icette valt.

MIAS-TCHING, Chin. stad van den derden rang in Shensi.

MIASTEZKO, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, met 400 inw. 2. Pool. stadje, waiw. Lublin.

MIASTOWKA, Rus. stadje, gouv. Podolië, met 2350 inw.

MI-A-TAU, groep Chin. eil. in de Hoangho of Geele zee, aan de N. kust der prov. Schantong, tusschen 134. 25. en 134. 55. L. en 37. 50. en 38. 27. N. B., aan den ingang van de golf van Pe-tcheli gelegen, sterkt bevolkt en goed bebouwd. Bij de Eng. dragen zij geheel andere namen, dan bij de Chinezen. MACARTNEY noemt het eil. ook Mia-tau, hetwelk eene stad van 500 huizen en 4000 inw. hebben moet, en mogelijk dezelfde is, welke de Chin. *Tokitao* noemen. De overige eil. worden door de Chin. genoemd: Taschotoa (Tschussahin bij de Eng.), Peohamtsche, Nanhoamtchin, Siaotschin, Takin, Toki, Heukin, Kaochan, Tahekan, Siaohexan, Tschanxan, Chamo, Siaotscho en Tatscho. 2. Zeeëngte, die de Geele zee met de Hoang-hay verbindt.

MIATHIR, O. Afr. stadje in Marocco, prov. Duquella.

MIAVA, Hong. stad, kom. Neutra, aan de Miava, met 10,000 inw., steengroeven, fabr., brouwerijen en handel.

MICABA, Jap. stad, eil. Niphon; 34 uren N. N. O. van Meaco.

MICDZERCZYCE, Pool. stadje, waiw. Lublin.

MICHA, kaap op de kust van Dalmatië, niet ver van de stad Zara.

MICHAEL (ST.), Eng. dorp, gr. Cornwallis. 2. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, valt in de Chesapeak. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Talbot. 4. N. Amer. dorp, prov. Missouri, distr. Washington. 5. Oostenr. dorp, Salzburger kreits, met 1650 inw. 6. Tyrolsch dorp, aan de Etsch. 7. Eng. eil. bij het eil. Man. 8. Baai aan de W. kust van 't W. Ind. eil. Curacao. 9. N. Amer. baai van Nieuw Schotland, aan de W. kust van Fundy baai. 10. Baai aan de O. kust van Labrador. 325. 6. L. 52. 53. N. B. 11. Z. Amer. golf aan de Z. O. kust der golf van Panama, gevormd door de riv. Congo, Santa Maria en eenige andere.

MICHAEL DELLE BADESE, Lomb. Ven. dorp, legatie Padua, met 3150 inw.

MICHAELIS, Deen. D., hert. Holstein.

MICHAELSTÄTTEN, Illyr. dorp, kreits Laybach, met een ijzerwerk.

MICHAELSTEIN, Brunsw. dorp, kreits Blankenburg.

MICHAILOW, Rus. stadje, gouv. Rjäzan.

MICHAILOWKA, Rus. stad, gouv. Kursk, aan de Swapa, op de grenzen van Orel, met 3 kerken en 6000 inw., die branderijen, looijerijen, olieslagerijen, verwerijen, kalkbranderijen en handel in koren, juchtleder, ruwe ossenhuiden en olie hebben. 2. Rus. stad, gouv. Volhynië. 3. Rus. dorp, gouv. Orel.

MICHAILOWSKA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Kaukazië.

MICHALKOWA, Rus. D., gouv. Moskow.

MICHALPAL, Rus. D., gouv. Podolië.

MICHAPARU, kleine Z. Amer. riv. in Guiana, die N. W. in den Orinoco valt.

MICHATOYATL, Z. Amer. riv. in Guatimala, met eenen opmerkenswaardigen waterval.

MICHEL (ST.), Sard. D. in Savoije, met 1500 inw. 2. Vele Fr. D., dep. Loiret, Cher, Neder Loire, 2 in Neder Alpen, Arriège, Charente, Noordkusten, Finisterre, 2 in Indre en Loire, 2 in Lot en Garonne, Var, Vosges, Moezel, enz. 3. Sterkte op het eil. Maltha. 4. Spaan. vlek in Catalonië, bij Barcelona. 5. M. *en Brenne*, Fr. vlek, dep. Indre. 6. M. *en Grève*, Fr. D., dep. Noordkusten. 7. M. *en l'Herm*, Fr. vlek, dep. Vendée. 8. M. *de Lannes*, Fr. D.,, dep. Aude. 9. M. *en Thierache*, Fr. D., dep. Aisne, met 2300 inw. en zeer vele meer. 10. Rus. D., gouv. Finland. 11. Twee N. Amer. D. in Op. Canada, distr. Quebeck en Montréal. 12. Merkwaardig hol op Helgoland, dat tot een korenmagazijn dient.

MICHELAU, Pruis. D., regdst. Breslau. 2. Beij. dorp, Op. Mainkreits.

MICHELBACH, Oostenr. vlek, viertel Boven 't Weener Woud. 2. Wurt. dorp, Jaxtkreits. 3. Bad. dorpje, Murgkreits, met 910 inw. en steengroeven. 4. Gr. hert. Hes. dorp, vorst. Starkenburg, met 800 inw. 5. Keur-Hes. dorp, prov. Op. Hessen, met 300 inw.

MICHELBEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 850 inw.

MICHELBEUERN, Oostenr. D., kreits Salzburg, met eene abdij.

MICHELDA, MUCHELN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, met 600 inw.

MICHELE (ST.), Sard. dorp in Piëmont, met 1200 inw.

MI-

MICHELEN, zie Bourscheid.

MICHELFELD, Bad. D., Neckarkreits.

MICHELMAS, Austr. eil. bij Nieuw Holland, voor Koning George's haven.

MICHELNDORF, Oostenr. D., Traunkr.

MICHELSBACH, Wurt. D., Neckarkr.

MICHELSBERG, Boh. D., kr. Pilsen.

MICHELSROMBACH, Keur Hes. dorp, prov. Fulda.

MICHELSTADT, gr. hert. Hes. stad, prov. Starkenburg, met 1150 inw.

MICHELSTOWN, Ier. stadje, gr. Cork.

MICHERY, Fr. vlek, dep. Yonne.

MICHELSGESTEL (ST.), Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met veel doortogt, een roomsch seminarium, schoon raadhuis en 2110 inw.

MICHIGAN, N. Amer. meer, tot de 5 groote meren van Canada behoorende, in de N. Amer. Rep. gelegen, 88 m. lang en 18 breed. Het kan vrij groote schepen dragen, en heeft gemeenschap met het Huron meer. Het is zeer vischrijk en heeft de Noquets en Green baaijen. De oevers zijn zeer vruchtbaar. Van 290. 16. tot 293. 16. L. en van 41. 15 tot 45. 35. N.B. 2. Distr. der N. Amer. Rep., een lang schiereil., tusschen de straat van Michillimackinack, het meer Huron, de St. Clara en Detroit riv., de gr. Ohio en Indiana, en de meren Erie en Michigan gelegen, en op 1875 V. M. 12,000 inw. (in 1810 nog maar 4762) bevattende. Het land heeft zeer vele riv. In het meer Michigan loopen de St. Joseph, Black, Maumee, Barbue, Raisin, Grand, Mastigon, White Rocky, Beauvais, St. Nicholas, Marguerite, Monistic, aux Sables en Grand Traverse. Verder zijn er de Saganaum, die in de baai van dien naam, in het meer Huron valt. Het geheel is eene hooge vlakte, met goede weiden; deels zeer vruchtbaar en deels dor en onvruchtbaar. Ook zijn er uitgestrekte bosschen van eiken- en ander timmer- en fijn hout. De luchtsgesteldheid is verschillend, en koortsen, buikloop, enz. zijn er gewone ziekten. Het meer Clara bevriest van December tot Februarij. De kopermijnen zijn nog weinig onderzocht. Het fort St. Joseph schijnt de beste plaats te zijn. Er ontbreken nadere berigten. De oorspronkelijke inw. zijn de Tschippaways.

MICHILLIMACKINACK, breede riv. of straat, waardoor het meer Huron met dat van Michigan gemeenschap heeft. 2. M. of *Mackimack*, sterkte op een eil. in de straat van Michillimackinack, met een dorp van 150 huizen. 3. Klein M., N. Amer. riv. in het land der Illinezen.

MICHINIPI, zie Assiniboleu.

MICHIPIPICOTON, N. Amer. eil. in het Bovenmeer, in Op. Canada. 2. Factorij der Comp. van de Hudson's baai, in Opper Canada.

MICHISCOUI, N. Amer. riv., die in het meer Champlain valt.

MICHLA, dorp in Saksen-Weimar, met 1100 inw.

MICHO COVE, N. Amer. baai in Canada, aan den Z. O. oever der riv. St. Lourenz. 49. 5. N. B.

MICHOWITZ, Boh. D., kreits Kaurzim.

MICIGLIANO, Nap. dorp, prov. Abruzzo Ulteriore.

MICKERY, klein Eng. eil. in de golf van Forth; 3 uren N. W. van Leith.

MICKHAUSEN, Beij. D., Op. Donaukr.

MICKLEOVER, Eng. dorp, gr. Derby.

MICKLE ROOE, een der klein Shetland eil. 15. 57. L. 60. 30. N. B.

MICKLETON, Eng. D., gr. Gloucester.

MICKTEN, Saks. D., kreits Meissen.

MICOCO, zie Anzico.

MICOYA, N. Amer. baai aan de Z. W. kust van Mexico, in de Stille Zuidzee. 10. 15. N. B.

MICUIPAMPA, stad in Peru, prov. Caxamarca, met rijke zilvermijnen; 11,800 voet boven de oppervlakte der zee liggen.

MIDDELBERT, Nederl. D., prov. en arr. Groningen, met de buurt Eavelgum.

MIDDELBEERS, OOSTER en WESTERBEERS, 3 Nederl. D., prov. N. Braband, arr. Eindhoven, te zamen met 845 inw.

MIDDELBURG, Nederl. distr., prov. Zeeland, op de eil. Walcheren en St. Joostland, in de 6 kantons Middelburg, Oostburg, Sluis, Veere, Vlissingen en IJzendijke, 45,910 inw. bevattende. 2. Hoofdpl. van voorn. Nederl. distr. en geheele prov. Zeeland, midden in het eil. Walcheren gelegen. Zij heeft acht poorten (waaronder de Vlissinger en Veersche of Dampoorten uitmunten), en door eene geheel nieuw aangelegde haven, gemeenschap met de zee; 3 herv. kerken, waarvan de Nieuwe thans de graftomben der zoo zeer beroemde helden EVERTSEN, gelijk ook die van ADRIANUS JUNIUS en van WILLEM II., roomsch koning en graaf van Holland, en zijnen broeder FLORIS, voogd van Holland (beide laatsten op last van Z. M. den koning, geheel vernieuwd) bevat. Verder 1 luth., 1 doopsgezinden, 1 roomsche, 1 waalsche en eene episcopaalsche kerk, 1 synagoge, de abdij van St. Nicolaas, thans de vergaderplaats der staten van Zeeland, met vele oudheden en fraaije afbeeldingen, en een heerlijk klokkenspel. Vervolgens het stadhuis, de latijnsche school, eene tee-

teeken-akademie, twee natuurkundige genootschappen, een schoon museüm, met een fraai planetarium; het beroemde Zeeuwsche genootschap der wetenschappen, dat onder vele zeldzaamheden, thans nog het rad bewaart, waaraan de groote DE RUITER als jongen, gedraaid heeft; eene heerlijke boekverzameling, enz. Ook is er een schoon ingerigt bedelaars-gesticht, en 13,000 inw., die eene azijnmakerij, brouwerijen, snuif-, pel-, zaag-, olie-, run- en trasmolens, koper- en metaalgieterij, loodgieterij, looijerijen, stijfselmakerij, zeepziederij, zoutkeeten, en buiten de stad saijet- en passementfabr, tabakskerverijen en eene roetsmelterij hebben, en verder door den zout- en graanhandel en de scheepvaart bestaan. Geboortepl. van PAULUS VAN MIDDELBURG, de EVERHARDI'S, BOREEL, BYNKERSHOEK, ATTERS, DE LA RUE, D'OUTREIN, GOERÉE, BODDAERT, enz. 21. 17. L. 51. 30. N. B. 2. M. of *Eooa*, een der Vrienden-eil., door TASMAN ontdekt. 3. Eil. aan de kust van Ceylon. 4. M. of *Middelbourg*, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Eeclo, met 750 inw. 5. Klein O. Ind. eil. aan de kust van Java, in de baai van Batavia. 6. Nederl. buurt in Z. Holland, distr. Rotterdam, nabij Reeuwijk.

MIDDELFAHRT, Deen. stadje, eil. Funen, ambt Odenzee, met 1000 inw.

MIDDELHARNIS, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Brielle, door de inw. *Mijnheersen* genoemd, met een fraai raadhuis, eene schoone kerk, goede haven, 2100 inw., visscherij, landbouw en meekrapteelt.

MIDDELIE of *Middelye*, Nederl. D. in N. Holland, kwart. Hoorn. Hieronder behoort Axwijk of Akswijk.

MIDDELKERKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 700 inw., die van de visscherij bestaan.

MIDDELKOOP, zie Leerbroek.

MIDDELLANDSCHE ZEE, eene der Europische zeeën, tusschen dit werelddeel, Azië en Afrika gelegen. Behalve de twee grootste golven, die daarom ook zeeën (Adriatische en Egeïsche) genoemd worden, beslaat zij eene oppervlakte van 38,000 V.M., en heeft met den Atl. Oceaan geene gemeenschap, dan door de straat van Gibraltar, in het midden van welke zeeëngte, men eenen sterken stroom naar binnen gewaar wordt: terwijl men aan de beide zijden, juist eenen tegenovergestelden loop, naar buiten, bemerkt, die echter, veel minder dan de middelstroom is. Daar deze zee, behalve door den middelstroom, nog eene ontzaggelijke menigte water, door de veelvuldige riv., die in dezelve uitloopen, ontvangt, is het altijd eene groote moeijelijkheid geweest om te verklaren, waar deze massa van water blijft, daar de zee niet vergroot, dewijl zij hooger wordende, zich met geweld in den Oceaan zou moeten storten. Het waarschijnlijkste gevoelen is, dat zij het overtollig water meestal uitwasemt, hetwelk door een onderaardsch vuur, welks bestaan door de menigvuldige vulkanische uitbarstingen in dezelve blijkt, veroorzaakt wordt. De winden zijn er veranderlijk, en eb en vloed niet zeer sterk. In dezelve vindt men de golf des Lions, die van Genua en de Etrurische zee: aan de Afr. zijde de Syrische golf, de Egeïsche zee of Archipel; verder de Adriatische en Jonische zee, en eene menigte eil.

MIDDELROODE, zie Berlikum.

MIDDELROGGEVELD, zie Roggeveld.

MIDDELSTUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

MIDDELSOM, Deen. herred, stift Wiborg, op 4 V. M. 4,000 inw. tellende.

MIDDLE, Eng. kerspel, gr. Salop, met 800 inw. 2. Bank en vischplaat in den Atl. Oceaan, van St. Peter's bank tot Sable Island loopende, en ten Z. O. van kaap Breton Island gelegen. Op sommige kaarten staat dezelve tusschen 320. 9. en 318. 14. L. en 44. 32. en 45. 34. N. B. 3. M. *Kaap*, de W. punt van Staten Land in de Z. Amer. straat le Maire. 4. M. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Northumberland, valt in de Susquehannah. 5. M. *Fork*, N. Amer. riv., prov. Kentucky. 6. M. *Granville*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampshire. 7. M. *Haddam*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Middlesex. 8. M. *Hero*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Grand Isle. 9. M. *Hook*, dorp der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Somerset. 10. M. *Island*, Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, met een zoutmeer. 140. 56. L. 34. 7. Z. W. 11. M. *Island*, eil. in de Ind. zee, in de straat tusschen Billiton en Banca. Het verdeelt de straat in tweeën, waarvan de W. gewoonlijk Gaspar's straat, en de O. vaart Clement's straat genoemd wordt. Het eil. is lang, heeft verscheidene buurten en veel hout. Het wordt somtijds Lang eil. genoemd. 12. M. *Island* of *Thwart the Way*, klein O. Ind. eil., in het naauwste gedeelte van de straat Sunda, over Hog's punt van Suma-

matra. Het geheele jaar loopt er een geweldige stroom langs. 123. 29. L. 5. 55. Z. B. 13. M. *Island*, klein O. Ind. eil. in de straat Seleyer, bij de Z. kust van Celebes. 138. 38. L. 5. 40. Z. B. 14. M. *Island*, klein O. Ind. eil. in de Ind. zee, bij de Z. W. kust van Bouton. 140. 37. L. 5. 38. Z. B. 15. M. *Islands*, groep N. Amer. eil. in 't meer Huron. 294. 13. L. 45. 1. N. B. 16. M. *Islands*, groep N. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Mexico. 9. 30. N. B. 17. M. *Island Creek*, N. Amer. riv. van Virginië, valt in de Ohio. 296. 24. L. 39. 16. N. B. 18. M. *Lake*, N. Amer. meer in Canada; 100 mijlen van Quebec. 308. 10. L. 51. 44. N. B. 19. M. *Panton*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin. 20. M. *Point*, kaap aan de O. kust van Labrador. 314. 46. L. en 59. N. B. 21. M. *Punt*, landpunt op Nieuw Holland, aan de W. kust der golf van Carpentaria. 22. M. *River*, N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Chesapeak; Z. W. van Gunpowder riv. 23. M. *States*, eene der grootste verdeelingen van de N. Amer. Rep., waartoe behooren de staten of prov. New York, New Jersey, Pennsylvanië, Delaware, Ohio en Indiana.

MIDDLEBIE, Schot. kerspel, gr. Dumfries, met 1680 inw.

MIDDLEBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Plymouth, met 4400 inw.

MIDDLEBURG, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Genesee. 3. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Loudoun. 4. N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Frederick. 5. N. Amer. vlek, prov. Kentucky, gr. Nelson.

MIDDLEBURG KEY, klein W. Ind. eil., bij het eil. St. Martin.

MIDDLEBURY, stad der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Addison, met schoone fabr., veel handel, twee drukkerijen en 2200 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. New Haven, met 850 inw.

MIDDLEFIELD, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Hampshire, met 850 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 2000 inw.

MIDDLEHAM, Eng. marktvlek, gr. York, met 750 inw.

MIDDLESEX, Eng. gr., tusschen Hertford, Essex, Kent, Surry en Buckingham, of tusschen 17. 10. en 17. 40. L. en 51. 28. en 51. 44. N. B. gelegen, en op 13½ V. M. (behalve het tot Surry behoorende Southwark), 953,300 inw. bevattende. Het land is deels vlak, deels golvend. De hoogste heuvels zijn: Hanger Hill, Tower en Kings Harbour. De riv. zijn: de Theems, de Paddington, de Regent, de Brent, de Colne, de Lea, de New River. Ook is hier het Grand Junction Kanaal. Ook zijn er eenige gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is vochtig en veranderlijk, terwijl in het voor- en najaar de orkanen niet zeldzaam zijn. Het gr. is als een tuin aangelegd, waar woning aan woning, en park aan park liggen. Hetgene de landbouw opbrengt, wordt door de hoofdstad verteerd, en is uitmuntend. De tarw wordt voor de koninklijke bakkerij bewaard. Verder teelt men er gerst, boonen, erwten, hop, heerlijke moesgroenten, beziën, enz. Er wordt veel hooi gewonnen; doch het vee dient alleen voor melk en kalveren; weinig vee wordt vet geweid. Men graaft er tigchel- en potäarde. Er zijn heerlijke fabr., welker waren eenen aanzienlijken uitvoer opleveren, en tallooze buitenplaatsen. Het gr. wordt in zes *hundreds* verdeeld. De hoofdstad is Londen. 2. N. Amer. gr., prov. Massachusetts, met de riv. Merrimack, Charles en 52,800 inw. De voorn. steden zijn: Charleston, Cambridge en Concord. 3. N. Amer. gr., prov. Connecticut, met de riv. Connecticut en 20,720 inw. De hoofdstad is Middletown. 4. N. Amer. gr., prov. New Jersey, met 20,380 inw. De voorn. steden zijn: Nieuw Brunswijk en Amboy. 5. N. Amer. gr., prov. Virginië, met 4420 inw. De hoofdstad is Urbanna. 6. Drie vlekken der N. Amer. Rep., als: een prov. Vermont, gr. Washington, met 400 inw.; een prov. Nieuw York, gr. Ontaria, met 1080 inw., en een prov. Pennsylvanië, gr. Butler. 7. Kanaal in de N. Amer. Rep., hetwelk Bostonhaven met de Merrimack vereënigt.

MIDDLETON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met katoenspinnerijen fabr. en 4420 inw. 2. Eng. dorp, gr. Norfolk. 3. Vijf Eng. D., gr. Suffolk, Warwick, Derby en 2 in York. 4. M. *Cheney*, Eng. kerspel, gr. Northampton, met 1170 inw. 5. M. *in Teesdale*, Eng. vlek, gr. Durham, met 1000 inw. 6. Ier. stadje, gr. Cork, met eene onderaardsche riv. en een merkwaardig hol. 7. Vier vlekken der N. Amer. Rep., als: een prov. New Hampton, gr. Stafford; een prov. Massachusetts, gr. Essex; een prov. Pennsylvanië, gr. Cumberland, met 2350 inw. en een prov. Ohio, gr. Columbia. 8. N. Amer. vlek in Op. Canada, distr. Lon-

Londen. 9. M. of *Sir Charles Island*, een der Austr. Vrienden eil. in de Stille Zuidzee, met eenen vruchtbaren grond.

MIDDLETOUN, Schot. D., gr. Edinburgh.

MIDDLETOWN, stad der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Middlesex, met vele fabr., 2020 inw. en een kerspel van 5480 inw. 2. Bloeijende stad der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin, met handel. 3. Drie vlekken der N. Amer. Rep., als: een prov. Nieuw York, gr. Delaware, met 2350 inw.; een prov. Pennsylvanië, gr. Delaware, met 1000 inw. en een prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 1630 inw. 4. Verscheidene onbeduidende dorpen der N. Amer. Rep. dragen dezen naam.

MIDDLEWAY, N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Jefferson.

MIDDLEWICH, Eng. marktvlek, gr. Chester, met zoutbronnen, katoenfabr. en 1150 inw.

MIDDOGE, D. in Holstein-Oldenburg.

MIDGHAM, Eng. dorp, gr. Berk.

MIDGLEY, Eng. vlek, gr. York.

MIDHURST, Eng. vlek, gr. Sussex, met 1270 inw.

MIDIA, Turk. stad in Romanië, sandschakat Kirkhilissa, aan de Zwarte zee.

MIDIAN, zie Madean.

MIDILLU, zie Lesbos.

MIDLAND, N. Amer. distr. in Opper Canada, slechts nog maar voor een klein gedeelte aangebouwd, en tusschen het land der Uttawa's, het St. Johns distr., het meer Ontario en Newcastle distr. gelegen. Het land heeft ten Z. het schiereil., Prins Edward's, hetwelk door de Quinte baai, in 't meer Ontario, van het vasteland is gescheiden. Het heeft twee baaijen, de St. Pieter en Prins Edwards baai, en een klein meer, dat in het meer Ontario uitloopt. De Trente loopt op de grenzen van Newcastle distr., in de Quinte baai uit, maar aldaar ontlasten zich ook de kleine riv. de Shannon, de Moora en de Appenee. In het N. boschachtig gedeelte van het distr. is het einde van eenen tak der landshoogte, die uit Newcastle komt. Op de N. O. grenzen stroomt de Uttawa, die eenige watervallen heeft. Ook wordt er een kanaal gegraven om de laatste riv. met het meer Huron te vereenigen, en die dwars door het distr. loopen zal. De leemachtige grond is buitengewoon vruchtbaar, en brengt veel tarw voort. De zaaitijd is in het midden van April; de oogst in Julij. De veeteelt is er vrij aanzienlijk, vooral de schapen- en varkensfokkerij. De bosschen hebben alle soorten van hout, maar delfstoffen heeft men, behalve eenigen steen en kalk, nog weinig gezocht. Het getal der inw. was in 1817 omtrent 50,000. De hoofdstad is Kingstown.

MIDLUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, op het hoogste der Midlumer terpen, tusschen Harlingen en Franeker.

MIDMAR, Schot. dorp, gr. Aberdeen.

MIDNAPORE, O. Ind. distr. in Bengalen, tusschen Ramghur, Burdwan, Hooghly, enz., op $339\frac{1}{2}$ V. M. $1\frac{1}{2}$ mill. inw. bevattende. Het land is meestal vlak, ten W. door heuvels begrensd, met vele bosschen en bijzonder veel indigo, betel en suiker. 2. O. Ind stad in voorn. distr., aan de Kassaï, met een fort, thans tot eene criminele gevangenis ingerigt, 1 hospitaal en eenen aanzienlijken handel. 105. 11. L. 22. 25. N. B.

MIDNOI, zie Mednoi.

MIDOU, riv. van 't Fr. dep. Landes, die bij Mont de Marsan in de Douze valt.

MIDOES, Port. dorp, prov. Beira, met 1320 inw.

MIDOUZE, Fr. riv., dep. Gers, valt in de Adour.

MIDRA-BAHR, lands. of onderkoningrijk van Tigre in Abyssinië, eene lange doch smalle streek lands, aan de Roode zee, welks N. deel Habeb of het land der Agouzi heet. In de O. grens gebergten wonen de zwarte volken Schuho. De stadhouder van Midra-Bahr voert den titel van *bahr-nogasch* of koning der zee, maar zijn aanzien is veel verminderd, sedert de kusten van zijn gebied zijn afgenomen, en tot de van Abyssinië afgescheurde landen behooren.

MIDSAMA, Jap. stad op Niphon.

MIDSLAND, Nederl. dorp op het N. Hollandsch eil. Terschelling, met eene kerk en de buurt Oosterend.

MIDSUMMER NORTON, Eng. dorp, gr. Somerset, met 1750 inw.

MIDSUS, Jap. stad, eil. Niphon.

MIDWAAG, dorp op 't Noorw. eil. Waagoe, een der Faroër eil.

MIDWOLDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met 1 hervormde en doopsgezinden kerk, zwaren klei- en veengrond. 2. Dorp aldaar, arr. Groningen.

MIDZIEZ, Pool. stad, waiw. Sandomir.

MIDZINAGORA, Pool. dorp, waiw. Krakau, met koper-, en ijzergroeven.

MIECHOW, Pool. stad, waiw. Lublin. 2. Pool. stad, waiw. Krakau, op heuvels gebouwd, met 2 kerken en 1500 inw., die veel handel drijven.

MIÉCRET, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant.

MIEDAR, Pruis. D., regdst. Oppeln.
MIEDNIKI, Rus. dorp, gouv. Wilna, met 1000 inw.
MIEDZERZYCE, Pool. stadje, waiw. Podlachië, aan de Krzna; 1800 inw.
MIEDZIANI GORA, zie Midzinagora.
MIEDZIBORZ, Rus. stad, gouv. Podolië, aan de Bog, met 4250 inw.
MIEDZISKO, Pruis. stadje, regdst. Bromberg.
MIEDZNA, Pool. stadje, waiw. Podlachië, met 600 inw.
MIEGSKA GORKA, zie Görchen.
MIEHLEN, Nassausch D., ambt Rasbütten, aan de Muhlenbach, met 1100 inw.
MIELAN, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Miraude, met 1520 inw.
MIELCE, Gallicisch D., kreits Tarnow.
MIELCZYN, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, kreits Gnesen.
MIELNICA, Rus. D., gouv. Volhynië.
MIELNICE, Galicisch dorp, kreits Czortkow, aan de Pódhorze.
MIELNICK, Rus. stadje, gouv. Grodno.
MIELOSLAW, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 1050 inw.
MIEN, Chin. stad van den 3 rang in Shensi, en van den 2 rang in Setchuen. 2. Zweed. meer, Kronabergs-län.
MIENDSIBORS, Rus. vlek, gouv. Podolië, met 4250 inw.
MIENEN, zie Menitz.
MIEN-TSCHEU, Chin. stad van den derden rang in Setchuen.
MIEN-YANG, Chin. stad van den 2 rang in Houquang. 30. 12. N. B.
MIERA, Spaan. riv., valt in de Santander baai.
MIERANSKEN, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen, met 550 inw.
MIERAU, Morav. dorp, kreits Iglau.
MIERDE (HOOGE EN LAGE), Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, aan de Hilvei, met Hussel 1640 inw.
MIEREN, groep rotsige eil., voor de haven. 2. Klein eil. en klippen tusschen Sornos en Patmos in den Archipel. 3. Riv. aan de O. kust van Afr.
MIERLOO, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, met 1600 inw.
MIERY, Fr. dorp, dep. Jura.
MIES of *Silberstadt*, Boh. riv. en stadje, kreits Pilsen, met 2380 inw., lood- en zilvergroeven.
MIESBACH, Beij. dorp, Isarkreits.
MIESCHOW, zie Einsiedel.
MIESCISKA, zie Medziska.
MIESENHEIM, Pruis. dorp, regdst. Coblentz, kreits Mayen, met 500 inw.
MIESNICZA, Illyr. riv., valt in de Kulpa.
MIESZKOW, Pruis. stad, regdst. Posen.
MIETAU, zie Mitau.
MIETERSHOLZ, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 1300 inw.
MIETESHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 550 inw.
MIETINGEN, Oostenr. dorp, Donaukreits, met 900 inw.
MIETTE, riv. in 't Fr. dep. Aisne.
MIFFLIN, gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met aanzienlijke korenvelden en weiden, ijzer en andere mineralen, zeer bergachtig, met 12,150 inw. en Lewistown tot hoofdstad. 2. Vier vlekken in de prov. Alleghany, Columbia, Pennsylvanië en Ohio.
MIFFLINBURG, N. Amer. dorp, prov. Northumberland.
MIGALGARA, Turk. stad in Romanië, sandschakat Gallipoli, met moskeën, baden en eene schoone karavansera.
MIGLIACINO, Sard. vlek in Milaan, prov. Navarre, met vele landhuizen. 2. Sard. vlek in Piëmont.
MIGLEAZKO, Turk. riv., die in de Bosna valt.
MIGLONILLA, Spaan. vlek, prov. Cuenca, met eene zoutmijn.
MIGNE, Fr. dorp, dep. Vienne.
MIGNON, riv. in 't Fr. dep. Sèvres.
MIGRO, Schot. riv., gr. Fife.
MIGTON, Fr. vlek, dep. Neder Charente, arr. Saintes, met 1000 inw.
MIGUEL (ST.) EL GRANDE, N. Amer. stad in Mexico, distr. van dien naam, met 3000 inw. 291. 32. L. 21. 45. N. B. 2. Sterkte in Z. Amer., prov. Buenos Ayres, aan eene kleine riv., aan de Z. zijde van het meer Mini. 324. 10. 30. L. 33. 45. Z. B. Tusschen 323. en 330. L. liggen in Z. Amer., vele kleine volkplantingen van dien naam. 3. Z. Amer. stad en distr. van Guatimala. 4. N. Amer. stad in Mexico, prov. Nicaragua, aan de N. W. kust van baai Amapalla. 289. 50. L. 13. 35. N. B. 5. Volkpl. in Quito, prov. Esmeraldas. 6. Spaan. missie van monniken in Nieuw Albion, aan de kust der Stille Zuidzee. 7. M. of *St. Bernardo*, klein eil. in het N. der Stille Zuidzee, het N. van die, welke het kanaal van St. Barbara, ten W. begrenzen. 257. 49. L. 34. N. B. 8. Braz. riv., die in den Atl. oceaan valt. 9. Drie Z. Amer. riv. van Peru, prov. Pasto, Tucuman en St. Cruz de la Sierra. 10. Riv. van Quito, prov. Esmeraldas. 11. Z. Amer. dorp in Nieuw Grenada. 12. Spaan. vlek, prov. Toro. 13. M. of *de la Ribera*, Spaan. vlek, prov. Zamora, aan de Maderal. 14. M. of *de Serre Zuela*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 15. Baai en dorp op het Phi-

lip-

lippijnsch eil. Manilla.

MIGUEL (ST.), een der Afr. Azorische of Vlaamsche eil., ten N. van Santa Maria, op 352. L. en 39. N. B.; 18 mijlen lang en twee breed, met 55,000 inw. Het is vulkanisch en bergachtig, en heeft veel door aardbevingen en uitbarstingen geleden. Echter is de grond grootendeels ongemeen vruchtbaar. Slechts ⅕ deel des eil. is bebouwd, en echter is het zoo rijk aan koren (vooral tarw), wijn en moesgroenten, dat het jaarlijks eene groote menigte daarvan, naar de andere eil. en naar Portugal kan uitvoeren. Ook wordt er veel gierst en vlas gebouwd. De wijnoogst wordt op 5000 pijpen jaarlijks gerekend. Van het vlas wordt grof linnen gemaakt, waarvan jaarlijks 3 schepen naar Braziliё gezonden worden. Ook heeft men er lakens. De handel van dit eil. wordt meest door vreemde schepen gedreven, en is de belangrijkste van al de Azorische eil. De hoofdpl. is Punta Delgade.

MIHALY, Hong. D., kom. Oedenburg.

MIHIEL (St.), Fr. stadje, dep. Maas, aan de Maas, met handel in wijn, granen en olie, fabr. en 5200 inw.

MIHLA, Saks. Weim. dorp in Eisenach, ambt Kreuzburg, met 1000 inw.

MIHRDSCHAN of *Isferain*, Perz. stad, prov. Khorassan, met een versterkt kasteel.

MIHRIBAN, Turk. stad, prov. Schehrsor.

MIIT ABUL, MIIT BEDR, MIIT DEMSIS, MIIT GERA, MIIT HARUN, MIIT KAMAR, MIIT EL KOLI, MIIT LASSI en MIIT NASER, 9 dorpen in Ned. Egypte, meest alle aan den Nijl.

MIJA, Jap. stad, eil. Niphon, aan eene riv. en de baai Owari, met 2000 huizen, een paleis en den merkwaardigen tempel *Alzta*. De haven is slecht.

MIJAKI, Jap. stad, eil. Niphon.

MIJANES, Fr. dorpje, dep. Arriège, aan de Somme, met 500 inw.

MIJARES, Spaan. riv. in Valencia. 2. Spaan. vlek, prov. Avila.

MIJARISIMA, een der kleine eil. van Japan. 157. 31. L. 34. 10. Z. B.

MIJAVARA, Jap. stad van Niphon.

MIKAILOWKA, Rus. vlek, gouv. Tauriё, met 3500 inw.

MIKALIDSA, Turk. Aziat. stad en riv., aan de Zwarte zee.

MIKALITSI, Turk. Aziat. stad, aan eene riv., die in de Marmerzee valt; 12 mijlen W. van Bursa.

MIKE, Jap. stad op het eil. Ximo.

MIKEN, Rus. Aziat. sterkte, gouv. Kaukazus; 13 m. W. van Ekaterinogrod.

MIKHAILOWKA, Rus. kreits, gouv. Rjäsan, tusschen 56. 9. en 56. 49. L. en 53. 52. en 54. 29. N. B., door de Prona bespoeld, eene vlakte met goed bouwland en weiden, maar weinig bosch; geeft zeer veel koren, boekweit, vlas, hennep, moesgroenten en hop, waarmede de markt van Moskou voorzien wordt. Ook worden er vele bijen gehouden, en garen gesponnen. 2. Hoofdpl. van voorn. Rus. kreits, aan de Prona, met 1900 inw., handel en landbouw. 56. 27. L. 54. 72. N. B.

MIKIKINTSK, Rus. vlek in het land der Donsche Kozakken, met jaarmarkten, paarden- en veehandel.

MIKLOS (ST.), hoofdpl. van het Hong. kom. Liptau, aan de Waag, met 1300 inw., akkerbouw, brandewijnstokerijen, brouwerijen en 4 jaarmarkten. Nog 16 Hong. dorpen, als: 4 in het Banaat, kom. Beregh, Bihar, Eisenburg, Hewesch, Kömörn, Oedenburg, Pesth, Presburg, Raab, Salad, Wieselburgh en Schumegh.

MIKOLAJOW, Galicisch vlek, kreits Brzezani.

MIKOLAYOWCISNA, Rus. stad, aan de zamenkomst der Howekranka en Memel.

MIKOLOW, zie Micolai.

MIKULINCE, Galicische stad, kreits Tarnopol, aan de Sered, met 2000 inw.

MIL, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met St. Hubert 1870 inw. tellende.

MILA, N. Afr. vlek in Tunis; 3 mijlen Z. van Constantina.

MILAAN, gouv. van het Lomb. Ven. rijk, het W. deel van hetzelve, tusschen Zwitserland, Venetiё, Modena, Parma en Sardiniё gelegen, en op 390 V. M. 2,191,700 inw. tellende. Het wordt in 9 legatiёn verdeeld. De hoofdstad is Milaan (zie verder Lomb. Ven. koningrijk). 2. Legatie in voorn. gouv., tusschen Como, Bergamo, Lodi, Pavia en Sardiniё gelegen, en op 45 V. M. 428,550 inw. bevattende. Het is een heerlijk, vlak, zeer vruchtbaar en welbebouwd land, zonder bosschen en bergen, slechts met geringe heuvels, door de riv. Mincio en Adda begrensd, door de Olona, Sesia, Lambro en Muzza bespoeld, en door de Naviglio Grande en Naviglio Martesana doorsneden. Het geheele land gelijkt eenen tuin, welke door ontelbare wateren, grachten en slooten, in bijzondere deelen is afgedeeld, en waarin akkers, weiden, wijn- en boomgaarden door elkander liggen. Men teelt er allerlei granen (ook maïs en veel rijst), zeer schoone tuinvruchten, vele boomvruchten, meloenen en wijn. Er is veel zijdeteelt en horenvee, dat

dat de *stracchino*, eene der beste Italiaansche kazen geeft; maar het land heeft gebrek aan hout, zout en allerlei mineralen. Ook bepalen zich de fabr. alleen tot de ruwe bewerking der zijde, en andere fabr. vindt men slechts in de hoofdstad en te Monza. De legatie is in 16 distr. verdeeld. 3. Hoofdstad van voorn. gouv., legatie, en van het geheele Lomb. Ven. kon., aan de Olona, terwijl zij ook door de Naviglio Grande met de Ticino en door de Naviglio Martesana met de Adda gemeenschap heeft. Het is eene zeer uitgestrekte plaats, de zetel van den onder-koning, der onderscheidene collegiën, regtbanken en van den aartsbisschop, door eene sterke citadel en 6 bastions verdedigd, met 22 poorten, verscheidene opene plaatsen, waaronder de prachtige circus boven alle pleinen van dien aard uitmunt; meestal kromme, naauwe en gansch niet schoone straten; maar fraaije kerken, ten getale van 67, waaronder vooral de hoofdkerk, eene der schoonste der christenheid, 454 voeten lang, 270 voeten breed, met eenen 232 voet hoogen koepel, eenen toren van 335 voeten, en het graf van den *H. Borromeo.* Verder het *Pantheon*, met de graven der beroemdste Lombarden; de Alexander's en voorm. Jesuitenkerk. Nog verdienen opmerking het aartsbisschoppelijk paleis, dat der regering, de bezienswaardige munt, de vier schouwburgen, waarvan *della Scala* in 6 rijen, meer dan 400 loges heeft, en 7000 menschen bevatten kan; een aantal gebouwen aan godsdienstige en geleerde inrigtingen behoorende, en verscheidene bijzondere paleizen, 30 hospitalen, wees-, vondelingen- en ziekenhuizen, waaronder het groote hospitaal voor 3600 personen, waartoe de inrigting *di Sta. Corona*, het kraamvrouwen en vondelingen-huis *Sta. Catharina alla ruota* voor 4000 kinderen, en het krankzinnigenhuis *La Senaora* behooren. Vervolgens verscheidene wees-, gast-, werken industriehuizen, het gesticht van den graaf ST. CROCE, enz.; twee lyceën, 2 gymnasiën, 2 instituten voor wetenschappen en kunsten, eene akademie der schoone kunsten, eene mosaïkschool, een conservatorium der muzijk, verscheidene collegiën, regtsgeleerde, philologische, heel-, genees-, veeartsenij- en vroedkundige, oude en hedendaagsche taalkundige scholen; het topographisch instituut, eene bibliotheek van 60,000 boekdeelen en 15,000 handschriften, met vele merkwaardigheden; de beurs, het museüm, het kabinet van naturaliën, de sterrenwacht, de bank en 136,000 inw., die katoendrukkerijen, eene groote, door de regering onderhoudene tabakskerverij, fabr. van zijden stoffen, band, zout- en zwavelzuren, lakens, papieren behangsels, chocolaad, reukwater, rijtuigen, meubels, wis-, heel- en natuurkundige instrumenten, speelkaarten, glas en spiegels, looijerijen, salpeterziederijen en vele juweliers hebben. Om de ongezonde dampen teelt men er geen rijst. De handel is er van weinig belang, en er heerscht over het algemeen weinig levendigheid. De boekhandel is er vervallen. Om de stad zijn vele buitenplaatsen. 26. 51. L. 45. 28. N. B. 4. Sard. lands., thans tot Piëmont behoorende, tusschen Zwitserland, het Lomb. Ven. kon., Genua, Montferrat, en het overige Piëmont gelegen, en op 154 V. M. 555,500 inw. bevattende, door den Po, de Bormida, Orba, Belbo, Agogna, Scrivia, Terdoppio en Tanaro, en op de grenzen door het Lago Maggiore bespoeld, met eenen zeer vruchtbaren grond, die alle soorten van koren, peul- en tuinvruchten, rijst, wijn, hennep, vlas, meekrap, vette weiden, ijzer en marmer oplevert. Ook is er zout en fabr. van zijde, glas en andere waren. Het wordt in de prov. Alessandria, Lumellina, Tortona, Voghera, Bobbio, Sioccomario, Vigevanasco, Novara en Sesia verdeeld.

MILAGRO, Spaan. D., prov. Novara.

MILAN, Turk. Aziat. riv. en plaats in Natolië. 2. Spaan. vlek, prov. Burgos.

MILANESE, Spaan. dorp in Valencia.

MILASLOW, Pruis. stadje, regdst. Posen, aan de Wartha, met lakenfabr.

MILATYN, Rus. stad, gouv. Volhynië.

MILAW, Rus. stadje, prov. Grodno.

MILAWECZ, Boh. plaats, kreits Klattau.

MILAZZO, Sicil. stad, prov Messina, met handel en 6,320 inw. Er is een vuurtoren op kaap Bianco. 32. 54. L. 38. 15. 45. N. B.

MILBITZ, dorp in Saksen-Gotha.

MILBORNE PORT, Eng. haven, gr. Somerset, met fabr. en 1100 inw.

MILBOURNE, Eng. riv., gr. Northumberland, die in de Tyne valt.

MILBROAK, Ier. dorp, gr. Kildare.

MILBURNE-FOREST, Eng. bosch in West Moreland.

MILCHDORF, Oostenr. D., Traunkreits.

MILDA, D. in Saks. Gotha; 200 inw.

MILDAM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

MILDEN, Zwits. stadje, kanton Waadt, met 2400 inw. en transito-handel.

MILDENFURT, Weim. ambt en kasteel

teel bij Weida, aan de zamenvloeijing der Weida en Elster.

MILDENHALL, Eng. vlek, gr. Suffolk.

MILDHORST, Eng. dorp, gr. Sussex.

MILDINSKOI, Rus. D., gouv. Wologda.

MILEC, Galic. dorp, kreits Tarnow.

MILE END, Eng. dorp, gr. Middlesex.

MILES, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Greene, met 1100 inw.

MILESBURG, N. Amer. stad, prov. Pennsylvanië, gr. Centre.

MILESEN of *Mühlessen*, Boh. dorpje, kreits Elbogen, met 31 huizen.

MILETIN, Boh. vlek, kreits Biczow.

MILETO, Nap. stadje, prov. Calabrië Ultra II, met 4 kerken en 1780 inw.

MILFORD, Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 500 inw. 2. Eng. buurt, gr. Wilt, met 400 inw. 3. Dertien vlekken der N. Amer. Rep., in de prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 900 inw.; prov. Connecticut, gr. Newhaven, met 2670 inw.; prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1120 inw.; prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 2020 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Wayne; prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin, met 2100 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Somerset, met 1200 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 1350 inw.; prov. Delaware, gr. Kent; prov. Ohio, gr. Butler, met 1050 inw.; prov. Ohio, gr. Delaware; prov. Ohio, gr. Clermont; prov. Z. Carolina, distr. Greenville. 4. *New* M., stadje der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Susquehannah, met 200 inw. 5. Twee N. Amer. vlekken, prov. Maine, gr. Lincoln, met 800 inw.; prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 3550 inw. 6. *Upper* M., N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, met 2030 inw.

MILFORD HAVEN, inham der zee, aan het Z. W. einde van Wallis, gr. Pembroke, op welks W. punt, St. Ann's genaamd, een fort staat, met de stad Milford Haven, met handel, veel doortogt en 2 markten. 51. 43. N. B. 2. N. Amer. baai aan de kust van Nieuw Schotland, ten Z. W. van straat Canso. 3. N. Amer. baai aan de N. kust van Virginië. 301. 26. L. 87. 26. N. B.

MILGEN, Nederl. buurt in Overijssel, nabij Rechteren.

MILHAC, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, met 2210 inw.

MILHARS, Fr. vlek, dep. Tarn.

MILHAU, Fr. arr., dep. Aveiron, dat op 36½ V. M., 56,850 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voorn. Fr. arr., aan de Tarn, in een vruchtbaar oord, met regte straten, eene kamer van koophandel, 5,600 inw., fabr. van hoeden en leder, looijerijen en handel. 44. 10. N. B.

MILDHAUD, Fr. stadje, dep. Gard, arr. Nimes, met 1280 inw.

MILHEZEE, Nederl. gehucht, prov. N. Braband, tot Bakel behoorende.

MILIANA, zie Maniana.

MILICIA, Sicil. riv. en dorp, prov. Palermo.

MILIQUEAN CREEK of *Hollands Rivier*, N. Amer. riv. in Canada, die in het meer Simcoe valt.

MILIKINO, Rus. D., gouv. St. Petersburg.

MILILO, Sicil. stad, prov. Syragossa, met 2500 inw., en wijnoogst.

MILIN, Boh. vlek, kreits Beraun.

MILIS, Sard. dorp, prov. Arborea, met 1500 inw. en zijdeteelt.

MILITAIRGRENZEN, Oostenr. grenslanden in Hongarije, naar derzelver ligging aan de uiterste grenzen, aldus genoemd, en als in eene aaneengeschakelde keten, langs de Turk. grenzen, van de Adriatische zee tot aan Galicië zich uitstrekkende, terwijl zij Provinciaal Kroatië, Slavonië, Hongarije en Zevenbergen omringen. Zij liggen dus tusschen het Morlacher kanaal, het kon. Illyrië, Provinciaal Kroatië, Provinciaal Hongarije en Zevenbergen, Galicië, Moldavië, Walachië en deelen van de Turk. sandschakaten Romanië en Bosnië, alsmede van Dalmatië, of tusschen 32. 36. en 44. 9. L. en 44. 8½. en 44. 33. N. B., en bevatten op ruim 881 V. M. 940,600 inw. Door de uitgestrektheid des lands is de grond zeer onderscheiden, en komt gewoonlijk met het land, waartegen het ligt, overeen. De voorn. gebergten zijn: de Karpathen, die hier de hoogste toppen, als: de Butschegdum, de Szume, de Retyczat, de Budosch en de Koehoorn, hebben; het Banatische gebergte met het rotshol Piatra-Kupcsegulin, het Boven- en Beneden-Klissura-gebergte, benevens de Julische en Karintische Alpen. Slechts een klein deel grenst aan de Adriatische zee. De voornaamste riv. zijn: de Donau, Save, Drave, Theisz en Aluta, waarvan de Save, de Bossut, Struga, Orliava, Ternova, Illowa, Lonya, Unna, Sunya en Kulpa, met de Dobra, Korana, Glina, Petrinia en Maja ontvangt; terwijl de Drave, de Zdalla, de Koprivnichta, de Strug en de Theisz opneemt. Meren vindt men alleen in het Karlstädter generaalschap. De voorn. zijn de 8 Plittwitzer meren. Hier en daar zijn ook vele moerassen, die echter ook reeds gedeeltelijk droog gemaakt zijn, of dit nog gedaan worden, waartoe het St. Jans-

zina kanaal veel zal bijdragen. De streken, die in het gebergte liggen, hebben meestal eenen schralen grond, die alleen voor de veeteelt geschikt is; maar aan de Slavonische grenzen, en in het Warasdiner Banaal en Banaat zijn heerlijke korenlanden. De luchtsgesteldheid is in het Z. W. en N. O. zeer ruw, en in de vlakten in het Banaat en Slavonië warm en aangenaam. De voortbr. zijn: sterke paarden, goede ossen, schapen, vele varkens, wild; maar ook beeren, wolven en vossen; tam en wild gevogelte, schildpadden, visch, bijen, zijdewormen en Spaansche vliegen. Verder koren, maïs, gierst, boekweit, boonen, aardappelen, kool, uijen, agurkjes, meloenen, peul- en boomvruchten; vooral kwetsen, wijn, hout, vlas, hennep, katoen, slechte tabak, vele verwplanten, zoethout, enz.; ijzer, goud, goudzand, koper, lood, zink, kalk, marmer, albaster, potäarde, aluin, terpentijn, topazen, molensteen, steenkolen, turf, bergteer, steenzout, vitriool; doch van dit alles wordt weinig gezocht, en slechts het ijzer gebruikt.

De inw. zijn van verschillende afkomst; de meesten echter Slavoniërs: verschillend is dus ook hunne taal. Het Hoogduitsch is de taal der regering, en van de voorname klasse. De godsdienst is de roomsche, vereënigde protestantsche en sociniaansche. De inw. hebben wel eenen voortreffelijken aanleg, doch nog weinig beschaving en verlichting; en er is nog maar een te groot gebrek aan scholen; vooral bij de Grieken. Er is geen adel, noch bevoorregte burgerstand. De landbouw is de voorn. bezigheid. Die geen soldaat is, is boer, en naauwelijks zijn er in de steden handwerkslieden genoeg. De wijn is een der hoofdvoortbrengsels; vooral op de Slavonische grenzen. De zijdeteelt is zeer goed. Er zijn groote bosschen; doch het hout wordt nog niet genoegzaam gebruikt. Fabr. zijn er alleen in de steden. Men vindt er zaagmolens, potaschziederijen, kalkbranderijen, volmolens en eenigen scheepsbouw. De uitvoer bestaat in: koren, wol, zijde, honig, was, eenigen wijn en houtwaren, en verder veel handel met de Bohemers, in zout, olie, wijn en zeevisch, tegen vee, koren, spek en ijzer; terwijl de vervoer van waren uit Oostenrijk naar Turkije hier zeer voordeelig is. De voorn. handelswegen zijn de Josephiner en Dalmatische weg, die van Gorspach naar Karlobago, van Karlstadt naar Konstainitza, van Peterwardein naar Semlin, enz.

Het geheele land is een volkomen militaire staat, die dienen moet om den grooten staat, waartoe hij behoort, tegen de omliggende Barbaren en Oostersche pest te beveiligen. Alle gronden zijn eigenlijk soldaten-leenen, die de bewoner erfelijk bezit, en waarvoor hij verpligt is den vorst binnen en buiten 's lands te dienen. De hoofdbestemming van den bewoner is het soldatenleven; tot ander werk worden slechts degenen gebruikt, die voor den militairen dienst niet geschikt zijn. De wetten bepalen zoo wel den handel als de voorwerpen van denzelven, alsmede wien het geoorloofd is tot den geestelijken stand opgeleid te worden. Elke familie is een op zichzelven staande huis, waarover het grijze opperhoofd, *Goszpodar*, eene bijna aartsvaderlijke magt heeft. Degenen, die in dienst zijn, worden door hunne familie van kleederen, enz., volgens vaste bepalingen, voorzien. De belastingen zijn zeer gering. De hofkrijgsraad te Weenen is de hoogste magt, waaronder de generaal-kommandant staat, die zoowel de militaire als civiele en regterlijke magt uitoefent, en in 5 commando's verdeeld is, als: dat over Slavonië te Peterwardein; dat der Banaal grenzen te Agram; dat van de Karlstadt-Warasdiner grenzen te Agram; dat van het Banaat te Temeswar, en dat van Zevenbergen te Hermannstadt. Het land vormt 17 infanterie- en 1 huzzaren regimenten; elk regiment heeft 12 compagniën van 2800 à 3600 man. De huzzaren regimenten zijn 6 eskadrons van 864 man. De verdeeling is in: 1. de Kroatische, 2. Slavonische, 3. Banaal of Hongaarsche en 4. Zevenbergsche Militairgrenzen.

MILITAIRGRENZEN (HONGAARSCHE), het derde deel der overige landen, tusschen Torondal, Temeswar, Krassova, Walachië, Zevenbergen, Turkije, de Slavonische Militairgrenzen en het Tschaikisten distr., of tusschen 37. 38. en 40. 40. L. en 44. 28. en 45. 47. N. B. gelegen, en op 182⅘ (volgens LIPSKY; LIECHTENSTERN heeft 145⅕ V. M.) 174,630 inw. bevattende, die deels Duitschers, doch meestal Grieken zijn. Het W. deel des lands, tusschen de Themes en Nera, bestaat uit eene onafzienbare vlakte, in welks midden de groote woestijn Bielo-berdo ligt. Het O. deel van de Nera, tot aan de grenzen van Walachië is vol hooge bergen, en aldaar zijn de merkwaardige holen Piatra-Kupsegulin en Veterani. De Donau maakt de

de Z. grenzen, de Thursen scheidt het land van het distr. der Tschaikisten; terwijl er nog de riv. de Themes, de Nera, Cserna en Körösch zijn. Ook is hier het Bersava kanaal en vele moerassen, die deels droog gemaakt zijn. De luchtsgesteldheid is verschillend; in de vlakte brandend heet, en op de bergen ruw. De voortbr. zie boven. De vrouwen weven er veel laken. De uitvoer bestaat in veel wol, koren, hout en zijde. De doorvoer brengt veel geld aan. Het land is in 2 regimenten verdeeld. De hoofdplaats is Pancsora. Zie verder de art. Slavonische, Zevenbergsche en Kroatische Militairgrenzen.

MILITELLO, Sicil. intend., prov. Catania, met 7200 inw., veel koren- en hennepteelt. 2. Stad aldaar, prov. Syragossa, met aanzienlijke zoutkolken.

MILITSCH, Pruis. heerl., regdst. Breslau, op bijna 5 V. M. 11,000 inw. bevattende. 2. M. of *Mielicz*, hoofdst. van voorn. heerl., aan de Bartsch, met muren, 3 poorten, een kasteel, een hospitaal en 2030 inw., die linnen- en lakenweverijen hebben.

MILITSCH-TRACHENBERG, Pruis. kreits, regdst. Breslau, op 16 V. M. 31,900 inw. bevattende, door de Bartsch en Hurtha bespoeld, vlak, doch met veel bosch en eenen vruchtbaren grond, die genoegzaam koren, aardappelen, vlas en boomvruchten voortbrengt. Er is veeteelt, fabr. van aardewerk, en laken- en linnenweverij. De hoofdstad is Trachenberg.

MILOSLAWICZKY, Rus. stadje, gouv. Mohilew.

MILK, Schot. riv., gr. Dumfries. 2. Riv. op 't W. Ind. eil. Jamaïca. 3. Tak van de riv. Missouri, gebied van den Missouri, in de N. Amer. Rep.

MILK COVE, Ier. kreek, aan den ingang van Rossbaai, bij Gally Head.

MILK HAVEN, Ier. baai aan de O. kust, gr. Sligo, Z. van Donegal baai.

MILK RIVER, N. Amer. riv. van Canada, valt in 't meer Erie. 2. N. Amer. riv., valt in den Missouri.

MILL BAAI, baai aan de O. kust van het eil. Stronsa, een der Schot. Orkney's. 58. 59. N. B.

MILL CREEK, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Hamilton, met 1340 inw. 2. N. Amer. riv. van Virginië, valt in de Ohio, op 297. 10. L. 40. 36. N. B. 3. N. Amer. riv., prov. Ohio, valt in de Ohio. 4. Eenige takken van Amer. riv. worden aldus genoemd.

MILL EILANDEN, 4 kleine eil. in de Hudson's baai. 64. 30. N. B.

MILLAC, Fr. stadje, dep. Vienne.

MILLANCAY, Fr. D., dep. Loire en Cher.

MILLARES, Spaan. vlek, prov. Valencia.

MILLARS, Fr. dorp, dep. Aveyron, met 1600 inw.

MILLAS, Fr. D., dep. O. Pyr.; 1300 inw.

MILLAT, Fr. D., dep. Vienne; 1900 inw.

MILLBROOK, Eng. dorp, gr. Southampton, met 1800 inw.

MILLEDGEVILLE, N. Amer. stad, prov. Georgië, gr. Baldwin; 2000 inw.

MILLEDOUX, een der hoogste toppen van het Jura gebergte, in het Fr. vorst. Neufchatel.

MILLEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 600 inw. 2. *Millen, over Aalst*, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 400 inw.

MILLER'S BAAI, in 't Z. van Jamaïca.

MILLER'S RIVER, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, valt in de Connecticut.

MILLERSBURGH, N. Amer. stadje, prov. Kentucky, aan de Ohio; 50 huizen.

MILLERSTOWN, N. Amer. stad, prov. Pennsylvanië, gr. Cumberland. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton. 3. Dorp aldaar, gr. Perry.

MILLERY, Fr. stadje, dep. Rhône, aar. Lyon, met 1650 inw.

MILLESCHAU, Boh. D., gr. Leutmeritz.

MILLESIMO, Sard. stad, hert. Montferrat, met 1200 inw.

MILLEVACHES, Fr. dorp, dep. Corrèze.

MILLFORD, Eng. dorp, gr. Derby.

MILLFORDSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Otsego.

MILLGUY, Schot. dorp, gr. Stirling.

MILLHEUGH, Schot. D., gr. Lanark.

MILLHOUSE, Schot. dorp, gr. Forfar.

MILLIERES, Fr. dorp, dep. Kanaal, met 1300 inw.

MILLIS, Sard. D., distr. Campitano.

MILLOM, Eng. dorp, gr. Cumberland.

MILLOSCEVO, zie Saba Millesevo.

MILLSBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. Delaware.

MILLSFIELD, N. Amer. vlek, prov. Delaware, gr. Sussex.

MILLSTADT, Illyr. vlek, kreits Villach.

MILLSTONE, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Somerset.

MILLSTREET, Ier. dorp, gr. Cork.

MILLTHORPE, Eng. vlek, gr. Westmoreland, aan de Betha, met 1150 inw.

MILLUM, Ier. dorp, gr. Galway.

MILLVILLE, N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Cumberland, met 1030 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Butler. 3. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. George.

MILLWOOD, N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Frederick.

MILLY, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, met 1800 inw. 2. Fr. stadje, dep. Kanaal, met 1200 inw. 3. Fr. dorp, dep. Oise, met 1050 inw.

MILNATHORT, Schot. D., gr. Kinross.

MILNERS, N. Amer. D., prov. Virginië.

MILNPORT, Schot. dorpje aan de Z. W. zijde van het eil. van de Greater Cambray, met eene goede haven en 250 inw.

MILO of *Melos*, Griek. eil. in den Archipel, het W. der Cycladen, en ongeveer 33 mijlen Z. ten O. van Athenen, met eenen vulkanischen grond, die met bergen en heuvels bezet is, waaronder de Kalamo, gedurig rook uitwerpt. Het heeft eene ongezonde lucht, niet alleen aan de zee, waar de grond met zoutachtige kolken bezet is, maar ook in het binnenland, waar zwavelachtige dampen uit de aarde opklimmen, en dezelve vergiftigen. Waarschijnlijk brandt hier, bij aanhoudendheid, een onderaardsch vuur; want er zijn plaatsen, alwaar de grond zeer heet is. Het water is er veelal zeer slecht. Door deze warmte is de grond bijzonder vruchtbaar, en geeft katoen, wijn, olie, edele vruchten en coloquinten. Het vee is er voortreffelijk, en de geitenkaas reeds lang beroemd. Men heeft er veel zwavel, aluin, vollersäarde, zoutpoelen en heete baden. Dit voorheen zoo volkrijk eil. telt nu naauwelijks 500 inw. 2. Hoofdstad van het eil., de zetel van eenen griekschen bisschop, voorheen met 200 huizen, en in OLIVIER's tijd reeds, slechts 40 familiën tellende. Merkwaardig zijn er het grieksche theater van wit marmer, de openbare baden, enz. De haven van Milo is ruim en zeker, en ligt op 41. 55. L. 36. 42½. N.B. 2. Turk. dorp, sands. Jannina, aan de Aspre, met olie-, zijde- en sumakteelt.

MILOPOTAMO, Turk. zeestadje op het eil. Candia, met een kasteel en eenen bisschop.

MILORA, klein eil. in de Ind. zee, tusschen Ternate en Tidor.

MILOS, Turk. stad in Morea.

MILOSLAW, Pruis. stad, regdst. Posen, aan de Warthe, met 1130 inw.

MILOSLAWITZ, Rus. stad, gouv. Mohilew.

MILS, Oostenr. dorp in Tirol, kreits Ober Innthal, aan de Inn.

MILSE, Pruis. dorp, regdst. Minden.

MILSEBURG, 2,990 voet hooge top van het Rhöngebergte in Beijeren.

MILTACH, Beij. dorp, Neder Donaukreits, met 300 inw.

MILTENBERG, Beij. ambt en stad, Neder Mainkreits; de laatste met 1 kasteel, 1 gymnasium en 2500 inw.

MILTHORP, Eng. vlek, gr. Lancaster.

MILTITZ, Saks. dorp, kreits Meissen.

MILTON, 3 Schot. dorpen, gr. Kincardine, Perth en Fife. 2. Eng. marktvlek, gr. Kent, weleer de verblijfplaats der koningen, met 1750 inw., die van de visscherij en oestervangst bestaan. 3. Eng. buurt, zie Gravesend. 4. Twee Eng. dorpen, in Oxford en Hampshire. 5. N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Chittenden. 6. Vijf vlekken der N. Amer. Rep., als: in de prov. Nieuw Hampshire, gr. Stafford, met 1000 inw.; prov. York, gr. Saratoga, 2760 inw.; prov. Massachusetts, gr. Norfolk, 1260 inw.; prov. Pensylvanië, gr. Northumberland, en prov. Nieuw York, gr. Cayuga. 7. Vele kleine buurten der N. Amer. Rep. dragen dezen naam. 8. M. *Abbas* of *Abbey Milton*, Eng. dorpje, gr. Dorset, met 650 inw. 9. M. *Abbots*, Eng. dorp, gr. Devon, met 950 inw. 10. M. *Damerell*, Eng. dorp, gr. Devon, met 560 inw. 11. *Great* M., Eng. dorp, gr. Oxford, met 588 inw. 12. M. *Lilbourn*, Eng. dorp, gr. Wilt, met 550 inw. 13. *South* M., Eng. buurt, gr. Devon, met 325 inw.

MILTSCHIN, Boh. stad, kreits Tabor.

MILVERTON, Eng. stadje, gr. Somerset, met 1640 inw.

MILWAKIE, N. Amer. riv., valt in het meer Michigan.

MILWICH, Eng. dorp, gr. Stafford.

MILWITZ, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt.

MILZ, dorp in Saksen-Weimar, ambt Römhild, met 660 inw. 2. Riv. in Saksen-Gotha en Meiningen, valt in de Saale.

MILZEBURG, 3,290 voet hooge berg in Fulda.

MIMASAKI, Jap. vorst. op 't eil. Niphon, ten W. van Tooki, vol bergen, die een groot dal vormen, met eenen zeer vruchtbaren grond.

MIMEAMAI, zie Mano Emuschi.

MIMERE, Eng. riv., gr. Hertford, valt boven Wares in de Bean.

MIMIZAN, Fr. dorp, dep. Landes.

MIMMARNA, distr. in O. Perzië, landschap Bulkh, het W. deel des lands, onder een afzonderlijk opperhoofd, met veel veeteelt. 2. Stad in voorn. distr., de verblijfplaats van den chan, aan het Hasari gebergte.

MIMMENHAUSEN, Bad. D., Seekreits.

MIMS (ZUID), Eng. kerspel, gr. Middlesex, met 1650 inw.

MINA of *Mona*, Arab. stad, sands. Hedsjas; 7 mijlen van Mecca, aan den

weg naar den berg Arafat. 2. N. Afr. dorp in Algiers; 16 mijlen Z. van Oran. 3. N. Afr. riv. in Algiers, valt in de Shelliff. 4. Afr. riv. aan de kust van Guinea, bij het fort Konradsburg.

MINAB, Perz. zeehaven van Kerman, aan de golf van Perzië, met vele dorpen en zeer vruchtbaren grond in de omstreken. 74. 26. L. 27. 8. N. B.

MINADA, Jap. stad van Niphon.

MINAKA, Jap. stad van Niphon.

MINAKUTZ, Jap. stad, eil. Niphon.

MINAPIN, berg op Sumatra, rijk Palembang.

MINARZO (KAAP), Spaan. dorp, aan de W. kust van Gallicië. 42. 51. N. B.

MINAS, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres. 322. 41. L. 34. 21. N. B. 2. M. *Baai* of *Basin*, golf aan de Z. O. kust van de N. Amer. baai Fundy.

MINASCON, N. Amer. baai, in de riv. St. Maria, tusschen het Bovenmeer en het meer Huron, met verscheidene eil. 293. 46. L. 46. N. B.

MINAS DAS RIXAS, volkplanting in 't Braz. gouv. Goyaz; 28 m. van Villa Boa.

MINAS GERAES, gouv. van Brazilië, een der drie mijndistr., tusschen de kustlanden Ilheas, Porto Seguro, Espiritu Santo, Rio Janeiro en het gouv. St. Paulo gelegen. Het bevat dus de streken, die aan, en tusschen de menigvuldige armen van de riv. St. Francisco, om de N. O. armen van de Parana, en deels de oorden, W. van eenige kustriv., bijzonder van de Parana en Espiritu Santo en Rio Doze, gelegen zijn. De voorn. voortbr. zijn: granen, suiker, katoen, maar vooral diamanten en andere edelgesteenten, goud, tin, ijzer, lood, kwikzilver, zwavel en antimonium, maar geen koper: doch behalve goud en diamanten, wordt er van dat alles niets gegraven. Men verzamelt er veel amethisten, schoone chrisoliten en onvolkomen topazen. Het land is goed bevolkt, en bevat ongeveer 300,000 inw., waaronder wel 100,000 slaven zijn. 2. Plaats in voorn. prov., zetel van den gouverneur, ten W. van het meer Parapitinga.

MINASTON, N. Amer. riv., valt in de straat St. Maria.

MINATTE, N. Amer. eil. in 't Bovenmeer.

MINAU, zie Minab.

MINCHIN DEAN, Eng. D, gr. Gloucester.

MINCH, zeeëngte tusschen de eil. Sky en North Uist.

MINCHING HAMPTON, Eng. vlek, gr. Gloucester, met 3250 inw.

MINCHIVAVIDA, Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Chili. 44. 40. Z. B.

MINCHOW, Pruis. stadje, prov. Posen.

MINCIO, riv. in het Lomb. Ven. kon., die in het Z. W. gedeelte van Tyrol ontspringt, en tot haren val in het meer Garda, *Sarca* heet, het meer bij Mantua en eenige moerassen vormt, en bij Governolo in den Po valt.

MINDANAO, zie Magindanao.

MINDARO, zie Mindoro.

MINDEL, Beij. riv., valt in den Donau.

MINDELHEIM, Beij. landg., dat op $2\frac{1}{4}$ V. M. 13,050 inw. bevat, door de riv., Mindel en Flossach bespoeld wordt, bergachtig en ruw is, en weinig korenbouw, maar goede veeteelt en bosschen heeft. 2. Stadje in voorn. landg., aan de Mindel, met 3 kerken en 2200 inw.

MINDELZELL, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 500 inw.

MINDEN, Pruis. regdst., prov. Westfalen, uit de vorst. Minden, Paderborn en Corvey, het gr. Ravensberg, enz. te zamengesteld, tusschen Hanover, Schauenburg-Lippe, Lippe-Detmold, Brunswijk, Keurhessen, Waldeck en de regdst. Arensberg en Munster gelegen, en op $94\frac{3}{4}$ V. M. 340,600 inw. bevattende. Het is in 13 kreitsen verdeeld; de hoofdstad is Minden. 2. M. *Stadkreits*, kreits in voorn. regdst., een deel van het vorst. van dien naam, en alleen uit de stad en eenige buurten, te zamen met 8,350 inw., bestaande. 3. M. *Landkreits*, kreits als boven, op $10\frac{3}{4}$ V. M. 33,060 inw. bevattende, de schoonste landkreits in de prov., door den Weser bespoeld; ten Z. met eenen boschachtigen bergrug, door welken de Weser zich den bekenden weg *Porta Westphalica* opent. Er is veel bosch-, goed bouw- en weiland, maar ook eenige heidevelden, waaronder het Minderland. De voortbr. zijn: tarw, rog, hop, boekweit, vlas, een weinig tabak, grove paarden en horenvee, schapen, steenkolen, zout en kalk. 4. Hoofdstad van genoemd Pruis. regdst., aan den Weser, waarover eene brug van 600 voeten ligt; thans weder eene vesting met 6 poorten, 3 luth. kerken, 2 roomsche en eene herv. kerk, een gymnasium, eene kweekschool voor onderwijzers, wees- en armhuis en 6,570 inw., die onderscheidene handwerken, fabr. voor laken, kousen en wollen stoffen, handschoenen, linnen, zeep, tabak, leder en azijn, olie-, zaag- en pelmolens en scheepvaart hebben. Zij bezitten ook het stapelregt op den Weser. 26. 33. L. 52. 18. N. B. 3. N. Amer. vlek,

prov. New York, gr. Montgomery.

Minderhout, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout; 1120 inw.

Minderi, Turk. riv. in Natolië.

Mindo, 2 Z. Amer. volkplant. in Quito.

Mindoro, een der Philip. eil., Z. W. van Manilla, tusschen 137. 50. en 139. 15. L. en 11. 59. en 13. 10. N. B., en op 602 V. M. 13,200 christen inw. (het getal der overigen is onbekend) bevattende. Het is zeer bergachtig, en in 't binnenland met ontoegankelijke bosschen bedekt, waarin behalve de *Aëtas*, als inboorlingen, ook vele stammen der *Bissajers* wonen, die hier heen gevlugt zijn, het christendom omhelsd hebben, en volkomen onafhankelijk leven. Zij verzamelen stofgoud, verwhout, vogelnestjes, enz. Voor het overige is dit eil., alhoewel niet ver van Manilla gelegen, weinig bekend. De hoofdstad is Calapan. 2. *Zee van* M., gedeelte der Ind. zee bij Magindanao en voorn. eil.

Mine, riv. der N. Amer. Rep., land der Illinezen, die op 49. 55. N. B. in de Illinois valt. 2. N. Amer. riv. van Louisiana, die in den Missouri valt.

Mine-au-Fer of *IJzermijn*, N. Amer. dorp, prov. Kentucky.

Mine Biled el Habesh, Egypt. haven aan de Roode zee.

Minehead, Eng. dorp en haven, gr. Somerset, met zeebaden en 1050 inw. 2. Ier. kaap, aan de Z. O. kust van het gr. Waterford. 51. 58. N. B. 10. 10. L. 3. N. Amer. vlek, prov. Vermont en Essex.

Minet Abu, Zabuza, Turk. Aziat. zeeplaats, prov. Damascus.

Mineo, Sicil. stad in Val di Noto, op eenen berg, met ruim 6000 inw. en het zwavelmeer Naphtia.

Minerbe, Lomb. Ven. dorp, legatie Verona.

Minerva, N. Amer. D., prov. Kentucky.

Minervino, Nap. stad in Capitanata, met eenen bisschop.

Minfeld, Beij. dorp, Rijnkreits.

Minga, riv. in 't Rus. gouv. Wilna.

Mingalay, dorp op 't Hebriden eil. Barray.

Mingalla, een der kleine Schot. Hebriden. 10. 11. L. 56. 48. N. B.

Mingan, stadje op 't eil. Sumatra. 2. Groep van N. Amer. eil. aan de Z. kust van Labrador, in de golf van St. Lourenz, naar het grootste eil. dus genoemd. 313. 48. L. 50. 15. N. B.

Minganil, Spaan. D., prov. Cordova.

Minglanilla, Spaan. dorp, prov. Cuenca, aan de Cabriel.

Mingolsheim, Bad. dorp, Pfinz- en Enzkreits, met 1470 inw.

Mingorria, Spaan. D., prov. Avila.

Mingrelië of *Mingreul*, Rus. prov., de W. der 4 Georgische en 3 Imirethische prov., tusschen 58. 8. en 59. 19. L. en 42. en 43. N. B. gelegen, ten W. aan de Zwarte zee grenzende, en op 106½ V. M., ongeveer 70,000 inw. tellende; een landschap, dat even zoo door de aanvallen der Turken verwoest, als door den verkoop van slaven en meisjes, ontvolkt is, en nog ontvolkt wordt. De inw., allerwaarschijnlijkst van Georgische afkomst, zijn zeer arm en ijverig, en belijden den griekschen godsdienst; doch ook hier wonen vele Armeniërs, joden en Kaukaziërs. Het staat eigenlijk onder Rus. bescherming, terwijl de landvorst een vasaal der kroon is. Hij heeft geene vorstelijke verblijfplaats, maar trekt met zijne vorsten en edellieden, van plaats tot plaats. Het wordt in twee deelen, Eigenlijk Mingrelië en Letschgumi, verdeeld. 2. *Eigenlijk* M., gedeelte van voorn. prov., van den regter oever der riv. Rioni, tot aan de Zwarte zee. De hoofdvesting is Montwili.

Minho, onbevaarbare Spaan. riv., die uit de Asturische bergen ontspringt, de Sabor, Tua, Tamago, Sil, Avia, enz. opneemt, en van Melgaza tot aan derzelver mond, tot grens voor Spanje en Portugal verstrekt, en op 8. 45. 15. L. 41. 55. 20. N. B. in de Spaansche zee valt. 2. Zie Entre Minho en Douero.

Miniatelli (St.), Tosc. dorp, gebied van Florence, bij de Arno, met aardewerkfabr.

Miniato al Tedescho (St.), Tosc. stad, gebied van Florence, met 2000 inw. en een' bisschop.

Miniet Ebn Kasib, Egypt. stad en distr., aan den W. Nijloever, groot en beter gebouwd dan de andere Egypt. steden, met veel handel. 2. M. *Semenoud* en *Selame*, 2 D. in Ned. Egypte. 3. M. *Rahine*, dorp in Op. Egypte.

Minisink, N. Amer. dorp, prov. Nieuw Jersey. 2. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Orange, met 4000 inw.

Minitoba, N. Amer. meer in Canada. 277. 26. L. 50. 40. N. B.

Min-kiang, zie Jan-tse-kiang.

Minkowce, Rus. dorp, gouv. Podolië.

Minkwitz, Pruis. D., regdst. Breslau.

Minlaon, Nederl. eil. bij het O. Ind. eil. Sumatra.

Minnertsga, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

Minnfeld, Beij. dorp, Rijnkreits.

Minnick, Schot. riv., gr. Dumfries.

Minniehive, Schot. D., gr. Drumfries.

Minnigaff, Schot. dorp, gr. Kirkcud-

cudbright, met 1580 inw.

MINO, Jap. vorst., eil. Niphon, door het meer Omio bespoeld, met hooge bergen, doch eenen vruchtbaren grond, die rijst, tarw, gerst, peulvruchten en katoen in overvloed voortbrengt. 2. Een der kleine Philippijnen, bij de O. kust van het eil. Bool. 142. 16. L. 10. 6. N. B. 3. M. *Cockien*, N. Amer. riv., die bij het Bovenmeer ontspringt, en in het meer Michigan valt. 4. Zie Minho.

MINONG of *Isle Royal*, N. Amer. eil. in Canada, in het Bovenmeer. 288. 46. L. 48. N. B.

MINKOWSKY, Pruis. D., regdst. Breslau.

MINORCA of *Menorca*, Spaan. eil., het tweede der Balearische, tusschen 21. 31. en 22. 8. L. en 39. 47. en 40. 41. N. B., groot 15 V. M., met 31,000 inw. Het is vol kleine hoogten en dalen, en geheel zonder vlakten. De hoogste berg is de Toro. Ten N. hebben de kusten vele baaijen en bogten, zoo als die van Fornells en Mahon. De voorn. kapen zijn: Cabo de Minorca, di Dartu en de la Mola. Er is gebrek aan water, zoo dat men veelal tot regenbakken, zijne toevlugt moet nemen. De luchtsgesteldheid is er des winters stormachtig, en des zomers brandend heet, maar gezond. Het regent er weinig. De landbouw is er zeer verwaarloosd, en brengt het noodige koren niet op. Behalve tarw en gerst, groeit er ook maïs, vele tuin- en eenige zuidvruchten (de bloemkool is buitengemeen groot). De wijn is een voornaam voortbr. Verder geeft het olijven, doch er wordt geen olie geperst; veel vee, dat goede kaas geeft; paarden, muil- en andere ezels, schapen, geiten, varkens, gevogelte, visch, veel zout, enz. De oesters van Mahon zijn beroemd. De bijenteelt is van belang. Waarschijnlijk zijn er ook metalen. Fabr. zijn er weinig. De uitvoer bestaat in: wijn, kaas, honig, was, zout en kappers. Het eil. wordt in 4 terminos, Ciudadella, Ferrarias, Alayor en Mahon verdeeld.

MINORI, Nap. stadje, prov. Principato Citra, met 2100 inw.

MINOS, klein N. Amer. eil. aan de kust van Z. Carolina. 299. 8. L. 33. 48. N. B.

MINOS LOS, stad op de N. kust van het eil. Masbate. 140. 56. L. 12. 33. N. B.

MINOT of *Poland*, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Cumberland; 2020 inw.

MINPOOREE, O. Ind. stad, prov. Agra, aan de Esee of Issa, met vele handwerken en eene aanzienlijke bevolking. 90. 28. L. 27. 14. N. B.

MINSEN, Oldenb. ambt, kreits Sever, met 4150 inw. en een dorpje van 200 inw.

MINSK, Rus. gouv., tusschen Witebsk, Mohilew, Tschernigow, Kiew, Volhynië, Grodno en Wilna, of tusschen 42. 58. en 48. 30. L. en 51. 12. en 55. 49. N. B. gelegen, en op ruim 1832 V. M., 1,135,000 inw. bevattende. Het is eene onafzienbare vlakte, slechts hier en daar met heuvels, in het N. en O. met vele bosschen, en in het Z. en Z. W. met groote moerassen. De grond is er zeer verschillend, hier en daar vruchtbaar; doch ook met vele heiden en zandgrond bezet. De voorn. riv. zijn: de Duna, de Dnieper, de Disna, Ulla, de zoo bekende Beresyna, de Plissa, de Smislais, de Ola, de Pripez, de Niemen, Lackwa, Sluz, Styx, Horyn, enz., alsmede het Oginskische kanaal. Tot de meren behooren: Kniz, Narosz en Ugocz. De luchtsgesteldheid is gezond en gematigd, doch de winters zeer koud. De landbouw is nog zeer ten achteren, en de akkers zien er even zoo slecht uit als de gereedschappen en het vee. De voortbr. zijn: rogge, een weinig gerst, haver, tarw, hennep, tabak en hop. De bosschen zijn zeer uitgestrekt, en leveren zeer goed timmerhout, masten, planken, pik, teer en potasch; terwijl zij vol van allerlei soorten van grof en fijn wild, pels- en roofdieren zijn. Verder zijn er paarden van het Poolsche ras, rundvee, schapen, geiten, varkens en bijen. Uit het delfstoffelijk rijk heeft men er kalk, bouwsteen en ijzer. De boeren spinnen en weven hun eigen vlas, hennep en wol tot linnen, zeildoek en grof laken. De uitvoer bestaat in: hout, masten, planken, koren, meel, manna, vlas, hennep, lijnzaad, honig, was, enz. De inw. zijn Rusniaken of Klein-Russen, Lithauwers, Polen, Tartaren, Armeniërs, Groot-Russen, Duitschers en heidenen. Het grootste gedeelte belijdt den Griekschen godsdienst. Het gouv. is in 10 kreitsen verdeeld. 2. Rus. kreits in voorn. gouv., tusschen 44. 21. en 45. 38. L. en 53. 25. en 54. 21. N. B. gelegen, door de Niemen, Swislotsch, Plua en andere riv. bespoeld, met eenen ligten zandgrond, die rogge, boekweit, hennep en vlas, in overvloed voortbrengt, en ook vele bosschen en goede veeteelt heeft. 3. Hoofdst. van voorn. Rus. kreits en gouv., de zetel van den gouverneur en andere ambtenaren, van eenen aartsbisschop en eenen roomschen bisschop, aan de Swislotsch, naauw en onregelmatig gebouwd, met 2 kasteelen, eene abdij, verschei-

dene kerken, een gymnasium en 3000 inw., die handwerken, looijerijen en handel hebben. 45. 18. L. 53. 55. N. B. 4. Pool. stadje, waiw. Masovië.

MINSTEAD, Eng. dorp, gr. Hamp.

MINSTER, Eng. dorp, gr. Kent.

MINSTER IN THANET, Eng. D., gr. Kent.

MINTERT, Pruis. D., regdst. Dusseldorp.

MINTHE, Chin. vesting, prov. Schensi, aan de grenzen van Mongolië.

MINTO, Schot. dorpje, gr. Roxburgh, met 520 inw. 2. Stad op het O. Ind. eil. Banca, met een sterk fort, dat de straat Banca bestrijkt.

MINTON, O. Ind. eil. bij de W. kust van Sumatra, een weinig ten Z. van de evennachtslijn, op 115. 54. L.

MINTY, Eng. dorp, gr. Gloucester.

MINUCIANO, stadje in 't hert. Lucca, prov. Carfagnana.

MINURI, zie Minori.

MINWORTH, Eng. D., gr. Warwick.

MIOGLIA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Acqui, met 1150 inw.

MIOLANS, Fr. dorp, dep. Ned. Alpen.

MION (ST.), Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme, arr. Riom, met 700 inw.

MIOREN, Zweed. meer in Elfborgs-län.

MIOSEN, Noorw. meer, stift Aggerhuus.

MIOUTOLON, klein eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Afr. 7. 35. Z. B.

MIPROVATZ, Turk. stad in Bulgarië, met eenen griekschen bisschop.

MIQUELON, Fr. eil., 3 m. Z. W. van kaap May op Terreneuve, bij N. Amer. Het is het W. der drie eil. van St. Pierre, heeft veel stokvischvangst en 650 inw. 321. 51. L. 47. 4. N. B.

MIQUENEZ, zie Mequinez.

MIR, Rus. stadje, gouv. Grodno.

MIRA, Lomb. Ven. vlek, legatie Venetië, aan de Brenta, met 2000 inw. 2. Port. vlek, prov. Beira, met 1600 inw. 3. Z. Amer. vlek en riv. in Nieuw Grenada, in de prov. Quito.

MIRABAT, zie Marebat.

MIRABEAU, Fr. dorpje, dep. Monden der Rhône, met 600 inw. 2. Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Poitiers.

MIRABEL, Fr. stadje, dep. Lot, met 1900 inw. 2. Fr. dorp, dep. Drôme, met 1580 inw.

MIRABELLA, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 5550 inw. 2. Dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

MIRABELLO, Turk. distr. en stad op het eil. Candia, met 1500 inw. 2. Nap. stadje, prov. Molise, met 2070 inw.

MIRABOE, Sard. vesting, vorst. Piëmont, aan den oorsprong der riv. Pellice, en ter verdediging van de naauwe bergpas *Col della croce*, op den weg uit Frankrijk naar Italië.

MIRACA (het oude *Olympia*), Turk. dorp, sandschakat Morea.

MIRADOUX, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Lectoure, met 1660 inw.

MIRAD STORVOS, een der W. Ind. Lucaïsche eil. 303. 4. L. 22. 8. N. B.

MIRAFLORES, Z. Amer. stad van Peru, prov. Sana. 2. Z. Amer. stad in Buenos-Ayres, prov. Tucuman. 3. Volkplanting in Peru; 3 mijlen Z. van Lima.

MIRAGOANE, stad op 't W. Ind. eil. Hayti. 18. 27. N. B.

MIRAK, baai op Java, rijk Bantam.

MIRAMBEAU, Fr. vlek, dep. Neder Charente, arr. Jonsac, met 2170 inw.

MIRAMICHE of *Mirachi*, N. Amer. haven, baai en riv., aan de N. O. kust van Nieuw Brunswijk. De ingang van de baai, waarin zich de riv. stort, is zeer eng, heeft Point Portage ten N. en Punt Escuminax ten Z. In de riv. is veel zalmvisscherij.

MIRAMONT, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1020 inw.

MIRANDA, Spaan. riv., die op de Asturische bergen ontspringt, Asturië van Gallicië scheidt, en in den Atl. Oceaan valt. 2. Spaan. stad, prov. Salamanca.

MIRANDA DE ARGA, Spaan. dorp, prov. Navarre, met 1320 inw. 2. M. *de Castannal*, Spaan. dorp, prov. Leon. 3. M. *de Corvo*, Port. vlek, prov. Beira, aan de Dueça; 2700 inw. 4. M. *de Douro*, Port. distr. en vlek, prov. Tra-los-Montes, met 1180 inw. en een bisschoppelijk seminarium. 5. M. *de Ebro* of *Deobriga*, Spaan. distr. en vlek, prov. Burgos, aan de Ebro, met 1400 inw.

MIRANDE, Fr. arr., dep. Gers, met 72,600 inw. op 34 V. M. 2. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Baise, met 1660 inw. en een kasteel.

MIRANDELLA, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, aan de Tuela, met 1700 inw. en jaarmarkten.

MIRANDOL, Fr. D., dep. Tarn; 1000 inw.

MIRANDOLA, stad in het hert. Modena, de zetel van eenen bisschop, aan de Burana, met 2330 inw., zijde- en linnenweverij.

MIRANO, Lomb. Ven. vlek, legatie Padua, op een eil. in de Musone, met 2450 inw., handel en scheepvaart.

MIRAPORVOS, zie Miradstorvos.

MIRAU of *Mirow*, Morav. dorp, kreits Olmutz, met 700 inw.

MIRAVALLES, Spaan. D. in Biscaye.

MIRAVALS of *Miravaux*, Fr. dorpje, dep. Hérault, met 265 inw.

MIRAVEL, Spaan. stad, prov. Estre-

tremadura. 2. N. Amer. vulkaan der Andes in Guatimalo.

MIRAY, baai aan de O. kust van kaap Breton, ten Z. de van baai Morienne, met eene goede en veilige ankerplaats, die zelfs de zwaarste schepen kan bevatten. 317. 57. L. 46. 5. N. B.

MIRBISCH, Hong. D., kom. Oedenburg.

MIRÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne.

MIREBEAU, Fr. vlek, dep. Op. Vienne, met 2020 inw. 2. Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Dijon, met 1120 inw.

MIREBEL, Fr. vlek, dep. Ain, arr. Trevoux, met 2550 inw.

MIRECOURT, Fr. arr., dep. Vosges, hetwelk op 24 V. M. in 8 kantons, 70,400 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr., aan de Moudon, met 5060 inw., fabr. van muzijkinstrumenten, kant, leder en handel in wijn.

MIREFLEUR, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Clermont, met 1560 inw.

MIREMONT, Fr. stad, dep. Landes, arr. St. Sever, met 4000 inw. 2. Fr. vlek, dep. Op. Garonne, arr. Muret, met ruim 1000 inw. 3. Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Sarlat, met 900 inw., eene staalfabrijk en het beroemde hol van Miremont of Gat van Granville, met vele gangen, zalen, kamers, enz. 4. Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Riom, met 1450 inw.

MIRENI, Turk. stad in Walachië, aan de Argis; 4 uren Z. van Bucharest.

MIREPOIX, Fr. stad, dep. Arriège, met 3000 inw., en eene agaatgroef, die 1200 menschen werk geeft. 43. 5. N. B.

MIRESCHAU, Boh. D., kreits Pilsen.

MIRFIELD, Eng. kerspel, gr. York.

MIRGOROD, Rus. stadje, gouv. Kiew. 2. Rus. kreits, gouv. Pultawa, eene groote vlakte, met eenige bosschen, door de Psol en Chorol bespoeld, en rijk in koren, vee, honig en was. 3. Hoofdplaats van voorn. Rus. kreits, met 3 kerken, 7,450 inw. en handel. 48. 50. N. B.

MIRI of *Merim*, groot Braz. meer, bij de kust der prov. St. Catanna.

MIRNS EN BAKHUIZEN, Nederl. D., prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

MIRON, Spaan. D., prov. Salamanca.

MIROPOLJE, Rus. stadje, gouv. Charkow, met 6250 inw. 2. Rus. stadje, gouv. Kursk, met 1600 inw.

MIROSLAW, Pool. stadje, waiw. Augustowo, met 250 inw. 2. Zie Mislitz.

MIROTITZ, Boh. D., kreits Prachin.

MIROW, ambt in Mecklenb. Strelitz. 2. Dorp in hetzelve, met 1130 inw. en eene kweekschool voor onderwijzers.

MIRZANAGOR, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Jessore. 22. 56. N. B.

MIRZAPORE, O. Ind. stad, prov. Berar, den Mahratten cijnsbaar. 2. O. Ind. distr., prov. Allahabad, aan den Z. oever van den Ganges, een rijk en vruchtbaar land, met 900,000 inw. 3. Stad in voorn. distr., aan den Ganges, welgebouwd, met vele pagoden, hospitalen en 60,000 inw., die in zijde, opium, enz., eenen aanzienlijken handel drijven. 101. 9. L. 25. 10. N. B.

MIRZEOU, O. Ind. plaats aan de kust van Malabaar, tusschen Onor en Carwar, aan eene aanzienlijke riv. gelegen.

MISA, riv. in den Kerk. Staat.

MISAGATSCH, Rus. meer in Orenburg.

MISAMIS, distr. en stad op het eil. Magindanao, aan de N. kust, met uitmuntende koffij.

MISAPA, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de golf van Mexico. 18. 12. N. B.

MISBURG, Han. D., vorst. Kalenberg.

MISCHARON, Perz. dorp, prov. Irak.

MISCHAUALLI, Z. Amer. riv. in Quito, die op 1. 18. Z. B. in de Napo valt.

MISCHEK, Boh. dorp, kreits Beraun.

MISCHIN, W. Perz. distr., stad en riv., prov. Azerbeidschan.

MISCHKOLZ, Hong. vlek, kom. Borschod, aan de Szynwa, met 4 kerken, eene synagoge, een roomsch en herv. gymnasium, verscheidene kweekscholen en 13,550 inw., die wijn en meloenen bouwen, bijenteelt, steengroeven en gezondheidsbronnen hebben. 48. 6. N. B.

MISELAR, O. Ind. eil. aan de W. kust van Sumatra. 116. 9. L. 1. 35. N. B.

MISENO, kaap aan de Z. W. kust van Italië, de W. punt van de golf van Napels. 31. 38. L. 40. 40. N. B.

MISERAS, 4 kleine eil. in de Roode zee.

MISERDEN, Eng. D., gr. Gloucester.

MISERE (LA), N. Amer. dorp in Neder Canada, gr. Surry. 2. N. Amer. riv., valt in het Boven meer op 288. 14. L. 46. 14. N. B.

MISERY, N. Amer. eil., prov. Massachusetts, bij Salem harbour.

MISISQUE, N. Amer. riv., prov. Vermont.

MISITRA, zie Mistra.

MISKE, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

MISKOM, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 240 inw.

MISLIBORSITZ, Morav. dorp, kreits Znaïm, met 400 inw. en een slot.

MISLITZ of *Miroslaw*, Morav. dorp, kreits Znaïm, met 1120 inw. en wijnbouw.

MISOCCO, 2 Zwits. dorpen, kanton Graauwbunderland, met 860 inw.

MISPALU, Austr. eil. bij Nieuw Guinea. 149. 47. L. 0. 19. 15. Z. B.

MISNA, Turk. riv., prov. Bosna, wel-

welke in de Bosna valt.

MISPILLION CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Delaware, valt in de Delaware.

MISR, EL ATTIKE, Egypt. dorp, ten Z. van Caïro.

MISSAGLIA, Lomb. Ven. vlek, legatie Como, aan de Muzza.

MISSALONGI, Turk. stad in Livadië, nabij de golf van Patras, tusschen Anatolië en Lepanto, bijzonder versterkt, en tegenwoordig vermaard in de Griekschen onlusten; 23 mijlen W. ten Z. van Livadië.

MISSE, Fr. stadje, dep. 2 Sèvres, arr. Thouars, met 1000 inw.

MISSELAD, Afr. riv., die men gelooft een tak van den Niger te zijn.

MISSEN, Beij. D., Op. Donaukreits.

MISSENDEN (GROOT en KLEIN), twee Eng. dorpen, gr. Buckingham.

MISSENHEIM, Bad. D., Kinzigkreits.

MISSEVIRIA, zie Mesembria.

MISSIGUINNIPI, N. Amer. meer in Canada. 306. 16. L. 48. 3. N. B.

MISSINIPI of *Churchill*, N. Amer. riv., waarvan men den oorsprong niet kent; mogelijk moet die in de Bever riv. in het W. binnenland gezocht worden, op 54. N. B. en 257. 30. L., aan het hangen van de bergketen, die uit het Rotsgebergte komt, vervolgens door het Zwarte Bevermeer loopt, waarna zij als Missinipi weder te voorschijn komt, W. waarts aanloopt, het water van het Herten meer ontvangt, bij Nelsonshouse N. waarts gaat, door het meer Granville loopt, en in het Bigmeer valt, uit hetwelk zij weder te voorschijn komende, zich bij het fort Churchill in zee stort. Echter is deze geheele loop nog zeer onzeker.

MISSIQUASH, N. Amer. riv., die Nieuw Schotland van Nieuw Brunswijk scheidt.

MISSISAGES, N. Amer. volksstam der Chippeways in Canada.

MISSISSAQUE, N. Amer. riv. in Canada, die in 't meer Huron valt, op 294. 6. L. en 46. N. B.

MISSISSIPPI, N. Amer. riv., de grootste van alle riv. der N. Amer. Rep. Zij beslaat in 't geheel eene oppervlakte van 55,000 V. M., bespoelt de helft der Rep., en werpt elk uur 1,165,000 kubiek voeten water uit. Zij ontspringt in het N. W., aan den bergrug, die van het Rotsgebergte naar het Bovenmeer loopt, uit het Turtle of Schildpadden meer, op 283. 20. L. en 47. 28. N. B., wordt door verscheidene kleine meren, als het Roode Ceder meer, enz. versterkt, en komt dan in de vlakte; ontvangt vervolgens de Wildoats, Muddy, Red Cedar, Scrub Oak, Lake, Black, St. Francis, Rum, Andevies, St. Croix, Chippewa, Mountain, Back, Prairie, la Crosse en Quiscontin, Rock en Illinois, en van den anderen kant de Pine, Corbeau, Elk, Buffaloe, Sack, St. Peter, de Connon, Clear, Root Joua, Gayard, Turkey, Bear, Catfish, Wabisapincan, Ayauwas, Polecat, de Groote Moines en de Salt, waarna hij boven het fort St. Louis, op 287. 30. L. en 38. 55. N. B., zich met den Missouri vereenigt, of liever door dezen wordt opgenomen, zoo dat de vereenigde stroom, ten onregte, den naam van Mississippi behoudt. 2. Staat of prov. der N. Amer. Rep., in 1800 tot een gebied, en in 1817 tot eenen staat erkend, tusschen Tennessee, Alabama, de golf van Mexico, Louisiana en Arkansaw gelegen, en op 2025 V. M. 103,448 (de vertaler van PALMER'S reizen geeft 104,600) inw., waaronder ruim 30,500 slaven zijn. De grond bestaat uit een zandig kustland, hooge vlakten, met vruchtbare oorden en gebergten, tusschen welke men aangename dalen vindt. De dennenbosschen zijn, vooral in het Z., menigvuldig. Het gebergte is een deel van het Apalachische, en eindigt bij den Mississippi. Aan de kust vindt men verscheidene riviermonden, en in het meer of Haff van Borgne, de golven St. Louis en Pascagoula. De voornaamste riv. zijn: de Mississippi, met de Yazoo, Talahatche, Coldwater en Yellow, verder de Big Black, Pierre en Homochitto, de Tennessee met de Bear; de Tombigbee met den Tibber en Acorn; de Pascagoula, die uit de Chickasaws en Leaf voorkomt, met de Black en Cedar, den Jordaan, en de Pearl. Ook zijn er vele moerassen. De luchtsgesteldheid is aan de kust zeer heet; doch gezonder dan in Louisiana. De zeewinden dienen ook hier ter verkoeling; doch de overstroomingen van den Mississippi veroorzaken aanstekende ziekten. Op de bergen is het minder heet, en zelfs zijn ijs en sneeuw aldaar niet onbekend. Waar Europeanen zijn komen wonen, hebben zij plantagiën aangelegd. De voortbr. zijn: suikerriet, tabak, katoen, maïs, indigo, nog yams en patatten, pruimen, perziken, vijgen, limoenen en oranjeappelen. De veeteelt is er aanzienlijk; er zijn planters, die 500 à 1000 stuks horenvee hebben, dat altijd in de open lucht blijft. Paarden zijn er minder, schapen weinig, maar veel varkens en gevogelte. Ook zijn er wolven, beeren, kaguars en kaaimans.

De boomen geven timmerhout, pik, teer en terpentijn; de cederboomen scheepstimmerhout. Er zijn zeer veel watervogels, papegaaijen, en kolibries. Behalve van steenkolen, weet men er niets van het mineraalrijk. De uitvoer bestaat in: katoen, suikerriet, indigo, teer, pik, terpentijn, spek, rundvleesch en huiden. De stapelplaats is Natchez, de havens Pascagoula en Shieldsborough; doch het meeste gaat naar Nieuw Orleans. De geheele staat is nog in het opkomen, en echter is er reeds vrij wat voor het openbaar onderwijs gedaan. Reeds is te Natchez eene akademie, en op verscheidene plaatsen zijn lagere scholen, alsmede 3 drukkerijen. De inw. zijn roomschen, methodisten en presbyterianen. De wetgevende magt berust bij het parlement, dat in den senaat en de kamer der vertegenwoordigers bestaat. De uitvoerende magt is in handen van den gouverneur. De prov. zendt twee senateurs en eenen afgevaardigden aan de kamer. De inkomsten zijn nog niet bekend. De krijgsmagt bestaat uit 5290 man. De stad wordt in 18 gr. en het reservegebied der Indianen of het land der Choctaws en Chickasaws verdeeld. De hoofdstad is Monticello.

MISSISSIN, N. Amer. meer in Labrador.

MISSLING, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly, met 700 inw.

MISSON, Eng. dorp, gr. Nottingham.

MISSOURI, N. Amer. riv., welke op 44. N. B. en 266. L., uit verscheidene kleine riv., waaronder bijzonder de Jefferson, de Maddison en de Galatin, ontspringt, van het Rotsgebergte N. waarts aanloopt, de Goose, Pryor, Ordway en Skiskaquaw ontvangt, dan zich N. O. waarts rigt, en de Maria's met de Tansey, de Thomsonis, Turtle, Windsor, Northmountain, Taapat, Wiser, Bratton, Gibson, Pine, Warner, Ayalw, Porcupine, Martha, Iber, White Earth, Hallstrand, Great Penn en Orion opneemt, vervolgens Z. waarts draait, en ten O. de Shepherd, Fish, Worrecorne, Sarharne, Stone, Idol, Ottor, Smoke en de Three rivers of the Sioux-Pass, enz. ontvangt. Nu loopt hij Z. O., en ontvangt Jaegue, Floyd, Soldier, Bowyer, Musquito, Nishnabatona, Nadawa, Turkis, Little Riverplatte, Tyger, Grande Riverplatte, the two Charatons, Goodwomans, Monitou, Cedar, Miry, Otter, Charelte, en Osage Womans; terwijl hij van het Z. de Smith, Portage-Creek, Snow, Slaugher, Bighorn, Judith, St. Mount, Little Dog, Muscli, Shell, Burnt Lodge, White Beard, Snikh Lodge, Bigdry, Littledry, Indian, Yellowstone en Kleine Missouri, en van het W., de Knife, Checheta, Cannon Ball, Maripa, Wetarhoo, Sarwarcarna, Chayenne, Teton, Turkey, Corves, White, Shannon, Poncurar, Quicurre, Whitepoint, Warrandy, Senehe, Platte, Weepingwater, Kleine en Groote Nemchaw, de Wolf, Independance, Kansas, Bluewater, Saltmine, Osage, Buffaloe, St. Johnsewood en Bonhomme ontvangt, wanneer hij zich, na eenen loop van 375 m., op 38. 55. N. B., met den Mississippi vereënigt, waardoor hij zeer veel in breedte gewint. Nu stroomt deze vereënigde riv., ten onregte onder den naam van Mississippi, 180 m. Z. waarts, en ontvangt de Cahokias, de Kaskassia, de Avase, de schoone Ohio met de Tennessee, de Kaskinumpe, de Chickasaw, de Redfoot, Odian, Focked-Deer, Hatched, Wolf, Groote en Kleine Yazoo, Bon, Pierre, Coles, Hamochute en Buffaloe, Merrimack, de St. Francis, de White, de groote Arkansas, de Red River, waarna hij, beneden Nieuw Orléans, dat op eil. in denzelven gebouwd is, met 3 armen Mainpass, South- en South Westpass in de golf van Mexico valt. Hoe groot nu ook deze stroom is, is echter de vaart op dezelve zeer gevaarlijk, daar men 35 dagen werk heeft, om uit zee naar Nieuw Orléans te komen, en verder dan Natchez, gaan geene schepen. De grootste breedte der riv. is echter niet meer dan 2800 à 3000 voeten; doch bij hare overstrooming is zij soms wel 4 à 5 mijlen. De geheele lengte beloopt wel 3062 mijlen. 2. Staat der N. Amer. Rep., sedert 1821 als zoodanig erkend, en tusschen het gebied Missouri, Illinois, Kentucky, Tennessee en Arkansaw, of tusschen 283. 24. en 288. 34. L. en 36. en 40. 30. N. B. gelegen, en op ongeveer 3000 V. M., 69,600 inw. bevattende. Het is door het Ozark gebergte bedekt. Aan de riv. zijn vruchtbare laagten; op de hoogten heiden; tusschen de bergen vele bosschen. De riv. zijn de Mississippi met de Missouri, Wahkondah, Ferbiez, the Two Rivers, de Salt, de Buffaloe, de Peraque en de Merrimack. Verder zijn hier de White, de Bigblack, de St. Francis, de Little Platte, de Grande, de East en West Charaton en vele andere, waaronder ook de Ilinois. De luchtsgesteldheid is des winters zeer koud, met zwaar ijs; des zomers drukkend heet; echter vrij geregeld.

geld. In de laagten heerschen soms aanstekende ziekten. De geheele prov. is nu, behalve de woonplaats der Osagen, bebouwbaar; maar de bevolking nog zeer zwak. De meeste woonplaatsen zijn langs den Mississippi. De voornaamste voortbr. zijn: maïs, tarw, vlas, hennep, tabak, katoen, rijst, gerst, rogge, haver, boekweit, peulvruchten, meloenen, agurkjes, aardappelen, zoete patatten en andere boomvruchten; doch het binnenland is nog steenachtig. De veeteelt vindt er goede weiden, en men maakt er veel boter en kaas; zelfs tot uitvoer. Er zijn ook vele varkens, gevogelte, bijen en visch. Buffels en elanden ziet men er nog in groote troepen, en klein wild is er overvloedig. Uit het delfstoffelijk rijk heeft men er vooral lood; verder ijzer, zilver, kalk, gips, marmer, steenkolen, zwavel, bruinsteen, salpeter, potäarde en zout. De fabr. zijn nog gering. De uitvoer bestaat in lood, pelterijen en huiden, zout, rundvleesch, spek, talk, was, salpeter, horenvee, meel, hennep en vlas. St. Louis is de stapelplaats. Behalve de Osagen, die in een bijzonder gebied wonen, zijn de meeste inw. oorspronkelijk Franschen, die meestal den roomschen godsdienst belijden; verder zijn er presbyterianen, methodisten en baptisten. De wetgevende magt berust bij het parlement, dat uit den senaat en de kamer der vertegenwoordigers bestaat; de uitvoerende magt bij den gouverneur. De inkomsten en uitgaven zijn niet bekend. De krijgsmagt bestaat uit 12,000 man. Het land is in 13 gr. en het gebied der Osagen verdeeld. 3. *Gebied van den* M., een deel der N. Amer. Rep., eigenlijk nog een eigendom der Ind. stammen, waar de N. Amerikanen slechts eenige militaire posten hebben. Het is tusschen de W. binnenlanden, het N. W. gebied, Illinois, Missouri, Arkansaw, Mexico, het Rots- of Steengebergte, of tusschen 263.53. en 287. 30. L. en 36. 49. N. B. gelegen, en volgens SMIDT op 43,000 (MORSE heeft 38,146) V. M., slechts 200,000 inw. bevattende. Het land behoort tot de hooge vlakte van N. Amer., en is gedeeltelijk door het Rotsgebergte, bezet. De grond is meestal droog, dor en zandig, hier en daar met struiken bezet, zonder groote boomen. De hoogste berg op 40. 15. N. B. is 11,000 voeten hoog. Merkwaardig zijn de *Sinking-holes*, die trechtervormig toeloopen, en van boven tot 200 yards omtrek hebben. De riv. zijn de Missouri met zijne bronnen, de Muscle-Shall, de Milk, de Yellowstone, de Whitehearth, de Kleine Missouri, White, James, Sioux, La Platte, Kanzas, Arkansas, de Mississippi, enz. De meren zijn: Winepeg, de Leich, Ottere, Big Stoney en Little Stoney. De luchtsgesteldheid is er in den winter zeer koud, met sterk ijs, en des zomers vrij heet. De voornaamste voortbr. zijn hier, waar nog geene Europische planters zijn, slechts wat maïs en tabak. De wilde inw. leven van de jagt en de visscherij. Er zijn hier paarden, varkens, buffels, elanden en herten, antilopen, hazen, konijnen, roode en graauwe beeren, muilezels, eekhorens, wolven, zilvervossen, bevers, otters en andere pelsdieren; ook ratelslangen. Ook ziet men ten W. van van den Missouri geheele troepen van wilde paarden. Het delfstoffelijk rijk is bijna geheel onbekend. Het land is onder een aantal verschillende stammen verdeeld, als: in het land der *Chippeways*, der *Knistinaux*, der *Siwers* of *Sioux*, der *Zwartvoeten*, der *Ottagamiërs* of *Vos-Indianen*, der *Jowas*, der *Sacken*, der *Osagen*, enz. enz.

MISSOURIËRS, stam der Osagen in N. Amer.

MISSOURI CROSSINGS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Missouri.

MISSOURI (KLEINE), N. Amer. riv. in Louisiana, valt in den Missouri.

MISS. PULTENEY'S TOWN, Eng. stad, gr. Somerset, met 5300 inw.

MISTAKE, N. Amer. baai aan de W. zijde van de straat Davis.

MISTAKEN, baai aan de N. kust van 't Austr. eil. Tavai-Poenamoe, door COOK in 1769, dus genoemd. 2. *Kaap* M., Z. punt van het Z. der Hermiten eil.; 3 mijlen van de Z. Amer. kaap Horn. 3. *Punt* M., kaap aan de W. zijde van het N. Amer. eil. Terreneuve. 4. Baai aan de O. zijde van 't O. Ind. eil. Butong.

MISTECK, Morav. stadje, kreits Prerau, aan de Ostrawicza, met 2400 inw.

MISTELBACH, Beij. riv., Opper Mainkreits, valt bij Baireuth in den Rooden Main. 2. Oostenr. dorp, viertel Beneden den Mannhartsberg; 2610 inw.

MISTERBIANCO, Sicil. stad bij den Etna.

MISTERHULT, Zweed. dorp, prov. Smaland, met 2420 inw.

MISTERIOSA, eil. of zandbank in den Atl. Oceaan, in den mond der golf van Honduras; W. van Jamaïca.

MISTERTON, Eng. D., gr. Nottingham.

MISTISINNY, N. Amer. riv. van Labrador.

MISTRA, Turk. sandschakat, het Z. O. deel van 't schiereil. Morea, in 6 kantons verdeeld. 2. M. of *Misitra*, verval-

le-

lene hoofdpl. van voorn. sands., aan de riv. Hebriopotamos, in eene groote vlakte vol ruïnen, olijf- en moerbeziënboomen, koren- en maïsakkers en schoone tuinen, op de puinhoopen van het oude Sparta. Zij is met muren omringd, heeft een kasteel op eenen hoogen berg, 3 voorsteden, eene Grieksch bisschoppelijke kerk, eene moskee, eene synagoge, en thans niet meer dan 6000 (anderen willen 16,000) inw., bijna allen Grieken, die katoen- en ijzerfabr., maar vooral zijdeteelt hebben.

MISTROP, Pruis. dorp, eil. Wollin.

MISTROTTA, Sicil. stad, Val di Demona, met 8050 inw.

MISTSIE, NIEUW TRIPOLI, D. in den N. Afr. staat Tripoli, met vele lusthuizen.

MISTY LAW, Schot. berg, gr. Renfrew.

MISZ of *Mysz*, Illyr. riv., kreits Klagenfurt, valt in de Drave.

MISZTOTFALU, Hong. dorp, kom. Szathmar. 47. 30. N. B.

MITAMBA, Negerrijk op de Peperkust.

MITCHAM, Eng. kerspel, gr. Surry, in Op. en Ned. verdeeld, met 4170 inw.

MITCHEL, kaap op een eil. aan de W. kust van N. Amer. 56. 29. N. B.

MITCHELMARSH, Eng. dorp, gr. Southampton, valt in de Drave.

MITCHEOU, Chin. stad in Setchuen. 121. 16. L. 30. 5. N. B.

MITELO (ST.), Sicil. stad, prov. Catania, aan 't meer Pantani.

MITINZINCHA, baai aan de W. kust van Nova Zembla.

MITLÖDI, Zwits. D., kanton Glarus.

MITOK, Aziat. meer in Tibet.

MITOMBO, Negerrijk aan de Peperkust in Op. Guinea, met de stad Cuxea.

MITRE, Austr. eil. in de Stille Zuidzee. 187. 41. L. 11. 49. Z. B.

MITRE (ST.), Fr. dorp, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, met 950 inw.

MITROWITZ, Oostenr. dorp in de Slavonische Militairgrenzen, met 5800 inw.

MITRY, Fr. stadje, dep. Seine en Marne, arr. Meaux, met 1200 inw.

MITS-HO, groote Chin. riv., die na eenen loop van 70 mijlen in de Yantse-kiang valt.

MITSKE, Hong. dorp, kom. Bihar.

MITSPAUDS, 4 eil. voor de bogt van Sumanap, ten O. van het O. Ind. eil. Madura, met 600 inw. en vele bosschen. Zij heeten: Schildpadden, Maalstroom, Nachtegaal en Lang eil., en niet Dschila Dutang, Radscha, Eyang en Puiran, gelijk RAFFLES dezelve gedoopt heeft.

MITSUND, Deen. golf 't eil. op Funen.

MITTA-ELF, Zweed. riv. in Jämtlands-län.

MITTAGSHORN, Zwits. berg, kanton Graauwbunderland, van 7040 voeten.

MITTAU, Rus. kreits, gouv. Koerland, een deel van het oude Semigallen, door de Aa bespoeld. 2. Hoofdstad van het Rus. gouv. Koerland, de zetel van den gouverneur, in een vlak en moerassig oord, aan de Aa, zeer ruim gebouwd, met een groot en sierlijk slot, voorheen de verblijfpl. der hertogen van Koerland, 7 kerken van onderscheidene gezindheden, een hospitaal, een weesen armhuis, een akademisch gymnasium, een natuurkundig kabinet en eene sterrenwacht, onderscheidene andere scholen, en thans ongeveer 12,000 inw., die gewone handwerken, maar geene eigenlijke fabr. hebben. Er is een weinig handel en eene goede jaarmarkt. 41. 10. L. 56. 45. N. B.

MITTELACHEN, Pruis. dorp, regdst. Keulen.

MITTELAURACH, Beij. riv., Rezatkreits, valt in de Rednitz.

MITTELBERG, Beij. dorp, Op. Mainkreits. 2. Beij. dorp, Op. Donaukreits. met 1750 inw. 3. Tyrolsch dorp, kreits Bregenz, met 800 inw. 4. Pruis. berg in Silezië. 5. Berg in Saksen-Gotha, die 2485 voeten hoog is.

MITTELBERGHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Var, met 900 inw.

MITTELBRONN, Wurt. D., Jaxtkreits.

MITTELGEBERGTE, Boh. gebergte, van Lowositz tot aan het Reuzengebergte.

MITTELHAUSEN, D. in Saksen Weimar.

MITTEL-OBER en UNTERHAUSEN, Keur-Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

MITTELMARK, voormalig deel van de Brandenburgsche Keurmark.

MITTELSCHEURN, Beij. D., Isarkreits.

MITTELSCHMEDEBERG, Saks. dorp, kreits Ertzgebergte.

MITTELSEN, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau. 2. Beij. dorp, Ned. Mainkreits.

MITTELWALD, Hong. D., kom. Zolyom.

MITTELWALDE, Pruis. stadje, regdst. Reichenbach, met 1340 inw.

MITTENWALD, Beij. dorp, Isarkreits, arr. Isar, met 1550 inw. en fabr. van muzijkinstrumenten.

MITTENWALDE, twee Pruis. dorpen, regdst. Potsdam.

MITTERBURG, Illyr. D., kreits Fiume.

MITTERFELS, Beij. D., Ned. Donaukr.

MITTERSILL, Oostenr. dorp, kreits Salzburg, met 520 inw.

MITTERTEICH, Beij. dorp, Op. Mainkreits, met 1200 inw. en fabr.

MITTODO, Zwits. dorp in Graauwbunderland.

MITTON, Eng. dorp, gr. York, met 2350 inw. 2. *Neder* M., Eng. dorp, gr.

gr. Worcester, met 2380 inw.

Mittweida, Saks. stadje, kreits Leipzig, aan de Zschopau, met 3770 inw. en fabr. van laken, katoen, flanel en handel. 2. Zie Grünstädtel.

Miture, Z. Amer. riv. van Caraccas, met een dorp van dien naam.

Mitwitz, Beij. dorp, Op. Mainkreits.

Mitzel, tak der Pruis. riv. Oder, regdst. Frankfort.

Mitzuz, Jap. stad van Niphon; 37 mijlen N. N. W. van Jeddo.

Mixco, Z. Amer. volkplanting in Guatimalo, met 300 huisgezinnen.

Mixnitz, Oostenr. D., kreits Bruck.

Mixstadt, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 870 inw. 2. Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 1820 inw.

Mizantla, N. Amer. volkplanting in Mexico, met 250 familiën. 19. 54. N. B.

Mizenhead, de Z. W. punt van Ierland, gr. Cork. 51. 23. N. B.

Mizensk, zie Mzensk.

Mizque, Z. Amer. prov. van Peru, gouv. Santa Cruz de la Sierra, met eenen vruchtbaren grond, 12,000 inw., en eene hoofdstad van dien naam, op 321. 4. L. 18. 40. Z. B.

Mizun, Galicisch dorp, kreits Stry.

Mlawa, Pool. distr., waiw. Plock, op 56 V. M. 33,370 inw. bevattende, 2. Pool. stadje in voorn. distr., met 950 inw. 38. 6. L. 53. 6. N. B.

Mlawka, Pool. riv., waiw. Plock.

Mlazowitz, Boh. D., kreits Biczow,

Mlodiatyn, Galic. D., kreits Kolomea.

Mnakeb, Arab. stad van Yemen; 4 mijlen W. van Sana.

Mnia-Sha-Kaoo, eil. in de Anamsche prov. Cambodscha, met de Z. kaap des rijks.

Mnichniowka, Pool. stadje, waiw. Lublin.

Mnichow, Pool. stadje, waiw. Lublin.

Mniszew, Pool. stadje, waiw. Sandomir.

Moa, eil. in de Ind. zee, aan het O. einde van Timor. Er is een Nederl. kantoor. 145. 46. L. 8. 20. Z. B.

Moab, Arab. stadje, landschap Yemen.

Moages, groep van 9 kleine W. Ind. eil. in de Caraïbische zee, aan den ingang der golf van Venezuëla.

Moaness, kaap aan de N. kust van 't Schot. eil. Shetland. 16. 14. L. 60. 44. N. B.

Moassy, gebergte en riv. van Palembang op Sumatra.

Mobberley, Eng. dorp, gr. Chester.

Mobidi, zie Maurna.

Mobile, zeestad der N. Amer. Rep., voormaals in W. Florida, nu in 't gr. Mobile, aan de riv. van dien naam, met veel handel in huiden, gezouten vleesch, katoen, pik, teer, enz. en 1500 inw. 2. Diepe, breede en bevaarbare N. Amer. riv. van W. Florida, in het land van den Mississippi. Zij wordt gevormd door de vereeniging der riv. Tombigbee en Alabama, en valt met de baai van dien naam, in de golf van Mexico, op 30. 15. N. B. Over derzelver mond ligt Dauphins eil. 3. M. *Point*, de Z. O. punt van Mobile baai.

Mobjack, N. Amer. baai aan de kust van Virginië, in Chesapeak baai.

Moca, dorp op 't W. Ind. eil. Porto Rico.

Mocandon, kaap aan het einde van de Roode zee. 74. 15. L. 26. 14. N. B.

Mocamba, O. Afr. riv., die 5 m. Z. van Mosambique in de Ind. zee valt.

Mocamoco, stad op de Z. W. kust van Sumatra, aan de kleine riv. Si Luggan, met het Eng. fort Ann. De inw. handelen in ijzer, staal, zout, opium, enz. 118. 56. L. 2. 31. Z. B.

Mocara, zie Mogara.

Mocaranga, zie Motapa.

Mocca of *Mocha*, distr. in het Z. van Arabië, lands. Yemen, aan de Roode zee, nabij de straat van Babelmandeb gelegen. De kust is schraal en onvruchtbaar, en slechts nabij de hoofdpl. vindt men goede palm- en dadelboomen en goed bebouwd land. In het binnenland wordt koren en ooft, maar geene koffij geteelt. 2. Arab. stad, zetel van den dola, en van eenen Eur. consul, door hooge muren omringd, met 2 kasteelen, tamelijk breede straten, die echter zeer morsig zijn; het paleis van den dola, het beste gebouw der stad; 5 moskeën met torens, 1 Eng., Fransche- en Deen. factorij, verscheidene karavansera's en winkels, en volgens Valenzia 5000 inw., die meestal van den handel bestaan. De uitvoer bestaat in: koffij, Arabische gom, wierook, welke drie laatste art. uit Afrika komen. De haven en reede zijn zeer goed, en, behalve door de beide kasteelen, nog door batterijen gedekt. Voor de stad liggen twee dorpen, die men als voorsteden kan aanmerken, en bijna even zoo veel inw. als de stad hebben. 60. 50. L. 13. 16. N. B.

Mocha, onbewoond Z. Amer. eil., bij de kust van Chili. 2. Z. Amer. riv. in Peru, prov. Truxillo.

Mochales, Spaan. D., prov. Cuenca.

Mochan Hotun, Chin. stad van Corea.

Mochilew, zie Mohilew.

Moching, Beij. dorp, Isarkreits.

Mochlaf, Arab. eil., lands. Yemen.

Mochros, kaap in Z. Wallis, bij

St.

St. Patricksdijk.

Mochrum, Schot. dorp, gr. Wigton.

Mochtrell, dorpje in Wallis, gr. Montgomery, met 500 inw.

Mockjack, zie Mobjack.

Möckern, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, aan de Ehle; 1040 inw. en fabr.

Mockmuhl, Wurt. stadje, Neckarkreits, met 1220 inw.

Mockwanpore, Ind. distr. van Bahar, tusschen 27. en 28. N. B., eene vruchtbare vlakte, met veel rijst, den rajah van Nepaul onderworpen. 2. Hoofdstad van voorn. distr., op eenen heuvel, met eenen muur omringd. 103. 4. L. 27. 28. N. B.

Moco, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, valt in den Orinoco.

Mocoa, Z. Amer. prov. van Quito, met de verwoeste hoofdstad, op 1. 32. Z. B.

Mocobi, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Moxos, valt in de baai Mamore, op 14. 53. Z. B.

Mocodame, klein N. Amer. eil. aan de Z. O. kust van Nieuw Schotland.

Mocomoco of *Kleine Orinoco*, Z. Amer. riv., die ten Z. van den Orinoco, in den Atl. Oceaan valt.

Mocsonak, Hong. dorp, kom. Neutra.

Modain (Ul), Perz. dorp in Irak-Arabi, aan den Eufraat; 7 mijlen Z. O. van Bagdad.

Modane, Sard. stadje in Savoije, prov. Maurienne, met 1000 inw.

Modania, Turk. stad in Klein Azië, aan de golf Modania in de Marmerzee; 5 mijlen N. W. van Bursa.

Modare, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 660 inw.

Modau, riv. in het gr. hert. Hessen.

Modbury, Eng. vlek, gr. Devon, met 1890 inw., wol- en garenfabr.

Modder, Fr. riv., dep. Ned. Rijn, die bij Drusenheim in den Rijn valt.

Moddergat, moerassige, maar zeer vruchtbare landstreek aan de Kaap de Goede Hoop, nabij het distr. Stellenbosch.

Modelsdorf, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Goldberg.

Modena, hert. in Italië, tusschen het Lomb. Ven. kon., den Kerk. Staat, Toskanen en Parma, of tusschen 28. 6. en 29. 2. L. en 43. 56. en 44. 57. N. B. gelegen, en op 94¼ V. M. 348,000 inw. bevattende. Het land ligt in het uitgestrekte dal van den Po, is laag, door onderscheidene riv. bespoeld, en door een gedeelte der Apennijnen bedekt, welke aan derzelver afhellingen zeer goed bebouwd zijn. De hoogste bergen zijn: Monte Cimone 6548, en de Doccia 4138 voeten hoog. De grond is veelal vruchtbaar, doch op de bergen steenachtig, zoodat er zelfs geen boom kan wortel schieten. De riv. zijn: de Lenza, de Tassobio, de Crostolo, de Tessone, de Secchia, de Dolo, Fresnare, Canone, de Tagliata, de Panaro en de Serchio. Onder de meren het Lago Santo en het Lago di Fratignano. De luchtsgesteldheid is gematigd en gezond; doch op de Apennijnen ruw. De voortbr. zijn: koren, rijst, maïs, veel zijde, peul- en tuinvruchten, hennep, vlas, boomvruchten, meloenen, olijven, wijn, hout, ezels, rundvee, varkens, klein wild, tam en wild gevogelte, bijen, zijwormen, galnoten, ijzer, marmer, alabaster, kalk, gips, barnsteen, steen- of bergölie en zwavel. De grond wordt er uitmuntend bebouwd; terwijl akkers, weiden, kastanje- en olijfboomen elkander aangenaam afwisselen. De bergölie wordt uit bronnen, die wel 30 voeten diep zijn, geschept. Fabr. zijn er niet van belang. De uitvoer bestaat dus alleen in de voortbr., als: koren, wijn, ruwe zijde, hennep, linnen, ossenhuiden, kaas, boter, varkens, enz. De roomsche godsdienst is de heerschende; de joden worden echter geduld. Voor de wetenschappen wordt door de hoogeschool, de ridderakademie, het collegie en de kunstschool te Modena, de gymnasiën of collegiën te Reggio en Mirandola, enz. gezorgd; doch het volksonderwijs is er nog ellendig. Het land is een erfelijk souverein hert., zonder landstenden. De inkomsten worden op 1½ millioen guldens geschat. De hertog heeft ook bezittingen in Oostenrijk. De landmagt bestaat uit 1200 man infanterie en een eskadron dragonders. Het hert. wordt in 3 deelen verdeeld, als: het eigenlijk hert. Modena, het hert. Reggio en de heerl. of het dal Carfagnana. De hoofdstad is Modena. 2. *Eigenlijk* M., het O. deel van voorn. hert., het hert. Mirandola en het vorst. Capri bevattende, en op 46¼ V. M., 166,500 inw. tellende. 3. Hoofdstad van het hert. en verblijfplaats van den hertog, in een zeer aangenaam en vruchtbaar oord, aan het kanaal van Modena, dat de Secchia met de Panaro vereenigt, met wallen en bastions omringd, die echter niet tot verdediging geschikt zijn; 4 poorten en eene citadel. Over het algemeen is zij zeer goed gebouwd, heeft regelmatige, breede, met keisteenen belegde straten, zonder voetpaden, waaronder de prachtige *strada maëstra*, die door de geheele stad loopt, en aan welker uiterste einden,

op eene regelmatige opene plaats, het ridderlijk standbeeld van hertog FRANS III staat. Verder is er een schoon hertogelijk slot op een plein, met fraaije tuinen, vele schilderijen en oudheden; eene boekverzameling van 80,000 deelen en belangrijke handschriften; de stallen, de opera, de schouwburg en de barakken. Onder de 50 kerken onderscheiden zich de hoofdkerk, met eenen aanzienlijken toren, en die van St. Vincent en St. Augustin. Nog zijn er verscheidene wel ingerigte hospitalen, een weeshuis, eene hoogeschool, een gymnasium, eene ridder-akademie, eene kunstschool, eene veeartsenijkundige school en 19,550 (met den omtrek 26,820) inw., die meestal van het hof, de collegiën en de hier wonende grondëigenaars bestaan. Verder zijdeweverij, zijdemolens, linnenweverijen, looijerijen, hoedenfabr. en glasblazerijen hebben, en een weinig handel drijven. De openbare baden alhier zijn zeer goed ingerigt. 28. 53. L. en 44. 34. N. B.

MÖDERBRÜCK, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenburg.

MODEREIFA, Turk. Aziat. riv. in Natolië.

MODERITZ, D. in Mecklenb. Schwerin.

MODERN, MODOR of *Modra*, Hong. vrijstad, kom. Presburg, aan den voet van het Letzische gebergte, met 3 kerken, een gymnasium, 4,580 inw., wijnbouw en lakenfabr. 35. L. en 48. 20. N. B.

MODERNI, Turk. Aziat. riv. in Natolië. 2. Turk. stad, in een schoon dal, aan de Moderni, met 1 kasteel en 3000 inw.

MODIBOO, Afr. stad van Bambarra, bij den Niger; 18 mijlen N. O. van Sego.

MODICA, distr. in 't Z. O. van Sicilië, in Val di Noto, met 6 steden en 80,000 inw. 2. Hoofdstad van gen. distr. of gr., aan de Scieli, met eene groote markt en 19,700 inw., die van den landbouw en de handwerken, alsmede van de paarden-, muildieren- en varkensfokkerij bestaan. In de nabijheid vindt men het dal van Ispica.

MODIGLIANA, Tosc. stadje, gebied van Florence, met 23 kerken, hospitaal, collegie, akademie, piaristen gymnasium en 2200 inw.

MODITTEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.

MODLAU, Pruis. D., regdst. Liegnitz.

MODLETIN, Boh. D., kreits Czaslau.

MODLIBORZYCE, Pool. dorp, waiw. Lublin, met 162 huizen.

MODLIN, Pool. vesting, waiw. Plock, aan den mond der Bog in den Weichsel.

MODON of *Methone*, Turk. stad op Morea, met 7000 inw. en handel in olie, koffij, aloë hout en zijde.

MODOR of *Modra*, zie Modern.

MODORENIT, rotsig eil. aan de O. punt van Moroloi, een der Austr. Sandwichs eil.

MODRA, zie Modern.

MODRUSS, Oostenr. dorp in de Croatische Militairgrenzen, met 1300 inw.

MODRYCZ, Galic. D., kreits Sambor.

MODRZICE of *Mödritz*, Morav. dorp, kreits Brünn, aan de Schwarza.

MODUGNO, Nap. stadje, prov. Bari, met 4600 inw.

MODUINITTE, een der onbewoonde Sandwichs eil. in Australië.

MODUM, Noorw. dorp, stift Christiania, met eene kobaltmijn en 4500 inw.

MODUNO en NONCELLO, Lomb. Ven. kanalen, van Noncello tot in de riv. Livenza. 2. Chin. stad in Mongolië.

MOEDER EN DOCHTERS, groep eil.; 2 mijlen Z. O. van het Vaders eil., met 2 kleine bij dezelve, aan de O. kust van Z. Amerika, niet ver van de Constables. 5. N. B. en 327. 46. L.

MOE, Noorw. eil., stift Nordland.

MOEKLEBY, dorp op 't eil. Oland, met de voornaamste aluinmijn.

MOELAND, Noorw. D., stift Nordland.

MOEN, klein Rus. eil. in de Oostzee, aan de kust van Lijfland, bij het eil. Oesel. 2. M. of *Moenboe*, Deen. eil. ten Z. O. van Zeeland, waarvan het door de Wolfssont, en van Falster door de smalle en diepe Gronsont gescheiden wordt, en op 4⅕ V. M. 7,000 inw. bevat. De grond is zeer vruchtbaar, en brengt overvloed van gerst, aardappelen, erwten, moesgroenten, boomvruchten en vlas voort. De veeteelt is er zeer aanzienlijk. Op de N. O. en Z. W. kusten vindt men eenig bosch, en verder is er kalk en turf. De inw. bestaan van den landbouw, de veeteelt, de vogelvangst, visscherij en scheepvaart, en voeren koren uit. Er heerscht veel welvaart. De hoofdpl. is Stege.

MOENE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 2050 inw.

MOERBEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 3150 inw. 2. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 940 inw.

MOERDIJK, Nederl. dorp, prov. N. Braband, aan het Hollandsch Diep.

MOERE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 1030 inw.

MOERES, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne.

MOERGESTLE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven.

MOERHEZE, zie Maarheze.

MOERKAPELLE, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, niet ver van Waddinxveen.

MOERKERKE, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, arr. Dordrecht. 2. Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 2480 inw.

MOERMOND, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda. 2. Zie Renesse.

MOERSCHANS, zie Hulst.

MOERSEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde; 2800 inw.

MOERSTRATEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Breda; O. van Bergen op den Zoom.

MOESA, Zwits. riv., kanton Graauwbunderland en Tessin. 2. Zie Pettange.

MOEY, klein eil. in de Ind. zee. 160. 36. L. en 5. 30. Z. B.

MOEZ, dorp en kanaal in Neder Egypte, tusschen den Nijl en het meer Menzaleh.

MOEZEL, MOSEL of *Moselle*, riv. in Frankrijk en Duitschland, welke in het dep. der Vosges ontspringt, eerst bij Metz bevaarbaar wordt, in Frankrijk, de Meurte, Seille, Orne en Saar ontvangt, langs de grenzen van het groothert. Luxemburg vloeit, en bij Grevenmacheren, in de Pruis. prov. Neder Rijn komt, waar zij de Kautenbach, de Alf, Lier, Ruver, enz. ontvangt, en eindelijk bij Coblenz in den Rijn valt. 2. Fr. dep., tusschen de gr. hert. Luxemburg, den Ned. Rijn, Beijeren, de dep. Ned. Rijn, Meurte en Maas, of tusschen 23. 5. en 25. 20. L. en 48. 55. en 49. 30. N. B. gelegen, en op 112½ V. M. in 4 arr. 371,100 inw. bevattende. Het land is met bergen, die gedeeltelijk aan het Vogesisch gebergte sluiten, en steile rotsen hebben, bezet. Zij vormen verscheidene dalen, die meestal door de Moezel en Seille bespoeld worden. De grond is hier en daar kalk-, steen- of zandachtig, en daarom niet overal even vruchtbaar, zoodat wel ¼ des dep. niet bebouwd is. De voorn. riv. zijn: de Moezel, die hier dikwijls overstroomt; de Saar, de Seille, de Nied, de Orne, de Bisten, Kaner, Waget, Conroy, Crune, Albe, enz. De lucht is in de dalen zachter, dan aan het gebergte en bij de bosschen. De voortbr. zijn: gevogelte, wild (ook wolven), visch, bijen, Spaansche vliegen, koren, boom- en peulvruchten, hout, ijzer, steenkolen, turf, enz. De bewoners van het O. gedeelte zijn arm. De landbouw heeft, om den veelal onvruchtbaren grond, vele moeijelijkheden, en levert niet genoeg voor de behoefte. Er zijn zeer goede weiden en klaverlanden. De veeteelt is er echter middelmatig, en het vee slecht. De wijnoogst, hoewel vlijtig beoefend, levert weinig op. Men graaft er ook ijzer, dat in de fabr. verwerkt wordt. Verder zijn er glasblazerijen, fabr. van aardewerk, hoeden, grof linnen, enz. De uitvoer bestaat in: wijn, ijzerwaren, glas, aardewerk, laken, hoeden, honig, was, hout en planken. De arr. zijn: Metz, Thionville, Briey en Sarreguemines. De hoofdpl. is Metz.

MOFFAT, Schot. dorp, gr. Dumfries; 1820 inw. 2. Schot. stadje, gr. Dumfries.

MOFFETTA, Nap. stad, prov. Terra di Bari, met salpeterziederijen.

MOFHAK, Arab. stad op 15. 5. 45. N. B.

MOGADORE of *Mogodore*, hoofdstad der N. Afr. prov. Haha, in Marocco, op een schiereil. van dien naam, met 36,000 inw., goede huizen, veilige haven en handel in muildieren, ivoor, struisvederen, hout, enz. 31. 32. N. B.

MOGADOURO, Port. stad, prov. Tra-los-Montes.

MOGAM, eene Aziat. woestijn, bij den laatsten vrede, door de Perzen aan de Russen afgestaan, en nu tot de prov. Schirwan behoorende, schoon de chan van Kharabagh aanspraak op het oppergezag maakt. Zij strekt zich tusschen de Kur, de Aras, en de Kaspische zee, en ten Z. tot achter de baai van Kasilagatsch, en tot aan de bergen van Talischin uit. Zij wordt dooor vele kleine riv. doorsneden, en bevat onderscheidene, met hoog riet bedekte meren; terwijl de grond gras van eene el hooogte voortbrengt, waarin vele groote en vergiftige slangen huisvesten. De bewoners zijn de beide arme Turkomansche stammen *Schaissewani* en *Mugami*, welke in morsige hutten van riet wonen, en met hun vee, door de woestijn zwerven. Hier zijn de schoonste Perzische paarden. De brug over de Kur, bij Dshewar, geleidt in hun land, waarvan het voorn. dorp Kasilagatsch heet.

MOGANE, een der Lucaïsche eil., op 304. 25. L. en 22. 28. N. B.

MOGARA, water- en rustplaats in de woestijn van Lybië, op den karavaanweg van Caïro naar Siwah.

MOGARRAZ, Spaan. D., prov. Salamanca.

MÖGELDORF, Beij. dorp, Rezatkreits.

MÖGELIN, Pruis. D., regdst. Potsdam.

MÖGEL-TONDERN, Deen. D. in Jutland.

MOGENDORF, D. in Nassau, met 400 inw.

MOGENPOERT, Rus. eil. aan de kust van Finland.

MOGGIO DI SOTTO, Lomb. Ven. D., legatie Friuli, met 2800 inw.

MÖGGLINGEN, Wurt. D., Neckarkr.

Moghla, Turk. Aziat. stad in Natolië.

Moghistan, zie Caramanië.

Mogielnica, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 1000 inw.

Mogila, zie Claratomba.

Mogilany, Galic. D., kreits Bochnia.

Mogilnica, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 800 inw.

Mogilow, Pruis. kreits, regdst. Bromberg, op 17½ V. M., 20,150 inw. bevattende, met vele kleine meren, bosschen en vruchtbare landerijen. 2. Pruis. stadje van voorn. kreits, met 600 inw.

Mogilu, plaats in 't gebied der vrije stad Krakau, aan de Monuszka en den Weichsel, met 800 inw. en een gymnasium.

Möglingen, Wurt. D., Neckarkreits.

Moglinka, Rus. riv., gouv. Novogorod.

Mognano, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 3800 inw.

Mogolistan, zie Mongolië.

Mogoo, Perz. zeehaven van Laristan, met eene veilige haven in de golf, tusschen kaap Bostana en kaap Certes; 27 mijlen Z. van Lar.

Moguang, O. Ind. stad, rijk Birma, zetel van eenen gouverneur.

Mogue, onbewoond Afr. eil. in den mond van den Senegal.

Moguer, Spaan. stad, prov. Seville, aan de zamenvloeijing der Tinto en Puerco, met 5000 inw.

Moha, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 660 inw. 2. Hong. dorpje, kom. Stuhlweissenburg.

Mohacs, Hong. vlek, kom. Baranya, aan den Donau, met 2 kerken en 4000 inw.; de stapelplaats van zout. Tegenover dezelve ligt het Mohacser eil. 36. 22. L. en 45. 59. N. B.

Mohamed Kassim, bergketen in 't O. Ind. rijk Anam.

Mohaun, O. Ind. stad, prov. Oude, distr. Lucknow. 26. 50. N. B.

Mohauna, O. Ind. stad in Malwah.

Mohawk, riv. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, die 13 mijlen O. van 't meer Ontario, ontspringt, en met 5 monden in het meer Hudson valt; 3 mijlen N. van Albany. Een kanaal van ½ m. verbindt dezelve met Wood Creek, terwijl er nog twee andere, German Flats en Herkimer, zijn. 2. N. Amer. riv., prov. New York, gr. Delaware, die met de Popachton, de Delaware vormt. 3. N. Amer. riv., die W. waarts in de riv. Connecticut valt.

Mohegan, N. Amer. dorp, prov. Connecticut, gr. New London.

Mohelnice, zie Muglitz.

Mohelno, Morav. D., kreits Znaim.

Moherry, O. Ind. stad der N. Circars.

Mohilew, Rus. gouv. in Europa, een deel van West Rusland uitmakende, tusschen Witebsk, Smolensko, Czernigow en Minsk, of tusschen 45. 32. en 50. 31. L. en 51. 58. en 55. 13. N. B. gelegen, en op 867¼ V. M., 263,430 (Storit heeft 662,500; Wichmann 813,000 en Sablowsky 1,002,000) inw. bevattende. De grond is vlak, een weinig heuvelachtig, en redelijk vruchtbaar. De voornaamste riv. zijn: de Dnieper, de Swinaja, Bolotimka Sosha, de Ostra, Bielidza, Iput, Prona, Lupa, de Uza, de Druez en Beresina. De voorn. meren zijn: het Dolgoe en 't Sennoje. Merkwaardig zijn de door beken aan elkander hangende koraalmeren. De lucht is er gematigd, maar droog en zacht; zoodat hier reeds appelen en peren voortkomen. De voorn. bezigheden zijn landbouw en veeteelt, welke beide door den grond zeer begunstigd worden; doch nog niet zeer bloeijen. De voortbr. zijn: rogge, tarw, gerst, haver, boekweit, vlas, hennep, moes- en boomvruchten, hop, manna, enz. De bosschen zijn een wezenlijke schat dezer prov. Verder zijn er kleine paarden, zwak horenvee, vele geiten en varkens, bijen en visch. De weinige fabr. bepalen zich tot laken en wollen stoffen, zeep, leder, kaarsen, linnen, zeildoek, tafelgoed, zakdoeken, klokkengieterijen, glasblazerijen en vele branderijen. De uitvoer bestaat in: koren, meel, vlas, hennep, linnen, hennepzaad, timmer- en brandhout, honig, was, wol, talk, huiden, varkensborstels, horenvee en eenige fabrijkwaren, welke, of langs den Dnieper, of langs de Duna en Wolga, over Petersburg en Riga, verzonden worden. De meeste inw. zijn Klein-Russen; de overigen Groot-Russen, Polen en joden; meest allen belijden zij den griekschen godsdienst. Het gouv. heeft met Witebsk, eenen gemeenschappelijken gouverneur, en is in 12 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in het voornoemd gouv., tusschen 47. 4. en 48. 49. L. en 53. 46. en 54. 14. N. B., aan de beide zijden van den Dnieper, bijzonder vruchtbaar, vooral aan boomvruchten. 3. Hoofdplaats van voorn. Rus. gouv., zetel van den gouverneur en van de Grieksche en Roomsche aartsbisschoppen, aan den Dnieper, door eenen aarden wal omringd, met ruime en geplaveide straten, in het midden eene achthoekige opene plaats, door steenen gebouwen omringd, een oud kasteel op eene hoogte, 15 grieksche en vereenigde kerken, waaronder de prach-

prachtige Joseph's kerk uitmunt; grieksche en roomsche kloosters, een luthersch bedehuis, 2 synagogen, een seminarium voor grieksche priesters, een gymnasium, eene stads-school, 6 armhuizen, een ziekenhuis, 2 paleizen des aartsbisschops, een steenen koophof en 16,000 inw., waaronder 2000 joden, die velerlei handwerken, eenige fabr. en eenen aanzienlijken handel met in- en uitlandsche voortbr. en fabrijkwaren drijven, welke zich tot aan Riga, Memel, Koningsbergen en Dantzig, doch thans vooral over Odessa, uitstrekt. 48. 5. L. en 53. 54. N. B. 4. M. of *Mochilew*, Rus. kreits, gouv. Podolie, tusschen 48. 14. en 49. 5. N. B., door den Dniester met de Liadowa, Neryja, Raszka en Muraffa, bespoeld. Er zijn heerlijke korenakkers en uitmuntende weiden; terwijl de grond tarw, rogge, gerst, gierst, vlas, hennep, tabak, hop, manna en hout voortbrengt. De essenboomen zijn hier bijzonder schoon, en al het vee groot en sterk. De bosschen leveren, behalve genoegzaam hout, ook potasch, pik en teer. 5. M. of *Mohylow*, hoofdstad van voorn. kreits, op eenen hoogen berg, aan den Dniester, met verscheidene grieksche en roomsche kerken, een klooster, eene school en ruim 7,000 inw. Het tolkantoor is van hier naar Bessarabië verlegd.

MOHILLA of *Molale*, klein Afr. eil. in de Ind. zee, tot de Comorische eil. behoorende, tusschen Madagaskar en Afrika, met eenen vruchtbaren grond, eene rotsachtige kust, met goede ankerplaatsen, 2 steden en vele inw. De O. punt op 61. 50. L. en 12. 36. Z. B.

MOHILNO, Morav. D., kreits Znaim.

MOHIM, O. Ind. plaats, prov. Delhi.

MOHIVILLE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 250 inw.

MOHLSTATT, Pruis. D., regdst. Trier.

MOHNHEIM, zie Monheim.

MOHON, Fr. dorp, dep. Morbihan, arr. Ploermel, met 3020 inw.

MOHONE, O. Ind. plaats, prov. Agra.

MOHONQURA, O. Ind. plaats, prov. Agra.

MOHR, Han. riv., vorst. Calenberg.

MÖHRA, dorpje in Saksen-Weimar, ambt Salzungen, met 350 inw.

MÖHREN of *Mörach*, Beij. riv., Rezatkreits, valt in de Altmühl.

MOHRENHAUSEN, dorp in Saksen-Coburg, ambt Rodach.

MOHRIN, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, met 800 inw.

MÖHRING, Beij. D., Regenkr.; 850 inw.

MÖHRINGEN, Wurt. vlek, Neckarkreits; 1750 inw. 2. Bad. D., Zeekreits.

MOHRLESEN, dorp in 't gebied der vrije stad Bremen.

MOHRUNGEN, Pruis. stadje, regdst. Koningsbergen, met 1650 huizen.

MOHRUPOOR, O. Ind. plaats, prov. Malwah.

MOHURBUNGE, O. Ind. distr., prov. Orissa, ten N. en N. O. aan Bengalen grenzende, door het gebergte Goands doorsneden, en de Subunreeka, Jumrai, en Burrabullong bespoeld. Het is slecht bebouwd, en vol wilde elefanten, die den grond verwoesten; doch er is timmerhout, ijzer, gom, rijst en olie in overvloed. De inw. maken pijlen en bogen ten uitvoer. Het distr. heeft eenen eigenen rajah, die echter den Engelschen cijnsbaar is. De hoofdpl. is Herriorpoor.

MOHWAH, O. Ind. stad, prov. Bahar.

MOICKA, tak der Newa in het Rus. gouv. St. Petersburg.

MOIDAK, Arab. dorp, lands. Hedsjas.

MOIEN, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau; 300 inw.

MOIGNELÉE, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen.

MOIDIEU, Fr. dorp, dep. Isère.

MOIGOLOTZKAJA-GUBA, golf in de IJszee, ten N. van de Rus. prov. Irkutsk.

MOINA, zie Mianidsch.

MOINE of *des Moines*, N. Amer. riv. in Louisiana, die Z. W. waarts in den Mississippi valt. 285. 52. L. en 40. 5. N. B. 2. *La* M., N. Amer. baai aan de Z. kust van Terreneuve; 8 mijlen O. van kaap Ray. 3. Riv. in 't Fr. dep. Neder Loire, die in de Loire valt.

MOINGT, Fr. vlek, dep. Loire, arr. Montbrison, met 550 inw.

MOIOS, Z. Amer. stad der prov. Tucuman, in Rio de la Plata.

MOIRA, Ier. stad, gr. Down. 2. Kleine N. Amer. riv. in Op. Canada, die in 't meer Ontario valt.

MOIRA's SOUND, inham aan de O. kust van Prins van Wallis Archipel. 246. 7. L. en 54. 57. N. B.

MOIRANS, Fr. stadje, dep. Isère, met 2000 inw. 2. Fr. stadje, dep. Jura, aan de Isère, met 1200 inw.

MOIREMONT of *Mirmont*, Fr. dorp, dep. Marne.

MOIS, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

MOISALE, dorp in Mecklenburg-Schwerin.

MOISBURG, Han. ambt en dorp, met 530 inw., vorst. Lunenburg.

MOISCHEID, Keur-Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

MOISDON LA RIVIÈRE, Fr. dorp, dep. Ned. Loire, met 1910 inw.

MOISE, kanaal in 't Fr. dep. Neder Charente.

MOISEVAUX, zie Masmunster.

MOISI, N. Amer. riv. van Canada, die in den St. Lourenz valt, op 313. 6. L. en 50. 15. N. B.

MOISLAINS, Fr. dorp, dep. Somme.

MOISLINGEN, dorp in het gebied der vrije stad Lubeck, tusschen de Trave en Streckenitz, de verblijfplaats der joden, die van Lubeck naar deze plaats zijn verwezen; met 600 inw.

MOISSAC, Fr. arr., dep. Tarn en Garonne, op 17 V. M., in de kantons Auvillard, Bourg de Viza, Louzete, Moissac, Montaigu en Valence, 61,400 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van dit arr., met 9,630 inw., die linnenweverijen, aardewerk- en andere fabr. hebben, en eenen aanzienlijken handel in meel, olie, wol, saffraan en wijn drijven. 19. 2. L. en 44. 8. N. B. 3. Fr. vlek, dep. Puy de Dôme; 1800 inw.

MOISSON, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, met 1000 inw.

MOISTERNA, Illyr. D., kreits Laibach.

MOIVRE, riv. in 't Fr. dep. Marne.

MOJABRA, Afr. plaats op den karavanenweg van Egypte naar Fezzan. De inw. bestaan grootendeels van den handel tusschen Caïro en Mourzouk.

MOJAISK, Rus. stad aan de Moskwa, met een kasteel, 9 kerken, de stapelplaats van zout en sterke dranken, manufacturen en 4000 inw.

MOJELLA, zie Mohilla.

MOKAMPUR, zie Mockwampore.

MOKANDA, Afr. dorp, kon. Loango.

MOKAURA, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

MOKHJOGGI, Rus. riv., prov. Esthland.

MOKINGEN, Bad. D., Zeekreits; 215 inw.

MOKKUR, O. Perz. bergketen, ten W. van het gebergte Gomul, bij het dal Tarnak, met den tak Turkauni.

MOKNAN of *Mohanan*, dorp in Egypte; 2 mijlen van Gizeh.

MOKO, W. Afr. stad en distr. van Calabar.

MOKOBUDY, Pool. vlek, waiw. Podlachië.

MOKOMOKO, zie Mocamoco.

MOKONTPORE of *Mukkunpore*, O. Ind. stad, prov. Agra, aan de oevers der Issah, waarheen vele bedevaarten geschieden. 98. 6. L. en 26. 45. N. B.

MOKRIN, Hong. D., kom. Torontal.

MOKRITZ, Illyr. dorp, kreits Neustädtl.

MOKROTIN, MOKROZYN, MOKRZYZA, Galicisch dorp, kreits Zolkiew.

MOKSCHA, Rus. riv., gouv. Pensa en Tambor, die in de Oka valt. 2. Rus. dorp, gouv. Pensa, met 1800 inw., linnenweverijen en branderijen.

MOKSCHAN, Rus. stad, gouv. Pensa, aan de Mokscha, met 4070 inw., handel in katoen en wol. 53. 44. N. B.

MOKSCHANSK, Rus. riv. gouv. Pensa.

MOLA, Nap. stadje, prov. Bari, met 7650 inw. 2. Spaan. dorp, prov. Granada. 3. Nap. tolplaats, prov. Terra di Lavoro, met wijnbouw en 2000 inw. 4. Sicil. dorp, Val di Demona; 8 mijlen Z. W. van Messina.

MOLAHN, zie Bachtegan.

MOLALE, zie Mohilla.

MOLANA, klein Ier. eil. in de riv. Blackwater, gr. Waterford.

MOLANS, 2 Fr. dorpen, dep. Op. Saône en Drome.

MOLAR, Spaan. D., prov. Guadalaxara.

MOLARDIER, Sard. stadje in Savoije.

MOLATO, een der kleine eil. aan de kust van Dalmatië, in de golf van Venetië, tusschen Lang eil. en St. Pedro de Nino.

MOLBERGEN, dorp in Holstein-Oldenburg, kreits Kloppenburg, met 1300 inw.

MOLD of *Mould*, Eng. marktvlek in Wallis, gr. Flint, met 6000 inw., katoenfabr. 2. Eng. eil., bij het gr. Cornwallis.

MOLDAU, Boh. riv., welke op het Boheemsche Woud, aan de grenzen van het Beij. landg. Wolfstein ontspringt, eerst Z. O. waarts, evenwijdig, met de grenzen loopt, in 't Z. van het land omkeert, en regt door naar het N. loopt, tot zij bij Melnik in de Elbe valt. 2. Zie Moldava, No. 2.

MOLDAUISCH KIMPULUNG, Galicisch vlek, kreits Czernowitz, met 1200 inw.

MOLDAUTEIN of *Theyn*, Boh. stadje, kreits Budweis, met 2170 inw.

MOLDAVA, Hong. vlek in 't Temeswarsche distr. der grenssoldaten, met Nieuw Moldava, dat in de nabijheid koper- en zilvermijnen heeft. 2. M. of *Moldau*, riv. in Moldavië, die aan dit land zijnen naam geeft, en bij Roma in de Bimstra valt. 3. M. of *Sepsi*, Hong. vlek, kom. Abauigwar, met wijnbouw.

MOLDAVIË of *Moldau* (Turk. *Bogdan*), een der onder Turk. bescherming staande vorst., een deel van het Transalpinisch Dacië, tusschen Rusland, den Donau, Walachië, Zevenbergen en Galicië, of tusschen 42. 58. en 46. 11. L. en 45. 24. en 48. 17. N. B. gelegen, en op $773\frac{1}{2}$ V. M. 500,000 inw. bevattende. Ten O. scheidt het Karpatisch gebergte, waarvan eenige takken het land inloopen, die in met wijngaarden bedekte heuvels eindigen, hetzelve van Zevenbergen; terwijl het op de grenzen woest en wild is, en ondoordringbare bosschen heeft,

heeft, waarin wilde dieren en de grootste adelaars huisvesten. Over het algemeen is het een schoon land, dat vele voortreffelijke streken bevat. De hoogste berg is de Tschaslow. De voornaamste bergpassen zijn de Piritzke, Gyimesch, Tolgyesch en Oitosch. De Donau komt maar even in het land, doet het gemeenschap hebben met Oostenrijk, en ontvangt hier de Pruth en de Sereth, met de Sazawa, de Moldava, de Bistritza, de Totrusch, de Siretzue of kleine Sereth (die uit de Putscha en Nulkow voortkomt) en de Burlad. Onder de verschillende meren zijn die van Doroho en Bratetsch de voornaamste. De grond is in de dalen vet en vruchtbaar; schoon hier en daar met zout- en salpeterdeelen bezwangerd. De winter is er streng en lang, zoodat de lente eerst in April begint. De zomers zijn meestal drukkend heet, wanneer, door het smelten der sneeuw op de bergen, ook overstroomingen veroorzaakt worden. De landbouw wordt, ondanks den goeden grond, slecht behartigd. Men teelt er: tarw, gerst, gierst, boekweit, maïs, veel kool, knoflook, wijn, rapen, en vooral komkommers en meloenen; boomvruchten, noten, zoethout, enz. Wijn is er een hoofdgewas, schoon men er meer nut van trekken kon. Men bereidt er ook brandewijn. De tabak is er zeer slecht, en vlas en hennep naauwelijks genoeg voor de behoefte. De menigvuldige bosschen leveren overvloed van timmer-, scheepstimmer- en ander hout. Verder zijn er schoone, sterke paarden, best rundvee, schapen, geiten, varkens, herten, reeën, wilde zwijnen, steenbokken, hazen, beeren, wolven, lynxen, vossen, enz. De bijenteelt is een hoofdtak van bestaan; visch wordt er niet gebruikt. De sprinkhanen rigten soms groote verwoestingen aan. Er is ook goud, zilver, koper en ijzer, dat echter niet meer gegraven, maar door de zwervende heidenen aangebragt wordt. Fabr. van eenig belang zijn er niet. Tabak kerft en bereidt elke boer zelf. De uitvoer bestaat voornamelijk in: koren, wijn, was, honig, zout, vruchten (vooral pruimen), paarden, ossen, schapen, talk, wol, huiden, hazen- en mardervellen, pijpenroeren en eenige houtwaren. Het land zou zeker rijk zijn, indien niet jaarlijks groote sommen moesten verzonden worden. De handel is voornamelijk in handen der Grieken, Armeniërs en joden. De voornaamste koopstad is Galaëz. Wegen en posterijen zijn hier slecht. De inw. bestaan uit Moldaviërs, Grieken, Armeniërs, joden, Zevenbergers en Franken. De Grieksche kerk is de heerschende, en staat onder den bisschop van Jasch. De inw. zijn verdeeld in geestelijken, adel en boeren, welke laatsten wel vrij zijn, doch alle staatskosten dragen. De dorpen bestaan meestal uit zeer lage, leemen hutten, zonder glazen of schoorsteenen. Dorpsscholen kent men er niet, en zelfs de burgerscholen zijn zeer gering in getal. De kinderen der Bojaren hebben Grieksche en Italiaansche meesters.

Het land is een leenroerig vorst. der Porte, welke den waaiwood, voor eenen onbepaalden tijd, aanstelt, en naar willekeur terug roept. Hij moet een geboren Griek zijn, zijnen post koopen, en jaarlijks nog aanzienlijke schatting opbrengen. Ondertusschen is hij in rang gelijk met de overige Turksche stadhouders, wordt op eene plegtige wijze geïnstalleerd, heeft eene bijna koninklijke magt, en is heer en meester over het leven en den dood zijner onderdanen. Slechts voor de belastingen heeft hij eenen divan, dien hij echter zelf aanstelt, en tevens zijn staatsraad is, waarvan de aartsbisschop van Jasch voorzitter is. Zijne vrouw heeft met hem gelijken rang, en eenen grooten hofstoet. De hooge ambtenaren zijn de *Logofet* of grootkanselier, 4 opperregters, een opperbevelhebber der troepen, een grootschatmeester, een groot zwaarddrager, enz., welke allen stem en zitting in den divan hebben. Er zijn wel geschrevene wetten; doch men rigt zich naar de oude stellingen. De inkomsten van den vorst komen uit het hoofdgeld der boeren en kooplieden, de tollen, zoutmijnen en de belastingen op den wijn, den tabak, enz. en kunnen op ruim 2,800,000 piasters gerekend worden, waarvan echter, aan onderscheidene geschenken, ten minste ongeveer 128,200 piasters, behalve de geschenken voor de *sultane favorite*, naar Konstantinopel gezonden worden. Alle inkomsten worden verpacht. Behalve de lijfwacht, uit ongeveer 400 man bestaande, zijn er geene geregelde troepen. De landmilitie zal ongeveer 3000 man beloopen. Het land wordt in twee groote deelen Zara de Schosz of het Neder-, en Zara de Susz of het Bovenland verdeeld, waarvan het eerste weder in 9, en het laatste in 5 distr. verdeeld wordt. De hoofdstad is Jasch.

MOLDE, Noorw. zeestadje, stift Drontheim, met 800 inw., handel in visch,

teer en planken.

MOLDEVA, zie Moldava, No. 2. 2. Turk. vlek, sands. Semendria.

MOLDEWENEN, bewoners van Moldavië, van het geslacht der Walachiërs, die zich echter voor de oorspronkelijke bewoners des lands houden. Het is volgens KARAICZAI, een schoon, groot, welgemaakt en zeer vatbaar volk. De vrouwen zijn bijzonder schoon, en veel vlijtiger dan de mannen, die door hunne zucht tot den drank en hunne menigvuldige feesten, van den arbeid afgetrokken, en tot allerlei ondeugden verleid worden.

MOLE, Eng. riv., gr. Surry, die over Hampton Court in Middlesex, in de Theems valt. 2. *The* M., haven op 't N. W. gedeelte van het eil. St. Domingo; 2 mijlen O. van kaap St. Nikolaas, en ook dikwijls zoo genoemd. 304. 20. L. en 19. 51. N. B.

MOLENAARSGRAAF, Nederl. dorpje in Z. Holland, aan den Graafstroom; 315 inw.

MOLENBAIS ST. PIERRE, zie Huppaie.

MOLENBEEK, twee Nederl. dorpen, prov. Z. Braband, een in 't arr. Leuven, met 580 inw., en een in 't arr. Brussel, met 1765 inw. 2. Kleine Nederl. stroom, prov. Gelderland, bij Arnhem.

MOLEMBO, zie Malemba.

MOLENBROEK, Nederl. buurt in Z. Holland, distr. Gorkum.

MOLENKATEN, zie Hattem.

MOLENVLIET, kanaal op het eil. Java, bij Batavia, welke vele molens in beweging brengt.

MOLENWATER, gedempte waterplas bij de stad Middelburg, prov. Zeeland.

MOLESMES, Fr. stadje, dep. Côte d'Or.

MOLETIN, Morav. D., kreits Olmütz.

MOLF, Fr. dorp, dep. Ned. Loire.

MOLFETTA, Nap. stad, prov. Bari, met 6 kerken, 11,500 inw., linnenweverij, visscherij, scheepsbouw, salpeterziederij en handel.

MOLHEM en BOLLEBEEK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 550 inw.

MOLIENS, 2 Fr. dorpen, dep. Somme en Oise.

MOLIÈRES, Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, arr. Montauban, met 2500 inw. 2. Fr. dorp, dep. Gard, arr. Vigan, met 600 inw.

MOLIETTA, Nap. stad, prov. Bari.

MOLIGO, Turk. eil. in den Archipel, Z. O. van Argentera.

MOLINA, Spaan. distr. en stad, prov. Cuença, met 4400 inw. en ijzersmederijen. 2. Spaan. vlek, prov. Murcia, met 5200 inw. 3. Lomb. Ven. dorp, legatie Bergamo. 4. Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die ten N. der evennachtslijn in de Stille Zuidzee valt. 5. M. *d'Aragon*, Spaan. stad, prov. Aragon.

MOLINARA, Nap. stad, prov. Principato Ultra, met 2100 inw.

MOLINE'S GUT, riv. op 't W. Ind. eil. St. Christoffel.

MOLINEUX HAVEN, baai aan de Z. W. kust van Tavai-Poenammoe, het Z. eil. van Nieuw Zeeland. 287. 56. L. en 46. 24. Z. B.

MOLINGAR, zie Mulingar.

MOLINGES, Fr. vlek, dep. Jura.

MOLINO, Turk. stad, eil. Metelino.

MOLINOT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

MOLISE, Nap. prov., tusschen de prov. Abruzzo Citeriore, Capitanata, Principato Ulteriore, Terra di Lavoro en Abruzzo Ulteriore II, of tusschen 31. 32. en 32. 30. L. en 41. 18. en 41. 51. N. B. gelegen, en op 57 V. M., 209,670 inw. bevattende. Het gebergte Matese, tot de hoogste Apennijnen behoorende, en altijd met sneeuw en ijs bedekt, begrenst dit land ten Z. W., en heeft op deszelfs toppen, vele vlakten en een meer, dat eene mijl in den omtrek heeft. Verder heeft men er bosschen, waarin reeën, wilde zwijnen en ook beeren huisvesten. De hoogste bergen zijn: Monte Capraro, en Monte Biserno, Albano, Rotaro, Janipro en Sangia. In het midden is het land eene golvende vlakte, met eenige heuvels. De grond bestaat meestal uit kiezel en leem; doch is niet onvruchtbaar. De voorn. riv. zijn: de Biserno, de Trigno, de Tammaro, de Cavalière, Durone, Arresta, Avellana, Grumo, Bellante, enz. De luchtsgesteldheid is gematigd zacht, en bijna altijd helder. De voornaamste voortbr. zijn: koren in overvloed, vooral tarw, maïs, gerst, haver, ook rijst en spelt; veel hennep, maar weinig vlas; een weinig zijde, veel wijn, olijven, boomvruchten, vooral kastanjes, waarmede de varkens ook gemest worden. Rundvee en paardenfokkerij zijn van weinig beteekenis; maar er worden vele schapen, geiten en varkens gehouden. Er zijn zeer veel bijen, ook bouwsteen, gips, kalk, marmer en zwavel. De fabr. zijn hier zeer gering. De uitvoer bestaat in: koren, wijn, wol, varkensvleesch, enz. De voornaamste koop- en tevens de hoofdstad is Campobasso. De prov., eens de hoofdzetel der Samniten, wordt in twee distr. Campobasso en Isernio verdeeld. Het heeft in 1805, door aardbeving veel geleden.

2.

2. Dorpje in voorn. prov., met 540 inw.

MOLITERNO, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 5200 inw.

MÖLKE, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 720 inw.

MOLKENBERG, 2884 voet hooge berg in de Pruis. prov. Silezië.

MOLKSCHAD, Rus. riv., gouv. Grodno, valt in de Niemen.

MOLKWEERUM, Nederl. dorpje, prov. Vriesland, arr. Sneek, met ruim 300 inw., die zich door eene bijzondere taal en kleeding onderscheiden. De huizen zijn zeer verward gebouwd.

MOLL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 3880 inw.

MOLLAND, Eng. dorp, gr. Devon.

MOLLÈGES, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône.

MÖLLELÄJE, Zweed.D., prov. Schonen.

MOLLEN, Oostenr. dorp, Traunkreits. 2. Deen. stadje, hert. Lauenburg, met 1200 inw., en branderijen. 3. Dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 470 inw.

MÖLLENBECK, Keur Hes. dorp, prov. Schauenburg. 2. Dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 880 inw.

MOLLENDORF, Pruis. dorpje, regdst. Merseburg, met 200 inw.

MOLLERUSA, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

MOLLICORNO, klein N. Afr. eil. aan de kust van Tunis.

MOLLIE, Noorw. stad, stift Drontheim. 2. Fr. riv., dep. Var.

MOLLIENS, Austr. baai aan de Z. O. kust van Nieuw Holland. 2. Onvruchtbaar Austr. eil., ten N. van Nieuw Holland, tot den zoogenoemden archipel van Bonaparte behoorende. 3. M. *Vidame*, Fr. dorp, dep. Somme; 850 inw.

MÖLLINGEN, zie Mellingen.

MOLLINGTON, Eng. dorp, gr. Oxford en Warwick, met 300 inw.

MOLLIS, Zwits. dorp, kanton Glarus, aan de Linth, met fabr. Hierbij is het Molliser kanaal en het Mollisdal.

MOLLN, Oostenr. D., Traunviertel.

MOLLORIDO, Spaan. dorp, prov. Salamanca.

MOLLSDORP, Zweed.D., Skaraborg-län.

MOLLWITZ, Pruis. D., regdst. Breslau.

MOLMERSCHWENDE, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, aan den Harz.

MOLODECZNO, Rus. dorp, gouv. Minsk.

MOLODENOVO, Rus. D., gouv. Kostroma.

MOLODIVE, stad op 't eil. Ceylon.

MOLODKOWA, Galicisch dorp, kreits Stanislawow, met zoutgroeven.

MOLOGA, Rus. riv., gouv. Twer en Jaroslaw, welke in de Wolga valt. 2. Rus. kreits, gouv. Jaroslaw, tusschen 55. 25. en 56. 14. L. en 58. 9. en 59. N. B., met 63,670 inw., door de Wolga, de Mologa en wel 28 meren bespoeld. De grond is heuvelachtig, met goed korenland, doch ook vele bosschen, dorre streken en heidevelden. De inw. bestaan van landbouw, veeteelt, handel in hout en scheepvaart, of zoeken hun bestaan in andere prov. 2. Hoofdstad van genoemden Rus. kreits, aan de Wolga en Mologa, met 2100 inw. 56. 50. L. en 57. 15. N. B.

MOLOGRINGOWSKOI, Rus. dorp, gouv. Wologda, aan de Pinega.

MOLOMA, Rus. riv., gouv. Wiatka.

MOLOMPISI, Fr. dorp, dep. Cantal.

MOLONDIN, Zwits. D., kanton Waadt.

MOLOS, Arab. dorp in Yemen; 5 mijlen van Jerim.

MOLOSCHNA, Rus. riv., gouv. Taurië.

MOLPA, Nap. riv., prov. Principato Citra.

MOLQUERUM, zie Molkweerum.

MOLSCHLEBEN, D. in Saksen-Gotha.

MOLSBERG, dorp in 't hert. Nassau.

MÖLSDORF, dorp in Saksen-Gotha, ambt Ichtershausen. 2. Dorp in Saksen-Coburg, vorst. Saalfeld.

MÖLSEN, zie Melsen. 2. M. of *Hohen Molsen*, Pruis. D., regdst. Merseburg.

MÖLSHEIM, gr. hert. Hes. dorpje, Rijnprov., met 630 inw. 2. M. of *Moltzen*, Fr. stadje, dep. Ned. Rijn, aan de Breusch, met 2530 inw., wijn- en korenhandel, geweer- en lintfabr. en geschutgieterijen.

MOLTEN of *Melten*, Oostenr. dorp, gr. Tyrol, met 950 inw.

MOLTON, Eng. dorp, gr. Devon. 2. Eng. marktvlek, met 2790 inw. en fabr. van sergie, en het bij ons onder dien naam bekende *molton*.

MOLTRASIO, Lomb. Ven. dorp, legatie Como, met albasterholen.

MOLUCHES, zie Arauco.

MOLU HUILLICHES, zie Arauco.

MOLUKKEN (STRAAT DER), zeeëngte tusschen de eigenlijke Moluksche eil. en het eil. Celebes.

MOLUKSCHE of SPECERIJ EIL., de eil. ten O. van Java gelegen, en bij onze zeelieden, onder den naam van *Groote Oost* bekend, en ook wel *Sultans eil.* genoemd, omdat het grootste tot verblijfplaats van eenen vorst der omliggende eil. verstrekte, hetgeen ook de waarschijnlijke Arabische naam schijnt aan te duiden. Op dezelve groeijen de kostbaarste specerijen, terwijl de heer VAN DEN BOSCH meent, dat door de afschaffing van den slavenhandel in de W. Ind. koloniën, landbouw, handel en welvaart, nieuwe aanmoediging zullen ont-

vangen. Zij worden thans in Amboinasche, Bandasche en eigenlijke Moluksche eil. of de landvoogdijen Amboina, Banda en Ternate onderscheiden. (Men zie die artikelen).

Moluksche (Eigenlijke) of *Ternatische eil.*, aanzienlijke groep groote en kleine eil., welke door de straat der Molukken, van Celebes, en door de zeeëngte van Gilolo, van Nieuw Guinea gescheiden zijn, en zich van 144. 25. tot 147. 15. L. en van 2. Z. B. tot 3. N. B. uitstrekken, terwijl men eenige der Papoes of Nieuw Guinesche eil. mede tot deze eil., of liever tot deze landvoogdij rekent. Zij werden door den Port. zeereiziger Antonio de Abreu, in 1511, ontdekt. In 1599 kwamen de Nederlanders aldaar, veroverden in 1605 de Port. vesting op Tidor, en legden aldaar in 1607 het fort Oranje aan, schoon de Spanjaarden en Portugezen het land niet voor 1663 geheel verlieten; terwijl verder, van tijd tot tijd, al de vorsten aan ons vaderland cijnsbaar geworden zijn. Deze eil. zijn zeer vruchtbaar, brengen genoegzame levensmiddelen voort, en waren voorheen rijk in specerijen, die echter hier uitgeroeid, en naar Amboina en Banda zijn overgebragt, om hierdoor den smokkelhandel te beletten, en zoo veel mogelijk den uitsluitenden handel in dezelve te bewaren. De inw. zijn Alforezen (zie dat art.) en kustbewoners of Maleijers. De Nederlanders hebben op Ternate eenen gouverneur met eenen raadsheer, eenen justitieraad en eene weeskamer. De onkosten van dezelve overtreffen ver de inkomsten; dewijl aan de opperhoofden, voor het uitroeijen der specerijboomen, jaarlijks nog pensioenen worden betaald. De voornaamste eil. zijn: Gilolo, Ternate met de Talautsche eil. Sangir, Sjauw, Tagolande, Bejare, Banka en Lembe; Tidor, Motir of Mortes, Makian, Morty, Baschian, Uby, benevens Xulla, Xullamangola, Liffamatulla en Xullabessy en vele andere, welke eigenlijk de Molukken zijn, en waarbij dan de Nieuw Guinesche eil. Waygamme, Batanta, Salawatty en Meysol, gelijk ook de eil. Popo in de zeeëngte van Gilolo gerekend worden. (Men zie deze bijzondere artikelen.)

Mom, Arab. dorp in Hedsjas, nabij Mekka.

Moma, kleine O. Afr. riv., die in de Indische zee valt op 16. 35. N. B.

Momapane, N. Amer. meer in Canada, op 306. 46. L. en 49. 40. N. B.

Mombaça, Mombaza, Monbasa, Afr. kon., stad en eil. in Rio Arabia, ten Z. van het kon. Melinde, op de O. Afr. kust van Zanguebar. Voorheen behoorde hetzelve den Portugezen; dan nadat de koning des lands alle Europeanen heeft doen vermoorden, zijn zij onafhankelijk en gezworene vijanden der laatsten, die het dus zelden bezoeken, waardoor het weinig meer bekend is. De Arabieren, die hier sterken handel in ivoor, was, honig, goud en slaven drijven, schilderen ons den grond als zeer vruchtbaar in rijst, gierst, enz., onder eene gematigde en gezonde luchtstreek. De stad ligt op 57. 48. L. 4. 40. Z. B.

Mombach, Hes. D., prov. Rijn-Hessen.

Mombarcaro, Sard. dorp in Piëmont, prov. Mondovi, met 700 inw.

Mombaruzza, Sard. dorp in Piëmont, prov. Acqui, met 1900 inw.

Mombasilio, Sard. dorp in Piëmont.

Mombassa, zie Mombaça.

Mombeiro, Afr. riv., kon. Benguela.

Mombello, Sard. dorp in Piëmont, prov. Casale, met 1520 inw.

Mombeltran, Spaan. vlek, prov. Avila.

Mombercelle, Sard. dorp in Piëmont, prov. Asti, met 2550 inw.

Momberg, Keur-Hes. dorp, prov. Ned. Hessen, met 570 inw.

Momboyer, Fr. vlek, dep. Charente.

Mombray, Fr. vlek, dep. Calvados.

Mombrio, Spaan. D., prov. Catalonië.

Mombuey, Spaan. vlek, prov. Zamora, met 3 kerken, 2 hospitalen, 2700 inw. en fabr.

Momegnies, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 1600 inw.

Momin-Beg, Chin. plaats in Ladak.

Mömling, Beij. D., Ned. Mainkreits.

Mommenheim, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

Mommernheim, Hes. D., Rijnprov.

Mommiano, Tosc. D., gebied Florence.

Momorano, Illyr. dorp, gr. Triest.

Mompach, Herborn en Molsdorf, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, met 500 inw.

Momparva, plaats aan de W. kust van 't O. Ind. eil. Borneo.

Mompelgard, zie Montbeillard.

Mompox, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan de Magdalena. 303. 35. L. en 9. 19. N. B.

Mona, zie Mina. 2. Austr. eil. der Sandwichs, niet ver van Hayti.

Mona en Monita of *de Aap en haar Jong*, twee W. Ind. eil. op de vaart van Hispaniola naar Porto Rico; voorheen bebouwd, doch nu verlaten.

Mona-Castle, zie Douglas.

Monachos, Ind. volksstam in Brazilië.

Monachowa, Rus. D., gouv. Wladimir.

Monaco, Sard. vorst., gr. Nizza, een

een zeer klein land, aan de Middell. zee, tusschen Nizza, Sospello, en het Gennesat gelegen, en op $2\frac{1}{2}$ V. M. 4,900 inw. bevattende, een wezenlijke boomgaard, waar granaat-, vijgen-, amandel-, moerbeziën-, kastanje- en dadelboomen, met de wijngaarden afwisselen, en allen voorraad tot uitvoer opleveren. 2. Hoofdstad van voorn. vorst. en verblijfpl. van den vorst, op eene rotsachtige landtong, eenigzins versterkt, met een slot, 2 kerken, 1200 inw., visscherij, kustvaart en handel in olie, wijn en vruchten. De haven werd door de ouden de haven van HERCULES genoemd, wijl hier een tempel stond, aan dezen held gewijd. 25. 8. L. 43. 44. N. B.

MONADNOCK (GROOTE), 3,254 Eng. voet hooge berg der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire. 2. *Opper* M., hooge berg der N. Amer. Rep., prov. Vermont.

MONAGHAN, Ier. gr. tusschen Tyrone, Armagh, Louth, East Meath, Cavan en Fermanagh, of tusschen 10. 27. en 11. 10. L. en 53. 53. en 54. 25. N. B. gelegen, en op $25\frac{1}{4}$ V. M. 130,000 inw. bevattende. De grond is meestal vlak, met kleine heuvels, waarvan de Sliebh-Baught alléén eenige hoogte heeft. Verder zijn er vele moerassen en poelen. De grond is redelijk vruchtbaar. Er zijn geene riv. van belang; het Blackwater en de Fin ontspringen hier; de meren, zoo als Loagh en Neagh zijn niet groot. De luchtsgesteldheid is gematigd; doch bij het water niet gezond. De voorn. voortbr. zijn: gerst, haver, aardappelen en vlas. De landbouw is nog op eenen lagen trap. Beter is de veeteelt, die veel boter en kaas levert; ook worden er vele schapen en varkens gehouden. Bosschen of steenkolen-groeven zijn er niet; turf, lei en steen slechts een weinig. De linnenfabr. zijn er aanzienlijk. De hoofdstad is Monaghan, met een kasteel, landbouw en linnenweverijen. 2. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. York, met 730 inw 3. N. Amer. vlek in Opper Canada, distr. New Castle.

MONANCE (ST.), Schot. stadje, gr. Fife, met 170 inw.

MONANGHAHELA, N. Amer. gr., prov. Virginië.

MONANTODDA, O. Ind. stad, prov. Malabar.

MONAPARACE, Nap. vlek, prov. Calabrië Ultra, met wijn- en rozijnenteelt.

MONASTEER, welgebouwde Afr. stad in Tunis, op een voorgebergte.

MONASTERIO, Turk. dorp, sands. Andros, op het eil. Istendil. 2. Spaan. vlek, prov. Estremadura.

MONASTEROLA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Saluzzio, met 1360 inw.

MONASTERVAN, Ier. stad, gr. Kildare, aan de riv. Barrow.

MONASTERZYSKA, Galicisch vlek, kreits Stanislawow.

MONASTIER, Fr. vlek, dep. Op. Loire, arr. Le Puy, met 1800 inw.

MONASTIR, TOLI of *Bistolia*, Turk. stadje in Macedonië, met 1500 inw.

MONASTIRSKA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Tobolskoi, aan de Mura.

MONAT, kaap aan de O. kust van 't eil. Gilolo. 146. 22. L. 1. 6. N. B.

MONATOMY, N. Amer. riv., prov. Massachusetts.

MONATUK, N. Amer. gebergte, prov. Connecticut, gr. Hertford.

MONAVAR, Spaan. stad, prov. Valencia, met 8000 inw.

MONBACH, Hes. dorp, Rijnprov., met 550 inw. 2. Nas. D., ambt Wiesbaden.

MONBAHUS, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne, arr. Villeneuve, met 600 inw.

MONBAZA, zie Mombaça.

MONBAZENS, Fr. vlek, dep. Aveiron.

MONBAZILLAC, Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Bergerac, met 1500 inw.

MONBELLET, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, aan de Saône, met 1300 inw.

MONBELLO, MONTEBELLO, Lomb. Ven. vlek, legatie Vicenza, aan de Aldega, met 3050 inw.

MONBERCELLO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 2550 inw.

MONBIJOUX, Pruis. slot bij Berlijn.

MONBLANC, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 3600 inw.

MONBON, Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Biberac, met 1500 inw.

MONBREHAIN, Fr. dorp, dep. Aisne, met 1200 inw.

MONBRUNO, Sard. vlek, hert. Genua.

MONTBRILLANT, kon. slot bij Hanover.

MONCADA, twee Spaan. dorpen in Catalonië en Valencia.

MONCAGLIERI, Sard. stadje in Piëmont, bij Turin, met 7300 inw.

MONCAL, zie Moncalvo.

MONCALVILLO, Spaan. vlek, prov. Cuença.

MONCALVO, Sard. stad in Piëmont, prov. Casale, met 3450 inw.

MONCAO, Port. grensvesting, prov. Entre Minho en Douero, met 1200 inw.

MONÇARAS, Port. D., prov. Alentejo.

MONCARET, Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Bergerac, met 2500 inw.

MONCAW, Fr. D., dep. Lot en Garonne.

MONCAYO, Spaan. gebergte, tusschen de

de prov. Soria en Aragon.

MONCÉ, 2 Fr. dorpen, dep. Sarte, arr. Mans en Mameris.

MONCEAU, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, dat met Imberchies 270 inw. heeft. 2. Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

MONCEAUX, Fr. vlek, dep. Corrèze, aan de Dordogne, met 1500 inw. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Nièvre, aan de Yonne, en dep. Saône en Loire. 3. Twee Fr. dorpen, dep. Seine en Marne en Ain. 4. M. *Sur Yonne*, Fr. vlek, dep. Nièvre. 5. Vijf Fr. dorpen, 3 dep. Oise en 2 dep. Seine en Oise. Nog vele andere Fr. D.

MONCEL, elf Fr. dorpen, dep. Meurte, Ain, Maas, 2 in Oise, Puy-de-Dôme, Seine en Marne, 2 in Seine en Marne, Seine en Oise.

MONCELESE, zie Monselice.

MÖNCH, Zwits. berg, kant. Bern. 2. Klip bij het Faroër eil. Sumborholm.

MONCHABOO, O. Ind. stad in het rijk der Birmannen, met eenen steenen en aarden wal van 20 voet hoog, met 4000 inw. 114. 64. L. en 22. 46. N. B.

MÖNCH-ALTORF, Zwits. dorp, kanton Zürich, met 520 inw.

MONCHAUDE, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MONCHEHOF, Brunsw. D., Harzdistr.

MÖNCHENSTEIN, Zwits. D., kant. Bazel.

MONCHERARD, Zwits. D., kant. Waadt.

MÖNCHGLADBACH, zie Gladbach.

MÖNCHGUT, schiereil. bij 't Pruis. eil. Rugen in de Oostzee.

MONCHIQUE, Port. dorp, prov. Algarvië, met 2130 inw.

MÖNCH-NIENBURG, zie Nienburg.

MONCHOIX, zie Harnekopf.

MONCHRÖDEN, dorpje in Saksen-Coburg, met 330 inw.

MONCHY HUMIÈRES, Fr. D., dep. Oise.

MONCHSBERG, zie Monkhill.

MÖNCHSROTH, zie Roth en Munchroden. 2. Beij. vlek, Rezatkreits.

MONCHWEILER, Bad. D., Zeekreits.

MONCKHOLM, zie Munckholm.

MONCLAR, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, met 1800 inw. 2. Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, met 2100 inw.

MONCLARE, Fr. dorp, dep. Lot.

MONCLOVA, N. Amer. hoofdstad van de prov. Cohahuila in Nieuw Spanje, de zetel van eenen onder-gouverneur.

MONÇON of *Monzon*, Spaan. vlek, prov. Aragon, met 3200 inw.

MONCONTOUR, Fr. stadje, dep. Vienne, met 820 inw. 2. Fr. stad, dep. Noordkusten, arr. St. Brieux; 1680 inw.

MONCOODA (KAAP), N. O. punt van 't O. Ind. eil. Banca, op 123. 39. L. en 1. 28. Z. B.

MONCOORAH, onbewoond O. Ind. eil. aan den mond der riv. Megna.

MONCORNET, Fr. stadje, dep. Aisne, met 1300 inw.

MONCORT, Fr. dorp, dep. Mayenne.

MONCORVO, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, met 1300 inw.

MONCOUTANT, Fr. D., dep. 2 Sèvres.

MONCRABEAU, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, arr. Nerac, met 2500 inw.

MONCRIVELLO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Vercelli, met 2320 inw.

MONCUCCO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Asti, met 1050 inw. en gipsgroeven.

MONCUQ, Fr. D., dep. Lot; 1330 inw.

MONCURS (EIL.), 3 kleine Austr. eil., aan de Z. W. kust van Nieuw Holland; 3 mijlen Z. O. van Wilsons kaap.

MONDA, Spaan. stad in Granada.

MONDACA, Spaan. riv., die bij 't dorp van dien naam, waar zij eene haven vormt, in zee valt.

MONDAHU, Braz. riv., die in de Atl. zee valt, op 337. L. en 3. 10. Z. B.

MONDARDIER, Fr. stadje, dep. Gard, met 2500 inw.

MONDAY, kaap in de straat van Magellaan. 302. 26. L. en 53. 12. Z. B.

MONDEGO, Port. riv., prov. Beira, die op de Sierra d'Estrella ontspringt, W. waarts stroomt, en in de haven van Buarcos in de Atl. zee valt. 2. M. *Emboteticu*, Z. Amer. riv. in Paraguay, die op 20. 30. Z. B. in de Paraguay valt. 3. Kaap aan de W. kust van Portugal. 8. 53. L. en 40. 12. 6. N. B.

MONDEJAR, Spaan. stad, prov. Guadalaxara, aan de Tajuna.

MON DE LEMOS, zie Monforte.

MONDERKANGE, Nederl. dorp in Luxemburg, dat met Bergem en Pont Pierre, 800 inw. telt.

MONDEVERDOS, Austr. eil. op 173. 28. 45. L, en 3. 29. N. B.

MONDEVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados.

MONDIDIER of *Montdidier*, Fr. arr., dep. Somme, met 64,500 inw. op 17 V. M. 2. Hoofdpl. van dit arr., met 4120 inw., wol-, kousen- en hoedenfabr.

MONDIM, Port. dorp, prov. Beira.

MONDIONDE, Fr. D., dep. Ned. Pyr.

MONDONEDO, Spaan. distr. en stad, prov. Gallicië, met 2 kerken, 2 kloosters, 6100 inw., handel in paarden, schapen en vlas. Voor de stad ligt de kleine vesting Castro de Oro. 2. *Sierra de* M. Spaan. bergketen in N. Gallicië, bij de stad Mondonedo beginnende.

MONDORP, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, telt met Altwies en Hellange 1300 inw.

MONDOVE, zie Montelover.

MONDOVI, Sard. prov. in Piëmont, tusschen Alba, Acqui, Genua, Nizza en Cuneo gelegen, en op 34 V. M. 129,430 inw. bevattende, in het Z. met een deel der Apennijnen bezet. Verder is het eene vruchtbare golvende vlakte, met slechts weinige heuvelen. De riv. zijn: de Tanaro, de Ellero, Presio, de Biobbio, Branzola, de Stura, enz. De voortbr. zijn: koren (vooral maïs), tarw, peul-, tuin- en boomvruchten, hennep, wijn, zijde, vele kastanjebosschen, goede weiden, die aanzienlijke kudden vee voeden; benevens ijzermijnen en marmergroeven. 2. Hoofdst. van voorn. Sard. prov., de zetel van eenen bisschop, op eenen heuvel aan de Ellero, met vestingwerken omringd, en in de eieigenlijke stad *Piazza*, in 3 voorsteden verdeeld, met een kasteel, eene hoofd- en 5 andere kerken, en buiten de stad de *Madonna del Vito*, waar bedevaarten geschieden; 2 hospitalen, eene bank van leening, vele kloosters, een bisschoppelijk seminarium, een collegie en 21,550 inw., die fabr. van laken, katoen, hoeden, zijdespinnerij, looijerijen en papiermolens hebben, en in wol, huiden, zijde, koren en andere voortbr. handelen. 25. 30. L. en 44. 23. N. B.

MONDRAGON, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa, aan de Deva, met eene geweerfabrijk en eene ijzermijn, waarin natuurlijk staal gevonden wordt. 2. Fr. vlek, dep. Tarn, arr. Castres; 400 inw.

MONDRAGONE, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 1700 inw., marmer- en zwavelgroeven.

MONDRAIN ISLAND, Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland; het midden op 140. L. en 34. 8. Z. B.

MONDSEE, zie Mansee.

MONEAH, O. Ind. stad, prov. Bahar, aan de Soane en den Ganges, met het graf eens Mahomedaanschen heiligen. 102. 42. L. en 25. 38. N. B.

MONEDIE, Schot. dorp, gr. Perth.

MONEER, O. Ind. stad, prov. Bahar.

MONEGASTRE, Spaan. dorp, prov. Aragon.

MONEGLIA, Sard. vlek, hert. Genua.

MONEINS, Fr. stad, dep. Ned. Pyr., arr. Oleron, met 5200 inw., goeden wijn, ijzer- en kopermijnen.

MONESTAN, twee Fr. dorpen, dep. Allier en Op. Loire.

MONESTIER, Fr. stadje, dep. Tarn, arr. Alby, aan de Ceron, met 1240 inw. 2. M. *de Briançon*, Fr. stadje, dep. Op. Alpen, arr. Briançon, met 2700 inw. 3. M. *de Clermont*, Fr. vlek, dep. Isère, met 600 inw. 4. Fr. stadje, dep. Tarn, met 1250 inw.

MONETAU, Fr. dorp, dep. Yonne.

MONETOU ISLANDS, 2 N. Amer. eil. in 't meer Michigan. 292. 18. L. en 44. 50. N. B.

MONEY ISLAND, zie Kerstijds eil.

MONEYMORE, Ier. dorp, gr. Kerry.

MONFALCONE of *Montefalcone*, Illyr. vlek, kreits Triest, met 1250 inw. 45. 47. 50. N. B. 31. 13. L.

MONFALUT, stad van Midden Egypte, in Vostani, goed gebouwd en goed bevolkt, met breede, opene straten, aan den Nijl, met een tolkantoor.

MONFAUCON, Fr. stadje, dep. Lot, arr. Gourdon, met 1850 inw.

MONFIA, bewoond O. Afr. eil., op de kust van Zanguebar, 30 mijlen lang en 3 mijlen breed. De inw. drijven handel op de nabijzijnde kusten in rijst, vleesch, enz. 58. 10. L. 8. 1. Z. B.

MONFIRICI, Sicil. stad, prov. Girgenti, met 6,150 inw.

MONFLANQUIN, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Villeneuve; 5000 inw.

MONFORTE, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3200 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Salamanca. 3. M. *de Lemos*, Spaan. vlek in Gallicië. 4. Port. sterkte, aan de N. grenzen van Tra-los-Montes. 5. Sicil. stad, prov. Messina.

MONFRIN, Fr. dorp, dep. Gard, aan de Gardon, met 1000 inw.

MONG, Chin. stad in Honang.

MONGA-AGUA, Braz. riv., die over het eil. Nuestra Senora, in zee valt.

MONGAGUBA, Braz. riv., die in den Atl. Oceaan valt. 342. 50. L. en 9. 20. Z. B.

MONGALLOU, Afr. riv. en rijk, op de kust van Mosambique, met eene stad van dien naam, welke veel handel in slaven en ivoor, met de Arabieren drijft. De mond der riv. ligt tusschen Quiloa en kaap Delgado, op 10. 7. Z. B.

MONGANGAPE, kleine Braz. riv., prov. Paraiba, valt in den Atl. Oceaan.

MONGAS, zie Monjous. 2. Klein Afr. kon., aan de O. kust.

MONGAT, Spaan. dorp in Catalonië.

MONGATSCH, MUNKACS, Hong. dorp, kom. Beregh, aan de Latorcza, met 5000 inw., wijnbouw, ijzerwerken, enz.

MONGE, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, valt in de Parana.

MONGES, baai aan de W. kust van Nieuw Holland. 2. Austr. eil. van den Archipel Bonaparte, bij Nieuw Holland. 3. Eil. in de Caraïbische zee, bij Nieuw Granada. 2. Braz. riv., valt in de Toccantins.

MONGHEIR of *Moodga-Ghiri*, O. Ind.

Ind. distr., prov. Bahar, tusschen 26. en 28. N. B., deels bergachtig en onvruchtbaar, deels vruchtbaar. Er zijn goede ijzermijnen. 2. O. Ind. stad, prov. Bahar, aan eene bogt van den Ganges, door eenen wal en eene diepe gracht omringd, met eene voorstad. Zij is in 16 kwartieren verdeeld, die elk eene marktplaats hebben, een paleis, verscheidene barakken, eene moskee van zwarten, gepolijsten steen, ongeveer 30,000 inw., smederijen, allerlei handwerken en handel. De punten der rotsen in den Ganges worden voor heilige badplaatsen gehouden. 104. 26. L. en 25. 23. N. B.

MONGHIEN, Chin. stad, prov. Honang.

MONGHOA, Chin. stad, prov. Yunnang.

MONGIE, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, met 1150 inw.

MONGIOVETTA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Biello, met 850 inw.

MONGLETUR, O. Ind. stad aan de kust van Coromandel.

MONGOL en MONGOLBONG, 2 eil. der Kleine Philippijnen, ten N. O. van Masbate. 141. 41. L. en 12. 14. N. B.

MONGOLEN, oorspronkelijke inw. van Mongolië, een Aziat. volk, dat met de Chinezen, Mandschuren, Japannezen en Achter-Indianen, een der 5 hoofdrassen van het menschelijk geslacht uitmaakt. Zij worden in 3 hoofdstammen, als: Eigenlijke Mongolen, Kalmukken en Buratten verdeeld, welke laatsten in Aziat. Rusland wonen. De eigenlijke Mongool is van eene middelmatige gestalte, heeft kleine, scherpe, en diep in het hoofd liggende oogen, hoog uitstekende kinnebakken, eenen breeden, platten neus, dunnen baard, een zeer plat voorhoofd, dikke opgezwollene lippen, eene smalle opgewipte kin, groote uitstekende ooren, daarbij kromme beenen, eene donkergeele of bruine kleur, zwart haar, en, over het algemeen, een zeer hatelijk voorkomen. De vrouwen onderscheiden zich van de mannen alleen door fijnere ledematen, en zachtere gelaatstrekken. Zij zijn meestal ruwe natuurkinderen, zonder eenige wetenschappelijke beschaving; matig, openhartig, welwillend, gastvrij, maar tevens oorlogzuchtig, trotsch op den roem van hun volk, en veelal traag, morsig en zeer twistzoekend. De man bemoeit zich alleen met de jagt en den krijg; de vrouw moet het huishouden, de opvoeding der kinderen en het vee verzorgen, het leer looijen en afzonderlijk wonen. Hunne woningen zijn *jurten* of tenten, in welker midden een vuur van koemist brandt, die bij hen, in plaats van hout, gebruikt wordt. De tenten der rijken zijn gewoonlijk van binnen met zijde behangen, met Perzische tapijten bedekt, en van zilveren, gouden en porseleinen huissieraden voorzien. In sommige plaatsen zijn kleine tempels opgerigt, waarbij de lama's in houten hutten wonen. Zij scheren het hoofd, op eenen lok na, kaal. De vrouwen gaan bijna even zoo gekleed als de mannen, behalve dat zij het haar afsnijden. Eenige stammen dragen ruwe schapenvachten, wijde broeken en mutsen met bont. Hunne voorn. spijs bestaat in rund- en schapenvleesch. Bij voorname gelegenheid hebben zij arak, brandewijn en andere sterke dranken; de rijken drinken ook thee. Hunne spelen bestaan in paardrijden, naar het wit schieten met pijlen, en worstelen; ook hebben zij dansen met viool en fluit, en vooral het schaakspel. De lijken der grooten worden met vele plegtigheid verbrand, en die der armen begraven. Hun godsdienst is die van BUDDAH, of het *Lamaïsmus*, terwijl zij voor hunne priesters of *lama's*, groote achting hebben; echter zijn de eigenlijke Mongolen niet zoo bijgeloovig als de overigen, en ook beschaafder en leergieriger. Hun schrift heet *akschar*, en bestaat uit 98 letterteekenen of karakters; ook hebben zij sedert 1620, een wetboek, dat door 44 van hunne vorsten onderteekend is. Voor het overige staan zij onder vorsten, die onderscheidene titels voeren. Zij hebben adel of *saisans*, geestelijken of *lama's* en gemeenen, die deels vrij, deels lijfeigenen zijn, gelijk ook de rijken vele slaven hebben. Belangrijke zaken worden op eenen *sarga*, dat tevens het hoogste geregtshof is, uitgewezen. Zij worden in Kalkas-, Scharraigols- en Selenginskische Mongolen (men zie die art.) verdeeld. 2. *Selenginskische Mongolen*, die, welke langs de Selenga en aan derzelver bronnen wonen, en waarschijnlijk het overschot van alle nomaden uitmaken, die volgens RITTER, uit de geschiedenis verloren zijn geraakt, dat echter anderen tegenspreken. Zij zijn, ofschoon bij de Russen wonende, bijna in het geheel niet bekend.

MONGOLIË of *het Land der Mongolen*, eene aan China onderworpene prov., tusschen Aziat. Rusland, de Mandschurei, China, Turfan en Dschagatai, of tusschen 88. 10. en 141. 30. L. en 30. 40. en 54. N. B. gelegen, en op 91,360 (TEMPLEMAN heeft slechts 53. 125.) V. M., naauwelijks 3 millioen inw. bevattende.

de. Het is eene ontzaggelijk uitgestrekte, hooge vlakte, waarop waarschijnlijk de hoogste bergen van Azië gevonden worden, en verscheidene groote stroomen van den aardbol ontstaan, terwijl het, met Thibet en Turfan, het middelpunt van den Aziat. bergrug uitmaakt. Dan het is nog zeer weinig bekend, en laat den reizigers, even zulk een ruim veld, als de binnenlanden van Afrika, ter onderzoeking over. Alles, wat wij van de Chinezen, zendelingen en Russen, hiervan gehoord hebben, zijn slechts brokstukken, en wij kunnen thans van het vaderland der geduchtste wereldbedwingers slechts eene onvolkomene beschrijving geven.

De vlakte is ten minste 8 à 10,000, en zelfs de diepste dalen 4 à 5000 voeten hoog. De bergen klimmen nog 10,000 voet boven de oppervlakte. De N. keten of Tarabagatai, heeft verscheidene takken. De Z. O. gebergten, die uit Thibet komen, hebben allen zeer hooge kruinen, waarvan sommige met altijddurende sneeuw en ijs bedekt zijn. Onder de voornaamste vlakten behooren: die van Schamo of Kobi, en die der Kalkas-Mongolen, waarvan de eerste slechts twee maanden zomer, de andere echter heerlijke weiden, enz. heeft; terwijl de overige dalen en vlakten vele blijken van vruchtbaarheid dragen. De voorn. riv. zijn de Irtisch, de Kiurlin-Kamesek, Natscha, Bortscha, Aliktai, Mukurthai, Urschunschu, Sardim, Bekal, Kurtschum en Narim; de Jenisea, de Selenga, met de Hazei, Kosogol, en Orchon; de Amur met de Urson en Gan; de Torym, de Sira, Muren, met de Paitscha; de Lohan en Hersu, de Lanho, de Paiho, de Hoangho of Whangai, met vele kleine riv.; de Olan Muren, Koko-Nor en Kankusched, de Jantsekiang, de Yalong en vele binnenriv., die zich, of in het land verliezen, of in de menigvuldige meren stroomen. Van deze laatste zijn de voornaamste: het Palkati Nor of Balkasch, het Alaktugal Nor, het Kiurga Nor, het Sutkul, Borotola, Zanem, Tuskul, Saisan, Ikeara, Urschunoschu, de Upsa, Totschi, Kosogol, Tschintalas, Uleitu, Kulon of Dalai, Boschur, Koko, Tschanug, Oring, en tallooze meer. De luchtsgesteldheid is er zeer verschillend. In de dalen en woestijnen, die het land der Songaren vormen, is zij gematigd; de winters wel koud en van langen duur, maar de zomers heet en buitengewoon vruchtbaar. In de prov Kantschiu is de lucht zoo gezond, dat de Chinesche keizers hier den zomer doorbrengen. Daarentegen is de woestijn van Schamo koud, en op de hoogten en bergachtige streken vindt men soms in den zomer winterweer. De voornaamste voortbrengselen zijn: vele soorten van vledermuizen, eekhorens, hazelmuizen, de aardbeer, hazen, de pijlspringer, de bever, stekelvarkens, egels, marders, fretten, vischötters, beeren, honden, wolven, sabels, vossen, tijgers, luipaarden, lijnxen, paarden, ezels, kameelen, geiten, bezoarbokken, schapen, kropgazellen, ossen, herten, elandsdieren, en bijna al onze huisdiesen in den wilden staat. Verder vele soorten van valken, gieren, de argas, strand-, moeras- en watervogels, spechten, kwartels, leeuwrikken, zangvogels, vele slangen, en waarschijnlijk nog vele andere soorten van amphibiën. Visch is er zoo wel in de meren (niettegenstaande derzelver brak water), als in de riv. genoeg voorhanden; vooral zalm, forellen, karpers, aal en snoek. Uit het rijk der planten kennen wij weinig meer dan de rabarber en gensing. In de Schamo vindt men naauwelijks eenige planten; op den Mussart en Bogdo vindt men eerst hout. Verder kent men er eenige beziën, en Eur. vruchten in de bebouwde streken. Het delfstoffelijk rijk is nog veel minder bekend. In het land der Sifanen vindt men goud, zilver, koper, lood, borax, salpeter, steenzout, enz. Ook op andere plaatsen heeft men sporen van koper, lood en ijzer gevonden. Bijna geheel door Nomaden of zwervende volken bewoond, is de veeteelt de hoofdbezigheid; zij hebben de gewone huisdieren, kameelen, paarden, rundvee, schapen, geiten en honden. Overigens leven zij van de jagt en den landbouw, welke nog in den beginne, en door de Chinezen ingevoerd is. Er wordt tarw, erwten, boekweit en moesgroenten gebouwd, doch weinig; daar melkspijs altijd het voornaamste voedsel uitmaakt. Velen bestaan van het zoeken der gensing, waartoe de keizer alleen jaarlijks 10,000 Mongolen en Mandschu's uitzendt, die, hetgene zij meer dan 2 oncen per persoon vinden, voor zich hebben, en hetwelk hier in zilver betaald wordt. Het is eene keizerlijke monopolië. De fabr. zijn van weinig belang, daar de Mongool zelf maakt, hetgeen hij voor kleeding, wapenen, huisraad, enz. noodig heeft. De handel geschiedt met de karavanen, die jaarlijks op bepaalde plaatsen,

naar de Songaren, Kalmukken en Kalkas komen, hier eenige versiersels voor vrouwen en paarden verkoopen, verder naar de grenzen van Rusland gaan, en op hunne terugreis, vellen, schapenvachten en pelterijen. Verder voert Mongolië niets dan gensing, rabarber en borax uit. Behalve een weinig met de Russen, heeft het land geene gemeenschap met andere volken. De keizer van China onderhoudt twee wegen voor de karavanen uit China. Vier groote poorten geleiden door den grooten muur uit China in Mongolië. De weg van Peking naar Dschehol is schoon, maar moet elk jaar twee malen vernieuwd worden. De inw. bestaan uit Mongolen, Kalmukken, Kirgisen en Sajanen en verder in Chinezen en Mandschu's. De heerschende godsdienst is die van BUDDHA of het Lamïasmus. De Hasakin en Buratten, zijn Mahomedanen, en de Sajanen zijn Schamanen. Het geheele land is nu aan den keizer van China onderworpen, die zich wel niet met het inwendig bestuur hunner vorsten, die nu ook Chin. titels voeren, bemoeit, maar dezen schattingen van vellen en pelterijen hebben opgelegd, en hen verpligt, op bepaalde tijden, zich aan het hof des keizers, te vervoegen, om hem persoonlijke bewijzen van hunne onderwerping te geven; terwijl zij door de Chin. garnizoenen, enz. die in het land zijn, genoegzaam gadegeslagen worden. Sommigen echter betalen geene belasting, en zijn minder afhankelijk. Mongolië is in 3 groote afdeelingen, Scharra Mongolië, Kalkas Mongolië en Soongarië verdeeld.

MONGON, Z. Amer. eil., aan de kust van Peru. 9. 45. Z. B. 2. Kaap op het eil. Cuba. 3. Kaap aan de Z. zijde van St. Domingo. 4. M. of *Kaap Grand*, kaap aan de N. kust van het eil. St. Domingo. 305. 28. L. en 17. 59. N. B. 5. M. of *Kaap Petit*, Z. punt van het eil. St. Domingo. 305. 26. L. en 17. 57. N. B.

MONGRANDE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Biella, aan de Vionna, met 3130 inw.

MONGRASSANO, Nap. dorp in Calabrië Citra.

MONGUILLEM, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Coudom, aan de Midou; 1350 inw.

MONGUTH, Z. O. gedeelte van het Pruis. eil. Rugen (zie dat Art.).

MONHEGON, zie Manhegan.

MONHEIM, Beij. landg., Rezatkreits, dat op $8\frac{1}{2}$ V. M. 18,100 inw. bevat, door den Donau, Altmuhl, Schutter en Ussel bespoeld; bergachtig, doch zeer vruchtbaar in tarw, gras, hout, boomvruchten, enz. Ook is er marmer en ijzer. 2. Stad in voorn. landg., met 1375 inw. en naaldenfabr. In den omtrek zijn marmer- en vuursteengroeven. 3. Pruis. dorp, regdst. Dusseldorf, met 1100 inw. en lakenweverijen.

MONHOAFU, Chin. stad, prov. Yunnang, aan de Tatschanko, waarbij veel muskusdieren gevonden worden, en den berg Tieneheut (*Hemeloor*), die om zijne Echo beroemd is. 118. 5. L. en 25. 13. N. B.

MONI, zie Kerstijds eil. 2. Braz. riv., valt in de golf van Maranhan.

MONIAC, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 1000 inw.

MONICA, W. Ind. eil., in de zeeëngte tusschen Porto Rico en Hayti.

MONIEH, een der kleinere Schot. Hebriden. 10. 10. L. en 57. 28. N. B.

MONIET-RAHINET, Egypt. dorp, met de ruïnen van Memphis, zie Dschize.

MONIFIETH, Schot. dorp, gr. Forfar.

MONIKIE, Schot. dorp, gr. Forfar.

MONIMAIL, Schot. dorp, gr. Fife.

MONIPOOR, O. Ind. stad in Guzeratte.

MONISHWAR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor. 18. 26. N. B.

MONISTIC, N. Amer. riv., die op 292. 13. L. en 44. 14. N. B. in het meer Michigan valt.

MONISTROL, Fr. stad, dep. Opper Loire, arr. Issengeaux, met 4000 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Catalonië.

MONITO, zie Mona.

MONITOU, N. Amer. eil. in het meer Michigan. 292. 11. L. en 54. 55. N. B. 2. Tak van den Missouri.

MONIVAIRD, Schot. dorp, gr. Perth.

MONIY, Braz. riv., valt in de baai van Maranhan, op 331. 17. L. en 2. 40. Z. B.

MONJAUX, Fr. dorp, dep. Aveyron.

MONJELLA, klein eil. in de Perz. golf.

MONJES, groep kleine Z. Amer. eil. op 307. 6. L. en 12. N. B.

MONJEU, Fr. dorp, dep. Vaucluse.

MONJOHS, Negervolk in het binnenland, aan de O. kust van Afrika, bij Monomotapa.

MONJOYE, zie Montschau.

MONKDEN, zie Mukden.

MONKEBADY, Pool. D., waiw. Podlachië.

MONKEN HADLEY, Eng. dorp, gr. Middlesex, met 720 inw.

MONKEY, N. Amer. dorp, prov. Rhode Island, gr. Providence, met 4 kerken, 2,160 inw., katoenweverijen en ijzerërts. 2. M. *Island*, klein N. Amer. eil. in Curritack sound, aan de N. kust van N. Carolina. 301. 42. L. en 36. 22. N. B. 3. M. *Key*, klein N. Amer.

Amer. eil. in de baai van Honduras, bij de kust van Mexico. 288. 11. L. en 16. 25. N. B.

MONKLAND, Schot. distr., gr. Lanark, in Nieuw en Oud Monkland verdeeld; het eerste met 5,550 inw., en het tweede met 5400 inw. Van hier gaat het Monklands kanaal.

MONKLEIGH, Eng. dorp, gr. Devon.

MONK-NECK, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Brunswijk.

MONKONRUS, een der Kurilische eil., volgens KRUSENSTERN *Mankanrushu*, ten Z. W. van Paramushir; alleen door zeedieren en watervogels bewoond. 172. 15. L. en 49. 48. N. B.

MONK'S CORNER, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Charleston.

MONKSEATON, Eng. dorp, gr. Northumberland, met 500 inw.

MONK'S ILLEIGH, Eng. D., gr. Devon.

MONKTON, Eng. dorp, gr. Durham, met 3200 inw. 2. *West* M., Eng. dorp, gr. Somerset, met 900 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Addison, met 1250 inw. 4. Vlek in Nieuw Schotland, gr. Annapolis.

MONKTON-HALL, Schot. dorp, gr. Edinburgh.

MONKTOWN en PRESTWICK, Schot. dorp, gr. Ayr, met 1340 inw.

MONKWEARMOUTH, Eng. dorp, gr. Durham, aan de Wear, met 6520 inw.

MONKWEARMOUTH SHORE, Eng. D., gr. Durham, aan den mond der Wear, met 4260 inw.

MONLEON, Fr. stadje, dep. Op. Pyr. 2. M. *en Barousse*, Fr. stadje, dep. Op. Pyr., met 1220 inw. en fabr. 3. M. *en Magnoac*, Fr. vlek, dep. Op. Pyreneën, met 1070 inw.

MONLIM, Austr. eil. bij Nieuw Caledonië.

MONLUEL of *Montluel*, Fr. stadje, dep. Ain, arr. Tevroux, met 4000 inw.

MONMELIANO, MONTEMIGLIANO, MONMEILANT, Sard. stad, prov. Chamberry, aan de Isère, met 1000 inw.

MONMOUTH, Eng. gr., tusschen Brecknock, Hereford, Gloucester, den mond der Severn en Glamorgan, of tusschen 14. 16. en 14. 46. L. en 51. 32. en 51. 57. N. B. gelegen, en op 23½ (volgens LAPIE 26½) V. M. 41,300 inw. bevattende. Het land is heuvelachtig, in het O. met veel bosch, en ook goede akkers; ten W. de bergen van Wallis, en meer weiden dan bouwland. De voorn. hoogten zijn: de Hatterelhills en Valerehills. Onder de bosschen zijn de Erses en Wentse bosschen de voornaamste. In den mond der Severn loopt de Usk, met de Wye, Mynwye en Trotty; de Ewith en de Rumney. Er is een kanaal van Newport naar Crumlinbridge. De luchtsgesteldheid is helder en aangenaam, doch op de bergen eenigzins ruw. De voorn. voortbr. zijn: rundvee, schapen, varkens, geiten, koren, kalk, zalm en forellen. Verder tuin- en peulvruchten, kool, rapen, vlas, hout, paarden, steenkolen en ijzer. De veeteelt slaagt hier beter dan de landbouw. Er zijn vele schapen, rundvee, dat boter en kaas oplevert; groote kudden geiten, vele varkens en zalm. De mijnen worden om het ijzer en de steenkolen bewerkt. De fabr. leveren flanel en ijzerwaren, welke zoo wel als koren, wol, huiden, zalm en timmerhout uitgevoerd worden. 2. Hoofdstad van voorn. Eng. prov., tusschen de Wye en Mynwye, met 3350 inw., en handel op Bristol. 3. N. Amer. gr., prov. New Jersey, tusschen Middlesex, Raritan baai, den Oceaan en Burlington gelegen, en op 48 V. M. 25,500 inw. bevattende, slechts bij kaap Navesink hoog, anders geheel kustland, met aangespoelden zandgrond, die door de Shark riv., de Manasquam, de Navesink, de Metetetunk, de Tomscreek, de Cedarcreek, en Oystercreek bespoeld wordt, terwijl tevens aan de kust de Raritan, Sandyhook en Barnegat baaijen zijn, die hier Beach Island of Squambeach, en Long Island of Old Barnegat van het vasteland afsnijden, welke echter slechts zandhoopen zijn, waarop eenige dennen groeijen. Voor het overige is het land zeer slecht bebouwd. 5. M. of *Freehold*, hoofdpl. van voorn. gr., met 4 kerken, eene akademie, een postkantoor en 4,780 inw. 6. N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Kennebeck, met 1260 inw. 6. Z. Amer. kaap aan de kust van Patagonië, in de straat. van Magellaan. 7. Klein Z. Amer. eil. in de straat van Magellaan, 1 mijl van James eil. 8. Een der Bashee eil. in de Ind. zee, heuvelachtig en bijna 3 mijlen lang.

MONMUSSUN, Fr. dorp, dep. Neder Loire, met 800 inw.

MONNERVILLE, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

MONNIÈRE, Fr. dorp, dep. Ned. Loire.

MONNIK (DE), rotsklomp ten Z. van het Faroër eil. Suderoe.

MONNIKEN (DE), groep eil. en Massachusetts, gr. Hampshire; 1700 inw. klippen aan de Z. kust van Corsica. 2. Drie groote klippen aan de W. kust van Afrika. 3. Eenige klippen bij 't Austr. eil. Van Diemensland.

MONNIKENDAM, Nederl. stadje, prov. Hol-

Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn, aan eenen inham van de Zuiderzee, welke zich langs den wal en het eil. Marken uitstrekt; met 4 poorten en eene verzande haven, het Monnikendammer gat genoemd, en door eenen aarden en met boomen beplanten wal, die de heerlijkste uitzigten oplevert, omringd. Onder hare gebouwen komt in aanmerking: de groote kerk, die met eenen hoogen toren, welke een aardig mechaniek uurwerk heeft, pronkt, en het grafteeken van den onsterfelijken stichter der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* JAN NIEUWENHUIZEN, bevat. Ook is er eene luthersche, doopsgezinden en roomsche kerk. Het stadhuis is afgebroken, en een ander gebouw hiertoe aangekocht. Men bewaart er nog een gedeelte van de zilveren ridderketen van BOSSU, door den admiraal CORN. DIRKSZ. hier gebragt. Met het verzanden der haven verviel de handel. De 2100 inw. bestaan nu van de visscherij en zeepziederij. 22. 34. L. en 52. 35. N. B.

MONNOYE, Fr. stad, dep. Indre en Loire, met 1500 inw.

MONO, vlek in Op.Canada, distr. Homo.

MONOBLET, Fr. dorp, dep. Gard.

MONOCASY, riv. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, die in de Potomac valt.

MONODY CREEK, N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Swatare.

MONOEMUGI, zie Mano-Emuschi.

MONOKA, N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Chesapeake. 300. 53. L. en 38. 10. N. B.

MONOMIES CASTLE, sterkte der N. Amer. Rep., in 't N. W. Territory, aan de Winebago. 290. 12. L. en 44. 18. N. B.

MONOMIES RIVER, N. Amer. riv. in 't N. W. Territory, met eenen stam van Indianen van dien naam, aan derzelver oevers. Zij valt in de Greenbaai, in het meer Michigan. 290. 25. L. en 44. 46. N. B.

MONOMONIL, N. Amer. stad in 't N. W. Territory, aan de W. zijde van Greenbaai. 290. 18. L. en 44. 32. N. B.

MONOMOTAPA, door BARROW *Benomotapa* (mogelijk van het Arabische *Bana-Motaba*, soldaten, huurlingen, of van eenen anderen oorsprong), is, volgens de nieuwste reizigers, eigenlijk geen bijzonder Afr. rijk, maar eene heerschappij, zoo als Ethiopië, die zeer uitgestrekt moet geweest zijn, daar de *Butua* op de hoogten ten W., zoo wel als de vorsten aan de kusten (echter niet zoo ver als GUSMAN, PIGAFETTA en LOPEZ dat opgeven), aan den beheerscher van Monomotapa, die *quiteve* genoemd wordt, onderworpen waren. Thans is de magt van den *quiteve* of koning zeer bepaald, daar hij reeds, sedert lang, de geheele kust van Sena, tegen eene schatting, aan de Portugezen heeft moeten afstaan, en hij schijnt nu slechts nog in het bezit van de middelste hoogte van Mocaranga te zijn, alwaar zijne verblijfplaats van bamboesriet gebouwd, door eene sierlijke heining van elefantstanden omringd is, en waar nog de eenige prov. Manie ligt, die mogelijk aan het geheele rijk den naam gaf, en het uitgezochtste goudzand oplevert. Hier hebben de Portugezen nog hunne laatste plaats Tete, voorheen de Westelijkste hunner zendelingsposten; terwijl het rijk zich hier nog 5 mijlen in de lengte uitstrekt. Sommigen schatten het op 2700 V. M. De luchtsgesteldheid is er heet, doch niet ongezond; de grond natuurlijk bergachtig, maar wel van water voorzien, en zeer vruchtbaar in: koren, maïs, rijst, boonen, patatten, tuingewassen, boom- en zuidvruchten, suiker, katoen, vele houtsoorten, enz. Men vindt er ook wild en tam vee, leeuwen, elefanten, krokodillen; goud, zilver, koper, tin, zout uit de meren, riv. en bronnen, maar geen steenzout. De inw. zijn negers, in verschillende stammen, die geene afgodendienaars zijn, maar één hoogst wezen erkennen; doch vele heidensche gewoonten en bijgeloovigheden hebben. De Portugezen geven den vorst eene lijfwacht, en brengen hem jaarlijks eenige geschenken, waarvoor hij geheel van hen onafhankelijk is.

MONOMUJI of *Nimeamay*, is de naam van een land, dat tusschen Monomotapa en Congo, op verscheidene kaarten is nedergezet, en echter niet bestaat; doch slechts eene willekeurige vergrooting van het land der Monjous, een wild volk in Mosambique, is.

MONON, Afr. land, tusschen de Peperkust en Sierra Leona. Het is bijna onbekend.

MONONGAHELA, N. Amer. riv., die in Virginië, op 38. N. B. ontspringt, bij Pittsburg in de Allegany valt, en met dezelve den Ohio vormt. Zij is 44 mijlen lang en vrij diep.

MONONGALIA, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 11,060 inw., door de Laurel en Chesnut gebergten bedekt, en door de Monongahela, met hare takken bespoeld. De hoofdstad is Morgantown.

MONOPOLI, Nap. stad, prov. Bari, met 15 kerken, 15,550 inw., oliehandel

en wijnbouw. In de nabijheid vindt men onderaardsche dorpen, waarvan de woningen in de rots zijn uitgehouwen, en sporen nalaten der oude stad *Egnatia.*

MONOS, Z. Amer. riv. van Guiana, die 5 uren Z. van Tombi, in den Atl. Oceaan valt.

MONOVAR, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 8000 inw. 16.2. L. en 38.36. N. B.

MONPARA, riv. op de W. kust van het O. Ind. eil. Borneo, die op 127. 13. L. en o. 36. N. B. in zee valt.

MONPAZIER, Fr. stadje, dep. Dordogne, arr. Bergerac, aan de Drot, met 1000 inw.

MOPEYROUX DE MURAT, Fr. dorp, dep. Aveyron, arr. Espalion; 1600 inw.

MONPLAISIR, zie Schwedt. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Oise.

MONREAL, Fr. stad, dep. Aude, arr. Carcassonne, met 3860 inw. 2. Fr. stad, dep. Gers, arr. Condom, aan de Lauson, met 1750 inw. 3. Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Périgueux, met 1400 inw. 4. Twee Spaan. vlekken in de prov. Navarre en Aragon. 5. Pruis. dorpje, regdst. Coblenz, met 500 inw. 6. Zie Montréal.

MONREALE of *Montreale*, Sicil. stad, in Val di Mazzara, met 8000 inw.

MONREJEAN of *Montrejean*, Fr. stadje, dep. Op. Garonne, arr. Muret, aan de Neste, met 2520 inw.

MONREPOS, Wurt. slot, Neckarkreits, bij Ludwigsburg. 2. Zie Neuwied.

MONRICOUX of *Montricoux*, Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, arr. Montauban, aan de Aveiron, met 1270 inw.

MONROE, N. Amer. dorp, prov. Kentucky. 2. Gr. aldaar, prov. Alabama, met 8,850 inw., door de Alabama met de Flatt en Limestone bespoeld, en met eenen vruchtbaren grond. De hoofdst. is Claiborne. 3. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Butler. 4. en 5. Twee N. Amer. dorpen, gr. Champaign, prov. Georgië. 6. Hoofdpl. van het N. Amer. gr. Walton, prov. Georgië. 7. en 8. Twee N. Amer. dorpen, gr. Ohio en Highland. 9. N. Amer. gr., prov. Illinois, met 1550 inw., en de hoofdpl. Harrisonville. 10. N. Amer. gr., prov. Indiana, met 2,570 inw., door de White en Salt bespoeld, met de hoofdplaats Bloomington. 11. N. Amer. gr., prov. Kentucky, met 4,950 inw. 12. N. Amer. gr., prov. Michigan, met 1830 inw., door de Raisin, Wappo, Sandy en Otter, die in de Erie vallen, en de Swan, bespoeld. De hoofdstad is Port Laurens. 13. N. Amer. gr., prov. Mississippi, met 2,720 inw., tarw, maïs en katoen. Twee N. Amer. vlekken, prov. Missouri en Ohio. 16. N. Amer. gr., prov. Nieuw York, met de hoofdplaats Rochester. 17. N. Amer. gr., prov. Ohio, met 4,640 inw., heuvelachtig, met goede landerijen en veeteelt De hoofdpl. is Woodsfield. 18. N. Amer. gr., prov. O. Tennessee, met 2,530 inw., door de Tennessee en Fellice bespoeld. 19. N. Amer. gr., prov. Virginië, met 6,620 inw.; bergachtig, doch met aanzienlijke dalen, die door de Greenbriar bespoeld worden. Er is ijzer, salpeter en minerale bronnen. De hoofdpl. is Uniontown.

MONROYO, Spaan. stad, prov. Aragon; 10 mijlen W. van Tortosa.

MONS, zie Bergen in Henegouwen. 2. Fr. dorp, dep. Indre en Loire, met 1500 inw. 3. M. *en Pevelle*, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, met 1200 inw. 4. M. *en Laonois*, Fr. D., dep. Aisne. 5. Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 800 inw.

MONSALES, Fr. D., vlek, dep. Aveyron.

MONSALNY, Fr. vlek, dep. Cantal.

MONSANTO, Port. vlek, prov. Beira.

MONSARAZ, Port. D., prov. Alentejo.

MONSAX, MASAX of *Misax*, Zwits. bergkasteel en gerigt, kanton Graauwbunderland, aan de Mursa. De omliggende oord heet het Monsaxer dal.

MONSEE, zie Mansee.

MONSEGUR, Fr. dorp, dep. Gironde, arr. La Reolle, met 1450 inw.

MONSELICE, Lomb. Ven. stad, legatie Padua, aan het kanaal Monselice of Battaglia, dat van Este naar Padua voert, met 4,970 inw., fabr. van hoeden, laken en linnen.

MONSERRAT of *Montserrat*, 3937 voeten hooge Spaan. berg, aan de riv. Llobregat, prov. Catalonië; 6 mijlen van Barcelona. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia. 3. Een der Caraïbische eil., den Eng. behoorende, met vele bergen, waarop cederboomen, cypressen, enz. Het heeft geene haven noch veilige reede. De voornaamste voortbr. zijn verder: suiker, katoen en indigo. De hoofdstad is Plymouth.

MONSHEIM, Hes. dorp, Rijnprov.

MONSOEURS, MONTSURS, Fr. stad, dep. Mayenne, arr. Laval, met 1068 inw.

MONSOL, Afr. stad, rijk Anziko.

MONSOLS, Fr. dorp, dep. Rhône.

MONSON, N. Amer. vlek, prov.

MONSOREAU, Fr. dorp, dep. Maine en Loire, arr. Saumur, met 800 inw.

MONSSET, 6646 voet hooge Spaan. berg van de Pyreneeën.

MONSTER, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, met 800 inw., al-

alwaar een romeinsche mijlpaal is opgedolven.

MONSSY OGANG, riv. op Java in Palembang.

MONSER, Nederl. dorp, prov. Z. Holland, distr. Rotterdam. 2. M. *in Borselen*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, arr. Goes.

MÖNSTERÄS, Zweed. D., Kolmar-län.

MONSTERSOND, Zweed. baai, prov. Holland, ten Z. O. van Ridingen.

MONSTIERS, zie Moûtiers.

MONSTIER EN DER, Fr. dorpje, dep. Opper Marne, met 500 inw.

MONSTREUIL, Fr. vesting, niet ver van het Kanaal.

MONSTREUX, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 230 inw.

MONSUL, zie Macoco.

MONSWEILER, Fr. D., dep. Boven Rijn.

MONT PELEE, kleine N. Amer. kaap, aan den N. oever der riv. St. Lourenz.

MONT EN DINEZ, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau.

MONTA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 2450 inw.

MONTABAUR, stad en ambt in het hert. Nassau, met 2250 inw., 1 gymnasium en kopergroeven. Het ambt heeft 13,250 inw.

MONTACUTE, Eng. D., gr. Somerset.

MONTADO, Turk. dorp, eil. Istendil.

MONTAFIA, Sard. dorp en riv. in Piëmont, bij Asti, met 800 inw.

MONTAGANO, Nap. D., prov. Molise.

MONTAGGIONE, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua, aan den Po.

MONTAGNA of *Mudania*, Turk. stad in Klein Azië, aan de Marmerzee, met 1000 huisgezinnen.

MONTAGNAC, Fr. stad, dep. Hérault, arr. Beziers, met 3700 inw., wolfabr. en handel. 2. Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Bergerac, met 1050 inw. 3. Twee Fr. D., dep. Lot en Garonne.

MONTAGNAN, Spaan. heerl. en kasteel in Aragon.

MONTAGNANA, Nap. stad, prov. Molise, met 2650 inw. 2. Dorp in het hert. Modena. 3. Lomb. Ven. stad, gouv. Venetië, hoofdpl. van een distr., aan de Fiume novo, met 8,200 inw., die fabr. van laken en wollen stoffen, looijerijen, hoedenmakerijen, slijpsteengroeven en handel hebben. 29. 8. L. en 45. 13. N. B.

MONTAGNAT, Fr. dorp, dep. Ain.

MONTAGNE, Fr. bergachtige landstreek, dep. Côte d'Or, met de steden Chatillon en Bar sur Seine. 2. M. *de Pouce*, 1460 voet hooge berg op het eil. St. Mauritius, bij O. Afrika. 3. M. *de la Blanche*, Fr. berg in 't dep. Neder Alpen. 4. M. *sur Odet*, zie Quimper. 5. Kaap in de Chin. prov. Tchekiang, door de Eng. dus genoemd.

MONTAGNIA, zie Heinsberg, No. 2.

MONTAGNY, Fr. dorpje, dep. Oise, met 300 inw. 2. Zie Montenach.

MONTAGRIER, Fr. D., dep. Dordogne.

MONTAGU, zie Montague, No. 7.

MONTAGUE, N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Franklin, met 940 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Sussex, met 660 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Essex. 4. Kaap aan het N. gedeelte der Hudson's baai. 289. L. en 66. N. B. 5. Vlek in Opper Canada, distr. Midland. 6. M. *Hills*, heuvels in N. Caledonië. 296. 16. L. en 35. 40. N. B. 7. M. *Eil.*, een der Nieuwe Austr. Hebriden, in de Stille Zuidzee. 206. 15. L. en 36. 40. N. B. 8. M. *Eil.*, Austr. eil. aan de kust van Nieuw Holland. 36. 17. Z. B. 9. M. *Eil.*, eil. in de Stille Z. zee; 5 m. lang en 3 breed, aan de W. zijde van den ingang van Prins William's sound. 229. tot 230. L. en 59. 50. tot 60. 30. N. B.

MONTAGUE'S-ISLAND, klein eil. in de N. Amer. riv. van Florida. 296. 1. L. en 24. 42. N. B.

MONTAGUE MOUNTAINS, N. Amer. gebergte in N. Caroline, eene voortzetting der Blue Ridge in Z. Carolina, met de Peloton van 4,300 voet.

MONTAGUT, Fr. stadje, dep. Opper Garonne, arr. St. Félix, met 1200 inw. 2. Fr. dorp, dep. Landes, met 1000 inw.

MONTAIGU of *Scherpenheuvel*, Nederl. stadje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 1200 inw., en handel in hout. 2. Fr. stadje, dep. Vendée, met 1100 inw. 2. Fr. dorp, dep. Lot en Garonne, arr. Moissac, met 4000 inw. en vele fabr. 3. Kaap aan het W. einde van de Tourvilles baai op Nieuw Holland.

MONTAIGUT, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme, arr. Riom, met 1460 inw.

MONTAJONE, Tosc. dorp, gebied van Florence.

MONTALBAN, Spaan. stad in Aragon.

MONTALBANO, Sicil. plaats, intend. Messina, aan de Olivieri. 2. Zie Villa Franca.

MONTALBO, Spaan. D., prov. Cuença.

MONTALCINO, Tosc. stad, gebied Siëna, met 2650 inw. en muskadelwijn.

MONTALE, Tosc. stad, gebied Florence.

MONTALEGRE, Spaan. vlek, prov. Murcia.

MONTALEMBERT, Fr. D., dep. 2 Sèvres.

MONT ALFONSO, bergvesting in Modena, prov. Carfagnana, bij Castel-

Nu-

Nuovo.

MONTALSAT, Fr. dorp, dep. Tarn en Garonne.

MONTALTO, Nap. stad, prov. Calabrië Citra, met 4625 inw. 2. Stad in den Kerk. Staat, legatie Ancona, op eenen berg, met 2000 inw. 3. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, aan de Fiora. 4. Sard. stad in Piëmont, prov. Ivrea, met 1180 inw.

MONTALTO DI CHIERI, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 700 inw.

MONTALVAN, Spaan. dorp, prov. Cordova. 2. Spaan. vlek, prov. Aragon.

MONTALVAON, Port. stad, prov. Alentejo, aan de Sever, met 1500 inw.

MONTAMBOEUF, Fr. stadje, dep. Charente, arr. Confolens, met 950 inw.

MONTANA, Illyr. dorp, kreits Istrië.

MONTANARO, Sard. stad in Piëmont, prov. Turin, met 3500 inw.

MONTANAS (SANTIAGO DE LAS), Z. Amer. stad in Quito, prov. Jaen de Bracamoros, aan de riv. Santiago.

MONTANCHES, Spaan. vlek, prov. Estremadura, distr. Merida.

MONTANER, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr.

MONTANER DISTRICT, distr. in den Illyr. kreits Fiume, met 43,300 inw. De hoofdplaats is Buccari.

MONTANES LAS FRIEYRAS, tak van het Cantabrisch gebergte, in de Spaan. Galliciё.

MONTANET, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

MONTANNA CLARA, zie Monte Clara.

MONTANNA REAL, de grootste vlakte in Z. Amer., ten O. der Andes, waar de riv. Maranon en Ucayale ontspringen. Zij wordt door vrije Indianen bewoond, en is vruchtbaar; doch de luchtsgesteldheid is ongezond, wegens de menigvuldige moerassen en nevels.

MONTANNOS DE EUROPA, zie Liebana.

MONTANVERT, berg in Savoije, van 6100 voeten hoogte, 1 mijl N. van den Mont Blanc.

MONTANOS (LOS VALLOS DE LOS) DE BURGOS, Spaan. distr., prov. Burgos.

MONTAPOLI, Tosc. D., gebied Florence.

MONTARAN ISLANDS, groep kleine eil. in de Ind. zee. 126. 16. L. en 2. 27. Z. B.

MONTAREN, Fr. dorp, dep. Gard.

MONTARGIL, Port. D. in Estremadura.

MONTARGIS, Fr. arr., dep. Loiret, dat op $30\frac{1}{2}$ V. M. 61,900 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van genoemd arr., aan de Loing, met 5 voorsteden, 3 kerken, 6,400 inw., lakenweverijen, papiermolens, messenfabr. en handel in koren en zeep. Hierbij is het aanzienlijke bosch van Montargis. 20. 24. L. en 48. N. B.

MONTASSET, gebergte in 't Fr. dep. Lozère.

MONTASTRUC, 4 Fr. D., dep. Opper Garonne, Gers, Dordogne, Lot en Garonne.

MONTATAIRE, Fr. dorp, dep. Oise.

MONTAUBAN, Fr. arr., dep. Tarn en Garonne, hetwelk in de 11 kantons Antonin 2, Caussade, Calliac, la Française, Molières, Montauban 2, Montpezat, Negrepelisse en Ville Brumier 107,360 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voornoemd Fr. arr., en het geheele dep., de zetel van den prefect, der regeringscollegiën, en van eenen bisschop; in den religie-oorlog zeer bekend geworden. Zij ligt aan de beide zijden der bevaarbare Tarn, in een zeer vruchtbaar oord, op eene hoogte, met muren en wallen omringd, en uit 3 deelen, de Oude en Nieuwe stad en de voorstad *Ville Bourbon*, bestaande. Zij is goed gebouwd, met meestal regte straten, schoone huizen en openbare wandelplaatsen langs de Tarn; 4 poorten, eene hoofd- en verscheidene andere kerken, waaronder ook eene hervormde; 3 hospitalen, eene beurs, eene hervormde hoogeschool, sterrenwacht, de uitmuntende koningsplaats, en 25,250 inw., die fabr. van laken (hoewel veel minder dan voorheen), zijde, kousen en andere wollen stoffen, looijerijen, verwerijen, stijfsel- en poederfabr., aardewerk- en pottebakkerijen hebben, en eenen aanzienlijken handel, vooral in koren en fabriekwaren, drijven. 19. 1. L. en 44. 1. N. B. 3. Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Montfort, met 2750 inw.

MONTAUBOEUF, Fr. D., dep. Charente.

MONTAUD, Fr. dorp, dep. Loire.

MONTAUDIN, Fr. dorp, dep. Mayenne.

MONTAUK POINT, de O. punt van 't N. Amer. Long eil., prov. New York, gr. Easthampton, met eenen vuurtoren. 305. 46. L. en 41. 4. N. B.

MONTAULT of *Montaut*, Fr. vlek, dep. Landes, arr. St. Sever, met 1150 inw. 2. Fr. vlek, dep. Arriège, arr. Pâmiers, met 1400 inw.

MONTAURO, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore II., met 1500 inw.

MONTAUT, Fr. vlek, dep. der Vosges, met 1150 inw. 2. Fr. vlek, dep. Gers.

MONTAY, Zwits. stadje, kanton Walliserland.

MONTAZZONI, Nap. dorp, prov. Abruzzo Citeriore, met 2080 inw.

MONTBARD, Fr. stadje, dep. Côte d'Or, met 2060 inw., merinos-schapenteelt, papiermolens, ijzerwerken. Geboorteplaats van BUFFON en DAUBENTON.

MONTBAREY, Fr. dorp, dep. Jura.

MONTBAZENS, Fr. vlek, dep. Aveyron,

ron, arr. Villefranche, met 1050 inw.

MONTBAZIN, Fr. dorp, dep. Hérault.

MONTBAZON, Fr. stadje, dep. Indre en Loire, met 950 inw.

MONTBEAUTEMPS, zie Schönwetter.

MONTBEILLIARD, Fr. arr., dep. Doubs, met 45,350 inw. 2. Fr. stad, ook Mompelgard genoemd, hoofdplaats van voorn. arr., in een wijnrijk en vruchtbaar oord, aan de Aleine, met een kasteel, 3 kerken, een schoon raadhuis, en 3200 inw., die fabr. van kousen, horologiën, enz. hebben. 24. 40. L. en 47. 38. N. B.

MONTBELLET, zie Monbellet.

MONTBENOIT, Fr. D., dep. Doubs.

MONTBERON, zie Montbron.

MONTBIZOT, Fr. dorp, dep. Sarte.

MONTBLAINVILLE, Fr. dorp, dep. Maas.

MONT BLANC of *Witte Berg*, berg in Savoije, 14,793 voet boven het dal van Chamouny verheven, waardoor hij nog schooner gezigt oplevert, dan de Chimborasso. Men kan op zijnen top 60 uren ver in de rondte zien, en dit zoude nog verder zijn, indien de soms zeer dikke dampkring dit niet belette. Ten N. en W. is de gedaante piramidaal, maar ten Z. regt afloopende. De dalbewoners noemen hem *Bogchel van den Drommedaris*. 17 of 18 gletschers loopen van denzelven af. De bogten van SAUSSIERE en anderen, nog onlangs die van DU HAMEL, zijn bekend. 24. 22. L. en 45. 42. N. B.

MONTBLANCH, Spaan. stad, prov. Catalonië, met 13,600 inw.

MONTBLIART, Nederl. plaats, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 360 inw. en smederijen.

MONTBOISSIERS, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme, met 1800 inw.

MONTBONNOT, Fr. dorp, dep. Isère.

MONTBRETON, Fr. D., dep. Isère.

MONTBRISSON, Fr. arr., dep. Loire, dat op ruim 37 V. M. 104,600 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en van het geheele dep., de zetel der regerings-collegiën, aan de Vizère, met naauwe straten, 4 kerken, een hospitaal, 4,700 inw., katoen- en papierfabr. 21. 42. L. en 45. 32. N. B.

MONTBRON, Fr. stadje, dep. Charente.

MONTBRUN, Fr. stadje, dep. Opper Garonne. 2. Fr. vlek, dep. 2 Sèvres.

MONTCALIER, zie Moncaglieri.

MONTCENIS, Fr. stadje, dep. Saône en Loire, met 1070 inw. 2. Gebergte in Savoije, 8,670 voeten hoog.

MONTCHAMPS, Fr. D., dep. Calvados.

MONTCHERY, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, op eenen heuvel, met 1500 inw.

MONTCHATON, Fr. D., dep. Kanaal.

MONTCHEVRIER, Fr. D., dep. Indre.

MONTCONTOUR, Fr. stadje dep. Vienne, aan de Dive, met 820 inw.

MONTCORNET, Fr. vlek, dep. Aisne, arr. Laon, met 1250 inw.

MONTCOUTANT, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres, arr. Partenay, met 1780 inw., fabr. en veehandel.

MONTDAUPHIN of *Montlyon*, Fr. stadje, dep. Op. Alpen, arr. Embrun, op eenen berg, met muren van rood marmer, dat hier gegraven wordt, 500 inw. en gezondheidsbronnen. 44. N. B.

MONT DE MARSAN, zie Monte de M.

MONT D'HAUR, zie Mont d'Or, No. 3.

MONTDIDIER, Fr. arr., dep. Somme, met 64,520 inw., op 17 V. M. 2. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Don; 4200 inw., wolfabr., kousenweverijen, hoeden- en mutsenfabr. 49. 39. N. B.

MONT D'OR, 6,288 voeten hooge Fr. berg, dep. Puy-de-Dôme, tot het gebergte van Auvergne behoorende. 2. Andere berg in 't dep. Doubs, van 1878 voeten hoog. 3. M. of *Mont d'Haur*, versterkte berg bij Charlemont, Fr. arr. Ardennes, aan de Maas.

MONT D'OR LES BAINS, Fr. dorp, dep. Puy de Dôme, arr. Issoire, aan de Dordogne, met 650 inw.

MONTDOUBLEAU, Fr. stadje, dep. Loir en Cher, arr. Vendôme, met 1750 inw., en zijdemolens.

MONTE (KAAP) of *Delmonte*, Afr. kaap aan de Peperkust, op 6. N. B. 2. Zie Wasch Congo.

MONTE AGUDO, Nap. stad, prov. Siëna, aan de Nagima, met eene zoutmijn. 2. Spaan. vlek, prov. Cuença.

MONTE ALBANO, Nap. stad, prov. Basilicata.

MONTE ALBOLO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTE ALCINO, Tosc. stadje, prov. Siëna, op een' berg, met 3000 inw.

MONTE ALÈGRE, Port. stadje, prov. Tra-los Montes, met 2200 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Murcia, met 2200 inw.

MONTE ALEGRO, Sicil. stad, prov. Girgenti.

MONTE ALTO, Sard. stad, gr. hert. Genua, met 2020 inw. 2. Stad in den Kerk. Staat, legatie Fermo.

MONTE APERTO, Sicil. stad, prov. Girgenti, met 1000 inw.

MONTEBELLO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Tortona, met 1270 inw. 2. Zie Monbello.

MONTE BAROCCIO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Urbino.

MONTE BELLUNA, Lomb. Ven. D., le-

legatie Treviso, met 4070 inw.

MONTEBOURG, Fr. stad, dep. Calvados, met 2400 inw. 2. Fr. stad, dep. Kanaal, arr. Valognes, met 2,450 inw., handel in rundvee, paarden, boter en koren.

MONTE CALATO, Afr. berg op een schiereil., aan de Delagoa baai.

MONTE CALVITTE, berg op 't eil. Mindoro.

MONTE CALDIERE, UTSCHKABERG, Illyr. berg, kreits Fiume.

MONTE CALIERI, Sard. stad in Piëmont, aan den Po, met 7,300 inw.

MONTE CALVO, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 4520 inw. 2. Sard. stadje in Piëmont.

MONTE CARLO, Tosc. stad, gebied Florence, met 2000 inw.

MONTE CAROSSO, Zwits. dorp, kanton Tessin.

MONTE CAROTTO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTE CASATO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

MONTE CASCIANO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

MONTE CASTAGNETO, dorp in Modena, hert. Reggio, op eenen hoogen berg.

MONTE CASTELLO, Tosc. dorp, gebied Pisa. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Alessandria, met 1440 inw. 3. Dorp in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, aan den Tiber. 4. Dorp aldaar, legatie Spoleto.

MONTE CAVALLO, zie Rome.

MONTE CATINI, Tosc. dorp, gebied Florence. 2. M. *di Val di Cecina*, Tosc. dorp, gebied Pisa.

MONTECCHIARO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 1850 inw. 2. Sicil. stad, prov. Calata Nissetta.

MONTECCHIO, Lomb. Ven. stad, prov. Vicenza, aan de Gua, met 4150 inw. 2. Vlek in 't hert. Modena, prov. Reggio, met 2000 inw. 3. Dorp in den Kerk. Staat bij Macerata.

MONTECERVOLI, Tosc. D., prov. Pisa.

MONTECH, Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, aan de Garonne; 2700 inw.

MONTECHEROUX, Fr. D., dep. Doubs.

MONTECHIARI, Lomb. Ven. dorp, prov. Brescia.

MONTE CHIARO, Sard. vlek in Piëmont, N. van Asti, met 4500 inw. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua, aan de Mella, met 6000 inw. en fabr.

MONTE CHIARUGOLO, stad in 't hert. Parma, aan de Lenza.

MONTECHIO MAGGIORE, Lomb. Ven. vlek, prov. Vicenza, met 4300 inw.

MONTE CHIUSO, enge pas aan de Adige, in de Lomb. Ven. prov. Verona.

MONTE CHRISTE, klein onbewoond Tosc. eil., prov. Siëna, in de Middell. zee, tusschen Giglio en Gianuti, met wachttorens. 2. Z. Amer. stad in Quito, prov. Guayaquil, aan de Stille Z. zee. 297. 40. L. en 1. Z. B. 3. Kaap, baai en kleine stad aan de N. kust van het eil. St. Domingo. 306. 2. L. en 19. 45. N. B. 4. M. *River*, zie Yaqui. 5. Bergketen op St. Domingo, die parallel loopt aan de N. kust van het eil., en zich van baai Samana, tot de baai Monte Christi uitstrekt.

MONTE CIATO, D. op 't eil. Corsica.

MONTE CIRIACO, zie Monte Guasco.

MONTE CLARA, klein eil. of rots der Canarische eil., met vele geiten; 2 mijlen N. van Lancerota.

MONTECLER, Fr. D., dep. Mayenne.

MONTE COLIBRE, klein Spaan. eil., aan de kust van Valencia.

MONTE CORVINO, Nap. stad, prov. Principato Citeriore.

MONTE COULANT, Fr. stad, dep. 2 Sèvres, arr. Parthenay, met 1760 inw.

MONTE CUCOLI, stadje in 't hert. Modena.

MONTE DEL BUCHON, kaap aan de W. kust van N. Amerika. 257. 15. L. en 35. 19. N. B.

MONTE DELLA CHIMERA (*Acroceraunii Montes*), bergketen in Eur. Turkije, bij de Adriatische zee.

MONTE DELLA GUARDIA, bergketen in den Kerk. Staat, bij Bologna.

MONTE DELLA VIRGINE, Nap. stad, legatie Bologna, bij Benevento.

MONTE DELL OLMO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Fermo.

MONTE DE MARSAN, Fr. arr., dep. Landes, op bijna 97 V. M. in de 12 kantons Arjuzan, Gabaret, Grenade, Labrit, Mimizan, Monte de Marsan, Parentis, Pissos, Roquefort, Sabres, Sore en Villeneuve, 74,100 inw. bevattende. 2. Hoofdplaats van voorn. Fr. arr. en het geheele dep., zetel van den prefect en der regeringscollegiën, op eene hoogte, aan de Midou en Douze, met 4200 inw., die fabr. van droguet en wollen dekens hebben, en eenen aanzienlijken handel met de voortbr. van den omtrek drijven. 16. 56. L. en 44. N. B.

MONTE DI FO, zie Monte Radicoso.

MONTE DI MAINA, Turk. gebergte, met de kapen Matapan en St. Angelo.

MONTE DI SAN ANGELO, zie San Angelo.

MONTE DI SAN GIULIANO, Sicil. stad, Val di Mazzara, met 6000 inw.

MONTEDOGLIO, Tosc. dorp, gebied Florence.

MONTE D'ORSO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Benevento.

MONTE DI NOVO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Asculi.

MONTE DI PO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti.

MONTE DRAGONE, zie Mondragone.

MONTE DELL REY, Spaan. gebergte, prov. Valencia.

MONTE DE TOROZAS, berg der Spaan. prov. Valencia en Valladolid.

MONTEDOUX of *Montledoux*, Fr. D., dep. Op. Pyreneën.

MONTEFALCONE, Nap. stad, prov. Molise, met 2400 inw. 2. Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 3,600 inw. 3. Zie Monfalcone.

MONTE FANO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

MONTE FESTINO, D. in 't hert. Modena.

MONTE FIASCONE, stad in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, met 3000 inw.

MONTEFIDGE, Arab. volksstam in het pachalik Bagdad, onder eenen scheik.

MONTEFILATRONO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTE FILIPPO, Tosc. stad, gebied Siëna, aan de zee.

MONTE FIORINO, vlek in 't hert. Modena.

MONTE FOLLONICA, Tosc. vlek, gebied Siëna.

MONTEFORTE, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 3,450 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3200 inw.

MONTE FOSCOLI of *Montefusco*, Nap. stad, prov. Principato Ultra, met 2720 inw. 2. Tosc. stad, gebied Pisa.

MONTE FRIO, Spaan. D. in Granada.

MONTE GIBELLO, zie Etna.

MONTE GIORGIO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Fermo.

MONTE GIULIANO, berg op Sicilië, prov. Trapano. 2. Stad op genoemden berg.

MONTEGLIB, Sard. dorp in Piëmont.

MONTEGNÉE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik.

MONTEGO, zeehaven van Jamaïca, aan de N. kust, en eene baai van dien naam. 299. 56. L. en 18. 29. N. B. 2. M. *Key*, klein N. Amer. eil. in de baai van Honduras.

MONTE GODENO of *N. Grigno*, Lomb. Ven. berg der Rhetische Alpen.

MONTEGORDO, Port. dorp, prov. Algarvië, aan den mond der Guadiana. 2. N. Amer. dorp, gebied van Florida.

MONTE GRIMANI, vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino.

MONTE GROSSO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 2500 inw. 2. Berg in 't N. van 't eil. Elba. 3. Fr. vlek op het eil. Corsica.

MONTE GUASCO of *Monte Ciriaco*, voorgebergte in de golf van Venetië, bij Ancona, in den Kerk. Staat.

MONTEGUT, Fr. stadje, dep. Tarn, met 4,170 inw. 2. M. *Sur Champeix*, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme; 1200 inw.

MONTEIL, Fr. stadje, dep. Dordogne, arr. Bergerac, met 1200 inw.

MONTEITH of *Menteith*, Schot. distr. gr. Perth. 2. Kerspel in bovengenoemd distr., aan de Loire, met 1660 inw.

MONTEJEAN, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, met 1600 inw.

MONTEJO DE LA VEJA, Spaan. distr. en stad, prov. Segovia. 2. M. *de St. Mignie*, Spaan. vlek, prov. Burgos.

MONTEJUNTA, Port. gebergte, prov. Estremadura.

MONTE LEGNONE, 8,357 voet hooge berg in Lombardije, tot de Rhetische Alpen behoorende.

MONTELEONE, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore II, digt bij de golf St. Eufemia, met een bisdom en 6,600 inw., die in olie en vooral in zijde handelen, en wol- en zijdefabr. hebben, met eenige oudheden van het oude *Hipponium*. 2. Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 2040 inw. 3. Marktvlek in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, aan de Corno. 4. Vlek aldaar, legatie Viterbo, aan de Chiani.

MONTELIER, 2 Fr. dorpen, dep. Drôme en Aisne.

MONTELIMART, Fr. arr., dep. Drôme, hetwelk op 23¼ V. M., in de 5 kantons Diru-Lefit, Grignan, Marsannes, Montelimart en Pierrelatte, 50,500 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Jabron, met 4 poorten, 6 kerken, eene oude citadel, regte en breede straten, 6,340 inw. en fabr. van zijde, wol, leder, potten en pannen; zijde-, wijn- en olieteelt, eenigen handel in wijn, olie en zijde. Het amandelbrood alhier is beroemd. 22. 25. L. en 44. 34. N. B.

MONTELIOT, Fr. dorp, dep. Yonne.

MONTELLA, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 5750 inw.

MONTELLANS, Spaan. dorp in Seville.

MONTELLIER, Fr. stadje, dep. Drôme, arr. Valence, met 1180 inw.

MONTELLO, kaap op 't eil. Negropont.

MONTELON, Fr. D., dep. Saône en Loire.

MONTELOVEZ, N. Amer. stad in Mexico, hoofdpl. der prov. Cohahuila, aan eene kleine riv., met 7 kerken, kruid-

kruidmagazijnen en 3500 inw. 274. 16. L. en 26. 33. N. B.

MONTELUPO, Tosc. D., prov. Florence.

MONTELUPONE, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTELVEY, hoofdstad van 't N. Amer. kon. Nieuw Leon, in Nieuw Spanje, met 11,000 inw.

MONTE MAGGIORE, hoogste bergtop van den Monte Baldo van 7047 voet, in het gouv. Venetië. 2. Sicil. stad, prov. Palermo, met 4000 inw.

MONTEMAGNO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Casale, met 2150 inw.

MONTE MARANO, Nap. stadje, prov. Principato Ulteriore, met 1750 inw.

MONTE MARCIANO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTE MAYOR, Spaan. D., prov. Salamanca. 2. Spaan. D., prov. Cordova.

MONTE MIGLIANO, zie Monmeliano.

MONTE MILETTO, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 2100 inw.

MONTE MILONE, stad in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

MONTE MOLIE, Spaan. dorp in Estremadura.

MONTE MONACO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Fermo.

MONTEMOR of *O. Velho*, Port. vlek, prov. Beira, aan de Mondego, met 4000 inw. 2. M. of *O. Novo*, Port. vlek, prov. Alentejo, met 4100 inw.

MONTEMORO, Port. bergketen in de prov. Alentejo.

MONTENACH of *Montagny*, Zwits. stadje, kanton Freyburg.

MONTENACKEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 700 inw.

MONTENAISONS, Fr. D., dep. Nièvre.

MONTENAY, Fr. dorp, dep. Mayenne.

MONTENDRE, Fr. stadje, dep. Neder Charente, met 850 inw. 2. M. 5170 voet hooge berg in het Zwits. kanton Jura.

MONTE NEGRO of *Czernagora*, Turk. gebergte in Europa, tot de Dinarische Alpen behoorende, in de sandschakaten Ilbessan, Iskenderieh, en aan de golf van Cattaro. 2. Distr. in het sandschakat Iskenderieh, aan het genoemd gebergte en aan de Oostenr. grenzen, ten W. van het meer Bojana, op 54 V. M., 58,400 inw. bevattende, en in de 4 naja's Cateniska, Cernitza, Lesienska en Riecka verdeeld, en Tschetin, Cetigne of Atigne, en Gesibilada tot hoofdplaatsen hebbende. Het gebergte is zoo wel van de Oostenr. als Turk. zijde, bijna onbeklimbaar, en men kan slechts met voetpaden, die gemakkelijk verdedigd kunnen worden, over dezelve, en in de dalen komen. De voortbr. zijn: koren, wijn, boom- en peulvruchten, terwijl de bergen met vette weiden en bosschen bedekt zijn; zoodat de veeteelt, en vooral schapenfokkerij, eene der voornaamste bezigheden der Montenegrijnen is. 3. Spaan. vlek, prov. Segovia.

MONTENEGRIJNEN, bewoners van voornoemd landschap, die alle gevaren trotseren, sterk, ruw, ongevoelig en wreed zijn, en eene ontembare zucht voor vrijheid en vaderland hebben. Zij spreken een Slavonisch Illyr. dialect, belijden allen den griekschen godsdienst, en staan onder eenen *Vladika*, welke te gelijk aanvoerder in den oorlog en bewaarder hunner heiligdommen is. Echter heeft ook de bisschop, die in het Oostenr. dorp Stagnovich zijn verblijf heeft, veel invloed in de burgerlijke zaken. De *Vladika* heeft eenen senaat, die de policie en het regt handhaaft. Verder heeft elk der 4 distr. deszelfs hoofdman, die weder onderbestuurders heeft. Hunne onderlinge verschillen worden door de oudsten der gemeenten beslist; terwijl zij zich verder weinig met de Turken, dien zij eene zeer geringe schatting betalen, bemoeijen, en geheel onafhankelijk leven. Elke familie heeft hare hut afgezonderd, in het midden van hare landerijen, gebouwd.

MONTENOISON, Fr. D., dep. Nièvre.

MONTENOTTE (OPPER), Sard. berg en 2 bergdorpen in Piëmont, aan de N. helling der Apennijnen.

MONTENOY, Fr. dorp, dep. Meurte.

MONTE NUOVO, berg bij Napels, die in 1538, door eene vulkanische opwerping, in den tijd van 48 uren, ontstond. 2. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTE ORO, 8,166 voet hooge berg op Corsica. 2. Sicil. stad, intend. Girgenti, aan de Ratani.

MONTE PAONE, Nap. stadje, prov. Calabrië Ulteriore II.

MONTE PELLEGRINO, bergtop in Z. Duitschland, aan het begin der Carnische Alpen.

MONTE PELOSO, Nap. stad, prov. Basilacata, met 5850 inw.

MONTE PULCIANO, Tosc. stadje, prov. Florence, op eenen heuvel, aan de Chiana, met 10 kerken, een ziekenhuis, een gymnasium en 7000 inw., die zeer goeden wijn bouwen.

MONTE RADICOSO, een der hoogste toppen der Apennijnen, in de nabijheid van Florence; 2900 Eng. voet hoog. Een gedeelte van deuzelven heet Monte di Fo.

MONTE-REALE, Nap. stad in Abruzzo.

MONTEREAU, 4 Fr. dorpen, dep. Loi-

Loiret, Seine, Seine en Oise, Seine en Marne.

MONTEREAU-FAUT-YONNE, Fr. stadje, dep. Seine en Marne, aan den zamenloop der Yonne en Seine; 3450 inw.

MONTEREY, Spaan. vlek, prov. Galliciё, op eene hoogte, aan de Tamagna, met 1500 inw. 2. M. of *San Carlos de Monterey*, N. Amer. stad in Nieuw Californië. 3. N. Amer. stad in Mexico, kon. Leon, met een bisdom.

MONTE ROVELLO, berg op 't eil. Elba.

MONTE ROSA, 14,580 voet hooge berg op de Zwits. grenzen van 't kanton Wallis. Hij werd voor het eerst in 1813 beklommen, door MAYNARD. — VINCENT en ZUMSTEIN, die denzelven in 1819 beklommen, geven de hoogte op 4,521½ meters boven de zee. Het *plateau* is eene verschrikkelijke ijszee, door verscheidene rotsen omringd, die den Mont-Blanc in hoogte schijnen te overtreffen.

MONTEROSSI, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.

MONTEROSSO, Ven. Euganeërberg. 2. Sard. vlek in Genua. 3. Nap. stad, prov. Calabriё Ulteriore II. 4. Sicil. stad, intend. Siragossa.

MONTE ROTONDO, Tosc. dorp, gebied Siëna, met eene bijzondere aluinziederij. 2. Dorp in den Kerk. Staat, legatie Rieti, op eenen berg. 3. Berg op Corsika, van 8,226 voet.

MONTERUBIO, Spaan. D., prov. Soria.

MONTESA, Spaan. stadje in Valencia.

MONTE SAN ANGIOLO, Nap. stad, prov. Capitanata, met 8000 inw.

MONTE ST. CROCE of *Oros Staveros*, voorheen *Olympus*, Turk. gebergte, op het eil. Cyprus.

MONTESANO, Nap. stad, prov. Principato Citeriore, met 4560 inw.

MONTE ST. MARIA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Perugia.

MONTE ST. SAVINO, Tosc. stad, prov. Florence, met 5 kerken en 2800 inw.

MONTE SANTO, zie Athos. 2. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Perugia. 3. Vlek aldaar, prov. Macerata.

MONTESARCHIO, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 5,570 inw.

MONTE SCAGLIOSO, Nap. dorp in Basilicata.

MONTESCLAROS, Port. D., prov. Evora.

MONTE SCUDOLO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Forli, bij San Marino.

MONTESECA, Z. punt van den mond der Afr. Congo riv.

MONTESERRATO, plaats op Elba, nabij Porte Longone.

MONTE SIRICO, Nap. D. in Basilicata.

MONTESPAN, Fr. dorp, dep. Opper Garonne.

MONTESPERTOLI, Tosc. dorp, gebied Florence.

MONTESQUIEU LAURAGAIS, Fr. dorp, dep. Op. Garonne, aan het kanaal van Languedoc, met 1500 inw.

MONTESQUIEU DE VOLVESTRE, Fr. stadje, dep. Op. Garonne, met 2800 inw., laken- en andere fabrijken.

MONTESQUION, Fr. dorp, dep. Gers, arr. Mirande, met 1800 inw.

MONTE ST. JACINTHE, zie Mount Edgecumbe.

MONTE STORACE, Nap. dorp in Calabriё Ulteriore.

MONTES AUX MOINES (LES), Fr. dorpje, dep. Allier, met 330 inw.

MONTEU CECCARIA, Sard. stadje, vorst. Genua, met 2,220 inw.

MONTEUX, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, met 3,260 inw.

MONTE VAGA, Sicil. stadje, prov. Trapani.

MONTE VECCHIO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino en Pesaro.

MONTE VEGLIO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna.

MONTE VERDE, Nap. stadje, prov. Principato Ulteriore, met 2040 inw.

MONTEVIDEO, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres, bij den mond der Rio de la Plata, met 15,250 inw. en het fort Punta de Piedros.

MONTE VIGNUOLA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna.

MONTE VISO, Fr. berg, dep. Op. Alpen.

MONTE ST. VITO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MONTEY, Zwits. dorp, kanton Wallis.

MONTEZINHO, Port. gebergte, prov. Tra-los-Montes, tot de Cantabrische bergketen behoorende.

MONTEZUMA, N. Amer. dorp, prov. New York, gr. Cayuga, met zoutkeeten, aan eenen zeeboezem, waarover eene brug ligt van 3 duitsche m. lengte, welke waarschijnlijk de langste der aarde is.

MONTFALCONE, Illyr. stadje, kreits Triest, met 1250 inw. 2. Zie Montefalcone, No. 1.

MONTFALUT, zie Monfalut.

MONTFAUCON, Fr. stad, dep. Mayenne. en Loire. 2. Fr. stadje, dep. Op. Loire.

MONTFERMY, Fr. dorpje, dep. Puy-de-Dôme, arr. Riom, met 500 inw.

MONTFERRANT, zie Clermont-Ferrant. 2. Fr. dorp, dep. Aude; 540 inw.

MONTFERRAT, hert. van den koning van Sardiniё, tusschen Piëmont, Genua en Milaan, 45½ V. M. groot, met 191,850 inw. Het land is berg- en heuvelachtig, en vruchtbaar in koren, wijn, ooft,

ooft, kastanjes, hennep, riet, enz. Men vindt er veel ijzer, en minerale bronnen. De voornaamste riv. zijn: de Po, de Stura, de Bormida, Belbo, Orba, Erro, enz. Het is thans in de beide Piëmontesche prov. Acqui en Casale verdeeld.

MONTFERRIER, 2 Fr. vlekken, dep. Arriège, met 1200 inw., en dep. Hérault.

MONTFIQUET, Fr. D., dep. Calvados.

MONTFOORT, Nederl. plaats, prov. en arr. Utrecht, aan den IJssel, slecht gebouwd en in verval, met 3 poorten, eene markt, stadhuis, herv. en roomsche kerk en 1860 inw., die voornamelijk van het garenspinnen en den landbouw bestaan.

MONTFORT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 560 inw. 2. Fr. stadje, dep. Gers, met 1200 inw. 3. Fr. dorp, dep. Calvados, met 1500 inw. 4. Fr. stadje, dep. Landes, met 1500 inw. 5. M. *la Canne*, Fr. arr., dep. Ille en Vilaine, hetwelk op 18 V. M., in de 5 kantons Becherel, St. Meen, Montauban, Montfort en Plelan, 46 gemeenten en 56,210 inw. telt. De hoofdplaats van dien naam, heeft 1200 inw. en handel in hout en koren, vee, boter, talk, vlas en hennep. 7. M. *l'Amury*, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, met 1000 inw., handel in koren en vee. 19. 25. L. en 48. 45. N. B. 8. M. *le Rotrou*, Fr. vlek, dep. Sarte, met 800 inw. en linnenfabr. 9. M. *Les Dax*, Fr. vlek, dep. Landes, met 1400 inw. 10. Twee Fr. vlekken, dep. Aude en Eure. 11. M. *Sur Rille*, Fr. vlek, dep. Eure.

MONTFORTE, Port. stad in Tra-los-Montes. 2. Zie Lemos.

MONTFRIN, Fr. stadje, dep. Gard, arr. Nimes, met 2000 inw.

MONTFROC, Fr. dorp, dep. Drôme.

MONTFURON, Fr. D., dep. Ned. Alpen.

MONTGAILLARD, 3 Fr. vlekken, dep. Opper Garonne, Arriège en Landes.

MONT-GAUTHIER, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 410 inw.

MONT GENÈVRE, 11,058 voeten hooge berg in 't dep. Op. Alpen, waarop, gedurende eenigen tijd, eene obelisk van 60 voeten hoogte, ter eere van NAPOLEON, gestaan heeft.

MONTGEY, Fr. dorp, dep. Tarn.

MONTGISCARD, Fr. stadje, dep. Op. Garonne, met 1000 inw.

MONTGIVRAY, Fr. dorp, dep. Indre.

MONTGIVROUX, Fr. D., dep. Marne.

MONTGOBERT, Fr. dorp, dep. Aisne.

MONTGOMERY, Eng. gr. in Noord Wallis, tusschen de gr. Merioneth, Denbigh, Shrop, Radnor en Cardigan, of tusschen 13. 40. en 14. 36. L. en 52. 18. en 52 46. N. B. gelegen, en op 39 V. M. 50,600 inw. bevattende. Hier en daar is het door 't Walliser gebergte bezet; doch het bevat ook groote dalen, en is zeer goed van water voorzien. Men vindt hier de pas ontspringende Severne, met de Bacho, Havesp, Dalas, Rue en Wirnew; verder de Dovy en Wye. De lucht is wel ruw, maar zuiver en gezond. De voortbr. bestaan in: koren, peul- en tuinvruchten, vlas, hout, paarden, rundvee, schapen, varkens, tam en wild gevogelte, lood, lei en kalk. De landbouw is vooral aan de Severne, wel in bloei; doch de schapen, het rundvee en de paarden zijn de voornaamste rijkdom des lands. Groote fabr. zijn er uit gebrek aan steenkolen, niet; maar er wordt veel flanel en wollen stoffen geweven, en benevens lei, kalk, schapen, ossen en gevogelte, en een weinig haver en gerst, uitgevoerd. De prov. wordt in 6 hundreds verdeeld. 2. Eng. hoofdplaats van voorn. gr., aan de Severne. 3. N. Amer. gr., prov. Alabama, met 6600 inw., door de Alabama bespoeld. 4. Hoofdplaats van voorn. gr. 5. N. Amer. gr., prov. Missouri, met 3070 inw., door de Charrette, Mississippi, Darden en Cuivre, bespoeld; hoofdplaats Charrette. 6. N. Amer. gr., prov. Virginië, met 8700 inw., met de Blaauwe en andere bergen, nog veelal woest; door de Kenhawa, Tom, Poverty, Sinking en andere kreken bespoeld. 7. N. Amer. gr., prov. W. Tennessee, met 12,250 inw., door de Cumberland bespoeld, en met de hoofdstad Clarksville. 8. N. Amer. gr., prov. New York, met 37,569 inw., gedeeltelijk nog woest, met de Tripphills, vele meren, de riv. Mohawk, Canada, Caroje en Scoharie, en met de hoofdstad Johnstown. 9. N. Amer. gr., prov. Pennsylvanië, met 35,800 inw., vele heuvels en bergen, de riv. Schuylkill, Perkiomen, Schippac, en Wissahickon, veel landbouw en fabr., en de hoofdstad Norriston. 10. N. Amer. gr., prov. Maryland, met 16,400 inw., door den Potomack met hare 3 watervallen, de Bennet, Seneca, enz. bespoeld, en vooral tabak voortbrengende: hoofdstad Rockville. 11. N. Amer. gr., prov. Ohio, met 14,000 inw., met vele weiden en bosschen, en Dayton tot hoofdstad. 12. N. Amer. gr., prov. Kentucky, met 13,000 inw., door de Licking en Red bespoeld, met veel bosch, ijzerërts, salpeter, ook koren- en weilanden en Mount Sterling tot hoofdstad. 13. N. Amer. gr., prov. N. Caroli-

lina, met 8,700 inw., en Henderson tot hoofdstad. 14. N. Amer. gr., prov. Georgië, met 3000 inw., door de Klatamaka bespoeld, en Vernon tot hoofdplaats. 15. Elf vlekken der N. Amer. Rep., als: prov. Massachusetts, gr. Hampden, met 600 inw.; prov. Vermont, gr. Franklin; prov. Nieuw York, gr. Oranje, met 4,710 inw.; prov. New Jersey, gr. Somerset, met 2300 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 600 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Franklin, met 2700 inw.; prov. Maryland, gr. Montgomery; 3 in de prov. Ohio, gr. Cuyahoga, Franklin en Hamilton; prov. W. Tennessee, gr. Morgon. 16. Een der Likeo eil., uit verscheidene eil. bestaande.

MONTGOMERY VILLE, N. Amer. vlek, prov. Indiana, gr. Gibson.

MONTGOMMERY, Fr. dorp, dep. Calvados, arr. Lisieux, aan de Vie.

MONTGRAND, zie Pondamala.

MONTGUILLEM, Fr. dorp, dep. Gers.

MONTGUYON, Fr. stadje, dep. Ned. Charente, arr. Jonsac, met 1300 inw.

MONTHÉLIE, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, met beroemden Bourgogne wijn.

MONTHEREAU, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Montargis, met 1300 inw.

MONTHERMÉ, Fr. vlek, dep. Ardennes, arr. Mézières, met 1510 inw.

MONTHEY, MÜNSTER, Zwits. vlek, kanton Wallis, met 1050 inw.

MONTHOIRON, Fr. D., dep. Vienne.

MONTHOIS, Fr. dorp, dep. Ardennes.

MONTHOUMET, Fr. dorp, dep. Aude.

MONTHOU SUR CHER, Fr. dorp, dep. Loir en Cher.

MONTICELLI, Ital. dorp in Parma.

MONTICELLO, nieuw gebouwde stad der N. Amer. Rep., hoofdstad der prov. Mississippi, aan de Pearl. riv. 2. N. Amer. dorp, prov. Kentucky, gr. Wayne. 3. N. Amer. dorp, prov. New York, gr. Sullivan. 4. N. Amer. dorpje, prov. Georgië, gr. Jasper, met 220 inw. 5. N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, gr. Fairfield. 6. N. Amer. dorp, gebied Arkansas, gr. Laurence.

MONTIEL, Spaan. riv. in la Mancha. 2. Zie Campo de Montiel. 3. Spaan. vlek, prov. la Mancha.

MONTIER-EN-DÉR, Fr. vlek, dep. Op. Marne, met 1100 inw. 2. M. *Sur Saux*, Fr. vlek, dep. Maas, met 1100 inw. 3. M. en *Garonne*, Fr. dorp, dep. Marne. 4. M. *St. Jean*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or. 5. M. *Notre Dame*, Fr. dorp, dep. Orne.

MONTIERI, Tosc. dorp, gebied Siëna, met marmergroeven.

MONTIERSVILLIERS, zie Montivilliers.

MONTIGLIO, Sard. vlek in Pimont, met 2550 inw.

MONTIGNAC, 6 Fr. dorpen, dep. Aveiron, Ned. Charente, 2 in Gironde en 2 in Lot en Garonne. 2. M. *le Comte*, Fr. stadje, dep. Dordogne, aan de Vezère, met 2600 inw.

MONTIGNE, 4 Fr. vlekken, als: 2 in 't dep. Maine en Loire, Charente en Mayenne.

MONTIGNY, vier Fr. vlekken, dep. Mayenne, Eure en Loire, Somme en Maas. 2. M. *le Roi* of *Source Meuse*, Fr. stadje, dep. Opper Marne, met 1060 inw. 3. M. *Sur Aube*, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, met 1790 inw. 4. Fr. dorp, dep. Oise, met 1000 inw. 5. M. *les Tigneux*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 970 inw. 6. M. *les Lens*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1050 inw. 7. M. *St. Christophe*, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 250 inw. 8. M. *Sur Roc*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 760 inw. 9. M. *Sur Sambre*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 1940 inw. 10. M. *Sur Armançon*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or. 11. M. *Sur Canne*, Fr. dorp, dep. Nièvre. 12. M. *Sur Vingeanne*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

MONTIJO, Spaan. stad in Estremadura, aan de Guadiana, met 3000 inw.

MONTILLA, Spaan. stad, prov. Cordova, met 2 kerken, 2 hospitalen, een vondelings- en 20 armenhuizen, benevens 6300 inw., die goeden wijn telen. 37.41.B.

MONTILLY, Fr. dorp, dep. Orne, met 1500 inw.

MONTILS, Fr. vlek, dep. Ned. Charente, met 1000 inw.

MONTINFU, Chin. stad, prov. Yunnan, met handel op Birma. 116. 53. L. en 23. 27. N. B.

MONTINI, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

MONTIONE, vlek in het vorst. Lucca.

MONTIRAT, Fr. stad, dep. Tarn.

MONTIVILLIERS, Fr. stad, dep. Ned. Seine, arr. Havres, met 4000 inw., die leder-, kant-, zijde- en tabaksfabr. hebben. 17. 58. L. en 49. 35. N. B.

MONT JAVAULT, Fr. D., dep. Oise.

MONT ST. JEAN, Fr. stadje, dep. Mayenne, met 1600 inw. 2. Nederl. stadje, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, aan de vereeniging der wegen van Charleroi en Bergen naar Brussel. Naar deze stad noemen de Franschen den slag van Waterloo.

MONTJOIE, Pruis. kreits, regdst. Aken,

Aken, op ruim 6 V. M. 18,300 inw. bevattende, een onvruchtbaar land, uit kale bergen en veengrond bestaande, door de Roer en andere kleine wateren bespoeld. De landbouw is gering, maar er zijn goede fabr. 2. Pruis. stad in voorn. kreits, in een dal aan de Roer, met een kasteel en 3000 inw. 3. N. Amer. vlek, gr. Lancaster, met 1550 inw.

MONTJOY, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Moissac, met 820 inw.

MONTJOYE (LA), Fr. stadje, dep. Lot en Garonne. 2. Ier. dorp, gr. Tyrone.

MONTJUI, zie Barcelona.

MONTLAUR, 3 Fr. dorpen, dep. Aude, Drôme en Opper Garonne.

MONT LE BON, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, met 350 inw.

MONT L'EVÊQUE, Fr. dorp, dep. Oise.

MONT LEVON, MONT LIBRE, Fr. dorp, dep. Aisne, met 500 inw.

MONTLHERY, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, arr. Versailles, met 1500 inw.

MONTLIEU, Fr. stadje, dep. Ned. Charente, arr. Jousac, met 850 inw.

MONT LOIRE of *Mont Louis*, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, bij de Loire, met 2300 inw.

MONTLONG, Fr. dorp, dep. Tarn.

MONT LOUIS, Fr. stadje, dep. Op.Pyr., met 1100 inw. 2. Zie Mont Loire.

MONT LUÇON, Fr. arr., dep. Allier, op 38 V. M. in de 6 kantons Mont Luçon, Cerilly, Herisson, Montmarault, Marcillat en Huriel, 67,500 inw. bevatteude. 2. Hoofdstad van voorn. arr., dep. Allier, met wallen, muren, torens, een kasteel, hospitaal, 4 voorsteden en 4700 inw., die fabr. van wollen stoffen en korenhandel hebben. 16. 22. N. B.

MONTLUEL, zie Monluel.

MONT LYON, zie Mont Dauphin.

MONTMAHOUX, Fr. dorp, dep. Doubs.

MONTMALIN, Fr. dorp, dep. Jura.

MONTMARAULT, Fr. dorp, dep. Allier.

MONTMARTIN, Fr. vlek, dep. Kanaal, met 1100 inw. 2. M. *en Graigne* en M. *sur Mer*, 2. Fr. vlekken, dep. Kanaal.

MONTMARTRE, Fr. dorp, dep. Seine, met 1250 inw., minerale bronnen en gipsgroeven, eene telegraaf en een heerlijk vergezigt. Het is door MEERMAN bezocht. (Slag van 30 Maart 1814).

MONTMAUR, Fr. dorp, dep. Aude, met 1000 inw.

MONTMEDY, Fr. arr., dep. Maas, dat op 23 V. M. in de 6 kantons Damvillers, Dun, Montfaucon, Montmedy, Spincourt en Stenay 59,000 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. arr., aan de Chiers, deels op eene versterkte rots; 1800 inw., handschoenfabr., zaag-, olie- en pelmolens 23. 5. L. en 49.36. N. B.

MONTMELARD, Fr. dorp, dep. Saône en Loire.

MONTMELAS, Fr. dorp, dep. Rhône.

MONTMELIAR, zie Montelimart.

MONTMERLÉ, Fr. vlek, dep. Ain, arr. Trevoux, met 1650 inw.

MONTMERREY, Fr. dorp, dep. Orne.

MONTMEYRAN, Fr. D., dep. Drôme.

MONTMIRAIL, Fr. stadje, dep. Marne, met 2,100 inw. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Sarte en Loir en Cher. 3. Zie Castelnau de Montmirail.

MONTMIRAL, 2 Fr. dorpen, dep. Drôme en Tarn.

MONTMIRAT, Fr. dorp, dep. Gard.

MONTMIREY LE CHÂTEAU, Fr. dorp, dep. Jura.

MONTMIREZ, Fr. stadje, dep. Marne.

MONTMOIRON, Fr. D., dep. Vaucluse.

MONTMOREAU, Fr. D., dep. Charente.

MONTMORENCY, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, arr. Pontoise, op eene hoogte, met 1800 inw. en het door ROUSSEAU beroemde dal. 2. Fr. dorp, dep. Aube. 3. N. Amer. riv. in Ned. Canada, met schoone watervallen, valt in den St. Lourenz.

MONTMORILLON, Fr. arr., dep. Vienne, in 6 kantons 48,450 inw. bevattende. 2. Hoofdpl. van dit arr., aan de Gartempe, met 3100 inw., aanzienlijke wol- en veemarkten.

MONTMORIN, Fr. D., dep. Op. Alpen.

MONTMOROT, Fr. dorp, dep. Jura, arr. Lons le Saunier, met 1540 inw.

MONTMORT, Fr. dorp, dep. Marne.

MONTOIRE, Fr. stadje, dep. Loir en Cher, arr. Vendôme, aan de Loire, met 3000 inw., fabr., looijerijen en aanzienlijke jaarmarkten. 2. Fr. vlek, dep. Neder Loire, met fabr. en 3000 inw.

MONTOLIEU, Fr. stadje, dep. Aude, arr. Carcassonne, met 1410 inw. en fabr.

MONTONA, Illyr. vlek, kreits Triest, aan de Quietto, met 1000 inw.

MONTONE, riv. in den Kerk. Staat, legatie Ravenna. 2. Vlek aldaar, legatie Perugia.

MONTONG, W. Afr. zeehaven, bij kaap Lopez Gonsalvo.

MONT ORIGIALE, Tosc. dorp, gebied Siëna.

MONTORIO, Lomb. Ven. dorp, prov. Verona. 2. Nap. dorp in Abruzzo.

MONTORO, Spaan. vlek, prov. Cordova, aan den Guadalquivir, met 4000 inw. 2. Nap. vlek, prov. Principato Citeriore, met 6210 inw.

MONTOT, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

MONTOURNOIS, Fr. D., dep. Vendée.

MON-

Montours, Fr. dorp, dep. Mayenne.

Montourtier, Fr. D., dep. Mayenne.

Montoux, Sard. stadje in Savoije, hert. Genevois, nabij Annecy.

Montpellier, Fr. arr., dep. Hérault, hetwelk op $37\frac{3}{4}$ V. M., in 14 kantons, 102,240 inw. bevat. 2. Hoofdstad van dit arr. en van het geheele dep., de zetel van de regeringscollegiën, tusschen de riv. Mosson en Lez, in een schoon oord, met vele landhuizen en eenige schoone gebouwen. De voorsteden, die zoo groot als de stad zijn, hebben breede en regelmatige straten, en schoone huizen. Zij heeft 7 poorten, eene munt, beurs, citadel, eene hoofd- en 19 andere roomsche kerken, 1 hervormde kerk, de plaats *Peron*, eene der schoonste van Europa, op den vlakken top van den heuvel, met een heerlijk uitzigt, fraaije lanen, wandelingen, velden, eenen waterbak, eenen uitmuntenden tempel, en eene schoone waterleiding naar de stad. Er is verder de Esplanade, de St. Petruskerk, de schouwburg, de concertzaal, het gouvernementshuis en de leerschool; eene akademie met 3 faculteiten en eene snijkamer, een lyceüm, openbare boekverzameling, een museüm, sterrewacht, voortreffelijke kruidtuin, een geleerd genootschap, een genootschap voor den landbouw en 32,700 inw., die vooral spaansch groen, vitriool en ook andere scheidkundige voortbrengselen, alsmede reukwater, poeder, zeepballen, pomade, likeuren, siropen, enz., en verder wollen dekens, gedrukte flanel, katoenen stoffen, leder, enz. vervaardigen; brouwerijen, branderijen, verwerijen en bleeken hebben, en aanzienlijken commissie- en eigenen handel, zoo in de fabrijkwaren, als in wijn, branderijen, boomolie, zijde, koren, enz. drijven. De stad wordt ook door velen, om de gezonde ligging, bezocht. Zij is de geboorteplaats van den schilder Bourdon, van Chaptal en Cambacérès. 21. 32. L. en 43. 37. N. B. 3. N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Washington, met 1800 inw. 4. N. Amer. vlek, prov. N. Carolina, gr. Richmond.

Mont Perdu, 10,578 voet hooge berg der Pyreneën. De sneeuwlinie is op denzelven, op 8100 voeten.

Mont Perroux, 2 Fr. dorpen, dep. Allier en Orne.

Montpeyroux, Fr. vlek, dep. Hérault, met 1450 inw., fabr. van wollen stoffen, zeep, enz. 2. M. *de Murat*.

Montpezat, 2 Fr. vlekken, dep. Lot en Garonne en Gers. 2. Fr. vlek, dep. Tarn en Garonne, met 2680 inw. en linnenweverij. 3. Fr. vlek, dep. Ardèche, met 2,150 inw. 3. Nog 7 Fr. dorpen, dep. Aude, Gard, Gers, Gironde, Lot, Lot en Garonne en Ned. Pyr. 4. M. *de Ville Bosse*, Fr. dorp, dep. Gard.

Mont Pilot, Fr. berg, dep. Loire.

Mont Pinçon, Fr. D., dep. Kanaal.

Mont Plainchamp et Grapfontaine, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 250 inw.

Montpont, Fr. stadje, dep. Dordogne, met 1300 inw. 2. Fr. vlek, dep. Saône en Loire, met 2180 inw.

Montpreisz, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly.

Mont Pulciano, Tosc. stad, gebied Florence, met 7,300 inw.

Mont Quintin en Couvreux, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 230 inw.

Montravel, Fr. D., dep. Dordogne.

Montrèal, N. Amer. riv., N. W. gebied, welke in het Bovenmeer valt; doch om hare watervallen niet kan bevaren worden. 2. N. Amer. distr. in Neder Canada, hetwelk de gr. Bedford, Richelieu, Surry, Kent, Huntingdon, York, Montreal, Effingham, Leinster en Warwick bevat. 3. Gr. in voorn. distr., alleen de eil. Montréal en Perrot in de Basin van St. Louis, met 40,000 inw bevattende. 4. Het eil. Montréal is, na Orléans, het aanzienlijkste in de geheele riv. St. Laurens, 6 mijlen lang en 2 breed. De oppervlakte is meer laag dan vlak, met eenige heuvels, waaronder de hoogste Montréal, die wel bebouwd is, en het schoonste gezigt op den stroom oplevert. De arm, die ten N. loopt, wordt *Rivière des Prairies* genoemd, en scheidt het eil. van dat van Jezus. Tusschen de steden La Chine en Montreal is een kanaal gegraven. De grond des eilands is zeer goed, door verscheidene beken en bronnen doorsneden, die vele koren- en zaagmolens aan den gang houden. Ook is er het meer St. Pierre. De voortbr. zijn: koren, tuin- en boomvruchten en vlas. Alles is uitmuntend bebouwd. 5. Eng. hoofdstad van voorn. distr. en gr., aan de Z. zijde van het eil., geheel en al open, en uit de boven- en benedenstad, met de voorsteden St. Laurenz, St. Antoine en Recollet bestaande. De benedenstad heeft twee lange straten, en in de bovenstad is de marktpl. met het standbeeld van Nelson. De voorn. openbare gebouwen zijn: het gouvernementshuis, een oud gebouw;

het

het raadhuis, eene hoofd-, drie andere roomsche, 2 anglikaansche kerken, 3 kloosters, waarvan er één voor de zieken, één voor het onderwijs der meisjes, en één voor de armen zorgt; de brak aan de riv., met eenen hoogen muur, en de nieuwe gevangenis. De huizen zijn meest van 2 en 3 verdiepingen, en met ijzeren traliën en deuren, grootendeels met tin gedekt. In de voorsteden ziet men veelal houten en ook met smaak gebouwde huizen. Verder een Fransch seminarium en een collegie of klein seminarium; een Eng. collegie, eene compagnie voor de N. W. kust, de uitgebreidste van allen van dien aard, wier posten zich tot de IJszee uitstrekken, en die meer dan 3000 menschen in dienst heeft; terwijl er nog meer kooplieden in pelterijen in de stad gevonden worden: in dit artikel wordt hier het meest op den aardbol gehandeld. Verder is Montréal de stapelplaats tusschen Opper Canada en Quebec, en de verzendingsplaats voor den handel op de N. Amer. Rep. Men telt er 25,000 inw. uit Canadaërs, Engelschen, Indianen, enz. bestaande, die echter gewoonlijk de Fransche taal spreken, zeer gastvrij zijn, en allerlei handwerken hebben: ook zijn er looijerijen en linnenweverijen. De haven is niet groot, maar zoo lang zij open is, vrij zeker; echter wordt zij door de snelheid van den St. Louis veel gehinderd, waarom het kanaal gegraven is. 304. 52. en 45. 31. N. B. 6. Eil. in Opper Canada, in het Bovenmeer. 7. M. *Baai*, baai aan de O. zijde van het Bovenmeer. 292. 56. L. en 47. 10. N. B. 8. Riv., die in de Montréal baai uitstroomt. 9. Zie Monréal.

MONTREALE, zie Monréale. 2. Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore.

MONTREDON, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Castres, met 4600 inw., laken- en linnenweverijen. 2. Zes Fr. dorpen, als: 2 in 't dep. Aude, een in Aveiron, Lot, Puy-de-Dôme en Tarn.

MONTREGNAULT, 2 Fr. dorpen, dep. Sarte en Somme.

MONTRELAIS, Fr. D., dep. Ned.Loire.

MONTRESOR, Fr. stadje, dep. Indre en Loire, met 700 inw. en fabr.

MONTRET, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, aan de Indroy, met 820 inw.

MONTREUIL-SUR-MER, Fr. arr., dep. Kanaal, hetwelk op $22\frac{1}{4}$ V. M., in 6 kantons, 72,620 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van genoemd arr., op eenen heuvel, aan den mond der Cauche in zee, met 1 collegie, 3530 inw., linnen-, wol- en pijpenfabr. en looijeren. 19. 25. L. en 50 28. N. B. 3. M. *Bellay*, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, met 1620 inw. 4. M. *Bonnin*, Fr. stadje, dep. Maine, met 127 huizen. 5. M. *Sous Bois*, Fr. vlek, dep. Seine, arr. Sceaux, met 3760 inw. 6. Fr. vlek, dep. Eure, met 900 inw. 7. M. *le Chetif*, Fr. dorp, dep. Sarte, met 985 inw. 8. M.-*sur-Epte*, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, met 1700 inw. 9. M. *l'Argile*, Fr. vlek, dep. Eure. 10. Twee Fr. vlekken, dep. Vendée en Orne. In het geheel 39 Fr. plaatsen van dezen naam. 11. Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik. 12. M. *sur Haine*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 600 inw.

MONTREUX, Zwits. dorp, kanton Waadt, met eenen heerlijken omtrek, aan 't Geneefsche meer, met 2000 arbeidzame inw., wijnoogst, enz.

MONTREUX LE CHATEAU, Fr. dorp, dep. Boven Rijn. Bij hetzelve liggen *M. le Vieux* en *M. le Jeune*.

MONTREVAULT, Fr. vlek, uit *Grand* en *Petit* M. bestaande, dep. Maine en en Loire, met 100 huizen.

MONTREVEL, Fr. vlek, dep. Ain, met 1120 inw. en veehandel. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Isère en Jura.

MONTRICHARD, Fr. dorp, dep. Loir en Cher, arr. Blois, aan de Cher, met voorsteden, een hospitaal en 1800 inw.

MONTRICAUX, zie Mouricaux.

MONTRIGAUD, Fr. vlek, dep. Drôme, arr. Valence, met 1400 inw., handel in linnen, garen en vee.

MONTRO, N. Amer. riv. in Canada, die in de Utawas loopt.

MONTROG, Spaan. D., prov. Catalonië.

MONTROL SAVART, Fr. stad, dep. Charente, met 3,400 inw.

MONTROMAND, Fr. dorp, dep. Rhône.

MONTROND, Fr. dorp, dep. Doubs.

MONTROSE, Schot. kerspel, gr. Forfar, met 8,950 inw. 2. Stad en zeehaven in hetzelve, aan den mond der South Esk, met een goed stadhuis, eene fraaije brug, dokken en 8000 inw., fabr. van linnen, zeildoek, katoen, leder, garen, enz. en groote visscherij. 15. 14. L. en 56. 40. N. B. 3. N. Amer. stad, prov. Pennsylvanië, hoofdpl. van het gr. Susquehannah. 4. N. Amer. stad, prov. N. Carolina, gr. Cumberland.

MONTROTIER, Fr. stadje, dep. Rhône, arr. Lyons, met 1600 inw.

MONTROUIS, baai en stad aan de W. kust van het eil. St. Domingo.

MONTROY, zie Montroi.

MONTROZIER, Fr. stadje, dep. Aveiron.

MONTS, 2 Fr. vlekken, dep. Vienne, en

en Loir en Cher.

MONT ST. ALDEGONDE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 400 inw.

MONT ST. ANDRÉ, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles; 580 inw.

MONT ST. AUBERT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1020 inw. Er zijn minerale bronnen.

MONT ST. ELOI, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

MONT ST. GENEVIÈVE, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 400 inw.

MONT ST. GUIBERT, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles; 300 inw.

MONT ST. HADELIN, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 130 inw.

MONT ST. JEAN of *Mont Serein*, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, met 1150 inw. 2. Fr. dorp, dep. Sarte, met 2100 inw. 3. Nederl. buurt der gemeente Waterloo, naar welke de Franschen den slag noemen, die daar geleverd is.

MONT ST. MARTIN, 2 Fr. dorpen, dep. Isère en Aisne.

MONT ST. MICHEL, Fr. stadje, dep. Kanaal, arr. Avranches.

MONT ST. PERE, Fr. D., dep. Aisne.

MONT ST. SULPICE, Fr. D., dep. Yonne.

MONT ST. VINCENT (BELVEDER), Fr. vlek, dep. Saône en Loire; 700 inw.

MONTSALVY, Fr. stad, dep. Cantal.

MONTSAUCHE, Fr. dorp, dep. Nièvre.

MONTSAUGEON, Fr. stad, dep. Op. Marne.

MONTSCHAU, zie Montjoye.

MONTSEREIN, zie Mont St. Jean.

MONTSERRAT, zie Monserrat. 2. Klein N. Amer. eil. in de golf van Californië, tusschen Carmin en La Catilina.

MONTSERTIN, Sard. stad in Piëmont.

MONTSEVEROUX, Fr. dorp, dep. Isère.

MONTSOLS, zie Monsols.

MONTSUMMANO, 4000 voet hooge hooge berg in Tyrol.

MONT SUR MARCHIENNE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 800 inw.

MONTSUZAIN, Fr. dorp. dep. Aube.

MONTTENDRE, de hoogste top van het Jura gebergte in Zwitserland, 5170 voeten hoog.

MONT TERRIBLE, alleenstaande Zwits. berg, die de keten Jura met de Vogesische vereënigt, slechts aan ééne zijde toegankelijk is, en op deszelfs spits eene vlakte van 3,766 vierkante roeden heeft.

MONT TONERRE, Beij. berg, Rhijnkreits, van 2102 voeten hoogte.

MONT TORO, hoogste berg van Minorca.

MONTUCK (POINT), de Oostelijkste landpunt van Nieuw York in N. Amer., met eenen vuurtoren.

MONTU DE GARDE, Sard. dorp in Piëmont.

MONTUIRI, Spaan. stad op Majorca.

MONTUOSA, klein N. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Mexico. 294. 10. L. en 8. 15. N. B.

MONTURGUE, Spaan. vlek, prov. Cordova.

MONT VALERIEN, Fr. berg, dep. Seine; 2 mijlen van Parijs.

MONT VENTOUX, Fr. berg, dep. Vaucluse, 6500 voeten hoog.

MONTVICQ, Fr. dorp, dep. Allier.

MONTVIGNEMALE, 10,440 voet hooge Fr. berg, dep. Pyreneën.

MONTVILLE of *Davistown*, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Lincoln. 2. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Nieuw London, met 2200 inw. 3. Fr. vlek, dep. Neder Seine.

MONTZEN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 1220 inw.

MONUMENT (EIL), een der Nieuwe Hebriden, hetwelk eene pyramidale rots schijnt te zijn, en slechts voor vogels toegankelijk is, ten N. van het eil. Montague. 2. M. *Punt*, kaap der N. Amer. Rep., staat Massachusetts, en kaap Cod baai. 307. 15. L. en 41. 55. N. B.

MONUSSEN of *Captains Eil*, het grootste der Patriks eil., in de N. Amer. prov. Connecticut.

MONY CREEK, N. Amer. riv., prov. Maryland.

MONYMUSK, Schot. D., gr. Aberdeen.

MONYOROD, Hong. dorp, kom. Banarya.

MONYOROKEREK, Hong. dorp, kom. Misenburg.

MONZA, Lomb. Ven. stad aan de Lambro, legatie Milaan, met 7020 inw., laken, hoeden, zijde en lederfabr. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Mondovi; 850 inw.

MONZAMBANO, Lomb. Ven. dorp, legatie Verona, aan de Mincio.

MONZELEJA, Rus. dorp, gouv. Pultawa.

MONZELFELD, Pruis. D., regtst. Trier.

MONZIE, Schot. dorp, gr. Perth.

MONZIG, MUNZIG, Saks. dorp, kreits Meissen.

MONZINGEN, Pruis. stadje, regdst. Coblenz, met 1000 inw.

MONZON, zie Monçon.

MOODGUL, O. Ind. distr., prov. Bejapore, aan den Z. oever der Krishna, den Nizam behoorende. 2. Hoofdstad van bovengenoemd distr., en residentie van den super-intendent der ontvangsten. 94. 33. L. en 16. 6. N. B.

MOODY, O. Ind. riv. in Nepaul.

MOOERS, N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Clinton.
MOOIR, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.
MOOKERGRACHT, afleiding of kanaal uit de Tjidanie op het O. Ind. eil. Java, naar Batavia loopende.
MOOK EN MIDDELAAR, Nederl. gemeente, prov. Limburg, arr. Roermond, met 900 inw.
MOOKERHEIDE, heideveld in de Nederl. prov. Gelderland, naar het dorp Mook genoemd, en door den zoo gedenkwaardigen slag van 1574 vermaard.
MOOKI, Jap. stad op Niphon.
MOOKHOEK, Nederl. gehucht in Z. Holland, distr. Dordrecht.
MOOLEIR, O. Ind. pl., prov. Khandeish.
MOOLOPETTY, O. Ind. stad, prov. Carnate. 96. 89. L. 9. 15. N. B.
MOOLTAN of *Multan*, O. Ind. prov., thans tot Kabul behoorende.
MOOLTAYE, O. Ind. plaats, prov. Gundwana. 94. 56. L. 21. 45. N. B.
MOON, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, met 1620 inw. 2. Zie Moen.
MOONDAH, O. Ind. plaats in Guzeratte.
MOONGAL, O. Ind. sterkte, prov. Orissa; den Engelschen behoorende.
MOONGY, O. Ind. plaats in Aurungabad.
MOON-ONG, klein eil. in de Ind. zee, aan de W. kust van het eil. Nassau. 117. 35. L. en 2. 58. Z. B.
MOONZIE, Schot. D., gr. Fife; 200 inw.
MOOR, Hong. vlek, kom. Stuhlweissenburg, met 2500 inw. 47. 22. N. B.
MOORD (NOORDSTRANDSCH), Deen. eil., tot de Noordstrandsche eil. behoorende, en ten N. W. van Noordstrand gelegen, door Friezen bewoond, die van de schapenfokkerij en veenderij bestaan.
MOOR'S ISLAND, een derkleinere Amer. Bahama's. 300. 6. L. en 26. 45. N. B.
MOORBURG, dorp onder het gebied der stad Hamburg, aan den linker oever der Elbe, met 1650 inw., en de eil. Moorwerder, Rugenberge, en de helft van Finkenwerder.
MOORDENAAR, kaap aan Java's N. kust.
MOORDRECHT, zeer welvarend Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, bij verkorting *Moord* genoemd, met 1550 inw., pannen- en steenbakkerijen, lijnbanen en veenderijen.
MOORE, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, door de Deep-river met hare takken, bespoeld, met 7130 inw. en Alfordstown tot hoofdstad. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, met 1100 inw. 3. Baai aan de W. kust van Ierland. 52. 38. N. B.
MOOREBAUR, O. Ind. plaats, prov. Aurungabad.
MOOREGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde; 820 inw.
MOORELAND, N. Amer. stad in Pennsylvanië, gr. Montgomery.
MOOREN, eene klasse van Afr. Arabieren, door hen *Mogrebinen* of Oosterlingen genoemd, welke in de steden wonen en stedelijke handwerken beöefenen; terwijl zij met de nakomelingen der oude Mauritaniërs, die hier woonden, toen de Saracenen dit land veroverden, vermengd zijn. Zij spreken Arabisch, zijn Mahomedanen, kleeden zich op de Oostersche wijze, en hebben meestal de Oostersche zeden behouden. Zij kennen ook pracht en weelde; doch zijn, over het algemeen, nog zeer ruw; schoon men reeds iets van kunsten en wetenschappen bij hen vindt.
MOOREN DER WOESTIJN, Mooren, die ten Z. van Marocco, aan de kust van Agulon tot aan den Senegal wonen.
MOORENFLETH, dorp in 't gebied der vrije stad Hamburg.
MOORES, N. Amer. riv., prov. New Jersey, gr. Burlington.
MOORESBURGH, N. Amer. vlek, prov. Noord Carolina, gr. Rutherford.
MOORE'S CREEK, N. Amer. riv., prov. New Jersey, die 2 mijlen boven Philadelphia in de Delaware valt.
MOORE'S ISLAND, Eng. eil. der W. Ind. Bermuda's.
MOORESTOWN, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Burlington.
MOORESVILLE, N. Amer. dorp, prov. Alabama, gr. Limestone.
MOORFIELDS, N. Amer. vlek, prov. Virginië, hoofdpl. van het gr. Hardy, met 430 inw. 2. N. Amer. vlek der prov. Ohio, gr. Clark, met 720 inw.
MOORGHUR, O. Ind. stad, prov. Bejapore, den Mahratten behoorende.
MOORHÜTTE, Brunsw. D., Weserdistr.
MOORICONDA, Ind. dorp, in Balaghaut.
MOORJA, Afr. stad in Bambarra, met veel zout-, koren- en katoenhandel; 43 mijlen O. van Sego.
MOORLAUTERN, Beij. dorp, Rijnkreits.
MOORLEY, O. Ind. stad in Bengalen, hoofdplaats van het distr. Jessore. 106. L. en 23. 7. N. B.
MOORLEYDURSERAI, O. Ind. stad, prov. Agra. 96. 26. L. 27. 1. N. B.
MOORNA, O. Ind. riv., prov. Berar.
MOOROOM, O. Ind. stad, prov. Beeder.
MOORSAN, O. Ind. stad, prov. Agra.
MOORSELE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, 2,200 inw.
MOORSELEDE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 5000 inw.

MOORSHEDABAD, O. Ind. distr., prov. Bengalen, op 111½ V. M. 1,020,600 inw. bevattende, door de Jellinghy en Cossimbazar bespoeld, en zijde en indigo voortbrengende. 2. Hoofdstad van voorn. O. Ind. distr., voorheen de hoofdstad, en thans de tweede stad van Bengalen; zetel van eene regtbank van appel, van een *Zillacourt*, enz., aan de Cossimbazar of Bhagirutty gelegen, geheel open, en deels met ongeplaveide straten, eene groote markt, en 30,000 huizen, meestal van éène verdieping. Merkwaardig is het paleis van den voormaligen nabob van Bengalen, die hier een Eng. pensioen en zijne tuinen heeft; het collegie der Fakirs, het *Imambary*, de moskee *Jaffier Cuwis*, de pagode *Kanny Bawauny*, het huis van den grooten koopman JUGGEST SEET, en zijne pagoden en begraafplaatsen. Het getal der inw. beloopt 160,000, die van hunne handwerken, vooral katoenen zijdeweverij, en van den handel bestaan. Hier worden de schoonste Bengaalsche *shaw-green* doeken, enz. gemaakt. De stad is eene der voornaamste koopsteden. 107. L. en 24. 11. N. B.

MOORSHUDABAD, zie Moorschedabad.

MOORSLEBEN of *Morsleben*, Pruis. stadje, regdst. Maagdenburg, met 330 inw., het Amaliënbad en 1 minerale bron.

MOORTON, Eng. vlek, gr. Gloucester.

MOORTZEELE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 600 inw.

MOORWERDER, eil. in de Elbe, onder Hamburg behoorende.

MOORWINSTOW, Eng. dorp in Cornwallis, met 950 inw.

MOORZAN, Afr. visschersstad in Bambarra; 25 mijlen N. O. van Sego.

MOORZEELE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 3760 inw.

MOOS, van hout gebouwde Noorw. stad, stift Christiania, met 1400 inw. en 30 zaagmolens. 2. Gr. hert. Hes. vlek, prov. Op. Hessen, met 300 inw. 3. Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

MOOSACH, Beij. riv., die bij Freising in de Isar valt.

MOOSBACH, Beij. riv., Isarkreits, die bij Haarsschwaig in de Isar valt.

MOOSBRUNN, Oostenr. dorp, kreits Onder 't Weener Woud.

MOOSBURG, zie Mosburg.

MOOSE, N. Amer. eil., prov. Maine, aan de W. zijde der Passamaquoddy baai. 2. Riv. in het gr. Missouri en New Hampshire.

MOOSE LAKE, N. Amer. meer. 284. 46. L. en 52. 40. N. B. 2. M. *Mountain*, N. Amer., berg, prov. New Hampshire, gr. Hanover. 3. M. *River*, kleine N. Amer. riv. in Neder Canada, zijnde een der hoofdtakken van den St. Francis, die in den St. Laurenz valt. 4. M. *River*, N. Amer. riv. in Nieuw Wallis, welke in eene golf van de James baai valt.

MOOSEHEAD LAKE, N. Amer. meer, prov. Maine; gr. Lincoln, met een eil., waarin de Kennebeck ontspringt.

MOOSETUCMAGUNTIC, N. Amer. meer, prov. Maine, N.O. van het meer Umbagog.

MOOSKIRCHEN, Oostenr. dorpje in Stiermarken, kreits Grätz, met 200 inw.

MOOSSEE of *Moosseedo*, stad in Midden Afrika, die MUNGO PARK opgeeft als de hoofdstad van een kon., *Gotto* genaamd, ten Z. W. van Bambarra.

MOOSSO, stad in de binnenlanden van Z. Afrika, ten N. van Leetakoo, hoofdstad van den stam der Murahlongs, met 10,000 à 12,000 inw.

MOOSSUM, O. Ind. riv., prov. Khandeish.

MOOTA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

MOOTA-MOOLA, O. Ind. riv., prov. Aurungabad.

MOOTAPILLY, O. Ind. stad, circar van Guntoor. 97. 56. L. en 15. 35. N. B.

MOOTY JEEL of *Perlen meer*, O. Ind. meer, bij de Bengaalsche stad Moorshedabad, met een paleis.

MOOTYPOLLIAM, O. Ind. stad; 2 mijlen Z. van Cuddalore.

MOOWAH, O. Ind. stad, prov. Birma.

MOPEHA, zie Howe's of Lord Howe's eil.

MOPERTINGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 400 inw.

MOQUEHUA, Z. Amer. prov. van Peru; 16 mijlen van de Ind. zee gelegen, tusschen de prov. Paucarolla of Puno, Chucuico, Arica en Arequipa; 42 mijlen lang, van eene koude luchtsgesteldheid, doch in de lage gronden vruchtbaar en met groote wijngaarden. 2. Hoofdstad van genoemde prov., aan den voet der Cordillera's, in eene aangename en vruchtbare vlakte, met 6000 inw. 306. 58. L. 17. 13. Z. B.

MOR, Arab. vlek, lands. Yemen.

MORA, Oostenr. riv. in Silezië, die op de grenzen van Moravië ontspringt, en bij Troppau in de Oppa valt. 2. Vier Spaan. vlekken, prov. Toledo, Mancha, Catalonië en Aragon. 3. Port. vlek, prov. Aleutejo. 3. Sard. vlek, prov. Alba, met 2100 inw. 4. Zweed. kerspel, Falun- of Skaraborg-län, door de redevoering van GUSTAAF I. en III. tot de Dalecarliërs bekend.

MORAD, Turk. Aziat. riv. in Armenië, tak van den Eufraat. Derzelver

dal geeft de schoonste weiden der wereld.

MORADABAD, O. Ind. distr., prov. Delhi, met bosschen, bergen en bouwland, veel koren, tarw en slecht vee. 2. Hoofdstad van voorn. O. Ind. distr., aan de Ramgonga, met eene munt en veel handel. 96. 16. L. en 21. 51. N. B.

MORAD DAG, Turk. berg in Klein Azië; 10 mijlen Z. W. van Kutaiah.

MORAD GUNGE, verscheidene onbeduidende Ind.plaatsen dragen dezen naam.

MORADILLA, Spaan. D., prov. Soria.

MORADNAJUR, O.Ind.stad, prov. Delhi.

MORAGNE, Fr. D., dep. Ned.Charente.

MORAH VILAJETI, zie Morea.

MORAIJE, Afr. bergketen op den weg naar Mourzouk.

MORAINVILLE, Fr. dorp, dep. Calvados, met 1000 inw.

MORAISA, kleine Afr. zeehaven van Tunis, voorheen *Maxula* genoemd; 8 mijlen O. Z. O. van Tunis.

MORAITES, nomaden in Morea, en voornamelijk aan de O. zijde van het schiereil., bij Napoli di Malvasia.

MORAKA, POJANA, Turk. riv. in Bosnië, die aan de W. zijde van het Baba gebergte ontspringt, door het meer van Scutari vloeit, en beneden Antivari, in de Adriatische zee valt.

MORAHONDA, Afr. negerdorp in Senegambië.

MORAL DE CALATRAVA (EL), Spaan. vlek, prov. la Mancha.

MORAL DE CASTRO (EL), Spaan. vlek, prov. Salamanca.

MORALES, 4 Spaan. vlekken, in de prov. Toro, Zamor en 2 in Valladolid.

MORANCE, Galic. D., kreits Przemysl.

MORANCHEL, Spaan.stadje, prov. Guadalaxara.

MORANNE, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, arr. Sègre, aan de Sarte, met 1910 inw., papiermolens en wijn.

MORALEJA, 2 Spaan. vlekken, prov. Segovia en Estremadura.

MORANO, Sard. stadje in Piëmont.

MORANT, riv. aan de Z. kust van het eil. Jamaïca; de mond op 301. 46. L. 17. 54. N. B. 2. M. *Point*, kaap aan de O. kust van het eil. Jamaïca. 301. 54. L. en 17. 56. N. B. 3. M. *Keys*, kleine N. Amer. eil. of rotsen, in de Caraïbische zee. 302. 6. L. en 17. 35. N. B.

MORARIA, kaap aan de O. kust van Spanje, prov. Valencia. 38. 40. N. B.

MORAS, Fr. vlek, dep. Drôme; 3000 inw.

MORAS DE VEYSSILIEU, Fr. dorp, dep. Isère.

MORAT, zie Murten.

MORATA, klein N. Amer. eil. in de baai van Honduras, aan de O. kust van Yucatan. 290. 48. L. 16. 25. N. B.

MORATALLA, Spaan. dorp en riv., prov. Murcia, met 6000 inw.

MORATIA, N. Amer. riv., prov. Virginië.

MORATIL, Spaan. D. in Guadalaxara.

MORAVA, Turk. vlek, sandschaka. Veldschterin, aan een meer, dat door de rivier van dien naam gevormd wordt. Deze riv. is eene der grootste van het binnenland, welke uit twee bronnen, de O. en W. Morava, tezamen vloeit, en na de Ibar, Mitrovitza en Nissa ontvangen te hebben, in twee armen, tusschen Semendria en Kulich, in den Donau valt.

MORAVIË (waarbij thans *Oostenr. Silezië* gerekend wordt), Oostenr. markgr., van eene vierkante gedaante, tusschen Bohemen, Pruissen, Galicië, Hongarije, en het land onder de Ens, of tusschen 32. 51. en 36. 45. L. en 48. 10. en 50. 25. N. B. gelegen, en volgens BLUMENBACH op $504\frac{1}{2}$ (LICHTENSTERN heeft 552) V. M. 1,733,300 inw. bevattende. Moravië wordt niet alleen door aanzienlijke bergketenen, door het zoogenoemd Moravisch gebergte, van Silezië, en door het veel hooger en ruwer Karpatisch gebergte van Hongarije gescheiden; maar ook het binnenland is door deze en andere bergtakken, zoo bedekt, dat meer dan de helft van het land berg is. Echter worden de ketenen door onderscheidene vlakten en dalen afgewisseld, en het midden des lands bestaat in eene schoone vlakte, die eenen zeer vruchtbaren grond heeft. Het grootste dal des lands ligt 900 voeten boven de zee, van waar de meeste riv. naar de Oost-, Noord- en Zwarte zee stroomen. De voornaamste riv. is de March of Morawa, de Becswa of Betschwa, de Sazawa, de Hanna en de Theya; de Tyla met de Oszlawa, Robitna of Jaromirska en Schwarza; verder de Oder, die in Silezië, de Oppa, Morau, Else en Ostrawitza ontvangt. De luchtsgesteldheid is hier vrij zacht. De voornaamste voortbr. zijn: kleine paarden, horenvee, schapen, varkens, geiten, wild, bijzonder in de bergen; visch, bijën, koren, Turksche tarw, gierst, aardappelen en andere moesgroenten, een weinig hop, mosterdzaad, anijs, komijn, venkel, boomvruchten, wijn, hout, vlas, hennep, zoethout, ijzer, steenkolen, aluin, marmer, enz. De inw. zijn Slavoniërs en Duitschers. De heerschende godsdienst is de roomsche; doch ook het protestantismus vond hier ingang in de geheime voortplanting, waar-

waaruit de Slavonische broeders zijn ontstaan, en de hernhutters hunnen oorsprong namen. In Silezië hebben de lutherschen vrije uitoefening van godsdienst. Voor het onderwijs wordt gezorgd door een lyceüm te Olmutz, 2 wijsgeerige scholen, 12 roomsche en een luthersch gymnasium, en verdere lagere scholen en nuttige inrigtingen. Volgens de standen, zijn de inwoners onderscheiden in adel, geestelijken en boeren. De adel is zeer talrijk. De steden worden in koninklijke, municipale en heeren-steden onderscheiden. De boeren zijn persoonlijk vrij; doch moeten eenige diensten doen.

De takken van bestaan zijn: de landbouw, die hier zeer goede vorderingen heeft gemaakt. Voorheen had men er ook aanzienlijke goud-, zilver- en loodmijnen; thans nog verschillende ijzermijnen, die gelijk ook de steenkolen en andere groeven, wel bewerkt worden. Ook de wijnteelt is van belang. Van fabr. heeft men uitgebreide garenspinnerijen en linnenweverijen, touwslagerijen, fabr. van katoenen en wollen stoffen, zijde, looijerijen, ijzergieterijen, glasblazerijen, branderijen, poeder-, stijfsel- en andere fabr., enz. De uitvoer bestaat in: leder, wol, pelterij en vlas, ruw garen, linnen, wijn, katoenen stoffen, lakens en kasimier; koren, boomvruchten, mosterdzaad, vet vee, huiden, juchten, honig, was, talk en verder zijdewaren, Rus. pelterijen, Turksch leder, vischwaren, traan, tabak, potasch, wijn, brandewijn, gedroogde boom- en fijne vruchten, koloniale waren, saffraan, allerlei mode- en houtwaren, hop, meekrap, linnen, hennepzaad, steenzout, soda, ijzer en ijzerwaren, modewaren, lood, porselein, glaswaren, enz. De wegen worden er goed onderhouden, en daar bijna alles per as vervoerd wordt, is het voerwezen mede een aanzienlijke tak van bestaan. Oostenrijk bestuurt Moravië en Silezië, even als Bohemen, waarvan deze deelen uitmaken. De landstenden worden jaarlijks tot eenen landdag, door den monarch, geroepen. De gouverneur is altijd voorzitter der landsvergadering, en derzelver gedeputeerden. Het is met Silezië in 8 kreitsen verdeeld. De regerings-collegiën, geregtshoven, enz. hebben hunnen zetel te Brünn, dat men als de hoofdstad kan aanmerken.

MORAVISCH GEBERGTE, tak der Sudeten, tusschen Silezië en Bohemen.

MORAVISCH KROMAU, Morav. stadje, kreits Znaym, aan de Rokitna, met 1300 inw., potaschziederij, steenkolen- en meerschuimgroeven.

MORAVISCH NEUSTADT (UNCZOW), ommuurde Morav. stad, kreits Olmutz, aan de Oszlawa, met 3120 inw., fabr. van wollen stoffen, half-zijde, kemelshaar, laken, ijzer, enz.

MORAVISCH OSTRAU, Morav. stadje, kreits Prerau, aan de Ostrawitza, met 1700 inw. en lakenweverij.

MORAVISCH TRÜBAU, Morav. stadje, kreits Olmutz, aan de Trzebowa, met 3010 inw. en lakenweverij.

MORAVICZA, Illyr. dorp, kreits Fiume, met 1240 inw.

MORAWA, zie Morava.

MORAWKA, Morav. dorp, kreits Teschen, met 2400 inw.

MORAWZE, zie Aranyos, No. 7.

MORAY of *Murray*, voormalige Schot. prov., de gr. Nairn, eigenlijk Moray en Elgin, en een gedeelte van het gr. Banff bevattende. 2. Zie Murray.

MORAZANO, kleine plaats bij Venetië.

MORBATTLE, Schot. D., gr. Roxburgh.

MORBECQUE, Fr. dorp, dep. Noorden.

MORBEGNO of *Morben*, Lomb. Ven. dorp, legatie Sondrio, met 2320 inw., zijdemolens en handel.

MORBEHANT, zie Rulle.

MORBEYAH, Afr. riv. in Marokko, ook *Ommibareh* genaamd, welke de Wadelhabid ontvangt, en bij Azamore in zee valt.

MORBIAN, riv. in 't Fr. dep. Côte d'Or, welke in de Saône valt.

MORBIÈRE, Fr. dorp, dep. Jura, arr. St. Claude, met 2000 inw.

MORBIHAN, Fr. golf aan de N. W. kust; 1½ mijl breed en 4 mijlen lang, met verscheidene eil. en het schiereil. Rhuys. Deze golf geeft den naam aan een Fr. dep., uit een deel van Neder Bretagne bestaande, en tusschen de dep. Noordkusten, Ille en Vilaine, Neder Loire, Finisterre en den Oceaan, of tusschen 13. 55. en 15. 34. L. en 47. 17. en 48. 14. N. B. gelegen, en op 128 V. M., in 4 arr., 403,800 inw. bevattende. De oppervlakte is golvende, met eenige heuvels, en verder met heiden en moerassen bedekt. De kust steekt in het smalle schiereil. Quiberon uit, en heeft onderscheidene baaijen en bogten. De grond is, over het algemeen, vruchtbaar, heeft weinig bosch; doch wordt op vele plaatsen niet bebouwd. De riv. zijn: de Vilaine, de Blavet, de Scorf, Auray, Oust en Claye. Van Vannes af loopt er een kanaal in de golf. De luchtsgesteldheid is gematigd; maar langs

de kusten dampig. De voortbr. zijn: gevogelte, wild, vele wolven, zee- en riviervisch, bijen, koren, maïs, peul- en tuinvruchten, hennep, vlas, boomvruchten, hout en sporen van lood, ijzer, kristal, graniet, lei, leem, zeezout en minerale wateren. De inw. zijn nog weinig beschaafd, en wonen meestal in kleine buurten. Landbouw, vee- en bijenteelt, benevens visscherij, zijn de voornaamste bezigheden. Ook zijn er eenige ijzerfabr. en linnenweverijen. De uitvoer bestaat in: koren, vee, boter, honig, was, visch en linnen. De arr. zijn: Vannes, Ploermel, Pontivy en l'Orient. De hoofdstad is Vannes.

MORCHANGE, MORHANGE of *Mörhingen*, Fr. stad, dep. Moezel; 1200 inw.

MORCHARD BISHOPS, Eng. dorp, gr. Devon, met 1150 inw.

MORCHINGEN, zie Morchange.

MORCHOW, Boh. dorp, kreits Kaurzim.

MORCLE (DENT DE), zie Meir.

MORCONE, Nap. vlek, prov. Molise, met 4620 inw. en lakenfabr.

MORCOTE, Zwits. dorp, kanton Tessin, aan de golf Agno van het Luganer meer, met wijnoogst en zijdeteelt.

MORTELLES, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, arr. Rennes, met 2300 inw.

MORDEN, 2 Eng. D., gr. Dorset en Surry.

MORDIFORD, Eng. D., gr. Hereford.

MORDINGEN, Bad. dorp, Treizamkreits, met 1720 inw.

MORDINGTON, Schot. D., gr. Hereford.

MORDWINEN, MORDUINEN, Rus. volksstam, in drie stammen verdeeld, als de *Mokschi* of *Mokschad*, aan de Mokscha, *Ersan* of *Ersad* aan de Wolga, en de *Karatajers*. Hunne taal is met veel Tartaarsch doormengd. In het geheel zijn zij 43,900 man sterk, waarvan er in het gouv. Pensa, 22,900 tot het christendom overgegaan zijn; terwijl die in de gouv. Nishegorod, Simbirsk, Kasan en Orenburg, den god *Schkai* of *Pasz* aanbidden.

MORDWINOFF, baai op het eil. Sachalië. 160. 53. L. en 46. 48. N. B.

MORDWINOS, Jap. golf, eil. Niphon.

MORDY, Pool. stadje, waiw. Podlachië.

MORE, O. Ind. riv., prov. Bengalen.

MOREA (het oude *Poloponnesus*), schiereil. tusschen de golven van Baliabadra en Ainabachti, de landëngte van Korinthe, de Egeïsche en Middell. zee, of tusschen 38. 50. en 41. 14. L. en 36. 23. en 38. 26. N. B. gelegen, en volgens GALT op 360 V. M. 400,000 (POUQUEVILLE telt, behalve zoo veel Grieken, nog 15,000 Turken en 40,000 Joden, hetwelk met 40,000 Mainoten, een getal geeft van 469,000) inw. bevat. Het land heeft, over het algemeen, vele bergen, die niet zeer hoog, maar voor een gedeelte des jaars, met sneeuw bedekt zijn, en vele holen en kloven hebben. Zij komen over de landëngte in het land, en verdeelen zich terstond in verscheidene takken, waar tusschen schoone dalen zijn, en die in de voorgebergten Scillo, Mengesché of Malra, Matapan, Gios, Gallo of Choros, Kenella, Tornese, Papas, enz., uitloopen. Onder de dalen en vlakten noemen wij de vlakte van Nissy, die van Tripolitza, het dal van Alai, de vlakte van Nistra, die van Athos, van Kordos en de vlakten aan de golf van Ainabachti. Onder de bergen zijn de voornaamste: de Roino, Artemisius, Parthenios, Chelmos, Oleno en Pandaktylos of Taygetus, de Brazza di Maina, enz. Waar de grond water heeft, is hij zeer vruchtbaar. De kusten zijn deels vlak, deels met rotsen en bergen bezet. Behalve de golven van Ainabachti, Baliabadra en Egina vindt men nog die van Anaboli, van Kolokythia, Koron en eenige kleinere, vele uitmuntende havens, doch zeer weinig beken en bronnen. De riv. zijn ondiep, en vormen dikwerf moerassen, zoo als: de Iris (*Eurotas*), Planina (*Cephissus*), Pirnatscha (*Pamisos*), Rofeo of Ryfo, (*Alpheus*) en Planitza (*Inachus*). Er zijn eenige meren, als: de Zaraka of Vulsi (*Stymphalis*), Feneo (voorheen *Pheneus*), met den Styx en Petrina, enz. De luchtsgesteldheid is, volgens POUQUEVILLE, niet zoo helder als in den ouden tijd; de winter regenachtig, de lente helder, de zomer van Mei tot October zeer heet, en de herfst winderig. De landbouw is er zeer verwaarloosd, en de inw. zijn meest veehoeders. Echter brengt de vruchtbare grond gerst, maïs, tarw, boonen, slechten haver en rogge, maar besten rijst, olijven, moerbeziën, katoen, vijgen, wijn, amandelen, citroenen, oranjeappelen, galnoten, zijde, ceder- en andere boomen (de korenten zijn naar het landschap Korinthe genoemd), minder tabak en vlas voort. Het vee is er klein, zoo ook de schapen, die groote horens hebben, en wier kaas met die der geiten veel verzonden wordt. Verder zijn er paarden en ezels. De visscherij is van belang; vooral aan de W. kust. De bijen geven beroemden honig en was. De fabr. leveren alleen zijde en katoen, en eenige ijzerwaren. De handel is nog al van belang, en de inw. niet zonder vlijt. De voornaamste koopsteden zijn: Anaboli, Ko-

ron en Motun. De uitvoer hestaat, volgens POUQUEVILLE en SCROFANI,in: korenten, olijfolie, wijn, brandewijn, koren, gerst, gierst, moesgroenten, aloë, hout, lijnzaad, kaas, gom, teer, zijde, wol, katoen, leder, vellen, soda, honig, was, hazenvellen, boter, vijgen, tabak, uijen, galnoten, sardijnen, katoen, garen, enz. POUQUEVILLE berekent de geheele waarde der voorthrengsels van natuur en kunst, op 15 millioenen franken, waarvan voor 9 millioenen naar ons vaderland, de Oostzee, Italië, Livorno, Marseille, de Jonische eil. en het overige naar Europ. Turkije verzonden wordt. Dezelfde schrijver schildert de inw. als sterk gespierd en welgemaakt van ligchaam, maar onbestendig van karakter, pogchers, leugenaars, meinëedigen, trouweloos en trotsch; verstandig en beeldsprakig in hunne taal, zeer geneigd tot buitensporigheden, en hierdoor geen vertrouwen inboezemende; terwijl de ondervinding ons schijnt te verzekeren, dat zij moed, dapperheid en vrijheidsliefde bezitten. De vrouwen zijn groot, van eene edele houding, met een vurig oog; maar slecht opgevoed. Allen zijn zij bijgeloovig en trotsch. Morea is in 28 distr. of kantons verdeeld, die twee sandschakaten, dat van Morea en Misitra uitmaken. De inkomsten beloopen 2 millioen piasters, waarvan de sandschakaten meer dan de helft hebben. 2. Sandschakat in voorn. schiereil., het geheele eil., behalve het Z. O. deel bevattende, en uit 21 kantons bestaande. De hoofdpl. is Tripolitza. 3. Zie Eimeo.

MOREAU, vlek der N. Amer. Rep., prov. New York, gr. Saratoga; 1350 inw.

MOREBAT, Arab. zeehaven en kaap aan de Z. kust, in eene baai. 72. 50. L. en 17. N. B.

MOREBATH, Eng. dorp, gr. Devon.

MORECOMBE, Eng. golf, niet ver van den mond der Mersey.

MOREDA, 2 Spaan. dorpen, prov. Burgos en Gallicië.

MORÉE, ommuurd Fr. vlek, dep. Loir en Cher, met 920 inw.

MOREILLES, Fr. dorp, dep. Vendée.

MOREIRA, Port. vlek, prov. Beira.

MOREISCHWAR, O. Ind. stad in Aurungabad.

MORELAND, N. Amer. vlek in Pennsylvanië, gr. Philadelphia, met 400 inw.

MOREL (ST.), Fr. dorp, dep. Ardennes.

MORELL of *Moril*, Zwits. vlek, kanton Walliserland, bij de Rhône.

MORELLA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 4800 inw. en lakenweverijen.

MORELLO, berg in het gr. hert. Toscanen, van welken men, bij helder weder, de Middell. en de Adriat. zeeën te gelijk zien kan.

MOREN, Zweed. meer in Oerebro-län.

MORENA, zie Sierra Morena. 2. Klein eil. in de Middell. zee, bij de N. O. punt van het eil. Candia.

MORENOAN, Spaan. riv. in Gallicië.

MORENOE, Spaan. vlek, prov. Cordova.

MORES, Spaan. vlek, prov. Aragon. 2. Sard. vlek op 't eil. Capo di Sassari.

MORESBY, Eng. vlek in Cumberland.

MORESNET, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 1220 inw.

MORET, Fr. stadje, dep. Seine en Marne, arr. Fontainebleau; 2000 inw.

MORETEL, Fr. vlek, dep. Isère; 900 inw.

MORETON, Eng. buurt, gr. Stafford, met 700 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Vermont. 3. Austr. eil. bij Nieuw Holland voor de Glashouse baai. 4. M. *by Sea*, Eng. dorp, gr. Salop. 5. M. *Hampstead*, Eng. vlek, gr. Devon, met vele wolfabr. 6. M. *in the Marsh*, Eng. dorp, gr. Gloucester. 7. M. *Pinckney*, Eng. dorp, gr. Northampton. 8. M. *Baai*, Austr. baai aan de O. kust van Nieuw Holland, tusschen kaap Moreton en kaap Kijkuit. 9. *Kaap* M., Austr. kaap aan de O. kust van Nieuw Holland 171. 12. 30. L. 27. 0. 30. Z. B.

MORETOWN, N. Amer. vlek, prov. Vermont, aan de Onion, met 400 inw.

MORETTA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Saluzzo, met 5200 inw.

MOREUIL, Fr. vlek, dep. Somme, arr. Montdidier, met 1500 inw. en fabr.

MOREWARA, O. Ind. stad in Guzeratte.

MUREWEE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, aan de Muchoo.

MOREY, Fr. stadje, dep. Jura, arr. St. Claude, aan de Orbe, met 1100 inw. 2. Fr. dorp, dep. Côte d'Or, arr. Dijon.

MORFAVILLE, Fr. D., dep. Kanaal.

MORFELDE, Hes. dorp, vorst. Starkenburg, met 810 inw.

MORFIL, zie Morphil.

MORGA, zie Murgab.

MORGAN, N. Amer. distr. in N. Carolina, dat verdeeld is in de gr. Burke, Wilkes, Rutherford, Lincoln en Buncomb. 2. N. Amer. gr., prov. Georgië, door de Alatamaha of Okonee bespoeld; met 8,370 inw. en de hoofdstad Maddison. 3. Gr. als boven, prov. Alabama, met 5260 inw., door takken van de Tennessee bespoeld, met de hoofdpl. Somerville. 4. N. Amer. gr., prov. Ohio, met 5300 inw., door de Muskingum bespoeld, met Mac-Connelsville, de hoofd-

hoofdstad. 5. N. Amer. gr., prov. Virginië, met 2500 inw., door den Potomack en de Cacaphenon bespoeld, met de hoofdstad Frankfort.. 6. N. Amer. gr., prov. W. Tennessee, met 1780 inw., door de New River bespoeld, en de hoofdplaats Montgomery. 7. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Greene, met 1620 inw., aan de Tennessee. 8. N. Amer. vlek, prov. Vermont. 9. Vier vlekken der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Ashtabula, Butler, Gallia en Knox.

MORGANS EILAND, klein Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria. 135. 54. 30. L. en 73. 27. 30. Z. B.

MORGANTOWN, N. Amer. stadje in Virginië. 2. N. Amer. stad, prov. Kentucky, gr. Butler. 3. N. Amer. stad, prov. N. Carolina, hoofdplaats van het gr. Burke. 4. N. Amer. stad, prov. Ohio, gr. Clinton. 5. N. Amer. dorp, prov. O. Tennessee, gr. Blount. 6. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berks. 7. N. Amer. vlek, prov. Kentucky, gr. Huron.

MORGARTEN, Zwits. berg, kant. Zug.

MORGE, Fr. riv., dep. Puy-de-Dôme, valt in de Allier.

MORGELSTETTEN, Wurt. D., Jaxtkreits.

MORGEMOULIN, Fr. D., dep. Maas.

MORGENE, Sard. berg in Savoije.

MORGENSTERN, Boh. dorp, kreits Bunzlau, met 1900 inw.

MORGENTHAL, Zwits. plaats, kant. Bern.

MORGES, MORSEE, Zwits. stadje, kanton Waadt, met 2050 inw. en wijnbouw.

MORGEX, Sard. vlek in Piëmont.

MORGHAB, zie Murghab.

MORGNY, Fr. dorp, dep. Eure.

MORGO, zie Amorgo.

MORHAM, Schot. D., gr. Haddington.

MORHANGE, zie Morchange.

MORHET, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met Remieuse 150 inw.

MORI, Oostenr. dorp, gr. Tirol.

MORIAH, N. Amer. dorpje, prov. New York, gr. Essex, met 580 inw.

MORIALMÉ, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 650 inw.

MORICHES, N. Amer. dorp, prov. New York.

MORICI, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 150 inw.

MORIENVAL, Fr. dorp, dep. Oise, met 1100 inw.

MORIÈRES, 2 Fr. stadjes, dep. Vaucluse en Calvados.

MORIÈS, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, met 1600 inw. 2. Fr. dorp, dep. Neder Alpen.

MORIGAMBO, ruime haven in het N. van het eil. Madagascar.

MORIL, zie Morell.

MORIN, twee takken van de Fr. riv. de Marne. 2. Zie Mohrin.

MORINGELA, zie Moringambo.

MORINGEN, Han. stadje, vorst. Göttingen, aan de Mohr, met 1750 inw. 2. Bad. stadje, Zeekreits, met 1000 inw.

MORINTAY, zie Morzy.

MORIS, N. Amer. volkplanting in Nieuw Biscaye, aan de Rio Fuerte. 2. Zie Birket-Karun.

MORISA, Jap. stad op Niphon.

MORISONS HAVEN, Schot. dorp, gr. Haddington

MORISTON, Schot. riv., gr. Inverness, valt in Lochness.

MORITZ, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland. 2. Zwits. distr. en vlek, kanton Wallis, aan de Rhône. 46. 12. N. B.

MORITZA, meer in 't Rus. gouv. Orel.

MORITZBERG of *de Berg*, Han. vlek, vorst. Hildesheim, met 750 inw.

MORITZFELD, Hong. dorp, kom. Trentschin.

MORITZSTEIN, zie Weinings.

MORJA, Rus. dorp en riv., gouv. Petersburg.

MORKO, eil. in de Oostzee, bij de Zweed. prov. Nykioping.

MORKOWITZ, Morav. dorp, kreits Hradisch, met 1010 inw.

MORLA, dorp in Saksen-Gotha.

MORLAAS, Fr. stadje, dep. Neder Pyreneeën, met 1700 inw.

MORLACH, Beij. dorp, Rezatkreits.

MORLACHEN, MORLAKEN of *Mohrulassen*, Oostenr. volksstam in Dalmatië, Slavonië en Lithauwen, van den roof levende. Zij belijden den Griekschen godsdienst. Het land, dat zij bewonen, draagt doorgaans den naam van Morlachië.

MORLAIX, Fr. arr., dep. Finisterre, hetwelk op 27 V. M. 118,530 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Jaclot en Ossen, met 3 kerken, hospitaal, beurs en 9,350 inw., fabr. van linnen, tabak en zeildoek, papiermolens en handel in linnen, garen, papier, vee, vlas, talk, was en brandewijn. De voorstad heet Viniec. De riv. vormt hier eene haven, die zich 3 mijlen ver uitstrekt, en gedeeltelijk met kaaijen en steenen trappen voorzien is. Merkwaardig zijn de waterleidingen, de toren van de kerk St. Mattheus, enz. Geboorteplaats van den generaal MOREAU.

MORLANCOURT, Fr. dorp, dep. Somme, met 1000 inw.

MORLANNE, Fr. vlek, dep. Neder Py-

Pyreneën, arr. Orthès, met 1000 inw. 2. Riv. in 't Fr. dep. Tarn en Garonne.

Morlange, 2 Fr. D., dep. Moezel.

Morlans, Fr. stadje, dep. Neder Pyreneën, arr. Pau, met 1700 inw.

Morlanwelz, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 1300 inw.

Morlay, Fr. vlek, dep. Marne.

Morle (Opper en Neder), 2 gr. hert. Hes. vlekken, vorst. Opper Hessen; het eerste met 1440 inw.

Morlenbach, Hes. dorp, prov. Starkenburg.

Morley, Eng. vlek, gr. York; 2450 inw.

Mormanno, Nap. dorp in Calabrië Citeriore.

Mormant, Fr. vlek, dep. Seine en Marne, arr. Melun, met 1000 inw.

Mormoiron, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, met 1610 inw.

Mormont, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 450 inw.

Mornac, Fr. stadje, dep. Ned. Charente, met 1500 inw. 2. Fr. dorp, dep. Charente.

Mornaix, Sard. vlek in Savoije.

Mornant, Fr. stad, dep. Rhône, arr. Lyon, met 2000 inw., laken- en hoedenfabr. en loodmijnen.

Mornas, Fr. stadje, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1470 inw.

Mornay, 5 Fr. dorpen, dep. Saône en Loire, Côte d'Or, Ain en 2 in Cher.

Morne au Diable, kaap aan de W. kust van St. Domingo. 304. 50. L. en 19. 12. N. B.

Morne le Gros, volkplanting aan de N. kust van het eil. St. Domingo.

Morne Pagoua, kaap aan de O. kust van 't eil. Dominica. 316. 27. L. en 15. 39. N. B.

Morne Rouge, volkplanting op de N. kust van het eil. St. Domingo.

Mornimont, Nederl. dorpje, prov. en arr. Namen, met 200 inw.

Mornington Eil., Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, aan de golf van Carpentaria, en tot de groep behoorende, die Flinders *Wellesley's* eil. noemt. Het is 12 mijlen lang en 30 mijlen in den omtrek. De grond is rotsachtig en weinig vruchtbaar; echter bewoond, hoewel van de inboorlingen niets bekend is. 157. 32. L. 16. 32. Z. B.

Mornhausen, Hes. D. in Op. Hessen.

Moro, Spaan. riv., prov. Galliciё. 2. Spaan. eil. in de golf van Santander.

Moro di Valle, vlek in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

Morogues, Fr. dorp, dep. Cher.

Morokinne of *Morotinnee*, een der kleinere Sandwichs eil., tusschen de Z. W. kust van Mowee, en het eil. Tahoorowa. 251. 17. L. en 20. 37. N. B.

Moron, 2 Spaan. stadjes, prov. Seville en Soria. 2. Dorp in Buenos-Ayres; 7 mijlen Z. W. van Buenos-Ayres. 3. Riv. in 't Fr. dep. Gironde. 4. Twee Z. Amer. riv. in Quito, die beide in de Amazonen riv. stroomen. 5. Dorp op 't eil. Manilla.

Morona, groote Z. Amer. riv. van Quito, die in het O. der prov. Alausi ontspringt, en in de Amazonen valt..

Morosquillo, baai in de golf van Mexico, ten Z. van Carthagena.

Morostica, zie Marostica.

Morotinne, zie Morokinne.

Morotoi, een der Moluksche eil., den sultan van Ternate behoorende, met zwaar rundvee. 202. 46. L. en 21. 10. N. B.

Morotoi, een der Sandwich's eil., met 56,000 inw. 202. 46. L. en 21. 4. N. B.

Moroundava, onveilige haven aan de W. kust van Madagascar, met handel en ververschingen. 20. 16. Z. B.

Morozzo, Sard. vlek in Piëmont.

Morpeth, Eng. stad, gr. Northumberland, met veemarkten en 4000 inw.

Morphil, Afr. eil. in den Senegal, rijk Foela; 60 mijlen lang, van 4 tot 11 breed, en door een kanaal, in twee bijna gelijke deelen, verdeeld.

Morra, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 3300 inw. 3. Sard. vlek, vorst. Piëmont, met 2800 inw.

Morreale, zie Monreale.

Morris, gr. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, met 21,850 inw., bergachtig, met vele riv., als de Peguannen, Passock, Muskonetgung, enz., zeer veel ijzererts en hout, en Morristown tot hoofdstad. 2. Drie N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon, Washington en Greene. 3. Eil. aldaar, prov. Connecticut, gr. Newhaven. 4. Takken van de Delaware in de prov. Kenhawa.

Morris's Baai, baai aan de W. kust van 't W. Ind. eil. Antigua.

Morris's Flats, N. Amer. dorp, prov. New York.

Morristown, N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Morris, met 3800 inw.; nog 3 vlekken in de prov. N. Carolina, Ohio en Vermont.

Morrisville, 2 N. Amer. dorpen, prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, en prov. Virginië, gr. Fauquier.

Morro, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ancona. 2. M. *de Bonifacio*, Z. Amer. kaap aan de kust van Chili. 39. 25. Z. B. 3. M. *Cobir*, O. Afr. kaap, aan de O. kust van Zanguebar. 8. 5.

5. Z. B. 4. M. *Chico*, Z. Amer. kaap, aan de O. kust van Honduras. 15. 35. N. B. 5. M. *de Carapucho*, Z. Amer. kaap aan de kust van Peru. 19. 35. Z. B. 6. M. *de los Diabolos*, Z. Amer. kaap aan de kust van Peru. 18. Z. B. 7. M. *Hermoso*, kaap aan de W. kust van Californië. 27. 52. N. B. 8. M. *Morena*, Z. Amer. kaap aan de kust van Chili. 9. M. *de Puercos*, kaap aan de W. kust van Mexico. 7. 35. N. B. 10. M. *de St. Jorge*, kaap aan de W. kust van Amerika. 24. Z. B. 11. M. *de St. Jozef*, Z. Amer. voorgebergte aan de kust van Peru. 24. Z. B. 12. M. *Quemado*, kaap aan de kust van Peru. 14. 20. Z. B. 15. M. *di Valle*, stadje in den Kerk. Staat, legatie Ancona.

MORRO-MORRO, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres; 13 m. N. O. van Cocha.

MORRONE, Nap. stad, prov. Molise.

MORROPON, riv. in Peru, prov. Piura, valt in de Piura, op 5. 24. Z.B.

MORROR, deel van het Schot. gr. Inverness, boschachtig en met vele weiden.

MORS of *Morsö*, Deen. eil., stift Aalborg, in het Kattegat, met 7800 inw. 2. Pruis. stadje, regdst. Kleef; 1710 inw.

MORSBACH, Pruis. D., regdst. Keulen.

MÖRSBURG, zie Meursburg.

MORSCH, Bad. dorp, Murgkreits.

MORSCHANSK, zie Morshansk.

MORSCHOWITZ, Boh. D., kreits Beraun.

MORSCHWITZ, Saks. D., kreits Meissen.

MORSDORF, Pruis. D., regdst. Coblenz.

MORSEE, MORSEN, zie Morges.

MORSHANSK, Rus. kreits, gouv. Tambow, op 89½ V. M., behalve de stad, 98,000 inw. bevattende, door de Zna bespoeld, met goede akkers, weiden en bosschen. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Zna, met 5500 inw., zeildoek- en linnenfabr, eene touwbaan en talksmelterij, handel in koren, honig en vee. 59. 40. L. en 53. 35. N. B.

MORSLEBEN, Pruis. dorpje, regdst. Maagdenburg, met 350 inw. en fabr.

MORSLET, Deen. D., stift Aarhuus.

MORSLINGEN, Beij. dorp, in den Op. Donaukreits, met 700 inw.

MORSUM, groot Deen. D., eil. Sylt, tot Sleeswijk behoorende; 6000 inw.

MORSZA, zie Mroczem.

MORT (LA), N. Amer. meer in Op. Canada; 13 mijlen van 't meer Sturgeon.

MORTAGNE, Fr. arr., dep. Orne, dat op 36¾ V. M., in 11 kantons 120,000 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van genoemd arr., op eenen heuvel, over de Chyppe, met muren, 5 poorten, 5 voorsteden, 3 kerken en 5,550 inw., die handel in ijzer, vee en paarden drijven, en linnenfabr., looijerijen en spinnerijen hebben. 18. 12. L. en 48. 31. N. B. 3. Fr. stadje, dep. Vendée. 4. Twee Fr. vlekken, dep. Vosges en van 't Noorden. 5. *St. Etienne de M.*, Fr. vlek, dep. Ned. Charente, met 1350 inw.

MORTAGOA, Port. vlek, prov. Beira.

MORTAIN, Fr. arr., dep. Kanaal, hetwelk op 16¾ V. M., in de 8 kantons Barenton, Issigny, Juvigny, Mortain, St. Hairee du Harcouet, St. Pois, Sourdeval en Teilleul, 73,240 inw. bevat. 2. Hoofdplaats en kanton van genoemd arr., aan de Cance, met 2370 inw. en handel in boter.

MORTARA, Sard. prov. in Piëmont, tusschen Vigevano, het Oostenr. gouv. Milaan, Boghera, Fortona, Alessandria en Vercelli gelegen, en op 17¼ V. M., 54,830 inw. bevattende. De grond is vlak, met weinige hoogten, wordt door den Po, de Tessin, de Sesia, de Agogna en Terdoppio bespoeld, en heeft twee kanalen. De landbouw wordt door eenen vruchtbaren grond begunstigd, en brengt vooral: rijst, tarw, vlas, maïs, gerst, peulvruchten, moesgroenten, wijn en boomvruchten en vee voort. Er is ook zijdeteelt. Voorheen maakte deze prov. een deel van Milaan uit. 2. Hoofdstad van voornoemde prov., met 2 poorten, 2 kerken, kloosters, eene lombard, en 2820 inw., die veel rijst bouwen, hetwelk echter de lucht zeer ongezond maakt. 26. 56. L. en 45. 16. N. B.

MORTARO, eil. in de Adriat. zee, kreits Zara, met 3 D. en vele kooplieden.

MORTAY, O. Ind. eil. van den sultan van Tidor.

MORTEAU, Fr. stadje, dep. Doubs, arr. Pontarlier, met 1400 inw., smederijen en gieterijen, en eenen waterval van de Doubs, *le Saut du Doubs* genaamd.

MORTED, zie Zea.

MORTE FONTAINE, Fr. D., dep. Aisne.

MORTEGAN, Nederl. dorp in Luxemburg; 3 uren van Neufchâteau.

MORTEI, zie Morotoi.

MORTERO of *Mortori*, klein eil. aan de O. kust van het eil. Sardinië, met een visschers-dorp. 41. 12. 46. N. B.

MORTEROL, Fr. dorp, dep. Op. Vienne.

MORTIER, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 920 inw. 2. Zie Breisach.

MORTIER, N. Amer. visschers-bank, baai en klippen, aan de Z. kust van Terreneuve. 322. 58. L. 47. 5. N. B.

MORTIÈRE, Nederl. buurt, prov. Zeeland, arr. Middelburg, eil. Walcheren.

MORTIZABAD, O. Ind. distr., prov. Bejapore, den Mahratten behoorende, met bergen, doch ook met schoone da-

len doorsneden, die tarw, koren en rijst, alsmede vele zuidvruchten, katoen en suiker opleveren. Ook vindt men op de hoogten heerlijke boomen, en in dezelve ijzer en andere mineralen. Er is veel vee.

MORTIZANAGUR, zie Guntoor.

MORTILLA, Sicil. stad, prov. Siragossa.

MORTLACH, Schot. kerspel, gr. Banff.

MORTLAKE, Eng. dorp, gr. Surry, nabij de Theems, met 2020 inw.

MORTLEHAN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau; 300 inw.

MORTLEMART, Fr. D., dep. Op. Vienne.

MORTO ISLAND, Z. Amer. eil. aan de kust van Peru; 1 mijl lang en 4 mijlen N. W. van de riv. Tumbez.

MORTOMER, twee Fr. dorpen, dep. Vienne en Neder Seine.

MORTON, Schot. dorp, gr. Dumfries, met 1570 inw. 2. Twee Eng. dorpen, gr. York en Lincoln.

MORTONDA, weinig bekend Afr. lands., in de binnenlanden van Neder Guinea.

MORTON'S BAAI, baai aan de W. kust van 't eil. Nevis.

MORTONSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Kentucky, gr. Woodford.

MORTORI, zie Mortero.

MORTRÉE, Fr. stadje, dep. Orne, arr. Argentan, met 1000 inw.

MORTROUX, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 470 inw.

MORTSO, Rus. meer in de woestijn der Kirgische Kozakken.

MORTUGARA, Braz. volkplanting, gouv. Para; 7 mijlen Z. W. van Para.

MORTY, eil. in de Ind. zee, door de straat Morty van Gilolo gescheiden. Het is slecht bewoond, heeft vele sagoboomen, is 22 mijlen lang en 3 à 8 mijlen breed. De sultan van Ternate eigent het zich toe. 145. L. 2. 15. N. B.

MORUES, N. Amer. baai aan den Z. oever der riv. St. Lourenz, ten W. van de eil. Bonaventura en Miscan.

MORUGA, kleine Z. Amer. riv., ten W. en N. W. der golf van Essequebo, aan de kust van Surinamen.

MORUNG, O. Ind. distr., N. van Bengalen, den rajah van Nepaul onderworpen, door de Kosa, Conka en Mahanaude bespoeld, en vooral timmerhout opleverende. De hoofdstad is Bejapore.

MORUNGEN, Pruis. kreits, regdst. Koningsbergen, op 22½ V. M., 29,000 inw. bevattende, rotsachtig, met vele meren, waaronder het vischrijke Scherting en Mohrung meer. Er is schapenfokkerij en houthakkerij. 2. Hoofdplaats van voorn. kreits, met een kasteel, 1650 inw., lakenweverij, hoedenmakerij, looijerij en visscherij. Ook is er een huishoudkundig genootschap. 37. 36. L. 53. 31. N. B.

MORVAL, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

MORVEN of *Morvern*, Schot. kerspel, gr. Argyll, met 1880 inw. 2. Heuvel der Grampische bergen in Schotland, 2700 voeten hoog.

MORVIEDRO, zie Murviedro.

MORVILLE, 5 Fr. dorpen, dep. Noordkusten, Eure en Loire, Loiret, Kanaal en Vosges. 2. M. *sur Nied* en M. *sur Seille*, 2 Fr. dorpen, dep. Meurte.

MORVILLARS, Fr. D., dep. Boven Rijn.

MORVILLIERS, Fr. dorp, dep. Vosges, arr. Neufchâteau, met 1460 inw.

MORWARA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte; 10 m. Z. Z. W. van Theraud.

MORS-ZUSCHLAG, Oostenr. dorp, kreits Brück, met 800 inw.

MOS, Port. dorp, prov. Tra-los-Montes. 2. Zie Moz.

MOSAAKA, O. Ind. stad in Hadramaut.

MOSACH, Beij. riv., valt in de Isar.

MOSAISK, zie Moshaisk.

MOSALKA, riv. in 't Rus. gouv. Kaluga.

MOSALSK, Rus. kreits, gouv. Kaluga, tusschen 51. 3. en 52. 48. L. en 53. 58. en 54. 48. N. B. gelegen, op 105 V. M. ongeveer 170,000 inw. tellende. De grond is heuvelachtig, niet zeer vruchtbaar, doch met veel hout bezet. Hij wordt door de riv. Wolga en Dnieper, Resimet, Prepolta en Mosalka, Bolwa en Snopol bespoeld, terwijl hier de grootste meren der prov., Logonkoe, en Besdonnoe zijn. De voorn. bezigheden zijn: landbouw, veeteelt, houthakkerij, talksmelterij, teerkokerij, spinnerij en weverij; terwijl er eene kristalglasblazerij, linnenfabr., enz. zijn. 2. Hoofdpl. van voorn. Rus. kreits, aan de Mosalka, met 3 kerken, 2250 inw. en handel. 52. 30. L. 54. 35. N. B.

MOSAMBIQUE, gedeelte van de O. kust van Afrika, den Port. behoorende, welke zich voorheen van het eil. Socotoro tot kaap Delagoa uitstrekte, en Zanguebar en andere bezittingen, die nu aan den Iman van Muskate of den Arabieren behooren, bevatte; doch thans tusschen kaap Del Gado en Imhambane, eene lengte van 13 gr. breedte, met het door eene kleine zeeëngte van het vasteland gescheiden eil. van den zelfden naam, bepaald is. Hun Z. etablissement is een klein fort op kaap Coriëntes. Het vroegere stelsel der Portugezen, om alles op te offeren om veroveringen te maken, heeft, zoo wel als de vermindering van het moederland, ook deze kolonie tot den val gebragt, waar-

waaraan dan de afschaffing van den slavenhandel mede niet weinig heeft toegebragt; zoo dat zij naauwelijks eene schaduw van hare vorige grootte heeft, en de handel veel verminderd is. De regering is in handen van eenen gouverneur, wiens raad uit drie personen, den bisschop, den zoogenoemden *minuter* en den kommandant der troepen bestaat. Al vroeg was dit land de verbanningsplaats der Port. misdadigers, zoo dat de meeste planters en ambtenaren hiertoe behooren, en zedeloosheid, onregtvaardigheid, luiheid, ongebondenheid en allerlei ondeugden hier zeer gewoon zijn, en de Europeanen het hier zelden langer dan 4 of 5 jaren uithouden kunnen. Opvoeding, kunsten en wetenschappen zijn hier geheel verwaarloosd. De andere inw. zijn Arabieren en Bomanen of Ind. handwerkers. Het land is aan de kusten meestal laag, deels moerassig; doch meer binnenlands, ook bergachtig. De grond is echter vrij vruchtbaar. Er loopen hier vele riv. uit, als: de Laranga, Likungo, Quizungo, Monia, Angoscha, Maginkale, Makambo, Palane, Quilangone, Quisemajago, Fernao, Veloso, Pinda, Samavo, Sangaye, Sirao-Kapa, Pembe, Quirimba, Ganga en Mongolle. De voorn. voortbr. zijn: onderscheidene soorten van koren, boomvruchten, goed wild, vee, gevogelte en visch; in de bergen eenig goud. De oorspronkelijke bewoners zijn Kaffers. Men vindt hier ook het land der Makua's en het rijk van Angora. 2. Afr. eil., in de gedaante van eene halve maan, aan voorn. kust gelegen, 1 mijl lang en ¼ mijl breed, oorspronkelijk eene zandbank zonder zoet water, alleen door de gelegenheid tot den handel, bevolkt. Het ligt zeer laag, en heeft eene heete en ongezonde luchtsgesteldheid. De meeste levensmiddelen, behalve kokosnoten, worden van het schiereil. Caboceiro en elders aangebragt. Er is weinig rundvee, maar veel varkens, gevogelte, zeevisch en schelpdieren. 3. Stad op het midden van dit eil., met Europische, Arabische en Ind. inw., een vervallen fort, met het huis van den gouverneur (de andere huizen zijn mede vervallen), 5 kerken en 2 kloosters. De haven ligt tusschen het vaste land en 't eil., en heeft eenen goeden ankergrond. Men telt er in alles 1500 inw. De slavenhandel is veel verminderd. Zij koopen die zoo wel als ivoor en goud voor zout, mosselen tabak, grove wollen stoffen, en verzenden die op Goa, enz.

Mosamong, N. Amer. riv., prov. Virginië.

Mosbach, Bad. stadje, Neckarkreits, met ruim 2000 inw. 2. Beij. dorp, Regenkreits. 3. Nassausch dorp, ambt Wiesbaden, met 1900 inw. 4. Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 800 inw.

Mosburg, Beij. stadje, Isarkreits, met 1350 inw. 2. Wurt. dorp, Donaukreits.

Mosch, Rus. riv. in de Slobodische Ukraine.

Moschelbach, Beij. riv., Rijnkreits.

Moschellandsberg, zie Ober Moschel.

Moschenitza of *Moschquenitza*, Illyr. dorp, kreits Fiume, met 1900 inw.

Moschin, zie Moszyn.

Moschlitz, dorp in 't vorst. Reuss.

Moscho, Afr. stad van Dongola, aan den Nijl; ten W. derzelve is de groote woestijn tusschen Egypte en Darfur.

Moschotz, Hong. dorp, kom. Thurocz.

Moschwig, Pruis. dorpje, regdst. Merseburg, met 50 inw.

Mosciano, Nap. dorp, prov. Abruzzo Ulteriore, met 2230 inw.

Mosciska, Galic. stadje, kr. Przemysl.

Moscow, zie Moskou. 2. Twee N. Amer. dorpen, prov. New York. 3. N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Wayne.

Mosdok, Rus. Aziat. kreits, gouv. Kaukazië, tusschen 61. 12. en 62. 30. L. en 43. 31. en 45. 19. N. B., door de Terek, Malka, Kura en Kuma bespoeld, met zeer vruchtbaar land aan den Terek, dat vooral wijn, meloenen, komkommers, en allerhande heerlijke vruchten voortbrengt. Het overige deel van den kreits behoort grootendeels tot de Kumasche woestijn, waarin Tartaarsche en Turkomansche horden rondzwerven. 2. Rus. hoofdpl. van voorn. kreits, aan den Terek, eene vesting, die slechts van de O. en N. zijde toegankelijk is, een hospitaal, een quarantainehuis, een koophuis, 600 meestal houten huizen, en 4000 inw. van allerlei natiën uit deze streken, welke bijzonder van den wijnoogst bestaan, rozijnbrandewijn maken en marokkijnleder bereiden. 61. 27. L. 43. 44. N. B.

Mose, Eng. riv., die door de gr. Derby en Stafford stroomt, en in de Trent valt. 2. Eil. in de Ind. zee. 149. 48. L. 6. 20. Z. B. 3. Fr. vlek, dep. Maine en Loire, met 1000 inw.

Moseche, Afr. prov. van Angola, aan de Coanza, in de distr. Massingano en Kambanko verdeeld. Zij heeft Massingo tot hoofdplaats.

Moselweis, Pruis. dorp, regdst. Coblentz, aan de Moezel, eene voorstad van Coblentz.

Moser, zie Mozyr.

Moseos, het N. der Mergui eil., hoog en boschrijk, met eenige kleine eil. 115. 30. L. 13. 55. N. B.

Moses (Point), kaap aan de O. zijde van Bonavista baai, aan de O. kust van Terreneuve.

Mosgo, Hong. dorp, kom. Schumegh.

Moshaisk, Rus. kreits, gouv. Moskow, met 51,550 inw. De grond is zandig en moerassig; doch niet onvruchtbaar. Er zijn vele bosschen, landbouw, en een weinig veeteelt. De voorn. riv. is de Moskwa, die hier de Bolschaja, Jeosta en Kolotscha ontvangt; verder de Rusa en Protwa. 2. Rus. hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Moschaika, met eene vesting, 2 poorten, 12 kerken, 15 wijken, een klooster, eene school, armhuis, en 4000 inw., sterk bezochte jaarmarkten, en handel in koren, balken en planken. Ondertusschen is de stad van den brand in 1812, bij den slag aan de Moskwa, nog niet hersteld.

Moshok, Rus. vlek, gouv. Wladimir.

Mosigkau, dorp in Anhalt-Dessau.

Mosina, Z. Amer. volkpl. in Caraccas.

Moskirch, ambt in Hohenzollern Sigmaringen, met 4 dorpen. 2. Bad. stadje, Zeekreits, met 1200 inw., 5 jaarmarkten en een fraai kasteel.

Moskirchen, Oosteur. dorp in Stiermarken, kreits Grätz.

Moskõe, een der Noorw. Lofoden, waarbij de Maalstroom is.

Moskou, Rus. gouv., bijna midden in Eur. Rusland, tusschen de gouv. Twer, Wladimir, Rjäsan, Tula, Kaluga en Smolensko, of tusschen 52. 54. en 56. 20. L. en 54. 40. en 56. 30. N. B. gelegen, en op 474½ V. M. 1,282,800 inw. bevattende. Het land is golvende, tamelijk vruchtbaar, hier en daar, met hoogten en zeer groote bosschen bezet. De grond is meestal klei- en zandachtig; ook vindt men er heiden en moerassen. Storch telt er 109 meren en 2610 riv., waarvan de Wolga, de Oka en Moskwa de voorn. zijn, en van November tot Maart gewoonlijk toeliggen. De luchtsgesteldheid is er gematigd. De winter kan men rekenen 5 maanden te duren. Het land behoort tot de best bebouwde van het rijk. De voortbr. zijn: zomer- en winterkoren, hoewel voor de groote bevolking niet altijd genoegzaam; tuingroenten, rapen, wortelen, uijen, knoflook, kool, komkommers, aspergies, weinig boomvruchten, veel pruimen; vlas, hennep, hop en genoegzaam hout. Het vee is ook niet genoegzaam, en moet aangevoerd worden. Er zijn 10 paardenstoeterijen, die gedeeltelijk aan de kroon behooren; ook wild, beeren, en wolven. Het delfstoffelijk rijk geeft onderscheidene soorten van steen, pot- en tigcheläarde, kalk, gips, albaster en ijzer. De fabr. leveren laken, hoeden, zijde, leder, chits, katoen, linnen, zeildoek, tafelgoed, papier, verlakte goud- en zilverwaren, koperwerk, glas, porselein, aardewerk, vitriool, suiker, talk, kaarsen, was, olie, brandewijn, likeuren, mout, bier, enz., terwijl er ook zaag-, koren- en kruidmolens gevonden worden. De binnenlandsche handel is zeer uitgebreid, en doet zelfs Moskou eenen rang onder de grootste koopsteden bekleeden. De wegen zijn voortreffelijk; ook de riv. Oka en Moskwa bevorderen de gemeenschap. De inw. zijn allen Russen; schoon er in Moskou van alle oorden des rijks, en uit andere deelen van Europa en Azië gevonden worden. De heerschende godsdienst is de grieksche; maar in de hoofdstad vindt men ook alle andere godsdiensten. De standen zijn: adel, geestelijken, burgers en boeren; de laatsten deels vrij, deels als lijfëigenen. Voorheen bevatte Moskou ook de gouv. Jaroslaw, Kostromo, Wladimir, Rjäsan, Kaluga en Tula. De tegenwoordige inrigting kreeg het in 1781. Behalve eenen gouverneur, heeft het nog eenen opperbevelhebber. Het brengt aan belasting 9,525,000 roebels op. Het is in 13 kreitsen verdeeld, en de hoofdstad is Moskou. 2. Rus. kreits, bijna in het midden van voorn. gouv., op circa 23 V. M., 336,000 inw. bevattende. De grond is golvende, met kleine heuvels, en door de Moskwa, met eenige beken, alsmede door 5 meren en eenige moerassen bespoeld. Er zijn zand-, steen-, krijt- en kalksteengroeven. 3. De eerste hoofdstad des Rus. rijks, eene tweede verblijfplaats van den keizer, de zetel van vele hooge ambtenaren, eenige afdeelingen van den senaat, de synode, den aartsbisschop, den gouverneur, enz. Zij is zeer bekoorlijk, op verscheidene heuvels, amphitheatersgewijze gelegen, en door de Moskwa bespoeld. Zij beslaat eene oppervlakte van 16,120,800 vademen, welke ontzaggelijke ruimte, door eenen aarden wal en eene gracht is omringd, doch niet overal met straten en gebouwen, maar ook met tuinen en weiden is bezet. Moskou heeft 14 poorten, en was voor den bekenden brand van 1812, in 20 hoofddeelen, en 88 wijken verdeeld, die tot 4 distr. gebragt worden, als: 1. het *Kremlin* of

de

de vesting, in het midden der stad, aan de Moskwa gelegen, welke door muren en grachten, van het overige gedeelte der stad, was gescheiden, behalve dat zij met hetzelve, door 5 groote poorten en 2 bruggen, gemeenschap had; doch deze vestingwerken deden de Franschen in 1812 springen, terwijl zij het kasteel, het paleis der oude Czars, een lomp Gothisch gebouw, verwoestten; echter is het laatste gedeeltelijk hersteld. Het Kremlin bevatte daarenboven de gebouwen van de synode, van den senaat, het tuighuis, het paleis van den metropolitaan, het monnikenklooster *Tschudow*, het nonnenklooster *Woschesenkoi*, alwaar verscheidene keizerinnen en grootvorstinnen begraven zijn, en 32 kerken, elk met 5 torens, waaronder de *Iwan Weliki*, met 22 klokken (de *Anna Iwanowna* van 480,000 pond is gevallen), de voorn., en de hoofdkerk, de *Uspenskoi*, *Archangelskoi*, *Spaskoi*, *Blagoweschtschenskoi*, *Strekenskoi* en *Spas Nikolskoi*, *Galstundskoi* de rijkste zijn; in de hoofdkerk worden de keizers begraven. 2. *Kitaigorod* of de eigenlijke stad, die eenen halven cirkel om het Kremlin beschrijft, met eenen aarden wal omringd is, en 4 poorten heeft. Zij is meestal van steen gebouwd, heeft zeer veel door den brand geleden; doch is grootendeels weer hersteld, en bevat vele groote en opene plaatsen, waaronder de groote markt. Hier is het middelpunt van den Moskovischen handel; hier ziet men de koop- en pakhuizen, de rijkste winkels, maar ook 2 hoofdkerken, 4 kloosters, de drukkerij der universiteit, enz. 3. *Bielogorod*, het derde distr. der stad, ligt rondom het tweede, is in 1812 bijna geheel verteerd; doch veel schooner herbouwd. Tot de voorn. gebouwen behooren: het vondelingshuis, de universiteit, de munt, enz. Ook zijn hier drie opene plaatsen, waaronder de *Ochotnoi Räd* of Vogelmarkt. 4. *Semlanoigorod*, hetwelk de overige deelen der stad omvangt, en met eenen aarden wal omgeven is. Het bevat de meeste baden en drie vijvers, en was bijna geheel verbrand in 1812. Behalve deze 4 stadsafdeelingen, zijn er nu nog 30 voorsteden, die rondom dezelve heen liggen, doch ook allen binnen de stads wallen besloten zijn, en van welke de Grusinische, de Tartaarsche en de Duitsche voorstad de voorn. zijn. In de voorsteden vond men het groote keizerlijke paleis van keizerin CATHARINA, thans verbrand; 5 monnikkenkloosters, het Demidonsche paleis, vele hospitalen, alsmede de beide Russische en Duitsche begraafplaatsen. Moskou was zeker eene der grootste, maar tevens slechtst gebouwde steden van Europa, daar zij meer van het Aziatische, dan van het Europische had, en men er somtijds de ellendigste hutten naast de heerlijkste paleizen vond. Na den zesdaagschen brand van 1812 is zij veel schooner herrezen; hoewel, uithoofde dat $\frac{1}{4}$ der gebouwen in ruïnen moest blijven staan, de regelmaat veel verhinderd is. Men telt er 64 groote en 521 kleine straten, 10 hoofd- en 275 andere kerken, 24 kloosters, 56 openbare gebouwen, 9 opene plaatsen, 6,187 steenen en 644 houten winkels, 64 openbare en in het geheel 607 baden, 216 fabrijken, 194 brouwerijen, 9,148 huizen, en des zomers 166,515 (doch des winters, wanneer de adel met deszelfs stoet, in de stad komt 226,030) inw. Op weinige plaatsen is de brand meer zigtbaar, dan aan eenige publieke gebouwen en scholen. De prachtige kerk van den Verlosser, die keizer ALEXANDER, ten aandenken van de dapperheid der stad, laat optrekken, is nog niet voltooid. De straten zijn geplaveid; doch blijven, ondanks de zorg der regering, morsig. Men telt er 100 bruggen. Verder is hier eene universiteit met eene bibliotheek, eene snijkamer, eene kamer van naturaliën, eenen kruidtuin, een instituut van opvoeding, chemisch laboratorium, ziekenhuis, 28 professoren, 12 adjuncten, enz., maar nog weinige studenten; 1 grieksch geestelijk seminarium, 1 groot gymnasium, eene heel- en geneeskundige akademie, veeartsenijschool, kreits- en andere lagere scholen, eene kostschool voor den adel, een opvoedingsgesticht voor militairen. Verder een genootschap voor Rus. geschiedkunde en oudheid, een voor genees- en natuurkundige wetenschappen, een voor werktuigelijke kunsten, enz. Wetenschappelijke en kunstverzamelingen, zoo van de kloosters, als van bijzondere personen, zelfs het Jablonowsche kunstkabinet, zijn verloren geraakt. Echter is Moskou de eigenlijke zetel der Rus. letterkunde; er zijn verscheidene drukkerijen en boekwinkels. Men telt hier niet minder dan 52 liefdadige gestichten, waaronder het groote *Demidonsche* vondelingshuis, met 5000 kinderen, en het *Golizynsche* hospitaal, uit een ziekenhuis, gasthuis en kraamvrouwenhuis bestaande. De fabr. leveren vooral: zijde, laken, kaarten, valsch goud en zilver, linnen, hoeden, le-

leder, kaarsen, sterke dranken, bier, klokken, lijm, suiker, enz., terwijl er verder allerlei soorten van handwerken gevonden worden. Maar vooral levert de handel aan velen een bestaan op; daar zij de grootste koopstad in het binnenland is, en met alle havens gemeenschap heeft, zoo dat zij over de O. zee zelfs met O. en W. Ind. waren, handelt. Verder doet zij zulks met Duitschland, Perzië, Turkije, China en Midden-Azië. De waren van al deze landen worden hier tegen Eur. verruild, en met dezelve in en buiten 's lands gehandeld. Ook is Moskou het middelpunt van den wisselhandel, en de winkels zijn hier de rijkste van het geheele land. Men telt er 2864 kooplieden, die een kapitaal van 45 mill. roebels in den handel hebben.

Daar Moskou des winters de voorn. verblijfplaats van den adel is, vindt men er ook alle vermaken der groote steden, als: schouwburgen, bals, concerten, cassino's, ijswinkels, enz. De baden zijn goed, en er zijn vele openbare tuinen, 4 boulevards en een heerlijke omtrek. 55. 13. L. 55. 45. 45. N. B.

MOSKOUSKAIA, Rus. Aziat. sterkte, gouv. Kaukazië.

MOSKOVISCHE REEDE, reede aan de Z. O. kust van Texel, waar de O. Ind. schepen op den wind wachten.

MOSKWA, Rus. riv., gouv. Moskou.

MOSNAC, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MOSNANG, Zwits. D., kant. St. Gall.

MOSNES, Fr. D., dep. Indre en Loire.

MOSOCS, zie Moschotz.

MOSONGO, Afr. prov. van het rijk Anziko in Congo.

MOSONY, zie Wieselburg.

MOSQUITO BAAI, zie Muskito.

MOSS, zie Moos. 2. Schot. dorp, gr. Dumbarton. 3. Noorw. voogdij, stift Aggerhuus, met 19,800 inw. 4. Havenstad in voorn. voogdij, met 1400 inw., eene groote ijzersmederij, geschutgieterij, lakenfabr., zaagmolens en veel handel.

MOSSART, zie Mussart.

MOSSAW, O. Ind. riv. in Bengalen.

MOSSELLAND, Noorw. dorp, stift Aggerhuus, met 1120 inw.

MOSSELBAAI, Z. Afr. baai aan de kaap de Goede Hoop, met een klein gedeelte van het distr. Zwellendam, dat wel bergachtig, doch ook vruchtbaar is. Aan dezelve is eene haven, met een groot korenmagazijn, van waar men veel voorraad naar de Kaapstad zendt. 40. 4. L. 34. 10. Z. B. 2. Austr. baai aan van Diemen's land, bij den ingang van het kanaal d'Entrecasteaux, welks achtergrond, door een smal kanaal, met eene zoutzee gemeenschap heeft.

MOSSELBANK, zie Wilhelmina Polder.

MOSSEQUEJOS, O. Afr. volksstam en landstreek in Zanguebar, die de oevers der riv. Quilimanci bewonen.

MOSSET, Fr. stadje, dep. Opper Pyreneën, arr. Prades, met 1060 inw.

MOSSHAM, Beij. dorp, Isarkreits.

MOSSINGEN, Wurt. vlek, kreits Zwarte Woud.

MOSSO ST. MARIA, Sard. vlek in Piëmont.

MOSSUL of *Mosul*, Turk. prov. in Azië, een deel van het voormalig Mesopotamië, in het land Rebia en Rabia, tusschen Diarbekir, Schehrsor, Bagdad en Rakka, of tusschen 59. 27. en 61. 25. L. en 35. 30. en 37. 35. N. B. gelegen, en op 264 V. M. 200,000 inw. bevattende. Het land is hoog, tegen de verhevene vlakte van Armenië gelegen, en zoo wel bergachtig als vlak; terwijl alle reizigers het bekoorlijke der landstreek ten hoogste roemen. De voorn. riv. is de Tiger met de Zad en talrijke beken. De luchtsgesteldheid is gezond; des zomers zeer warm, doch des winters veranderlijk, en lente en herfst regenachtig. De grond is, over het algemeen zeer vruchtbaar, doch verwaarloosd; levert echter nog tarw, gerst, Turksch koren, peul- en tuinvruchten, vooral meloenen, komkommers, katoen, tabak en voortreffelijke limoenen, dadels, vijgen, granaten, perziken, abrikozen en pruimen, doch weinig druiven, op. Hout is er op de bergen. Er zijn leeuwen, tijgers, hyena's, panters, wolven en jakhalzen; ook schapen, geiten, en tamelijk veel rundvee, dat ook boter en kaas levert. In de bergen is marmer, en waarschijnlijk ook andere mineralen. De inw. bestaan uit Turken, Kiurden, Arabieren en Joden. De godsdienst is de Mahomedaansche; ook zijn er Jakobiten, Nestorianen, Christenen, enz. De Kiurden en Arabieren hebben hunne eigene opperhoofden, en betalen schatting. Het wordt in 3 sandschakaten verdeeld. 3. Hoofdstad der genoemde prov., in eene vlakte, aan den Tiger, waarover, volgens GARDANNE, eene schipbrug ligt, met eenen hoogen muur, vele torens, 7 poorten en diepe grachten omringd, en een vervallen kasteel op een eil. in den Tiger. Van binnen is de stad slecht gebouwd, de straten naauw, onregelmatig en weinig geplaveid. De huizen zijn deels van steen, doch meestal van aarde, en met gips overdekt; allen echter slechts van eene verdieping, en met een

een of meer terrassen. Het serail van den pacha is een groot, doch smakeloos gebouw. Er zijn 20 moskëen, 10 kleine Christen-kerken, 15 karavanseras, en vele openbare baden, koffijhuizen en zeer kostbare winkels. Onder de verdere merkwaardigheden behoort de *Midresse* of het collegie, het graf van den schach ABDUL KASSIN en de overblijfsels van de moskee van *Noureddin*. Het getal der inw. wordt door GARDANNE op 120,000, door OLIVIER op 65,000, door HAMMER op 50,000 en door KINNEIR op 35,000 geschat. Zij hebben beroemde katoenfabr., aan welke voortbr. (*moesselin*) de stad haren naam gegeven heeft; doch thans niet meer zoo uitgestrekt zijn als voorheen. Ook zijn er vele verwers, steensnijders, goud- en zilverwerkers, en andere handwerkslieden en fabrijkanten. De handel in galnoten, manna en de commissie- en verzendingshandel zijn van belang. De karavansera's van, en naar Bagdad trekken hierdoor. De stad is met vele fraaije tuinen omringd, en mogelijk op de puinhoopen van het oude *Ninivé* gebouwd. 61. 1. L. 36. 20. N. B.

MOSSULA of *Marsoula*, kleine W. Afr. zeehaven van Congo. 8. 10. Z. B.

MOSSUMBO, stad in het binnenland van Congo.; 7 m. Z. van Banza Avari.

MOST, zie Brix, No. 1.

MOSTAGAN, MUSTIGANNIM, N. Afr. stad in Algiers, prov. Mascara, bij den mond der riv. Schellif.

MOSTAR, Turk stad, sands. Hersek, aan de Narenta, met 9,000 inw., eene degen-klingenfabr. en veel handel.

MOSTAZAL, Z. Amer. riv. in Chili, prov. Coquimbo, valt in de Limari.

MOSTON, Eng. dorp, gr. Lancaster.

MOSTOWA, Rus. dorp, gouv. Perm.

MOSTY, Rus. stadje, gouv. Grodno.

MOSYR, zie Mozyr.

MOSZYN, MOSCHIN of *Mosina*, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 750 inw.

MOTAH, O. Ind. riv., prov. Aurungabad.

MOTALA, Zweed. riv., die uit het Wetter meer stroomt, en bij Norkioping in de Bräwick, eene golf der Oostzee valt.

MOTAO, Chin. eil., voor de golf van Honking, op het schiereil. Corea.

MOTATAN, groote Z. Amer. riv., prov. Carraccas, prov. Venezuëla, die op de bergen van Merida ontspringt, en aan de O. zijde in het meer Maracaïbo valt, op 9. 45. N. B.

MOTCOMBE, Eng. dorp, gr. Dorset.

MOTERBROOK, N. Amer. riv., prov. Massachusetts.

MOTEY, Fr. dorp, dep. Op. Saône.

MOTGERS, Keur-Hes. D., prov. Hanau.

MOTHE, Fr. dorp, dep. Doubs, met 2200 inw. 2. *La* M., geslechte Fr. bergvesting, dep. Vosges. 3. M. *Cabanac*, Fr. stadje, dep. Opper Loire, aan de Allier, met 2000 inw. 4. M. *Montravel*, Fr. vlek, dep. Dordogne. 5. M. *St. Heray*, Fr. vlek, dep. 2 Sèvres, arr. Melle, met 2510 inw. en nog vele meer. 6. Zie verder Motte.

MOTHER AND DAUGHTERS, 3 heuvels op de kust van Nieuw Brittanje, in de Stille Zuidzee, ten W. van kaap Palliser.

MOTHER en MOTTEREN, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn.

MOTHER KILL, N. Amer. riv., prov. Delaware, valt in de baai van Delaware, op 302. 16. L. 39. 5. N. B.

MOTHONE, zie Modon.

MOTHVEY, Eng. dorp in Wallis.

MOTI, Perz. dorp in Segistan.

MOTIER, dorp in 't vorst. Neufchatel.

MOTIKLEI, Rus. baai aan de zee van Ochotsk; 13 m. N. van die stad.

MOTIL of *Motir*, een der Moluksche eil., met eenen vulkaan. Het is vruchtbaar in zuidvruchten, palmboomen, bamboes, suiker, aloë, katoen en kokosnoten. Op hetzelve ligt het fort Nassau.

MOTOBAR, kleine Z. Amer. riv. in Granada, valt in 't meer Maracaïbo.

MOTOLA, Afr. stad in Congo.

MOTOOTABOO, een der kleinere Austr. Vrienden eil.; 1 m. N. W. van Tongataboo.

MOTRICO, kleine Spaan. haven, prov. Guipuzcoa, aan de baai van Biscaye. 2. Spaan. vlek, aan voorn. haven.

MOTRIL, Spaan. riv. en stad, prov. Granada, met 4500 inw., en handel in wijn en kastanjes.

MOTROSAG, stad op het eil. Java.

MOTSCHA, Rus. riv., gouv. Moskou.

MOTSCHIMA, Afr. golf, kon. Loanda, hoofdpl. van de prov. Kistanga, en een eil. aldaar.

MOTSONOK, Hong. dorp, kom. Neitra.

MOTTA, 2 Lomb. Ven. dorpen, in de legatiën Treviso en Lodi. 2. M. *de Fermo*, Sicil. stad, prov. Messina.

MOTTE ISLE, klein N. Amer. eil. in het meer Champlain, aan den ingang der riv. Richlieu, bij de landtong, die O. waarts, de baai Missiqui vormt. Op hetzelve ligt een kerspel van dien naam, prov. Vermont, gr. Franklin.

MOTTE, 15 Fr. dorpen, dep. Noordkusten, Doubs, Loire, Op. Loire, Lot en Garonne, Oise, Boven Rijn, Seine en Marne, 3 in Seine en Oise, Tarn, Var, Vaucluse en Vienne. 2. Fr. gezondheidsbad, dep. Isère. 3. M. *Achard*, Fr. dorp, dep. Vendée. 4. M. *d'Aigues*,

gues, Fr. dorp, dep. Vaucluse. 5. M. *Beuvron*, Fr. dorp, dep. Loir en Cher. 6. M. *du Caire*, Fr. dorp, dep. Neder Alpen. 7. M. *Chalençon*, Fr. vlek, dep. Drôme. 8. M. *Fénélon*, Fr. vlek, dep. Lot. 9. M. *St. Jean*, Fr. vlek, dep. Saône en Loire. 10. M. *Landeron*, Fr. dorp, dep. Gironde, en nog vele andere. 11. Zie verder Mothe.

MOTTEGANO, Lomb. Ven. riv., legatie Treviso, valt in de Livenza.

MOTTER, zie Mother.

MOTTEREN, Fr. D., dep. van 't Noorden.

MOTTER NOIRES, Fr. voorgebergte, dep. Pas de Calais; 4 m. van Calais.

MOTTLAU, W. Pruis. riv., die in het meer Liebschau ontspringt, en door Dantzig in den Weichsel valt.

MOTTLING, Illyr. D., kreits Neustadt.

MOTTNIG, Oostenr. D., kreits Cilly.

MOTTOA, zie Mutiva.

MOTTOLA, Nap. stad in Terra d'Otrante.

MOTTRAM, Eng. kerspel, gr. Chester, met 1450 inw.

MOTTSCHACH, Illyr. D., kreits Villach.

MOTUATY, FRANKLIN en BLAKE EIL., 2 onbewoonde eil. der Washington's eil., alleen om de vischvangst bezocht. 237. 26. L. 8. 37. Z. B.

MOTTOJAMA, gebergte op 't eil. Niphon.

MOTUAPA, Afr. vlek in Mombaza, aan de kust van Zanguebar.

MOTUARA, eil. aan de kust van Nieuw Guinea, met de haven der Verraders.

MOTULA, zie Mottola.

MOTUN, zie Modou.

MOTWAL, zie Muliwaddy.

MOUCHAMPS, Fr. stadje, dep. Vendée, met 1720 inw.

MOUCHE, Fr. riv., valt in de Marne.

MOUCHEL, Fr. dorp, dep. Eure.

MOUCHY, Fr. dorp, dep. Oise.

MOUDANIA, zie Mundania.

MOUDON, Zwits. distr., kant. Waadt, met 6600 inw. 2. M. of *Milden*, stad in voorn. distr., aan de Broye, met het kasteel Carouge, 2400 inw., en transito handel.

MOUDAIN (DU), Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, bij den Archipel de la Recherche.

MOUCHERONS, Afr. eil. aan de kust van Benin.

MOUHET, Fr. vlek, dep. Indre, arr. le Blanc, met 1100 inw.

MOUILLAGE, kleine riv. op Guadeloupe.

MOUILLEROU, Fr. dorp, dep. Vendée, arr. Fontenay, met 1200 inw.

MOUJGHUR, O. Ind. stad, prov. Ajmeer, in de woestijn Bicamer, onder eenen Mahom. vorst. 90. 6. L. 28. 57. N. B.

MOUL (THE), Schot. kaap aan de O. kust. 16. 36. L. 60. 24. N. B.

MOUL HEAD, Schot. kaap aan de N. kust van het eil. Papa Westra. 15. 1. L. 59. 13. N. B. 2. Kaap aan de O. kust van 't Schot. eil. Pomona. 15. 12. L. 58. 52. N. B.

MOULAN, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 350 inw.

MOULBAIX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 810 inw. en likeurstokerij.

MOULD, Eng. vlek, gr. Denbigh.

MOULE, Eng. riv., gr. Devon, valt in de Towridge. 2. Baai aan de N. kust van het eil. Guadeloupe.

MOULE, dorp op 't Jonisch eil. Ithaca.

MOULIDARS, Fr. stadje, dep. Charente.

MOULIERES, Fr. dorp, dep. Dordogne, arr. Sarlet, met 1300 inw.

MOULIN, Schot. dorp, gr. Perth, met 1800 inw.

MOULINE, Fr. riv., dep. Tarn en Garonne.

MOULIN GALANT, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, arr. Corbeil; 400 inw.

MOULINS, Fr. arr., dep. Allier, dat op 42 V. M. in de 9 kantons Moulins, Lurcy le Sauvages, Bourges, les Bains, Chevagnes, Neuilly, le Real, Donspierre, le Montet en Sauvigny, 81,400 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr. en van het geheele dep., de zetel der regeringscollegiën, in een bekoorlijk oord, aan de Allier, over welke eene fraaije brug ligt, en met schoone lanen van populieren omringd, eene der aangenaamste steden van Frankrijk, met regte, breede straten en welgebouwde huizen, eene schoone openbare wandeling, *le Cours de Berry*, schoone barakken, 2 hospitalen, merkwaardig graf van den hertog van Montmorency, in de kerk van een voorm. klooster, thans een lyceüm, met eene bibliotheek; 13,600 inw., die van den handel en de voortbr. des dep., deels van de fabr. en galanteriewaren, linnen en katoen bestaan. 21. L. 46. 34. N. B.

MOULINS EN GILBERT, Fr. stad, dep. Nièvre, arr. Chinon, met 2400 inw., sergie- en linnenfabrijken.

MOULINS LA MARCHE, Fr. stadje, dep. Orne, arr. Montagne, met 900 inw.

MOULONGE (EIL.), groep kleine O. Afr. eil., in de Ind. zee. 10. 44. Z. B.

MOULS, Eng. vlek, gr. Cornwallis.

MOULSEY (OOST), Eng. buurt, gr. Surry.

MOULTON, 2 Eng. kerspelen, gr. Lincoln en Northampton. 2. N. Amer. vlek,

vlek, prov. Alabama, gr. Laurence.

MOULTONBORE NECK, N. Amer. schiereil., prov. New Hampshire, in het meer Winnipiseogee.

MOULTONBOROUGH, N. Amer. vlek in Strafford.

MOUMAL, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 950 inw.

MOUNENS, Fr. dorp, dep. Ardèche.

MOUMON, riv. in 't Fr. dep. Lot.

MOUNESSNESS, kaap aan de Z. O. kust van het eil. Unst, een der Schot. Shetland eil. 16. 44. L. 61. 3. N. B.

MOUNGWAH, O. Ind. stad, prov. Ava, aan de Irawaddy. 20. 28. N. B.

MOUNIMES, Fr. D., dep. Op. Vienne.

MOUNTAIN DEL BUCHON, N. Amer. voorgebergte aan de kust van Nieuw Californië of Nieuw Albion. 35. 21. N.B.

MOUNTAIN GREEN, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Cumberland.

MOUNT BELLEW BRIDGE, Ier. dorp, gr. Galway.

MOUNT BETHEL (UPPER en LOWER), 2 N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, met 2750 inw.

MOUNT BROWN, Austr. berg op Nieuw Holland. 155. 40. 30. L. 32. 30. 15. Z. B.

MOUNT CARMEL, N. Amer. dorp, aan de Wabash; 7 m. W. van Vincennes.

MOUNT CHARLES, Ier. D., gr. Donegal.

MOUNT DESERT, N. Amer. eil. en vlek, aan de kust van Maine, gr. Hancock.

MOUNT DILLY of *Yeshy Malay*, Ind. berg op de kust van Malabar. 93. 6. L. 12. 1. N. B.

MOUNT DROMEDARY, berg op Nieuw Holland. 167. 50. 45. L. 36. 19. Z. B.

MOUNT FELIX, steile kaap aan de N. O. kust van Afrika, aan den ingang der golf van Arabië; 13 mijlen W. N. W. van kaap Guardafui.

MOUNT GABRIEL, Ier. berg, gr. Cork.

MOUNT HOLLEY, N. Amer. stad, prov. New Jersey, gr. Burlington.

MOUNT HOPE, N. Amer. baai in het N. O. gedeelte van baai Narraganset, tusschen Tiverton en Bristol.

MOUNTIGNY, Eng. dorp in Nieuw Canada, distr. Quebeck.

MOUNT JOY, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster. 2. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Adams, met 650 inw.

MOUNT LOFTY, Austr. berg op Nieuw Holland. 156. 21. 45. L. 34. 59. Z. B.

MOUNT MAJOR, N. Amer. berg, prov. New Hampshire, aan het Z. einde van het meer Winnipiseogee. 306. 26. L. 43. 23. N. B.

MOUNT MELLIK, Ier. stad, gr. Queen.

MOUNT MORRIS, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Genesee.

MOUNT MOURNE, N. Amer. vlek, prov. N. Carolina, gr. Iredel.

MOUNT PILOT, N. Amer. dorp in W. Tenessee, gr. Summer.

MOUNT PISCAH, N. Amer. dorp, prov. N. Carolina.

MOUNT PLEASONT, N. Amer. dorp in Nieuw York, gr. West Chester, met 3150 inw. 2. Vier N. Amer. vlekken in Pennsylvanië, gr. Wagyne, Adams, Washington en Cumberland. 3. Vlek in Ohio, gr. Jefferson.

MOUNT PROSPECT, N. Amer. dorp, prov. Carolina, op Edgecumbe.

MOUNTRATH, Ier. stadje, gr. Queen.

MOUNTS BAY, groote baai in het Kanaal, aan de kust van Cornwallis, bij Penzance. Zij wordt zoo genoemd naar het land St. Michael's Mount, over Marazion. Op den top van den berg is eene kerk, en onder dezelve een scheepsdok. Bij laag water kan men van het eil. naar het vaste land gaan.

MOUNTSORRELL, Eng. D., gr. Leicester.

MOUNT STERLING, N. Amer. vlek, prov. Kentucky, hoofdpl. van 't gr. Montgomery. 2. N. Amer. dorp, prov. Indiania, gr. Crawford.

MOUNT STUART, Eng. dorp, gr. Leicester.

MOUNT TABOR, N. Amer. dorp, prov. Vermont.

MOUNT TIRZAH, N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, gr. Person.

MOUNT TOM, N. Amer. berg, prov. Massachusetts, gr. Northampton.

MOUNT VERNON, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Kennebeck; 1100 inw. 2. N. Amer. dorp, prov. New Hampshire. 3. N. Amer. stad, prov. Ohio, gr. Knox, met 1100 inw. 4. Vele kleine D. der N. Amer. Rep. dragen dezen naam.

MOUNT VITAGE, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, distr. Edgefield.

MOUNT WASHINGTON, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts.

MOUNTZION, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster.

MOUR, Afr. stad in Nubië, met eene fontein van bitter water; 60 mijlen W. van Syene.

MOURA, Port. stad, prov. Alentejo, aan de Guadiana, met 4050 inw.

MOURAO, Port. vlek, prov. Alentejo, bij de Guadiana, met 2200 inw.

MOURCOURT, Nederl. D., prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1270 inw.

MOURI, W. Afr. dorp in Foota. 6. 41. L. 10. 43. N. B.

MOURMOIRON, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, met 1160 inw.

MOURNE, Ier. riv., die uit 't meer Mourne ontspringt, en bij Lifford in de Foyle valt.

MOURNEDE, Fr. dorp, dep. Gers.

MOURON, Fr. stadje, dep. Seine en Marne, met 1400 inw. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Ardennes en Nièvre.

MOURZOUK, Afr. stad in het Z. van 't kon. Fezzan, de grootste handelplaats van 't land, en de verzamelplaats van alles, wat tusschen de N. en Z. streken gehandeld wordt, met 3 poorten en 2000 inw. 33. 21. L. 27. 28. N. B.

MOUSA, klein eil. der Shetland's.

MOUSAC, Fr. stad, dep. Op. Garonne.

MOUSCRON, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 4,890 inw.

MOUSE HARBOUR, N. Amer. haven op 't eil. St. John.

MOUSON, Fr. stad, dep. Ardennen, arr. Sedan, met 2150 inw. 49. 52. N. B.

MOUSS, Schot. riv., gr. Lanark, valt bij Lanark bridge in de Clyde.

MOUSSAC, Fr. dorp, dep. Gard.

MOUSSEL (LE), Fr. dorp, dep. Eure, arr. Evreux, met 1070 inw. 2. M. *Sorel*, Fr. dorpje, dep. Eure en Loire; 600 inw.

MOUSSIÈRES, Fr. dorp, dep. Jura.

MOUSSLEBOURGH, zie Musselburgh.

MOUSSOL, zie Mossul.

MOUSSYRE, klein O. Aziat. eil. der Kurilen, zonder water en onbewoond.

MOUSTER, Fr. D., dep. Vienne: 1100 inw.

MOUSTIER SUR DYLE of *Mousti Ceroux*, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 670 inw.

MOUSTIER, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1370 inw.

MOUSTIER SUR SAMBRE, Nederl. D., prov. en arr. Namen, met 560 inw.

MOUSTIERS, Fr. stadje, dep. Neder Alpen, arr. Digne, aan de Verdon, met 1710 inw., porselein- en aardewerkfabr.

MOUSTIQUE, een der kleine Grenadillen, in W. Indië.

MOUSUM, N. Amer. riv., prov. Maine, die ten O. van Wells in de Atl. zee valt.

MOUSWALD, Schot. dorp, gr. Dumfries.

MOUT, Turk. stad, prov. Itschil.

MOUTAHORA, eil. in de Stille Zuidzee, aan de O. kust van Nieuw Ierland. 184. 39. L. 37. 59. N. B.

MOUTAPILLAS, O. Ind. stad, prov. N. Circars.

MOUTET-AUX-MOINES, Fr. dorp, dep. Allier, arr. Moulins, met 360 inw.

MOUTHE, Fr. D., dep. Doubs; 1000 inw.

MOUTHIER-HAUTE-PIERRE, Fr. D., dep. Doubs, met vele ijzermijnen.

MOUTIERS EN TARENTAISE of M. *Salin*, hoofdpl. van 't Sard. gr. Tarentaise in Savoije, met 3500 inw., een seminarium, een gymnasium en eene zoutmijn. 2. Fr. dorp, dep. Boven Rijn. 3. M. *les Maux Faits*, Fr. vlek, dep. Vendée. 4. *Les Trois* M., Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Loudun, met 1300 inw. 5. Zie Munster.

MOUTIL, zie Motil.

MOUTLET, Fr. vlek, dep. Loire.

MOUTON, Ier. eil., gr. Galway.

MOUVEAUX, Fr. D., dep. van 't Noorden.

MOUZAIVA, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 100 inw.

MOUX, 2 Fr. dorpen, dep. Aude en Nièvre, met 600 inw.

MOUY, Fr. stadje, dep. Oise, arr. Clermont, met 1670 inw.

MOUZELLON, Fr. dorp, dep. Neder Seine, met 3050 inw.

MOUZANGAIE, stad op de W. kust van Madagascar, met veel handel op Arabië; terwijl jaarlijks 2 schepen, onder de Eng. vlag, hier goud, slaven en schildpadden, voor zijde en andere stoffen inruilen.

MOW, naam van verscheidene O. Ind. steden, waarvan de voorn. in het distr. Furukabad ligt, en Mow Shemshereabad genoemd wordt. 97. 4. L. 27. 34. N. B. 2. O. Ind. stad, prov. Allahabad, aan den W. oever der Soorjew, met katoen- en lakenfabr. 101. 23. L. 25. 57. N. B. 3. Tak van de Sone, valt in den Ganges.

MOWAH, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, distr. Suratte. 2. O. Ind. stad der Birmannen, prov. Ava, aan de Irawaddy. 21. 50. N. B. 113. 10. L.

MOWCAP, Eng. vlek, gr. Chester.

MOWI, zie Mauwy.

MOWILGUNGA, O. Ind. riv. op Ceylon, valt bij Trinconomale in zee.

MOWNA ROA, berg op Owhyhee; 13,524 voeten boven de zee gelegen.

MOXACAR, zie Mujacar.

MOXADOS, Spaan. D., prov. Valladolid.

MOXAHALA of *Jonathan's Creek*, N. Amer. riv., prov. Ohio.

MOXENTE, Spaan. stadje, prov. Valencia, met 3800 inw.

MOXHE, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 450 inw.

MOXIMO, Z. Amer. riv. in Quito.

MOXOS, groote Z. Amer. prov. van Peru, tusschen het Braz. gouv. Matto Grosso, en de Peruviaansche prov. Cuzco, Chuquitos en Santa Cruz. Het strekt zich aan beide zijden der Mamora uit, en is door dappere Nomaden bewoond. In dit land ligt het meer Rogagualo, zijnde een groote, door de Rio Beni gevormde waterplas, welke zich door 't kanaal Dela Exaltacion in de Mamora stort. Uit dit

meer ontspringen drie riv., die in de Amazonen riv. vallen, als: de Jutay, de Juruay en de Puros. De luchtsgesteldheid is heet en ongezond.

MOY, Fr. stadje, dep. Aisne, arr. St. Quentin, met 1000 inw. 2. Ier. riv. valt in Killala baai. 3. O. Ind. distr., prov. Bahar.

MOYEN DALUROSSIE, Schot. kerspel, gr. Inverness, met 1480 inw.

MOYA, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Jaen de Bracamoros, die in de Amazonen riv. valt. 2. Spaan. stad, prov. Cuença, met 2400 inw.

MOYALLEN, Ier. vlek, gr. Down.

MOYAMENSING, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Philadelphia, met 2900 inw.

MO-YANG, Chin. stad in Kiangnan.

MOYATTA, Ier. riv., valt in Bantry baai.

MOYAUX, Fr. stadje, dep. Calvados, met 1300 inw. 2. O. Ind. riv., prov. Mysore.

MOYDART, schiereil. en deel van het Schot. gr. Inverness.

MOYE, Eng. eil., Z. W. van Jersey.

MOYEN, N. Amer. riv., prov. Missouri, gr. Lincoln.

MOYENNEVILLE, Fr. dorp, dep. Somme, arr. Abbeville, met 900 inw.

MOYENVIC, Fr. dorp, dep. Meurte, arr. Château salins, aan de Seille; 1400 inw.

MOYEUVRE LA GRANDE, Fr. dorp, dep. Moezel, aan de Orne, met 1020 inw.

MOYLE, Ier. riv., valt in de Mourne.

MOYNE, Ier. riv., valt in de Clare.

MOYNUTA, Rus. stad, gouv. Wilna.

MOYOBAMBA, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Chachapoyas, valt in de Guallaga. 2. Z. Amer. distr. en hoofdpl., prov. Peru, distr. Chachapoyas. 7. Z. B.

MOYON, Fr. D., dep. Kanaal; 1200 inw.

MOYOWLA, Ier. riv., die in Lough Neagh valt, in het gr. Londonderry.

MOYRA, Ier. dorp, gr. Down.

MOYRANS, Fr. stadje, dep. Jura.

MOYS, zie Görlitz.

MOZABAD, O. Ind. distr., prov. Multan, met de hoofdplaats Mozgurrah.

MOZAMBIQUE, zie Mosambique.

MOZÉE, Nederl. D, prov. Luik, arr. Huy.

MOZET ET LES TOMBES, Nederl. gemeente, prov. en arr. Namen; 1400 inw.

MOZINA, Rus. dorp, gouv. Perm.

MOZINGEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 900 inw.

MOZUL, zie Mossul.

MOZUN, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme, met 950 inw.

MOZYR of *Mozir*, Rus. kreits, gouv. Minsk, tusschen 46. 28. en 46. 50. L. en 51. 12. en 52. 2. N. B., door de Pripetz, Plica en Otschewka besproeld, met vele moerassen en bosch. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Pripetz, met 460 inw. 46. 15. L. 52. N. B.

MQINWARI, zie Kaukazus.

MRAKOTIN, Morav. dorp, kr. Iglau.

MRI, dorp in Neder Egypte, aan den Nijl; 2 uren Z. van Faoua.

MROCZKOW, Pool. stad, waiw. Sandomir.

MROCZEM of *Mrotzen*, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, met 750 inw.

MRZEE, Rus. riv., valt 1 mijl beneden Grodno in den Niemen.

MRZYGLOD, Pool. stadje, waiw. Krakau, bij de bronnen der Wartha, met 780 inw. 2. Galicisch vlek, kreits Sanok, aan de Sau.

MSCHAGA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

MSCHENO, Boh. vlek, kreits Bunzlau, heerl. Lobes, met 1865 inw.

MSCZENOW, zie Mszczonow.

MSSEK, zie Kornhaus.

MSSENO, Boh. dorp, kreits Königingrätz.

MSTA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

MSTISLAWL, Rus. kreits, gouv. Mohilew, tusschen 48. 28. en 49. 5. 7. L. en 53. 54. en 54. 25. N. B., door de Soscha bespoeld; heeft vele bosschen en vruchtbaren grond, die veel koren, vlas, hennep en vee voortbrengt. Men telt er 25,500 inw. 2. Hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Wiochra, met 8 kerken, eene school en 4000 inw., die handwerken, eenige fabr. en handel in koren hebben. 49. 22. L. 54. 10. N. B.

MSTOW, Pool. stadje, waiw. Kalisch.

MSZCZONOW, Pool. stad, waiw. Masovië.

MTK'WARI, zie Kur.

MTZENSK, Rus. stadje, gouv. Orel.

MUAN THAI, zie Siam.

MUANCE, Fr. riv., valt in 't dep. Calvados, in de Dive.

MUAR, O. Ind. riv. van Malwa, valt in de straat van Malacca. 120. 13. L. 2. 6. N. B. 2. Gebergte in W. Perz., prov. Kerman.

MUCACEIRA, Port. eil. in den mond der Mondego, prov. Beira.

MUCARA, Z. Amer. eil. bij Terra Firma. 301. 46. L.

MUCARE, Arab. dorp, prov. Hedsjas.

MUCARES, klein W. Ind. eil. der Bahama's. 300. 46. L. 22. 13. N. B.

MUCCULLAH, Afr. stad in Abyssinië, tusschen Adowa en Antalow.

MUCDUMPOOR, O. Ind. stad, prov. Delhi.

MUCH, Aziat. distr. in Beludschistan, prov. Makran, de Z. grenzen der woestijn bevattende, eene ruime bergstreek, die echter in de dalen koren genoeg voor de nomaden voortbrengt, en, behalve in de maanden April, Mei en Junij, genoegzaam water heeft.

MUCH MARCLE, Eng. D., gr. Hereford.

MUCHAWICA, Rus. riv., gouv. Slonim, die in de Bog, en met deze in den Weichsel valt, en door een groot kanaal met de Przypiec verbonden is.

MUCHEDENT, Fr. D., dep. Ned. Seine.

MUCHEGAM, N. Amer. riv., prov. Vermont, gr. Essex.

MUCHELN, zie Michelda.

MUCHODER, Arab. dorp van Yemen, tusschen Taas en Jerim.

MUCHOO, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

MUCHOW, D. in Mecklenburg-Schwerin, ambt Neustadt, met 900 inw.

MUCHUCHIS, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada, prov. Merida, aan den oorsprong der Cama. 8. N. B.

MUCHUNDGUNGE, O. Ind. stad, prov. Bahar, met eene loodmijn. 103. 20. L. 23. 57. N. B.

MUCIDAN, Fr. stadje, dep. Dordogne, arr. Riberac, met 1200 inw.

MUCIENTE, Spaan. D. in Valladolid.

MUCILLAC, Fr. stadje, dep. Morbihan, arr. Vannes, met 1800 inw.

MUCK, klein Ier. eil. 12. 10. L. 54. 51. N. B. 2. M. of *Muke*, een der kleine Schot. Hebriden, met 250 inw. 11. 54. L. 56. 48. N. B.

MUCKAIRN, dal van 't Schot. gr. Argyle.

MUCKART, Schot. dorp, gr. Perth.

MUCKEALAH, O. Ind. stad, prov. Lahore. 90. 29. L. 32. 33. N. B.

MUCKENBERG, Pruis. vlek, regdst. Merseburg. 2. Boh. D., kreits Leutmeritz.

MUCKENSTURM of *Muggensturm*, Bad. dorp, Murgkreits, met 1120 inw.

MUCKISH, Ier. bergen, gr. Donegal.

MUCKLESTON, Eng. D., gr. Stafford.

MUCKONDABAD, O. Ind. stad, prov. Gundwana. 99. 10. L. 24. 15. N. B.

MUCKRIS (POINT), Ier. kaap aan de N. kust van Donegal; 2 mijlen W. Z. W. van Killybegs.

MUCKUD, O. Ind. vlek, prov. Lahor. 88. 37. L. 32. 22. N. B.

MUCKUDGUNGE, O. Ind. stad, prov. Bahar.

MUCKUNDNAUTH, stad in O. Ind., distr. Lamjurgh, aan den rajah van Nepaul onderworpen. 111. 36. L. 29. 28. N. B.

MUCKUNDRA, O. Ind. stad, prov. Malwah, den Mahratten behoorende. 93. 58. L. 24. 48. N. B.

MUCKWANY of *Muckwanpoor*, O. Ind. distr., tusschen 26. en 27. N. B., ten N. van Bahar, met zeer hooge bergen en goed timmerhout. Het is den rajah van Nepaul onderworpen.

MUCULLAGH ROCKS, rotsen in de Ier. baai Tralee; 1 mijl N. N. W. van het eil. Fenit.

MUD CREEK, N. Amer. riv., prov. New York, gr. Ontario. 2. N. Amer. eil.: 2 mijlen beneden Philadelphia, in de Delaware. 3. N. Amer. meer, prov. Nieuw York, gr. Steuben.

MUDA, Lomb. Ven. D., legatie Belluno.

MUDAIZON, Fr. dorp, dep. Hérault.

MUDAMUTH, O. Ind. riv. in Bengalen.

MUDAU, Bad. riv. en vlek, Main- en Tauberkreits, met 1100 inw.

MUDDER, N. Amer. riv., valt in de Connecticut.

MUDDIE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, door roovers bewoond. 22. 5. N. B.

MUDDYBROOK, N. Amer. riv., prov. Connecticut, valt in de Thame.

MUDDY CREEK, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Butler. 2. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Susquehannah. 3. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Delaware. 4. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Green, valt in de Monongahela.

MUDDY LAKE, N. Amer. meer in Op. Canada, tusschen de meren George en Huron. 2. N. Amer. meer of moeras, door hetwelk de Mississippi stroomt.

MUDDY POINT, kaap aan de W. kust van Afr. 11. 40. Z. B.

MUDDY POND CREEK, N. Amer. riv., prov. Kentucky, die N. O., beneden Vienna, in Green river valt.

MUDDY RIVER (BIG), N. Amer. riv., prov. Illinois, die Z. W. waarts, 8 mijlen boven kaap Girardeau, in den Mississippi valt. 2. *Little* M., een tak van bovengenoemde riv. 3. N. Amer. riv., prov. Louisiana, die 38 mijlen W. van den Mississippi in den Missouri valt.

MUDDOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

MUDDUNHUR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

MUDDEN, Perz. dorp in Segistan.

MUDGHA GHIRI, zie Monghir.

MUDGE (POINT), kaap aan de Z. O. kust van een eil. in de golf van Georgië, aan de kust van N. Amer. 252. 54. L. 50. N. B.

MUDGHERRYDROOG, O. Ind. stad, prov. Mysore.

MUDNISKA, Rus. dorp, gouv. Irkutsk.

MUDO MANU, *Vogel Eiland*, klein Austr. eil. der Sandwichs. 23. 34. N. B.

MUDT, zie Amorbach.

MUE, riv. in 't Fr. dep. Calvados.

MUEL, Spaan. dorp, prov. Aragonië. 2. Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine.

MUELA, Spaan. stad, prov. Aragon.

MUETTE, 2 Fr. dorpen, dep. Loiret en Seine en Marne.

MUGA, Spaan. dorp, prov. Catalonië.

MUGANAYANA, O. Ind. stad, prov. Mysore. 94. 44. L. 13. 8. N. B.

MUGDEN, zie Mukden.

MUGDRUM, eil. in de Schot. riv. de Tay.

MUGELN, NIEUW MUGELN, Saks. stadje, kreits Leipzig, met 1150 inw. en weverij. In de nabijheid ligt het dorp Oud Mugeln.

MUGERN, Port. D., prov. Estremadura.

MUGERES MOHAIR KEY of *Vrouweneters Eil.*, klein eil. in de baai van Honduras, bij de kust van Yucatan. 290. 11. L. 21. 10. N. B.

MUGG, tak van het Himalaya gebergte, die het op 109. L. en 25. N. B. verlaat, en de grenzen tusschen Bengalen en het rijk Birma maakt; vervolgens van Arakan langs de kust loopt, en met kaap Negrais eindigt.

MUGGA, Afr. stad in Abyssinië, tusschen Dexan en Antalo, met onherbergzame inwoners.

MUGGALOO, O. Ind. distr. in 't rijk Birma, prov. Cassac.

MUGGELSEE of *Michelsee*, Pruis. meer, regdst. Potsdam, met den Michelsberg bij hetzelve.

MUGGENDORF, Beij. D., Op. Mainkr.

MUGGENSTURM, zie Muckensturm.

MUGGIA NUOVA, Illyr. vlek, kreits Triest, distr. Capo d'Istria, met 1100 inw. en eene haven.

MUGGREBINEN, Arab. volksstam, ten W. van Egypte, met 30,000 ruiters. Zij staan onder verscheidene opperhoofden, die zelden gemeenschappelijk handelen. Velen van hen wonen in Caïro, waar zij zich door hunne kunstvlijt onderscheiden.

MUGHALL, Ier. eil., gr. Dublin.

MUGHESS, Afr. dorp in de groote Oasis van Egypte.

MUGHSI, Aziat. volksstam der Beludschen. 2. Aziat. dorp in Beludschistan.

MUGIA, Spaan. haven, prov. Gallicië, met 2000 inw. 2. Zie Muggia.

MUGLEY, O. Ind. bergpas, die Mysore van Carnate scheidt. 96. 51. L. 13. 10. N. B.

MUGLITZ, Saks. riv., kreits Meissen, valt beneden Pirna in de Elbe. 2. Morav. stad, kreits Olmutz; 3000 inw.

MUGNANO, Nap. stad, prov. Napels, met 3900 inw.

MUGR, Afr. dorp; 26 m. Z. van Algiers.

MUGRON, Fr. stad, dep. Landes, arr. Sever, op eenen heuvel; 1600 inw.

MUGS, zie Aracan.

MUGUL, Afr. dorp in Sennaar; 16 mijlen Z. van Sennaar.

MUHAK, W. Perz. dorp, prov. Farsistan, met oranjeappelen, citroenen, enz.

MUHEKANNEWS, zie Mohegans.

MÜHL, kleine riv., die op de Boh. grenzen ontspringt, in den Donau valt, en uit de groote en kleine Mühl bestaat, die zich bij Harlach vereenigen.

MUHLAU, Stierm. D., kr. Judenburg.

MUHLBACH, Pruis. dorp, regdst. Frankfort. 2. Tyrolsch vlek, kreits Pusterthal. 3. *Opper en Neder* M., 2 Beij. dorpen, Neder Donaukreits, met eene kopermijn en eene vitrioolhut. 4. Boh. dorp, kreits Elbogen. 5. M. of *Wald Mühlbach*, Bad. dorp, Pfinz- en Enzkreits, met 550 inw.

MUHLBACK, Tyrol. D., kreits Botzen.

MUHLBACH, 2 Fr. dorpen, dep. Boven en Neder Rijn.

MUHLBERG, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, aan de Elbe, met 2300 inw., laken-, linnen- en lederfabr. 2. Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 950 inw.

MUHLBURG, Bad. stadje, Pfinz- en Enzkreits, aan de Alb, met 720 inw.

MUHLDORF, zeer vruchtbaar Beij. landg., Isarkreits, op 12 V. M., 26,200 inw. bevattende, door de Inn, Iser en Rott bespoeld, met aanzienlijke bosschen en goede veeteelt. 2. Hoofdplaats van voorn. landg., aan de Inn, met 1300 inw., handwerken, groenteteelt en scheepvaart. 30. 12. L. 48. 4. N. B. 3. Oostenr. vlek, kreits Beneden de Ens.

MUHLENBACH, MULLENBACH (SZASSSEBES-SZEK), Hong. stoel in het land der Saksen, groot $5\frac{1}{3}$ V. M., met 15,000 inw., door de riv. de Marosch en de Albenserbergen omringd, en door de Muhlenbach bespoeld. 2. Vrije stad in voorn. stoel, aan de Muhlenbach, met 2 poorten, 2 voorsteden, 4 kerken en 4,100 inw., die meestal van den akkerbouw, wijnoogst, enz. bestaan. 41. 15. L. 45. 58. N. B. 2. Bad. dorp, Kinzigkreits, met 1370 inw.

MUHLENBERG, Pruis. dorp, regdst. Minden. 2. Brunsw. D., Weser distr.

MUHLENBURG, dorp in Mecklenburg-Strelitz.

MUHLESSEN, zie Milesen.

MUHLEN EICHSEN, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 1320 inw.

MUHLHAUSEN, Pruis. kreits, regdst. Erfurt, op 7 V. M., 33,500 inw. bevattende, deels bergachtig, en door de Werra, Unstrut en Lahne bespoeld. De grond is vruchtbaar, en brengt koren, peulvruchten, raapzaad, vlas, enz. op. Er is ook goede veeteelt, steengroeven, koper- en ijzermijnen. 2. Hoofdplaats van voorn. kreits, aan de Unstrut en Schwemmotte, met muren, wallen en grachten omringd, heeft 4 poorten, 4 voorste-

steden, 4 luth. kerken, 1 gymnasium, 3 hospitalen, 10,000 inw., vele fabr. van wollen stoffen, brouwerijen en handel in koren. 28. 9. L. 51. 13. N. B. 3. Pruis. stadje, regdst. Koningsberg, met 1000 inw. 4. M. of *Milirzko*, Boh. stad, kreits Tabor. 5. Fr. stad, dep. Boven Rijn, de voorn. fabrijkstad des dep., aan de Ill, in een vruchtbaar oord, met 6 poorten, eene fraaije hervormde kerk, een weeshuis, hospitaal, raadhuis en 6,700 inw., die velerlei fabr., looijerijen en drukkerijen hebben. 25. 7. L. 47. 50. N. B. 6. Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 760 inw. 8. Wurt. dorp, Neckarkreits, met 600 inw. 9. Twee Bad. dorpen, Zee- en Neckarkreits. 10. Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits.

MUHLHEIM, Pruis. kreits, regdst. Keulen, op 5½ V. M., 31,150 inw. bevattende, door den Rijn bespoeld, goed bebouwd, en koren, boom- en tuinvruchten, vlas, enz. opleverende. Ook is er goede veeteelt, veel hout en steengroeven. 2. M. *aan den Rijn*, hoofdplaats van voorn. kreits, aan den Rijn, met eene gierbrug, onderscheidene kerken, eene synagoge en 4000 inw., die fluweel-, lint- en tabaksfabr., brouwerijen, verwmolens, handel in wijn, scheepsbouw en vaart op den Rijn hebben. 3. M. *aan de Roer*, Pruis. vlek, kreits Dusseldorp, met 5000 inw., laken- en katoenfabr., wijn- en steenkolen handel. 4. Wurt. stadje, kreits Zwarte Woud. 5. Pruis. dorp, regdst. Trier. 6. M. of *Müllheim*, Bad. stadje, Treisamkreits, met 1700 inw. 7. Gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg; 810 inw.

MUHLHOFEN, Pruis. D., regdst. Coblenz.

MUHLINGEN (GROOT), dorp in Anhalt-Bernburg, met 720 inw.

MUHLKREITS, zie Mühlviertel.

MUHLLACKEN, Oostenr. dorp, kreits Boven de Ens, aan de Pesenbach.

MUHLSTADT, dorp in Anhalt-Köthen.

MUHLSTEIN, zie Ulrichstein.

MUHLSTURZHORN, 7000 voet hooge berg der Norische Alpen, in den Beij. Isarkreits.

MUHLTROF of *Mühltrupp*, Saks. stadje in Voigtland, met 1200 inw.

MUHLVIERTEL of *Mühlkreits*, Oostenr. kreits in het land Boven de Ens, tusschen Bohemen, het land Onder de Ens en de Traun-, Hausruck- en Innviertels gelegen, en op 62⅝ V. M., 176,100 inw. bevattende, deels door het Boh. Woudgebergte bedekt, en door den Donau, Groote en Kleine Muhl, Rottel, Aist en Naaren bespoeld. De hoogste berg is de Plockstein. De grond is slecht, en brengt naauwelijks genoegzaam koren, maar zeer veel vlas en boomvruchten voort. De veeteelt is middelmatig. De bosschen zijn zeer uitgestrekt. Er zijn vele fabr., vooral in linnen, wollen en katoenen stoffen, hoeden, leder, ijzer en ijzerdraad, glas en papier. Hij wordt in de stad Linz, het Boven en het Neder Muhlviertel verdeeld. De hoofdstad is Linz.

MUHR, zie Mur.

MUHRAGAON, O. Ind. vlek, prov. Gurwal.

MUHRINGEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, ambt Horb, met 950 inw.

MUHSI, distr. van het rijk van Palembang op het O. Ind. eil. Sumatra, door de riv. Muhsi bespoeld.

MUICK, Schot. riv., gr. Aberdeen.

MUIDEN, Nederl. stadje in N. Holland, kwart. Amsterdam, aan den mond der Vecht in de Zuiderzee, en door welker sluis het geheele land om Amsterdam, onder water kan gezet worden. Zij heeft 1 slot, door FLORIS V. gesticht, en vooral door P. C. HOOFT merkwaardig; 2 kerken en 1000 inw., die van de zoutkeeten en visscherij bestaan. Aan den mond der haven is eene vuurbaak. 22. 44. L. 52. 19. N. B.

MUIDERBERG, Nederl. dorp, bij 't stadje Muiden, met een fraai joden kerkhof en eenen bekenden echo.

MUIDERZAND, hoogte in de Zuiderzee, die bij Muiden begint, en zich in verscheidene bogten, tot aan Amsterdam uitstrekt.

MUIK, zie Muck.

MUILKERK, Nederl. buurt, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, bij Dussen behoorende.

MUIRAVONSIDE, Schot. D., gr. Stirling.

MUIRHOUSE of *Murroes*, Schot. D., gr. Forfar, met 800 inw.

MUIRKIRK, Schot. dorp, gr. Air.

MUISEN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 1260 inw. 2. Nederl. D., prov. Limburg; 100 inw.

MUIZEN, drie kleine eil. aan de N. kust van 't Eng. eil. Anglesey.

MUJA, zie Muggia.

MUJACAR of *Moxacar*, Spaan. vlek, prov. Granada, met 2000 inw.

MUJACO, kon. in de binnenlanden van Afr., ten N. van Anziko.

MUJAXAR, zie Mujacar.

MUJERABAD, O. Ind. stad, prov. Mysore.

MUJIA, zie Mugia.

MUJU, Braz. riv., prov. en gouv. Para, valt in de baai van Para en de riv. der Amazonen. 1. 33. Z. B.

MUK,

MUK, klein Schot. eil., nabij Mull.

MUKATERA, Arab. vesting, lands. Yemen.

MUKDEN, Chin. gouv. van de Mandschury, hetwelk de geheele prov. Leatong en eenige distr. der Mandschury bevat. Het is tusschen Kortschin, Kirin, Korea, de Geele zee, de golf van Leatong, den grooten muur en Peking, of tusschen 136. 47. en 142. 30. L. en 38. 58. en 42. 50. N. B. gelegen, en bevat 668,000 inw. Het is zeer bergachtig, en heeft in het N. O. de Tschang-Pechan, die altijd met sneeuw bedekt is, en als een heilige berg wordt aangemerkt. Het uiteinde der bergen is eene landtong, die de Engelschen het Regents Zwaard en welks punt zij kaap Charlotte noemen, en welke landtong de golf van Pe-tcheli van die van Leatong scheidt. Ook het W. gedeelte heeft eenige berggroepen, die tot aan den grooten muur loopen. De voorn. riv. is de Leaho of Leao in het midden Sira Muren genoemd, met de Tielin-pira, Fanuo-Pira, Yamschimu-Pira, Yulu-Pira en Hunuhu-Pira. Kustriv. zijn de Nimyuen-Pira, Siaho-Talinho, Talinho, Hiomyao-Liquantun- en Pili-Pira, Siajo-Yuen en Tajangho, welke in de Hoanghai of Geele zee uitloopen. De luchtsgesteldheid is gematigd, doch ongezond. De grond is vruchtbaar, en vrij beter bebouwd dan elders. Hij brengt tarw, gerst, gierst een weinig rijst, velerlei tuin- en boomvruchten, Eur. boomvruchten en zelfs katoen, timmer- en brandhout voort. In de bergen is koper en ijzer. Van fabr. weet men niets. Aan het hoofd der regering is een onderkoning, die eigenlijk de opperstadhouder der geheele Mandschury is. Vele steden zijn hier met palissaden, in plaats van met muren omringd; doch allen slecht bevolkt. De inw. zijn slechts herders en hebben landbouw, handwerken en handel. 2. M., bij de Chinezen, *Chinyang*, hoofdstad van voorn. gouv., zetel des onderkonings, het geregtshof, enz.; op eene hoogte, aan de Hunuhu-Pira, met muren omringd, bestaat uit twee deelen: de binnenstad, met eenen bijzonderen muur, het paleis des keizers en der eerste staatsdienaren, en de buitenstad, die de woningen der handwerkers bevat. Bij de poorten vindt men de heerlijke grafsteden der keizerlijke familie, die zeer zorgvuldig onderhouden worden, en onder bijzondere mandarijnen staan. De lucht is er zeer gezond en het getal der inw. is vrij slecht. 141. 20. L. 41. 51. N. B.

MUKHUR, gebergte O. in Perzië.

MUKRAT, Rus. distr., prov. Awchasië.

MUKRAN, zie Macran.

MULANKA, Rus. riv., gouv. Perm.

MULATAS, groep kleine Amer. eil., bij de landëngte van Dariën. 9. 35. N. B.

MULATRE (POINT), kaap op het eil. St. Domingo, aan de O. kust. 316. 29. L. 15. 25. N. B.

MULAYNE, O. Ind. stad, prov. Oude. 297. 36. L. 27. 4. N. B.

MULAZZANO, Sard. stad in Piëmont, prov. Mondovi, met 2250 inw.

MULBERRY, N. Amer. eil., prov. Florida. 2. Klein N. Amer. eil., prov. Virginië, in de St. James riv. 301. 14. L. 37. 6. N. B.

MULCABOOR, O. Ind. stad, prov. Berar, aan de Nulgunga. 93. 54. L. 20. 52. N. B.

MULCEY, Fr. dorp, dep. Meurte.

MULCHEE, O. Ind. riv. in Nepaul.

MULDAU, zie Moldau.

MULDE, Saks. riv., die op het Erzbergte ontspringt, en bij Anhalt-Dessau in de Elbe valt.

MULDEN, zie Moudon.

MULDENHAMMER, Saks. dorp in het Voigtland, ambt Plauen.

MULEQUES (ISLAS DE LOS), 3 kleine Z. Amer. eil. in de Rio de la Plata.

MULESCHI, een der Sooloo eil., Z. van Kayayan.

MULGRAVES HAVEN, zie Sakutal.

MULGRAVES EIL., groep van de Marshalls eil., welke volgens MARSHALL, zich O. en W., ongeveer 75 mijlen ver uitstrekken, en wel van 5. 58. N. B. en 189. 48. L. tot 6. 29. N. B. en 188. 56. L. ARROWSMITH heeft 1 graad meer in lengte. 2. Eil. aan de N. W. kust van Amer. 237. 37. L. 59. 34. N. B.

MULHARA, O. Ind. stad, prov. Allahabad. 97. 41. L. 25. N. B.

MULHAUSEN, zie Muhlhausen.

MULHEIM, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Starkenburg, aan de Main, met 820 inw. 2. Zie Muhlheim.

MULKA, Arab. stad in het land der Wachabiten.

MULKAMAROOR, O. Ind. plaats, prov. Mysore.

MULKAN, O. Ind. stad, prov. Lahore.

MULL, voorheen *Dreolen*, Schot. eil. der Hebriden, van eene onregelmatige gedaante, met een vochtig klimaat, bergachtigen en zeer vruchtbaren grond. Men vindt er schoone gezigten, goed vee, vele schapen, schoone paarden en eenige steenkolenmijnen. Het is verdeeld in de 3 kerspelen Kilprichen, Kilninian en Torosay. Het voorn. dorp is Tobermory. De weinige ruïnen en Deensche oudheden zijn schoon; 9000 inw.

inw. 11. 46. L. 56. 30. N. B. 2. *Sound of* M., Schot. zeestraat tusschen het eil. Mull en het vaste land van de gr. Argyll en Inverness. In het midden ligt het eil. Kerrara. 3. M. of *Galloway*, zie Galloway. 4. M. of *Kinho*, Z. punt van het eil. Ilay. 11. 37. L. 55. 40. N. B.

MULLA, riv. in Wallis, gr. Montgomery, valt in de Severn.

MULLAGHCARN, Ier. berg, gr. Tyrone.

MULLAHA, Ier. berg, gr. Leitrim.

MULLAHPORE, O. Ind. stad, prov. Oude, 99. 2. L. 27. 40. N. B.

MULLANGOOR, O. Ind. distr. en stad, prov. Hyderabad, met handel. 96. 52. L. 18. 12. N. B.

MULLAVILLY, O. Ind. stad, prov. Mysore.

MULLAYCOTA, O. Ind. stad, prov. Malabar.

MULLDORF, zie Mühldorf.

MULLEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 650 inw.

MULLENBACH, zie Mühlenbach.

MULLENBORN, Pruis. D., regdst. Trier.

MULLEN, Amer. baai aan de kust van Yucatan. 288. 29. L. 18. 15. N. B. 2. N. Amer. eil. in de golf van Mexico, bij O. Florida. 28. 1. N. B.

MULLET, Ier. schiereïl., gr. Mayo.

MULLHAUSEN, Waldeksch dorp, ambt Diemel.

MULLHEIM, zie Mühlheim, No. 5.

MULLICO HILL, N. Amer. dorp, prov. New Jersey.

MULLICUS, N. Amer. riv., prov. New Jersey, valt in Little Egg harbour.

MULLIGAUM, O. Ind. stad, prov. Khandeish, met een merkwaardig fort en handel. 92. 10. L. 20. 31. N. B.

MULLINEN, Zwits. stadje, kanton Bern.

MULLINGAR of *Molingar*, Ier. hoofdst. van het gr. Westmeath, aan het kon. kanaal, met 5,000 inw., die eenen aanzienlijken handel hebben.

MULLION, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

MULLONCHERY, zie Molachery.

MULLREA, Ier. berg, gr. Mayo.

MULLROSE of *Mühlrose*, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, aan het Wilhelms- of Mullroser Kanaal, dat de Oder en Spree vereënigt, met 1050 inw.

MULLUNGUR, O. Ind. distr., prov. Hyderabad; behoort den Nizam.

MULLUVIA, Afr. riv., die op den Atlas ontspringt, de rijken van Algiers en Marokko van een scheidt, en op 15. 14. L. 34. 55. N. B. in de Middell. zee valt.

MULLWITZ, Pruis. D., regdst. Oppeln.

MULNAPOOR, O. Ind. stad, prov. Oude.

MULOFSKY, kaap op het Jap. eil. Sachalië, op 47. 58. N. B.

MULROY, baai aan de N. kust van 't Ier. gr. Donegal; 2 mijlen W. van Lough Swilly.

MULPITTE, D. op 't O. Ind. eil. Ceylon.

MULSANUE, Fr. dorp, dep. Sarte.

MULSEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsberg. 2. *Hohen* M., *St. Nicolai en St. Jacob*, Saks. fabrijkdorp, kreits Erzgebergte, met 1000 inw., linnen- en wolfabrijken.

MULSOU, dorp in Mecklenb.-Schwerin.

MULTAPETTY, O. Ind. stad, prov. Berar, behoort den rajah van Nagpore. 96. 12. L. 22. 29. N. B.

MULTAN, landschap in Afghanistan of O. Perzië, het Z.O. gedeelte des rijks, tusschen Indostan, Beludschistan en het lands. Afghanistan, of tusschen 88. 3. en 91. 24. L. en 27. 55. en 33. 5. N. B. gelegen, en 1926 V. M. beslaande. Het geheele land is genoegzaam vlak, en alleen aan de grenzen, door een gedeelte van het Salomons gebergte, bezet. Het wordt geheel door den Indus doorstroomd, die hier de Gomel, Rina, enz. ontvangt; terwijl hier tevens de Khenab en de Gharra den Punschnud vormen. In den omtrek der riv. is de grond vruchtbaar en goed bebouwd; anders dor, woest, en voor mensch en vee onbewoonbaar. De groote woestijnen zijn ten O. van de Gharra en Buhawalpur en ten O. van den Indus in Leja. De luchtsgesteldheid is als in Hindostan. De landbouw is de voorn. tak van bestaan, en levert rijst, gierst, tarw, gerst en eenige peul- en tuinvruchten; vervolgens katoen, indigo en betel. Boomvruchten vindt men alleen aan de W. zijde van den Indus, en aan de O. zijde Ind. vruchten, als: dadels, kokosnoten, enz. Bosschen van belang zijn er niet. Op de oasen der woestijnen groeit gras, dat echter des zomers verdort. Er is weinig eetbaar wild, maar zeer vele roofdieren, als: tijgers, luipaarden, tijgerkatten, jakhalzen, hyena's, enz.; ook wilde ganzen, korhoenders, kwartels, enz. Verder drommedarissen, rundvee, schapen en geiten. De paarden zijn slecht, en worden algemeen door ezels vervangen. De Hindo's hebben veel melkerij en zijn zeer goede boeren. De weinige Beludschen zijn zwervend, en de Afghanen hebben landbouw en veeteelt. Er is bij Multan een weinig zijdeteelt. Aan de O. zijde van den Indus heeft men alle zeden en gewoonten der Hindo's, die het grootste deel der bevolking uitmaken. Verder zijn er Beludschen, Afghanen en Perzen. De prov.,

aan de O. zijde van den Indus, zijn aan Afghanistan onderworpen, en worden door stadhouders van dit rijk bestuurd; doch velen schijnen onafhankelijk te zijn. Voor het overige hebben deze oorden, door de onderscheidene onlusten, veel geleden. Het land wordt in 5 prov. verdeeld. 2. Prov. in het midden van Afghanistan, door de Khenab en Rawi bespoeld, aan welker oevers de grond alleen vruchtbaar is; terwijl het overige onbewoond is. De stadhouder is een erfelijk vorst, die den titel van nabob voert. Zijne krijgsmagt bestaat uit 2000 man en 20 stukken geschut. 3. Hoofdstad van voorn. landschap en prov., zetel van den nabob, in eene vruchtbare vlakte, niet ver van de Khenab, met eenen muur van 40 à 50 voeten hoog omringd, met eene citadel op eene hoogte, vele moskeën en grafsteden, torens, eenen tempel der Hindo's, naauwe straten en huizen van 2 à 3 verdiepingen, door Mahomedanen en Hindo's bewoond. De fabr. van chits, tapijten en zijden stoffen zijn zeer beroemd. Ook heeft zij aanzienlijke zijdeteelt en eenigen handel; echter alles minder dan voorheen, daar zij vooral bij de veroveringen van 1806 en 1818 veel geleden heeft. 89. 13. L. 30. 35. N. B. 4. O. Ind. lands., prov. Nepaul, eigenlijk slechts het eenigste overgebleven distr. van Multan, dat aan O. Perzië is overgegaan, tusschen Ajmeer, Guzeratte, Cutch en Afghanistan, of tusschen 86. 35. en 89. 3. L. en 24. 10. en 25. 30. N. B. gelegen, en 190 V. M. groot. Het is een bijna onbekend land, dat genoegzaam geheel uit eene zandwoestijn bestaat, en geene riv. als de Mouroo en Paskur, en dus gebrek aan water heeft. De inw. bestaan meestal uit ruwe en wilde Beludschen, waarvan men rekent dat hier 12,000 familiën rondzwerven. Op de oazen wonen eenige Rajpoten en Jauts, die landbouw drijven. Het land wordt in twee deelen verdeeld. De hoofdstad is Pareenugger. 5. De woestijn van Multan, alleen door zwervende Beludschen, onder hunne vorsten, bewoond.

MULTAUN, O. Ind. stad, prov. Agra.

MULTNOMAH RIVER, groote N. Amer. riv., die Z. waarts in de Columbia valt, op 23 mijlen afstands van den mond der laatste. Deze heeft eene goede diepte en vrij sterken stroom; doch verder is er weinig van bekend. 255. 27. L. 45. 28. N. B.

MULVIA, Afr. riv. in Algiers, prov. Maskara.

MULWAGUL, O. Ind. sterkte, prov. Mysore. 96. 11. L. 13. 10. N. B.

MUMBLES-POINT, Eng. kaap in Wallis, gr. Glamorgan.

MUMBOS, woest O. Afr. volk in de binnenlanden van Mosambique, met hetwelk de Port. dikwerf nadeelige en bloedige gevechten gehad hebben.

MUME, riv. in 't Fr. dep. Orne.

MUMIENFELD, zie Dschize.

MUMINABAD, W. Perz. distr., prov. Chusistan.

MUMLING, Beij. riv., Neder Mainkreits, valt bij Obernburg in den Main.

MUMLISWYL, Zwits. dorp, kanton Solothurn, met 900 inw. en ijzermijnen.

MUMMELSEE, zeer diep meer op den Bad. berg Seekopf.

MUMPELGARD, zie Mompelgard.

MUMMENDORF, dorp in Mecklenburg-Schwerin.

MUN, O. Ind. riv., prov. Berar. 2. Chin. stadje in Ladak of Klein Tibet.

MUNARA, O. Perz. stad, prov. Laghnam.

MUNCAH, O. Ind. stad, prov. Agra.

MUNCEY, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 1420 inw.

MUNCEY CREEK, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 1000 inw. 2. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Susquehannah. 3. N. Amer. gebergte, prov. Pennsylvanië.

MUNCH-AURACH, Beij. stadje, Op. Mainkreits, met 1160 inw., linnen- en hoedenfabr.

MUNCHEBERG, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, met 1470 inw. 2. Beij. landg., Op. Mainkreits, op ruim 4 V. M., 16,000 inw. bevattende; heuvelachtig, doch ook met vele kleine dalen en vlakten, wordende door de Saale, Pulsnitz en Selbitz bespoeld; met goeden landbouw, veeteelt en vele delfstoffen. 3. Hoofdplaats van voorn. landg., aan de Pulsnitz, met 1660 inw.

MUNCHEHOF, Brunsw. D., kreits Seesen.

MUNCHEN, Beij. landgerigt van den Isarkreits, op ruim 13 V. M., 18,050 inw. bevattende, en alwaar men de Dachauermoos, het koningspark en eenen middelmatigen grond vindt, die door de Isar en Wurm bespoeld wordt, en goede weiden, veel hout, maar weinig landbouw heeft. 2. Hoofdstad van het kon. Beijeren, verblijfplaats van den koning en der hooge ambtenaren, in eene vlakte, tusschen den Isarberg en Galgenberg, aan den linker oever van de Isar, door eene gracht omringd, met 7 poorten, 6 voorsteden, en groote opene pleinen. Zij is in 4 wijken verdeeld, die wel niet alle regelmatig zijn aangelegd, doch, over het algemeen, bree-

de straten en vele schoone huizen hebben; terwijl geheel Munchen tot eene der fraaiste steden van Duitschland behoort. De voorn. gebouwen zijn: het koninklijk paleis, een meesterstuk der bouwkunde, met de heerlijke Maximiliaansche galerij; de hofkapel en de schatkamer; het Max paleis, de hertogelijke tuin, het oude hof, het Wilhemspaleis, het gebouw van de akademie der wetenschappen, de nieuwe munt, het ministerie van binnenlandsche zaken, de nieuwe en oude schouwburg, het raadhuis, het landschapsgebouw, de manegie, de 2 kazernen, enz. Onder de 22 kerken munten uit: de Vrouwen kerk met 30 altaren, en het beroemde graf van keizer LODEWIJK van Beijeren; de hofkerk, de Theatiner en de Peter kerk, enz. Verder heeft zij een' bisschop en het geestelijk bestuur; de koninklijke munt, archiven, enz.; eene akademie der wetenschappen, met eene hof- en centraal bibliotheek van 400,000 boekdeelen en 8,500 handschriften; een museüm der natuurlijke historie, den botanischen tuin, sterrenwacht, muntkabinet, de koninklijke akademie der kunsten, met eene inrigting tot onderwijs en 4 scholen; de koninklijke galerij van schilderijen, het kabinet der handteekeningen, platenkabinet, verscheidene bijzondere kunstverzamelingen en de hofkapel. Verder het koninklijk collegie, in een lyceüm, gymnasium, progmansium, primur instituut en reaalschool verdeeld, en waarmede het philologisch instituut in betrekking staat. Het koninklijke pages-instituut, het kadetten corps, met 160 kweekelingen en 14 professoren; de veeartsenij-school, de school voor landärtsen, het opvoedings instituut voor studerende jongelingen, de vrijdagscholen voor mannen en vrouwen afzonderlijk; het Maximiliaansch instituut voor adelijke dochters, het grieksche instituut, de leesbibliotheek, een gezelschap voor de landbouwkunde; en onder de gestichten van weldadigheid: het algemeen koninklijk ziekenhuis, met 54 zalen; het Joseph's en H. Geest hospitaal, twee leprozen huizen, armhuis, ziekenhuis voor militairèn, krankzinnigenhuis, vondelings- en kraamvrouwenhuis, weeshuis, werkhuis, gevangenissen, een groote schouwburg, een klein museüm, harmoniën, concerten, enz. en 60,000 inw., die fabr. van chits, katoen, goud- en zilverdraad, zijde, papier, laken, chocolaad, handschoenen, penseelen, lak, rijtuigen, meubels, degenklingen, likeuren, speelkaarten, poeder, stijfsel, spiegels, galanteriewaren, enz., looijerijen, klokkengieterijen, azijnstokerijen, potaschziederijen, steendrukkerijen, verzendingshandel en handel in het klein drijven. Er zijn welbezochte week- en jaarmarkten en fraaije wandelingen. 29. 14. L. 48. 8. N. B.

MUNCHENBERNSDORF, dorp in Saksen-Weimar, met 900 inw. en fabr.

MUNCHENGRÄTZ, zie Hradifstie.

MUNCHHAUSEN, Keur-Hes. vlek, prov. Opper Hessen, met 700 inw.

MUNCHHOF, Boh. D., distr. Ellbogen.

MUNCHINGEN, Wurt. D., Neckarkr.

MUNCKLEVERSDORF, ambt in Holstein-Oldenburg, met 3 dorpen.

MUNCHRODEN, Beij. dorp, Rezatkreits.

MUNCHWEIER, Bad. D., Kinzigkreits.

MUNCHWEILER, Beij. D., Rijnkreits.

MUNCHWILER, Zwits. D., kant. Bern.

MUNCIFAI, Boh. stadje, kr. Rakonitz.

MUND, Turk. Aziat. stad in Natolië, prov. Itschil. 2. Zie Mondi.

MUNDA, zie Monda.

MUNDANIA, Turk. Aziat. stad in Natolië, sands. Brusa, met eene haven.

MUNDATAFAL, O. Ind. stad, prov. Khandeish, op een eil. der riv. Nerbudda, den Mahratten behoorende. 94. 3. L. 22. 25. N. B.

MUNDAUNEE, O. Ind. riv., prov. Gurwal.

MUNDEL, zie Gorry Mundela. 2. Riv. in den Beij. Op. Donaukreits.

MUNDELFINGEN, Bad. D., Zeekreits.

MUNDELLSVILLE, N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Shenandoa.

MUNDELSHEIM, Wurt. dorp, Neckarkreits; 1420 inw. en veel wijnbouw.

MUNDEN, Han. ambt, vorst. Göttingen, aan de O. zijde van den Weser, tusschen de Werra en Fulda, met 13,650 inw. 2. Hoofdpl. van voorn. Han. ambt, aan de zamenvloeijing der Werra en Fulda, in een schoon oord, met muren en torens omringd, 3 poorten, eene voorstad, 3 kerken, een hospitaal, een ambtshuis, het oude slot (thans een pakhuis), eene harmonie (thans de beurs), en 4,510 inw., die fabr. van tabak, snuif, hoeden, linnen, kousen, papier, leder, brouwerijen, azijnstokerijen en veel scheepvaart hebben, daar Munden het stapelregt en de bijzondere scheepvaart op de Fulda tot aan Kassel heeft. Er zijn ook kolen- en aluingroeven. 51. 27. N. B. 3. Waldeksche stad, ambt Risenberg, aan de Orka.

MUNDENHEIM, Beij. dorp, Rijnkreits.

MUNDER, Han. stad, vorst. Calenberg, aan de Hamel, met 1470 inw.

MUNDERAR, O. Ind. distr. der Afghanen, prov. Kabul. 35. N. B., met de hoofdstad Chuganserai

MUNDERKINGEN, Wurt. stad, Donaukreits, met 1620 inw. en fabr. 27. 19. L. 48. 16. N. B.

MUNDESSOR, O. Ind. distr., prov. Malwah, tusschen 24. en 25. N. B., met de riv. Chumbul. De voorn. steden zijn: Soonel en Parkundy. 2. Hoofdstad van dit distr., met muren en torens omringd. 92. 39. L. 24. 6. N. B.

MUNDI, O. Ind. vorst., prov. Lahore, met ijzer- en steenzoutgroeven. De hoofdstad met 1000 huizen.

MUNDINGEN, Bad. dorp, Treisamkr.

MUNDLAH, O. Ind. vlek, prov. Gundwana, aan de Nerbuddah. 22. 45. N. B.

MUNDO, Spaan. riv., prov. Gallicië.

MUNDOO, bergachtig O. Ind. distr., prov. Malwah, met de hoofdstad op eenen hoogen berg, thans een puinhoop. 92. 54. L. 22. 23. N. B.

MUNDUIM, O. Ind. stad, prov. Mysore. 94. 50. L. 12. 31. N. B.

MUNEBREGO, Spaan. D., prov. Aragon.

MUNERA, Spaan. D., prov. La Mancha.

MUNEVILLE LA BINGARD, Fr. stad, dep. Kanaal, met 1600 inw.

MUNFORDVILLE, N. Amer. vlek, prov. Kentucky, aan de Green.

MUNGER, Javaansch stadje, lands. Matarem.

MUNGLORE, stad der Afghanen, prov. Kabul, distr. Sewad. 34. 13. N. B.

MUNGO (ST.), Schot. D., gr. Dumfries.

MUNGRA, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

MUNGRECOTA, O. Ind. plaats op de kust van Malabar.

MUNGROWLEE, O. Ind. plaats, prov. Malwah.

MUNGSUN, Chin. vesting, in Yunnang.

MUNGULHAUT, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Rungpore, met veel handel. 107. 6. L. 25. 59. N. B.

MUNGULORE, zie Munglore.

MUNGULWARA, O. Ind. stad, prov. Bejapoor, den Mahratten behoorende.

MUNGUR, O. Ind. pl., prov. Gurwal.

MUNGUT, O. Ind. gebergte in Assam.

MUNICHES, Z. Amer. dorp in Quito, prov. Mainas.

MUNIESSA, Spaan. D., prov. Aragon.

MUNIPOOR, O. Ind. stad, rijk Birma, met palissaden omringd en een fort.

MUNK ZWALM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 890 inw.

MUNKACZ, zie Mongatsch.

MUNKHOLM, zie Drontheim.

MUNLIN, N. Amer. riv. in Neder Canada, die in den St. Laurenz valt, 14 mijlen beneden het eil. Orleans.

MUNLOCHY, Schot. dorp, gr. Ross, aan de N. kust der frith van Moray.

MUNNERSTADT, Beij. stadje, Neder Mainkreits, met 1400 inw.

MUNNIPORE, O. Ind. stad in het rijk Birman, prov. Cassay.

MUNNOKRA, O. Ind. riv. in Nepaul.

MUNO, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 1030 inw. en zaagmolens.

MUNNOOR, O Ind. stad, prov. Malabar.

MUNREE, Ier. riv., valt in Tullaghan baai. 55. 5. N. B.

MUNROE of *Southfield*, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Oranje, met 2570 inw.

MUNSA, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg.

MUNSCHWITZ, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt.

MUNSINGEN, Wurt. stadje, Donaukr. 2. Zwits. dorp, kanton Bern. 3. Bad. dorp, Treisamkreits.

MUNSLOW, Eng. dorp, gr. Salop.

MUNSO, Zweed. eil. Stokholms-län.

MUNSTER, Pruis. regdst., prov. Westfalen, hetwelk het nederstift Munster, de gr. Tecklenburg en verscheidene heerl. bevat, tusschen ons vaderland, Hanover, Minden, Arensberg, Dusseldorp en Kleef gelegen, en op $128\frac{1}{2}$ V. M. 353,300 inw. tellende. Het is in 10 kreitsen verdeeld. De hoofdplaats is Munster. 2. Kreits in voorn. regdst., op 13 V. M. 46,870 inw. bevattende, door de Ems bespoeld, die hier de Werse en Aa ontvangt, en slechts met eenige weinige heuvels bedekt; verder met vele heiden, waaronder de Wittlers, Hollinger, Gelmersch en Boekhornsche heiden de grootste zijn. Landbouw, veeteelt en garenspinnerij zijn de voorn. takken van bestaan. Hier begint het Munstersche kanaal, dat naar de Vecht loopt, en met de Ens en Lippe zal vereenigd worden. 3. Pruis. hoofdstad van voorn. regdst. en kreits, aan de Aa, de zetel der onderscheidene regerings-collegiën en eens bisschops; met wallen en muren omringd, waarvan de meeste in wandelingen herschapen zijn, en in 7 kerspelen verdeeld. Zij heeft 6 poorten, een schoon kasteel op de plaats der citadel *de bril*, 3 parochiën en 18 kloosterkerken (waarvan de dom, de kapel van het graf van den oorlogzuchtigen bisschop BARENT VAN GALEN, en de Lambertskerk, de 3 ijzeren korven, waarin JAN VAN LEIJDEN, met zijne beide aanhangers, zijn opgehangen, bevat), verscheidene hospitalen en armhui-

huizen, een seminarium voor priesters, 3 gymnasiën, eene veeärtsenijschool, eene teekenschool, eene snijkamer, eene openbare bibliotheek, een stadhuis, met vele oudheden en 18,260 inw., die linnen en wollen stoffen weven, de noodige handwerken, doch geene eigenlijke fabr. hebben; maar handel in wijn, linnen en wollen stoffen drijven (Vrede van 1648). 25. 16. L. 51. 58. N. B. 4. Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 800 inw. 5. M. *am Stein*, Pruis. dorp, regdst. Coblentz. 6. M. *im Mainfeld*, Pruis. stadje, prov. Neder Rijn, met 800 inw. 7. Zwits. D., kant. Wallis, met vlas en koren. 8. M. *in Aargau*, Zwits. D., kant. Lucern. 9. Wurt. D., Jaxtkreits. 10. M. *in Granfelden*, Zwits. dorp, kanton Bern, in het Münsterthal, met 500 inw. 11. Nas. dorp, heerl. Runkel, met 720 inw. 12. Gr. hert. Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 500 inw. 13. M. *in Gregoriënthal*, Fr. stad, dep. Boven Rijn, in het vruchtbare Munsterthal, met 450 inw., ijzersmederijen en katoenfabr. Zie verder Munsterthal. 14. De Z. W. prov. van Ierland, tusschen Connaught, Leinster en de zee, of tusschen 7. 12. en 10. 40. L. en 51. 19. L. en 53. 9. N. B. op bijna 389 V. M. in de 8 gr.: Clare, Kerry, Limerick, Cork, Tipperary en Waterford, 1,371,000 inw. bevattende. Men zie verder de gr. 15. Zie Borselen.

MUNSTERBERG, Pruis. kreits, regdst. Reichenbach, op 5 (volgens VON SACK 8) V. M. 16,780 inw. bevattende, door eene bergketen, die 3 mijlen lang is, doorsneden, en door de Ohlau bespoeld. Behalve eenige zandheuvels, is er vrij goede kleigrond, welke goede tarw, aardappelen, vlas, boomvruchten veel hop en hout voortbrengt. 2. Hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Ohlau, slecht gebouwd, met muren, 4 poorten, 1 voorstad, 4 kerken, 1 kapel en 2500 inw., die fabr. van fluweel, manchester, wollen stoffen, linnen en laken, branderijen en bierbrouwerijen hebben.

MUNSTER-BILSEN, zie Bilsen.

MUNSTER GELEEN en WINTERAKEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 450 inw.

MUNSTERDORF, Deen. D., hert. Holstein.

MUNSTEREIFEL, Pruis. stadje, regdst. Keulen, met 1440 inw.

MUNSTERHAUSEN, Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 1200 inw.

MUNSTEROL, zie Montreuil.

MUNSTERTHAL, dal in 't Fr. dep. Boven Rijn, eene schoone landstreek, door hooge en zoo ver mogelijk bebouwde bergen omringd, waarvan de Potabu zich ongeveer 2850 voeten verheft. De inw. bestaan van het katoenspinnen, het vervaardigen van *kirschwasser* en bijzonder ook van de veeteelt. De Munstersche kaas is beroemd. 2. Zwits. dal in Graauwbunderland, tusschen Boremo en Engadin, langs den Rijn, door hooge bergen ingesloten, met ijzermijnen en ongeveer 1500 inw., die van de veeteelt bestaan. Het maakt een distr. van 5 kerspelen uit, waarvan St. Maria de hoofdpl. is. 3. Zie Moutiers. 4. Bad. dorp, Kinzigkreits. 5. Bad. dal, Treisamkreits, met 2470 inw.

MUNSTERWALDE, Pruis. dorpje, regdst. Mariënwerder, met 400 inw.

MUNSTERDAM, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Winschoten, volkrijk, doch zonder kerk.

MUNTE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gend, met 750 inw.

MUNTZHAUSEN, MARNACH, REULER en RODER, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch; 600 inw.

MUNTERLONEY MOUNTAINS, Ier. bergen, gr. Tyrone; 3 mijlen Z. O. van Strabane.

MUNTIMI, Sicil. stad, prov. Saragossa.

MUNTESCHA, Turk. Aziat. sandschakat in Natolië, aan de Middell. en Egeïsche zeeën, welke laatste hier de golven van Stankhio (Kos), van Symi (Donidi), van Makri (Glaukus) vormt; zeer bergachtig, doch met vele vruchtbare oorden aan de kust, en schoone dalen in het binnenland, die door onderscheidene kustriv., als: de Kabbeh, Andraki, enz. bespoeld worden. Nog ziet men in de inw. de oude, sterke Kariërs. Het land is nog niet algemeen bekend. 2. Stad in voorn. sandschakat, waarschijnlijk thans een puinhoop, daar zij op de kaart van KINNEIR niet meer gevonden wordt.

MUNTSHAUSEN, zie Muntzhauzen.

MUNZBACH, Oostenr. vlek, land Boven den Ens, Mühlviertel.

MUNZBERG, Brunsw. D., stadsgebied.

MUNZENBERG, Keur-Hes. stadje, prov. Hanau, met 100 huizen.

MUNZESHEIM, Bad. dorp, Pfinz- en Enzkreits, aan de Krain, met 1000 inw.

MUNZFELDEN, Nassausch dorp, ambt Limburg, met 1030 inw.

MUNZKIRCHE, Oostenr. dorp, Innkreits, met 600 inw.

MUONIO, groote riv. van Lapland, die uit een meer, tusschen de bergen, op 69 N. B. ontspringt, en in de Tornea valt, en tot grenzen verstrekt tusschen Rusland en Zweden.

MUONIONISKA (OPPER en NEDER), 2 Rus. dorpen aan de Muonio; 50 mijlen N. van Tornea.

MUOTTA, Zwits. dal en dorp, kanton Schwytz.

MUPBERG, dorp in Saksen Coburg.

MUR, Fr. stadje, dep. Noordkusten. 2. M. of *Muhr*, riv. in Stiermarken, die bij Legrad in de Drave valt. 3. Fr. stadje, dep. Aveiron, met 760 inw. 4. W. Perz. stad, prov. Khorassan. 37. 28. N. B.

MURA, Nap. dorp, prov. Otranto; 1500 inw. 2. Riv. in 't Rus. gouv. Tomsk. 3. Fr. dorp, dep. Gers.

MURABEKIE, W. Perz. stad, prov. Fars.

MURABUX, kaap in de W. Perz. prov. Kerman.

MURACIVO, Port. eil. in de Mondego, prov. Beira; 3 V. M. groot, en uit zoutgroeven bestaande.

MURACH, Beij. dorp, Regenkreits.

MURAD, tak van den Eufraat in Aziat. Turkije.

MURAHAR, O. Ind. riv., prov. Bahar.

MURAKÖZ, SZIGETH, Hong. distr., kom. Szalad, met 50,000 inw.

MURANCE, Galicisch dorp, kreits Przemysl, met eenen papiermolen.

MURANO, Lomb. Ven. stad, legatie Venetië, op een der grootste eil. der Lagunen, met 15 kerken, 1 bedehuis, 2 seminariën, 4,370 inw., met voorn. spiegelfabr. 30. 46. L. 45. 27. N. B. 2. Nap. stadje, prov. Calabrië Citeriore, slecht gebouwd, met 4000 inw. wol- en zijdefabr.

MURANY, Hong. dorp, kom. Gömör, met 1 staalfabr., papiermolens, enz.

MURAON, Port. dorp, prov Alentejo.

MURASCHKINA, Rus. stad, gouv. Nishegorod, met 3000 inw.

MURASSON, Fr. dorp, dep. Aveiron.

MURA-SZOMBATH, NISNITZ, Hong. dorp, kom. Eisenburg, met 550 inw.

MURASON, Fr. dorp, dep. Aveiron.

MURAT, Fr. arr., dep. Cantal, hetwelk op ruim $15\frac{1}{2}$ V. M., in de kantons Allanche, Marcenat en Murat, 31 gemeenten en 34,160 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voorn. arr., aan de Alagnon, met 2400 inw., die laken, kant- en koperwerk maken, leigroeven, enz. hebben. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Allier en Aveiron.

MURATTA, riv. in 't Rus. gouv. Podolië.

MURATOWKA, Rus. dorp, gouv. Saratow.

MURATS BAAY, Austr. baai op Nieuw Holland. 151. 17. L. 32. 6. Z. B.

MURAU, Morav. dorp, kreits Olmutz, met 700 inw. 2. Gedeelte van 't Hong. kom. Szalad; 16 mijlen groot en 46,000 inw. tellende. 3. M. of *Ob Murau*, heerl. in Stiermarken, kreits Judenburg, aan de Mur, met 1000 inw.

MURAWEWKA, Rus. stadje, gouv. Pensa, met eene glasfabrijk.

MURAZZANO, Sard. vlek, vorst. Piëmont, met 2110 inw.

MURBACH of *Maurbain*, dorp in Ned. Oostenrijk.

MURCA DE PANOYA, Port. dorp, prov. Beira.

MURCIA, Spaan. prov. aan de O. kust, tusschen La Mancha, Valencia, Granada en de Middell. zee, of tusschen 14. 45. en 16. 59. L. en 37. 24. en 39. 12. N. B. gelegen, en op 390 V. M., 383,250 inw. bevattende. Uit het N. O. komt eene bergrij, die deels Z. O. waarts en in kaap Palos uitloopt, deels Z. W. gaat, en het heerlijk schoone dal omringt, dat door de Segura bespoeld wordt; terwijl men er tevens, tusschen de bergen, nog vele, hoe wel mindere dalen vindt. De kust is met vele klippen bezet, en bevat onder anderen, ten N. van kaap Palos, het aanzienlijke meer Marmen or, dat slechts door eene smalle zandbank van de zee gescheiden, en door de heide de Camps omringd is, op welke lavendel, rozemarijn, enz. groeit. Bij de bergen is de grond steenachtig en zandig, en in het dal vet en vruchtbaar. De bergen zijn deels een tak van het Iberisch gebergte, hier Monte Segura genoemd, met de Sierra Huescar. Aan de kust vindt men slechts de Cabo Gordo, hoog boven de oppervlakte der zee uit. Ten O. en N. O. is veel bosch, de riv. zijn: de Segura, de Guadalentin, de Mundo, Maratalla en Sangonera. Op vele plaatsen is echter gebrek aan water, dat aldaar veel ongemak veroorzaakt. De luchtsgesteldheid is zeer schoon, steeds helder, warm en droog; er schijnt eene altijddurende lente op de velden te heerschen. Naauwelijks is het vijfde gedeelte der prov. bebouwd, en echter levert dit gedeelte meer koren op dan de inw. noodig hebben. Men teelt er tarw, maïs, gerst, vele tuinvruchten, komkommers, meloenen, uijen, boonen, peulvruchten, hennep, vlas, saffraan, anijs, heerlijke zuidvruchten, vooral citroenen, oranjeappels, amandelen, olijven en wijn. Scheepstimmerhout is er genoeg in de bosschen, waarvan vele nog niet zijn aangeroerd; terwijl

zij

zij tevens kurk, eikels, kastanjes, galnoten, veel wild gevogelte, maar ook wolven heeft. De veeteelt is er verwaarloosd; paarden, rundvee en schapen zijn er niet genoeg; doch er zijn vele varkens, ezels, muilëzels en geiten. De zijdeteelt is eene voorname bezigheid der inw.; zoodat FISCHER derzelver opbrengst op bijna 2½ millioen guldens schat; maar van de delfstoffen wordt slechts potäarde, oker, zwavel en zout gezocht. De voorn. fabr. zijn in zijde. De uitvoer bestaat in: tarw, wijn, gerst, soda, messen, saffraan, lint en esparto. De prov. wordt in 6 partido's verdeeld. 2. Partido van voorn. prov., het geheele Z. deel, en een groot deel van het O. dal der Segura, en ook de kust bevattende. 3. Hoofdstad der prov. en partido, aan de Segura, verblijfplaats van den bisschop van Carthagena, in de oude en nieuwe stad verdeeld, waarvan de eene met oude muren omringd, en de andere geheel open is. Zij heeft verscheidene poorten, opene plaatsen, regte, maar naauwe en slecht geplaveide straten, slecht gebouwde huizen, meestal in den Moorschen smaak, met platte daken; eene gothische hoofd- en 11 andere kerken, vele kloosters, 2 hospitalen, een schoon bisschoppelijk paleis, het geestelijk seminarium van *St. Fulgencio*, 2 collegiën, eene zang- en eene muzijkschool, 2 openbare bibliotheken, een kunstgenootschap en 35,000 inw., die zijde weven, esparto vlechten, pottebakkerijen, looijerijen, salpeterziederij en kruidmolens hebben. De omtrek is schoon, met allerlei vruchtboomen beplant. 16. 35. L. 37. 59. N. B.

MURCIELAGOS, 2 kleine Philipp. eil., aan de N. kust van 't eil. Mindanao. 140. 14. L. 9. 13. N. B.

MURDHEWA, O. Ind. stad, prov. Agra.

MURDSCHEKORT, W. Perz. dorp, prov. Irak.

MURDU, kaap in Natolië, aan de Marmer zee.

MURE (LA), Fr. vlek, dep. Isère, arr. Grenoble, met 2050 inw. 2. Fr. vlek, dep. Rhône, arr. Villefranche, met fabr.

MUREAUX, Fr. dorp, dep. Vosges.

MURECK, Oostenr. dorp in Stiermarmarken, kreits Grätz, met 850 inw.

MUREIL, Fr. dorp, dep. Drôme.

MURES, Spaan. distr. en haven, prov. Asturië, aan den mond der Pravia.

MURET, Fr. arr., dep. Op. Garonne, hetwelk op ruim 28 V. M., in 9 kantons 77,100 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr., met 3150 inw., die fabr. van wollen stoffen hebben en handel drijven. 19. 5. L. 43. 30. N. B. 3. Fr. dorp, dep. Aveiron, Aisne, Eure, Landes en Lozère.

MURFAH, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

MURFREESBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Carolina, gr. Hertford, met eene akademie. 2. Hoofdplaats van het gr. Rutherford in W. Tennessee, met een stadhuis, akademie en 1000 inw.

MURG, riv. in Duitschland, die in het Zwarte Woud ontspringt, en na eenen loop van 15 uren, beneden Steinmauren in den Rijn valt.

MURG- en PFINZKREITS, Bad. kreits, uit de vereeniging der Murg-, Pfinz- en Enzkreitsen gevormd, en tusschen den Neckarkreits, Wurtemburg, den Kinzigkreits en den Rijn gelegen, en op 54 V. M., 189,750 inw. bevattende. Hij is een deel van het groote Rijndal, ten O. door het Zwarte Woud bepaald; maar ook van binnen vol bosschen. Behalve de Rijn, zijn de voorn. riv.: de Murg- en Pfinz, de Alb, de Kraich en de Enz. Tegen of op de bergen is de grond vruchtbaar en de lucht gezond. De landbouw, eene der voorn. bezigheden, levert overvloed van koren voor de talrijke bevolking; vooral spelt, die meer dan tarw geteeld wordt: verder hennep, tabak, moesgroenten, raapzaad en moon; maar weinig vlas en meekrap; overal wijn, boomvruchten en veel hout. Verder is de veeteelt zeer aanzienlijk; maar de bergbouw is van weinig beteekenis, en bepaalt zich tot een weinig ijzerërts, zout, zwavel, steenkolen en porseleinaarde. De fabr. zijn van weinig belang. De uitvoer bestaat in: koren, hout, hennep, tabak, drooge en versche boomvruchten, kirschwasser, vee en eenige fabrijkwaren, terwijl de invoer ook zeer aanzienlijk is. De inw. belijden den protestantschen en roomschen godsdienst. Voor het onderwijs wordt door de lyceën, gymnasiën en opvoedingshuizen te Carlsruhe, Rastadt, Bruchsal, Durlach, Pfinzheim, enz. gezorgd. De kreits heeft zijn eigen bestuur, hetwelk te Durlach zitting houdt. Het geregtshof is te Rastadt gevestigd. De hoofdstad is Carlsruhe. 3. Bad. dorp, Wiesenkreits, met 650 inw. 4. Zie Murch.

MURGAIN of *Kaasbaai*, N. Amer. baai aan het N. O. gedeelte van kaap Breton, met veel visscherij.

MURGHAB, riv. in de Perz. prov. Khorasan, vormt de grenzen tusschen Perzië en Onafhankelijk Tartarije. Zij ontspringt in de bergen van Goor en verliest zich volgens sommigen, in zandwoestijnen; volgens anderen valt zij in den

den Oxus.

MURGHELAN, groote stad van Onafhankelijk Tartarije, aan den khan van Koukan onderworpen, aan eene schoone riv., die om derzelver water beroemd is; 10 mijlen O. van Koukan.

MURGHORE, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

MURGH, Zwits. riv., kant. Thurgau, die bij Frauenfeld in de Thur valt.

MURHAN, W. Perz. berggroep, prov. Fars.

MURI of *Murg*, Zwits. distr., kant. Aargau, met het vlek Muri, 1000 inw., en een klooster, dat eene bibliotheek en een kabinet van munten heeft.

MURIALTO, Sard. vlek in Piëmont.

MURIANETTE, Fr. dorp, dep. Isère.

MURIAUMONT, Fr. dorp, dep. Oise.

MURIAUX, Fr. D., dep. Boven Rijn.

MURICHAL, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Guarapiche.

MURICHOM, O. Ind. stad, prov. Butan. 107. 14. L. 27. 6. N. B.

MURILLO, 2 Spaan. dorpen, prov. Soria en Aragon.

MURILLO DEL GIUNDE, Spaan. dorp, prov. Navarre.

MURINAIS, Fr. dorp, dep. Isère.

MURITZ, meer in Mecklenb.-Schwerin; $2\frac{1}{2}$ mijl lang, en $1\frac{1}{2}$ mijl breed.

MURJA, groote Afr. stad in het land Bambarra in Nigritië, alwaar de Mooren eenen uitgestrekten handel drijven.

MURJUTTA, tak van den Ganges in Indië.

MURKUTCHOE, O. Ind. stad, prov. Bahar, distr. Mongier. 103. 31. L. en 24. 23. N. B.

MURLES, Fr. dorp, dep. Hérault.

MURLIN, Fr. dorp, dep. Nièvre.

MURN, Beij. riv., Isarkreits, valt bij Feldkirchen in de Inn.

MURNAU, Beij. marktvlek, Isarkreits, met 1070 inw. en glasblazerijen.

MURO, Nap. stad, prov. Basilicata, met een kasteel en 5000 inw. 2. Nap. stad, prov. Otranto, met 1500 inw. 3. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2000 inw. 4. Distr. op het eil. Majorca. 5. Jap. stad, eil. Niphon.

MUROM, Rus. kreits, gouv. Wladimir, tusschen 59. 11. en 60. 18. L. en 55. 15. en 56. 10. N. B., door de Oka, met de Muromka bespoeld, met eenen golvenden grond, steen- en kleiachtig, en dus niet zeer vruchtbaar; maar met goede veeteelt, ijzer- en steengroeven, alabasterheuvels, smederijen, looijerijen, branderijen en paarden stoeterij. 2. Rus. hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Muromka, met 25 kerken, vele gebouwen van de kroon, en 6,500 inw., die leder en zeepfabr., glasblazerijen, pottebakkerijen en tigchelövens hebben, en veel handel drijven. 59. 36. L. en 55. 7. N. B.

MURON, Fr. D., dep. Ned. Charente.

MUROS, Spaan. vlek, prov. Gallicië, met 2900 inw., eene haven en visscherij.

MUROSCHOWA, Rus. dorp, gouv. Perm, aan de Soswa.

MUROWANA GOSLIN, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 1320 inw.

MUROWANE, Galicisch vlek, kreits Sambor, aan de Strwiaz.

MURR, kleine riv. in Wurtemburg, die bij Marbach in den Neckar valt. 2. Wurt. dorp, Neckarkreits, met 790 inw. 3. Groep kleine eil. aan de Z. kust van Labrador. 50. 32. N. B.

MURRA, Arab. dorp van Yemen; 3 mijlen N. W. van Zebid.

MURRAY of *Elgin*, Schot. gr. aan de zee, tusschen de Murray-frith, Banff, Inverness en Nairn, of tusschen 13. 31. en 14. 34. L. en 57. 13. en 57. 42. N. B. gelegen, en op ruim $26\frac{1}{2}$ V. M. 28,100 inw. bevattende. De N. kant is laag, vlak en vruchtbaar, hier en daar met inhammen, en wordt door eene bergrij van het overige gedeelte, dat met bergen, dalen en bosschen bedekt is, en vele moerassen en heiden bevat, gescheiden. De voorn. bergen, die van het Grampische gebergte afkomen, zijn: de Hills of Binlog, Hills of Lymekill, Hills of Mopchralk, enz. Het Wood of Tarnaway is er het grootste bosch. Onder de riv. noemen wij: de Spey, de Findhorn, Lossie; onder de menigvuldige meren: het Loch of Spynie. De lucht is ten N. vochtig, maar gematigd; doch in de bergen ruw. De voortbr. zijn: tarw, gerst, erwten, vlas, aardappelen, boonen, hout, enz.; zelfs boomvruchten; doch niet zoo veel als voorheen, toen men Murray den tuin van Engeland noemde. De visscherij aan de is kusten een voorname tak van bestaan, en verder lei en kalk. De landbouw wordt er sterk, de veeteelt weinig beoefend; de schapen en geiten zijn er talrijk. Het gr. wordt niet verdeeld. De hoofdplaats is Elgin. 2. M. *Harbour*, haven aan de O. kust van het eil. St. John in de golf van St. Laurens. 315. 26. L. en 46. N. B. 2. M. *Eil.*, drie eil. in de Ind. zee, straat Torres, tusschen Nieuw Guinea en Nieuw Holland. Het grootste op 161. 48. L. en 9. 54. Z. B. 4. M. *Eil.*, verscheidene kleine Schot. eil., aan de Z. W. kust van het gr. Kirkcudbright. 5.

5. Een der Salomons eil.

MURRHARD, Wurt. stad, Neckarkr., aan de Murr, met 1950 inw., eene gezondheidsbron en sporen van zout en steenkolengroeven.

MURRO DE BURRAGEIRO, 4000 voeten hooge berg in de Port. prov. Entre Minho et Douero.

MURS, 6 Fr. dorpen, dep. Ain, Indre, Op. Loire, Maine en Loire, Seine en Oise en Vaucluse.

MURSCHEDABAD, zie Moorshedabad.

MURSEAULT, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, met 800 inw.

MURSCHEI, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

MURSTATT, zie Münnerstadt.

MURSTETTEN, Oostenr. dorp, kwart. boven 't Weener Woud. 2. Zwits. D., kanton Thurgau.

MURSUK, zie Mourzouk.

MURTASE, Rus. meer, gouv. Bessarabië.

MURTEN of *Morat*, Zwits. stadje, aan het meer Murten, kant. Freyburg, met 3 herv. kerken, 1 hospitaal en 1300 inw.

MURTON, Eng. dorp in Westmoreland.

MURU, Jap. zeestad, eil. Niphon, met vele fabr. en handel.

MURUNDAVA, riv. op 't eil. Madagascar.

MURUZABEL, Spaan. dorp, prov. Navarre.

MURVIEDRO of *Morviedro*, Spaan. riv., prov. Valencia. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 7,500 inw. en brandewijnstokerijen. 39. 40. N. B.

MURVIEL, Fr. D., dep. Hérault, arr. Beziers, met 1365 inw. en steengroeven.

MURY, zie Muri.

MURZAN, Afr. visschersdorp, rijk Bambarra, in Nigritië, aan den N. oever van den Niger.

MURZINEI, Rus. dorp, gouv. Tobolsk.

MURZSTEG, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Bruck, met marmergroeven.

MURZTHAL, zie Mörzzuschlag.

MUS, 3 Fr. dorpen, dep. Gard, Hérault en Landes.

MUSA of *Moosa*, Arab. dorp in Yemen; 7 uren O. van Mokka, met wallen omringd, en sterkt bevolkt.

MUSAKI, Jap. vorst., eil. Niphon, bij KAMPFER *Musasi* genoemd, door de Tonjak en Sanagavi bespoeld, zeer vlak en met eenen buitengewoon vruchtbaren grond, die rijst, koren, peul- en tuinvruchten voortbrengt. INENBERG vond hier groote katoenplantagiën, kastanjes, noten- en andere merkwaardige boomen. Het vorstendom wordt in 21 prov. verdeeld. De hoofdpl. is Jeddo.

MUSAY, een der kleinere Schot. Schetlands eil.

MUSBACH (OPPER, NEDER en MIDDEL), 3 Fr. dorpen, dep. Boven Rijn.

MUSBERG, Wurt. dorp, Neckarkr., Op. ambt. Stuttgard, met 1400 inw.

MUSBURY, Eng. dorp, gr. Lancaster.

MUSCAT, zie Mascat.

MUSCHA, Hong. dorp in Zevenbergen, bij Hermannstadt.

MUSCHAU, Morav. dorp, kr. Brünn.

MUSCHGA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

MUSCLE CANAL, straat aan de N. W. kust van N. Amer., die Carter's baai met de zee verbindt.

MUSCLESHELL, N. Amer. riv., die in den Missouri valt, op 47. N. B.

MUSCONISI, MIOSCONISI of *Hetakonnesi*, groep Turk. eil., aan de kust van Natolië, aan de golf van Edremid, van 40 tot 70 in getal, waarvan er slechts één, Musconisi, met eene stad van dien naam, bewoond is.

MUSEN, Pruis. D., regdst. Arnsberg.

MUSCAD COVE, N. Amer. haven in Nieuw Brunswijk.

MUSCITE COVE, N. Amer. haven in Terreneuve.

MUSHAKO, Afr. negerrijk aan de Slavenkust van Guinea.

MUSHELSHOALS, N. Amer. meer, prov. Alabama, door de Tennessee gevormd.

MUSHANAN, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die in het gr. Clearfield ontspringt, en in den W. tak der Susquehannah valt.

MUSINS, zie Minares. 2. Rus. dorp, gouv. Finland.

MUSKAU, Pruis. heerl., regdst. Liegnitz, op 9 V. M., 9,500 inw. bevattende, met eenen zandigen grond, meer dan de helft door de groote Muskauer heide bedekt, die echter goed korenland, vele bosschen en 16 meren heeft, die veel visch geven. Ook is er veel bijenteelt, en er zijn ijzersmederijen, potäschziederijen en pikkokerijen. 2. Hoofdstad aan de Neisze, met 2 poorten, een kasteel, 2 kerken en 1410 inw., die pottebakkerijen, brouwerijen, lakenverwerijen, wasbleeken en eene aluingroef hebben.

MUSKAT (GOLF VAN), zie Mascate.

MUSKER MANDOER, zie Muddie.

MUSKINGUM (GROOTE en KLEINE), N. Amer. riv., prov. Ohio, welke in de Ohio vallen. 2. Gr. aldaar, door de riv. van dezen naam, de Wakatomika en Jonathan bespoeld, met vele steenkolenmijnen, heerlijke weiden, goede korenvelden en 17,800 inw. De hoofdstad is Lanesville.

MUSKIETEN BAAI, aanzienlijke N. Amer. baai, aan de W. kust van Labrador, waarin verscheidene riv. uitloo-

loopen. DAVISON heeft in 1786 bewezen, dat zij geenen doorgang heeft, en dus Labrador geen eil. is.

MUSKIETO INDIANEN, stam der Indianen, aan de Muskieto kust, 1800 à 2000 weerbare manschappen sterk. Zij zijn vrij, oorlogzuchtig en dapper; doch minder beschaafd dan de Poyers en Tauckas, die zij zich onderworpen hebben. Zij hebben eenen republikeinschen regeringsvorm, en dulden geeneEuropeanen dan Engelschen in hun land. Men vindt ook Muskieto Indianen aan de W. kust der prov. Nicaragua en in de N. Amer. Rep., prov. Indiana, gr. Wabash.

MUSKIETO KUST, Eng. bezitting aan de baai van Honduras,naar de bovengen. Indianen, en naar eene bank, op 295. 36. L. en 14. 30. N. B. gelegen, dus genoemd. De Spanjaarden beschouwen het als een deel van de prov. Honduras. Het land is heet en ongezond. De Engelschen koopen hier tijger- en bokkenvellen, verwhout, gom, schildpadden, enz., en gebruiken de inw. om de zeekoe, die veel traan oplevert, te vangen.

MUSKIETO RIVIER, tak van de N. Amer. riv. Mississippi.

MUSKONGUS, N. Amer. riv., prov. Maine, gr. Lincoln.

MUSKONETGUNG, N. Amer. riv., prov. New Jersey, valt in de Hudson.

MUSKUS EILAND, een der Z. Aziat. Mergui eil.

MUSNA, zie Meschen.

MUSNAFERI, W.Perz. vlek, prov.Fars.

MUSO, Z. Amer. stad in Nieuw Granada; 23 m. N. van Santa Fé de Bogota.

MUSONE, kleine, bevaarbare riv. in den Kerk. Staat, die in de Lagunen valt.

MUSQUABASTON, N. Amer. meer in Canada. 290. 16. L. en 51. 40. N. B.

MUSSA, zie Bambuk.

MUSSAFURPORE, O. Ind. stad, prov. Bahar. 103. 11. L. en 26. 10. N. B.

MUSSART, Aziat. gebergte, een gedeelte van het Z. W. gebergte in Azië, dat op 95. L. den Mustag verlaat, en op de grenzen van Thibet, in kleine voorbergen uitloopt.

MUSSBACH, Beij. D.,Rijnkr.;1100 inw.

MUSSEL AA, zie Aa.

MUSSELBURGH, Schot. stad, gr. Edinburgh, met de voorsteden Fisherrow en Inveresk, 6000 inw., eene goede haven, zijde-, stijfsel- en wolfabr.

MUSSELCHELL, N. Amer. riv., gebied Missouri, valt in den Missouri.

MUSSEN, Pruis. dorp, regdst. Arensberg, met staal- en zilvergroeven.

MUSSENDOON, Arab. kaap; de uiterste punt der Perz. golf.

MUSSILA VILLE, Nederl. stadj groot hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 760 inw.

MUSSIDAN, zie Mucidan.

MUSSILLAC, zie Muzillac.

MUSSIMA, Jap. eil. bij Niphon, digt bij Awasi.

MUSSON, Nederl. dorp, groot hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, dat met Dazaimont en Vilancourt 1420 inw. telt.

MUSSISCHER, klein onbewoond Kurlisch eil., aan Rusland behoorende, met vele zeevogels. 17. 22. L. en 48. 35. N. B.

MUSSY L'EVÊQUE, Fr. stadje, dep. Aube, arr. Bar-sur-Seine, met 1700 inw.

MUSTAG, MUSDAG of *Korakorum*, groot en wild, doch weinig bekend gebergte in Opper Azië, een gedeelte van het Z.W.gebergte,dat van den Belur-Tag, in eene Z. O. rigting afdaalt, Klein Bucharijë van Klein Thibet scheidt, en ten Z. O. het Kallers en Himalaya gebergte nadert.

MUSTAPHA PACHA KIUPRI of *Kopri*, zie Dsir-Mustafa-Pascha.

MUSTAPHA PACHA PALANKA, Turk. vesting, prov. Bulgarië, distr. Widdin.

MUSTAPHABAD, O. Ind. stad, prov. Delhi. 94. 33. L. en 30. 20. N. B.

MUSTAPHANAGUR, zie Coudapilly.

MUSTIGANNIM, zie Mostagan.

MUSTSCHIEL, Turk. distr. in Opper Walachië, zeer bergachtig, aan Zevenbergen grenzende, met eenen weg over het Karpatisch gebergte, de Torzburger pas genoemd, die schoon met vele steilten en holen, echter door rijtuigen kan gebruikt worden. Er zijn goede bosschen en veeteelt. De hoofdstad is Kimpulung.

MUSTONG, Aziat. distr. in Beludchistan, prov. Sarawan, met de woestijn Dusthe de Dulut, en de berg Kutsschilulum, benevens de stad Mustong.

MUSUMA, Jap. stad op Niphon; 22 mijlen W. van Meaco.

MUSUMELLI, kleine Sicil. stad in Val di Mazzara, op den berg Melli.

MUSURATHA, Turk. Aziat. vlek, prov. Damascus.

MUTAO, Chin. eil. bij Korea, voor de golf van Hunking.

MUTARNATI, Z. Amer. riv. in Dariën, valt in de Chucunaqui.

MUT BEDR, MUT KAMAR, enz., zie Miit Bedr, enz.

MUTCHERHUTTAH, O. Ind. stad, prov. Oude. 98. 26. L. en 27. 22. N. B.

MUTEALLAH, O. Ind. stad, gouv. Gurwal.

MUTEODU, zie Mutteoudu.
MUTFORD, zie Conteren.
MUTGHUR, O. Ind. stad, prov. Oude.
MUTHIL, Schot. dorp, gr. Perth.
MUTHLANGEN, Wurt. D., Jaxtkreits.
MUTHVEY, riv. in Wallis, gr. Caermarthen, die bij Llangadock in de Towy valt.
MUTHWEY, riv. in Wallis, gr. Merioneth, die bij Kimmer Abbey in de Avon valt. 2. Eng. riv., gr. Cardigan.
MUTNIK, Turk. vlek, sands. Benjaluka.
MUTOWA, een der Rus. Kurilische eil.
MUTSCHAN, Arab. eil., prov. Hedsjas, bij Kueit of Gran.
MUTSCHEID, Pruis. D., regdst. Keulen.
MUTSCHEN, zie Mutzschen.
MUTTAMUSKEET, N. Amer. meer in N. Carolina, 7 mijlen lang en 2 breed; 1 mijl N. van Pamlico sound.
MUTTAPOOR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.
MUTTEAH, 2 O. Ind. steden, prov. Bahar.
MUTTENTHAL, Zwits. dal, kanton Schweitz, met ijsbergen.
MUTTEOUDU, O. Ind. stad, prov. Mysore. 94. 11. L. en 13. 39. N. B.
MUTTERBROOK, N. Amer. riv., prov. Massachusetts.
MUTTERHAUSEN, Fr. D., dep. Moezel.
MUTTERSDORF, Boh. vlek, kreits Klattau, met 115 huizen.
MUTTERSHOLZ, zie Mietersholz.
MUTTERSTADT, Beij. kanton en vlek, Rijnkreits, met 1570 inw.
MUTTON, N. Amer. baai aan de N. zijde der riv. St. Laurens, aan de kust van Canada. 48. 25. N. B. 2. N. Amer. eil. aan de kust van Labrador.
MUTTRA, Arab. stad van Ommon; 1 mijl N. van Mascate.
MUTZE (DIE HOHE), Beij. berg, Op. Mainkreits, ten N. van Nagel.
MUTZIG, Fr. stadje, dep. Ned. Rijn, arr. Straatsburg, met 2360 inw.
MUTZSCHEN, MUTSCHEEN, Saks. stadje, kreits Leipzig, met 650 inw. Het ambt van dien naam heeft 3630 inw.
MUXAGATU, Port. vlek, prov. Beira.
MUXIA, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. Antioquia, valt in de Cauca.
MUXILLONES, klein Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Chili. 29. 30. Z. B.
MUY, Fr. dorp, dep. Var, arr. Draguignan, aan de Artuby, met 1550 inw.
MUZAKOW, zie Muskau.
MUZENBACH, Afr. dorp in Abyssinië, nabij Aba.
MUZILLAC, Fr. stadje, dep. Morbihan, arr. Vannes, met 3600 inw.
MUZUFIRABAD (STAD DER OVERWINNING), distr. en stad van Afghanistan, met de riv. Jhylum. 90. 8. L. en 34. 4. N. B.
MUZO, Z. Amer. mijn en stad in Nieuw Granada.
MUZSAI, Hong. dorp, kom. Beregh.
MUZUFIRNAGUR, O. Ind. distr., prov. Beider, den Nizam behoorende. 17. N. B. 2. O. Ind. stad, prov. Dehli, behoort den Engelschen. 95. 26. L. 29. 27. N. B.
MUZZA, Lomb. Ven. riv., gouv. Milaan, valt in de Adda.
MUZZLE HILL, 744 voet hooge Eng. heuvel, gr. Buckingham.
MY of *Myvatu*, Deen. meer op het eil. IJsland, hetwelk ondanks deszelfs N. ligging, niet toevriest, vele eil. heeft, op onderscheidene eil. rook uitwerpt, doch ook visch heeft. 2. Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Huy.
MYABAT, W. Perz. stad, prov. Iran.
MYAMMA of *Myammiam*, naam, welken volgens BUCHANAN, de Birmannen aan hun rijk geven.
MYAMUS, N. Amer. riv., prov. Connecticut.
MYAPORE, O. Ind. stad, prov. Delhi, tusschen den Ganges en Jumna. 2. Naam van verscheidene O. Ind. plaatsen.
MYAS, Afr. stad in Sennaar; 27 mijlen Z. Z. O. van Sennaar. 2. Spaan. vlek, prov. Granada.
MYARISSIMA of *het Uiterste eil.*, Jap. eil. bij Niphon, sterk bevolkt, en met veel visscherij.
MYCENE, zie Cheria.
MYCLETLON, Zweed. meer, Nykoping-län.
MYCONDAH, O. Ind. sterkte, prov. Mysore. 93. 56. L. en 14. 16. N. B.
MYCONI of *Mykone*, Turk. eil., sandschakat Andros, ten Z. O. van Tino, van hetwelk het door een kanaal van $1\frac{1}{2}$ mijl breed is afgescheiden, op 43. L. en 37. 30. N. B. gelegen, en met de kleine eil. in den omtrek, op ruim 21 V. M., ongeveer 6000 inw. bevattende. Het is dor en onvruchtbaar, hier en daar wel met goede aarde bedekt, maar door gebrek aan water met weinig landbouw; terwijl het gerst, moesgroenen, veel wijn, edele vruchten, vijgen, amandelen, enz. in overvloed, olijven, veel gevogelte, schapen en geiten voortbrengt. De zee is het element der Myconisten, die voor de beste matrozen gehouden worden. Zij hebben ten minste 100 schepen, waarmede zij in den Archipel handel drijven. De heerscheude godsdienst is de grieksche. Van de Turken komt slechts nu en dan een kadi op het eil., om regt te spreken

ken in zaken, die de hoofden der Grieken niet hebben kunnen beslissen. Zij betalen 7000 piasters belasting. 2. De eenige stad des eil., op de W. kust, met eene roomsche en verscheidene grieksche kerken en 4000 inw., meestal zeelieden. Bij dezelve ligt de eenige bron des eil.

MYDAN, distr. der Afghanen, prov. Cabul, tusschen 33. en 34. N. B.

MYDRECHT, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, met 1800 inw., weiden, hennep-akkers, veenlanden, droogmakerijen en zaagmolens. Hiertoe behoort de buurt Krom Mijdrecht.

MYE, Nederl. buurt in Z. Holland, bij Bodegraven, hierom Bodegraafsche Mye.

MYER, O. Ind. stad, prov. Allahabad. 98. 36. L. en 24. 21. N. B.

MYERSCOUGH, Eng. D., gr. Lancaster.

MYERSTOWN, N. Amer. dorpje, prov. Pennsylvanië, met 25 huizen.

MYGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 1000 inw.

MYGGENÄS, het W. der Faroër eil.

MYGGENÄSHOLM, eil. ten Z. van het eil. Myggenäs.

MYHIE, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

MYHLA, MYLAU, Saks. stadje, kreits Voigtland, met 1700 inw., die fabr., veel handel, vrijheid van belasting en andere voorregten hebben.

MYKONI, zie Myconi.

MYL (DE), Nederl. gehucht in Z. Holland, distr. Dordrecht, nabij deze stad, met Wieldrecht vereënigd.

MYLAWATOI, Rus. D., gouv. Cherson.

MYLEGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde; 350 inw.

MYLENDONK of *Müllendonk*, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp.

MYLLES, Turk. Aziat. stad in Natolië.

MYLOR, Eng. kerspel, gr. Cornwallis, met 1900 inw.

MYMUNSING, O. Ind. distr. in de prov. Bengalen, op 312 V. M., 1,360,000 inw. bevattende; door den Brahmapoeter en vele kleinere riv. bespoeld, laag, maar zeer vruchtbaar, en geheel aan de Engelschen onderworpen. De hoofdstad is Bygonbary.

MYMUTGHUR, Ind. stad in Bejapoor.

MYNATPORE, O. Ind. stad, prov. Bahar. 104. 1. L. en 26. 38. N. B.

MYNDEN, Nederl. heerl., prov. Utrecht, tot het baljuwschap der Loosdrechten en behoorende.

MYNDES, Turk. Aziat. dorp in Natolië, het Oude *Myndus*, aan de golf van Mylassa.

MYNYOT-Y-TIOR, berg op 't Eng. eil. Anglesey.

MYNOW, Eng. riv., gr. Monmouth, valt bij Monmouth in de Wye.

MYNSHEERENLAND of *Moerkerken*, Nederl. heerl. en dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, met 855 inw.

MYO, een der Moluksche eil. 143. 54. L. en 1. 23. N. B.

MYRAR, tak der riv. Sone in de Ind. prov. Gundwana.

MYRINA, zie Lemnos.

MYRTLE ISLAND, een der N. Amer. Chandeleurs eil. in Nassau baai, aan de W. kust van Florida.

MYSCAT, Pool. stad, waiw. Kalisch.

MYSCHKIN, Rus. kreits, gouv. Jaroslaw, tusschen 55. 18. en 56. 32. L. en 57. 25. en 58. 4. N. B., met 71,000 inw., door de Wolga, en andere kleine riv. bespoeld, met eenen golvenden zandgrond, weiden, bosschen, landbouw, veeteelt en scheepvaart. Ook zoeken vele inw. buiten 's lands werk. 2. Hoofdstad van voorn. Rus. kreits, aan de Wolga, met 650 inw., handel en jaarmarkten. 56. 5. L. en 57. 47. N. B.

MYSCHKYR, Rus. distr. in Daghestan, khanschap Kuba, tusschen de Szamura en Belbelatschai, een schoon vruchtbaar land, met landbouw, vette weiden, bosschen, vruchten van allerlei soort; zelfs wilde druiven, en veel schapenfokkerij; terwijl dit distr. Daghestan en Tchirman voor een gedeelte van rijst voorziet. De inw. zijn Arabieren, Armeniërs en Turkomannen.

MYSCHNA, riv. in 't Rus. gouv. Kaluga.

MYSLENICZE, kreits in Galicië, ten N. aan het gebied van Krakau grenzende, en op 67½ V. M., 273,100 inw. bevattende, ten Z. en W. door het hooge Karpatisch gebergte, en van binnen met takken en voorbergen van hetzelve bedekt. De Weichsel, Biala, Sola, Skawa en Raba bespoelen het land, dat zeer goed bebouwd, doch niet zeer vruchtbaar is. Landbouw en veeteelt zijn de voorn. takken van bestaan. Er zijn vele paarden, ossen, koeijen, schapen, varkens en bijen; er worden overal aardappelen gebouwd. Verder zijn er aanzienlijke linnen- en lakenweverijen, looijerijen en fabr. van houtwaren. 2. Hoofdstad van den voorn. kreits, aan de Raba, met 2000 inw. en eene hoofdschool.

MYSLOWITZ, Pruis. D., regdst. Oppeln.

MYSOL, een der Moluksche eil., tusschen Ceram en Nieuw Guinea.

MYSORE, een der O. Ind. staten, die van de Engelschen afhankelijk zijn, voorheen een aanzienlijk rijk op het schiereïl. Dekan, door HYDER-ALY, tot het grootste rijk dezer streek gebragt, en

door de Engelschen, met veel moeite, onder zijnen zoon TIPPO-SAIB, veroverd. Uit de overblijfsels of de eigenlijke prov. Mysore, werd nu door de Engelschen, een bijzonder rijk, onder hunne bescherming; gevormd, en een' nakomeling van HYDER, als vasaal daarover gesteld. Deze mag geene verbindtenissen aangaan, geene Europeanen in zijne staten toelaten, geene vestingen aanleggen, enz., zonder toestemming der Britten: echter bestuurt hij zijn rijk vrij, naar Ind. wetten. Het land is nu geheel door het Eng. gebied ingesloten, en ligt tusschen 92. 44. en 96. 8. L. en 11. 36. en 15. 1. N. B., en bevat op 1256 V. M., ongeveer 3 millioenen inw. Het land ligt 3000 voet boven de zee, heeft aanmerkelijke heuvels, en wordt door de riv. Vedawati, Toombuddra, Cavery, Penar, Bhadis en andere bewaterd. Er zijn behalve de Eng. troepen, 4000 man voet- en 2000 man paardevolk. Het is in de 3 groote distr. Patana, Nagara en Chatracal verdeeld, die weder in regtsgebieden vervallen, en bijzondere opperhoofden hebben. 2. De hoofdstad van voorn. staat, residentie van den raja, op eene hooge vlakte, uit eene enkele straat bestaande en niet sterk bevolkt, schoon zij zeer toeneemt. Het paleis staat in het fort, en is zeer goed gebouwd. 94. 16. L. en 12. 16. N. B.

MYSTIC, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, valt in de haven van Boston.

MYSZ, zie Misz.

MYSZYNICE, Pool. stad, waiw. Plock.

MYVATU, zie My.

MYZEN, Nederl. polder in N. Holland, bij het dorp Schermerhorn.

MZCHETA, Rus. Aziat. vlek, gouv. Tiflis, voorheen de hoofdstad en residentie van Georgië, met bergen omringd, en aan den mond der Aragwi in de Kur.

MZCZANNOW, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 1070 inw.

MZENSK, Rus. kreits, gouv. Orel, tusschen 54. 9. en 54. 51. L. en 53. 8. en 53. 39. N. B., door de Sudsha en Meza bespoeld, met eenige salpeterziederijen en veel landbouw. 2. Hoofdstad aan de Meza, met 12 kerken, 5,000 inw., veel landbouw, handel in was, hennep en koren, benevens jaarmarkten. 53. 17. L. en 54. 15. N. B.

NAAB of *Nab*, Beij. riv., Op. Mainen Regenkreits, die op de Boh. grenzen ontspringt, en door de Böhmische Naab, de Wald- en Haidnaab gevormd wordt; de Luhe, Pfreimdt, Creuszen, Tumbach, Schwarzach ontvangt, en beneden Regensburg in den Donau valt.

NAABBURG, Beij. stadje, Regenkreits, met 1500 inw. en fabr.

NAALDEN of *Needles*, klippen ten W. van 't Eng. eil. Wight.

NAALDWIJK, Nederl. dorp en heerl. in Z. Holland, distr. Rotterdam, in het zoogenoemde Westland, heerlijk gelegen.

NAAMAN'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Delaware.

NAARDEN of *Nieuw Naarden*, Nederl. stadje in N. Holland, kwart. Amsterdam, met eene sterke vesting, door WILLEM III aangelegd, en in onzen tijd veel verbeterd. Zij is de hoofdst. van Gooiland, en telt 1800 inw. 52. 18. N. B.

NAARDEN (OUD), Nederl. gehucht bij genoemde stad, op den grond, waar het oude Naarden, in de 14 eeuw is verwoest.

NAARDER MEER, vischrijk meertje bij voornoemde stad.

NAARSARIS, kanaal van den Eufraat, in de Turk. prov. Bagdad.

NAAS, Ier. vlek, gr. Kildare.

NAAST, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1080 inw.

NAAUWERNA, zie Nauerna.

NAB, zie Naab.

NABAB PETTE, O. Ind. dorp van Coromandel.

NABAGAPA of *Goudzand riv.*, Afr. riv. in 't Kafferland.

NABAJOA (RIO), N. Amer. riv. in Nieuw Mexico, valt in de Rio Colorado van Californië.

NABAL, N. Afr. koopstad van Tunis, met beroemde pottebakkerijen, aan de Z. zijde van een schiereil., in de baai van Hamamet.

NABALE SHEIK, Egypt. dorp, nabij Menzaleh; aan 't meer Menzaleh.

NABALIA, klein Egypt. eil. in 't meer Menzaleh; 2 mijlen van Tennis.

NABAN, Egypt. dorp nabij Benisuef.

NABAON, Port. riv., prov. Estremadura.

NABARI, Jap. stad, eil. Niphon.

NABBURG, zie Naabburg.

NABEJOU, klein eil. in de Perz. golf.

NABENSTEIN, Oostenr. dorp, kreits Boven 't Weener Woud, aan de Bielach.

NABHANA, Afr. dorp in Tunis.

NABIAC, Fr. dorp, dep. Dordogne.

NABLUS, Turk. Aziat. sands., prov. Damaskus, het N. deel van Palestina bevattende, ten W. aan de Middell. zee gelegen, met het meer Tabaria, de riv. Arden of Jordaan, en de Nahr el Arsuf, en onder de menigvuldige hooge bergen den Ebal en Garizim. De inw. zijn zeer ijverig, en wonen in de dalen; aan de kust zwerven Arabieren rond. 2. N. of *Nabolos*, het oude *Sichem*, hoofdpl. van gen. sands., eene bloeijende plaats, volgens BROWNE en CLARKE, sterk bevolkt, met een kasteel op eene hoogte, 3 moskeën en verscheidene synagogen, fabr., katoenweverijen, sterken handel op Damaskus en de zeekust, en veel wijn en zijde in den omtrek. 32. 16. N. B.

NABO, zie Noordpunt.

NABORGUNGE, naam van een ontelbaar aantal O. Ind. steden, die echter van weinig belang zijn.

NABOLOS, zie Nablus, No. 2.

NABON, Perz. zeehaven en riv., distr. Laristan, prov. Fars, die bij eene kaap van denzelfden naam, in de Perz. zee valt; 20 mijlen W. van Lar.

NABTE, Arab. stad van Hedsjas; 35 mijlen W. N. W. van Medina.

NABUAPO, Z. Amer. riv. van Peru, valt in de Amazonen. 3. 17. Z. B.

NACA, Jap. stad van Ximo.

NACABA, Jap. stad van Niphon.

NACANTA, Jap. stad van Niphon.

NACARI, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de Hiaqui.

NACATS, Jap. stad van Ximo.

NACCAHOOFD, landpunt op 't Deen. eil. Zeeland, aan den ingang der Sont.

NACAVARI, een der Ind. Nicobar eil.

NACERA, Spaan. riv., prov. Asturië.

NACCARU, Turk. eil. in den Archipel. 37. 27. N. B.

NACHEGO, Z. Amer. meer in Quito, prov. Mainas, ontvangt de riv. Sungoto en Manguy. 5. 23. Z. B.

NACHELO of *Nakhilo*, Perz. zeehaven van Laristan, aan den mond eener riv., die in de golf van Perzië valt, met eene versterkte haven en parelvisscherij; 16 mijlen Z. Z. W. van Lar.

NACHER, zie Goesdorf.

NACHITSCHEWAN, NACHTSCHIWAN of *Natschischewan*, Rus. stad, gouv. Ekatarinoslaw, aan den Don, geheel in den Oosterschen smaak gebouwd, met 4 kerken, een klooster, 12,500 inw., fabr. van zijde, katoen en leder, branderijen, looijerijen en zeepziederijen, veel hennep- en zijdeteelt, en wel 20,000 moerbeziënboomen. Voor de stad in het klooster woont de Armenische aartsbisschop. Er is eene school en drukkerij.

NACHO, NACO of *Puerta de Cavallos*, volkplanting in Mexico, prov. Honduras. 288. 10. L. en 15. N. B.

NACHOD, Boh. stad, kreits Königingrätz, met 1350 inw. en linnenweverijen.

NACHODOE, N. Amer. riv., prov. Virginia.

NACHSIA, zie Naxos.

NACHTEGAAL EIL., O. Ind. eil. bij Java, bij de inw. *Dschila Eyang* genoemd.

NACHTEGALEN EIL., een der Ververschings eil. bij W. Afrika.

NACKEL of *Naklo*, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, aan de Netze, met 1270 inw., lakenweverijen, hoedenmakerijen, leer, fabr. en handel in koren. 33. 16. L. en 53. 18. N. B.

NACKENHEIM, Hes. dorp, Rijnprov.

NACON, Chin. stad in Setchuen.

NACONGO, W. Afr. riv., die op 5. 15. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

NACORI, volkplanting in Mexico, intendentschap Sonora.

NACTON, Eng. dorp, gr. Suffolk.

NACZA, Rus. stad en riv., gouv. Minsk.

NACZERADECZ, Boh. dorpje, Kaurzimer kreits, met 650 inw.

NACZKOZAR, Hong. D., kom. Baranya.

NADAILLAC, Fr. dorp, dep. Lot.

NADAN-FOERE-HOTUN, Chin. Tartaarsche stad. 144. 12. L. en 42. 50. N. B.

NADARZYN, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 450 inw.

NADASD, Hong. dorp, kom. Baranya.

NADAWA, tak van de Missouri, in N. Amerika.

NADDER, Eng. riv., valt in de Willy.

NADEBOIS, zie Nodebais.

NADED, O. Ind. stad, distr. Hyderabad, aan de Godavery.

NADEGADOO, distr. op 't eil. Ceylon.

NADELBURG, Oostenr. landgoed, kwart. Onder 't Weener Woud, met spijker- en draadfabr.

NADELKAAP, zie kaap Aguilhas.

NADENDAL, Rus. stadje, prov. Finland.

NADES, tak der Fr. riv. Doure, dep. Tarn en Garonne.

NADESHDA, Rus. kolonie, gouv. Kaukazië, met 1160 inw. 2. *Rotsen van N.*, klippen bij het Jap. eil. Ximo, onder de groep Meaksima, op 31. 42. 20. N. B.

NADIM, Rus. Aziat. riv., die in het meer Toromlar ontspringt, en in den mond der Obi valt. Aan haren mond ligt het stadje Nadimskoi.

NADINDAL, Rus. stad, gouv. Finland.

NADIR, dorp in Neder Egypte, aan den W. Nijlöever; 9 m. N. N. W. van Cairo.

NADISON, riv. op de Illyr. grenzen.

NADONE of *Nadoun*, O. Ind. stad, prov. Lahore, aan den O. oever der riv. Beyah, onder eenen Hindo vorst, die den Seiks onderworpen is. 93. 45. L. en 31. 59. N. B.

NADOR, Afr. dorp in Algiers; 25 mijlen Z. O. van Oran.

NADOUMONT, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik; 3 m. van de hoofdplaats.

NADOWESSIËRS (SIOUX), volksstam der Indianen, thans met de Sioux (Siwers) vereënigd, in N. Amer., aan de Winnipeg, Mississippi en Missouri wonende, en in 11 stammen verdeeld.

NADRAMA, dorp van Bled-el-Jereede in N. Afrika; 15 m. Z. van Beni Mezzab.

NADRIN en OLLOMONT, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 350 inw.

NADSCHED of *Nedsjed*, Arab. prov. in het land der Wachabiten, de geheele hooge vlakte bevattende, van welke wij wel eenige plaatsen en deelen kennen. Zij is in de distr. *Drehye*, *Dsjauf*, *Kassim*, *Wuhscheir*, *Sedeir*, *Dsjebel* en *Kherdsje* verdeeld.

NADSCHERAN, stad in het laatstgenoemde distr, van voorn. prov. Nadsched.

NADUDVAR, Hong.D., kom. Szabolcs.

NADWORNA, Galicische stad, kreits Stanislawow, aan de Strymba.

NAENSEN, Brunsw. D., kreits Greene.

NAFELS, Zwits. dorp, kant. Glarus, aan de Linth, met 1300 inw.

NAFF, O. Ind. riv., die Bengalen van Arracan scheidt, met boschrijke oevers.

NAFFERTON, Eng. kerspel, gr. York.

NAFRAITURE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 250 inw.

NAFRODDIN, Noorw.D., stift Aggerhus.

NAFTA, tak der riv. Dschift in W. Perzië, prov. Azerbeidschan.

NAFVELSJO, Zweed.D., Jonköpingslän.

NAFVEQUARN, zie Tunaberg.

NAFVERSTA, Zweed. dorp, Gothenburgs län.

NAFVIDSHOE, Zweed. D., Malmuslän.

NAG, O. Ind. riv. in Nagpoor.

NAG'S HEAD, kaap aan de Z. W. punt van het eil. St. Christoffel. 314. 13. L. en 17. 20. N. B.

NAGA, Jap. stad op Niphon; 2 m. N. van Nangasacki. 2. O. Ind. bergketen in het kon. Assam. 3. Dorp en riv. op 't Philipp. eil. Manille.

NAGADI, zie Negadeh.

NAGALF, kaap op 't Jap. eil. Ximo. 148. 51. L. en 31. 15. N. B.

NAGAI, een der Rus. Vossen eil., bij Amer., tot de groep Schuman behoorende.

NAGAJOKI, Jap. stad, eil. Niphon.

NAGAL, O. Ind. stad, prov. Delhi, aan den Ganges. 95. 56. L. en 29. 43. N. B.

NAGAMANGALAM, O. Ind. stad, prov. Mysore. 12. 49. N. B. 94. 42. L.

NAGANT, fort op het O. Ind. eil. Banka, aan de N. kust, met eene baai.

NAGAPEDI, Boh. dorp, kreits Hradisch, aan de March.

NAGA PUNT, N. punt van het eil. Teneriffe. 1. 30. L. en 28. 37. 30. N. B.

NAGARAM, O. Ind. stad op een eil., in de Godavery, prov. der N. Circars.

NAGARA, stad op het eil. Borneo, rijk Banjermassing. 2. Bergachtig O. Ind. distr., prov. Mysore, met schoone dalen en groote bosschen. De hoofdstad is Bednor.

NAGASIMA, Jap. eil. bij Niphon.

NAGAYBAZ, Rus. houten vesting tegen de Baschkiren, gouv. Orenburg.

NAGED, Perz. dorp van Farsistan.

NAGEL, Fr. dorp, dep. Eure.

NAGELBERG, Oostenr. dorp, kreits Boven den Mannhartsberg, met eene glasblazerij.

NAGELPOEL, meertje in de Nederl. prov. Gelderland; 1 uur ten N. van Beekbergen, in het kwartier Arnhem.

NAGELSBERG, Wurt. D., Jaxtkreits.

NAGELSTEDT (OPPER en NEDER), Pruis. dorp, regdst. Erfurt; 156 huizen.

NAGERA, zie Naxera.

NAGERAN, Arab. stad in Yemen.

NAGERILLA, Spaan. riv. in Oud-Kastilië, valt in de Ebro.

NAGERN, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg; 3 uren van Arlon.

NAGES, Fr. D., dep. Tarn; 1800 inw.

NAGHERY, O. Ind. stad, prov. Carnate, op 97. 31. L. en 13. 19. N. B.

NAGIAH, Arab. sterkte in Hadramaut; 9 mijlen Z. Z. W. van Schiras.

NAGJERY, O. Ind. stad in Khandeisch, den Mahratten behoorende. 93. 34. L. en 21. 25. N. B.

NAGLEHELM, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

NAGLES, Ier. bergen, gr. Cork.

NAGLET, Zweed. dorp, Elfborgs-län.

NAGNE, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

NAGOCS, Hong. dorp, kom. Schumegh.

NAGOJA, Jap. stad op Niphon.

NAGOLD, Wurt. riv., kreits Zwarte Woud. 2. Wurt. ambt aldaar, met 21,750 inw., vlasbouw, spinnerijen en weverijen. 3. Wurt. stadje in genoemd ambt, aan de Nagold, met 1850 inw. en fabr. van lakens en wollen stoffen.

NAGONE, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

NAGOR, O. Ind. riv. in Bengalen.

NAGORE, O. Ind. zeestad, prov. Karnate, distr. Tanjore, met eene goede ha-

haven en handel. 97. 41. L. en 10. 49. N. B. 2. O. Ind. distr., prov. Ajmeer, door Hindo's bewoond, met de hoofdstad Nagore, in eene vlakte, met handel. 92. 1. L. en 27. 8. N. B. 3. M. of *Nagorcote*, O. Ind. vesting in de bergen van Sewalic. 4. M. of *Naghore*, O. Ind. stad in Bengalen. 105. 6. L. en 23. 56. N. B. 5. O. Ind. riv., prov. Karnate.

NAGOREBUSSY, O. Ind. stad, prov. Bahar, distr. Hajypore. 103. 46. L. en 25. 22. N. B. 2. O. Ind. vlek in Bahar. 102. 51. L. en 25. 53. N. B.

NAJOSA, Port. vlek, prov. Beira.

NAGOTAMA, O. Ind. stad en riv. in Aurungabad.

NAGPOOR (*Nagpore*), voorheen de magtigste staat der Mahratten in Indië, die de geheele prov. Gundwana, een deel van Berar, bijna geheel Orissa bevatte, welker kleine vorsten haar cijnsbaar waren, zoo dat zij eene oppervlakte van ruim 6,486 V. M. besloeg, en een leger van ruim 50,000 man paardenvolk en 10,000 man voetvolk onderhield. Echter werd in 1817 de rajah gedwongen, meer dan de helft van zijne staten aan de Engelschen af te staan, en werd geheel aan hen cijnsbaar. Het land bestaat nu slechts uit het W. deel van de prov. Gundwana, en het O. deel van de prov. Berar, en strekt zich tusschen Allahabad, het Eng. distr. Gundwana, de staten van den Nizam en Sindia, of tusschen 95. 25. tot 100. 25. L. en 17. 27. tot 23. 54. N. B. uit; terwijl het op eene oppervlakte van 3,256 V. M. ongeveer 3 mill. inw. bevat. Op de hooge vlakte van Dekan gelegen, is het gedeeltelijk met zeer hooge bergen, bosschen en woestijnen bedekt; anderdeels van zeer groote vlakten en dalen, met eenen vruchtbaren grond, voorzien, die al de voortbr. van Indië oplevert. Het heeft 8000 man krijgsvolk, en moet in tijd van nood, met 2 bataillons infanterie en 3000 ruiters de Engelschen te hulp komen, die eenen resident aan het hof hebben, en aanteekening van de inkomsten houden. Verder is de regering, gelijk bij alle Mahratten, zeer willekeurig. 2. Distr. van voornoemden staat in de prov. Gundwana. 3. Hoofdstad van den staat en de verblijfplaats van den raja en den Eng. resident, aan de kleine riv. Nag of Serpent, in eene uitgestrekte en aangename vlakte, gedeeltelijk door muren en torens omringd, met een fort, waarin het paleis van den raja en andere voorname personen. De straten zijn naauw en krom; de pagoden en bazars hebben niets bijzonders. De huizen hebben slechts eene verdieping, en het getal der inw. met de voorsteden, beloopt 80,000, volgens HAMILTON 100,000 zielen, die katoenweverijen, aarde-, ijzerwerk- en wapenfabr. hebben, en met de voortbr. des lands handel drijven. 97. 31. L. en 21. 1. N. B.

NAGRACKA, N. Amer. riv., land van den Missouri, die op 278. 26. L. in de Arkansaw valt.

NAGRAGINSKOI, Rus. stad, gouv. Tobolskoi.

NAGU, Rus. dorp, gouv. Finland.

NAGUALAPA of *St. Pedro*, N. Amer. riv. in Mexico, die op 19. 30. N. B., in de Stille Zuidzee valt.

NAGUARACHI, volkplanting in Mexico; 45 mijlen N. van de stad, in de mijnen van Chihuahua.

NAGUL, O. Ind. stad, prov. Gurwal.

NAGUR, stad der Mahratten in Kabulistan, prov. Kandahar.

NAGURA, zie Nagore, No. 1.

NB. *De plaatsen, die men niet bij* NAGY *vindt, zoeke men bij het tweede woord, als:* NAGY ALMAS, op ALMAS.

NAGYABAD, Hong. D., kom. Schumegh.

NAGYAG, Hong. riv., kom. Marmaros, die bij Huszt in de Theisz valt. 2. N. *Groszast*, Zevenb. dorp, kom. Hunyad, met eene goudmijn.

NAGY ARANYOS (NIEUW), dorp in Zevenbergen, Unter Albenser kom.

NAGY ATTAD, Hong. vlek, kom. Schumegh.

NAGY BAJOM, Hong. D., kom. Bihar.

NAGY BANYA, zie Egydistadt en Neustadt.

NAGY BECSKEREK, Hong. vlek, kom. Torontal, met 2170 inw.

NAGY BEREZNA, Hong. dorp, kom. Ungwar, aan de Ung of Ungh.

NAGY BICSE of *Groot Bitsche*, Hong. vlek, kom. Trentsin, aan de Waag.

NAGY BOBROCZ, Hong. vlek, kom. Liptau, met 1650 inw.

NAGY BORGO, PRUND, Zevenbergsch dorp, kom. Doboka, met 2500 inw.

NAGY BOROSMYO, Zevenbergsch D., stoel Haromsek.

NAGY CZENK of *Groot Zinkendorf*, Hong. vlek, kom. Oldenburg.

NAGY DISZNOD, zie Heltau.

NAGY GORITZA, zie Turopolya.

NAGY HÖFLEIN of *Groot Höflein*, Hong. dorp, kom. Oedenburg; 1130 inw.

NAGY IDA, Hong. vlek, kom. Abaujwar, met eene zoutbron. 48. 55. N. B.

NAGY JENO, zie Turkovar.

NAGY KALLO, Hong. vlek, kom.

Szabolcs, met 5 kerken en 3150 inw.

NAGY-KANISA, Hong. D., kom. Szalad.

NAGY KAPARNAK, Hong. dorp, kom. Szalad, aan de Kauisa.

NAGY KAROLY, Hong. vlek, kom. Sathmar, met 7570 inw. en jaarmarkten.

NAGY KATA of *Groot Kata*, Hong. vlek, kom. Pesth, met 4000 inw.

NAGY KIKINDA, Hong. vlek, kom. Torontal, tusschen moerassen.

NAGY KUNSAG, zie Cumanië.

NAGY KURTÖS, Hong. dorp, kom. Neograd, met zuurbronnen.

NAGYLAR, Zevenb. dorp, kom. Weissenburg, aan de Marosch.

NAGY LEVARD, zie Grosz Schutzen.

NAGY MADA, Hong. dorp, kom. Szabolcs.

NAGY MAITHENI, Hong. dorp, kom. Sathmar, aan de Kraszna.

NAGY MARTONY, zie Mattersdorf.

NAGY MEGYER, Hong. dorp, kom. Comorn.

NAGY MIHALY, Hong. vlek, kom. Semplin, aan de Laborcza; 1600 inw.

NAGY MUSALY, Hong. D., kom. Beregh.

NAGY NYUL, Hong. dorp, kom. Raab.

NAGY OROSZI, Hong. D., kom. Neograd.

NAGY PESTYEN, Hong. dorp, kom. Hunyad.

NAGY RÖTZE of *Groot Rauschenbach*, Hong. vlek, kom. Gömör; 2400 inw en fabr.

NAGY SALATHNA, Hong. vlek, Soler kom., aan de Salathna.

NAGY SARLO, Hong. dorp, kom. Bars.

NAGY SAROS, Hong. vlek, kom. Saros, aan de Toriza, met 2000 inw.

NAGY SELYK, zie Marktschelk.

NAGYSINK, zie Gross Schenk.

NAGYSOMKUTER, Hong. distr., Zevenbergsch distr., land der Hongaren, met 20 plaatsen.

NAGY SURANY, Hong. D., kom. Neutra.

NAGY SZALOK, Hong. D., kom. Zips.

NAGY SZALONTA, Hong. D., kom. Bihar.

NAGY SZENT MIKLOS, Hong. dorp, kom. Torontal, aan de Maros.

NAGY SZOLLOS, Hong. vlek, kom. Ugocs, aan de Theisz, met 5140 inw.

NAGY TAPOLCZAN, Hong. vlek, kom. Neutra; 2650 inw. en veehandel.

NAGY TARNA, Hong. D., kom. Ugocs.

NAGY TOLCSVA, Hong. dorp, kom. Semplin.

NAGY VASONY of *Waschon*, Hong. vlek, kom. Vesprim.

NAGY ZARAND, Hong. dorp, kom. Arad, met tabaksbouw.

NAHABRU, zie Habrowha.

NAHAN, volkrijke O. Ind. stad, prov. Gurwal, met eenen vermaarden tempel. 94. 47. L. en 30. 31. N. B.

NAHANPARA, O. Ind. stad, prov. Oude.

NAHANT (PUNT), N. O. punt van Boston harbour, in de N. Amer. Rep., op 306. 49. L. en 42. 27. N. B.

NAHANTIK, N. Amer. baai, prov. Connecticut, die in den mond der Theems valt. 2. N. of *Twotree*, eil. in dezelfde prov. voor genoemde baai.

NAHAR-EL-CHRIRIA, zie Jordaan.

NAHAR-EL-HUSSAN en NAHAR-EL-KEDIN, 2 groote kustriv. in Aziat. Turk., prov. Tarablus, die van den Libanon in zee stroomen.

NAHE, Duitsche riv., die bij het dorp Selbach ontspringt, de grenzen tusschen Pruissen en Hessen uitmaakt, en bij Bingen in den Rijn valt.

NAHEN, dorp in Holstein-Oldenburg.

NAHIA, Perz. dorp van Kerman.

NAHIL, kleine Afr. riv. in Barca, valt op 57. 56. L. en 32. 10. N. B. in de Middell. zee.

NAHN, O. Ind. distr., prov. Delhi, tusschen 30. en 32. N. B., zeer berg- en boschachtig, doch vruchtbaar langs den oever der riv. Jumna. 2. De hoofdstad van dien naam ligt op 94. 53. L. en 30. 41. N. B.

NAHON, riv. in 't Fr. dep. Indre.

NAHR, een aantal Turk. Aziat. riv. beginnen met dit woord, zoo als: Nahr el Arsuf, el Bezar, el Farfar, el Gozal, el Jub, el Kasab, el Kidron, el Rabia, el Mudcheb, alle in het pachalik Damascus. — Nahr el Aula, el Amali, el Damur, el Ibrahim, el Kelb, in het pachalik Akka. — Nahr el Kebin, el Kadisch, el Marquio, el Muth, el Hussein, in het pachalik Tarablus.

NAHR EL AASI, zie Orontes.

NAHR EL ANTAR, Turk. Aziat. dorp in Irak-Arabi; 2 mijlen N. van Corna.

NAHR EL AKKAR, Turk. Aziat. riv., prov. Aleppo.

NAHR EL BERD, kleine riv. in Syrië, pachalik Tripoli, die 3 mijlen N. van Tripoli, in de Middell. zee valt.

NAHR ELTEMASIEH of *rivier der Krokodillen*, Turk. Aziat. riv. in Syrië, valt in de Middell. zee.

NAHR GEBAIL, Turk. Aziat. riv. in Syrië, die 1 mijl Z. van Ladikieh in de Middell. zee valt.

NAHR EL HOUALI, riv. in Irak-Arabi, valt in de Khabour.

NAHR MECHATTE, Aziat. riv. in Palestina, die 1 uur N. O. van Caifa, in de Middell. zee valt.

NAHR EL TAMOOR of *Tamyrus*, Turk. Aziat. riv. bij Tripoli.

NAHR SALET, Turk. Aziat. dorp, prov.

prov. Basra, aan den Eufraat.

NAHR TERI, Perz. dorp in Chusistan.

NAHRAIM (AL), Turk. Aziat. dorp van Diarbekir.

NAHREN, Wurt.D., kr. Zwarte Woud.

NAHRY-SANKAR, prov. van Tibet, ten Z. van den Himalaya gelegen, en N. en O. van de prov. Lahdak.

NAHUELHUAPI, Z. Amer. meer in Chili, ten O. der Cordillera's; 30 mijlen lang, waarbij eene volkplanting, op 307. 6. L. en 41. 22. 30. Z. B.

NAHUNKEAG, N. Amer. eil. in de riv. Kennebeck.

NAHUR, O. Ind. stad, prov. Agra.

NAHURENDA, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt.

NAILA of *Neylau*, Beij. landg., Op. Mainkreits, op 4¾ V. M., 16,400 inw. bevattende; bergachtig, doch met schoone dalen, door de Selbitz en Culmitz bespoeld, met veel hout, koper, ijzer, vitriool, marmer, turf, smederijen, landbouw, veeteelt, spinnerijen en weverijen. 2. Beij. vlek in voorn. landg., met 1130 inw.

NAILHERS, Fr. dorp, dep. Vendée.

NAILHOUX, Fr. vlek, dep. Op. Garonne, arr. Villefranche, met 1150 inw.

NAILLY, Fr. vlek, dep. Yonne.

NAILSEA, Eng. dorp, gr. Somerset.

NAIMANEN, woestijn in Mongolië, door de Selinga en Organ bespoeld.

NAIN, Morav. volkplanting der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië.

NAINMAK, een der Rus. Vossen eil.

NAINTRE, Fr. vlek, dep. Vienne.

NAIR, O. Ind. stad, prov. Berar.

NAIRN, Schot. gr., tusschen de Murray frith, Murray en Inverness, of tusschen 13. 30. en 13. 55. L. en 57. 28. en 57. 35. N. B. gelegen, en op 7 V. M., 8250 inw. bevattende, een vlak en zandig kustland, met weinige heuvels en door de Nairn en Inverness bespoeld, deels bergachtig, en deels met tarw, gerst, haver, aardappelen en vlas bezet. Ook wordt er veel rundvee gehouden. De garenspinnerijen en weverijen van wollen stoffen zijn middelen van bestaan. De uitvoer bestaat in: koren, vee, visch en garen. De hoofdplaats is Nairn, aan den mond der Nairn, met 1270 inw., handel en eene kleine haven. 2. Schot. riv., die in het distr. Badenoch, gr. Inverness ontspringt, en in de frith van Murray valt.

NAIRS, zie Malabaar.

NAITSCHAU, dorp in het vorst. Reusz.

NAIVES, Fr. plaats, dep. der Maas.

NAIX, Fr. vlek, dep. der Maas.

NAJA, riv. in den Kerk. Staat, legatie Spoleto. 2. Spaan. vlek, prov. Aragon.

NAJAC, Fr. stad, dep. Aveiron, met 2050 inw.

NAJERA, zie Naxera.

NAJEVILLA, Spaan. riv., prov. Burgos.

NAJOJA, groote Jap. stad, eil. Niphon.

NAJOO, weinig bekend eil., tusschen de Sandwichs eil. en Amerika.

NAKA, onderscheidene distr. en prov. op de Jap. eil. Niphon en Ximo.

NAKALS, Jap. stad, eil. Ximo.

NAKEL, zie Nackel.

NAKIANG, O. Ind. stad in Birma.

NAKIL, W. Perz. dorp in Mazanderan.

NAKLO, Pool. stadje, waiw. Kalisch. 2. Zie Nackel.

NAKOI, Chin. riv. in Tibet.

NAKONAKO, eil. der Banschas groep, W. van 't O. Ind. eil. Sumatra.

NAKRASH, dorp in Neder Egypte, aan een kanaal, tusschen den Nijl en het meer van Mœris; 3 m. N. W. van Shabour.

NAKSCHA, zie Naxos.

NAKSCHIVAN of *Naktschitschewan*, Perz. stad in Iran, prov. Eriwan.

NAKSCH RATSEN, gebergte in W. Perzië, prov. Fars.

NAKSKOW, zie Naskow.

NAL, distr. en stad in Beludschistan.

NALDA, Spaan. stad, prov. Soria.

NALDOURUH, O. Ind. vlek, prov. Dowlatabad, den Mahratten behoorende. 94. 1. L. en 17. 27. N. B.

NALDROOG, O. Ind. distr. en stad, prov. Beeder. 93. 59. L. en 17. 44. N. B.

NALENCZOW, Pool. stad, waiw. Plock.

NALENMONT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau.

NALGONDA, O. Ind. distr. en stad, prov. Hyderabad. 96. 50. L. en 17. 5. N. B.

NALGUNGA, O. Ind. riv., prov. Berar.

NALIBAKI, Rus. vlek, gouv. Wilna.

NALINES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 1270 inw.

NALLIERES, Fr. vlek, dep. Vendée.

NALOËRS, Afr. volksstam, aan de Rio Grande, op de Sierra Leona kust, in eene landstreek, die zeer vruchtbaar is in indigo en katoen. Zij zijn goede wevers en verwers.

NALON, Spaan. riv., prov. Asturië.

NALUS, een der Afr. Bissago eil., bij Senegambië, weinig bekend.

NAMA, Chin. meer in Tibet.

NAMACQUAS, zie Namaquas.

NAMACUL, O. Ind. stad, distr. Baramaul. 95. 41. L. en 11. 22. N. B.

NAMAGANG, klein eil. in de Ind. zee. 149. 46. L. en 6. 45. Z. B.

NAMAGERY, O. Ind. dorp, rijk en prov. Birma, door Roomsche zendelingen bewoond.

NAMANDA, Jap. stad op Niphon.

NAMAQUA'S (LAND DER), Z. gedeelte van het W. Kafferland in Afrika, door de Groote en Oranje riv., bij de inboorlingen *Charle of Eyl* geheeten, bespoeld, welke het land in dat der groote en kleine Namaqua's verdeelt, en hier de Draak-, Leeuwen- en Visch riv. ontvangt. Schoon, behalve de groote Oranje riv., des zomers hier alle riv. uitdroogen; waardoor het schraal, en gedeeltelijk, vooral in den zandigen en steenachtigen grond aan de kust, zeer onvruchtbaar is, zoo is het binnenland echter zeer vruchtbaar, en heeft schoone weiden en veeteelt. Er is veel wild en wilde dieren, en in de bergen koper en ijzer. De inw., Namaqua's genoemd, behooren tot den stam der Hottentotten, zijn groot, sterk, welgemaakt, goedhartig, vlug en dapper. Zij trekken met hunne kudden rundvee, schapen en geiten rond, kleeden zich met vellen van dieren, zindelijker dan de Kaapsche Hottentotten, en maken hunne hutten van riet. Hun opschik bestaat in koperen en ivoren ringen en glaskoralen. Zij bestaan uit tien stammen, als: Groote Namaqua's, de hoofdstam ten O. van de Oranje riv.; Kleine Namaqua's ten Z. van die riv., zwak en altijd met de Bosjesmannen in oorlog; Komei-Namaqua's, meer binnenlands, zoo ook de Tradiamaquas; verder de de Kabona's, Keima's, Coraquats, Corikambies, Keinamaquas aan de Visch riv.; Eniqua's en Karangoges aan de Oranje riv.

NAMASKET, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, valt in Bridgewater.

NAMAZINE, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Nottoway.

NAMBALLA, Z. Amer. volkplanting in Quito, prov. Jaen de Bracamoros.

NAMBE, N. Amer. volkplanting in Mexico, aan eene kleine riv., die in de Rio del Norte valt.

NAMBIA, Afr. negerdorp in Senegambië, rijk Bambuk, hoofdplaats van het rijk Nambia-Mussa.

NAMBOODY, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Aurungabad. 90. 50. L. en 19. 15. N. B.

NAMBU, Jap. golf, kaap en zeehaven op Niphon, de laatste 70 mijlen N. van Jedo; de kaap op 42. 19. 28. N. B.

NAMDO, Zweed. eil. in Stokholmlän.

NAMECHE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, aan de Maas.

NAMEGANG, een der Z. Specerij eil.

NAMEDY, zie Andernach.

NAMEN of *Namur*, Nederl. prov., uit het voormalig gr. Namen en deelen van Luik, Luxemburg en Braband, met de, bij den tweeden vrede van Parijs, afgestane kantons, bestaande, en tusschen Z. Braband, Luik, Luxemburg, Henegouwen en Frankrijk, of tusschen 21. 55. en 22. 54. L. en 49. 2. en 50. 40. N. B. gelegen, en op ruim 44½ V. M. in 3 arr., 9 kantons en 315 gemeenten, 177,500 inw. bevattende. De grond is bergachtig; met hout beplante heuvels, steile rotsen, vruchtbare vlakten, en dalen, die door talrijke beken bespoeld worden, wisselen elkander af. De hoogste heuvels echter bereiken niet meer dan 300 voeten; terwijl in het Z. de bosschen eene voortzetting der Ardennen zijn. Behalve rondom de stad Namen, is de grond in het eerste arr. vet en vrij vruchtbaar; die van de andere arr. is meer steenachtig, en heeft vele bosschen en heiden. De riv. zijn de Maas met de Sambre, Hermeton, Lesse (met de Homme of het Zwarte water, Wimbe en Biron) en Bourg; de Ourthe, Haisne, Semoy, Heure, Eau-Blanche, Tiria en Mehaigne. De lucht is er zuiver en gezond. De heerschende winden zijn N., Z. en Z. W. De voortbrengsels zijn: de gewone huisdieren, vooral veel varkens; ook zijn er Tibethaansche geiten; de schapen worden meer om hun vleesch, dan om hunne wol geacht. Verder gevogelte, wild, veel visch, weinig bijen, koren, vooral veel peul- en tuinvruchten, zeer veel aardappelen, weinig vlas en hennep; hop, tabak, een weinig wijn, veel hout, lood, galmei, ijzer, steenkolen, aluin, vitriool, marmer, bouw- en kalksteen, pot-, porselein-, tigchel- en pijpäarde. De inw. zijn Walen, en belijden den roomschen godsdienst, spreken Fransch, en zijn nog op geenen hoogen trap van beschaving. De landbouw is vooral in het kanton Namen van belang. De veeteelt is op eene tamelijke hoogte. De bosschen zijn van meer belang, en de mijnwerken bepalen zich meest tot ijzer, koper en marmer, de fabr. tot de verwerking van het ijzer; ook zijn er looijerijen, glasblazerijen, papiermolens, aardewerk-, linnen-, katoen-, lijm- en stijfselfabr., zoutkeeten, branderijen en brouwerijen. De uitvoer bestaat in leder, zoo wel bereid als gemaakt; bewerkt ijzer, vooral messen, pijpäarde, potasch, koper, paarden, schapen, wol, cichorei, lijm, steen en papier. De prov. zendt 2 afgevaardigden naar de tweede kamer, en heeft 65 provinciale staten. De arr. zijn Namen, Dinant en Philippeville. 2. De

hoofdstad der genoemde prov. eene zeer sterke vesting, met een bruggen hoofd tusschen twee bergen, aan de zamenkomst der Sambre en Maas, zetel van eene kamer van koophandel en eenen bisschop. Zij is welgebouwd, heeft eene uitmuntende hoofdkerk en verscheidene andere kerken, waaronder die van *St. Loup* een marmeren verwulf heeft; verscheidene hospitalen, een vondelingshuis, een atheneüm met eene bijzondere school voor de mineralogie, eene openbare bibliotheek, chemisch laboratorium, een kabinet van natuurkundige instrumenten, benevens 17,000 inw., die vele beroemde, doch zeer verminderde messenfabr., pottenbakkerijen, zoutkeeten, stijfsel-, hoeden-, glas-, lijm-, loodwit- en ijzerfabr., zeepziederijen, brouwerijen, smederijen, ijzer- en staalfabr., en handel in koper, lood, ijzer en marmer hebben. In den omtrek zijn blaauwen steen- en steenkolen mijnen, en er wordt cichorei, tabak en hop geteeld. Namen is de geboortepl. van de schilders JUPPIN en JEAN NICOLAI. 22. 30. L. en 58. 28. N. B.

NAMERA, Afr. gebergte in Abyssinië.

NAMESKIE FALL, voorname waterval van de Merrimak of Sturgeon in de prov. New Hampshire, in de N. Amer. Rep.

NAMESZTO, Hong. vlek, kom. Arwa, met 1320 inw.

NAMFIO of *Anaphe*, zie Nanfio.

NAMIESCHT, Morav. heerl. en dorp, kreits Znaïm, aan de Oslawa, met 1000 inw. en fabr. 2. Morav. vlek, kreits Olmutz, met 640 inw. en fabrijken.

NAMIETSCH, Morav. vlek, kreits Olmutz.

NAMINGATA, Jap. stad op Niphon.

NAMKOOL, O. Ind. stad in Barramaul.

NAMOKA, zie Anamoka.

NAMKA, zie Mompa.

NAMPTWICH, zie Nantwich.

NAMRUP, zie Kamrup.

NAMSCHABRUD, W. Perz. stad in Irak.

NAMSEN, Noorw. riv., die in eene golf van dien naam valt, tusschen het eil. Ottenoe en den vasten wal. 64. 26. N. B. Van hier tot Kola wordt de kust van Noorwegen, uit de bosschen aan de Namsen, van timmerhout voorzien.

NAMSENFIORDEN, Noorw. golf, stift Drontheim. 2. Zie Mamsen-elf.

NAMSLAU, Pruis. kreits, regdst. Breslau, bevat op 9 V. M. 22,100 inw., wordt door de Miniska en Weyde bepoeld, en heeft weinige hoogten, maar vele bosschen, middelmatigen landbouw, vee- en goede schapenteelt. 2. Ommuurde hoofpl. van voorn. Pruis. kreits, met 2 poorten, 1 voorstad, 4 kerken, 1 hospitaal, 2950 inw., linnen- en lakenweverij, brouwerijen, veemarkten en korenhandel.

NAMUSA, klein eil. in de Stille Zuidzee, tot de groep der Meanges behoorende. 144. 44. L. en 5. 1. N. B.

NANAHAS, Indianen in Nieuw Spanje, ten N. W. van Santa-Fé, die dikwerf met de Spanjaarden oorlogen.

NANAKS, onbeschaafde O. ind. volksstam, op de bergen van Aschem.

NANAMESSET, een der Elizabeths eil., tot de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Dukes, behoorende.

NANAROAK, eil. tot het Z. inspectoraat van Groenland, in de kolonie Friederichshaab behoorende.

NANAS, Hong. stadje kom. Szabolcs. 2. Illyr. gebergte, kreits Adelsberg, een tak der Julische Alpen.

NANAY, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas, die op 3. 27. B., in de Amazonen riv. valt.

NANBO, Chin. stad van den derden rang, in Petcheli.

NANCAY, 2 Fr. D., dep. Jura en Cher.

NANCE, Fr. dorp, dep. Cher.

NANCLARES, Spaan. D., prov. Alava.

NAN-COM, Chin. stad in Petche-li.

NANCOWNAH, N. Amer. riv., prov. W. Tennessee.

NANCOWRY of *Nankauweri*, een der Nicobar eil., in de golf van Bengalen, ten O. van Camorta, zeer vruchtbaar en met vele hoenders, die de inw. opkweeken om op de schepen tegen tabak, messen en katoenen stoffen te verruilen. Tusschen dit en de eil. Triucot en Camorta, is eene groote baai, die den schepen tot eene veilige haven verstrekt. De inw. zijn zeer beschaafde Mahomedanen. De Deenen hadden hier voorheen eene volkpl. en zendelings gesticht. 111. 22 L. en 1. 57. N. B.

NANCRAY, Fr. dorp, dep. Doubs.

NANCY, Fr. arr., dep. van de Meurte (Meurthe), dat op $19\frac{1}{2}$ V. M. in 6 kantons en 114,400 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. Fr. arr. en het geheele dep., de zetel van de regeringscollegiën, van een geregtshof, eenen bisschop, enz., aan de Meurte, in eene zeer vruchtbare vlakte, en aan den voet van verscheidene heuvels, die met wijnstokken beplant zijn. Zij heeft 2 voorsteden, een kasteel, en is in de oude en nieuwe stad verdeeld. De laatste vooral heeft breede straten, bijzonder de konings plaats met de konings poort of triumfboog, en voorheen het standbeeld van LODEWIJK XV., dat in de omwente-

teling verwoest is; een triumfboog, met drie doorgangen van de Oude naar de Nieuwe stad; voortreffelijke standbeelden, basreliefs, heerlijke wandelwegen, en schoone gebouwen, als: het raadhuis, de schouwburg, enz. Verder de *Place d'Alliance*, *Place la Carrière*, enz., het paleis van den intendent, van het geregtshof, de beurs, enz. Onder de 8 kerken munt de hoofd- en Franciskaner kerk uit; de laatste met het graf van KAREL DEN STOUTEN; de kerk Notre Dame, met het graf van den Poolschen koning STANISLAUS. Ook heeft de stad twee hospitalen, eene akademie, een lyceüm, een genootschap van kunsten en wetenschappen, eene vrouwenschool voor de verloskunde, eene openbare bibliotheek van 50,000 boekdeelen, een kabinet van natuurkundige instrumenten, eenen kruidtuin, en 30,500 inw., die fabr. van katoen, sjamoos, tabak, kaarten, stijfsel, wollen stoffen, gekleurd papier, porselein, bekende kaarten, likeuren en scheikundige waren, looijerijen en brouwerijen hebben, met welker voortbr. de stad eenen aanzienlijken handel drijft. Zij is bekend door het bloedbad van 1790. Hier sneuvelde KAREL DE STOUTE. Het *Maison de Mareville* is thans een krankzinnigenhuis. 23. 50. L. en 48. 42. N. B.

NANCY, Fr. dorp, dep. Seine en Marne, nabij La Ferté Gaucher, met ongeveer 1000 inw.

NANDAKENI, O. Ind. riv., prov. Gurwal.

NANDAPRAYAGA, O. Ind. vlek, prov. Serinagur, eene der heilige waschplaatsen der Hindo's, aan de zamenkomst der Alcananda en Nandacui.

NANDAX, Fr. dorp, dep. Loire, ongeveer 5 mijlen van Roanne; 750 inw.

NANDELSTADT, zie Nandtstad.

NANDERE, O. Ind. distr., op 19. N. B., met de riv. Godavery, Manjera, Manha en Wurdah; 50 mijlen lang en 12 breed, met eenen vruchtbaren grond, en welbebouwd langs de riv.; verder woest en door het Seechachull gebergte bedekt. De inw. zijn woest en weinig bekend. *Nandere* is de hoofdstad aan de Godavery, op 95. 21. L. en 19. 6. N. B., en verder de steden Candhar en Balcundah.

NANDORE, O. Ind. stad, prov. der N. Circars. 100. 11. L. en 17. 27. N. B.

NANDRIN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 500 inw.

NANDTSTADT, Beij. dorp, Isarkreits, landg. Moosburg, met ongeveer 360 inw.

NANDUIQUAZU, Z. Amer. riv. van Paraguay, die O. waarts in de Nanduimini valt. 2. Riv. van Paraguay, welke in de Pardo of Colorado valt.

NANEMINE, Chin. berg, prov. Setchuen, met 12 toppen en vele zoutgroeven.

NANEGANFOE, Chin. stad, prov. Honang, in een zeer vruchtbaar en waterrijk oord, rijk en sterk bevolkt. 130. 14. L. en 33. 6. N. B.

NANENINFOE, Chin. berg, prov. Kiangsi, met het gebied over 7 steden en vele elefanten in het gebergte, die de inw. tam maken; vele papegaaijen, enz. 125. 42. L. 22. 43. N. B.

NANFIO, ANAPHE of *Namphia*, Turk. eil. in den Archipel, ten Z. W. van Stampalia, slechts 1 V. M. groot, en zonder haven, met kale bergen, klare bronnen, die den vruchtbaren grond bespoelen, welke genoegzaam gerst, wijn, vruchten, en uijen in overvloed, voortbrengt, in welke laatste de 800 meestal grieksche inw., gelijk ook in was en honig, aanzienlijken handel drijven. Er zijn hier vele hoenders. In het Z. vindt men op eenen kleinen heuvel, de ruïnen van den tempel van Apollo, thans met eene kapel, en aan de zee eene marmergroef, ten Z. het onbewoonde eil. Nanfio Pulo. 43. 22. L. en 36. 25. N. B.

NANFONG, Chin. stad van den 3 rang, in Kiangsi; 15 mijlen Z. Z. W. van Kien-tchang.

NANGA, Jap. zeehaven op het eil. Niphon, aan eene baai op de Z. kust. 157. 2. L. en 35. 52. N. B.

NANGAN, Chin. stad van den derden rang in de prov. Yunnan. 119. 9. L. en 24. 58. N. B.

NANGANFOE, Chin. stad, prov. Kiangsi, aan de Nanho, en den weg van Peking naar Kanton, volkrijk en levendig, met suikerplantagiën, raffinaderijen en stapelplaatsen van waren. 129. 38. 52. L. en 25. 30. N. B.

NANGANTSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.

NANGASACKI, eigenlijk *Nagazacky*, een der vijf Japansche rijkssteden, op 't eil. Kiusiu of Kjusju, in de prov. Fizen, aan den kubo (*kfoebo*) behoorende, die hier twee gouverneurs heeft. Zij is schoon, aan het einde eener baai, die aan weerszijden door hooge bergen omringd is, gelegen, en heeft hare strekking, in de lengte, omtrent regt van het Zuiden, aan het einde der baai, naar het Noorden, waar zij tegen het gebergte eindigt. De stad zelve heeft geene vestingwerken; doch de baai, zoo wel

wel als verscheidene eil. aan den mond van dezelve, is van vele sterkten voorzien, waaronder de beide keizerswachten aan weerszijden der golf uitmunten. De binnenstad of *Oetsimatsi*, zoo als men dezelve noemt, bestaat uit 26, en de buitenstad of *Sotomatsi*, uit 61 straten; doch men kan het onderscheid van binnen of buiten de stad niet gewaar worden. Deze straten, waarvan sommige eenigzins krom, maar alle vrij geregeld gebouwd zijn, hebben meestal eene schoone breedte, en, doordien de stad tegen het gebergte oploopt, hier en daar steenen trappen. Elk derzelver heeft eene poort, welke des nachts van eene wacht voorzien is, en gesloten wordt; doch waar men altijd door een klein poortje kan binnen komen, zoo er geen onraad vermoed wordt; in dit geval moet ieder van eene pas van zijnen wijkmeester voorzien zijn. Rondom de stad, tegen de bergen, heeft men verscheidene tempels, meestal van de *sinto* of grondreligie der Japanezen, ook van *Jamabos* of bergpriesters, en een groot getal *Budsdo*- of afgoden-tempels. In derzelver omtrek zijn de begraafplaatsen der Japanezen, die men nimmer in de steden vindt. Verder zijn er twee paleizen der beide gouverneurs, waarvan er altijd een ledig staat; dewijl een dezer ambtenaren in Jedo aan 't hof is. Ook hebben alle landsheeren, welke op het eil. Kiusiu hunne staten hebben, in deze stad een paleis, alwaar altijd een zaakgelastigde met eenig gevolg zijn verblijf houdt. De gebouwen van den rentmeester of *odaiquan*, alsmede die van de burgemeesteren, munten boven alle andere uit. Men heeft buiten, aan den Noordwestkant van de stad, op het strand, vijf groote schuitenhuizen, alwaar de oorlogsvaartuigen van den kubo geborgen worden; ook heeft men niet ver van daar het kruidhuis. — Verder ten Noordwesten en ten Zuidoosten van de stad de rijstpakhuizen van het gouvernement, waar altijd eene zekere kwantiteit rijst moet bewaard blijven, tegen een' onverhoopten hongersnood. In de stad is een gevangenhuis, en 34 of 35 bruggen, welke over eene groote en eene kleine rivier, die door de geheele stad loopen, en over twee kleine kreken, liggen.

Het getal der inwoners wordt op 30,000 berekend, en dat der huizen op 5,000, waarvan de schoonste aan partikulieren behoorende, in het Z. O. gedeelte der stad staat, alwaar men ook verscheidene tempels der wellust bij elkander vindt, daar des nachts een verschrikkelijk geraas is. De straten zijn onophoudelijk gevuld met menschen, vooral in den tijd als de Hollandsche schepen en Chinesche jonken daar zijn, 't welk een groot vertier en het meeste voordeel aan Nagasacky verschaft. Men vindt hier verder vele handwerkslieden en fabrikanten in goud en zilver werk; verder handelaars en commissionairs van de groote kooplieden uit de stapelplaats Osaka. Deze stad is de eenige zeeplaats, alwaar de Nederlanders en Chinezen, die men met uitsluiting van alle andere natiën, in Japan gedoogt, worden toegelaten. De Chinezen hebben hun verblijf buiten het Z. O. gedeelte van de stad, en de Nederlanders aan 't Z. gedeelte, op het eilandje *Decima*, hetwelk met eene steenen brug aan de stad vast ligt. In de haven vindt men geene eilanden; doch aan den mond van de baai verscheidene, waaronder Iwosima, Kfoerasima, Takaboko of Papenberg en meer andere. De ankergrond binnen in de baai of haven, zoo wel als op de buitenreede onder den Papenberg, is zeer goed.

Veel spreken naijverige vreemdelingen, en vooral de Engelschen, van de groote vernederingen, welke de Nederlanders zich hier, om het voordeel van den handel, getroosten, hetwelk zij dan door de gebruiken des lands te overdrijven, en op eene hekelende wijze voor te dragen, aannemelijk zoeken te maken, zonder zich te herinneren hetgene zij of hunne gezantschappen, bij hunne bezoeken in China, zich van tijd tot tijd hebben laten welgevallen, en waarvan men, als men het zoo noemen wil, geen minder vernederend tafereel zoude kunnen ophangen. Het ligt op 32. 41. N. L. en 147. 38. L. beoosten Greenwich.

Nagazacky in Japan, en wel het eil. Decima hiervoor genoemd, is de eenigste plaats in gansch Indië, alwaar het Holl. opperhoofd HENDRIK DOEFF, in den laatsten oorlog aldaar, de Nederlandsche vlag heeft weten te behouden, niettegenstaande de herhaalde aanslagen in den jare 1813 en 1814, toen men in Japan nog niets van de omwenteling in Europa wist, door de Engelschen op hem gedaan. Noch Fransche, noch Engelsche vlag heeft immer op het eil. Decima gewapperd.

NANGATO, Jap. vorst. op het eil. Niphon, aan het kanaal van Ximo, in de straat van Korea, met hooge bergen, die hier in de W. punt uitloopen, en eenen goeden grond, die rijst, koren, tuin-

tuin-, boom- en peulvruchten, katoen en tabak, in overvloed voortbrengt. De inw. aan de kusten hebben sterke visscherij. Het is in de 6 prov. Alfa, Tojora, Mine, Ootz, Amis en Misjima verdeeld. De hoofdpl. is Amanguchi.

NANGAXIMA, Jap. stad op Xicoco.

NANGE, Chin. stad, prov. Fokiën.

NAN GESU, klein eil. aan de kust van China. 137. 10. L. en 25. 6. N. B.

NANGIHAN (POINT), Z. punt van het O. Ind. eil. Leyta. 141. 43. L. en 10. 2. N. B.

NANGIS, Fr. stadje, dep. Seine en Marne, arr. Provins, in een vruchtbaar oord, met 2000 inw., handel en kousenfabr.

NANGLEHEAD, Eng. kaap, gr. Pembroke.

NANGOIA, Jap. stad van Ximo.

NAN-HIONG-FU, Chin. koopstad, prov. Quangtong, aan den voet van een gebergte, dat de prov. Quangtong en Kiangsi van elkander scheidt.

NANHO, Chin. riv., prov. Kiangsi.

NANHOAMTSCHIN, Chin. stad, prov. Schantong.

NANJEMOY, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Charles.

NANJIRA of *Neonjee*, N. Amer. riv., prov. Louisiania; een tak der Osage.

NANJOGA, Jap. eil., bij Ximo.

NANKA (EIL.), 3 kleine O. Ind. eil. bij de W. kust van het eil. Banka, met hout en goed water. 123. 27. L. en 2. 22. Z. B. 2. Riv. op Manilla.

NANKABA, kaap op 't Jap. eil. Niphon.

NANNAMFU, Chin. stad, prov. Kiang, aan het meer Poyang, met papiermolens, kaarsenmakerijen, en kristalgroeven. 134. 38. L. en 29. 32. N. B.

NANKANG, Chin. stad, prov. Kiangsi, voorheen belangrijker, nu gering, aan een' tak van het meer Poyang. 133. 25. L. en 29. 33. N. B. 2. Chin. stad, prov. Kiangsi.

NANKIANG, Chin. stad, prov. Setchuen.

NANKIHIEN, Chin. stad, prov. Setchuen.

NANKIN, zie Kiannin-foe.

NANNAMOW, verscheidene onbeduidende O. Ind. steden dragen dezen naam.

NANNDORF, D. in Holstein-Oldenburg.

NANNESTADT, Noorw. dorp, stift Aggerhuus.

NANNGAO, Chin. eil., nabij Kanton.

NAN-NGAN-FU, Chin. stad, prov. Kiangsi.

NANNI, Perz. dorp, prov. Irak.

NAN-NING, Chin. stad in Quangsi, met ijzermijnen. 125. 30. L. 22. 44. N. B.

NANNUCKLOO, klein eil. aan de O. kust van Labrador. 317. 46. L. en 56. 20. N. B.

NANPAREH, O. Ind. stad, prov. Oude.

NANPECHA, een der Chin. Ponghu (Pong-Hou) of Piscadores eil.; 6 mijlen W. van Formosa. 23. 41. N. B. onbewoond.

NANPIHO, Chin. riv., prov. Yunnan.

NANPOU, Chin. stad in Setchuen.

NANS, Fr. dorp, dep. Var.

NANSAN, klein eil. aan de kust van China. 137. 15. L. en 26. 50. N. B.

NANSBACH, dorp in Neder-Hessen.

NANSEMOND, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië. 2. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, aan de James riv., met 10,330 inw., waaronder 4400 slaven door de Nansemond, Summerton, het meer Drummond en de uitgestrekte moeras Dismal Swamp bespoeld. De grond is zeer waterachtig en vol bosschen. Men begint dit gr. te bebouwen, men vindt er reeds groote rijstvelden. De hoofdpl. is Suffolk.

NANSON, riv. in 't dep. Ille en Vilaine.

NANT, Fr. stad, dep. Aveyron, arr. Milhan, met 1000 inw.

NANTAN, Chin. stad, prov. Quangtong.

NANTCHANG of *Nanschang*, Chin. hoofdst. der prov. Kiangsi, met veel handel in porselein. 133. 16. L. 28. 36. N. B. 2. Klein Chin. stad, prov. Honquang.

NANTEAU, 2 Fr. D., dep. Seine en Marne.

NANTERRE, Fr. stad, dep. Seine, met 2000 inw., die in hammen handelen.

NANTES, Fr. arr., dep. Loire, dat op 35 V. M. in de 17 kantons Nantes 6, Loroux-Bothereau, Vallet, Clisson, Aigrefueille, Verton, Lege, Machecoul, St. Philibert, Bonaye, la Chapelle sur Erdre en Carquefou, 67 gemeenten en 184,800 inw. bevat. 2. Fr. hoofdst. van voorn. arr. en van het geheele dep., eene der aanzienlijkste steden des rijks, de zetel des prefects, van onderscheidene regeringscollegiën, van eene regtbank van eersten aanleg en van koophandel, aan de Loire, die hier verscheidene eil. vormt, en de Sevre en Erdre met de beken Sail en Chozinne ontvangt. Zij is met wallen, in aangename wandelingen herschapen, omringd, heeft 4 voorsteden, die grooter en gedeeltelijk ook schooner dan de eigenlijke stad zijn. Er zijn 11 opene plaatsen, schoone grachten en 12 bruggen, waaronder die der *Ricollets* uitmunt; een schoone hoofdkerk, met 2 hooge torens; 16 andere kerken, 2 hospitalen, een groot en sterk kasteel, een in den nieuwsten smaak gebouwd raadhuis, het prachtig hôtel der prefecture, de fraaije schouwburg, de beurs, de munt, de hal, enz. Verder is hier een genootschap van kunsten en wetenschappen, een lyceüm, een chemisch la-

laboratorium, eene heel- en ontleedkundige school, eene school voor de zeevaart, eene openbare boekerij van 23,400 boekdeelen, een aanzienlijk kabinet van naturaliën, een museüm, een kruidtuin en 77,200 inw., aanzienlijke fabr. van allerlei soort, looijerijen, spinnerijen, drukkerijen, fabr. van hoeden, marokkijn, flanel, pijpen, spijkers, porselein, aardewerk, likeur, suiker, borstels, vitriool, linnen, enz. touwbanen, klokken- en geschutgieterij, glasblazerij, azijnstokerij, enz. Belangrijker echter nog is de handel in allerlei voorwerpen op alle koopsteden van Europa, met Afrika en de W. Ind. koloniën. Ook worden hier, zeer aanzienlijke markten, vooral in vee, gehouden. 16. 17. L. 47. 14. N. B.

NANTEUIL, 3 Fr. vlekken, dep. Seine en Marne, 2 Sèvres en Charente: de beide laatste met 1200 inw. 2. N. *le Haudouin*, Fr. vlek, dep. Oise; 1350 inw.

NANTGYNNLLE, Eng. dorp, gr. Cardigan, met 600 inw.

NANTIAN, zie Pulo Mintao.

NANTIAL, Fr. vlek, dep. Op. Vienne, arr. Bellac; met 1600 inw.

NANTICOKE, N. Amer. riv. prov. Maryland en Delaware, valt in de Fishingbaai. 2. Distr. in de prov. Delaware, met 1870 inw. 3. Waterval van de Susquehannah in de N. Amer. prov. Pennsylvanië.

NANTIKOKE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York; gr. Broome.

NANTING, Chin. eil. in de baai van Hiamuën, prov. Fokiën.

NANTING, zie Menam.

NANTMEL, Eng. dorp in Radnor.

NANTMILL, 2 N. Amer. dorp, prov, Pennsylvanië, gr. Chester, met 1400 inw.

NANTO, Lomb. Ven. vlek, legatie Vicenza, aan den voet der Monte Maraschino, met 2100 inw.

NANTOUILET, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

NANTSCHUEN-HIEN, Chin. stad, prov. Setchuen.

NANTSIN, Chin. stad in Fokiën.

NANTUA, Fr. arr., dep. Ain, dat op 14 V. M. in de 6 kantons. Brenod, Chatillon de Michailles, Mornay, Nantua en Oyonnaz, 61 gemeenten en 50,350 inw. bevat. 2. Hoofdst. van voorn. arr., in een dal, aan het meer Nantua, met 3750 inw., die tapijtfabr., enz. hebben. 23. 18. L. 46. 8. N. B.

NANTUCKET, gr. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, een eiland, 4 mijlen lang en 5 mijlen breed, met 7260 inw., zonder bosschen en riv. 307. 50. 307. 33. L. 41. 13. en 41. 22. N. B. 2. Hoofdpl. van dit eil., eene zeehaven, in eene baai aan de N. W. zijde, met veel handel, en groote visscherij, 5 kerken, markten, vuurbaak en 6,800 inw., zeildoekfabr., enz. 41. 16. N. B. 3. Straat tusschen Bristol en Nantucket, met eilanden.

NANTUXET, baai en riv. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, welke laatste op 302. 30. L. 39. 21. N. B. in de Delaware valt.

NANTWICH of *Namptwich*, Eng. marktvlek, gr. Chester, aan de Wever en het groote kanaal, met zout-raffinaderijen, 3 jaarmarkten, handel in kaas en 4020 inw. 53. 4. N. B.

NANUANHO, Chin. riv., prov. Yunnan.

NANUSA, 3 O. Ind. eil. der groep Meangis bij het eil. Magindanao.

NAN YANG, Chin. stad in Honang. 130. L. 33. 36. N. B. 2. Twee Chin. steden op het schiereil. Korea.

NAN YONG, zie Nanhiong-foe.

NANZERAH, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

NAO (KAAP), Spaan. voorgebergte aan de kust van Valencia. 38. 45. N. B.

NAOIMPH, Schot. eil., gr. Sutherland.

NAOLIN, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

NAOMÉ, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 150 inw.

NAOS, haven op het Kanarisch eil. Lancerota. 2. Smokkelhaven, ten O. van de riv. Chagre.

NAOSG, Schot. eil., ten Z. van Ilay.

NAOURS, Fr. stad, dep. Somme. 2. Afr. D. in Nubië, aan den Nijl; 5 m. van Moscho.

NAPAGEDT, Morav. dorp, kreits Hradisch, met 2300 inw.

NAPAKIANG, zie Lieu-Kieu eil.

NAPAL, zie Nepaul.

NAPALCAN, Spaan. dorp, prov. Avila.

NAPASHISH, N. Amer. meer. 277. 56. L. 62. 10. N. B.

NAPATA, Afr. dorp. in Sennaar, aan den Nijl; 70 mijlen van Dongola.

NAPELS, zie SICILIËN, (RIJK DER BEIDE) en (VASTE LAND VAN). 2. Prov. in het vaste land der beide Siciliën, of het oude koningrijk van dien naam, het Z. O. deel van Gelukkig Campanië, om de golf van Napels, tusschen bergen en de zee gelegen, en op 10 V. M., in 8 steden en 82 vlekken en dorpen, 723,300 inw. bevattende. Het is eene der volkrijkste en vruchtbaarste prov. des rijks, en bevat met de prov. Terra di Lavoro, het oude Gelukkige Campanië, en een der heerlijkste en best bebouwde landstreken van Europa, die wij daarom hier te zamen beschrijven. Ten N. W. heeft het takken der Apennijnen; in het mid-

midden is het golvende; ten O. is het, bij den Vesuvius uitgezonderd, vlak. Onder de bergen heeft men de Monte Cesino, de Collei, Rotondo, Sclezo, Nivoso, Cairo, Cassino, Clavello, Attico, Ortazio, Matese, Tifata, St. Leo, St. Salvador en Auronco. De geheele schoone vlakte van Capua ligt boven een onderaardsch vuur; terwijl in de vulkanische streken, eene menigte van damp- en zweetbaden, zwavelmeren en grotten bestaan. Het meer Averno heeft verstikkende zwaveldampen. Verder vindt men er de bekende hondsgrot aan hetLago di Agnano,de grotten bij de heuvels van Posilippus, enz. De voorn. riv. zijn: Garigliano, met de Fibreno, Melfi, Fiume di Campagna, Visola, enz. en de Volturno met de Conca, Fajenza Iselero, Calore, Cusano, Torano, Bustrio, Secco en Cavaliere, alsmede de Fondi, de Lago de Sessa, di Patrea, Licola, Fusaro en Agnano. Gezondheidsbronnen vindt men vooral bij Napels, welke deels koud, deels warm, en meestal zwavelachtig zijn. De stoombaden zijn de Sudatorii van St. Germano en van Ischia; ook zijn er vele moerassen. De voorn. kapen zijn: die van Gaëta en van Misene. De luchtsgesteldheid is, voor zoo ver zij niet door moerassen en zwaveldampen bedorven wordt, buitengemeen zacht en zeer aangenaam.

Het land is vlijtig bebouwd; drie vierde van hetzelve is vlak. De voorn. voortbr. zijn: maïs (driemaal 's jaars), tarw, spelt, gerst, gierst, sago, rogge, moesgroenten, peulvruchten, meloenen, komkommers, heerlijke boomen zuidvruchten, hennep, vlas, vooral wijn (meestal onder populier- en olmboomen), waaronder de *Laccrymæ Christi* en de *Vino Greco*, aan den Vesuvius. Verder olijven, zijde, kastanjes, oranjeappels; doch niet genoeg hout; schoon rundvee, zware en sterke ossen, buffels, boter, kaas, schapen, geiten, varkens, ezels, maar weinig paarden. De bergen geven aluin, vitriool, zwavel, puzzolanäarde, bouwsteen, marmer, leem- en lava, maar geene metalen. Landbouw en veeteelt zijn de hoofdbezigheden. In de hoofdstad wordt de meeste handel gedreven; de andere havens zijn Castell a Mare, Granatello, Nisida, Baja, Gaëta en Ponza. De steden zijn over het algemeen slecht gebouwd, en overal is er gebrek aan smaak, opvoeding, kunstscholen, enz. De prov. Napels, waartoe ook de eil. Ischia, Procida, Capri, enz. in de golf van Napels behooren, bestaat uit drie distr., Napels, Parzuoli en Castell a Mare. 3. N. of *Napoli*, *Naples* of *Neapel*, de hoofdstad van het geheele rijk der beide Siciliën, de verblijfplaats van den monarch, der hooge ambtenaren en collegiën, geregtshoven, regtbanken, kamer van koophandel, en van eenen aartsbisschop. Zij ligt, met hare voorsteden en dorpen, in een dal, door bergen en heuvels omringd, en verheft zich amphiteatersch gewijze tegen den kloosterberg; ten W. ziet men den heuvel van Posilipe, en ten O. den Vesuvius. De eigenlijke stad is aan de landzijde met eenen muur omringd, die echter nog maar gedeeltelijk staat; aan de zee is zij open. De voorsteden zijn: *St. Giovanni a Teduccio*; ten O. *Pietra Bianco*; ten Z. *Capo di Monte*; ten N. *Arenella*; ten N. W. *Fuori Grotte*, *Riviera di Posilippo* en *di Chiaga* ten W. De stad is in 12 wijken verdeeld, waartoe ook de voorsteden behooren. Zij is meestal onregelmatig gebouwd, heeft echter vele schoone partijen en eenige ruime openbare pleinen, als: *Largo del Castello*, de verzamelplaats van goochelaars, enz.; *Largo del Mercato*, de eigenlijke markt; *Largo del Carmino*, markt voor levensmiddelen; *Largo del Dominico*, met eene obelisk, *Largo di Pigi*, *Piazzo della Spirito*, *Larga delle Carita*, enz. De straten zijn gedeeltelijk breed, en met paleizen en schoone gebouwen bezet, zoo als de 1300 schreden lange *Strada di Toledo*, de *Strada Chiaja* 2000 schreden lang, en de *Strada Della Carbone*. Gedeeltelijk echter zijn zij ook smal, naauw, en door eene menigte van ellendige hutten ontsierd, allen echter met lava geplaveid en zindelijk; daar onderaardsche goten alle onreinheid afvoeren. De huizen zijn meestal van duifsteen, en hebben platte daken. De stad wordt door 5 kasteelen verdedigd, als: *St. Elmo*, een zeshoek op eene hoogte, met in rots gehouwene grachten, mijnen, kasernen, onderaardsche gewelven, eene kerk en grooten regenbak; *del Ovo*, op eene landtong; *Castello Nuovo*, aan de haven, bij het paleis, met het tuighuis; *Pizzo Falcone*, op eene rots; en *Torrione del Carmine* aan de zee.

Onder de openbare gebouwen heeft men: het koninklijk paleis, aan de zee, met vele merkwaardigheden. Het paleis St. *Nicandro*, dat der koningin JOHANNA, *Francavilla*, *Capo di Monte* met het museüm *Bourbon*; het gebouw

van de hoogeschool, de schouwburg *St. Carlos*, na den brand van 1817 weer geheel nieuw opgebouwd; de *Monte del Pieta*; terwijl onder de bijzondere gebouwen de paleizen *Gravina*, *Maddaloni*, *Della Torre*, enz. uitmunten. Voor den handel zijn er de bank der beide Siciliën, met een kapitaal van een millioen dukaten, eene beurs, 7 wisselkantoren, de noodige regtbanken, enz. Van de 53 parochie- en 149 kloosterkerken, benevens 130 kapellen, is de hoofdkerk *Il Domo* prachtig, doch met weinig smaak; rustende op 110 zuilen van Afr. marmer en graniet, met de kapel *Tesoro* en de ronde kapel, met het bloed van den heiligen martelaar JOHANNES in twee flesschen, hetwelk van tijd tot tijd vloeibaar wordt. Verder de kerken *St. Gennaro*, met de beroemde in rots gehouwene katatomben; St. *Apostoli*, met schoone schilderstukken; *Maria di Donna Reina*, met prachtige hospitalen; *Maria del Carmine* met de graven van KONRAD VAN HOHENTAUFEN en zijn' wapenbroeder FREDERIK. *St. Martino*, met prachtige schilderijen en vele andere. Onder de 11 hospitalen, 48 armen huizen en andere liefdadige gestichten, noemen wij bijzonder het hospitaal *Degli Incurabili*, met 100,000 dukaten inkomen, en 3 nonnenkloosters *St. Gennaxo extra Muros*, met 233 bedienden en 4000 meiden; *St. Eligio Trinita de Pellegrini*, *della Nunciata*, vooral als vondelinghuis merkwaardig; het koninklijk armhuis, lombarden, pandjeshuizen en doofstommen-instituut. Verder is hier eene hoogeschool, thans de eenigste in het rijk, met 100 studenten; een anatomisch theater, kruidtuin en sterrewacht; eene school bij het hospitaal *Degli Incurabili*, met 8 professoren, 2 opvoedingshuizen voor adelijke jongelingen; 7 gymnasiën, verscheidene collegiën, onder het bestuur van monniken; eene kunstschool, een koninklijk collegie voor de zeevaart, een tot onderwijs voor jonge Chinezen en Japanezen, 5 muzijkscholen, enz. alsmede eene koninklijke akademie der wetenschappen, eene voor den landbouw, fabr. en kunsten, het museüm, met eene bibliotheek van 80,000 boekdeelen en de oudheden en kunststukken van het voormalige *Villa Farnese* te Rome, en uit Herculaneüm (zie dat art.). Verder eenige bijzondere boek- en kunstverzamelingen, doch geen boekhandel van belang. Het getal der inw. beloopt 344,170, die meestal bestaan van het hof en de hooge ambtenaren, de militairen, de rijke grondëigenaars en van de vreemdelingen, die in menigte deze stad bezoeken. Zij zijn zeer werkeloos en bijgeloovig; terwijl meer dan 50,000 *lazzaroni*, het geheele jaar, onder den blooten hemel, op de allerëllendigste wijze leven, zonder echter voor de algemeene rust nadeelig te worden. Er zijn verder 7 schouwburgen, vele plaatsen van vermaak, godsdienstige feesten, concerten, carnavals, zamenkomsten en andere verlustigingen. Vooral is 't spel eene onweerstaanbare drift bij voornamen en geringen, en het geprepareerde ijs eene onontbeerlijke lekkernij voor alle klassen. De fabrijken bepalen zich tot eenige wollen, zijden, kostbare gouden en zilveren stoffen, damast, fluweel, taf, zilveren passementen, hoeden, touw, leder, porselein, aardewerk, glas, dozen en andere aardigheden uit lava en schildpad, zeekoralen, was, waskaarsen, papier, bier, kastanjesuiker, enz. De handel bevat $\frac{9}{10}$ van dien des geheelen rijks, en kon nog meer uitgebreid worden. De haven levert een schoon gezigt op, is met prachtige gebouwen omringd, en heeft eene mooije en aangename wandeling, met eenen vuurtoren; echter is zij niet te ruim en moet aanhoudend gebaggerd worden. Elk schip moet eenige dagen quarantaine houden. Maandelijks gaat van hier eene zeepost op Ragusa en Konstantinopel. Onder de voorsteden zijn: *St. Giovenni a Teduccio*, *Pieton Bianco* met 960, *Capo di Monte*, met 5990 inw. en een prachtig paleis en tuinen; *Fuori-Grotto* met 1950 inw. en de grot van *Posilippus*; *Philippo* met 2250, en *Chiaja*, de grootste, met 19,140 inw. De omtrek is vol merkwaardigen oudheden, de Vesuvius, de Astroni, het Lago d'Agnano, het zwaveldal Solfatera, de Honden grot, de Vledermuis grot, enz. 31. 55. L. 40. 50. N. B. 4. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Ontario, met 650 inw. 6. N. Amer. baai, aan het meer Ontario.

NAPHO, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster, met 2810 inw.

NAPHTA EIL. of *Nephtenoi*, eil. in de baai Balkan der Kaspische zee.

NAPHTLAGHI, Rus. stad, in de prov. Georgië.

NAPLIA, zie Napoli di Romani.

NAPLOUS, zie Nablus.

NAPO, groote Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos y Macas, die in de bergachtige woestijn Cotopaxi ontspringt, en op 3. 26. Z. B. in de riv. der Amazonen valt.

NAPOLEON, N. Amer. vlek, gebied Ar-

Arkansas, gr. Laurence, door geborene Franschen, in 1819 aangelegd. 2. N. *Kanaal*, zie Kanaal. 3. N. *Hoogte*, zie Wilhelms-hoogte.

NAPOLEONSLAND, gedeelte der Z. kust van Nieuw Holland, in 1802 door kapitein BAUDIN ontdekt, 50 mijlen lang', zonder riv. of invaarten, en onvruchtbaar. van 35. 40. tot 37. 36. Z. B. en van 156. 44. tot 157. 56. L. De Franschen verstaan onder dezen naam een grooter gedeelte lands, dat zich van 127. tot 159. L. en van 33. tot 39. Z. B., van kaap Leeuwin ten W., tot Willem's voorgebergte ten Z. uitstrekt.

NAPOLEONVILLE, zie Pontivy.

NAPOLI, zie Napels.

NAPOLI DI MALVASIA of *Menewtsche*, Turk. vesting in 't Z. O. van Morea, sandschakat Misitra, op eene rots gebouwd, met eene slechte haven, een oud kasteel, eenen bisschop en 2,000 inw., die eenigen wijn uitvoeren.

NAPOLI DI ROMANIA of *Anaboli*, Turk. vesting van Morea, op eene landtong, in de golf van Napoli, met verscheidene voorsteden, een kasteel, aan drie zijden door de zee omringd, verscheidene grieksche kerken en moskeën, synagoge, eenen aartsbisschop, eene goede haven en 6000 inw., die eenen aanzienlijken handel in koren, wijn, tarw, olie, katoen en zijde hebben. Ook in dezen tijd werd deze stad bijzonder bekend. 40 34. N. B. 37. 39. L.

NAPOLUZZA, zie Nablus.

NAPOULE (LA), Fr. dorp, dep. Var.

NAPPAH, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Guzeratte. 91. 1. L. 22. 27. N. B.

NAPTE, riv. in Lippe-Detmold.

NAPTON, Eng. dorp, gr. Warwick.

NARA, Jap. stad op 't eil. Niphon.

NARAGI, O. Ind. dorp, prov. Nepaul.

NARAINGUNGE, O. Ind. koopstad van Bengalen, distr. Dacca, aan eenen tak des Burampoeters, de Luckia genoemd, met 15,000 inw., handel in granen, zout, tabak, lijen en fijn neteldoek. 108. 21. L. 23. 37. N. B.

NARAINGUR, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Midnapore.

NARAINPOOR, naam van vele plaatsen in Hindostan.

NARAJOW, Galicische stad, kreits Brzezani, aan de Lipica.

NARAMICE, Pool. vlek, waiw. Kalisch.

NARANGABAD, O. Ind. stad, prov. Oude. 27. 45. N. B. 98. 16. L.

NARANGASET, zie Narrangaset.

NARANJA, Afr. dorp, 25 m. van Fez.

NARANJAL of *Naranjos*, 2 N. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, in de golf van Panama. 2. Z. Amer. riv. en golf van Peru, op 2. 28. Z. B.

NARANJO, riv. op het eil. St. Domingo. 2. Riv. op 't W. Ind. eil. Cuba.

NARANJOS (LOS), groep kleine eil. onder de Philippijnen; 4 m. N. O. van Masbate. 140. 40. L. 12. 29. N. B.

NARANSAS (PUNTA DE), kaap aan de N. kust van Cuba. 43. 20. N. B.

NARASINGHAPOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore, aan de Cavery. 94. 51. L. 12. 8. N. B.

NARBETH of *Narbarth*, Eng. dorp, gr. Pembroke, met 2000 inw. 51. 48. N. B.

NARBONNE, Fr. arr., dep. Aude, hetwelk op 27 V. M. in de 6 kant. Coursan, Durban, Ginestas, Lezignan, Narbonne en Sigean, 50,158 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. Fr. arr, zetel van eenen aartsbisschop en eene kamer van koophandel, in eene diepte, door bergen omringd, aan de Aude en 't Robine kanaal, dat haar gemeenschap met de Middell. zee geeft. Zij heeft eene hoofdkerk met een schoon portaal, 2 hospitalen, eene beurs, en 10,300 inw., die fabr. van mutsen en wollen stoffen, bleeken, branderijen en wijnteelt hebben. Men vindt er nog vele romeinsche oudheden. 20. 40. L. 43. 11. N. B. 3. *Golf van* N., een gedeelte van de Middell. zee, tusschen de kusten van Spanje, Frankrijk en Sardinië.

NARBOROUGH, Eng. dorp, gr. Leicester, met 650 inw. 2 Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Chili.

NARBUDDA, zie Nerbuddah.

NARCONDAM, hoog onbewoond O. Ind. eil. in de baai van Bengalen: 11 mijlen N. O. van Groot Andaman. Deszelfs top wordt op eenen grooten afstand gezien. 111. 58. L. 13. 25. N. B.

NARCY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

NARDA, zie Arta.

NARDING, twee Hong. dorpen, kom. Eisenburg.

NARDO, Nap. stad, prov. Terra di Otrante, met 3500 inw.

NARE, N. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. Antioquia. 2. Woest Afr. land ten Z. van Abyssinië.

NAREN, Oostenr. riv., land Boven de Ens, valt in den Donau.

NARENTA of *Narenza*, riv. in Dalmatië, die in de Turk. prov. Bosna ontspringt, en in de Adriatische zee valt. 2. Stad in Turk. Dalmatië, aan de genoemde riv.

NAREW, Rus. stadje en riv., prov. Bialystock.

NARGEN of *Nargö*, klein Rus. eil. in de golf van Finland, voor Reval, met bos-

bosschen. 42. 12. L. 39. 30. N. B.

NARIAD, O. Ind. stad, prov. Guzeratte. 90. 45. L. 22. 42. N. B.

NARIKEE, O. Ind. stad, prov. Orissa.

NARIM, Rus. Aziat. kreits, gouv. Tomsk, tusschen 94. 21. en 105. 50. L. en 57. 16. en 62. 10. N. B., een ruim, doch zeer koud en slecht bewoond land, met eenige heuvels en bosschen, en door de Ob bespoeld. Er is bijna geen landbouw. 2. Hoofdstad van dezen kreits, aan de Ob, met 1580 inw., die van de visscherij, jagt en handel met pelterijen bestaan. 98. 50. L. 58. N. B.

NARINKALE, Rus. bergvesting, prov. Schirwan, met 3,500 inw.

NARLAH, O. Ind. stad, prov. Orissa.

NARNALLAH, O. Ind. sterkte der Mahratten, prov. Berar. 95. 16. L. 21. 40. N. B.

NARNI, stad in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, op een' heuvel, de zetel van eenen bisschop, 8 kerken, kloosters en 5000 inw. 42. 31. 17. N. B.

NARNOUL, O. Ind. distr., prov. Agra, den rajah van Machery onderworpen. 2. Hoofdstad van bovengen. distr. 93. 54. L. 28. 4. N. B.

NARO, Sicil. stad en riv., Val di Mazzara, met 10,750 inw. en wijnbouw.

NAROCZ, Rus. riv., gouv. Minsk.

NAROL, Galic. heerl., kreits Zolkiew.

NARONA, zie Narenta.

NAROWA, Rus. riv., gouv. St. Petersburg, valt in de golf van Finland.

NAROWSKAJA, Rus. dorp, gouv. Petersburg.

NAROWTSCHAT, Rus. kreits, gouv. Pensa, op 86 V. M., 50,000 inw. en veel ijzererts bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. Rus. kreits, met 3 kerken en 2700 inw. 53. 50. N. B.

NARPES, Rus. dorp, gouv. Finland.

NARR (DER HOHE), 10,633 voet hooge berg der Norische Alpen in Oostenr., land Boven de Ens, kreits Salzburg.

NARRAGANSET BAAI, N. Amer. baai, prov. Rhode eil., nabij Boston.

NARRAGUAGUS, N. Amer., riv. en vlek, prov. Maine.

NARRAH, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

NARROWS (THE), kanaal der N. Amer. Rep., tusschen Long Island en Staten eil. 2. Straat tusschen de W. Ind. eil. Nevis en St. Christoffel.

NARSINGAH, O. Ind. stad, prov. Orissa.

NARSINGUR, O. Ind. stad, distr. Midnapore. 104. 26. L. 22. 34. N. B.

NARSIPOOR, O. Ind. vlek in de N. Circars, distr. Ellore. 99. 36. L. 16. 21. N. B.

NARUM, Noorw. dorp, stift Christiaansand.

NARTOUR, Fr. dorp, dep. Tarn.

NARTUNA, Zweed. D., Stockholm-län.

NARUSE, Rus. riv., gouv. Orel.

NARUTSCHA, Rus. riv., gouv. Tula.

NARVA of *Narwa*, Rus. kreits, gouv. Petersburg, op ruim 21 V. M., 16,000 inw. bevattende, vlak, en door de Narowa of Narwa bespoeld. Landbouw en visscherij zijn er de hoofdbezigheden. 2. Hoofdstad van voorn. Rus. kreits, aan de Narowa, zetel van een luth. consistorium, met wallen en muren omringd, eene voorstad, een oud kasteel, een tuighuis, 2 grieksche en 2 luth. kerken en 3580 inw., die 7 zaagmolens, onderscheidene handwerken, visscherij, jaar- en veemarkten en handel hebben. 45. 54. L. 59. 22. N. B.

NARWAR, O. Ind. distr. der Mahratten in Agra, met eenen heuvelachtigen en onvruchtbaren bodem. De hoofdstad van dien naam, aan de riv. Sinde, op 95. 58. L. 25. 41. N. B.

NARYM, zie Narim.

NARYTAMU, Aziat. prov. van Thibet, door de Himmalaya van Indië gescheiden, en door den Burampoeter bespoeld.

NAS, Zweed. dorp in Upsalalän. 2. Noorw. vlek, stift Aggerhuus; 600 inw.

NASAS (RIO), N. Amer. riv. in Nieuw Spanje, prov. Durango.

NASBINALS, Fr. stadje, dep. Lozère, arr. Marvejols, met 1250 inw.

NASBORG, Deen. dorp, stift Aalborg.

NASBY, Zweeds. kerspel, Oerebrolän.

NASBYHOLMSION, Zweed. meer, Malmohuslän.

NASCA, Z. Amer. stad in Peru, met eene schoone haven. 302. 40. L. 14. 48. Z. B.

NASCARO, Nap. riv., prov. Calabrië Ulteriore, valt in de golf van Squillace.

NASCHHAUSEN, D. in Saksen-Weimar.

NASCHITZE, Oostenr. dorp in Slavonië, kom. Verötz.

NASCHIAZO, vlek op het eil. Malta.

NASEBY, Eng. dorp, gr. Northampton.

NASEPETRONSK, Rus. vlek, gouv. Perm.

NASH, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 7,290 inw.

NASHHAWA, N. Amer. riv. in de prov. New Hampton en Massachusetts.

NASHAUN, een der N. Amer. Elizabeths eil., prov. Massachusetts, ten O. van Buzzard's baai.

NASHUA, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, valt in de Merrineck.

NASHUET, Zweed. kerspel, Jonkiopings-län, geboortepl. van den grooten LINNÆUS.

NASH POINT, Eng. kaap in Wallis, gr. Glamorgan.

NASHVILLE, N. Amer. stad, prov.

Tennessee, gr. Davidson, aan de Cumberland riv., met 3 kerken, 3600 inw. en handel. 290. 34. L. 35. 45. N. B.

NASHWACTISH, N. Amer. riv. van Nieuw Brunswijk, valt in de St. John.

NASIA, Rus. riv., gouv. Petersburg,

NASIELSK, Pool. stad, waiw. Plock.

NASIKAG een der Rus. Vossen eil.

NASION, Sard. vlek in Piëmont.

NASJO, Zweed. D., Jonköpings-län.

NASKEAG, N. Amer. kaap aan de kust van Maine, de O. punt van Penobscot baai.

NASKOW, NAKSKOW, Deen. zeestadje op 't eil. Laland, aan de W. kust, bij eenen golf, waarin verscheidene kleine eil. liggen. Het is door wallen omringd, heeft 3 opene plaatsen, eene latijnsche school, 2 hospitalen, eene synagoge, 1800 inw., eenigen handel, scheepvaart en landbouw. 54. 51. N. B. 28. 49. L.

NASLAJE, Zweed. D. Gotbenborg-län.

NASLIDSCH, Turk. dorp, sandschakat Gallipoli, met eene groote jaarmarkt.

NASNE, Noorw. dorp, stift Nordland.

NASLIM, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

NASO, Sicil. riviertje bij Messina.

NASQUIATUKET, N. Amer. riv. prov. Rhode Island.

NASRA, zie Nazareth.

NASSABERG, Boh. D., kreits Chrudim.

NASSABEUERN, Beij. dorp, Opper Donaukreits.

NASSACH, Beij. riv., die bij Hassfurt in den Main valt. 2. Dorp in Saksen-Hildburghausen, met 200 inw.

NASSASAIK, N. Amer. riv., prov. Rhode Island.

NASSAU, hert., tot het Duitsche verbond behoorende, tusschen Pruissen, het gr. hert. Hessen, Hessen-Homburg en het gebied der vrije stad Frankfort, of tusschen. 25. 12. en 26. 15. L. en 49. 59. en 50. 50. N. B. gelegen, en met een paar afgezonderde plaatsen in Hessen op 90⅝ V. M. 302,800 inw. bevattende. De grond is tamelijk vruchtbaar; deels berg- en deels heuvelachtig; eigenlijke vlakten zijn er niet. De aangenaamste en schoonste streken zijn: de Rheingau van Bieberich tot Lorchhausen, en de Z. streek aan den Rijn. Het Westerwald in het N. en de Hoogte (Höhe) ten Z. O. zijn de voornaamste gebergten. Verder de Trompetter, de hooge Wurzel, de Vlot gebergten. De voorn. riv. zijn de Rijn, de Main, de Lahn, Nidda, de Salzbach, de Wispenbach, Aar en Muhlbach, de Niester, de Sieg en de Sambach. De baden te Wiesbaden, Ems, Schlangenbad, Nieder Selters en Geilnau zijn bekend. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, tabak, raapzaad, boomvruchten, de heerlijkste rijnwijnen bij Hochheim, Rüdesheim, Johannesberg, St. Markusbronnen, enz. hout, gevogelte, visch, bijen, zilver, koper, ijzer, marmer, pijp- en potaarde, steenkolen, enz. De landbouw brengt niet altijd genoegzaam voort; de boomkweekerij is van veel belang. Verder is er horenvee, varkens, geiten, enz. De geringe fabr. bestaan in weverijen van wollen stoffen, kousen, leder, papier, zaag- en oliemolens, potaschziederijen, branderijen, verwerijen, ijzerwerkfabr., enz. De handel is veel minder dan hij wezen kon. De inw. belijden den evangelischen, doopsgezinden, roomschen en joodschen godsdienst. Voor het onderwijs wordt gezorgd door het gymnasium te Weilburg, de opvoedings gestichten te Dillenburg, Hadamar, Idstein en Wiesbaden; wel ingerigte volksscholen, eene school voor den landbouw, een huishoudkundig genootschap, eene lands-bibliotheek, enz. De standen onderscheiden zich in adel, burgers en boeren, die alle hunne eigene regten hebben; alle lijfëigenschap is afgeschaft. Van 19 tot 25 jaar is elk tot den militairen dienst verpligt.

De hertog, die bij het Duitsche verbond de 13 plaats bekleedt, en in *plenum* 2 stemmen heeft, was tot 1817 volkomen souverein, heeft echter toen landstenden aangenomen, die uit den adel, de geestelijkheid, de professoren, de voornoemde fabrijkanten en landëigenaars gekozen worden, en jaarlijks te Wiesbaden vergaderen. De hertogelijke stoel is erfelijk naar het regt der eerstgeboorte. Het hert. is in 28 ambten verdeeld, en deze weder in 284 distr. In 1817 beliepen de inkomsten 1,557,781, en de uitgaven 1,533,410 guldens. De krijgsmagt bestaat uit 1688 man en het contingent tot het verbond is 3027 man. Er is geene eigenlijke vesting. De hoofdstad is Wiesbaden. 2. Ambt in voorn. hert., aan de Lahn, met 9,000 inw., die van den landbouw en de veeteelt bestaan. 3. Hoofdpl. van voorn. ambt, aan de Lahn, met 1 kerk en 950 inw., die landbouw en veeteelt hebben. Bij dezelve, aan de andere zijde van de Lahn, zijn de puinhoopen van het slot Nassau, het stamhuis van onzen geëerbiedigden koning en der hertogen van Nassau. 4. Wurt. dorp, Jaxtkreits. 5. Stad en verblijfpl. van den Nederl. gouverneur, op de Z. punt van het eil. Banda Neira, regelmatig gebouwd, met

met eene kerk, onderscheidene magazijnen en pakhuizen, en 1000 inw., die eenen levendigen handel drijven. De reede op derzelver W. zijde, in het *Zonnegat*, is zeer veilig, en wordt door de beide forten Nassau en Belguca gedekt. De haven is goed, maar het drinkwater slecht, en de lucht ongezond. 6. N. of *Poggy eil*, twee eil. aan de W. kust van Sumatra, van 2. 28. tot 3. 16. Z. B. op 118. 12. L., en door de straat Se-Cockup, van elkander gescheiden. Zij hebben beide een ruw voorkomen, en zijn met hooge bergen, steile hellingen en heuvels bezet, die tot aan de toppen met boomen beplant zijn. Zij hebben genoegzaam versch water, en dezelfde voortbrengselen als Sumatra. De sagoboom verschaft den inw. het voornaamste voedsel; terwijl men er kokosnoten, bamboesriet, ananassen, pisang, enz. vindt. De groote bosschen bevatten herten, wilde zwijnen en eene soort van apen, maar geene roofdieren. Van gevogelte is er niets dan het hoen. De inw., ten getale van 1400, zijn ligtzinnig en koperkleurig, even als de Maleijers. Zij tatoueren zich allen. 7. N. Amer. riv., prov. Florida. 8. Nederl. sterkte aan de Goudkust van Guinea. 9. Hoofdstad van het eil. New Povidence, een der Bahama's. 10. N. Amer. vlek. prov. York, gr. Rensselaar, met 2510 inw. 11. Baai aan de Z. kust van het Vuurland, in 1624 door de Nederlanders ontdekt. 55. 39. Z. B. 12. Kaap aan de kust van Suriname. 318. 16. L. 7. 40. N. B. 13. Naam, door de Nederlanders ook aan de straat Waaigat gegeven.

NASSAWEN, Pruis. dorpje, regdst. Gumbinnen.

NASSAWENGO, N. Amer. riv., prov. Maryland, die in de Potokok valt.

NASSEFELD, 8,300 voeten hooge berg in Z. Duitschland. 2. Beij. dorp, Regenkreits.

NASSELSTEIN, zie Heddesdorf.

NASSENBEUERN, Beij. D., Op. Donaukr.

NASSENFELS, Beij. dorp, Op. Donaukreits, landger. Aichstädt.

NASSENFUSZ, Illyr. vlek, kreits Neustädtl, aan de Nehring.

NASSERABAD, zie Darvar.

NASSET, Noorw. D., stift Drontheim.

NASSIREIT, Tirolsch dorp, kreits Ober Innthal.

NASSICZE, zie Naschitze.

NASSIG, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits.

NASSIGNY, Fr. dorp, dep. Allier.

NASSINGTON, Eng. dorp, gr. Northampton, met 500 inw.

NASSIRABAD, 2 O. Ind. steden, prov. Oude; benevens nog vele meer.

NASSOD, Hong. vlek in Zevenbergen, aan de Szamosl, met 200 huizen.

NASSOGNE, Nederl. vlek, prov. Luik, arr. Marche, met 860 inw.

NASSUCK, O. Ind. stad, prov. Aurungabad. 91. 39. L. 19. 49. N. B.

NASTÄTTEN, ambt in het hert. Nassau, met 9,200 inw. 2. Hoofdpl. aan de Muhlbach, met 1350 inw.

NASTITAK, een der Rus. Lena eil., gouv. Irkutzk.

NASTRAND, Noorw. dorp, stift Christiania.

NASZ, 2 Noorw. dorpen, stift Aggerhuus, en Christiaansand, met 4,794 inw.

NASZAD, Hong. dorp in de Militairgrenzen van Zevenbergen.

NASZBACH, riv. in Saksen-Hildburgshausen.

NATA of *Santiago de los Caballeros*, Z. Amer. stad aan de golf van Panama, en aan den mond der riv. Nata. 2. Dorp op de W. kust van 't Jonisch eil. Zante. 3. N. *Point* of *Chama*, West punt van de golf van Panama.

NATAANA, O. Ind. vlek, prov. Serinagur. 96. 34. L. 20. 7. N. B.

NATACHQUOIN, N. Amer. riv. in Labrador, op 317. 1. L. 50. 25. N. B. Bij dezelve is de Kleine Natachquoin.

NATAGE, Fr. dorp, dep. Ain, met 650 inw.

NATAKU, Negerdorp in 't rijk van Bambouk, in Senegambië.

NATAL, Maleische volkpl., in het Z. W. van Sumatra, Z. der riv. Tabuyong. 2. Land op de O. kust van Afrika, met de Natalbaai. 3. Riv. van O. Afr., in het land der Tambookies, ten N. van het Kafferland, met eene stad van dien naam, welke veel handel heeft. 49. 16. L. 29. 56. Z. B. 4. Klein eil. in de Ind. zee, op 8. 30. Z. B.

NATALIA, Braz. stad, distr. Rio Grande.

NATALLAND, zie Kafferland.

NATCHENYONG, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

NATCHEZ, N. Amer. volkpl., langs de riv. Mississippi, prov. Mississippi. 2. Stad der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, hoofdplaats van het gr. Adams, aan den O. oever van den Mississippi, met 3,200 inw., de voorn. koopstad der prov., en de stapelplaats van katoen, suiker, enz. 286. 14. L. 31. 33. 48. N. B. 3. Kleine N. Amer. riv. in Mexico.

NATCHIKINO, Rus. sterkte op Kamschatka, aan de riv. Bolschaja.

NATCHITOCHES, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Louisiana, met 7,500 inw., waarvan bijna ⅓ slaven zijn. Het wordt door de Red, met de Bayous, Datache, Bodeau, Black Lake en Saline, en de meren Bistineau, Bodeau, Codo en Cassim bespoeld. Er is ijzer, steenkolen en veel zout. 2. Hoofdpl. van voorn. gr., met 600 inw. en handel in tabak. 284. 34. L. 31. 46. N. B.

NATEKO, zie Nataku.

NATERS, Zwits. D., kanton Wallis.

NATERSPOLDER, Nederl. buurt in Z. Holland, distr. Brielle, bij Rokange.

NATHASKEVEN, N. Amer. riv. in Labrador, valt in de golf van St. Laurens.

NATHDORAH, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

NATHNAGUR, O. Ind. stad, prov. Bahar.

NATHUNA, zie Nuthuna.

NATICK, N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, met 780 inw.

NATISONE, Illyr. riv., kreits Grätz.

NATISTAGOET HARBOUR, haven aan de Z. kust van Labrador. 316. 41. L. 50. 6. N. B.

NATIVIDAD, Braz. mijnstad, gouv. Goyas. 346. 26. L. 13. 30. Z. B.

NATIVITY (POINT), de O. punt van Christmas-Sound, op de Z. kust van Terra del Fuego.

NATORE en SKENORE, Nederl. gemeente, prov. Namen, arr. Dinant, met 500 inw.

NATOLIË of *Anadolië*, Turk. prov. in Azië, tusschen de Zwarte zee, den Bosphorus, de Marmer zee, de straat der Dardanellen, de Egeïsche en Middell. zee, en de prov. Karaman of Siwas, of 44. 13. en 54. 4. L. 36. 2. en 42. 28. N. B., en dus tusschen drie zeeën gelegen, en 3,418 V. M. beslaande. Het getal der inw. is onbekend. Het land is van binnen vol bergen, die groote dalen omringen, en heeft aan de Egeïsche zee, vele bogten en baaijen. De gebergten zijn een tak van den Taurus, met twee armen, Ramidan-Oglu-Balaklar (die in kaap Khilidonia uitloopt, en de hooge Tagh Ali, de Baba Tagh met de Musa-Tagh, Bergi, Bos Tagh en Makami Erbain); en Murad-Tagh (met twee takken, waarvan de eene de Ida en Gangara, en de andere Kerschisch Tagh of Olympus genoemd wordt). Het overige gebergte behoort meer tot den Anti-Taurus, en bevat de gebergten Kus en Alkas of Olgassis, de Elma Tagh, het Ertzgebergte van Kastemuni en de Ala Tagh, die in kaap Kilimili uitloopt. De voorn. kapen zijn: Kisil Irmak, Indsche, Kerempe, Kilimili, Baba en Kirpe, aan de Zwarte zee; Murdu en Dere Burum aan de zee van Marmora; Baba Koloni, Karaburum, Blascho, Kurko, Krio en Velpe aan de Egeïsche zee, en Kuilli, Khilidonia en Anemur aan de Middell. zee. De voorn. riv. zijn: de Kisil Irmak met de Duras en Aschar, de Sinope, de Kerde, de Bartan, de Filias, de Milan, de Sakaria, die in de Zwarte zee vallen; de Nilufar, de Nikabitza, de Satal, Dere (*Esopus*), de Ustwola (*Granikus*), die in de Marmerzee vallen; de Minderi, de Simois, die in de Dardanellen stroomen. De Grimakli of Kaika, de Kodos (*Hermas*), de Kutschuk of de kleine Mendres, de Maander, enz. vallen in de Egeïsche zee; terwijl in de Middell. zee de Essenide (*Xanthus*) en de Arakli vallen. De meren zijn: Igirdir, Burdur, Golbasari, Karagol, Tusligil en Efnangi, Ainegol, Marmara, Bigha, Bali-keori, Ulubat, Jsnik, 't Sapandsche en het zoutmeer van Karahissar. Behalve in het sandschakat Hamid, is de grond zeer vruchtbaar, en zoowel als de meeste bergen, van vele bosschen voorzien. De luchtsgesteldheid is gematigd; doch des zomers is de warmte zeer sterk. De sirocco doet ook hier veel schade. Pest en andere aanstekende ziekten heerschen hier dikwijls. De landbouw is zeer verwaarloosd, en echter geeft de grond er nog 20 à 30 voud. Men teelt er tarw, gerst, rijst (hoewel niet genoegzaam), vele boomvruchten, erwten, boonen, kool, agurkjes, komkommers, meloenen, beroemde vijgen, granaatappelen, peren, pruimen, kersen, wijn, een voornaam voortbr. (de heerlijke druiven worden door de Turken, tot rozijnen gedroogd); verder tabak, katoen, vlas, hennep, olijven, meekrap, indigo, saffraan, galnoten; veel hout. Voorts paarden, sterke ezels, muilëzels, veel kameelen, slecht rundvee, buffels (voor den landbouw), schapen met vetstaarten, veel geiten (ook Angorische), konijnen, bijen vooral aan de zee van Marmora; herten, gazellen, wilde geiten en ook roofdieren; zijwormen in menigte. De heuvels en afhellingen der bergen zijn bijna alléén met moerbeziën-boomen bezet. De mijnen hebben zilver dat echter niet gegraven wordt, koper, lood, ijzer, marmer, gips, kalk, steenen, zout, nafta, edele gesteenten, salpeter en vooral meerschuim. Fabr. vindt men zeer veel in de steden, en zelfs op sommige dorpen en in de dalen; bijzonder

der bepalen zij zich tot zijden stoffen, het weven van mutsen, kousen, handschoenen, gouden, zilveren en katoenen stoffen, fluweel, tapijten, zeildoek, linnen, marokkijn leder, koperwaren, enz. De handel is van belang. De uitvoer bestaat in grove wol, kemelshaar, Angorisch geitenhaar, katoen, buffelhuiden, hazenvellen, zijde, was, hout, galnoten, terpentijn, meerschuim, zijden- en katoenen stoffen, marokkijn en ander leder, tapijten, meerschuimen pijpenkoppen, Smyrnasche vijgen, tarw, wijn, rijst, boomvruchten, abrikozen, perziken, meloenen, rozijnen, pruimen, amandelen, olijven, honig, boter, vet, kaas, olie, gezouten visch, hout en een weinig vlas en hennep. Van de inw. zijn ⅕ Grieken; ook zwerven er in het binnenland nog eenige horden van Turkomannen rond, en zijn er onder de kooplieden vele Armeniërs en eenige joden. De beide hoofdtalen zijn de Turksche en Nieuw Grieksche. De heerschende godsdienst is de Mahomedaansche; echter worden ook andere geduld.

Natolië staat, even als alle andere prov., onder eenen stadhouder, die hier den titel van *beglerbeg* voert, groote voorregten boven andere pacha's heeft, en in de hoofdstad Kutahia woont.

NATRA, Zweed. stad, Nordland-län.

NATRABY, Zweed. stad en riv., Karlskrona-län.

NATRADACOTTA, O. Ind. stad, prov. Tinnevelly. 8. 46. N. B.

NATRUM MEREN, meren in de woestijn van den H. MACARIUS in Egypte; 6 mijlen lang en 400 toisen breed, en zes in getal, welke veel *natrum* of natuurlijk loogzout opleveren. Bij dezelve staat een klooster.

NATSCH, Rus. vlek, gouv. Grodno.

NATSCHA, riv. in Chin. Mongolië.

NATSCHERADETZ, Boh. stad, kreits Kaurzim.

NATSCHAWAG, N. Amer. riv., prov. Connecticut.

NATTAM, O. Ind. stad, distr. Dindigul. 96. 1. L. 10. 17. N. B.

NATTERHAUSEN, Beij. dorp, Op. Donaukreits.

NATTHEIM, Wurt. dorp, Jaxtkreits.

NATTONIA, eil. in de Kaspische zee.

NATTOYE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant.

NATUDORA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

NATUNA (GROOT), O. Ind. eil. op 4. N. B., aan de N. O. kust van Borneo, zeer weinig bekend.

NATUNAS (NOORD), groep eil. bij Borneo. 126. 34. L. 4. 45. N. B. 2. *Zuid* N., groep zeer kleine eil., aan de N. W. kust van Borneo, Z. O. van Groot Natuna. 126. 46. L. 3. N. B.

NATURALISTEN, kaap aan de Geographe baai, op Nieuw Holland.

NATZA, dorp in Saksen-Gotha-Altenburg, met 1050 inw.

NAU, Spaan. kaap, prov. Valencia.

NAUBEDDAN of *Naubendan*, groote zandwoestijn in W. Perzië, tusschen Chusistan en Irak; meer dan 80 mijlen lang en 45 breed.

NAUCELLE, Fr. vlek, dep. Aveiron, arr. Rhodez, met 1200 inw.

NAUDERS, Tyrol. dorp, kreits Imst, met 1000 inw. en het slot Naudersberg.

NAUEN, Pruis. stad, regdst. Potsdam, kr. O. Havelland, met 2840 inw.

NAUENHEIM, dorp in 't vorst. Opper Hessen, met 520 inw.

NAUENHOFF, Saks. stadje, kr. Leipzig.

NAUERNA, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Haarlem, onder Assendelft behoorende.

NAUGARD, Pruis. stad, regdst. Stettin, tusschen twee meren, met 1200 inw. en fabr. 52. 59. L. 53. 51. N. B.

NAUGAMAK, Rus. Aziat. eil. der Kawalang groep, in de zee van Kamtschatka.

NAUGATUCK, N. Amer. riv., prov. Connecticut, valt in de Housatonic.

NAUGHERRY, Ind. stad, prov. Bejapoor.

NAUHEIM, Keur-Hes. vlek, prov. Hanau, aan den voet van den Johannisberg, met 1670 inw; handel en landbouw. 2. D. in 't gr. hert. Hessen, prov. Starkenberg. 3. Nassausch D., ambt Limburg.

NAUJAN, Fr. dorp, dep. Gers.

NAUKNAR, O. Ind. stad, prov. Malabaar.

NAUM, Zweed. vlek, Skaraborg-län.

NAUMBURG, Pruis. kreits, regdst. Merseburg, met 9,725 inw. en de hoofdst. van dien naam, aan de Unstrut, met 5 voorsteden, een kasteel, 6 kerken en 1080 inw. 3. N. *aan de Bober*, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz. 4. N. *aan de Queis*, Pruis. stad, regdst. Liegnitz. 5. N. of *Numburg*, Keur-Hes. ambt en stadje, prov. Ned. Hessen, met 1450 inw. 7. Zie Eiken.

NAUMPOOR, O. Ind. plaats, prov. Khandeish.

NAUN, Chin. koopstad, prov. Mukden, aan de Naun en aan een meer.

NAUNDODE, O. Ind. distr. en stad, prov. Guzeratte.

NAUNDOORBAR, O. Ind. stad, prov. Khandeish, hoofdpl. van het distr. Khandeish, met handel op Suratte. 31. 52. L. 21. 22. N. B.

NAUNHOF, zie Nauenhof.

NAUNTON, Eng. dorp, gr. Gloucester.

NAUROY, 3 Fr. dorpen, in de dep. Aisne, Marne en Oise.

NAUSES SABIET, W. Perz. dorp, prov. Irak.

NAUSMANN, O. Ind. D., prov. Lahor.

NAUSSA, Turk. stad op 't eil. Paros.

NAUSZADERN, Pruis. buurt, regdst. Koningsberg, kreits Pruis. Eylau.

NAUTPORE, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Purneah, aan de Cosah. 104. 44. L. 26. 17. N. B.

NAVA, Lomb. Ven. vlek, legatie Brescia, met 1500 inw. 2. Groote moeras in Spanje, prov. Palencia. 3. Nap. kaap, op de kust van van Calabrië, Z. Z. W. van kaap Colonne.

NAVACE (LA), klein W. Ind. eil., tusschen Jamaïca en St. Domingo. 92. 36. L. 18. 23. N. B.

NAVACELLE, Fr. dorp, dep. Gard.

NAVACOTT, O. Ind. stad, prov. Nepaul. 101. 13. L. 28. 57. N. B.

NAVA DEL REY (LA), Spaan. vlek, prov. Valladolid.

NAVAILLE, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

NAVAKARA, O. stad, prov. Nepaul.

NAVAL, Spaan. vlek, prov. Aragon.

NAVALAISE, Sard. stad in Savoije; 2 mijlen W. van Chamberry.

NAVAMANÇA, Spaan. dorp, prov. Salamanca.

NAVAN, Ier. stad, gr. East Meath, aan het Blackwater, met 4500 inw. en fabr. 11. 5. L. 53. 38. N. B.

NAVANAGUR, O. Ind. stad op het schiereil. Guzeratte.

NAVAQUISERA, Spaan. D., prov. Avila.

NAVAREDONDA, Spaan. dorp, prov. Salamanca.

NAVARIA, Galicische heerl., kreits Lemberg.

NAVARIDOS, Spaan. D., prov. Alava.

NAVARIKOS of *Tripia*, Turk. dorp in Albanië.

NAVARINO of *Avarin*, Turk. koopstad, schiereil. Morea, met 3000 inw., waaronder 300 Turken, met eene zeer goede haven, door 't eil. Sfagia gevormd.

NAVARRE, Spaan. prov., welke in oude tijden, hare eigene koningen had, wier gebied zich echter ver aan de andere zijde der Pyreneën', dat nu aan Frankrijk behoort, uitstrekte, werd door koning FERDINAND in 1512 veroverd, en ter onderscheiding van het in Frankrijk gelegene Neder Navarre (thans dep. Neder Pyreneën) Opper Navarre genoemd, en als een bijzonder rijk of prov. aangemerkt. Zij ligt tusschen Frankrijk en de prov. Aragon, Soria, Burgos, Alava en Guipuscoa, of tusschen 15. 22. en 16. 42. L. en 42. 17. en 43. 15. N. B., en bevat op 115⅓ V. M. 226,250 inw. Verscheidene takken der Pyreneën bedekken het land, bijzonder de Sierra de Andia, de Bardena del Rey, de Higa, de Monreal en zelfs een gedeelte der Pyreneën met den Altobiscar, den hoogsten top. Bij de bergen is de grond schraal en steenachtig; in de dalen beter, en goed voor de veeteelt, en aan de Ebro bijzonder vruchtbaar. De voorn. riv. der prov. is de Ebro, met de Ega, Aragon, (die de Salazar, Ezca en Arga ontvangt); de Alhamia, de Queiles, de Bidassoa. Ook is hier het keizerlijk kanaal. De lucht is gematigd en gezond; doch op de bergen ruw en koud. De voorn. voortbrengsels zijn: tarw, wijn, olie, vlas, hennep, gerst, maïs, kastanjes, zout, zeer goede boomvruchten, veel rundvee, schapen, varkens, en ezels. In het gebergte zijn beeren, wolven, wilde geiten, reëen, enz. Verder zilver, lood, koper, ijzer, vitriool, zwavel, schoon marmer en steenzout. De fabr. zijn van weinig belang. De handel is niet onbelangrijk, vooral in verzendingen, maar ook bijzonder in smokkelgoederen met Frankrijk. De voorn. uitvoer bestaat in brandewijn, wijn, tarw, peul- en boomvruchten, meekrap, schapen, varkens, kaas, wol, perkament, zout, ijzer, enz. De inw. zijn Basken. Deze prov. is in 5 distr. verdeeld. De hoofdstad is Pampelona.

NAVARRE (NEDER), zie (Neder) Pyreneën.

NAVARRE of *Nieuw Navarre*, voorheen eene N. Amer. prov. in Mexico.

NAVARREINS, Fr. dorp, dep. Neder Pyreneën, arr. Oléron, met 1860 inw.

NAVARRE MISCA, Spaan. dorp, prov. Avila.

NAVARRETE, Spaan. D., prov. Segovia.

NAVASE, W. Ind. eil., W. van kaap Tiburon op St. Domingo, op 302. 42. L. 18. 22. 19. N. B.

NAVE, Lomb. Ven. vlek, legatie Brescia, met 500 inw. 2. Spaan. kaap aan de W. kust van Gallicië, een weinig ten N. van kaap Finisterre. 8. 26. L. 42. 58. N. B. 3. Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

NAVEILLE, Fr. stadje, dep. Loir en Cher, arr. Vendôme, met 1300 inw.

NAVENBY, Eng. dorp, gr. Lincoln.

NAVER, Schot. riv., gr. Sutherland.

NAVES, Fr. stadje, dep. Corrèze.

NAVESINK, N. Amer. haven, prov. New Jersey, gr. Monmouth.

NAVESTOCK, Eng. dorp, gr. Essex.

NAVIA, Spaan. riv. en stadje aan derzelver mond, prov. Asturië.

NAVIGATEURS, zie Boumans eil.

NAVIGLIO, Sard. kanaal bij Romagnano in Piëmont, verbindt de Sesia met de Tessin. 2. N. *di Santhia*, Sard. kanaal in Piëmont, verbindt de Sesia met de Dora Baltea. 3. N. *Novo*, Sard. kanaal in Piëmont, verbindt de Stura en Po. 4. N. *della Martifana*, kanaal van de Adda naar Milaan. 5. Kanaal bij Cassano, van de Adda naar de Serio. 6. N. *de l'Oglio* of *Palavicino*, kanaal tusschen de Oglio bij Pamenengo en de Oglio bij Cremona. 7. N. *di Pavia*, kanaal tusschen Milaan en Pavia. 8. N. *Grande*, kanaal in het Lomb. Ven. kon. uit de Fiuno naar Milaan, 8 mijlen lang. 9. N. *del Dolo*, kanaal aldaar tusschen Dole en Venetië. 10. N. *la Communia*, kanaal tusschen de Adda en Serio. 11. N. *Novissimo*, kanaal tusschen de Etsch en den Po. 12. N. *Piovego*, kanaal tusschen Padua en Venetië. 13. Kanaal in Venetië, tusschen de Etsch en Po; 15 mijlen lang. 14. Kanaal tusschen Perino en Milaan.

NAVY HALL, N. Amer volkpl. in Opper Canada, aan de Niagara. 2. N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Essex.

NAVY EIL., klein W. Ind. eil, bij de N. kust van Jamaïca. 301. 36. L. 18. 3. N. B. 2. N. Amer eil. in de Niagara; 1 uur in den omtrek; 7 uren N. O. van Navy Hall.

NAWADAH, O. Ind. stad, prov. Bahar.

NAWAGORA, Pool. D., waiw. Krakau.

NAWAKI, Rus. dorp, prov. Schirwan.

NAWARIA, zie Navaria.

NAWAUTGUNGE, O. Ind. stad, prov. Oude.

NAWBENDSCHAN, W. Perz. stad, prov. Fars.

NAWDEA, O. Ind. dorp, prov. Bahar. 103. 3. L. 25. 1. N. B.

NAWSZIE of *Nawszy*, Galicisch vlek, kreits Jaslo, met eene voorn. katoenfabr.

NAWUGEI, stad in O. Perz., prov. Laghman.

NAX, Zwits. dorp, kanton Wallis.

NAXERA, Spaan. stadje, prov. Burgos, aan de Ebro, met 3000 inw.

NAXI, Z. Amer. volkplanting in Tucuman; 5 mijlen Z. van Tucuman.

NAXOS, NACHSIA, NACHSA of *Naxia*, Turk. sandsch. in Europa, bestaande uit de Z. Cycladen eil., waarvan Naxos, Amorgo, Stampalia, Nanfi, Santorin, Serfo, Sifanto, Kimoli en Milo, de voorn. zijn, en die te zamen op ruim $22\frac{1}{2}$ V. M. 40,000 inw. tellen. 2. Het eil. Naxos of Nachsia, het voorn. eil. der geheele groep, ongeveer in het midden, op 43. L. en 37. N. B., ten Z. van Mycony gelegen, en op ruim 5 V. M. 1000 inw. tellende. Het is vol van met hout bedekte bergen, waaronder de Dia. De voorn. voortbr. zijn: tarw, gerst, boonen, vijgen, wijn, vele boomvruchten, vooral perziken, abrikozen, granaatappels, peeren, pruimen, noten en fijne vruchten; ook vijgen, amandelen, enz. olijven, katoen, vlas, laurier, mirthe, bijen, zijwormen en zout. De veeteelt is er van weinig belang; er zijn muilëzels en ezels als lastdieren, kleine ossen voor den landbouw, schapen met slechte wol, en geiten, die melk en kaas geven. De 10,000 inw., meestal Grieken, verdeelen zich in den adel en het volk, en zijn niet zeer welvarende; daar de landbouw veel verzuimd wordt, en het fabrijkwezen of de handel van geenbelang is. 3. Hoofdst. van dit Turk. eil. en van het geheele sandschakat, op de N. W. kust, en digt aan de zee, met een groot kasteel, verscheidene grieksche kerken, eene kleine haven en 4000 inw. Hierbij is een klein eilandje, met de overblijfsels van den tempel van Bacchus.

NAY of *Né*, Fr. riv., dep. Charente, valt over Cognac in de Charente. 2. Fr. stadje, dep. Ned. Pyreneën, aan de Gave de Pau, met 2600 inw., fabr. en verwerijen. 3. Fr. vlek, dep. Op. Loire.

NAYAL, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine.

NAYE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht.

NAYEMOU, W. Afr. stad van Bondou; 4 mijlen W. van Fatteconda.

NAYN, W. Perz. stad, prov. Irak.

NAYO, O. Ind. eil. aan de N. kust van Celebes. 142. 10. L. 1. 24. N. B.

NAYS, Fr. dorp, dep. der Maas.

NAYSZYN, Rus. stad, gouv. Podolië.

NAYTRAVEGUDA, zie Duiven eiland.

NAZAIRE (ST.), Fr. haven, dep. Ned. Loire. Nog 3 Fr. dorpen, dep. Var, Ned. Charente en O. Pyreneën.

NAZAIRE LE DÉSERT, 2 Fr. dorpen, dep. Drôme en Gard. 2. Nog een groot aantal Fr. dorpjes van dien naam.

NAZARETH, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gend, met 420 inw. 2. Fr. dorp, dep. Gers. 3. Kolonie van Hernhutters in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië. 4. *Ondiepten van* N., klippen bij de Maskarenische eilanden. 5. Nap. buurt, prov. Bari. 6. N. thans *Nazra*, Turksche stad in Azië, prov. Acca, in de vlakte Esdrelon, aan het hangen van eenen berg, geheel open.

De huizen zijn laag met onderaardsche gangen in den berg gehouwen, eene oude kerk, Franciskaner klooster (op de plaats van het huis, waar *Maria* de blijde boodschap ontving), met eene prachtige kerk, die door vele bedevaartgangers wordt bezocht. Verder het klooster van het huis Jozef, de afgrond waarin de joden Jezus wilden storten, en volgens Ali Bey 2000 inw., deels Turken, deels christenen. 53. 15. L. 32. 30. N. B. 7. Kleine W. Afr. riv., die bij kaap Lopez Gonsalvo in den Atl. Oceaan valt.

Nazarowa, Rus. stad, gouv. Tobolsk.

Naze, kaap aan de Eng. O. kust, Z. van Harwich.

Nazelles, Fr. stad, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 1000 inw.

Nazin, Rus. Aziat. riv., gouv. Tobolsk.

Nazook, Aziat. meer in Armenië.

Nazra, zie Nazareth.

Né, zie Nay.

Neab of *Neb*, Ier. riv., eil. Man.

Neagh, Ier. meer, prov. Elster.

Nea Karmeni, Turk. eil. bij Santorin.

Neamutserai, O. Ind. stad der Afghanen, distr. Puckoli. 33. 3. N. B.

Neamt, Fr. dorp, dep. Morbihan.

Neapolis, zie Cavallo.

Neas, zie Nias.

Neath, Eng. riv. en stad in Wallis, gr. Glamorgan; de laatste met 2700 inw., steenkolen-, ijzer- en kopermijnen. 13. 55. L. 51. 37. N. B.

Neatished, Eng. D., gr. Norfolk.

Neatray, een der kleine Schot. Hebriden, in de golf van Harris.

Neau, zie Cupen.

Neavis, Schot. zeeboezem, gr. Inverness.

Neauphle, Fr. dorp, dep. Eure. 2. N. *le Château*, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Versailles, met 1000 inw. 3. N. *le Vieux*, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, met 600 inw.

Neb, riv. op 't Eng. eil. Man.

Nebel, riv. in Mecklenburg, die bij Schaen in de Warnow valt.

Nebelin, Hong. D., kom. Torontal.

Nebio, verwoest Fr. stadje in 't N. deel van Corsica, bij St. Florenzo.

Nebo, thans *Attarus*, berg in Aziat. Turk., prov. Damascus. 2. Zie Nabo.

Nebra, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, kreits Querfurt, aan de Unstrut.

Nebreda, Spaan. dorp, prov. Burgos.

Nebrodes, gebergte op de N. kust van Sicilië, eene voorzetting der Peloro.

Necau, Afr. dorp van Biledulgerid; 50 mijlen Z. O. van Bene Mezzab.

Nechanitz, Boh. D., kreits Biczow.

Necherechés, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Issoire, met 1000 inw.

Nechin, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1800 inw.

Nechori, Griek. dorp, prov. Magnesia.

Neck, N. Amer. riv., prov. Connecticut.

Neckar, riv. in Duitschland, een tak van den Rijn, welke in Wurtemburg ontspringt, reeds bij het Schwarzwald bevaarbaar wordt, de Kocher, Jaxt, Rems, Elz, Glatt, Nagold, Fils, Lauter, Murr en Zober ontvangt, en beneden Gundelsheim in het Badensche overgaat, alwaar zij bij Mannheim in den Rijn valt. In beide landen geeft zij den naam aan eenen kreits. 2. Wurt. kreits, tusschen Baden, den Jaxt-, Donau- en Schwarzwaldkreits of tusschen 26. 21. en 27. 11. L. en 48. 36. en 49. 28. N. B. gelegen, en op 66¼ V. M. 384,500 inw. bevattende. Het is een groot dal, dat door den Neckar bespoeld wordt, die aan beide zijden bergen en heuvels heeft, waarvan de Kernberg, de Bopser en Kapelberg de hoogste toppen, 14, à 1500 voeten hoog zijn. Onder de zijdalen, die hiermede gemeenschap hebben, behooren het Remsdal, het Murrdal, het Jaxt-, en Elzdal, enz., die alle zeer vruchtbaar en goed bebouwd zijn. Zij worden, behalve door den Neckar, door de Ens, Rems en Murr, bespoeld. De luchtsgesteldheid is hier de zachtste van het geheele rijk. De landbouw wordt hier zeer goed beoefend, en brengt koren, tuingroenten, kool, raapzaad, hennep, een weinig vlas, veel wijn, boomvruchten en zelfs amandelen, vijgen en kastanjes voort. De bosschen leveren eenen genoegzame voorraad van hout. Men heeft er horenvee, schapen, veel gevogelte, een weinig zijwormen, wild, visch, enz. De fabr. zijn weinig, en de handel meestal in het klein. De meeste inw. zijn luthersch.

De kreits heeft zijne bijzondere regering en schatkamer, die te Ludwigsburg haren zetel houdt, en in 16 Op. ambten verdeeld is. De hoofdstad is Stuttgard. 3. Bad. kreits, tusschen het gr. hert. Hessen, den Main- en Tauberkreits, Murg- en Pfinzkreits, het kon. Wurtemburg, den Rijn en Beijeren, of tusschen 26. 4. en 27. 1. L. en 49. 9. en 49. 37. N. B. gelegen, en op 35½ V. M. 166,800 inw. bevattende. Men heeft er het Oden- en Schwarzwald, met den kruin Katzenbuchel van 1780 en den Winterhauch 1680 voeten hoog. De voornaamste riv. zijn: de Rijn, langs welken een zeer vruchtbaar dal loopt, en die hier den Neckar, de Zeimbach, enz. ontvangt. In den Neckar ontlast en zich de Elsent en de Elz-

Elzbach. De luchtsgesteldheid is zeer zacht en aangenaam, en slechts op het Odenwald ruw. De voortbr. zijn: koren, ooft, spelt, peul- en tuinvruchten, raapzaad, hennep, vlas, de beste duitsche tabak, wijn (langs de riv., hoewel niet van de beste soort), vele boomvruchten, vooral noten; kastanjes, veel hout, goed rundvee, de beste schapen van het land, veel bijen, visch, weinig wild en eenig zout. Fabr. zijn er weinig. De uitvoer bestaat in: koren, hennep, grof linnen, tabak, noten, hout, kastanjes, gedroogde vruchten, raapölie, enz. Het onderwijs is hier op eenen goeden voet. De zetel der regering is te Mannheim; de kreits is in 14 ambten verdeeld, en eenige eil. aan den mond des Neckars in den Rijn.

NECKARAU, Bad. dorp, Neckarkreits, met 1200 inw.

NECKARBISSCHOFSHEIM, zie Bischofsheim.

NECKARELZ, Bad. vlek, Neckarkreits, aan den Neckar en Elz; 800 inw.

NECKARGARTACH, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 840 inw.

NECKARGEMUND, zie Gemund, No. 2.

NECKARGERACH, zie Gerach.

NECKARHAUSEN, Bad. dorp, Neckarkreits. 2. Gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg, met 500 inw. 3. Wurt. dorp, kreits Schwarzwald, met 700 inw.

NECKARREMS, Wurt. dorp, Neckarkreits, aan den Neckar en Rems, ambt Waiblingen, met 760 inw.

NECKAR STEINACH, gr. hert. Hes. stadje, vorst. Starkenburg, met 1050 inw., jaarmarkten en wijnbouw.

NECKARSULM, Wurt. ambt, Neckarkreits, op $6\frac{1}{4}$ V. M., 22,800 inw. bevattende, heuvel- en bergachtig, met het Karthuiser bosch, en door de Neckar, Jaxt, Seckalt en Keslach, Kocher en Kleine Sulm bespoeld, met landbouw, veeteelt en wijnbouw. 2. Stadje in voorn. ambt, met 2250 inw., die looijerijen en wijnbouw hebben.

NECKARTENZLINGEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 750 inw.

NECKARTHAILFINGEN, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 800 inw.

NECKARWAIHINGEN, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 900 inw.

NECKAR WIMMERSBACH, Bad. dorp, Neckarkreits.

NECKARZIMMERN, Bad. D., Neckarkr.

NECKARS EIL., een der Sandwichs eil. in Australië, zijnde eene 360 voeten hooge onbewoonde rots, door LA PEYROUSE ontdekt. 186. 32. L. en 23. 34. N. B. 2. Een der kleinere Heilige Maagd eil. in W. Ind., bij de N. kust van Virgin Gorda. 3. N. *Eil.*, groep van 9 kleine eil. in de N. Stille Zuidzee; 1 mijl van kaap Blanco. 42. 50. N. B. 4. N. *Eil.*, 9 kleine eil. in de Z. Stille Zuidzee. 213. 14. L. en 23. 31. N. B.

NECLEOMER, tak van de Jerdecker in O. Indië.

NECTAIRE (SAINT), Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.

NECTON, Eng. dorp, gr. Norfolk.

NECZPAL, Hong. dorp, kom. Thurocz, met kerken, scholen, kasteelen, zaag-, papier- en korenmolens.

NEDA, Spaan. vlek in Gallicië.

NEDAY, O. Ind. stad in 't rijk Birma.

NEDDE, Fr. dorp, dep. Boven Rijn.

NEDDECK, bergachtige streek in N. Afrika, tusschen Angila en Mourzouk; 20 mijlen W. van Angila.

NEDDICK, N. Amer. kaap aan de kust van Maine. 307. 3. L. en 48. 8. N. B.

NEDE, Fr. dorp, dep. Op. Vienne, met 1570 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, aan den voet van eenen uitgestrekten berg, gedeeltelijk bebouwd, en met veel klein wild. Het dorp heeft 2220 inw., met linnen- en tafelgoedwevers. Digt hierbij is het huis *de Kamp*.

NEDELITZ, Hong. vlek, kom. Balad. 2. Dorp in Anhalt-Dessau, ambt Lindau.

NEDER ASSELT, zie Over Asselt.

NEDER BEKE, Nederl. riv., prov. W. Vlaanderen, die in de Lys valt.

NEDER BETUWE, Nederl. hoofdschoutambt, prov. Gelderland, kwartier Tiel, met 8 schoutambten, als: Kesteren, Lede en Oudewaard, Lienden, Maurik, Doodewaard, Yzendoorn, Echteld en Zoelen.

NEDER BOELAERE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 300 inw.

NEDER BRAKEL, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 3830 inw.

NEDER EENZAME, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 500 inw.

NEDEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht.

NEDER HARDINXVELD, zie Hardinksveld en Giessendam.

NEDER HASSELT, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 850 inw.

NEDER HEMERT, Nederl. schoutambt, prov. Gelderland, kwartier Tiel, hoofdschoutambt Bommelerwaard. 2. Dorp in voorn. schoutambt, op een eil. in de Maas, de Hemertsche waard genoemd.

Hier werd FLORIS I. vermoord.

NEDERHORST DEN BERG, Nederl. dorp in N. Holland, kwartier Amsterdam, bij Weesp.

NEDERHEIM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 380 inw.

NEDER HESSEN, zie Hessen.

NEDER OKERZEEL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel; 750 inw.

NEDERLANDEN (KONINGRIJK DER), een der W. landen van Europa, ons geliefkoosd vaderland, hetwelk zijnen naam van de lage ligging ontleent, en sedert den jare 1815, tot een koningrijk verheven is. — Het is tusschen de Noordzee, Hanover, Pruissen en Frankrijk, of tusschen 20. 16. en 24. 50. L. en 49. 30. en 53. 34. N. B. gelegen, en bevat, op ruim 1148½ V. M. (volgens den Staats-almanak van 1823) 5,721,714 inw., waarvan er 3,573,375 in de Z. prov. wonen. Het land is voor het grootste gedeelte, vlak en laag; zelfs in het N. en W. zoo laag, dat de prov. Groningen, Vriesland, Holland, Zeeland en W. Vlaanderen, gedeeltelijk lager dan de zee liggen, waarvan dan de kusten deels door zandheuvels van 50 à 100 voeten hoog, deels door zeer kostbare dammen en dijken, tegen de zee beschermd worden. Maar in de O. deelen is het hooger, en bestaat, voor een gedeelte, uit heide- en zandgronden, met eenige hoogten, welke echter, ten zij men die bij Rheenen, Wageningen en Arnhem zoo noemen wil, geene bergen kunnen genoemd worden; maar de Z. gewesten, als: Henegouwen, Namen, Limburg en het gr. hert. Luxemburg, bevatten kleine bergen, bijzonder ten O. van de Maas, vóór zij de Ourthe ontvangt, alwaar de Ardennes uit het aangrenzende Frankrijk in het gr. hert. Luxemburg dringen, en door aanzienlijke dalen afgewisseld worden; terwijl eenige takken van hetzelve in de prov. Luik en Namen, en zelfs voor Bergen in Henegouwen loopen: deze zijn meestal leirotsen. De grootste hoogte is 2000 voeten. De grond is deels vet broekland, met eenige kolken en moerassen, die meestal door kanalen zijn afgeleid, deels zeer goede klei, en deels zand-, heide- en veengronden, die echter ook grootendeels ontgonnen en zeer vlijtig bebouwd zijn; schoon men er nog aanzienlijke heidevelden en moerassen, bijzonder in Drenthe, Overijssel, Gelderland en N. Braband aantreft. In Luik en Luxemburg vindt men steenachtigen grond, enz. De N. zee bespoelt de W. en N. kusten, en maakt hier de golven de Zuider zee, de Dollart en Lauwer zee. De voorn. riv. zijn: de Rijn, met de Waal, de Nieuwe en Oude IJssel, de Lek, de Kromme Rijn, de Vaart, de Hollandsche IJssel, de Vecht, de Oude Rijn en de uitwatering bij Katwijk (zie Rijn); de Maas, die met de Waal vereënigd, Merwe heet; de Sambre, de Oude en Nieuwe Maas, het Hollandsch diep, Haringvliet, de Linge, enz. Verder de Schelde met de Lys, Dender, Rupel (die uit de Senne, Dyle en Nethe ontstaat), en zich voor hare uitwatering in de O. en W. Schelde verdeelt; de Eems, de Moezel, de Iperlé; het Zwarte water, verscheidene Aa's, het Schuitendiep, Damster-diep, enz. Verder zijn hier vele gegravene kanalen, waarvan sommige meesterstukken der waterbouwkunde zijn, en onder welke dat van Bergen naar Condé, dat van Antwerpen naar Venlo, van Ostende naar Brugge, de Moerbeeker vaart, dat van Brussel in de Rupel, van Leuven naar Mechelen, van Nieuwersluis naar Amsterdam, van Leijden naar Haarlem, van Harlingen over Franeker, Leeuwarden, enz. naar Groningen, de Willemsvaart van Zwol naar den Yssel, en behalve nog vele andere, vooral dat van Katwijk, door N. Holland, van het Y naar het Nieuwe diep, verdienen genoemd te worden.

Onder de kleine meren, waarvan Groningen en Vriesland de meeste bevatten, heeft men vooral het Haarlemmer meer, 33,000 morgen groot, hetwelk men welligt nog eens droog zal maken. Verscheidene zijn door de veenderijen ontstaan, waarvan ook weder vele polders, gelijk de Beemster, Purmer, Wormer, enz. ingedijkt, uitgemalen en in heerlijke gras- en korenlanden herschapen zijn. In Z. Holland ligt de Biesbosch. Onder de minerale wateren zijn alleen die van Spa beroemd; men vindt er ook bij Chau-Fontaine, en hier en daar mede in de prov. Luik, Limburg en Henegouwen. De luchtsgesteldheid is in de Z. prov. zachter dan in de N.; doch over het algemeen, en bijzonder aan den zeekant, is de lucht dik, vochtig en nevelachtig. Ondertusschen zijn de prov. Gelderland, Z. Holland, Utrecht, Overijssel, Braband, Luik en O. Vlaanderen zeer gezond, en men ontmoet er niet zelden negentig- en honderdjarige grijsaards. De lente is er kort, de zomer schoon, de herfst dikwerf stormachtig, en de winter veelal gestreng. De voornaamste voortbrengselen zijn: uit het plantenrijk: koren van allerlei soort,

tuin- en moesgroenten, bloemen (die een tak van koophandel uitmaken), boomvruchten, eenige wijn aan de Maas en den Moezel; hennep, vlas, tabak, meekrap, wouw, cichorei, raapzaad, kaardedistels (in Brabaud en Limburg), aanzienlijke bosschen, vooral in het Z., enz. Uit het dierenrijk: goede paarden, heerlijk rundvee (de Nederlandsche boter en kaas is beroemd), schapen, die de bekende Texelsche en andere kaas leveren; varkens, weinig geiten, wild, wilde zwijnen, enz., in de Ardennes; gevogelte, rivier- en zeevisch, bijen, enz. Uit het rijk der delfstoffen: turf, steenkolen, ijzer, lood, kalamijnsteen, marmer, graniet, pijp-, tigchel- en potäarde, kalk, gips, lei- en molensteen, krijt, zwavel, zout en minerale wateren. De middelen van bestaan zijn: *a. de landbouw.* Geen land is er in Europa, hetwelk beter bebouwd is, dan een groot gedeelte der Nederlanden, welker inw., met regt gezegd, hunnen grond aan de zee ontwoekerd hebben. *b. De veeteelt;* vooral uitmuntend rundvee, goede paarden, schapen en varkens. De Vriesche paarden worden zelfs buitenlands voor de koetsen en zware ruiterij gezocht. De Geldersche paarden zijn goede rijpaarden, de Zeeuwsche karpaarden en de Henegouwsche, Namensche en Luxemburgsche goede huzaarpaarden. De bijenteelt is vooral in de heidestreken, in zwang, en er wordt in alle prov. veel gevogelte aangekweekt. *c. De visscherij,* welke mede aan vele menschen het bestaan geeft, en in de groote (haring-) en kleine (kabeljaauw-) visscherij, verdeeld is, welke zoo wel als de Groenlandsche visscherij, van landswege, bijzonder aangemoedigd worden. Verder worden er alle soort van zee- en riviervisch, bijzonder ook zalm en ansjovis gevangen, en staan hiermede pakkerijen, zouterijen, rookerijen, enz. in verband. *d. Tuinbouw* en *bloemisterij. e. Wijnoogst,* slechts in eenige der prov., vooral in Luxemburg. *f. Boschwezen,* ook eigenlijk slechts in de Z. prov. *g. Veenderijen,* vooral in de N. prov. *h. Mijnwerken,* behalve in eene kleine streek van Gelderland en Overijssel, alleen in de Z. prov. *i. Fabrijken,* welke over het algemeen zeer wel met die van andere landen kunnen wedijveren. Zij bepalen zich tot linnen, dat van ouds beroemd is; tafelgoed, beddetijk, kanten (de Brusselsche kanten zijn bekend), zeildoek en touw, en hierbij behooren vermaarde bleekerijen; verder wollen stoffen; de lakenfabr. zijn minder dan voorheen, schoon zij zeer aangemoedigd worden; tapijten bijzonder te Doornik; sergie, baai, enz., katoenen stoffen, vooral in de Z. prov., ook hier en daar in de Noordelijke; zijden stoffen, niet zeer uitgebreid, maar bijzonder te Amsterdam; leder, vooral te Leijden; pergament, zoolleder, enz. in Luxemburg en elders; hoeden, voornamelijk te Mechelen, Brussel en Lokeren; papier, dat algemeen beroemd is, vooral in N. Holland en Gelderland, en eenige Z. prov.; speelkaarten te Amsterdam, Brussel, Gent en Grevenmacheren; papieren- behangsels, enz.; zout- en zeepziederijen, lijmkokerijen, tabakskerverijen, snuifmolens en suikerraffinaderijen, te Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht, enz.; brouwerijen en branderijen, de eerste vooral in de Zuidelijke, als: te Antwerpen, Diest, Leuven, enz.; de laatste vooral in de Noordelijke, bijzonder te Schiedam, Weesp, Rotterdam, enz.; zaagmolens, vooral aan de Zaan en te Dordrecht; scheepstimmerwerven, te Antwerpen, Amsterdam, Dordrecht, Zaandam, Rotterdam, Vlissingen, Enkhuizen, Dokkum, Everghem, enz.; schrijnwerkerijen, vooral in Amsterdam; fijne houtwaren, te Spa; houten klokken, in Vriesland; rijtuigen, te Brussel (algemeen gezocht); pijpen, vooral te Gouda, en verder te Arnhem, Schoonhoven, enz.; aardewerk, potten, in N. Braband, Gouda en Alphen; de Delftsche aardewerkfabr. zijn geheel vervallen; fijn aardewerk, te Namen; porselein, te Amsterdam en Doornik, en zeer vele tigchelövens. Metalen, vooral in de Z. prov.; goud- en zilverfabr., te Gent, Luik en Amsterdam; kopermolens in Gelderland; kopersmederijen te Amsterdam, Namen en Dinant; geel koper in Namen; ijzer in Gelderland, Overijssel, Luik en Namen; naalden in 's Bosch, Gent en Utrecht; messen in Namen, Luik, enz.; verlakte waren te Amsterdam en Zeist; geweren te Luik; smederijen, gieterijen, enz. vooral in Luik; geschutgieterijen voor 't metaal in den Haag, van ijzer, Luik, enz.; chemicaliën, vooral te Amsterdam en Rotterdam, en verder de meekrap-, olie-, pel-, kruid- en watermolens, de zoutkeeten, pennen-bereidingen, azijnmakerijen, lakfabr., verwerijen, lettergieterijen, boekdrukkerijen, enz.

Koophandel en *Zeevaart;* deze waren voorheen alhier de bloeijendste van geheel Europa, en wij hadden meer dan 7000 schepen in zee, die alle oorden der we-

wereld bezochten; doch de binnenlandsche verdeeldheden, de langdurige oorlog met Engeland, en eindelijk de zoo ongelukkige vereeniging met het Fransche rijk, hadden dezelve langzamerhand doen verminderen, en eindelijk geheel vernietigd. Dan de gelukkige omwenteling, waardoor wij weder een gedeelte van onze koloniën terug kregen, en ons land aanzienlijk werd vergroot, deed dezelve weder herleven, en men kan nog zeggen dat zoo wel de handel voor eigene rekening, als vooral de commissie- en verzendingshandel zeer belangrijk is. Nog altijd zijn de Nederlanders de commissionarissen der Engelschen, van een groot deel van Duitschland, Zwitserland, enz.; terwijl de handel met Spanje, Portugal, Italië en de Levant, tot hun voordeel, doch die van Frankrijk tot nadeel, en die op N. Amer. passief is; gelijk die op de O. en W. Indiën groote veranderingen heeft ondergaan. De inlandsche art. van uitvoer zijn: kaas, boter, gezouten vleesch, vee, meekrap, tabak, linnen, papier, kant, garen, laken, leder, boomschors, geweren, geel koper, olie, bloemen, zaden, tabakspijpen, jenever, haring, gezouten visch, traan, steenkolen, koper, zink, marmer en onderscheidene fabrijkwaren. Daarentegen krijgen wij van elders: koren, zout, wijn, alle soorten van timmerhout, de meeste ruwe werkstoffen voor de fabr., en de onderscheidene koloniale waren uit O. en W. Indiën, bijzonder suiker, rum, koffij en katoen uit de West; koffij, suiker, indigo, katoen, kurkuma, peper, rijst, kamfer, benzoë, cassia, terpentijn, kardamom, kruidnagelen, notenmuskaat, gember, bamboesriet, salpeter, verwhout, ivoor, gom, enz. De binnenlandsche gemeenschap der steden wordt door de schoone wegen en de bevaarbare rivieren en kanalen, zeer bevorderd. De voornaamste koopsteden zijn: Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht, Utrecht, Middelburg, Brussel, Gent, Brugge, Antwerpen, Mechelen, Leuven, Bergen, Luik, Verviers en Iperen. De voorn. havens zijn: Amsterdam, Antwerpen, Oostende, Hellevoetsluis, Dordrecht, Enkhuizen, Medemblik, Vlissingen en Zierikzee; gelijk ook tot bevordering van den handel dienen de Nederlandsche bank te Amsterdam, met een fonds van 5 millioenen guldens in 5000 actiën; de bijzondere bankiers te Brussel, Amsterdam, Rotterdam, Middelburg, Antwerpen, enz. de kamers van koophandel te Amsterdam, Rotterdam, Antwerpen, Bergen, Brugge, Brussel, Doornik, Dordrecht, Kortrijk, Gent, Gouda, Iperen, Luik, Leuven, Leijden, Maastricht, Middelburg, Namen, Ostende, Schiedam en Vlissingen; de beurzen van Amsterdam, Rotterdam, Schiedam, enz.; de assurantie- compagniën te Amsterdam, Brussel, Antwerpen, enz.; terwijl het oppertoezigt over alles, wat den handel betreft, aan zijne Excellentie den minister van onderwijs, nationale nijverheid en koloniën is opgedragen, aan wien een groote raad van koophandel en koloniën is toegevoegd.

De inw. waren reeds van ouds, om onderscheidene goede hoedanigheden, beroemd. Zij bestaan eigenlijk uit twee hoofdstammen, namelijk: de nakomelingen der oude Vriezen en Batavieren, en de Belgen. De talen zijn vooral de Nederduitsche en een weinig Hoogduitsch en Fransch. De tongvallen zijn: het Vriesch of Boeren Vriesch, Waalsch en Vlaamsch; terwijl het Nederduitsch in de onderscheidene prov., met bijzondere tongvallen gesproken wordt; doch de Hollandsche uitspraak wordt in alle geschriften en publieke stukken gevolgd. In de N. prov. zijn de meeste inw. van den hervormden, en in de Z. prov. van den roomschen godsdienst; doch alle gezindheden hebben vrije uitoefening van hunnen eeredienst, genieten met de overige, dezelfde staatkundige voorregten, en hebben gelijke aanspraak op waardigheden, ambten en bedieningen. In het vak der wetenschappen en kunsten, kan ons vaderland voorzeker met alle andere landen van Europa wedijveren. Er is geen vak van geleerdheid, waarin wij geene voorname mannen geteld hebben en nog tellen. Onder de groote menigte, om van de levenden niet te spreken, noemen wij hier alleen: Erasmus, de Groot, Hooft, Scaliger, Heinsius, van Baerle, van Loon, de Snelliussen, Huygens, Leeuwenhoek, Hemsterhuis, Boerhave, Wagenaar, Martinet, Vondel, Poot, Helmers, Borger, Kist, van Swinden, Feith, en uit het vak der kunsten Rembrand, Douw, Jan Steen, van Mieris, Rubbens, van Dyk, Larisse, Teniers, enz. te noemen. De schoone kunsten zijn de beroemdste meesters, en de wereld onderscheidene nuttige uitvindingen aan ons vaderland verschuldigd, waarvan het genoeg zal zijn, de drukkunst, de verrekijkers, de zaagmolens, behalve zoo vele andere, te noemen; terwijl de

aard-

aardrijkskunde aan haren BARENTS, HEEMSKERK, L'HERMITE, HARTOG, VAN NOORT, SPILBERG, SCHOUTEN, LE MAIRE, TASMAN, ROGGEVEEN, enz. de aanzienlijkste ontdekkingen verpligt is. Thans zorgen voor het onderwijs de hoogescholen van Leuven, Luik, Gent, Leiden, Utrecht en Groningen; de atheneën van Franeker, Amsterdam, Deventer, Brussel, Maastricht, Brugge, Doornik, Antwerpen, Luxemburg en Namen, benevens 107 latijnsche scholen en collegiën; terwijl de inrigting van het lager onderwijs alom de goedkeuring en bewondering der vreemdelingen wegdraagt, doordat het op de beste wijze bestuurd, en door onzen geëerbiedigden koning, op allerlei wijzen aangemoedigd wordt. Verder zijn er in elke diocese R. C. seminariën; te Delft eene koninklijke artillerie-, genie- en militaire school; instituten voor doof-stommen te Groningen en te Luik; een voor blinden te Amsterdam; kweekscholen voor schoolonderwijzers te Haarlem en te Lier, en voor de zeevaart te Amsterdam en te Antwerpen. Verder zijn er verscheidene geleerde genootschappen, als: het koninklijk instituut der wetenschappen, letterkunde en schoone kunsten in vier klassen, als: koninklijke akademie van wetenschappen en fraaije letteren te Brussel; koninklijke akademie van beeldende kunsten te Amsterdam en Antwerpen; koninklijke maatschappij ter aanmoediging der schoone kunsten en die der schilder-, beeldhouw- en bouwkunst te Brussel; de maatschappij van vrije nastreving en ter aanmoediging der schoone kunsten, *Utili Dulci*, te Luik; die der schoone kunsten en letterkunde; die van landbouw en kruidkunde, de koninklijke akademie van teeken-beeldhouw- en bouwkunst; die van vaderlandsche taal- en letterkunde te Brugge; die van natuur- en letterkunde (*diligentia*), en de teeken-akademie in 's Hage; de maatschappij van Nederl. letterkunde te Leijden; het Bataafsch genootschap der proefondervindelijke wijsbegeerte te Rotterdam; de maatschappij tot Nut van het Algemeen, uit 160 dep. en 11,000 leden bestaande; de Holl. maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen; de maatschappij *Felix Meritis* te Amsterdam; de Hollandsche maatschappij der wetenschappen; Teylers genootschappen; de Nederlandsche huishoudelijke maatschappij te Haarlem; het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen te Middelburg; de koninklijke maatschappij ter aanmoediging der schoonste kunsten te Antwerpen; het provinciaal Utrechtsch genootschap en vele mindere; de koninklijke bibliotheek, de verzameling van penningen, het koninklijk kabinet van schilderijen en dat van zeldzaamheden, alle in 's Hage; het koninklijk museüm te Amsterdam; 's rijks museüm van natuurlijke historie te Leijden; het museüm *Lupus* en de koninklijke bibliotheek in 's Hage; de openbare bibliotheek op het oude hof te Brussel, benevens onderscheidene verzamelingen van allerlei aard bij onderscheidene particulieren.

Ons vaderland wordt geregeerd door eenen constitutioneelen koning, thans WILLEM I, uit het doorluchtig en aan het vaderland zoo dierbaar huis van Oranje, volgens eene grondwet op den 24 Augustus 1815 bepaald. De koning heeft alleen de uitvoerende magt; de wetgevende deelt Z. M. met de Staten-Generaal. In hoedanigheid van groothertog van Luxemburg is Z. M. lid van het Duitsche verbond. De koning heeft het regt van oorlog en vrede, het zenden en ontvangen van ambassadeurs, ministers, enz., het regt van gratie, van bepaling der sterkte van land- en zeemagt, benoeming van officieren, het opperbestuur der koloniën en uitheemsche bezittingen, der geldmiddelen, der munt, enz. De koning is met de 18 jaren meerderjarig; mag geene andere kroon dragen of de zetel der regering buiten 's lands verleggen, en belijdt den hervormden godsdienst. De kroonprins draagt den titel van prins van Oranje De residentie is beurtelings te Brussel en te 's Gravenhage. De Staten-Generaal bestaan uit twee kamers, de eerste, van 40 tot 60 leden, welke voor hun leven lang, door den koning benoemd worden; de tweede van 110 leden, wordt door de staten der provincie benoemd; deze bestaan uit afgevaardigden van den adel of ridderschap, de steden en den landelijken stand, en zorgen voor de uitvoering der wetten en de belangen hunner prov. Een collegie van gedeputeerde staten blijft steeds werkzaam. De steden en het platte land (dat in schoutambten en gemeenten verdeeld is), hebben hun bijzonder aan hun ondergeschikt bestuur.

De koning heeft in beide residentiën een bijzonder hof, uit 5 groot-officieren in den Haag, een groot ceremoniemeester, 8 dienstdoende, 8 buitengewone en 17 honoraire kamerheeren, 8 aides de camp, 4 pages, enz. en te Brussel uit een' grootschenker, 37 kamerheeren, 8 pages, enz. bestaande.

De

De koningin en andere leden der koninklijke familie hebben hun eigen huis. Er zijn 2 orden, de Willems-orde voor militaire, en die van den Nederl. leeuw voor burgerlijke diensten. De koning benoemt zijne ministers. Deze zijn thans (het jaar 1824): twee ministers van staat, een minister van justitie, een van buitenlandsche zaken, een voor de marine, een minister van staat en kanselier der orde van den Nederl. leeuw, een minister van binnenlandsche zaken, een minister voor het publiek onderwijs, de nationale nijverheid en koloniën; een secretaris van staat, vice-president van den raad van staten en commissaris-generaal van oorlog; een minister van staat, belast met de generale directie van de ontvangsten, en een minister van financiën. Verder is er een raad van staten, een kabinetsraad, 3 hooge geregtshoven, te 's Gravenhage, Brussel en Luik; een hoog militair geregtshof te Utrecht, eene algemeene rekenkamer, een hooge raad van adel, raden en generaal-meesteren van de munt, een raad van koophandel en koloniën, enz.

Behalve dat elk kerkgenootschap zijn eigen bestuur (bij de hervormden en lutherschen, eene synode; doch bij de roomschgezinden is het bijzonder bestuur nog niet volkomen geregeld) heeft, is er van wegen het gouvernement, een directeur-generaal voor de zaken van den hervormden en andere eerediensten, behalve den katholijken, en een voor de zaken van den roomsch katholijken eeredienst. In elke prov. zijn commissiën van landbouw, van geneeskundig toevoorzigt en voor het onderwijs aangesteld, om nu van andere commissiën niet te spreken. Ondertusschen kunnen wij niet nalaten hierbij de Nederl. zorg voor armen en ongelukkigen te prijzen; daar er zeker geen land bestaat, waarin zoo vele gods- en armenhuizen zijn, welke meestal hun eigen bestuur hebben, terwijl het gouv. de noodige bewaarplaatsen voor de bedelaars heeft aangesteld, en de koloniën van weldadigheid, Frederiksoord, zoo in Drenthe als te Wortel in Antwerpen, op de schitterendste wijze, aan derzelver doel beäntwoorden. En wie zal al de fondsen van liefdadigheid, hofjes, weduwbeurzen en dergelijke optellen (men zie de art. der bijzondere prov. en steden)? Alleen voegen wij hier nog bij, dat men met het beste gevolg werkzaam is tot het oprigten van een genootschap voor de zedelijke verbetering der gevangenen; terwijl er, van wegen het gouvernement, eene commissie benoemd is, met prins FREDERIK aan het hoofd, om het armenwezen over het geheele rijk te regelen.

De inkomsten van den staat vloeijen voort uit de bij de wet van den 12 Julij 1821, bepaalde belastingen op de huishuur, deuren en vensters, schoorsteenen, meubelen, dienstboden, paarden, gebouwde eigendommen, regt van patent, van registratie, zegel, hypotheken, van successie, op het zout, het gemaal en geslagt, den wijn, sterke dranken, het bier, den azijn, de suiker, het collectief zegel en de gouden en zilveren werken.

De nationale schuld wordt verdeeld in:

Doode schuld,	groot *f*	1,131,000,137.
Werkel. schuld,	——— -	510,000,000.
Belg. schuld,	——— -	34,466,679.

Het leger is zoodanig ingerigt, dat het op 109,000 man kan gerekend worden; schoon er maar ongeveer 60,000 man onder de wapenen is. Er zijn 6 commandementen, als: Amsterdam, Deventer, Gent, Antwerpen, Maastricht en Namen. De infanterie bestaat uit 85 bataillons in 17 afdeelingen verdeeld, 4 regimenten Zwitsers en 4 straf bataillons; de cavalerie uit 4 regimenten kurassiers, 2 regimenten ligte dragonders en 3 regimenten huzaren. In de koloniën zijn: 1 regiment en 9 bataillons van linie, 2 bataillons jagers, 1 regiment huzaren en 1 bataillon artillerie van linie; het corps van koninklijke maréchaussés bestaat uit 10 compagniën van de Z. prov. en N. Braband. Het corps artillerie, genie en der vestingwerken is in 6 directiën verdeeld. Het land heeft een aanzienlijk getal vestingen, als: Maastricht, Breda, Bergen op den Zoom, Philippeville, Naarden, Grave, Vlissingen, Bergen, Ath, Doornik, Menen, Iperen, Namen, Charleroi, Huy, Dinant, Luxemburg, 's Hertogenbosch, Antwerpen, Nijmegen, Coevorden, Gorinchem, enz.; terwijl in de N. prov. vele bevestigde steden rondom onder water gezet kunnen worden.

De zeemagt bestaat uit 1 luitenant-admiraal, 8 vice-admiraals, 10 schouts-bij nacht, 28 kapiteins, 40 kapitein-luitenants, 95 eerste luitenants, 90 tweede luitenants en ongeveer 20,000 matrozen. Men rekent 12 linie-schepen, 12 à 16 fregatten, 16 à 20 korvetten, 16 à 20 brikken, en vele kleine vaartuigen.

Over de koloniën van den staat, zie men de art. Java, Batavia, Amboina, Banda, Ternate, Timor, Macassar, Malacca, Moluksche eil., George della Mi-

Sumatra, Guinea, Suriname, St. Martin, Curaçao, St. Eustatius, enz.

Het land wordt verdeeld in 17 prov., en het groothert. Luxemburg, welke weder in arr., distr. of kwart. verdeeld worden. De prov. zijn: 1. *Noord-Braband*, met de hoofdstad *'s Hertogenbosch.* 2. *Zuid-Braband*, met de hoofdstad *Brussel.* 3. *Limburg*, met de hoofdstad *Maastricht.* 4. *Gelderland*, met de hoofdstad *Arnhem.* 5. *Luik*, met de hoofdstad *Luik.* 6. *Oost-Vlaanderen*, met de hoofdstad *Gent.* 7. *West-Vlaanderen*, met de hoofdstad *Bruggen.* 8. *Henegouwen*, met de hoofdstad *Bergen.* 9. *Holland*, *a.* N. gedeelte, met de hoofdstad *Haarlem*, en *b.* Z. gedeelte, met de hoofdstad *'s Gravenhage.* 10. *Zeeland*, met de hoofdstad *Middelburg.* 11. *Namen*, met de hoofdstad *Namen.* 12. *Antwerpen*, met de hoofdstad *Antwerpen.* 13. *Utrecht*, met de hoofdstad *Utrecht.* 14. *Vriesland*, met de hoofdstad *Leeuwarden.* 15. *Overijssel*, met de hoofdstad *Zwol.* 16. *Groningen*, met de hoofdstad *Groningen.* 17. *Drenthe*, met de hoofdstad *Assen*; en verder het groothert. *Luxemburg*, met de hoofdstad *Luxemburg.* De hoofdst. des rijks is Amsterdam. 2. N. of *Nieuw Nederland.* Dit was weleer een aanzienlijk gedeelte van de N. O. kust van Amerika, van 38. 53. tot 42. N. B. of van de rivier Delaware, tot kaap Cod, meestal door de Nederlanders ontdekt, doch van tijd tot tijd, door de Engelschen veroverd, en eindelijk bij den vrede van Breda in 1667, geheel aan hen afgestaan, waartegen wij de kolonie Suriname behielden, en door hen Rhode Island, Connecticut, New York, en New Jersey (thans alle aan de N. Amer. Rep. behoorende) genoemd (zie die art.). Men heeft over hetzelve eene overschoone beschrijving, met eene fraaije kaart, van den ridder N. C. LAMBRECHTSEN VAN RITTHEM, door het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen uitgegeven, waarnaar wij verwijzen.

NEDERQUINISDAL, Noorw. kerspel, stift Christiania, met 2000 inw.

NEDER MAINKREITS, Beij. kreits of prov., aan den Neder Main, uit het voormalig gr. hert. Wurzburg, de prov. Aschaffenburg, eenige stukken van Fulda, enz. bestaande, en tusschen Hessen, Keur-Hessen, Saksen en Coburg, den Opper Mainkreits, Rezatkreits, Wurtemburg, Baden en Hessen, of tusschen 26. 35. en 28. 35. L. en 49. 35. en 50. 40. N. B. gelegen, en op 153½ V. M. 440,500 inw. bevattende. Het land bestaat meestal uit matige bergen en dalen. De eerste behooren tot het Rhongebergte (met den Kreuzberg), het Stiegerwald en den Spessart, die alle met groote bosschen bezet zijn. De riv. zijn de Main, de Tauber, de Saale, de Itz, Baunach, de Kinzig, de Aschaff, de Lohr en de Fulda. Ook zijn er de Sennfelder en Trinkenhauser meren. De grond is meestal ligt en zandig, maar behalve eenige bergachtige oorden, zeer vruchtbaar. De luchtsgesteldheid is gezond; doch naar de hoogte en ligging, verschillend. De landbouw levert overvloed van koren; ook spelt, maïs, aardappelen, moesgroenten, veel vlas, weinig hennep, meer tabak, vele boomvruchten, wijn en hout. Ook is er veel rundvee, varkens en aanzienlijke schapenfokkerij; doch weinig paarden. Verder koper, ijzer en steenkolen; doch er wordt alleen zout, marmer en steen gegraven. De fabr. zijn weinig beteekenend. De handel bepaalt zich alleen tot de voortbr. des lands. De uitvoer bestaat in: koren, boomvruchten, hout, vlas, moesgroenten, vele zaden, schapen, wol, wijn, steen, drukinkt, zout, spiegels, glas, enz. De wegen zijn zeer goed. De inw. belijden meestal den roomschen godsdienst. De hoofd- en voorn. koopstad is Wurzburg.

NEDERIJKSCHE WALD, Nederl. dorp, prov. Gelderl., kwart. Nijmegen; 370 inw.

NEDER RIJN, Fr. dep., uit den Ned. Elzas en de daarin gelegene Duitsche rijksgoederen bestaande, en tusschen Beijeren, den Rijn, het groothert. Baden, en de dep. Bov. Rijn, Vosges, Meurte en Moezel, of tusschen 24. 34. en 26. 4. L. en 48. 12. en 49. 8. N. B. gelegen, en na den laatsten afstand, in 1815, op ruim 88 V. M. in 4 arr., 33 kantons en 554 gemeenten 440,000 inw. bevattende. Het land is deels eene lange en smalle vlakte, tusschen den Rijn en het Vogesisch gebergte, door vele riv. bespoeld, en door de schoone bebouwing, naar eenen tuin gelijkende: deels is het bergachtig, en door takken der Voges, die met bosschen bedekt zijn, vervuld, waarvan de hoogste kruinen 2500 voeten bereiken. De hoogste bergen zijn: Champ du feu, Ungersberg, Odiliënberg, Kaszberg, Sneeuwberg en Pigeonnier. Even als de oppervlakte, is ook de grond verschillende; in de bergachtige streken is hij steenachtig, zandig en weinig vruchtbaar, maar vol bosschen en goede weiden; in de vlakten deels zandig, deels moerassig, maar tevens vet en zeer vruchtbaar. De voorn.

riv. is de Rijn, die alle riv. des dep. ontvangt, als: de Ichert, Ohenheim, Ill, Zorn (met de Zinzel en de Moder), de Surbach, met de Eberbach en de Lauter. De Ill ontvangt de Zembs, Schoer, Andlau, Ergers, Breusch en Suffel; de Nossig, en in het W. vindt men de Saar. De luchtsgesteldheid is er, over het algemeen, zeer gematigd. De voortbr. zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, wild, visch, bijen, koren, maïs, spelt, peul- en tuinvruchten, meer hennep dan vlas; hop, veel tabak, meekrap, mosterdzaad, anijs, korianderzaad, raapzaad, wijn, heerlijke boomvruchten, vooral ook kastanjes; veel hout, aardappelen, goudzand in den Rijn, zilver, koper, lood, antimonium, ijzer, vitriool, oker, jodenlijm, steenkolen, steenen, lei, kalk, zout en minerale wateren. De inw. zijn Duitschers; velen echter spreken Fransch, en schoon het grootste gedeelte den roomschen godsdienst belijdt, zijn er ook zeer veel protestanten (vooral lutherschen); terwijl mogelijk geen der andere departementen zoo vele inrigtingen tot onderwijs heeft. De landbouw is hier tot eenen hoogen trap geklommen; maar niettegenstaande de goede weiden, is de veeteelt niet zeer sterk. De visscherij in den Rijn brengt zelfs steuren van 300 ponden op; terwijl alle heuvels en ook een groot gedeelte der vlakten, met wijn beplant worden, waarvan sommige soorten zeer gezocht zijn. Verder zijn hier vele en bijna alle soorten van fabr., terwijl de handel bijzonder op ons vaderland, Duitschland en Zwitserland tot de bloeijendste van Frankrijk behoort, en zich niet alleen tot de inlandsche producten en fabrijkwaren, maar ook tot aanzienlijke commissiën en verzendingen bepaalt. De uitvoer bestaat voornamelijk in: koren, wijn, tabak, meekrap, hennep, olie, mosterdzaad, anijs, korianderzaad, hout, boomvruchten, leder, brandewijn en de menigvuldige fabrijkwaren. Straatsburg is niet alleen eene der voornaamste koopsteden des dep., maar ook des geheelen rijks. Het dep. zendt 4 afgevaardigden naar de kamer. De arr. zijn: Straatsburg, Weissenburg, Saverne en Schlettstadt.

Neder Rijn, Pruis. prov., volgens hare ligging aan den Neder Rijn, dus genoemd, en tot een gr. hert. verheven. Zij ligt tusschen de prov. Gulik, Kleef, Berg en Westfalen, het hert. Nassau, het gr. hert. Hessen, Beijeren, Hessen-Homburg, Oldenburg, Frankrijk en ons vaderland, of tusschen 23. 59. en 26. 17. L. en 49. 20. en 51. 15. N. B., en bevat op 288. V. M. 972,750 inw. De grond is over het algemeen bergachtig, en de bergen met bosschen bedekt. De aan den Rijn, Moezel en Saar gelegene oorden zijn bijzonder schoon en vruchtbaar. De onaangenaamste streken zijn op den Hundsrück en den Eifel. De grond is zeer verschillende; over het algemeen meer ligt dan zwaar; ten N. zandig en moerassig, en op het gebergte steenachtig. Het voornaamste gebergte is de Hundsrück, die hier verscheidene takken heeft, en waarvan de Eifel eene voortzetting is, die uit uitgebrande vulkanen bestaat, welke thans sterk onderzocht worden, doch geene aanmerkelijke hoogte bereiken; de Mariënberg en Kelberg zijn de hoogste. Aan dit gebergte ligt het Hooge Veen, een eenzaam, moerassig veenland, terwijl aan de W. zijde een gedeelte van het Ardenner woud is. In den kreits Saarbrück is een vulkaan, die wel geen vuur, maar toch rook uitwerpt. De voorn. riv. zijn: de Rijn met de Moezel, die de Saar (met de Kyl, Leuck, Bliese en Brems), de Kautenbach, de Alt, de Liefer, de Ruver, de Thom, de Salm, de Quintbach en de Suve ontvangt. Verder vallen in den Rijn: de Nahe, de Simmer, Hannebach, Aar, en Sayn; nog de Maas met de Roer. Moerassen zijn er in het N. en vele minerale wateren, waarvan echter alleen die van Aken vermaard zijn. De luchtsgesteldheid is er zeer ongelijk. De voortbr. zijn: wild (ook nog wolven), tam en wild gevogelte, visch, koren, spelt, maïs, boekweit, tuinvruchten, voeder voor het vee, raapzaad, maankop, aardappelen, hop, tabak, vlas, hennep, veel wijn, boomvruchten en zeer veel hout. Verder koper, lood, ijzer, kwikzilver, kalmei, bruinsteen, lei, agaat, porfier, steen, marmer, gips, leem, zout, steenkolen en turf.

De meeste inw. zijn van den roomschen godsdienst. Er is geene universiteit; die van Coblentz en Trier zijn vernietigd. Het lager onderwijs is er nog zeer ten achteren.

De landbouw is op de meeste plaatsen nog zeer gering, en veel land ligt nog woest; hoewel het aan de rivieren zeer goed bebouwd is. De veeteelt is middelmatig; het rundvee vooral meestal klein en slecht. Fabr. zijn er weinig. Met deze voortbr. echter wordt een aanzienlijke handel gedreven. De uitvoer bestaat voornamelijk in: moezel-

en

en rijnsche wijnen, kalmei, steenkolen, vet vee en hout (het laatste vooral naar ons vaderland); verder gegoten ijzer, molen- en slijpsteen, leijen, potasch, papier, aluin, bruinsteen, klaverzaad, pijpäarde, tras en eenige fabrijkwaren. De prov. is in 3 regdst., als Coblentz, Aken en Trier verdeeld. De hoofdstad is Coblentz.

NEDER VELUWE, Nederl. hoofdschoutambt, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, met de vijf schoutambten Ede, Barneveld, Putten, Scherpenzeel en Hoevelaken.

NEDERSTICHT, voorm. naam der prov. Utrecht, in tegenoverstelling van Overijssel, toen wel Oversticht genoemd.

NEDER TELLEMARKEN, Noorw. voogdij, stift Aggerhuus, met 31,500 inw.

NEDER ULERUD, Zweed. dorp, Karlstadt-län.

NEDER WEERT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 3400 inw.

NEDER WETTEN, Nederl. dorpje, prov. N. Braband, distr. Eindhoven.

NEDER ZWALM of *Allerheiligen Zwalm*, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 300 inw.

NEDONCHELLE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

NEDOSCHAN, Boh. D., kreits Chrudim.

NEDRA, Rus. dorp, gouv. Pultawa.

NEDRAGAILOW, Rus. D., gouv. Kursk.

NEDRIGAILOW, Rus. stad in de Slobodische Ukraine, aan de Sula, met 2 kerken, 3760 inw., landbouw en veeteelt. 50. 52. N. B. 51. 10. L.

NEDROMA, dorp in Algiers, het oude *Celame* of *Salamium*, in eene schoone streek, met prachtige ruïnen en oudheden.

NEDSJED, zie Nadsched.

NEDSJERA, Arab. dorp in Yemen; 4 mijlen N. W. van Sana.

NEDSJERAN, klein Arab. vorst. in Yemen, drie dagreizen N. O. van Saade, met veel koren en dadels. Het heeft eene hoofdstad van denzelfden naam, in de Arab. geschiedenis zeer bekend.

NED THOMAS'S, N. Amer. rotsen aan de Muskieten kust. 295. 32. L. en 14. 4. N. B.

NEDWIEDITZ, Morav. vlek, kreits Brünn, aan de Schwarza, met 520 inw.

NEDWORZICZE, zie Networzitz.

NEEDEN, Ier. vlek, gr. Kerry.

NEEDHAM, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Norfolk, met 1100 inw. 2. N. *Market*, Eng. marktvlek, gr. Suffolk, met 1000 inw., die fabr. van wollen stoffen en kanten hebben. 3. N. *Point*, kaap aan de W. kust van Barbados, ten Z. van baai Carlisle.

NEEDLES, klippen in het Kanaal, aan de W. zijde van het Eng. eil. Wight. Zij hebben den naam van eene spitse rots, die voor 40 jaren instortte. Er zijn vele holen, waarin eene ontelbare menigte zeevogels nestelen.

NEEF, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant; 1 mijl van Walcourt.

NEEHEEHOW, zie Oneehow.

NEELAB, O. Ind. stad der Afghanen, prov. Lahore, aan de O. zijde van den Indus. 88. 30. L. en 32. 50. N. B.

NEELACUNDA, O. Ind. stad der Afghanen, prov. Lahore. 89. 35. L. en 32. 48. N. B.

NEELGOUND, O. Ind. sterkte en distr., prov. Bejapore, tusschen twee takken der riv. Malpurba.

NEELGUNGE, O. Ind. stad, prov. Oude. 88. 39. L. en 26. 47. N. B.

NEELGUR, O. Ind. stad, prov. Orissa. 112. 50. L. en 21. 30. N. B.

NEEMASTEE, O. Ind. stad, prov. Khandeish.

NEEMBUCU, Z. Amer. stadje en meer in Paraguay, met 1730 inw. 319. 35. L. en 26. 52. N. B.

NEEMODRA, O. Ind. dorp, prov. Guzeratte, met agaatgroeven.

NEEPATOOR, O. Ind. dorp, prov. Barramaul.

NEER, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, aan de kleine riv. Neer, die beneden Roermond in de Maas valt. Het dorp heeft 1250 inw.

NEERA, O. Ind. riv., prov. Aurungabad.

NEERBOSCH, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen, met Heesch 1800 zielen tellende.

NEER BUTZEL, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 100 inw.

NEERGLABBEK, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht; met 100 inw.

NEERDORP, Nederl. dorp, prov. Overijssel, nabij Deventer.

NEERGOOND, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

NEERGUNNA, O. Ind. riv., prov. Berar.

NEER HAREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 950 inw.

NEER HEILISSEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 920 inw.

NEER HESPEN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 300 inw.

NEER ITTEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 950 inw.

NEER LANDEN, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 200 inw.

NEER LINTER, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 1500 inw.

NEERLANDSCH INDIË, algemeene naam voor de bezittingen der Nederlanders in Azië, waarvan Batavia de hoofdst. is. Men

zie de art. Java, Batavia, Sumatra, enz.

NEERMUL, O. Ind. vlek der Mahratten, prov. Dowlatabad. 96. 51. L. en 19. 5. N. B.

NEER OETEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 950 inw.

NEER PELT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 1050 inw.

NEER REEPEN, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 160 inw.

NEERLOON, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. 's Hertogenbosch.

NEER SAVAGE, Eng. dorp, gr. Salop.

NEERSEN, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, kreits Crefeld, met 1060 inw.

NEER VELP, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 250 inw.

NEERWINDEN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 368 inw. Veldslag van 1792.

NEER-IJNEN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Tiel.

NEER YSSCHE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 830 inw.

NEETHE, zie Nethe.

NEFFIEZ, Fr. dorp, dep. Hérault, met 830 inw., die wijnbouw, steenkolenmijnen en schoone kristallisatiën in den omtrek hebben.

NEFTA, oudtijds *Negeta*, Afr. stad in het Z. gedeelte van Tunis.

NEFTENBACH, Zwits. dorp, kant. Zürich, aan den voet van den kleinen Irchel, met beroemden wijn.

NEFUSA, N. Afr. gebergte in Tunis.

NEGADA of *Anegada*, een der Caraïbische eil. in W. Indië, laag en woest, en met zandbanken en klippen omringd. 314. 41. L. en 18. 6. N. B.

NEGADE, zie Neguade.

NEGAPATAM, O. Ind. zeehaven, distr. Tanjore, prov. Carnate, voorheen de hoofdstad der Nederl. bezittingen, aan de kust van Coromandel, doch sedert 1783 den Engelschen behoorende, met aanzienlijken handel en scheepvaart. 97. 42. L. en 10. 43. N. B.

NEGAR, Turk. zeevlek in Dalmatië.

NEGARA, stad op het eil. Borneo en hoofdpl. van het rijk van Benjarmassing; 20 m. van de stad Benjarmassing. 2. Kaap aan het kanaal der Dardanellen.

NEGEN-EN-TWINTIG EIL., ten Z. der Carolinen eil., tot dewelke gerekend worden de in 1805 door den Spanjaard PALA ontdekte eil. Zij zijn alle wel bevolkt, en hebben zoet water. 173. 46. L. en 305. N. B.

NEGEN EILANDEN VAN CARTERET, Austr. eil. ten N. van de Salomons eil., mogelijk de *Ontong Jave* van SCHOUTEN en LE MAIRE. 2. Zie Zambelangs.

NEGERHAVEN, baai op de W. kust van Afrika, in het kon. Benguela.

NEGER EILANDEN, Austr. eil., 100 mijlen van Nieuw Guinea gelegen.

NEGERS (DE), een bijzonder menschenras, de voornaamste bewoners van Afrika, die echter ook in sommige deelen van Australië gevonden worden, welke zich niet alleen door derzelver zwarte kleur, maar ook door de vorming van het hoofd, de gelaatstrekken, de borst, schouders, handen, voeten, zwart kroes haar, enz. van alle andere rassen onderscheiden; terwijl zij tevens hunne eigene zeden, gewoonten en levenswijze hebben, gelijk wij dit bij eenige der landen, die zij bewonen, hebben opgegeven (Zie onder anderen *Afrika*, *Goudkust*, *Guinea*, enz.). In beschaving zijn zij ook zeer verre ten achteren. Weldadig werken hierop onderscheidene genootschappen, terwijl de menschheid juicht, dat de pogingen ter vernietiging van den afschuwelijken handel, welke men met deze menschen gedreven heeft, en onder den naam van slavenhandel bekend is, meer en meer gelukken.

NEGEROS UJFALU, Hong. dorp, kom. Gran, aan den Donau.

NEGHO, zie Andreanowsche eil.

NEGLINA, Rus. riv., gouv. Moskou.

NEGOCHTSCHA, Rus. D., gouv. Kaluga.

NEGOMBO, stad op het eil. Ceylon, aan eenen tak der Mullivaddy, met een kasteel, eene haven, en onder talrijke inw. vele Hollanders, die handel in kaneel, touwwerk, visch en rijst drijven. 97. 18. L. en 7. 11. N. B.

NEGRACKA, N. Amer. riv., valt in de Arkansaw.

NEGRAIS, O. Ind. kaap in het rijk van Birma, aan het einde van het gebergte Anupetumiu. 2. Eng. O. Ind. eil. in den W. tak der Irrawaddy, Persaim of Bassein geheeten, met eene factorij.

NEGRAR, Lomb. Ven. vlek, legatie Verona, met 1740 inw.

NEGRATAO, N. Amer. kaap aan de W. kust van Virginië. 9. 26. L. en 40. 40. N. B.

NEGREMONT, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Alby, met 3078 inw.

NEGREPELISSE, Fr. stad, dep. Tarn en Garonne, aan de Aveiron, met eene hervormde kerk, 3130 inw., fabr. van katoen, bombazijn en linnen.

NEGRET, Fr. dorp, dep. Charente, arr. St. Cloud, met 1000 inw.

NEGREVILLE, Fr. dorp, dep. Lot, met 3020 inw.

NEGRIL, W. punt van het eil. Jamaïca. 299. 25. L. en 18. 22. N. B. 2. N. *Harbour*, baai aan de W. kust

van Jamaïca. 299. 25. L. en 18. 22. N. B. 3. N. *Noordpunt*, kaap aan de W. zijde van de Oranje baai, op het eil. Jamaïca. 299. 25. L. en 18. 23. N. B. 4. N. *Zuidpunt*, kaap aan de W. kust van Jamaïca. 299. 23. L. en 18. 17. N. B.

NEGRILLOS, groep kleine Z. Amer. eil. in de Stille Z. zee, bij de kust van Peru, op 4. 40. Z. B. 2. Ook vindt men in de golf van Mexico verscheidene rotsachtige eil. van dezen naam.

NEGRO (KAAP), kaap aan de O. kust van Minorca. 22. 61. L. en 39. 53. N. B. 2. Kaap aan de W. kust van Corsica. 26. 25. L. en 41. 45. N. B. 3. Z. Amer. kaap aan de W. kust van het Vuurland. 54. 5. Z. B. 4. N. Amer. eil. in Nieuw Schotland, gr. Queens. 5. Afr. kaap in Neder Guinea, op 15. 12. Z. B. 4. N. *Baai*, zie Delgado.

NEGRO (RIO), groote Z. Amer. riv., welke in Nieuw Granada, aan de Andes ontspringt, en na eenen langen en trotschen loop, waarop zij een aanzienlijk aantal kleinere riv. ontvangt, en door de Cassiquiari met de Orinoco gemeenschap heeft, op 3. 16. Z. B. in de riv. der Amazonen valt, welker gemeenschap met de Orinoco dus hierdoor, buiten twijfel wordt gesteld. 2. Groote riv. van Z. Amer., welke aan den O. kant der Andes van Chili ontspringt, en op 41. Z. B. in den Atl. Oceaan valt. 3. Z. Amer. riv. in de prov. Buenos-Ayres, welke in de Uraguay valt. 4. Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, welke in de Magdalena valt. 5. Riv. aldaar, die in de Lebrya valt. 6. Riv. aldaar, die bij Santa Fé ontspringt, en na eenen loop van 75 mijlen, in de Meta valt. 7. Z. Amer. riv. in Terra Firma, die in de Stille zee valt. 8. Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, welke in de Vermejo valt. 9. Z. Amer. riv. in de prov. Maracaïbo, welke in het meer van dien naam valt. 10. Z. Amer. riv. in Peru, welke in de Mayobamba valt. 11. Z. Amer. riv. in Paraguay, welke in de Parana valt. 12. Nog verscheidene andere kleinere riv. en plaatsjes in Z. Amerika.

NEGROPONT, thans *Egribos*, Turk. sandschakat, in de prov. Dschesaix of het stadhouderschap der eil., hetwelk het eil. Negropont, en van het vasteland, het geheele oude Attika, Beotië, Phocis, Locris en Doris, of het geheele O. Livadië bevat, en tusschen Tirhala, de golven van Talanda, Negropont, Egina en Ainabachti, de landëngten Kordos en Ainabachti, of tusschen 40. 10. en 41. 18. L. en 37. 39. en 39. 22. N. B. gelegen is, en op 20,910 V. M. 200,000 inw. bevat. Het vasteland van dit sandschakat vormt een groot schiereil., hetwelk zich van de laatste takken van het Helenisch gebergte, tot aan kaap Kolonna uitstrekt, zeer bergachtig is, en alwaar de natuur een zeker verward voorkomen heeft. De bergen zijn even hoog als steil, op allerhande wijzen op elkander gestapeld. Een bergmuur (waartoe de statige Kumayta of Oëta behoort), scheidt het land van Tirhala of het oude Thessalië, door welke slechts naauwe passen, als de bekende Thermopyle, loopen. De Linkara (*Parnassus*) en Sagara (*Helicon*) verheffen zich aan de golf van Ainabachti, en omringen met den Kitheron en Kynokephalos de beroemde vlakte van Platea, alwaar Epaminondas de Spartanen overwon. Hunne toppen zijn meestal nog met sneeuw bedekt, als aan de helling reeds alles in vollen bloei is. De bosschen hebben veel hoog dennenhout. De hoogten zijn met olijfboomen, en de dalen met tallooze vruchtboomen bezet. De kusten zijn bergachtig, zandig en tamelijk uitgehold; doch de zoogenoemde golven van Talanta, Negropont, Egina en Ainabachti of Lepanto, worden deels door het eil. Negropont, deels door het schiereil. Morea gevormd, en slechts die van Isdin kan men wezenlijk eenen inham in het land noemen. Groote riv. zijn hier niet; de voornaamste zijn: de Limai (*Sperchius*), Mavronehr, (*Cephissus*), Ismenus, Thermodon, Ezopus en Attische Cephissus, welker laatste nieuwe namen men nog niet kent, en die meestal, zoo wel als de weinige bronnen, in den zomer uitdroogen. De meren zijn: het Topolja, Para en Morik. De grond is zeer verschillende, echter meestal steenachtig, schraal en droog, en even als de rotsen, met struiken bedekt; echter vindt men er ook vlakten, die met de schoonste bloemen, en hoogten, die met onderscheidene kruiden bedekt zijn. De luchtsgesteldheid is zacht, gezond en zuiver, behalve in de moerassige velden van Marathon. De wind van *Skiron* heeft, even als de *Sirocco*, eenen nadeeligen invloed op de gezondheid. De Hymettus is gedurende den winter met roode bloeijende heide bedekt. De landbouw is hier van weinig belang, en levert naauwelijks genoegzaam koren, slechts in het N. een weinig tarw en maïs, en in het Z. gerst. Maar er is overvloed van tuingroenten, boom- en edele vruchten, en wijn; schoon het voor-

voornaamste voortbr. de olijven is, die de omtrek van Athenen de beste der wereld oplevert. Hout is er naauwelijks genoegzaam voor de behoefte; maar de veeteelt is een voorname tak van bestaan; vooral de schapenfokkerij en bijenteelt. De visscherij is verwaarloosd, en mijnwerken kent men er evenmin als fabr. (eenige katoen- en zijdespinnerijen uitgezonderd). De uitvoer bestaat in: vleesch, honig, krenten, kermes, wol, enz.; doch er zijn geene koopsteden; alles gaat over Salonica of op de markt van Isdin.

De meeste inw. zijn Grieken, waarvan de Atheners zich nog door hun bevallig voorkomen, hunne kleeding en spraak, van de overige Grieken, onderscheiden. Zij hebben eenen aartsbisschop, en in de stad eene hoogeschool. Onderdrukking en uitzuiging hebben dit land veel in inw. verminderd, daar oudtijds alleen het kleine *Attica* op 20 V. M. 100,000 burgers, 400,000 slaven en 190,000 mannen van 't gemeen bevatte. Het sandschakat wordt verdeeld in: het eigenlijk schiereïl. (zie Athenen, Isdin, Livadië, enz.), de daartoe behoorende eil. (Kolari, Egina of Aina) en 2. het eil. Negropont, het grootste eil. der Egeïsche zee, aan de O. zijde van het groote schiereïl. der Hellenen, tusschen de golven van Isdin, het kanaal van Negropont (zie Euripo), en de golf van Talanta, of tusschen 40. 31. en 42. 18. L. en 37. 56. en 39. 8. N. B. gelegen, en op 60½ V. M. 60,000 inw. bevattende. Het eil. wordt door eene lange bergketen doorsneden, welker toppen zoo hoog zijn, dat zij volgens BARTHOLDY, 6 maanden lang met sneeuw bedekt zijn. De kusten zijn bergachtig, en met hooge dennen en andere boomen bezet. In het midden is de groote vlakte de Planos de Negroponte, welke ⅓ der oppervlakte beslaat. De voornaamste kapen zijn: Plokovan, Doro Montello en Karysto. De grond is over het algemeen vet en vruchtbaar, door beken en bronnen goed bespoeld. De voortbr. zijn: koren, vooral tarw; boom- en fijne vruchten, wijn, katoen en hout. Er zijn schoone en uitgestrekte weiden, die groote kudden rundvee, schapen en geiten voeden, waardoor de veeteelt een voorname tak van bestaan is, die wol, kaas, huiden en levend vee tot uitvoer aanbiedt. De zee levert overvloed van visch, en de bijen geven uitmuntenden honig en was. Ondertusschen kon er van den grond nog meer voordeel getrokken worden. Het uitmuntend marmer en ander delfstoffen blijven onbewerkt. Men brengt er olie, kaas, huiden, wol en koren naar Salonica. Drie vierde der inw. zijn Grieken (die men alhier voor bedriegers houdt), en de overige Turken en Joden. Het eiland is van deszelfs oude grootheid geheel vervallen. 3. N., *Egribos*, *Evribos*, oudtijds *Chalcis*, Turk. stad op genoemd eil., hoofdpl. van de geheele prov. en zetel van den sandschak bey en van eenen Griekschen aartsbisschop, aan de Z. W. kust des eil. en het kanaal van Negropont, over hetwelk eene steenen brug naar het vasteland ligt, met een sterk kasteel en voorsteden. In de eigenlijke stad, alleen door Turken en Joden bewoond, is het paleis van den *kapudan pacha* en 2 moskeën. In de voorsteden, welke de Grieken bewonen, en die veel grooter zijn dan de stad, zijn ook twee moskeën, benevens de Grieksche hoofd- en 6 andere kerken. Het getal der gezamenlijke inw. beloopt 16,000, die eenige handwerken en handel drijven. Des Zondags is er eene markt, alwaar de eilanders hunne waren brengen. De ruime haven kan een aantal vaartuigen bevatten; doch wordt zelden dan door Hydrioten bezocht. 4. *Kanaal van* N., zie Euripo.

NEGROS, Spaan. eil. ten Z. van het eil. Ivica. 2. Een der Philipp. eil., ten W. van Zebu, tusschen 139. 45. en 140. 48. L. en 9. 15. en 10. 20. N. B. gelegen, en slechts door smalle kanalen van Panay en Zebu gescheiden. Het is 19 mijlen lang en 5 breed, en bevat ongeveer 43,000 inw., die Christelijke Bissayërs zijn. Bij het eil. zijn gevaarlijke zandbanken, welke ten tijde van den vloed niet zigtbaar zijn. Het is goed van water voorzien, en heeft eene zuivere en gezonde lucht. Slechts een gedeelte der kust is aan de Spanjaarden onderworpen, terwijl derzelver onderdanen landbouw, veeteelt, vischvangst en parelvisscherij hebben, en vogelnestjes inzamelen. Het binnenste des eilands is weinig bekend. Toen de Spanjaarden hier het eerst aankwamen, vonden zij alleen Papoes, en van hier den naam des eilands. Deze hebben nu alleen nog het binnenland in bezit. Het dorp Yloc, is de woonplaats van den *Alkalde.*

NEGUADA, NEGADE, NEKKADE of *Negadeh*, groote stad in Opper Egypte; 1 mijl Z. W. van Kous, de zetel van eenen Koptischen bisschop en door vele roomsche Kopten bewoond.

NEGUAGLIA, Lomb. Ven. riv., gouv.

Milaan, die uit het Lago d'Orta komt en in de Tosa valt.

Neguna, O. Perz. stad, gouv. Multan.

Neh, W. Perz. stad, prov. Kuhistan.

Nehavend of *Nehanud*, Perz. berg in Irak; 20 mijlen Z. van Hamadan. 2. Vruchtbaar Perz. distr., prov. Kurdistan, aan de grenzen van Irak. 3. Hoofdstad van voorn. distr., aan de riv. Nehavend. 34. 30. N. B.

Neheim, Pruis. stadje, regdst. Arensberg, met 1300 inw. 2. N. of *Nieheim*, Pruis. stad, regdst. Minden; 1130 inw.

Nehogatooannah, N. Amer. riv., valt in den Misssisippi, op 284. 41. L. en 44. 21. N. B.

Nehou, Fr. dorp, dep. Kanaal, arr. Valogne, met 2100 inw.

Nehrenstetten, Wurt. dorp, Donaukreits.

Nehring, Pruis. dorp, regdst. Straalsond.

Nehr Jend, Nehr Issa, Nehr Issaki, Nehr Melek, Nehr Mendel, Nehr Merre, Nehr Obollo, Nehr Schabok, Nehr Ehwet, Nehr Fkafan, onderscheidene kanalen in Aziat.Turkije, uit den Tiger en den Schat afgeleid, bijzonder om de landerijen te bespoelen.

Nehrsen, dorp in Waldek, ambt Eisenberg.

Nehrung (Frische), zie Frisch-Haff.

Nehrung (Kurische), zie Kurisch-Haff.

Nehrwalla, zie Pattan.

Neiba, baai en riv. aan de Z. kust van het eil. St. Domingo, op 306. 50. L. en 18. 16. N. B.

Neibsheim, Bad. kerkdorp, Pfinz- en Enzkreits, met 900 inw.

Neideck, Boh. dorp, Saatzkreits.

Neidenau, zie Neudenau.

Neidenburg, Pruis. kreits, regdst. Koningsberg, op 28½ V. M., 21,000 inw. bevattende, met vele heiden, moerassen en bosschen. 2. Pruis. stadje, aan de Neide, met 1 kasteel, 1850 inw. en fabr. 38. 7. L. en 53. 21. N. B.

Neidenstein, Bad. D., Neckarkreits.

Neidhausen, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch.

Neidengerns, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch.

Neidingen, Bad. dorp, Zeekreits.

Neidlingen, Wurt. D., Donaukreits.

Neife, zie Niva.

Neiffen, zie Neuffen.

Neigen, Nederl. D., prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 260 inw.

Neigen, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, met 300 inw.

Neile, kleine riv. in Brunswijk.

Neilston, Schot. dorp, gr. Renfrew.

Neindorf, Brunsw. D., Wezer distr.

Neipperg, Wurt. D., Neckarkreits.

Neira, een der Banda eil. in de Ind. zee, door het gat van Neira van Banda, en door het Sonnengat van Gonong Apy gescheiden; 1½ mijl in den omtrek.

Neisse, Pruis. riv. in Silezië, valt in den Oder. 2. Riv. in Saksen en Pruissen, die tegenover het dorp Schidlo in den Oder valt. 3. N. of *de Woedende* N., Pruis. riv., prov. Silezië, die bij Dohnau in de Katzbach valt. 4. Oostenr. hert. in Moravië en Silezië, grootendeels aan de prov. Pruissen behoorende. Het bevat thans nog het bovenste deel van den Troppauer kreits, met 49,400 inw en de hoofdstad Jauering. 5. Pruis. kreits, regdst. Oppeln, een deel van het vorst. Neisse, op 16 V. M., 50,200 inw. bevattende, golvende, met kleine bergen, door de Neisse, de Krebbach, de Mittelbach, de Schlippe en Biele bespoeld, heeft vruchtbaren grond, goede weiden, veel aardappelen, vlas, boomvruchten en bosschen. 6. Hoofdstad van voorn. kreits, aan den mond der Biele in de Neisse, in een moerassig oord, versterkt, met groote grachten, voorsteden, 3 poorten, 1 bisschops kasteel, 7 roomsche en 2 luthersche kerken, 1 hospitaal, barakken, 1 gymnasium, met 1 bibliotheek, Latijnsche school, 8,700 inw., laken- en bandweverijen, brouwerijen, enz. 34. 59. L. en 50. 25. N. B.

Neisapoor, zie Nishapoor.

Neit, Rus. riv., prov. Tobolsk.

Neithorpe, Eng. dorp, gr. Oxford.

Neitra, Neutra of *Nitra*, Hong. kom. aan deze zijde van den Donau, grenst ten Z. en W. aan die van Presburg en Gomor, en bevat op 122 V. M., 318,000 inw. Het wordt door de Karpathen en 't gebergte Czobor doorsneden, en door de Waag en de Neitra bespoeld. De grond is deels slecht, deels vruchtbaar, en brengt granen, wijn en boomvruchten voort. De veeteelt is van belang. 2. Hoofdpl. van dit kom., aan de Neitra, met een bergkasteel, eenen bisschop, gymnasium, seminarium en 5,800 inw. 35. 44. L. 48. 20. N. B.

Neitsersoak, eil. aan de W. kust van Groenland, op 328. 36. L. en 63. 22. N. B.

Neiva, Port. riv., prov. Entre Minho en Douero. 2. Z. Amer. prov. en gouv. in Nieuw Granada, aan de Magdalena; 26 mijlen in de lengte, met de hoofdstad van denzelfden naam.

NEIVE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Alba, met 2,400 inw.

NEKADEH, zie Neguada.

NEKENMARK of *Nyek*, Hong. vlek, kom. Oedenburg, met 1750 inw.

NEKKE, dorp in Op. Egypte aan den Nijl; 1 mijl Z. van Monfalout.

NEKOUBAN, N. Amer. meer in Canada; 8 mijlen N. W. van Quebec. 402. 46. L. en 49. 55. N. B.

NEKPAL, zie Nepaul.

NEKRASSOWISCHE KOZAKKEN, aan den Z. tak der Kuban, tusschen Taman en Kopil; 4 mijlen van de Zwarte zee.

NEKRESE, Rus. stad in Georgië, prov. Kacheti; 22 m. N. O. van Teflis.

NELA, Spaan. riv., prov. Burgos.

NELIPANA, Hong. dorp, kom. Beregh.

NELLASMUNGHUR, O. Ind. stad in Mysore.

NELLEMBOOR, O. Ind. stad van Malabar.

NELLENBURG, Bad. vlek, Zeekreits.

NELLINGEN, Wurt. vlek, Donaukreits, met 770 inw. en vlasteelt. 2. Wurtemb. dorp, Neckarkreits; 760 inw.

NELLISSERAM, O. Ind. stad, prov. Malabar, op 92. 58. L. en 12. 16. N. B.

NELLOOR, O. Ind. distr., prov. Carnale, met koper- en ijzermijnen en zeer veel zout. 2. Hoofdstad aldaar, aan de Pennar, met een *Zillah-Court*, en zeer veel handel. 97. 35. L. en 14. 26. N. B.

NELSON, N. Amer. riv., welke onder den naam van Suskathhauwan aan het Steenachtig gebergte, op 51. 30. N. B. ontspringt, door het Winnipeg meer loopt, en bij Yorksfort, na eenen loop van 200 mijlen, in de Hudsons baai valt. 2. Een der Occhomechy eil. in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Mecklenburg. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Cheshire, met 1076 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Maddison, met 1760 inw. 5. Twee vlekken der N. Amer. Rep., prov. Ohio. 6. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 10,150 inw., door de James en Tye bespoeld. 7. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 14,300 inw., door de Sult, Beech en Rolling bespoeld, met vruchtbare en woeste streken, en de hoofdplaats Bairdstown. 8. N. Amer. riv., die in de Hudson's baai valt.

NELSONHOUSE, Eng. factorij in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw Wallis.

NELSON'S FERRY, N. Amer. dorp in Z. Carolina.

NELSON'S POINT, kaap aan de W. kust van Amer. in Behm's kanaal. 247. 13. L. en 55. 15. N. B.

NELWAY, O. Ind. vlek der Mahratten. 93. 21. L. en 23. 14. N. B.

NEMAAR, O. Ind. distr. der Mahratten, prov. Khandeish, van 21. tot 22. N. B.

NEMACOO, W. Afr. dorp in Manding, waar MUNGO PARK zeer gastvrij ontvangen werd; 7 m. O. van Kamalia.

NEMÆA, Turk. dorp in Morea.

NEMAHAW, N. Amer. riv. in Louisiana.

NEMBO, Lomb. Ven. dorp, legatie Bergamo, in 't dal Seriana.

NEMBRO, Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo, met 2400 inw.

NEMCANI, NEMCSINANY of *Nemcsin*, Hong. dorp, kom. Barosch, aan de Grave.

NEMEDY, Hong. dorp, kom. Pesth.

NEMEHAW (KLEINE EN GROOTE), twee takken van den Missouri in N. Amer.

NEMEKUH, onbeklimbare zoutberg in W. Perzië, prov. Irak.

NEMER, Nederl. riv., prov. N. Braband, die bezuiden Rensel ontspringt, de Hilver, Leye, enz. ontvangt, en naar den Bosch stroomt.

NEMERAU, NEMEROW, stad in Mecklenburg-Strelitz; 2 mijlen Z. W. van Stargard.

NEMESKER, Hong. dorp, kom. Oedenburg, bij Steinberg, met 600 inw.

NEMETHI of *Nemeti*, 3 Hong. dorpen, kom. Hunyad, Hont en Neutra.

NEMET KERESZTES, zie Grassdorf.

NEMET KERESZTUR, zie Heilige Kreutz.

NEMETH ORAVICZA, Hong. dorp, kom. Kraschowa, met 1800 inw.

NEMETH PRONA of *Duitsch Prona*, Hong. vlek, kom. Neutra, aan de Neutra.

NEMETSCH, zie Samojeden.

NEMETH ST. MIHALY of *Groot Petersdorf*, Hong. vlek, kom. Eisenburg, met 1175 inw.

NEMETH SZASZKA, Hong. vlek, kom. Krassova aan de Nera, met 1600 inw.

NEMETZKA LUPTSCHA, zie Liptau.

NEMI, dorp en meer in den Kerk. Staat, bij Rome.

NEMOUIN, zie Friedrichsgraben.

NEMOURS, Fr. stad, dep. Seine en Marne, aan het kanaal van Briare en de Loing, met eene schoone brug, 5 voorsteden, een hospitaal, een oud kasteel, 3760 inw., handel in huiden, bont, hoeden, koren, wijn, kaas, enz. 20. 20. L. en 48. 15. N. B.

NEMRANAH, O. Ind. stad, prov. Agra.

NEMSOVA, Hong. D., kom. Trentschin.

NEMTSCHITZ, Morav. D., kr. Olmutz.

NEN, Eng. riv., gr. Northampton en Lincoln. 2. N. Amer. riv. in Opper Canada.

NENAGH, Ier. dorp, gr. Tipperary.

Nendingen, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud, met 750 inw.

Neness, kaap aan de Z. O. kust van Schotland. 16. 26. L. en 59. 58. N. B.

Nenig, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg.

Nenincze, Nenye, Hazos Nenye, Hong. dorp, kom. Hont, met wijnbouw.

Nenja, Rus. riv., gouv. Tomsk.

Nenkersdorf, Saks. D., kreits Leipzig.

Nenndorf, zie Grosz Nenndorf.

Nenortolik, eil. aan de Z. W. kust van Groenland. 332. 46. L. en 59. 54. N. B.

Nensa, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

Nenslingen, Beij. D., Op. Donaukr.

Nentershausen, Keur-Hes. ambt van 2500 inw., en dorp, met 650 inw.

Nenthorn, Schot. D., gr. Berwick.

Nenzingen, Oostenr. dorp in Tirol, kreits Bregenz, bij het dal Gamperton.

Neocasarsa, zie Niscar.

Neograd of *Nograd Varmegye*, Hong. kom. aan deze zijde van den Donau, op ongeveer 77 V. M., 163,950 inw. bevattende. Slechts in het N. is het ruw en met bergen bezet. De voornaamste riv. is de Eypel. Er is veel bosch, landbouw, veeteelt, wijnöogst, veel koren, hennep, meloenen, tabak, wijn, boomvruchten, rundvee en schapen. Het is in 4 distr. verdeeld. 2. Vlek in voorn. kom., met de overblijfsels van een bergkasteel.

Neola, klein kon. in W. Afrika, ten N. van de Gambia, tusschen Tenda, Dentila en Bamboek, met veel bosch en hoog land. De hoofdst. is Trombaconda.

Neola Koba, Afr. riv., die in de Gambia valt, op 5. 21. L. en 12. 40. N. B.

Neominas, Z. Amer. riv. in Peru, die op 4. 30. N. B. in de Stille Zuidzee valt.

Neo Planta, zie Neusatz.

Neopsco Creek, N. Amer. riv. in Virginië, valt in den Potomack.

Neosho, N. Amer. riv., gebied Arkansas.

Neots (St.), Eng. marktvlek, gr. Huntingdon, met 2000 inw. en steenkolenhandel. 2. Eng. dorp in Cornwallis, met 1040 inw.

Neounbenzeek, O. Ind. stad der Birmannen, aan de Irawaddy.

Neoundah, O. Ind. stad der Birmannen, aan de Irrawaddy. 111. 21. L. en 21. 10. N. B.

Nepaktos, zie Lepanto.

Nepal, zie Nepaul, No. 3.

Nepanose, N. Amer. dorp in Pennsylvanië, gr. Lycoming.

Nepaul, O. Ind. gebergte, prov. Oude, tot het Himmalaya gebergte behoorende, met 3 hooge kruinen, een van 24,625, 23,262 en 23,052 voet. 2. N. of *Nepal*, ook wel *Nekpal*, *Nepil*, *Napal* en *Napaul* geschreven, een der onmiddelbare O. Ind. staten, aan deze zijde, tusschen Thibet, Boetan, Bengalen, Bahar, Oude, Delhi en Gurwal, of tusschen 97. 40. en 106. 20. L. en 22. 25. en 30. 40. N. B. gelegen, en met het vorst. Si-Kim, op 2530 V. M., 2 millioen inw. bevattende. Het is een, van 3 tot 6000 voeten boven de vlakte van Bengalen, verheven bergdal, dat zich tusschen twee rijen hemelhooge bergen uitstrekt, en naar het O. steeds smaller wordt. In het binnenland wisselen bergen, heuvels en dalen af; schoon het in het O. het bergachtigste is. De N. bergketen is de hemelhooge Himmalaya (zie dat art.), welks voorbergen, als: de Meyangma, Mergu, het sneeuwgebergte van Jemlah en de Lama Dangra zeer goed beplant zijn; ten Z. scheidt het Goolmee of Choree Gatce gebergte Nepaul van de Eng. bezittingen; terwijl men in het midden, tusschen deze laatste keten en de Lama Dangra, de Turry of Torriany een ontzaggelijk broekland vindt, dat door de onderscheidene stroomen en wateren, die van het Nepaulsch gebergte afkomen, bespoeld wordt, en gedeeltelijk met digte bosschen is bezet. De voorn. riv. zijn: de Cosah, de Geerkoo, Miangdia Kola, Dhoodkosi, Tamba Kosi, de Arun, Tombur, Tiluja, de Conki, de Comlah, de Dhonse, de Bogmutty en de Betrawaty; ten W. de Gunduk, de Modi, Tirsool Gunga, Marichangdi, Setigunga, Rapti, Rakhagar, Mayandi Kola, Barigar, Berikolu en Arhing, de Goggra, de Swetagunga, Baharee, enz. Ook vindt men hier de bronnen van de Rapti, Mari en Jurru, benevens vele kleine meren. De grond is aan de bergen steenachtig, doch met goede weiden; in de dalen buitengemeen vruchtbaar, en voor alle voortbr. geschikt. Over het algemeen is er de luchtsgesteldheid zachter dan men op deze breedte en hoogte verwachten zou; echter op de bergen is zij zeer ruw. In het midden van October beginnen de hevige stortregens en overstroomingen; anders is het land zeer gezond. Niettegenstaande de onderdrukking in dit land, wordt de landbouw echter met vlijt beoefend. De voornaamste voortbr. zijn: rijst, tarw, gerst, maïs, rogge, boekweit, katoen, saffraan, suikerriet, hennep, peper, gember, oranjeappelen, ananassen en eenige Eur. boomvruchten; druiven, allerlei hout in

overvloed; verder horenvee met goede melk, yaks, buffels, gezochte paarden, bekende honden, schapen met schoone wol, geiten, elefanten, rhinocerossen, tijgers, vele soorten van luipaarden, jakhalzen, muskusdieren, apen, hazen, enz. Ook goudkorrels in de riv., zilver, koper, lood, ijzer, rattenkruid, zwavel, marmer, jaspis, bergkristal, kalk en lei. Van fabr. heeft men overal weverijen van katoenen en grove wollen stoffen, van ijzer, koper en geelkoper, hout en wapenen. De uitvoer bestaat in elefantstanden, rijst, timmerhout, huiden, gember, was, honig, harst, oranjeappelen, peper, kardamom, koper, enz. Verder verzendt Nepaul al de waren van Thibet, welke de kooplieden inruilen, en naar Indië overbrengen. Dit gaat bijna alleen over Bengalen, en geschiedt door karavanen met paarden en schapen. De inw., voorheen zeker veel talrijker, zijn: Hindo's, Newars, Manjees, enz. De heerschende godsdienst is die van *Brahma*; verder die van *Buddah* en *Lama*; ook zijn er vele Mahomedanen. De sterren- voorzegkunde schijnt de meest geliefkoosde wetenschap te zijn; de andere staan op denzelfden lagen trap als in Indië. De regering is geheel willekeurig; aan het hoofd staat een rajah, die onbepaald over het leven en den dood zijner onderdanen gebiedt, en bijna alle regten, zelfs dat van eigendom van den grond (behalve van dien, welke aan de geestelijkheid behoort), bezit. Hij heeft eenen staatsraad, uit eenen *chateriyas*, eenen eerstenminister, 4 *karigi* of staatssecretarissen, de 4 *sirdaren*, die de stadhouderlijke posten bezitten, de 2 secretarissen, den proviandmeester of *kupperdare* en den *khazancher* of schatmeester bestaande; terwijl tusschen den vorst en het volk de *Thurgurs* of hoofden der Goorka familiën staan, die 36 in getal zijn. Het land is in 2 distr. verdeeld, aan welker hoofd een *subah* of stadhouder is. De *derma Schastra* is het wetboek, en het collegie der *Bichari* is met derzelver hoofd, het hoogste geregtshof. De *subah's* ontvangen de schattingen, en behandelen de politie. Al de krijgslieden zijn in Eur. laken gekleed. De linietroepen beloopen 10 à 12,000 man, met geweren gewapend. De ongeregelde militie is zeer talrijk. Het land is in 2 groote deelen: het eigenlijk Nepaul en het vorst. Si-Kim verdeeld. De hoofdstad van den geheelen staat is *Katmandoe*.

NEPEAN, baai aan de kust van het eil. Kangaroe, door FLINDERS dus genoemd. 2. Klein eil., in de Stille Zuidzee, digt bij Norfolk, onbewoond. 3. N. *Point*, voorgebergte aan de kust van Nieuw Holland, aan den ingang van Port Philip. 162. 24. L. en 38. 18. N. B. 4. N. *Point*, groote, steile rots, aan de Z. kust van het Admiraliteit's eil. 243. 52. L. en 57. 12. N. B. 5. N. *Sound*, baai aan de W. kust van N. Amer. in de Stille Zuidzee. 250. 16. L. en 53. 32. N. B.

NEPEKESINO, Rus. meer, gouv. Jaroslaw.

NEPHIN, Ier. berg, gr. Mayo.

NEPHTENOI, zie Naphta eil.

NEPI, stad in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, met 1800 inw.

NEPISINGUI, N. Amer. meer in Op. Canada; dat door French riv. gemeenschap met het meer Huron heeft.

NEPISS, meer in Canada, aan de grenzen van Maine. 307. 15. L. en 45. 40. N. B.

NEPO, Rus. eil. in 't meer Onega.

NEPOMUK, Boh. D., Klattauer kreits.

NEPONSET, riv. der N. Amer. Rep., valt in Boston Harbour, en dorp aan dezelve, prov. Massachusetts, gr. Norfolk, met 500 inw.

NEPTUNE'S EIL., groep lage Austr. eil., aan de Z. kust van Nieuw Holland, aan den ingang der Spencer's golf.

NEQUONQUIQUA, N. Amer. riv. in Nieuw Brunswijk, die in de St. Jan valt. 310. 51. L. en 46. 6. N. B.

NER, Pool. riv., valt in de Warthe.

NERA, riv. in den Kerk. Staat, valt in den Tiber. 2. Riv. in Zevenbergen.

NERAC, Fr. arr., dep. Lot en Garonne, telt op 20 V. M. in 7 kantons 56,300 inw. 2. Hoofdstad van voornoemd arr., goed gebouwd, aan de Baise, met eene kamer van koophandel, een hospitaal en 5,800 inw., fabr. van stijfsel, glas, katoen, droget en handel in wijn, meel en koperwerk. 17. 58. L. en 44. 10. N. B.

NERADIN, Slavonisch dorp, kom. Syrmië, met 960 inw.

NERAJA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

NERBUDDAH, zie Narbuddah.

NERCHAU, Saks. D., Leipziger kreits.

NERDA, Rus. riv., gouv. Perm.

NERDAR, dorp en riv. in Waldek.

NERDIA, Rus. riv., gouv. Witebsk.

NERE, Fr. dorp, dep. Ned. Charente, arr. St. Jean d'Angely; 800 inw. 2. Fr. riv., dep. Op. Garonne, valt in de Longe.

NERECHTA, Rus. kreits, gouv. Kostroma, door de Wolga en Nerechta bespoeld, met weinig bosch, veel bouwland, en de hoofdst. Nerechta, met 3 jaarmarkten en 700 inw. 58. 30. L. en 57. 25.

25. N. B.

NERESHEIM, Wurt. ambt, Jaxtkreits, op 7½ V. M. 21,680 inw. tellende. De Egge bespoelt hetzelve, en de Jaxt ontspringt alhier. Er is veel korenbouw, sterke veeteelt en goede steengroeven. 2. Wurt. stadje in voorn. ambt, aan den Ulrichsberg, met 950 inw., en eene steendrukkerij. 28. L. en 48. 45. 14. N. B.

NERESI, hoofdpl. van 't Dalmatisch eil. Brazza, kreits Spalatro; 1600 inw.

NERESTABLE, Fr. vlek, dep. Loire, arr. Montbrison, met 1100 inw.

NERET, Fr. dorp, dep. Indre.

NERETO, Nap. stad, prov. Abruzzo Citeriore, met 1560 inw.

NERETVA, zie Narenta, No. 1.

NERGONGE, Ind. stad in Allahabad.

NERI, Rus. riv., gouv. Novogorod.

NERIKE (O. en W.), voogdijen der Zweed. prov. Oerebro-län.

NERINJEPETTAH, O. Ind. vlek, prov. Coimbetoor. 95. 36. L. en 11. 35. N. B.

NERIS, Fr. stadje, dep. Allier, met 1150 inw. en 3 minerale bronnen.

NERNULLA, O. Ind. distr. van Berar. 2. O. Ind. stad in de prov. Gundwana.

NERNIA, Sard. riv., gr. Nizza, valt bij Vintimiglia in zee.

NEROK, Rus. meer, gouv. Jaroslaw.

NERONDE, Fr. stad, dep. Var, arr. Roanne, met 1100 inw.

NERONDES, Fr. stad, dep. Cher, arr. St. Amand, met 1300 inw.

NEROTI, D. op 't Jonisch eil. St. Maura.

NERPIO, Spaan. vlek, prov. Murcia.

NERPISCHJE, Rus. meer, gouv. Irkutsk.

NERSAC, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Angoulème, met 900 inw.

NERTRINGEN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch.

NERTSCHINSK, Rus. kreits, gouv. Irkutsk, een deel van Daurië of de voorm. kreitsen Nertschinsk, Doroninsk, Bargusin en Stretinsk bevattende, nabij de Chin. Mandschurei en Mongolië, of tusschen 126. 28. en 139. 30. L. en 49. 40. en 56. 1. N. B. gelegen. Hij is door de Stanowoi, Jablonnoi, die op 130. 30. aan het Daürische gebergte ontstaat, in een W. en O. deel gedeeld, waarvan het W. ten O. der Stanowoi, langs het meer Baikal loopt. De geheele kreits is eigenlijk een breed dal, bespoeld door de riv. Amur, Schilka, Urulanga, de 3 Borsa, de Ingoda, de Onow, de Angara, Bargusin, Turka en Selenga, die in 't meer Baikal vallen, benevens vele meren. Over het algemeen is de grond in de dalen steen- en rotsachtig; met weinige aarde, maar met goed hout bedekt. De geheele W. helft is een woest gebergte. Men vindt in de beide deelen, ook door het ruw klimaat, weinig landbouw, en magere weiden voor het vee. De O. helft is door het Daürisch en Nertschinskische gebergte bezet, doch wordt in het Z. vlak. De luchtsgesteldheid is er zeer ruw; de zomer kort, maar heet; de winter streng, de groei zeer traag. De weinige kolonisten zijn hier en daar begonnen den landbouw te beoefenen, en telen zomertarw, winterrogge, gerst en haver; zelden boekweit en erwten. Hennep komt zeer goed, maar vlas minder voort. Behalve rapen, zijn er geene tuingewassen, dan met de grootste moeite. Alle inw. hebben veeteelt, maar vooral de zwervende, die buitengemeene groote kudden paarden, rundvee en ook eenige geiten en kameelen houden. De jagt brengt hier zeer veel op. De Nertschinskische sabels worden om de zwarte, en de inkhorens om de zilvergraauwe kleur en grootte zeer gezocht. In deze kreitsen zijn de eenige mijnwerken van de prov. Irkutsk. Behalve zilver, lood en ijzer, zijn hier nog vele kostbare mineralen, die niet gezocht worden. De inw. zijn Russen, Kozakken, Buratten, Mongolen en Tunguzen. 2. Rus. hoofdstad van voorn. kreits, aan de Nertscha, met vestingwerken, slechte houten huizen, 3 kerken en 2000 inw., die van den landbouw en handel bestaan. Daar echter de plaats zoo laag ligt, en dikwerf aan overstroomingen blootgesteld is, heeft men de regtbanken naar Saschigow-Jär verlegd, alwaar ook verscheidene inw. zijn gaan wonen. 134. 12. L. en 51. 55. N. B.

NERVA, riv. in Spanje, prov. Alava en Biscaye. 2. Zie Ybaichalval.

NERVESA, Lomb. Ven. dorp, prov. Treviso, met 2300 inw.

NERVI, Sard. zeestadje, hert. Genua, met 1550 inw. en visscherij.

NERVIANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan, aan de Olona.

NERVIEUX, Fr. vlek, dep. Loire, aan de Loire, met 1300 inw.

NERYJA, Rus. riv., gouv. Podolië.

NES, Nederl. dorp, prov. Vriesland, bijna geheel door de golven ingezwolgen, en door eenige visschers bewoond. 2. Nederl. dorp in Vriesland, eil. Ameland, met vruchtbare bouwlanden, goede weilanden en veel wild. 3. Nederl. buurt, prov. Holland, kwart. Amsterdam, bij Ouderkerk. 4. Klein eil. in de Vecht, bij het dorp Vriesl. gelegen.

NESBIT (POINT), N. Amer. kaap aan de W. kust van het hertog van York's

eil., in de straat Hertog van Clarence. 245. 12. L. en 56. 15. N. B.

NESCOPECK, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne, valt op 41. 3. N. N. B. in de Susquehanna, op welk punt de stad Nescopeck ligt.

NESETSZEROW, Rus. stad, gouv. Kiew.

NESHAMINY, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, valt in de Delaware, 2 mijlen van Bristol.

NESHANNOCK, riv. en vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Mercer, met 700 inw.

NESHACHACKAWAY, N. Amer. riv., prov. New Jersey.

NESHIN, Rus. kreits, gouv. Tschernigow, door de Desna of Oster, en Trubesch bespoeld, met schrale zandgronden, gebrek aan hout, maar sterke veeteelt. 2. Rus. hoofdstad van voorn. kreits, aan de Oster, eene der beste steden van geheel Klein Rusland, met eenen aarden wal omringd, een kasteel, 15 kerken, verscheidene kloosters en armenhuizen, een atheneüm, eene grieksche school, 3000 meestal steenen huizen, en, volgens PALLAS, 16000 inw., die eenige zijdeweverij, zeepziederij en looijerijen hebben, maar bijzonder van het vervaardigen van reukwateren, likeuren en het inleggen van konfituren bestaan, en eenen aanzienlijken handel drijven in wijn, ingemaakte vruchten, grieksche zeep, leder en zijden stoffen, die zij uit Azië en Griekenland laten komen. Er zijn 3 jaarmarkten of missen, die door kooplieden uit geheel Rusland, Polen, Moldavië, en zelfs van Dantzig bezocht worden, en waar veel tabak, wol, kaviaar, honig, was, Taurisch zout, zijden, wollen en katoenen stoffen en linnen, benevens paarden verhandeld worden. Om de stad zijn vele moerassen. 49. 30. L. en 51. 3. N. B.

NESHWITZ, Rus. stad, gouv. Minsk, aan de Usha, met 3200 inw.

NESKALONKA, N. Amer. riv., prov. Missouri, valt in de Arkansaw.

NESLE, Fr. stadje, dep. Somme, arr. Peronne, met 1650 inw. 20. 34. L. en 49. 45. N. B.

NESQUE, Fr. riv., dep. Vaucluse.

NESS, Schot. riv., die uit Loch Ness ontspringt, en bij Inverness in de Murray frith valt. 2. *Loch* N., Schot. meer, gr. Inverness, dat de Oich en Foggers ontvangt. 3. *Groot* N., Eng. dorp, gr. Salop.

NESSA of *Nesserland*, Han. eil. in den Dollart, vorst. Oost Vriesland, bij de haven van Embden, met tuinbouw, veeteelt en scheepvaart.

NESSE, riv. in Saksen-Weimar, die in de Werra valt.

NESSEERABAD, Ind. plaats, prov. Oude.

NESSELROD, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorf.

NESSELWANG, Beij. vlek, Op. Donaukreits, met 1200 inw.

NESSELWANGEN, Bad. D., Zeekreits.

NESSMIL, Hong. dorp, kom. Komorn, met wijnbouw.

NESSONVAUX, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 400 inw.

NESSUR, zie Carasu, No. 1.

NESTE, Fr. riv., die in 't dep. Op. Pyr., in de Garonne valt.

NESTEOZE, Aziat. riv. in Mongolië, valt in het meer Zaizan.

NESTIA of *Della Scala*, Turk. haven op 't eil. Pathmos, prov. Natolië.

NESTICH, Hong. dorp, kom. Presburg.

NESTIER, Fr. dorp, dep. Op. Pyr.

NESTING, dorp op het Schot. Schetland eil., met 1860 inw.

NESTON of *Groot Neston*, Eng. marktvlek, gr. Chester, met 1350 inw. 2. N. Amer. plaats, gr. York, in Neder Canada.

NESTOSA (LA), Spaan. dorp in Biscaye.

NESTVED, Deen. stad, eil. Zeeland, ambt Prastöe, met 2 kerken, 1500 inw., fabr. van wollen stoffen en katoen, 2 jaarmarkten en eene haven. 29. 16. 30. L. en 55. 14. N. B.

NESUKETONGA, N. Amer. riv., valt in de Arkansas.

NESZLAU, Zwits. D., kanton St. Gall.

NESZMELY, Hong. dorp, kom. Komorn.

NETANCOURT, Fr. dorp, dep. Marne.

NETCHEZ, N. Amer. riv., prov. Louisiana, valt in 't meer Sabine.

NETEKA, Rus. riv., gouv. Moskou.

NETERSEL, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, met Bladel 1060 inw.

NETHAN, Schot. riv., gr. Lanark, valt in de Clyde.

NETHE (GROOTE EN KLEINE), twee Nederl. riv., prov. Antwerpen, die zich bij Lierre vereënigen, en bij Rumpst in de Rupel valt. De prov. Antwerpen heette naar dezelve, dep. der beide Nethen.

NETHENE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 700 inw.

NETHERBURY, Eng. D., gr. Dorset.

NETHERPROVIDENCE, N. Amer. D. in Pennsylvanië.

NETHERSTOWAY, Eng. D., gr. Bristol.

NETHY, Schot. riv., gr. Inverness.

NETLEY, Eng. dorp in Southampton.

NETLINGEN, Han. dorp, vorst. Hilldesheim, met 950 inw.

NETO, Nap. riv., die de beide Calabriën van een scheidt.

NETOLICZ, Boh. stadje, kreits Prachin, met 1640 inw. en vele fabr.

NETPHEN, Pruis. D., regdst. Arensberg.

NETRA, D. in Neder Hessen; 600 inw.

NETRAVUTTY, O. Ind. riv. van Z. Canara.

NETRO, Sard. stadje in Milaan.

NETSBUCKTOKE of *Baai Sandwich*, baai aan de kust van Labrador, op 52. 16. L. en 53. 45. N. B.

NETSCHETIN, Boh. stadje, kreits Pilsen, met 600 inw.

NETTAN, moeras in Polen, waiw. Augustowa.

NETTE, Han. D., vorst. Hildesheim. 2. Pruis. riv., regdst. Minden, valt in de Weser. 3. Brunsw. riv., valt in de Innerste. 4. Riv. in Waldek, valt in de Eder.

NETTERDEN, Nederl. D., prov. Gelderland, arr. Zutphen, hoofdschoutambt Doesburg, aan de Pruis. grenzen, met 1500 inw., en zeer vruchtbaren grond.

NETTERSHEIM, Pruis. D., regdst. Aken.

NETTESHEIM, Pruis. dorpje, regdst. Dusseldorp, met 300 inw.

NETTINNES, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 150 inw.

NETTLE, N. Amer. riv., prov. Ohio.

NETTLEBED, Eng. dorp, gr. Oxford.

NETTSTAL, Zwits. D., kanton Glarus.

NETTUNO, stad in den Kerk. Staat, legatie Rome, bij Anzo, met eene haven en 2000 inw. Hier beginnen de Pontinische moerassen.

NETWORZITZ, Boh. D., kreits Beraun.

NETZDORF, Hong. dorp, kom. Zips.

NETZE of *Notec*, Pool. riv., prov. Posen, valt bij Zantoch, regdst. Frankfort, in de Warthe. 2. D. in 't vorst. Waldek, met vorstelijke begraafplaatsen.

NETZSCHKAU, Saks. stadje, kreits Voigtland, met 1040 inw., linnen- en wolweverijen en eenen papiermolen.

NEUBAIERN, Beij. dorp, Isarkreits.

NEUBERG, D. in Stiermarken, kreits Bruck. 2. Boh. dorp, kreits Ellbogen.

NEUBESSINER WERDER, Pruis. eil., regdst. Straalsund, aan den mond van het Binnengewasser.

NEUBEUDTNITZ, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, kreits Crossen, met 350 inw.

NEUBLÄSERN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Torgau.

NEUBOURG, Fr. stad, dep. Eure, arr. Louviers, met 1900 inw., 2 kerken, wolfabr. en veehandel.

NEUBRÜCK of *Nowymost*, Pruis. stadje, regdst. Posen, aan de Warthe; 320 inw.

NEUBRUNN, Beij. D., Ned. Mainkreits.

NEUBULACH, Wurt. stadje, Zwarte Woudkreits, met 670 inw.

NEUBURG, Beij. stadje, Op. Donaukreits, met 6000 inw. 2. N. *vorm Walde*, Beij. stadje, Regenkreits, met 1200 inw. 3. N. of *Nowe*, Pruis. stad, regdst. Mariënwerder, met 1800 inw. 4. N. *aan de Inn*, Beij. slot, Neder Donaukreits. 5. N. *aan de Kamlach*, Beij. vlek, Op. Donaukreits, met 1000 inw. 6. Beij. dorp, Rijnkreits, met 800 inw. 8. Zie Egg.

NEUCHÂTEAU, zie Neufchâteau.

NEUCHATEL, zie Neufchatel.

NEUDAMM, zie Dam.

NEUDECK, Boh. stad, kreits Elnbogen, met 1400 inw., papiermolens en hoedenfabr. 2. Illyr. slot, kreits Laibach.

NEUDENAU, Bad. stadje, kreits Neckar, aan de Jaxt, met 1150 inw., zaag-, olie-, gips- en volmolens.

NEUDINGEN, Wurtemb. dorp, Zwarte Woud kreits, met 855 inw.

NEUDORF, zie Eich. 2. Boh. dorp, kreits Ellbogen. 3. Oostenr. dorp, land onder den Ens. 4. N. of *Bielohrad*, Boh. vlek, kreits Bitschow. 5. Boh. dorp, kreits Ellbogen. 6. Hong. dorp in de Militairgrenzen, met 1800 inw. 7. N. of *Nowawes*, Morav. dorp, kreits Brünn, met 1560 inw. 8. Pruis. dorp, regdst. Reichenbach. 9. N. *am Grözberge*, Pruis. D., regdst. Liegnitz. 10. Pruis. dorp, regdst. Bromberg. 11. Oostenr. dorp, kreits onder het Weener Woud, met 750 inw. 12. Hong. dorp, kom. Szalad. 13. Dorp in 't hert. Bernburg, met 1 zilver-, lood- en kopermijn. 14. Saks. dorp, N. van Dresden. 15. Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 540 inw. 16. Zie Iglo.

NEUDRESKE, zie Juliusberg.

NEUDROSSENFELD, Beij. dorp, Opper Mainkreits.

NEUDUBLIN, N. Amer. vlek, gr. Lunenburg, in Nieuw Schotland.

NEUE MANE, O. Ind. stad in Anam.

NEUENBAU, dorp in Saksen-Coburg.

NEUENBURG, Wurt. ambt, kreits Zwarte Woud, met 19,900 inw., uit bergen en bosschen bestaande, met vlasbouw, veeteelt, vooral houthakkerij, potaschziederij en garenspinnerij; ook is er ijzer. 2. Hoofdpl. van voorn. ambt, aan de Enz, met 1300 inw., aanzienlijke looijerijen, zeisenfabr., en in den omtrek ijzermijnen. 3. Bad. stadje, Treisamkreits, aan den Rijn, met 750 inw., visscherij, scheepvaart en veemarkten. 4. Oldenb. kreits, ten Z. O. van Jever, op $1\frac{1}{4}$ V. M. 25,900 bevattende. 5. Dorp in voorn. kreits,

ambt Bochhorn, met 400 inw. 6. Zie Neufchatel, No. 1. en Neuburg.

NEUENDORF, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 1200 inw. 2. N. *aan de Speck*, Pruis. dorpje, regdst. Maagdenburg, met 150 inw. 3. Dorp in Anhalt Köthen, ambt Warmsdorf.

NEUENBROK, Oldenb. dorp, ambt Elsfleth, met 500 inw.

NEUENGLEICHEN, Han. ambt, vorst. Göttingen, met 1000 inw.

NEUENGRAPE, Pruis. dorp, regdst. Stettin.

NEUENGRÜN, Beij. D., Op. Mainkreits.

NEUENHAUS of *Nienhaus*, Han. ambt, gr. Bentheim, met Velthausen 4310 inw. 2. Stad in voorn. ambt, aan de Dinkel en Vecht, met 1100 inw. en scheepsbouw. 3. Dorp in het vorst. Schwarzburg-Sondershausen. 4. Saks.-Meiningsch ambt en dorpje, met 300 inw 5. Zwits. dorp bij Bern.

NEUENHAUSEN of *Hafner Neuhausen*, Wurt. dorp, kreits Zwarte Woud.

NEUENHEERSE, Pruis. dorp, regdst. Minden, met 700 inw.

NEUENHEIM, Bad. D., Neckarkreits.

NEUENKALDEN of *Neukalden*, stadje in 't hert. Mecklenb. Schwerin; 1240 inw.

NEUENKIRCH, NEUKIRCH, NEUKILCH of *Neunkirch*, Zwits. stadje, kanton Schaffhausen, aan den Rijn.

NEUENKIRCHEN, 1952 voeten hooge berg in het Westerwald. 2. Pruis. vlek, regdst. Minden, met 1200 inw. 3. Oostenr. vlek, land onder de Ens, met 1450 inw. 4. N. *bij Melle*, Han. dorp, vorst. Osnabrug, met 1200 inw. 5. Han. dorp, land Hadeln, met 1050 inw. 6. Dorp in Mecklenburg-Schwerin. 7. Dorp in Mecklenburg-Strelitz, ambt Stargard. 8. Zie Neunkirchen.

NEUENÖTTING, NEUÖTTING, Beij. stadje, Ned. Donaukreits, met 1500 inw.

NEUENRADE, NEURADE, NIENRADE, Pruis. stadje, regdst. Arensberg, kreits Altena, met 1100 inw. en ijzerfabr.

NEUENSCHMIEDEN, Keur-Hes. dorp, vorst. Isenburg; met ijzerwerken.

NEUENSTADT, Wurt. stadje, Neckarkreits, met 1250 inw. 2. N. *Neuveville* of *Bonneville*, Zwits. stadje, kanton Bern, aan het Bieler meer, met 1200 inw. 3. Zie Neustad.

NEUENSTEIN, Wurt. stadje, Jaxtkreits, met 1300 inw. 2. Keur-Hes. ambt, prov. Neder Hessen; 3410 inw.

NEUENWALDE, Han. D., vorst. Bremen.

NEUENZAUCHA, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, kreits Lubben.

NEUENZELLE of *Neuzell*, Pruis. domein, regdst. Frankfort, met eene verzameling van boeken en oudheden.

NEUERBURG, Pruis. stadje, regdst. Trier, met 1350 inw. 2. Zie Altenwied.

NEUERN (OPPER EN NEDER), 2 Boh. vlekken, kreits Klattau.

NEUERSHAUSEN, Bad. dorp, Treisamkreits, met 620 inw.

NEUESSEN, voorn. Pruis. ijzerhut, regdst. Dusseldorp.

NEUES WERK, sterke toren op een klein eil. aan den mond der Elbe, tot de stad Hamburg behoorende.

NEUETTINGEN, Boh. D., kreits Tabor.

NEUFAHRWASSER, WESTERFAHRWASSER, Pruis. kanaal, regdst. Dantzig, dat uit den Weichsel naar de Oostzee loopt, en uit hoofde van de verzanding van Nordfahrwasser, tegenwoordig de haven van den Weichsel is. Aan hetzelve ligt een vlek van dien naam, met 1200 inw. Het is de haven van Dantzig.

NEUFANG, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 300 inw. en eene zoutbron.

NEUFBOURG, zie Neubourg.

NEUFBRISACH, zie Breisach.

NEUFCHÂTEAU, Nederl. arr., gr. hert. Luxemburg, hetwelk in de kantons Neufchâteau, Houffalise, Virton, Sibret, Florenville, Bastogne, Etalle en Paliseul, 89,250 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van voornoemd arr., aan den weg van Namen naar, en 13 uren van Luxemburg, met 1240 inw., aanzienlijke week- en jaarmarkten van hornvee, fabr. en leigroeven. 3. Nederl. D., prov. Luik, arr. Verviers, met 800 inw. 4. Fr. arr., dat in 5 kantons 58,200 inw. bevat. 5. Fr. hoofdst. van voorn. arr., op eene hoogte, aan den mond der Mouzon in de Maas, met 3 voorsteden, 2700 inw. en handel. 23. 20. L. en 48. 20. N. B.

NEUFCHATEL, Duitsch *Neuenburg*, Zwits. kanton in het W. des lands, tusschen bergen, het meer van Neufchatel, Waadtland en Frankrijk, of tusschen 24. 7. en 24. 25. L. en 46. 51. en 47. 10. N. B. gelegen, en op 15 à 16 V. M. 50,800 inw. bevattende. Het land wordt door eene bergrij doorsneden, die met het nabij gelegene Jura gebergte te zamen hangt en vele groote dalen openlaat; terwijl het zich amphitheatersgewijze, van 1300 tot 3600 voeten, boven de oppervlakte van het meer verheft. De voornaamste kruinen der Jura zijn: de Chasserol, de Chasseron, de Creux du Vent, de Racine en Tete de Rang, alle tusschen de 3 en 4000 voeten hoog. De riv. zijn: de Zihl, die het Bieler meer en dat van Neufchatel vereenigt; de Doubs,

Doubs, de Reuse, de Seyon en de Serrière. Verder zijn hier het meer van Neufchatel, het Bieler meer, het meer van Brevine of de la Chaux d'Étalières, en de Loilat. De luchtsgesteldheid is verschillend naar de hoogte. De voortbr. zijn: koren, doch niet voldoende voor de bevolking; hennep, vlas tuin- en peulvruchten, aardappelen, boomvruchten, veel roode wijn, vijgen, amandelen, noten, kastanjes, hout, hazen en vossen.

De gewone taal is de Fransche. De gemeene man spreekt een patois, uit Fransche, Duitsche, en Italiaansche woorden vermengd. De godsdienst is grootendeels hervormd, met eene synode. De opvoeding is in handen der geestelijkheid; zelfs vindt men in elk dorp eene school. De landbouw is op eenen goeden voet; de veeteelt vrij aanzienlijk, en de wijnoogst zeer uitgebreid. De fabr. leveren kant, katoenen stoffen, horologiën, wis- en natuurkundige instrumenten, enz. In 1814 waren er 3,300 horologiemakers. Voor den handel is het kanton slecht gelegen. De uitvoer bestaat in kant, katoen, horologiën en wijn. Dit kanton, dat in 1821 als het 21 van het bondgenootschap is aangenomen, is een vorst., erfelijk in het huis van den koning van Pruissen; maar onafhankelijk van de overige monarchie. De koning heeft de uitvoerende, en de inlandsche standen de wetgevende magt. De plaats des konings wordt door eenen gouverneur bekleed, die eenen staatsraad van 21 leden heeft. Alle burgers van 18 à 50 jaren zijn dienstpligtig. De krijgsmagt beloopt 500 man, waarvan er 466 bij den koning dienen. Het kanton levert tot het bondgenootschap 960 man en 2400 franken. 2. Hoofdstad van voorn. vorstendom, zetel van den gouverneur, staatsraad en geregtshoven, aan het meer van Neufchatel, tusschen twee heuvels, en door de Seyon bespoeld, goed gebouwd, met eene voorstad, een oud kasteel, een raadhuis, met het standbeeld van DAVID PURY, die der stad 4 mill. schonk, en van 4 Pruissische koningen; 2 kerken, een weeshuis, een hospitaal, een ziekenhuis, een collegie, scholen, eene kamer van brandassurantie, eene spaarbank, bijbelgenootschap, en 5,130 inw., handwerken, handel, wijnoogst en scheepvaart op het meer. De omtrek heeft de heerlijkste partijen en wandelingen. 24. 35. L. 46. 59. N. B. 3. *Meer van* N., meer, dat voorn. vorst aan de O. zijde geheel bespoelt, 4½ mijl lang, ¾ breed en 430 voeten diep is. Het ontvangt de Zihl, Broye, Reuse en Seyon. Het heeft geene eil., maar stille oevers, die gedeeltelijk met wijnbergen bezet en goed bebouwd zijn. Er is veel scheepvaart, en onder de menigvuldige visch, is de zalm de voorn. 4. Fr. arr., dep. Neder Seine, dat op 29 V. M. in de 8 kant. Argueil, Aumalle, Blangy, Forges-les-Eaux, Gournay, Londinière, Neufchatel en St. Saenes, 200 gemeenten en 83,000 inw. bevat. 5. Fr. hoofdstad van voorn. arr., in een vruchtbaar oord, aan de Bethune, met 3 kerken, 1 hospitaal, 3080 inw., fabr. van hoeden, garenspinnerijen, wollen stoffen en zeer gezochte kaas. 19. 5. L. 49. 45. N. B.

NEUFELDEN, Oostenr. dorp, land boven den Ens, aan de Muhl; 700 inw.

NEUFFEN, Wurt. stadje, Schwarzwald kreits, met 1600 inw.

NEUFLIZE of *Juneville*, Fr. stadje, dep. Ardennes, arr. Rethel, met 520 inw.

NEUFMAISON, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 500 inw.

NEUFNACH, Bad. D., Zeekreits, met 550 inw. 2. Beij. riv., Op. Donaukr.

NEUFRA, Wurt. dorp, Donaukreits. 2. Wurt. dorp, kreits Schwarzwald.

NEUFREISTETT, Bad. stadje, Kinzigkr.

NEUFVILLE-SUR-SARTE, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. Mans, met 900 inw.

NEUGERSDORF, Saks. dorp in de Lausnitz, nabij Zittau, met 2000 inw.

NEUGEYSING, Saks. stad, kreits Meissen; 500 inw., tinmijnen en kalkovens.

NEUGLASHUTTE, Beij. D., Ned. Mainkr.

NEUGÖDENS, Han. D. in Oost Vriesland.

NEUGUT, Pruis. dorp, regdst. Mariënwerder.

NEUHABENDORF, Boh. dorp, kreits Bunzlau.

NEUHALDENSLEBEN, Pruis. kr., regdst. Maagdenburg, op bijna 13 V. M. 31,300 inw. bevattende. 2. Pruis. stadje aan de Ohre, met muren, 3 poorten en 3700 inw., hoeden- en porseleinfabr.

NEUHANSEL, Hong. D., kom. Neitra.

NEUHARLINGERSYHL, Hanoversch dorp in Oost Vriesland.

NEUHAUS, Oostenr. dorp, land onder de Ens, kwart. onder het Weener Woud, met eene spiegelfabr. 2. Oostenr. dorp, Innviertel. 3. N. of *Gindrzichu Hradecz*, Boh. stad, kreits Tabor, met fabr. en 5,200 inw. 4. Oostenr. D. in Stiermarken, kreits Cilly. 5. Illyr. heerlijkheid, kreits Laibach. 6. N. of *Nienhus*, Pruis. stadje, regdst. Minden, met 1200 inw. 7. Beij. dorp, Ned. Mainkreits, aan de Saale. 8. Beij. dorp, Ned. Donaukreits. 9. Beij. dorp, Op. Main-

Mainkreits. 10. Beij. dorp, Op. Mainkreits. 11. Han. ambt, hert. Bremen, aan de Elbe, met 12,370 inw. vruchtbaar, met aanzienlijken landbouw, veeteelt, tigchelövens, scheepbouw, scheepvaart, en het dorp Neuhaus, aan de Oste, met eene haven en 2000 inw. 12. Han. dorp, vorst. Göttingen. 13. Han. ambt, vorst. Lünenburg, met een dorp van dien naam. 14. Han. dorp, vorst. Lünenburg. 15. Brunsw. dorp, distr. Wolfenbuttel.

NEUHAUSEN, 3 Wurt. vlekken, in den Schwarzwaldkreits. 2. Pruis. dorp, regdst. Koningsberg, kreits Schaaken. 3. Twee Bad. dorpen, Zeekreits en Murg- en Pfinzkreits. 4. Zwits. dorp, kanton Schaffhausen. 5. Groot hert. Hes. dorp, prov. Rijn-Hessen.

NEUHENGSTEDT, Wurt. D., Schwarzwaldkreits, Opper ambt Calw.

NEUHERRNNHUT, woonpl. der Morav. broeders op Groenland, Zuidelijk inspectoraat, met 1000 inw.

NEUHODISZ, HODASZ, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

NEUHOF, Twee Boh. dorpen, kreits Czaslau en Klattau. 2. Hong. dorp, kom. Temeswar. 3. Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen. 4. Pruis. buurt, regdst. Koningsbergen. 5. Beij. dorp, Rezatkreits. 6. Bad. dorp, Murg-en-Pfinzkr. 7. Han. dorp, vorst. Kalenberg. 8. Han. eil. in de Elbe, vorst. Lünenburg, met 310 inw. 9. Han. buurt, vorst. Grubenhagen. 10. Dorp in Nassau, ambt Idstein. 11. Brunsw. dorp, distr. Wolfenbuttel. 12. Zie verder Mariënrode en Nowydwor.

NEUHOFEN, 2 Oostenr. vlekken, Traunviertel en boven het Weener Woud. 2. Beij. dorp, Rijnkreits, met 520 inw.

NEUHOLITZ, Boh. D., kreits Chrudim.

NEUHUTTEN, Beij. dorp, Ned. Mainkreits, met 670 inw. 2. Zie Neuenburg.

NEUHUTTENDORF (OP. EN NEDER), verspreid Beij. dorpje, Op. Mainkreits.

NEUHWIESLITZ, Morav. dorp, kreits Brünn, met 600 inw.

NEUILLE, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 1730 inw.

NEUILLY, Fr. dorp, dep. Seine, arr. St. Denis, met 2480 inw. 2. N. *en Thel*, Fr. vlek, dep. Oise, arr. Senlis, met 1000 inw. 3. N. *le Réal*, Fr. vlek, dep. Allier, arr. Moulins, met 1200 inw. 4. N. *l'Evèque*, Fr. vlek, dep. Calvados. 5. Fr. vlek, dep. Op. Marne, met 1050 inw. 6. N. *St. Front*, Fr. stadje, dep. Aisne, arr. Château Thierry, met 1800 inw. 7. N. *Passavant*, Fr. vlek, dep. Mayenne en Loire, arr. Saumur; 1400 inw.

NEUISENBURG, Hes. dorp, prov. Starkenburg, met 900 inw.

NEUKANISCHA, Hong. vlek, kom. Torontal, met de Theisz.

NEUKIRCH of *Teutsch Neukirch*, Pruis. vlek, regdst. Oppeln; 710 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 1010 inw. 3. N. *am Hochwalde* (*Opper en Neder*), Saks. dorp, prov. Lausnitz, met 2460 inw. 4. Wurt. dorp, Schwarzwald kreits. 5. Bad. D., Donaukr.; 750 inw. 6. Zie Neuenkirch.

NEUKIRCHEN of *Markneukirchen*, Saks. stadje, kreits Voigtland; 1200 inw., waaronder vele instrumentmakers. 2. Keur-Hes. ambt en stadje, gr. Ziegenhaim, prov. Opper Hessen, met 1580 inw. 3. Keur-Hes. dorp, prov. Fulda. 4. Twee dorpen in Saks.-Gotha, ambt Gotha, en vorst. Altenburg. 5. Oldenburgsch dorp, vorst. Lubeck. 6. Dorp in Waldeck, aan de Oelse. 7. Dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Butzen, met 1800 inw. 8. Vier Beij. vlekken, 2 den in Regenkreits, Neder Mainkreits, met 1100 inw. en Op. Mainkreits. 9. N. *am Walde*, Oostenr. vlek, kreits Innviertel. 10. Han. dorp, vorst. Hadeln. 11. Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 1100 inw. 12. Beij. dorp, Isarkreits. 13. Oostenr. dorp, Hausruck viertel.

NEUKLOSTER, Han. D., hert. Bremen, met Altkloster verbonden. 2. Ambt in Mecklenburg-Schwerin, met 3 dorpen en 1250 inw.

NEUKUPFERBERG, Zweed. kopermijn en gehucht in Oerebro-län.

NEULAND, (NIEDER) Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 930 inw.

NEULAUTERN, Wurt. D., Neckarkr.

NEULER, Wurt. stadje, Jaxtkreits.

NEULERCHENFELD, Oosteur. dorp, kreits onder het Weener Woud, met 4950 inw., een invalidenhuis en fabr.

NEU LINDUS, Turk. stad, eil. Rhodes.

NEULUBLAU, Hong. dorp, kom. Zips, met 1200 inw.

NEULUSSHEIM, zie Altluszheim.

NEUMAGEN, Pruis. vlek, regdst. Trier, aan den Moezel, met 1200 inw.

NEUMARK, Pruis. stad, regdst. Mariënwerder, aan de Drewenz, met 500 inw. en lakenweverijen. 2. Pruis. vlek, regdst. Stettin. 3. Saks. vlek, Ertzgebergte. 4. N. of *Neumarkt* of *Egna*, Oostenr. stadje in Tyrol., kreits Botzen. 5. Hoofdstad van den Galicischen kreits Sandec, met 1 slot en 3630 inw. 6. Saksen Weim. dorp, ambt Weimar.

NEUMARKT, Pruis. kreits, regdst. Breslau, een deel van het vorst. van

dien naam, op 10 à 12 V. M. 16,800 inw. bevattende, door de Weistritz en 't Neumarkter Wasser bespoeld, met eenige hoogten en bosschen, goed koren, tabak, meekrap, veeteelt, veenderijen en steengroeven. 2. Hoofdst. van voorn. kreits, met 4 poorten, 3 roomsche en 1 luth. kerk, 1 lazareth, 1 hospitaal, 2250 inw. en lakenweverijen. 3. Beij. landger., op 13 V. M. 25,870 inw. bevattende, bergachtig, en gedeeltelijk zeer ruw, door de Lauter en Sulz bespoeld, met veel landbouw en veeteelt. 4. Hoofdstad van gen. landger., ommuurd, met 2470 inw. 4. Drie Oostenr. vlekken, Land Boven de Ens. 5. Oostenr. dorp, Innviertel. 6. Beij. dorp, Isarkreits. 7. Boh. vlek, kreits Klattau. 8. Hong. vlek in Zevenbergen, met ongeveer 2000 inw. 9. Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenburg. 10. Saks. vlek, kreits Ertzgebergte. 11. Zie Duben, Halle, Keszdi Vasarhely, Maros en Neumark.

NEUMÄRKTL, Illyr. vlek, kr. Laibach.

NEUMORSCHEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder-Hessen, met 560 inw.

NEUMÜHL, Pruis. dorp, regdst. Kleef.

NEUMÜHLE, Deen. dorp, hert. Holstein.

NEUMÜNSTER, Deen. dorp in Holstein.

NEUNBURG, zie Neuburg vorm Walde.

NEUNDORF, 3 Pruis. dorpen, regdst. Reichenbach, Oppeln en Liegnitz.

NEUNG, Fr. vlek, dep. Loire en Cher, arr. Romorantin, met 1150 inw.

NEUNHAUSEN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch; 350 inw.

NEUNHEILIGEN, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 550 inw.

NEUNHOF, Beij. dorp, Rezatkreits.

NEUNKIRCH, zie Neuenkirch en Neukirch.

NEUNKIRCHEN AM BRAND, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 625 inw. 2. N. Pruis. D., regdst. Trier, met 1540 inw. 3. Beij. dorp in den Regenkreits. 4. Pruis. dorp, regdst. Arnsberg. 5. Zie Neuenkirch en Neuenkirchen.

NEUNSTADT, dorp in Saksen-Hildburghausen.

NEU OETTING, Boh. vlek, kreits Tabor. 2. Zie Neuen Oetting.

NEU ORSCHOWA, Turk. vesting op een eil. in den Donau, in Romanië, sandschakat Semendria, met 2800 inw.

NEUPAKA, Boh. stadje, kreits Biczow.

NEUPALANKA, UJPALANKA, Hong. vlek in de Militairgrenzen, met 950 inw.

NEUPÖLN, Oostenr. dorp, land onder de Ens.

NEURAUSNITZ, Morav. dorp, kreits Brünn; met wolfabr.

NEU RAVENSBURG, Wurt. dorpje Donaukreits, met 150 inw.

NEU RAWA, Pool. stadje, waiw. Masovië.

NEU REICHENAU, Boh. stadje, kreits Tabor; met 600 inw.

NEU REUSCH, Morav. dorp, kreits Iglau.

NEURENBERG (Duitsch *Nürnberg*), Beij. landgerigt, Rezatkreits, op $4\frac{1}{2}$ V. M. (behalve de steden Neurenberg en Fürth) 12,696 inw. bevattende. Men vindt er het Sebalds en Lorenzwald, en de riv. Rednitz en Pegnitz, die te zamen de Regnitz vormen, eenen goed bebouwden grond en vele fabr. 2. Beij. hoofdst. van voorn. landgerigt, de zetel van eenige regerings-collegien en regtbanken, als ook en van de amortisatiekas des rijks, in eene wel zandige, maar zeer goed bebouwde landstreek, aan de Pegnitz, die haar in twee deelen, de Sebalder en Lorenzer zijde deelt. Zij is met muren en grachten omringd, heeft 79 binnen, en 50 buitentorens, 5 groote en 3 kleine poorten, 8 wijken en 122 buurten, en bevat, behalve de voorsteden, 5 opene plaatsen, 190 meestal breede en goed geplaveide, doch onregelmatige straten, een burg of rijksveste, 8 luthersche kerken, waaronder de Sebalds kerk, met fraai geschilderde glazen, zoo ook in de Clarakerk, de Laurenzkerk, enz.; eene hervormde, eene roomsche kerk, 10 hospitalen, 4 ziekenhuizen, een weeshuis, een hospitaal voor besmettende en een voor venerische ziekten; een algemeen ziekenhuis, een werkhuis, eene glasslijperij, een kraamvrouwenhuis, een raadhuis met uitmuntende schilderijen; de fontein, die 536 voet diep is, en de galerij van schilderijen op de rijksveste; verscheidene andere fonteinen, de Dillinghof, de Watertoren, het Johannes kerkhof, en de schouwburg. Verder is hier een gymnasium, 6 kleine latijnsche scholen, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, eene teeken-akademie, eene teekenschool en verscheidene lagere scholen, een genootschap van de Pegnesische bloemenorde (sedert 1644), het gezelschap der eerste zangers, dat voor vaderlandsche nijverheid, het natuur- en geneeskundig genootschap, en een genootschap voor het Christendom, eene stads-bibliotheek, 6 andere bibliotheken, verscheidene kabinetten, als: van munten, naturaliën, oudheden, kaarten, enz., boek- en papierwinkels, 4802 huizen en 27,000 inw., die 487 fabr. van geel koper, staal en ijzerdraad, spiegelfoelie, ijzerwaren, koperwerk, geslepen glas, spiegels,

snaren, naalden, verwlak, tabak, wiskundige en muzijkinstrumenten, papier, platen, Neurenberger waren en peperkoek, en lettergieterijen hebben. Er zijn vele plaatsnijders, kaartengraveurs en bekwame handwerksliedcn, toonkunstenaars, schilders, horologiemakers, enz.; terwijl de inw. eenen aanzienlijken eigen-, wissel- en verzendings-handel drijven, zoo dat er vele voorname kantoren, banken, pakhuizen, enz. gevonden worden. Hier vond PIETER HEELE de zakhorologiën, RUDOLPH de trekplaten voor het ijzerdraad, TRAXDORF het pedaal, LOBSINGER de windroeren en de pers om figuren in metaal te drukken, DENNER de klarinet, en EBNER het geel koper uit. Hier verbeterde MEUSCHEL de bazuin en teekende BEHAIM de eerste bruikbare globe. Zij is de geboortepl. van BEHAIM, ALBR. DURER, HANS SACHSEN en van den dichter PFINGZING. 28. 45. L. 49. 27. N. B.

NEURODA, Pruis. stadje, regdst. Reichenbach, met 4200 inw.

NEURODE, dorp in Saksen-Gotha, ambt Egersberg.

NEU RUPPIN, hoofdstad van den Pruis. Ruppiner kreits, regdst. Potsdam, aan het Ruppiner meer, ommuurd, met 5 poorten, 4 opene plaatsen, 12 kerken, een gymnasium, 2 hospitalen, een krankzinnigenhuis, 5,600 inw., brouwerijen en veenderijen. 30. 35. L. 52. 56. N. B.

NEURY, zie Newry.

NEUS (KAAP TER), kaap in het Z. W. van Noorwegen. 2. N. of *Nose*, kaap aan de W. kust van het O. Ind. eil Paragoa, een der Sooloo eil.

NEUSALZ, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, aan den Oder, met 1920 inw., stapelplaats van zout en molensteenen.

NEUSALZWERK, zie Rehme.

NEUSE (TER), Nederl. stadje, prov. Zeeland, distr. Goes, aan de Wester Schelde, met 1450 inw.; zeer vervallen.

NEU SANDEC, hoofdpl. van den Galicischen kreits Sandec, met 360 inw.

NEUSATZ, *Uj Videk*, *Neo Planta*, of *Peterwardeiner Schans*, Hong. vesting en vrijstad, kom. Bars, met 13,400 inw., een gymnasium, vele scholen en handel. 2. Bad. dorp, Murgkreits, met 1000 inw.

NEUSCHLOSZ, Pruis. dorp, regdst. Breslau. 2. Morav. dorp, kreits Olmutz. 3. Boh. dorp, kreits Leutmeritz.

NEUSCHUPPANEK, Hong. dorp in de Militairgrenzen.

NEUSE, N. Amer. riv., prov. Carolina, die bij Hillsborough ontspringt, en na eenen loop van 38 mijlen, in de Pamlico Sound valt.

NEU SERINWAR, Hong. dorp, kom. Salad.

NEUSES, 2 dorpen in Saksen-Coburg, ambt Lauter. 2. Beij. dorp, Rezatkreits. 3. N. *am Sand*, Beij. dorp, Ned. Mainkreits. 4. Keur-Hes. D., ambt Altenhaszlau.

NEUSIEDEL, Hong. vlek, kom. Wieselburg, met 1670 inw., aan het vischrijke meer van denzelfden naam, dat 8 V. M. groot is, doch wegens ondiepte, niet bevaarbaar is. De oevers van hetzelve leveren veel loogzout.

NEUSKAAP, zie Neus.

NEUSOHL (BESZTERZE BANYA), Hong. stad, hoofdpl. van het Soler kom., aan de Gran, met 2 kerken, een hospitaal, een oud kasteel, een bisschoppelijk seminarium, 2 gymnasiën, 10,070 inw, koper- en ijzersmederijen. In de nabijheid is eene geweerfabrijk. 36. 30. 19. L. 48. 45. N. B.

NEUSS, Pruis. kreits, regdst. Dusseldorp, op $5\frac{1}{5}$ V. M. 27,400 inw., door den Rijn en Erft bespoeld, met eenige bosschen. 2. Hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Erft, met 4 kerken, 1 gymnasium en 6,420 inw., die veters, lint, garen, katoenen stoffen, spinnerijen en handel hebben. 24. 22. L. 51. 28. N. B. Hier gingen de de bondgenooten in 1813 over den Rijn.

NEUSTADT, Pruis. kreits, een deel van het vorst. Oppeln, heeft op 15 V. M. 45,600 inw., is gedeeltelijk zeer bergachtig, door de Braune en Hotzenplotz bespoeld, met eenen zeer vruchtbaren grond. 2. N. of *Prudnick*, hoofdplaats van voorn. kreits, aan de Braune of Prudnitz, met muren, 4 poorten, 3 kerken en 4150 inw., linnen en wollen stoffenfabr. en handel, in wijn. 36. 14. L. 50. 15. 30. N. B. 3. Pruis. kreits, regdst. Dantzig, heeft op 23 V. M. 19,080 inw., met veel bosch en het meer van Zarnowitz. 4. Pruis. hoofdstad van voorn. kreits, aan den mond der Biala in de Rheda, met 1040 inw. Op de naburige bergen staan 30 kapellen, waar vele bedevaartgangers heen gaan, en jaarmarkten gehouden worden. 5. Twee Pruis. stadjes, regdst. Posen. 6. Pruis. stadje, regdst. Keulen. 7. N. *aan de Dosse*, Pruis. stadje, regdst. Potsdam. 8. Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met muren, 3 poorten, 2900 inw. en ijzerfabr. 9. Pruis. dorp, regdst. Coblentz, met 300 inw. en eene loodmijn. 10. Pruis. stad, regdst. Posen. 11. Oostenr. stad, land onder de Ens, met 6,100 inw. en fabrijken.

12. Morav. stadje, kreits Olmutz, met 3000 inw. 13. N. *aan de Metau*, Boh. stadje, kreits Königingrätz, met 1400 inw. 14. Hong. vlek, kom. Neutra. 15. Beij. landg., Rezatkr., op 3 V. M., 14,960 inw., een der vruchtbaarste streken, met de hoofdstad van dien naam, 1810 inw. en wolfabr. 16. Beij. stadje, ook wel N. *am Kulmen* genoemd, Op. Mainkreits, met 900 inw. 17. N. *aan de Waldnab*, Beij. landg., Op. Mainkreits, heeft op 14¾ V. M. 21,600 inw., ten O. veel bosch, onvruchtbare bergen en dalen, ten W. goede akkers en weiden, de riv. Waldnab, en de hoofdplaats van dien naam, met 1130 inw. 18. Twee Beij. stadjes, Regen- en Opper Mainkreits. 19. N. *aan de Harth*, Beij. kanton en stad, Rijnkreits, met 3100 inw. en steengroeven. 20. Saks. stadje, kreits Meissen. 21. Kreits van Saksen-Weim., met 35,600 inw. 22. N. *aan de Orla*, ambt en stad in Saksen-Weimar, met 3350 inw. 23. N. *aan de Haide*, ambt en stadje in Saksen-Coburg, met 1670 inw. 24. Bad. ambt en stadje, Zeekreits, met 1100 inw. 25. Bad. stadje, Donaukreits, met 1150 inw. 26. Wurt. dorp, Neckarkreits, met 730 inw. 27. Han. ambt en stadje, gr. Hohnstein. 28. N. *aan den Rübenberg*, Han. ambt en stadje, vorst. Calenberg, aan de Leine, met 1300 inw. 29. Han. dorp in Oost Vriesland, aan een kanaal, dat in de Jade uitloopt, met 700 inw. 30. Stad in Mecklenburg-Schwerin, met 3950 inw. 31. Ambt en stadje in Mecklenburg-Schwerin, met 1000 inw. 32. Brunsw. dorp, Schoning distr. 33. Gr. hert. Hes. stadje, prov. Starkenburg, met 800 inw. 34. Deen. stad in Holstein, hoofdpl. van het ambt Cismar, aan eene golf van de Oostzee, de Neustadter haven genoemd, met 1600 inw. en zeevaart. 35. Pool. stadje, waiw. Augustowo, aan den mond der Scheschuppe in de Schirwent, met zeer oude en vervallene huizen, 3 kerken en 3000 inw. 40. 32. L. 54. 40. N. B. 36. Rus. stadje, prov. Bialystock.

NEUSTADTEL, Morav. stadje, kreits Hradisch, met 1820 inw.

NEUSTADTL, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach. 2. Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 850 inw., wolspinnerijen, brouwerijen en paardenmarkten. 3. Morav. stad, kreits Iglau, met 2000 inw. 4. *Boheemsch* N., Boh. stadje, kreits Bunzlau, met 1300 inw. 5. Stadje in Saksen, kreits Ertzgebergte. 6. Boh. vlek, kreits Pilsen. 7. Boh. vlek, kreits Leutmeritz. 8. N. *aan de Waag*, Hong. distr. en vlek, kom. Neutra, met 2500 inw. 9. Oostenr. vlek, kreits Boven het Weener Woud. 10. Zie Goldentraum en Neustadt. 11. Illyr. kreits, gouv. Laibach, die op 69½ V. M. 161,800 inw., vele bergen en heuvels, en de riv. de Save, de Negering, Gurk en Kulpa bevat. Merkwaardig is hier het Uskochen gebergte. De voortbrengselen zijn: tarw, gerst, boekweit, maïs, veel vlas, wijn, eiken-, beuken- en kastanjeboomen. 12. Hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Gurk, met 1700 inw. Niet ver van hier is het warme bad van Töplitz.

NEU STETTIN, Pruis. kreits, regdst. Cöslin, die op 37¼ V. M. 26,450 inw., de riv. de Zorne en Persante, de groote meren Streitzig en Vilm, bosschen en meestal zandgrond heeft. Er is veel schapenfokkerij. 2. Pruis. stadje van voorn. kreits, aan de bron der Persante, met 2 kerken, 1 gymnasium, 2 hospitalen, 2000 inw., brouwerijen, weverijen van wollen stoffen en eene klokkengieterij.

NEUSTRASCHITZ, Boh. stadje, kreits Rakonitz.

NEUSTRELITZ, hoofdstad van het gr. hert. Mecklenburg-Strelitz, verblijfpl. van den groothertog en al de hooge ambtenaren en collegiën, sedert 1733 zeer regelmatig gebouwd, bij het Zirker meer, met eene markt in het midden der stad, van welke de zeer regelmatige straten, als stralen van eene achthoekige ster, uitloopen. Zij heeft een schoon residentieslot met eene bibliotheek, een muntkabinet, eene verzameling van Obotritische (Wilzische) oudheden, eenen schoonen tuin, 1 collegie, eene hof- en eene stadskerk, het gymnasium carolinum, met 7 onderwijzers, mindere scholen, openbare gebouwen en 4,530 inw., die meestal van het hof, de hooge ambtenaren en de collegiën bestaan, en eenige handwerken en landbouw hebben. Ook zijn er 4 jaarmarkten. 30. 42. L. 53. 21. N. B.

NEUSTUPOW, Boh. vlek, kreits Tabor.

NEUSULZA, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg, aan de Ilme.

NEUTEICH, Pruis. stad, regdst. Dantzig.

NEUTINGEN, Zwits. dorp, kant. Bern.

NEU TIRSCHTIEGEL, zie Tirschtiegel.

NEU TITSCHEIN, Morav. stad, kreits Prerau, met 5350 inw., eene normaalschool, katoen- en linnenweverijen.

NEUTRA, zie Neitra.

NEU TSCHERKASK, zie Nova Tscherkask.

NEUTÜRNAU, Morav. D., kr. Olmutz.

NEU ULM, Beij. D., Op. Donaukreits.

NEUVELYRE, Fr. dorp, dep. Eure.

NEUVEVILLE, zie Neuenstadt.

NEUVIC, Fr. stadje, dep. Corrèze, arr. Ussel, met 1660 inw. 2. Fr. stadje, dep. Neder Charente, met 860 inw. 3. Fr. vlek, dep. Dordogne, arr. Riberac, aan de Isle, met 2000 inw. 4. N. *Entier*, Fr. vlek, dep. Opper Vienne, met 1100 inw.

NEUVILLE LES SOIGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1600 inw. 2. Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 100 inw. 3. Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 400 inw. 4. N. *en Condroz*, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 410 inw. 5. N. *sous Huy*, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 100 inw. 6. N. of *Noville*, Zwits. stadje, kant. Waadt, met marmergroeven. 7. Fr. stadje, dep. Rhône, met 1720 inw. 8. Fr. vlek, dep. Vienne, met 2460 inw. 9. N. *au Pont*, Fr. vlek, dep. Marne, arr. St. Menehould, met 1210 inw. 10. N. *aux Bois*, Fr. stadje, dep. Loiret, arr. Orléans, met 2000 inw. 11. N. *Champ d'Oisel*, Fr. vlek, dep. Neder Seine, 3 m. van Rouaan, met 1300 inw. 12. N. *en Hez*, Fr. vlek, dep. Oise. 13. N. *sur Auneuil*, Fr. vlek, dep. Oise. 14. N. *sur Renon*, Fr. vlek, dep. Ain, arr. Trevoux, met 1100 inw. 15. N. *sur Seine*, Fr. vlek, dep. Aube, met 1000 inw. 16. N. *sur Ain*, Fr. vlek, dep. Ain, met 1370 inw.

NEUVILLER, Fr. stadje, dep. Neder Rijn, arr. Hagenau, met 1130 inw. 2. N. of *Neuweiler*, Fr. vlek, dep. Meurte.

NEUVIZCAYA, zie Durango.

NEUVY, Fr. vlek, dep. Nièvre, arr. Cosne, met 1250 inw. 2. Fr. vlek, dep. Loire, arr. Charolles, met 1045 inw. 3. N. *le Roi*, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Tours; 1630 inw. 4. N. *Sautour*, Fr. vlek, dep. Yonne, arr. Tonnerre, met 1350 inw. 5. N. *Pailloux*, Fr. vlek, dep. Indre. 6. N. *St. Sepulcre*, Fr. vlek, dep. Indre, arr. Chatre, met 1730 inw. 7. N. *sur Baranjon*, Fr. vlek, dep. Cher. 8. N. *sur Beuvron*, Fr. vlek, dep. Loir en Cher, met 1150 inw.

NEUWAIBLINGEN of *Neustadt*, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 800 inw.

NEUWALDECK, Oostenr. dorp, kreits Onder het Weener Woud.

NEUWARDEIN, Hong. D., kom. Bihar.

NEUWARP, Pruis. stadje, regdst. Stettin, aan het meer Neuwarp; 1450 inw.

NEUWEDEL, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, met 1300 inw.

NEUWEIER, Bad. dorp, Murgkreits.

NEUWEILER, Fr. stadje, dep. Neder Rijn, met 1120 inw. 2. Zie Neuviller.

NEU WEISTRITZ, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 460 inw.

NEUWELT, Boh. dorp, kreits Biczow.

NEUWERK, Brunsw. dorp, kreits Blankenburg. 2. Eil. der vrije stad Hamburg, in den mond der Elbe, met eenen 120 voet hoogen vuurtoren.

NEUWERNSDORF, Saks. dorp, kreits Ertzgebergte, ambt Lauterstein.

NEUWESELY, Morav. D., kreits Iglau.

NEUWIED, Pruis. kreits, regdst. Coblentz, bevat de beide heerl. Neuwied en Wied Runkel, ligt aan den linker Rijnoever, en heeft op $7\frac{1}{3}$ V. M. 27,070 inw. Hij is berg- en boschachtig, doch in de dalen, die door den Rijn, de Wied en Holzbach bespoeld worden, zeer vruchtbaar, en vol wijngaarden, terwijl de bergen ijzer, marmer, kalk en lei bevatten, en landbouw, veeteelt, wijnöogst, bosch en mijnwerken de bezigheden der landbewoners zijn. 2. Heerl. in voorn. kreits, aan den regter Rijnoever, aan den vorst van Wied-Neuwied toebehoorende, met 81,000 inw. 3. Hoofdstad van voorn. Pruis. kreits, residentie van den vorst, aan den Rijn, waarover eene steenen brug ligt. Zij is regelmatig en goed gebouwd, met een vorstelijk kasteel, 3 kerken voor onderscheidene gezindheden, eene synagoge, een weeshuis, een hospitaal, een gymnasium en museüm van oudheden in de nabijheid gevonden, en van natuurlijke zeldzaamheden uit Braziliё, en 4,400 inw., die onderscheidene fabr., bijzonder van genees- en heelkundige instrumenten, katoen, schrijnwerkers waren, 4 azijnstokerijen, zeepziederijen en branderijen en handel hebben. 25. 8. L. 50. 25. 30. N. B.

NEUWIESE, Boh. D., kreits Bunzlau.

NEU WIRSCHKOWITZ, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 700 inw.

NEUWISCHHAFEN, Han. dorp, hert. Bremen, aan de Elbe, met 570 inw.

NEUWS, zie Nyons.

NEUZE (TER), zie Neuse.

NEUZELL, Oostenr. dorp, Traunkreits, met ijzer- en staalsmederijen. 2. Zie Neuenzelle.

NEUZINNWALD, Saks. bergstad, kreits Meissen, ambt Pirnau, met 2000 inw.

NEVADA (SIERRA), hoogste bergketen van Z. Spanje, waarvan de hoogste spits *Cumbre de Mulhacen* zich 12,762 voeten boven de oppervlakte der zee verheft. Bij de twee ketens Sierra de Filabres en de Algamilla, scheidt zij zich van de Iberische keten, en eindigt aan de Middell. zee, in twee punten, waar-

van

van Gibraltar en Punta de Europa de Zuidelijkste zijn. De sneeuwlinie begint op dezelve op 9,915 voeten.

NEVADO DE TOLUCA, N. Amer. gebergte in Mexico, waarvan de hoogste spits Pic del Frayle, zich 14,252 voeten verheft.

NEVE, Schot. eil., N. W. van Ilay.

NEVELE, Nederl. stadje, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, aan de Nieuwe vaart, met 3000 inw.

NEVERI, Z. Amer. riv., prov. Cumana, die op de bergen van Brigantins ontspringt, en tusschen de steden Barcelona en Cumana in zee valt.

NEVERS, Fr. arr., dep. Nièvre, hetwelk op ruim 44 V. M. in de kantons Nevers, Bougues, St. Saulge, Decize, St. Pierre le Moutier, St. Benin-Dacy, Fours en Dorne 71,450 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd Fr. arr. en van het geheele dep. Nièvre, zetel van den prefekt en der onderscheidene regeringscollegiën, amphitheatersgewijze, op eenen heuvel, en aan den mond der Nièvre in de Loire, gebouwd, met naauwe, hellende straten, onderwetsche huizen, het hof van den voormaligen hertog, met eene groote plaats midden in de stad, eene schoone gothische hoofdkerk, een hospitaal, burg en park en 14,000 inw., die 12 aardewerkfabr., eene glasblazerij, eene geschutgieterij en handel in de voortbr. des lands hebben. 20. 46. L. 46. 59. N. B.

NEVERSDORF, Han. D., hert. Bremen.

NEVERSINK, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Sullivan, met 1000 inw. 2. N. Amer. riv., prov. Nieuw York, die in de Delaware valt. 4. N. Amer. kaap, prov. New Jersey, gr. Monmouth.

NEVILLA, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Clermont.

NEVIL'S BAAI, aan de kust der Hudsons baai. 283. 46. L. 61. 58. N. B.

NEVIS, zie Ben-Evish. 2. W. Ind. eil., tot de Eng. Leewards behoorende, Z. O. van St. Kitts, uit éénen uitgebranden vulkaan bestaande, met veel bosch en een heet en ongezond klimaat. Het is 1 V. M. groot en bevat 5,500 vrije inwoners en 11,700 negers. De voortbr. zijn: suiker, boomwol, tabak, enz. De Z. punt ligt op 315. 6. 24. L. 17. 5. 12. N. B.

NEVONSKA, Rus. stadje, gouv. Irkutsk.

NEVREKUL, Turk. vlek, sandsch. Gallipoli, in het gebergte, aan de Stromja, met ijzermijnen.

NB. *De woorden, die men op* NEW *niet vindt, zoeke men op* NIEUW *of bij de namen van onderscheiding.*

NEWA, Rus. riv., gouvernement Petersburg, welke uit het Ladoga meer komt, door St. Petersburg stroomt, en met verscheidene armen, in de golf van Finland valt. Zij ontvangt de Mitra, Tosna, Ischora en Ochta, en is gewoonlijk, tot het laatst van Maart, met ijs bedekt. 2. Riv. op het eil. Sachalië, door KRUSENSTERN dus genoemd, die in de baai Patience valt.

NEW ABBEY, Schot. dorp, gr. Kirkcudbright, met 1050 inw.

NEWAHY, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

NEW ALDERNEY of *Burry's Island*, Austr. eil., door CARTERET ontdekt, en tot den archipel van Santa Cruz behoorende.

NEWALL, Eng. dorp, gr. Chester.

NEWAMIER, O. Ind. stad, distr. Malwah.

NEWARK, Eng. marktvlek, gr. Nottingham, aan eenen der takken van de Trent, met eene latijnsche school, 7,250 inw. en fabr. 2. N. Amer. stad, prov. New Jersey, hoofdpl. van het gr. Essex, aan de W. oever der Passaic, met 5 kerken, 8,000 inw., groote looijerijen en handel met Nieuw York. 3. N. Amer. vlek, prov. Delaware, gr. Newcastle. 4. N. Amer. baai, prov. New Jersey. 5. N. Amer. dorp, prov. Ohio, hoofdpl. van het gr. Licking. 6. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Essex. 7. Zie Niagara.

NEWASHFORD, N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Berks.

NEWBALD (KAAP), kaap aan de N. kust van Nieuw Holland, bij den ingang der golf van Carpentaria.

NEW BALTIMORE, N. Amer. dorp, prov. New York.

NEW BANCAPOOR, O. Ind. dorp, prov. Bejapoor.

NEW BANK, eene der zandbanken van 't N. Amer. eil. Newfoundland; 2 mijlen Z. van kaap Ballard.

NEW BARBADOES, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Bergen, met 2830 inw., en kopermijnen.

NEWBATTLE of *Newbottle*, Schot. dorp, gr. Edinburgh, met 1650 inw.

NEW BEHAR, W. Perz. stad, prov. Irak.

NEW BERLIJN, zie Berlijn.

NEWBERN, distr. in Carolina, tusschen den Atl. Oceaan, Fayette, Hillsborough, Halifax en Edenton. Het bevat de gr. Carteret, Johns, Craven, Wayne, Beaufort, Hyde, Pitt, Glasgow, Lenoir en Johnston. 2. Haven in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, hoofdstad van 't gr. Craven, aan de Neuse en Trent, met 3 kerken, eene akademie, 2 banken, 2 drukkerijen, een postkantoor, een schouwburg en han-

handel. 300. 9. L. 35. 20. N. B.

NEWBERRY, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming. 2. N. Amer. dorp, prov. New Jersey.

NEW BIGGEN, Eng. dorp en baai, gr. Northumberland.

NEWBOLD, 3 Eng. dorpen, gr. York, Derby en Chester.

NEWBOROUGH, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië. 2. Eng. dorp in Wallis, eil. Anglesey. 3. Eng. dorp, gr. Stafford. 4. Ier. stadje, gr. Wexford.

NEW BOSTON, N. Amer. dorp, prov. Ohio, met 600 inw.

NEWBOTTLE, Eng. dorp, gr. Durham, met 1250 inw.

NEW BRITTAIN, zie Nieuw Brittanje.

NEWBUILDINGS, klein, zindelijk Iersch dorp, gr. Londonderry.

NEWBURGH, Schot. stadje, gr. Fife, met 2000 inw. 2. Schot. dorp, gr. Aberdeen, met 2000 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. New York, gr. Orange, met 2500 inw.

NEWBURN, Schot. dorp, gr. Fife.

NEWBURY, Eng. kerspel, gr. Berks, met 4,800 inw. en handel. 2. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Orange; 1360 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Essex, met 5 kerken, 2 akademiën, en 3200 inw. 4. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. York, met 1800 inw., een kanaal van 40 voeten breed, en eenen waterval. 5. Distr. der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, met 14,000 inw. De hoofdst. is Newbury. 6. N. *Port*, havenstad der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Essex, met 7 kerken, 10 scholen, 3 drukkerijen, een postkantoor, 2 banken en 7,700 inw., die 10 rumstokerijen, eene fabr. van papieren behangsels en handel op Engeland en de Oostzee hebben. 306. 56. L 42. 49. N. B.

NEWBYTH, Schot. dorp, gr. Aberdeen.

NEWCASTLE, Eng. D. in Wallis, gr. Glamorgan. 2. Drie Ier. stadjes, gr. Limerick, Down en Dublin. 3. Stad op de N. kust van het eil. Nevis. 4. N. Amer. stad, prov. New Hampshire, gr. Rockingham, op het eil. Great Island, in den mond der Piscataqua, met het fort Willem. 5. N. Amer. vlek, prov. Virginië. 6. N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Lincoln, met 1220 inw. 7. N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Chester, met 1200 inw. 8. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Mercer. 9. N. Amer. vlek, prov. Ohio. 10. N. Amer. vlek, prov. Kentucky. 11. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Delaware, op 23 V. M. 27,900 inw. bevattende. Ten N. is het land hoog, door de Christiana met derzelver takken, de Brandywine en White clay bespoeld, met rijke korenvelden, schoone weiden en bosschen en vele fabr.; ten Z. is het vlak en door de Red Lion, de St. George, Drawyer, Augustin, Apoquinimy, Blackbird en Duck bespoeld, mede met goede weiden en bosch, maar weinig bebouwd. De steden zijn klein, en de inw. wonen nog verstrooid. 12. N. *Hundred*, distr. in voorn. gr., met 2340 inw. 13. Hoofdstad van het gr., aan de Delaware, met een raadhuis, waarin de staten vergaderen; 2 kerken, 1 markthuis, 1 gevangenis en 1000 inw., die op Philadelphia handelen, waarnaar dagelijks eene stoomboot vertrekt. 39. 42. N. B. 14. N. *Island*, klein N. Amer. eil. in de riv. Florida. 296. 6. L. 24. 48. N. B. 15. N. Amer. distr., gouv. Opper Canada, aan de kleine meren, over welke de groote weg naar het meer Nipissing gaat, slechts aan het meer Ontario aangebouwd. Het N. bestaat geheel uit eene aaneenschakeling van ontzaggelijke wildernissen, die van tijd tot tijd aangebouwd worden; waartoe het kanaal tusschen de Uttawas en het meer Huron veel zal toebrengen. Het land wordt door eene tamelijk hooge bergketen doorsneden, en door de Talbot, de Trent, de Zuid Creek en de Shallow-kreken, het Rice en het Simede meer bespoeld. De grond is zeer vruchtbaar, maar slecht bebouwd. Er zijn reeds 10,000 inw. 16. Opkomende stad, hoofdpl. van voorn. distr., zetel van den sherif, aan eene baai, die door een schiereil. gevormd wordt, en eene zekere haven maakt. 17. N. *Upon-Tyne*, hoofdstad van het Eng. gr. Northumberland, aan de Tyne, over welke eene schoone brug ligt, en waardoor kleine schepen tot aan de kaaijen der stad kunnen komen. De plaats is met vervallene muren omringd, heeft 7 poorten, een vrij goed kasteel, 7 kerken, verscheidene bedehuizen, 3 hospitalen, waaronder *Keelman's* hospitaal voor arme kolenschippers uitmunt; 7 armenhuizen, een krankzinnigenhuis, een huishoukundig genootschap, natuur- en scheikundig instituut, de *jubilee* school voor armen; sedert 1811 een fraai regthuis, een schouwburg, de *assembly-room*, en, behalve den omtrek, 35,550 inw., met suikerraffinaderijen, looijerijen, oliemolens, traankokerijen, touwbanen, tigchelövens, zeepziederijen, lijmstokerijen en fabr. van glas, aardewerk, vitriool, hagel, soda en teer uit

uit steenkolen, goud- en zilversmederijen, zoutziederijen, scheepstimmerwerven en aanzienlijke scheepvaart; vooral daar zij de stapelplaats is der steenkolen, die uit de talrijke mijnen, boven en beneden de stad, langs de Tyne komen, en door 400 schepen weggevoerd worden. Verder handelt zij in koren, lood en zijde, en zendt ook schepen ter walvischvangst. Om de stad staan verscheidene papier- en korenmolens en loodwitfabr. 18. N. *in Elmyn*, Eng. dorp in Wallis, gedeeltelijk in het gr. Cardigan en gedeeltelijk in Caermarthen. 19. N. of *Under Line*, Eng. dorp, gr. Stafford, met handel in steenkolen. 20. Stad op Nieuw Holland, in de Engelsche bezittingen, ten N. van Port Jackson, aan den mond der Coal River. Zij bevat 500 inw., welke behalve 30 vrije kolonisten en 50 soldaten, allen onverbeterlijke misdadigers zijn, welke in de kolonie als zoodanig overtuigd, en naar deze plaats vervoerd zijn, waar zij geketend, in de kalk, steenkolen of in de bosschen werken. De kolenmijnen zijn zeer goed, en gemakkelijk te bewerken. De oesterschelpen, die men hier in zeer groote menigte heeft, worden tot de kalk gebruikt. Er is ceder- en cypressenhout, dat hier gehakt wordt. De haven is zeer goed, en kan schepen van 300 ton bevatten. Men gelooft hier katoen te zullen kunnen telen, want het is hier vruchtbaarder dan in Port Jackson.

NEW CHESTER, N. Amer. dorp, prov. New Hampshire, gr. Grafton, met ongeveer 600 inw.

NEWCHURCH, 3 Eng. dorpen, gr. Hampshire, Lancaster, met 6,930 inw. en Caermarthen.

NEW COLUMBIA, N. Amer. dorp, prov. Columbia.

NEW COMERSTOWN, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Tuscarawas, met ongeveer 750 inw.

NEW CONNECTICUT, N. Amer. distr., prov. Ohio, tusschen het meer Erie, de landen der vrije Indianen en Pennsylvanië. Het is in 7 gr. als: Ashtabula, Trumbull, Portage, Geauga, Cayahoga, Medina en Huron verdeeld.

NEW CORNWALLIS, Eng. kustland, aan de N. W. kust van N. Amer., dat zich van Observatory Inlet, op 53. N. B. tot aan de Crapsont, op 58. 8. N. B. uitstrekt, maar slechts tot 56. 30. onder het gebied der Engelschen behoort. Het is eene smalle streek lands, die ten Oosten door het kustgebergte wordt bepaald; maar ten W. eene groote menigte van eil., die tot de Prins Wallis en koning George's eil. behooren, voor zich heeft. Het land is veelal kouder dan Nieuw Hanover en Nieuw Georgië, daar VANCOUVER bij Observatory Inlet, bergen zag, met altijddurende sneeuw en ijs bedekt. In het vlakke land en op de eil. is de luchtsgesteldheid zachter, en er is eenig dennenhout aan de kale rotsen. Verder vindt men er eenige beziën, en aan de kust van het land een eil., dat vol lei is. De inw. zijn Indianen, maar niet talrijk. In het Eng. gedeelte vindt men Burrough baai, met de eil. Revilla en Gigedo.

NEW CREEK, N. Amer. riv., prov. Carolina, die op 300. 54. L. 34. 47. N. B.

NEWDIGATE of *Newdicot*, Eng. dorp, gr. Surry, met 450 inw.

NEWEKLAU, Boh. vlek, kreits Beraun.

NEWEL, Rus. kreits, gouv. Witebsk, tusschen 46. 39. en 48. 6. L. en 55. 45. en 56. 20. N. B., door de Drissa bespoeld, met vele meren, als die van Newelskoi en Oserskoi; veel bosch, bouwland, aanzienlijke veeteelt en 65,200 inw. 2. Hoofdpl. van voorn. Rus. kreits, aan het meer Newelskoi en de Emenka, met 6 kerken en 2000 inw. 47. 15. L. 55. 58. N. B.

NEWELSKOI EN NEWELSKAJA, meren in 't Rus. gouv. Witebsk.

NEW ENGLAND-CHANNEL, kanaal in de N. Amer. Rep., prov. Delaware.

NEWENHAM (KAAP), rotsachtige landpunt, aan de W. kust van N. Amer. 215. 22. L. 58. 42. N. B.

NEWENT, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met 2550 inw. Van hier loopt een kanaal naar Hereford.

NEWFANE, N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Windham, met 1300 inw.

NEWFIELD, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. York.

NEW FOREST, Eng. woud, gr. Southampton; 7 uren lang en 5 uren breed.

NEWFOUND LAKE, meer der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire.

NEWFOUND RIVER, N. Amer riv., prov. New Hampshire.

NEWFOUNDLAND, Eng. gouv. in N. Amerika, op 26,280 V. M. ten hoogste 90,000 inw. bevattende, en uit het eil. Newfoundland, Labrador, en de in de golf van St. Laurens gelegene eil. Anticoste, Perse, Magdalena's eiland en het kleine eil. Belle-Isle bestaande (Men zie deze art.). 2. N. of *Terreneuve*, eil., tot het voorn. gouv. behoorende, waarschijnlijk reeds in de midden eeu-

wen bij de Noormannen bekend, doch met Groenland weder verloren gegaan. Echter werd het in 1497 door GIOVANNI en CABOT weder gezien, en *Prima Vesta* genoemd, en door Engeland in bezit genomen. In 1501 kwam er de Portugees GASPAR DE CORTOREAL, en in 1534 de Franschman JACQUES CARTIER; terwijl de Engelsche koopman HOARE er in 1536 eene kolonie stichtte, die mislukte. In 1536 nam HUMFREY GILBERT, het land voor de kroon in bezit, en in 1609 legde JOHN GUY er eene groote kolonie en de haven van St. John aan. In 1654 kwam hier weder eene Eng. volkplanting, die in 1696 gedeeltelijk door de Franschen vernield, doch bij den vrede van Rijswijk gedeeltelijk, en bij die van Utrecht geheel aan Engeland werd afgestaan. Sedert dien tijd is Engeland in 't bezit gebleven. Het eil. ligt tusschen de straat van kaap Breton, de golf van St. Laurens en de straat Belle-Isle, of tusschen 318. 19. en 325. 20. L. en 46. 50. en 51. 38. N. B., en bevat, op eene oppervlakte van 1652 (volgens andere 2090) V. M. 70,000 inw. Het heeft eene driehoekige gedaante, vele inhammen en hooge klippen, deels met hout bewassen. In 't binnenland zijn vele bergen, met kreupelhout bedekte heuvels, zandige dalen, heiden en veengronden, meren en kale rotsen. In de vlakten is de grond zeer moerassig en week. Ten Z. O. heeft men de Trinity en Placentia baaijen, die het schiereil. Avalon vormen, en waar men nog de Conception, Trepassy en St. Mary's baaijen vindt. Op het eil. zelve vindt men de Fortune, Hermitage, Despoir, St. George, Eilands, Incarnation, St. Johns, Pistolet, Hare, White, Notre Dame, Exploits, Gander en Bonavista baaijen, waarin de onderscheidene riv. des lands vallen, als: de Humber, St. George, Gondar, Castor, enz. De voorn. bergen zijn: St. John's hoogte, Lookout, enz. Doch merkwaardiger dan deze zijn de groote bergruggen op den bodem der zee, die zich voor dit eil. in onderscheidene banken vertoonen, en waarschijnlijk de overblijfsels van een groot land zijn. Zoo als: Buiten of Valsche bank (*Outer or False-bank*), Groote bank, Walvisch- en Groene bank, Jacquetsbank, Petersbank, Banqueren, Mizen-Porpoisbank, enz., welke alle onderscheidene diepten hebben. De luchtsgesteldheid is er zacht; niet zoo streng als in Canada. De zomer duurt van het begin van Junij, drie maanden, en de herfst en lente hebben sterke mist, die de scheepvaart er zeer moeijelijk maken. Er zijn vele en zware stormen, en men ziet er veel noorderlicht. De landbouw gelukt hier niet wel; naauwelijks wordt de haver rijp; maar aardappelen, kool, rapen, witte wortelen, erwten, boonen, radijs, kropsalade, enz. groeijen tamelijk. Van boomvruchten zijn er alleen kersen en pruimen; verder wilde bessen, de Wischepacuca (*Spiraea tomentosa*), die zoo wel voor thee, als voor geneesmiddelen dient, en de *sanacensia* of zadelbloem. De bosschen hebben dennen-, berken- en pijnboomen, zoodat de inw. hun hout meestal uit Nieuw Brunswijk halen. Uit het rijk der delfstoffen vindt men hier steenkolen, kalk, ijzer en een weinig koper. Uit het dierenrijk eenige paarden, goed rundvee, vele geiten, varkens, konijnen en den bijzonder merkwaardigen en nuttigen hond. In het wild: beeren, vosschen, marders, bevers, otters, hazen, zeehonden, land- en watervogels, alle soorten van hoenders, ganzen en snippen, als ook arenden, havikken enz., benevens eene ontzaggelijke menigte visch, die voor de Europeanen eigenlijk het eil. van waarde maakt, daar hier, behalve heerlijke zalm, haring (voor de W. Ind.), en alle andere visschen, voornamelijk de groote stokvischvangst plaats heeft, die hier vooral de Engelschen, Noord-Amerikanen en Franschen, aan wien elk eene bijzondere plaats is aangewezen, drijven, en eene onbegrijpelijke menigte in den handel brengen. Ook de robbenvangst is van zeer veel belang. De inw. zijn afstammelingen van Engelschen, Schotten, inw. van Jersey en Guernesey of Indianen. De Europeanen hebben hunne taal, zeden en gewoonten behouden; de meesten zijn zeelieden. De vrouwen, even zoo moedig als de mannen, gaan mede ter jagt en op de vischvangst, bereiden wol, maken kousen, mutsen, handschoenen, en zorgen voor de huishouding. Niettegenstaande de inw. bijna alleen van visch leven (pekelvleesch komt slechts op feestdagen voor), en de lucht voor vreemdelingen zeer ongezond is, worden zij nog zeer oud. De godsdienst is de episcopaalsche; ook zijn er presbyterianen, en alle groote plaatsen hebben goede scholen. De gouverneur van dit en de onderhoorige eil. heeft de hoogste wetgevende, uitvoerende en militaire magt. Het eil. is in 4 distr., St. John, Placentia, Conceptions baai of Harbour Gra-

Grace en Trinitybaai verdeeld. De hoofdstad is St. John.

NEW FOUNDMILLS, N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Hanover.

NEW GALLOWAY, Schot. dorp, gr. Kirkcudbright, aan de Kerin; 500 inw.

NEW GARDEN, 2. N. Amer. dorpen, prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1050 inw. en prov. N. Carolina.

NEW-GATE BAAI, N. Amer. baai, prov. Connecticut, gr. Newhaven.

NEWHALL, Eng. dorp, gr. Chester.

NEW HAMPTON, N. Amer. dorp in New Hampshire, gr. Strafford; 700 inw.

NEW HARTFORD, N. Amer. stad, prov. Connecticut, gr. Lichtfort, met 1500 inw. 2. N. Amer. D., prov. Nieuw York.

NEWHAVEN, gr. der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, heeft op 23. V. M. 37,064 inw., en is door de bergen East en West Rock bezet. De grond in de dalen is goed bebouwd, en levert rogge maïs, gerst, aardappelen, vlas, boomen peulvruchten op. Het gr. wordt door de riv. Strafford of Derby, Nangatak, de Homonosset, Neck, kleine W. Johnson, Stony, Mill, West, Oyster, Indian, benevens door de meren Sattenhall of Millpond en de Newhaven en Guildford baaijen bespoeld. 2. Hoofdpl. van voorn. gr. en van de geheele prov. Connecticut, alwaar de staten vergaderen, aan het W. einde der New gate baai, en den mond der Mill, in de oude en nieuwe stad, met de marktplaats, verdeeld. Men vindt er een statenhuis, 4 kerken, 1 collegie, een theologisch seminarium, eene akademie, vele lagere scholen, de universiteit van Connecticut, het Yale-collegie met 400 studenten, 1 bibliotheek, kabinet van mineralen, verscheidene genootschappen, 6 drukkerijen, 1 protestantsche kerk, 2 banken, 2 assurantie-comp., meestal houten huizen, breede en regelmatige straten en 8,400 inw., die eene groote geweerfabr., fabr. van linnen, katoen, garen, papier en snuif hebben, en meestal van de haven en scheepvaart bestaan. De haven is ruim, en uit dezelve vertrekken stoombooten naar New York. 304. 38. L. 41. 18. N. B. 3. Schot. dorp, gr. Edinburg, met 600 inw. 4. Eng. dorp aan den mond der riv. Ouse. 5. Vier N. Amer. D., prov. Vermont, gr. Addison, met 1600 inw.; prov. New York, gr. Oswego; prov. Ohio, gr. Huron, en prov. Virginië, gr. Rockingham.

NEWHILLS, Schot. dorp, gr. Aberdeen, aan de Don, met 1800 inw.

NEW HOLLAND, 2 N. Amer. dorpen, prov. Pennsylvanië en N. Carolina.

NEW HOPE, 2. N. Amer. dorpen, prov. N. en Z. Carolina.

NEWICHAWANNOCK, hoofdtak van de riv. Piscataqua in New Hampshire.

NEWIGES of *Newes*, Pruis. D., regdst. Dusseldorp, met 1060 inw.

NEWINGTON, 2 Eng. D., gr. Kent. 2. N. Amer. dorp, prov. New Hampshire, gr. Rockingham. 3. N. of *Newington Butts*, Eng. kerspel, gr. Surry, met Southwark verbonden, door eene rij huizen, NewingtonCauseway, genaamd. Het heeft 24,850 inw. 4. N. *Stoke*, Eng. dorp, gr. Middlesex, met 2150 inw.

NEW-INLET, kanaal tusschen twee kleine eil., aan de kust van New Jersey. 303. 31. L. 39. 50. N. B.

NEW INN HILL, Eng. berg in Wallis, gr. Caermarthen, 1168 voet hoog.

NEWINNAJA, Rus. riv., prov. Kaukazië.

NEWINNOI, Rus. D., prov. Kaukazië.

NEW INVERNESS, N. Amer. dorp, prov. Georgië.

NEW IPSWICH, N. Amer. dorp, prov. New Hampshire, met 1400 inw.

NEWIS, zie Nevis.

NEWKA, een der monden der Rus. riv. Newa, gouv. St. Petersburg.

NEWKAY-POINT, Eng. kaap, gr. Cardigan.

NEW KEITH, Schot. dorp, gr. Banff.

NEW KENT, N. Amer. gr., prov. Virginia, met 6,450 inw. en de hoofdstad Cumberland.

NEWKIRK, N. Amer. riv., prov. Virginië.

NEWLAND, Eng. kerspel, gr. Gloucester, met 3150 inw., ijzer- en steenkolenmijnen. 2. Eng. D., gr. Cornwallis.

NEWLANDS, Schot. dorp, gr. Peebles.

NEWLANDSIDE, Eng. dorp, gr. Durham, met 700 inw.

NEW LEBANON, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York.

NEW LEXINGTON, N. Amer. dorp, prov. Indiana, gr. Jefferson, met eene groote zoutkeet.

NEWLIN, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, met 700 inw.

NEWLY, O. Ind. stad, prov. Bejapoor. 94. 11. L. 15. 35. N. B.

NEWLYN, Eng. dorp in Cornwallis.

NEW MANU, haven op de O. kust van Newfoundland.

NEWMARKET, Eng. marktvlek in Cambridge en Suffolk, met 1400 inw. 2. Eng. dorp, gr. Flint. 3. Twee N. Amer. vlekken, prov. Maryland, gr. Dorcester; en in de prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 1060 inw. 4. Vele N. Amer. dorpen in de prov. Maryland, gr. Frederick, Shenandoah, King, Queen,

Spotsylvanië en William. 5. Vlek aldaar, prov. Virginië, gr. Amherst. 6. Vlek aldaar, prov. Carolina, gr. Bertie. 7. Twee D. aldaar, prov. Ohio.

NEW MILLS, Schot. dorp, gr. Fife. 2. N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Essex.

NEWMILNS, Schot. dorp, gr. Ayr.

NEWNHAM, 2 Eng. dorpen, gr. Gloucester en Northampton.

NEW PHILADELPHIA, N. Amer. D., prov. Ohio, hoofdpl. van het gr. Tuscarawas.

NEWPORT, hoofdpl. van 't Eng. eil. Wight, in het midden des lands, aan de Medina, goed gebouwd, met een opvoedingsgesticht, 1 armhuis, 4000 inw. en stijfselfabr. 50. 42. N. B. 2. Eng. marktvlek, gr. Monmouth, aan de Usk; met 2350 inw. 3. Eng. marktvlek, gr. Salop; 2200 inw. 4. Vlek in Wallis, gr. Pembroke; 1430 inw. 5. Eng. D., gr. Essex. 6. Eng. stad in Cornwallis, zendt 2 leden in 't parlement. 7. Ier. vlek, gr. Mayo, met eene haven. 53. 51. N. B. 8. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, uit de eil. Rhode, Canonicut, Prudence, Dutch, Hope, Hog, Goat, Gould en Robben, eene streek lands, langs de Mount Hope baai, op het vaste land, en het eil. Block bestaande, met 15,300 inw. 9. Hoofdstad van gen. gr., op de Z. W. zijde van Rhode Island, aan Rhode Islandhaven, door drie forten gedekt, op 2 kleine heuvels, met 52 straten, 1 statenhuis, 10 kerken, synagoge, akademie, openbare bibliotheek, 2 drukkerijen, schouwburg, stadhuis, 3 hallen, 5 banken, 2 assurantiecomp., een klein armhuis en 7,900 inw., touwbanen, zeildoekfabr., rumstokerijen, looijerijen en veel handel. 306. 17. L. 41. 30. N. B. 10. N. Amer. vlek, prov. Kentucky, hoofdpl. van het gr. Campbell, aan de Ohio, met een markthuis, 2 kerken, eene akademie, Lancaster school en handel. Nog twaalf N. Amer. vlekken in de prov. New Hampshire, gr. Chester; prov. Maine, gr. Kennebeck; prov. New York, gr. Herkimer; prov. New Jersey, gr. Cumberland; 2 in de prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne en Indiana; prov. Delaware, gr. Newcastle; prov. Maryland, gr. Charles; prov. Virginië, gr. Wood; prov. Ohio, gr. Washington; prov. Tennessee, gr. Cocke; prov. Georgië, gr. Liberty. 11. N. Amer. riv., prov. N. Carolina, die op 300. 46. L. 34. 43. N. B. in den Atl. Oceaan valt. 12. Eng. vlek in Nieuw Schotland, gr. Hants. 13. N. *Glasgow*, Schot. vlek, gr. Renfrew, met 520 inw. 14. N. *Pagnell*, Eng. vlek, gr. Buckingham, met 2520 inw. en papierfabr. 15. N. *Pratt*, Ier. stadje, gr. Mayo.

NEW REE, Ind. stad, prov. Malwah.

NEW RICHMOND, 2 N. Amer. dorpen, prov. Z. Carolina en Ohio, gr. Clermont.

NEW RIVER, N. Amer. riv., prov. Carolina, die op de Iron Mountains ontspringt, en in de Laurel Mountains den naam van Kenhawa ontvangt. 2. N. Amer. riv., prov. Carolina, die in New River Inlet valt. 3. N. Amer. riv., prov. Z. Carolina, distr. Beaufort, die in de Savannah Sound valt. 4. N. *Inlet*, straat der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, tusschen twee kleine eil. 300. 8. L. 34. 27. N. B.

NEW RONNEY, Eng. haven, gr. Kent.

NEW ROSS, Ier. vlek, gr. Wexford.

NEWRY, Ier. stad, gr. Down, aan het Newry water, waarover 2 fraaije bruggen liggen, en een kanaal naar Lough Neagh, met 15,000 inw., fabr., sterken handel in linnen, granen, boter en vleesch. 11. 23. L. 54. 10. N. B. 2. N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Oxford, met 300 inw.

NEW SALEM, 2. N. Amer. dorpen, prov. Connecticut, gr. Newhaven; prov. Massachusetts, gr. Franklin; 2200 inw.

NEWSHAM, Eng. buurt, gr. York, met 450 inw.

NEWSHELF, zandbank aan de N. W. kust van Riou's eil. in de Stille Zuidzee. 238. 33. L. 8. 50. Z. B.

NEWSHOREHAM, N. Amer. vlek, prov. Rhode Island, eil. Block. 2. Eng. vlek, gr. Essex.

NEW SPYNIE, Schot. vlek, gr. Murray.

NEWSTEAD, Schot. dorp, gr. Roxburg.

NEW TARBUT, Schot. dorp, gr. Ross.

NEWTEE, O. Ind. pl., prov. Bejapoor.

NEWTON, 4 Schot. D., gr. Mid Lothian, met 1575 inw.; gr. Renfrew, Fife en Perth. 2. Eng. marktvlek in Wallis, gr. Montgomery, met 2025 inw. 3. Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1800 inw. 4. Eng. vlek, gr. Chester, met 1450 inw. 5. N. *upon Ayr*, Schot. D., gr. Ayr. 6. N. *of New Mill*, Schot. D., gr. Banff. 7. N. *Bushel* en N. *Abbott*, 2 Eng. D., gr. Devon. 8. Eng. havenstadje, eil. Wight. 9. N. Amer. gr., prov. Georgië, nieuw opgerigt. 10. Zeven N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware; gr. Cumberland, met 1300 inw.; 2 in de prov. Ohio, gr. Licking en Miami; 2 in de prov. Ohio, gr. Muskingum en gr. Trumbull. 11. N. *St. Eyres*, Eng. kerspel, gr. Devon, met 1050 inw.

12. N. *Ferrers*, Eng. D., gr. Devon. 13. N. *Limevaddy*, Ier. stadje, gr. Londonderry. 14. N. *Longville*, Eng. D., gr. Buckingham. 15. N. *Mount Kennedy*, Ier. dorp, gr. Wicklow. 16. *Old* N., Eng. dorp, gr. Suffolk. 17. *South* N., Eng. dorp, gr. Wilt. 18. N. *in the Willows*, Eng. stadje, gr. Lancaster, met 1600 inw. 19. N. *Stewart*, Schot. stadje, gr. Wigton, met 1200 inw. 20. N. *Stewart*, Ier. stadje, gr. Tyrone. 21. Nog 5 N. Amer. vlekken in de prov. New Hampshire, gr. Rockingham; een in de prov. Connecticut, gr. Fairfield, met 2830 inw.; een in de prov. New York, gr. Queen's county, met 2450 inw.; een in 't gr. Berks, met 900 inw.; een in de prov. New Jersey, gr. Gloucester; 1950 inw. 22. N. *Ardes*, Ier. stadje, gr. Down. 23. N. *Barry*, Ier. stadje, gr. Wexford. 24. N. *Bellew*, Ier. dorp, gr. Galway. 25. N. *Breda*, Ier. stadje, gr. Down. 26. N. *Butler*, Ier. dorp, gr. Cavan. 27. N. *Cunningham*, Ier. dorp, gr. Donegal. 28. N. *Forbes*, Ier. dorp, gr. Longford. 29. N. *Glens*, Ier. dorp, gr. Antrim. 30. N. *Hamilton*, Ier. dorp en riv.; 18 uren N. van Dublin.

NEWTONSHAW, Schot. dorp, gr. Clackmannan, aan de Devon, met ongeveer 700 inw.

NEWTY (FORT), kleine Indische sterkte, aan de W. kust van de prov. Concan. 91. 26. L. 15. 56. N. B.

NEWTYLD of *Newtyle*, Schot. dorp, gr. Forfar, met 800 inw.

NEW WORK ISLAND, klein Z. Amer. eil., bij de N. O. kust van Terreneuve. 323. 16. L. 49. 55. N. B.

NEW YEAR HARBOUR, haven op het Statenland. 313. 21. L. 54. 53. Z. B. 2. N. *Islands*, groep kleine eil. in de Stille Zuidzee, aan de N. kust van Statenland. 313. 18. L. 54. 41. N. B. 3. Zie Nieuw Jaars eil.

NEW YORK, zie York. 2. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Albemarle.

NEXAPA, N. Amer. stad in Mexico, prov. Oaxaca.

NEXING, Oostenr. dorp, kreits onder den Mannhartsberg.

NEXÖE, Deen. haven en stadje, op het eil. Bornholm, met 1300 inw. en handel. 32. 46. L. 55. 8. N. B.

NEXON, Fr. stadje, dep. Op. Vienne, met 1780 inw.

NEYAGHUR, O. Ind. plaats, prov. Orissa.

NEYER, O. Ind. distr., prov. Cutch.

NEYHOAM, Chin. stad in Petcheli.

NEYLAND, Eng. dorp, gr. Suffolk.

NEYMORE, O. Ind. pl. in Ajmeer.

NEYRA, zie Banda.

NEYVA, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, intend. Santa Fez; 2000 inw.

NEZAIBAK, Rus. stad, gouv. Orenburg, met 1600 inw. en oude grafheuvels.

NEZDENITZ, Morav. dorp, kreits Hradisch.

NEZIBIN, Turk. stadje, prov. Bagdad, met 1000 inw.

NEZIDER, zie Neusiedel.

NEZLE, Egypt. dorp, bij Fayoum.

NEZLET EL GINDI, dorp in Opper Egypte, aan den Nijl; 2 mijlen N. van Atfieh.

NEZNY, Rus. Aziat. riv., gouv. Astrakan.

NGANCHAN, Chin. stad in Kouitcheou.

NGANCOE, Chin. stad in Shensi.

NGANFOE, Chin. stad in Kiangsi.

NGANGKI, Chin. stad in Fokiën.

NGAN-KIANG-SI, Chin. stad van den 3 rang in Houquang.

NGANKIEOU, Chin. stad van den 3 rang in Shantong.

NGANHOA, Chin. stad van den 3 rang in Houquang.

NGANKING, zie Gangking-foe.

NGAN KITSCHEU, de eenige stad in de Chin. prov Tschekiang.

NGANLO, Chin. stad van den 1 rang, in Houquang, aan de Han. 31. 14. N. B.

NGANNAN KIANG, Chin. riv., prov. Kanton en Kuansi, valt in de golf van Anam.

NGAN-NGIN, Chin. stad van den 3 rang in Kiangsi.

NGAN-PIN-TCHING, klein eil. in de Chin. zee, bij de W. kust van Formosa.

NGAN-PINT-SCHU, O. Ind. stad, prov. N. Anam.

NGAN-SAI, Chin. stad van den 3 rang in Shensi, aan de Yenho.

NGANGSCHINTSCHEU, Chin. stad van den 1 rang in Kouitcheou.

NGAN-SU, Chin. stad in Petcheli.

NGAN-TIN, Chin. stad van den 3 rang in Shensi. 2. Chin. stad van den 2 rang in Quangsi.

NGAN-TING, Chin. stad van den 3 rang in Shensi.

NGAN-TONG, Chin. stad van den 3 rang in Kiang-nan, aan de Hoangho.

NGAN-Y, Chin. stad van den 3 rang in Kiangsi.

NGAN-YANG, Chin. stad van den 3 rang in Houquang.

NGAN-YUEN, Chin. stad van den 3 rang in Kiangsi.

NGAOCHAN, Chin. vesting, prov. Shantong.

NGAOMEN, Chin. eil. tot de Larrons eil. behoorende, voor de golf van Kanton.

NGARI, Chin. prov. in Thibet, rijk van den Dalai Lama, aan de Bramaputra, door de Nauk Tsaupu en Sauki Tsanpu bespoeld, ook met woestijnen, doch verder onbekend.

NGEN, Chin. stad van den 3 rang in Shantong.

NGHING, Chin. stad van den 2 rang in Kiangsi. 131. 49. L. 29. N. B.

NGIN-HAI, Chin. stad van den 3 rang in Shantong.

NGINTEIN, Chin. stad, prov. Shantong.

NGIN-YANG, Chin. stad van den 3 rang in Shantong.

NGI-TCHEOU, Chin. stad van den 3 rang in Shensi.

NGOLA, zie Angola.

NGOYO, zie Angoy.

NGOYUKIAN, riv. in de Chin. prov. Quangsi, en in N. Anam.

NHARRUS, volkplanting of volksstam der Beludschen in Beludschistan, verdeeld in 7 stammen, en 12,500 man sterk.

NHARGUR, Ind. stad, prov. Malwah.

NHATIANG, Ind. stad, prov. Bejapoor.

NHING-KOUE, Chin. stad van den eersten rang, prov. Kiang-nan. 31. 2. N. B.

NHINGLOU, Chin. stad in Honang.

NHING-TE, Chin. stad in Fokiën.

NHING-TOU, Chin. stad in Kiangsi.

NHING-YANG, Chin. stad van den 3 rang in Fokiën.

NHING-YUEN, Chin. stad van den 3 rang in Houquang.

NHO, O. Ind. stad, prov. Agra, bij de Jumna, met beroemde zoutkeeten.

NIAB, kleine Afr. stad in Yemen, bij de kust der Roode zee.

NIABANI, N. Amer. riv. in W. Florida, die in het meer Maurepas valt. 108. 12. L. 30. 17. N. B.

NIABUSSUN, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Burdwan. 105. 11. L. 23. 45. N. B.

NIAGARA, riv. in N. Amer., in Opper Canada, door haren merkwaardigen val bekend. Zij is de uitwatering van het meer Erie, $7\frac{1}{2}$ mijl lang, en aan den mond 200 voeten breed. De oevers zijn niet steil, en aan beide zijden met groote vlakten. Drie mijlen van den mond wordt de riv. bij Goats-eil., in twee armen verdeeld, alwaar zij zich over den rand van eenen vreesselijken afgrond, loodregt naar beneden stort, zonder door eenige rotsen te worden opgehouden. Even voor den val maakt de Niagara eene aanzienlijke kromming naar de regter zijde, zoo dat de linie van den val niet in de kortste rigting, maar schuins, van den eenen oever naar den anderen, overgaat. Voor den val is het bed der riv. veel grooter dan na den val; en de geheele massa water stort, met eenen onafgebroken stroom, naar beneden; maar Goats-of Geiten-eil. en een klein eil. meer regts, deelen den waterval in drie naast elkander loopende watervallen. De Hoefijzer-val aan de Eng. zijde, is wel maar 142 voeten hoog, maar geeft het bewonderenswaardigste gezigt, daar hij het meeste water medeneemt, en met eene veel hevigere woede ter neder stort, zoo dat hieruit een ontzaggelijke damp opstijgt, die men reeds van verre ziet. De kleine val tusschen Goats-eil. en het kleine eil., is slechts 15 voeten breed; en de Fort-val, tusschen het laaatste en den N. Amer. oever, schat men ten minste op 1050 voeten. Met de eil. rekent WELD deze geheele breedte van den val op 4000 voeten, en de loodregte hoogte van den Hoefijzer-val op 142 voeten; de beide andere op 160 voeten. De massa waters, welke elke minuut ter neder stort, schat men op 672,000 tonnen, dat echter naar den tijd des jaars, veelal verschilt. Men hoort het geruisch van den val 10 à 11 uren ver. De toegang is thans zeer gemakkelijk, en de voordeeligste tijd om den val te zien is in September. 2. Eng. distr. in Opper Canada, aan de genoemde riv., heeft vruchtbare oorden, en 12,540 inw. 3. Hoofdstad van voorn. distr., voor 1798, Newark genoemd, aan de Niagara, goed gebouwd, met 700 inw. Aan den mond der riv. is het fort Missasage, ter dekking van de stad. 299. 9. L; 43. 16. N. B. 4. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, aan het meer Erie en de Niagara, met eenen vruchtbaren grond, door de Tonawanto, met de Ellicot, de Buffaloo, en vele andere kleine riv. bespoeld. Thans heeft zij door het Erie-kanaal gemeenschap met Nieuw York. De oever van de Niagara, die hier het Groote eil. (*Grand Island*) vormt, is aan de Amer. zijde, minder bebouwd, dan aan de Engelsche; schoon het steeds beter wordt. Er zwerven hier nog vele Indianen rond. Men telt er 23,000 inw. 5. Fort in voorn. gr., aan den mond der Niagara, in de Ontario. 298. 28. L. 43. 14. N. B.

NIAGUR, O. Ind. stad der Nagpore Mahratten, prov. Gundwana. 99. 57. L. 22. 22. N. B.

NIAIGLES, Fr. dorp, dep. Ardèche, met 640 inw. en eene steenkolenmijn.

NIAILANKIANG, riv. in de Chin. prov. Setchuen.

NIAK, eil. aan de Z. W. kust van O. Groenland. 334. 16. L. 59. 45. N. B.

NIAKATEE, Afr. kon. in het rijk Bambuk in Senegambië, waarvan de hoofd-

hoofdstad is Fardaa.

NIAKO, zie Banscha's eil.

NIAMTSCH, Moldav. vesting, aan den voet van het Westelijk gebergte.

NIARDURIG, dorp op 't eil. IJsland, Suder viertel.

NIAS, een der eil. aan de W. kust van Sumatra, tusschen 115. en 115. 30. en 0. 30. en 1. 5. N. B., hoog, bergachtig en met bosschen bedekt, zeer goed bewoond en bebouwd. De inw. zijn van hetzelfde ras als die der Nassau eil., maar de vrouwen zijn blanker, kleiner en dikker, hebben eenen grooten mond, platte neuzen, en doorboren hunne ooren, welke zij tot op de schouders uitrekken. Hun voornaamste voedsel is aardappelen, sago, visch, varkensvleesch en gevogelte. Zij zijn vlijtig, werkzaam, matig en stipt in het vervullen van hunne pligten; maar ook mismoedig, wraakzuchtig, hardnekkig en bloeddorstig; de zelfmoord is zeer bij hen in zwang. Het geheele eil. is onder vele opperhoofden verdeeld, die elkander steeds beoorlogen, en de gevangenen tot slaven maken. Het eil. geeft jaarlijks 600 slaven, waaruit men tot eene aanzienlijke bevolking besluiten kan. Behalve slaven, voeren de inw. ook rijst, varkens, gevogelte en moesgroenten uit; waartegen zij ijzer, staal, glas, koralen, tabak en grove stoffen van Madras en Suratte inruilen. Hunne taal verraadt eene Maleische afkomst. 3. 20. N. B.

NIASA, Sicil. stad, intend. Trapani.

NIASERAY, O. Ind. plaats, prov. Malwah.

NIAUMELSASKAS, Zweed. waterval der Lulea, de grootste in Europa; die $\frac{1}{8}$ mijl breed is, en 400 voeten loodregt neder valt.

NIAUX, Fr. D., dep. Arriège; 900 inw.

NIBAAE, Deen. riv., eil. Zeeland.

NIBAT, Fr. dorp, dep. Somme; 1000 inw.

NIBBIANO, vlek in het vorst. Piacenza, aan de Tidone, met 2200 inw.

NIBBIONA, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan, aan de Lambro.

NIBE, Deen. stad op Jutland, stift Aalborg, met 1080 inw. en handel.

NIBELLE, 2 Fr. dorpen, dep. Loiret, met 1300 inw. en dep. Eure.

NIBEQUETEN, groote Z. Amer. riv. van Chili, die in de Biobbio valt.

NIBLEY of *North Nibley*, Eng. dorp, gr. Gloucester, met 1300 inw.

NIBON, klein Shetl. eil., met goeden weigrond.

NIBU, Jap. stad van Niphon; 55 m. N. W. van Jedo.

NIBYLEO, Galic. vlek, kreits Jaslo.

NICANDRO, Nap. stad, prov. Capitanata, met 7000 inw., weinig handel en doortogt. 2. Vlek aldaar, prov. Bari.

NICARAGUA, Z. Amer. meer in de prov. Guatimala, aan de beide zijden door hooge Cordillera's ingesloten, en waarin de vuurspuwende bergen Tenorico, Miraval en Orou zich verheffen. Het is 444 V. M. groot, en bevat verscheidene eil. Volgens MALTEBRUN ontlast het zich door de St. Jansriv. in de Stille Zuidzee. 2. Spaan. prov. in Guatimala, waarvan nieuwere geloofwaardige berigten ontbreken. Volgens de aannemelijkste getuigenissen bevat zij het genoemde meer, met vele schoone eil., waarvan er een de altijd brandende berg Omo bevat. De St. Jan's riv., die haar bespoelt, heeft meer dan dertig watervallen, eer zij de kust bereikt, alwaar eene besmettende lucht en de trouwelooze Indianen den zeeman schrik aanjagen. DAMPIER zegt dat de oevers van het meer laag, en met struiken bewassen zijn, en dat men, om naar de stad Leon de Nicaragua te komen, door een vlak land gaat, met mangoboomen, weiden en suikerriet bezet. Onder de vulkanen is de Macaya de voornaamste, welke eene stof uitwerpt, die de eerste Spanjaarden voor goud aanzagen, en daarom dat land ook *Mahomeds Paradijs* noemden. De voortbrengsels zijn: vruchten, gevogelte, vee, muilëzels, paarden, honig, vlas, katoen, anijs, suiker, cochenille, cacao, zout, visch, terpentijn, bergölie en onderscheidene balsems en geneesmiddelen. De palmboomen bereiken er eene ontzaggelijke hoogte. De hoofdst. is Leon (zie dat Art.). 3. Stad in voorn. prov., met ongeveer 6000 inw.

NICARIA, ICARIA, Turk. zeehaven op het eil. Lemnos, in het N. deel van den Archipel. 2. Turk. eil. in den Archipel, met 1000 grieksche inw.

NICASTRO, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra II., zetel van eenen bisschop, op eene hoogte, door de vruchtbaarste velden, met olijfboomen, tarw en rijstvelden omringd. Zij heeft een vervallen kasteel, groote marktplaats en 8,000 inw.

NICCOLA DELLA STRADA, Nap. stad, ten Z. van Capua, met 2000 inw.

NICE, zie Nizza.

NICHOL, N. Amer. vlek in Canada, distr. Ouse.

NICHOLAS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 5,000 inw. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, door het Gauley gebergte en de Gauley riv. doorsneden, met 5,000 inw.

NICHOLAS (ST.), kaap aan de N. W. punt van het W. Ind. eil. St. Domingo. 2. Klein eil. aan de N. kust van het W. Ind. eil. Cuba. 298. 6 L. 23. 15. N. B. 3. W. punt van de baai van Bantam, op het eil. Java. 123. 48. L. 5. 52. Z. W. 4. Eng. dorp, gr. Kent, met 900 inw. 5. Eng. eil., aan de kust van 't gr. Devon, voor den mond der haven van Plymouth, gewoonlijk Drake's eiland genoemd. 6. N. Amer. riv., prov. Michigan; 16 mijlen lang, valt in 't meer Michigan. 7. N. Amer. riv., die in het meer Michigan valt, op 292. 11. L. 43. 55. N. B. 8. N. *Baai*, aan de N. W. kust van het O. Ind. eil. Bali. 132. 21. L. 8. 1. Z. B. 9. N. *Harbour*, N. Amer. haven, aan de N. zijde der riv. St. Laurens, aan de kust van Canada; 5 mijlen W. van kaap Montpelles.

NICHOLASVILLE, N. Amer. stadje, prov. Kentucky, met 200 inw.

NICHOL FOREST, Eng. dorp, gr. Cumberland, met 760 inw.

NICHOLS INN, N. Amer. dorp, prov. Indiana.

NICHOLSON, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië.

NICHTEVECHT, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, aan de Vecht; 400 inw.

NICKELSBERG of *Niklasberg*, Boh. stadje, kreits Leutmeritz, met 100 huizen.

NICKELSWALDE, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.

NICKER, W. Ind. eil., N. van Virgin Gorda.

NICOBAR, groep eil. in den Ind. Oceaan, aan den O. ingang van de golf van Bengalen, en den N. ingang van de straat van Malacca, tusschen 110. 50. en 112. 8. L. en 6. 50. en 9. 15. N. B. Zij bestaat uit 19 eil., waarvan de 7 groote nog geen 40 V. M. beslaan; terwijl zij te zamen 10,000 inwoners bevatten. MALTEBRUN verdeelt dezelve in drie groepen, Karnicobars, eigenlijke Nicobars, drie in getal, en de Sambelong eilanden, de Zuidelijkste. De meeste van deze eil. verheffen zich tamelijk hoog boven de oppervlakte der zee, slechts Tricout, Tassouin en Karnicobar zijn vlak, maar allen zijn sterk met bosschen bezet, waardoor de stralen der zon naauwelijks kunnen heendringen; terwijl op vele plaatsen de bosschen, door slingerplanten en struiken, zoo digt zijn, als of alle boomen te zamen gesponnen waren. De meeste boomen dragen vruchten, doch deze vallen af en verrotten, hetwelk schadelijke uitdampingen veroorzaakt, en met de digte bosschen zelve, hoofdoorzaak der ongezonde luchtsgesteldheid is, waardoor geene volkplanting het hier heeft kunnen uithouden. Verscheidene eil. hebben goede havens, waaronder die, welke door de eil. Carmorta, Tricout en Nancowry gevormd wordt, de beste is. De meesten hebben genoegzaam water uit bronnen. De grond is zeer goed voor alle Ind. voortbr. Men heeft er: broodvrucht (*mellory*), het voorn. voedsel der inw.; kokosboomen, bananen (*musa sapientum*), areka, pisang, lemoenen, Nicobaarsche ceders, pik, ebben-, ijzer- en vele andere boomen, die tot onderscheidene einden (ook voor masten) gebruikt worden. Verder ananassen, mangos, *cassia lignea cinnamomea*, *sassafras*, enz. Nog is er een dun soort van riet, dat bijzonder in China zeer geacht wordt. De sagoboom is hier overgebragt. Uit het rijk der dieren heeft men verwilderd horenvee, hetwelk de Deenen en Oostenrijkers hier hebben gebragt, en sterk vermenigvuldigd is; het wilde zwijn, de hond en de kat. Behalve kaaimans en krokodillen, zijn er geene roofdieren, maar wel 80 soorten van slangen, waarvan vele eene doodelijke beet hebben; ook vergiftige hagedissen, enz. Onder de vogels zijn de papegaaijen zeer gezocht. De *salangane* is er in zulk eene menigte, dat HANSEL (een Deen) 2000 nesten op eenen dag verzamelde. De inw. schijnen uit Indië, en naar de spraak, uit Anam en Pegu oorspronkelijk te zijn; sommige reizigers houden hen voor Maleijers. Zij zijn groot, sterk, welgespierd, maar dom en onnoozel; hun geheel voorkomen is meer terugstootend dan innemend; vooral bij de vrouwen. Zij zijn koperkleurig, goedhartig, vrolijk, gastvrij, en kennen geene dieverij. De man draagt slechts een *pagné* (schortje), waarvan de einden op de dijen afhangen, en houdt het haar kort. De vrouw draagt eenen rok van repen van den kokosboom, of van blaauwe stof, tot aan de knie komende, blanket zich, en scheert het hoofd kaal. Beide geslachten hebben groote schelpen in de ooren. Hun voedsel bestaat in vleesch van wilde dieren, vruchten, vooral de broodvrucht, visch en mosselen. Kokosmelk is hun drank. Hunne huizen staan op palen, 6 en meer voeten van den grond, om de bewoners tegen de slangen en ratten te verzekeren. Zij zijn rond, ruim, en gewoonlijk door meer dan ééne familie bewoond, die op bladen van palmboomen slapen: 50 woningen maken een dorp. Zij hebben

gee-

geene regters, alleen *omjahs* of mannen, die het vertrouwen verdienen. Zij hebben geene veelwijverij, maar ruilen wel van vrouwen, die hier niet zeer vruchtbaar, maar met de opvoeding en huishouding belast zijn; terwijl de mannen in hunne gebrekkelijke kano's, op de vischvangst uitgaan. Hunne wapens zijn lansen, speren, werpspiesen, en eene soort van stalen messen. Zij gelooven aan een hoogst wezen, voor hetwelk zij geenen naam hebben; doch dat goed moet zijn. Het kwaad komt van den *Ewee*, welke de aarde gemaakt heeft. Hunne ziekten houden zij voor betoovering. Zij hebben hunne toovenaars (*paters*), en vieren een jaarlijksch feest aan den dood. Zij zijn liefhebbers van den dans, dien zij door een instrument van bamboes begeleiden. Deenen en Oostenrijkers hebben hier volkplantingen beproefd; doch hebben die weder moeten verlaten, schoon de Deenen nog hun regt op dezelve doen gelden. De voorn. eil. zijn Groot en Klein Nicobar, Kaichull of Cachoul, Carmorta, Nancowry, Teressa, Chowry, Batte Malve of Quoin, Tillanchong en Karnicobar. 2. N. of *Groot* N., het grootste en Zuidelijkste der genoemde groep, welks Zuid punt onder 6. 44. N. B. en 112. 6. L., 24 mijlen van Aschem op Sumatra, ligt. Het heeft op eene oppervlakte van 17 V. M. 1000 inw. De Z. kust is hoog, en met steile klippen omringd; aan de andere zijden is het vlak en vruchtbaar. Van binnen heeft het veel hout, vooral palmboomen, die tot masten dienen, en verder pisangs, limoenen, enz. Er zijn vele goede havens. 3. N. of *Klein N.*, ook wel Sambelong genoemd, mede een der grootste, ten N. W. van het vorige, op 7. 15. N. B. en 111. 55. L., hoog, met digte bosschen, vele apen, en eenige kleine eil., waaronder Meroe, bij hetzelve.

NICOLA, zie Portogai. 2. Spaan. eil., prov. Biscaye, voor de haven van Liqueito.

NICOLAI, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 1700 inw. 2. Deen. stad in Holstein, ambt Kiel.

NICOLAIKEN, Pruis. stadje, regdst. Gumbinnen, met 1440 inw.

NICOLAI (KUST VAN), zie Nieuw Siberië.

NICOLAAS (ST.), Nederl. stad, prov. Oost Vlaanderen, arr. Dendermonde, met eene schoone markt, een schoon stadhuis, kamer van koophandel, eene latijnsche school met 4 professoren, en 12,700 inw., die fabr. van zakdoeken, wollen en katoenen stoffen en handel hebben.

NICOLAS (ST.), klein Fr. eil., aan de kust van 't dep. Morbihan. 2. Fr. stadje, dep. Opper Garonne, met 2500 inw. 3. Eng. eil., in de haven van Pleymouth, door natuur en kunst versterkt. 4. Stadje op het eil. Cerigo, met eene haven. 5. Z. Amer. stad in de prov. en het gouv. Buenos-Ayres. 317. 21. L. 33. 19. Z. B. 6. Stad op de N. W. kust van 't. W. Ind. eil. Hispaniola, in eene baai, die door kaap St. Nicholas gevormd wordt. 305. 21. L. 19. 50. N. B. 7. Z. Amer. stad in Paraguay; 80 m. Z. O. van Assumption. 8. N. Amer. stad in Mexico en Nieuw Biscaye; 44 m. N. W. van Durango. 9. Een der beroemdste Kaapverdische eil., op St. Jago na, het grootste, zeer spits toeloopende; 15 mijlen lang, bergachtig van binnen, met veel bosch en gebrek aan water. Het brengt voort: gerst, maïs, meloenen, plantanen, china's-appelen, dadels, suiker, wijn, katoen, drakenbloed en vele andere boomen; weinig rundvee, maar vele varkens, geiten, ezels, paarden en veel gevogelte. Alle inw. zijn, behalve eenige blanken, van Portugesche afkomst, Negers en Mulatten, maar meer beschaafd dan de overige inw. van dezen Archipel, en ijverige roomsche christenen. Zij maken katoenen stoffen, kousen, knoopen, schoenen, en hebben leerlooijerijen. De vrouwen zijn zeer werkzaam, huishoudelijk en spinnen zeer goed. De handel kon sterker zijn. De hoofdstad is de grootste stad van den archipel, doch is slecht gebouwd. Er is eene reede, doch geene haven. 10. Sard. dorp in Savoije, prov. Faussigny, met 1150 inw. 11. Dorp op het Philipp. eil. Manille. 12. N. *de la Grave*, Fr. stadje, dep. Tarn en Garonne, met 2300 inw. 13. N. of *de la Taille*, Fr. stadje, dep. Neder Seine, met 850 inw. 14. N. *de Redon*, Fr. stadje, dep. Neder Loire, met 1000 inw. 15. N. *du Port*, Fr. stadje, dep. Meurte, met eene brug over de riv. Meurte, met 3,200 inw. 16. Fr. eil. der Glenans, bij de kust van 't dep. Finisterre. 17. St. N. *d'Aliermont*, Fr. dorp, dep. Neder Seine. 18. St. N. *de Romilly*, Fr. dorp, dep. Eure. 19. Nog vele Fr. dorpen, in de dep. Arriège, Aube, 2 in Cote du Nord, Finisterre, Loiret, Op. Loire, Lot en Garonne, 3 in 't Kanaal, Morbihan, Oise, Somme, Yonne, Eure, Gard, Vendée, Isére, Charente, enz.

NICOLAY (ST.), Rus. zeehaven, gouv. Archangel, aan de Witte zee, en den linker arm van de Dwina.

NICOLE, Fr. D., dep. Lot en Garonne.

NICOLET, N. Amer. riv. in Neder Canada, die in een meer van dien naam, ten Z. van den St. Laurens ontspringt, en in 't meer St. Peter valt. 2. N. Amer. dorp in Neder Canada, aan voorn. riv., gr. Buckingham, uit bijna 50 huizen bestaande.

NICOLO (ST.), kleine zeehaven aan de O. kust van het Griek. eil. Cerigo, met eene oude bergvesting en 420 inw. In den omtrek zijn katakomben en vele oudheden. 2. Jonisch stadje op het eil. Paxo, met eene gemakkelijke haven. 3. Kaap aan de N. kust van Sardinië. 26. 14. L. 39. 25. N. B. 4. Nap. stad, prov. Otranto. 5. Sicil. stad, intend. Siragossa, met de haven Torre Mazarelli, die tarw, gerst, hennep, johannisbrood en soda uitvoert. 6. Zie Tremiti eil. 7. Klein Afr. eil., zie St. Nicolaas. 8. Turk. stadje, eil. Tine. 9. Turk. stadje, eil. Taki.

NICOLOSI, Sicil. stad, intend. Catania, bij den Etna, welken men door deze stad gewoonlijk bezoekt. Zij werd door eenen lavastroom in 1578 geheel verwoest.

NICOLOTTI, zie Venetië.

NICOL'S ISLAND, klein Austr. eil. in de golf van Carpentaria. 13. 28. Z. B.

NICOLSTADT, Pruis. vlek, regdst. Liegnitz.

NICOMEDIA, zie Ismid.

NICOPING, zie Nykioping.

NICOPOLI, Turk. sandsch., prov. Romanië, het midden van het aloude Bulgarië, tusschen den Donau, Silistria, Tschirmen, Sofia en Widdin, of tusschen 41. 15. en 44. 19. L. en 42. 44. en 43. 56. N. B. gelegen. Het wordt aan de Z. zijde, door het gebergte Balkan bedekt, hetwelk onderscheidene takken tot naar den Donau uitstrekt. De Donau ontvangt de meeste riv., als: de Lom, die uit de Aklom en Kara Lom voortkomt; de Jantra, de Osme, Vio Jeker en Insikra; maar hoewel het land goed van water voorzien, de grond vruchtbaar, en de luchtsgesteldheid zeer zacht is, is het toch slecht bebouwd, en meestal met weiden en bosch bezet. Slechts om de steden vindt men akkers en tuinen; ook wordt er tabak, vlas en rijst gebouwd. Op eenige heuvels vindt men wijnstokken, en op derzelver ruggen bosschen van eiken-, beuken-, kastanje- en pijnboomen; terwijl zij van binnen eenige metalen bevatten, die echter niet gezocht worden. De inw. bestaan grootendeels uit Bulgaren, die veel rundvee, buffels, paarden en schapen hebben. De Donau is zeer vischrijk, en levert steur en veel andere visch. Men maakt er ook kaviaar en houdt hier en daar bijen. Het land is zeer ontvolkt; zelfs aan den grooten weg, die van Ruschtschuk naar Konstantinopel loopt, ziet men mijlen ver geen dorp, en naauwlijks een levendig voorwerp. De bergbewoners maken de omstreken, door hunne rooverijen, onveilig; terwijl op de vlakte geheele horden zegeuners of Heidenen rondzwerven. Onder dit sandschakat behooren ook de distr. Turn en Jerkoki aan den Noordelijken oever van den Donau in Wallachije. 2. De hoofdst. is Nicopoli, aan den Donau en den mond der Osme en Aluta. Zij is versterkt en met uitgestrekte voorsteden omringd, die meestal door Grieken en Bulgaren bewoond worden; heeft een steenen kasteel op den top van eenen heuvel, met 2 poorten, verscheidene moskeën, eenige Grieksche en Roomsche kerken en synagogen, 3 baden en ongeveer 10,000 inw. Zij is de zetel van eenen Griekschen aartsbisschop en Roomschen bisschop, doch verder niet zeer bekend, daar zij geheel buiten den grooten weg ligt, en weinig door reizigers bezocht wordt.

NICOSIA, Sicil. stad, Val Demona, met vele kerken, kloosters, 12,800 inw., en eenen vruchtbaren omtrek. 2. Groote stad op het eil. Cyprus, welker tegenwoordige ruïnen, een denkbeeld van hare vorige pracht geven, met 4 moskeën, 5 Grieksche kerken, een roomsch klooster, fabr. van zijde, leder, tapijten, linnen, katoen, enz.

NICOTERA, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra II, aan den mond der Mesina, met muren, een kasteel, verscheidene kerken en 6,260 inw.

NICOYA, N. Amer. vlek in het kon. Guatimala, prov. Costa Rica, met eene schoone haven, aan de riv. Nicoya, nabij de baai van Salinas, waarin parelvisscherij; met veel handel in zout, laken, suiker, honig, Indisch koren, gevogelte en purper.

NICTAU, N. Amer. riv. van Nieuw Schotland, die bij Annapolis in zee valt.

NICUESA, N. Amer. riv., die in de golf van dien naam, in de baai van Honduras valt.

NICULLIPAI, kleine Z. Amer. riv. van Chili, die Z. W. in de Valdivia valt, digt bij den mond van deze riv.

NICZUCHOWA, Pruis. dorp, regdst. Bromberg, met een schoon kasteel.

NIDA, riv. in Polen, die bij Maskorzewo ontspringt, en beneden Neukorczyn in den Weichsel valt.

NIDAU, Zwits. stadje, kanton Bern.

NIDDA, riv. in Keur-Hessen, die de Wetter en Nidder ontvangt, en in de Main valt. 2. Gr. hert. Hes. ambt, prov. Op. Hessen, met 7,000 inw. 3. Stadje in voorn. ambt, aan de Nidder, met 1430 inw., fabr. van linnen, wollen stoffen en kousen, looijerijen, jaarmarkten en handel in hout.

NIDDEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen, aan het Kurisch-haff.

NIDDER, zie Nidda.

NIDECA, riv. in Polen, die bij Nowemicasto in den Weichsel valt.

NIDECK, Han. vlek, vorst. Göttingen.

NIDECKEN, NIEDECK, NIEDEGEN of *Nideggen*, Pruis. stadje, regdst. Aken, aan de Roer, met 500 inw.

NID-ELF, Noorw. riv., stift Christiaansand.

NIDEGH, Turk. stad in Caramanië, met 5000 Grieksche en Turksche inw.

NIDINGEN, Zweed. eil., Halmstadtlän, met eenen vuur- en klokkentoren.

NIDISDALE, zie Nithesdale.

NIDJIGUL, O. Ind. sterkte, prov. Mysore, behoort den rajah van Mysore. 95. 2. L. 13. 15. N. B.

NIDOW, Pool. riv., die beneden Neustadt (*Koszyce*), in den Weichsel valt.

NIDYCAVIL, O. Ind. stad, distr. Coïmbetoor. 95. 28. L. 11. 51. N. B.

NIE, riv. in het Fr. dep. Ned. Charente, die in de Boustonne valt.

NIEBER WEIMAR, Keur-Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

NIEBERT, Nederl. buurt, prov. en arr. Groningen, kerkelijk met Nuis vereenigd, met 240 inw.

NIEBLA, Spaan. stad, prov. Sevilla, met een kasteel, 5 kerken, 900 inw., wijn- en oliebouw en eene kopermijn.

NIEBYLEC, Galicisch D., kreits Jaslo.

NIECZBORZ, Pool. stad, waiw. Plock.

NIECZWICZ, Rus. stadje, gouv. Minsk.

NIED, riv. in 't Fr. dep. Moezel.

NIEDECK, Han. ambt en dorp, vorst. Göttingen; 800 inw. 2. Zie Nidecken.

NIEDENAU, Wurt. dorp, Schwarzwald kreits, met 400 inw. en een bad.

NIEDENSTEIN, Keur-Hes. stadje, prov. Neder Hessen, met 610 inw.

NIEDER. *Al de woorden, die men hier niet vindt, zoeke men op de namen van onderscheiding.*

NIEDERALTEICH, Beij. dorp, Ned. Donaukreits, met 700 inw.

NIEDERANTVEN, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, dat met Oberantven, Ernster, Hostert, Senningen en Rameldange, eene gemeente van 1700 inw. uitmaakt, en papiermolens heeft.

NIEDERBETSCHDORF, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, met 810 inw.

NIEDERBIBER, Pruis. dorpje, regdst. Coblentz, kreits Neuwied, met 320 inw.

NIEDERBREISIG, Pruis. dorp, regdst. Coblentz, kr. Ahrweiler, met 800 inw.

NIEDERBREITBACH, Pruis. dorp, regdst. Coblentz, met 520 inw.

NIEDERBRONN, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn, met 1550 inw., smederijen, brouwerijen en zeepziederijen.

NIEDERBÜHL, Bad. dorp, Murgkreits.

NIEDERCASSEL, Pruis. dorp, regdst. Keulen, kreits Siegburg, met 560 inw.

NIEDERDOLLENDORF, zie Salzdahlum.

NIEDERDORF, DOLLENAVAS, Illyr. dorp, kreits Neustädtl.

NIEDERDORFELDEN, Keur-Hes. D., prov. Hanau.

NIEDERDORLA, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 950 inw.

NIEDERDREISBACH, Pruis. dorpje, regdst. Coblentz, met 150 inw.

NIEDER FLORSTADT, gr. hert. Hes. dorp, prov. Op. Hessen.

NIEDERGEBRA, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, kr. Nordhauzen, met 700 inw.

NIEDERHANNCHEN, Boh. dorp, kreits Bunzlau.

NIEDERHASZLACH, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, met 750 inw.; — *Oberhaszlach* heeft 150 inw.

NIEDERHAUSEN, Pruis. dorpje, regdst. Coblentz, met 330 herv. inw. 2. Bad. dorp, Treisamkreits, met 850 inw.

NIEDERHEMERN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met fabr.

NIEDERHONE, Keur-Hessisch dorp, prov. Ned. Hessen, met 700 inw.

NIEDERHONNEFELD, Pruis. dorpje, regdst. Coblentz, met 200 inw.

NIEDERINGELHEIM, gr. hert. Hes. vlek, prov. Rijn-Hessen, met 1360 inw.

NIEDERKIRCHEN, Beij. dorp, Rijnkreits; met 650 inw.

NIEDERKLINGENSPORN, Beij. dorp, Op. Mainkreits, landg. Neila.

NIEDERKREIBNITZ, Boh. stadje, kreits Klattau.

NIEDERKRUCHTEN, Pruis. marktvlek, regdst. Aken, met 3350 inw.

NIEDERLESCHEN, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Sprottau.

NIEDERLIBICH, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, met 140 huizen en fabr.

NIEDERNAU, Wurt. dorpje, Schwarzwald kreits, met 370 inw.

NIEDERNAUENDORF, zie Nauen.
NIEDERNAY, zie Ehenheim.
NIEDERNBERG, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 680 inw.
NIEDERNHALL, Wurt. stadje, Jaxtkreits, met 1500 inw. en zoutwerken.
NIEDEROHMEN, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Op. Hessen, met 750 inw.
NIEDEROLM of *Niederulm*, gr. hert. Hes. vlek, Rijnprov. met 700 inw.
NIEDERORSCHEL, Pruis. D., regdst. Erfurt, met 1340 inw.
NIEDERUNG, Pruis. kreits, regdst. Gumbinnen, op ruim 18 V. M., 28,580 inw. bevattende. Het is eene vruchtbare landstreek, tusschen de beide armen der Memel (Rusz en Gilge), oorspronkelijk moeras, en met dijken tegen de overstroomingen beschermd. Op sommige plaatsen is de grond te vet om tarw te telen, zoo dat men zich meest op de veeteelt heeft toegelegd. Hier vindt men het sterkste en grootste rundvee, de schoonste paarden, weinig hout, maar veel turf; terwijl de visscherij mede een goed bestaan oplevert. De hoofdpl. is het vlek Kaukelemen.
NIEDERWALD, Zwits.D., kant. Wallis.
NIEDORP (OUD en NIEUW), twee Nederl. dorpen in N. Holland, kwart. Alkmaar. Geboortepl. van den wis- en sterrekundigen DIRK REMBRANDT.
NIEFERN, Bad. dorp, Pfinz-en-Enzkreits, met 1030 inw. en wijnteelt.
NIEGOWIEC, Galic. D., kreits Bochnia.
NIEHORE, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, op eene hooge wierde.
NIEKLAN, Pool. D., waiw. Sandomir.
NIEKERNA, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met eene goede kerk en eenen vrij hoogen toren.
NIEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 2000 inw. 2. Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 200 inw. 3. Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 300 inw.
NIELE, N. Amer. dorp, prov. Ohio.
NIELLA, Sard. vlek in Piëmont, met 1600 inw.
NIELSTON, Schot. D., gr. Renfrew.
NIEMANDSVRIEND, Z. Holl. buurt, distr. Gorkum, bij Sliedrecht.
NIEMCZOW, Galic. D., kreits Zolkiew.
NIEMECZY-BROD, zie Brod.
NIEMEGK, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met 1540 inw., handwerken en fabr.
NIEMEN, groote Rus. riv., welke in het gouv. Kursk, uit de bosschen bij Kapislow ontspringt, het gouv. Grodno en het waiw. Augustowo doorloopt, en dan in Pruissen komt, alwaar zij den naam van Memel aanneemt. Zie verder Memel.
NIEMES, Boh. dorp, kreits Bunzlau.
NIEMETZKI GRAD, zie Grätz, No. 1.
NIEMETZSCHIK, Rus. stadje, gouv. Wilna.
NIEMIROW, Rus. stadje, gouv. Podolië, aan den grooten weg naar Cherson, met 1960 inw. en fabr. 2. Rus. stadje, prov. Bialystock, met 300 inw. en een tolkantoor. 40. 48. L. 52. 16. N. B. 3. Galicisch dorp, kreits Zolkiew.
NIEMODIN, zie Falkenberg.
NIEMSHOHE, Han. dorp, vorst. Osnabrug, met 600 inw.
NIEMTSCHÜTZ, Morav. dorp, kreits Prerau, met 1020 inw.
NIENBORG, Pruis. D., regdst. Munster.
NIENBURG, Han. stadje, hoofdstad van het gr. Hoya, aan de Weser, met regerings-collegiën, met overblijfsels van vestingwerken, die nu weder verbeterd worden; 4 poorten, een hospitaal, een tuchthuis, eene latijnsche school en 3450 inw., die linnenweverij, azijnmakerij, hout- en turf handel, tabaksbouw en handwerken hebben, en verder van den doortogt bestaan. 26. 51. L. 52. 39. N. B. 2. Ambt in hetzelfde gr., aan de Weser, met 6,250 inw.
NIENDORF, Deen. dorp in Lauenburg. 2. Deen. dorp, gr. Penneberg.
NIENKERK, Pruis. dorp, regdst. Kleef, met 1100 inw.
NIENKERKEN, Deen. D., hert. Sleeswijk.
NIENKOP, Han. ger., hert. Bremen.
NIENOVER, Han. ambt en dorp, vorst. Göttingen
NIENRADE, zie Neuenrade.
NIENSTETTEN, Deen. D., gr. Pinöen.
NIENTHA-PIRA, riv. in de Chin. prov. Mukden.
NIEPART, Pruis. dorp, regdst. Posen.
NIEPER, zie Dnieper.
NIEPOLOMICE, Galic. D., kr. Bochnia.
NIEPPE, Fr. riv., dep. van 't Noorden.
NIERENSTEIN, gr. hert. Hes. vlek, Rijnprov., met 1500 inw.
NIERI, bergrug in Egypte. 2. Afr. meer in Senegambië.
NIERS, Ier. riv., gr. Waterford, die 2 mijlen Z. W. van Clonmell in de Suire valt. 2. Tak van de Maas in de Nederl. prov. Limburg, bij Gennep.
NIERSBACH, Pruis. D., regdst. Trier.
NIERSE, Pruis. riv., prov. Gulik, Kleef en Berg, die bij Wandelen, tusschen Odenkirchen en Gladbach, ontspringt, en beneden Gennep in de Maas valt.
NIERSEN, Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, bij Vaassen.
NIESKY, Pruis. D., regdst. Liegnitz.
NIESMENAU, Pruis. dorp, regdst. Frank-

Frankfort, kreits Sorau.

NIESUCHATSI, Rus. stad, gouv. Volhynië.

NIESWICZ, Rus. stadje, gouv. Minsk.

NIESZAWA, Pool. stad, waiw. Kalisch.

NIESZNIOW, Galicische stad aan den Dniester, met ijzersteengroeven.

NIESZWICZ, Rus. stadje, gouv. Minsk, aan de Uscha, met 1600 inw.

NIEUCAPELLE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, met 600 inw.

NIEUIL, Fr. dorp, dep. Neder Charente, met 1250 inw. 2. N. *les Saintes*, Fr. stadje, dep. Neder Charente, met 2000 inw. 3. N. *Le Veroul*, Fr. stadje, dep. Ned. Charente, met 1800 inw.

NIEUKERKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 2600 inw. 2. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 1800 inw.

NIEULET, Fr. sterkte bij Calais, ter verdediging der sluis, bij dezelve gelegen.

NIEU MUNSTER, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge; 250 inw.

NIEUW BEERTA of *Beester Hamrik*, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Winschoten, met schoone boerderijen.

NIEUW BEIJERLAND, Nederl. heerl. in Z. Holland, distr. Dordrecht, aan het Spuiwater, dat dezen polder van het land van Putten scheidt. 2. Dorp in genoemde heerlijkheid, met 900 inw., schoone beplantingen, heerlijke wandelingen, weiden, koren- en vlaslanden.

NIEUW BRITTANJE, voorname groep Austr. eil., tusschen Nieuw Guinea en de Salomons eil., vóór de ontdekking van de straat van Dampier, door de Nederlandsche reizigers, voor een deel van Nieuw Guinea gehouden, en waarbij de latere, vooral Engelsche aardrijkskundigen, zoo als: HEATHER, ARROWSMITH, enz., behalve Nieuw Ierland en Nieuw Hanover (van LE MAIRE en SCHOUTEN), nog een aantal andere ontdekkingen onzer zeelieden rekenen, als: de Admiraliteits, de Vijf-en-twintig, Visschers, Nys, Koen's, St. Jans, Verraders, Schoutens, het Brandend eil., den Brandenden berg, Groene eil., enz., gelijk ook het Schaakbord, la Boudeuse, de Lage eilanden, en nog vele andere kleinere; schoon KRUSENSTERN Nieuw Ierland en de Admiraliteits eil., als bijzondere groepen aanmerkt. Volgens de eersten is zij bepaald tusschen 2. en 6. 30. Z. B. en 164. 16. en 171. 46. L. Na LE MAIRE, SCHOUTEN, DAMPIER en ROGGEVEEN, hebben wij de nadere kennis dezer eil. aan CARTERET, BOUGAINVILLE, HUNTER en D'ENTRECASTEAUX te danken (Men zie verder de bijzondere art.). 2. Een der grootste eil. van voorn. archipel, door sommigen, ter onderscheiding van de geheele groep, met den Engelschen naam van *New Brittain* genoemd. De Z. kust, die zich van kaap Oxford tot kaap Anna uitstrekt, ligt tusschen 5. 25. en 6. 45. Z. B. en 166. 10. en 169. 51. L. en is meer dan 80 mijlen lang; terwijl in deszelfs midden de door DAMPIER ontdekte haven Port Montagne, op 6. 10. Z. B. gevonden wordt, welks omtrek bezet is met bergen, die digt met hout bewassen zijn, en door schoone dalen en beken doorsneden worden. In de dalen is eene geelachtige aarde, die hooger op, donker bruin is, en hoewel niet dik op den rotsachtigen grond liggende, echter zeer geschikt tot bebouwing schijnt te zijn. DAMPIER zag er behalve gember, yams en kokosnoten, eene menigte boomen, die hij niet kende, alsmede varkens, honden, duiven, papegaaijen, kakketoes, enz.; terwijl de zee van visch wemelde. De bewoners werden door DAMPIER als oorlogzuchtig, wantrouwend en stout, zwart, sterk en welgemaakt, opgegeven. De mannen hadden bont gekleurde vederen om het hoofd, en droegen lansen; terwijl de vrouwen ongekleed waren, en slechts groene takken aan eenen draad gebonden, ter bedekking der schaamdeelen, hadden. Zij droegen korven met yams; terwijl de mannen ledig daar heen gingen. ROGGEVEEN zegt, dat de bergen met schoone boomen bezet, een aangenaam gezigt opleverden, het land hem vruchtbaar toescheen, en de inw. gul, vlug, levendig en vrijmoedig waren, en zich zeer goed van hunne wapens wisten te bedienen; terwijl hij meende, dat de Europeanen hier schatten aan planten, zoowel als aan mineralen zouden vinden. D'ENTRECASTEAUX heeft dit eil. slechts van verre gezien. Bij kaap Gloucester, waar hij het digtst bij het land kwam, had het een goed aanzien, en scheen het zeer bevolkt. Verder vindt men hier de kapen Gouffre en Raoul. Ten W. van kaap Gloucester zag D'ENTRECASTEAUX een klein eil., met eenen rookenden vulkaan, dat ook reeds door DAMPIER gezien was. 3. Onder dezen naam verstaan de Engelschen de landen aan de Hudson's baai, en verdeelen die dan in Labrador, Nieuw Zuid- en Nieuw Noord Wallis. Daar echter Labrador niet gelijk de andere onder het gouv. Quebec, maar onder Newfoundland behoort, dunkt het ons deze beide Wallis, op het voetspoor van anderen, onder den naam van Nieuw Wal-

Wallis te moeten betrekken, en afzonderlijk te behandelen. Men zie dus de art. Labrador, Nieuw Wallis, Nieuw Noord Wallis en Nieuw Zuid Wallis.

NIEUWBURG, Nederl. eil., bij het O. Ind. eil. Java.

NIEUWE DIEP, tegenwoordig *Willemsoord*, vermaarde Nederl. kunsthaven, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, in de nabijheid van Huisduinen en de Helder, alwaar alle schepen, die de reede van Texel aandoen, bij storm of ijsgang, eene veilige legplaats kunnen vinden, en welke thans van te meer gewigt is, daar het vaarwater naar de vorige legplaats van 's rijks en andere schepen, het *Oudeveer*, ondieper wordende, ter berging voor ijsgang, niet meer bruikbaar is.

Voor eene halve eeuw was het tegenwoordige Nieuwe Diep eene slenk der voormalige Koegrassen, alwaar zich bij stormweder, ter naauwernood, eenige liggers of visschers schuiten konden bergen, en het is alleen aan het bestuur van Zijne Excellentie den tegenwoordigen minister van marine VAN DER HOOP, en aan het toevoorzigt van kundige zeeofficieren, als van den vice-admiraal *grave* VAN BYLAND HALT, en wijlen den schout bij nacht WILLIAM MAY, dat men deze waarlijk groote en nuttige onderneming te danken heeft; daar zij door het aanleggen van eenen steenen dam, het afloopende water der Koegrassen eene schuring gaven, waardoor, in weinige jaren, de diepte dermate toenam, dat men er reeds in 1784 schepen in zekerheid kon bergen, en welke diepte van jaar tot jaar toenemende, eerlang aan alle schepen, die de reede van Texel bezoeken, tot eene veilige legplaats kan verstrekken.

NAPOLEON, onder zijn bestuur, het *Nieuwe Diep* bezoekende, liet tegenover den voorheen gemaakten steenen dam, eenen dijk aanleggen, die in 1816 voltooid werd, en langs welken de schepen gemeerd wordende, voor alle gevaar van ijsgang bevrijd kunnen liggen. Hij had het voornemen hier een maritiem etablissement van den eersten rang op te rigten, en eene stad te stichten, die naar hem genoemd zoude worden, waartoe de plaats reeds was afgebakend, en met groote kosten verscheidene forten gebouwd waren, om deze werken en de reede van Texel te dekken. Deze werden echter naderhand onvoldoende bevonden, en een derzelve dient thans tot voetstuk van het kunstlicht, dat voor de schepen, die Texel aandoen, is opgerigt, en op de *Breeveertien* reeds zigtbaar is.

Na de gelukkige omwenteling heeft Zijne Majesteit de koning onophoudelijk tot de uitbreiding van dit etablissement medegewerkt, hetzelve herhaalde malen in persoon bezocht, en de werkzaamheden gewijzigd. Een bassin of nat dok voor 12 linieschepen, een droog dok, om dezelve te repareren, en eene ruime koopvaardijhaven, die, wat de veiligheid betreft, door geene andere overtroffen wordt, zijn reeds de vruchten van die zorgen, welke weldra door de noodige gebouwen zullen gevolgd worden; waardoor deze aanleg een der beste van N. Europa zal worden; terwijl hiertoe ook niet weinig de stoute onderneming van het kanaal van Amsterdam zal bijdragen.

Een voornaam beletsel voor de scheepvaart uit het Nieuwe Diep is, dat de schepen met harde O. winden hetzelve niet kunnen uitzeilen; dan ook dit zal door den tijd kunnen verholpen worden, door den steenen dam langs den Zuidwal te verlengen; wanneer alle schepen, zelfs bij harde O. winden, de Noordzee zouden kunnen bereiken. Eene andere zwarigheid echter, die misschien niet zoo gemakkelijk zal kunnen worden te bovengekomen, is de ondiepte eener bank in het Schulpegat, *de Drempel* genoemd, waarover onze linieschepen niet dan met gunstige getijen kunnen heenvaren. Reeds voor lang hebben kundige Nederlanders middelen gezocht om deze smalle, doch harde bank, meestal uit zeeschelpen gevormd, te verdiepen, en ofschoon zulks tot heden toe niet is gelukt, mag men echter hopen, dat, of door kunst, of wel eens door natuurlijke oorzaken, die zoo dikwerf onze zeegaten deden veranderen, hierin verandering zal komen, waardoor wij dan ook in staat zouden zijn, om schepen van grooter charter dan tegenwoordig, te kunnen bouwen.

NIEUWE HOORN, Nederl. dorp, prov. Holland, Zuid. ged., distr. Briel.

NIEUWEJAARS EIL, Austr. eil. in de Bass straat, bij van Diemens eil., ten N. W. van Kaap eil. 2. Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland op 150. 50. L. en 10. 55. Z. B. 3. Eil. bij het Staten eil., ten Z. van Amerika. 4. Eil. in de Stille Z. zee, door KOTZEBUE, den 1 Januarij 1817, ontdekt; 3 mijlen lang en ¾ breed, op 206. 51. L. en 10. 8. Z. B.

NIEUWEJAARS HAVEN, Z. Amer. haven op het Staten eil., op 313. 49. L.

L. en 54. 48. Z. B.

NIEUWENDAM, Nederl. dorp in N. Holland, met eene vrij ruime haven, scheepstimmerwerven, pel-, kruid- en schelpzandmolens en eene traankokerij.

NIEUWENHAGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht; 860 inw.

NIEUWENHOVEN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 400 inw.

NIEUWEN RHODE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 600 inw.

NIEUWE PHILIPPIJNEN, zie Carolinen.

NIEUWERBRUG, Nederl. buurt in Z. Holland, bij Woerden.

NIEUWERKERK *in Schouwen*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, op het eil. Schouwen, thans zonder kerk. 2. N. *in Duiveland*, D. als boven, eil. Duiveland, niet onbevallig, aan den doortogt van Zierikzee naar Bruinisse. 3. N. *Aan den Yssel*, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Rotterdam, welgebouwd, met eene kerk, 1340 inw., die vele uitgeveende plassen, welke nu weder uitgemalen worden, en verscheidene steenplaatsen hebben. Men kan het als eene plaats van uitspanning voor de Rotterdammers beschouwen.

NIEUWERKERKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 1950 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 460 inw.

NIEUWERSLUIS, Nederl. vesting, prov. Utrecht, aan de Vecht en de sluis naar den krommen Amstel, onder Loenen behoorende.

NIEUWERSCHANS, ook wel *Lange Akkerschans*, Nederl. vesting, prov. Groningen, arr. Winschoten, op de grenzen van O. Vriesland, zijnde een vijfhoek, met wallen en grachten omgeven. Zij zal verbeterd en vergroot worden.

NIEUW ERVE, Nederl. buurt, prov. Zeeland, distr. Middelburg, onder de gemeente Ritthem behoorende.

NIEUWE SCHILT, buurt op het N. Hollandsche eil. Texel.

NIEUWE TONGE, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Briel, met 774 inw.

NIEUW FRANKRIJK, zie Canada.

NIEUW GEORGIË, zie Georgië en Salomons eil.

NIEUW GRANADA, Spaan. onderkoningrijk in Z. Amer. (waarvan het het Noordelijkste deel uitmaakt), voorheen Nieuw Kastilië genoemd, een gedeelte van het voormalige Terra Firma, tusschen de Caraïbische zee, den Atlantischen Oceaan, Hollandsch Guiana, Peru, Brazilië en de Stille Zuidzee, of tusschen 6. Z. B. en 12. 15. N. B. gelegen, en 65,000 V.M. bevattende. Een groot deel des lands, vooral ten W., is door de Cordillera's en eenige takken derzelve bezet, waarvan sommige hooge sneeuwbergen, andere vulkanen, of met bosschen bezet zijn. Sommige toppen bereiken eene ontzagverwekkende hoogte; andere werpen slik, en de *Premodilla* zelfs visschen uit. De hoogste bergen zijn: de Chimborasso, de Antisana, de vulkaan Cotopaxi, de Pichincha, de Sierra Nevada de Merida, de Sierra Cayambeorcou, en de Silla de Caraccas. De meeste bergen bestaan uit gneis, lei en glimmer. Onder de mindere bergen, bij het zoogenoemde meer Parima, is ook een vulkaan, de prachtige Duida. De voorn. golven zijn: die van Panama, van Dariën, van Venezuëla, van Bonaventura, van Guayaquil, de Seno, del Choco, de Morosquillo en Paria. Tot de grootste riv. behooren: de Maranhon of riv. der Amazonen, met de Ucayale, Napo, Iga-Parana, Yupura, Rio Negro (met de Cassiquari, Rio Branco en Parima), de Idavarry, Yutai, Yurbi, Chivara, Madeira, Topayosu, Xingu, Toccantines, enz.; de Orinoco, met wel 50 kleine riv.; de Magdalena, de Cauca, Mela, Apure, Putumayo, Napo, Piquena, Tigre, Guallaga, Kachipur, Kamopi, Oyapok, Essequebo, Cujuni, Caroni, enz. Onder de meren zijn de grootste: het meer van Maracaïbo, van Zapatosa, Valencia en de moeras Parima. De voornaamste kapen zijn: Coriëntes, St. Francisco, St. Lorenzo, St. Helena, Blanco, de Passado, Monte Christi, ten W.; de Zampa, de la Aguja, de la Vela, Falso, Hicacos, Draya, Megillones, ten N.; de la Galera en Parima, enz. ten O.; terwijl hierbij het schiereil. St. Anna, de eil. Oruba, Orubilla, de Buon Ayre, de Rocca, Horchilla, Blanca, Tortuosa, Margarita, St. Trinidad, enz. ten N.; verder de Parel eil., de las Palmas, el Reposo Puna en St. Clara behooren. Straten zijn voornamelijk die van het meer Maracaïbo en die tusschen het eil. Trinidad en Cumana.

De lucht is hier, uit hoofde van de ligging, zeer heet, en door de menigte bosschen en riv., vochtig en dikwerf ongezond. Er zijn veel onweders; doch de prov. Quito heeft eene zachte, aangename en gezonde luchtsgesteldheid. De lange regentijd duurt van April tot Julij; de beste tijd is in December en Januarij: voor het overige is het hier al-

altijd lente en zomer. De grond is in het binnenland en aan de riv. zeer vruchtbaar, en tot aan de toppen der heuvels beplant; maar aan de kusten zandig en moerassig. In het gebergte zijn vele bosschen, doch ook vruchtbare dalen. Bij de Orinoco echter, waar men wel 20 dagen reizen kan, zonder iets anders dan bosch en woestijnen te zien, is het land woest, en vol schadelijke insecten. *Lanos* of *Pampas* zijn groote vlakten, die in den regentijd overstroomd worden, en deze beslaan wel eene oppervlakte van 12,000 V. M. De voornaamste producten zijn, uit het plantenrijk: de kostbaarste houtsoorten voor fijne meubelen, goed timmerhout, balsemboomen, sassefras, tamarinde, ebben-, braziliën- en ander hout, palm-, ceder- en katoenboomen, cassia, vanille, katoen, tabak, apothekerswaren, maïs, rijst, koffij, suiker en alle soorten van zuidvruchten, *dividivi* (eene soort van galnoten), dadels, indigo, peper, gember, patatten, ananassen, druiven, meloenen, aloë, kina, madi, storax, zoethout, sassaparille, cochenille, koka, vijgen en *arrakatscha*, waaruit brood, gebak en brandewijn gemaakt wordt. Uit het dierenrijk: apen, meerkatten, tijgers, luipaarden, buffels, wilde zwijnen, vossen, bijna alle Eur. wilde en tamme dieren, herten, konijnen, eekhorens, de schoonste vogels, b. v. de toekan, de overgroote condor, enz. Veel visch, waaronder ook beefälen en mantelvisch: schildpadden, parelmosselen, purperslangen, krokodillen of kaaimans, ratelen andere slangen, hagedissen, scorpioenen, schoone kapellen, schadelijke insecten, als: muskieten, groote spinnen, enz. Uit het delfstoffelijk rijk: smaragden, amethysten en andere edelgesteenten, platina, goud en stofgoud in overvloed, zilver, koper, marmer, gips, serpentijnsteen, zwavel, steenzout, benevens heete en gezondheidsbronnen. De fabr. zijn nog gering, en bepalen zich tot het noodigste; eenige branderijen, fabr. van suiker, van *goarapo* (eenen bedwelmenden drank), van tabak, enz. De uitvoer bestaat in de meeste voortbr., vooral: paarlen, cacao, hertenvellen, katoen, koffij, enz., waarvoor dan Eur. waren ingevoerd worden. De handel met het moederland heeft echter, sedert de onlusten, veel geleden; doch zal mogelijk, nu de havens vrijgesteld zijn, wel spoedig herleven. Kunsten en wetenschappen waren er tot nu toe weinig in achting; de scholen bijna niets, en men geloofde het zelfs strijdig met de welvoegelijkheid, zich hiermede, of met de opvoeding en den landbouw bezig te houden; ook hierin hoopt men dus op verbetering. De inw. zijn Spanjaarden, die zeer op pracht, versierselen, maaltijden, en al wat weelde heet, gesteld zijn, en hunne slaven hard behandelen. Verder in de binnenlanden Indianen in onderscheidene stammen, als: Ottomachiërs, Guayano's, Goahiro's, Saliven, Caberres, Achaguas, Aroacas, Maypuren, Guipunarijers, Bagueren, Caraïben, enz., terwijl men hier ook Albino's, Kakkerlakken of krijtwitte menschen vindt. Het land wordt door eenen onderkoning bestuurd, die de hoogste magt in burgerlijke en militaire zaken in handen heeft, en bijna koninklijke eer geniet; verder waren de hooge ambtenaren even als in Spanje. Voor de policie waren de *Cabildo's*, waaronder de *Alkaldes* en *Regidores* of vrederegters en gemeenteraden stonden. De hooge regtspleging behoorde aan de *Audiencias*. De heerschende en eenige godsdienst was de roomsche; terwijl er vele zendelingen waren, om ook de Indianen te bekeeren. Van de nieuwere inrigting, waardoor het land tot de republiek Columbia is overgegaan, kunnen wij nog niet spreken. Het land werd verdeeld in het eigenlijke koningrijk Nieuw Granada, het generaal-kapiteinschap Caraccas en de prov. Quito. 2. *Eigenlijk* N., ook wel Terra Firma genoemd, tusschen de Caraïbische zee, Guiana, Nieuw Spanje, of de landëngte van Dariën, Peru en Brazilië, door eenen tak der Cordilleras de los Andes bedekt, 150 mijlen lang, maar op de landëngte niet meer dan 10 mijlen breed, anders bijna gelijk aan de lengte, met eene warme en vochtige lucht, en 8 maanden regentijd. De voortbr. zijn: goud, zilver, platina en smaragden. De vruchtbaarste heuvels en dalen geven koren, zuidvruchten, kaneel, amandelen, muskaatnoten, kruiderijen, enz. De riv. zijn: de Orinoco, de Magdalena, met de Rio Bogota, de Cauca, Catacumbo, Putumajo en Caqueta, Guaviare, Cassanare, Sarare, Apure, enz. Men telt er 600,000 inw., en het land was in 8 prov., Panama of Dariën, Carthagena, Choco, St. Martha, Rio de la Hacha, Popayan, Nieuw Granada en Antioquia verdeeld. 3. Prov. in voorn. rijk, ten W. van den Orinoco, bergachtig, met eene gematigde luchtsgesteldheid, de voornaamste platina

tina groeven, en vele edele metalen en kostbare gesteenten. Hier wonen de Maypuren, Daguerers, Guajibers, Achaguers, Poigraven, enz. De hoofdstad, en tevens die van het geheele land, is Santa Fé de Bogota.

NIEUW GUERNSEY, zie Egmonds eil.

NIEUW HELLEVOET, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Briel. met ongeveer 350 inw. Oud Hellevoet is een polder, die iets meer landwaarts in ligt.

NIEUW HUIZUM of *Nyehuis*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, kwart. Sneek.

NIEUW IERLAND, Austr. eil. tot den Archipel van Nieuw Brittanje behoorende (door KRUSENSTERN met de omliggende eil., als eene afzonderlijke groep beschouwd), door SCHOUTEN en LE MAIRE in 1617 ontdekt, die hetzelve even als TASMAN in 1642, voor een deel van Nieuw Guinea aanzagen, gelijk men het, na de ontdekking der straat van Dampier, tot Nieuw Brittanje bragt, tot dat in 1767, CARTERET het als een afzonderlijk eil. deed kennen. DAMPIER, die zeker de O. kust bezocht, beschrijft het land als hoog en bergachtig, vol schoone, groene boomen, aan de zijden der bergen, met beplantingen en stukken bouwland. In de Slingers baai zag hij wel 600 wilden bij elkander, steenen naar de Engelschen slingerende. D'ENTRECASTEAUX vond bij de haven Carteret (die door het Kokos eil. en het eil. Leigh, tegen alle winden beschermd wordt), veel goed en helder water, en hout in overvloed, met welk laatste echter vele schadelijke insecten aan wal gebragt worden. De omtrek had ook bergen met digte bosschen bezet, en men vond er kokos-, palm-, muskaat-, aloë- en andere boomen: suikerriet, peper, sago en verscheidene andere specerijen. In de bosschen waren tortelduiven, papegaaijen en vele nog onbekende vogels; terwijl CARTERET, zoowel als BOUGAINVILLE, van eenen grooten zwarten vogel, die blafte als een hond, spreekt. Ook beschrijft BOUGAINVILLE eene zeer schoone soort van duiven, en vond bijzonder BILLARDIÈRE hier de fraaiste insecten, amphibiën, slakken, visschen, enz. Schoon deze reizigers slechts sporen van bewoners, maar geene menschen zagen, verhalen SCHOUTEN en LE MAIRE, dat de inw. neus en ooren doorboord, en met sieraden behangen hadden; dat zij verder eenen tamelijken baard, kort, kroes, maar niet volkomen wollig haar hadden; sterk, welgemaakt en oorlogzuchtig waren, en bijna geheel naakt liepen; zoo dat zelfs slechts weinigen de schaamdeelen met bladen van boomen bedekten. Zij droegen mutsen van boomschors, en sommigen hadden eene mand op zijde, waarin zij kalk droegen, om den pignang, dien zij eten, mede te bestrooijen. Hunnen eerbied betoonden zij door het ontblooten van het hoofd, en dit met de handen of groene bladen te bedekken. Hunne wapens waren slingers, lansen, knodsen en houten sabels. Zij hadden lange, smalle kano's, die echter goed gemaakt waren, en wel 30 roeijers konden bevatten. CARTERET, schoon niet aan land geweest zijnde, ontmoette echter eene boot met inw., met welke hij in gesprek trad. Zij waren zeer op het ijzer gesteld, zwart en met wollig haar, dat wit gepoederd was, zonder platte neuzen of dikke lippen, geheel naakt, met vederen achter de ooren, en met pieken en knodsen gewapend. Men vindt er kaap St. George, de haven Praslin of Gowers Harbour, het eil Wallis en de golf der Engelschen. Kaap St. George ligt op 170. 29. L. 4. 54. Z. B.

NIEUW KASTILIË, zie de prov. Madrid, Toledo, Guadalaxara, Cuenca en la Mancha.

NIEUWKERK of *Nykerk op de Veluwe*, Nederl. stadje, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, 2 uren van Amersfoort, voorheen met drie, thans zonder poorten, doch vrij wel gebouwd; met eene goede haven, die door een ruim kanaal, dat een half uur lang is, gemeenschap heeft met de Zuider zee. Er is eene schoone hervormde kerk, met eenen nieuw gebouwden toren en een net gewerkt klokkenspel, eene fraaije nieuw gebouwde roomsche kerk, 2 synagogen, een weeshuis, eenige fondsen ter ondersteuning van noodlijdenden, goede inrigtingen voor het onderwijs, en 3,930 inw., die meestal van den tabaksbouw, gelijk ook van de veeteelt en den handel in brandhout bestaan. 2. Aanzienlijk Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, alwaar de schoolonderwijzer en geschiedschrijver FOKKE SJOERDS gewoond heeft.

NIEUWKOOP, Nederl. dorp in Z. Holland, met een gedeelte van Naarden, eene heerl. uitmakende, en 700 inw. bevattende. Er is eene hervormde, eene roomsche en eene remonstrantsche kerk, een raadhuis, enz.

NIEUWKUYK, Nederl. dorp, prov.

N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met de buurt Onzen Oord, 950 zielen

NIEUWLAND, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, het eenigste dorp op het eil. St. Joostland. 2. Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, ook *Nieland* en *Nouland* genoemd, met eene fraaije hervormde en roomsche kerk, 2 jaarmarkten en 780 inw. 3. Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Gorkum, ook *Nouland* en *Nyland* genoemd, met 300 inw. 4. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, grietenij Wimbritseradeel.

NIEUW NOORD WALLIS, deel der Eng. N. Amer. prov. Nieuw Wallis, gouv. Quebec, tusschen de Churchill, het Hertenmeer, de uitwatering der Wollastone en eene bergketen, die van het meer Wollastone naar Chesterfields-Inlet loopt, een woest, koud en eenzaam land, vol meren, en bijna overal met mos bedekt, slechts door Eskimo's, en ten W. door Indianen bewoond. Zie verder Nieuw Wallis.

NIEUW OOSTDIJK, Nederl. polder op het Z. Hollandsche eil. West Voorn of Goedereede.

NIEUW ORLEANS, zie Louisiana. No. 2. 2. Hoofdstad der geheele N. Amer. prov. Louisiana, vergaderplaats van alle prov. staten en collegiën, op een eil., in den mond van den Mississippi, aan den O. oever van deze riv., lager dan het water, waarom zij door kostbare dijken, voor overstrooming moet beschermd worden. Zij heeft door het kanaal Carondelet en de riv. St. John, met het meer Pontchartrain gemeenschap, is zeer regelmatig gebouwd, met straten, die 40 voeten breed zijn, en elkander regthoekig doorsnijden, en waarvan echter al de voetpaden geplaveid zijn. De stad, die gebrek aan drinkwater heeft, ligt allergunstigst voor den handel; doch onder eene ongezonde lucht. De voornaamste opene plaats is de zoogenoemde wapenplaats, waarop de parade gehouden wordt. Van de gebouwen verdienen genoemd te worden: het statenhuis, het paleis van den gouverneur (de stad is bestemd, om de voornaamste van het geheele binnenland te worden), het algemeen tuighuis, het tolhuis voor de Republiek, een regthuis, 5 roomsche, 2 protest. kerken, het klooster met een vrouwelijk instituut van opvoeding, het roomsche collegie, het hospitaal, een weeshuis voor meisjes, twee schouwburgen, enz. Er is weinig lust voor de kunsten en wetenschappen, en nu eerst zijn er lagere scholen opgerigt. Er is een bijbelgenootschap en een genootschap ter verspreiding van nuttige kundigheden. Men telt er met de voorsteden en de wijk der Negers, 27,200 inw., waaronder ruim 7000 slaven; de overige, meestal van Fransche afkomst, hebben nog de Fransche taal en zeden, zoodat hier het grootste zedebederf der Rep. bestaat. Alle inw. bestaan van den handel, waardoor er naauwelijks de noodzakelijkste handwerksliedeu te vinden zijn. Nieuw Orleans is de stapelplaats van den Mississippi. De uitvoer van eigene en vreemde waren, wordt, door elkander, jaarlijks op 25 à 30 millioenen guldens gerekend. Men heeft hier 5 banken, en vescheidene assurantie-gezelschappen. Meer dan 50 stoombooten bevorderen den handel op de riv. 287. 39. L. en 20. 57. N. B. De stad is aan de eene zijde door eene moeras, aan de andere door de riv. gedekt; terwijl aan het meer Pontchartrain, het fort St. John, aan den Mississippi, het fort Leon, en aan de uitwatering van het genoemde meer, eene sterke batterij gevonden wordt. Te vergeefs beproefden de Engelschen, in 1815, haar in te nemen.

NIEUWPOORT, zeer sterk Nederl. stadje, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, kunnende rondom in het water gezet worden, aan den mond der Yzer, en door kanalen, met Brugge, Veurne, Dixmuyden en Iperen gemeenschap hebbende. Zij is slecht gebouwd en zeer ongezond, heeft eene schoone kerk, een hospitaal, een weeshuis, eene haven voor visschers schuiten, die op eenen arm der zee, 4,800 voeten lang, uitkomt, en 2600 inw., die van de haring- en kabeljaauwvangst en andere visscherij bestaan, en touwbanen hebben (Slag van 1600). 20. 25. L. en 51. 8. N. B. 2. Nederl. stadje in Z. Holland, distr. Gorkum, het eenigste stadje van den Alblasserwaard, aan de Lek, tegenöver Schoonhoven, veel vervallen, zoodat het slechts 400 inw. bevat, die van het maken van hoepels bestaan. Het is nu met Groot-Ammers verëenigd.

NIEUW PORTLAND, N. Amer. dorp, prov. Maine, met 450 inw.

NIEUWRODE, zie Nieuwen Rhode.

NIEUW SCHOTLAND, Eng. gouv. in N. Amerika, uit een schiereil. bestaande, om de eer van welks ontdekking (die mogelijk wel aan de Groenlanders toekomt), en het regt van welks bezit, de Engelschen en Franschen langen tijd, en herhaalde malen, gestreden hebben, tot het bij den vrede van Utrecht aan

de Engelschen werd afgestaan, die echter eigenlijk eerst na 1748, uitlovingen ter bevolking van hetzelve deden, waarna de naam van Arcadië, dien de Franschen aan hetzelve gegeven hadden, geheel verloren is geraakt. Het schiereil. ligt tusschen het Roode meer, de golf van Lourenz, de Gut van Canso, de Fundy baai, Nieuw Brunswijk en den Atl. Oceaan, of tusschen 311. 40. en 316. 45. L. en 43. 23. en 45. 59. N. B. en bevat, met de omliggende eil., op 675 V. M. 110,000 inw. Het land, dat door eene landëngte van circa $4\frac{1}{2}$ mijl breed, met het vasteland gemeenschap heeft, is vol bosschen, en deels met bergen en heuvels bedekt. Langs de kusten vindt men vele inhammen, ijsselijke klippen en brandingen. De grond aan 't strand is zachter; doch in het midden en ten Z. W. beter. De bergen komen over de landengte uit Nieuw Brunswijk, verspreiden hier verscheidene takken, die ten N. met kaap Louis en Canso, ten Z. O. met Owls en Beaverhead in zee eindigen. Tot dezelve behooren: de Ardoise-hills, en in het Z. is de Hespotagan of Aspotageon. Het Roode meer, de golf van Lourenz, de Antigoniche en Chebaducto baaijen bespoelen het land ten N. W., waar men de kaap Canso en de eil. Fox, Durels en Cranberry vindt. Aan de Z. O. kust heeft men de kapen White point, Martingo en Torbay, en de eil. White head, Country Harbour, de groep Mocodomo, Franklands Harbour met Liscomb en de White Islands; Beaver Harbour, de baai der Ontelbare eil. (*Bay of all Isles*), met Popeshead en Owlshead; de Schebuchi Harbour met Schebuchi head, en de kapen Sambre en Rage, de Prospect-, Mahony-, en Mirlegush bay Port Rossignol, Bearport, Rouway en nog vele meer. De Z. W. kaap is Kaap Sably. Hier vindt men tevens de visscherij op de banken, die in rijkdom weinig voor die van Newfoundland onderdoen; als: de Sablebank met het eil. Sable; de Brownsbank, de Middle- en Frenchmansbank. Aan de W. kust vindt men behalve de St. Marysbay, met de kapen Porcet en St. Mary, bijna geene inhammen, en aan de baai van Fundy is de haven van Annapolis, waarbij het eil. Royal Gut, het Bazon van Minas en de Chignecto baai. De riv. zijn menigvuldig, maar klein. De voorn. zijn: de Schubenaccadie met de Ushnuwagan, de Annapolis, de Pigaquid met de St. Croix, Kennetcook en Wemiguen; de Liverpool, de Pubincow, de Pugnico, de St. Marys, de Nyeganiche, de La Planche en de Misquash. De voorn. meren zijn die van Rossignol, Porter, Potowask of Chester en Shubenacadie. De luchtsgesteldheid is zachter dan in Nieuw Brunswijk; doch ruwer dan in de onder gelijke paralel liggende landen in Europa; echter is zij voor menschen en vee gezond. Schoon deels vrij goed bebouwd, ligt evenwel het grootste deel woest, en wel $\frac{3}{4}$ is met bosch bedekt. De landbouw neemt toe, en levert reeds meer dan genoeg koren, vooral tarw, rogge, gerst, haver, erwten, boonen, hennep en vlas; de tabak is er mislukt. Er zijn ook eenige boomvruchten; terwijl de bosschen vele soorten van hout, pik, terpentijn, harst en suiker uit den ahornboom voortbrengen. Onder de dieren zijn: wilde honden, graauwe vossen, linxen, Amer. ratten, eekhorens, wezels, marders, stinkdieren, reeën, hazen, bevers, otters, muskusratten en zeehonden. Onder de menigte van vogels telt men: arenden, valken, sperwers, uilen, raven, zwaluwen, spechten, fazanten, hoenders, zang- en zeevogels; ook zijn er vele slangen, muskieten en amphibiën. De veeteelt is er zeer aanzienlijk; men heeft er alle Eur. huisdieren overgebragt, maakt er boter en kaas, en vindt er ossen van 12 tot 1500 pond, zware varkens, vele schapen, tam gevogelte, enz. De voornaamste tak van bestaan is de visscherij; de rivieren en meren geven zalm, snoek, aal, steur, karpers; maar de zeevisscherij, in de groote (op stokvisch en makreelen) en de kleine (op schelvisch, haring, enz.) onderscheiden, is van het grootste gewigt, en maakt eenen aanzienlijken tak van handel met W. Indië en de N. Amer. Rep. uit. Uit het rijk der delfstoffen heeft men: koper, ijzer, vele steenkolen en gips, waarvan echter alleen het laatste gegraven wordt. Behalve eenige kleedingstoffen en linnen, komen de fabrijkwaren uit het moederland of de N. Amer. Rep. De eenigste fabr., die men er vindt, zijn zaag- en korenmolens. De uitvoer bepaalt zich voornamelijk tot hout, en verder meel, visch, gips, pelterijen, enz. Het land heeft goede baaijen en havens voor den zeehandel. De meeste inw. zijn van Eng. Amer. afkomst. Taal, kleeding, godsdienst en aanleg der steden, zijn alle Engelsch. Gastvrijheid is eene algemeene deugd. De Indianen van den stam der Algonkinen zullen nu nog een aantal van 1500 uitmaken, die zeer in be-

beschaving toenemen. Het bestuur des lands is in handen van eenen gouverneur, die in naam des konings, de uitvoerende magt in handen heeft, en in militaire zaken van den gouverneur van Quebec afhangt. Onder hem is een raad, die tevens het hooge geregtshof uitmaakt. De wetgevende magt is tusschen den gouverneur en eenen raad van volksvertegenwoordigers verdeeld, welke laatsten door de gr. en steden gekozen worden. Er gelden alleen Engelsche wetten. Het land is in 9 gr., en deze weder in *townships* verdeeld. Aan het hoofd van elk gr. is een *sheriff*, die het opperbestuur over de politie heeft. De inw. zijn van 16 tot 60 jaren, tot den militairen dienst verpligt. Het gouv. heeft provinciale en linietroepen en eenige schepen in de haven. De hoofdstad is Halifax.

NIEUW SCHEEMDA, zie Scheemda.

NIEUW SEGOVIË, Spaan. zeestad op 't Philipp. eil. Manilla, prov. Cagayan, met eenen bisschop en eene haven.

NIEUW SIBERIË, groep Rus. eil., uit 4 groote en verscheidene kleine bestaande, en in de IJszee, ten N. van Irkutsk en den mond van de Jena, tusschen 154. en 174. L. en 71. 30. en 76. 20. N. B. gelegen, en eene oppervlakte van ongeveer 1608 V. M. beslaande. Zij werden in het laatst der vorige eeuw door eenen jakuut, ETIRIKAN, het eerst gezien, door eenen koopman LACHOW, vervolgens door SANNIKOFF, nader bekend gemaakt, en na de ontdekking van het grootste, Nieuw Birda, naderhand door HEDENSTROM, Nieuw Siberië genoemd, welke naam eindelijk aan de geheele groep is gegeven. Deze op zulk eene hooge breedte gelegene eil., hebben met elkander veel overëenkomst, en er heerscht een lange winter, waarin de zon gedurende verscheidene maanden, niet zigtbaar is; terwijl de lange nacht slechts door de noorderlichten eenigzins wordt opgeklaard. De zomer, in welken de zon gedurende even zoo veel tijd zigtbaar blijft, doch weinig kracht uitoefent, is er kort. De koude, die nog door de ontzettende ijsvelden, welke de eil. omringen, en wanneer de zee opengaat, met verschrikkelijk geweld op de kusten aan stukken breken, vermeerderd wordt, is zeer streng. Al de eil. zijn met rotsen bedekt en omringd. De grond in de dalen is moerassig, en met ijs bezet; slechts mos, struiken en eenige beziën en uit het dierenrijk niet dan ijsbeeren, ijsvossen, rendieren, walrussen, zeehonden, walvisschen, enz. voortbrengende. Deze eil. zijn merkwaardig, om de menigvuldige beenderen en tanden van den manmouth, rhinoceros, buffel, enz., die men zoo op, als in den grond gevonden heeft; onder anderen ook klaauwen van eene el lang, die den nu niet meer bekenden vogel *rokt* zouden behoord hebben. Deze tanden en beenderen hebben de Russen het eerst naar deze eil. gelokt, wijl dit ivoor, dat hier schoon wit en geel gegraven wordt, en onder den naam van *Lachows-ivoor* bekend is, het eenigste voortbr. is, dat zij der Eur. hebzucht kunnen aanbieden. Ook jaagt men hier wel walrussen om de tanden. Inw. heeft men er niet gevonden. Van de door het gouvernement daarheen gezondene expeditiën, heeft men nog geen berigt. De voorn. eil. zijn: Nieuw Siberië, Fadeewskoi, Kotelnoi, Tschilkow, Stolbowoi of Pyleil, Maly en Atrikanskoi. 2. Het grootste, of volgens anderen, het kleinste der drie grootste eil., en tevens het Oostelijkste van genoemde groep, tusschen 167. 30. en 174. L. en 74. 25. en 75. 15. N. B., van eene onregelmatige gedaante, ten W. van het schiereil. Wiszkoi-Nosz uitloopende; ten O. is kaap Kammennoi; ten W. zijn eenige hooge bergen, en ten O. is de kust open. Er zijn ook verscheidene kleine riv., waarvan *de Hoop* de voornaamste is. Aan de oevers groeijen struiken. Ook vindt men er zeer veel ivoor en manmouth beenderen.

NIEUW SMYRNA, N. Amer. stad, in O. Florida.

NIEUW SPANJE, zie Spanje.

NIEUWSTAD, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond; 600 inw.

NIEUW TRIPOLI, zie Mistsie.

NIEUWVEEN, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam; 280 inw.

NIEUWVELD, gebergte aan de Z. kust van Afr., in het Kaapland.

NIEUW VICTORIA, O. Ind. fort, bij de stad en op 't eil. Amboina.

NIEUW VOSMAER, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda, op de Zeeuwsche grenzen, met 740 inw.

NIEUW WALLIS of *Westelijke landen van de Hudson's baai*, Eng. prov. in N. Amer., gouv. Quebec, ook wel *Westmain* of het Westelijk vasteland genoemd, het eerst door HUDSON, in dienst der Nederl. Comp. (zie Hudson's baai) ontdekt, en door BUTTON, JAMES, GILLAM en latere reizigers nader bezocht, tusschen Chesterfields-inlet, Welkom baai, Hudson's baai, La-

bra-

brador, Opper en Neder Canada en het Westelijk binnenland, of tusschen 47. 30. en 64. N. B. en 272. 30. en 303. L. gelegen, en eene oppervlakte van 23,500 V. M. beslaande. Het is een ruw en zeer woest land, ten Z. O. berg- en boschachtig, ten W. laag, vol moerassen en meren, welke laatste vooral in Nieuw Noord Wallis, door de menigvuldige riv., die van de bergen afkomen, gevormd worden, en in het binnenland eene verzameling van water vormen, die wel 3000 V. M. groot is. Op 258. L. en 52. 30. N. B. komt een tak van het Rotsgebergte, die zich op 54. N. B. in twee takken verdeelt. De eene, de Landshoogte genoemd, maakt de grenzen met het W. binnenland en de Canada's; de andere, die N. waarts loopt, met Noord Wallis. Zij zijn woest en onbewoond, en doen eenige riv. ontstaan, die in de Hudson's baai of in de meren uitloopen (Omtrent de Hudson's baai, door velen ook Hudson's zee genoemd, zie dat Art.). Zij ontvangt 4 riv., die waarschijnlijk het water der meren Napashish, Yathkied, Magnuse, en de meren ten W. naar zee brengen. Verder de Egg, Churchill of Missisippi, de Nelson, de Bevern, de Albani, de Moose, de Abitibbé, de W. riv. en de Hurriamaw. Zeker is er geen land, alwaar de riv. zoo zonderling door elkander slingeren. Bijna alle meren van dit waterrijk land hebben twee uitwateringen, en de riv. stroomen dikwerf in en digt bij elkander, zoodat zelfs zonder kunst, de gemeenschap te water, hier zeer gemakkelijk zijn zoude; hoewel de riv. om het ijs, slechts des zomers zouden kunnen dienen. De voorn. meren zijn in Noord en Zuid Wallis, eene menigte ten Z. W. van Chesterfield Inlet, eene oppervlakte van 6000 V. M. beslaande, en meest alle met elkander gemeenschap hebbende. De voorn., door ARROWSMITH genoemde, zijn: Napashish, Doebaunt, Yathkied, Anawycethad, Magnuse, North Inlet en Berbzana, verder het Hertenmeer (*Deerlake*), en in Nieuw Z. Wallis de meren Granville, Pachewanow, Big, Mos, Tasdaoole, Shethnanai, kleine Beg, Sanday, Burntwood, Beaverdam, Three Points, Swan, Split, Ascan, Eatfishing, Gull, Bearsbachbone, Kleine Vos, Moose, Frog, Bevern en andere. De luchtsgesteldheid is aan de baai ruw, doch in het binnenland zachter. De winter begint reeds in October, en van November tot de winter-[illegible]htevening bevriest de brandewijn. De grond is altijd bevrozen, en de dampkring met ijsdeelen opgevuld, die zich aan alles hechten. Alle vogels en dieren veranderen hun vel, en verscheidene, die wit worden, liggen, tot in het midden van Mei, altijd onder sneeuw en ijs begraven. Des zomers is de vruchtbaarheid groot; maar het weder zeer veranderlijk; echter is de lucht over het algemeen, en zelfs voor de Europeanen, gezond. De nachten zijn zeer helder, en men heeft er veel noorderlicht. Natuurlijk is de landbouw gering; eenige groenten, aardappelen, rapen, kool, salade, kers, beziën, wortels (het meel komt uit Europa en Canada), vele kruiden, die tevens tegen de scheurbuik en de huidziekten dienen, zoo ook de Wisupakoeka (*Spiraca tomentosa*), als geneesmiddel tegen rhumatische ziekten, enz. Verder pijn-, dennen-, eiken-, elzen-, olm-, berken- en andere boomen, die echter in het N. zeer laag blijven. De bosschen bevatten ook het wild, dat den inw. voedsel, en den Europeanen huiden en vellen verschaft, zoo als: de bever, de muskusrat (*Castor Zibethicus*), de muskus-os, de bison (het grootste landdier van Amerika), de origuab of moschdier, elandsdier, 't amer-hert (*reddeer*) het springhert (*jumping deer*), het rendier, de ijsbeer, de landbeer in drie soorten, de wolverene of quickhatch (*ursus luscus*), de wasbeer of rascoon, de wolf of wilde hond, de vos, de lynx, de marder, de pekan (*mustela canadensis*), de vison, de vischwezel (*the fisber mustela melanoryncha*), de otter, de minx (*lutreola*), de das, de hermelijn, de haas, vele soorten van eekhorens, enz., welke alle pelterijen en vellen voor handel opleveren. Ook zijn er konijnen (een gewoon voedsel), en eene (volgens ELLIS) bijzondere soort van stekelvarkens, als ook het eenige huisdier, dat de wilden hebben, de hond. De Esquimo's gaan vooral op de robben, op zeekalven, walrussen, en soms op walvisch uit, welke dieren hun alles leveren, wat zij noodig hebben. Aan de kusten wordt stokvisch, steur en haring, en in de meren, enz., snoek, baars, zalm, karpers en forellen gevangen. Verder vele vogels, als: havikken, uilen, vleeschvogels, eksters, raven, fazanten, korhoenders in menigte, zwanen, ganzen, eenden en andere watervogels; onschadelijke slangen en de lastige muskieten. Er zijn ook sporen van metaal. De mensch, en vooral de Indiaan, leeft hier bijna alleen van het rijk der dieren.

ren. De jagt is dus zijn voorn. handwerk, zijn alles, dat hem niet alleen voedsel en kleeding, maar ook alle art. van koophandel verschaft, waarvoor hij alle benoodigdheden inruilt, om zijn leven aangenamer te maken. Sedert de oprigting van het genootschap te Montréal in Canada, zijn de inkomsten van de Eng. Comp. van de Hudson's-baai veel verminderd; ofschoon deze laatste den uitsluitenden handel in pelterijen op Nieuw Wallis en Labrador, van den koning ontvangen heeft. In dezen handel worden alle waren naar bevervellen berekend. De inw. bestaan uit Eskimo's, Indianen en eenige Eur. bedienden der Compagnie, ongeveer 320 menschen; eene volkplanting is hier niet. De Indianen behooren tot de stammen Nenawehk, de Abitibbe, en de Knistinos. De brandewijn en kinderpokken, die de Europeanen hier gebragt hebben, zijn zeker de treurigste geschenken. In Nieuw Zuid Wallis woont een stam der Spepewijers (Over de Eskimo's, zie dat art.). De woningen zijn huizen uit boomstammen, met vellen bedekt. Het land is in twee deelen, als Nieuw Noord- en Nieuw Zuid Wallis verdeeld (Zie verder die art.). Het hoofdfort is Yorkfort.

NIEUW WESTERLO, Nederl. polder in Z. Holland, eil. Goeree of W. Voorn.

NIEUW WOLDE of *Midwolder Hamrik*, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, eene bloeijende plaats, door indijking, aan den Dollart ontrukt, met 2 scholen en met Oostwolder Hamrik 4000 inw.; 6 m. W. van Groningen.

NIEUW YORK, staat of prov. der N. Amer. Rep., door HUDSON in Nederl. dienst ontdekt, en voorheen het grootste gedeelte van Nieuw Nederland (zie Nederlanden, No. 2) uitgemaakt hebbende, doch in 1667 aan de Eng. afgestaan, die het dezen naam gaven, tusschen het meer Ontario en de riv. St. Lourenz, Canada, Vermont, Massachusetts, Connecticut, Long Island Sont, den Oceaan, New Jersey, Pennsylvanië, het meer Erie en de Niagara gelegen, en op 2170 V. M. 1,384,000 inw. bevattende. Het land wordt door het Apalachisch gebergte van het N. O. naar het Z. W. doorsneden. Beide de oevers der Groote of Hudson's riv. zijn met bergen bedekt, die zich in onderscheidene takken verspreiden. Het hooge land is met digte bosschen bezet. Aan de Z. O. punt ligt het door de onderscheidene armen dier riv. gevormd eil. Long Island (Lang eil.), hetwelk, met het vaste land van Connecticut, de naar hetzelve benoemde Sont vormt. De voorn. takken der Apalachen zijn: het Taconuc gebergte, het Catskill gebergte, met de High Peak en Round Top; het Hoogland gebergte, met de New Beacon, Butterhill, Bullhill, enz.; de Shawangunk, de Triphills, de Goose Berry, enz. De voorn. meren zijn: Erie, met de riv. Chatauque, Kataragus, Fishcreek en Tehoseroron of Buffalo, en stroomt door de Niagara. 2. Ontario, met de Genesee, de Onondaga, met de Seneka of Cayuga en Muddy Creek; de Rivière à la Planche, à la Famine, aux sables, de l'Assomption en de Monsieur le Comte. 3. Het Champlain meer, met de Narrows, de West, Cloven-Rock, Pichon, Cumberland en François baaijen, en de riv. Gouth, Bouquet, Sable, Castor en Chany. 4. Het Oneida, met de Woodcreek, Kanosseraga en Oswego. 5. Het Oswegat, met de riv. van dien naam. 6. Het Scaron. 7. Het Saratoga, het Canaderjage, het Conesul, Himlock, Long, Honeyoe, Canandaigua, Crooked, Seneca en Cayuga (met de Salmon Falls, enz.) Chatauque of Conawangon, met de Costago, enz. De voornaamste riv. zijn: de St. Lourenz, met de Oswegatchie; de Hudson, met de Sacondago, Mohawk, Catskill, Wal of Koukill, Battenkill, Housack of Vermont, Fishkill en Kroton; verder de Susquehannah, de Delaware, met de Miagwink en Neversink, de Alleghany, met de Ichsua, de Chicasawne, Tosquiatossy, Squeaweaghtaw en Cosdago. Onder de onderscheidene kanalen noemen wij het kanaal bij de Mohawk, dat van Rom, het Nieuwe, het Erie, het Champlain, en het Saratoga kanaal: en onder de gezondheidsbronnen die van Ballstown, die van Saratoga, die van New Libanon, Rensselaer, Clinton, enz. De luchtsgesteldheid is er vrij zacht; de winter begint gewoonlijk den 1 December, en duurt tot in het het begin van Maart; de zomer is er veelal droog, dikwerf met storm; de herfst is het aangenaamste jaargetijde. Men heeft er soms sterke stortregens en aardbevingen, en veel noorderlicht.

Nieuw York wordt voor de korenschuur der Rep. gehouden. Het brengt voort: tarw, maïs, rogge, gerst, haver, boekweit, erwten, aardappelen, hennep, vlas, wijn, komkommers, eu loenen, alle soorten van Eur. tuinvruchten, boomvruchten, en aanzienlijke bosschen met

met allerlei soort van hout. De veeteelt is aanzienlijk; er zijn paarden, muilezels, rundvee (van Nederl. oorsprong), dat goede boter en kaas geeft; varkens, schapen, gevogelte, bijen; verder elanden, herten, de Amer. wolf, bergkat, lynxen, vossen, zwarte beeren, witte dassen, wezels en veel gevogelte. Ook vindt men er nog overblijfsels van den mammouth, vele amphibiën, schildpadden, vorschen, hagedissen en slangen (ook ratelslangen); muskieten, mieren, miereneters, als ook overvloed van visch (ook soms walvisschen). Uit het mineraalrijk is er ijzer en zout, benevens nog andere mineralen, die nog niet gegraven worden. De fabrijken zijn hier minder gevorderd, dan in de nabijgelegene Eng. prov.; landbouw en veeteelt houden de meeste menschen bezig. Er is gebrek aan handwerkslieden; de landlieden moeten zelve schoenen, kleederen, enz. maken. De voornaamste fabrijken geven linnen, wol, katoen, zeildoek, papier, olie, suiker, bier, brandewijn, tabak, zijde, houtwaren (veel zaagmolens), leder, huiden, kruid, glas, ijzer en gips, waarvan de opbrengst op 50 millioenen guldens 's jaars wordt bepaald. Dan bovenal zijn de handel en zeevaart van veel belang, en bijzonder in de hoofdstad. De voorn. art. van uitvoer zijn: tarw, maïs, rogge, pekelvleesch, varkens, timmerhout, pelterijen en andere inlandsche waren; voor 30 tot 50 millioenen guldens. Er zijn 23 banken, 11 assurantie comp., 952 paketbooten, waaronder vele stoombooten zijn; terwijl de menigvuldige kanalen, de voortreffelijke groote wegen, bruggen en vuurtorens, mede het hunne, tot bevordering van handel en scheepvaart, bijdragen. De inw. bestaan uit afstammelingen van Nederlanders, die vooral te Nieuw York (voorheen Nieuw Amsterdam), op Long Island en Staten eil., en aan de Groote of Hudson's riv. wonen. Echter wordt slechts op weinige plaatsen nog Hollandsch gesproken; verder uit Engelschen, Duitschers, Franschen, Joden, Negers en lieden van de kleur. De slaven verminderen steeds, en worden boeren. In 1827 mogen er geene slaven meer zijn. Ook zijn er nog Indianen, die echter geheel vrij en onafhankelijk, en zeer beschaafd zijn. Zij hebben scholen, en belijden het christendom. Alle godsdiensten zijn vrij, en de Presbyteriaansche is de talrijkste. Voor het onderwijs wordt uitmuntend gezorgd; men telt er 3400 lagere scholen, 52 akademiën, latijnsche scholen, het Unions, Hamilton en andere collegiën, en verscheidene geleerde genootschappen (zie Nieuw York stad). Er zijn 100 drukkerijen, en er is een algemeen bestuur voor het onderwijs (*Regents of the University of the State of New York*). De regering is in handen van eenen senaat van 24 leden, en der vergadering van staten. De uitvoerende magt is in handen van eenen gouverneur, die voor 3 jaren gekozen wordt, en opperbevelhebber der geheele krijgsmagt is. Deze prov. wordt voor de rijkste der Rep. gehouden, wordende de inkomsten op $2\frac{1}{2}$ millioen, en de uitgaven op nog geen millioen geschat. Aan de Rep. betaalt zij voor belasting 1,720,566 guldens. Zij heeft eenige goede vestingen, en is in 50 gr. verdeeld, die weder 6 aan 6, in 4 distr., als: Z., Midden, O. en W. verdeeld zijn. De hoofdstad is Albany. 2. Gr. in voorn. prov., in het Z. distr., uit het groote eil. Manhattan, en de om hetzelve gelegene eil. Great en Little Barn, Manning, Blackwell, Noten of Nutten, Bucking, Bedlow en de Oesters eil., alle in den mond der Hudson's riv., bestaande, met 123,700 inw. 3. Nieuw York, oorspronkelijk *Nieuw Amsterdam*, door de Nederlanders gesticht, hoofdst. van genoemd gr., de grootste stad, niet alleen der prov. maar ook der geheele Rep., en de voornaamste koopstad van geheel Amerika, aan de Z. punt van het eil. Manhattan, in de gedaante van eenen driehoek, $1\frac{1}{2}$ mijl in den omtrek, vooral ten Z. onregelmatig, en met naauwe, kromme straten gebouwd, die ten N. breed en regt, goed geplaveid, en vol kleine markten zijn. De voorn. straat is *Broad Way*, die door het midden der stad loopt. Onder de openbare gebouwen noemen wij: de stadshall (*city hall*) met een koperen dak, een marmeren hek en een koepel, welk schoon gebouw een millioen guldens heeft gekost. Verder het groote tolhuis, het collegie, het koffijhuis, de werkhal, de schouwburg, het hospitaal en het tuchthuis. Onder de godsdienstige gebouwen heeft men 57 kerken en bedehuizen van onderscheidene gezindheden. Onder de liefdadige inrigtingen behoort vooral het hospitaal voor 1800 zieken, met eene boekverzameling; het armhuis, dat in 1816 ongeveer 1500 bewoners had; de groote, doelmatig ingerigte staatsgevangenis, een weeshuis, een doofstommen instituut, een ziekenhuis, verscheidene *friendly-societies*, waarvan de *freeschool-societies*, die 5 vrijscholen

met 800 kinderen onderhouden; de *orphan asylum-society*, eene lancasterschool, en een *manumission-society*, die 100 Negerkinders laat onderwijzen. Verder zijn er verscheidene inrigtingen tot onderwijs, waaronder het Columbia-collegie met 5 professoren, eene bibliotheek van 6,000 boekdeelen, een natuurkundig kabinet en 140 studenten; het collegie der natuurkenners en geneesheeren, met 9 professoren, 150 studenten en Elgine's kruidtuin; het theologisch seminarium met 2 professoren, en eene bibliotheek van 5,000 boekdeelen; verscheidene akademiën, eene latijnsche school, een letterkundig en wijsgeerig genootschap, een genootschap voor den landbouw, een voor de genees- en een voor de geschiedkunde; het laatste met eene boekverzameling van 8,000 deelen; eene akademie der beeldende kunsten, met eene kleine verzameling, eene openbare bibliotheek van 15,000 boekdeelen, verscheidene drukkerijen, die ook maandschriften en dagbladen drukken, 17,000 huizen en 103,700 inw. van allerlei afkomst, wier karakter verschillend beoordeeld wordt. Zij zijn zeer, vrolijk en hebben eenen schouwburg, eene vauxhall, twee openbare wandelingen, de batterij en het park, maskeraden en danspartijen. Er heerscht veel pracht in kleeding, rijtuigen, enz. De inw. bestaan van eenige looijerijen, brouwerijen, hoedenfabr., suikerraffinaderijen, chocolaad- en papieren behangselfabr., enz.; maar vooral van den handel. De haven is eene groote baai tusschen Long en Staten eil. en New Jersey; de grootste schepen kunnen er binnen komen, en zij vriest zelden toe. Zij wordt door 9 forten en de beroemde batterij van Fulton verdedigd; terwijl men altijd uit dezelve in zee kan komen. Hierdoor heeft de stad een groot gedeelte van den handel ter zee, en door de Hudson, de Oost riv. en de Sont van Long Island, mede een groot deel van dien op New Jersey, Vermont, Connecticut, Rhode Island, Massachusetts, en op het eigenlijke binnenland. In 1815 bragt de haven alleen aan tol- en tonnegeld, ongeveer 29 millioenen guldens op. Hier worden vele schepen en stoombooten gebouwd. Er zijn stoomboot-, scheepsbouw-, pelterij-, kolenhandel- en andere geoctroijeerde gezelschappen, 10 banken, en even zoo veel assurantie-comp. Vele levensmiddelen, en vooral de wijn, zijn er zeer duur. De lucht is er niet zeer gezond. De geele koorts heeft in 1822 hier verschrikkelijke verwoestingen aangerigt. 303. 22. L. 40. 43. N. B.

5. Dorp in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Albemarle.

NIEUW ZEELAND, twee groote eil. in Australië, door den Nederlandschen zeereiziger ABEL TASMAN, in 1642 ontdekt, en tusschen 183. en 197. L. en 34. en 48. Z. B. gelegen. TASMAN, die hier door de inw. vijandelijk ontvangen werd, ging niet aan land, maar noemde de plaats, daar hij was aangekomen, *Moordenaars baai* en het geheele land *Statenland*. De doortogt, dien hij hier vond, noemde bij *Abel Tasman's* doortogt, en eene kaap *Maria van Diemen*; terwijl men het land voor een deel van een Zuidelijk vastland beschouwde, tot dat, in later tijd, M. DE SURVILLE de N. kaap en Lauristonsbaai, en de ongelukkige MARION den berg Mastarin bepaald hebbende, COOK het in 1769 en 1770 omzeilde, en door het vinden van de Cooks straat bepaalde, dat het uit twee eil. bestaat, ons, daar hij het drie maal bezocht, met hetzelve nader bekend makende; gelijk wij de kennis der natuurlijke grootte, deels aan zijne togtgenooten BANKS, SOLANDER en ANDERSON te danken hebben, die vooral, wat de ethnographische berigten betreft, door VANCOUVER, D'ENTRECASTEAUX, HANSON, KING, enz. veel vermeerderd werd. Het N. eil. wordt door de inw. *Eaheinomauwe*, het Z. *Tavy* of *Tavai Poenammoe* genoemd, schoon COOK reeds meende, dat deze namen aan bijzondere oorden gegeven werden, gelijk dan nu ook uit eene kaart, door eenen inboorling vervaardigd, en door COLLINS uitgegeven, blijkt dat *Tavai* (de naam van een meer) en *Poenammoe*, (de naam van den steen *Jades*), aan het eil. gegeven zijn geworden. Het Zuider eil. geeft COOK als bergachtig, onvruchtbaar en weinig bevolkt op: doch dit wordt, wat het eerste betreft, onwaarschijnlijk; dewijl er vele en zelfs vruchtdragende boomen gezien zijn. Het N. daarentegen heeft een aangenamer voorkomen, daar de nieuwste Eng. reizigers, zoo als JOHN LIDDIARD, NICHOLAS, den grond, hoewel ongelijk, zeer vruchtbaar en het luchtsgestel bijzonder aangenaam vinden. De beide eil. rekent ZIMMERMAN, op 4,291 V. M. De grond is natuurlijk zeer verschillend. De bergen, die het land van de Noordkaap af doorsnijden, worden steeds hooger en Mont Egmond op 29. 16. N. B., bereikt

reikt 14,760 voeten. Bij de Eilanden baai op Eaheinomauwe, alwaar de Engelschen een etablissement hebben, zijn vele holen. Aan de kusten vonden FORSTER en ANDERSON, thonschiefer, gneis, zandsteen, mergel en vele sporen van vulkanen, als: lava, puimsteen, verbrande aarde, bazalt, enz. Verder zag men er blokken rood en wit marmer, graniet, gekristalliseerde, doorzigtige kiezelsteen, ijzersteen en schoone roode oker, en waarschijnlijk zijn er ook metalen. Bijzonder vindt men er de Jades of oostersche niersteen (*lapis Nephriticus*) vooral op het Z. eil., dat daarom door de inw. Poenammoe (*niersteen*) genoemd wordt. Zij maken van denzelven wapens.

Volgens MARION komt Nieuw Zeeland als een hooge berg voor, waarvan de W. zijde regt en rotsig is, en geene baaijen of inhammen heeft; maar welks O. kust eil., baaijen en havens vertoont. Het geheel heeft een meer woest, romanesk, dan wel aangenaam voorkomen. De rotsen zijn met boomen bedekt, die reeds voor den zondvloed schijnen bestaan te hebben. De bergen geven overvloed van water, en de riv., schoon kort van loop, vormen veelal heerlijke watervallen. In de Cascadengolf valt een stroom, die 30 voeten breed is, van eene hoogte van 300 (MALTEBRUN zegt 900) voeten, naar beneden, en aan de Tegadu baai was een ontzaggelijke zandsteen, over eenen 70 voet breeden boog uitgestoken, waarover eene riv. in zee stortte. Deze overvloed van water bevordert bijzonder de vruchtbaarheid; terwijl de luchtsgesteldheid zeer verschillende is. Echter is de winter niet streng, en de bladen vallen niet geheel af, vóór dat de nieuwe aankomen; zelfs in Junij vond men er geen ijs. Ondertusschen vond FORSTER hier 250 nieuwe planten. Onder de voor den mensch nuttige planten, behooren: het Nieuw Zeelandsch vlas, de wilde selderij, de kers, eene soort van distelen, die als salade gegeten worden; twintig soorten van varen kruiden, waarvan eenige den inw. tot voedsel dienen; arum wortelen, enz. Al de reizigers spreken met verwondering over de hooge boomen. Onder dezelve is de Nieuw Zeelandsche thee mirte (een boom 40 voeten hoog), de *Dacrydium Cupressinum Solander*, wel 100 voeten hoog; behalve pruimen, weinig vruchtdragende boomen, eene soort van drakenboom, koolpalmboom, eenige eetbare beziën; maar de graansoorten, die COOK hier plantte, zijn door de inw. en vogels vernield. Er zijn weinig zoogdieren, zelfs geene varkens, maar wel honden, ratten en vledermuizen; verder walvisschen, zeebeeren, zeeleeuwen, vele vogels, vooral onderscheidene soorten van wilde eenden, zeeraven, oester-vangers, waterhoenders, veel pinguins en verder ook havikken, valken, duiven, papegaaijen en vele andere, waaronder FORSTER 38 nieuwe soorten vond; terwijl zij in den beginne, zoo weinig schuw waren, dat men dezelve met stokken kon doodslaan. Verder is er onder de amphibiën eene groote soort van hagedis, mogelijk eene soort van krokodil, die men wil, dat in holen woont, 8 voeten lang is, en zelfs menschen aanvalt; eindelijk alle soorten van visch en schelpdieren. De inw. zijn wel in eenige familiën verdeeld, doch, zoo ver men heeft kunnen opmaken, behooren zij toch tot éénen stam, en waarschijnlijk van Maleische afkomst. COOK beschrijft dezelve als zeer groot, doch volgens ANDERSON en FORSTER hebben zij meestal mismaakte beenen. Zij zijn vlijtig, sterk, gezond en vlug, ligtbruin van kleur; vrouwen en mannen gaan op dezelfde wijze gekleed. Zij hebben pikzwart haar en baard, maar ivoorwitte tanden. Hunne taal heeft veel overeenkomst met die der Otaheitiërs. Tegen hunne vijanden zijn zij onverzoenlijk, en schenken hun nimmer het leven. De afschuwelijke gewoonte om menschenvleesch te eten, moet mogelijk in het gebrek aan genoegzaam voedsel gezocht worden. Hunne aanhoudende, onderlinge twisten hebben hen aan den oorlog gewoon gemaakt, en van hier waarschijnlijk, dat zij TASMAN, en in het eerst ook de Engelschen, vijandelijk ontvingen. Naderhand hadden de Engelschen alle reden, om hunne behandeling te prijzen. In kuischheid overtroffen zij verreweg de andere Zuidzee-eilanders; maar het zij tot schande gezegd, vele beschaafde Europeanen, hebben door hunne verkeering, helaas! ook hier deze prijzenswaardige deugd veel van hare waarde doen verliezen. Wij moeten hier, ondanks ons zelven, naar breedvoerigere berigten verwijzen. De mannen dragen korte baarden, en binden het haar op het hoofd te zamen, dat zij met eene beenen of houten kam en onderscheidene vederen versieren. De vrouwen snijden het af, of laten het op de schouders hangen. Beide kunnen tatoueren zich, en vooral de mannen maken zwar-

te vlekken (*amoco*) op het ligchaam, en zwarte slangvormige strepen op het aangezigt. Men vindt er bijna geene, die elkanderen gelijken; terwijl zij zich daarenboven nog met roode verw en olie besmeren.

Hunne ruwe kleeding bestaat in eene mat, die zij deels om de schouders, deels om het onderlijf dragen. De oversten dragen een stuk hondenvel of andere stof, op de wijze der Spaansche mantels, en deze tatoueren en besmeren zich zoo afschuwelijk, dat men er zich, zonder de afbeeldingen van SAVAGE en NICHOLAS, geen denkbeeld van zou kunnen maken. Zij besnijden zich niet; maar dragen de schaamdeelen op eene bijzondere wijze. Zij hebben groote gaten in de ooren, waarin zij vederen, beenderen van vogels en allerlei sieraad, tanden den verstorvene vrienden of ook wel van verslagene vijanden, spijkers, priemen, enz. dragen. Hunne woningen zijn alleréénvoudigst, en behalve hunne slechte werktuigen en kleederen, zonder meubelen. Hunne dorpen of *hippahs* zijn op steile landpunten, op bergen aangelegd, en dus natuurlijke vestingen, die zij met palissaden en diepe groeven, nog meer versterken. Aan elk huis is een scherm of luifel, waaronder zij, uit eene godsdienstige bijgeloovigheid, eten. Op vele plaatsen echter schijnen de inw. een zwervend leven te leiden. Hunne werktuigen zijn dissels, bijlen en bijtels, welke zij van niersteen of ook wel van porfier en beenderen maken. Sommigen hebben eenige kennis van den landbouw, en vooral in het N. heeft men ook weverijen en andere handwerken. Hunne wapens bestaan in lansen, werpspiesen, bijlen en den kopbreker of *patoe-patoe*, die zeer goed tot het moorden is ingerigt. De aanvoerders hebben eenen staf van commando, die uit eene opgesierde walvischrib bestaat. Behalve voor voedsel, schijnen deze menschen alleen voor den oorlog te zorgen, tot den welken zij eene groote geneigdheid betoonen, zoodat vele Eur. hunnen moordlust moesten ondervinden; van hier dat TASMAN, en na hem MARION, FURNEAUX, enz. hier zoo onaangenaam ontvangen werden; terwijl men zeker moet gelooven, dat alleen de vrees voor de uitwerking van het geschut, hen naderhand bedaarder, gastvrijer en vriendelijker gemaakt heeft. Verder is alles, zelfs hunne vreugde, woest. Zij hebben meer dan eene vrouw; doch de eene heeft het opzigt over de anderen, die als hare meiden beschouwd worden. De vrouwen hangen zich spoedig op, zoowel bij het overlijden van haren man, als ook wanneer zij door dezen geslagen worden. Het N. eil. schijnt in 8 distr. verdeeld te zijn, die opperhoofden hebben, welke *arekies* genoemd worden. Hun godsdienst schijnt eenige overeenkomst met die der Otaheitiërs te hebben. Hun hoogste wezen heet *Ea Touoe*, dat verscheidene onder-godheden, als van vrees en dood, onder zich heeft. Zij gelooven aan de schepping van den mensch, en hebben eene overlevering, dat de vrouw uit eene rib des mans gemaakt is. Zij begraven hunne dooden met plegtigheid, waarbij zij geene Europeanen toelaten, en beweenen dezelve door zich te kwetsen. De Engelschen van Port Jackson halen hier hout.

NIEUW ZUID WALLIS, de O. kust van Nieuw Holland of het vaste land van Australië, welke zich van Kaap York op 10½ Z. B. tot Hickes point, op 38. Z. B., en dus eene lengte van 620 uren ver uitstrekt. Gaarne hadden de Engelschen dezen naam aan het geheele eil. gegeven, en hiertoe hebben zij onderscheidene pogingen aangewend, maar de regtvaardigheid heeft den naam, die de eerste ontdekkers zoo duidelijk kenmerkt, en mogelijk aan het geheele vijfde werelddeel behoord had, ten minste hier bewaard. » Opmerkelijk is » het," zegt MALTEBRUN » dat de » Franschen aardrijkskundigen uit de » vergelijking van de koersen, door » ABEL TASMAN gevolgd, reeds van te » voren de ligging en rigting van deze » kust hadden aangeduid."

Evenwijdig aan deze kust, en op eenen afstand van 5 à 800 Engelsche mijlen, loopt eene keten van bergen, waar over men eerst voor weinig tijds eenen weg gevonden heeft. De kust is hoog, maar niet bergachtig, en gedeeltelijk met boomen en eene reusachtige hoogte bedekt. Aan de Z. O. kust is veel hakhout en moeras; maar bij Botany baai is de grond zwart en zeer vruchtbaar in planten; het N. O. schijnt lager. De kust is met bosschen bezet, en door eene menigte klippen, rotsen en eil. omringd; doch overal ziet men eene bergketen, N. en Z. waarts loopende, welke wel lager dan de sneeuw linie, doch even als het Alleghanisch en Atlasgebergte, lang voor elken koenen reiziger ontoegankelijk gebleven is; doch na vele vergeefsche pogingen gelukte het WILSON eene laagte te vinden, en in 1814 werd er eenen doorgang ontdekt,

dekt, en eenen weg aangelegd; terwijl men aan de andere zijde, een zeer bewoonbaar en voor den landbouw geschikt, land met eenige breede rivieren ontdekte, die waarschijnlijk in binnenlandsche moerassen uitloopen. De hoogste berg in deze streken is *Mont-York*, 3200 voeten hoog. De bergen zijn zeer rotsachtig; doch bevatten geen graniet, dat men alleen in de vlakte vindt. Zij bestaan voornamelijk uit kwartz en zandsteen; verder kalksteen, zout en in de voorgebergten bazalt, waarvan men de zuilen in Howe's eil., op eenen afstand van 11 uren, zien kan. Men heeft er geene metalen, maar wel steenkolen bij Newcastle ontdekt. De riv. schijnen alle van korten loop. Bij Glasshouse baai vond FLINDERS den mond eener breede riv. Verder zijn er de Endeavour riv., Hawkesbury, Lachlan (door OXLEY in 1817 opgezeild) en de Macquarrië. Er schijnt van binnen eene uitgestrekte oppervlakte, gedeeltelijk meer, en gedeeltelijk moeras te bestaan, aan de andere zijde, was nog geene expeditie geweest.

De luchtsgesteldheid is, ondanks de overstroomingen en zware hagelbuijen, zeer gezond; het land bijzonder vruchtbaar in vele soorten van hout (waaronder ook *acajouhout*), en levert de aan dezen grond eigene gomsoorten *Eucaliptos*, *Resinifera* en *Xanthorrhea*; verder groeit er sago, arumroof, pisang, palmboomen, tarw, maïs, haver, rijst, aardappelen, kool, wortelen en alle groenten, die in Engeland voortkomen zoo ook perziken, (buitengemeen veel), abrikozen, oranjeappelen, limoenen, kersen, noten, druiven, appelen, peeren, meloenen, enz. Onder de viervoetige dieren is het grootste de kangaroe, welke soms 6 voeten lang is; verder de wombat (*phascalomis*), de *tachyglossus*, honden (eene soort van wolven of jakhalzen), die niet blaffen; de kangaroe-rat of *potoroe*, de *ornithorinchus* of het vogelbekdier, zeer vele vogels, en behalve de Eur. en Aziat., ook eigene vogels, als eene bijzondere soort van *Casuaris*, 7 voet lang; de *Maenura superba*, ook zwanen (door VLAMING het eerst gezien), groene schildpadden, slangen, hagedissen, krabben en vele soorten van visch, waaronder een visch, die bij laag water, met zijne vinnen, als de sprinkhanen, over het strand springt. Men onderscheidt er 5 soorten van oorspronkelijke inw. Die bij Glasshouse bay, hebben breede hoofden, en gelijken wel naar den orang-outang gelijkende. Eenige mijlen ten Z. W. van de volkplanting heeft men stammen gevonden, die eene duidelijke taal spreken, en vlugger zijn dan diegenen, welke in derzelver omtrek wonen, en welke de eenigste zijn, die men wel kent. Mogelijk zijn deze de onbeschaafdste menschen der wereld. De stam, die ten Z. van Botany baai woont, heet *Gwea-Gal*, naar de kust Gwea. Deze vrouwen hebben nog eenige bevalligheid. De mannen hebben door den dikken, zwarten baard en de stukken been in het middenschot van de neus, een onaangenaam voorkomen, dat door den hatelijken reuk hunner ligchamen, die zij tegen de muskieten enz. besmeren, nog vermeerderd wordt. Zij beschilderen zich zelven met witte of roode figuren, en de vrouwen kan men aan den pink der regterhand kennen, waarvan twee leden genomen worden; gelijk men de jongens de twee voorste tanden ontneemt. Zij zijn zwart of koperkleurig, hebben een buitengemeen scherp gezigt, lang neerhangend haar, eenen krommen neus, wijde neusgaten, holle oogen, dikke wenkbraauwen, wijden mond, witte, welgeregelde tanden, benevens dunne armen, beenen en dijen. Zij zijn zeer matig; sommigen leven van visch, anderen in de bosschen van de dieren, of den honig, dien zij krijgen kunnen. Zij hebben ruwe houten hutten, altijd vol rook. In hunne wapens alleen merkt men eenige behendigheid op; zij weten die bijzonder ver en juist te werpen. De visschen dooden zij met eene soort van vork, en de vrouwen vangen die met hengels. Hunne kano's worden van boomstammen gemaakt. Nergens worden de vrouwen onmenschelijker behandeld, dan hier. Om eene vrouw te krijgen, wacht de man haar in eenen schuilhoek, slaat haar ter neder, en zoo met bloed bevlekt, neemt hij haar op, brengt haar in zijne hut, en het huwelijk wordt voltrokken. De veelwijverij is er in gebruik. Beide de seksen gaan naakt, en hebben geen denkbeeld van schaamte. De magtigste stam neemt, ten blijke van overheersching, eenen tand van al de jongens der overige stammen, hetwelk ook wel eens herhaald wordt. Zij hebben een flaauw denkbeeld van eenen toekomstigen staat, en geloovem aan tooverij en spoken. Kinderen worden begraven, maar krijgslieden verbrand. Als eene zuigende moeder sterft, wordt de zuigeling levend met haar begraven. Zij hebben eerbied voor oude lieden. Hunne taal

is kort, welluidend en vol uitdrukking; maar heeft geene overeenkomst met eenige andere. Dit land werd door Engeland, na het verlies van Amerika in 1788, op raad van sir JOSEPH BANKS, tot eene plaats van verbanning gebruikt. De eerste plaats aan Botany baai, niet voldoende, verlegde de gouverneur PHILLIPS dezelve N. waarts bij Port Jackson. Deze kolonie heeft een geregeld bestuur in burgerlijke en criminele zaken. De hier aangelegde wegen, tusschen de verschillende plaatsen, vooral die van den gouverneur MACQUARRIE, waaronder een door het Blaauwe gebergte naar Bathurst, zijn bewonderenswaardig. De lucht is er gezond en aangenaam, en men weet er niet van de in zulke etablissementen gewone ziekten. De pokken zijn er door de Engelschen aangebragt, en hebben eene groote slagting onder de inw. gemaakt. De grond is er zeer vruchtbaar. De hoofdplaats is Sidney. De strafplaats voor zulke misdadigers, die zich hier op nieuw aan misdaden schuldig maken, is Newcastle, waar zij in ketenen werken (zie dat Art., No. 23.). Aangenaam is het, hierbij te kunnen melden, dat hoe weinig men ook van de gewone inw. dezer kolonie zou verwachten, vele der hier overgebragten een werk- en deugdzaam leven aangenomen hebben, en thans achtenswaardige menschen geworden zijn, en het loon van hun verbeterd leven, in het bezit van zelfs aanzienlijke goederen, inoogsten. Hierdoor zijn zelfs vrije personen in Engeland uitgelokt, welke echter, door hunnen afkeer van de verkeering met misdadigers, meer na- dan voordeel hebben aangebragt. Landbouw en andere nuttige werkzaamheden hebben hier groote vorderingen gemaakt; terwijl velen de handwerken, die zij te voren uitoefenden, hier voortzetten: WENTHWORTH rekent het geheele kapitaal der fabr. reeds op 50,000 pond sterling. Het land ontvangt aan onderscheidene belastingen 21,180 pond sterl. (Men zie verder de art. Sidney, Paramatta, Windsor, Newcastle, enz.) 2. Gedeelte van de N. Amer. Eng. prov. Nieuw Wallis, tusschen de riv. Churchill, welke de grenzen met Nieuw Noord Wallis maakt, en de Harriamaw, die het van Labrador scheidt. Het is het beste deel des lands, waarin men de James baai, met de riv. Albany, Moose en Harriamaw, en de Z. W. kust van de Hudsons baai, met de Churchill, Nelson, Hill en Severn vindt. Het wordt in een N. en Z. deel verdeeld (Zie verder Nieuw Wallis).

NIEVA, N. Amer. eil. in de Hudson's straat, Z. van Mistake bay.

NIEVENHEIM, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 1100 inw.

NIÈVRE, Fr. riv., welke in het dep. van dien naam ontspringt, en aldaar in de Loire valt. 2. Fr. dep., uit het voorm. Nivernois bestaande, en tusschen Loiret, Yonne, Côte d'Or, Saône en Loire, Allier en Cher, of tusschen 20. 24. en 21. 51. L. en 46. 52. en 47. 36. N. B. gelegen, en op 134½ V. M. in 4 arr., 25 kantons, en 330 gemeenten 241,250 inw. bevat. Het land is door vele heuvels en dalen doorsneden; ten Oosten vindt men de bergen van Morvan. De grond is deels zand, deels kalk, kiezel en leem, en slechts tamelijk vruchtbaar. De riv. zijn: de Loire, met de Aron, Alaigne, Nièvre, Allier en Morain; de Yonne, met de Beuvron. De luchtsgesteldheid is er gematigd, meer koud dan warm, meer vochtig dan droog. De voortbr. zijn: gevogelte, wild, visch, bijen, koren, peul- en tuinvruchten, hennep, boomvruchten, gewone wijn, hout, veel ijzer, steenkolen, marmer, steen, oker, bazalt, graniet, pot- en porselein-aarde, als ook minerale wateren. De landbouw is nog niet veel gevorderd; beter en aanzienlijker is de veeteelt. De varkens zijn ook zeer goed; maar de schapen slecht. Het boschwezen maakt eenen grooten rijkdom des dep. uit; ook de ijzer- en steenkolenmijnen zijn zeer voordeelig. De fabr. bepalen zich bijzonder tot ijzer en staal; verder zijn er ook van laken, wollen stoffen, linnen, leder, aardewerk, glas, enz. De meeste voortbr. worden uitgevoerd. De arr. zijn Nevers, Cosne, Clamecy en Chateau-Chinon. Het dep. zendt 2 afgevaardigden. De hoofdstad is Nevers. 3. Nog niet voltooid kanaal in voorn. dep., hetwelk de Loire met de Seine zal vereenigen.

NIEWISCZYN, Pruis. dorp, regdst. Bromberg.

NIEXDORF, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, met 800 inw.

NIEZUCHOWO, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, kreits Chodziesen.

NIEZYA, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met 3 kanalen; ¾ uur W. van Noordhorst.

NIFON, zie Niphon.

NIFFO, kleine Afr. zeehaven aan de Peperkust van Guinea.

NIGANICHE, N. Amer. eil. aan de kust van Kaap Breton eil., in het Z. gedeelte der golf van St. Lourenz; 8 mij-

mijlen van kaap North.

NIGATA, Jap. stad, eil. Niphon, aan den breeden mond der twee riv. van dien naam.

NIGDEH, zie Nidegh.

NIGER en NIGERSAND, riv. en baai op de Z. kust van Labrador. 2. Afr. riv., en schoon voor meer dan 2000 jaren, door HERODOTUS beschreven, nog een der moeijelijkste vraagstukken in de aardrijkskunde, dewijl van dezelve noch bron, noch mond met eenige zekerheid bekend is. Wij bezitten niets dan de opgaven van eenen Europeaan, die mogelijk ⅓ van haren loop gezien heeft, en verder hetgene onderscheidene anderen van inlandsche kooplieden hoorden. — Volgens de berigten, die MUNGO PARK inwon, ontspringt de Niger, die de Mandingo's het Groote water (*Joliba*), en andere Negers met eenige verandering Gulbi (*Julibi*) noemen, bij Sankari, ten Z. van de hoogte Mandingo, op 11. N. B. (MOLLIEN bepaalt dit elf dagreizen Z. O. van de bronnen des Senegals in de bosschen, tusschen Soliman en Kuranko, en dus veel meer W. waarts). Na eenen loop N. O. waarts, van ongeveer 30 mijlen, valt hij, met eene merkelijke drift, van de hoogte van Mandingo af, en vormt, bij de rotsen van Bammakoo, sterke stroomen, die echter bij hoog water door de kano's kunnen bevaren worden, terwijl de rivier, in de vlakte bij Ballaba, reeds de breedte van een meer heeft, daarna nog gedurig grooter wordt, en 30 mijlen van den oorsprong, waar MUNGO PARK haar verliet, reeds de grootste riv. was, die deze in Afrika gezien had; schoon de regentijd al begonnen was. De Arabiëren noemen haar, in tegenoverstelling van den Egyptischen Nijl, *Nil-el-Kabir*, of den *Grooten Nijl*. Verder liep de stroom tot voorbij Sego, de hoofdstad van Bambarra: zoo veel weten wij van MUNGO PARK. Het is ons onmogelijk, hierbij de onderscheidene, soms tegenstrijdige berigten, uit den mond van inlandsche kooplieden, door JACKSON, RILEY, CAHILL, FITZ CLARENCE, LAWSON, BOWDICH, RITCHIE, BURCKHARDT, enz. opgezameld, of die van den matroos ADAMS en anderen op te geven, of bij de onderscheidene gevoelens, zoo over de overëenkomst van Nijl en Niger, de uitwatering, enz. stil te staan. Wij zeggen hier alleen met RITTER, in zijne uitmuntende *Erdkunde*: » Indien wij, al hetgene » wij van den Niger gelezen en gehoord » hebben, bij elkander trekken, dan » gelooven wij denzelven te moeten be» schouwen als eene nog onvolkomene » riv., die in hare bijzondere vorming, nog » niet tot de eigen karakteristieke zelf» standigheid van eenene geheel op zich » zelven staanden stroom gekomen is, » zoo dat de bronnen van Nijl en Ni» ger, en mogelijk ook wel hier of daar » van den Senegal, bij elkander ko» men, enz.", waaruit dan ook alleen de menigvuldige tegenstrijdigheden in de berigten, over den loop, kunnen verklaard worden. Wat nu de uitwatering betreft, het is zeer waarschijnlijk, dat velen, ook onder de ouden hebben geloofd, dat zij zich, of in het binnenland verliest, of in een groot binnenlandsch meer valt. De geleerde REICHARD heeft hier omtrent, in de *Geogr. Ephemeriden*, XII *deel*, 2 *stuk*, het volgende gevoelen medegedeeld en verdedigd, hetwelk ook door MALTEBRUN schijnt aangenomen te worden, dat namelijk, » de Ni» ger aan de W. zijde van Wangara, in » eene W. rigting voorbijstroomt, en de » Misselad (die door het meer Fittre » loopt, en in het meer Semagonde, » zich in twee armen verdeelt, waar» mede zij Wangara omvat), ontvangt, Z. » W. loopt, en eindelijk in den hoek van » de golf van Guinea, onder de gedaante » van eene delta, in zee valt, waar» van de grootste W. arm de riv. For» mosa (riv. van *Benin*), en de O. arm de » riv. *Del Rey* is." De Niger is even als de Nijl en Senegal, jaarlijks aan groote overstroomingen onderhevig.

NIGG, Schot. kerspel, gr. Kincardine, met 1210 inw. 2. Schot. kerspel, gr. Ross, met 1350 inw.

NIGGEN, Rus. dorp, gouv. Finland.

NIGHTINGALE, klein eil. in de Ind. zee, in de golf van Anam, bij de Z. kust van Madura. 131. 46. L. en 7. 15. Z. B. 2. Klein eil. in den Z. Atl. Oceaan. 5. 58. L. en 37. 29. Z. B.

NIGISSAR of *Neocæsarea*, Turk. stad in Karamanië, met eenen griekschen bisschop en 1100 inw., die in zijde en rijst handelen. 54. 49. L. en 40. 9. N. B.

NIGOLOTIAN, Rus. dorp in Bessarabië.

NIGOMBO, zie Negombo.

NIGRI-ORAN-BUGGIES, zie Celebes.

NIGRITIë of *Soedan*, land der Negers, (bij de inw. *Afnu*), bevat de middelste binnenlanden van Afrika in de heete luchtstreek, tusschen den Kreeftskeerkring en 10. N. B., of tusschen de woestijn van Sarah, Opper Guinea, Senegambië en verdere onbekende landen. Men kan de lengte op 450, en de breedte op 150 mijlen rekenen, doch den vlak-

ken inhoud niet bepalen. Door de ligging is de luchtsgesteldheid wel zeer heet, doch voor de inboorlingen niet ongezond; ook zijn de hooger gelegene streken gematigder, zoo dat de gewassen goed voortkomen. Alles, wat wij echter van dit land weten, bepaalt zich meest tot de grenzen, en uit ontvangene berigten. De regentijd is hier zeer regelmatig. In denzelven overstroomen de riv. het land, dat voor diegenen, die hier niet aan gewoon zijn, zeer ongezond is. De grond is deels bergachtig, deels vlak, dor, kleiachtig en zeer vruchtbaar. Er is een hoog gebergte, dat ten W. *Kong* genoemd wordt; waarschijnlijk zijn er nog wel anderen. De bekendste riv. is is de Niger, denkelijk met vele ons echter onbekende takken. Ook stemmen alle berigten overeën, dat er een groot meer, *Nou* moet zijn, welks omliggend land Bournou genoemd wordt, en vele eil. heeft. De voortbr. zijn: zeer veel goud, zilver, koper en waarschijnlijk veel meer metalen; maar weinig zout, koren, durra, maïs, tarw, gerst, rijst, enz.; verder paardeboonen, meloenen, agurkjes, uijen, enz., ook hier en daar druiven, vele zuidvruchten, vooral citroenen, granaatappelen, abrikozen, enz., de kedrinah (eene soort van olijfboom), hennep, katoen, indigo, sennebladeren, gomboomen en een aantal bosschen, met vele soorten van hout. Uit het rijk der dieren ziet men er: rundvee, schapen, geiten, paarden, muildieren, ezels, kameelen en ook honden; terwijl men in de bosschen leeuwen, luipaarden, panters, elefanten, wolven, giraffen, antilopen, hazen, apen, enz. vindt. Ook zijn er rivierpaarden, krokodillen, allerlei tam en wild gevogelte, bijzonder ook de parelhoenders; vele bijen, maar ook slangen, scorpioenen en dergelijk schadelijk gedierte. — De inwoners zijn Mooren en vooral Negers, welke echter, volgens de berigten, in sommige steden zeer beschaafd zijn, hetwelk zij zeker veelal aan de verkeering met de Arabieren te danken hebben. De handel wordt met karavanen gedreven. De heerschende godsdienst is de Mahomedaansche. De minder beschaafden zijn Fetische aanbidders of afgodendienaars. De regering der verschillende landen is meestal willekeurig. Men zie verder de artikels der bijzondere landen, als: Jallonkadoe, Maudingo, Kaärta, Maniana, Badu, Gotto, Houssa, Bournou, Fidri en vooral Tumbuctoe, Bambarra, Degomba, enz.

NIG-TSING, Chin. stad in Petcheli.

NIGUA, riv. op de Z. kust van het W. Ind. eil. St. Domingo, die 7 mijlen O. van de Nizao in zee valt. Het stadje Nigua heeft 2500 inw.

NIGUAS, Z. Amer. volkplanting in Quito, prov. Esmeraldas, op 4. 52. N. B.

NIHEIM, zie Neheim.

NIHIHAU, ONIHOW, een der Sandwichs eil., 15 mijlen in den omtrek, met vele yamswortelen. 182. 35. L. en 21. 50. N. B.

NIJBERT, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

NIJBROEK, Nederl. dorp, prov. Overijssel, nabij Deventer.

NIJE-BERKOOP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

NIJEGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, nabij Stavoren. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

NIJE-HASKE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

NIJE-HOLTPADE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, bij Wolvega.

NIJE-HOLTWOLDE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen; bij Ter Idserd.

NIJE-HORNE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

NIJEGANICHE, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland, welke in de Bason of Niema valt.

NIJEKERK, Nederl. dorp, prov. Vriesland, nabij Dokkum.

NIJE-LEMMER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

NIJENRODE, zie Breukelen.

NIJE STAD, Nederl. buurt, prov. Vriesland, nabij Bergum, arr. Leeuwarden.

NIJE-TRIJNE, Nederl. buurt in Vriesland, arr. Heerenveen.

NIJEVEEN, Nederl. buurt, prov. Drenthe.

NIJEWIER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, nabij Dokkum.

NIJEZYL of *Nieuwersluis*, Nederl. dorp, prov. Groningen.

NIJHOVEN, Nederl. dorp, prov. Groningen.

NIJLANDE, zie Eekhaar.

NIJTAP, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen.

NIJIBABAD of *Nijibgur*, O. Ind. stad, prov. Bareilly, met de graftombe van den stichter NIJIBADDOWLAH. 95. 29. L. en 29. 35. N. B.

NIJIBGUR, O. Ind. stad, prov. Agra, aan den Ganges; 4 m. van Cawnpore.

NIJUARS, zie Newars.

NIKA, Perz. dorp, prov. Mazenderan;

ran; 5 mijlen Z. O. van Febrabad. 2. Afr. riv. in Neder Guinea.

NIKABITZA, Turk. Aziat. riv. in Natolië.

NIKAR, W. Perz. dorp, prov. Farsistan.

NIKDE, Turk. sandsch., prov. Karaman, een groot deel der vlakte dezer prov. uitmakende, die door eenen tak van den Kisil-Irmak bespoeld wordt, veel weiden en vruchten heeft, en door Turkomannen, Grieken en Turken bewoond wordt. De Grieken hebben landbouw en katoenplantagiën. Men heeft er een deel van het gebergte Fodulbaba. 2. Hoofdst. van voorn. sandsch., aan eenen arm van den Kisil-Irmak, op eene steile rots, met oude muren omringd, 3 kasteelen, goede moskeën, en 5000 zeer arme inw., die van den tuinbouw en wijnoogst bestaan. 52. 30. L. en 38. 12. N. B.

NIKERA, Z. Amer. riv. in Guiana, die op 320. 26. L. en 6. N. B. in den Atl. Oceaan valt.

NIKELSKOESELOE, Rus. dorp, gouv. Nishegorod, met vele schrijnwerkers.

NIKITINO, Rus. dorp, gouv. Tula.

NIKITSK, Rus. stad, gouv. Moskou.

NIKKUM of *Lokkum*, Arab. berg, bij de stad Szanna.

NIKLAASGA, Nederl. D. in Vriesland.

NIKLE, Egypt. dorp aan den linker Nijl oever; 3 mijlen Z. van Faoua.

NIKLOWITZ of *Mikulowice*, Morav. vlek, kreits Znaim, met 750 inw.

NIKOBARS, zie Nicobars.

NIKOLAASHOEK (ST.), kaap op het eil. Java, aan den N. W. hoek van het eil. Bantam.

NIKNLAÏ (KUST VAN), op 't Rus. eil. Nieuw Siberië.

NIKOLAIKEN, zie Nicolaiken.

NIKOLAJEW, nieuwe, regelmatig aangelegde Rus. stad, gouv. Cherson, aan de zamenvloeijing der Ingul en Bog, sedert 1789 gebouwd, door eenen aarden wal omringd, en de zetel eener admiraliteit, welke het bestuur over de zeemagt der Zwarte zee voert; met regte, breede straten, eene markt, schoone huizen, 2 kerken, waaronder de fraaije hoofdkerk, een raadhuis, eene beurs, een prachtig tolhuis, het admiraliteits gebouw, eene bibliotheek en verzameling van natuurlijke zeldzaamheden, een museüm van oudheden, eene school voor de zeevaart- en scheepsbouwkunde, een zeelazareth en 9,000 inw., die handel, scheepvaart en goede markten hebben. De grootste schepen kunnen aan de kaaijen komen. Hier is ook de staf der Bogsche Kozakken. Zij heeft gebrek aan hout en goed water. 49. 41. L. en 46. 58. N. B.

NIKOLAJEWKA, Rus. stad, gouv. Taurië, met 3,570 inw.

NIKOLAJEWO, Rus. dorp, gouv. Witebsk.

NIKOLAPAWDINSK, Rus. dorp, gouv. Perm.

NIKOLSBURG, Morav. stad, kreits Brünn, met een schoon bergkasteel, een beroemd wonderbeeld, laken- en linnenfabr. en 7,650 inw.

NIKOLSK, Rus. kreits, gouv. Wologda, tusschen 61. 30. en 65. 14. L. en 58. 10. en 60. 25. N. B., groot 59 V. M., met 67,500 inw., zeer hoog en afhellende, door de Nig, Luza, Wolga en Jug, benevens de Unga en Wetluga, en verscheidene groote en kleine meren en moerassen bespoeld. De grond is tamelijk vruchtbaar in koren, gerst en vlas; $\frac{3}{7}$ der oppervlakte is met hout bedekt, en dit verschaft met de jagt, aan de inw. de hoofdbezigheid, die ook veel houten waren en werktuigen voor den landbouw vervaardigen, en linnen matten of *Ragoschi* vlechten. Er zijn ook bijen. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Jug, met 700 inw., die meestal van den landbouw bestaan. 63. 20. L. en 59. 15. N. B.

NIKOLSKAJA SASTAWA, Rus. tolplaats, gouv. Irkutsk. 2. Rus. vlek in het land der Donsche Kozakken.

NIKOLSKOE, 7 Rus. dorpen, gouv. Tambow, Rjäsan, 2 in Orel, Cherson, Wiatka en Astrakan. 2. Rus. vlek in Smolensko en een meer in Novogorod.

NIKOLSKOI, Rus. stadje, gouv. Orenburg, aan de Ural. 2. Rus. stadje, gouv. Tobolsk. 3. Rus. dorp, gouv. Pensa.

NIKOPING, zie Nykoping.

NIKOPOL, Rus. stadje, gouv. Jekaterinoslaw, aan den Dnieper, met 1200 inw.

NIKOLCZIN, Rus. vlek, gouv. Witaka, aan de Tschepzu, met 900 inw.

NIKORITZA, Rus. dorp, gouv. Cherson.

NIKORZIMINDAR, Rus. stad, vorst. Imerethi, met eenen griekschen bisschop.

NIKOSA, Rus. stad in Grusië.

NIKSAR, zie Nigissar.

NILA, een der kleine Aziat. Specerij eil., bij Damme.

NILACANTHA, zie Nilcund.

NILARLANKIANG, Chin. riv., prov. Yunnan.

NILAJAN, O. Ind. riv., prov. Bahar.

NILAMBY-NEUR, stad op 't O. Ind. eil. Ceylon, waarin de voormalige koningen van Candy, een paleis en oorlogsmagazijn hadden.

NILAVER, zie Nellur.

NILCUND of *Nilacantha*, O. Ind. stad, op eenen kruin van de Himmalaya, eene beroemde bedevaartplaats der Hindo's. 103. 30. L. en 27. 51. N. B.

NILCUNDAH, O. Ind. distr. en stad, prov. Hyderabad. 17. N. B.

NILE, N. Amer. dorp, prov. Ohio.

NIL-IL-ABIAD, zie Niger.

NILIPINE, Hong. D., kom. Beregh.

NILLANDUS, 2 groepen der Maledivische eil. 2. 50. N. B.

NIL ST. VINCENT, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, dat met Nil St. Martin, 910 inw. heeft.

NILTA, Jap. stad, eil. Niphon.

NILUFAR, Turk. Aziat. riv. in Natolië.

NIMBURG, Boh. stad, kreits Bunzlau, met 2020 inw. 2. Bad. dorp, Treisamkreits, met 825 inw.

NIMES, Fr. arr., dep. Gard, hetwelk op 28 V. M., in de 11 kantons Aigues-Mortes, Aramon, Beaucaire, Marguerites, Nismes, St. Gilles-les-Boucheries, St. Mamet, Sommières en Vauvert 75 gemeenten en 119,300 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr. en van het geheele dep., zetel van eenen bisschops, van den prefect, met eene regtbank van koophandel, in een zeer vruchtbaar dal, met muren, eene citadel, 7 poorten, eene hoofd- en andere hervormde en roomsche kerken, een hospitaal en 41,200 inw. De stad is in de eigenlijke stad en 8 voorsteden verdeeld; de eerste met donkere straten, en de laatste met breede en rijke straten, tuinen, lanen, openbare plaatsen en schoone huizen. De voornaamste gebouwen zijn: het paleis van justitie, het nieuwe hospitaal, de beurs en de schouwburg. Tusschen de voorsteden Richelieu is de *Esplanade*, en buiten de stad een schoon park en de schoone wandeling de *Cours*. Men vindt hier eene akademie, een lyceüm, een geleerd genootschap, een geneeskundig gezelschap, eene openbare boekverzameling van 30,000 boekdeelen en eenen kruidtuin. De inw. bestaan grootendeels van zijdefabrijken van allerlei soort, alsmede katoenfabr., die te zamen wel aan 11,000 menschen werk verschaffen; verder fabr. voor kousen, leder, kanten, gallons, branderijen, enz. De stad heeft eenen aanzienlijken handel, vooral in zijden stoffen, laken, linnen, kant, koren, leder en allerlei zaden en gewassen. Voorheen werd de handel op $21\frac{1}{2}$ mill. franken geschat. Nismes heeft zeer vele Romeinsche oudheden, onder anderen een voortreffelijk amphitheater van 1440 voeten in den omtrek; en een ouden tempel (*maison quarrée*), la Tourmagne, eene achthoekigen toren, eene schoone waterleiding, enz. Zij is de geboorteplaats van NICOT, die den tabak in Frankrijk bragt, van den redenaar SAURIN en den beroemden schrijver FLORIAN. 21. 59. L. en 43. 53. N. B. 3. Boh. vlek, kreits Bunzlau.

NIMESCHTI, dorp in Moldavië, distr. Romanië, aan de Moldawa.

NIMETZKI GRAD, zie Gratz.

NIMFIO, Turk. kaap, sands. Salonika.

NIMIQUAS, zie Amacquas.

NIMMERSATT, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen, aan de Rus. grenzen, de N. plaats van Pruissen. 38. 45. 18. L. en 55. 52. 24. N. B.

NIMMISHILLEN, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Stark, met 400 inw.

NIMNITZE, Hong. D., kom. Trentsin.

NIMPHLÉ, Fr. dorp, dep. Oise.

NIMRA, Arab. vlek in Yemen.

NIMROTACH, gebergte in de Turk. prov. Erzerum, bij het meer Wan.

NIMRUD, een bergpas en twee riv., beide in de W. Perz. prov. Taberistan. 3. Hoofdpl. van een distr. in de W. Perz. prov. Azerbeidschan.

NIMWEGEN, zie Nijmegen.

NIMY en MAIZIÈRES, Nederl. gemeente, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1300 inw.

NINAF, dorp in Neder Egypte; 5 mijlen N. van Caïro.

NINCHEZ, Spaan. riv., prov. Jaen, valt in den Guadalquivir.

NINE BRIDGES, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Queen's.

NINE FEET HARBOUR, baai aan de W. kust van Florida. 294. 56. L. en 27. N. B.

NINE STANDARDS, Eng. heuvel, gr. Westmoreland, 2136 voeten boven de zee verheven.

NINETY-SIX, distr. in Z. Carolina, ten W. van het distr. Oranjeburg, met de gr. Edgefield, Abbeville, Laurens en Newbury.

NINEVEH, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Frederick.

NINFIELD, Eng. dorp, gr. Sussex.

NING, Chin. stad van den 2 rang in Schensi. 125. 15. L. en 35. 36. N. B. 2. Chin. stad van den 2 rang in Yunnan. 120. 28. L. 24. 20 N. B. 3. Deen. herred, stift Aarhuus; 3850 inw., op 3 V.M.

NING-HAI, Chin. stad in Korea. 2. Groep Chin. eil., gouv. Mukden, ook wel den archipel van Jean Potwelky genoemd, in de golf van Laotong, tusschen 140. en 141. L. en 39. en 40. N. B., bewoond,

woond, en eene stapelplaats tusschen China en Korea. 3. Chin. stad, gouv. Mukden.

NING-HIANG, Chin. vesting en wapenplaats in Schensi, op de grenzen van Tartarije, met fabr. van en handel in sergie, tapijten en papier. Ook zijn er zoutmeren. 123. 46. L. en 32. 45. N. B.

NING-KOUE, Chin. stad van den 2 rang, in Kiangnan.

NING-KIANGTSCHEU, Chin. stad van den 2 rang in Schensi, aan eenen tak van de Monkiany.

NINGO, Deen. vesting aan de Goudkust van Afrika. 2. N., ook *Adampi* of *Lampi* genoemd, Afr. landstreek aan de Goudkust, uit verscheidene republieken bestaande, met veel veeteelt. 3. Een Negerdorp aldaar.

NING-PO, groote Chin. zeehaven, prov. Tschekiang, aan den mond eener kleine rivier, die tot eene veilige haven verstrekt, met handel op Japan. 138. L. en 20. 54. N. B.

NINGTSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.

NINGUTA, Chin. stad, gouv. Korea, aan de Huhrapira, uit eene binnen- en buitenstad bestaande, beide met palissaden omringd. Het is thans de zetel van eenen onderstadhouder, welke het opzigt over de Yupitan en andere volkstammen heeft, die hier handel drijven en hunne schattingen betalen. 144. 32. L. en 43. 47. N. B.

NING-YUEN, Tartaarsche stad op de grenzen van China; 80 m. O. van Pekin. 2. Chin. stad, prov. Schensi, aan de Kinho.

NING-YANG, Chin. stad in Setchuen.

NINIANS (ST.), Schot. kerspel, gr. Stirling, met 7,650 inw. en fabr. van leder, wollen stoffen, spijkers, enz. 2. Stadje in genoemd kerspel.

NINIGAN, Fr. D., dep. Op. Garonne.

NINKUEFOE, Chin. stad, prov. Kiannan, aan eenen tak van den Jan-tse-kiang, met aanzienlijke papierfabr. en het gebied over 3 steden. 31. 3. N. B.

NINNI, riv. in. China, gouv. Tschitschikar, valt in de Tschikiri.

NINOQUIQUILAS, Z. Amer. volksstam in Rio de la Plata, die op 19. Z. B. in een groot woud woont.

NINOVE, Nederl. stad, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, aan de Dender, met een gasthuis, 4 kerken en 3,700 inw., die linnenweverij, hoedenmakerijen, touwbanen, zeepziederijen en katoendrukkerijen hebben. Zij is de geboorteplaats van JEAN DESPAUTERES. 21. 4. L. en 50. 50. N. B.

NINOVER, zie Nienover.

NINO ZIMINDA, Rus. dorp, gouv. Teflis, zetel van een' aartsbisschop.

NINPOFU, zie Ningpo.

NINSBURG, zie Nischburg.

NINTH ISLAND, klein Austr. eil., bij de Z. O. kust van Van Diemensland.

NINTSCHEN, 2 Chin. steden in Kiangsi en Schensi.

NIO, voorheen *Jos*, hoog bergachtig eil. in den Archipel, ten W. van Namphio, ongeveer $\frac{3}{4}$ V. M. groot. Het is niet zeer vruchtbaar, geeft koren, gerst, olie, wijn, katoen, rundvee, geiten, schapen en bijen, en wordt door 4000 Grieken bewoond, die meestal van den landbouw bestaan. 36. 46. N. B. 2. Vlek aldaar, op eene hoogte, en op de puinhoopen der oude stad *Jos*, met een kasteel, 2 kerken, eene vrij zekere haven digt bij hetzelve, en 2700 inw. Hier stierf HOMERUS.

NIOLO, Fr. dorp op 't eil. Corsica, en hoofdplaats van een kanton.

NIOM-LES-MONTAGNES, Fr. stadje, dep. Cantal.

NIONS of *Nyons*, Fr. arr., dep. Drôme, bevat op 21½ V. M., in de 4 kantons le Buis, Nions, Remuzat en Sederons, 75 gemeenten en 33,250 inw. 2. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Aigues, deels in de vlakte, deels tegen den berg *Devez*, uit 3 van elkander gescheidene deelen bestaande, met 4 poorten en 2750 inw., die zeep-, zijde-, wol- en lederfabr., en handel in wijn hebben. Hierbij is eene gezondheidsbron.

NIO PLANTA, zie Neusatz, No. 1.

NIORT, Fr. arr., dep. Beide Sèvres, dat op 27 V. M., in de kantons, Beauvoir, Champdeniers, Coulonges, Fontenay, Mauze, Niort (2), Prahec en St. Maixent, 94 gemeenten en 86,500 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. Fr. arr., en het geheele dep., zetel van den prefect, aan de Sèvre Niortoise, tusschen en op 2 heuvels, slecht gebouwd, door muren omringd, met regtbanken, een versterkt kasteel, 2 roomsche en eene hervormde kerk, een hospitaal, eene beurs, een genootschap voor den landbouw, een atheneüm, eene boekverzameling van 12,000 boekdeelen, een natuurkundig kabinet, chemisch laboratorium, kruidtuin, schouwburg en 15,000 inw., die fabr. van sergie, flanel, molton, leder, hoeden en handschoenen, en zeer vele looijerijen hebben. Ook zijn er papiermolens, salpeterziederijen, beroemde angelikafabr. veel tuinbouw, aanzienlijken handel, benevens vee- en andere markten. De schoone wandelwegen zijn weder hersteld. Zij is de geboorteplaats van den redenaar FONTANES. 17. 11. L. en 46. 20.

2. N. B. 3. Fr. vlek, dep. Mayenne, met 1940 inw.

NIOWARO, dorp op 't eil. Ceylon.

NIPASHI, N. Amer. meer. 276. 46. L. en 62. 10. N. B.

NIPEGON, N. Amer. riv., valt in het Bovenmeer.

NIPHON, het grootste der Jap. eil., het voornaamste deel des rijks, dat meer dan $\frac{5}{12}$ van de oppervlakte bevat. Het heeft de gedaante van eenen halven cirkel, die zich van de straat van Sangar tot aan het eil. Ximo uitstrekt. Het is een zeer hoog land, overal met bergen bezet, waarvan sommige de sneeuwlinie bereiken. De kust is gedeeltelijk met rotsen omringd, die diep in zee indringen, en gevaarlijke klippen vormen. BROUGHTON vond de O. kust zandig en laag, maar terstond achter dezen smallen rand verheft zich het hooge land, dat overal een zeer goed aanzien heeft, en uitmuntend bebouwd is. Slechts aan de N. zijde, bij de straat Sangar, schijnt het onvruchtbaar, even als Jesso, en met dezelfde sneeuwbergen bedekt; mogelijk zijn deze eil. wel eens vereënigd geweest. Bij kaap Gamaley, op 40. 41. N. B., ligt een hooge piek, door KRUSENSTERN piek *Tilesius* genoemd, welke in Mei nog met sneeuw bedekt is. Hieraan grenst het Motto-Jama gebergte; terwijl de N. helft des eil. met het gebergte Oraxi bedekt is. In het midden bij de baai van Totomina is het hooge gebergte Fusi, en aan de O. zijde van het meer Oimo is dat van Jesan, en verder, volgens KAEMPFER, Otawano, Janma, Dsutsika, Firanotacke, enz., meestal van verschillende hoogte, nu eens als bergen te zamen hangende, en dan op zichzelven staande. Sommige bergen spuwen vuur, andere rooken, en het geheel draagt kenmerken van onderaardsch vuur, hetwelk vooral door de aardbevingen, de damp- en zwavelbaden, bewezen wordt. De voornaamste nog brandende bergen zijn: de Setchus, de Sini-Parama, en andere. De kapen, meestal door Europeanen benoemd, zijn: Nambu, Kennis, Sanddown, Awa, Diun, Nitzi, Noto, Nankaba, Gamaley en Sangar. De voornaamste golven zijn: de Jedogawa, de Tenriu, de Ojiinwaja, de Fusyawa, de Tonkag, de Zubaki, de Banninjawa, de Askajawa en vele andere; terwijl de werkzame Japanees, deze nog door verscheidene kanalen vermeerderd heeft. Onder de meren zijn Oimo of Oitz en Fakone het grootste; ook zijn er vele zwavel- en gezondheidsbaden. De bergen zijn tot aan de toppen bebouwd; de rotsen zelfs met goede aarde bedekt, en hierdoor heeft men het zóó ver gebragt, dat het land zijne eigene inw. voeden kan, en zoo ook in de omliggende eil. Het bevat met de eil. Sado, Oki, Matsuma en Fatsisio 5,129 V. M., en is in 5 groote landschappen, Ochio met 8, Quanto met 10, Jetsegen met 9, Jetsen met 14 en Jamaisoit met 11 vorst. verdeeld (Zie verder Japan.).

NIPIGAN, N. Amer. riv., welke het water van het meer Auxim in het Bovenmeer afvoert.

NIPISIGUIT, klein N. Amer. dorp in Nieuw Brunswijk, aan de Z. zijde van baai Chaleur; 4 mijlen W. van het eil. Caraquit.

NIPISSING, meer in Opper Canada, hetwelk zich door de French riv. in de Huron ontlast. 46. 12. N. B.

NIPIN of *Nipon*, zie Niphon.

NIPPEL, klippen op de O. kust van het Schot. eil. Lorgelambray, gr. Bute.

NIPPES, Pruis dorp, regdst. Keulen.

NIPSAAE of *Nipsan*, Deen. riv. bij Rypen.

NIRGUA, Z. Amer. stad in Caraccas, met eene rijke kopermijn.

NIRIS, Perz. dorp van Farsistan; 25 mijlen O. van Schiras, met staalfabr. en ijzermijnen.

NIRMUL, O. Ind. stad, prov. Berar, aan de Godavery. 19. 18. Z. B.

NIRVA, Jap. stad op Niphon.

NISÆA of *Megara*, Turk. havenstad in Livadië, met 1000 inw. Bij dezelve is de pas over de landëngte van Morea.

NISABAT, NISAWAJA-PRISTAN of *Barahun*, Rus. stad, chanaat van Derbend, aan den mond der Jolamma.

NIS-ATASI, eil. in het Turk Aziat. meer Igir, distr. prov. Natolië.

NISBET, Schot. dorp in O. Lothian.

NISCEMI of *St. Maria de Niscemi*, Sicil. stad, prov. Catalanisetta, aan de riv. Terra Nova, met 6,680 inw.

NISCH, Zwits. dorp, kanton Zug. 2. Zie Nissa.

NISCHABUR of *Nishapour*, W. Perz. distr., prov. Chorasan, aan de grenzen van Kuhistan. 2. Hoofdstad van voorn. distr. en der geheele prov., in een der vruchtbaarste dalen des lands, ommuurd, met eene citadel, 4 poorten, een paleis, verscheidene moskeën, baden, karavansera's, bazars en 2000 huizen, welker inw. zijden stoffen, linnen, goede klingen, enz. vervaardigen en daarmede handel drijven. In den omtrek heeft men groeven van zeep-aarde, doch

er

er is gebrek aan water, dat door onderaardsche kanalen toegevoerd wordt. Ook is de stad berucht als zeer morsig en ongastvrij. 74. 41. L. en 36. 21 N. B.

NISCHAWA, zie Nieszawa.

NISCHBURG, Boh. D., kreits Rakonitz.

NISCHEGOROD, zie Nischnei-Novogorod.

NISCHNEI-NOVOGOROD, eigenlijk *Nishny* of *Onder Novogorod* genoemd, Rus. gouv. in Europa, tusschen Kostroma, Wiatka, Kasan, Simbirsk, Pensa, Tambow en Wladimir, of tusschen 59. 22. en 64. 12. L. en 54. 31. en 56. 4. N. B. gelegen, en op 961. V. M., 1,349,600 inw. bevattende. De oppervlakte heeft kleine bergen en heuvels, maar meer schoone vlakten; ook bosschen en moerassen. De voorn. gebergten zijn: het Balakla Nowa en het begin van het Wolga gebergte. De riv. zijn: de Wolga met de Oka, die de Tescha en Sarascha ontvangt; de Kutma, de Kirsenez, de Sura, met de Piana; de Wetluga, en de Alatyr met de Rudna. Er zijn slechts kleine meren, waarvan de Tilenina en Mandewskoe de voornaamste zijn. Het luchtsgestel is gematigd en gezond. Het land is zeer vruchtbaar, en wordt voor de korenschuur van groot Rusland gehouden. De landbouw levert er alle soorten van koren, ook gierst, peulvruchten, een weinig boekweit, hop, hennep en vlas. De tuinen geven kool, rapen, uijen, knoflook, wortels, agurkjes, komkommers, goede appelen, peeren, kersen en pruimen. De bosschen leveren eenen grooten schat, vooral aan eikenhout. De veeteelt is goed, en men heeft er schoone paarden, groote en sterke ossen, maar slechte schapen en varkens. Verder potäarde, kalk, gips, marmer en ijzersteen. De inw. van dit gouv. worden voor de werkzaamste des rijks gehouden. Er zijn geene groote, maar tallooze kleine fabr. en allerlei handwerken, terwijl het mattenvlechten, potaschzieden, gips branden, pottebakken, enz. in het groot gedreven wordt, en garenspinnerij en linnenweverij over het geheele gouv. verspreid zijn. Men vindt er echter ook branderijen, lakenfabrijken, looijerijen van allerlei soort, ijzer- en staalfabr., glasblazerij, enz. De uitvoer bestaat in: koren, meel, gort, mout, touw, garen, grof linnen, matten, leder, juchten, houtwaren, hout, potasch, kuiperswaren, vaartuigen, paarden, alabaster, ijzerdraad, ijzerwaren, glaswaren, laken en andere artikelen; waartegen zout, ijzeren staven, brandewijn, wijn, koloniale en fabrijkwaren ingevoerd worden. Het gouv. is in 11 kreitsen verdeeld. De hoofdst. draagt denzelfden naam. 2. Rus. kreits in voorn. gouv., met 105,000 inw. 3. Hoofdstad van voorn. gouv. en kreits, zetel van den krijgs- en civilen gouv., der hooge beambten en eenen bisschop, aan den mond der Oka in de Wolga, zeer schoon, tusschen bergen gelegen, en uit 3 deelen bestaande, als: 1. de vesting op den top van eenen berg met eenen muur, 5 vierkante en 8 ronde torens (deels vervallen), 2 poorten, 2 hoofdkerken, het paleis van den gouverneur en andere gebouwen van de kroon; 2. de eigenlijke stad, aan het hangen van den berg, aan de Wolga gelegen, wel met naauwe straten, maar met eene groote markt, een prachtig koophuis, vele steenen gebouwen en eene schoone kaai aan de Pristan; en 3. de voorstad, meestal met houten huizen. In het geheel heeft de stad 30 steenen en 2 houten kerken, 3 kloosters, een seminarium voor priesters, een gymnasium, eene kreits- en eene militaire school, 2 armenhuizen, een tucht- en werkhuis en 12,000 inw., die eene groote touwbaan, talksmelterij, vele looijerijen en mouterijen, garen- en grove kantfabr., brouwerijen en vele handwerken hebben; terwijl verder de handel zeer bloeijend is, en hier de grootste *Pieter Paulus mis* gehouden wordt, die door Russen, Perz., Turken en Baschkiren bezocht wordt, en waarop meer dan 100 mill. roebels omgezet worden. Ook is hier de stapelplaats van het Permsche, Jeltousche en Ilezkische zout, en meer dan 3000 vaartuigen vertrekken van hier met waren. De stad is des winters verlicht. 62. 8. L. en 56. 20. N. B.

NISCHNEI NEWIANSK, zie Newiansk.

NISCHNEI SUSUN, zie Susunskoi Sawod.

NISEBYE, Deen. dorp, hert. Sleeswijk.

NISEMASSE, kleine groep eil. in de O. Ind. zee. 146. 28. L. en 8. 15. N. B.

NISH, een der Schot. Western eil. 11. 58. L. en 56. 14. N. B.

NISHAPOUR, zie Nischapur.

NISHAWER, W. Perz. riv., prov. Farsistan.

NISHNABATONA, N. Amer. riv., in Louisiana, die in den Missouri valt.

NISHNAJA of *Neder Tunguska*, ook *Nishnaja Tunguska genoemd*, een tak van de Jenisea, in het Rus. gouv. Tomsk, wei-

welke op 57. N. B. en 107. L., op eenen landrug, niet ver van de Lena, ontspringt, N. O. waarts loopt, en na de Tschuminda, Neroja en Jeroma ontvangen te hebben op 65. 40. in de Jenisea valt. 2. N. *Osernaja* en *Uwilka*, Twee Rus. vestingen, gouv. Orenburg, de eerste met Werchnaja, 5,130 inw.

NISHNEI, is een voorvoegsel voor verscheidene Rus. vlekken, als: Nishnei Irginskoi, N. Jugowsk, N. Kytschimsk, N. Laiskin, N. Newiansk, N. Saldinsk, N. Sergins, N. Sinatschinsk, N. Sussamt, N. Tagilsk, alle in het gouv. Perm; Nishney Awsanopebrowsk, N. Sergunskoi, N. Simsk, N. Troizk, N. Turinsk, in het gouv. Orenburg.

NISHNIG, Rus. dorp, in de Slobodische Ukraine.

NISHNY-KAMSCHATKA, zie Kamschatka.

NISHNY-KOLYMSKOI, Rus. Aziat. vesting, gouv. Irkutsk.

NISHNY-LOMOW, Rus. kreits, gouv. Pensa, tusschen 60. 10. en 61. 50. L. en 53. 3. en 53. 40. N. B. gelegen, en op $99\frac{1}{2}$ V. M., 120,000 inw. tellende, met eenige hoogten, door de Wyscha, Lomow en Burdos bespoeld, heeft een' vruchtbaren grond, die vooral schoon koren, vlas en hennep oplevert, en met vele bosschen bezet is. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Lomow, met 4 kerken, een klooster en 3,750 inw., die handel in het klein, en zeer bezochte jaarmarkten hebben, welke wel door 8,000 kooplieden, voornamelijk in pelterijen, leder, was, alsmede in koloniale waren en werkstoffen bezocht wordt. 60. 18. L. en 52. 43. N. B.

NISHNY-UDINSK, Rus. Aziat. kreits, gouv. Irkutsk, tusschen 112. 30. en 119. 48. L. en 52. 30. en 57. 5. N. B., aan Chineesch Mongolië grenzende, door een gedeelte van het Sajanisch gebergte bedekt, dat hier de hoogste toppen heeft, en in een voorgebergte langzamerhand vlakker wordt; doch nog eene volkomene wildernis is, die met ondoordringbare vlakten en moerassen bedekt is. De luchtsgesteldheid is zeer guur en onaangenaam. Hier en daar zijn vruchtbare dalen, die door de Taschwa, de Uda, de Oka met de Ija, de Kan, de Angara, enz. bespoeld wordt. Ook zijn er eenige meren, waarvan sommige zout opleveren. De inw. telen een weinig rogge, tarw en haver. Ook groeit er nog hennep en vlas; maar geene erwten of boomvruchten. De veeteelt wordt bijzonder door de Buratten gedreven, die hier groote kudden paarden, horenvee en schapen bezitten. Men rekent dat er 11,290 gezetene inw., 40,000 Buratten en eenige Sajanen zijn. 2. Hoofdpl. van voorn. kreits, met 1500 inw. 116. 40. L. en 54. 58. N. B.

NISI, kleine Turk. stad op het Z. W. van Morea, aan den regter oever der Pirnazza, met veel wijnbouw en koren.

NISIBIN, een der nieuwe sandschakaten der Turk. Aziat. prov. Bagdad, uit de prov. Diarbekir genomen, en met Sindschar, door eenen *mossellem*, bestuurd. 2. Hoofdpl. van voorn. sandschakat, eene onaanzienlijke plaats, op eenigen afstand van de riv. Mygdonius, bij welke nog eenige ruïnen der oude stad en vele oudheden gevonden worden. NIEBUHR stelt het getal der huizen, die hier van aarde met stroodaken zijn, op 150. De St. Jacob's kerk is slecht. De 1000 inw. zijn slechts in naam van den pacha van Bagdad afhankelijk. 58. 31. L. en 37. 3. N. B.

NISIDA, Nap. eil., aan de kust van Terra di Lavoro, met de kleine haven Porto Pavone. De naar Napels gaande schepen houden hier quarantaine.

NISKAYUNA, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, aan de Mohawk, met 450 inw. 2. Volkplanting der kwakers; 3 mijlen N. W. van Albany, in dezelfde prov.

NISKO, Galicisch dorp, kreits Rzeszow.

NISMES, zie Nimes. 2. Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 700 inw.

NISNITZ, zie Mura-Szombath.

NISPEN. zie Rozendaal.

NISS, Rus. dorp, gouv. Esthland.

NISSA, Zweed. riv., prov. Jonkopings-län. 2. N. of *Nischa*, Turk. stad, sandschakat Sofia, aan de Nissawa, de zetel van een' griekschen bisschop, met 4000 inw. 39. 54. L. en 43. 33. N. B. 3. Riv. in de Port. prov. Alentejo. 4. Zie Nizza.

NISSAN, Fr. dorp, dep. Hérault, arr. Beziers, met 1100 inw.

NISSAWA, Turk. riv., sandschakat Sofia, valt in de Maritza.

NISSE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, eil. Z. Beveland.

NISSONS, hooge bergtop der Jura in het Fr. dep. Doubs, 2000 voeten hoog.

NISSOVA-GOVA, bergketen in Bosnië.

NISSUMAAL, Deen. riv., stift Rypen.

NISSUMFIORDEN, Deen. zeeboezem, stift Rypen.

NISTELRODE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. 's Hertogenbosch, met 1960 inw.; 2 uren Z. van Os.

NISTOS, zie Neste.

NISTER, riv. in 't hert. Nassau.

NISTERWALD, zie Westerwald.

NISTRIK, Nederl. D., prov. Noord Braband, arr. Breda.

NITAO, eil. in de straat van Korea, met de stad Nantonfoe.

NITH, Schot. riv., ontspringt in 't gr. Ayr, in 't Nithdale, en valt 1 mijl beneden Dumfries, in de Solway frith.

NITI, bergpas in het Aziat. land Urna Desa in Thibet, en de O. Ind. prov. Gurwal, bij eenen berg van 16,814 voeten hoog.

NITSCHU, riv. in China, staat Boetan.

NITTANY, N. Amer. gebergte, prov. Pennsylvanië.

NITTEDAL, Noorw. D., stift Aggerhuus.

NITTEL, Pruis. dorp, regdst. Trier.

NITTENAU, Beij. dorp, Regenkreits.

NITTOOR, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

NITTRITZ, Pruis. D., regdst. Liegnitz.

NITWA, Rus. riv., gouv. Perm.

NITWINSKA, Rus. stad, gouv. Perm.

NITZENSKAJA, Rus. D., gouv. Perm.

NIU, Zweed. riv., die onder den naam van *Liunga*, in de prov. Herjedalen, ontspringt, en 2 mijlen Z. van Simoswall in de golf van Bothnië valt.

NIUNDO, O. Ind. stad, prov. Ava.

NIUTANGER, Zweed. dorp, Gefleborgs län.

NIUTABUTABU, zie Keppels eil.

NIUTSA, Rus. riv., gouv. Wologda.

NIUZA, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

NIVA, Rus. vlek, gouv. Wladimir. 2. N. of *Neiff*, Oostenr. stad in Tirol, aan het Lago Garda, in een schoon oord, met 3,100 inw., die eene menigte mondtrommels vervaardigen, eene goede haven, scheepvaart en ijzerfabr. hebben.

NIVE, Fr. riv., dep. Neder Pyreneën, die op den berg Mendisabar ontspringt, en bij Bayonne in de Adour valt

NIVELLE, kleine riv., die op de Pyreneeën in Spanje ontspringt, en in 't Fr. dep. Neder Pyreneën in de zee valt.

NIVELLES, Nederl. arr., dep. Zuid Braband, hetwelk in de 7 kantons, Genappe, Herines, Jodoigne, Nivelles (2), Perwez en Wavre, 114 gemeenten en 97,000 inw. bevat. 2. Nederl. hoofdplaats van voorn. arr., aan de Thienne, eene der oudste steden des rijks, goed gebouwd, met 3 voorsteden, 6 poorten, 5 kerken, een hospitaal en 6,570 inw., fabr. van katoen, linnen, sergie, molton, hoeden en papier; oliemolens, hennep-, vlas- en hopteelt. In 1525 had zij wel 30,000 inw. 21. 55. L. 50. 35. N. B.

NIVERLÉE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 100 inw.

NIVERNOIS, voormalig Fr. gouv., tegenwoordig een gedeelte van het dep. Nièvre. 2. Baai aan het Oosteinde van het meer Ontario, in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Jefferson.

NIVIANO, marktvlek in het hert. Parma, distr. Piacenza, op eenen heuvel.

NIWISKA, Galicisch D., kreits Tarnow.

NIWNITZ, Morav. vlek, kreits Hradisch, met 1300 inw.

NIXDORF, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, met fabr. en 4030 inw.

NIXONTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, hoofdplaats van het gr. Pasquotank.

NIXSTADT, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 570 inw.

NIZA, Port. vlek, prov. Alentejo; 2250 inw. 2. Rus. riv. in 't gouv. Perm.

NIZAM, zie Golconda.

NIZAMPATAM, O. Ind. stad in de N. Circars, met veel kusthandel. 98. 21. L. 15. 56. N. B. 2. Zie Guntoor.

NIZANKOWICE, Galicisch marktvlek, kreits Przemysl.

NIZAO, riv. van St. Domingo, die op de bergen, in het midden van het eil., ontspringt, en aan de landpunt van dien naam in zee valt, waar zij eene goede haven vormt; hoewel de ingang rotsachtig en gevaarlijk is.

NIZIERS (ST.), 4 Fr. D., 2 in 't dep. Loire en 2 in Isère.

NIZIRI, berg in Aziat. Rusland, alwaar de Uruk ontspringt.

NIZNIOW, Galic. vlek, kreits Stanislawow, aan den Dniester.

NIZZA, Sard. gr., tusschen Piëmont, Genua, de Middell. zee en Frankrijk, of tusschen 24. 12. en 25. 36. L. en 43. 45. en 44. 28. N. B. gelegen, en op 65 V. M. 120,000, of met Monaco 125,000 inw. bevattende. Het land is bergachtig, tegen en op de hooge Zee-Alpen gelegen, waarvan de Col de Longa, Col de Lombarda, Col de Molière, Col St. Martin en Col de Tenda de hoogste toppen zijn, en bij welke laatste de Apennijnen zich afzonderen, en de Tanaro ontspringt, en over welken de weg naar Cuneo in Piëmont gaat. Op deze plaatsen is de grond steenachtig, schraal, en slechts op weinige plaatsen ter bebouwing geschikt. De voorn. riv. zijn: de Varo met de Tinza, Sterno en Vesubia. Verder de Pagliano. De luchtsgesteldheid is zeer zacht, maar droog; in den zomer regent het er zelden. De zeewinden verkoelen de lucht; maar de sirocco is er zeer nadeelig. De winter is er zeer schoon; met kersmis bloeijen reeds de boomen. De landbouw bepaalt

zich

zich grootendeels tot de kusten; doch kan op verre na, niet genoegzaam voor de behoefte opleveren. Men teelt er maïs, gerst en peulvruchten; maar vooral boomvruchten, bijzonder oranje-appelen, bergamotten, amandelen, vijgen, dadelen, granaat-appels, enz. alsmede goeden wijn, uitnemende olijven; terwijl de bosschen goed scheepstimmerhout opleveren. De veeteelt is van weinig belang; maar de zijde- en bijenteelt is zeer uitgebreid. Van de mineralen wordt niets gezocht dan lood in eene mijn bij Tenda. De inw. zijn vlijtig, en hebben zijdespinnerijen, lakenweverijen, zeepziederijen, likeurstokerijen en papiermolens, maken netten, rozewater, en voeren wijn, edele vruchten, was, honig, scheepstimmerhout, netten, reukwater en likeuren uit; terwijl Nizza en Villa Franca vrije havens zijn. De handel is echter veel verminderd. De heerschende godsdienst is de roomsche, en de taal des lands het Fransch. Het gr. staat onder de civile beambten van Piëmont, maar heeft een bijzonder geregtshof van appel en verdere regtbanken. Het land wordt in 3 prov. en het vorst. Monaco verdeeld. De hoofdstad is Nizza. 2. Prov. in voorn. gr., aan de Fransche grenzen, op 32. V. M., 51,865 inw. bevattende. 3. Hoofdstad van voorn. gr. en prov., de zetel van eenen bisschop en regtbank van koophandel, aan de golf van Genua en den mond der Paglione, met wallen en batterijen, eene citadel op eene rots, waarvan echter de werken geslecht zijn. Zij heeft 3 poorten, eene hoofd- en 2 parochiekerken, 17 kloosters, 2 hospitalen, een slecht ingerigt gymnasium, eene openbare bibliotheek, 2000 huizen en 19,500 inw., die eene tabakskerverij, olie-, papier- en zijdemolens, zijdespinnerijen, zeepziederijen en fabr. van reukwater hebben, en in olie, wijn, zijde, reukwater en bloemen handel drijven. De haven, door kunst gemaakt en veel verbeterd, thans eene vrijhaven, had voorheen meer voorregten dan nu. De stad is donker en somber; doch heeft vele fraaije gebouwen en plaatsen van uitspanning. 24. 56. 45. L. 43. 42. N. B.

NIZZA DELLA PAGLIA of *de Montferrat*, Sard. stad, hert. Montferrat, met handel in wijn en olijven, goede gebouwen, fabr. en 5000 inw.

NJUARS, zie Newars.

NOACOTE, vruchtbaar O. Ind. vallei in Nepaul, de eenigste bergpas naar Thibet, met de hoofdstad van dien naam, de best gebouwde van Indië, met eenen beroemden tempel. 103. 16. L. 27. 43. N. B.

NOADAN, N. Amer. riv. in Mexico, prov. Vera-Cruz.

NOAILLÉ of *Nouaillé*, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Poitiers; 850 inw.

NOAILLES, twee Fr. vlekken, dep. Oise en Corrèze, elk met 600 inw.

NOALE, Lomb. Ven. vlek, prov. Padua, met 2530 inw.

NOANAGUR, O. Ind. rajaschap, prov. Guzeratte, aan de Z. zijde van de golf van Cutch, met eenen steenachtigen grond, die suikerriet, katoen en peper voortbrengt. De inw. zijn Hindo's. 2. Hoofdstad van dit distr., met muren, laken- en katoenfabr. Ook worden er paarlen gevischt. 87. 48. L. 22. 55. N. B.

NOARA, Sicil. stad, prov. Messina.

NOBA, O. Ind. eil. aan de W. kust van Aroo, een der Molukken. 152. 59. L. 5. 5. N. B.

NOBBELOF, 3 Zweed. dorpen, prov. Malmohus-län.

NOBBER, Ier. dorp, gr. Eastmeath.

NOBLEBOROUGH, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln; 1200 inw.

NOBODY KNOWS WHAT (*Niemand weet wat*), dezen naam gaf kapitein COOK aan den N. arm der baai Dusky.

NOBRESSART EN HEINSTERT, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 810 inw.

NOBUSENS, gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Bedford.

NOCANIO, Fr. vlek, eil. Corsica.

NOCÉ, Fr. vlek, dep. Orne, met 1160 inw. 2. Tosc. vlek, gebied Pisa.

NOCEDA, Spaan. vlek, prov. Leon.

NOCEN, Jap. stad, eil. Ximo.

NOCERA, stad van den Kerk. Staat, legatie Spoleto, met een bisdom en 2000 inw.

NOCERA DELLI PAGANI, Nap. stad, prov. Principato Citra, aan de Sarno, met 6,750 inw.

NOCETA, Nap. stadje, Calabrië Citra, met 3000 inw.

NOCHES, N. Amer. meer, prov. Louisiana.

NOCHIZTTAN, hoofdst. van een distr. in Mexico, prov. Oaxaca. 17. 14. N. B.

NOCHTIE, Schot. riv., gr. Aberdeen.

NOCI, Nap. stad, prov. Bari.

NOCOR, kleine N. Afr. riv. van Marocco, die op 35. 15. N. B. in de Middell. zee valt.

NODAI, Z. Afr. riv. in 't Kafferland.

NODAWA, N. Amer. riv., die in den Missouri valt.

NODEBAIS, Nederl. dorp, prov. Z. Bra-

Braband, arr. Leuven, met 450 inw.

NODESDALE, Schot. riv., gr. Ayr.

NODDLE'S ISLAND, klein eil. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, in Boston Harbour, met eene sterke vesting.

NODHA, Perz. dorp in Mekran.

NODHEA, Perz. dorp van Kerman.

NODMES, Zweed. kerspel, Elfborgslän.

NODRIO, zie Nauders.

NODUWEZ, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 700 inw.

NODWAY, N. Amer. riv., aan de W. kust van Florida.

Noë, Fr. stadje, dep. Op. Garonne.

NOEL, kaap aan de N. punt van het Nederl. gedeelte van 't eil. Timor. 2. Groep eil. van den Mergui archipel. 10. 45. B. en 114. 18. L.

NOELGUNGE, O. Ind. vlek, prov. Oude.

NOESA BARON, O. Ind. eil. bij de Z. kust van Java; 8 mijlen in den omtrek. 131. 6. L. 8. 20. Z. B. 2. N. *Cambaz* of *Poelo Cannibaz*, O. Ind. eil. bij de Z. kust van Java; 15 mijlen in den omtrek. 126. 46. L. 7. 42. Z. B. 3. N. *Comba*, klein O. Ind. eil. 134. 46. L. 5. 20. Z. B. 4. N. *Laoer*, klein eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Ceram. 146. 56. L. 3. 34. Z. B. 5. N. *Nessing*, klein eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van Timor. 144. 16. L. 8. 9. Z. B. 6. N. *Pinnos*, zandbanken in de Ind. zee. 145. 48. L. 50. 12. Z. B. 7. N. *Seras*, vier kleine eil. in de Ind. zee. 134. 44. L. 5. 15. Z. B.

NOGAI, zie Nagai.

NOGAICK of *Obitoshney*, Rus. stad, gouv. Taurië.

NOGALES, Spaan. dorp, prov. Estremadura.

NOGARA, Lomb. Ven. dorp, prov. Verona, aan de Tartaro.

NOGAREDO, Illyr. dorp, kreits Görz.

NOGAROT, Fr. stad, dep. Gers, arr. Condom, aan de Nidon, met 1340 inw.

NOGAT, tak van den Weichsel in Pruissen, regdst. Dantzig, die achter Elbing in het Frische Haff valt.

NOGAZ, stad der Afgahanen in het rijk van Cabul, prov. Cachemir.

NOGENT LE ROI, Fr. stadje, dep. Opper Marne, arr. Chaumont, met 1950 inw. en zeer vele messenfabr. Bij hetzelve behoort het dorp Nogent-le-Bas. 2. N. *l'Artaud*, Fr. stadje, dep. Aisne, aan de Marne; 1100 inw. 3. N. *le Bernard*, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. Mamers, met 2230 inw. 4. N. *le Roi* of *Roulebois*, Fr. stadje, dep. Eure en Loire, arr. Dreux, met 1270 inw. 5. N. *Le Rotrou*, Fr. arr., dep. Eure en Loire, hetwelk op 17 V. M. in de kantons Nogent le Rotrou, Authon, Lalouppe en Thiron de Gradais, 42,200 inw. bevat. 6. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Huine, in een aangenaam oord, met een hospitaal en 6,650 inw., die linnen- en sergiefabr. en looijerijen hebben. 18. 22. L. 48. 20. N. B. 7. N. *sur Marne*, Fr. vlek, dep. Seine, arr. Sceaux, met 1200 inw. 8. N. *sur Seine*, Fr. arr., dep. Aube, dat op 16¾ V. M., in de 4 kantons Marcilly le Hayer, Nogent sur Seine, Romilly sur Seine en Villenauxe la grande 30,300 inw. bevat. 9. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Seine, met schoone wandelingen en gezigten, 3210 inw., kousen- en katoenweverijen, en veel handel in koren op Parijs. Bij de stad ligt het Sluis eiland met tuinen, huizen en molens, en het Boulogne eiland. 21. 5. L. 48. 25. N. B. 10. N. *sur Vernisson*, Fr. vlek, dep. Loiret, met 710 inw.

NOGHERBERA, O. Ind. gebergte, kon. Assam, dat nu de grenzen met Bengalen maakt.

NOGHERBURA, O. Ind. stad in Assam, aan de Bramapoeter, met een tolhuis. 108. 37. L. 26. 4. N. B.

NOGONG, O. Ind. stad van Bengalen, dist. Barbuckpore. 106. 39. L. 24. N. B.

NOGORE, O. Ind. vesting van Bengalen.

NOGRAD, zie Neograd.

NOGUE, riv. in 't Fr. dep. Sarte, welke in de Longuerre valt.

NOGUERA, Spaan. riv., prov. Catalonië, eigenlijk 2 riv., als: de Noguera Pallaresa en Ribargoza, die in de Sègre vallen. Aan de eerste ligt eene stad van dien naam.

NOHIE, Fr. stadje, dep. Op. Vienne.

NOHIA, Nap. stad, prov. Bari.

NOIDAN, 5 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or, 2 in Op. Marne, en 2 in Op. Saône.

NOIL, O. Ind. riv., prov. Coimbetoor.

NOIR, kaap in 't Z. van het eil. Milo. 42. 8. L. 36. 47. N. B. 2. Z. Amer. kaap aan de W. kust van het Vuurland, eene sterke rots, van eene aanmerkelijke hoogte. 304. 13. L. 54. 30. Z. B. 3. N. of *Black Cape*, kaap aan de N. zijde van de N. Amer. baai Chaleur. 4. Twee Fr. dorpen, dep. Jura.

NOIRCHAIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 200 inw.

NOIRE, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, valt in de Magdalena.

NOIREA, Fr. riv., dep. Orne.

NOIRE TABLE, Fr. stadje, dep. Loire, arr. Montbrison, met 1550 inw.

NOIRIEU, riv. in 't Fr. dep. Aisne, valt in de Oise.

NOIRMONT, kruin van 't Jura gebergte in 't Fr. dep. Doubs; 1230 voeten hoog. 2. Nederl. D. in Z. Brabaud, arr. Nivelles.

NOIRMOUTIERS, Fr. eil., aan de N. W. zijde van 't dep. Vendée, ten Z. van de golf van Bourgneuf, hetwelk een kanton van genoemd dep. vormt, en 5,700 inw. bevat. Het heeft eene onregelmatige gedaante, welke vooral door het indringen van eene baai in het midden des eilands, veroorzaakt wordt. Het is 5 mijlen lang, en van ½ tot 1½ uur breed, en aan de straat Fromentine, slechts een kwartier uurs van het vaste land verwijderd. Het is deels door duinen, dammen en dijken, tegen de zee bevestigd; slechts ⅓ gedeelte is vruchtbaar, het overige is met zoutmoerassen, weiden en heide bezet. De voortbr. zijn koren, vee en zeezout. 2. Hoofdpl. des eil. en van het kanton, met eene ondiepe haven en 1610 inw. 15. 24. L. 47. N. B.

NOISEUX, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 400 inw.

NOISILLÉ, zie Nouzillé.

NOISY LE SEC, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, nabij Versailles; 1000 inw.

NOISY CREEK, N. Amer. riv., valt in de Tombigbee.

NOIX (ISLE AU) of *Noten eiland*, klein N. Amer. eil. in het N. gedeelte van het meer Champlain, prov. Canada.

NOIZ, N. Amer. meer, prov. Louisiana.

NOIZAY, Fr. stadje, dep. Indre en Loire, arr. Amboise, met 1200 inw.

NOJA, Nap. stad, prov. Basilicata; 13 mijlen O. Z. O. van Policastro, met 5,400 inw. 2. Nap. stad, prov. Burgos.

NOKERE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 1350 inw.

NOKHY HOUSE, Rus. eil., gouv. Irkutsk.

NOKISIMA, Jap. eil. bij Niphon.

NOKYBAAI, baai aan de O. kust van Labrador.

NOLA, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, op de puinhoopen van *Nola*, eene onaangename plaats, met 16 kerken, een collegie, een bisschoppelijk seminarium, een hospitaal en 7000 inw.

NOLACHUCKY, N. Amer. riv., valt in de Tennessee. 294. 42. L. 35. 46. N. B.

NOLAY, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Beaune, met 2000 inw.

NOLI, Sard. stadje, hert. Genua, bij Capo di Noli, met eenen bisschop, een kasteel en 1570 inw.

NOLINKA, Rus. riv., gouv. Wiatka.

NOLIN'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Kentucky, valt in Green River op 291. 10. L. 36. 57. N. B.

NOLINSK, Rus. kreits, gouv. Wiatka, tusschen 57. 55. en 57. 40. N. B. en 66. 25. en 67. 30. L., meestal vlak en door de Wiatka en Nolinka bespoeld. Landbouw, vee- en bijenteelt zijn de voorn. bezigheden. 2. Stadje aan de Nolinka, met 1200 inw., landbouw en handel. 67. 20. L. 57. 30. N. B.

NOLLENDORF, Boh. dorp, kreits Leutmeritz.

NOLLEVAUX, zie Fays-les-Veneurs.

NOMAES of *Namao*, Port. stad, prov. Beira; 2 mijlen Z. O. van Joao de Pesqueira.

NOMAIN, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, met 1100 inw.

NO-MAN'S-LAND, klein N. Amer. eil. van Massachussetts, gr. Duke, een weinig ten Z. van Martha's Vineyard. 306. 41. L. 41. 15. N. B.

NOMAO, zie Nomaes.

NOMBRE DE DIOS, Mexicaansche stad, intend. Durango, met 9,800 inw. en zilvermijnen. 2. Z. Amer. stad in Dariën, aan eene baai van dien naam. 3. Z. Amer. riv. van Peru, prov. Arequipa, valt in den Stillen Oceaan. 17. 10. Z. B.

NOMBRE DE JEZUS, zie Villa Jesus.

NOMENOGNO, Sard. vlek, prov. Novara.

NOMENY, Fr. stadje, dep. Meurte, arr. Nancy, met 1330 inw. die korenhandel hebben. 23. 52. L. 48. 52. N. B.

NOMERN, SCHRONTWEILER EN GLABACH (OPPER EN NEDER), Nederl. gemeente, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 500 inw.

NOMI, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Roveredo, met 1300 inw. 2. Jap. stad, eil Niphon.

NOMISNY, N. Amer. baai in de riv. Potomac, aan de kust van Virginië, 300. 57. L. 38. 11. N. B.

NOMS, kaap op het Jap. eil. Ximo.

NON, Sard. stad, hert. Piëmont, met 2100 inw. 2. Zie Nun.

NONA, Oostenr. stadje op het Dalmatisch eil. Zara, kreits Zara.

NONANCOURT, Fr. stadje, dep. Eure, arr. Evreux, aan de Eure, met 1350 inw.

NONANTOLA, stadje in het hert. Modena, aan de Panaro, met 1600 inw.

NONASPE, Spaan. vlek, prov. Aragon.

NONCELLO, zie Moduno.

NONE SAN DALMAZZO, Sard. vlek, hert. Piëmont, prov. Pignerol; 1200 inw.

NONETTE, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Issoire, met 700 inw.

NONESUCH, N. Amer. riv., prov. Maine, gr. Cumberland, die door de stad Scarborough in zee valt.

NONFONGGAO, Chin. eil., prov. Fokiën.

NONINGTON, Eng. D., gr. Kent; 600 inw.

NONKA, O. Ind. stad in Anam.

NONNARS, Fr. vlek, dep. Corrèze.

NONNAT, Fr. stadje, dep. Charente.

NONNE, Deen. hoofdpl. van het eil. Bornholm, zetel van den ambtman, onregelmatig gebouwd, met een koninklijk magazijn, tuighuis en 2420 inw., die vele horologies maken, en handel en zeevaart hebben. 32. 23. L. 55. 10. N. B.

NONNENLOCH, zie Felsenberg.

NONNENWERTH of *Rolandswerth*, Pruis. eil. in den Rijn, regdst. Dusseldorp.

NONNETTE, Fr. riv., valt in de Loire.

NONNI, Chin. riv., gouv. Kirin.

NONO (KAAP), aan de W. kust van het Spaan. eil. Ivica. 18. 31. L. 39. 3. N. B.

NONS, Oostenr. riv. in Tyrol, die in de Adige valt. Het Nonsthal is sterk bevolkt, en bevat met den Nonsberg 21,000 inw.

NONSUCH, een der N. Amer. Bermuda's eil.

NONTRON, Fr. arr., dep. Dordogne, hetwelk op 28½ V. M., in de 8 kantons Bussière-Badil, Champagnac, Jumillac le Grand, Lanouville, Mareuil, Nontron, St. Pardoux en Thiviers 90 gemeenten en 68,350 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr., op twee heuvels, aan de Bandiat, met 3000 inw. en vele looijerijen.

NONURA, klein Z. Amer. eil. van Peru, in de Stille Zuidzee, op 5. 48. Z. B.

NONUNEZ, zie Nunez.

NOOA-BEEVAH, zie Madison.

NOODDORP, Nederl. dorp in Zuid Holland, distr. Rotterdam.

NOOGA, kleine O. Afr. riv., die in de Ind. zee valt. 28. 30. Z. B.

NOOGOO, een der kleine Austr. Vriendelijke eil.; 1 mijl N. W. van Tongataboe.

NOOGOONAMO, een der Hapaee eil., een weinig Z. O. van Haano.

NOOGZONLLY, O. Ind. stad, prov. Mysore.

NOOHEEVA of *Federal eil.*, een der Ingraham eil. in de Stille Zuidzee. 237. 41. L. 8. 58. Z. B.

NOOLDROOGGH, O. Ind. distr., prov. Bejapoor, en aan den Nizam behoorende. De hoofdstad van dien naam ligt op. 94. 23. L. 17. 42. N. B.

NOON, zie Nun.

NOONDOGUR, O. Ind. distr. prov. Canara.

NOONNKASERAY, O. Ind. stad, prov. Malwah.

NOONTAL, O. Ind. distr., prov. Cachemir. 35. N. B.

NOONY, O. Ind. stad van Bengaen, distr. Raujeshy. 105. 54. L. 24. 28. N. B. 2. Ind. stad, prov. Bahar.

NOOPORE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte. 91. 36. L. 21. 11. N. B.

NOORABAD, O. Ind. stad, prov. Agra. 95. 52. L. 26. 25. N. B.

NOORBEEK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 700 inw.

NOORD, *de woorden, die men hier niet vindt, zoeke men bij* NORD, NORTH *of bij de namen van onderscheiding.*

NOORD AMERIKA, zie Amerika.

NOORD AMERIKAANSCHE REPUBLIEK of *de Vereenigde staten van Noord Amerika*, voor nog geene twee eeuwen, eene woeste wildernis, naderhand door de Nederlanders, Engelschen en Franschen, tot volkplantingen aangelegd, en van tijd tot tijd geheel aan Engeland gekomen; maar ook vervolgens dermate onderdrukt, dat de inw. opstonden, zich in 1776 onafhankelijk verklaarden, en eindelijk zich geheel vrij vochten. In den beginne waren er slechts 13 staten, met 2½ millioen inw. en vele schulden; en thans, nog geene halve eeuw later, is het een der uitgestrektste landen der wereld, en neemt steeds in bloei en welvaart toe. Het land ligt in het midden van N. Amer., tusschen de Engelsche bezittingen aldaar, den Atl. Oceaan, de golf van Mexico en de Zuidzee, of tusschen 253. 25. en 310. 58. L. en 24. 54. en 52. 20. N. B., en bevat op 112,146 V. M., 10,200,000 inw., zoo dat het, wat de uitgestrektheid aanbelangt, na Rusland en China, het uitgestrektste land op de wereld is. Het land is eigenlijk eene hooge vlakte, tusschen twee bergen ingesloten. De grond is zeer verschillend; op vele plaatsen moerassig, en op andere zeer vruchtbaar. De voorn. gebergten zijn: het Steenachtig of Rotsgebergte (*Rocky-Mountains*), de Westelijke hoogte, zich van 42. tot 52. N. B. uitstrekkende, met sneeuw en ijs bedekt; het Kustgebergte, de Zwarte bergen en het Z. O. gebergte. Het Apalachische of Alleghanisch gebergte, met het Albanor, het Groene gebergte (*Green Mountains*), het Witte gebergte (*White Hills*), de Taghconnuc, de Katskill, de eigenlijke Apalachen of Alleghany, uit twee ketenen: *a.* de O. of het Blaauwe gebergte, met de North en Shade mountains, de Blacklog, Jack, Sideling, Great-Warrior, Ewits Hills, Black-Eagle, Broad, Mahantango, Mahonoy, Pokono, Ararat, Savage Mountains, enz., en: *b.* de Alleghany

Ridge, met de Cumberland, Jackson en andere bergen; het Laurel, Zuidelijk, Brushy en Montague gebergte. Verder de gebergten van Florida, en de hoogelanden van den Missouri. De voorn. kapen zijn aan den Atl. Oceaan, de kapen Ann, Cod, Hery, Mai, Hinlopen, Fear, Romans, Cannaveral en Florida; aan de golf van Mexico, Lodo en verder Oxford, Gregory, Allo, Foulwater en Flattery. Ook zijn er twee merkwaardige holen, de Bitterzoutgrot in Indiana en Mammouthsgrot in Kentucky. De voorn. zeeën, die dit land bespoelen, zijn: *a.* de Atlantische Oceaan met de golven: de Passamaquoddy, de Mathias, de Frenchman, de Penobscot, de Board, de Cusco, de Saco, de Wells, York Harbour, de Pascatoqua, de Ipswich, de Massachusetts, Cape Cods, de Buzzard, de Narraganset, de Long island, de Nieuw Yorks, de Rariton, de Delaware, de Chesapeak, de Senepaxent, de Albemarle en Pamlicosont, de St. Helenasont, de Savannahsont, de Wassawsont, de Catharinasont, de Sapellosont en de Cumberlandssont, en de St. Johnshaven; terwijl de golfstroom hier zeer merkwaardig is. *b.* De golf van Mexico, met de groote baai, de Heilige Geest baai, de groote Apalache baai, de baaijen St. Joseph, St. Andreas, St. Rosa en Pensacola, de baai of het meer Borgne, de baai Mobile, de Vermillioen baai en de Sabine baai. *c.* De Zuidzee met de straat Juan de Fuca, de Possessions of Pagetssont en de Whitby's baai. De voorn. hoofdriv. (daar men de bijzondere takken bij de riv. zelve kan vinden), zijn: 1. Die in de Atl. oceaan vallen: de St. Laurenz, de St. John, de Schudiak, de Penobscot, de Kennebeck, de Connecticut, de Merimak of Steur-riv., de Amariscoggin, de Patuket, de Thames, de Hudson, de Delaware, de Susquehannah, de Potowmak, de Rappahannok, de James, de Roanoke, de Tar, de Neuse, de Clarendon, de Yadkin, de Santee, de Savannah, de Alatamaha, de St. Marys, de St. Johns. 2. Die, welke in de golf van Mexico vallen: de Charlotte, de Apalachicola, de Alabama, de Mississippi, de Pearl, de Vermillioen, de Mermouto, de Curcusiu, de Sabine. 3. Die, welke in de Zuidzee stroomen, alleen de Columbia, de Clatsop, de Killamouk. De voorn. meren zijn: het Bovenmeer (*Lake Superior*), de meren Huron, Michigan, Clair, Erie, Ontario, Moosehead, Winipisee, Memrahagebeck, Champlain, Oneida, Scaron, Oswegatche, Winnebago, het Otter-, Zand-, Lech-, Wenepec-, Red-, Cedar-, Turtle- en Rainy of Regenmeer, Heilige Geest, George of Palmmeer; de meren Maurepas, Lery, Barataria, Maltard, Prunes, Flat, Catabullon, Providence, Riddle, Fustis, Chattnoguik of Earbobs en vele anderen. Voorname moerassen of swamps: de Dismal, Okesanoka, Alligator, de Holly - Shelter, Green - Swamp, de Bay en Slone, Swamp, Cypressen moeras en Buffel Swamp. De voorn. kanalen zijn de 5 kanalen van Connecticut, het Middlesex, het Wester, het St. James, Albemarle en Chesapeak kanalen, de 6 kanalen aan de Shenandoah, enz. De voorn. gezondheidsbronnen zijn bij den berg Muskonetgung in N. Jersey, Saratoga en Rensselaar, Nieuw Libanon, Harrowgate, Bristol, Abington en vele andere. Ook zijn er vele zout, naphta en brandende bronnen.

De luchtsgesteldheid is in zulk eenen uitgebreiden staat zeer verschillende. Over het algemeen is de lucht zuiverder dan in Europa op gelijke breedte, en het weder over het algemeen zeer veranderlijk. In het N. O. is de winter zeer koud, en de zomer zeer heet; in het N. W. is de lucht in de dalen zachter en in het Z. O., en langs de golf van Mexico, is het zeer heet. De Westen wind is er de heerschende, en er valt zeer veel water. De geele koorts is er eene verwoestende ziekte. De voorn. voortbr. (die men bij de bijzondere prov. meer uitgebreid kan vinden), zijn: uit het dierenrijk: rundvee, paarden, schapen, geiten, varkens, de bison, muskusdier, kariboe, herten, elandsdieren, 3 soorten van beeren, wolven, vossen in velerlei soorten; tijgerkatten, lougars, bergkatten, linxen, wezels, hermelijnen, marters, otters, opossums, monax, hazen, 6 soorten van eekhorens, muizen, ratten, bevers, zeekoeijen en zeekalven; eene ontzaggelijke menigte vogels, schildpadden, hagedissen in eene ontzaggelijke menigte, ook van de gevaarlijkste slangen, allerlei soort van visch, en de meeste soorten ven insecten, waaronder gevaarlijke spinnen. Uit het plantenrijk onderscheidene soorten van zware boomen en ook van het fijnste hout, alsmede velerlei fijne en andere vruchtboomen en struikgewassen; verder tarw, gerst, rogge, rijst, haver, boekweit, gierst, peulvruchten, alle moes- en tuingroenten (hier is het vaderland der aardappels); beroemde tabak, katoen, suiker, hen-

hennep, zijde, hop, indigo en andere verwplanten, geneeskrachtige planten en kruiden, vergiftige planten en voeder voor het vee. Uit het rijk der delfstoffen: vele soorten van steenen en aardsoorten, ook edele gesteenten, zouten, zwavel, naphta, zeer vele steenkolen, aluin, vitriool, salpeter, vele metalen als goud, zilver, koper, ijzer, zink, spiesglas, bruinsteen, enz.

De inw. bestaan uit Europeanen, Negers en Indianen, de oorspronkelijke bewoners. De Europeanen zijn een mengsel van onderscheidene natiën, die deels hunne eigene zeden, gewoonten en taal behouden hebben, men rekent dezelve op 7,850,000, waaronder 7 millioen Britten. De negers leven grootendeels in de Z. en Middelste staten, en niet tegenstaande men de slavernij, waar ze niet is afgeschaft, veel verzacht heeft, kan men echter het getal van slaven nog op 1,191,400 rekenen, die echter, van tijd tot tijd, hunne vrijheid als geschenk, of door koop verkrijgen. De Indianen of oorspronkelijke inw., wonen tegenwoordig meest in het W., waar zij onder hunne eigene opperhoofden, naar hunne eigene wetten, geheel onafhankelijk leven, schoon velen reeds de Europische levens wijze beginnen aan te nemen. MORSE noemt een aantal stammen als: de St. Johns Indianen, de Marshpee, Narraganset, Maheagan en Stonington, de Montguk, Brotherthon, Stokbridge, Oneidas, Senecas, Delawarers, Cayugas, Wyandots, Mohawks, Ottawas, Nanticokes, Chippewayers, Seminolen, Cherokezen, Creeks, Choktaws, Missouriërs, Mandans, Kanzas, Groote Osages, Kleine Osages, Bloed Indianen en meer anderen. Dit getal bepaalt hij op 400,000. De godsdienstige belijdenissen, zijn: de congregationalisten (uit calvinisten en socinianen bestaande), presbyterianen, episcopalen, kwakers, methodisten, doopsgezinden, lutherschen, hervormden, roomschgezinden, hernhutters, wederdoopers, universalisten, joden, enz.

De middelen van bestaan zijn: de landbouw, welke boomvruchten, tabak, katoen, vlas, hennep, hop, suiker, enz. geeft. Verder een weinig zijdeteelt, terwijl het boschwezen, de jagt, veeteelt, visscherij en mijnwerken van belang zijn. De fabr. zijn menigvuldig, doch vele nog in het opkomen. Zij leveren katoenen en wollen stoffen, linnen, leder, hoeden, papier, olie, tabak, suiker, rum, brandewijn, bier, ijzerwaren, kruid, glas, potten, aardewerk, porselein, potasch, terpentijn, zijde, vitriool, scheikundige waren, goud, zilver, gezette juweelen en eenige modewaren. Reeds in 1810 leverden de fabrijken voor meer dan 260 millioenen guldens aan waren. Vooral echter geeft de handel aan velen een bestaan, en de binnenlandsche handel wordt door de menigte van riv., goede kanalen en wegen, zoo wel als de kusthandel, door de onderscheidene assurantie-compagniën, enz. zeer bevorderd. De uitvoer bestaat voornamelijk in: tarw, beschuit, maïs, rogge, rijst, haver, aardappelen, katoen, tabak, lijnzaad, hop, indigo, suiker, hout, rundvee, pelterijen, varkens, paarden, wol, schapen, vogels, visch, traan, zijde, leder, hoeden, sterke dranken, hout, zeilen, snuif, olie, rum, chocolade, kruid, koren, thee, koloniale waren, te zamen voor 18,700 millioen. De invoer bestaat in: wijn, brandewijn, thee, suiker, zout, lijnwaad, zeildoek, wollen stoffen, traan, olie, kakao, chocolaad, kandij-suiker, amandelen, rozijnen, vijgen, krenten, kaas, peper, indigo, lijm, verw, oker, touw, koper- en ijzerwaren, ankers, staal, aluin, glas, speelkaarten, te zamen voor ruim 50 millioen guldens; doch met de modewaren, ruwe suiker en koffij ongeveer 180 millioen. De N. Amer. letterkunde is de Engelsche, die zij, zoo veel hare middelen en den afstand van andere beschaafde landen het toelaten, zoekt bij te houden. Sedert 1810 zijn er allerlei inrigtingen tot onderwijs geopend, welke onder eenen algemeenen schoolraad staan, en elke prov. heeft haar schoolfonds. Ook zijn er vele uitlandsche werken nagedrukt of vertaald, hooge scholen en vele geleerde genootschappen, opgerigt, zoo als: het wijsgeerig genootschap te Philadelphia; van kunsten en wetenschappen te Boston; de Nieuw York sociëteit, het gezelschap voor den landbouw te Philadelphia, het Georgetown genootschap, enz.; terwijl de namen van FRANKLIN, ADAMS, BARTON, HUMPHREY, JEFFERSON, CUTLER, RAWSAY, SMITH, COBBETT, kunnen genoemd worden. In de letterkunde hebben, vooral MORSE, SEYBERT, PITKIN, BLOUNT, BOURNE, BRACKENRIDGE en vele andere, benevens de reizigers PIKE, LEWIS en CLARKE, hunnen roem gevestigd. Er verschijnen zeer vele dagbladen, waarop de Amerikanen, zoo wel als de Engelschen, gezet zijn. Men rekent

kent het getal der dag- en weekbladen thans op 364, en dat der drukkerijen op 600. Lang heeft de geestelijkheid de schouwburgen geweerd; maar in 1798 werd de eerste opgerigt, en in 1817 telde men er reeds 27. Ook de harddraverijen en wedloopen zijn hier, even als in Engeland, zeer gezocht.

Het gemeenebest bestaat uit verscheidene democratische staten, die voor zich zelven onafhankelijk, doch door het congres onderling verbonden zijn. Dit congres heeft de hoogste magt in handen, en bestaat uit den senaat, en het huis der representanten. Zij heeft de wetgevende en hoogste regterlijke magt; het regt van vrede en oorlog; van de belastingen, den handel, posterijen, enz. De uitvoerende magt is aan eenen president of voorzitter opgedragen, die door bijzondere afgevaardigden in elke prov. voor 4 jaren gekozen wordt, waarna hij weer tot den rang van eenvoudig burger terugkeert; heeft ten kosten der natie, een paleis en 50,000 gulden inkomen; is het hoofd der land- en zeemagt, roept het congres te zamen, benoemt gezanten, ministers, regters, ambtenaren, enz.; teekent alle openbare acten en heeft eenen vice-president, secretarissen van staat, van financiën, van oorlog en van marine onder zich. De vice-president is voorzitter van den senaat, welke uit twee senatoren van elke stad, en dus uit 48 leden bestaat, die voor 6 jaren gekozen worden. Het huis der representanten bevat van elke 40,000 zielen 1 representant, welke 25 jaren oud, en in de prov. 7 jaren moet gewoond hebben en voor 2 jaren gekozen wordt. Thans beloopt het getal 212 leden. Het congres vergadert te Washington. De regterlijke magt is geheel van de wetgevende afgescheiden. Er is een hoogst geregtshof, *Supreme Court*, met 7 kreits- en 24 districts regtbanken. Alle burgers genieten gelijke regten, betalen te zamen aan de belastingen, en zijn van 16 tot 40 jaren, tot de verdediging des vaderlands verpligt. Elke staat heeft zijne eigene regering. Het getal der prov. is onbepaald, en kan gedurig vergroot worden, indien slechts een gedeelte lands het genoegzaam getal inw. heeft om eenen afgevaardigden te zenden. De inkomsten beliepen in 1821 ongeveer 28½ millioen, en de staatsschulden waren nog 183 millioenen, Het staande leger bedraagt naauwelijks 10,000 man, doch de weerbare manschappen van 16 tot 40 jaar beloopen 800,000. De zeemagt bestaat uit 12 schepen van linie, 2 fregatten en 50 kleinere vaartuigen; het getal der zeeofficieren uit 34 kapiteins, 22 commandeurs, 202 luitenants, enz. Er zijn vele zeer goede havens; die van Nieuw York wordt door eene oorlogs-stoomboot verdedigd.

De staat bevat thans 24 prov., als:

Ten Oosten: Maine, met 298,335 inw.; New Hampshire met 244,160 inw.; Massachusetts met 472,040 inw.; Vermont, met 217,895 inw.; Rhode Island, met 234,764 inw.; Connecticut, met 100,000 inw.

In het midden: Nieuw York, met 1,372,800 inw.; Nieuw Jersey, met 277,575 inw.; Delaware, met 72,670 inw.; Pennsylvanië, met 1,065,360 inw.; Ohio, met 230,760 inw.; Indiana, met 147,180 inw.; Illinois, met 55,200 inw.; gebied Michigan; Noord West gebied, met 8,900 inw.

Ten Zuiden: Maryland, met 407,350 inw.; distr. Columbia, met 33,050 inw.; Virginia, met 1,049,400 inw.; Kentucky, met 564,300 inw.; Noord Carolina, met 638,800 inw.; Tennessee, met 422,810 inw.; Zuid Carolina, met 500,200 inw.; Georgië met 340,990 inw.; gebied Florida, met 5,000 inw.; Alabama, met 127,900 inw.; Mississippi, met 75,450 inw.

Ten Westen van den Mississippi: Louisiana, met 173,050 inw.: Missouri, met 66,590 inw.; gebied Arkansas; gebied Onegan; gebied Missouri, 14,270 inw.

Geen land is zoo spoedig in bevolking en welvaaart toegenomen als dit. De algemeene hoofdstad is Washington.

MUNTEN.

Gouden	1 Adelaar of	10 Dollars	- 24 Gulden.	
	½ ——	— 5 ——	- 12 ——	
	¼ ——	— 2½ ——	- 6 ——	
Zilver	1 Dollar van	100 Centimes	- 2,50 Cents.	
	½ ——	— 50 ——	- 1,25 ——	
	¼ ——	— 25 ——	- 0,62½ ——	
	1/10 ——	— 10 ——	- 0,25 ——	
Koper	1 Centime	——	- 0,02½ ——	
	1/10 ——	——	- 0,00¼ ——	

Men

Wissel.

Men wisselt van hier, en geeft naar

Amsterdam,	40 centimes voor	1 Holl. Gulden.
Hamburg,	34 centimes ——	1 Mark banco.
London,	4 dollars ——	1 £ sterling.
Madrid,	97¾ ——	100 Piasters.
Parijs,	20 centimes ——	1 Franc.

Noord Bergenhuus, Noorw. ambt, stift Bergen, met 52,600 inw.

Noord Beer, eil. in Eng. N. Amer., Z. deel van Nieuw Zuid Wallis, in de James baai.

Noord Beveland, Nederl. eil., een gedeelte der prov. Zeeland uitmakende, en door de Zuidvliet of Zandkreek van Wolfersdijk gescheiden. Het werd in 1530, door de zee geheel bedolven, doch door bedijking weder hersteld.

Noordbroek, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met eene hervormde en doopsgezinde kerk, twee scholen, en met Noordbroeker - Hamrik en Korengast 1550 inw. tellende.

Noorddeuringen, Nederl. gehucht, prov. Overijssel, kwart. Twenthe.

Noord Devon of het land aan de N. W. zijde der Baffin's straat, door Parry aldus genoemd, en tusschen Smiths en Lancaster sont gelegen, en waarschijnlijk ten W. door Wellingtons-kanaal begrensd. De O. omtrek is door Baffin en Ross, en de Z. door Parry bepaald. Het is nog niet bewezen of het met W. Groenland te zamen hangt, dan of het zich N. of W. waarts uitstrekt; daar geen Europeaan het nog betreden heeft. Het is echter waarschijnlijk, dat in den omtrek van Smith's sont, op 76. 51. N. B., de Baffins straat met de Pool-zee gemeenschap heeft; schoon Ross hieraan twijfelt, die echter om het ijs, de bogten, en bijzonder de N. O. bogt op 77. 45. N. B., niet onderzoeken kon. Achter deze bogt nu meent hij duidelijk eene rij bergen gezien te hebben, die van Smith's sont W. waarts liepen, en dus geene zee of straat achter zich hadden, waaruit hij dan tot het niet bestaan van gemeenschap der beide zeeën besluit, dat echter uit den voortdurenden stroom van het N. naar Z. schijnt te blijken, te meer, daar het ook ijsbergen kunnen zijn, die Ross gezien heeft. Bestaat deze doorvaart, gelijk Parry schijnt te blijven vermoeden, dan is het W. einde van Groenland en Noord Devon één eil., welks uitgestrektheid ten N. en W. wij nog niet kennen, maar dat zich ten W. tot Lacaster sont, en ten O. tot Wellingtons kanaal uitstrekt. De punten, die Ross en Parry hier bepalen, zijn: Cap Clarence, Jones Sont (tusschen kaap Hardwik en Caledon), Lady Annebaai (bij kaap Lindsay), Coburg baai (tusschen kaap Leopold en Horsbury), kaap Cockburn, Banksbaai, (tusschen kaap Cockburn en kaap Cunningham), kaap Beatrice en kaap Osborn, met den hoogen berg Hope's Monument; en aan de Lancaster sont, kaap Warrender, Crokers baai, kaap Pateshall, Home, Bullen, de baaijen Broking, Cuming, Poville, Burnet, Strutton, Benjamin Hobhaus - Inlet, Maxwellbaai (tusschen kaap Fellfoot en Herschel), Rigby, Radstock en Gascogne, de kapen Nikotts, Rilen, Spewcer en Bowden, het eil. Beechy en den berg Tablehill, bij Rightybaai.

Noord Dorp, Nederl. dorp in N. Holland.

Noord Dijk, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, aan het Damsterdiep.

Noord Eiland, een der Kokos eil. bij Sumatra. 10. 50. Z. B. en 113 L.

Noordeind of *het Noordeind van Graft*, Nederl. buurt in N. Holland, kwart. Alkmaar, onder Graft behoorende.

Noordeloos, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Gorkum, heeft met Slingeland en Persum 560 inw.

Noorden (dep. van 't), Fr. dep., uit Fransch Vlaanderen, een deel van Henegouwen en Cambresis zamengesteld, en tusschen de Noordzee, ons vaderland en de dep Aisne, Somme en Pas-de-Calais, of tusschen 19. 45. en 21. 54. L. en 49. 58. en 51. 5. N. B. gelegen, en op ongeveer 110 V. M., 830,300 inw. bevattende. Het is eene vlakte zonder eenige hoogten, behalve de duinen aan de kusten en weinige heuvels. De grond is nat, zwaar, en bestaat meestal uit klei, hier en daar met leem en zand vermengd; doch is, over het algemeen, zeer vruchtbaar. Ook is een gedeelte aan de zee ontrukt en bedijkt, en moet nog voor den landbouw geschikt gemaakt worden. Vele riv. en beken bespoelen dit dep, die meestal in de Schelde vallen, welke van hier in ons vaderland loopt. Verder de Aa, Colm, Lys, Sambre, Scarpe, Censec, Deule, Hesne, Selles, Yser, Suippe, groote en kleine Helpe; ook zijn er de kanalen van Colme, van Bour-

bourg, van Duinkerken, het Veenkanaal, der nieuwe gracht of St. Omer, der Nieppe, van Hazebrouk, van Preavin, der Boven Deule en vele andere, waardoor de gemeenschap hier zeer gemakkelijk is. De lucht is er zeer vochtig, en de winter lang en nat. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, olie, planten, vlas, hennep, tabak, cichorei, marmer, kalk- en zandsteen, potaarde, turf, visch, een weinig wild en veel bijen. De inw. hebben meer overeenkomst met de Nederlanders dan met de eigenlijke Franschen. Zij zijn meestal Walen, en belijden den roomschen godsdienst. Hunne middelen van bestaan zijn: de landbouw, die hier het beste behandeld wordt van geheel Frankrijk. Ook de veeteelt is hier van zeer veel gewigt; men maakt er zeer goede boter en kaas, en er wordt veel gemest vee naar Parijs gezonden. De paarden zijn sterk; de schapen hebben fijne wol, en er zijn veel ezels, muilëzels, geiten, varkens, ganzen, eenden en hoenders. Velen vinden hunnen kost door de vischvangst, vooral ter zee; zelfs gingen van Duinkerken schepen ter walvischvangst uit. Verder leveren de steenkolenmijnen en veenderijen aan vele handen werk; doch slechts 3 marmergroeven worden bewerkt. Ook zijn er aanzienlijke fabrijken van wollen stoffen, kanten, zeildoek en hoeden; looijerijen, glasblazerijen, smederijen, branderijen; koren-, papier- en runmolens, terwijl Ryssel, Douay, Duinkerken, Kamerijk en Valenciennes eenen aanzienlijken handel drijven. De uitvoer bestaat in fijn en grof linnen, kant, baptist, gaas, wollen en katoenen stoffen, koren, brandewijn, olie, suiker, stijfsel, zeep, tabak, aardewerk blik, ijzerwaren, enz. Het dep. zendt 6 afgevaardigden. De arr. zijn Ryssel, Douay, Duinkerken, Hazebrouk, Kamerijk en Avesnes. De hoofdstad is Ryssel. 2. Nederl. dorpje in Zuid Holland, distr. s' Gravenhage, met eene herv. en roomsche kerk en 400 inw., die van de veenderijen en handel in vee bestaan. Hierbij behoort de Noordsche buurt.

NOORDER DRACHTEN, zie Drachten.

NOORDER HOOGEBRUGGEN, Nederl. gehucht, prov. en arr. Groningen; 1½ uur van Groningen.

NOORDER OCEAAN, zie IJszee.

NOORD FIORDEN, Noorw. voogdij, met die van Sandfiorden, 20,300 inw.

NOORD HORN, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Groningen, met Zuid Horn 1450 inw. tellende, en vermaard door den twist van 1417 met de Schieringers, de wraak van TON in 1498 en de ongelukkige slag van 1581. 2. Zie Nord Horn.

NOORDGEEST, Nederl. buurt, prov. N. Braband, nabij Bergenopzoom.

NOORDGOUWE, Nederl. dorp, prov. Zeeland.

NOORD INDIANEN (LAND DER), gedeelte van het Westelijk binnenland in Eng. Noord Amerika, tusschen het land der Eskimo's, dat der Hondsribben Indianen, de Churchill, het Herten-, Wollaston en het Slavenmeer. Ofschoon HEARNE door een gedeelte van hetzelve gereisd is, hebben wij omtrent het land weinige berigten meer dan de ligging van eenige riv. en meren. De Hudson's-baai Comp. heeft er geene factorij; daar de weg naar Churchillfort den inw. te lang viel, hebben zij den handel met deze comp. gestaakt. Het is overigens berg- en steenachtig, en vol meren, van welke het Wollaston, Herten, Chee-sadawb-Cassadgath en Clowey, (waar HEARNE zijne kano bouwde), de voorn. zijn. Onder den naam van Noord Indianen verstaat men al de stammen der Indianen, die van de kopermijn riv. tot aan de Churchill wonen. Zij zijn van middelbare grootte, welgemaakt, goed gespierd, maar niet vlug; verder eenigzins koperkleurig, met lang, grof, zwart hart, dunnen baard, gelaatstrekken vol uitdrukking, een lang voorhoofd, kleine oogen en kinnebakken, gebogen neus, volle wangen, veelal eene lange kin, en eene zeer gladde huid. Zij zijn zindelijk gekleed, en hebben geenen bijzonderen reuk bij zich. Zij tatoueren hunne wangen even als de Koper- en andere Indianen, met 3 of 4 parallel loopende zwarte strepen. Zij zijn van karakter wel ontevreden en terugstootend; doch ook gastvrij. De mannen zijn zeer ijverzuchtig op hunne vrouwen, die veelal in de strengste afhankelijkheid worden gehouden. De huwelijken geschieden zonder eenige plegtigheden. Bij den dood eens naastbestaanden, scheuren zij al hunne kleederen en gaan naakt; terwijl zij hunnen rouw, door het afsnijden der haren en onophoudelijk weenen, te kennen geven. Bij ziekten bedienen zij zich van toovenaars en andere bijgeloovige middelen. Hunne woningen zijn tenten, met vellen van dieren bedekt; hunne spijzen vleesch of visch, ook wel ongedierte, en bij gebrek, mos. Des winters dragen zij pelsen, en des zomers beestenvellen. Hunne wapenen zijn boog en pijlen. Zij heb-

hebben goede kano's en sleden van 12 tot 14 voeten lang. Hunne godsdienstige denkbeelden zijn zeer verward, en de godsdienst heeft niet den minsten invloed op hunne daden. Het hoogste wezen noemen zij *Nant-e-ne*.

NOORD KAAP, kaap op het N. W. einde van IJsland. 2. Noorw. kaap op het eil. Mageroë, de Noordelijkste punt van Europa. 43. 40. L. 71. 12. N. B. 3. Rus. Aziat. kaap, prov. Irkutsk.

NOORD KANAAL, onvoltooid kanaal in ons vaderland, dat volgens het plan van NAPOLEON, de Schelde met den Rijn zoude vereënigen. Alleen dat gedeelte, hetwelk de Schelde met de Maas verbindt, is voltooid.

NOORD KUSTEN (DEP. DER), Fr. dep. uit het voorm. Bretagne bestaande, en tusschen het Kanaal, de dep. Ille en Vilaine, Morbihan en Finisterre, of tusschen 13. 56. en 16. 33. L. en 48. 15. en 48. 56. N. B. gelegen, en op 137½ V. M., 524,000 inw. bevattende. Het land is vlak, hier en daar in het Z. met heuvels bezet, waarvan de voorn. kruinen, Feubusquet, Fromentel, Marhala en Menezan bergen genoemd worden. De kust is vol klippen en kleine eil. De grond is vrij vruchtbaar; doch er zijn ook vele heidevelden en moerassen. De riv. zijn klein, als de Guer, de Treguier, Trieux, Goy, Gouessan, Argueron, de Blavet, Oust, Lie, Rance, enz.; verder het kanaal Rance. De luchtsgesteldheid is gematigd, maar vochtig en veranderlijk. De voortbr. zijn: zee- en riviervisch, bijen, koren, vooral rogge, haver, boekweit, maïs, vlas, hennep, boomvruchten, bijzonder appelen, die cider geven; wijn, hout, lood met zilver bezwangerd, ijzer, marmer, ametist, enz. De landbouw is er nog niet ver gevorderd. De veeteelt is er beter, vooral ook de schapen- en varkensfokkerij en bijenteelt. Fabr. zijn van weinig belang, en bepalen zich tot linnen, sergie, molton, papier, leder, perkament en ijzer. De uitvoer bestaat in: koren, hennep, vlas, boter, talk, paarden, leder, perkament, zeildoek, linnen, garen, ijzer, papier, enz. Het dep. zendt 4 afgevaardigden. De 5 arr. zijn: St. Brieux, Lannion, Dinan, Loudeac en Guimgamp. De hoofdstad is St. Brieux.

NOORD LAREN, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met Hunnenbedden.

NOORD OOST EIL., eil. ten N. O. van Spitsbergen, tusschen 38. 25. en 44. 15. L. en 79. 5. en 81. N. B., zoo groot als Spitsbergen, met Brunswijks baai, Duiven baai, de Zeven eil., Outger-Rips, Greatstone, Waldens en Tafel eil., en Waaigat aan de Z. punt.

NOORD OOST KAAP, kaap aan de N. O. punt van Azië. 68. 56. N. B.

NOORD POLDER, Nederl. polder, prov. en arr. Groningen, aan de Groninger Wadden; 4 uren ten N. der stad. Hij bevat ruim 2000 bunders land, en werd in 1811 ingedijkt, met eenen zwaren, doch zandigen dijk, naar den aard dezer landen. Deze polder prijkt met schoone boerderijen, waarvan Axion en de Groote Zeewijk opmerkenswaardig zijn. Hij is zeer vruchtbaar, en levert inzonderheid veel koolzaad, garst en rogge op; terwijl men op het O. deel uitmuntende weiden vindt. Hij heeft eene afzonderlijke, doch zeer slechte waterloozing, en is zeer afgelegen voor het vervoeren der produkten.

NOORD POOLLANDEN. Onder deze benaming verstaat men gewoonlijk die landen, welke tot den Noorder keerkring behooren, en dus Spitsbergen, Cherg en Jan Mayen eil., het grootste gedeelte van Groenland, de landen aan de Baffin's baai, behalve Zuid Cumberland, alle de ten W. van de Baffin's baai gelegene landen, en zelfs den Noordelijke zoom van Amerika; schoon velen den laatsten niet, maar wel het Z. deel van Groenland hierbij rekenen. In deze oorden kent men slechts den omtrek van eenige eil., dewijl de natuur den ingang in den Poolzee, door eeuwig ijs, voor den mensch schijnt afgesloten te hebben; terwijl eene luchtsgesteldheid, die reeds den adem ijs doet worden, geen geringe hinderpaal is. Men zie verder de art. der bovengemelde landen en IJszee.

NOORD PUNT, klein Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria, bij het Groote eiland. 154. 31. L. 13. 37. N. B. 2. Zie North Point.

NOORD SCHARUNPOOR, O. Ind. distr., prov. Delhi, tusschen den Ganges en de Jumna, heuvel- en boschachtig, met eenen vruchtbaren grond, die koren, katoen, indigo en tabak oplevert. De hoofdstad is Scharunpoor.

NOORD SCHARWOUDE, Nederl. dorp, prov. Noord Holland, kwart. Alkmaar.

NOORD SCHOTEN, Nederl. D., prov. W. Vlaanderen, arr. Yperen; 500 inw.

NOORD SCHOTLAND, het Noorder deel van Schotland of de Hooglanden, met de Noordelijke Hebriden, de Orcadische en Hitlandsche eilanden, tusschen 9. 5. en 17. L. en 56. 44. en 60. 46. N. B. gelegen, en op 525½ V. M. 232,470 inw. bevattende. Het bevat de 5

gr. Inverness, Cromarty, Ross, Sutherland, Eastness, en de Orcadische eil.

NOORSLEEN, Nederl. D., prov. Drenthe.

NOORD SOMERSET, groot land in de IJszee, ten Z. van Cornwallis, en ten Z. W. van Noord Devon, hetwelk zich van 277. tot 287. L. kan uitstrekken, en door de straat Prins regent van Prins William's land gescheiden wordt. Mogelijk is het eil., een deel van het vasteland van Noord Amerika, waarvan slechts eenige punten bepaald zijn, als door PARRY kaap Walker, Blunny, Gifford en Cunningham baai; verder kaap Rennel, met de Garnier baai; en aan de N. O. punt kaap Clarence, waarbij de Prins Leopolds eil., enz. Ook dit land is door de laatste expeditie niet verder bezocht.

NOORD WADDINGSVEEN, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Rotterdam. Zie verder Waddingsveen.

NOORD WALLIS, het N. deel van 't Eng. prinsdom Wallis, met de 6 gr. Montgomery, Merioneth, Denbigh, Flint, Carnaervon en Anglesey.

NOORDWELLE, Nederl. D., prov. Zeeland, eil. Schouwen, arr. Zierikzee.

NOORD WESTELIJK GEBIED, gebied der N. Amer. Rep., dat zijnen naam van deszelfs ligging ontleent, dien het echter, wanneer het meer bebouwd zal zijn, wel met eenen anderen zal verwisselen. Het ligt tusschen het Eng. binnenland, het Bovenmeer, het Huron en Michigan meer, de prov. Illinois en het Missouri gebied, of tusschen 280. 25. en 293. 15. L. en 42. 30. en 49. 37. N. B., en bevat op 6,923 (volgens WARDEN; MORSE heeft 6,593¼ en SCHMIDT 6,225½) V. M., 24,000 inw. Het is een hoog land, hier en daar met bergruggen, wier toppen nog onbekend zijn. Volgens de berigten der kooplieden in pelterijen, en der kommandanten van de militaire posten, is het binnenland vol bosschen, moerassen en uitgestrekte graslanden. Daar, waar Europeanen geweest zijn, was overal een vruchtbare grond, die goed van water voorzien is. De wateren, die hier zijn, vallen in den Mississippi, die hier ontspringt of in de Boven- en Huronmeren. In de eerste vallen de Deer, Meadows, Swan, Savanna, Pikes, Muddy, Cedar, Oak, Elk, Black, Leaf, Rum, St. Croix, Chippeway of Sauteur, met de Vermillion, Rufus, Buffaloe en Coppermine, de Mountain, Black, Meadow en Ouisconsin (de Mississippi heeft hier zijnen eersten, tweeden en Anthonius waterval). In het Bovenmeer vallen de St. Louis, de Montréal, de Tenaugon, de Ontonagon, de Iron, de Carp, de Presqu'isle, de Black, de Brulé, de Mauvais, de Rapsberry, de Sandy, de Sezcawmawbecaw, Cranberry, Balrush, Little Iron en Goddard; terwijl in dit meer verscheidene groote golven, als de Westbaai en verscheidene eil. zijn. In het meer Huron vallen de Bouchitaouy, St. Jynace en Michillima-kinak. Het meer Michigan ontvangt de Menonimy, Manistik, Mine, Cockien, Fourche, Maurice, Shabayagan, Saukie, Milwakee, Roaring, Cedar, Masquedon, Wakayah, Tanahan en Chicago. Verder heeft men hier nog de Redriv., die uit het Redmeer komt, en de Rat, Pierced en Salt ontvangt, en in het Winnipicmeer valt, dat ook de Rainy of Regen riv., langs welke de pelterijen voor de Montréal Comp. vervoerd worden, ontvangt. Behalve de genoemde meren, heeft men nog het Woodmeer, het Winebago, de White, Bear, Turtle, Red, Cedar, Winnepic, Otter, Zand en Rainy meren. In het algemeen zijn weinige prov. beter van bevaarbare wateren voorzien, hetwelk de beste gelegenheid ter vervoering, als het land aangebouwd zal zijn, belooft. Bij de groote uitgestrektheid des lands is natuurlijk de luchtsgesteldheid zeer verschillende. De Eur. landbouw is er, behalve bij de bezetting van de forten Dearbern en Howard, die wat maïs, boomvruchten en moesgroenten telen, niet bekend. De eigenlijke inw. bestaan van de jagt, visscherij en wortelen. Ondertusschen is het land zeer vruchtbaar, en dus voor goeden aanbouw vatbaar, zoo als uit de boomen en vele planten blijkt. Er groeit wilde rijst in overvloed, zoo ook hennep, hop, wilde druiven, schoon gras en andere planten, vele beziën en gensing. Onder de dieren behooren: buffels, elanden, herten, beeren, Amerikaansche wolven, wilde katten, bevers, marters, wezels, muskusratten, racoons, eekhorens en andere pelsdieren; terwijl hier de goudmijn van den staat in pelterijen is. Verder zeer veel visch, overvloed van gevogelte; vooral hoenders en ganzen; ook arenden. In het rijk der mineralen heeft men er zilverërts, lood, koper, speksteen, ijzer en zout ontdekt. Er zijn hier naauwelijks 600 Europeanen, die aan de Groene baai, den Mississippi en Ouisconsin wonen, en meestal van Fransche afkomst uit Canada zijn. Deze leven van de jagt, visscherij, een weinig landbouw- en veeteelt. Zij hebben vele paarden en rundvee, en belijden den

Roomschen godsdienst. De Indianen zijn van verschillende stammen, leven van jagt en visscherij, en bouwen een weinig maïs en aardappelen.

NOORD WESTKUST, gedeelte van N. Amerika, van 48. tot 56. 30. N. B., hetwelk zich thans de Eng. toeëigenen; schoon de eerste ontdekking voorzeker den Spanjaarden toekomt; want schoon de reizen van URDANIETTA in 1556, en van FUCA, aan veel twijfel onderworpen zijn, is het echter toch zeker, dat JUAN DE AYALA en BODEGO Y QUADRA hier drie jaren vóór COOK zijn geweest; terwijl ook de Russen, door de reizen van BEHRING en TSCHIRIKOW, beide in 1741, en de handelaars in pelterijen, hier meer aanspraak op zouden hebben; gelijk deze dan ook door de merkwaardige *ukase* van 1822, op de uitgestrektheid van 51 tot 56 graden, met de aangrenzende zeeën, zich uitsluitend hebben toegeëigend, waarvan de gevolgen, daar de Engelschen en Amerikanen zich hier tegen hebben verzet, terwijl wij dit schrijven, nog niet kunnen bepaald worden. Ondertusschen is het niet te ontkennen, dat wij de nadere kennis van deze streken aan COOK en VANCOUVER zijn verpligt, die dezelve door geene Europeanen toegeëigend vindende, in naam van hun vaderland, Groot Brittanje, in bezit namen, hetwelk toen hier volkplantingen heeft aangelegd, doch naderhand geheel Oregan aan de Noord Amerikanen heeft afgestaan. Het bleef echter altijd nog onbepaald, hoe ver de Engelschen hunne bezittingen uitstrekten; want, schoon de Russen het van Prins van Wallis eilanden Sont, die ten N. de eil. Revilla en Gigedi bespoelt, bepaalden, gingen de Engelsche kooplieden in pelterijen van kaap Mendouro tot het eil. Kodjak, hetwelk waarschijnlijk aanleiding tot de genoemde *ukase* gegeven heeft. Wij zullen de gevolgen derzelve afwachten, en hier alleen de Engelsche N. W. kust, die tot hiertoe tusschen 243. 30. en 254. 30. L. en 48. 10. en 56. N. B. bepaald was, behandelen, en Ruslands bezittingen, met hetgene hieromtrent verder zal voorvallen, tot het art. Amerikaansch Rusland verwijzen.

De Eng. Noord Westkust, die binnen de genoemde grenzen, ongeveer 8,000 V. M. beslaat, is een hoog, bergachtig land, dat uit een, tusschen twee bergketenen gelegen dal bestaat, en slechts eene smalle streek lager land aan de zee heeft, dat vol inhammen en bogten is, welke door eene menigte groote en kleine eil. omringd zijn. Het dal heeft kleine heuvels en bergen, en wordt door vele riv. doorsneden. De grond aan de kust en op de eil. is steenachtig, zandig, en slechts hier en daar vruchtbaar. Aan de bergen heeft men ceder- en andere zware boomen, waarom de grond beter schijnt dan de zeelieden opgeven. Het binnenland is onbekend. MACKENZIE vond vele bosschen en vischrijke riv., en de nieuwere berigten der Engelschen roemen de vruchtbaarheid. De O. grenzen worden bepaald door het Rots- of Steenachtig gebergte, met verscheidene takken en hooge toppen, tot boven de sneeuwlinie. MACKENZIE zegt zelfs dat de bergen van middelbare hoogte in den zomer met sneeuw bedekt zijn, terwijl dezelve vele diepten en holen bevatten. Groote riv. zijn er niet, schoon aan het Rotsgebergte de aanzienlijkste riv. van N. Amer. ontspringen; doch deze worden eerst op den verderen loop grooter. De voorn. riv. alhier zijn: de Annahyu-Tesse of Salmon, Tan en andere kustriv., waarvan de grootste de Tacutsche-Tesse is. Meren van aanbelang heeft men er nog niet gevonden; maar golven zijn er vele, als: de baai Bourrough, Observatory-Inlet, Dixon's Entrance en Koningin Charlotte Sound.

De luchtsgesteldheid is tot 53. N. B. zacht, en veel zachter dan aan de O. kust. De winter begint in November, met regen, en duurt, zoo wel als de sneeuw, in de vlakten, tot half Maart. In Junij worden reeds de boomvruchten rijp, en in den zomer is de hitte soms zeer sterk, hoewel zij door de zeewinden veel verzacht wordt. De inw. leven hier geheel in den onbeschaafden staat der natuur, van jagt, visscherij, vruchten en planten, die hier van zelven groeijen. Zij kennen noch landbouw, noch veeteelt. Het plantenrijk is hier ook nog niet onderzocht. Men heeft er boomen van 80 voeten hoog, en groote cypressen, wilde beziën, uijen, witte en andere wortelen, wilde rozen, thee van Labrador, gensing, enz. gevonden. Uit het rijk der dieren kent men den zeeotter, die om zijn vel zeer gezocht wordt; de Argali of 't wilde schaap, hermelijnen, bevers, Hudsonsche stekelvarkens, walrussen, zeeleeuwen, zeehonden, walvisschen en onbeschrijfelijk veel andere visch, het voorn. voedsel der inw., dien zij droogen en rooken voor den winter. Waarschijnlijk hebben de bergen metalen, want de zeelieden zagen de inw. groote stukken zuiver kopererts hebben. Ondertusschen heeft niets de Eu-

Europeanen deze kusten doen opzoeken, dan de handel in pelterijen, vooral de vellen der zeeotters, die op de markten in China, met de ontzaggelijkste winsten verkocht worden. Het getal der inw. is, in vergelijking van de andere binnenlanden, zeer aanzienlijk, en beloopt 80 à 100,000 zielen. Het zijn alle Indianen van stammen, die verschillende tongvallen spreken, zoo als: de Wakash, op het eiland Quadra Vancouver; de Atnahs, Nagailers, de Sludkus, Nanscud, Slangen Indianen en Berg Indianen. De Indianen hebben hier geenen eigenlijken regeringsvorm; slechts opperhoofden, *tays* genoemd, die meer of min willekeurig regeren. Het land wordt in het binnenland en de kust verdeeld, welke laatste VANCOUVER weder in Nieuw Georgië, Nieuw Hanover en Nieuw Cornwallis verdeeld heeft. In het binnenland heeft de N. W. Comp. van Montreal het fort W. Caledonië. Van de Indianen kennen wij reeds de groote dorpen Friendly, Great Village en Village of Rascals. Men zie verder Nieuw Hanover, Nieuw Georgië en Nieuw Caledonië.

NOORDWOLDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam. 2. Nederl. D., prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

NOORDWIJK, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen. 2. Nederl. heerl. in Z. Holland, distr. Leyden, met 3 dorpen, als: *Noordwijk binnen*, welbebouwd, met eene hervormde, remonstrantsche en roomsche kerk, gast- en weeshuis en 1700 inw, die door de uitnemende weien korenlanden, alsmede in de menigvuldige bloemkweekerijen en kruidhoven hun bestaan vinden; *Noordwijk aan zee*, bijna in de duinen: volgens berigten is van dit dorp een aanzienlijk gedeelte in de zee bedolven; thans heeft het nog 800 inw., die alleen van de visscherij en zeilmakerijen bestaan. *Noordwijkerhout*, met heerlijke korenvelden en aardappelteelt, eene hervormde en roomsche kerk en 660 inw.

NOORDZEE, ook wel de Duitsche zee, en bij de Deenen de West zee genoemd, is een gedeelte van den Oceaan, tusschen de Britsche eil., ons Vaderland, Duitschland, Denemarken en Noorwegen gelegen, welke door het Kattegat, tusschen Noorwegen en Denemarken heenloopt, en door drie straten, de Sont, de Groot en Kleine Belt, met de Oostzee gemeenschap heeft, terwijl zij, door het naauw van Calais en het Kanaal, zoowel als boven Duitschland, met den Atlantischen Oceaan te zamen stroomt. De voorn. ondiepte in dezelve is de Doggersbank. De benaming van Noordzee is waarschijnlijk uit ons Vaderland oorspronkelijk.

NOORD ZWEDEN, eene der hoofdverdeelingen van het kon. Zweden, dat het geheele Noordelijke deel, het voorm. Nordland, de aan Zweden nog overgeblevene Lappmarken, de prov. Dalarne, en dus meer dan $\frac{2}{3}$ des geheelen lands beslaat, schoon het door onvruchtbaarheid en geringe bevolking, voor het rijk van geene waarde is. Het ligt tusschen 29. 48. en 41. 37. L. en 59. 50. en 69. 20. N. B., bevat op 5,332½ V. M. 380,050 inw., en is in 6 *länen* of prov., als: Falun of Stora-Copparberg, Gefleborg, Jemtland, Wester-Nordland, Westerbotten en Nordbotten verdeeld.

NOORZYPE, zie Zype.

NOORGOOL, O. Ind. distr. der Mahratten, prov. Bejapore, door de Kistna, Malpurba en Gutpurba bespoeld.

NOORNAGUR, Beng. stad, distr. Tipperah. 108. 51. L. 23. 45. N. B.

NOORPEELY, O. Ind. stad, prov. Orissa.

NOORPOOR, O. Ind. stad, distr. Dacca.

NOORRI, O. Ind. stad, prov. Sind, op 25. 8. N. B.

NOORT (POINT), Noordpunt van de Z. Amer. haven van Coquimbo in Peru.

NOORTBERQUIN, Fr. stadje, dep. van 't Noorden, met 1700 inw.

NOORWEGEN, koningrijk in Europa, bij de inw. *Norge* of *Norrige* genoemd, en thans aan Zweden behoorende. Het maakt het Westelijk gedeelte van het Scandinavisch schier-eiland uit, en ligt tusschen de IJszee, Zweden, het Kattegat, de Noordzee en Rusland, of tusschen 20. 20. en 49. L. en 57. 52. en 71. 12. N. B., en bevat op 5,640 V. M. (volgens de beste berigten) 910,000 inw. Zware gebergten maken de grenzen tegen Rusland en Zweden, en spreiden verscheidene takken ten W. uit, waarvan de Dofrefields het geheele land in een Noorder en Zuider deel scheiden. In het Noorden vindt men de Kiölen, en in het Zuiden vele takken, waarvan het Sevo-gebergte het belangrijkste is. Naar den kant der Noord- en IJszee, heeft men verscheidene op zich zelve staande reeksen, waaronder vele ontzettende rotsen, waarvan sommige, van de zee af te zien, de wonderlijkste gedaanten vertoonen. De voorn. kruinen zijn: de Sneehattan, de Oostkavelenfield, de Dofrefield, de Storvansfield, de Akka-Solki, Jon Kulle, enz. Er loopen verscheidene passen naar Zweden. De kust is meestal steil, vol

vol fiörds of inhammen, waarvan sommigen tot 16 mijlen ver in 't land dringen, en met eil. bezet zijn. Verder heeft men er vele kolken en moerassen, en nergens zoo vele afgronden, watervallen en ijsbergen. De grond is deels steenachtig, deels leem en kalk, en deels moeras. De voorn. golven zijn aan de Noordzee: het Kattegat en de Christianiafiorden, Drontheimfiorden, Westfiorden, Saltensfiorden, Foldenfiorden, Glananfiorden, Storwig- en Porsangerfiorden, enz. De riv. zijn: de Glommen, de Rena, de Lougenelf, de Louvenelf, de Drammen, de Romsdalself, de Tydalelf, de Saltenself, de Altenelf, de Taneelf, en vele kleinere, zoo als de Paswig, Peise en andere. De voorn. meren zijn die van Miosen, Fœmund, Tyeri en Randsfiorden, Kroderen, Oieren Ofensioe, Tindsioe, en Bandalsvaand.

Ongeveer twee derde van Noorwegen ligt in het Noordelijke gedeelte van de gematigde, en het overige in de bevrozene luchtstreek, waar barre koude allen groei belet. In het Zuidelijke duurt de langste dag $18\frac{1}{2}$ uur, in het midden 21 uren en in het N. $2\frac{1}{2}$ maand. Er is geene lente of herfst. De zomer volgt plotseling op den winter en omgekeerd. Fijne vruchten komen hier in het geheel niet, en appelen en peeren slechts in het Zuidelijk deel voort. De voorn. voortbr. zijn: koren, doch op verre na niet voldoende voor de inw.; op weinige plaatsen tarw, en slechts zelden rogge; peulvruchten, moesgroenten (meestal rapen en kool), weinig aardappelen, vlas, hennep, hop, weinig boomvruchten, veel timmerhout, waarvan men de berken tot in het N. deel, maar de eiken en beuken slechts in het Z. vindt. Verder kleine paarden, matig rundvee, schapen, geiten, varkens, rendieren, herten, reeën, elanden, hazen, beeren, wolven, 3 soorten van lynxen en vossen, veel rotten, marters, hermelijnen, bevers, otters; allerlei soorten van hoenders, zwanen, ganzen, strandvogels; zeehonden, walvisschen, haring, kabeljaauw, lengen, zeekreeften, enz.; goud, zilver, lood, koper., ijzer, kobalt, rattekruid, zwavel, aluin, zout, marmer, alabaster, molensteenen, kristal, kalk, lei, agaat, gips en oker.

De inw. bestaan uit Noorwegers of Noormannen, Lappen en Finnen, en belijden, behalve eenige zwervende Laplanders, allen den lutherschen godsdienst. Schoon het land weinig tot den landbouw geschikt is, bouwen de Finnen nog tot boven den poolcirkel, hunne gerst. De veeteelt is er zeer belangrijk, en het boschwezen is de rijkdom van Noorwegen; daar men rekent dat, in goede jaren, het rijk alleen aan scheepsmasten, balken, deelen en planken, voor 3 mill. guldens hout uitvoert, behalve het andere hout en teer. De jagt is de hoofdbezigheid der Lappen, en levert veel pelterijen. De kustbewoners branden veel kalk, en leven verder van de van aanzienlijke visscherij; terwijl de vangst en bereiding van den stokvisch vele handen vordert. Geen minder bestaan geven de mijnen; schoon er tegenwoordig slechts lood, ijzer, koper, aluin en kobalt gegraven, en eenig zout verzameld wordt. Echter is men ook weder met de zilvermijn bij Koningsbergen begonnen. De fabrijken (waarvan de voorn. in de tuchthuizen te Christiania zijn) kunnen in een zoo weinig bevolkt land, niet dan gering zijn, en geven slecht linnen en wollen stoffen. Er zijn suikerraffinaderijen, tabakskerverijen, touwbanen, potaschziederijen, papier- en kruidmolens, en vooral ook branderijen (die hier zeer veel aftrek hebben); terwijl verder de landman zijne eigene stoffen weeft. De handel wordt door de menigvuldige bogten en baaijen, die goede havens vormen, veel bevorderd. De uitvoer bestaat in: scheepshout, balken, planken, latten, visch, ijzer en ijzerwaren, koper, glas, aluin, marmer, molensteen, kalk, verw, mos, vleesch, geitenvellen, pelterijen, potasch, traan en teer, te zamen voor ongeveer 12 mill. Nederl. guldens. Daarentegen bestaat de invoer in: koren, wijn (vooral brandewijn), zout, olie, koloniale en allerlei fabrijkwaren, welk een en ander in middelbare jaren, tegen den invoer opweegt. Ondertusschen heeft het land, door de plotselinge verandering van bestuur, als door het zoogenoemde stelsel van het vaste land, veel geleden. De binnenlandsche handel is van weinig belang, dat zoowel door de slechte wegen, als het weinig vaargeld, bijzonder veroorzaakt wordt. In het N. heeft meestal ruilhandel plaats.

Noorwegen heeft geene eigene letterkunde. Deszelfs geleerden en dichters, zelfs een HOLBERG, schreven in het Deensch. Ondertusschen vinden de natuur- en geschiedkunde er vele beminnaars; zelfs onder den gemeenen man vindt men hier goede reken- en wiskunstenaars, en er wordt tot in het Noorden veel, vooral Hoogduitsch, gelezen. Het lager onderwijs is er zeer verwaarloosd;

doch de landlieden leeren zelven hunne kinderen lezen, schrijven en rekenen. Ook de burgerscholen zijn van weinig belang. De 5 geleerde scholen in de hoofdplaatsen der stiften kunnen met de beste gymnasiën wedijveren. Er zijn twee kweekscholen voor schoolonderwijzers en eene hoogeschool te Christiania, een kadetten-instituut, eene kweekschool voor jonge Laplanders, een instituut voor koophandel en eene teekenschool. De bergbouwkundige akademie te Koningsbergen is nog niet hersteld; maar er is een koninklijk genootschap der wetenschappen te Drontheim, en een voor het welzijn van Noorwegen te Christiania, met een topographisch, een vaderlandsch genootschap en 57 werkzame gezelschappen voor landbouw en fabrijken. De universiteit, het kadetten instituut, en de gymnasiën hebben boekverzamelingen; Christiania eene sterrenwacht, een kabinet van mineralen en eenen kruidtuin.

Noorwegen is eene erfelijke en bepaalde monarchie. De kroon is met die van Zweden, op één hoofd vereënigd. De persoon des konings is heilig; hij moet den lutherschen godsdienst belijden, en is op zijn 18 jaar mondig. Hij moet zich jaarlijks (tenzij gewigtige redenen hem verhinderen), eenigen tijd in Noorwegen ophouden. In zijne afwezigheid wordt hij door eenen onderkoning of stadhouder, met 5 staatsraden, vervangen. De koning heeft het bevel over land- en zeemagt, het regt van oorlog en vrede, om gezanten te zenden, enz. De *storthing* heeft de wetgevende magt, en vergadert alle 3 jaren in Februarij, tenzij de koning dezelve buitengewoon bijeenroept. De leden worden door de kiezers, die door de landlieden en burgers benoemd worden, gekozen, en verdeelen zich in 2 kamers, in eene *lagthing* of ¼ der leden, en een *odelthing* of ¾ der leden Alle stukken worden in de *odelsthing* behandeld, en aan de *lagthing* ter goed of afkeuring voorgelegd. De *storthing* heeft het regt van wetten uit te schrijven en in te trekken, leeningen te doen, alle regeringsstukken na te zien, buiten den koning en zijne familie, iedereën voor hare vergadering te doen verschijnen, de lijsten der pensioenen en tractementen na te zien, enz. Na de goedkeuring der *lagthing* worden de stukken aan den koning ter goed- of afkeuring voorgelegd.

Elk geboren Noorweger, of die 5 jaren in het land gewoond heeft, is staatsburger. Er is geen onderscheid van rang, en geene orde; schoon mogelijk de St. Olafs orde, als eene orde van verdiensten, zal worden ingesteld. De koninklijke staatsraad bestaat uit den stadhouder, den staatsminister, die altijd bij den koning moet zijn, uit 10 staatsraden en den staatssecretaris, welke, behalve den stadhouder, alle geboren Noormannen zijn, en voor godsdienst, onderwijs, justitie, policie, binnenlandsche zaken, financiën, handel, tollen, oorlog en marine zorgen. Het krijgsgeregtshof bestaat uit leden van de *lagthing*, welke onderscheidene stifts- en andere regtbanken onder zich hebben. Voor het kerkelijk bestuur benoemt de koning de bisschoppen.

De inkomsten en uitgaven zijn op ruim 3 mill. guldens berekend. De staatsschulden bedragen 2 mill.; maar het land is overstroomd met papier, dat zeer laag is. Men zal nu jaarlijks 4 van de 40 mill. guldens, die in omloop zijn, verminderen. Sedert 1817 is er eene bank opgerigt. De krijgsmagt bestaat uit 12,000 man linietroepen, die voor ⅝ uit inw. boven de 22 jaren genomen worden. Ook is er 7,000 man landmilitie, en verder landstorm onder de boeren, van 27 tot 30, en kustmilitairen uit de kustbewoners boven de 30 jaren. De zeemagt bestaat slechts uit 6 brikken, 8 schooners, 46 kanonneerbooten en 5 kanonneerjollen.

Noorwegen is verdeeld in de 4 stiften, Aggerhuus, Christiaansand, Bergen en Drontheim, deze weder in ambten, en de laatste in voogdijen. De hoofdstad is Christiania. Munten, maten en gewigten zijn als in Denemarken.

NOOTDORP, Nederl. dorp, in Z. Holland, distr. 's Gravenhage.

NOOTKA of *Nootka Sound*, baai op op het eil. Quadra en Vancouver in Nieuw Georgië, op de Eng. N. W. kust van Amer., 3 mijlen breed, met eenen ingang tusschen 2 rotsen, die ⅝ mijlen O. Z. O. en W. N. W. van elkander liggen, en verscheidene kleine eil. bevattende. Zij is 80 à 90 vademen diep. 2. Een dorp aan voorn. baai, op eene kleine hoogte, met bosschen omringd.

NOOTS, N. Amer. vlek, prov. Ohio.

NOOXABBA, N. Amer. riv., valt in de Tombigbee.

NOPELN, zie Christianopel.

NOPIN, Deen. stadje op 't eil. Arroë.

NOPOTKA, Rus. dorp, gouv. Tambow.

NOPWALK PEKINGS, N. Amer. dorp, prov. Ohio.

NOQUET'S BAAI, baai der N. Amer. Rep., prov. Michigan, aan de N. W.

kust van het meer Michigan, 15 mijlen lang en 6 breed. 291. 24. L. 45. 25. N. B.

NORA, Zweed. stadje, Westeras-län, met handel in ijzer. 2. Harad en stadje aldaar, Oerebro-län, aan het Norameer, met 720 inw., die van den landbouw en handel leven. 32. 39. L. 59. 31. N. B. 3. Afr. kon. van Nigritië, in Houssa.

NORAGUES, Z. Amer. riv. in Guiana, die op 324. 40. L. 4. 50. N. B. in den Atl. Oceaan valt.

NORAN of *Norin*, Schot. riv., gr. Forfar, die op de Grampische bergen ontspringt, en in de South Esk valt.

NORAY, Fr. dorp, dep. Calvados.

NORAYE, N. Amer. dorp in Neder Canada, aan den St. Lourenz.

NORBERG, Zweed. haräd en stad, Westeras-län, met beroemde ijzermijnen en smederijen.

NORBURG of *Nordburg*, Deen. vlek, eil. Alsen, aan een vischrijk meer, met 850 inw., scheepvaart en handel.

NORBURY, Eng. vlek, gr. Chester.

NORCH, Nederl. dorp, prov. Drenthe, op eene hoogte, met eene bekende paardenmarkt, en met eenige buurten 890 inw., die van den landbouw bestaan.

NORCIA, stad in den Kerk. Staat, bij Spoleto, aan den voet der Apennijnen.

NORD (DEP. DU), zie Noorden.

NORDALEN, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 2150 inw., die vele handwerken uitoefenen.

NORDBOTTENSLÄN, zie Westerbottenslän.

NORDBURG, zie Norburg.

NORDBYE, Deen. vlek, eil. Samsoë.

NORDEMULE, distr. op de O. kust van IJsland, met 2840 inw. en de koopplaats Bapnafiord.

NORDEN, vruchtbaar Han. ambt, prov. O. Vriesland, aan de Noordzee, op 1½ V. M., 9,600 inw. bevattende. De hoofdpl. Nord ligt aan de Leysande, heeft 4,900 inw., die van landbouw, handel en handwerken bestaan. Ook zijn er branderijen, olie- en zaagmolens, en 12 brouwerijen, die het bier in O. Vriesland leveren. 24. 51. L. 53. 36. N. B.

NORDENBURG, Pruis. stadje, regdst. Koningsberg, met 1730 inw.

NORDENSJO, Zweed. D., Westeras-län.

NORDENSTADT, Nassausch stadje, ambt Hochheim.

NORDERACH, Bad. D., Kinzigkreits.

NORDERDELLEN, Zweed. meer, prov. Gefleborgs-län.

NORDERNAU, zie Astinghausen.

NORDERNEY, Han. eil. aan de kust Oost Vriesland, ambt Berum, met een dorp van 750 inw.

NORDEROË, distr. der Faroër eil., met het eil. Norderöe.

NORDEROOG, Deen. eil. bij 't eil. Nordstrand.

NORDERWIJK, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1080 inw.

NORDESTE, dorp op 't Azorisch eil. St. Miguel.

NORDGAU, heette voormaals de Opper Paltz en een gedeelte van Bohemen. Tegenwoordig noemt men nog aldus een deel van den Beij. Rezatkreits.

NORDHALBEN, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 1000 inw., landbouw, garen- en katoenspinnerijen.

NORDHARSTEDT, Deen. D. in Holstein.

NORDHAUSEN, ommuurde Pruis. stad in 't regdst. Erfurt, aan de Zorge, zeer ouderwets gebouwd, met 7 poorten, 9 kerken, 1 gymnasium, 1 weeshuis, 5 hospitalen en 9,700 inw., fabr. van lakens, flanel, wollen stoffen, vitrioolziederijen en bierbrouwerijen. 28. 29. L. 51. 30. N. B. 2. Wurt. dorp, Neckarkreits, Op. ambt Brackenheim, met 950 inw. 3. Fr. D., dep. Neder-Rijn.

NORDHEIM, Han. stad, vorst. Göttingen, aan den linker oever der Ruhme, met 3100 inw., veel tabaksbouw en eenige fabr. 2. Twee Beij. D. in den Neder Mainkreits. 3. Gr. hert. Hes. D., prov. Starkenburg. 4. Wurt. D., Neckarkreits, met 950 inw.

NORDHOLZ, Han. ambt en dorp, hert. Bremen, met 830 inw.

NORDHORN, Han. ambt, gr. Eentheim, met 3000 inw. 2. Stadje in gen. ambt, aan de Vechte, met een goed raadhuis, 900 inw., handel en scheepvaart; de stapelplaats van hout en steen. 24. 43. L. 52. 27. N. B.

NORDINGRA, Zweed. zeedorp in Nordlands-län, met eene zeer goede haven.

NORDKÖPING of *Norrköping*, Zweedsche stapelstad in Oost Gothland, Linköpings-län, aan de uitvloeijing der Motala, welke eene goede haven vormt, goed gebouwd, met breede en regelmatige straten, schoone plaatsen, als: de *Salzau* en de markt, 3 kerken, zieken-, tucht-, spin-, werk- en weeshuis, reaalschool, met aanzienlijke bibliotheek; andere scholen, goede armen-inrigtingen, schouwburg, drukkerijen, 2000 huizen en 9,430 inw., die scheepvaart, spijker-, geweer-, tabak-, wol-, stijfsel-, zeep-, leder-, papier-, staal-, ijzer- en de beste lakenfabr. van Zweden hebben. Ook heeft men er scheepstimmerwerven en eenen aanzienlijken handel in ijzer, staal, planken, pik, teer en fabrijkwaren. Groote schepen

moeten geligt worden. Bij de stad zijn gezondheidsbronnen, en er is tabaksteelt. 33. 50. L. 58. 36. N. B.

NORDKYN, kaap ten N. van Noorwegen, stift Nordland, de uiterste punt van het gebergte Kiölen.

NORDLAND, Noorw. distr., stift Drontheim, het Noordelijkste des rijks, uit de beide ambten Nordland en Finmarken bestaande, en op 3000 V. M., 78,400 inw. bevattende. Het ligt, met uitzondering van den Zuidelijken rand, geheel in de bevrozene luchtstreek, en strekt zich in eenen boog, tot aan de grenzen van Rusland uit. De kusten zijn vol inhammen, en met groote en kleine eil. bezet; terwijl het binnenland geheel door de Kiölen bezet is, en met altijddurende sneeuw en ijs bedekte toppen heeft, zoo als de Zeven Zusters op Alstern, 4000 voeten hoog; de Brennofieldt, de Fanefieldt, de Gletscher in Finmarken, enz. De voorn. kapen zijn: Noordkaap, Noordkyn en Karlgammen. Onder de menige bogten en baaijen is de Westfiorden, in welke de voorn. visscherij der Noordsche landen geschiedt, de grootste; verder die van de N. en Z. Folden, Salteus, Grand-, Eids-, Malang-, Bals-, Stromen-, Lyinden-, Jockel-, Lang-, Alten-, Porsanger, Baranger en Paswig-fiorden. De voorn. riv. zijn Sultens, de Gierdals, de Mals, de Altens, de Tana-elf, enz. waarvan er vele watervallen hebben, en aan den mond golven vormen. Landbouw is er eigenlijk niet; hier en daar groeit een weinig gerst, haver en aardappelen. In het Z. deel heeft men dennenhout; hooger op alleen struiken. De veeteelt is nog iets; doch meer naar 't Noorden vindt men alleen het rendier. De grootste rijkdom des lands is de visscherij, vooral van leng, kabeljaauw en haring; hierop volgen de vogelvangst en jagt. De uitvoer bestaat voornamelijk in visch, traan, vederen, vellen en huiden. De inw. bestaan uit Noormannen, Finnen en Lappen. De bisschop heeft te Alsahong zijnen zetel; maar anders is de hoofdstad Drontheim. Het is in twee ambten, Nordland en Finmarken verdeeld. Het eerste bevat Helgoland, de Lofoden, Westeraalen en Saltens voogdij. Het heeft ruim 21,500 inw.

NORDLANDINGA FIORDING, kwartier in het N. O. van het Deen. eil. IJsland, met de stad Holum en Eyafiardur.

NORDLEDA, Han. dorp, land Hadeln.

NORDLIBRE, zie Condé.

NÖRDLINGEN, Beij. landg. van 30,600 inw., Rezatkreits, met de ommuurde stad van dien naam, aan de beek Eger, door bolwerken omringd; heeft 5 poorten, 3 kerken, een hospitaal, raad- en tuighuis, een gymnasium en 5,800 inw., die fabr. van wollen stoffen en tapijten, looijerijen en veel handel hebben. 28. 8. L. 48. 51. N. B.

NORDMALING, Zweed. stad aan de golf van Bothnië, met kopermijnen en ijzersmederijen.

NORDMALING FIORDEN, Zweed. golf in Wester Nordlands-län.

NORDMARK, Zweed. D., Karlstadt-län.

NORDMARSCH, een der Nordstrandsche eil.

NORDRACH, zie Norderach.

NORDREHONG, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 6,360 inw.

NORDSFIORDEN, Noorw. golf, stift Bergen.

NORDSTAPEL, Deen. dorp, hert. Sleeswijk.

NORDSTEIMKE, Brunsw. dorp, distr. Schoningen.

NORDSTETTEN, Wurt. dorp, Schwarzwaldkreits, met 1200 inw.

NORDSTOO, Noorw. meer, stift Aggerhuus.

NORDSTRAND, het voornaamste der Nordstrandsche eil., in het Deen. hert. Sleeswijk, in de Noordzee gelegen, en door den Heverstroom, eene breede zeeëngte, van het vaste land gescheiden; terwijl het met Pohns Hallig, Hamburger Hallig, Pellworm en de daarbij behoorende eil., een overblijfsel is van het groote eil. Nordstrand, dat door den verschrikkelijken vloed van 1634, geheel verwoest werd, en waarbij, van de 8,600 menschen, die het bevatte, er 6,400 en 50,000 stuks vee omkwamen. Dit gedeelte is van 1552 tot 1739 op nieuw bedijkt, en bevat op 1 V. M. 2500 inw., die voornamelijk van den landbouw en de veeteelt bestaan. Ook behoort hiertoe het Nordstrandsche meer.

NORDSTRANDSCHE EIL., deel van het ambt Husum en Schwabstedt, uit de stukken van het groote eil. Nordstrand bestaande (Zie verder het vorige art. en Pellworm).

NORDWALSHAM, Eng. D., gr. Norfolk.

NORDWASSER, Bad. riv., Kinzigkreits.

NORE, landpunt op het Eng. eil. St. Peter, aan den mond der Theems, tegenover Sheerness, met eenen vuurtoren. 18. 40. L. en 51. 34. N. B. 2. Ier. riv., die voorbij Kilkenny in de Barrow valt. 3. *Black* N., Eng. kaap, gr. Somerset; aan den mond der Severn.

NORENA, Spaan. dorp, prov. Asturië.

NÖRENBERG, Pruis. stadje, regdst. Stettin, kreits Saatzig, met 1075 inw.

NORFEO, Spaan. kaap aan de kust van Catalonië. 20. 53. L. en 42. 16. N. B.

NORFOLK, Eng. gr., tusschen de Noordzee, de gr. Suffolk, Cambridge en Lincoln, of tusschen 17. 37. en 19. 20. L. en 52. 30. en 53. 11. N. B. gelegen, en op 97½ (volgens anderen 109) V. M., 292,000 inw. bevattende. Het beslaat eene vlakte, hier en daar met kleine heuvels, en een vlakke kust, waar de zandbanken gedurig van plaats veranderen. De grond is zeer verschillende; aan de W. grenzen zijn vele moerassen; in het N. en O. broekland, en in het Z. heide; doch over het algemeen is hij vruchtbaar. Riv. zijn: de Ouse met de Great en Little Ouse, Fenns, Wash, Nyne, Waveney en Bure, benevens het meer Bredon. De lucht is vochtig, maar niet ongezond. De voortbr. zijn: alle soorten van koren; ook boekweit, peul- en tuinvruchten, rapen, vlas, boomvruchten, een weinig hout en bijen. De zee is zeer vischrijk, en levert ook zout. Landbouw en veeteelt zijn hier in vollen bloei, en men zoekt door bedijking, nog veel land te winnen. Men telt er wel 700,000 schapen, en men vindt er ossen van 12 à 16 honderd pond. De boter wordt onder den naam van Cambridge boter, op de markt van Londen gebragt. Verder leveren visscherij, kustvaart, handel, wol- en garenspinnerij een zeer goed bestaan op. Er gaan 200 buizen ter haringvangst uit; terwijl het gr. jaarlijks voor 1,124,000 pond sterling aan koren, meel, mout, boter, gemest vee, zout, haring en andere visch; zeekreeften, vischlijm, shawls, wollen stoffen, enz. uitvoert. Het gr. zendt 12 afgevaardigden naar het lager huis, en is in 33 hundreds verdeeld. De hoofdplaats is Norwich. 2. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, met 23,950 inw., eenen zandigen en moerassigen grond, door de Elizabeth, en North West River bespoeld: terwijl hier het Albemarle en Chesapeak kanaal, de beide baaijen van dien naam, en dus Virginia met N. Carolina vereënigt. Het voorn. voortbr. is rijst, een weinig maïs, cypressen en ander hout, dat teer, pik en terpentijn levert. Er is goed rundvee. 3. Hoofdstad van voorn. gr., een naauw en onregelmatig vlek, aan den mond der Elisabeth, met 6 kerken, eene akademie, lancasterschool, atheneüm, vrouwelijk weeshuis, zeehospitaal, raadhuis, schouwburg en 8,500 inw., die van den handel en de zeevaart bestaan. De haven in den mond der Elizabeth, kan wel 300 schepen bevatten. Er zijn 3 banken, 3 drukkerijen, touwbanen, tabaksfabr., brouwerijen, looijerijen, tin- en kopersmederijen. Hierbij is een fort, en tegenover hetzelve het fort Nelson, en op Crany island, eene batterij, met Amer. troepen bezet. 299. 53. L. en 36. 54. N. B. 4. Vlek in de N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 1450 inw. 5. Gr. als boven, prov. Massachusetts, groot 18¾ V. M., met 36,460 inw., door de Blaauwe bergen doorsneden, en door de riv. Charles, Neponset en Fore bespoeld, met eenen veelal slechten grond, en aan de kusten veel zout; boomvruchten, een weinig landbouw, veeteelt, koren-, zaag-, vol-, papier-, chocolaad- en niet minder dan 144 runmolens, 36 suikerraffinaderijen, rumstokerijen, 10 potaschziederijen, smederijen en touwbanen. De hoofdplaats is Dedham. 6. Austr. baai, die O. waarts in de Noord baai vloeit, aan de O. kust van Van Diemensland. 7. Austr. eil., ten N. W. van Nieuw Zeeland, bijna op de helft, tusschen dit eil. en Nieuw Caledonië, op 186. 2. L. en 29. 2. Z. B., in de gedaante van een vierkant, dat ongeveer 5 uren in den omtrek heeft. Het is moeijelijk te genaken, waarom de Engelschen de hier aangelegde volkplanting naar Van Diemensland verlegd hebben. Het eil. is bergachtig, met vrij groote dalen. De hoogste berg is de *Mount Pitt*. De grond bestaat uit eene geele kalk, als in Nieuw Zeeland, met eene dikke, zwarte aarde bedekt. Men heeft er slechts de 3 baaijen, Sydney, Anson en Cascade, aan welke eerste, die tusschen Port Munster en Port North gelegen is, de volkplanting was aangelegd. Het eil. brengt vele boomen voort, waaronder er ook waren, die met onze eiken-, dennen-, beuken- en andere boomen overëenkomst hebben, en goed tot timmerhout zijn. Het vlas van Nieuw Zeeland groeit hier beter dan in het oorspronkelijk land; terwijl de Eng. koloniën er alle Eur. planten en dieren hebben ingevoerd, die er zeer goed zijn. Het geheele jaar door wisselen bloesem en vruchten af. De regentijd duurt van Februarij tot Augustus. KING, die hier gouverneur was, en TURNBULL, die in 1802 het eil. bezocht, prijzen zeer de vruchtbaarheid van hetzelve, en het voordeel, dat het aan Nieuw Zuid Wallis kon aanbrengen. De moeijelijkheid der landing schijnt

dit echter te hebben doen vergeten. Bij Norfolk eil. behooren nog Philipps- en Nepean eil. 8. *New* N., plaats op Van Diemensland, alwaar de nieuwe kolonie van Norfolk is gesticht, en verder naar Norfolksplain is uitgebreid. 9. Baai aan de W. kust van King George III. archipel, waarvan de Z. punt ligt op 242. 36. L. en 56. 46. N. B.

NORGE, Fr. riv., dep. Côte d'Or. 2. Zie Noorwegen.

NORHAM, Eng. dorp, gr. Durham.

NORHAMSHIRE, Eng. distr., gr. Durham.

NORHOLM, Zweed. eil., bij Gothland.

NORIA, volkpl. in Buenos-Ayres, prov. Tucuman. 2. Rus. vlek in Georgië.

NORIEKOI, Turk. Aziat. dorp bij Smirna.

NORINSK, Rus. stad, gouv. Volhynië.

NORISCHE ALPEN, zie Alpen.

NORISTOWN, N. Amer. stad, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery.

NORKITTEN, Pruis. D., regdst. Gumbinnen, met een kerspel van 4460 inw.

NORKÖPING, zie Nordköping.

NORMAN, kaap aan de W. kust van 't N. Amer. eil. Terreneuve. 321. 48. L. en 51. 39. N. B. 2. Kaap aan de W. kust van Terreneuve. 321. 58. L. en 42. 14. N. B. 3. N. *Eil.*, Klein W. Ind. eil., 6 mijlen van St. Jan, een der Heilige Maagd eil. 4. N. *Island*, klein eil. der N. Amer. Rep., bij de Z. W. kust van Martha's Vineyard. 307. 1. L. en 41. 13. N. B. 5. N. *Kill* of *creek*, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Albany, die in de Hudson valt.

NORMANCROSS, Eng. buurt, gr. Huntingdon.

NORMANDIË, voormalige prov. van Frankrijk, met den titel van hert., op 588 V. M., 2 mill. inw. bevattende, in Opper en Neder Normandië verdeeld, en thans de 4 dep. Neder Seine, Calvados, Kanaal en Eure uitmakende.

NORMANNISCHE of *Normandische eil.*, 4 eil., welke Groot-Brittanje aan de kust van Frankrijk (voormalig Normandië) bezit, als: Jersey, Guernsey, Alderney en Sark zamen, groot 12½ V. M. met 47,700 inw., die van Fransche afkomst zijn, hetwelk taal, levenswijs en zeden bevestigen. Zij worden naar eigene wetten, door 2 gouverneurs, bestuurd. Zie verder de bijzondere artikelen der eil.

NORMANTON (Z.), Eng. D., gr. Derby.

NORMIER, Fr. D., dep. Côtes d'Or.

NORMLOSA, Zweed. dorp, Lingkioping-län.

NORNDORF of *Nordendorf*, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 600 inw.

NORO, land in de binnenlanden van Afrika, aan den N. oever van den Niger, met Cassina ten O., en Nyffe ten W. Dit is alles, wat men van hetzelve weet.

NORODYCZE, Rus. vlek, gouv. Volhynië.

NOROSCH, Rus. meer, gouv. Wilna.

NORONA, Z. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, tegenover de kust van Brazilië. 38. 31. Z. B.

NOROSI, volkplanting in Nieuw Granada, prov. Santa Martha.

NOROWA, Rus. dorp, gouv. Moskou.

NOROY, Fr. dorp, dep. Op. Saône. 2. N. *le Bourg*, Fr. vlek, dep. Opper Saône, arr. Vesoul, met 1100 inw. 3. N. *le Sec*, Fr. dorp, dep. Moezel.

NORR, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw, aan de Wolga, met 1500 inw.

NORRA ANGERMANNLAND, Zweed. voogdij, Wester Nordlands-län.

NORRA DILLEN, Zweed. meer, Gefleborgs-län.

NORRA FIÖRDEN, Zweed. golf in Geflebörgs-län.

NORRALA, Zweed. D., Gefleborgs-län.

NORRA RORUM, Zweed. dorp, Malmohus-län.

NORRA RYR, Zweed. D., Elfborgs-län.

NORRA WEDDINGE, Zweed. dorp, Malmohus-län.

NORRAY, O. Ind. vlek, prov. Oude.

NORRBARKE, Zweed. dorp, Stora-Kopparberg-län.

NORRBOTTENS LÄN, gedeelte van de Zweed. prov. Wester en Nordbottens-län, het N. deel van het voormalig Westerbotten uitmakende, en op 1658¾ V. M. 36,000 inw. tellende. Het is in Nord- en Westbotten en de Noordelijke Lappmarken verdeeld. Zie verder Westerbottens-län.

NORRBYAS, Zweed. D., Oerebro-län.

NORREFORS, Zweed. stad, prov. O. Gothland, met eene zilvermijn.

NORRELGEN, Zweed. meer, Oerebrolän.

NORRENT, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Béthune, met 1200 inw.

NORRESANDAGER, Deen. dorp, eil. Langeland.

NORRIDGEWOCK, stad der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Somerset.

NORRIESTON, Schot. dorp, gr. Perth.

NORRISTON, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, hoofdplaats van het gr. Montgomery, aan de Schuylkill, met 1 akademie, bank en 1400 inw., eene woonpl. van den bekenden wijsgeer RITTENHOUSE, die hier eene sterrenwacht had.

NORRKÖPING, zie Nordköping.

NOR-

NORRLAND, zie Nordland.

NORRLIUSTUN, Zweed. dorp, Stokholmslän.

NORRMOLM, Zweed. eil. bij Stokholm.

NORRSKA, Zweed. dorp, Elfborgslän.

NORRSKAR, Zweed. D., Gefleborgslän.

NORR SUNDA, Zweed. dorp, Stokholms-län.

NORRTELGE of *Nortelge*, Zweed. stad, Stokholms-län, aan de Norrtelgewick, een zeeboezem der Oostzee, met laken- en geweerfabr., handwerken, visscherij, landbouw en handel. 36. 14. L. en 59. 46. N. B.

NORR-WI, Zweed. dorp, Linkiopings-län.

NORS-ELF, Zweed. riv., Karlstadt-län.

NORSINGEN, Bad. vlek, Treisamkreits.

NORSO, Zweed. dorp, Kalmar-län.

NORT, Fr. stad, dep. Neder Loire, arr. Châteaubriant, aan de Erdre, met 3200 inw. 2. Fr. eil. in de riv. Gironde, bij Bec d'Ambez, arr. Bordeaux.

NORTE (RIO BRAVE DEL), groote N. Amer. riv. in Mexico, die op 't Rotsgebergte, op 40. N. B. en 270. 11. L. ontspringt, en in de golf van Mexico valt, op 281. 6. L. en 26. N. B. 2. Z. Amer. kaap aan den ingang der Amazonen riv. 327. 58. L. en 1. 48. 30. N. B.

NORTENHOF, Brunsw. dorp, distr. Wolfenbuttel.

NORTH, tak van de N. Amer. riv. Tascaloosa, in O. Florida; en eene riv. in Virginië. 2. Eng. dorp, op het Prins Edward eil., gr. Prince.

NORTHAL of *Northaw*, Eng. dorp, gr. Hertford, met 460 inw.

NORTHALLERTON, Eng. marktvlek, gr. York, aan den grooten weg van Londen naar Edinburg, met 2,240 inw.

NORTHAM, Eng. kerspel, gr. Devon, met 2200 inw. 2. Eng. dorp, gr. Southampton.

NORTHAMPTON, Eng. gr., tusschen Leicester, Rutland, Lincoln, Cambridge, Huntingdon, Bedford, Buckingham, Oxford en Warwick, of tusschen 16. 17. en 17. 15. L. en 51. 59. en 52. 35. N. B. gelegen, en op 46 à 47 V. M. 141,350 inw. bevattende. De grond is heuvelachtig; echter vet en vruchtbaar, met nog eenige overblijfsels van bosschen. Het land wordt voor een der aangenaamste streken van Engeland gehouden. De voornaamste riv. zijn: de Nen, de Welland, de Ouse, Chermel, de Leam en Boven Avon. Ook is hier het Grand Junction kanaal, en eene gezondheidsbron bij Astrop. De luchtsgesteldheid is wat vochtig, maar aangenaam en gezond. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, hop, weed, boomvruchten, weinig hout; gevogelte en bijen; ook herten en wilde katten; potaarde en salpeter. Er is meer veeteelt, dan landbouw; schoon de laatste niet verwaarloosd wordt. De paarden zijn groot; het rundvee en de schapen schoon. Er zijn geene groote fabr., daar men er hout noch steenkolen heeft; maar men heeft er wolspinnerijen, weverijen, kant- en kousenfabr. De uitvoer bestaat in: koren, wol, boter, paarden, ossen, katoen, wollen kousen, enz. Veel voordeel trekt ook het gr. daaruit, dat hier vele grooten hunne landgoederen hebben. Het zendt 9 leden in het lagerhuis en wordt in 20 hundreds verdeeld. 2. Eng. hoofdstad der genoemde prov., aan de Nen, met 4 kerken, verscheidene bedehuizen van dissenters, 2 hospitalen, 1 vrijschool en 7,050 inw., die wolkammerijen, spinnerijen, kousen- en kantfabr. hebben. Hier wordt de voornaamste paardenmarkt in Engeland gehouden, en hebben vele harddraverijen plaats. De geboorteplaats van den godgeleerden THOM. WOOLSTON, en den geschiedschrijver SAMUEL PARKER. 3. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, op 158⅕ V. M. 31,800 inw. bevattende, door het Blaauwe gebergte (*Kittetenny*), Pokomoke en de Broad Mountains bedekt, en door de Delaware met de Lehigh en de kleinere riv. Broadhead, Jones, South, Smithfield, Tobyhannah, Heads, Aganshicoln, Monakissy, enz., en de Schuylkill bespoeld. Het heeft, vooral in de dalen, eenen zeer vruchtbaren grond; maar het W. deel is nog eene volkomene wildernis; terwijl de bergen veelal met hout bedekt zijn, en men in dezelve lei, kalk, zand, molensteen en steenkolen vindt. De inw. hebben, behalve landbouw en veeteelt, vele handwerken. De hoofdstad is Easton. 4. Gr. als boven, prov. Virginië, op 7⅞ V. M. 7,700 inw. bevattende, uit aangespoeld land bestaande. 5. Gr. als boven, prov. N. Carolina, met 13,250 inw., bij de Roanoke, een zeer vruchtbaar land, met vele plantagiën van tabak, katoen en maïs. 6. N. Amer. stad, prov. Massachusetts, hoofdstad van 't gr. Hampshire, aan de Connecticut en eenen berg, met 1 raadhuis, 1 kerk, eene bank, assurantie-compagnie en 2,650 inw., looijerijen, weverijen van wollen stoffen en handel. 7. N. Amer. vlek, prov. Indiana, gr. Harrison. 8. N. Amer.

Amer. dorp, prov. Nieuw Hampshire, gr. Rockingham, met 680 inw. 9 N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Montgomery, met 1500 inw. 10. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Burlington, met 4,200 inw. 11. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lehigh, met 710 inw. 12. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 1200 inw. 13. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Portage. 14. Eng. gr. in Neder Canada, distr. Quebeck, dat naast York, het grootste van het gouv., doch slechts in den omtrek van den St. Lourenz bewoond is. Deze riv. ontvangt hier de Marsolet, de Gouffre, de groote Saguenay, St. James, Pepechaissinagan, Port Neuf, Bustard, Manicuagan, Machigabion en Chimepanipestik. Aan den St. Lourenz zijn de kapen Tormente, Brule, Savelles, Maillard, Corbeau, Salmon, Millevaches, Belsiamites, Monts Peles, enz. Men kan hier de riv. niet dan met moeite overzien. Het binnenland bestaat meestal uit bergen, meren en bosschen, en heeft grootendeels steenen rotsachtige dalen, maar ook eenige wel bewassene streken. De luchtsgesteldheid is te koud, en de winter te lang voor Eur. bebouwing. De inw. zijn Indianen, die van de jagt, visscherij en den handel in pelterijen met agenten der Hudson's baai comp. of anderen leven. De Noordelijkste stad is *Tadonusac.*

NORTH-ANN, N. Amer. riv., prov. Virginië.

NORTHAP, Eng. vlek in Wallis, gr. Flint, met 2,550 inw., en loodmijnen.

NORTH BAY, O. Ind. baai, aan de Z. kust van Chiampa. 124. 21. L. en 10. 36. N. B.

NORTH BEAVER, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, met 1000 inw.

NORTH BEND, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Hamilton.

NORTH BERWICK LAW, Schot. heuvel, gr. East-Lothian, dienende den zeelieden tot eene baak.

NORTHBORNE, Eng. dorp, gr. Kent.

NORTHBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 800 inw.

NORTH CAPE, kaap aan de N. kust van Ierland. 8. 51. L. en 55. 15. N. B. 2. Kaap aan de O. kust van Z. Amer., zijnde de N. grens van Brazilië. 321. 40. L. en 1. 48. N. B. 3. N. gedeelte van het eil. St. John, in de golf van St. Lourenz. 313, 31. L. en 47. N. B. 4. N. O. punt van het eil. Kaap Breton. 317. 34. L. en 47. 2. N. B. 5. N. punt van Nieuw Zeeland. 191. 51. L. en 34. 22. Z. B. 6. N. punt van het eil. Mageroë, aan de N. kust van Noorwegen. 42. 46. L. en 71. 11. N. B. 7. N. O. punt van het eil. Georgië, in den Z. Atlantischen Oceaan.

NORTH CARRY, Eng. D., gr. Somerset.

NORTH CASTLE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Chester, met 1400 inw.

NORTH CHAPEL, Eng. dorp, gr. Sussex, met 650 inw.

NORTH CHURCH, Eng. dorp, gr. Hertfordshire, met 900 inw.

NORTH-EAST, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Dutchess, met 5 kerken en 3,440 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Cecil. 3. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Erie. 4. Takken van de Chesapeak en Coal riv.

NORTH EAST CAPE FEAR, N. Amer. riv., prov. N. Carolina.

NÖRTHEN, Han. vlek, vorst. Göttingen, met 1,350 inw.

NORTHENDEN, Eng. kerspel, gr. Ches.

NORTHEY, Eng. eil., gr. Essex, in de Blackwater baai.

NORTHERN-FOX-EIL., zie Vossen eil.

NORTH FERRY, Schot. D., gr. Fife.

NORTHFIELD, 4 vlekken in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Washington; prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 1050 inw.; prov. Massachusetts, gr. Franklin, met 1250 inw.; prov. Nieuw York, gr. Richmond, met 1600 inw.

NORTHFLEET, Eng. kerspel, gr. Kent.

NORTH RIVIER, zie Hudson's rivier. 2. Austr. riv. op Van Diemensland.

NORTHFOLK, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië, Virginië, Kentucky en Missouri.

NORTHFORD, N. Amer. vlek, prov. Connecticut.

NORTH FORELAND, zie Foreland.

NORTH GARDENS, dal in de N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Albemarle.

NORTHGUT, eil. bij het eil. Groenland.

NORTH HAVEN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Newhaven, met 1300 inw. en steengroeven.

NORTH HEAD, Austr. kaap aan de N. O. kust van Nieuw Holland. 24. Z. B.

NORTH HEMPSTEAD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Queens, met 2,750 inw

NORTHIAM, Eng. dorp, gr. Sussex.

NORTHILL, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

NORTH HUNTINGDON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 2340 inw.

North Island, klein eil. in de Noordelijke Stille Zuidzee. 244. 36. L. en 54. 20. N. B. 2. Eil. in den Atl. Oceaan, bij de N. Amer. Rep. 298. 43. L. en 33. 20. N. B. 3. Klein eil. in de Ind. zee, bij den ingang van de straat Sunda, door verraderlijke Maleijers bewoond. 5. 37. Z. B. 4. N. of *Thwart the Way*, klein eil. in de Ind. zee, in de straat Gaspar. 2. 27. 10. Z. B. 5. Klein eil. in de Ind. zee, bij de W. kust van Borneo. 126. 51. L. en 1. 22. Z. B. 6. Klein eil. bij de Z. kust van Celebes. 138. 34. L. en 5. 38. Z. B. 7. Klein eil. bij de Z. kust van het eil. Bouton. 140. 36. L. en 5. 33. Z. B. 8. Eil. bij de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria. 154. 48. L. en 16. 30. Z. B.

North Key, klein Z. Amer. eil. in de baai van Honduras. 289. 49. L. en 17. 24. N. B.

North Kill, bergrug in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Berks.

North Kingston, vlek der N. Amer. Rep., prov. Rhode island, met 3000 inw.

North Knapdale, zie Knapdale.

Northkrik, N. Amer. riv., prov. Vermont.

North Landing, N. Amer. dorp, prov. Virginië.

North Leach, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met 650 inw., een collegie en verscheidene hospitalen.

Northlined Lake, groot N. Amer. meer; op 279. 16. L. en 60. 40. N. B.

North Little, N. Amer. riv., gebied Arkansas.

Northmawen, Schot. vlek op het eil. Hitland, met 2050 inw., en de eil. Lamba, Egleshay, Nebon en Gunister benevens de Magnus baai.

Northmeals, Eng. vlek, gr. Lancaster, met eene minerale bron.

North Mountains, bergketen in de N. Amer. Rep., die in eene N. O. rigting, door de gr. Franklin en Cumberland, in de prov. Pennsylvanië loopt.

North Mountain Creek, riv. der N. Amer. Rep., valt. in den Mississippi.

North Neots, Eng. dorp, gr. Lancaster, met 2,500 inw.

Northorn, zie Nordhorn.

North (Point), kaap der N. Amer. Rep., aan de N. zijde der Patapsco in Chesapeak baai. 2. De N. W. punt van het eil. Langara, bij koningin Charlotte's eil. 244. 45. L. en 54. 20. N. B. 3. N. *Isles*, kleine Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, op 22. Z. B.

Northport, N. Amer. dorp, prov. Maine, met 780 inw.

North Providence, N. Amer. vlek, prov. Rhode Island, met 1760 inw.

North Reef, rif aan de kust van 't eil. Hispaniola. 308. 34. L. en 33. N. B.

North Reps, Eng. D., gr. Norfolk.

North Riding, het N. deel der Eng. prov. York, met 158,200 inw., in Clevemond, Richmond en Blackmere verdeeld.

Northrington, N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Hartford.

North River, riv. der. N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, die in de Albemarle Sound valt, op 301. 56. L. en 36. 6. N. B. 2. Riv. der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, die bij Epping in de Lamprey riv. valt 3. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, die Z. van Scituate in zee valt. 4. N. Amer. riv., prov. Virginië, valt in de Fluvanna. 5. N. Amer. riv. van Neder Canada, die in de Ottowa valt 6. Riv. op het eil. St. Vincent, die N. van Young point in zee valt.

Northronaldsay, het N. der Orkadische eil., door eene gevaarlijke straat van Sanday gescheiden, met 120 inw. en eenen 70 voet hoogen vuurtoren 15. 54. L. en 59. 20. N. B.

North Run, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Louisa.

North Salem, stadje der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Westchester, met 1200 inw.

North Sewichly, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, met 1320 inw.

North Shields, Eng. stad, gr. Northumberland, aan den mond der Thyne, met South Shields en Tyne Mouth slechts eene plaats uitmakende, met scheepsdokken, werven, zoutkeeten en glasblazerijen. Zij is de haven van Newcastle, en de ladingsplaats der steenkolen. De haven wordt door een sterk fort verdedigd. Er zijn zeebaden en 20,000 inw.

North Islands (Lord), ook *Johnstons Island, en Nevil eil.*, klein, laag en onbewoond eil. in de Stille Zuidzee, sedert 1781 dus genoemd. 3. 8. N. B. en 148. 58. L.

North Sound Point, kaap op het eil. Antigua, aan de O. zijde van den ingang der haven van Parham. 316. 19. L. en 17. 16. N. B.

Northstonington, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, distr. Spartelburg.

North-Uist, een der middelste Hebriden, tot het Schot. gr. Inverness behoorende, en tusschen 57. en 58. 40. N. B. gelegen, en op 5½ V. M. 5,780 inw. bevattende. Het is door eene straat

van 2 mijlen breedte, van het eil. Harris gescheiden, woest en onvruchtbaar. De W. kust is ontoegankelijk, en de O. kust met ontzaggelijke rotsen bedekt; er zijn echter de goede baaijen en havens: Cheesebay, Lochnamaddy, Loch Eport en Rueheva. De inw. bouwen gerst, haver en aardappelen, hebben rundvee en schapen, en branden kelp. Onder hetzelve behooren, Boveray, Oronsay, Vallay, Heisher, Kirchbest, Heary, Grimsay, Hermetray, Bernera, Meul, Egach en Menach.

NORTHUMBERLAND, het N. gr. van Engeland, tusschen Schotland, Durham, de Noordzee en Cumberland, of 14. 38. en 16. 8. L. en 54. 39. en 55. 38. N. B. gelegen, en op 60 V. M. 172,160 inw. bevattende. Het is berg- en heuvelachtig, de kust woest en met kalkrotsen bedekt, waartegen de zee geweldig brandt, maar de helft, met eenen schralen steenachtigen grond, en slechts aan de zee eenige vruchtbare streken. De bergen zijn: de Cheviothills, Stainmore, Floddenhills, de Yenverin Hill, enz. De kapen zijn die van Bothal en Sunderland Point. Ook zijn er eenige zeer verwoeste bosschen. De kust heeft geene groote golven. De voorn. riv. zijn: de Tyne, met de Tynemer en Tyne Sept; de Tweed met de Till, de kustriv. Aln, Coquet en Wansbeck. De luchtsgesteldheid is gematigd, maar veel ruwer dan in de overige deelen van Engeland. Vooral is de *seafreet*, een dikke zeedamp, zeer onaangenaam. De voortbr. zijn: koren, peulvruchten, aardappelen, rapen, hout, wild (ook wild rundvee), visch, lood, steenkolen, lei, slijpsteen, aluin en zout. De voornaamste tak van bestaan is de veeteelt, die veel boter geeft. De paarden zijn van eene bijzondere soort. Verder de visscherij en de steenkolen- en loodmijnen. De eerste zijn de rijkdom des lands, en leveren jaarlijks 60 millioenen cent. De fabr. bestaan bijzonder in glas en ijzer. De uitvoer bepaalt zich tot steenkolen, lood, ijzer, ijzerwaren, aluin, vitriool, vee, boter, glas, papier, schoenen, huiden, wol en zalm. Het gr. zendt 8 afgevaardigden, en wordt in 6 wards, en in de gr. Bedlington en Berwick verdeeld. De hoofdstad is Newcastle Upon Tyne. 2. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, sedert 1816 in drie ondergr. verdeeld, als: Northumberland, met 15,420 inw. en de hoofdstad Sunbury; Columbia, met 17,340 inw. en de hoofdst. Danville, en Union, met 18,520 inw. en de hoofdstad New-Berlin. Het geheel is een hoog land vol bergen, die tot de Apalachen behooren, zoo als de takken Bald, Fishing Creek, Chilisquasue, Limestone en Montours, benevens voorbergen van de Broad- en Mahony Mountains, Shamokin-Ridge en de Mahancango-keten, de Nettanys, Jacks en Schade Mountains, Fire Stone-hills, enz. De meeste bergen zijn met hout, en de helling met kastanjes en andere boomen bezet. De voornaamste riv. is de Susquehannah, die hier de Green riv., Middle Creek, de beide Mahancango's, Mahony en Shamon Creek ontvangt. De grond is in de verschillende dalen vet en vruchtbaar. Landbouw en veeteelt zijn de voornaamste takken van bestaan; doch behalve koren en vee, hebben de inw. ook pelterijen, scheeps- en ander timmerhout, teer en potasch, alsmede ahornsuiker. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, ten W. van Chesapeak baai, met 8020 inw., waaronder 3850 slaven, door de Yecomico, Wicocomico, Dividing en Indian riv. bespoeld, met eenen zandigen, aangespoelden grond, en nog zonder hoofdplaats. 4. N. Amer. dorp, prov. New Hampshire, gr. Coos. 5. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Saratoga, met 2040 inw. 6. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Columbia. 7. N. *Kaap*, rotsachtig voorgebergte aan de Z. kust van Nieuw Holland, bij Buonaparte's land. 158. 23. 30. L. en 38. 2. Z. B. 8. N. *Islands*, keten Austr. eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. O. kust van Nieuw Holland. Zij loopen parallel met den vasten wal, op 2 à 3 m. afstands van denzelven, en zijn van onderscheidene hoogte en grootte. Het grootste is 4 mijlen in den omtrek. COOK gaf dezelve dezen naam. 167. 33. en 168. 23. L. en 21. 32. en 22. Z. B. 9. N. *Straat*, naauw kanaal in den Ind. oceaan, tusschen de eil. Calamianes en de banken van Apo.

NORTH WEST BRANCH, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Prins George.

NORTH WEST FORK HUNDRED, N. Amer. distr., prov. Delaware, gr. Sussex.

NORTH WEST RIV., tak van Kaap Fear riv., in N. Carolina, gr. Norfolk.

NORTH WEST TERRITORY, zie Noord Westelijk gebied.

NORTHWICH, Eng. vlek, gr. Ches, met 1340 inw. en de stapelplaats van het zout voor geheel Engeland.

NORTHWOLD, Eng. D., gr. Norfolk.

NORTHWOOD, N. Amer. vlek, prov. New

New Hampshire, gr. Rockingham, met 1100 inw.

NORTH YARMOUTH, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Cumberland, aan de Casco bay, met 3300 inw., eene kleine haven, scheepvaart en handel.

NORTLEDA, zie Nordlede.

NORTMOOR, Han. dorp, vorst. O. Vriesland.

NORTON, vier Eng. kerspelen, gr. Derby, met 1530 inw.; gr. Durham, met 1050 inw.; gr. Suffolk, met 565 inw., en gr. York, met 850 inw. 2. Twee Eng. vlekken, gr. York en Hereford. 3. Drie N. Amer. vlekken in de prov. Vermont, gr. Essex; prov. Massachusetts, gr. Bristol, met 1600 inw. en eene smederij; en prov. Ohio, gr. Delaware. 4. N. *Brise*, Eng. dorp, gr. Oxford. 5. N. *Caries*, Eng. dorp, gr. Stafford. 6. N. *Hooke*, Eng. kerspel, gr. Oxford, met 1150 inw. 7. N. *by Kempsley*, Eng. dorp, gr. Worcester. 8. N. *in the Moors*, Eng. kerspel, gr. Stafford, met 1760 inw. 9. N. *St. Phillips*, Eng. dorp, gr. Somerset. 6. N. *Sound*, groote baai aan de N. W. kust van Amerika, door kapitein COOK in 1778, op 64. 55., N. B. ontdekt. Mr. KING vond vruchtbare dalen en groote riv. bij dezelve. 11. Kustriv., die in genoemde baai valt.

NORUM, Zweed. D., Gothenborg-län.

NORUNGA, O. Ind. stad, prov. Bahar. 101. 56. L. en 24. 45. N. B. 2. O. Ind. vlek in de N. Circars, aan de Godavery, bij Rajahmundry.

NORVENISCH, Pruis. stad, regdst. Aken.

NORVOLK ISLANDS, groep kleine eil. in Long Island Sound, bij de kust der N. Amer. Rep., prov. Connecticut. 305. 24. L. en 41. 4. N. B. 2. Vlek in dezelfde prov., gr. Fairfield, en aan Long Island Sound, met 3 kerken en 3,000 inw., haven en reederij. 3. Riv. in dezelfde prov., welke in Long Island Sound valt.

NORWAY, klein O. Ind. eil. in Anam, voor de Delta van de Tschelaiho. 2. N. Amer. vlek, prov. Maine, met 1000 inw.

NORWAYPLAINS, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire.

NORWEGEN, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië.

NORWELL, Eng. D., gr. Nottingham.

NORWIA, Rus. riv., gouv. Volhynië.

NORWICH, Eng. hoofdstad van het gr. Norfolk, de zetel van eenen bisschop, aan de Yare, die hier de Winsder ontvant. Zij is open en uitgestrekt, maar onregelmatig gebouwd; heeft 1 hoofd-, 36 andere kerken en verscheidene bedehuizen der dissenters, 1 hospitaal, vele andere gebouwen, waaronder het oude tolhuis, eene openbare bibliotheek, schouwburg, een vauxhall en 37,300 inw., die weverijen van wollen stoffen, vooral kamelot, wollen damast, kalmuk en bombazijn hebben, die echter veel verminderd zijn, en ook zijden shawls, kostbare stoffen, kousen, enz. vervaardigen, en behalve in hunne fabrijkwaren, ook in vee, visch en steenkolen, eenen aanzienlijken handel drijven. 19. 3. L. en 52. 35. N. B. 2. N. of *Yanteo*, N. Amer. riv., prov. Connecticut, met eenen schoonen waterval, die in de Quenebourgh valt, met welke zij de Thames vormt. 3. Stad in de N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. New Londen, op eene landtong, uit 3 deelen, *Chelseas*, de eigenlijke stad in het midden, en *Bearhill* bestaande, waarvan men de eerste en derde als voorsteden kan aanmerken. Zij heeft 1 raadhuis, waarop beurtelings met Londen, de *Countycourts* gehouden worden; 6 kerken, eene akademie, eene gevangenis, 2 assurantie-genootschappen en 3,550 inw., die katoen- en wolfabrijken, marokkijn-looijerijen, kogelfabr., papier-, zaag- en korenmolens hebben, en eenen aanzienlijken binnenlandschen handel drijven; terwijl de Thames niet ver van hier eene goede rivier-haven maakt, die met pakhuizen bedekt is, en waaruit regelmatig paketbooten op New Londen varen. Hierbij is ook de schoone waterval der Norwich, waarbij anker- en andere smederijen, en geschutgieterijen zijn. 305. 29. L. en 41. 34. N. B. 4. Toenemende hoofdplaats van het gr. Chenango in de N. Amer. prov. New York, zeer aangenaam, aan de Chenango, in een bekoorlijk, vruchtbaar dal gelegen, met 1 raadhuis, 1 gevangenis en 2550 inw. 5. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Windsor, met 1850 inw. 6. Vlek aldaar, prov. Massachusetts, gr. Hampshire, met 1000 inw. 7. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Franklin, aan de Scioto. 8. N. Amer. vlek in Opper Canada, distr. Londen, door kwakers bewoond, met 3 scholen en 3 zaagmolens.

NOS, Noorw. stad, stift Christiaansand, met ijzerwerken. 2. Zie Noss.

NOSATY, Zweed. dorp, Gothland-län.

NOSAÏRERS (HET LAND DER), distr. in de Turk. Aziat. prov. Tarablus, 't welk door den geheelen Libanon, van Antakia tot aan het distr. Dschebel, bezet is. De voortbr. zijn tabak, koren, zijde en vee.

NOSEN, zie Bistritz.

NOSE (POINT), kaap aan de O. kust van het O. Ind. eil. Palawan. 136. 28. L. en 8. 59. N. B.

NOSH, een der Schot. Hitland eil.

NOSIMA, Jap. stad op Niphon; 7 mijlen N. N. W. van Taisero. 2. Eil. aldaar, voor de haven van Muro.

NOSJA, Zweed. dorp, Linkiopings-län.

NOSNERLAND, zie Bistritz, No. 2.

NOSOWSKOI, kaap aan de N. kust van Nova Zembla, op 82. L. 77. 15. N. B.

NOSOY, Fr. riv., dep. Sarte, valt in de Sarte.

NOSPELT, zie Kehlen.

NOSS, klein Schot. eil., Z. O. van het eil. Bressay, het vruchtbaarste der Shetlands eil. 16. 41. L. en 60. 12. N. B.

NOSSA, Zweed. riv., die in Jonkopings-län ontspringt, en bij Halmstadt in zee loopt. 2. N. *Lauth*, zie Nussa.

NOSSAN, Zweed. riv., Skaraborgslän.

NOSSA SENHORA DO ROSARIO, plaatsje op het Vlaamsche eil. Corvo.

NOSSE, klein eil. in eene groote baai, aan de N. N. W. kust van Madagascar; 6 à 7 mijlen van de kust, met eene goede haven. 67. 59. L. en 13. 12. Z. B.

NOSSEBEN, zoutmeer op 't O. Afr. eil. Madagascar.

NOSSEGEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 430 inw.

NOSSEN, Saks. ambt, kreits Erzgebergte, aan het Freyberger Woud, met landbouw, eenige mijnen en 20,000 inw. 2. Hoofdstad van voorn. ambt, aan de Mulde, met 1000 inw., veel schoenenmakers, brouwerijen en branderijen. In den omtrek ziet men de bezienswaardige ruïnen der abdij *Altzelle*, alwaar de koning een gedenkteeken op het graf zijner voorvaders heeft laten oprigten.

NOSS HEAD, Schot. kaap aan de O. kust, gr. Caithness. 14. 51. L. en 58. 26. N. B. 2. Schot. kaap, op de N. kust van Noss eil.

NOSSIG, Fr. riv., dep. Neder Rijn.

NOSSI IBRAHIM, Afr. eil. bij Madagascar, ook wel Maria eil. genoemd.

NOSSONCOURT, Fr. dorp, dep. Vosges.

NOSTRA SENNORA of *de Belem*, zie Para. 2. N. *de Candelaria*, visschersdorp op de O. kust van Teneriffe; 4 mijlen van Santa Cruz. 3. N. *del Destero*, zie St. Antonio. 4. Zie Neustra.

NOSU MISIMA, Jap. eil. bij Ximo, prov. Fifen, met de golf Kibatsch, waar de schepen gekalfaterd worden.

NOSZBACH, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau, met 770 inw.

NOTABILE, zie Civita Vecchia.

NOTAHACKY of *Notahucky*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, die in N. Carolina ontspringt, en boven Danbridge in de French Broad valt.

NOTA, NORA of *Neitum*, stad aan de O. zijde van Sicilië.

NOTCH (THE), bergpas der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, in het W. gedeelte der Witte bergen. Hier gaat de groote weg van Lancaster naar Portland. 2. Z. Amer. kaap aan de kust van Patagonië. 303. 12. L. 53. 33. Z. B.

NOTHERITZ, Saks. dorp, kreits Meissen, bij Dresden, met een gedenkteeken aan MOREAU.

NOTHHAUSEN, Pruis. dorpje, regdst. Coblenz, kreits Neuwied, met 300 inw.

NOTHIERS (LA), Fr. dorpje, dep. Aube, met 150 inw. (Slag van 1814.)

NOTHKLIPPEN, zie Klippen.

NOTHUMB, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, dat met Atter, Tontelange en Grendel, 1040 inw. heeft.

NOTLEY (BLACK en WHITE), 2 Eng. dorpen, gr. Essex.

NOTO, Jap. vorst. op het eil. Niphon, een schiereil., dat zeer ver in de Japansche zee uitsteekt, en in kaap Noto, het einde der bergen, die haar doorsnijden, uitloopt. Het heeft eenen kouden, schralen grond, die slechts een weinig rijst voortbrengt; maar veel hout en de beste ijzermijnen op Niphon. 2. Stad in voorn. prov., in het binnenland. 3. Sicil. stad, intend. Siragossa, aan de riv. Noto, goed gebouwd, met vele kerken en kloosters, schoone straten, prachtige gebouwen en 12,000 inw. Zij heeft handel, en eene bijzondere verzameling van munten en oudheden. 4. Riv. bij voorn. stad, valt in de Jonische zee.

NOTO (VAL DI), een der 3 oude hoofddeelen van Sicilië. Zie Siragossa.

NOTRE DAME, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 1200 inw. 2. N. Amer. riv. in Neder Canada, valt in den St. Lourenz. 3. Baai aan de O. kust van Terreneuve. 322. 6. L. 49. 55. N. B. 4. N. D. *Aux Bois*, Nederl. dorp in Z. Braband, arr. Brussel, in het bosch van Soignie, aan den weg op Wavre. 5. N. D. *d'Abondance*, Sard. dorp in Savoye, prov. Chablais; 10 mijlen O. van Geneve, met 2100 inw. 6. N. D. *de Bonheur*, Fr. dorp, dep. Gard, aan den mond der Hérault. 7. N. D. *de Cenilly*, Fr. vlek, dep. Kanaal. 8. N. D. *de Clery*, Fr. stadje, dep. Loiret, met St. André 2450 inw. 9. N. D. *de Coudun*, Fr. dorp, dep. Oise. 10. N. D. *de Cour-*

son, Fr. vlek, dep. Calvados. 11. N. D. *de Foi*, zie Foi Notre Dame. 12. N. D. *d'Estrée*, Fr. stadje, dep. Cher, met 1000 inw. 13. N. D. *de Frenay* en *St. Cosme*, twee naburige Fr. dorpen, dep. Sarte, te zamen 1300 inw. tellende. 14. N. D. *de Gouts*, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 1160 inw. 15. N. D. *de Liesse*, Fr. stadje, dep. Aisne, met 1100 inw. 16. N. D. *de Londres*, Fr. dorp, dep. Hérault. 17. N. D. *de Mont et Arville*, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, door bosschen omringd. 18. N. D. *du Pé*, Fr. dorp, dep. Sarte. 19. N. D. *de Plon*, Fr. dorp, dep. Isère. 20. N. D. *de St. Rie*, Fr. dorp, dep. Vendée. 21. N. D. *de Roche Servière*, Fr. dorp, dep. Vendée. 22. N. D. *des Monts*, Fr. dorp, dep. Neder Charente. 23. N. D. *de St. Pey*, Fr. dorp, dep. Gironde, met 1500 inw. 24. N. D. *de Senilly*, Fr. dorp, dep. Kanaal, met 1800 inw. 25. N. D. *de Torcé*, Fr. stadje, dep. Mayenne, met 1300 inw. 26. N. D. *de Tourailles*, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 1200 inw. 27. N. D. *du Bois*, Fr. stadje, dep. Orne, met 1200 inw. 28. N. D. *du Port*, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne. 29. N. D. *du Thil*, Fr. stad, dep. Oise, met 1200 inw. 30. N. D. *du Val*, Fr. dorp, dep. Eure. 31. De overige ontelbare plaatsjes van dien naam zijn van geen belang.

NOTSBUKTORE of *Sandwich baai*, N. Amer. eil. aan de O. kust van Labrador, voor Hawke.

NOTSCHEN GUBA, Rus. baai in de golf van Anadyr, in de IJszee.

NOTSELAER, Nederl. vlek, prov. Z. Braband, arr. Leuven, aan de Dyle, met 1620 inw.

NOT'S ISLAND, klein N. Amer. eil. bij de Z. kust van Virginië. 301. 41. L. 38. 38. N. B.

NOTTAWAY, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 9,300 inw. 2. N. Amer. riv., prov. Virginië, die met de Meherrin in Noord Carolina vereënigd, de Chowan vormt.

NOTTE, Pruis. riv., prov. Brandenburg.

NOTTEGAMEN, eil. aan de Z. kust van Labrador, in de golf van St. Lourenz.

NOTTELN, Pruis. D., regdst. Munster.

NOTTER, Nederl. buurt, prov. Overijssel, nabij Ypeloo.

NOTTINGHAM, Eng. gr., tusschen York, Lincoln, Leicester en Derby, of tusschen 16. 10. en 16. 54. L. en 52. 45. en 53. 32. N. B. gelegen, en op 36 V. M., 179,100 inw. bevattende, een der aangenaamste en rijkste landschappen van Engeland, waarin hoogten, bosschen, dalen en vlakten met elkander afwisselen, die door onderscheidene riv. bespoeld worden, zoo als: de Trent met de Soar, Erewash, Lind, Deane, de Withont, de Torne en de Idle; ook is hier het Chesterfield kanaal. De luchtsgesteldheid is zacht, aangenaam en gezond. De voortbr. zijn: koren, rogge, tuin- en peulvruchten, rapen, vlas, hop, zoethout, een weinig riviervisch, enz. Verder lood, galmei, alabaster, gips en steenkolen. Landbouw en veeteelt worden met veel ijver en voordeel beoefend. Er zijn vele fabr.; vooral kousenweverijen, katoenspinnerijen, brouwerijen, mouterijen, enz. De uitvoer bestaat in: gerst, mout, hop, loodwit, zijden en katoenen kousen, garen en gips. Het zendt 8 leden naar het lager huis. 2. De hoofdpl. Nottingham, vlak aan de Trent, op eene hoogte, heeft eene uitmuntende fraaije ligging, eene groote brug over de riv., onzindelijke straten, maar goede huizen; een kasteel, 3 kerken, vele bedehuizen der dissenters, 2 vrij- en 4 armscholen, eenige liefdadige inrigtingen, een œconomisch gezelschap, en 31,000 inw., die vooral fabr. van zijden en katoenen kousen (met machines), kanten, enz. hebben, welke zij naar Amerika, Oost en West Indië, Duitschland, Spanje en Rusland, verzenden. Ook zijn de scheepvaart op de riv. en de handel zeer uitgebreid. 3. Stad en haven der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Prins George. 4. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 1070 inw. en vele zaagmolens. 5. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Delaware, met 2050 inw. 6. N. Amer. vlek in Pennsylvanië, gr. Washington, met 2050 inw. 7. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Tuscarawas. 9. *East* N., N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1450 inw. 10. *East* N., N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Pearl. 11. *West* N., N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1400 inw. 12. *West* N., N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Chester.

NOTTINGTON, Eng. buurt, gr. Dorset.

NOUAILLÉ, zie Noaillé.

NOUAIN, Fr. riv., dep. Nièvre, valt in de Loire.

NOUAN, Fr. stadje, dep. Loir en Cher, met 1000 inw.

NOUART, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennes en Oise.

NOUDAR, Port. vlek, prov. Alentejo, op eenen berg, met 1500 inw.

NOUÉE (LA), Fr. dorp, dep. Morbihan, met gieterijen en smederijen.

NOUELLET, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

NOUÈRE, Fr. riv., dep. Charente, valt in de Charente.

NOULENS, Fr. dorp, dep. Gers.

NOUS, Turk. Aziat. dorp in Karamanië; 6 mijlen Z. van Ooscat.

NOUSHUHNA, O. Ind. vlek, prov. Lahore.

NOUSSIMA, Jap. eil. in het kanaal van Sikes.

NOUT HEAD, Zuidpunt van den ingang van Loch Belfast in Ierland.

NOUTOOKOOAGAN, N. Amer. riv. van Canada, die in het meer St. Jan valt. 305. 8. L. 48. 26. N. B.

NOUVELLE (LA), N. Amer. riv. in Canada, die in de baai Chaleur valt.

NOUVELLES, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 170 inw.

NOUVELLE EGLISE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

NOUVION *en Thierarche*, Fr. vlek, dep. Aisne, met 2600 inw. 2. Fr. vlek, dep. Somme, met 650 inw.

NOUWLAND, zie Nieuwland.

NOUZEROLLES, Fr. D., dep. Creuse.

NOUZILLÉ of *Noisillé*, Fr. dorp, dep. Indre en Loire, met 800 inw.

NOVA, Hong. vlek, kom. Szalad. 2. Klein Z. Amer. eil. bij de kust van Brazilië. 327. 16. L. 0. 4. Z. B.

NOVA BRAGANZA, zie Aveiron.

NOVAIA, Rus. Aziat. stad in Tobolskoi, aan den Irtysch; 30 mijlen O. Z. O. van Tobolskoi.

NOVA IBERIA, N. Amer. vlek, prov. Louisiana, gr. Attakapas.

NOVALA, Turk. vlek in Bosnië, sands. Banjaluka, aan de Unna, met handel.

NOVALAISE, Sard. dorp in Piëmont, prov. Chamberry, met 1725 inw.

NOVALE, Lomb. Ven. vlek, prov. Padua, met 2500 inw.

NOVALEJE, Spaan. vlek, prov. Jaen. 2. Spaan. vlek, prov. Granada.

NOVALESA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Susa, met 2000 inw.

NOVALMORAL, Spaan. vlek, prov. Toledo.

NOVAMARQUENDA, Spaan. vlek, prov. Avila.

NOVARA, Sard. prov., vorst. Piëmont, tusschen Pallanza, Milaan, Vigevano, Vercelli, en het dal Sesia gelegen, en op ongeveer 28 V. M. 100,000 inw. bevattende. Slechts hier en daar ziet men eenen heuvel; alles is er verder vlak, en het land zeer vruchtbaar. Het wordt door de Tessin, Sesia, Gogna, en vele kleinere riv. en kanalen bespoeld, en is langs de Tessin met bosschen bezet. De lucht is gezond, en slechts op die plaatsen, waar de rijstplantagiën talrijker worden, iets minder. De voorn. voortbr. zijn: tarw, rijst, zijde, kastanjes, veel boomvruchten, hennep, vlas, moesgroenten en goede wijn. Verder rundvee, veel varkens en ezels, weinig paarden en schapen. De fabr. bepalen zich voornamelijk tot de zijdespinnerij, ook de linnenweverij. De prov. behoorde voorheen tot Milaan. 2. Hoofdst. en zetel van eenen bisschop, op eenen heuvel, met wallen, bastions en grachten omringd, heeft 4 poorten, eene hoofdkerk, vele andere kerken, waaronder die van *St. Gaudenzio*, eenen der schoonste klokkentorens van Italië heeft; vele kloosters, 2 hospitalen, eene lombard, verscheidene liefdadige inrigtingen, een oud kasteel met eene schoone plaats, een collegie, eenen bisschop, een bisschoppelijk seminarium, vele vrouwelijke opvoedingshuizen, en 14,700 inw., die deels van de linnenweverijen, hoedenmakerijen en zijdespinnerijen, deels van winkels en handel in rijst, over het Lago Maggiore, bestaan. 26. 18. L. 45. 17. N. B.

NOVA REDONDA, Port. plaats in Afr., aan de kust van Benguela.

NOVARIDAS, Spaan. vlek, prov. Burgos.

NOVA ZEMBLA of *Nowaja Semlja*, Rus. eil., gouv. Archangel, kreits Mezen, in de Poolzee, volgens het verhaal van LUDLOF (zie *Journal des Voyages du* XIX *Siècle*, *Tome* II.) reeds in de elfde eeuw, door inw. van Novogorod, bezocht, in de verwachting van aldaar zilver te zullen vinden; doch waarvan men de kennis der kusten aan de Nederlanders verschuldigd is, die dezelve, zoo ver die bevaarbaar waren, en wel van den *Graauwenhoek* tot aan het *Behouden huis*, waar HEEMSKERK en BARENDTZ in 1567 overwinterden, hebben opgenomen, zoo dat zij, op eenen afstand van slechts 120 m. na, het geheele eiland hadden rond geweest; terwijl genoemde LUDLOF, die in 1807 het eiland, op last der regering bezocht, verklaarde, dat te dier tijd de Westkust, die de Nederlanders ontdekt hebben, ontoegankelijk, en nimmer door de Russische zelieden bezocht was; gelijk ook de O. kust waarschijnlijk steeds met ijs bezet is. Het eil. strekt zich van 69. 10. tot 87. L. en van 69. 30. tot 78.

N.

N. B. in de IJszee uit, wordt door de straat Matoschnoi, in twee deelen gedeeld, en beslaat eene oppervlakte van 4,256 V. M. Het Z. deel is laag en vlak, het N. echter met eene bijzondere soort van bergen bezet. Aan de Z. zijde der straat Matoschnoi is, volgens LUDLOF, de beste streek des eilands, wijl aldaar niet alleen verscheidene vischrijke riv., maar ook overvloed van walvisschen, steenvossen, ijsbeeren en rendieren, en in de rotskloven eene aanzienlijke menigte van vogels gevonden werden. De Westelijke kust heeft verscheidene bogten en baaijen, als: de Eilanden-baai, Meelhan, Driehuizen, Laurens baai, Groote baai, St. Anna baai, Oostergat, Westergat, Brant baai, Nootwijk, Santbaai (nu Maszigina, Ledjanaja, Mitizinga, Benmiakoi, Britain enz. genoemd), en vele andere, die gelijk ook de kapen Twist (Sporlivoi), Afgoden (Krestoros), Schans, Kruis, Cantshoek, Nassau, Troosthoek, IJshoek (Heemskerkskoi), Hoek der begeerte, Strikbollens punt, Aliensboek, Jan Huigens hoek, Vlissinger hoofd, Terwinter (Terwinterskoi), Moucherons, Heemskerkshoek, en vele andere van het bezoek der Nederlanders getuigen zijn, hetwelk ook door de Mercurius, de rivier van weinig Hoop, de straat Nossa en de Mael-Sont, Staten, Afgoden, Kennis, Zwarte eil., de Steenen rif, Admiraliteits, Willems, Kruis eil., de eilanden van Oranje, enz., alle om dit eiland gelegen, nader bevestigd wordt. In het N. zijn hooge bergen, die op 75 gr. sneeuw- en ijsbergen worden. Het eiland heeft een waarlijk afschrikkend voorkomen. De grond is zeer woest, en de koude gaat in den winter alle begrip te boven. De sneeuw ligt gewoonlijk 10 voeten hoog, en storm en jagtsneeuw zijn zoo sterk, dat de jagers naauwelijks eenige wersten van hunne hutten durven afgaan. De winter is er zeer lang, en de langste winternachten duren eenige van onze dagen. Des zomers ziet men hier de zon om zich heen loopen, en boven den horizont blijven. Schoon geene boomen of struikgewassen, vindt men er toch de gewone Noordsche planten, als: heide, mos, beziën, zeegras en rendieren mos. Nu en dan komt er drijfhout aan de kust. Uit het dierenrijk vindt men er: beeren, wolven, onderscheidene soorten van vossen, hermelijnen en andere pelsdieren; rendieren, die hier in het wild loopen, walvisschen, zeehonden, enz. Het eil. heeft nimmer vaste bewoners gehad, zelfs geene Samojeden; maar wordt slechts, van tijd tot tijd, door Russische jagers uit het gouv. Archangel bezocht, die hier in den winter hutten bouwen, en op pelsdieren en zeehonden jagt maken. Gewoonlijk kiezen zij hun verblijf aan de straat Matoschnoi. Volgens berigten, onder het afdrukken dezes ontvangen, is de Rus. onderneming naar dit eiland, onder den luitenant LASAREW, teruggekeerd, na aldaar eenen geruimen tijd met waarnemingen te hebben doorgebragt; jammer dat wij van de gedane ontdekkingen in dit art. nog geen gebruik kunnen maken.

NOVE, Lomb. Ven. D., prov. Vicenza.

NOVEGRADI, dorp in Dalmatië, kreits Zara, aan de golf van dien naam.

NOVELDA, Spaan. D., prov. Valencia.

NOVELLARA, Ital. stad in 't hert. Modena, in een vruchtbaar oord, met 4070 inw. 45. 48. N. B.

NOVENTA, Lomb. Ven. vlek, prov. Padua, aan de Brenta.

NOVES, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, arr Tarascon, met 1500 inw.

NOVI, Sard. stad, hert. Genua, op eenen berg, met 5370 inw. en 4 jaarmarkten. 2. Turk. stad, prov. Bosnië, aan den mond der Sanna in de Unna. 3. Illyr. vlek, kreits Fiume, met 1740 inw. 4. Dorp in het hert. Modena.

NOVIALES, Spaan. D., prov. Segovia.

NOVIBAZAR, Turk. sandschakat in Europa, het Z. deel van de Serf Vilajeti bevattende, en ten einde der beide Morava gelegen. 2. N. of *Jenibasar*, hoofdst. van voorn. sandschakat, de zetel van eenen roomschen bisschop, aan de Gradiska, die in den Ibra valt, met een kasteel midden in de stad, en 8000 inw., die allerlei handwerken en wel bezochte jaarmarkten hebben. In den omtrek zijn voortreffelijke warme baden.

NOVIERCOS, Spaan. dorp, prov. Soria.

NOVIGRAD, Kroatisch vlek, op de Slavonische grenzen. 2. Zie Novogrod en Novegradi.

NOVILLE SUR MEHAIGNE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 660 inw. 2. N. *les Bois*, Nederl. dorp, prov. Namen, met 830 inw. 3. Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 160 inw. 4. N. of *Novelle et Bourci*, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 550 inw.

NOVION-PORCIEN, Fr. dorp, dep. Ardennes, arr. Rethel, met 1000 inw. 2. N. *le Vineux*, Fr. dorp, dep. Aisne.

NOVITA (SAN GERONIMO DE), Z. Amer. stad in Nieuw Granada, hoofd-

stad der prov. Choco. 301. 30. L. 9. 4. N. B.

NOVITO, Nap. riv., prov. Calabrië Ulteriore, die in de golf di Gierace valt.

NOVOGLADKA, Rus. Aziat. stad in Kaukazië, aan den Terek.

NOVOGOROD, Rus. gouv. in Europa, voorheen veel grooter, daar tot hetzelve de gouv. Olonez, Pskow, Twer en een deel van Petersburg behoorden, thans tusschen St. Petersburg, Olonez, Wologda, Jaroslaw, Twer en Pskow, of tusschen 47. 49. en 57. 26. L. en 57. 18. en 61. 8. N. B. gelegen, en op 2578$\frac{3}{4}$ V. M., 960,000 inw. bevattende. Het land is deels door het Waldaïsch gebergte bezet; terwijl verder heuvels, vlakten, dalen, meren, riv. en moerassen elkander afwisselen. In het N. is de grond laag, moerassig en veelal met mosch bedekt; ten Z. zijn goede weiden en korenlanden. De voorn. riv. zijn: de Msta, de Wolchow, Lowat, de Pola, Shelon, de Scheisma, Wologa, Sias en Buscha, en de drie groote meren Bielosero, Ilmen en Wosh; het Novogorodsche-kanaal vereenigt de Msta met de Wolga. Ook zijn hier de Tichwinsche en Siassische kanalen. De luchtsgesteldheid is gezond, doch vrij koud, hetwelk zelfs op den groei der planten en dieren invloed heeft. De landbouw is echter de voorn. bezigheid, schoon veel verwaarloosd, en aan mislukking blootgesteld. Hij levert: winterkoren, gemeene gerst, witte haver, een weinig boekweit, veel erwten, rapen, kool, aardappelen, uijen, veel vlas en hennep; er is zeer veel hout van allerlei soort. Verder wild, als: herten, reeën, elanden, hazen, ook beeren, wolven, dassen, marters, eekhorens, en otters. De veeteelt is, door den langen winter, van weinig belang, en de paarden zijn middelmatig. De visscherij is vrij voordeelig. Het rijk der delfstoffen levert ijzer, leem, kalk, mergel, lei, zandsteen, steenkolen en keukenzout. Fabrijken zijn er weinig, en slechts in de steden. De landman maakt eenig linnen, zeep, kousen, en vooral potasch. De uitvoer bestaat in: koren, hennep, vlas, zout, ijzer, veel hout, eenige pelterijen, huiden, leder en ganzen. De voorn. koopstad is Novogorod. De gouverneur heeft den titel van groot-vorst behouden. 2. Kreits in voorn. gouv., heuvelachtig en vol bosschen, met het meer Ilmen, de riv. Wolchow en Shelon en zoutbronnen. 3. Hoofdstad van voorn. Rus. prov., zetel des gouverneurs, der hooge ambtenaren en van eenen aartsbisschop, aan den oorsprong der Wolchow in het Ilmen meer, zeer gunstig voor handel en scheepvaart gelegen, en uit drie deelen bestaande, waarvan de oude vesting, ten N. van de Wolchow, met dikke muren en torens omringd is, de overoude hoofdkerk *St. Sophia*, met vele merkwaardigheden, en het graf van den heiligen *Iwan van Novogorod* bevat, en de andere, de koopstad en *Sophiastad* genoemd, liggen ten Zuiden der rivier. Deze deelen hebben 58 steenen en 4 houten kerken, 3 kloosters, een wees- en een armhuis, eene kreitsschool, verscheidene lagere scholen, en 10,000 inw., die zeildoek- en kousenfabr., looijerijen, wasbleeken en azijnstokerijen hebben, en handel met de voortbrengselen van den omtrek drijven. Ook zijn er aanzienlijke jaarmarkten. De geheele stad is onregelmatig gebouwd, en heeft meestal houten huizen; doch door hare ligging en vergulden torens maakt zij eenen vrij goeden indruk. 48. 59. L. 58. 33. N. B. 4. Zie verder Nowogrod, Nowigrad en Nishnei Novogrod.

NOVOSELLO, Slavonisch dorp, distr. Gradiska.

NOVOSLOVO, Rus. Aziat. dorp, gouv. Koliwan.

NOVOTALETSKOI, Rus. stad, gouv. Kolywan.

NOVAVAROS, Turk. dorp, sandschakat Novibasar.

NOVY MIESTO, zie Neustadt.

NOW, Rus. riv., gouv. Podlachië.

NOWA CEREKWE, zie Neustift.

NOWADAH, O. Ind. stad, prov. Bahar. 103. 26. L. 24. 54. N. B.

NOWA DWINKA, Rus. vesting, gouv. Archangel.

NOWAGORA, vlek in den vrijen staat Krakau, met 170 huizen.

NOWAGUR, O. Ind. stad, prov. Gundwana. 100. 4. L. 21. 55. N. B.

NOWAJA, Rus. dorp, gouv. Jekatarinoslaw. 2. N. of *Niwkekern*, Rus. dorp, gouv. Finland.

NOWAJA BARAM, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

NOWAJA BELITZA, Rus. stad, gouv. Mohilew, aan de Sos.

NOWAJA LADOGA, Rus. kreits, gouv. St. Petersburg, bevat op 124$\frac{1}{2}$ V. M. 50,000 inw., door het Ladoga kanaal, de Objat, Sias, Wolchow, Rabona, Lawa en Schaldicha bespoeld, en met vele kleine meren en moerassen bezet; terwijl de inw. van landbouw, visscherij en scheepvaart bestaan. 2. Hoofdplaats van voorn. kreits, aan de Wolchow, met de sluizen der Ladoga en Siassische

sche kanalen, benevens scheepvaart en visscherij.

NOWAJA SEMLJA, zie Nova Zembla.

NOWAPOA, O. Ind. stad, prov. Khandeish.

NOWARAHAUT, O. Ind. stad in Bengalen, 3 mijlen N. O. van Dacca.

NOWASWIRZNA, Rus. stad, gouv. Minsk.

NOWATINSK, Galic. vlek, kreits Sanok.

NOWAWES, Pruis. dorp, regdst. Potsdam, met 1630 inw., katoen- en wolweverijen. 2. Zie Neudorf.

NOWE, zie Neuburg.

NOWE BRZESKO, Pool. stadje, waiw. Krakau.

NOWELL, kaap aan de N. W. kust van N. Amer., bij prins Williams sound. 230. 28. L. 60. 27. N. B.

NOWE MIASTESCHKA, Rus. stadje, gouv. Wilna.

NOWEMIASTO, 3 Pool. stadjes, waiw. Sandomir, Plock en Masovië. 2. Heerl. in Galicië, kreits Sanok.

NOWGOROD SEWERSK, Rus. kreits, gouv. Tschernigow, tusschen 49. 36. en 52. 4. en 51. 51. en 52. 24. N. B., door de Desna bespoeld, met vrij goeden landbouw, bosschen, veeteelt en kalkgroeven. Er wordt veel hout geteeld. 2. Hoofdstad van voorn. Rus. kreits, aan de Desna, met eenen wal omringd, heeft eene vervallene vesting, vele kerken, kloosters en 8,000 inw., die weinigbeteekenende fabr. hebben, maar aanzienlijken handel in koren, hennep, kalk, die in den omtrek gebrand wordt, en 3 welbezochte jaarmarkten hebben. 50. 33. L. 51. 54. N. B.

NOWIDWOR, Rus. D., prov. Byalistok.

NOWIERKOWO, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw.

NOWIGRAD, zie Neograd en Novegradi.

NOWIGRAD WOLYNSK, Rus. kreits, gouv. Volhynië, tusschen 44. 29. en 45. 59. L. en 50. 30. en 51. 38. N. B., ten N. met groote moerassen en bosschen, ten Z. met korenland; door de Slutzk en Olewka bespoeld. 2. Rus. stad in voorn. kreits, aan de Slutzk, van weinig belang. 45. 40. L. 50. 58. N. B.

NOWI HRADI, zie Grätzen.

NOWLAND'S FERRY, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Londen.

NOWLER, O. Ind. riv., prov. Bahar.

NOWLEY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Essex; 1680 inw.

NOWOCHOPERSKAJA KREPOST, Rus. vesting, gouv. Woronesch, met 2000 inw.

NOWODWOR, Pool. vlek, waiw. Podlachië.

NOWOE, Rus. dorp, gouv. Wladimir.

NOWOË OSERO, Rus. meer, land der Donsche Kozakken.

NOWOGLAD KOWSKAJA, zie Novogladka.

NOWOGOROD, zie Novogorod.

NOWOGROBLE, Galicisch dorp, kreits Brzezany, met eenen papiermolen.

NOWOGRAD, Pool. stadje, waiw. Podolië.

NOWOGRODEK, Rus. kreits, gouv. Grodno, ten Z. van Wilna, vlak, met goede bosschen en door den Niemen bespoeld. 2. Ommuurde Rus. hoofdstad van voorn. kreits, op eenen heuvel, aan den Niemen, met 1200 inw.

NOWOI, Rus. Aziat. riv., gouv. Kaukazië, een mond van den Terek.

NOWOI USOLI, Rus. stadje, gouv. Wologda, met eene zoutmijn.

NOWOI IWANOWKA, Rus. dorp, gouv. Kursk.

NOWOIMIROPOLJE, Rus. stad, gouv. Volhynië.

NOWOI OSKOL, Rus. stad, gouv. Kursk, met 2900 inw.

NOWOI RORSK, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

NOWOI TSCHERKASK, Rus. hoofdstad van het land der Donsche Kozakken, op eenen hoogen grond, aan eenen arm van den Don, regelmatig aangelegd, doch nog maar in de beginselen. 57. 30. L. 47. 3. N. B.

NOWOMESTO, Rus. stad, gouv. Tschernigow, aan de Iput.

NOWOMIRGOROD, Rus. stadje, gouv. Cherson, aan de Wissa, slecht gebouwd, met 3 kerken, 2000 inw., landbouw en handel. 49. 23. L. 48. 43. N. B.

NOWO MOSKOWSK, Rus. kreits, gouv. Jekaterinoslaw, tusschen 52. en 53. 17. L. en 48. 29. en 49. 28. N. B., door den Dnieper, de Orel, de Samara en Moskowa bespoeld, met goed bouwland, doch geen hout. 2. Hoofdplaats van voorn. Rus. kreits, aan de Samara, met 2300 inw. 52. 58. L. 48. 39. N. B.

NOWO NIKOLSKOE, Rus. dorp, gouv. Kostroma.

NOWO OLESZESKA, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

NOWOPAWLOWSKOI, Rus. dorp, gouv. Tomsk, aan de Kasmala, met 2000 inw.

NOWO-RSCHEW of *Noworzew*, Rus. kreits, gouv. Pleskow, door de Welchkaja bespoeld, en met goeden landbouw en bosschen. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan het meer Podso, met 1500 inw. 46. 54. L. 57. 10. N. B.

NOWOSHANSAROW, Rus. stad, gouv. Pultawa, met 3750 inw.

NOWOSIELCE, Galicisch dorp, kreits Brzezany.

NOWOSYL, Rus. kreits, gouv. Tula, met

met 93,000 inw., door de Susha en Naruscha bespoeld, met eenige bosschen, goed bebouwd, levert veel koren op. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Narusche, met 1300 inw. 54. 40. L. 52. 55. N. B.

NOWOSILSKOE, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

NOWOSILTZOW, kaap op 't Japansch eil. Jesso. 43. 11. N. B.

NOWOSIOLKI, Galic. D., kr. Zloczow.

NOWOSLOWO, Rus. dorp, gouv. Tomsk.

NOWO SOLDATSKOE, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

NOWOSPASKOE, Rus. dorp, gouv. Simbirsk.

NOWOSWIERZNO, Rus. D., gouv. Minsk.

NOWOTANIEC, Galic. vlek, kr. Sanok.

NOWO UPERSKOE, Rus. dorp, gouv. Kostroma.

NOWO USSOLJO, Rus. vlek, gouv. Perm, aan de Kama, met eene voorname zoutgroef.

NOWO WEDENSKOE, Rus. stad, gouv. Rjäsan.

NOWOWIETLA, Galicisch dorp, kreits Zlockzow.

NOWPOORAH. O. Ind. stad, prov. Khandeish. 91. 31. L. 21. 6. N. B.

NOWYDWOR, 3 Rus. stadjes, prov. Bialystok en 2 in gouv. Grodno. 3. Pool. stad, waiw. Masovië.

NOWY KONSTANTINOW, Rus. stadje, gouv. Podolië, aan den Bog, met 1500 inw.

NOWY LEPEL, Rus. stad, gouv. Witebsk, hoofdst. van den kreits Lepel, aan het meer Bereschta, met 1000 inw.

NOWYOKSCHUOKSHOK, N. Amer. eil. aan de O. kust van Labrador, tusschen vele klippen.

NOWY RICHNOW, zie Neu Reichenau.

NOWY ZBARAZ, Galic. stadje, kreits Tarnopol, aan de Nieczna.

NOXBY CREEK, N. Amer. riv. in Georgië, valt in de Tombigbee.

NOXONTON, N. Amer. dorp, prov. Delaware, gr. Newcastle.

NOYA, Spaan. havenstad, prov. Gallicië. 80. 50. L. 42. 50. N. B. 2. Spaan. riv. in Catalonië. 3. O. Ind. stad, prov. Bahar.

NOYAL, Fr. vlek, dep. Morbihan, met 650 inw. 2. N. *sur Vilaine*, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine, aan de Vilaine, met 3060 inw. en fabr.

NOYALES, Spaan. vlek, prov. Burgos.

NOYANT, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Baugé, met 800 inw. 2. Fr. vlek, dep. Allier, met steenkolengroeven.

NOYE, Fr. riv., dep. Somme, valt in de Oise.

NOYEL, O. Ind. riv., die in Coimbetoor ontspringt, en in de Cavery valt.

NOYELLES, Fr. dorp, dep. van 't Noorden. 2. Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

NOYEN, Fr. vlek, dep. Sarte, aan de Sarte, met 2150 inw.

NOYERS, Fr. stadje, dep. Yonne, arr. Tonnerre, met 3 voorsteden, een hospitaal en 2000 inw, veel wijnbergen en handel in garen, kousen en wijn. 21. 30. L. 47. 38. N. B. 2. Fr. vlek, dep. Neder Alpen, arr. Sisteron, met 950 inw.

NOYEN HOTUN, Tartaarsche stad; 190 mijlen O. N. O. van Pekin.

NOYON, Fr. stad, dep. Oise, arr. Compiègne, in een bekoorlijk dal, met 4 poorten, 10 kerken en 5,700 inw., die fabr. van leder, kousen en hoeden hebben. 20. 40. L 49. 35. N. B.

NOYRE, riv. in 't Fr. dep. Marne.

NOZAI, Fr. dorp, dep. Neder Loire, arr. Châteaubriant, met 1900 inw.

NOZERET, Fr. stad, dep. Jura, arr. Poligny, met 825 inw.

NOZZANO, dorp in 't hert. Lucca, distr. Viareggio, aan de Serchio.

NSELLA EN NSUSSO, 2 Afr. landschappen in het binnen land van Neder Guinea, zeer weinig bekend.

NUASJARWI, Rus. meer, gouv. Finland.

NUASO, een der Austr. Tonga eil.

NUBE, groote Z. Amer. riv. in Chili, die van de W. zijde der Andes nedervloeit, en voorbij de oude stad Chillan, op 36. Z. B. in de Stille Zuidzee loopt.

NUBEL NOEZ, Deen. golf op de O. kust van 't hert. Sleeswijk.

NUBELGUNGE, O. Ind. stad, prov. Agra.

NUBIË, uitgestrekt Afrikaansch landschap, behalve door BRUCE, eigenlijk eerst sedert de laatste 12 jaren, door de merkwaardige reizen van BURCKHARDT, LIGHT, BELZONI, CAILLEAUD, SENKOWSKY en anderen, een punt van nadere onderzoeking geworden; schoon het nog op verre na niet geheel bepaald is. Gewoonlijk geeft men de grenzen op tusschen Egypte, Abyssinië, de Roode zee en Nigritië, of tusschen 44. 56. L. en 13. en 23 N. B.; terwijl men gist dat hetzelve, Sennaar daaronder begrepen, 12 à 15,000 V. M., en ongeveer 2 mill. inw. zoude bevatten. Nubië bestaat geheel uit zandige rotsen en vreesselijke woestijnen, en slechts op weinige plaatsen draagt de grond vruchten. Zelfs vindt men hier den palmboom niet, en de dadels worden niet rijp. De bergen, die hier naar zee afloopen, hetgeen door de menigvuldige watervallen van den Nijl bewezen wordt, zijn door BRUCE, als niet zeer hoog, opgegeven. Vervolgens zijn er slechts heuvels aan

de kust. De voorn. riv. is de Nijl, die aan de oevers zeer vruchtbaar is, en hier de beroemde watervallen heeft, tusschen Shendy en Damer, te Rebabat, bij Kokedewady Dal, te Wady Lamoule, te Wady Ambigo, te Wady Seras, te Wady Attyre en te Wady Alfa; de laatste zes alle door BURCKHARDT beschreven; terwijl verder het Z. deel door de Tacazze, Bahr el Azurek, Bahr el Abiad, enz. bespoeld wordt; schoon in de bosschen en woestijnen gebrek aan water is. De luchtsgesteldheid is vrij gezond; waarschijnlijk wordt de groote hitte door de hooge ligging des lands gematigd, en van hier ook de zoo koude, maar volgens SENKOWSKY anders heerlijke nachten. Men vindt er, behalve de gewone huisdieren, zeer schoone paarden, buffels, elefanten, rhinocerossen, gazellen, civetkatten, leeuwen, tijgers, panters en andere Afr. roofdieren; krokodillen, rivierpaarden, struisvogels, papegaaijen, enz. Verder: rijst, koren, weed, katoen, tabak, suikerriet, bamboes, schoon hout, gom, dadels, meloenen, goud, zilver, enz. De inw. bestaan uit oorspronkelijke bewoners of Nubiërs, Arabieren of Beduïnen, Turken, Mamelukken en joden. De hoofdgodsdienst is de Mahomedaansche; zijnde de Jacobitische christenen zeer veel verminderd. De uitvoer bestaat in katoen, was, gaas, sennebladen, enz. Het is onmogelijk eenig juist denkbeeld der staatkundige verdeeling van een zoo weinig bekend land te geven. Behalve Turksch Nubië, is er een groot gedeelte van het land aan MAHOMET ALI van Egypte onderworpen. Men vindt er Mograt, het land der Schaggas, Dongola of Tongol, Darel Mahais, Say Sukkot, Batn el Hadsan, het Klippen land, Sennaar, Elaur, Kirdofan, enz. Veel, dit land betreffende, blijft nog te onderzoeken over; maar de schat van kunststukken, ja eene aaneenschakeling van kolossale meesterstukken der bouwkunde, benevens vele opschriften, enz., die men hier ontdekt heeft, zullen zeker meer reizigers uitlokken.

NUBIËRS, oorspronkelijke bewoners van voorn. land, en volgens de beste berigten, thans in twee soorten onderscheiden. Die der eerste, in den omtrek van den Nijl wonende, zijn uit de vermenging van twee oude Nubische volken gesproten, die voorheen christenen waren, waarvan men in Tasa en Serra nog sporen vindt; doch die zich ook met de Beduïnen of stammen der Arabieren vermengd, en den Mahom. godsdienst aangenomen hebben. Zij staan nu onder pacha's, die zij weinig ontzien, en met welke de inlandsche koningen gedurig in oorlog zijn. Volgens BURCKHARDT was de magt der Turksche opperhoofden, die zeer willekeurig te werk gaan, zeer gering. Derri is hunne hoofdstad. Hunne huizen bouwen zij uit leem of losse steenen, altijd aan het hangen van bergen, en in twee deelen, voor man en vrouw afgezonderd. Hunne kleeding is in 't N. een linnen of katoenen hemd, doch in het Z. van Derri gaan velen naakt; echter schrijft SENKOWSKY dat de welgestelden zeer bescheiden gekleed, en met arm- en oorringen opgesierd zijn. Zij hebben lansen, schilden en zwaarden. Dadels en durrha zijn hun voornaamste voedsel; zelden eten zij vleesch, maar zij drinken eene soort van brandewijn; zij zijn sterk gespierd, met fijne gelaatstrekken. De vrouwen doen al het akkerwerk, maken manden, kleederen, tapijten, enz., en worden van de ouders gekocht. BURCKHARDT houdt hen voor ondernemend, dapper, getrouw en gastvrij. Men rekent hun getal op 100,000. 2. De Nubiërs, die buiten den omtrek van den Nijl wonen, en ook wel *Abaddes* genoemd worden, leven als herders en kooplieden, ook in een gedeelte van Opper Egypte, alwaar zij soms ten onregte, Arabieren genoemd worden. Zij hebben nog vele overblijfsels van oude christen tempels. Bijzonder zijn zij ook geleiders der karavanen naar Sennaar, en als zoodanig leerde BURCKHARDT, die van hen geene voordeelige beschrijving geeft, hen kennen. Zij branden ook kolen, voorzien geheel Egypte, tot Caïro toe, van brandstoffen, en vervoeren ook Nubische slaven. Zij zijn zeer donker van kleur, doch hebben niets van den neger. Zij gaan tot aan den gordel naakt, altijd gewapend, en leven soms zeer armoedig, onder den blooten hemel. BELZONI vond hen klein, met schoone oogen, maar van eene leelijke gedaante. Zij leven in de woestijnen, geheel onafhankelijk.

NUBLADA, eil. in de N. Stille Zuidzee, met drie kleinere bij hetzelve, Z. W. van kaap Corriëntes, aan de kust van Mexico. 255. 16. L. 16. 40. N. B.

NUBLE, Z. Amer. riv. van Chili, valt in de Itata.

NUCARAY, Z. Amer. riv., die op 4. 18. Z. B. in de Amazonen riv. valt.

NUCHA, Rus. riv., gouv. Orel, valt in de Oka.

NUCHEL, Deen. kersp., hert. Holstein.

NUCHI, Rus. stadje in Lesghistan.

NUCKERGAUT, O. Ind. stad, prov. Serinagur, 95. 51. L. 30. 3. N. B.

NUCKO, Rus. eil., gouv. Esthland.

NUDDAGAON, O. Ind. stad, prov. Agra.

NUDDEA, O. Ind. distr. in Bengalen, N. van Calcutta, met 764,500 inw. en de hoofdstad Nuddea, aan de vereeniging der Bhagerutty en Jelinghy, met een beroemd seminarium. 105. 38. L. 23. 15. N. B.

NUDLINGEN, Beij. D., Neder Mainkr.

NUECES, N. Amer. riv., prov. Texas, valt in de golf van Mexico.

NUEIA KIANG, Chin. stad in Setchuen.

NUEIL SOUS CRISSAY, Fr. dorp, dep. Indre en Loire. 3. N. *Sous-Fay*, Fr. dorp, dep. Vienne. 3. N. *Sous-les-Aubiers*, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres. 4. N. *sous Passavant*, Fr. stad, dep. Maine en Loire, met 2000 inw.

NUESTRA SENNORA of *de Las Nevas*, Braz. hoofdstad van het gouv. Paraïba, met 4000 inw. 2. N. *de Luz*, eil. in de Stille Zuidzee, in 1506 door QUIROS ontdekt, en dat hetzelfde schijnt te zijn als *Pic de l'Etoile* van BOUGAINVILLE. 14. 30. Z. B. 3. N. *de Vittoria* of *Cidade de Victoria*, Braz. stad, gouv. Bahia. 4. N. *de los Remedios* of *Rio de la Hacha*, hoofdstad van de prov. Rio de la Hacha in Nieuw Granada, met 100 huizen. 5. N. *de Rauda*, Spaan. dorp, eil. Majorko. 6. N. *de la Conception*, zie Itamarca, No. 3.

NUEVA CAZERES, O. Ind. stad van het eil. Manilla. 2. N. *Tabarca*, Spaan. stad, prov. Valencia, op een eil., bij de kust.

NUEVITASBAAI, golf op de O. kust van het W. Ind. eil. Cuba.

NUEVITAS DEL PRINCIPE (PUNTA DE LAS), kaap aan de N. kust van het eil. Cuba. 301. 11. L. 21. 44. N. B.

NUFRINGEN, Wurt. dorp, Schwarz-Waldkreits, met 1000 inw.

NUGA, Rus. tak van de Lena, gouv. Irkutsk. 2. Afr. riv. in het Kafferland.

NUGIRNA, O. Ind. stad, prov. Agra.

NUGGUR, O. Ind. plaats, prov. Agra.

NUGUNAH, O. Ind. stad, prov. Delhi.

NUGHZ, distr. der Afghanen, prov. Kabul. 33. 34. N. B., met eene hoofdstad van dien naam, op 87. 14. L. 33. 17. N. B.

NUGMAT, Rus. volkplanting aan de W. kust van N. Amer. 308. 18. L. 64. 30. N. B.

NUGRA, Rus. riv., gouv. Orel.

NUGUR, O. Ind. stad. prov. Allahabad.

NUHIMABAD, West Perz. vesting, prov. Kerman.

NUILLÉ, drie Fr. D., dep. Mayenne.

NUIS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

NUISI, Z. Amer. riv., valt in de Rio Negro.

NUITS, Fr. stadje, dep. Côte d'Or, aan de Muzain, met goeden wijnöogst, 2630 inw., fabr. van lakens, sergie, molton en vooral papier. Zij is eene stapelplaats van Bourgonje wijn. 22. 28. L. 43. 10. N. B. 2. Zie Neus en Nuyts.

NUJIBABAD, O. Ind. stad, prov. Delhi, in een moerassig oord, tusschen Kashmir en Hindostan, met groote bazars en handel in timmerhout, bamboes, koper, ijzer, enz.

NUK, Rus. eil., gouv. Esthland. 2. Rus. riv., gouv. Olonez en Archangel.

NUKAHIWA, het voorn. der Marquesas of Washington's eil., ook wel Federal, Isle Beaux, Sir Henry, Martin en Adams eil. genoemd. Volgens KRUSENSTERN is het 17 mijlen lang. De landbouw is van weinig belang en bepaalt zich tot tarw, wortelen, peperplanten, enz. Er zijn ook brood-, kokos- en vele andere boomen. Volgens KRUSENSTERN zijn de inwoners de schoonste der Zuidzee-eilanders, groot, wel gespierd, met eenen langen hals, en bijzonder schoone gelaatstrekken. Door het tatoueren hebben zij een donker voorkomen; daar zij anders zeer ligt van kleur zijn, en de Europeanen zeer nabij komen. Hunne duurzame gezondheid hebben zij aan hunne matigheid te danken. De vrouwen zien er gewoonlijk zeer wel uit, en hebben een fonkelend oog, bloozende kleur, schoone tanden en gekruld haar. Zij tatoueren zich slechts op de handen, armen, oorlellen en lippen; de mannen doen zulks overal. Zij gaan gewoonlijk naakt; zelfs de koningen niet uitgezonderd. Allen dragen zij een smal stuk grove stof om de heupen; soms hebben zij ook losse matten over de schouders. Zij hebben eenvoudige werktuigen; hunne wapens zijn knodsen, spiesen en slingers. Hunne kano's zijn zeer goed gebouwd. De landbouw is van weinig belang. Men houdt hen verder voor menschenëters. KRUSENSTERN, berekent het getal der inw. op 18,000. Deze reiziger bepaalde de Z. O. punt of Point Martin, op 8. 57. Z. B. en 202. 42. L.; de Z. punt op 8. 59. Z. B. en 202. 55. N. B. en de N. W. punt op 8. 53. Z. B. en 203. L.

NUKHZIA, Rus. Aziat. riv., welke in de Olekma, eenen tak der Lena, valt.

NUKERKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde; 2660 inw.

NUKIAN of *Irabatti*, zie Ava.
NULACOONDA, O. Ind. stad, prov. Golcondah.
NULAND, zie Nieuwland.
NULDINGAH, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Jessore. 107. 53. L. 23. 25. N. B.
NULES, Spaan. stad, prov. Valencia, met 3400 inw., die in de naburige kalkrotsen, 500 holen tot koreumagazijnen hebben.
NULLA MULLA, O. Ind. bergketen, prov. Karnate.
NULPE of *Nulpi*, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Esmeraldas, die op 1. 21. N. B. in de Mira valt.
NUMANSDORP of *Buitensluis*, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, in den Numanspolder, met 1720 inw.
NUMANTIA, zie Soria.
NUMBALLE, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Jaen de Bracamoros, valt in de Chinchipe, op 5. 16. Z. B.
NUMBRECHT, Pruis. dorp, regdst. Keulen.
NUMETI, lange streek lands, aan de W. kust van Jutland, welke het Rinkopper diep van de zee scheidt.
NUMHULECATE, O. Ind. stad, prov. Malabar.
NUMIRAK, eil. aan de N. W. kust van Amerika, door GOLOWNIN en BARANOW, Rus. reizigers, in 1821 ontdekt. 193. 47. L. 59. 55. N. B.
NUMITSJU, Jap. stad, eil. Niphon.
NUMOONEE, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.
NUMUDEK, W. Perz. D. in Kerman.
NUN, NOON of *Wedinoon*, Afr. dorp aan de riv. Noon, niet ver van kaap Noon. 18. 41. N. B. 2. Riv. van dien naam, die op den Z. Atlas ontspringt, en in de Atl. zee valt, op 28. N. B.
NUNAK, een der Schumagins eil., tot de Rus. Vossen eil. behoorende.
NUNDABAR, O. Ind. stad, prov. Khandeish. 92. 1. L. 21. 17. N. B.
NUNDAPORAM, O. Ind. stad, circar Cicacole. 100. 26. L. 18. 23. N. B.
NUNDEAL, O. Ind. stad, prov. Balaghaut, aan de Coond.
NUNDUNGUR, O. Ind. stad, prov. Bahar. 104. 18. L. 26. 12. N. B.
NUNDYDROOG, O. Ind. sterkte, prov. Mysore, op den top eener rots van 1700 voeten hoogte gebouwd, en die aan 3 zijden ongenaakbaar is. 95. 39. L. 13. 22. N. B.
NUNEATON, Eng. vlek, gr. Warwick, met 5000 inw., zijde- en lakenfabr.
NUNEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven; 1700 inw.
NUNEZ (RIO), Afr. riv. aan de Sierra Leona kust, valt op 10. 20. N. B. in zee.
NUNEZ TRISTAO, Afr. riv., waarschijnlijk een tak der Rio Grande.
NUNGATE, Schot. dorp, voorstad der stad Haddington, met dewelke het door eene brug verbonden is.
NUNHEIM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 200 inw.
NUNIA, Turk. dorp, prov. Mosul, op de plaats van het oude *Ninivé*.
NUNJENGODE, O. Ind. stad, prov. Mysore, 94. 36. L. 12. 1. N. B.
NUNKIRCHEN, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 600 inw. en ijzergroeven.
NUNNY, Eng. D., gr. Somerset, met 1120 inw.
NUNO PEREIRA, klein O. Afr. eil. bij de kust van Madagascar, 13. 50. N. B.
NUNO TRISTAO, zie Nunez Tristao.
NUNSPEET, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, een groot uur ten O. van Harderwijk, met vele landgoederen, en de buurt Hulsthorst 1200 inw. tellende.
NUPAL, zie Nepaul.
NUPPES, Fr. stadje, dep. van 't Noorden, met 1200 inw.
NUR, Pool. stadje, waiw. Plock.
NURA, vlek in het vorst Piazenca; tusschen de Zena en Nura, welke laatste op de Genuesche grenzen ontspringt, en in den Po valt. 2. Rus. riv. in de woestijn der Kirgisen.
NURALLAPOOR, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Dacca.
NURBUDDA, zie Nerbuddah.
NURD ORAN, Rus. dorp, prov. Schirwan.
NURE of *Neure*, Ier. riv., gr. Leinster.
NURIA, berg der Pyreneën, op de grenzen tusschen Spanje en Frankrijk, iets ten N. van Campredon. De pas, die over denzelven, loopt heet Col de Nuria.
NURN, Beij. dorp, Opper Mainkreits.
NURNBURG, zie Neurenburg.
NURPOOR, O. Ind. distr., prov. Lahore, tusschen 32. 33. N. B., aan de Seiks behoorende, met eene hoofdstad van dien naam, in eene rijke vlakte, met fabr. 92. 56. L. 32. 12. N. B.
NURRAH, O. Ind. stad, prov. Gundwanah, den Mahratten onderworpen. 100. 31. L. 21. 2. N. B.
NURSEIS, O. Perz. gebied in de prov. Durrah, het geheele O. deel der prov. bevattende, met 30,000 familiën, die meestal een zwervend leven leiden.
NURSEZ, Pool. tak van de riv. de Bog.
NURSINPOOR, O. Ind. stad, prov. Orissa, aan de Mahanuddy.
NURSLING, Eng. dorp in Hampshire.

NURTINGEN, Wurt. ambt, Schwarzwaldkreits, op 3½ V. M. 22,800 inw. bevattende; door den Neckar bespoeld, met koren, boomvruchten en veeteelt. 2. Hoofdstad van voorn. ambt, aan den Neckar, met 3600 inw. en katoenfabr. 27. L. 48. 38. N. B.

NURWA, Jap. stad, eil. Niphon.

NUSA of *Pulo Kambangung*, aanzienlijke eil. bij de heerl. Galu, op Java.

NUSA BARON, eil. bij Java, prov. Besoekie, vol met bosch bedekte bergen.

NUSA NESSING, klein bewoond eil. bij het Nederl. gedeelte van Timor, bij kaap Noël.

NUSCO, Nap. stad, prov. Principato Ultra, met 3600 inw.

NUSH, Ier. dorp, gr. Dublin.

NUSHAR, Turk. Aziat. dorp, met een veer op den Eufraat; 18 uur Z. van Diarbekir.

NUSLAU of *Nosislow*, Hong. vlek, kom. Brünn, met 950 inw.

NUSPALU, Austr. eil. op de kust van Nieuw Guinea 150. 5. L. 19. Z. B.

NUSSA-LAUTH, een der Specerij eil. gouv. Amboina, ten Z. O. van Saparoia, met 9000 inw.

NUSSAOUH, O. Ind. stad, rijk Birma, prov. Pegu. 17. 52. N. B.

NUSSA PINTAS, groep O. Ind. eil. tot de Banda eil. behoorende op 5. 12. Z. B. en 145. 10. L.

NUSSDORF, Hong. vlek, kom. Presburg, in Opper en Neder N. verdeeld. 2. N. of *Luszdorf*, Oostenr. dorp, Land onder den Ens, met 2000 inw., linnen-, staal- en lederfabr. 2. Beij. dorp, Rijn- en Isarkreits. 4. Wurt. dorp, Neckarkreits, met 600 inw.

NUSSEN, dorp der vrije stad Lubeck, met 250 inw.

NUSSERITABAD, O. Ind. stad, prov. Bejapore. 94. 6. L. 17. 28. N. B.

NUSSERPOOR, O. Ind. distr. en stad, prov. Sinde, op 87. 56. L. 25. 28. N. B.

NUSSLOCH, Bad. vlek, Neckarkreits.

NUSZBACH, Bad. voogdij, Kinzigkr.

NUSZTAR, Oostenr. vlek in Slavonië, kom. Syrmië.

NUTBHARIE, O. Ind. stad, prov. Agra.

NUTBUSCH, N. Amer.. riv., prov. Virginië, gr. Mecklenburg.

NUTFIELD, Eng. dorp, gr. Surry.

NUTH, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1150 inw.

NUTHE, Pruis. riv., regdst. Potsdam, die bij Jüterbogk ontspringt, en bij Potsdam in de Havel valt. 2. Riv. in Anhalt-Dessau, welke in de Elbe valt.

NUTHURST, Eng. dorp, gr. Sussex.

NUTSCHOW, dorp in Mecklenburg-Schwerin.

NUTTALSTONE, N. Amer. vlek, prov. Carolina, gr. Granville.

NUTTER, Nederl. D., prov. Overijssel, arr. Almelo, nabij Brekkelenkamp.

NUTZHOLZ, dorp in Holstein-Oldenburg, kreits Delmenhorst.

NUWIN, Rus. eil., eigenlijk slechts een deel van St. Laurentius. (Zie dat art.)

NUY RIA HE, Zweed. bergketen, prov. Falun.

NUYS, zie Neus en Neuis.

NUYTS ARCHIPEL, door dezen naam verstaan de Engelschen, die Nuytsland geheel weglaten, de Austr. eil. St. Peter en St. Franciscus, mede door NUYTS ontdekt. 32. 20. Z. B. en 156. 16. L.

NUYTS (LAND VAN PIETER), kustland van Nieuw Holland, in 1627 door het Nederl. schip, het *Gulde Zeepaard*, van Middelburg ontdekt, en naar den opper koopman van dit schip PIETER NUYTS, genoemd. Het strekt zich uit van kaap Nuyts tot Nuyts archipel.

NUYTS KAAP, uiteinde van Nuytsland, op 35. 12. Z. B. 134. 42. L.

NUYTS RIFFEN, klippen aan de kust van Nuytsland, door FLEURIEU dus genoemd 32. N. B. ligt 56. L.

NUZAHL, Rus. dorp in Circassië.

NUZELLAS, Port. dorp, prov. Tra-los-Montes.

NUZURBEG, Chin. stad in Klein Tibet.

NY, Zweed. vlek, Karlstadt-län.

NYA ELFSBORG, Zweed. vesting bij Gotheuburg.

NYAMEE, Afr. stad van Bambarra; 16 uren N. O. van Sego.

NYAMOU, of *Nyami*, Afr. stad en dorp in Bambarra; 43 m. N. O. van Sego.

NYARA, Afr. stad in Bambarra; 13 m. N. O. van Sego. 2. Distr. in Zevenbergen, Maroser stoel met 3 kreitsen.

NYAS, klein O. Ind. eil. bij Sumatra; voorheen met sterken slavenhandel.

NYBORG, Deen. stad, eil. Funen, ambt Swendborg, aan de groote Belt, met 2850 inw, onderscheidene handwerken, branderijen, landbouw en handel. Ook moeten de schepen hier den koninklijken tol van de Belt betalen. De stad is in onze vaderlandsche geschiedenis bekend in 1659. 28. 28. L. 55. 19. N. B.

NYBUNDAN, Perz. dorp in Mekran.

NYBY, Rus. dorp, gouv. Finland.

NY CARLEBY, Rus. stad, gouv. Finland, aan de golf van Bothnië, met eene haven en handel in teer.

NYCHUNPOOR, O. Ind. stad, prov. Orissa.

NYDALA, Zweed. dorp, Jongköpings-

ping-län.

Nydau of *Nidau*, Zwits. distr., kant. Bern, met den besten wijn, en het stadje Nydau met het St. Peter eil. in het Bieler meer; bekend door J. J. Rousseau.

Nyde of *Ica*, Eng riv., gr. York, die bij Nunmunckton in de Ouse valt.

Nydelblad, Zwits. meer, kanton Zürich.

Nye, Deen. kanaal in Sleeswijk.

Nye Christiaan-Abrechtskog, Deen. dorp in Sleeswijk, ambt Tonderen.

Nyed, Zweed. dorp, Karlstad-län.

Nyek of *Nekenmark*, Deen. stadje, eil. Falster, met 1100 inw. 2. Deen. stadje in Jutland. 3. Deen. stad in Jutland, ambt Wyborg, met 750 inw.

Nyekjobing, zie Nykioping en Nykoping.

Nye Larskiar, Deen. dorp, ambt Bornholm.

Nyer, Fr. dorp, dep. O. Pyr., met smederijen, minerale bronnen en 200 inw.

Nyested, Deen. stadje, eil. Laland, met 600 inw. 29. 24. L. 54. 48. N. B.

Nygrond, Rus. eil. in de golf van Finland, met eenen vuurtoren.

Nyhamm, Zweed. haven, Gefleborgs-län, aan de Ljusnafiorden.

Nyir, Hong. distr., kom. Szathmar.

Nyiregyhaza, Hong. dorp, kom. Szabolcs, met 3 kerken, latijnsche school, 13,000 inw., wijnbouw en handwerken. 29. 23. L. 47. 57. N. B.

Nykee, Afr. stad ten Z. van den Niger, op den karavaanweg van Cassina naar Ashantee.

Nyker, Deen. kerspel, ambt Bornholm, met 700 inw.

Nykerk, zie Nieuwkerk.

Nykioping of *Nyk-jobing*, hoofdstad van 't Deen. eil. Falster, aan de Guldbergsund, aan de landzijde met wallen en grachten omgeven, heeft 4 poorten, een kasteel, latijnsche school, drie hospitalen en 1100 inw., die landbouw, branderijen, scheepvaart en graanhandel hebben. Zij is zoo wel gelegen, dat men haar soms Napels van het Noorden noemt. 29. 32. L. 54. 54. N. B. 2. Deen. kerspel op voorn. eil., met het eiland Hasseloër.

Nykirk, Zweed. D., Nyköpinglän.

Nykoebing en Nykoeping, zie Nykiöping.

Nyköping län, Zweed. prov. in 't W. van Sudermanland, tusschen het Mälermeer, Stockholm, de Oostzee, Linkoping, Oerebro en het Hielmermeer, op 135 V. M., 98,760 inw. bevattende. Het land heeft een bijzonder bekoorlijk voorkomen, en wordt door de beide groote meren begrensd. De kust is met scheren omringd, en heeft vele inhammen. In het binnenland ziet men vele bergen, die deels met hout bedekt zijn. Behalve het Maler en Hielmermeer, zijn nog de meren Yngaren, Bofven, Oeljaren, Langhalsen, Kolenaren, enz. De voorn. riv. zijn: de Torschalla, de Nyköpings-a en Trosa. De luchtsgesteldheid is wel koud, maar gezond. De landbouw wordt met veel vlijt beoefend, en levert tarw, rogge, gerst, haver, erwten, eenig vlas, hennep, een weinig tabak en boomvruchten. Er is overvloed van hout en goede weiden, die veel rundvee, paarden, schapen en varkens voeden. De visscherij is er zeer belangrijk, en er zijn aanzienlijke mijnen van ijzer, steen, lood, koper, enz. De handel is zeer levendig, en wordt bijzonder door de ligging der prov. begunstigd. De uitvoer bestaat in alle soorten van koren, tarw, hout, ijzer, enz. Men vindt hier vele leengoederen, en beweert dat de Zweedsche taal hier het zuiverste gesproken wordt. De huizen zijn hier zeer net en bijna alle rood geschilderd. De prov. is in 5 voogdijen verdeeld. 2. Hoofdstad van voorn. prov. en zetel der regering, aan de Byfiorden en den mond van de Nyköpings-a, welke de stad in twee deelen verdeelt, regelmatig gebouwd, met 2400 inw., handwerken, smederijen, papiermolens en zeehandel met stavenijzer, geel koper en planken. Ook is er eene haven en ladingsplaatsen bij de stad, en eene rots waarop een toren staat. 34. 42. L. en 58. 45. N. B.

Nykyrka, Zweed. dorp, Linkoping-slän, met het beroemdste Zweedsche bad, en 300 inw.

Nyl, Afr. riv., welke zeker het vroegste in de geschiedenis bekend is geweest, en aan welker oevers de eerste beschaving uitsproot, die thans nog rijk aan gedenkstukken van natuur en kunst zijn, doch welker ware bronnen echter, ondanks de kloekmoedige en voorbeeldelooze nasporingen van eenen Bruce, Browne en anderen, nog onbekend gebleven zijn, zoo dat wij van dezelve niets meer weten dan Ptolomeus, die voor anderhalf duizend jaren zeide, dat zij uit het Maangebergte ontspringt, en dan Herodotus, die haar uit het Westen in het land den zwarten doet voortkomen, (volgens voorloopige berigten echter zou de Engelsche luitenant Light, tot de bronnen zijn doordrongen). Zij komt voor uit twee armen, de Westelijke of *Bahr-el-Abiad* (Witte Stroom),

die uit vele bronnen, en wel 45 dagreizen van Sennaar, tusschen 7 en 8 graden N. B. en 49. L. gelegen zijn, uit het Maangebergte komen, en zich in het land Donga vereenigen. Deze arm doorloopt de bergen van Fazuglo, Deir en Tuggala, het land der Fungi, en neemt, zoo ver wij weten, de volgende riv. op: de Bahr Indry, Bahr Arramla, Bahr el Harrus, Bahr Emdrenje en Bahr Ezrak benevens de Maleg. De tweede of O. arm, Bahr-el-Azrak of Blaauwe rivier, neemt, volgens BRUCE, zijnen oorsprong, uit drie kleine, digt bij elkander gelegene bronnen, in een dal van het land der Agows, die ook wel de Nijl in een meer bijzondere beteekenis genoemd wordt. Na door eenen moerassigen grond gestroomd, en twee watervallen gemaakt te hebben, doorsnijdt hij het meer van Tzana, vormt het schiereil. Gojam, en vloeit dan door het land Dara, waarbij de beroemde watervallen van den Alata, die BRUCE 40 voeten hoog schat, vormt: dringt verder door het gebergte van Fazuglo in het land der zwarten, en stort in drie verschillende watervallen, waarvan een, 280 voeten hoog is, door het hooge Grensgebergte heen, en doorloopt het nog onbekende land Adsilem, waarna hij zich met den eersten arm vereenigt. Tot hare takken behooren, in Abysinië: de Jemma, Kelti, Branti, Muga, Gamala, Abaja, Semba Zul, Beto, Guanzue, enz. Na deze vereeniging stroomt de Nyl wel 30 mijlen regt voort, tot aan de watervallen van Syene, eerst door een rotsgebergte, en vervolgens door de groote woestijn van Nubië, bij welke hij eenen grooten omweg naar de woestijn van Libye maakt, ontvangt de eenigste groote riv. Tacazze, van welks loop BURKHARDT veel nieuws heeft medegedeeld op zijnen togt, en doorboort eene zeer breede bergketen, om in Egypte te komen. Van dit gedeelte van den loop is het Z. gedeelte, van Berber tot Dongola, nog door geenen Europeaan bezocht; het middelste gedeelte door BURCKHARDT, en nu ook door CAILLAUD bereisd, en het Noorderdeel, van den tweeden waterval tot aan den eersten, of de grenzen van Egypte, het bekendste gedeelte van Nubië (de watervallen in dit land hebben wij bij Nubië opgegeven). Nu loopt de Nyl van het eil. Phila tot Elephantine, schuimende door de watervallen van Syene, in Egypte, alwaar hij nu, gelijk RITTER zegt, in stille majesteit, als een zegenend en vruchtbaarmakend water, meer dan honderd mijlen Noordwaarts, naar zee loopt, terwijl hij aanzienlijke vlakten doorloopt; en 5 mijlen ten N. van Kairo, bij het oude Kerkesura of de plaats Batn-el-Bakarah, (Koe-Buik) zich in twee armen verdeeld, die tegenwoordig naar de namen der steden, die aan deszelfs monden liggen, genoemd worden. De eene loopt N. W. en N. en valt by Rozette (Raschid), de andere loopt N. en valt bij Damiette in zee. Deze armen verspreiden eene menigte aanzienlijke kanalen, die het land vruchtbaar maken, en vele eil. bevatten. De grootste merkwaardigheid van deze riv. is, dat zij regelmatig, en op gezette tijden, buiten hare oevers treedt, van welke overstrooming alleen, de vruchtbaarheid van Egypte, dat anders weinig water, en zelden regen heeft, bepaald afhangt. Zij is hierin vooral bijzonder, dat deze overstrooming zeer langzaam en geregeld geschiedt, daar andere riv., door plotselinge overstroomingen, het land verwoesten en verzanden. De oorzaak van deze overstroomingen wordt in de periodieke regens, tusschen de keerkringen, en dus ook bij de bronnen van den Nyl, en verder in de Noordelijke en Oostelijke winden, gezocht. In April houdt het water op met vallen, doch eerst in het midden van Junij begint het te klimmen, doch niet meer dan 2 of 4 duim daags. Op deze rijzing der riv. zijn, uithoofde van het belang, dat het land hier bij heeft, aller oogen gevestigd, en de regering heeft hierover een bijzonder opzigt. Van den 1 Julij af maakt, te Cairo, dagelijks een omroeper de hoogte der rivier bekend. Zoodra zij 16 dra, (Egyptische ellen) hoog is, wordt dit behoorlijk aangeteekend, en de pachters moeten hunne pacht betalen, waarvan zij anders vrij zijn. Eene hoogte van 23 dra's is de beste; hooger komende wordt zij het land nadeelig. De overstrooming duurt gewoonlijk tot in October, soms op eenige plaatsen tot in het begin van November. De kanalen dienen, om bij overstrooming, het water door het geheele land te voeren; derzelver opening wordt als een groot feest plegtig gevierd. Behalve deze weldaad is de Nyl nog daarenboven een zegen voor Egypte, door dien hij het heerlijkste drinkwater oplevert, dat veel beter dan al het water van bronnen en fonteinen is; terwijl zijn buitengewone rijkdom aan vele soorten van visch een derde weldaad voor den bewoner is. Zeker heeft hij ook klippen, on-

oudiepten, maalstroomen en gevaarlijke plaatsen; doch men hoort zelden van ongelukken op denzelven. Bij de overstrooming is de vaart het beste; alsdan worden zelfs eenige kanalen bevaarbaar, hetwelk de algemeene levendigheid vermeerdert.

NYLACKY, een der O. Ind. Banda eil. 148. 19. L. 4. 11. Z. B.

NYLAND, voorm. Rus. prov. in het gouv. Finland, 115,000 inw. bevattende, aan de golf van Finland, met vele kleine meren, en veel koren en hop. Men zie de kreitsen Helsingsfors en Borga, waarin het nu verdeeld is. 2. Zie Nieuwland.

NYLEN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, met 1380 inw.

NYMEGEN of *Nimwegen*, Nederl. kwart., prov. Gelderland, hetwelk in de 6 kantons Nymegen, Boxmeer, Druten, Ravenstein en Wichem en de opper-schoutambten van Nymegen en Maas en Waal, 49,000 inw. bevat; schoon de kantons Boxmeer en Druten alleen regterlijk tot dit kwartier behooren, en waarschijnelijk, daar zij sedert 1815 politiek tot N. Braband behooren, van hetzelve zullen afgenomen worden. 2. Nederl. stad, eene vesting des rijks van den tweeden rang, aan het zoogenoemd Bruggenhoofd, de uiterste punt van eene kleine bergketen, die uit Kleefsland komt, en den Hunnerberg, bij verbastering Hoenderberg, wordt genoemd, zoo dat sommige straten geheel schuins liggen. De stad, op zeven heuvels gebouwd, is zeer oud, en onderscheidene beelden, penningen, lijkbussen, potten, enz., die hier gevonden zijn, en waarvan onder anderen op het raadhuis eenige steenen en scherven met opschriften bewaard worden, bewijzen dat de Romeinen hier reeds vroeg geweest zijn. Waarschijnlijk werd zij door de Batavieren gesticht. Zij heeft 5 poorten, waarvan er echter maar vier gebruikt worden; 2 groote en twee kleine aan de water zijde, waar zij door eene gierbrug met de Over-Betuwe gemeenschap heeft. Het *Valkenhof*, weleer het verblijf der Duitsche keizers, is in 1797 gesloopt; van hetzelve is nog eene kapel en ruïnen met opschriften overig; terwijl het andere in eene aangename wandeling veranderd is, en het *Kelfkens bosch* (bij verbastering Kalverbosch genoemd), eene andere wandeling oplevert. Op den stadsmuur is het door ALVA gestichte *Belvedère*, en onder de pleinen muut de groote korenmarkt uit. Onder de gebouwen behooren: de groote of St. Stevenskerk, met een' na het beleg van 1591 vernieuwden toren, die een fraai klokkenspel heeft, met een vertrekje, *de Blok*, waarin de oude stads privilegiën bewaard worden; eene graftombe van KATHARINA VAN BOURBON, gemalin van ADOLF, hertog van Gelder, en het graf van MAARTEN SCHENK VAN NYDEGGEN. Verder is hier eene walsche, luthersche, doopsgezinden, 4 roomsche kerken en eene synagoge; het raadhuis, met het afbeeldsel van Karel den Grooten, en nog 7 andere keizers in den gevel, benevens een kunstig uurwerk, dat derscheidene wijzers op de onderscheidene vertrekken brengt. Op de voorzaal, op de gaanderij en in de zalen, de afbeeldsels der gezanten, die den vredehandel in 1678 alhier sloten. Ook vindt men hier een zwaard, waarmede men wil dat de graaf VAN EGMOND zoude onthoofd zijn, benevens de schilderij van het bekende Nymeegsche raadsel. Verder naast het stadhuis, de kwartiers kamer van financiën en de voormalige vergaderplaats der gedeputeerte staten; eene latijnsche school, de hoofdwacht met de stads-waag; het burger gasthuis, het protestantsche, voorheen roomsche, en burgerweeshuis; het krankzinnigenhuis, enz.; en in de stad, 12,950 inw., die van den transito-handel, de overgeblevene brouwerijen (die sedert een paar jaar weder toenemen), eenige oliemolens, leertouwerijen, zeepsiederijen, zoutkeeten, enz., en den handel in het klein, met den omtrek, bestaan; schoon de stad voorheen, door de menigvuldige mol- en bierbrouwerijen, en de beurtelingsche vergadering der staten, meer bloeide. Onder de menigvuldige hier geboren voorname mannen noemen wij: VAN SANTBEEK, de KRANEVELDS, VAN GENT, PAULUS en GERARD VAN NIMWEGEN, VAN BRONKHORST, VAN RYSWYK, G. BUYS, OUWENS, VAN TRICHT, SEL, VAN BERCHEN, keizer HENDRIK en CLAUDIUS CIVILIS. Onder de stad behooren de buurten of liever dorpen: Heesch, Neerbosch en Hatert, te zamen met 1920 zielen. 23. 20. L. 51. 51. N. B.

NYMEN, Zweed. klip bij het eil. Aland.

NY MEZELI, Rus. D., gouv. Orenburg.

NYMINDE, Deen. riv. in Jutland.

NYMO, Zweed. D., Christiaanstadt-län.

NY PERSHYTTAN, Zweed. dorp, Oerebro-län.

NYMPHA (KAAP), Turk. kaap aan de Z. kust van Monte Santo, het Oude *Athos*. 42. 10. L. 40. 3. N. 3.

NYMPHE ALAC, Austr. eil. bij Nieuw Gu-

Guinea, door BOUGAINVILLE ontdekt.

NYMPHENBURG, Beij. lustslot, Isarkreits; 1 mijl van Munchen, gewoonlijk de zomer-residentie des konings, en in het dorp eene porseleinfabrijk.

NYMPHSFIELD, Eng. D., gr. Gloucester.

NYNE, Eng. riv., gr. Northampton.

NYNIAI, Rus. D., gouv. Tschernigow.

NYNT, 3 bij elkander liggende Hong. dorpen, kom. Raab, met wijnbouw.

NYONS, NEUS of *Neuws*, Zwits. stadje, kanton Waadt, op eenen heuvel, aan het meer van Geneve, met eene haven, latijnsche school, 2150 inw., fabr. en transito-handel. 2. Zie Nions.

NYROD, Rus. vlek, gouv. Perm.

NYSATRA, Zweed. dorp, Upsala-län.

NYSLOT, Rus. kreits, gouv. Finland, op 108½ V. M. 31,100 inw. bevattende; zeer berg- en boschachtig, doch met weinig landbouw en veeteelt. 2. O. of *Sawolinna*, stadje in voorn. kreits, met slechts 100 inw. 46. 48. L. 61. 54. N. B.

NYSTADT of *Niestädt*, Rus. stadje, gouv. Finland, kreits Abo, met 700 inw. Vrede van 1721.

NYSTED, NYESTADT, Deen. zeestadje, eil. Laaland, met 700 inw., visscherij en graanhandel. 29. 23. L. 54. 50. N. B.

NYSUND, Zweed. dorp, Oerebro-län.

NYSUNDA, Zweed. D., Karlstadt-län.

NYULAS, GOIS, Hong. dorp, kom. Wieselburg, aan 't Neusiedler meer.

NYVEN, zie Oost kaap.

NYZNA, zie Jablonka.

NZANGA en NZOLO, 2 Afr. landschappen van Neder Guinéa, in het binnenland, slechts bij naam bekend.

O, of *St. Martin d'O*, Fr. vlek, dep. Orne, arr. Argenton, met 1000 inw.

OACCO, weinig bekend Afr. distr. in de binnenlanden van Benguela, en aan het oppergedeelte der riv. Coanza.

OACHAR, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

OACHATE, haven aan de Z. punt van het Sociëteits eil. Uliëtea. 226. 22. L. en 16. 55. Z. B.

OADBY, Eng. dorp, gr. Leycester.

OADENAS, Zweed. vlek, Elfborgs-län.

OAHOO, zie Wahoo.

OAHOONA, een der Ingraham eil., voorheen ook wel Washington en Massachusetts genaamd.

OAIPIEHA, zie Otaheiti.

OAITIPEHA of *O Aitepeha baai*, baai aan het Z. van 't Austr. eil. Otaheiti. 228. 32. L. en 17. 46. Z. B.

OAK, riv. in het N. W. gebied der N. Amer. Rep., valt in den Mississippi.

OAKA of *Oakamundal*, O. Ind. distr., prov. Guzeratte, aan de Z. zijde van de golf van Cutch, en door de moeras *Run* van het overige land gescheiden. De weinige vaste inw. weiden vele kameelen; terwijl ook velen zich op zeerooverij toeleggen. Zij worden door onderscheidene onafhankelijke opperhoofden geregeerd. 2. De hoofdstad van voorn. distr. 87. 22. L. en 22. 14. N. B.

OAK COVE, kleine golf aan de W. kust van N. Amer., in de golf van Nieuw Georgië, waar COOK's scheepsvolk eenige eikenboomen zag.

OAK CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die eenige mijlen boven Augusta, gr. Kentucky, in de Ohio valt.

OAK CRECHANT, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Gennessee.

OAKFORD, Eng. dorp, gr. Devon.

OAKFUSKEE, zie Tallapoosa.

OAK GROVE, N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Lunenburg.

OAK HALL, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Greenville.

OAKHAM, of *Okeham*, Eng. vlek, gr. Rutland, in de schoone vallei Catmore, met 1060 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1050 inw.

OAKHAMPSTON HEAD, Schot. kaap, gr. Caithness. 58. 15. N. B.

OAKHAMPTON, Eng. vlek, gr. Devon, met 1440 inw. en sergiefabr.

OAKHILL, 4 N. Amer. dorpen, prov. Nieuw York, gr. Green; prov. Virginië, gr. Faquier; prov. Z. Carolina, gr. Laurenz, en prov. Virginië, gr. Mecklenburg.

OAKINGHAM of *Wokingham*, Eng. stadje, gr. Berk, met 450 inw.

OAK ISLAND, klein N. Amer. eil. aan de kust van N. Carolina, aan het einde van kaap Fear. 299. 26. L. 33. 52. N. B.

OAKLAND, N. Amer. gr. in het gebied Michigan, door de groote en kleine Belle riv. bespoeld; met de hoofdplaats Pontiao.

OAKLEY (GROOT), Eng. dorp, gr. Essex, met 860 inw.

OAKMULGEE, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië, die met de Occonee, de Altamaha vormt.

OAKO, zie Oacco.

OAK'S CREEK, riv. der N. Amer. Rep.,

Rep., prov. Nieuw York, gr. Otsego, valt in de Susquehannah.

OALALDA of *Oualaldi*, W. Afr. stad, in het land der Foulahs, aan den Z. oever van den Senegal.

OAMI, Jap. vlek, eil. Niphon.

OANDA, W. Afr. dorp aan den Senegal; 23 mijlen Z. O. van Goumel.

OANNO of *Doolhof*, groep Austr. eil., tot de Gevaarlijke eil. behoorende, door TASMAN ontdekt. 171. 15. L. 15.38.Z.B.

OAR, zie Avar.

OARDIM, N. Afr. riv. in Marocco, met zout en ondrinkbaar water.

OARII, Afr. landschap, in het rijk Angola, wel van water voorzien, vruchtbaar en met Christen inw. De hoofdstad is Mapungo.

OASEN, zijn vruchtbare plaatsen in de woestijnen, bijzonder in Afrika.

OATARA, een der kleine Austr. Sociëteits eil., Z. O. van Uliëtea.

OATHLAW, Schot. dorp, gr. Forfar.

OATOOAH of *Oyalava*, een der Austr. Boumans eil.

OAXACA, N. Amer. prov. of intend. in Mexico, tusschen de Zuidzee, de prov. Puëbla, het intend. Vera-Cruz, en het kon. Guatimala, met 535,000 inw. Het brengt koren, kakao, zijde, cochenille, indigo en kristal voort. 2. O. of *Guaxaca*, voorheen *Antequerra*, stad in deze prov., met 24,000 inw., in een lang, doch vruchtbaar dal. 17. 30. N. B.

OB, zie Oby.

OBA, O. Perz. distr. in Khorassan, ten Z. van Herat, met een dorp, door schoone gebouwen verfraaid. Hier wordt een marmerachtige steen tot het bouwen van huizen gevonden.

OBAIX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 780 inw.

OBAMENE, haven aan de O. kust van eil. Otaha.

OBAMMA, Jap. vlek, eil. Ximo, bij den vulkaan Unsen, met gezondheids- en zwavelbronnen.

OBAN, Schot. dorp, gr. Argyle, met 1000 inw. en eene voortreffelijke haven, waar al de haringbuizen van de Westkust te zamen komen.

OBANOS, Spaan. vlek, prov. Navarre.

OBBACH, Beij. dorp, Ned. Mainkreits.

OBDAM, Nederl. dorp in N. Holland, kwartier Hoorn, niet ver van Alkmaar.

OBDOR, zie Oby.

O-BECSE, Hong. dorp, kom. Bacs.

OBEDACH, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Judenburg, met 700 inw.

OBED'S RIVIER, riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, die in de Cumberland valt.

OBEJA, Spaan. riv., valt in de Aragon.

OBEIDIA, Aziat. dorp in Diarbekir.

OBENHEIM, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

OBER of *Obra*, Pruis. riv., prov. Silezië, die uit het Schlawer meer ontspringt, en bij Tschicherzig in den Oder valt. 2. Pruis. dorp, regdst. Posen, aan de Obra, met 500 inw.

OBERACHERN, Bad. D., Murgkreits.

OBERBRANNA, Boh. D., kreits Biczow.

OBERBRUNN, Fr. stad, dep. Ned. Rijn.

OBERBURG, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilli, met 560 inw.

OBERCEREKWE, Boh. vlek, kr. Tabor.

OBERDORF, Beij. dorp, Opper Donaukreits. 2. Beij. landger., Op. Donaukreits, op $3\frac{3}{4}$ V. M., 7,800 inw. bevattende, met veel bergen en bosschen, en goede veeteelt. 3. Vlek in voorn. landger., met 900 inw.

OBERGESTELEN, Zwits. dorp, kanton Wallis.

OBERGUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, aan het Zyldiep, met Wensum eene aanzienlijke en neringrijke gemeente uitmakende.

OBERGÜNZBURG, Beij. landger., Op. Donaukreits, op 5 V. M., 8,920 inw. bevattende, met vele bergen en bosschen, en door de Gunz en Mindel bespoeld. 2. Vlek in voorn. landger., met 1430 inw., kousen- en linnenfabr.

OBERHAUSENBERG, Fr. dorp, dep. Neder Rijn.

OBERINNTHAL of *het dal van den Boven Inn*, Oostenr. kreits in het gr. Tyrol, ten Z. van Beijeren, op ruim 109 V. M., 96,000 inw. bevattende, door de Rhetische Alpen doorsneden, die hier hunne hoogste toppen hebben. Ten Z. is de hooge Ortelspits en verder de Algauer Alpen, met den 9000 voet hoogen Hochvogel. De riv. zijn: de Inn, de Oetz en vele kleinere; terwijl hier de Etsch ontspringt. De lucht is ruw, en slechts hier en daar groeit koren; terwijl de aardappelen bijna het eenigste voedsel zijn; maar de veeteelt is er zeer aanzienlijk, en kaas en boter zijn de voorn. voortbr. De vrij aanzienlijke bosschen hebben veel wild, en leveren, door houthakken en kolenbranden, aan sommigen een goed bestaan op. De hoofdplaats is Imbst.

OBERKAUNITZ of *Horni-Kaunice*, Morav. vlek, kreits Znaïm.

OBERKIRCH, Bad. stadje, Kinzigkreits, met 1450 inw.

OBERKOTZAU, Beij. vlek, Op. Donaukreits, met 800 inw.

OBERKRALOWITZ, Boh. vlek, kreits Czaslau, aan de Sazawka.

OBER KRANICHFELD, zie Cranichfeld.

OBERLAND, Zwits. landstreek in het kanton Bern, in twee beteekenissen genomen wordende. In den uitgebreiden zin verstaat men daar door het geheele Zuidelijke gedeelte des kantons, dat bij Thun zeer smal begint, maar zich naar Freyburg, Waadt, Lucern en Unterwalden sterk uitbreidt, vele hooge bergen heeft, en uit vier groote dalen, met verscheidene takken, bestaat, en hier met wijnbergen, vruchtbare korenlanden en dorpen, bezet is. In eenen meer bepaalden zin is het die heerlijke streek in het gebergte, welke alle andere van dien aard in wonderen der natuur overtreft, alwaar het nimmer smeltend ijs tot in de vlakte afvalt; het water in groote menigte donderende van de rotsen aftroomt, en de bergen, die tot boven de wolken reiken, met altijddurend ijs en sneeuw bedekt zijn; terwijl de eenvoudigheid van zeden en overoude taal den reiziger, als in de tijden der vaderen, terugvoeren. Het bestaat uit twee dalen; het O. of *Haslithal*, door de Aar, en het W. (in het *Grindelwald* en *Lauterbrunnen* onderscheiden), door de Lutschina bespoeld. De voorn. bergen zijn: de Finsteraarhorn, de Jungfrauhorn en de Schreckhorn; terwijl er tevens groote ijsvelden, en eenen weg over den Grindel, benevens eene menigte zeldzame gewassen gevonden worden. De luchtsgesteldheid is er zacht; ofschoon het eerst laat warm wordt, en de hooge bergen niet veel zonnestralen doorlaten. Er groeit echter zeer goed gras, koren, boomvruchten en hout. Men heeft er ook goed rundvee. Op 10 à 12 V. M. waren hier 16 à 18,000 eenvoudige menschen, die bijna alleen van de veeteelt en een weinig landbouw bestaan. 2. Zwits. lands. in het kanton Graauwbunderland, zijnde het dal langs den Rijn, van Chur tot aan het kanton Uri.

OBERLAUZEN, Rus. D., gouv. Koerland.

OBERNARG, Wurt. riv., valt in 't meer van Constanz.

OBERNAU, Beij. D., Ned. Mainkreits.

OBERNAULA, kleine riv. in Hessen, gr. Ziegenhain.

OBERNBERG, Oostenr. D., land Boven de Ens, Innviertel, met 1550 inw.

OBERNBREIT, Beij. D., Rezatkreits.

OBERNBURG, Beij. stadje, Ned. Mainkreits, aan de Main, met 1400 inw.

OBERNDORF, Wurt. stadje, Schwarzwaldkreits, met 1275 inw. en eene koninklijke geweerfabrijk. 2. Han. vlek, hert. Bremen, met 1850 inw. 3. Oostenr. vlek, land onder de Ens. 4. Beij. vlek, Op. Donaukreits, aan de Kamlach, met 620 inw. 5. Oostenr. dorp, hert. Stiermarken, met eene steenkolenmijn. 6. Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 600 inw. 7. Dorp in Schwarzburg- Sondershausen, met het lustslot Augustenburg en eene porseleinfabrijk. 8. Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

OBERNITZ, dorp in Saksen-Coburg.

OBERNKIRCHEN, Keur-Hes. dorp, ambt Schauenburg, met 1550 inw.

OBERNSOË, Noorw. eil. op de kust van het stift Bergen.

OBERPAKLEN, Rus. D., gouv. Lyfland.

OBERRODE, gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg, met 1070 inw.

OBER SCHIUL, Turk. distr. in Walachië, door de Karpathen bezet, met 2 steden, 5 vlekken en 270 dorpen.

OBERSTBACH, Fr. kerkdorp, dep. Neder Rijn, arr. Weissenburg; 1400 inw.

OBERSTDORF, Beij. vlek, Op. Donaukreits, met 1800 inw.

OBERSTEIN, Oldenb. ambt., vorst. Birkenfeld, met 1090 inw. 2. Vlek in voorn. ambt, met een kasteel en 2 kerken.

OBESENIO, Hong. D., kom. Toronthal.

OBIDOS, Port. zeestad, prov. Estremadura, met 3000 inw.

OBIER, 7030 voet hooge berg der Carnische Alpen in Oostenrijk.

OBIGIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 510 inw.

OBIGT, Nederl. dorp, prov. Limburg, nabij Maseijk.

OBING, Beij. dorp, Isarkreits.

OBINSK, zie Obwa.

OBIAN, riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, die op 287. 38. L. 35. 48. N. B. in den Mississippi valt. 2. *Kleine* O., Riv. als boven, in de prov. Kentucky, valt mede in den Mississippi.

OBISFELD, zie Oebisfelde.

OBISTOSHNEY, Rus. stad en riv., gouv. Taurië.

OBJAT, Fr. dorp, dep. Corrèze.

OBJERORA, Rus. D., gouv. Kostroma.

OBLINGHEIM, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

OBOJAN, Rus. kreits, gouv. Kursk, heuvelachtig, met veel bosch, doch ook veel korenland, en door de Psol en 54 kleine riv. bespoeld. 2. Rus. hoofdstad van voorn. kreits, aan den mond der Obojanka, met 5 houten kerken en 5,500 inw., die veel handel drijven.

OBOLLAH, Turk. kanaal, prov. Basra.

OBOLZY, Rus. stadje, gouv. Mohilew.

OBONA, Spaan. dorp, prov. Asturië.

OBORKA, Rus. stadje, gouv. Minsk.

OBORNIK, Pruis. kreits, regdst. Posen, heeft op $22\frac{1}{2}$ V. M., 29,225 inw.; wordt door de Warthe bespoeld, heeft weinig ber-

bergen, veel bosch en moerassen, doch eenen vrij vruchtbaren grond, landbouw en veeteelt. 2. Hoofdplaats van den kreits, aan de Warthe, met 800 inw.

OBOXINTA, Jap. stad, eil. Niphon.

OBOURG, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 650 inw.

OBRA, Pruis. riv., prov. Posen, die bij Schwerin in de Warthe valt.

OBRACH, Turk. stad, prov. Neder Bosnië, bij de Drin.

OBRAWA, zie Bobrawa.

OBRIGHEIM, Bad. dorp, Neckarkreits, met 1030 inw.

OBRISTENFELD of *Oberstenfeld*, Wurt. vlek, Neckarkreits, met 1300 inw. en een instituut voor adelijke jongelingen.

OBRIZBERG, Oostenr. dorp, kreits boven het Weener Woud, met eene steenkolen- en aluinmijn.

OBROAZZO, Dalm. vlek, kreits Zara.

OBROSZTYN, Galic.D., kreitsLemberg.

OBROVAZ, Dalm. dorp, kreits Zara.

OBROWA (OPPER EN NEDER), twee Morav. vlekken, kreits Iglau, aan de Bobruwka, met topazen groeven.

OBSCAJA, zie golf der Oby.

OBSCHA, Rus. riv., gouv. Smolensko.

OBSCURO, Z. Amer. riv. in Veraguay, die W. waarts in de Stille Zuidzee valt.

OBSERVATION EIL., klein Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria. 2. Eil. in de Casines baai, aan de O. kust van 't Chin. gouv. Kirin.

OBSERVATORY INLET, kleine arm der zee, aan de W. kust van N. Amer., welke parallel loopt met het kanaal van Portland. VANCOUVER gaf denzelven dien naam. Volgens de nieuwste berigten zou hier eene aanzienlijke riv. in uitloopen. 247. 51. L. 54. 58. N. B.

OBSERVATORY EILAND of *Padevoua*, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. O. kust van Nieuw Caledonië. 183. 27. L. 20. 18. Z. B. 2. Klein Z. Amer. eil. in de straat van Magellaan, aan den ingang van baai Bougainville.

OBSERVATORY POINT, kaap aan de N. kust van het Austr. eil. Rotterdam. 202. 41. L. 21. 8. Z. B.

OBSFELD, zie Oebisfelde.

OBTA, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

OBUCHOW, Rus. dorp, gouv. Kiew.

O-BUDA, zie Altofen.

OBUKHOWA, Rus.dorp, gouv.Orenburg.

OBWA of *Obwinsk*, Rus. riv., gouv. Perm, valt in de Kama.

OBWALDEN, een der 2 hoofddeelen van het Zwits. kanton Unterwalden.

OBY, Rus. Aziat. riv., eene der grootste riv. van de oude wereld, welke uit de vereeniging der Katunja en Bija, ontstaat, die beide op 52. B. en 10. 7. L. op het Altaï gebergte ontspringen, 640 m. ver door geheel Siberië loopt, en aan haren mond, op 75. N.B. en 91. L., de groote golf van Oby vormt. De rivieren, die zij ontvangt, zijn: de Lialsa, de Utscha, Elima, Tom, Tschulym, de Ket Wach en de groote Irtisch. 2. Een der eigenlijke Molukken, een groot eiland, tusschen 144. 48. en 145. 46. L. en 1. 30. en 1. 45. Z. B., 13 mijlen lang en 2½ breed, hoog, met vele bergen en bosschen, doch zeer vruchtbaar. De inw. zijn Maleijers, welker opperhoofden onder den sultan van Batschian staan. De Nederlanders hebben aan de Westzijde een klein fort, den *Bril* genaamd, dat echter vervallen is. 3. *Klein* O., eil., ten N. W. van het vorige. 4. *Golf van den* O., uitwatering van de riv. de Oby, ten O. van de Karische zee, tusschen kaap Olenoi en Severo Voschtotschnoi.

OBYSCHE TARTAREN, stam der Tartaren in het Rus. gouv. Tomsk, aan de Oby wonende, gedeeltelijk zwervende, en gedeeltelijk christenen, met weinig veeteelt.

OBYDZA, Galic. dorp, kreits Sandec.

OCA, Spaan. gebergte, prov. Burgos, waarop eene riv. van dien naam ontspringt, die bij Puente de Ra in de Ebro valt.

OCANA, Spaan. partido en vlek, prov. Toledo, met 4 kerken, 9 kloosters, 4900 inw. en zeepziederijen. 14. 10. L. 39. 57. N. B. 2. O. of *Santa Anna*, stad in Nieuw Granada, in Z. Amer., prov. Santa Martha, aan de Rio de Oro, met kopermijnen. 304. 20. L. 7. 50. N.B.

OCASSIE, N. Amer. meer, prov. Louisiana.

OCASTA, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de golf van Mexico.

OCATAHOOLA, N. Amer. riv., prov. Louisiana. 2. N. Amer. dorp, prov. Louisiana; 2300 inw.; W. van Concordia.

OCAY, kleine Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, valt in de Uruguay.

OCCA, zie Oka.

OCCACHAPPO, N. Amer. riv., gebied Alabama, valt in de Muscle Shoals.

OCCACOKE, N. Amer. eil. bij de kust van N. Carolina; 3 mijlen lang, en 1 à ½ breed. 301. 34. L. 36. N. B.

OCCASIONAL HARBOUR, N. Amer. baai, aan de O. kust van Labrador.

OCCIMIANO, Sard. vlek, hert. Montferrat, met 1650 inw.

OCCOA, riv. op het W. Ind. eil. His-

Hispaniola, die in de zee loopt, en een weinig ten W. van Point Salinas, eene baai van dien naam vormt. 2. Baai aan het O. einde van het W. Ind. eil. Cuba.

OCOCHE, Fr. dorp, dep. Somme.

OCCOHANNOK, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Accomak.

OCCOHAPPY of *Bear Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, valt in de Tennessee, op 289. 41. L. 34. 45. N. B.

OCCONEACHEA EIL., 3 kleine eil. in Virginië, aan de riv. Roanoke. 299. 1. L. 36. 35. N. B.

OCCONEE MOUNTAINS, bergen der N. Amer. Rep., in het N. O. gedeelte der prov. Georgië. 294. 6. L. 34. 50. N. B. Van dezelve stroomt de riv. van dien naam, die in de Oakmulge valt, en met deze de Altamaha vormt.

OCCOQUAN, N. Amer. riv., prov. Virginië, die in de Potowmack valt. 301. 28. L. 39. 39. N. B.

OCEAAN, is een naam, dien men aan de zeeën geeft, doch alleen aan die wateren voegt, die het vaste land van den aardbol, even als eilanden, omringen, en van de eene pool tot de andere zich uitstrekken. In dezen zin is er dus maar een oceaan, welken men echter, ten opzigte van de landen, die aan denzelven gelegen zijn, in twee deelen, den Atlantischen Oceaan en de Groote Stille Zuidzee verdeelt.

OCEANSKERY, Schot. eil. der Hitlands.

OCEJA, Spaan. vlek prov. Leon.

OCERO, Spaan. vlek, prov. Murcia.

OSESACA, tak van de Taag in Spanje.

OCESECA, Spaan. riv., valt in de Ebro.

OCHAGAVIA, Spaan. grensvesting tegen Frankrijk, prov. Navarre.

OCHAMPS, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 600 inw.

OCHANSK, Rus. stadje, gouv. Perm.

OCHELHERMSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1000 inw.

OCHIL HILLS, keten hooge Schot. bergen, die in het gr. Perth beginnen, en zich Ooostwaarts tot het gr. Fife uitstrekken. Hunne grootste hoogte is 2420 voeten. Zij hebben goede weiden voor schapen. Ook vond men in 1715 eene zilvermijn in dezelve, die echter uitgeput is.

OCHILTREE, Schot. dorp, gr. Ayr.

OCHIOBELLO, Lomb. Ven. dorp, prov. Polesina, met 3020 inw.

OCHNIA, Pool. riv., waiw. Masovië.

OCHOA, Z. Amer. riv. in Honduras, valt in den Atl. Oceaan.

OCHO RIOS, baai aan de N. kust van het eil. Jamaïca. 18. 26. N. B.

OCHOTA, Rus. riv., gouv. Irkutsk, valt in de zee van Ochotzkoi.

OCHOTNICA, Galic. D., kreits Sandec.

OCHOTSK, gedeelte der Stille Zuidzee, tusschen de O. kust van Siberië, het groote eil. Tschoka, het eil. Jedso, de Kurilische eil., en het schiereil. Kamschatka gelegen. Het bovenste gedeelte tusschen Siberië en Kamschatka, wordt de zee van Penshini (met de golven Penschinskaja, Girshinskaja en de baai Jamskaja) genoemd. Verder heeft men hier de golf van Taunska en de Geduldsbaai op Ternentu. Behalve aan de kust, zijn er weinige eil. 2. Rus. kreits, gouv. Irkutsk, die het O. gedeelte van Siberië, met het land der Tschuktschen (doch zonder Kamschatka) bevat, en tusschen de IJszee, de Behring straat, de zee van Kamschatka en Jakutsk, of tusschen 161. 6. en 207. 30. L. en 57. 55. en 71. 8. N. B. gelegen is. Het is een zeer woest en veelal onbewoonbaar land, dat vol gebergten, heuvels en vochtige dalen is. Het gebergte behoort tot het Jablonnoische, dat langs de IJszee, van Kamschatka af, het land doorloopt, en verscheidene takken verspreidt. De Z. tak wordt Jablonnoi Khrebet of het Appelgebergte genoemd. Tot op 63. is het met bosch bedekt, dat echter dan vermindert, en op 65. geheel ophoudt, wanneer het gebergte alleen uit rotsklompen, en de grond uit veen of moeras bestaat, hier en daar met mos bedekt. De IJszee maakt hier de golf van Tschaunskaja, tusschen de kapen Pestschanoi en Schalatzkoi. De zeeën van Kamschatka (met de golf van Anadyr) en Ochotsk, die de kusten bespoelen, zijn beter te bevaren dan de N. kust. In de IJszee vallen de riv. Kolyma, met de Korkodon, Omolom en Anui; de Tschauna en de Amgonian. In de Stille Zuidzee de Anadyr met de Khatirka, Apuka, Pakotcha, Penshina, Tilcha, Ischiga, Tauna en Okhota. Verder ontspringen hier de Judoma en Maja, die in de Lena vallen. Meren van belang zijn er niet. De luchtsgesteldheid is zeer ruw en guur. In den geheelen kreits wordt geen landbouw gedreven, en behalve rendieren en honden, geene huisdieren gehouden; alleen de Jakuten hebben eenig horenvee. Behalve zalm, haring, steur, enz. zijn er ook zeehonden en walvisschen. De jagt is er van veel belang, en levert sabels, vossen, beeren, marters en andere pelsdieren, elanden, rendieren, gevogelte (vooral trekvogels), en in de bosschen

schen arenden, enz. Er is ook lorken en berken hout. Het rijk der delfstoffen levert: schoone jaspis, karniolen, zwavel, aluin, bergkristal, steenkolen, ijzererts, en zelfs zuiver koper en amber. De lucht is er op zich zelve niet gezond; scheurbuik, uitslag en de pokken rigten er soms de grootste verwoestingen aan. Met de onderscheidene zwervende stammen kan men het getal der inw. op 60,000 rekenen. 4. De hoofdpl. van den kreits, aan den mond der Okhota en Kuchtui, op eene landtong. De stad heeft eene oude vesting van palissaden, een admiraliteitsgebouw en scheepstimmerwerf, welker onderhoud der kroon jaarlijks 400,000 roebels kost; eene houten kerk, eenige magazijnen, en, volgens LANGSDORF, 2000 inw., meestal ambtenaren van staat of militairen. De handel wordt gedreven door kooplieden uit andere Siberische steden, en de beambten der Amer. Comp., die hier hunne schepen uitrusten; daarenboven heeft Ochotsk den handel met Kamschatka geheel in handen, welke kreitsen zij van levensmiddelen en krijgsbehoeften voorziet. De proeven om koren te bouwen, zijn mislukt. Niet ver van de stad is eene zoutgroef. 160. 53. L. en 59. 20. N. B.

OCHOTSK, GEBERGTE VAN STANNOWOI, Rus. Aziat. gebergte, dat met het Nertschinskische gebergte verbonden is, Noordwaarts naar de Lena en Irkutsk loopt, als ook gedeeltelijk Westelijk naar de golf van Ubinski, en in de zee van Ochotsk eindigt.

OCHRI, Turk. sandsch. in Europa, een gedeelte van het aloude Arnautsche bevattende, en tusschen Elbessan, Dukagin, Uskuh en het pachalik van den Kapudan Pascha, of tusschen 37. 40. en 39. 8. L. en 40. 48. en 41. 26. N. B. gelegen, door het Helleniscbe gebergte ten O. begrensd, met vele bosschen bedekt, en door het groote meer Ochri, waaruit de Drin ontspringt, bespoeld; terwijl de vruchtbare grond tarw, maïs, rijst, tabak, katoen, vlas, boomvruchten, wijn en fijne vruchten voortbrengt, groote kudden vee voedt, en er veel bijen, alsmede in de aarde, zilver en zwavel gevonden worden. Het land is echter zelden door Europeanen bezocht. De inw. zijn Arnauten en Bulgaren. 2. O. of *Ochrida*, hoofdstad, aan het meer Ochri (*Lychnidus*), de zetel van eenen griekschen aartsbisschop, met 2500 inw., die zwavel- en zilvermijnen hebben.

OCHSENBACH, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 620 inw.

OCHSENBERG, Wurt. stadje, Neckarkreits, met 450 inw.

OCHSENBURG, Oostenr. dorp, kreits Boven 't Weener Woud.

OCHSENFURT, Beij. landger., Neder Mainkreits, heeft op 2 V. M. 8,200 inw., wordt door de Main bespoeld, en heeft wijn, boomvruchten, goede veeteelt en steengroeven. 2. Stadje in voorn. landgerigt, met 1920 inw., wijnbouw, korenhandel en een postkantoor.

OCHSENHAUSEN, Wurt. heerl. en vlek, aan de Rottum, met 1300 inw.

OCHSENKOPF, 3621 voet hooge top van het Fichtelgebergte, in den Beij. Opper Mainkreits.

OCHSENPFUHL, Han. meer, vorst. Grubenhagen, bij de stad Herzberg.

OCHSENSTEIN, 2618 voet hooge kruin van het Eulengebergte, in het Pruis. regdst. Breslau.

OCHSENSTOCK, Zwits. berg, kanton Unterwalden.

OCHSENWERDER (GEBIED VAN BILLEN), distr. aan de stad Hamburg behoorende, uit broekland en eil. bestaande, en de zoogenoemde Billenwerder, Ochsenwerder, Moorwerder, Rugenberger, benevens 6000 inw. bevattende. 2. Eil. in de Elbe, in voorn. distr., zeer vruchtbaar en met 1900 inw.

OCHTA, Rus. riv. en vlek, gouv. St. Petersburg, aan de Newa, eene voorstad van St. Petersburg, met eenen kruidmolen en eene kanonboorderij.

OCHTEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, met 600 inw.

OCHTENDUNG, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 700 inw.

OCHTEVILLE, Fr. dorp, dep. Kanaal, arr. Valogne, met 1020 inw.

OCHTINA, Hong. dorp, kom. Gömör, met 700 inw. en ijzermijnen.

OCHTRUP of *Ochtorp*, Pruis. stadje, regdst. Munster, aan de Vechta; 900 inw.

OCHTUN, riv. in het hert. Holstein-Oldenburg, die in Hoya ontspringt, de kleine Delme ontvangt, en bij het Ochtunerzand in de Weser valt.

OCIMIANO, zie Occimiano.

OCINON, Spaan. riv., prov. Burgos.

OCKBROOK, Eng. dorp, gr. Derby.

OCKE, Eng. riv., die bij Abingdon, gr. Berk, in de Theems valt. 2. Eng. riv., gr. Devon, die beneden Hatherleigh in de Trowbridge valt.

OCKENDEN (NOORD en ZUID), twee naburige Eng. dorpen in Essex; 860 inw.

OCKENHEIM, Hes. dorp in Rijn-Hessen.

OCKER, riv. in het hert. Brunsw., die bij

bij denBruchberg, op denHarz, ontspringt, en in het Han. vorst. Luneuburg, tusschen Giffhorn en Zell, in de Aller valt. 2. Brunsw. fabrijkstad, kreits Harzburg, met 900 inw., waarvan het W. gedeelte, met 430 inw., gemeenschappelijk tot Hanover en Brunsw. behoort. Hieronder behoort eene koperhut, met 2 looden 8 koperovens. In het O. deel vindt men koper-, zaag-, en trasmolens.

OCKERSHAUSEN, dorp in Opper-Hessen, met 530 inw.

OCKHAM, Eng. dorp, gr. Surry; 500 inw.

OCKHOLM, Deen. dorp, hert. Sleeswijk.

OCKLEY, Eng. dorp, gr. Surry.

OCKSTADT, dorp in Opper Hessen, met 750 inw.

OCLARSEER, O. Ind. stad, prov. Guzeratte. 90. 56. L. 21. 37. N. B.

OCLONIA, kaap aan de N. O. kust van het eil. Negropont. 42. 2. L. 38. 28. N. B.

OCONA, Z. Amer. haven en riv. van Peru, prov. Arequipa. 16. Z. B.

OCOPA, collegie in Peru, prov. Xauxa, van waar zendelingen ter bekeering der heidenen worden uitgezonden. 302. 44. L. 12. 2. Z. B.

OCOZINGO, N. Amer. stad van Guatimala, prov. Chiapa.

OCQUIER, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 670 inw.

OCRECOCK INLET, bevaarbaar N. Amer. kanaal, aan de kust van N. Carolina, tusschen Albemarle en Pamlico Sound. 34. 55. N. B.

OCRIDA, zie Ochri, No. 2.

OCSABAMBA, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Chumbivilcas, valt in de Apurimac.

OCTARARO, kreek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, die de gr. Lancaster en Chester van elkander scheidt, en in de Susquehannah valt. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster.

OCTEVILLE, zie Ochteville.

OCTO, N. Afr. eil. bij kaap Vada, in Tunis.

OCTON, Fr. dorp, dep. Hérault.

OCTOYAS, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Tucuman, valt in de Vermeïo.

OCUMARA, Z. Amer. baai aan de kust van Venezuëla, met eene goede en veilige haven, die door eene batterij verdedigd wordt. Het dorp Ocumara ligt op een uur afstands der haven; 5 mijlen O. van Porto Cabello, en 9 mijlen Z. Z. O. van de stad Caraccas.

OCZAKOW (OTSCHAKOW), Rus. stad, gouv. Cherson, bij den mond van den Dnieper in de Zwarte zee, met eene kleine haven, quarantaine plaats, voormaals eene beroemde vesting, met 5000, thans maar met 1000 inw. 49. 5. L. 46. 37. N. B. 2. *Woestijn van* O., dorre landstreek in voorn. gouv., 410 V. M. groot.

OCZYWIELKIE, Galicisch vlek, kreits Przemysl.

ODA, Rus. riv., gouv. Tula. 2. Jap. vlek, eil. Niphon.

ODALENGO GRANDO en PICCOLO, twee Sard. vlekken in Piëmont; het eerste met 1250 en het laatste met 1850 inw.

ODANGLE, Zweed. eil., bij Calmar.

ODAPLOS, Zweed. D., Malmohus-län.

ODD, groot Deen. schiereil. op het N. W. gedeelte van het eil. Zeeland, waarvan de inw. in kleeding en zeden, van die van het O. gedeelte des eil., verschillen.

ODDEN, Noorw. eil., stift Drontheim.

ODDENA, zie St. George d'Elmina.

ODDEROË, zie Christiaansand.

ODDERHALLEN, zie Oderhellen.

ODDERNESS, Noorw. dorp, stift Christiaansand.

ODDERHAUSEN, Waldeksch dorp, ambt Eder.

ODDINGTON, Eng. dorp, gr. Gloucester.

ODDRODE, Eng. dorp, gr. Chester, met 1000 inw.

ODDS, Deen. dorp, eil. Zeeland.

ODE, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon.

ODEBORG, Zweed. dorp, Elfborgs-län.

ODEGA, Port. riv., valt in de Guadiana.

ODEIGNE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 600 inw.

ODELLO, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

ODELSK, Rus. stad, prov. Bialystok.

ODEMAS, Fr. dorp, dep. Rhone.

ODEMIRA, Port. stad, prov. Alentejo.

ODEMPAH, Rus. dorp, gouv. Lyfland.

ODENBACH, Beij. dorp, Rijnkreits.

ODENHEIM, Bad. vlek, Murg- en Pfinzkreits, met 1450 inw. en zoutgroeven.

ODENKIRCHEN, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, met 1000 inw., vele fabr. en papiermolens.

ODENRODE (ST.), zie Oedenrode.

ODENSEE, meer en kanaal op het Deen. eil. Funen. 2. Ambt op genoemd eil., het W. en N. deel van Funen bevattende, en door het Kattegat, de Groote en Kleine Belt en Svensberg bepaald, terwijl het op 32½ V. M., 68,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van het eil., van voorn. ambt, en van het stift Funen, de zetel van den gouverneur en den bisschop van Funen, aan de Odensee, met een koninklijk kasteel, een gouvernementshuis, eene aanzienlijke hoofdkerk, met de beenderen van den heiligen KANUT en verscheidene andere Deensche koningen; een adelijk vrouwenklooster, een hospitaal en ziekenhuis, een vaderlandsch genoot-

nootschap, stifts-bibliotheek, 6000 inw., handschoenfabrijken, looijerijen, fabr. van laken- en wollen stoffen, handel, scheepvaart en landbouw. De stad wordt voor de oudste in Denemarken gehouden. 28. 5. L. 55. 24. N. B.

ODENSJO, Zweed. D., Kronabergs-län.

ODENSVI, Zweed. dorp, Westeras-län.

ODENTHAL, Pruis. heerl., regdst. Keulen, met verscheidene D. en 3420 inw.

ODENVAL, Pruis. D., regdst. Aken.

ODENWALD, voorm. groot woud, van den Neckar tot aan de Main, en van de Bergstrasse tot aan den Tauber, in de gr. hert. Baden en Hessen. Het is eene voortzetting van het Schwarzwald. Deszelfs hoogste punt, de Katzenbuckel, verheft zich 1780 voet. In de bergachtige streken, aan de Bergstrasse, is het nog met eiken, dennen, berken en beuken bedekt, terwijl de vlakten bebouwd zijn. De voormalige en nu met den Neckarkreits vereënigde Odenwalder kreits, met 78,745 inw. en de hoofdstad Mosbach heette naar hetzelve.

ODER, riv. in Duitschland, welke bij Kozlau, boven Oderau, in Moravië ontspringt, bij Oderberg in Pruisen komt, Silezië doorstroomt, bij Ratibor bevaarbaar wordt, verder door Brandenburg en Pommeren vliet, en zich bij Garz in twee takken verdeelt, waarvan de Oostelijke den naam van de Groote Regelitz ontvangt, doch de Westelijke den naam van Oder behoudt; terwijl zij zich in het Damsche meer weder vereënigen, het groote en kleine Haff doorstroomen, en met drie monden, de Divenow, Swine en Peene in de Oostzee vallen. De oevers moeten door dijken voor overstroomingen beveiligd worden. De voorn. takken zijn: de Oppa, de Ohlau, de Bartsch, de Bober, de Neisse en de Warthe, met de Prosna, Obra en Netze.

ODERAU, Saks. stad, kreits Erzgebergte, ambt Augustusburg, aan de Holebeek, met 2570 inw., fabr. van linnen en wollen stoffen, benevens laken-, katoen- en aardewerkfabr.

ODERBERG, heerl. in Silezië, aan beide zijden van den Oder, welke hier aan de Pruissische en Oostenrijksche monarchie tot grenzen verstrekt. In het Pruis. gedeelte liggen 7 dorpen, en het regdst. Oppeln. Het Oostenr. gedeelte heeft 1500 inw., en ligt in den Morav. kr. Teschen. In dit gedeelte ligt ook het stadje van dien naam, aan den Oder en Osterbach, met 900 inw., linnenfabr. en zaagmolens. 2. Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met 1850 inw.

ODEREN, Fr. dorp, dep Boven Rijn.

ODERHELLEN, ODERHELLYEN, ODERHÄLLEN, Zevenbergsche Szeklerstoel, op ruim 46½ V. M., 40,000 inw. bevattende, met veel korenland, wijnbouw en hout, den besten tabak, ijzer, zout, enz. 2. Hoofdpl. van voorn. stoel, aan den Grooten Kokel, met 6,000 inw., een collegie, gymnasium, adelijk weeshuis, schrijnwerkers en looijerijen.

ODER KANAAL (NIEUW), kanaal in Pruisen, langs den Oder.

ODER LJUNGA, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

ODERNHEIM, Beij. stadje, Rijnkreits, met 850 inw. 2. Stadje in de prov. Rijn-Hessen, met 1300 inw.

ODERWITZ, Saks. D. in de Lausnitz.

ODERZO of *Uderzo*, Lomb. Ven. vlek, prov. Treviso, met 4600 inw.

ODESSA, Rus. stad, gouv. Cherson, kreits Tiraspol, de stapelplaats van den geheelen handel aan de Middell. zee. Zij ligt tegen eene hoogte, en aan eene bogt, welke de haven vormt, die 60,000 V. voeten groot is, en door dammen in drie deelen gedeeld wordt, welke met verscheidene rijen van batterijen bezet zijn, waarvan de Redoute, de kleine vesting genoemd wordt. De stad zelve is open, geheel regelmatig gebouwd, met regte, breede en meestal wel geplaveide straten, die des nachts verlicht worden. Ook zijn er eenige opene plaatsen, die met rijen boomen pronken; 7 kerken, eene synagoge, eene beurs, een bazar, 500 houten winkels of kramen, een Italiaansche schouwburg, 3 openbare koophuizen, 19 gasthuizen, 2 hospitalen, een weeshuis, 250 pakhuizen, eigene regtbank van koophandel, wisselbank voor uitlandsch geld, het lyceüm van *Richelieu*, met 2 voorname scholen voor de regtsgeleerdheid en landhuishoudkunde; 4 lagere scholen, eene meisjes-school, eene school voor de zeevaart en koophandel, en 35,520 inw., die 7 smederijen, 30 fabrijken van laken, zijde, poeder, pommade en zeep, verscheidene brouwerijen, branderijen, tichelövens, kalkövens, windmolens, enz. hebben, en eenen zeer aanzienlijken handel drijven. De haven, die sedert 1817 eene vrijhaven voor alle buitenlandsche waren (behalve brandewijn en likeuren) was, wordt door 6 à 700 schepen bezocht, en men rekent den invoer op ruim 14 millioenen roebels. Er is hier een voornaam quarantainehuis. De omtrek, die meer en meer uit eene woestijn in eene welbebouwde streek herschapen wordt, ligt onder eene aan-

gename luchtstreek. Hout is er niet en weinig drinkwater, dat echter door eene schoone waterleiding zal vergoed worden. 48. 18. L. 46. 30. N. B.

ODESSUS, zie Varna.

ODESTAGA, Zweed. D., Jonköping-län.

ODET, Fr. riv., dep. Finisterre.

ODEUR, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 250 inw.

ODEYPORE, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Malwah. 96. 6. L. 23. 58. N. B. 2. O. Ind. stad, prov. Bahar, distr. Palamow. 95. 26. L. 23. 52. N. B. 3. O. Ind. stad en distr. van Bengalen, in onafhankelijk Tipperah of Jagenagur, aan den Z. oever der Goomty; 8 mijlen van de stad Comillah, tegenwoordig de hoofdstad. 4. O. Ind. stad der prov. Gundwanah. 101. 26. L. 22. 37. N. B.

ODEYPOOR, rajahschap in de O. Ind. prov. Ajmeer, de distr. Odeypoor of Mewar en Sarowy bevattende, en tusschen Joudpoor, Kotah, Bondar, Holkar, Guzeratte en Multan gelegen, en behalve Sarowy 340 V. M. beslaande. De grond is heuvelachtig, door de Banass en eenige takken van de Chumbu bespoeld; ook ontspringt hier in 't meer Dhabur de Sautermattee. Overigens is er gebrek aan water, en het land heeft alleen, wanneer er genoegzaam regen valt, overvloed van rijst, tarw, gerst, suikerriet, indigo en tabak. Ook zijn er zwavel- en ijzermijnen en goed timmerhout. Het horenvee is hier klein; paarden en kameelen zijn er in menigte, en worden zelfs uitgevoerd. De landerijen behooren deels aan den vorst, deels aan den voornaamsten adel, die hiervoor eene zekere schatting betalen. De vorst, die *Ranah* genoemd wordt, was voorheen geheel afhankelijk van de Mahratten, wien hij vele schattingen moest betalen, doch sedert 1818 is hij een vasaal der Britten. 3. Hoofdstad van voornoemd rajahschap en residentie van den vorst, niet ver van de Banass, in een amphiteater van bergen gelegen, door welke slechts een pas naar de stad geleidt. Zij is met muren omringd, heeft een fort, een paleis van den rajah, en is sedert 1818 in bevolking toegenomen, ofschoon de lucht er zeer ongezond is. 91. 51. L. 25. 28. N. B. 4. Zie Odeypore.

ODIAN, tak van de N. Amer. riv. Mississippi.

ODIARKA, Port. riv., valt in de Guadiana.

ODIEL, Spaan. kustriv., prov. Sevilla.

ODIHAM, Eng. dorp, gr. Hants, met kalkgroeven en 1100 inw.

ODIJK, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, met 350 inw.

ODILIËNBERG (ST.), Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond; 600 inw.

ODINA, Rus. vlek, gouv. Perm.

ODING, Pruis. vlek, regdst. Munster.

ODINIENTE, Spaan. stad, prov. Valencia, met 7000 inw. en lakenweverijen.

ODIR, klein O. Ind. eil., bij de W. kust van Aroo. 152. 44. L. 5. 23. Z. B.

ODISCCHI, zie Mingrelië.

ODIVELAS, Port. abdij bij Lissabon.

ODIVOJO, Port. riv., prov. Alentejo; valt in de Taag.

ODLEK, Pool. riv., waiw. Plock.

ODLOROO, O. Ind. kanaal, dat de golf van Bengalen met die van Manaar vereënigt.

ODNESS, Schot. dorp aan de kust van het eil. Stronsa. 15. 20. L. 58. 59. N. B.

ODOJEW, Rus. kreits, gouv. Tula, met 88,000 inw., door de Upa en Oda bespoeld, brengt genoegzaam koren, moesgroenten, hennep en was voort. 2. Hoofdst. aan de Upa, met 7 kerken en 1700 inw. 54. 5. L. 54. 9. N. B.

ODOLI, Chin. vlek, gouv. Kirin.

ODOLANOW, zie Adelnau.

ODOLEYTE, Port. riv., prov. Algarvië, valt in de Guadiana.

ODON, tak van de Fr. riv. Ovan, dep. Calvados.

ODOORN, Nederl. dorp, prov. Drenthe, met Exlo en Valter 700 inw. en vele oudheden bevattende.

ODORNE of *Odorneh*, riv. in de Turk. Aziat. prov. Bagdad.

ODOUZE, Fr. berg, dep. Corrèze.

ODOWARA, Jap. stad, eil. Niphon, aan de golf van Jeddo, met 1000 huizen en op eenen berg het kasteel van den vorst en den tempel.

ODRA, Spaan. riv., prov. Burgos, valt in de Pisuerga.

ODRAU, Morav. stad, kreits Troppau, met 2210 inw., linnen- en kousenweverijen.

ODROWAZ, Pool. stad, waiw. Sandomir.

ODSCHAN, W. Perz. vlek, gouv. Azerbeidschan.

ODSCHEDAR, zie Ovidiopol.

ODUCHAPA, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Loxa, valt in de Leon. 3. 26. Z. B.

OE, Deen. eil., N. van Laaland. 29. 17. L. 54. 58. N. B.

OEA, zie Tripolis.

OEBISFELDE of *Obsfeld*, Pruis. ambt en stad, regdst. Maagdenburg, heeft 3 poorten, 2 voorsteden en 1300 inw.

OECHSEN, dorp in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach, aan de Oese; 560 inw.

OED, Oostenr. dorp, kwart. Boven 't Weener Woud.

OEDA, Perz. dorp in Farsistan.

OEDEGHIEN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1550 inw.

OEDDER, Arab. vlek, lands. Yemen.

OEDELEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 3200 inw.

OEDELSHEIM, Keur-Hes. dorp in Neder Hessen.

OEDENBURG, Hong. kom., kreits aan gene zijde van den Donau, tusschen Wieselburg, Raab, Eisenburg en het land beneden de Ens, op ruim $57\frac{1}{2}$ V. M., 156,000 inw. bevattende, Het land is golvende, en bevat het uiteinde van het Westelijke Gneusz gebergte, met de Brennberger en Ritzinger kolenlagen, het Latner gebergte en het gebergte aan het Neusiedler meer. De voorn. riv. zijn: de Raab, met de Leitha en de Vulka. Ook behoort hiertoe een gedeelte van het Neusiedler meer. De lucht is zacht, en de voorn. voortbr. zijn: koren, vlas, boomen tuinvruchten, kastanjes en wijn, een weinig hout, veel rundvee en schapen; een onuitputtelijke schat van steenkolen; ook turf, aluin en zwavel. Geene prov. des lands is beter bebouwd en bevolkt. 2. Hoofdstad van het kom., tusschen 't Brennberger en het Neusiedlermeer, met 3 kerken, een domkapittel, roomsch gymnasium en 12,000 inw., die lakenweverijen, suikerfabr., glasblazerijen, potaschziederijen, messenmakerijen en pottebakkerijen hebben, en vele vruchten inmaken en droogen, benevens aanzienlijken handel in koren en vee hebben. 34. 13. L. 47. 41. N. B.

OEDENDORF, Wurt. vlek, Jaxtkreits.

OEDENHEIM, Wurt. dorp, Neckarkr.

OEDENRODE (ST.), Nederl. vlek, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, aan den Dommel, met ongeveer 3000 inw., eene hervormde en twee roomsche kerken, 3 scholen en vele adelijke huizen.

OEDERAN, OEDERN, Saks. stadje, kreits Erzgebergte, met 2600 inw., flanel- en katoenfabr.

OEDERNITZ, Saks. dorp in de Lausnitz, met kalkgroeven.

OEDHEIM, Wurt. dorp, Neckarkreits.

OEDISHEIM, Han. dorp, lands. Hadeln.

OEDT, Pruis. dorp, regdst. Kleef.

OEFFELT, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch; 800 inw.

OEFELYK, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Portland.

OEFFINGEN, Bad. dorp, Seekreits.

OEFVER CALIX en OEFVER TORNEA, twee Zweed. vlekken, Westerbottens-län; het laatste met eenen waterval.

OEFVER ENHORNA en OEFVER SELA, 2 Zweed. vlekken, Nyköpings-län.

OEGSTGEEST of *Oestgeest*, Nederl. dorp in Z. Holland, arr. Leyden, met Poelgeest 850 inw.

OEHNINGEN, Bad. dorp, Seekreits.

OEHRHOLM, Deen. D., eil. Zeeland.

OEHRINGEN, Wurt. ambt, Jaxtkreits, met 26,400 inw., bergen boschachtig, door de Kocher bespoeld, geeft koren, wijn, hop en horenvee. 2. O. of *Hohenlohe*, Wurt. vorst., Jaxtkreits, bevat de ambten Oehringen, Langenbeutingen, Neuenstein, Torchtenberg, Nedernhall, Ingelfingen Westernheim en Schozberg, en telt op $8\frac{1}{2}$ V. M., 28,000 inw. 3. Hoofdplaats van voorn. ambt en vorst., aan de riv. Ohrn, met een schoon kasteel, 2 kerken, een gymnasium, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, 3040 inw. fabr., van katoenen stoffen, bombazijn en wijnoogst.

OEI, Chin. riv., prov. Petcheli.

OEJESTADT, zie Ystadt.

OELAND, Deen. eil. in de Lymfiorden, stift Aalburg. 2. Zie Oland.

OELAR, Brunsw. dorp, distr. Wolfenbuttel.

OELBERG, een der hoogste kruinen van het Zevengebergte in Pruisen, prov. Gulik, Kleef en Berg. Hij verheft zich 2270 voet.

OELDE, OLDE, Pruis. stadje, regdst. Munster, met 1400 inw. en steengroeven.

OELE, Nederl. dorp, prov. Overijssel.

OELE (TER), Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heereveen.

OELEGEM, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 1000 inw.

OELK, zie Lyck.

OELPER, Brunsw. D., kreits Bettmar.

OELS, Brunsw. vorst. in de Pruis. prov. Silezië, regdst. Breslau, groot 38 V. M., met 87,800 inw. Men rekent de inkomsten op 150,000 guldens; doch het land heeft veel schulden. 2. Pruis. kreits, een deel van voorn. vorst., op $17\frac{1}{2}$ V. M., 38,400 inw. bevattende, door de Weide bespoeld, met aanzienlijke bosschen, eenige heiden, landbouw en veeteelt. 3. Pruis. stadje, de zetel van den hertog, aan de Else, met 4 poorten, 2 voorsteden, een oud, maar groot kasteel, kabinet van naturaliën en munten, 5 luthersche en eene roomsche kerk, 3 hospitalen, een hert. seminarium, schouwburg, en 4,620 inw., die kopersmederijen, papiermolens, boekdrukkerijen en 4 jaarmarkten hebben. 40. 12. L. 51. 25. N. B. 4. O. of *Olesnu*, Morav. vlek, kreits Brünn, met 7,370 inw.

OELSA, Oostenr. riv. in Silezië, die op de

de Karpaten ontspringt en bij Oderberg in den Oder valt. 2. Zie Oelse en Oelsen.

OELSBURG, Brunswijksch dorp, distr. Wolfenbuttel.

OELSE, 6 Pruis. vlekken, als: *Alt* O. zie Alt-Oelse; *Krummen* O., regdst. Liegnitz, 900 inw.; *Langen* O., 2 dorpen, regdst. Liegnitz, 2400 inw.; en 2 de Seles, regdst. Breslau en Reichenbach, elk met 1000 inw.

OELSNITZ, Saks. stadje, Voigtsbergsche kreits, aan de Elster, met 2400 inw., fabr. voor kousen en laken, goud- en zilvermijnen. 2. Beij. tak van de Main, Op. Mainkreits. 3. Zie Ahornberg.

OELSRUD, Zweed. D., Karlstadt-län.

OENEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, bij Vaassen.

OENKERK, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

OENONE, zie Engia.

OENSEL, Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen, bij Hurwenen.

OENSOËN, Zweed. eil., Skaraborgs-län.

OEPFERSHAUSEN, dorp in Saksen-Meiningen, met 450 inw.

OEPFINGEN, Wurt. dorp, Donaukreits, aan den Donau, met 600 inw.

OERA, Zweed. kerspel in Elfborgs-län.

OERARE, ijsgebergte op het eil. IJsland.

OERBERGA, Zweed. meer en dorp in Linköpings-län.

OERBOVIKEN, Zweed. haven op 't eil. Oland.

OERBY, Zweed. dorp, in Elfborgs-län.

OERDINGEN of *Uerdingen*, Pruis. stadje, regdst. Dusseldorp, met 1860 inw.

OERE of *Owere*, Afr. negerrijk op de Slavenkust van Guinea, tusschen de zee en de riv. Benin, en met de hoofdstad Oere.

OEREBRO-LÄN, Zweed. lands. in de prov. Nerika, het W. deel van Westmannland en een klein deel van Wärmland bevattende, en tusschen Storakopparberg, Westeras, Nykoping, Linköping, het Wettermeer, Skaraborg en Karlstad, of tusschen 31. 51. en 33. 27. L. en 58. 40. en 60. 6. N. B. gelegen, en op 173 V. M., 100,500 inw. tellende. Het is eene groote vlakte, door kleine heuvels bedekt, doch rondom met bergen, welker hoogste kruinen ongeveer 2000 voet bereiken, omgeven. De grond is ten Z. goed en vruchtbaar; maar met groote stukken rots en steen bezet, die den landbouw zeer moeijemaken; ten N. en W. zijn mijnen en bosschen. De prov. heeft door het Hielmer-meer gemeenschap met Stokholm; terwijl zij nog digt genoeg bij het Weener meer is, om over hetzelve waren naar Gothenborg, enz. te verzenden. Verder zijn hier nog de meren Wetter, Skagern, Afvern, Tisarin, Sottern, Toften, Mosjon, Moikeln, Alkvettern en Ulivettern, Wikern, Fasjon en Norder Horkar, terwijl het N. W. eene aaneenschakeling van groote en kleine meren is, als die van Norr, Elgen, Saxen, Halfvars, Moren, Lundsfiorden, Sor-Elgen, enz. Hier stroomen de riv. Mangs-Alfven, Safalfven en Svartalfven, Timalfven, Lettalfven, de Dylta-an, enz. De luchtgesteldheid is koud en ruw; doch in den zomer komen de planten er goed voort. De landbouw wordt in het Z. deel met veel vlijt beoefend, en levert: rogge, gerst, haver (in het N. eet men ook haverbrood), eenige peulvruchten, rapen en aardappelen; maar, behalve kersen, heeft men er geene boomvruchten. Er zijn groote bosschen, die pik, planken en balken tot uitvoer geven. Verder ijzer, kalk, aluin, zwavel, zandsteen, leijen, enz. De veeteelt is vrij aanzienlijk. 2. Hoofdstad der prov. en zetel van het geregtshof, in een dal, aan den mond der Svart-elf in het Hielmer meer. Zij heeft meestal houten huizen, breede en regelmatige straten, een oud kasteel, schoone markt, hospitaal, lazareth, genootschap voor den landbouw en 3,250 inw., welke fabr. van wollen stoffen, kousen, geweren, ijzerwaren en handel hebben. 32. 49. L. 59. L. 59. 15. N. B. 4. O. of *Oerebro-Elf*, Zweed. riv., welke in het Hielmar meer valt.

OEREGRUND, Zweed. zeestadje, Stockholm-län, met 700 inw., diepe haven, visscherij, vervoer van ijzer en handel. 36. L. 60. 21. N. B.

OEREGRUNDSGREPEN, Zweed. zeeëngte, tusschen Scheren en Stockholms-län.

OEREN, Nederl. dorpje, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 160 inw.

OERELAND, groot Noorw. schiereil., stift Drontheim, het vlakste deel des lands.

OERERYD, Zweed. dorp in Jonköpings-län.

OERFAREY, Deen. eil., bij IJsland.

OERJA, Zweed. dorp, Malmohus-län.

OERKELIUNGA, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

OERKENDAL, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 4830 inw.

OERKE ELF, Noorw. riv., stift Drontheim.

OERLE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, met 620 inw.

OERLINGHAUSEN, ambt en dorp in Lippe-Detmold.

OERNSHAUSEN, zie Georgenzell.
OERO, Rus. dorp, gouv. Finland.
OEROMOR, distr. op het eil. Ceylon.
OERSJOU, Noorw. D., stift Drontheim.
OERSLOR, Deen. dorp, eil. Zeeland.
OESTGE, Deen. dorp, hert. Sleeswyk.
OESEDE, Han. dorp, vorst. Osnabruck, met 880 inw.
OESEL, Rus. eil., gouv. Finland, kreits Arensburg, tusschen 39. 29. en 41. 10. L. en 57. 58. en 58. 40. N. B. gegelegen, door de Kleine Sont van het eil. Moon, door de straat van Domesnes van Koerland, en de Selo-sont van Dagho gescheiden; bevat op ruim 102 V. M., 34,300 inw. Het is, behalve Zeeland, het grootste eil. van de Oostzee, golvend van grond, door kleine hoogten, meren, kleine riv. en bosschen afgewisseld. De kusten zijn hoog, tegen de golven der zee beschut, en hebben vele baaijen en inhammen, benevens eenige kapen. De lucht is hier veel zachter dan op het naburig vasteland; maar in den herfst en in den winter heerschen er vele orkanen. De landbouw verschaft er alle soorten van koren; ook boekweit, veel vlas en hennep, een weinig tabak, aardappelen, kool, wortelen, rapen, enz. Het zeegras wordt hier meestal tot mest gebruikt. De vee- en schapenteelt, alsmede de visscherij, zijn aanzienlijk. Men heeft er eenige teerkokerijen en zaagmolens. De hoofdpl. is Arensburg.
OESER, Arab. dorp, lands. Yemen.
OESFELD, zie Oebisfelde.
OETKAR, Zweed. eil., Stockholm-län.
OESLAU, dorpje in Saksen-Coburg, ambt Neustadt, met 200 inw. en marmergroeven.
OESLUNDA, Zweed. D., Skaraborg-län.
OESMO, Zweed. dorp, Stockholm-län.
OESTA, Zweed. dorp, Elfborg-län.
OESTERBEHRINGEN, ambt en dorp in Saksen-Gotha-Altenburg; 400 inw.
OESTERBY, Zweed. ijzerwerk in Upsala-län, met 800 arbeiders.
OESTER EMSTERVIK, Zweed. dorp, Karlstadt-län.
OESTER HANINGE, Zweed. dorp, Stockholm-län.
OESTEKLIPPEN, 3 O. Ind. eil. aan de N. kust van Canara.
OESTERLISBERG, Deen. dorp, stift Aarhuus, met 3500 inw.
OESTERLOF, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.
OESTER MOLAND, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 3660 inw.
OESTEROË, een der Faroër eil., ten O. van Stromsoë, en ten W. van Kalsoë, op 4 V. M., 7 kerken, en 1100 inw. bevattende. De hoofdplaats Nas ligt aan de Z. punt.
OESTERPLANA, Zweed. dorp, Skarborgo-län.
OESTER RISOËR, Noorw. stad, stift Christiaansand, op eene landtong met eene zeer goede haven. 58. 43. N. B.
OESTER RIV. of *Los Ostras*, Afr. riv., ten Z. van den mond der Gambia, waarvan zij mogelijk een tak is.
OESTER of *Grubersee*, golf in 't Deen. hert. Holstein.
OESTERSUND, Nieuw Zweed. stadje, hoofdstad van Jämtlands-län, eerst sedert 1786 aangelegd, met slechts 220 inw. De stad heeft door middel van eene brug gemeenschap met het eil. Fröson in Storsjo.
OESSELGEM, Nederl. dorp, prov W. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 900 inw.
OESTHAMMER, Zweed. zeestadje, Stockholm-län, met 600 inw. 36. 3. L. 60. 15. N. B.
OESTMARK, Zweed. D., Karlstadt-län.
OESTNASS, kaap op 't eil. Oesteroë.
OESTRABY, Zweed. D., Malmohus-län.
OESTRA NY, RYD, TOLLETA EN HASBY, 4 Zweed. dorpen, Linkiopings-län. Nog een aantal Zweed. dorpen beginnen met Oestra.
OESTRINGEN, Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 1650 inw.
OESTRSJON, Zweed. meer, Karlstadtlän.
OETELFINGEN of *Edelfingen*, Wurt. dorp, Main- en Tauberkreits: 1250 inw.
OETERN, Zweed. meer in Karlstadt-län.
OETIGHEIM, Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 1000 inw.
OETIKON, Zwits. vlek, kant. Zürich.
OETINGEN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1100 inw.
OETISHEIM, Wurt. dorp, Neckarkreits, met 1020 inw.
OETSCHER, 6062 voeten hooge kruin der Norische Alpen, in het Oostenrijksche land Onder de Ens.
OETTING, zie Alten en Neuen Oetting.
OETTINGEN, Beij. gr., op 18 V. M., 61,500 inw. bevattende. 2. Beij. stad, Rezatkreits, hoofd- en residentie stad van den vorst van Oettingen-Oettingen, met 2 kasteelen, 2 kerken en 3300 inw. 28. 16. L. 48. 57. N. B.
OETTINGEN-OETTINGEN (MEDIAAT-GERIGT VAN DEN VORST VAN), het bovenste deel des bovengenoemden gr. bevattende, en op $3\frac{1}{2}$ V. M. 12,500 inw. tellende.
OETTINGEN WALLERSTEIN, Wurt. heerl., Jaxtkreits, het O. deel van het ambt Ellwangen, op 4 V. M. 15,000 inw.

inw. tellende, met het vlek Coburg.

OETTORP, Zweed. D., Malmohus-län.

OETTRON, Noorw. eil., stift Drontheim.

OETTUM, Zweed. D., Skaraborg-län.

OEVRE QUINISDAL, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 2,250 inw.

OEUE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

OEUVY, Fr. dorp, dep. Marne.

OEYRAS, Port. vlek, prov. Estremadura, aan den mond der Taag.

OEVEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 650 inw.

OEVER, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, op het. eil. Wieringen.

OF, Turk. Aziat. vesting, prov. Trebisunda, welke op eene rots staat, met 20 moskeën, doch aan welks bestaan anderen twijfelen.

O-FALU, zie Altdorf.

OFANTO, Nap. kustriv., prov. Principato Ultra, valt in de Adriatische zee.

OFARA, Jap. stad op Niphon; 34 mijlen van Jeddo.

OFEN, zie Buda.

OFENA, Nap. vlek in Abruzzo Ulteriore, met 1230 inw.

OFENBURG, Hong. vlek in Zevenbergen, kom. Weissenburg, met goud-, zilver-, lood- en antimoniumgroeven.

OFENER EIL., zie Csepel.

OFERDINGEN, Wurt. dorp, Schwarzwaldkreits, met 450 inw. en fabr.

OFFAK HARBOUR, haven op de N. kust van 't O. Ind. eil. Waygioe of Waygiow, met eenen diepen ingang. 145. 30. L. en 0. 10. N. B.

OFFAIGNE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau; 420 inw.

OFFEMONT, Fr. dorp, dep. Oise.

OFFENAU, Wurt. dorp, Neckarkreits.

OFFENBACH, gr. hert. Hes. ambt, prov. Starkenburg, met 14,650 inw. 2. Hoofdstad en zetel van de regering van den vorst van Isenburg, aan de Main, met eenen muur en grachten omringd. Zij heeft 3 poorten, breede, regelmatige straten, eene luthersche en 2 hervormde kerken, eene synagoge, een weeshuis, goede scholen, het bekende vogelkabinet van MEIJER, en 6,580 inw., die vele fabr. hebben. Er is eene groote snuif- en tabaksfabr., rijtuigenfabr., met schrijnwerkers winkels, smederijen, slotenmakerijen, verlakkers, zadelmakers, enz., papierfabr., wasbleeken, fabr. van bijouteriën, goud- en zilverdraad, gewigten, marokkijnleder, zijde- en andere verwerijen; verder fabr. van katoenen en wollen kousen, fortepiano's, klavieren, snaren, parapluiën, ouwels, lak, horologiën, zeep, kaarsen en veel handel in papier en wijn, 6 jaar- en 2 weekmarkten, enz. 3. Beij. dorp, Rijnkreits, met 1130 inw. 4. Nassausch dorp, met 500 inw.

OFFENBANYA, zie Ofenburg.

OFFENBURG, Bad. ambt, Kinzigkreits, met 18,200 inw. 2. Hoofdstad van den Bad. Kinzigkreits, aan de Kinzig en eenen bergweg, met een hospitaal, het koningshof, eenen schouwburg en 2900 inw., die 2 aanzienlijke jaarmarkten en verzendingshandel hebben, en wijn en koren bouwen. 25. 37. L. en 48. 28. N. B. 3. Zie Ofenburg.

OFFENHAUSEN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens. 2. Wurt. D., Donaukr.

OFFENTHAL, gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg.

OFFIDA, dorp in den Kerk. Staat, legatie Ascoli, met 2050 inw.

OFFIRDAL, Zweed. D., Jämtlands-län.

OFFINGAWIER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

OFFINGEN of *Markt Offingen*, Beij. dorp, Rezatkreits, met 600 inw. 2. Wurt. dorp, Donaukreits, met 400 inw.

OFFLEY (GREAT), Eng. dorp, gr. Hertford. 2. *High* O., Eng. dorp, gr. Stafford.

OFFOLANKA, een der kleinere Austr. Vrienden eil. 203. 17. L. en 19. 35. Z. B.

OFFRA, Afr. koopstad aan de Slavenkust van Guinea; 3 mijlen van Praya.

OFFRANVILLE, Fr. dorp, dep. Neder Seine, arr. Dieppe, met 1520 inw.

OFFSTEIN, Hes. D., prov. Rijn-Hessen.

OFFWEILER, Fr. D., dep. Ned. Rijn.

OFIR, berg op het O. Ind. eil. Sumatra, 13,842 voet hoog.

OFLEBEN, Brunsw. dorp, distr. Schoningen.

OFNADINGEN, Bad. dorp, Treisamkreits, met 300 inw.

OFTERDINGEN, Wurt. D., Schwarzwaldkreits, met 1360 inw.

OFTERSHEIM, Bad. dorp, Neckarkreits, met 750 inw.

O-FUTAK, zie Futak.

OGAHEE, N. Amer. riv., prov. Georgië, die in de Atl. zee valt.

OGANG (MONSSY), O. Ind. riv. in het rijk van Palembang, op Sumatra.

OGARA, zie Wagara.

OGBOURNE (ST. ANDREW'S), Eng. dorp, gr. Wilt. 2. *St. George's* O., Eng. dorp, gr. Wilt, met 400 inw.

OGBUCKTOKE, N. Amer. baai aan de O. kust van Labrador, die 15 mijlen diep landwaarts indringt.

OGDEN, vlek der N. Amer. Rep., prov., New Jersey, gr. Sussex, met de ijzergroeven Ogden Newfoundland

OGDENSBURG, N. Amer. dorp, prov. New York, hoofdplaats van het gr. St. Lourens, aan den St. Lourens.

OGEECHEE, N. Amer. riv., prov. Georgië, die bij de Apalachische bergen ontspringt, en bij Hardwick in de Ossabaw Sound valt.

OGELSBEUREN, Wurt. dorp, Donaukreits, met 600 inw.

OGELSTROOM, riv. in het N. W. van Zweden, die bij Liden in de Angermann-elf valt.

OGEN, Fr. D., dep. Ned. Pyreneën.

OGENDI, dorp op het eil. Ceylon.

OGESIMA, klein Jap. eil. in de straat tusschen Niphon en Xicoco.

OGEN, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr.

OGEVILLER, Fr. dorp, dep. Meurte.

OGGE, zie Wad.

OGGERSHEIM, Beij. stadje, Rijnkreits, met 1400 inw.

OGGIONO, Lomb. Ven. dorp, prov. Como, bij het Lago d' Annone.

OGHAO, klein eil. in de Stille Zuidzee, ten W. van het eil. Rotterdam.

OGHRI, Turk. Aziat. riv. in Natolië.

OGI, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1100 inw.

OGINSK (KANAAL VAN), zie Pripetz.

OGLASA, zie Monto Christo.

OGLETHORPE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, door de Broad, Cloudy en Long riv. bespoeld, met kleine heuvels, veel bosch en en 14,050 inw. De hoofdpl. is Lexington.

OGLIASTRO, Sicil. vlek, prov. Palermo.

OGLIO, Lomb. Ven. riv. in de prov. Milaan, ontspringt bij Petz, aan het boveneinde van Val Cammonica, stroomt door het meer Iseo, neemt de Cherio, Mella, Chiese, enz. op, en valt, onder Borgoforte, in den Po.

OGMO, O. Ind. plaats aan de golf van Siam.

OGMORE, Eng. buurt, gr. Glamorgan. 2. Kleine Eng. riv., die op de grenzen van het gr. Brecknock ontspringt, en Z. waarts loopende, ten W. van Cowbridge in de Severn valt.

OGNATE, zie Onate.

OGNON, Fr. riv., dep. Neder Loire.

OGNY, 2 Fr. dorpen, dep. Côtes d' Or en Moezel.

OGOGNO, Spaan. kaap aan de kust van Biscaye. 15. 6. L. en 43. 26. N. B.

OGONE, Spaan. kaap, prov. Biscaye.

OGOROO, een der kleinere Austr. Vrienden eil.; 5 m. N. van Annamoka.

OGOUA, Afr. dorp aan de Slavenkust van Guinea, met 2,300 huizen. De beschaafde en vlijtige inw. leven van de vischvangst.

O-GRODZIENICO, Pool. stadje, waiw. Krakau, met 320 inw.

OGUELLA of *Ouquella*, Port. stad, prov. Alentejo, op eenen berg.

OGUHEC, twee riv. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië.

OGULIN, Oostenr. vlek. in Croatië.

OGURRAPORA, O. Ind. stad, prov. Orissa, aan een onafhankelijk Hindo's opperhoofd behoorende. 103. 21. L. en 21. 23. N. B.

OGURTSCHENSKOI of *Ogurtschoi*, groep, Aziat. eil. van het land der Truchmenen, in de Kaspische zee. De voornaamste zijn: Idaakh, Nattonia, Darghan, en Daaghadan.

OGUSKURA, Rus. Aziat. riv., prov. Imerethi.

OGUSZ, Arab. eil. bij het vaste land van Hedschar, voor de bogt van Kueit.

OHAIN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 1600 inw.

OHAMANE, goede baai en haven op het Austr. eil. Taiti.

OHAMANENO, haven op het Austr. eil. Uliëtea, zijnde een der Sociëteits eil. 226. 8. L. en 16. 45. 45. Z. B.

OHATOOA, een der Austr. Bouwmans eil., door LA PEYROUSE Ozalara genoemd.

OHE EN LAEK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 470 inw.

OHEI, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 730 inw.

OHENHEIM, Fr. riv., dep. Ned. Rijn.

OHERURUA, haven op de W. kust van het Austr. eil. Otaha. 16. 38. N. B.

OHETEROA, een der Z. Austr. eil., door COOK ontdekt, 13 mijlen groot, doch zonder ankerplaats, welker inw. veel overeenkomst met die der Sociëteits eil. hebben, en de taal van Otaheiti spreken. Zij zijn donkergekleurd, en niet vriendelijk tegen de Europeanen. 168. 33. L. en 22. 27. Z. B.

OHETUNA, haven op de Z. O. kust van het Austr. eil. Uliëtea.

OHEVAHOA, eil. in de Stille Zuidzee, 15 à 16 mijlen in den omtrek, groot, steil en klipachtig; doch deszelfs valleijen zijn met boomen en planten bedekt. 238. 44. L. en 9. 42. Z. B.

OHIO, schoone riv. in N. Amer., die in de prov. Pennsylvanië, uit de vereeniging der Alleghany en Monongahela, bij Pittsburg, ontstaat, van daar N. W. aanloopt, de Chartier, Racoon en Big-Beaver, en in de prov., aan welke zij den naam geeft, stroomt, waar zij Virginië en Kentucky van dezelve scheidt, en des winters voor groote schepen bevaarbaar is; doch des zomers vele ondiepten heeft, zoodat het verschil in beed-

breedte van 1200 tot 4200 voeten is. Zij bevat hier vele eil., en ontvangt de riv. de Kleine Beaver, de Yellow, de Indiana of liever de Indiancross en Indianshort, de Wheeling, de Mac Mahons, de Captina, de Sunfish, de Muskingum, de Tuscarawa, White Woman, de Wills, Salt, Licking, Jonathan en Wolf; de Hockhocking, de kleine Hockhocking, met de Federal, de Shade, de Leading, de Racoon, de Symnes, de Hales, de Kleine en Groote Scioto (de laatste met de Point Deer, Darby, Bigbelly en Whetstone), de Kleine en Groote Miami, met de Last en Honey creek, de Mad, de Stillwater, enz. In de prov. Indiana ontvangt zij de Tanners Creek, Indian Creek, de Wyandot, de Bigblue, Littleblue, Anderson, de Wabash met hare takken, de Cross-, Short-, Wheeling-, Grave-, Fishing- en Middle Creek; de Kleine Kenhawa, de Guyandas, de Groote Sandy, de North-, Middle- en Southfork. In de prov. Kentucky wordt zij versterkt, door de Little Sandy, de Tygert, de Salt-Lick, de Licking, de Kentucky, de Salt, de Glen, de Green, de Cumberland en Tennessee, en heeft in het gr. Jefferson, de bekende watervallen, wanneer zij de prov. Illinois doorstroomt, de Cash, de Sandy Creek, de Saline en de Big Wabash ontvangt, en in den Mississippi valt. 2. Prov. van de N. Amer. Rep., reeds sedert 1634 en 1680, door bezoeken der Franschen bekend, maar eerst laat bebouwd. In 1787 werd zij als distr., en in 1802, nadat het N. W. gebied daarvan gescheiden was, als prov. aangenomen. Deze nu ligt tusschen Michigan, het meer Erië, Pennsylvanië, Virginië, Kentucky en Indiana, en bevat op 1842 V. M. 584,500 inw., waaronder 228,860 blanken. Het is over het algemeen vlak, doch hoog gelegen, en wordt door eene keten heuvels doorsneden. Ten Z. O. zijn eene menigte kleine heuvels, groote klompen zandsteen en stukken kalk; ook vele laagten en moerassen. Er is echter geene prov., die zoo veel bebouwbaar land heeft. De vruchtbaarste streken, *Flats of Bottom lands* genoemd, liggen aan de riv.; de heuvels zijn beter tot weiden dan tot korenland geschikt. Ten N. en ten N. W. is veel veengrond; echter meest met digte bosschen bedekt. Onder de oppervlakte vindt men vele bewijzen van groote omwentelingen, als: manmouthbeenderen, afdrukselen van plantgewassen, enz.

Het meer Erie bespoelt de geheele N. grenzen der prov., vormt de Miami en Sandusky baai; en ontvangt de riv. de Sandusky, de Huron, met de Bald, Eagle, de Vermillion en de Black. Meren zijn er in deze prov. niet. De luchtsgesteldheid is eene der schoonste en gematigste der geheele Rep. Vóór October is er geen vorst. Het land, dat vóór 30 jaren nog eene onafzienbare wildernis was, is thans op den N. W. hoek na, bijna geheel bebouwd; hoewel er tusschen beide nog woeste streken gevonden worden. Het brengt tarw, maïs, rogge, gerst, haver, vlas en hennep, en in de naauwe streken aan de Ohio, indigo, tabak, katoen en moerbeziën voort. Verder heeft men er Europische boomvruchten, moes- en keukengroenten, en groote bosschen met wild. In de heerlijke weiden heeft men sterke paarden, schoon en zwaar rundvee, goede schapen en veel varkens. De mijnen worden er nog weinig bewerkt, en kunnen ijzer, molensteenen, kalk, salpeter, aluin, zout, enz. geven. Er zijn nog geene fabr. dan smederijen, volmolens, kleine fabr. van was (eene groote is reeds te Cincinnati), katoen, linnen, ijzer, leder en hoeden, benevens eenige branderijen, brouwerijen, olie- en papiermolens, touwbanen en glasblazerijen; echter nog niet genoeg voor de behoefte. Men voert slechts uit: varkensvleesch, hammen, brandewijn, bier, potasch, kaas, zeep, kaarsen, hennep- en vlasgaren, hout, pelterijen, enz. In 1810 waren er reeds 4 steden en 320 vlekken, die echter naderhand aanzienlijk vermeerderd zijn; terwijl de houten hutten nu meer en meer verdwijnen. De inw. zijn een mengsel van Schotten, Ieren, Duitschers en Zwitsers. Er zijn weinig of geene slaven. De Indianen zijn Wyandots, Shawanezen, Delawaren, Senecas en anderen Elk heeft hier vrijheid van denken en uitoefening van zijnen godsdienst. De Indianen worden bekeerlingen der Kwakers en Methodisten. Te Cincinnati is eene *Female Society for Charitable Purposes* en een bijbelgenootschap opgerigt; terwijl een zes en dertigste deel van alle landerijen voor het publieke onderwijs bestemd is, en nog bijzondere landerijen voor de hoogeschool te Athenen is aangewezen. Behalve deze is er nog de *Miamy university* te Oxford, het *Cincinnati* collegie, en akademiën op verscheidene plaatsen; terwijl er ook, hoe langer hoe meer, lagere scholen worden opgerigt. Te Cincinnati is ook nog een

eene *circulating library society*, eene *school of litterature and the arts*, en er verschijnen in de prov., tusschen de 10 en 20 nieuwspapieren. De constitutie van dezen staat begint met 28 artikelen over de regten van den mensch. Zij verbiedt de slavernij. De wetgevende magt bestaat uit 2 kamers, welker leden door elken vrijen blanken, die 21 jaren oud is, en een jaar hier gewoond heeft, gekozen worden, en als representant 25, als senateur 30 jaren zijn moeten. De uitvoerende magt is in handen van eenen gouverneur, die voor 2 jaren verkozen wordt. Het land is in 11 distr. en 71 gr. verdeeld. De hoofdplaats is Columbia. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, N. W. gedeelte, door de Ohio, met de kreken Wheeling en Grave bespoeld, en met eenen vruchtbaren grond, 8,175 inw. en de hoofdstad Wheeling. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, door de Green en Rough bespoeld, bijna nog geheel bosch, met eene voorname salpetermijn, 3900 inw. en de hoofdstad Hartford. 4. Vijf vlekken der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, met 830 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. Beaver, met 1130 inw.; prov. Ohio, gr. Clermont, met 1800 inw.; prov. Ohio, gr. Gallia; prov. Indiana, gr. Knox, met 900 inw.

OHION, riv. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, valt in 't meer Champlain.

OHIOPE, tak der Altamaha riv., in de N. Amer. Rep., prov. Georgië.

OHIOPYLE FALLS, waterval der riv. Youghiogeny, in de N. Amer. Rep., 10 mijlen van de plaats, waar deze riv. zich met de Monongahela vereenigt. De loodregte val is 20 voeten hoog.

O-HITEROA, zie Oheteroa.

OHITTAHOE of *Ohitoa*, eil. in de Stille Zuidzee, tot de Marquesas of Mendoza's eil. behoorende. Het is 3 mijlen lang en 21 mijlen in den omtrek, en wordt door eene smalle keten heuvels doorsneden, van welke weder kleinere ketens naar de kusten loopen. De dalen van dezelve zijn vruchtbaar, en hebben goede bosschen. Aan de W. kust zijn verscheidene kleine golven. Die, waarin de Europeanen gewoonlijk landen, ligt op 238. 38. L. en 9. 55. Z. B. Dit eil., met de 3 nabij gelegene, werd in Julij 1595, door ALVARO MENDANA ontdekt, die dezelve ter eere van den onderkoning van Peru, *Las Marquesas de Mendoça* noemde.

OHIWAROA, zie Dominica.

OHLAU, Pruis. stad, regdst. Breslau, aan de riv. Ohlau, die bij Breslau in den Oder valt, met muren, 3 kerken, 3100 inw., lakenweverijen en papiermolens. De kreits is 9 V. M. groot, en heeft 33,000 inw.

OHLSBACH, Bad. dorp, Kinzigkreits.

OHLSTADT, Bad. vlek, Isarkreits, met handel in slijpsteenen.

OHM, kleine Hes. riv., die op den Vogelsberg ontspringt, en bij Marburg in de Lahn valt.

OHMES, Keur-Hes. D. in Ned.-Hessen.

OHNDORP, Keur-Hes. dorp, prov. Schauenburg.

OHNE, Han. dorp, prov. Bentheim, met 600 inw.

OHNENHEIM, Fr. D., dep. Neder Rijn.

OHNLINGEN, Wurt. dorp, Donaukreits, met 800 inw.

OHOOPEE of *Ohopee*, N. Amer. riv., prov. Georgië, valt in de Altamaha.

OHR, Han. dorp, vorst. Calenberg.

OHRA, Pruis. dorp, regdst. Dantzig, met 2100 inw. Het is aan Dantzig als eene voorstad verbonden 2. Riv. in Saksen, die in 't Zwarte Woud ontspringt, en in de Apfelstedt valt.

OHRDORF, Han. dorp in het vorstendom Lüneburg.

OHRDRUFF of *Ohra*, stadje in Saksen-Gotha, aan den ingang van 't Thuringer Woud en aan de Ohra, met 6 voorsteden, 6 poorten, 4 kerken, 1 hospitaal, een lyceüm, zieken- en armenhuis, 2500 inw. die fabr. van linnen, leder, laken, messen, koper- en houtwaren, zaag-, papier-, olie-, gort- en runmolens, wolhandel en landbouw, benevens 5 jaar- en veemarkten hebben.

OHRE, Pruis. riv., regdst. Maagdenburg, ontspringt bij Ohrdorf in Lüneburg, en valt bij Royatz in de Elbe.

OHRNBAU of *Arnbau*, Beij. stad, Rezatkreits, met 850 inw. en veeteelt.

OHSEN, Han. ambt en dorp, vorst. Calenberg, aan de Weser.

OHTAKARI EIL., groep kleine eil., aan de O. zijde van de golf van Bothnië. 41. 12. L. en 64. 6. N. B.

OHUS, zie Ahus.

OI, Rus. Aziat. riv., die in de Jenisea valt, op 109. 20. L. en 55. 16. N. B.

OIA, Rus. Aziat. riv., die in de golf van Obscaja valt, op 90. 10. L. 68. N. B.

OIBA, een der Afr. Quirimba eil.

OICH, Schot. riv., gr. Inverness, komt uit 't meer Oich en valt in Loch Ness.

OICHENBACH, afloop van het Beij. meer Tachen, die bij Reichenbach in de Salzach valt.

OICKEL, Schot. riv., gr. Sutherland, die in de frith van Dornoch valt.

OIE, Pruis. eil., regdst. Straalsond, met

met een riddergoed. 2. Zie Oye.

OIES (MADAME AUX), klein N. Amer. eil. in de St. Laurenz riv., aan derzelver ingang in 't meer St. Pieter. Het is laag, heeft veel timmerhout en veel wild gevogelte.

OIGNIES, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 760 inw.

OIL CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, valt in de Allegany. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Crawford.

OIL SPRING, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Cataraugus.

OINARE, groote en snelstroomende Z. Amer. riv., prov. Venezuëla, die op 10. 5. N. B. in de Caraïbische zee valt.

OINGS, Fr. stadje, dep. Rhône.

OIO, riv. in het Rus. gouv. Archangel, valt in de IJszee.

OIOS DE GUADIANA, DE MONTIEL, onderscheidene meren in Spanje. 2. O. *de Ribeira*, Port. vlek, prov. Beira. 3. O. *Negros*, Spaan. vlek, prov. Asturië.

OIRA of *Oria*, Nap. stad, prov. Otranto, met 4750 inw. en tabaksteelt.

OIRAT of *Oilöt*, zie Kalmukken.

OIRBEEK, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 200 inw.

OIRON, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

OIRSBECK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 920 inw.

OIRSCHOT, zie Oorschot.

OISCONSIN, N. Amer. riv. in Louisiana, die op 43. 44. 8. N. B. in den Mississippi valt. Deze riv. dient tot gemeenschap tusschen de meren en den Mississippi, en langs dezelve worden de koopgoederen uit Michillimackinack naar den Mississippi gebragt.

OISE, Fr. riv., die in het dep. der Ardennes, bij Fourneau de Sologne, in de bosschen van Thiérache ontspringt, de Ton, Serre, Lette, Verse, Aisne, Brèche, Therain, Nonnette en Viorne ontvangt, bij Chauny bevaarbaar wordt, en na eenen loop van 27 mijlen, door de dep. Aisne en Oise, bij Conflans St. Honorine, beneden Pontoise, in het dep. Seine en Oise, in de Seine valt. 2. Fr. dep., uit het voormalige Beauvaisis en Valois bestaande, en tusschen de dep. Somme, Aisne, Seine en Marne, Seine en Oise, Eure en Ned. Seine, of tusschen 19. 13. en 20. 49. L. en 49. 7. en 49. 38. N. B. gelegen, en op 109½ V. M. in 4 arr., 35 kantons, 383,500 inw. bevattende. Het dep. bestaat uit vlakten, heuvels en lage bergketenen, waarvan de *Mont César* de hoogste top is, en welke bergen meestal uit kalk bestaan, gedeeltelijk met bosch bedekt zijn, en vele versteeningen bevatten. De grond is zeer verschillende; gedeeltelijk ook met moerassen. De voorn. riv. zijn: de Oise, de Aisne, de Ourcq, de Epte, de Verse Mats, Aronde, Autone, Breche (met de Beronelle en Arre), de Therain, en vele kleine. De luchtsgesteldheid is gematigd en gezond, behalve bij de moerassen. De voortbr. zijn: wild, visch, bijen, koren, tuin-, peul- en boomvruchten, hennep, veel hout, steenen, turf, enz. De landbouw, schoon moeijelijk, wordt echter zeer goed behartigd, en levert koren, tarw, haver, verder tuin- en peulvruchten, vele boomvruchten (vooral kersen en appelen), middelmatigen wijn, enz. op. Verder zijn de bosschen van belang. De veeteelt, het maken van boter en kaas, en het mesten van kalven, vinden, door de nabijheid van Parijs, veel aftrek, en er worden veel schapen, gevogelte en bijen gehouden. Verder vindt men er aanzienlijke fabr.; vooral in wollen, linnen en katoenen stoffen, kanten, kousen, kalmuk, sergie, laken, enz. Ook zijn er vele looijerijen, pottebakkerijen, porselein- en aardewerkfabr., kalkövens, vitrioolziederijen, enz. De handel is vrij aanzienlijk, en wordt door de riv. Oise en Aisne zeer bevorderd. De uitvoer bestaat in: koren, peul-, tuin- en boomvruchten, vee (vooral kalvers naar Parijs), kaas, honig, linnen, tapijten, wollen stoffen, hout, brillen, aardewerk, potten, kalk, gips, hoeden, leder, enz. Het dep. zendt 3 afgevaardigden. De arr. zijn: Beauvais, Compiègne en Senlis. De hoofdpl. is Beauvais.

OISEMONT, Fr. stadje, dep. Somme, met 1100 inw., wol-, en vlashandel.

OISERY, Fr. D., dep. Seine en Marne.

OISKERKE, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 400 inw.

OISON, Fr. vlek, dep. Cher. 2. Fr. riv., dep. Eure.

OISSEAU, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

OISTIN'S TOWN, stadje op het W. Ind. eil. Barbados, in de baai Oistins.

OISY, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, met 1900 inw. 2. Fr. vlek, dep. Nièvre.

OITEIRA, Port. D. in Tra-los-Montes.

OITOS, naauwe en moeijelijke pas over de Karpathische bergen, tusschen Moldavië en Zevenbergen, stoel Haromszek, aan de riv. Oitos.

OIZI, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 250 inw.

OJA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

OJAT, Rus. riv., valt in 't meer van Ladoga.

Ojaine, zie Huahaine.

Ojen, kaap op de O. kust van het Jap. eil. Xicoco. 2. Jap. prov. en stad op voorn. eil, met eene haven.

Ojeren, Noorw. meer, stift Aggerhuus.

Ojestadt, zie Ystadt.

Ojibar, Z. Amer. volkplanting in Guayaquil, distr. Babahoya; 28 mijlen van de hoofdstad, en de winter-residentie van den gouverneur van het distr.

Ojogina, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

Ojolawa, een der Austr. Boumans eil. 194. 2. 3. L. en 13. Z. B.

Oka, bevaarbare Rus. riv., die in het gouv. Orel ontspringt, de riv. Moskwa, Muram, Nara, Protwa, Ossetr, Urga, Sucha en Schisdra opneemt, en bij Nischnei-Novogorod in de Wolga valt. — 2. Zie Ocka.

Okalewo, Pool. vlek, waiw. Plock.

Okamundel, O. Ind. distr., het W. deel van Guzeratte uitmakende, woest en slecht bewoond, voorheen met 20,000 inw., die van ouds geborene zeeroovers en dieven, in den omtrek veel vrees verwekten, doch in 1816 door de Engelschen verjaagd zijn.

Okanda, Jap. stad op Niphon.

Okarben, Hes. dorp, prov. Opper-Hessen.

Okas, Rus. vlek, land der Osseten.

Oka Slamikul, Turk. dorp in Walachië, met zoutmijnen.

Okatookaja, Okatutajo of *Wennuaiti*, Austr. eil., ten O. der Vrienden eil., 3 mijlen van Watim, met kokospalmen en andere vruchten der Sociëteits eil., doch onbewoond. 19. 15 Z. B.

Okde, Arab stad in het land der Wachabiten.

Oke, gebied in de O. Perz. prov. Furrah, door de Furrahnud bespoeld, aan Segistan grenzende. De hoofdstad is Dury.

Okefonoco, zie Ouaquaphenogaw.

Okeford Child, Eng. D., gr. Dorset.

Okeford Fitzpain, Eng. dorp, gr. Dorset, met 500 inw.

Okegem, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 550 inw.

Okeham, zie Oakham.

Okelokonne, N. Amer. riv., prov. prov. Georgië.

Okerah, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Burdwan. 105. L. en 23. 28. N. B.

Okerbo, zie Akerbo.

Oketibbeha, N. Amer. riv., prov. Alabama, valt in de Tombigbee.

Okhawsk, Rus. kreits, gouv. Perm, tusschen 71. 19. en 73. 56. L. en 57. 12. en 58. N. B., met 136,150 inw., van onderscheidene natiën, door de Kama, Otscher, Obwa, enz. bespoeld, heuvelachtig en vooral met veel bosch. 2. Hoofdstad aan de Kamin, met ongeveer 300 inw. 72. 53. L. en 57. 36. N. B.

Okhia, Rus. riv., gouv. Perm.

Oki, Japansch eil. bij Niphon.

Okhota, kleine riv. in Aziat. Rusland, gouv. Irkutsk, met de haven van Okhotsk, aan derzelver mond.

Okibon, een der Gwosdewy of Nagel eil., onbewoond, op 65. 4. N. B.

Okivahi, Rus. eil. in de Behringstraat.

Okkak, Hernhuttersche zendelingspost in Labrador. 57. 20. N. B.

Okladow, Galic. D., kreits Zloczow.

Oklansk, zie Aklansk.

Okna, riv. in Walachië, welke in de Aluta valt. 2. Dorp en stadje in Moldavië, in Zara de Susz; 't laatste, aan de Totrusch, met eene zoutmijn, jaar- en veemarkten. 3. O. of *Oknamare*, vlek in Walachië, aan de Okna, met zoutmijnen en 2000 inw. 4. Zweed. dorp, Jonköpings-län.

Okoe, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

Oko-Jesso, zie Sachalin.

Okolnaja Suchona, Rus. riv., gouv. Wologda, valt in de Dwina.

Okone, N. Amer. stad in O. Florida, aan de Ashley. 30. 10. N. B.

Okosir, onbewoond boschrijk Kurilisch eil., ten O. van Jesso. 156. 54. L. en 42. 9. N. B.

Okriba, Rus. distr. in Imerethi.

Okriftel, Nas. D., ambt Höchst.

Okrzeja, Pool. stad, waiw. Podlachië.

Oksa, Pool. stad, waiw. Krakau.

Oksaiskoi, Rus. stadje in het land der Donsche Kozakken.

Oksakow, zie Oczakow.

Oksor, D. in Opper Egypte, met beroemde pottebakkerijen; 7 m. N. van Esne.

Okunevo, Rus. Aziat. sterkte, gouv. Tobolsk, aan de Jenisea.

Okul, O. Perz. dorp, prov. Furrah.

Okunewskoi, Rus. stad en meer, gouv. Orenburg.

Okuniew, Pool. stad, waiw. Podlachië.

Ola, Rus. riv., gouv. Minsk.

Olabok, Pruis. vlek, regdst. Posen, aan de Prosna, met 600 inw.

Olach, Turk. Aziat. D., gouv. Siwas.

Olad, Hong. dorp, kom. Eisenburg.

Olafsvic, Deen. dorp, eil. IJsland, aan den voet van den berg Hekla.

Olah-Pian, Zevenb. dorp, land der Saksen, stoel Müllenbach.

Olalla, Spaan. vlek, prov. Seville.

Olakuseku, een der Chin. Likeo eil.

Olan, een 12,306 voeten hooge berg in 't Fr. dep. Opper Alpen.

OLAND, Zweed. eil., Kalmar-län, door de Kalmarsont van het vasteland gescheiden, 28 V. M. groot, met 24,000 inw.; aan de W. kust vlak, maar aan de O. zijde door den zandigen bergrug Landberg omringd, en op sommige plaatsen zeer laag. De hooge vlakte Alwaren geeft goede weiden, en de streek Midlandsdal goed bouwland. In 't N. deel des lands vindt men goede bosschen en rijke steengroeven. Ten Z. heeft het landbouw en veeteelt; maar hier is geen hout. De luchtsgesteldheid is er zeer zacht. De voortbr. zijn: gerst, tarw, haver, rogge, een weinig vlas en boomvruchten. De vee- en schapenteelt zijn aanzienlijk; ook heeft men er goede paarden, en overvloed van wild. Het delfstoffelijk rijk geeft aluin, kalk en de Olands of Alwaren steenen, die tot tafelbladen, trappen, enz. verwerkt worden. Het eil. wordt in N. en Z. deel verdeeld, en bevat 8 härads. De eenige stad is Borgholm.

OLAN MOUREN PIRA, tak van de Hoangho in China, die in het W. gedeelte der prov. Shensi in dezelve valt.

OLANGO, klein eil. der Philippijnen, aan de O. kust van Siba. 141. 37. L. 10. 33. N. B.

OLARGUES, Fr. stad, dep. Hérault, arr. St. Pons, aan de Taura; 1000 inw.

OLAST, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

OLASZY, zie Wallendorf.

OLAU, zie Ohlau.

OLBA, Turk. riv., prov. Itschil.

OLBEDA, Spaan. vlek, prov. Gallicië.

OLBEGA, Spaan. vlek, prov. Soria.

OLBERA, Spaan. vlek, prov. Sevilla.

OLBERNHAU of *Albertshayn*, Saks. dorp, kreits Erzgebergte, met 1800 inw., en fabr. van kanten, kousen, sloten, geweren, spiegels, enz.

OLBERSDORF, Oostenr. heerl. en stadje, met 650 inw. Bij dezelve ligt het dorp *Olbersdorf*, met 950 inw. 2. O., *Ulbersdorf* of *Albrechtsdorf*, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 800 inw.

OLBERSLEBEN, dorp in Saksen-Weimar, met eene salpeterziederij en 700 inw.

OLBIA, zie Tarutino.

OLBIOPOL, Rus. stad, gouv. Nikolajew.

OLBRUCK, Pruis. vlek, regdst. Coblenz.

OLBY, Fr. dorp, dep. Puy-de-Dôme.

OLCHANSKAIA, Rus. vesting, gouv. Orenburg, aan de kleine riv. Olchanka.

OLCHON, eil. in het Rus. Aziat. meer Baikal.

OLCSVA, Hong. vlek, kom. Szathmar.

NB. *De woorden, die men niet bij* OLD *en* OLDE *vindt, zoeke men bij* OUD, OUDE, *en bij de onderscheidingswoorden.*

OLD AMBT, voormalig distr. van de prov. Groningen, thans een deel van het arr. Winschoten (zie dat art.).

OLDBOROUGH of *Oldbarrow*, Eng. buurt, gr. Worcester.

OLD BRIDGE, N. Amer. dorp, prov. New Yersey, gr. Middlesex.

OLDBURY UPON SEVERN, Eng. buurt, gr. Gloucester, aan de Severne. 2. O. Eng. vlek, gr. Shrop.

OLD CREEK, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Cattaragus.

OLD DUBLIN, N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, gr. Dublin.

OLDE, Pruis. dorp, regdst. Munster, met 1000 inw.

OLDEBERKOOP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OLDEHOLTWOLDE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OLDEHORNE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OLDEBOORN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, aan het riviertje de Boorn, met 1050 inw.

OLDEBROEK, Nederl. schoutambt en dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem. Het dorp telt 1870 inw.

OLDEHOLTPADE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OLDEHOVEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met een gedenkteeken aan den muur der kerk, voor de gemalin van RIPPERDA. Ook is er eene doopsgezinden kerk, en bij hetzelve behoort de buurt Kniggezand.

OLDEKERK, Nederl. gehucht, prov. en arr. Groningen.

OLDEMARKT, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Vollenhoven, aan de Vriesche grenzen, met eene aanzienlijke botermarkt.

OLDENBURG (HOLSTEIN-), Duitsch hert., uit drie verschillende landen, als: het eigenlijk hert. Oldenburg (zie No. 2.), het vorst. Lubek en het vorst. Birkenfeld bestaande, en op ongeveer 124 V. M., 225,400 inw. bevattende. Het ligt in de N. helft van Duitschland, en behoort dus tot de N. vlakte van dat land; heeft noch bergen, noch heuvels, noch eigenlijke bosschen, en bestaat meest uit heide en veen, door bouwland afgewisseld, dat even ligt als de oasen in de woestijnen. De kusten zijn vlak, en worden deels door duinen, deels door kostbare dijken, tegen het woeden der zee beschermd. Het binnenland is zandig en schraal; doch aan de Weser, de monden der Jahde en eenige kusten, vindt men goed broekland, voor de vee-

veeteelt en den landbouw; terwijl het tevens door vele sloten doorsneden wordt, en de weiden aan de kusten en riv., het aangenaamste gezigt opleveren. De voornaamste riv. zijn: de Weser, met de Ochtum; de Hunte, de Leda, de Jahde met de Wapel, en aan derzelver mond eene heerlijke reede; de Hase met de Ratte; de Jumme met de Soste, Vehne, Sageller en Aperlief, enz. Er zijn vele moerassen, doch geene groote meren; het voornaamste is dat van Zwitschenahner. De luchtsgesteldheid is vochtig en nevelachtig; de zomer soms koud, en de winter veelal stormachtig, met vorst; echter is het er, over het algemeen, niet ongezond. De voortbr. zijn: alle soorten van koren, boekweit, peulvruchten, raapzaad, allerlei moesgroenten, vooral rapen, kool en aardappelen; verder vlas en hennep, een weinig hop, timmer- en brandhout, alsmede gewone huisdieren, klein wild, rivier- en zeevisch, bijen, turf, pot- en tigcheläarde, gewone steen, enz. Het vorst. Lubek is als het vorige vlak, en komt in grond en luchtsgesteldheid wel met hetzelve overeen. Men vindt er de Plöner, Keller- en het schoone Eutiner meer, en de riv. Schwartau en Trave. Bosschen zijn er niet; maar het land brengt veel koren, peul- en tuinvruchten, raapzaad, vlas, rundvee, paarden, schapen, varkens en visch voort. Het vorst. Birkenfeld heeft eenen tak van het Hundsrück gebergte, door kleine dalen afgewisseld. De voornaamste riv. is de Nahe met de Frais, Idar en Haune. De luchtsgesteldheid is wel ruw op de hoogte; maar zacht en gezond in de dalen. De voortbr. van den veelal schralen en bergachtigen grond, zijn: koren, moesgroenten, peulvruchten, wijn, hout, de gewone huisdieren, visch, lood, ijzer, steenkolen, lei, agaat en eene gezondheidsbron bij Hambach. De voornaamste middelen van bestaan zijn: landbouw en veeteelt. De bosschen zijn meestal onder de boeren verdeeld, die het hout aan de naburige houtkoopers verkoopen. Wijn, boomvruchten, enz. zijn van weinig belang. Men heeft er schoone paarden, goed rundvee, met welker vleesch en hammen men handel drijft. De kustbewoners hebben aanzienlijke zeevisscherij. In Birkenfeld is de veeteelt minder; maar er zijn mijnwerken. De weinige fabr. zijn van garen, linnen, houtwaren, tigchelövens en oliemolens. In het Birkenfeldsche heeft men eenige agaatslijperijen. Tot den handel is het land door de uitwatering van de Jahde en Weser, zeer goed gelegen, en er is veel scheepvaart. De uitvoer bestaat in de voortbrengselen des lands. Vele inw., vooral in het arme Birkenfeld, gaan ook naar ons vaderland en elders, om aldaar te werken, nemen dienst ter zee, of bestaan van het vervoeren van goederen. De voornaamste koopsteden zijn: Oldenburg, Jever, Varel en Wildeshausen. Lubek heeft alleen landhandel. De inw. zijn van Duitsche en Vriesche oorsprong. De heerschende godsdienst is de luthersche. In wetenschappelijke inrigtingen is dit land nog verre ten achteren. In Vechta, Kloppenburg en Birkenfeld ziet het er hieromtrent allerellendigst uit. Het land heeft noch hoogeschool, noch boekverzameling. Voor het geleerde onderwijs is er alleen een roomsch gymnasium te Vechta. De hertog is als souverein des geheelen lands, lid van het Duitsche verbond, bekleedt met Anhalt en Schwarzburg de 15 plaats, en heeft *in plenum* ééne stem. Eigenlijke standen zijn er nog niet; doch zullen ingevoerd worden. Het hoogste collegie is het kabinet des hertogs, uit den dirigerenden minister, den opperlanddrost, enz. bestaande. Het land is in kreitsen, ambten en kerspelen verdeeld. De inkomsten worden op 1,200,000 guldens gerekend. De schulden zijn van geen belang. De krijgsmagt bestaat uit 1650 man. Er is geene vesting. De hoofdstad is Oldenburg. 2. *Eigenlijk* O., deel van het voornoemde hert., op $105\frac{8}{16}$ V. M., 185,600 inw. bevattende, en in 7 kreitsen verdeeld. 3. Kreits in voorn. hert., op circa 5 V. M., 26,650 inw. bevattende, en in 3 ambten en een stadsgerigt verdeeld. 4. Ambt in voorn. kreits, met 8,980 inw. 5. Dorp en kerspel in voorn. ambt, met 4,130 inw. 6. Stadsgerigt in voorn. kreits, met een kerspel en 5,600 inw. 7. Hoofdstad des hert. in voorn. stadsgerigt, de verblijfplaats van den hertog en der onderscheidene ambtenaren van staat en het stadsbestuur, door de Hunte doorstroomd, en met wallen omringd. Zij heeft 5 poorten, wordt in de Oude en Nieuwe stad verdeeld, waarvan de laatste het beste gebouwd is; terwijl tot de stad nog de voorstad *Stau*, met eenige buurten behoort. Verder is er een hertogelijk slot, 2 luth. kerken, waarvan de Lambertskerk het graf der vorsten bevat; eene roomsche kerk, een herv. bedehuis, een armhuis, een weeshuis, een tucht- en werkhuis, een gymnasium, eene kweekschool voor school-

onderwijzers, verscheidene lagere scholen, eene sterrenwacht, leeskabinet, boekdrukkerij, en 5,250 inw., die van het hof en de ambtenaren, den landbouw, handwerken en eenige fabr., waaronder eene suikerraffinaderij, looijerijen en zeepziederijen, en van den handel, vooral in hout, bestaan. Ook zijn er 3 vee- en paardenmarkten. De Hunte vormt hier eene haven. De stad heeft haren eigenen magistraat en eene armen-inrigting. Zij is de geboortepl. van den geschiedschrijver WOLTMANN. 25. 51. L. en 53. 9. N. B. 8. Voormalig ambt en thans nog eene stad in het Deen. hert. Holstein, aan het kanaal van Holstein, voorheen veel aanzienlijker dan thans, met 1600 inw., die allen van den landbouw bestaan, en twee markten hebben. 9. Deen. stadje, hert. Holstein, met 1110 inw. 10. Pruis. slot en domein, waarvan de helft aan Lippe-Detmold behoort, regdst. Minden.

OLDENDORF, Pruis. stadje, regdst. Minden. 2. Keur-Hes. ambt, gr. Schauenburg, met 18,200 inw., en 5 voogdijen verdeeld. 3. Buurt in voorn. ambt. 4. O. of *Stadtoldendorf*, Brunsw. stad, kreits Eschershausen, op eenen heuvel, met 1700 inw., gips- en marmergroeven. 5. O. of *Markoldendorf*, Han. dorp, vorst. Hildesheim, met 900 inw., linnenweverijen en bleekerijen. 6. Han. dorp, vorst. Osnabrück, met 500 inw.

OLDENLANDE, Han. landstr., hert. Bremen, aan zee, nabij de Elbe gelegen.

OLDENSTADT, Han. ambt en dorp, vorst. Lüneburg.

OLDENSWORTH, Deen. vlek, in het O. deel van Sleeswijk, met 1200 inw.

OLDENZAAL of *Oldenzeel*, Nederl. stadje, prov. Overijssel, kwart. Twenthe, eene der oudste steden van dit kwart., met eene bloeijende latijnsche school en 2170 inw.; in de vaderlandsche geschiedenis zeer bekend.

OLDENZYL, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam.

OLDEREN, zie Veurai.

OLDERSUM of *Oldersheim*, Han. D. in O. Vriesland, met 850 inw., aan de Ems; 2 mijlen ten Z. van Embden.

OLDERSHAUSEN, Han. ambt en dorp, vorst. Göttingen.

OLDESLOHE, Deen. stad in Holstein, met 1660 inw. en eene zoutmijn.

OLDFLIET, Ier. vlek, gr. Antrim.

OLDFORD, Eng. buurt, gr. Middlesex.

OLD FORT BAY, N. Amer. baai aan de Z. O. kust van Canada, in de St. Laurens riv. 319. 46. L. en 51. 26. N. B. 2. Baai aan het Z. einde van St. Lucia.

OLD FORT ISLANDS, groep kleine eil. in de golf van St. Laurens, bij de Old-Fort baai. 320. 1. L. en 51. 20. N. B.

OLDHAM, Eng. fabrijkplaats, gr. Lancaster, met vele hoedenfabr. en katoenspinnerijen. Het behoort onder het kerspel Prestwick, hoewel het een marktvlek is, en telt 17,000 inw.

OLDHAMSTOCKS, Schot. dorp, gr. Berwick, met 600 inw.

OLD HARBOUR, baai aan de Z. kust van Jamaica, ten W. van Port Royal, met kleine eil. aan derzelver ingang.

OLD HEAD, kaap aan de Z. O. kust van Ronaldsha, een der Orkadische eil. 14. 59. L. en 58. 37. N. B. 2. of *Kinsale*, kaap aan de Z. kust van Ierland, gr. Cork. 9. 16. L. en 51. 37. N. B.

OLDISLEBEN, ambt in Saksen-Weimar, aan de Unstrut, waarin 2 vlekken, met 1150 inw.

OLDLAND, Eng. vlek, gr. Gloucester.

OLD LUCE, Schot. dorp, gr. Wigton.

OLDMAN, N. Amer. riv., prov. Nieuw Jersey, valt in de Hudson.

OLD MAN'S BAAI, N. Amer. baai aan de Z. kust van Terreneuve.

OLD MENDRIN, Schot. vlek, gr. Aberdeen, met 1650 inw., kousenfabr., week- en jaarmarkten.

OLDNEY, klein Schot. eil., gr. Sutherland, op de N. W. kust.

OLDORF, dorp in Holstein-Oldenburg, heerl. Jever.

OLD PORT-POINT, N. Amer. kaap in de Chesapeak baai, prov. Virginië.

OLD ROAD, havenstad op Antigua.

OLD ROAD TOWN, stad op het eil. St. Christoffel, in eene baai, met 5 à 15 vademen water. 314. 58. L. en 17. 25. N. B.

OLD SALT HOUSE, N. Amer. dorp, prov. Tennessee, gr. Lincoln.

OLDSARUM, Eng. dorp, gr. Wilt.

OLDSTAHS HARBOUR, N. Amer. haven van Chatham, prov. Massachusetts.

OLDSEDE, dorp in 't Hamburger gebied der Walddorfers.

OLDSWINFORD, Eng. kerspel, gr. Worcester, met 4380 inw.

OLD TOWN of *Indian Old Town*, eil. en vlek op hetzelve, in de N. Amer. prov. Maine, in de Penobscot. 2. N. Amer. vlek, prov. Georgië, gr. Jefferson. 3. Twee N. Amer. vlekken, prov. Maryland en Ohio, gr. Ross. 4. O. of *Old Town Harbour*, zeehaven der N. Amer. Rep., prov. Massasuchetts, gr. Duke's, aan het O. gedeelte van Martha's Vineyard, met 1360 inw. Bij de haven is een klein dorpje, met 80 à 90 huizen. 6. O. *Creek*, N.

N. Amer. riv., prov. N. Carolina, valt in Cape Fear River. 299. 37. L. en 34. 8. N. B. 7. Dorp in de N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Brunswijk. 8. Dorp in de prov. Alabama, gr. Perry.

OLDVESTON, Eng. D., gr. Gloucester.

OLDTOP-SAIL, vaart of inham aan de O. zijde van N. Carolina.

OLD WOMAN, O. Ind. eil., prov. Bombay, ten Z. van Bombay, met goede weiden en gezonde lucht; doch onbewoond.

OLEA, Spaan. vlek, prov. Toro.

OLEAN of *Oil Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Cataraugus. 2. Hoofdplaats van voorn. gr., met 500 inw.

OLEGIO of *Olezzo*, Sard. stad, vorst. Novara, aan de Ticino, met 1850 inw.

OLEI, Rus. dorp op een eilandje bij 't gouv. Esthland.

OLEIRAS, Port. vlek, prov. Alentejo.

OLEJE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Luik, met 400 inw.

OLEKMA, riv. in Aziat. Rusland, gouv. Irkutsk, die, op 55. 30. N. B., aan den Stannowoi ontspringt, de Nutchzia ontvangt, na eenen loop van 200 mijlen, op 61. N. B. in de Lena valt.

OLEKMINSK, Rus. stad, gouv. Irkutsk, aan de mond der Olekma in de Lena. 137. 14. 30. L. en 61. N. B.

OLENEI-NOSS, Rus. kaap aan de Witte zee; 24 mijlen N. van Archangel.

OLENER, Rus. riv., gouv. Irkutsk, valt in de IJszee.

OLENGATOE, dorp op 't eil. Ceylon.

OLENIE, Rus. eil. aan de N. kust van Lapland, op 54. 31. L.

OLENGU, Rus. Aziat. riv., valt in de Schelka.

OLENKA, tak van de Wolga, in het Rus. gouv. Saratow.

OLENSK, Rus. stad, gouv. Irkutsk, aan den mond der Olenek in de IJszee. 136. 30. L. en 72. 30. N. B.

OLÉRON, Fr. eil., dep. Neder Charente, arr. Marennes, tegenöver den mond der Charente. Het is 6 mijlen lang, en 2 à 3 mijlen breed, en heeft op ruim 4 V. M., 18,800 inw., die van den akkerbouw, van eenige brandewijnstokerijen en eenige zoutputten, visscherij en de scheepvaart bestaan. Het wordt aan de N. zijde door eene 5 mijlen breede zeeëngte, Le Pertuis d'Antioche, van het eil. Rhé, en aan de Z. punt, door de eene mijl breede straat Moumasson, van het vaste land gescheiden, en is aan de Z. en O. zijde met zandbanken omringd. In het N. gedeelte van hetzelve ligt de stad Château du Bourg of d'Oléron, en op de N. punt staat de vuurtoren Chassiron. 2. Fr. arr., dep. Neder Pyreneeën, dat op $4\frac{1}{5}$ V. M., in de 8 kantons Acous, Aramits, Arudy, Laruns, Lassoube, Monoin, Oléron en St. Marie d'Oléron, 69,850 inw. bevat. 3. Hoofdstad van genoemd arr., op eene hoogte, tusschen de beide Gaves de Pau en d'Ossau, die hier de Gave d'Oléron vormen, bestaat uit 2 deelen: de eigenlijke stad en het vlek St. Marie, met eene beurs en 6,000 inw., die laken-, wol- en kousenfabr., wijnbouw, volmolens, verwerijen, koper- en ijzergroeven, minerale bronnen en veeteelt hebben. In den omtrek groeit veel kurk. 16. 58. L. en 43. 10. N. B.

OLESA, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

OLESCH, zie Aleschki.

OLESCHKA, Rus. kreits, gouv. Taurië, tusschen 49. 5. en 52. 54. L. en 46. en 47. 28. N. B., ten Z. W. en W. aan de Zwarte zee gelegen, eene groote vlakte, zonder boomen, aan de kust zeer onregelmatig, en naar den Siwasch, waarin het schiereil. Schungar ligt, met vele inhammen; ten Z. W. aan de zee, eenige landtongen, waarvan die van Kinburn zich tot aan de haven van Otschapow uitstrekt, en de langste zich van het dorp Starosholskoi in twee armen, O. en W. waarts uitstrekt. De Dnieper, de Konski-Wodi en eenige kleinere riv. bespoelen hetzelve. De laatste hebben echter des zomers geen, en anders slecht water; maar op vele plaatsen heeft men goed bronwater. Ook zijn er vele meren. De inw. zijn deels kolonisten, deels Kirgizen, deels Nogayers (thans in vaste dorpen). Ook hier zijn in de vlakten vele *kurgans* of grafheuvels. 2. O. of *Aleschki*, hoofdstad aan den Dnieper en de overvaart naar Cherson, met eene vesting of citadel, eene kerk en 1500 inw. 50. 21. L. en 46. 32. N. B.

OLESCHMA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

OLESIN, zie Kurow.

OLESKO, OLEÇKOW, Galicische stad, kreits Zloczow.

OLESNICA of *Olesnitza*, Pool. stad, waiw. Krakau.

OLESNITZA, Pruis. dorp, regdst. Bromberg, aan de Bolinka.

OLESNO, zie Rosenberg.

OLESZYCE, Galic. vlek, kreits Zolkiew.

OLETTA, Fr. dorp op 't eil. Corsica.

OLEVANO, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 2150 inw. 2. Sard. stad, in Piëmont, prov. Mascara.

OLEROWICZE, zie Olkowitz.

OLEWSK, Rus. dorp en riv., gouv. Volhynië.

Oley, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berks, met 1300 inw.

Olezko, zie Marggrabowa.

Olezzo, zie Olegio.

Olfen of *Olphen*, Pruis. stad, regdst. Munster, met 1650 inw. en fabr.

Olginate, Lomb. Ven. vlek, prov. Genua, legatie Como, aan de Adda.

Olgio, Sard. vlek in Piëmont.

Olgopol, Rus. kreits, gouv. Podolië, tusschen 46. 52. en 47. 49. L. en 47. 23. en 48. 30. N. B., aan het einde van den landrug, die van het Karpathisch gebergte afkomt, eene vlakte, zonder boomen, met veel water, overvloedig gras en groote kudden vee. Aan den Bog en de Sawranka, is de grond heuvelachtiger, en heeft een weinig bosch. 2. Hoofdst. aan de Sawranka, met 700 inw. en salpeterziederijen. 47. 11. L. en 48. 14. N. B.

Olgskoi, Rus. vlek, gouv. Olonez.

Olgun, zie Dulcigno.

Oliana, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

Oliapore, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Baharbund. 25. 22. N. B. 107. 28. L. 2. Naam van verscheidene O. Ind. plaatsen, welke *woonplaats der heiligen* beteekent.

Oliaros, zie Antiparos.

Olibato, Afr. negerstad, aan de kust van Benin en Biafara, in het land van kaap Gonzalvo, aan de riv. Olibato.

Oliergues, Fr. stad, dep. Puy de Dôme, arr. Ambert, aan de Dôre, met 1800 inw., lint-, kousen- en kamelotfabr.

Olifants Rivier, groote Afr. riv, aan de kaap de Goede Hoop, die in de Gauritz valt. Zij stroomt door de Karroo, eene zeer vruchtbare streek, die rijk aan ijzer is, en veel boter en zeep levert. 2. Riv. aan de kaap de Goede Hoop, distr. Drakenstein, die 70 mijlen N. van de Kaapstad in den Atl. Oceaan valt. Zij stroomt door eene vruchtbare vallei, die tusschen de ketenen van het Bokkeveld ingesloten, een gedeelte van het distr. Stellenbosch uitmaakt.

Olignies, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik; 1000 inw.

Olik, zie Oulik.

Olika, Rus. stad, gouv. Volhynië, aan een meer, met 3600 inw.

Olil, W. Afr. dorp van Calabar, aan de Rio del Rey. 4. 15. N. B.

Olim, Rus. riv., gouv. Orel.

Olinda, zie Fernambuco.

Olini, Fr. dorp, eil. Corsica.

Olino, Rus. dorp, gouv. Novogorod.

Olinque, zie Ourique.

Olioules, Fr. stad, dep. Var, arr. Toulon, met 2600 inw.

Olite, Spaan. stad in Navarre.

Olitorskaja Guba, golf in het O. van Siberië, tusschen kaap Olitorskaja en Udinskaja, met het eil. Karginskoi.

Olitta, Pool. stadje, waiw. Augustowa, met 300 inw.

Oliva, Nap. riv., prov. Calabrië Citra. 2. Pruis. vlek, regdst. Dantzig, met 6,000 inw. en een schoon klooster. In de nabijheid ligt een groot ijzer- en staalwerk. 3. Twee Spaan. vlekken, prov. Valencia, elk met 5,000 inw. 4. Spaan. vlek, prov. Estremadura. 5. Stad op het Kanarische eil. Fortaventura.

Olivares, Spaan. vlek, prov Cuença.

Olivenza of *Olivença*, sterke Spaan. stad, prov. Estremadura, aan de riv. van dien naam, die 2 mijlen N. O. van die stad in de Guadiana valt. Zij heeft 2 kerken en 4800 inw. Deze stad werd in 1801, door Portugal aan Spanje afgestaan, en is nog niet terug gegeven.

Oliverian, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, valt in de Connecticut.

Olivet of *St. Martin d'Olivet*, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Orléans; 3060 inw.

Olivet, haven op 't eil. Mitilene.

Oliveto, Nap. stad, prov. Basilicate, met 6000 inw. en een kasteel. 2 Nap. vlek, prov. Principato Citra, met 3250 inw.

Olivier (kaap), zie Petra.

Olivone, Zwits. vlek, kanton Tessin.

Olizy, 2 Fr. dorpen, dep. Ardennes en Maas.

Olkhon, Rus. eil. in het meer Baikal, gouv. Irkutsk.

Olkowitz, Olkowice, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 510 inw.

Olkusz of *Olkusch*, Pool. bergstadje, waiw. Krakau, aan de Baba, met 360 inw., eene lood- en eene zilvermijn. 37. 9. L. en 50. 15. N. B.

Ollbrück, Pruis. heerl., regdst. Coblenz.

Ollé, Fr. dorp, dep. Eure en Loire. 2. Fr. riv., dep. Isère.

Olleria, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 4000 inw. en linnenweverijen.

Olleros, Z. Amer. vlek en haven in Peru, prov. Truxillo. 2. *Punt* O., kaap bij genoemde haven. 14. 36. Z. B.

Ollerton, Eng. vlek, gr. Nottingham.

Olliero, Lomb. Ven. riv., die boven Bassano, in de Brenta valt.

Olliergues, zie Oliergues.

Olloi, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 685 inw.

Ollucos, Z. Amer. riv., prov. Popayan, ontspringt uit het meer Guanacas, en valt in de Magdalena riv.

Olm, zie Kehlen.

OLMEDO, Spaan. distr. en vlek, prov. Valladolid, met 2000 inw.

OLMEDILLA, Spaan. D. in Salamanca.

OLMEN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1080 inw.

OLMETO, Fr. stadje, eil. Corsica, arr. Sartene, met 1600 inw.

OLMI-E-CAPELLA, Fr. vlek, eil. Corsica, arr. Calvi, met 500 inw.

OLMÜTZ, Morav. kreits, ten W. en N. W. aan Bohemen grenzende, en op ruim 95 V. M., 350,500 inw. bevattende. Het land is aan de N. en N. O. zijden zeer bergachtig; in den N. hoek heeft men de Spieglitzer sneeuwbergen, waar de March ontspringt, die hier de Sazawa, Betschwa, Hanna, Oskawa en Fistritz ontvangt; terwijl verder de Mora en Zwittawa den kreits bespoelen. Het Z. deel is meest vlak en vruchtbaar, heeft wel geen wijn, maar sterke vlasteelt, en op de bergen vrij aanzienlijke veeteelt. De bosschen zijn zeer groot; maar van metalen wordt er slechts ijzer gegraven. Er zijn hier fabr. van linnen, lakens en wollen stoffen, looijerijen en papiermolens. 2. O. of *Holomauc*, hoofdstad van dezen kreits, eene sterke vesting, de zetel van eenen aartsbisschop, een rijk domkapittel en het bestuur van de algemeene inrigting voor wezen en weduwen; zeer goed gebouwd, met 5 poorten, 5 voorsteden, eene hoofd- en verscheidene andere kerken, een groot zieken-, kraamvrouwen- en vondelingenhuis, een beroemd lyceüm met 26 professoren en circa 800 studenten; eene akademie met 7 professoren, een gymnasium, een raadhuis met het bekende kunstige uurwerk; tuighuis, schouwburg en 11,000 inw., die wel geene groote, maar toch vele bijzondere fabr. hebben, en eenen aanzienlijken handel drijven. Ook is hier de voornaamste Russische en Moldavische rundveemarkt. 34. 49. L. en 49. 33. 42. N. B.

OLNE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 250 inw.

OLNEY, Eng. vlek, gr. Buckingham, met schoone omstreken, 2330 inw. en kantenfabr.

OLNHAUSEN, Wurt. D., Neckarkreits.

OLONA, Lomb. Ven. riv., gouv. Milaan, die bij St. Maria del Monte, niet ver van het meer Lugano ontspringt, en beneden Pavia, bij St. Zenoni, in den Po valt.

OLONEI, eil. in de straat Waaigat.

OLONEK, Rus. riv., gouv. Wiatsk, die de Kikuha ontvangt, en ruim 9 maanden des jaars met ijs bedekt is.

OLONEZ, Rus. gouv. in Europa, tusschen Archangel, Wologda, Novogorod, Petersburg, Ladoga en Finland, of tusschen 47. 20. en 59. 22. L. en 60. 30. en 66. 30. N. B. gelegen, en (het geheele meer Ladoga er onder begrepen) op 3,790 V. M., waarschijnelijk 352,900 inw. bevat. Gedeeltelijk strekt zich de kreits tot boven den Poolcirkel uit; doch ten Z. heeft hij nog eenigen landbouw. De Zweed. en Noorw. bergen loopen door dit land tot de gouv. Petersburg en Novogorod. Zij zijn laag en rotsachtig; echter het grootste deel des jaars met sneeuw bedekt. Aan derzelver voet liggen meestal lage, natte en moerassige vlakten, en men telt er, behalve het Ladoga en Onega meer, wel 2000 kleinere meren, zoo als die van Sego, Wiga, Komscha, Leckta, Wodlo, Latscha, Kunta, Nuk, enz. De riv. zijn: de Onega, de Swir, de Ruskola, de Janez, de Wytegra, de Wodlo, de Lisch, de Suma, de Losocho, enz. Wat de luchtsgesteldheid aangaat, men heeft er eene natte lente, korten zomer, ruwen herfst en strengen winter (in 1787 bevroor hier zelfs de kwik). Ondanks de koude, heeft men echter in alle kreitsen nog eenigen landbouw, die winter- en zomerrogge, gerst, haver, boekweit, aardappelen, hennep en vlas oplevert. De uitgestrekte bosschen geven eiken- en beukenhout, harst, terpentijn, pik, teer, kolen, enz. tot uitvoer. De veeteelt is er, door den langen winter, van weinig belang. De jagt is er aanmerkelijk, en de visscherij in de meren een voorname tak van bestaan. De bergen hebben aanzienlijke schatten van graniet, serpentijnsteen, verschillende kleuren van porfier, zandsteen, kalk, leem, lei, albaster, mariënglas, gips, marmer in groote menigte; zoo ook ijzer en vitriool. Fabrijken van belang zijn er niet, alleen eenige ijzersmederijen van de kroon, looijerijen, staal- en ijzerfabr., talksmelterijen, tigchelövens, enz. De meeste inw. zijn Russen, vele ook Finnen, die gedeeltelijk nog lutherschen, en gedeeltelijk tot den griekschen godsdienst overgegaan zijn. Het gouv. is in 8 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Petrosowodsk. 2. Kreits in voorn. Rus. gouv., nat, laag en vol bergen, heuvels en moerassen, en door de Swir bespoeld, met weinig landbouw, veel bosch en 30,350 inw. 3. Hoofdplaats van voorn. kreits, aan de Olonka en Megoega, met 3 steenen en 5 houten kerken, 2,000 inw., handel op het Ladoga meer en 2 jaarmarkten.

ten. 50. 25. L. en 61. 1. N. B.

OLONKA, Rus. riv., gouv. Olonez.

OLONNE, Fr. vlek, dep. Vendée, arr. Sables d'Olonne, met 1680 inw.

OLONZAC, Fr. stadje, dep. Hérault, arr. St. Pons, met 900 inw.

OLOT, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Fluvia, met 7 opene pleinen, 3 kerken en 15,000 inw., die fabr. van zijden, wollen en katoenen kousen, laken- en wolweverijen, leertouwerijen, enz. hebben, en eenen aanzienlijken handel drijven. 42. 2. N. B.

OLOTIEF, zie Alatof.

OLPAR of *Ulupara*, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Guzeratte.

OLPE, Pruis. stad, regdst. Arensberg, met 1650 inw. en looijerijen.

OLRIG, Schot. dorp, gr. Caithness.

OLSAVKA, Hong. dorp, kom. Zips.

OLSCHANI, Rus. dorp, gouv. Wilna.

OLSCHANKA, Rus. vlek, gouv. Kursk.

OLSE, kleine riv. in Opper Silezië, die uit het vorst. Teschen, op 't Pruis. grondgebied komt, en in den Oder valt.

OLSENE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 1700 inw.

OLSKOI, Rus. Aziat. eil., gouv. Irkutsk.

OLST, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Salland, met veel doortogt en buitenplaatsen.

OLSTER, tak der Beij. riv. de Itz.

OLSTINECK, zie Hohenstein, No. 1.

OLSZANY, Rus. stad, gouv. Wilna.

OLSZTYN, Pool. vlek, waiw. Krakau. 2. Zie Allenstein.

OLTBERG, Zweed. zeevlek, prov. Bähus.

OLTEN, Zwits. stad, kanton Solothurn, met muren, goedgebouwde voorsteden, schoone kerk, 1250 inw. en fabr.

OLTERTERP, Nederl. D., prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OLTI, Turk. Aziat. stad, prov. Erzerum, bij Maworwan.

OLTIFI, Rus. dorp, gouv. Kursk.

OLTUFS, Rus. stad, gouv. Grodno.

OLTUL, zeer vruchtbaar distr. in Walachië, aan den Donau.

OLTZINA, Zevenb. dorp, land der Saksen, met een kasteel.

OLUGURD, W. Perz. dorp, prov. Fars.

OLUNDURUK, Turk. stad, N. O. van Lepanto, aan de riv. Phidari.

OLUTORA, Rus. Aziat. riv., die bij Kamschatka in zee valt.

OLUTORSKAJA, kaap en golf in de Rus. Aziat. prov. Irkutsk.

OLVENSTADT, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 1250 inw.

OLWIOPOL, Rus. kreits, gouv. Chersou, deels met vruchtbaren, deels schralen grond, die door de Bog, de Kodyma, de Teligut en den Dniester bespoeld wordt. In het W. zijn eenige takken van het Karpathische gebergte, met bosch bedekt. De veeteelt is in de grasvlakten de voornaamste tak van bestaan; terwijl er verder tabak, mosterdzaad en saffraan geteeld wordt. De meeste inwoners zijn kolonisten. 2. Hoofdpl. van den kreits, op eenen heuvel, aan welks voet de Sininga in den Bog valt. 48. 38. L. en 48. 2. N. B.

OLYMPIA, zie Lagganico.

OLYMPIAN SPRINGS, N. Amer. D., prov Kentucky, gr. Bath.

OLYMPUS of *Loetsa*, berg in de Turk. prov. Tirhala, het voormalig Thessalië, tot het Helleensch gebergte behoorende, 6120 voet hoog, en bij de dichters beroemd. 2. Berg in de Turk. Aziat. prov. Natolië.

OLYNTA, Rus. stad, gouv. Wilna.

OLYVEN EIL., Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, tot Nuyts archipel behoorende. 151. 39. L. en 32. 46. Z. B.

OM, Rus. riv., gouv. Tobolsk, die de Fortas, Ischa en Kama ontvangt, en bij de stad Omsk in den Irtysch valt.

OMA, Rus. riv., gouv. Archangel, kreits Mesen. 2. O. of *Pulo Oma*, een der kleine Moluksche eil., landvoogdij Amboina, met kruidnagelen. 146. 14. L. en 3. 40. N. B.

OMACHIS (GROOTE en KLEINE), N. Amer. riv. van Canada, vallen in 't meer St. Pierre. 304. L. 46. 16. N. B.

OMAGH, Ier. stad, gr. Tyrone.

OMAGO of *Umago*, Illyr. vlek, kreits Istria, met 1150 inw.

OMAGUA, Z. Amer. zendelingsplaats in Quito, prov. Mainas, met 600 Indianen. 4. 9. 17. Z. B.

OMAGUACAS, Indiaansche volksstam in Z. Amer., prov. Paraguay.

OMAL, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 160 inw.

OMAN, groot landschap in Arabië, den Z. O. hoek van het schiereil. beslaande, tusschen kaap Mahra, kaap Mussendom, de golf van Perzië, de Arabische zee, het kustland van Hadramaut, Mohra en Nadsched, of tusschen 19. 30. en 26. 15. N. B. gelegen, doch in de uitgestrektheid ten W. niet bekend. Het is vol kale bergen, die zich tot aan de zee uitstrekken, en slechts van de Sib tot de Sohar is eene dorre zandwoestijn; in dezelve echter zijn groote en vruchtbare dalen. De voorn. kapen zijn: Ras el Had of de Z. O. punt, en Ras Mussendom aan den ingang der Grieksche golf. De zee voor deze golf, tus-

tusschen Arabië en Perzië, heet Bahr Oman, waarin de riv. Masora, Sib en Sohar stroomen. Men heeft hier regelmatige winden (*moussons*) en regens. De voortbrengsels zijn weinig bekend; men weet van tarw, gerst, maïs, durra, peulvruchten, vooral de dadels, die bij scheepsladingen uitgevoerd worden; vele soorten van wijn, druiven, enz. Het heeft veel rundvee, kameelen, ezels en schapen, en in de bergen koper en lood. De inw. zijn Arabieren van de Mahom. secte *Abadi* of *Bejasi*, de verdraagzaamste van alle. Zij gebruiken noch tabak, noch koffij, noch geestrijke dranken. Zij hebben meestal vaste woonplaatsen, landbouw en veeteelt, benevens visscherij en handwerken. Zij zijn vooral zeer goede matrozen en zeelieden. Het land is in verscheidene distr. verdeeld, die veelal door onafhankelijke opperhoofden geregeerd worden; doch het grootste deel is aan den Iman van Maskate onderworpen, die een der magtigste vorsten van Arabië is, en het geestelijke en wereldlijke bestuur in zich vereenigt, zijne voornaamste inkomsten uit den tol te Maskate trekt, en veel deel in den handel heeft. Aan de golf van Perzië bezit hij een gedeelte van de kust en de eil. Kischm en Ormus. De eigenlijke verdeeling des lands is niet bekend. De voorn. staten zijn het rijk van Maskate en het gebied van Sir.

OMAR, Fr. riv., dep. Op. Pyreneën.

OMARA, Z. Amer. riv. in Brazilië, die op 5. Z. B. in den Atl. Oceaan valt. 2. Braz. riv., valt in den Yutay.

OMARBA, zie Ommirabi.

OMASUYOS, Z. Amer. prov. van Peru, met eene koude luchtsgesteldheid, gedeeltelijk aan het meer Titicaca gelegen, met 45,000 Indianen.

OMBAY, een der O. Ind. Sunda eil., tusschen Pantaro en Timor, of tusschen 8. en 9. Z. B. gelegen, en van Timor door de straat van Pantaro gescheiden. Het bevat 87 V. M. De kusten zijn niet alleen steil, en het aandoen derzelve gevaarlijk, maar de inw. worden door PIGAFETTA en andere zeereizigers, als de ruwste en wildste barbaren afgeschilderd, die geheel naakt gaan. Geen der nieuwste reizigers hebben dit eil. bezocht.

OMBO, dorp in Opper Egypte, prov. Saïd, met ruïnen van twee tempels, waar men krokodillen vereerde. 49. 51. L. 24. 27. N. B.

OMBERSLEY, Eng. D., gr. Worcester.

OMBLA, riv. in Dalmatië, bij Ragusa.

OMBRONE, riv. in het gr. hert. Toscanen, die op de Apennijnen ontspringt, en bij Grossetto in zee valt.

OMBROSZ, Spaan. riv., prov. Estremadura.

OMECILLO, Spaan. riv., prov. Burgos.

OMEERSEER, O. Ind. vlek, prov. Cutch.

OMEGNA, Sard. vlek van Novara, in Milaan, aan de Strona en het meer Orta, met 1500 inw.

OMEKON, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

OMELNIK, Rus. dorp, gouv. Pultawa.

OMELLOOR, 2 O. Ind. plaatsen, prov. Travancore en Malabar.

OMER, kanaal in 't Fr. dep. van 't Noorden, dat de Lys met de A vereenigt. 2. Fr. arr., dep. Pas-de-Calais, dat op $20\frac{1}{2}$ V. M., in de 7 kantons, Aire, Ardres, Audruic, Fauquembergues, Lambres en St. Omer (2), 95,200 inw. bevat. 3. Fr. hoofdplaats van voorn. arr., eene welgebouwde en welversterkte stad, aan de A, en tegen eene hoogte, maar ook deels in eene moeras, met de voorstad *Haut-Pont*, breede straten, eene hoofd- en 6 andere kerken, een ziekenhuis, 2 weeshuizen, 3 hospitalen, eene beurs, eene kamer van koophandel, eene openbare boekverzameling en 20,000 inw., die 22 lakenfabr., groote looijerijen, pijpenfabr., zoutkeeten, tabaksfabr., enz. hebben, en handel drijven. Van hier gaat een kanaal naar Calais. 19. 55. L. 50. 44. 52. N. B.

OMERCUNTUC of *Amara Cantaca*, O. Ind. distr., prov. Gundwana, op de hoogste vlakte der prov., een der heiligste oorden der Hindo's, naar welks tempel vele bedevaarten geschieden. Geen Europeaan heeft dien nog gezien. De riv. Soane, Nerbudda en Mahanuddy ontspringen hier.

OMERPORE, O. Ind. stad van den Nizam, prov. Berar. 94. 56. L. 20. 23. N. B.

OMESSA, Fr. vlek, dep. Corsica.

OMETA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, aan de Nerbuddah.

OMETEPEC, N. Amer. riv. in Mexico, die op 16. 52. N. B. in de Stille Zuidzee valt. 2. Klein eil. in het meer Nicaragua. 291. 40. L. 11. 30. N. B.

OMETEPETL, een der grootste eil. in het Z. Amer. meer Maracaïbo.

OMEY, klein eil. bij de W. kust van Ierland. 7. 39. L. 53. 31. N. B.

OMEZEE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 100 inw.

OMI of *Oits*, groot meer in Japan, eil. Niphon, in het vorst. Omi; 5 mijlen N. O. van Miaco.

OMINO, Spaan. riv., prov. Burgos.

OMISCH, zie Almissa.

OMMANEY (KAAP), de Z. punt van ko-

koning GEORGE III. eil., op de N. W. kust van Amerika. 56. 10. N. B.

OMMELANDEN, gedeelte der prov. Groningen, de voormalige distr. Wester kwartier, Hunsego en Fivelgo bevattende. 2. Gedeelte van het rijk Jakatra, op het O. Ind. eil. Java, buiten de Preanger regentschappen.

OMMELANDERWIJK, eene der veenkoloniën in de Nederl. prov. Groningen.

OMMEN, Nederl. stadje, prov. Overijssel, kwart. Salland, aan de Vecht, met 740 inw.; 5 uren van Zwol.

OMMERSCHANS, Nederl. kolonie in Overijssel, bij Ommen, in welker omtrek de maatschappij van liefdadigheid eene kolonie zal aanleggen.

OMMEREN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Thiel, met 240 inw.

OMMIRABI, OMARBA, N. Afr. riv., die Marocco en Fez van elkander scheidt.

OMO, klein O. Ind. eil. bij de kust van Amboina. 146. 37. L. 3. 31. Z. B.

OMOA of *St. Francisco de Omoa*, N. Amer. haven en vesting in Mexico, prov. Honduras. 15. 50. N. B.

OMOË, Deen. eil., bij Zeeland.

OMOLONE, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

OMONPHON, klein eil. in de Ind. zee, bij de kust van Samar. 11. 7. N. B.

OMONT, Fr. dorp, dep. Ardennes.

OMONVILLE, Fr. D., dep. Ned. Seine.

OMORO, stad, rijk en prov. van Birma in Achter Indië, aan een meer.

OMPITAL of *Offenthal*, Hong. vlek, kom. Presburg, met wijnbouw.

OMPOMPONOOSUC, riv. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, valt in de Connecticut.

OMRAREE, O. Ind. stad, prov. Agra.

OMRATTEE, O. Ind. stad, prov. Berar, met veel handel in katoen; behoort den Nizam. L. 20. 59. N. B.

OMREE, O. Ind. stad van den Nizam, prov. Berar. 95. 50. L. 21. 7. N. B.

OMSK, Rus. kreits, gouv. Tobolsk, een schoon en vruchtbaar landschap, met de riv. Irtysch en Om, en de meren Bolschen-Osero en Abikschan. Aan de linker zijde van den Irtysch is eene woestijn. 2. Hoofdpl. van den kreits Omsk, aan den Irtysch en Om, met 850 inw. 92. 3. L. 54. 58. N. B.

OMUDWARA, O. Ind. distr. der Mahratten, prov. Malwah, tusschen 24. en 25. N. B., door de Parbuttee bespoeld.

OMULEY, Pool. riv., valt in de Narew.

OMUNA, Jap. stad van Ximo, aan de golf van dien naam, waar vele paarlen gevischt worden. De stad heeft veel wijnteelt en een kasteel; 5 mijlen N. N. O. van Nangasaki.

OMURABY, zie Ommirabi.

ON, zie Matare. 2. Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant; 300 inw.

ONA, Rus. Aziat. riv., gouv. Irkutsk.

ONANCOK, N. Amer. riv., prov. Virginië.

ONARTOK, N. Amer. eil., bij de punt van Groenland.

ONAS, Jap. stad op het eil. Ximo.

ONATE of *Ognate*, Spaan. gr., prov. Guipuscoa, door ons op het art. *Encartaciones* beschreven; schoon het ons naderhand gebleken is, dat het dezen naam alleen draagt. 2. Hoofdvlek van voorn. gr., in een dal, met 2070 inw., fabr. van linnen, ijzer- en koperwerk.

ONATEYA, ONATEA, ONITAJO, door MENDANA, *St. Pedro* genoemd, een der Mendoza's eil.; 5 mijlen O. van Ohittahoe. 156. 41. L. 9. 55. Z. B.

ONCES (RIO DOS), Braz. riv., prov. Rio Grande, valt in de Rio Doce.

ONCET, Fr. riv., dep. Op. Pyreneën.

ONCINO, Sard. dorp, prov. Piëmont.

ONDA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 4500 inw. 2. Zie St. Vincent de la Pazes.

ONDARA, Spaan. dorp, prov. Valencia, met 1200 inw.

ONDARROA, Spaan. riv. en dorp, prov. Biscaye.

ONDERANDE, D. op Java, rijk Bantam.

ONDERBOKKEVELD, gedeelte van het Afr. distr. Stellenbosch, aan de kaap de Goede Hoop, eene verhevene vlakte, aan den Tafelberg, met de beste weilanden der geheele kolonie.

ONDERDENDAM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam.

ONDERZEJOW, zie Andersdorf.

ONECOTE, Eng. dorp, gr. Stafford,

ONEEHOW, een der Sandwichs eil. in de Stille Zuidzee, met 10,000 inw. De Oostkust is hoog en steil. 217. 31. L. 21. 50. N. B.

ONEGA, riv. in Rusland, welke niet ver van het meer Onega, in het meer Lassa ontspringt, verscheidene kleine riv. ontvangt, en dan in de Witte zee loopt. 2. Rus. kreits, gouv. Archangel, met kleine bergen bezet, en door de Onega bespoeld; terwijl de steenachtige grond weinig koren en groenten voortbrengt doch aanzienlijke bosschen heeft, die hout, teer en pik tot uitvoer leveren, en veel wild hebben. De landbouw en veeteelt zijn er van weinig belang. 3. Hoofdstad van voorn. kreits, aan den mond der Onega, met 1800 inw. en eene haven, uit welke hout, pik en teer uitgevoerd wordt. 55. 33. L. 63.

63. 54. N. B. 4. Meer in voorn. gouv., ten O. van het Ladoga meer, hetwelk de Wutegra, Nodlo en Losocha benevens vele kleine riv. ontvangt, vele kleine bewoonbare eil. heeft, en zich door de Swir in het Ladoga meer stort.

ONEGLIA, Sard. vorst., gr. Nissa, aan de golf van Genua, heeft op 5 V. M., 28,700 inw., vruchtbaar vooral in olijven, wijn, boomvruchten, hennep en zijde. 2. Sterke hoofdstad van dien naam, aan den mond der Imperiale in zee, met een gymnasium, eene haven en 4000 inw. Geboorteplaats van den zeeheld en doge ANDREAS DORIA. 25. 37. L. 43. 53. N. B. 3. Kaap aan de kust van Sardinië, hert. Genua. 25. 40. L. 43. 53 N. B.

ONEGSKAJA, golf in de Witte zee, in het Rus. gouv. Archangel.

ONEIDA, gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, met eenen vruchtbaren grond, die door de Mohawk en het meer Oneida bespoeld wordt. Het heeft 51,000 inw., die wol-, katoen- en linnenfabr. hebben. De hoofdplaats is Utica. 2. Meer der N. Amer. Rep. in genoemd gr., 4 mijlen lang en eene mijl breed, dat de Woodcreek ontvangt, en door de Oswego met het meer Ontario gemeenschap heeft. 3. O. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., die N. waarts stroomt, en in het meer Oneida loopt.

ONEKOTAN, een der Rus. Aziat. Kurilische eil.

ONELEG, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Tuscarawas; 610 inw.

ONEMACK (POINT), kaap aan de W. kust van N. Amer.; de Z. punt van Bristol baai. 56. N. B.

ONEMEN, Rus. Aziat. riv., gouv. Irkutsk.

ONEMENSKAJA, Rus. Aziat. meer, door de riv. Anadyr gevormd.

ONERYS, zie New Aldeneye.

ONESON, Afr. dorp van Sennaar, aan den linkeroever van den Nijl.

ONEVY, een der kleinere Austr. Vriendelijke eil., in de Stille Zuidzee, bij de N. kust van Rotterdam; 2 mijlen N. O. van Observatory Punt.

ONEY, kleine Eng. riv., gr. Hereford, valt bij Leominster in de Lug. 2. Eng. riv., gr. Salop, valt in de Teme.

ONGAR, zie Chipping Ongar. 2. *High* O., Eng. dorp, gr. Essex, met 600 inw.

ONGELUKKIGE EIL., zie Opatay.

ONGOBOLIE, een der kleinere Austr. Vrienden eil.; 2 mijlen O. van Neneeva.

ONGOLÉ, O. Ind. distr., prov. Karnate, tusschen 15. en 16. N. B., vruchtbaar, door de Pennas en andere riv. bespoeld. De bergen hebben koper, ijzer en veel zout. De voorn. stad is de hoofdstad Ongole, op 97. 47. L. 15. 31. N. B.

ONGOLOGUR, O. Ind. vorst. en stad, prov. Orissa, met overvloed van maïs, timmerhout en ijzer.

ONGUIN, riv. in Chin. Mongolië.

ONHAYE en FREIR, Nederl. gemeente, prov. Namen, arr. Dinant, met 400 inw.

ONI, Rus. vesting in Imerethi, in het gebergte, met een dorp, welks inw. handel in zout, gierst en katoenen waren drijven. 2. Rus. riv., gouv. Irkutsk.

ONIHAU, zie Nihihau.

ONIL, Spaan. stadje, prov. Valencia, met 2400 inw. en lakenfabr.

ONION, Fr. dorp, dep. Aube. 2. N. Amer. riv., prov. Vermont, die voorbij Montpelier stroomt, en in het meer Champlain valt.

ONIRSCHTI, Rus. dorp, gouv. Wilna.

ONIS, Spaan. dorp, prov. Asturië.

ONITAJO, zie Onatea.

ONKERZEEL, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde, met 1000 inw.

ONKONG, kaap aan de W. kust van 't O. Ind. eil. Celebes. 2. 45. Z. B.

ONNAIN, Fr. D., dep. van 't Noorden.

ONNEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, tusschen N. Laren en Haren.

ONNEZIES, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 300 inw.

ONOD, Hong. dorp, kom. Borschod.

ONONDAGA, gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, tusschen de gr. Oswego, Madison, Courtland, Cayuga, met de riv. Oswego en Seneca en 26,000 inw. 2. O. of *Salt Lake*, meer in genoemd gr., dat zich in de Seneca riv. ontlast. Men vindt aan deszelfs oevers zoutbronnen, die in 1810, meer dan 400,000 schepels zout opbragten. 3. Kerspel in genoemd gr., met 3740 inw. en een dorp, met 330 inw.

ONON, zie Amur.

ONORE, O. Ind. zeehaven, prov. Canare, aan den mond van eene kleine riv., die in het meer Onore valt.

ONOZ, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen.

ONRUST, eil. bij Java, waarop eertijds de werven der Nederl. O. Ind. Comp., voor de grootste schepen waren. Door den vrede van Amiens, werden deze door een Engelsch eskader, dat Batavia blokkeerde, verbrand.

ONS, Spaan. eil., bij Gallicië.

ONS EN BRAY, Fr. vlek, dep. Oise, met 800 inw..

ONSERNONE, Zwits. dal, kanton Tessin,

sin, dat zich tot aan Sardinië uitstrekt. De inw. bestaan van het maken van strooijen hoeden.

ONSLOW, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, door de White Oat bespoeld, met vele moerassen en heiden. Het telt 7,050 inw. De hoofdstad is Swansborough. 2. N. Amer. vlek in Ned. Canada, gr. York. 3. N. Amer. stad in Nieuw Schotland, ten N. van Halifax. 4 O. of *Point Onslow*, de Zuid punt van Hertog York's eil. 245. 40. L. 55. 50. N. B.

ONSPACH, zie Hainsbach.

ONSTWEDDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten.

ONTAREE, O. Ind. stad, prov. Gundwana, aan eenen onafhankelijken rajah behoorende. 101. 26. L. 24. 13. N. B.

ONTARIO, Het oostelijkste der vijf Canadasche meren, gedeeltelijk in de N. Amer. prov. Nieuw York gelegen. Het is 592 V. M. groot, 55 mijlen lang, van 15 tot 18 mijlen breed, en ongeveer 600 voeten diep. Het ontvangt door de Niagara, het water der 4 andere meren, en uit Nieuw York de Genesee, de Oswego, de Salmon, Nivernois en Hongary, en eindigt in het meer der Duizend eil., dat het begin van den St. Laurens, of zoo als zij aan den kant van Nieuw York, nog genoemd wordt, Cataraqui vormt. 2. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, aan voorn. meer, door de Genesee, Canandaigua, met de Flint en Mud, en de meren Crooked, Honedy, Long Hemlok en Conesus bespoeld. Aan het meer Ontario is de Rondegat baai. Het gr. is bijna geheel vlak, de grond zeer vruchtbaar, doch veelal nog met bosch bedekt. Het getal der inw. is 8,900, welke wollen en linnen stoffen fabr., branderijen, enz. hebben. De hoofdstad is Canandaigua. 3. Vlek en meer in voorn. gr. met 900 inw.

ONTIGOLA, Spaan. dorp en meer, prov. Toledo.

ONTINIENTE, Spaan stad, prov. Valencia, met 11,700 inw. fabr. voor wol, linnen, laken, papier en koper.

ONTONAGON, riv. in het W. gebied der N. Amer. Rep., welke in het Bovenmeer valt.

ONTONG JAVA, archipel in de Zuid zee, in 1616 door SCHOUTEN en LEMAIRE ontdekt, en in 1642 door ABEL TASMAN wedergevonden, met wel 20 eilanden. LEMAIRE beschrijft, in zijne Australische navigatie, de inboorlingen als donkerder van kleur, dan die der *Hoornsche eil.*, doch even als deze, over het geheele ligchaam, getatoueerd. Hunne kleeding bestond alleen in een schortje van boombast of gevlochten gras, waarmede zij de schaamdeelen bedekten. Hunne wapens waren pijlen en bogen; maar in het bouwen hunner kano's waren zij zeer veel ten achteren. LEMAIRE kon hier geene ververschingen krijgen; schoon men wel zag dat deze eil. zeer vruchtbaar, vooral in kokosnoten waren. De Engelschen hebben deze eil. ten onregte den naam van de *Negen eilanden door* CARTERET *gezien*, gegeven, en sommige Duitschers dezelve *Lord Howe's* eil. genoemd. 6. 5. Z. B. 172. 30. L. 2. Eil. tot de Molukken behoorende.

ONTORIA, Spaan. dorp, prov. Asturië.

ONUGARECHAN, N. Amer. gebergte, prov. Nieuw York, gr. Curtland.

ONZA, Afr. riv. in Kongo, die na eenen loop van 50 mijlen, Z. van de Zaïre in de zee valt. 2. Eil. bij Isle Ons, in de Spaan. prov. Valencia.

ONZOLES, groote Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, valt op 0. 58. Z. B. in de Stille Zuidzee.

OO, Fr. dorp, dep. Op. Garonne.

OOA, een der kleinere Austr. Vrienden eil.; 4 mijlen N. O. van Annamooka.

OATA NIZAWA, kaap aan de W. kust van het eil. Jedso. 42. 18. N. B.

OOBA, Jap. stad, eil. Niphon; 15 mijlen W. van Meaco.

OOCHASEER, O. Ind. stad, prov. Cutch.

OOCHINADROOG, sterke O. Ind. bergvesting, distr. Harpoonelly, prov. Balaghaut. 92. 41. L. 14. 32. N. B.

OODA, 2 Jap. steden op Niphon en Ximo.

OODEADARGAM, O. Ind. stad, prov. Mysore; 10 mijlen Z. O. van Bangalore.

OOFARA, Jap. stad, eil. Niphon.

OOJAIN, O. Ind. distr., prov. Malwah, langs de Sopra, die hetzelve met de Sugarmattee bespoelt. 2. O. of *Ujayini*, hoofdstad en residentie van den sindiah, eene heilige stad, aan de Sopra, met eenen muur en ronde torens omringd, en 1½ mijl in den omtrek. Het Zuidelijk gedeelte wordt *Jeysingpoor* genoemd. Zij heeft vele bazars: in de grootste van deze dienen de onderste verdiepingen der huizen voor winkels en kramen, de bovenste voor woningen. Er zijn verder 84 pagoden, moskeën, een tuighuis, eene sterrenwacht in Jeysingpoor, waarover de Hindo's den eersten meridiaan trekken, en verscheidene hospitalen. Het getal der inw. wordt nergens opgegeven; onder dezelve zijn vele Barahs en Turken. De meesten echter zijn arm en uitgezogen, het-

hetwelk dikwerf hongersnood veroorzaakt. De riv. zijn zeer vischrijk, en de tuinen vol van de schoonste vruchten en druiven. Niet ver van hier is de grot van *Raja Bhirtery*, die men wil dat zich zeer ver uitstrekt, en uit eene lange onderaardsche galerij, met kamers aan beide zijden, bestaat. Ook is hier op een eil. een onderaardsch paleis, en daarbij de fondamenten van eene groote citadel. 93. 26. L. 23. 12. N. B.

OOKATA, Jap. stad op 't eil. Ximo.

OOKI, Jap. stad, op 't eil. Ximo.

OOL, O. Ind. riv., prov. Malwah, valt in de Chumbul.

OOLEN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1270 inw.

OOLENOY, N. Amer. bergen, prov. Carolina.

OOLSCHEID, Pruis. vlek, regdst. Aken, met 1650 inw.

OOLTGENSPLAAT, Nederl. dorp in Z. Holland, arr. Brielle, met Bommel eene heerl. uitmakende en 1200 inw.

OOMBERGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 560 inw.

OOMLA, O. Ind. riv., prov. Berar.

OOMURY, O. Ind. vlek, prov. Agra.

OON, O. Ind. distr., prov. Guzeratte, met de hoofdst. Oon; 2000 huizen.

OONAE of *Oona*, O. Ind. vlek der Mahratten, prov. Guzeratte, met eene reede en handel.

OONARANG, stad op de Z. kust van Java; 4 mijlen Z. van Samarang.

OONATO, Jap. stad, eil. Niphon.

OONCHODE, O. Ind. vlek, prov. Malwah.

OONELLA, een der Rus. Aziat. Vossen eil., bij den mond van Samganooda haven, in Unalaska.

OONEMAK, een der Rus. Aziat. Vossen eil., tusschen Unalaska en Alashka. 212. 26. L. 54. 20. 55. 15. N. B. 2. Kaap aan de W. kust van N. Amer., de Z. punt van Bristol baai. 213. 56. L. 55. 16. N. B.

OONJARA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer. 92. 44. L. 25. 51. N. B.

OONIBA, Jap. stad op 't eil. Niphon.

OONTARREE, O. Ind. stad, prov. Gundwanah.

OONO, 2 Jap. steden; op de eil. Niphon en Ximo.

OONOMAFOU, zie Goede Hoop.

OOPUL, O. Ind. stad, prov. Hyderabad.

OORDEGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde; 1780 inw.

OORDEREN, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 550 inw.

OOREECHA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

OOREY, O. Ind. stad, prov. Agra.

OOROTUNG, riv. in het rijk Birma, prov. Aracan, in Achter Indië.

OORUMPORUM, O. Ind. stad, prov. Malabar.

OORSCHOT, Nederl. vlek, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, met 2 roomsche kerken, 4 liefdadige gestichten, 5 schoolgebouwen, een schoon kasteel en 5,100 inw., die van den landbouw en de veeteelt bestaan.

OOSCAT, zie Uskat.

OOSCOTTA, O. Ind. sterkte in Mysore.

OOSI, Jap. stad op 't eil. Niphon.

OOSIMA, Jap. stad van Niphon. 2. Jap. eil. bij de Z. kust van Niphon, groot en welbewoond, met eenen eigenen vorst, en waarbij de *Gebrokene eil.*

OOSSOOR, O. Ind. sterkte, prov. Mysore. 90. 38. L. 12. 41. N. B.

OOST ANGELEN, voormalig koningrijk in Engeland, dat door de Angelsaksen gesticht werd, en de gr. Cambridge, Norfolk en Suffolk bevat.

OOST, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 260 inw.

OOSTAEKER, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 4050 inw.

OOSTANAULEE, N. Amer. riv., prov. Georgië, die met de Etowee, de Coosa vormt.

OOST BEVELAND, voorheen Nederl. eil., prov. Zeeland, distr. Goes, thans door de indijking der Wilhelmina polder, in 1809, met Zuid Beveland en Wolfaartsdijk vereënigd, door de doorbraken in 1820 en 1808 tot op 100 morgen, of 85 bunders 15 roeden, verminderd. Er zijn slechts 2 hofsteden en een vuurbaak, bij welke de merkwaardige loots FRANS NAEREBOUT, in het laatst van zijn leven, lantarenaansteker was. De zeelieden noemen dit eil. de *Slurf*.

OOST BERETN, Pruis. dorp, regdst. Munster.

OOSTBURG, Nederl. stadje, prov. Zeeland, distr. Sluis, voorheen op een eil., thans door al de zeearmen in een vruchtbaar land herschapen, en op het vaste land gelegen; in de oude en nieuwe stad verdeeld, met 970 inw.

OOST CAMP, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge; 2970 inw.

OOST CAPELLE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, tusschen Veere en Domburg.

OOST DSCHAGATAI, zie Bucharye.

OOSTDIJK (OUDE), Nederl. heerl. in Z. Holland, distr. Briel.

OOSTELIJKE ARCHIPEL, zie Timor.

OOSTENDE, sterke Nederl. stad, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met eene haven, aan den mond der Gueule, welke slechts met hoog water kan binnengezeild

zeild worden; terwijl trekvaarten de gemeenschap met Nieuwpoort, Gent, Duinkerken, Veurne, Iperen en Brugge, bevorderen. Men vindt er zaagmolens en suikerraffinaderijen; maar de visscherij, en vooral de handel, leveren voor de 10,000 inw. het voorn. bestaan op. Er loopen jaarlijks 400 schepen binnen. Zij heeft zware belegeringen doorgestaan, vooral van 1601 tot 1604. Zij ligt op 20. 35. L. 51. 93. N. B.

OOSTENRIJK, aanzienlijk keizerrijk in Europa, uit verschillende staten bestaande, en tusschen Pruissen, Krakau, Polen, Rusland, Turkije, de Adriatische zee, den Kerkelijken Staat, Parma, Modena en de Sardinische staten, Zwitserland, Beijeren en Saksen, of tusschen 26. 14. en 44. 35. L. en 42. 7. en 51. 2. N. B. gelegen en volgens LIECHTENSTEIN, op 12,064¾ (BLUMENBACH heeft 12,206⅞) V. M., 28,271,000 inw. bevattende. Deze uitgestrekte monarchie wordt het gamakkelijkste, in 4 hoofddeelen verdeeld als: 1. de Duitsche Erfstaten, zijnde het aartshertogdom Oostenrijk, Stiermarken, Illyrië, Tyrol en Vorarlberg, Bohemen, Moravië en Silezië. 2. Het koningrijk Gallicië en Lodomirië, met de Bukowina. 3. De Hongaarsche Erfstaten, zijnde het kon. Hongarije, met Slavonië en Kroatië, het gr. hert. Zevenbergen, de Militairgrenzen en het kon. Dalmatië. 4. De Italiaansche staten of het Lomb. Ven. kon. Wij moeten, uithoofde deze landen elk afzonderlijk beschreven zijn, wat natuurlijke gesteldheid, inw., voortbr., fabrijken, handel, godsdienst en wetenschappen betreft, naar de bijzondere art. dezer landen heenwijzen, en bepalen ons hier alleen tot de algemeene regering. De staat is eene erfelijke monarchie, welke uit verschillende, in een staatsligchaam vereënigde, echter onscheidbare en onverdeelbare staten en landschappen bestaat, en met een gedeelte derzelve, een voornaam deel van het Duitsche verbond uitmaakt. Het opperhoofd is een keizer, welke den staat met zeer verschillende voorregten bestuurt; daar, behalve de Militairgrenzen, Friaul en Tyrol, al de staten, standen hebben, die echter slechts in Hong. en Zevenb., eenige magt van aanbelang hebben. De persoon des keizers is heilig en onschendbaar. De troon is erfelijk in de mannelijke en vrouwelijke linie. De meerderjarigheid is in Hong. op 14, en in Oostenr. op 18 jaren bepaald. De keizerin moet eene geborene vorstin zijn, en met den keizer den roomschen godsdienst belijden. De kinderen worden aartshertogen en aartshertoginnen genoemd. De burgers van den staat zijn geestelijken, adel (die hier zeer gemakkelijk te verkrijgen is), burgers met vele voorregten, doch weinige bezittingen, en boeren, die van tijd tot tijd meer voorregten verkrijgen. Over de rijksstaten zie men de bijzondere landen. De hofstoet der keizers is zeer talrijk, te veel om hier op te noemen; die der keizerin en van den kroonprins' zijn zeer eenvoudig.

De riddcrörden zijn: die van het *Gulden Vlies*, van het *Sterrekruis* (voor vrouwen), de militaire orde van *Maria Theresia*, de koninklijke Hongaarsche orde van den heiligen *Stephanus*, de orde van den heiligen *Leopold*, de orde van den *IJzeren kroon*, de militaire orde van *Elizabeth Theresia*, het *Civiel-Eerekruis*, benevens de geestelijke orde; *de Duitsche* orde, de *Johannis* orde en de orde der kruisridders van de *Roode Ster*.

Het staatsbestuur is naar de bijzondere landen, geregeld. De hooge collegiën zijn: het koninlijk staats- en conferentie-ministerie, de staats- en conferentie-raad voor de binnenlandsche zaken, en de geheim huis-, hof- en staats-kanselarij voor buitenlandsche zaken; verder de vereënigde Boh-, Galic.-, Oostenr. hofkanzelarij. De koninklijke Hong. hofraad, de kon. Zevenb. hofkanzelarij, der Sinartie, de K. K. opperste justietieraad, de K. K. opperste politie, met de boek-censuur, de hof - krijgsraad, de K. K vereënigde inwisselings- en amortisatie kas, de K. K. hofcommissie in policiezaken, en de vereënigde hofcommissie, voor de regeling der grondbelastingen en verzorging der mititairen, welke commissiën allen te Weenen vergaderen. (Het bijzondere bestuur, zie bij de bijzondere landen). In de onderscheidene landen zijn hooge geregtscollegiën, waaraan mindere regtbanken en de magistraten, ook meestal de policiebesturen gehecht zijn. De roomsche godsdienst is de heerschende; slechts in Hongarije, Zevenbergen en de Italiaansche staten hebben protestanten en grieken, volgens de wet, dezelfde voorregten als de roomschen. De inkomsten der monarchie worden op 125 millioen guldens gerekend, welke uit de grondbelastingen, het munt- en postwezen, zout- en mijnwerken, de domeinen en indirecte belastingen gevonden worden. De uitgaven worden zeer onbepaald opgegeven. De staatsschuld beliep in het begin

van

van het jaar 1820, omtrent 614,600,000 gulden, die verder tot 650 millioen opliep, doch, door gepaste middelen, reeds aanmerkelijk vermindert, waartoe het amortisatie fonds veel bijdraagt. Het leger bestaat uit 185,400 man infanterie, 38,500 man kavalerie, 17,790 man artillerie, 2,348 man genie en 20,700 man bijzondere korpsen, enz., te zamen 270,000 man, hetwelk in tijd van oorlog door den landweer en andere troepen, nog sterk vermeerderd wordt. De zeemagt bestaat uit 3 schepen van linie, 5 fregatten en 24 kleine vaartuigen, welke echter vermeerderd wordt. 2. Aartshertogdom in voorn. keizerrijk, ook Neder Oostenrijk genoemd, tusschen Bohemen, Moravië, Hongarije, Stiermarken, Illyrië, Tirol en Beijeren, of tusschen 29. 40. en 34. 40. L. en 46. 26. en 49. N. B., en op 708 V. M., 1,902,300 inw. bevattende. Het land is over het algemeen bergachtig. De voorn. ketenen zijn: de Norische Alpen met den Sneeuwberg, Oetscher, Wechselberg, Grosz-Glokner, Viehbachhorn, Hochhorn, Dachstein en Hohekreuzberg Het Cetische gebergte met den Kalenberg en het Bohemer en Weener Woud. De riv. zijn: de Donau, de Inn, de Salza, Traun, March en Ens. Kleinere zijn: de Erlaf, Ips, Thaya, Bulka, Zaya, Leitha, Krems, Kamp, Isper, Agger, Saale, Aist, de Naren, de Rottel, enz. Ook zijn er vele meren, als: het Atter of Kümmer meer, het Mond of Maan meer, het Zeller meer, het Traun of Gmünder meer, het Hallstädter meer, benevens vele moerassen. De luchtsgesteldheid is deels zacht, deels naar de hoogte, zeer verschillende. De voortbr. zijn: visch, bijen, koren, peul- en tuinvruchten, wijn, boomvruchten, saffraan, vlas, hennep en hout. Uit het mineraalrijk: goud, zilver, koper, lood, ijzer, zout, kobalt, rattenkruid, bergkristal, marmer, albaster, molensteen, salpeter, bruinsteen, speksteen, serpentijn, gips en turf. De inw. zijn Duitschers, en belijden den roomschen godsdienst, die hier de heerschende is. Voor de wetenschappen zorgen: eene universiteit, met een veeartsenijkundige school, een wijsgeerig instituut, 3 lyceën, 2 gymnasiën en vele lagere scholen, benevens inrigtingen voor genees- en krijgskunde, vreemde kunsten, enz. De standen zijn: geestelijken, adel, burgers en boeren. De landbouw en veeteelt zijn de voorn. bezigheden en middelen van bestaan, als ook de mijnen, de visscherij, het boschwezen en eene aanzienlijke menigte fabr., vooral in ijzer, linnen, katoen, houtwaren, zijde, laken, metalen, koper, goud, zilver, galanteriewaren, glas, spiegels, papier, kousen, enz.; terwijl zoo wel met deze, als met de voortbr. des lands, eenen aanzienlijken handel gedreven wordt, waardoor Weenen het middelpunt van de geheele monarchie is. De uitvoer bestaat in: wijn, saffraan, mosterdzaad, veel hout, molensteenen, vee en fabrijkwaren; terwijl er vele werkstoffen, koloniale waren, levensmiddelen, vet vee, koren, meel, hout, enz. ingevoerd worden. De handel wordt door den Donau, de Ens en March, en de aanzienlijke groote wegen op de hoofdstad, zeer bevorderd. De keizer van Oostenrijk bestuurt dit land met eene magt, die de onbepaaldheid zeer nabij komt. Er zijn standen uit de prelaten, ridders en vorstelijke steden bestaande, die door den monarch bijeengeroepen, doch eenen zeer bepaalden werkkring hebben, welke door den keizer, naar willekeur, bepaald wordt. Het landsbestuur is de regering te Weenen. Het land is in het land boven de Ens en het land beneden de Ens verdeeld.

GELD.

Oostenrijk heeft gemunt en papierengeld; het laatste wordt, gelijk gezegd is, steeds verminderd. Het gemunte geld is:

GOUD.

Souverain d' or	13 gold.	20 kr.	of *f*	16 —
Halve dito	6 ——	40 ——	»	8 —
Keizers dukaten	4 ——	30 ——	»	5, 40
Kremnitzer ducaten	4 ——	33 ——	»	5, 46

ZILVER.

Kroon daalder.	2 guld.	12 ——	»	2, 64
Halve dito	2 ——	6 ——	»	1, 32
Kwart dito	» ——	33 ——	»	0, 66
Konventions daalder	2 ——		»	2, 40
20 kreutzers stuk			»	0, 40
10 dito			»	0, 20
5 dito			»	0, 10

KOPER.

Een kreutzer	4	penn.	» 0, 02
Een halve dito	2	——	» 0, 01
Een gros	3	kreutz.	» 0, 06
2 grossen	6	——	» 0, 12
Een en een halve gros	4½	——	» 0, 9

Alle overige munten zijn nu buiten cours. *Wissel* zie *Weenen*.

OOSTENRIJKSCH SILEZIE, zie Moravië.

OOSTERBEEK, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, op den Veluwen Zoom, met 780 inw. Het is vermaard door de geboorte van keizer HENDRIK III. 2. Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven.

OOSTERBOER, Nederl. buurt, prov. Drenthe, bij Meppel.

OOSTERBURG, fort aan de baai van Trinconomale, op 't O. Ind. eil. Ceylon.

OOSTER DISTRICT, N. Amer. distr. van Opper Canada, door den St. Laurens en la Haya bespoeld, vlak, laag en met veel bosch, goed bebouwd en wel bevolkt: het telt 22,700 inw. De hoofdstad is Cornwall.

OOSTEREND, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, op het eil. Texel. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek. 3. Buurt op 't eil. Terschelling.

OOSTERHESSELEN, Nederl. dorp, prov. Drenthe, bij Echterveen, met de buurten Klinkegeen en Zwinderen, 460 inw.

OOSTERHOUT, Nederl. dorp, prov. Gelderland, een kwartier van Thiel, in de Over-Betuwe. 2. Nederl. stadje, prov. N. Braband, met 4 roomsche en eene herv. kerk, 3 scholen, eene latijnsche school, een vrouwen klooster en 6,300 inw. 22. 31. L. 51. 39. N.

OOSTERHAULE of *Ouwsterhaule*, Nederl. dorpje, prov. Vriesland, arr. Heerenven.

OOSTERKERK, Nederl. ambacht, prov. Zeeland, eil. Walcheren.

OOSTERLAND, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, op het eiland Wieringen. 2. Nederl. buurt, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Brielle, onder Oostvoorn behoorende. 3. Nederl. plaats, prov. Zeeland, eil. Duiveland, distr. Zierikzee, met 600 inw.

OOSTERLEEK of *Leek*, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn.

OOSTERLITTENS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

OOSTERMEER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met linnenweverijen.

OOSTER SCHELDE, arm van de Schelde, welke tusschen Braband en het verdronken land van Zuid-Beveland, de kanalen Kromvliet, en verder tusschen het land van Tholen en Z. Beveland, langs den Oostkant van Wolfaartsdijk, Oost- en Noord Beveland heenloopt, en door den Roompot in zee valt.

OOSTERWIERUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met eene voorname paardenmarkt.

OOSTERWIJK, Nederl. dorpje in Z. Holland, distr. Gorkum, met 150 inw.

OOSTERWOLDE, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, aan de Zuiderzee, in het midden van vruchtbaar weiland, met 600 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met veel bosch.

OOSTERWYWERD, Nederl. buurt, prov. Groningen, arr. Appingadam.

OOSTERZEE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

OOSTERZEELE, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Gent; 2430 inw.

OOST GOTHLAND, zie Linköping-län.

OOSTHAM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 930 inw.

OOSTHEM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

OOSTHOEK, O. gedeelte van 't eil. Java.

OOSTHUIZEN, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, aan de trekvaart van Purmerend naar Hoorn, met 600 inw. en handel in kaas.

OOST INDIË, zie Indië.

OOST KAAP, kaap op Nieuw Zeeland 198. 48. L. 37. 42 Z. B. 2. Kaap op het eil. Java. 3. Kaap in de Behrings straat, Rus. Aziat. gouv. Irkutsk. 4. Kaap aan de kust van Coromandel, prov. Karnate.

OOST-KAPELLE of *Oost Kappel*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, eil. Walcheren, met 600 inw.

OOSTKERK, zie Oosterland, No. 3.

OOST LOTHIAN, zie Haddington.

OOSTMAEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Antwerpen, met 960 inw.

OOSTMIJZEN, Nederl. buurt in N. Holland, kwartier Alkmaar, onder Schermerhorn.

OOST PEENS, groep eil. in de Hudsons straat.

OOST PRUISSEN, prov. van Pruissen, waarvan zij het O. deel uitmaakt, tusschen Rusland, Polen, W. Pruissen en de Oostzee, of tusschen 36. 58. en 40. 33. L. 53. 9. en 55. 51. N. B. gelegen. Het bevat op 702 (volgens de *Geogr.*

Ephemeriden, zonder de Haffen, 640) V. M., 919,580 inw. Het land is geheel vlak, slechts ten Z. W. met eenige heuvels en hoogten bezet. De kusten worden door duinen beschut, waarvan de hoogste de Galtgarben, bij Kenichen, zich 506 voeten verheft. Er is veel water, en de geheele Westzijde wordt door de Oostzee bespoeld. Aan de kust zijn het Kurisch Haff en het Frisch Haff (zie die art.). Verder heeft het land wel 500 meren, waaronder het Spirdingmeer, dat 12 à 14 mijlen in den omtrek heeft, het grootste is. De voorn. riv. zijn: de Memel, met de Reusz en Gilge; de Scheeschuppe, Inster, Pregel, Alle, Deine en Passarge. Onder de kanalen zijn hier de groote en kleine Friedrichsgraben. De luchtsgesteldheid is er gematigd, niet ongezond; hoewel het weder veranderlijk is. De voortbr. zijn: paarden, horenvee, schapen, geiten, varkens, wild, gevogelte, rivier- en zeevisch, koren (vooral rogge), gerst, tarw, haver, boekweit, erwten, tuin- en boomvruchten, vlas, hennep, tabak en hout; kalk, gips, ijzer, barnsteen en turf. De oorspronkelijke inw. dezer prov. waren de Slavoniërs, Litthauers, Polen en Celten; doch waaronder zich, reeds in de midden-eeuwen, Duitschers vermengden, die thans wel het grootste getal der bevolking uitmaken. De hoofdgodsdienst is de luthersche; schoon er ook roomschen, hervormden en doopsgezinden gevonden worden. Het onderwijs wordt hier door de hoogeschool, verscheidene wel ingerigte gymnasiën en vele lagere scholen goed verzorgd. Te Koningsbergen is een Duitsch en huishoudelijk genootschap, en er zijn vele seminariën en scholen voor vroedvrouwen. De standen zijn zeer talrijk; doch er is weinig gegoedde adel. Burgers en boeren zijn sedert 1811, alle persoonlijk vrij. De middelen van bestaan, zijn: de landbouw, de veeteelt, de bosschen, die timmerhout, pik, teer en potasch leveren, en vervolgens de visscherij. De mijnwerken en fabr. zijn van geen belang. De handel ter zee en langs de bevaarbare riv. is van eenig belang. De uitvoer bestaat in: koren, lijnzaad, hennep, hout, potasch, leer, borstels, enz. De invoer in: zout, wijn, modewaren, koloniale waren, tabak, olie, enz. De prov., wordt door den koning, met eene onbepaalde magt geregeerd. De inkomsten worden op 4 tot $4\frac{1}{2}$ mill. rijksdaalders geschat. De prov. wordt in twee regdst., Koningsbergen en Gumbinnen, verdeeld. De hoofdstad is Koningsbergen.

Oost Priegnitz, Pruis. kreits, regdst. Potsdam, ten Z. van Mecklenburg-Schwerin, op ongeveer 34 V. M., 40,780 inw. bevattende, vlak en zandig, en slechts op weinige plaatsen vruchtbaar; door de Dosse, de Jagelitz Stepenitz en eenige kleine meren bespoeld. De voortbr. zijn koren, vlas en hout. De hoofdstad is Wittstock.

Oost Pyreneën, Fr. dep., het voormalig gr. Roussillon tusschen 19. 28. en 20. 47. L. en 42. 23. en 42. 57. N. B. gelegen, bevat op 78 V. M. in 3 arr., 17 kantons en 249 gemeenten, 126,650 inw. Het is eene bergachtige landstreek, vol romaneske partijen, waar steile rotsklompen, stoute watervallen en bekoorlijke dalen elkander afwisselen. De voorn. bergen zijn: de Pyreneën, die de grenzen tegen Spanje maken, waaronder de 8,646 voeten hooge Canigou, met zijne 4 toppen. Zij zijn een groot gedeelte des jaars met sneeuw bedekt. Door dezelve gaan verscheidene passen naar Spanje, waaronder de Col de la Perche naar Puycerda, en vooral de weg van Perpignan, over Bellegarde naar Jonquera. De grond is meestal steenachtig; in de dalen kalkachtig, doch vrij vruchtbaar. De heuvels en omligende streken zijn met moerbeziën bedekt, en op vele wegen heeft met boschjes van granaatappelen. Aan de kust is de grond vlak, zandig en moerassig. De riv. zijn des zomers ondiep, en veranderen dikwerf van bedding. De voorn. zijn de Tet met de Balagne, Cansarana, Cabrils, Castellane, Lentille en Boules, de Tech en en Gly met de Mauri, Verdouble en Roboul. Ook ontspringen hier de Aude, de Segre en de Cantarana. Aan de kusten zijn de meren Leucate en Saint Nazaire, benevens vele moerasen en bergkolken. De luchtsgesteldheid is in de dalen des zomers drukkend heet, de winter is eene soort van lente. Op de bergen is zij ruw; zelfs des zomers valt hier dikwijls sneeuw, en aan de kust is zij door de uitdamping der moerassen, ongezond. De voortbr. zijn: het gewone gevogelte, wild, beeren, wolven, wilde geiten, zee- en riviervisch, bijen, zijde, koren (vooral maïs), gierst, tuinvruchten, heerlijke meloenen, vlas, hennep, wijn, olijven, granaten, chinasappelen, citroenen vijgen, amandelen, veel kastanjes, noten, soda, kurk, geneeskrachtige kruiden, hout, ijzer, antimonium, koper, zilver, lood, steen-

kolen, graniet, marmer, albaster, bonwsteen, zeezout en minerale wateren. De inw. spreken eenen gebrekkigen Spaanschen tongval, en zijn in het gebergte slecht gekleed en gehuisvest. Zij hebben nog al landbouw, goede veeteelt, vooral schoone paarden, veel muilëzels en schapen, maar slecht rundvee. De boomkweekerij, die hier van veel belang is, de aanzienlijke wijnoogst (onder anderen de fijnste *roussillon*) en de zijdeteelt zijn de voorn. takken van bestaan; ook de mijnen geven aan velen den kost. De fabr. zijn weinig. De uitvoer bestaat in: vee, wijn, wol, ijzer, ijzerwaren, zijde, gierst, gedroogde vruchten, zeevisch en kurk. Het dep. zendt eenen afgevaardigden. De arr. zijn Perpignan, Ceret en Prades. De hoofdstad is Perpignan.

OOSTROOSEBEEKE, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 3980 inw.

OOSTRUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

OOSTUM, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, met veel landbouw.

OOST VLAANDEREN, Nederl. prov., tusschen Zeeland, Antwerpen, Zuid Braband, Henegouwen en West Vlaanderen, of tusschen 21. 3. en 22. 1. L. en 50. 44. en 51. 18. N. B. gelegen, en op ruim 49 V. M., in 4 arr. of 6 distr., 36 kantons en 303 gemeenten, 648,000 inw. bevattende. De grond heeft slechts eenige lage heuvels, en is over het algemeen, zeer vruchtbaar en welbebouwd. De voorn. riv. is de Schelde, die hier de Lys (met de Mandelbeek), de Dender en Durme ontvangt. Ook zijn hier kanalen van Gent naar Brugge, naar Damme en naar Sas van Gent, uit welk laatste de Moerbeke vaart, zoo wel op Axel, als op Hulst loopt. Nog loopt er een zijkanaal van Moerbeke naar Damme. De luchtsgesteldheid, hoewel eenigzins vochtig, is echter gematigd en gezond. De voortbr. zijn: tarw, gerst, boekweit, haver, aardappelen, vlas, hennep, koolzaad, hop, meekrap, tabak, boom-, tuin- en peulvruchten, de gewone huisdieren: gevogelte, klein wild, visch- en bijen, tigcheläarde en turf De meeste inw. belijden den roomsche. godsdienst; zijn vlijtig en werkzaam, en spreken bijna allen den zoogenoemden Vlaamschen tongval. De landbouw is hier op eenen zeer hoogen trap; men ziet er de heerlijkste velden, en niettegenstaande de aanzienlijke bevolking der prov., blijft er nog veel tot uitvoer over; vooral is men zeer ver in het bouwen van vlas. Ook zijn er heerlijke weiden voor het vee; paarden- en rundvee-fokkerij worden hier zeer behartigd. Het hout is eenigzins schaars. De prov. heeft aanzienlijke fabr., vooral in beroemd linnen, tot in de kleinste dorpen en gehuchten, schoon dezelve door het invoeren der katoenfabr., veel geleden hebben. Zelfs heeft men katoenfabr. met stoommachines. De oudtijds zoo beroemde lakenfabr. hebben geheel opgehouden; maar men vervaardigt er nog molton, sergie en andere grove wollen stoffen. Verder zijn er vele papiermolens, zoutkeeten, looijerijen, zeepziederijen, papier-, behangsel- en hoedenfabr., oliemolens, tigchelovens, branderijen, enz. De uitvoer bestaat in: koren, vee, klaverzaad, olie, linnen, garen, kanten, band, chemische fabrijkwaren, leder, suiker, papier, was, speelkaarten, zout, enz. De prov. is de 3 in rang, heeft 93 staten, waarvan 15 uit de ridderschap en 33 uit de steden. De arr. zijn: Gent, Oudenaarden, Eeclo en Dendermonden. De hoofdstad is Gent.

OOST VRIESLAND, Nederl. dorp in N. Holland, arr. Hoorn, eil. Vlieland, uit eenen langen, met boomen beplanten weg bestaande.

OOSTVOORN, zie Voorn. 2. Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Briel, niet ver van den mond der Maas, met eenen kerktoren, die den zeelieden tot eene baak dient, en op 's lands kosten wordt onderhouden. Het telt met Rugge en Klein Oosterland 760 inw.

OOST VRIESLAND, Han. prov., sedert 1815 door Pruissen afgestaan, tusschen de Noordzee, Oldenburg, Meppen, ons Vaderland en den Dollart, of tusschen 24. 34. en 25. 35. L. en 52. 29. en 55. 51. N. B. gelegen, en op 52½ V. M., 127,520 inw. en de eil. Juist, Norderney, Baltrum, Langeroog, Spikeroog en Wangeroog bevattende. De grond is meestal vlak en laag; de zoogenoemde Plotenberg is slechts een zandheuvel, en op de Marsch vindt men kleine hoogten of *Warfen* waarop, even als in Vriesland en elders, de dorpen en zelfs de hoofdsteden gebouwd zijn. Het land wordt door kostbare dijken, die hetzelve in de gedaante van eene halve maan, 40 mijlen ver omringen, en waartoe elk dienstpligtige grondëigenaar werk en geld moet verschaffen, tegen overstrooming bewaard. Er is een afzonderlijk dijkbestuur. Onder de golven behooren hier de Dollart en het Leisand. De riv. zijn: de Ems en Leda. Verder heeft men hier binnenvaarten, die

die door sluizen of zylen afgesloten zijn, en waarvan het Witmunder diep en de Veerkanalen de voorn. zijn. Vischrijke kolken en kleine meren zijn er veel. De luchtsgesteldheid is niet zeer aangenaam; echter wordt de dikke, natte lucht dikwerf door zeewinden gezuiverd. De grond is veen, zand of broekland. De zee heeft, sedert 1000 jaren, veel land weggen weder aangespoeld, dat later is ingedijkt en polders of nieuw land genoemd wordt. Bosschen zijn er weinig; het timmerhout moet uit Noorwegen, en het brandhout uit Pruissen worden aanbragt. De landbouw, eene der voornaamste bezigheden der inw., levert: haver, raapzaad, rogge, tarw, gerst, boekweit, peulvruchten, kool, aardappelen, vlas en boomvruchten. De Oost Vriesche paarden zijn, zoo wel als het heerlijke rundvee, beroemd, en de paardenfokkerij staat zelfs onder een bijzonder bestuur; maar de schapen- en varkensfokkerij worden verwaarloosd; terwijl die der ganzen weder eene aanzienlijke bezigheid oplevert. Bijen zijn er weinig; maar zeer veel rivier- en zeevisch. Verder aanzienlijke veenderijen, tigchel- en kalkövens, fabr. van linnen en wollen stoffen, hoeden, touwbanen, looijerijen, branderijen, azijnstokerijen, brouwerijen, zaag-, olie-, koren-, pel- en rosmolens, lijmziederijen, enz. De zeehandel is door de ligging der prov., van belang, en Embden eene voorname koopstad. De uitvoer bestaat in vette ossen, koeijen, boter, kaas, paarden, tarw, rogge, gerst, haver, boonen, erwten, boekweit, raapzaad, raapolie, turf, tigchelsteen, vederen, huiden, was, honig, talk, zeevisch, (vooral haring), en eenige fabrijkwaren. De voorn. art. van invoer zijn koloniale waren en werkstoffen. De scheepvaart is mede een voorname tak van bestaan. De inw. zijn meestal van Vriesche afkomst, met vele eigendommelijkheden in zeden, karakter en levenswijze, waardoor de bewoners der eil. in de Noordzee vooral, zich onderscheiden. Hunne taal is Duitsch, met vele Vriesche en Hollandsche woorden, en de godsdienst gemengd. Er zijn ook vele joden. Tot onderwijs heeft men er 3 gymnasiën en vele lagere scholen, die meer en meer verbeterd worden. De adel is er zwak; de burgerstand beter; maar de talrijkste en gegoedste stand is die der boeren, die in alle opzigten vrij zijn. Het land heeft van ouds hier zijne eigene voorregten en regten behouden. Het bestuur is in 2 collegiën, met eenen gemeenschappelijken voorzitter verdeeld, namelijk het collegie der gewone afgevaardigden, uit de ridderschap, uit de steden en uit de ambten, en het collegie der administratoren, uit 3 afgevaardigden uit de ridderschap, 3 uit de steden en 2 uit de boeren bestaande. De landstenden hebben hier meer voorregten dan in andere prov. Tot de landsvergadering zendt de ridderschap 2, de steden 3 en de boerenstand 4 afgevaardigden. Onder de bovengenoemde collegiën staan de mindere besturen der dijken, sluizen, financiën, belastingen, enz. Het land werd voorheen in het eigenlijke Oost Vriesland en Harlingerland verdeeld. Thans geschiedt zulks in 12 ambten. De hoofdstad is Aurich.

OOSTWAARD, Nederl. buurt, prov. en arr. Utrecht, onder Zuilen.

OOSTWINKEL, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 900 inw.

OOSTWOLD, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, in laag land gelegen. 2. Dorp aldaar, arr. Winschoten, met eene fraaije kerk en eén schoon orgel.

OOSTWOLDER MEER, Nederl. meer, prov. Groningen, bij den Dollart.

OOSTWOUDE, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn.

OOSTZAANDAM, zie Zaandam.

OOSTZAANEN, Nederl. dorp in N. Holland, wel een uur lang, met olie- en stijfselmolens.

OOSTZEE, ook wel *Baltische zee* genoemd, welke laatste naam mogelijk van een daarin of aan gelegen, en voorheen *Baltia* genoemd eil. of landschap, of wel van het oude woord *Belt*, dat eenen inbraak der zee beteekent, afkomt. Zij stroomt tusschen Duitschland, Pruissen, Rusland, Zweden en Denemarken, loopt tot op 65. N. B., en bevat eene oppervlakte van meer dan 10,000 V. M. Zij is voor Rusland zeker de belangrijkste van alle zeeën, daar zij aan deszelfs kusten de groote golven van Finland, Bothnië en Riga maakt, en de eil. Oesel, Dagho, de Alands eil en vele kleinere bevat; terwijl zij uit dit rijk en Polen alleen, de Tornea, Kemyocki, Ulea, Pyhajoki, Kumojoki, Kymen of Kinmene, Newa, Narowa, Pernau, Aa, Duna, Heilige Aa, Windau, Niemen, Weichsel en Warta; uit Denemarken de Trave; uit Zweden de Heilige Aa, de Morrum en Rotneby A, Aemelf, Motala, Trosa en Nykopingelf, en, uit Pruissen de Memel, Pregel, Oder, enz. ontvangt, en in dit land nog de Putziger of Pauzkerwyk en de Rugerbodden vormt. Het water van deze zee is koe-

 ler

ter, ligter en minder zout dan het water van den oceaan. Ook bemerkt men er geene ebbe of vloed, schoon zij regelmatige overstroomingen heeft. De grootste diepte is 15 à 20 vademen.

OOSTVEEN, Nederl. buurt, voorheen een dorp, prov. en arr. Utrecht, bij St. Maartensdijk behoorende.

OOSTZOUBURG, fraai Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg en Walcheren, heeft veel door het beleg van Vlissingen geleden.

OOTAGAMIS (OPPER EN NEDER), twee vlekken der N. Amer. Rep., in het N. W. gebied, het eerste 13 m. van den mond der Ouisconsin in de Mississippi.

OOTAPALLIUM, O. Ind. stad en klein distr., prov. Dindigul. 9. 50. N. B.

OOTATATOOR, O. Ind. stad, distr. Tanjore. 48. 44. L. en 11. 7. N B.

OOTEGAM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 2020 inw.

OOTMARSUM, Nederl. stadje, prov. Overijssel, kwart. Twenthe, voorheen eene vesting, met 1200 inw.

OOTORI, Jap. stad, eil. Niphon.

OOTNA, O. Ind. dorp, circar Ellore.

OOTRADOORG, O. Ind. sterkte van den rajah, prov. Mysore.

OOTRADURGUM, O. Ind. stad in Mysero.

OOTRAUN, O. Ind. stad in Khandeish.

OOTREKUL, O. Ind. distr., rijk Assam.

OOTRIMALOOR, O. Ind. stad, prov. Karnate. 97. 36. L. en 12. 33. N. B.

OOTOWLEE, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

OOY (CIRKEL VAN DE), Nederl. landstreek, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen, die des winters gewoonlijk onder water staat, met schoone weilanden. 2. Dorp in voorn. landstreek, voorheen met het Huis te Ooy.

OPALA, Rus. riv. in Kamschatka.

OPALEE, N. Amer. riv. van Louisiana, valt in de Tombigbee.

OPALENICE of *Opalenitz*, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 820 inw.

OPALIN, Rus. stad, gouv. Volhynië.

OPAR, Turk. stad en distr. in Macedonië, in de bergen gelegen.

OPARA, O. Ind. dorp, prov. Karnate, met twee tempels.

OPARO, Austr. eil., door VANCOUVER ontdekt, klein, maar sterk bevolkt, met inw., die veel overeenkomst met die der Societeits-eil. en verschanste woningen hebben. Zij hadden spiesen, bogen en slingers, en schenen zeer vredelievend. 233. 44. L. en 27. 36. Z. B.

OPATOW, Pool. distr., waiw. Krakau. 2. Pool. stad in voorn. distr., aan de Opatowka, in een vruchtbaar oord, geheel van hout, met eene opene plaats, 4 kerken, eene synagoge, 2500 inw., die handel in Hongaarschen wijn drijven, en jaarmarkten hebben. 39. 5. L. en 50. 48. N. B. 3. Morav. vlek, kreits Iglau, met 900 inw.

OPATOWEK, Pool. stad, waiw. Kalisch.

OPATOWIEC, Pool. stad, waiw. Krakau.

OPBRAKEL, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 2180 inw.

OPDAM, zie Obdam.

OPDORP, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 1060 inw.

OPECKON, N. Amer. riv. in Virginië, valt in de Potomac. 299. 54. L. en 39. 30. N. B.

OPËINDE, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, op de grenzen van Vriesland, met heidevelden. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heereveen.

OPELOUSAS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, tusschen de golf van Mexico en het distr. Attakapas, heeft op 358 V. M., 10,080 inw., waaronder 3,950 slaven, en wordt door de Calcasoe, Marmentau, de Sabine, de Boeuf, Crocodil, benevens de meren Calcasoe en Sabine bespoeld, is tamelijk vruchtbaar, doch heeft vele zoutgronden aan de kust, die jaarlijks overstroomd worden. De hooger opgelegene weiden, *Prairies*, hebben heerlijk gras, met schoone kudden vee, en worden door dennen bosschen afgewisseld. 2. Hoofdstad van gen. gr., met 150 inw.

OPENSHAW, Eng. buurt, gr. Lancaster.

OPERA MAZZOLINE, Sard. dorp in Piëmont, prov. Turin.

OPETOPEC of *Mambucho*, schoon en vruchtbaar N. Amer. eil. in het Z. gedeelte van 't meer Nicaragua.

OPVEERSHOFEN, Zwits. dorp, kanton Schaffhausen.

OPFINGEN, Bad. dorp, Treisamkreits, ambt Freyburg, met 1250 inw.

OPHASSELT, Nederl. dorp in O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 950 inw.

OPHAIN EN BOIS SEIGNEUR ISAAC, Nederl. gemeente, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1040 inw.

OPHEMERT, Nederl. dorp, prov. Gelderland, arr. Thiel.

OP HEUSDEN of *Heusden*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Thiel, aan den Rijndijk, midden in korenland, met 970 inw. Hierbij behoort een deel der heerl. Wolfswaard.

OPHIR, 12,160 voet hooge berg op het eil. Sumatra, onder de linie gelegen. 2. Berg op het schiereil. Malacca,

aan de Oost zijde.

OPHOVEN, Pruis. dorp, regdst. Aken, met 700 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Limburg, met 770 inw.; nabij Maseyck.

OPI, Nap, stad, prov. Abruzzo Ulteriore, in Valle Regia; 1800 inw.

OPLADEN, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 510 inw. 2. Zie Hedemarken.

OPLINTER, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 740 inw.

OPLOO, Nederl. D., prov. N. Braband.

OPMEER, Nederl. buurt in N. Holland, kwartier Hoorn, bij Spanbroek.

OPOA, een der Austr. Sociëteits eil.

OPOCZNO, zie Opotschno.

OPOLE, Pool. stadje, waiw. Lublin.

OPON, Z. Amer. riv., die op 303. 49. 55. L. en 6. 54. 12. N. B. in zee valt. 2. Dorp op het eil. Manille.

OPONT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau; 260 inw.

OPORTO, zie Port à Port.

OPOSSUM, N. Amer. riv., in de prov. Pennsylvanië en Virginië.

OPOTSCHKA, Rus. kreits, gouv. Pskow, door de Welikaja bespoeld, met heuvels doorsneden, weinig graan; maar meer vlas. 2. Rus. stad in voorn. kreits, op een eil. in de Welikaja, met 2 kerken en 1000 inw. 46. 10. L. en 56. 38. N. B.

OPOTSCHNA, Boh. vlek, kreits Königingrätz. 2. O. of *Opuschna*, Rus. stad, gouv. Kiew, bij Pultawa.

OPOTSCHNO of *Opoczno*, Pool. distr., waiw. Sandomir, door de Pilica van Masovië gescheiden. 2. Hoofdstad van voorn. distr., aan de Drzewica, met 4 kerken en 1460 inw., handel en jaarmarkten. 37. 57. L. en 51. 22. N. B.

OPOULS, Fr. D., dep. Op. Pyreneeën.

OPOUN of *Toemano*, het Oostelijkste der Boumans eil. in de Stille Zuidzee. Het is zeer steil, en tot op de grootste hoogte met boomen bewassen. Ook zag men er bebouwde velden; hoewel het eil. niet zeer vruchtbaar scheen. Daar eene groote rots het eil. omsingelt, kunnen de schepen hetzelve niet naderen. 208. 39. L. en. 14. 7. Z. B.

OPPA, riv. in Silezië, die van Jägerndorf tot Oderberg, de grenzen tusschen Oostenrijk en Pruissen vormt.

OPPADAU, Morav. vlek, kreits Iglau.

OPPAU, Beij. dorp, Rijnkreits.

OPPEAN, Lomb. Ven. stad, ten W. van de Adige: 4 m. Z. van Verona.

OPPELN, Pruis. regdst., prov. Silezië, waarvan het 't Z. O. deel uitmaakt. Het is tusschen Breslau, Polen, Krakau, Galicië, Moravië, Oostenr. Silezië, en het regdst. Reichenbach gelegen, en bevat op 238½ V. M. 510,500 inw., en wordt in 15 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Oppeln. 2. Pruis. kreits in voornoemd regdst., 24 V. M. groot, met 43,400 inwoners, door de riv. de Oder bespoeld. De grond is heuvelachtig en gedeeltelijk zandig, zoo dat hij maar middelmatig vruchtbaar is, weinig bouwland, slechte weiden, en dus weinig veeteelt heeft. De voornaamste rijkdom van den kreits is in de bosschen, de bijenteelt, de kalk en ijzerërts. De fabr. bepalen zich tot linnenweverij, garenspinnerij, hout en ijzerwaren. 3. O. of *Oppolie*, ommuurde hoofdstad van het regdst. en den kreits, aan de Oder, met 4 poorten, eene voorstad, een oud versterkt slot op een eil. in de Oder, 10 kerken, een hospitaal, gymnasium, school voor kraamvrouwen en 4,100 inw., die linnenweverij, looijerijen, branderijen en handel in ijzerwaren hebben. De Oppelner honigkoeken zijn beroemd. 35. 37. L. en 50. 37. N. B.

OPPENAU, Bad. stadje, Kinzigkreits, aan de Reuch en den voet van den Kniebis, met 5 poorten, 2 voorsteden, 2 kerken en 1550 inw., zaag-, run- en slijpmolens, kersenwaterstokerijen en handel met pik, hout, terpentijn en was.

OPPENHEIM, Hes. stadje, Rijnprov., met muren, voorsteden, 2 kerken, wijnbouw en 2100 inw.

OPPENHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

OPPENWEILER, Wurt. D., Neckarkr.

OPPERHAUSEN, Brunsw. D.; 550 inw.

OPPER-HESSEN, zie Hessen.

OPPER MAINKREITS, kreits of prov. in Beijeren, het O. gedeelte van het voormalige Frankenland, tusschen Koburg, Reusz, Saksen, Bohemen, de Regen-, Rezat- en Neder Mainkreitsen, of tusschen 28. 8. en 30. 15. L. en 49. 60. 30. en 50. 28. N. B. gelegen, en op 186⅓ V. M. 498,735 inw. bevattende. Ten O. is het gebergte van Bohemen, ten W. een deel van het Thuringer Wald, en in het midden het Fichtelgebergte, waarvan zich overal takken verspreiden. Hierdoor is het land over het algemeen bergachtig; echter zijn er vele schoone vlakten. De hoogste kruinen zijn de Schneeberg en Ochsenkopf 3617 voet hoog, en de beide Schloszbergen. De voorn. riv. is de Main, met de Rodach, Kronach, Haslach, Regnitz en Obrach: verder de Nab, uit de Wald en Haidenab voortkomende; de Saale, de Loszнitz, Lamitz en andere takken der Elbe, zoo ook de Eger, met de Selb en

Rosla. De grond is wel zandig, doch behoorlijk bewerkt, vrij vruchtbaar, en levert alle soorten van koren, spelt, boekweit, gierst, peulvruchten, vlas, hennep, tabak, hop, saffraan en zoethout op; echter dit alles niet genoegzaam. De vee-, schapen- en varkensteelt zijn vrij aanzienlijk. In eenige beken, zoo als de Lamitz, Oelsnitz, enz. worden paarlen gevonden. Verder is er veel ijzer, spiesglas, zwavel, koper, aluin, vitriool, rattenkruid, steenkolen, marmer, verw- en porseleinäarde, gips, serpentijn, slijpsteen en turf. De fabr. geven garen, linnen, lakens, hoeden, wollen stoffen, tapijten, katoenen stoffen, leder en vooral ijzerwaren; er zijn: vitriool- en aluinziederijen, glasblazerijen, porselein-, aardewerk-, marmer- en tabaksfabr., branderijen en brouwerijen. De voorn. art. van uitvoer zijn: vlas, hennep, lijnölie, hout (vooral naar ons vaderland), vet vee, mout, ijzer, ijzerwaren, aluin, vitriool, potasch, glas, enz. De hoofdstad is Bayreuth.

OPPER VIENNE, Fr. dep., uit Opper Limousin, La Marche en Poitou gevormd, en tusschen de dep. Vienne, Indre, Creuse, Corrèze, Dordogne en Charente, of tusschen 18. 18. en 19. 36. L. en 45. 26. en 46. 24. N. B. gelegen, bevat op 100 V. M., in 4 arr., 244,450 inw. Het land is eene afwisseling van bergen, dalen en heuvels. De eerste bestaan uit graniet, hebben hooge toppen met heide begroeid, en behooren tot het gebergte van Auvergne. Aan het hangen derzelve zijn bosschen, beneden kastanjeboomen, en schoon ruwe, zijn hier echter vele schoone, schilderachtige partijen. De hoogste kruinen zijn: de Puy Vieux van 3000, en de Jargean van 2925 voeten hoogte. Over het algemeen is de grond niet zeer vruchtbaar: de beste streken zijn aan den kant van het dep. Vienne. De voorn. der 38 riv. zijn: de Vienne, die hier de Combade, Maude, Thorion, Palais, Groote Briance, Aurence, Aixette, Tarn, Glane en Gorre ontvangt; verder de Gartempe met de Ardour, de Rivalier, Seme, Couze, Vinçou, Brame, Benaise, de Sableron, de Lasse, de Bradascou, de Loue, Lisle, Dronne, Baudiat, Trieux, Tardoire, Charente, Graine en Issoire; geene dezer is bevaarbaar. De luchtsgesteldheid is vochtig, koud en veranderlijk; dikwerf is er mist, regen en storm. De vorst begint er vroeg, en houdt lang aan. De voortbr. zijn: gevogelte, wild, wilde zwijnen, wolven en vossen; koren, veel boekweit, peul- en tuinvruchten, aardappelen, knoflook, olieplanten, veel hennep, weinig vlas, vele boomvruchten, kastanjes, een weinig wijn, hout, zilver, lood, tin, ijzer, enz. Men telt er niet meer dan 32 lagere scholen. De meeste landlieden zijn arm, en gebruiken niet dan slechte spijzen, en meestal kastanjebrood. Velen verlaten het land, om elders den kost te zoeken. De landbouw is hier nog op eenen zeer lagen trap. De weiden zijn wat beter, en de veeteelt nog al van belang. Wijn, bosschen en bijen geven slechts aan weinigen het bestaan. Intusschen heeft men er nog al fabr., tigchelövens, glasblazerijen, papiermolens, looijerijen, katoenspinnerijen, wasbleeken, linnenweverijen, enz. De uitvoer bestaat in: rogge, kastanjes, brand- en stamhout, muilëzels, paarden, rundvee, varkens, porseleinäarde, katoenen stoffen, papier, leder, huiden, wol, was, ijzer- en koperwaren. Het dep. zendt 2 afgevaardigden. De arr. zijn: Limoges, Villar, Saint Yrieux en Rochechouart. De hoofdstad is Limoges.

OPPERODE, dorp in Anhalt-Bernburg.

OPPERSHAGEN, Han. dorp, vorst. Lüneburg.

OPPIDO, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore II., de zetel van eenen bisschop, met 5 kerken en 6000 inw. 2. Nap. stad, prov. Basilicata; 2000 inw.

OPPIDOLO, zie Pantalarea.

OPPOLIE, zie Oppeln.

OPPON, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. Santa Martha, valt in de Magdalena. 2. Z. Amer. riv., die in het meer van Maracaïbo valt.

OPPREBAIS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1000 inw.

OPSA, Rus. vlek, gouv. Wilna.

OPSAY, klein eil. der Hebriden, in Harris sound.

OPSLO of *Anslo*, oude Noorw. stad, nu eene voorstad van Christiania.

OPTWYZEL, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

OPUN, het Oostelijkste der Austr. Boumans eil., 1200 voeten boven de zee verheven, met kokos-, palm- en andere boomen. 191. 22. L. en 14. 9. Z. B.

OPUREONU, zie Otaheiti.

OPUS, Oostenr. sterkte in Dalmatië, kreits Macarsca, aan de Narenta, die met 2 takken in de golf van Venetië valt. Bij hetzelve ligt een vlek van 510 inw.

OPUSCHNA, zie Opotschna.

OP VELP, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 500 inw.

OPWIJK, Nederl. dorp, prov. Z. Bra-

Braband, arr. Brussel, met 2850 inw.

OQUAGO, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Windsor, aan de Susquehannah.

OQUAJANOKO, groot moeras in de N. Amer. Rep., waaruit de St. Mary ontspringt.

OQUINA, Spaan. vlek, prov. Alava.

OR, tak van het Uralisch gebergte in Aziat. Rusland. 2. Rus. Aziat. riv., gouv. Orenburg, valt in de Ural.

ORA CABECA, baai aan de N. zijde van Jamaïka.

ORACH, Turk. vesting in Bosnië.

ORADOUR, Fr. vlek, dep. Cantal, met 900 inw. 2. O. *Faneix*, Fr. dorp, dep. Charente. 3. O. *Sur Glane*, Fr. vlek, dep. Opper Vienne. 4. O. *Sur Vaire*, Fr. vlek, dep. Opper Vienne, met 2850 inw.

ORAGEUSE, zie Squally.

ORAIOCASTRO, haven aan de Z. kust van het eil. Skiathe, in den Griekschen Archipel.

O-RAJETEA, zie Uliëtëa.

ORAISON, Fr. vlek, dep. Neder Alpen, arr. Digne, met 1550 inw. en lakenfabr.

ORAJON, Spaan. vlek, prov. Burgos.

ORAK, woest Turk. Aziat. eil. voor de golf van Stanchio, prov. Natolië.

ORAMALA, Sard. vlek in Milaan, prov. Bobbio, met 3080 inw.

ORAN, HORAN of *Warran*, N. Afr. stad van Algiers, te voren aan Spanje behoord hebbende, in de prov. Mascara of Tlemsan, aan eenen berg, groot en wel versterkt, met een kasteel, en voorheen 22,000 inw. 35. 45. N. B. 2. Z. Amer. stad in Peru, distr. Tarija; 800 inw.

ORANAI, RANAI, eil. der Austr. Sandwichs eil., volgens VANCOUVER onbewoond, en volgens COOK sterk bevolkt.

ORAN-BADSCHU, zie Baddas en Eidahauer.

ORANGE, voormalig vorst. in Frankrijk, door de voorouders van Z. M. onzen koning bezeten, en waarvan de kroonprins der Nederlanden alsnog den titel voert. Het was 4 mijlen lang en 3 mijlen breed, en is thans in het dep. Vaucluse begrepen. Zie dat art. 2. Fr. arr., dep. Vaucluse, hetwelk op 18½ V. M. 57,000 inw. bevat. 3. Hoofdstad van voorn. arr., de zetel van eenen bisschop, in eene vruchtbare vlakte, aan den voet eener hoogte en aan de Meyne. De vestingwerken zijn door de Franschen, toen dit land, bij den Utrechtsche vrede, aan hen werd afgestaan, geslecht. De straten zijn naauw, krom en morsig. De stad is met muren omringd, en heeft eene hoofd- en eene hervormde kerk, een hospitaal, een ziekenhuis en 7450 inw., die katoenfabr., weverijen, verwerijen, zijde-, papier- en meekrapmolens hebben. De stad is vooral merkwaardig door de Romeinsche oudheden, waaronder vooral de triumfboog uitmunt; ook is er nog een gedeelte van den circus en gebouwen, die nu tot gevangenissen dienen. 22. 26. L. en 44. 9. N. B. 4. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, door de Connecticut met de Waits Halls, en Omponpanusack bespoeld, met de bergrij Samyer en de Groene bergen, schoone weiden aanzienlijke korenvelden en 24,680 inw. De hoofdstad is Chelsea. 5. Gr. aldaar, prov. Indiana, met 5,650 inw., heuvelachtig en door de White en Petoka bespoeld, met goede korenvelden en weiden, noten- en vele andere soorten van boomen, in de bosschen herten, beeren, koper- en ratelslangen, steenkolen en vele andere delfstoffen. De hoofdplaats is Paoli. 6. Gr. aldaar, prov. Nieuw York, op 43 V. M., 24,400 inw. bevattende, veelal bergachtig, met de Alaskavering, Bradcords en de Rotshoogten, die allen met digte bosschen bedekt zijn, en de rivieren Wallkill, Mohockomack en Delaware. De *Drownedland*, eene drooggemaakte moeras, heeft schoone weiden voor 't menigvuldig rundvee. Er zijn ook looijerijen, branderijen, hoedenfabr. en kaarsenmakerijen. De hoofdpl. is Goschen. 7. Gr. aldaar, prov. N Carolina, tusschen de Haw en Neuse, en door de Allemance, New Hope, Pack en Eno bespoeld, zeer vruchtbaar en wel bebouwd, met 23,500 inw. en de hoofdpl. Hillsborough. 8. Gr. aldaar, prov. Virginië, door de Blaauwe en Z. W. bergen doorsneden, en door de Rapidan, Conway, Thoreton, Lynch, Blue, Ferry en andere riv. bespoeld. De voortbr. zijn: tabak, maïs en koper. De hoofdplaats is Stannardsville. 9. Acht N. Amer. vlekken in de prov. Nieuw Jersey, gr. Essex, met eene akademie, 2266 inw. en steengroeven; — prov. Nieuw York, gr. Saratoga, aan de Hudson, met 2000 inw.; — prov. Vermont, gr. Orange; — prov. New Hampshire, gr. Grafton; — prov, Massachusetts, gr. Franklin, met 800 inw.; en drie in de prov. Ohio, in de gr. Trumbull, Athenen, en Delaware. 10. Zie Albany. 11. O. *Baai*, baai aan de W. kust van Jamaïca. 299. 36. L. en 18. 22. N. B. 12. O. *Bay*, baai aan de O. kust van Terreneuve. 221. 36.

L. en 50. 32. N. B. 13. O. *Kaap* aan de kust van Suriname. 325. 30. L. en 4. 15. N. B. 14. O. *Kaap* in straat Magellaan, aan de kust van het Vuurland. 307. 26. L. en 52. 35. Z. B. 15. O. *Eil.*, klein eil. in de Oranje baai, aan de W. kust van Jamaïca. 16. Riv. op Jamaïca, die 1 mijl O. van Montego baai in zee valt. 17. O. of *Bayat*, een der O. Ind. Bashee eil., groot, zonder bergen, rotsen of bewoners.

ORANGEBURG, distr. in de N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, met 15,650 inw., veel houtgewas, maïs-, tabaks- en rijstvelden. 2. Hoofdplaats aan den N. tak van Edisto.

ORANGETOWN, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Rockland, met 1538 inw.

ORANG'S KEY, een der Amer. Bahama eil. 298. 11. L. en 24. 29. N. B.

ORANIEN, zie Orange.

ORANIENBAUM, stadje in Anhalt-Dessau, met een kasteel en 1560 inw. 2. Rus. stad, gouv. Petersburg, met 1900 inw. en een prachtig keizerlijk paleis. 3. Zie Koberschans.

ORANIENBURG, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, hoofdplaats van den Neder Barnimschen kreits, aan de Havel, met 1810 inw. 2. O. of *Raninburg*, Rus. kreitsstad, gouv. Rjäsan, met 1200 inw.

ORANJE RIV., groote Afr. riv. aan de kaap de Goede Hoop, distr. graaf Reynet, die in het land der Namaquas in den Atl. Oceaan valt. Zij vormt de grenzen tusschen de Hottentotten en de Boschjesmannen. De mond is op 28. 30. Z. B. 2. O. *Polder*, Polder in de Nederl. prov. N. Braband, distr. Breda, niet ver van Oosterhout, met uitmuntend weiland, sedert 1724 bedijkt. 3. Neerl. fort in Z. Holland, niet ver van Woerden.

ORANJENSTEIN, zie Dietz.

ORANSAY, Schot. eil., W. van Sky.

ORANY of *Aran*, Rus. stad, gouv. Wilna.

ORASCHUL, Turk. dorp in Walachië.

ORARNE, 2 Zweed. D., Gefleborgs-län.

ORASCHUL, Turk. stad in Wallachië, aan den mond der Jalowitza in den Donau.

ORAVA, zie Rahova.

ORAVICZA (NEMETH), Hong. dorp, kom. Krassova, met 1800 inw.

ORAWA, zie Arva.

ORAXI, gebergte op 't Jap. eil. Niphon.

ORB of *Orba*, Beij. landger., Neder Mainkreits, op ruim 1½ V. M., 5,820 inw. De grond is bergachtig en niet vruchtbaar; de bosschen en een zoutwerk geven het voornaamste bestaan aan de inw. 2. Stad in voorn. landger., met 3550 inw.

ORBA, Sard. riv., vorst. Piëmont, die in 't hert. Genua ontspringt, en tegenover Alexandria in de Bormida valt.

ORBACH, zie Orbe, No. 3.

ORBAICETA, Spaan. vlek in Navarre.

ORBAIS, Fr. stad, dep. Marne, met 850 inw. 2. Fr. vlek, dep. Aisne, met 800 inw. 3. Nederl. vlek, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 460 inw.

ORBANSAY, klein eil. der Hebriden, tusschen Barray en Z. Uist.

ORBASSANO, Sard. stad in Piëmont, prov. Turin, met 1700 inw.

ORBE, Fr. riv., dep. Hérault, die beneden Beziers in de golf van Narbonne valt. 2. Zwits. riv., kanton Waadt, die uit het meer de Rousses, op de Fr. grenzen, ontspringt, door het meer de Joux stroomt, zich vervolgens onder de aarde verliest, in het dal Vallorbe weer te voorschijn komt, en eindelijk in het meer van Neufchatel valt. 3. O. *Orben*, *Orbach* of *Urbach*, Zwits. distr., kanton Waadt, met 9,820 inw. 4. Stadje in voorn. distr., aan de Orbe en den voet der Jura, met 2,100 inw., die wijn en boomvruchten telen, en Romeinsche en Bourgondische oudheden hebben. Zij is de geboorteplaats van den hervormer VIRET, den kardinaal DU PERRON en den natuuronderzoeker BERTRAND.

ORBEC, Fr. stad, aan de riv. Orbe, dep. Calvados, arr. Lisieux, met 3600 inw., wol- en veehandel.

ORBECO, Tosc. stad, prov. Florence.

ORBELOS, de hoogste kruin van het Balkan gebergte, in het Turk. lands. Romanië, zich ongeveer 9000 voeten verheffende. Men vindt in deszelfs omstreken veel goud, zilver, koper en ijzer.

ORBIEN, tak der Fr. riv. Aube.

ORBIET, Fr. riv., dep. Aude.

ORBIEU, Fr. riv., dep. Aude.

ORBIGA, Spaan. riv., die bij Zamora in de Douero valt.

ORBIGNY, 2 Fr. vlekken, dep. Indre en Loire en Opper Marne.

ORBINETTI, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa, met eene geschutgieterij.

ORBISO, Spaan. vlek, prov. Alava.

ORBITELLO, Tosc. distr., gebied van Siëna, met de stad Orbitello, op eene kleine landtong, met 2000 inwoners, zeevisscherij en handel.

ORBIYA, Spaan. riv., prov. Valladolid.

ORCADISCHE EILANDEN of *Orkneys*, Schot. eil. in de Orkney Stewartry, zijnde slechts door de Pentland frith van het vaste land gescheiden, tusschen 13. 46. en 14. 47. L. en 58. 40. en 59. 20. N. B. gelegen, en uit 67 eil. be-

staan-

staande, waarvan er slechts 29 bewoond zijn. Zij beslaan te zamen 28 V. M., waarop ongeveer 25,000 menschen wonen. Het binnenland dezer eil. is rotsachtig en bedekt met bergen, die echter niet hooger zijn dan 1200 voeten. De kusten zijn met kale klippen bezet, die dezelve tegen de zee beschutten. De grond is zeer verschillende; de hoogten hebben zwarte aarde; de dalen en vlakten zand, leem- en kiezelaarde, meer of minder gemengd, doch naauwelijks 1 of 2 voeten op de rotsen liggende, zoo dat hier geene zware boomen kunnen wortelen. Daarbij zijn er geheele streken, die slechts met mos en veen bedekt zijn. Zij hebben genoeg water. De luchtsgesteldheid is gematigd, maar veranderlijk. De Z. W. en Z. O. winden zijn hier de heerschende en soms hevig; de eerste geeft gewoonlijk veel regen, en de N. N. W. en N. O. winden droog, koud en gezond weder. De zee is hier zelden stil. Op de W. kusten der eil. valt zeer veel regen. De sneeuw blijft er zelden lang liggen. Men heeft er veel onweders en ook Noorderlicht. De voortbr. zijn: zandsteen, thonschiefer, kalk, ijzer, lood en veel turf. De landbouw, die veelal gebrek aan mest heeft, geeft gerst, haver, tarw, rogge, aardappelen en bijna geene boomvruchten. De paarden zijn klein, en het rundvee schraal; doch de schapen hebben schoone wol, en zijn zeer talrijk. Verder zijn er geiten, varkens, eene ongeloofelijke menigte zeevogels, wier eijeren en vederen sterk gezocht worden. De visscherij is er eene voorname tak van bestaan; daar de zee hier vol is van haring, kabeljaauw, enz., en aan de kusten oesters, mosselen, enz. geeft. Soms vindt men er ook walvisschen. Ook wordt er amber en moluccaboonen gevischt. Echter zou de visscherij nog sterker zijn, indien de kelpbranderij niet zoo vele handen bezig hield. Verder weeft men er des winters wollen en linnen stoffen, kousen enz. De uitvoer bestaat in rund- en varkensvleesch, boter, talk, huiden, kalfsvellen, konijnen- en otter- vellen; gezouten visch, traan, vederen, zeekreeften (voor 12,000 guldens), kelp, garen en in vruchtbare jaren ook koren. De invoer bestaat in: hout, ijzer, vlas, steen, kolen, koloniale en fabrijkwaren. De eil. zijn bijzonder voor de zeevaart gelegen; maar de vloed is er hoog, de zee stormachtig en de ligging te Noordelijk. De inw. zijn protestantsch en spreken Schotsch. Zij zijn een werkzaam volk, dat alle gevaren veracht, en ten sterkste aan de oudvaderlijke zeden en gewoonten, maar ook aan vooroordeelen en bijgeloovigheden gehecht is. De voorn. eil. zijn: Mainland of Pomona, Græmsay, Weir, Hoy, Rousay, Faray, Cavay, South Ronaldsay, Swanay of Swina, Burray, Copinsay, Damsay, Shapinshay, Stronsay, Eday, Sanday, North Ronaldsay, Papa Westray, Eglishay en Eday.

ORCAJO DE TORRES, Spaan. vlek, prov. Avila.

ORCAPI, zie Perekop.

ORCE, Spaan. dorp en riv., prov. Granada.

ORCHAMPS, Fr. vlek, dep. Jura.

ORCHE, Spaan. D. in Guadalaxara.

ORCHIES, Fr. stad, dep. van het Noorden., arr. Douay, met 2480 inw.

ORCHILLA of *Horchilla*, groep kleine W. Ind. eil., bij de W. kust van Z. Amer. 312. 26. L. en 10. 52. N. B.

ORCHIMONT, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 280 inw.

ORCHON, Chin. riv. in Mongolië.

ORCHOWKA, Pool. stadje, waiw. Podlachië, aan de Bog.

ORCIANO, dorp in den Kerk. Staat, legatie Urbino.

ORCIATINO, Tosc. dorp, gebied Pisa.

ORCIÈRES, Fr. vlek, dep. Op. Alpen, arr. Embrun, met 1150 inw.

ORCINO, Fr. dorp, eil. Corsica.

ORCIVAL, Fr. stadje, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont, met 1120 inw.

ORCO, Sard. riv., vorst. Piëmont, die in het dal van Aosta ontspringt, en bij Chivasso in den Po valt.

ORCQ, Nederl. D., prov. Henegouwen.

ORD, riv. op 't Schot. eil. Sky. 2. *of Caithness*, schoone heuvel aan de Z. O. kust van het gr. Caithness, eene kaap vormende. 58. 7. N. B.

ORDADO, Z. Amer. rots in de Stille Zuidzee, bij de kust van Peru, 2 mijlen Z. O. van Callao.

ORDEL, klein O. Ind. eil., Z. O. van Gilolo. 146. 11. L. en 0. 60. Z. B.

ORDIE, kleine Schot. riv., gr. Perth, die boven Luncarty in de Tay valt.

ORDINGEN, zie Urdingen. 2. Nederl. dorpje, prov. Limburg, met 110 inw.

ORDINO, Spaan. D., prov. Catalonië.

ONDIQUHILL, Schot. dorp, gr. Banff.

ORDON, Zwits. dorp, kant. Wallis.

ORDSALL of *Ordeshall*, Eng. dorp, gr. Nottingham.

ORDUBAD, Turk. Aziat. D., prov. Wan.

ORDUNA, Spaan. stad, prov. Biscaye, aan den voet van een gebergte, waar de Nerva ontspringt, met 2 kerken,

ken, 2 kloosters 4000 inw. en wijnbouw.

ORDWAY, N. Amer. riv., prov. Missouri, valt in den Missouri.

OREBRO, zie Oerebro.

ORECHONA, een der kleinere Austr. Sandwichs eil., door een kanaal van Onehow gescheiden.

OREGAN, zie Columbia.

OREIE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 450 inw.

OREJA, Spaan. dorp in Toledo.

OREJANA, Spaan. vlek, prov. Segovia.

OREJAS DE LIBREE, een der O. Ind. Sooloo eil., ten N. W. van Bassilan.

OREL, tak van de riv. Oka, in het Rus. gouv. van dien naam. 2. Rus. riv., gouv. Pultawa, die in den Dnieper valt. 3. Rus. gouv., ook *Orlow* genoemd, tusschen Kaluga, Tula, Tambow, Woronesch, Kursk, Tschernigow en Smolensk, of tusschen 50. 34. en 56. 42. L. en 51. 49. en 54. 59. N. B. gelegen, en op 755 V. M. 1,127,000 inw. bevattende. Het land ligt hoog, heeft geene eigenlijke bergen, slechts kalkheuvels, met kleine bosschen. Dit gouv. is een der vruchtbaarste des rijks; hier en daar vindt men heide en moeras. De voorn. riv. zijn: de Desna, met de Bolwa, Suseshat, Navlia en Narufa; de Oka met de Orel, Orlik, Zona, Rubnitza, Nucha, Kornia en Susha; de Sosna, met de Trudki, Olim, Jelez en Lutschka. Verder de Shisdra en 't meer Moritza. De luchtsgesteldheid is zacht en gezond. De landbouw wordt met veel voordeel beoefend, en geeft boekweit, gierst, zaad, alle soorten van koren, een weinig vlas, veel hennep, op sommige plaatsen veel tabak en hop; vruchtboomen, appelen, kersen, zelfs hier en daar peeren en pruimen. Overal vindt men bosschen. De veeteelt is ook van belang; de paarden zijn schoon, de ossen groot en sterk, en worden tot trekvee gebruikt; schapen met goede wol, varkens, gevogelte, vooral bijen, enz. Het delfstoffelijk rijk levert: kalk, krijt, molen- en slijpsteenen, albaster en salpeter, benevens een weinig ijzer. Er zijn op het land, behalve eenige smederijen, geene eigenlijke fabr. In de steden heeft men fabr. van laken, linnen, zeildoek, tafelgoed, papier, verw, ijzer, porselein, aardewerk en glas; looijerijen, touwbanen, branderijen, enz. De uitvoer bestaat in: ijzer, spijkers, ijzerdraad, salpeter, krijt, molen- en slijpsteenen, glas, meel, rogge, haver, gierst, maanzaad, hennep, hennepzaad, olie, zeildoek, touw, boekweit, erwten, masten, balken, hazelnoten, paarden, vet vee, talk, boter, huiden, varkensvleesch, borstels, schapenvachten, wol, honig, was, enz., welke waren langs de Desna of Oka, of wel per as vervoerd worden. De koopsteden zijn Orel, Sewsk, Jelez en Brjansk. De inw. zijn Groot en Klein-Russen en Kozakken. Zij zijn allen vlijtig, spaarzaam en welvarend. De adel is talrijk. Het gouv. brengt ongeveer 5 mill. roebels op, en wordt in 12 kreitsen verdeeld. 2. Rus. kreits in voorn. gouv., tusschen 53. 37. en 54. 10. L. en 52. 31. en 53. 5. N. B. gelegen, en 67,140 inw. bevattende, wordt door de Oka en de Orlik bespoeld, heeft goed korenland, aanzienlijke veeteelt en eenige bosschen. 3. Rus. hoofdst. van voorn. gouv. en kreits, de zetel des gouv., der hooge ambtenaren en van den bisschop van Orel, aan de Oka en Orlik. Zij is met pallissaden omringd, heeft eene oude vesting, en meestal houten huizen, 2 steenen en 18 houten kerken, 2 kloosters, een gymnasium, eene kreitsschool, een seminarium voor priesters, een koophuis, 150 winkels en 20,000 inw., die verscheidene handwerken, vooral touwbanen, linnenweverijen, zeepziederijen en eenen zeer aanzienlijken handel hebben, en te water, koren, hennep, talk, boter, varkensborstels, leder, was, honig en wol (waarvan de laatste artikels uit de Ukraine worden ingevoerd), en te land, veel naar de beide hoofdsteden des rijks uitvoeren. Het is de stapelplaats van het koren uit Klein Rusland, en er zijn sterk bezochte jaarmarkten. 53. 37. L. 52. 57. N. B. 4. Zie Olviopol.

ORELHA DA ANTA EN ORELHA DA ONÇA, twee kleine Z. Amer. riv., die op de bergen van Paraguay ontspringen, en in de Rio Pardo vallen, die zich in de Panama stort.

ORELLANA LA SIERRA en O. LA VIEJA, twee Spaan. vlekken, prov. Estremadura, bij elkander liggende.

ORELLE, Sard. vlek in Savoije, prov. Maurienne, met 1150 inw.

ORELLUDOS, Z. Amer. riv., die Z. Z. O. in de Yupura of Caqueta valt.

ORENBAU, zie Ohrnbau.

ORENBURG, Rus. Aziat. gouv., tusschen Wiatka, Perm, Tobolsk, de woestijn der Kirgizen, Astrakan, Saratow, Simbirsk en Kazan, of tusschen 68. 19. en 82. 8. L. en 51. 8. en 58. 20. N. B. gelegen, en, behalve een deel der woestijn, op 5,626 V. M. 1,044,000 inw. bevattende. Het ligt geheel in het ge-

gematigd gedeelte van Aziat. Rusland, wordt door de Ural in twee ongelijke deelen gescheiden, waarvan het O. en kleinste vlak en vol moerassen en meren is; doch het W. eenen meer verhevenen grond heeft. In het N. is 't het vruchtbaarste. De gebergten zijn: het Uralische, 't Baskisch Uralische, met vele hooge punten, als de Imentau, de Iremeltau, de Jamau, enz. Het O. gedeelte van deze keten bevat het meeste erts. Aan dit gebergte, dat aan de bron der Belaja, op 60. 44. N. B. eindigt, begint het Guberlinskisch Uralisch gebergte, dat meestal uit graniet bestaat, en schraal met hout bezet is. Hieruit komt de Obtschei-Syrt, die naar de Wolga en Kaspische zee loopt, en eenige takken door het land zendt. De voorn. riv. is de Ural, met de Kisil, de Khudalas, de Tanalik, de Sakmara (met de Ik), Saluir, Salmysch en Ilek. Verder de Belaja (met de Kan), Tor, Ussolka, Ilim, Insar (met de Sim), de Aksun, de Bir, de Irtak, de Ufa (met de Ai en Jurgusen), de Dioma, de Tanip en de Sius, de Kama (met de Ik, Schuranka, Kidatsch, Usen. Menseli, Isterjak en Melaus), de Isch, de Zai, de Schesma, de Tscherenschau en Bui. Verder de Sok, met de Baitugan, Usakli, enz. De Samara met de Tok, Busuluk en Kinel, de Tobol met de Ui, de Kurtamysch, IJet en de Mias, met de Tschumbalak. Meren zijn er in het O. des gouv., als dat van Tschebarkut, Misagatsch, Isamen, Kundrawikut en vele andere. De luchtsgesteldheid is gematigd, doch ten O. ruwer dan ten W.; ten N. zijn de winters zeer lang, maar ten Z. veel minder. Van October tot April is de Ural met ijs bedekt. De landbouw levert winterrogge, gerst, haver, boekweit, gierst, een weinig erwten, vlas en hennep. De vlijtigste landlieden zijn de Tartaren. De veeteelt is zeer algemeen en belangrijk. Sommige zwervende stammen hebben zelfs zeer groote kudden, die 's zomers en 's winters in het veld blijven. Vooral houden zij paarden, die de rijken tot 1000, rundvee tot 1500, en schapen tot 4000 stuks hebben. De bosschen zijn zeer aanzienlijk, en leveren vele soorten van hout, alsmede pik, teer, kolen, enz. Voor de jagt vindt men er elanden, wilde zwijnen, beeren, wolven, vossen, gazellen, fretten, enz. Ook zijn er wilde paarden en ezels. Uit het rijk der delfstoffen heeft men hier: een weinig goud, veel koper, ijzer, zout, zwavel, vitriool, marmer, albaster, kalk, molen- en anderen steen, jaspis, agaat, enz. Fabr. zijn er bijna niet. De uitvoer bestaat in: koren, paarden, rundvee, schapenvachten, huiden, honig, was, zout, ijzer en koper, welke art. tot aan de Oostzee, en verder in Azië gaan, en waarvoor wijn, fabriek- en koloniale waren ingevoerd worden; terwijl vooral met de Kirgizen en Bucharen, eenen aanzienlijken ruilhandel gedreven wordt. De inw. bestaan uit Russen, Kazansche Tartaren, Baschkiren, Bucharen, Kalmukken, Armeniërs, enz. De voorn. godsdiensten zijn de Grieksche, Armenische en Mahomedaansche. Het onderwijs is er nog van weinig belang, en er is slechts eene boekdrukkerij. De Orenburgsche linie bestaat uit eene rij van vestingen, welke door Kozakken, Kalmukken en Baschkiren verdedigd worden. Het land bestaat uit twee hoofddeelen, Ufa en Orenburg, en is in 12 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Ufa. 2. Rus. kreits in voorn. gouvernement, het Z. en Z. O. deel uitmakende, ruim $524\frac{1}{4}$ V. M. groot, door het Guberlinskisch Uralische gebergte, de Obtschei-Sipt en eenige vlotgebergten bedekt, en door de Ural, de Tanalik, de Sakmara, de Salmysch, Ik en Kargala bespoeld. In het W. gedeelte is soms gebrek aan water. Het geheel is eene woestijn, met slechts weinig bouwland. 3. Rus. hoofdstad van voorn. kreits, in eene groote vlakte, aan de Ural, de hoofdvesting en wapenplaats der Orenburgsche linie, de zetel van den opperbevelhebber, met het tuighuis. Zij is met wallen, bastions en grachten omringd en van eene eironde gedaante, en heeft breede en regelmatige straten, eene ruime markt in het midden, 4 poorten, 9 grieksche kerken, waarvan de hoofdkerk op eene rots, een luthersch bedehuis, 4 moskeën, een hospitaal, een werkhuis, waarin vooral aan bannelingen, werk gegeven wordt, en 20,000 inw., waaronder ruim 2000 kooplieden. Er zijn weinig fabr., eenige looijerijen en zeepziederijen, en weinig handwerken. Des zomers geschiedt de handel in het Aziat. ruilhuis, eene mijl van de stad, met 386 winkels, waar Kirgizen en Bucharen hunne waren tegen Europische verruilen. De omtrek is zeer schraal, en er zijn zelfs weinige tuinen. 72. 45. N. B. 51. 46. N. B.

ORENOCO, zie Orinoco.

ORENSE, Spaan. distr., het Z. O. deel der prov. Gallicië. 2. Spaan. stad in voorn. distr., aan de Minho, waarover

over eene schoone brug ligt. De stad is met muren omringd, heeft eene hoofd- en 3 andere kerken, een hospitaal en 8000 inw., die wolweverijen, wijnteelt, en 3 warme baden hebben.

ORERA, Spaan. dorp, prov. Granada.

ORESA, Rus. riv. en D., gouv. Minsk.

ORESMAUX, Fr. vlek, dep. Somme.

ORESTE (ST.), stad in den Kerk. Staat, aan den berg Soracte; 1400 inw.

ORESUND, tak van de Nerbuddah, in Voor-Indië.

ORET, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 330 inw.

ORETA, Nap. riv. op Sicilië.

OREZZA, Fr. stad, dep. Corsica.

ORFA of *Boha*, Turk. Aziat. stad, prov. Rakka, oudtijds *Edessa*, de hoofdpl. van een sandschakat, de zetel van eenen Armenischen bisschop en de beste plaats der geheele prov., aan het hangen van twee bergen, met slechte muren, 4 poorten, een van binnen vervallen kasteel, vrij breede straten, steenen huizen van eene verdieping, vele moskeën, eene armenische, eene jakobitische kerk, wel bezette bazars, karavanseras, baden, en volgens OLIVIER, 50 à 60,000 inw., waaronder weinig joden, maar $\frac{3}{4}$ Turken, Arabieren of Kiurden zijn. De Armeniërs hebben er door handel en handwerken, veel geld gewonnen. Men maakt er schoone katoenen stoffen, beroemd geel leder, goudwaren, juweelen, enz. Er is een aanzienlijke handel, benevens veel doortogt van karavanen. De waterleiding, waardoor de stad haar water ontvangt, is zeer fraai, als ook het paleis van *Nimrod* of de ruïnen op den berg. Het oude *Edessa* is door de schoone fontein *Kallirhoe* merkwaardig. Hier werd de keizer CARACELLA vermoord. 57. 15. L. en 32. 25. N. B.

ORFAN, Turk. meer en stad in Romanië, sandschakat Gallipoli, aan de riv. Orfan en aan de golf van Contessa, ook wel van Orfan, bij de Europeanen *Rhondina* genoemd, met eene moskee, en een bad, in eenen heerlijken omtrek, waar veel koren groeit, en de overblijfsels van *Contèssa*, alsmede de plaatsen der steden *Cion* en *Amphipolis* gevonden worden. 2. Riv., welke door het meer Lansa loopt, en in de golf van Contessa valt.

ORFORD, Eng. marktvlek, gr. Suffolk, aan de Alde en Ore, met 1750 inw., en eene vuurbaak op Orford Ness. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw Hampshire, gr. Grafton, met 1260 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. Connecticut. 4. Kaap aan de N. W. kust van N. Amer., door VANCOUVER dus genoemd. 253. 15. L. en 42. 52. N. B. 5. Kaap aan de Z. W. kust van Nieuw Brittanje. 169. 21. L. en 5. 36. Z. B. 6. O. *Ness*, Eng. kaap aan de kust van 't gr. Suffolk. 19. 20. L. en 52. 4. 30. N. B. 7. O. *Ness*, Austr. kaap aan de O. kust van Nieuw Holland. 159. 37. L. en 11. 15. N. B.

ORFU, Afr. negerdorp aan de Goudkust, landschap Labodde.

ORGANDFORD, Eng. dorp, gr. Dorset.

ORGANIJA, Spaan. D., prov. Catalonië.

ORGAZ, Spaan. vlek, prov. Toledo.

ORGE, Fr. riv., dep. Seine, die bij Athis in de Seine valt. 2. Zwits. dorp, kanton Waadt.

ORGEIS, Fr. dorp, dep. Arriège.

ORGELET, Fr. stadje, dep. Jura.

ORGEOBIOURGE EN ROSSART, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 750 inw.

ORGÈRES, Fr. D., dep. Eure en Loire.

ORGIANO, Lomb. Ven. vlek, legatie Vicenza, aan de Liona, met 2200 inw.

ORGIVA, Spaan. vlek, prov. Granada, aan de Rio Grande; 2000 inw.

ORGON, Fr. stad, dep. Monden der Rhône, met 2100 inw., die wollen stoffen en galanteriewaren vervaardigen.

ORHEY, Rus. kreits en stad, gouv. Bessarabië, aan het meer Orhey, met eenigen handel en jaarmarkten. 36. 40. L. en 47. 20. N. B.

ORIA, Spaan. vlek, prov. Granada. 2. Spaan. vlek, prov. Guipuscoa. 4. Spaan. riv. in Guipuscoa, welke de Anezo en Lizarza ontvangt. 4. Zie Oira.

ORIAGO, Lomb. Ven. vlek, in eene ongezonde landstreek, aan de Brenta.

ORIATA, Turk. dorp in Moldavië.

ORIENT (L'), Fr. arr., dep. Morbihan, dat op 30 V. M. in de 11 kantons l'Orient (2), Plouay, Portscorf, Hennebond, Pluvigner, Auray, Quiberon, Port Louis, Belz en Belle Isle, 52 gemeenten en 120,150 inw. bevat. 2. Hoofdst. van genoemd arr., aan de baai Port Louis en aan den mond der Scarpe, regelmatig gebouwd, met 4 opene plaatsen, regte en lange straten, schoone grachten, 3 kerken, een groot zeehospitaal, groote zeemagazijnen, kamer en regtbank van koophandel, eene beurs, eene school voor de zeevaart, gemakkelijke haven en 17,800 inw., die scheepstimmerwerven, salpeterziederijen, zoutkeeten en veel handel hebben. Zij werd in 1720 gebouwd, en is de stapelplaats der waren, die naar het eil. Bourbon, Oost Indië en China verzonden worden. 14. 18. L. en 47. 45. N. B.

OR-

ORIENZ, zie Airolo.
ORIGINAL, N. Amer. kaap in Ned. Canada, tegenover het eil. Bio.
ORIGLIO, Zwits. dorp en meer, kanton Tessin.
ORIGNY ST. BENOITE, Fr. vlek, dep. Aisne, met 2400 inw. 2. Zie Alderney.
ORIGOA, zie Oorehooa.
ORIGUELA, Spaan. stadje, prov. Aragon, met 1000 inw. en lakenweverijen.
ORIHUA, RIHAUA, een der onbewoonde Austr. Sandwichs eil.
ORIHUELA of *Oriola*, Spaan. distr., prov. Valencia, waarvan het 't Zuidelijkste deel bevat. 2. Stad in voorn. distr., aan de Segura, met regte en breede straten, 7 poorten, eene citadel, 3 kerken, 15 kloosters, een hospitaal, 2 armhuizen, een bisschoppelijk seminarium, 5 markten, 20,000 zeer welvarende inw., die aanzienlijke tabaksdoozen-, wolfabr., brandewijnstokerijen, salpeterziederijen, enz. hebben, veel banille verzamelen en heerlijke plantsoenen in den omtrek hebben.
ORILLIA, Eng. vlek in Op. Canada, distr. Home, bij de Francis baai en de Severne.
ORING, meer in Chin. Mongolië, in Koschazei.
ORINGTON, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Penobscot, met 1340 inw.
ORINKOW, Rus. stad, gouv. Taurië.
ORINOCO, ORENOCO of *Oronoko*, aanzienlijke riv. van Z. Amer., vooral om derzelver bijzonderen loop merkwaardig. Volgens het waarschijnlijkst gevoelen (dat van LA CRUZ D'OLMEDILLA), ontspringt zij op 5. 5. N. B. uit het kleine meer Ipava in het O. deel der rep. Columbia. Van hier loopt zij slangsgewijze, door het zoogenoemde meer Parima (zie dat art.), hetwelk zij volgens de berigten, met twee monden verlaat, alsdan met eenen grooten boog, Z. W. waarts loopt, reeds voor Bueno Gardia, verscheidene riv. ontvangt, en alsdan bij de genoemde plaats, de Cassiquiari, eenen tak van de Rio Negro en dan ook van de riv. der Amazonen (die, tot dat HUMBOLDT en BONPLAND dezelve bevaren hebben, zoo lang een twistappel onder de aardrijkskundigen was), opneemt. Van Bueno Gardia loopt de Orinoco N.W. waarts, ontvangt de Ynirrita, vergroot de Guariari, en stroomt verder N. waarts, terwijl zij de Vichada en Meta ontvangt; doch nadat zij de Apure opgenomen heeft, loopt zij regt O. waarts, en na de Caroni met de Paragua ontvangen te hebben, valt zij door verscheidene armen, waarvan de Oostelijkste de grootste is, tegenover het eil. Trinidad, na eenen zonderlingen slingerachtigen weg van 330 mijlen, in den oceaan. Aan haren mond schijnt zij een meer, zonder oever, en haar groenachtig water, dat zeer ver in zee zoet blijft, en het melkwitte schuim boven de klippen, steekt bij het donkerblaauwe der zee, zegt HUMBOLDT, sterk af. Aan haren mond vormt zij de *Droevige baai*, tusschen het eil. Trinidad en het vaste land; terwijl zij verscheidene watervallen heeft, waarvan HUMBOLDT de Maypures en Astures, als de voorn. noemt, en van welker heerlijke gezigten hij de schoonste beschrijvingen geeft. Zij ontvangt wel 50 riv., en wordt in den regentijd, daar zij van April tot Augustus een groot gedeelte van het omliggende land overstroomt, tot 20 à 25 mijlen breed; doch alsdan is zij zeer stil; maar in den droogen tijd, wanneer zij ¾ à 1 mijl breedte heeft, wordt zij soms zeer onstuimig. Zij heeft veel visch en tweeslachtige dieren. De kaaiman wordt hier veel gevonden. De oevers leveren hier de heerlijkste natuurtooneelen op, die door den geur der welriekendste planten en kruiden veraangenaamd worden.
ORINOLA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.
ORINON, Spaan. riv., prov. Burgos.
ORINSAY, klein Schot. eil. der Hebriden, tusschen de eil. Boreray en Noord Uist, en door eene naauwe straat, die bij laag water droog is, van het laatste gescheiden. Het is eene halve Eng. mijl lang, en vrij vruchtbaar.
ORIO, zie Oria. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Cremona, aan de Lambro. 3. Zie Oria.
ORIOLA, Port. dorp, prov. Alentejo. 2. Spaan. vlek, prov. Catalonië, distr. Agramunt. 3. Zie Orihuela.
ORION, tak van den Missouri in N. Amer.
ORISFIELD, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Cumberland.
ORISKANY, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Oneida.
ORISSA, O. Ind. prov. in Decan, in het Sanscritisch *Utkala* genoemd, tusschen Bahar, Bengalen, de golf van Bengalen, de N. Circars en Gundwana of tusschen 101. 40. en 104. 52. L. en 19. 50. en 22. 30. N. B. gelegen, en op 640 V. M., naar de waarschijnlijkste berekening, ongeveer 2 millioen inw. bevattende. Het land heeft zeer vele heuvels, de kust is vlak, zandig, en hier en daar vol kapen, waarvan kaap Pal-

Palmyras de voornaamste is. Verder is er de Falso baai, en ten Z. aan de grenzen tegen de N. Circars het door eene smalle landtong van de zee gescheidene meer Chilka. Naar de Circars geleiden verder 2 passen van Chanda naar Cicacola, en van Choteesgur over Kalahindi, naar den pas van Saloor. De grond is ten O. zeer vruchtbaar en voor alles geschikt; ten W. steenachtig, en door diepe boschriv. bespoeld. De voornaamste riv. zijn: de Subanreeka, de Burrabullong, met de Soane, de Byturny met de Salundy en Mattye, benevens de monden van de Domrah en Mypurra, welke het eil. Kunka vormen; de Braminy uit de Sounk en Boorkee voortkomende en de Mahanuddy. De periodieke regens zijn hier zoo regelmatig niet als in Bengalen, en in September beginnen de riv. eerst te zwellen. De heete winden, die in April, Mei en Junij waaijen, maken de hitte hier bijna ondragelijk. De luchtsgesteldheid is ook niet zeer gezond; doch aan de kusten aangenamer dan in het binnenland, waar een zeer schadelijke dampkring boven het woeste land zweeft. De hoofdbezigheid der inwoners is de landbouw. De grond brengt vooral voort: rijst, tarw, gierst en ander koren, vele peulvruchten, suiker, katoen, indigo, hennep, tabak, overvloed van kostbare boomvruchten, kokosnoten, mangoes en ananassen, maar weinig moesgroenten. Ten W. zijn groote bosschen, die vol wilde dieren zijn. De riv. zijn vol visch; doch men heeft er ook krokodillen en overal zijn vergiftige wormen, slangen en tallooze zwermen muggen. De veeteelt is er zeer aanzienlijk; de buffels zijn van eene buitengewone grootte en sterkte. Uit het rijk der delfstoffen, heeft men ijzer, goudzand en zout. De inw. vervaardigen verder katoenen stoffen, goed mousselin, de beste palankins en ijzerwaren. De uitvoer bestaat voornamelijk in: rijst, zout en katoenen stoffen. De voornaamste koopstad is Balasore. Onder de Hindo's, die deze prov. bewonen, merken wij bijzonder de Ourea's op, een volk, dat gedeeltelijk naakt loopt, eenen eigenen tongval van het Indisch heeft, en met bogen en pijlen gewapend, doch van een vriendelijk en zacht karakter is, met vlijt zijne akkers bebouwt, en onderscheidene handwerken beoefent. De prov. behoort onder het presidentschap Bengalen, en wordt even als de overige Eng. prov. bestuurd. Het oppergeregtshof is te Patna. Sommige bergachtige deelen staan nog onder kleine Zemindaren, die aan de Engelschen schatting moeten betalen. De prov. wordt in 6 distr. verdeeld. De hoofdplaats is Cuttack.

ORISTAGNI of *Oristano*, Sard. stad op het eil. Sardinië, distr. Capo di Cagliari, hoofdstad van 't markiesaat Oristagni, aan eene golf van dien naam, in welke de riv. Oristagni valt. De stad is de zetel van eenen aartsbisschop, heeft eene hoofdkerk, verscheidene kloosters, een gymnasium, eene haven op ¼ mijl afstands, aan den mond der Tirso, en 6000 inw., die wijn en boomvruchten telen en eenige zijde winnen.

ORIVOLO, dorp in den Kerk. Staat, digt bij Rome gelegen.

ORIVEST, Rus. vlek, gouv. Finland. 2. Rus. meer in de Lappmarken.

ORIZABA, N. Amer. vlek in Nieuw Mexico, prov. Vera Cruz, ten N. van de Rio Blanca, met tabaksbouw, lakenfabr., looijerijen en 8000 inw.

ORJACHOW, Rus. kreits, gouv. Taurië, het O. deel der Nogai, tusschen 52. 30. en 54. 32. L. en 46. 29. en 47. 30. N. B. gelegen, met ongeveer 100,000 iew. Het is eene uitgestrekte op graniet rustende vlakte, zonder boomen, met vele vruchtbare laagten, schoone weiden en kleine riv. 2. Hoofdst. aan de Konsky Wodi, met eene kerk en 1600 inw., die handel en jaarmarkten hebben. 53. 21. L. 47. 28. N. B.

ORKAPUSI, zie Perekop.

ORKE, riv. in het vorst. Waldeck, welke in de Eder valt.

ORKNEY EIL., zie Orcadische eil.

ORKTSTA, Zweed. vlek in Stokholm-län.

ORKUB of *Urkub*, *Prekopia*, Turk. stad in Romanië, sandschakat Aladschahissar, met 6000 inw.

ORKUTA, Hong. dorp, kom. Sarosch.

ORLA, riv. in Saksen-Weimar en Gotha, welke in de Elster valt. 2. Rus. stadje, prov. Bialystok, met 500 inw.

ORLAMUNDA, stadje in het Gothasche gedeelte van het vorst. Altenburg, ambt Leuchtenburg, aan den mond der Orla in de Saale, met 1900 inw., die handwerken en landbouw hebben.

ORLAND, N. Amer. D., prov. Maine.

ORLANDO, zie Capo di Martino.

ORLANKA, Rus. riv., prov. Bialystok.

ORLATH, Zevenb. vlek in de Militairgrenzen, met eene normaalschool, papiermolen en bierbrouwerij. 2. Zevenbergs dorp, land der Saksen.

ORLAU, Morav. dorp, kreits Teschen.

ORLE, Fr. riv., dep. Gers. 2. zie Orla.

ORLEAN, N. Amer. D., prov. Virginië.

ORLEANS, Fr. arr. dep. Loiret, hetwelk op 46 V. M., in de kantons Orléans (3), Patay, Neuville, Châteauneuf, la Ferte- St.-Aubin, Beaugeney, Meun, Checy, Notre Dame de Clery, Jargeau, Olivet en Ingre, 111 gemeenten en 132,300 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. arr. en van het geheele dep. Loiret, de zetel van eenen bisschop, een koninklijk geregtshof, eene regtbank van koophandel, enz., aan de zachte helling eener kleine hoogte, en den regter oever der Loire, waarover eene schoone brug van 16 bogen ligt, met muren en eenen met boomen beplanten wal omringd, ouderwets gebouwd, met meestal naauwe straten, waarop echter de schoone straat in de Parijzer voorstad, eene uitzondering maakt. Zij heeft 16 poorten, 4 aanzienlijke opene plaatsen, eene lange maliebaan, 5 hospitalen, eene beurs, eene akademie, een lyceüm, eene openbare boekverzameling van 36,000 boekdeelen, eene aanzienlijke hoofdkerk, de *St. Croix*, met eenen kunstig gewerkten hoogen toren, een schoon raadhuis, het *chatelet*, de munt, schouwburg en 42,650 inw., die fabr. van sergie, wollen dekens, mutsen, kousen, garen, porselein, aardewerk, stijfsel, naalden, suikerraffinaderijen, looijerijen, azijnstokerijen, branderijen, enz. hebben, vele konfituren inleggen, en eenen aanzienlijken handel in wijn, brandewijn en koren drijven. Zij is de stapelplaats der wijnen van Languedoc en Guienne. Er is een standbeeld ter eere van de maagd van Orléans, die in 1429 de stad redde, opgerigt, en jaarlijks wordt nog dien dag gevierd. 19. 34. L. 47. 54. N. B. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, door het Groene gebergte ten Z. bezet, met het meer Mawrghagebeck, de riv. Black Barton en Farrands. De grond is zeer vruchtbaar, en geeft zeer schoone weiden; 7000 inw. De hoofdst is Craftsbury. 4. N. Amer. eil. in de riv. St. Laurens, beneden Quebeck, 5 mijlen lang en eene mijl breed. Het maakt een graafschap van Neder Canada uit, heeft vrij hooge oevers, hier en daar met klippen omringd, en schoone weiden, die door bouwlanden worden afgewisseld. Het binnenste gedeelte is zeer boschrijk. De 4000 inw. hebben landbouw, veeteelt, visscherij en veel zaagmolens. 5. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts; 1250 inw. 6. N. Amer. dorp, prov. Louisiana, langs de oevers van den Mississippi, met 24,600 inw. 7. *Kanaal van O.*, kanaal in Frankrijk, hetwelk de Loire met de Seine vereenigt; 11 mijlen lang, met 30 sluizen. 8. Zie New Orleans.

ORLEJA, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

ORLETON, Eng. dorp, gr. Hereford.

ORLEWKA, Rus. dorp, gouv. Tula. 2. Rus. dorp en riv., gouv. Pultawa, aan den mond der Orel.

ORLOW, Rus. kreits, gouv. Wiatka, tusschen 65. 3. en 67. 30. L. en 58. 6. en 59. 44. N. B., een met bosch bedekte natte grond, met meer veeteelt dan landbouw. Hij wordt door de riv. de Wiatka, de Molowa, de Kuschik en Kobra bespoeld. 2. Hoofdpl. van voorn. kreits, aan de Wiatka, met 300 inw., die landbouw en handel in koren hebben. 66. 40. L. 58. 23. N. B. 3. Pool. vlek, waiw. Masovië, aan de Bsura, met 450 inw. 4. Zie Orel, No. 1.

ORLOWKA, tak van de Rus. Aziat. riv. Anadyr.

ORLOWO, 2 Rus. dorpen, gouv. Kaluga en Witebsk.

ORLOWS, Z. Amer. eil. bij kaap Hoorn, door KRUSENSTERN ontdekt, met inw., die veel overeenkomst met die van 't Vuurland hebben. De hoofdplaats is Krisenoy.

ORLOWSKOE OSERO, voornaam zoutmeer in 't Rus. gouv. Astrakan.

ORLU, Fr. dorp, dep. Arriège.

ORLENKA, tak van de riv. Lena, in 't Rus. Aziat. gouv. Irkutsk.

ORLUNDA, Zweed D., Linkoping-län.

ORME, zie l'Orme.

ORMEA, stad in Piëmont, prov. Mondovi, aan de Tanaro, met 5,200 inw., laken- en linnenfabrijken.

ORMEGNIES, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 900 inw.

ORMES ST. MARTIN, Fr. dorp, dep. Vienne, met 1200 inw.

ORMESHEAD (GREAT), kaap in het prinsdom Wallis, gr. Caernarvon.

ORMESTOWN, Schot. stad, gr. Haddington, aan de Tyne.

ORMILLO, Spaan. vlek, prov. Burgos.

ORMON, Zweed. eil., Stokholms-län.

ORMOND, bergachtig en onvruchtbaar deel van 't Ier. gr. Tipperary.

ORMSCO, Zweed. dorp, Westerbotten-län, met 3000 inw., meestal herders, die niet dan slechte, steenachtige weiden vinden.

ORMSKIRK, Eng. marktvlek, gr. Lancaster, aan het Leeds en Liverpool kanaal, met veel handel en 3100 inw., die garenspinnerijen hebben.

ORMUK, Arab. eil., tegenover Loheia,

heia, prov. Yemen, slechts door visschers bewoond.

ORMUS, zie Hormus.

ORMUSCHE, zie Fridau.

ORNAIN, Fr. riv., dep. Maas, Marne en Opper Marne, valt in de Marne.

ORNANO, Fr. dorp, eil. Corsica.

ORNANS, Fr. stad, dep. Doubs, arr. Besançon, aan de Louve, met 3100 inw., papier- en ijzerfabr. en looijerijen.

ORNASAY, haven op het Schot. Hebridisch eil. Sky, gr. Inverness.

ORNAVASCO, Sard. vlek, vorst. Piëmont.

ORNAY, klein Shetlands eil., tusschen Yell en het vaste land.

ORNE, riv. in Frankrijk, welke in het dep. van dien naam, bij het dorp Seez ontspringt, waar zij de Seniviere, Thouane, Don, Baize, Cance, Udon en Noireau ontvangt; door de dep. Maas, Moezel, Eure en Calvados loopt, waar zij de Baise, Laize en Odon, opneemt, en na eenen loop van 12 m., 3 uren beneden Caen, in het Kanaal valt. 2. Fr. riv., dep. Sarte, valt in de Sarte. 3. Fr. dep., naar de riv. Orne genoemd, het Z. deel van het voormalig lands. Normandië en Perche beslaat, en tusschen de dep. Calvados, Eure, Eure en Loire, Sarte, Mayenne en het Kanaal, of tusschen 16. 44. en 18. 35. L. en 48. 12. en 48. 58. N. B. gelegen is, en op 115 V. M., in 4 arr., 35 kantons en 624 gemeenten, 425,900 inw. bevat. Het vrij hoog gelegene land is met eene rij heuvels van 600 voeten, van het O. naar het W., doorsneden. Op de hoogten heeft men goede weiden. De lagere gronden zijn zandig, veenachtig, hier en daar met moerassen en heidevelden. De voorn. riv. zijn: de Orne, de Mayenne, de Sarte en Eure. In de Mayenne vallen de Cossee en Vée; in de Sarte de Briante; verder de Dive, Touque, de Guiel, Charentoune, Rille, Iton, Avre, Huigne, Corbione, de Mume, Sarton, Varenne, enz. De luchtsgesteldheid is over het algemeen gematigd, droog en gezond. De passaatwind, *Vingtaines* of *Ventaines*, doet in Mei den bloesem der planten dikwerf veel schade. De voortbr. zijn: koren, veel boekweit, peul- en tuinvruchten, aardappelen, vlas, hennep, boomvruchten. vooral appelen (voor cider), peren en hout. Er zijn sporen van goud, en men graaft er veel ijzer, kwartz en lei. De landlieden zijn over het algemeen arm; zij vervaardigen bijna al hunne benoodigdheden zelven. De landbouw heeft nog weinig verbetering ondergaan. De meeste zorg wordt aan het vlas en den hennep besteed, welke ook zeer beroemd zijn. De veeteelt is een aanzienlijke tak van bestaan; hoewel het vee niet van het beste is. Hier wordt het beste ras der Normandische paarden aangekweekt. De bosschen zijn zeer mishandeld. Er zijn vele ijzersmederijen, spijker-, ijzerdraad- en naaldenfabr. Verder vervaardigt men er galanteriewaren, linnen, katoen, kanten, leder, papier en grove wollen stoffen. Het dep. zendt 4 afgevaardigden. De kantons zijn: Alençon, Mortagne, Argentan en Domfront. De hoofdstad is Alençon.

ORNES, Fr. vlek, dep. Maas, arr. Verdun, met 1000 inw.

ORNETA, zie Wormdit.

ORNEZON, Fr. vlek, dep. Aude.

ORNLONG, een der Austr. Pelew eil.

ORNUNGA, Zweed. D., Elfborgs-län.

ORNWIK, Zweed. haven, bij Stokholm.

ORO, de naam van onderscheidene riv. in Z. Amer., waarvan er 2 in het kon. Nieuw Granada liggen, als: prov. Santa Martha, die in de Lebrija valt; prov. Neiva, die in de Magdalena valt. 2. Spaan. riv., prov. Galliciё. 3. N. Amer. vlek in Op. Canada, distr. Home.

ORO (CAPO D'), Oostpunt van het eil. Negropont, voorheen *Cephareus* genaamd. 42. 26. L. 38. 8. N. B.

OROCOPICHE, kleine Z. Amer. riv. van Guiana, valt in den Orinoco.

OROD, zie Arad-Varmegye.

ORODADA, Z. Amer. haven aan de kust van Peru; 2 mijlen van Payta.

OROMCOTO, N. Amer. riv. van Nieuw Brunswijk, valt in de St. John's riv.

OROMBTCHI, Aziat. stad in Tibet; 16 mijlen O. van Manas-Hotun.

ORON, Rus. meer, gouv. Irkutsk. 2. Zwits. stadje, kanton Waadt.

ORONCELLO, Spaan. riv., prov. Burgos.

ORONHI, Aziat. stad in Tibet; 12 mijlen W. van Yolotou-Hotun.

ORONO, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Penobscot, met 350 inw.

ORONOCO, zie Orinoco.

ORONO'S, klein eil. der N. Amer. Rep., prov. Maine, in de riv. Penobscot.

ORONSAY, een der kleinere Schot. Hebriden, door een kanaal van Colonsay gescheiden. De beide eil. tellen 800 inw., en brengen op den vruchtbaren grond, haver, aardappelen, rundvee, haver, geiten, enz. voort. 56. 51. N. B.

ORONTES of *Elwend*, gebergte in de W. Perz. prov. Kiurdistan. 2. Zie Aisi.

ORON TSCHAIDAM, meer in Chin. Scharra Mongolië.

OROPESA, Spaan. distr. en stad, prov. Avi-

Avila, met eene kerk, een hospitaal, opvoedingsgesticht en 2700 inw. 2. Spaan. stadje, prov. Valencia, bij kaap Oropesa. 3. Ongezond meer, prov. Avila. 4. Hoofdstad der prov. Cochabamba, in Peru, aan eenen tak der Rio Grande, met 1700 inw. 5. Riv. in Peru, prov. Cochabamba, valt in de Pachachaca.

OROS AINOS, zie Ainos.

OROSEI, vlek op het eil. Sardinië, distr. Cagliari, met zijdeteelt.

OROSHAZA, Hong. stad, kom. Bekesch, met 6000 inw., onderscheidene molens en wijnbouw.

OROSI, vuurspuwende berg der Andes, in Z. Amerika, prov. Guatimala.

OROSPEDA, Spaan. berg, prov. Granada, op de grenzen der prov. Seville.

OROS STAVEROS, hoogste berg op het eil. Cyprus. 2. Zie San Croze.

OROSZI, Hong. D., kom. Neograd.

OROSZVAR, zie Carlburg.

OROTAVA, stad op het Afr. eil. Teneriffe, aan den voet van den Piek, met 5,700 inw., zijde- en linnenweverijen. Drie mijlen van daar vindt men de haven Peurto de Orotava, met eene reede. De grootste uitvoer bestaat hier in wijn.

OROUST, zie Orust.

OROWE, Galicisch dorp, kreits Sambor, met ijzermijnen.

ORPHA, zie Orfa.

ORPHANO, Turk. dorp aan de golf van Contessa.

ORPHAN'S BANK, visschers bank ten Z. O. van de N. Amer. baai Chaleur.

ORPHAN ISLAND, eil. der N. Amer. Rep., prov. Maine, aan den mond der Penobscot, tusschen Prospect en Orland.

ORPHERODE, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 800 inw.

ORPHIR, Eng. kerspel op het Orcadische eil. Pomona, met 850 inw. en het onbewoonde eil. Cavay.

ORPIERRE, Fr. stadje, dep. Opper Alpen, arr. Gap, met 850 inw.

ORPINGTON, Eng. dorp, gr. Kent.

ORP LE GRAND, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1000 inw.

ORPOS, tak van de riv Meander in Aziat. Turkije.

ORQ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 450 inw.

ORR, Schot. riv., gr. Fife, die in de Leven valt. 2. O. *Water*, Schot. riv., valt in de Solway frith, op 55. N. B. 3. Arab. stad in Yemen; 8 m. van Sana.

ORRA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

ORRELL, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 2000 inw.

ORRESKANNY, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Oneida.

ORRIN, Schot. riv., gr. Ross, valt in de Conon.

ORRIO, Spaan. vlek, prov. Biscaye.

ORROIR, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 650 inw.

ORRON-WATER, Schot. riv., die bij Dingwall in de golf van Cromarty valt.

ORRSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Pendleton.

ORRY, Fr. dorp, dep. Oise; 550 inw.

ORS, ORSK, ORSKAJA, Rus. vesting, aan den mond der Or in de Ural, gouv. Orenburg, met 2000 inw., waaronder vele Tartaren.

ORSA, Zweed. riv. en D. in Falun-län.

ORSAS, Zweed. dorp in Elfborgs-län.

ORSBACH, Pruis. dorp, regdst. Aken.

ORSCHA, Rus. riv. en dorp, gouv. Pultawa. 2. Rus. dorp, gouv. Wiatka.

ORSCHHOLZ, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 650 inw.

ORSCHOWA, Turk. vesting in Walachië, op een eil. in den Donau.

ORSCHWEILER, Fr. dorp, dep. Neder Rijn.

ORSERA, Illyr. vlek, kreits Istrië.

ORSETT, Eng. dorp, gr. Essex.

ORSHA, Rus. kreits, gouv. Mohilew, tusschen 47. 58. en 49. 10. L. en 54. 11. en 54. 39. N. B., door den Dnieper, Pronja, Gorodenka, Bassja, enz. bespoeld, met eenige aanzienlijke bosschen, weinig moerassen en eenen zeer vruchtbaren grond, die hennep en vlas geeft; ook is er veeteelt, en men telt er 27,000 inw. 2. Hoofdstad aan den mond der Orshiza, met 3 grieksche kerken, een grieksch klooster en ruim 1400 inw., die veel handel drijven. 48. 10. L. 54. 32. N. B.

ORSHIZA, Rus. riv., gouv. Mohilew. 2. Rus. vlek, gouv. Pultawa.

ORSIERES, Zwits. D., kant. Wallis.

ORSJA, Zweed. dorp in Malmohus-län.

ORSKOI BOR, Rus. dorp, gouv. Tomsk.

ORSMAEL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband. arr. Leuven, met 400 inw.

ORSOKO of *Ursui*, Afr. negerdorp, aan de Goudkust, rep. Okra.

ORSON'S ISLAND, N. Amer. eil., prov. Maine, in de riv. Penobscot.

ORSOWA, zie Orschowa.

ORSOY, Pruis. stadje, regdst. Kleef, met 1560 inw. lakenfabr., kousenweverijen en vaart op den Rijn. 24. 20. L. 51. 32. N. B.

ORSZENKA, Rus. vlek, gouv. Pensa.

ORT, Oostenr. vlek, viertel Onder den Mannhartsberg, met 1400 inw. 2. Oostenr. dorp in den Traunkreits.

ORTA, Nap. stadje, prov. Capitanata, met 1500 inw. 2. Stad in den Kerk.

Staat, legatie Viterbo, met 7 kloosters. 3. Sard. vlek, prov. Novara, met het meer Giulio. 4. Sard. vlek, prov. Pallanza, met 1200 inw. 5. Spaan. vlek, prov. Catalonië.

ORTE, Rus. stad, prov. Bialystok.

ORTEGAL, Spaan. kaap in Gallicië, de N. punt van het rijk. 9. 52. L.. 43. 46. 40. N. B.

ORTELES of *Ortelsspitze*, berg in 't Oostenr. gr. Tyrol; 14,814 voeten hoog.

ORTELSBURG, Pruis. kreits, regdst. Koningsberg, op 28½ V. M. 30,930 inw. bevattende, heuvelachtig, met vele meren, waaronder het Schobermeer. De inw. hebben landbouw, vee- en bijenteelt, houthakkerij, enz. 2. O. of *Scytno*, hoofdstad aan een meer, met 1050 inw., die vele molens hebben. 38. 39. L. 53. 34. N. B.

ORTENAU of *Mortenau*, lands. in Zwaben, tusschen den Rijn en het Zwarte Woud.

ORTENBERG, Keur-Hes. stadje, prov. Opper Hessen. 2. Bad. dorp, Kinzigkreits, aan de Kinzig, met 1000 inw.

ORTENBURG, Beij. vlek, Ned. Donaukreits, met 1200 inw. 2. Illyr. heerl. en vlek, kreits Villach. 3. Zie Ortenberg.

ORTEZ, Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, die in de La Plata valt.

ORTH, Oostenr. heerl., 2 mijlen van Weenen. 2. Deen. dorp op het eil. Femern.

ORTHE, Fr. riv., welke in het dep. Sarte, in de Sarte valt.

ORTHENVILLE, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche; 150 inw.

ORTHEZ, zie Ourtes.

ORTHON, Eng. D., gr. Westmoreland.

ORTI Nap. vlek, prov. Calabrië Ulteriore I, bij Reggio, met 1050 inw.

ORTIGU, tak van de Spaan. riv. Guadiana, prov. Estremadura.

ORTEGOSA, Spaan. D., prov. Burgos.

ORTLER, zie Orteles.

ORTOKOBAD, Turk. Aziat. dorp, prov. Siwas.

ORTOMT, Zweed. D., Linköping-län.

ORTONA A MARE, Nap. stad in Abruzzo Citeriore, aan het hangen van eenen berg, en aan de zee, bisschopszetel, met muren, een kasteel, 2 voorsteden, eene hoofd- en andere kerken, en 6,000 inw., die van de visscherij bestaan.

ORTONA DI MARSI, Nap. stadje, prov. Abruzzo Citeriore.

ORTORI, Jap. stad, eil. Niphon; 5 mijlen Z. van Idsumi.

ORTOSTA, Zweed. dorp in Malmohus-län.

ORTRAND, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, met 850 inw. en lakenfabr.

ORTSCHIK, Rus. riv. der Slobodische Ukraine.

ORTSOHUK, zie Orostschuk.

ORTSLOSA, Zweed. dorp in Skaraborg-län.

ORTUS (PROV. DER), prov. in Scharra Mongolië, in China, tusschen de Hoangho en de prov. Schensi, of den grooten muur, met bergen en heuvels, voortreffelijke weiden en het kleine meer Karaman. De inw., *Ortus* genoemd, worden als een goedhartig, vrolijk volk geschetst. Zij zijn zeer arm, en munten slechts in de paardenfokkerij uit; daar hunne paarden voor het beste van het Mongolische ras gehouden worden. Zij hebben steden noch dorpen, maar trekken onder hunne vorsten, van de eene plaats naar de andere.

ORUBA, zie Aruba.

ORUDA, Illyr. eil., kreits Fiume.

ORULONG, een der N. Austr. Pelew eil.; onbewoond.

ORUNA (ANJUAN DE), hoofdstad van het eil. Trinidad; 2 mijlen van zee gelegen.

ORURO, prov. van het Z. Amer. rijk Peru, tusschen de prov. Sicasica, Cochabamba, Paria en Pacajes; 8100 inw.

ORUSOLUE, een der O. Aziat. Carolinen of Nieuwe Philippijnen.

ORUST, het grootste eil. aan de W. kust van Zweden, Gotheborg-län, met goeden zand- en veengrond, weiden, hopbouw, veeteelt en visscherij.

ORVIETO, stad in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, zetel van eenen bisschop, op rotsen van duifsteen gebouwd, met eene schoone hoofdkerk, die heerlijke schilderijen en eene bezienswaardige kapel heeft, 14 kloosters, een collegie der Jesuïten, en 7,800 inw., die verscheidene handwerken en veel wijnbouw hebben. Het bisschoppelijk paleis, zoo wel als de in de rots uitgehouwene fonteinen, zijn aanmerkenswaardig. 29. 48. L. 42. 49. N. B.

ORVIGO, tak van de Esla in de Spaansche prov. Leon.

ORVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Onondaga.

ORWELL, Eng. riv., gr. Suffolk, gemeenlijk Ipswich water genoemd, die met de Manningtree de haven van Harwich vormt. 2. Schot. dorp, gr. Kinross, met 2110 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Rutland, met 1850 inw. 4. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne, met 750 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Nieuw York,

York, gr. Oswego. 6. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Bradford.

ORWIGSBURG, hoofdstad van het gr. Schuylkill in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië.

ORX, Fr. riv., dep. Landes.

ORZALES, Spaan. D., prov. Burgos.

ORZE, tak van de Han. riv. Aller.

ORZECHOW. Pool. stad, waiw. Lublin.

ORZEGOW, Pruis. D., regdst. Oppeln.

ORZI NUOVI, Lomb. vlek, prov. Brescia, aan de Oglio, met 3000 inw.

ORZYE, Pool. riv, waiw. Plock.

OSA, Tosc. riv., prov. Siëna.

OSACCA, OSAGA, zie Osaka.

OSAGE, N. Amer. riv. in Louisiana, welke W. en W. Z. W., door een hoog land loopt, en 44 mijlen van den mond van den Missouri, op 38. 31. N. B., in denzelven valt. Zij is deels bevaarbaar, en heeft de takken de Grond, Francis, Little Gravel en Yungar. 2. O. *Woman's River*, tak van de N. Amer. riv. Missouri.

OSAGES, volksstam der Indianen in N. Amerika, aan de riv. van dien naam, in drie groote dorpen, welke dagelijks talrijker worden, de groote Osages, de kleine Osages en die van de Arkansaw verdeeld. Zij worden als een dapper en oorlogzuchtig volk opgegeven. Zij hebben land in het N. Amer. gebied Arkansaw, waar zij 1800 à 2000, en in dat van den Missouri, waar zij 10 à 11,000 koppen sterk zijn. Zij bouwen maïs, boomen, eenige groenten, enz. Hunne dorpen zijn zeer verward gebouwd. Hunne regering is aristocratisch, eenigzins met het democratische gemengd, daar zij bij alle gevallen van belang volksvergaderingen doen oproepen. Verder worden zij voor de meest beschaafde Indianen gehouden.

OSAKA, OSACCA of *Osaga*, Jap. stad, eene der vijf groote rijkssteden, aan den mond der Jedogawa, die in verscheidene armen, door de stad stroomt, en waarover kostbare bruggen van cederhout liggen, en aan de baai van Osaka, op de Jap. wijze goed versterkt, met een sterk kasteel, naauwe straten, huizen van twee verdiepingen, en eene sterke bevolking; zoodat men de strijdbare mannen alleen op 80,000 rekent. Handwerken en handel zijn de voorn. art. van bestaan, terwijl de stad de haven van Meaco vormt; schoon de baai te ondiep is om door groote schepen te worden aangedaan. De aangename ligging der stad en de overvloed en goedkoopte der levensmiddelen noodigt altijd eene menigte partikulieren uit om hier te wonen. De stad heeft twee keizerlijke gouverneurs, waarvan de eene altijd aan het hof van den kubo is. De citadel heeft haren eigenen kommandant. 34. 5. N. B. 2. Baai aan de Oostkust van Niphon, bij genoemde stad.

OSAPA BESSAR, dorp op het Moluksch eil. Timor, in het Nederl. gedeelte.

OSARA, Jap. stad op Niphon. 154. 20. L. 35. 10. N. B.

OSBANIKET, stad in Onafhankelijk Tartarije, aan de Sirr of Jaxartes; 12 mijlen W. van Toncat.

OSCARSTADT, Zweed. stad in West Gothland.

OSCH, Nederl. dorp in N. Braband, arr. 's Hertogenbosch, met 2,750 inw.

OSCHA, Rus. riv., gouv. Tobolsk, valt in den Irtysch.

OSCHAKI, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

OSCHAKOWA, Rus. D., gouv. Tobolsk.

OSCHATZ, Saks. ambt, kreits Meissen, op 4½ V. M 21,250 inw. bevattende, meest vlak en zandig; voor 't overige vruchtbaar aan koren, peulvruchten, tabak, hop, bosch, met schapenfokkerij en steengroeven. 2. Hoofdstad van voorn. ambt, aan de Dölsze, met muren, 3 kerken, 3300 inw., fabr. en lakenweverijen.

OSCHE, Pruis. dorp, regdst. Mariënwerder.

OSCHERCZA, riv. in 't Rus. gouv. Orel.

OSCHERSLEBEN, Pruis. stadje, regdst. Maagdenburg, aan de Bode, met 3 poorten, een kasteel, 3,160 inw. en linnenweverijen. 28. 52. L. 52. 1. N. B.

OSCHEWKA, riv. in 't Rus. gouv. Irkutsk.

OSCHGYAN, Hong. dorp, kom. Gömör.

OSCHITZ, Boh. vlek, kreits Bunzlau.

OSCHKI, Rus. vlek, gouv. Orel.

OSCHLO, Rus. riv., gouv. Kasan.

OSCHMARSKA, Rus. D., gouv. Tobolsk.

OSCHMIANA, OSMIANA, Rus. kreits in 't Z. O. van het gouv. Wilna, door vele kleine riv. bespoeld, bij de Beresina moerassig, doch anders vrij vruchtbaar. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, met 4000 inw. 40. 36. L. 54. 41. N. B.

OSCHMAK, D. in 't Rus. gouv. Kasan.

OSCHWIECZIN, zie Oswieczin.

OSDOL, dorp in Zevenbergen, land der Szeklers, met kristalgroeven.

OSDORP of *Oost dorp*, Nederl. buurt, in N. Holland, kwart. Amsterdam.

OSEBLAHA, zie Hohenplotz.

OSEDE, Han. dorp, vorst. Osnabrug.

OSEEGAH, O. Ind. volksstam in N. Amer., bij de Spaansche bezittingen.

OSELOK, Rus. meer, gouv. Twer.

OSENOKA, Rus. Aziat. riv., valt in de Kolyma.

OSEN-SIOEN, Noorw. meer, stift Aggerhuus.

OSEREDISCHA, Rus. riv., gouv. Petersburg.

OSEREZKOI, Rus. meer en dorp, gouv. Witebsk.

OSERKA, Rus. riv., gouv. Moskou.

OSERO, Illyr. stadje, kreits Fiume, op de W. kust van het eil. Cherso, aan een kanaal, dat het eil. van den vasten wal scheidt, met 250 inw. 44. 46. N. B.

OSETR, tak van de riv. Oka, Rus. gouv. Rjäsan en Tschernigow.

OSEY of *Osyth*, Eng. eil., aan de kust van het gr. Essex.

OSGOODO, N. Amer. vlek in Op. Canada, distr. Ottowa, aan de Rideau.

OSIAKOW, Pool. vlek, waiw. Krakau.

OSIEC, Pool. stad, waiw. Podlachië.

OSIECZNO, zie Storchnest.

OSIEK, Pool. stadje, waiw. Podlachië, aan den Weichsel, met 600 inw. 2. Galicisch dorp, kreits Sandec, aan de Wisloka.

OSIMA, een der Rus. Aziat. Kurilische eil., eene naakte vulkanische rots.

OSIMO OSMO, stad in den Kerk. Staat, legatie Ancona, zetel van eenen bisschop, op eene hoogte, goed gebouwd, met eene hoofd- en verscheidene andere kerken, een collegie, geleerde genootschappen en 11,700 inw., die meestal van den landbouw bestaan.

OSINOWKA, Rus. D., gouv. Orenburg.

OSINSKOI, Rus. D., gouv. Witebsk.

OSJABLIKOWA, Rus. vlek, gouv. Wladimir, met 2560 inw.

OSKARSTADT, zie Oscarstadt.

OSKARVA, kleine riv. in Moravië, die bij Olmutz in de March valt.

OSKOL, Rus. riv., gouv. Kursk en Woronesch, valt in de Donez.

OSKOLCA, Rus. riv., gouv. Kursk.

OSKOL NOVOI, Rus. kreits, gouv. Kursk, door de Oskol bespoeld, met weinig bosch, doch goeden grond en salpeterziederijen. 2. Hoofdplaats van dezen kreits, aan de Oskol, met 3 houten kerken en 5,900 inw., branderijen en handel. 55. 45. L. 50. 50. N. B.

OSKOL STAROI, Rus. kreits, gouv. Kursk, tusschen 54. 56. en 55. 50. L. en 51. 5. en 52. 50 N. B., met kleine bergen en vele heuvels, door de Oskol bespoeld, rijk aan koren en vee, met branderijen, paardenstoeterijen, doch zonder hout. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Oskol, met verscheidene voorsteden, 8 kerken en 6,000 inw., die vele smederijen, tigchelövens en handel hebben. 55. 14. L. 51. 15. N. B.

OSLAWA, Galicische riv., die op de Karpathen ontspringt, en beneden Sanok in de Sau valt. 2. Tak van de Morav. riv. Igla.

OSLIANKA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

OSLINSKA, Rus. dorp, gouv. Kaluga.

OSLOWAN, Morav. vlek, kreits Brunn.

OSMA, Spaan. distr. en stad, prov. Segovia, aan de Douero, met muren, de voorstad Burgo, eene hoofdkerk, bisschoppelijk paleis, bisschoppelijk seminarium, en 4000 inw., die van den landbouw bestaan. 2. Spaan. vlek, prov. Alava.

OSMAN BASAR, Turk. hoofdplaats van het distr. Hirle Orla, sands. Silistra.

OSMANDSCHIK, Turk. Aziat. stad in Natolië, prov. Siwas, aan den Kisil-Irmak, waarover eene brug ligt, klein, maar goed gebouwd, met eenen vruchtbaren omtrek. 52. 46. L. 40. 21. N. B.

OSMANPO, Turk. Aziat. stad, gouv. Siwas.

OSMANZI, zie Turken.

OSMARSKOI, Rus. stad, gouv. Kolywan, aan de Irtysch.

OSMIGAS, klippen bij kaap Tinoso, aan de baai van Carthagena, in Spanje.

OSMO, zie Osimo.

OSMOLIN, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 300 inw.

OSMOTHERLEY, Eng. dorp, gr. York.

OSNABRUG of *Osnabrück*, Han. prov., tusschen de Nederlanden, O. Vriesland, Oldenburg, Diepholz, Bentheim en de Pruis. prov. Westfalen, of tusschen 24. 50. en 25. 50. L. en 52. 8. en 53. 5. N. B. gelegen, en op ongeveer 43¾ V. M., 188,650 inw. bevattende. Het land behoort geheel tot de N. vlakte van Duitschland, en wordt slechts ten Z. door twee rijen van heuvels doorsneden, waarvan de een uit het Teutoburgsche Woud komt, en de andere eene voortzetting der zoogen. *Porta Westphalica* is. Binnen en ten Z. van deze heuvels heeft zij eenen goeden bouwgrond; maar buiten dezelve vindt men onafzienbare heiden, moerassen en zandwoestijnen. Behalve aan de riv., is de grond schraal en onvruchtbaar. De grootste zandwoestijn is de Huimling, door ontzaggelijke moerassen ingesloten, en voorzeker de onaangenaamste streek van geheel Duitschland. De riv. zijn: de Eems, de Hase, de Hunte en eenige kleinere riv. en beken, hier Aa's genoemd. De lucht is wel gematigd, doch meest bewolkt. De landbouw is zeer bepaald, en geeft rogge, haver, boekweit, aardappelen, rapen, kool en vooral vlas. De boom-

boomvruchten en bosschen zijn van weinig belang. Het rundvee is even als de paarden klein: de schapen goed, maar niet talrijk en de bijenteelt in den kreits Meppen en Emsbuhren bloeijend. Aan delfstoffen is het land arm; deze bepalen zich tot zout, steenkolen, een weinig ijzer, marmer en bouwsteen, maar er is veel turf. De hoofdfabr. zijn van linnen, waartoe het garen ook hier gesponnen wordt, eenige wollen stoffen, leder en tabak; te Papenburg zijn scheepstimmerwerven. De uitvoer bestaat in linnen, garen, wollen kousen, jeneverbessen, was, hammen, varkens en ganzen. De voorn. koopstad is Osnabrug. Echter brengt het land niet genoegzaam voor de behoeften op, en vele inw. zoeken des zomers hun bestaan in ons vaderland. Er zijn 3 gymnasiën en een akademisch kollegie. De prov. heeft hare eigene regering, aan welks hoofd de erflanddrost staat. De landstenden bestaan uit éénen geestelijken, 7 van de ridderschap en 5 van de steden. De provinciale regering en regtbanken zijn te Osnabrug, waaraan de mindere collegiën en ambtenaren onderworpen zijn. De prov. wordt in 4 deelen verdeeld, als: het vorstendom Osnabrug, het ondergraafschap Lingen, den kreits Meppen en den kreits Emsbuhren. 2. Hoofdstad der prov., zetel der regering en hooge collegiën, en van eenen roomschen bisschop, luth. consistorie, enz. aan de Hase, met wallen en grachten omringd, 5 poorten, vrij goed gebouwd, en geplaveid, en in de *Alt-* en *Neustadt* verdeeld. Men vindt er een kasteel, eene domkerk, de roomsche *Johannes* en luth. *Maria* en *Catharina* kerken, het statige raadhuis, alwaar in 1648 de Osnabrugsche vrede gesloten werd, 2 kloosters, een roomsch en een luth. gymnasium, verscheidene lagere scholen, een bijbelgenootschap, 2 roomsche en een luth. weeshuis, 4 armhuizen, een tucht- en werkhuis, en 8,270 inw., die grof laken, linnen, tabaks- en cichoreifabr., looijerijen, eenen papiermolen, linnenbleeken en handel hebben. 15. 41. L. 32. 17. N. B. 3. N. Amer. dorp in het Ooster distr. van Opper Canada. 4. Zie Maitea.

OSNABRUCKHOUSE, Eng. factorij in N. Amer., in Nieuw Zuid Wallis, aan het meer St. Joseph.

OSNABURGH, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Stark, met 600 inw.

OSO, N. Amer. dorp in Op. Canada.

OSOPO, Lomb. Ven. vlek, prov. Friaul, met 1250 inw.

OSORNO, Z. Amer. stad in Chili, aan de Rio Bueno. 40. 20. Z. B. Op 40. 36. ligt een vulkaan van dien naam.

OSPEREN, Nederl. dorp, gr. herf. Luxemburg, arr. Dietkirch; 450 inw.

OSPITALETTO, Lomb. Ven. dorp, prov. Brescia.

OSPITIO (ST.), versterkte Sard. stad en haven, gr. Nizza, bij Villa Franca.

OSPRINGO, Eng. dorp, gr. Kent.

OSRIM, Schot. eil., Z. van Islay.

OSRUSHNAH, lands. in Dschagataï of Onafhankelijk Tartarije, ten N. van Usbekistan, waarvan het door eenen tak van de Allatan keten gescheiden is; terwijl het ten O. aan Kazan grenst, en verder door woestijnen van Charesm gescheiden is. Het bevat de bronnen van den Kisil, is vol heuvels, heeft eenen heerlijken grond, en was in de middeleëuwen zeer goed bebouwd en bevolkt; thans is zulks minder. Hun chan is aan den grooten chan van Samarkand onderworpen. Men vindt er goud, zilver, koper, steenkolen, nafta, enz. 2. Tegenwoordige hoofdstad van genoemd lands., aan den Kisil, van welke men echter niets meer weet, dan dat de groote weg der karavanen van Samarkand naar Kokan hierdoor loopt.

OSCH, Nederl. vlek, weleer eene stad, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, in een vruchtbaar oord, met een ruim marktveld, eene roomsche en eene herv. kerk, synagoge en 3200 inw., die van den landbouw en weverijen van wollen stoffen bestaan.

OSSA, hooge berg in het Turk. pachalik Janinah, langs de kust van de golf van Salonichi. 2. Rus. stadje, gouv. Perm, aan de Kama, met 1000 inw. 3. Pruis. riv., ontspringt in het meer Ossa, en valt beneden Grandenz in den Weichsel. 4. Stad en baai op het O. Ind. eil. Gilolo. 0. 45. Z. B. 146. 6. L.

OSSABAW, N. Amer. kanaal, door hetwelke de riv. Ogeechy in den Atl. Oceaan valt. 296. 34. L. 31. 43. N. B. 2. Eil. in de N. Amer. Rep., prov. Georgië, door de Ogeechy gevormd. 31. 42. N. B.

OSSAM, Turk. riv. in Bulgarië, die op de grenzen van Romanië ontspringt, en bij Nicopoli in den Donau valt.

OSSAN DE MONTEL (LA), Spaan. vlek, prov. La Manche, aan het Lago del Rey, waarin de Guadiana ontspringt.

OSSAN, Fr. dal, dep. Neder Pyreneën.

OSSANKA, Rus. riv., gouv. Perm.

OSSANO, waarschijnlijk SCHOUTEN's *Cocos* en *Verraders eil.*, door de inboorlingen, onder dezen naam, aan LA PEYROUSE aangewezen.

OSSAPY, N. Amer. meer en dorp, prov. New Hampshire, gr. Stafford.

OSSECK, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, bij Töplitz, met fabr.

OSSEL, zie Brusseghem.

OSSELENGO, Lomb. Ven. dorp, legatie Lodi, met 1200 inw.

OSSEN, zie Osseten. 2. Fr. riv., dep. Finisterre.

OSSENDRECHT, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, distr. Eindhoven, met eene haven, schoonen omtrek en 970 inw.

OSSENDORF, Pruis. D., regdst. Minden.

OSSENISSE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Hulst; 3 uren van Hulst.

OSSETEN, volksstam in den Kaukazus, tot hetwelk het gebied van Dugorië en Donifarsië behoort. Zij schijnen wegens hunne taal van de oude Meden af te stammen, zijn ruw, en verdeelen zich weder in twee stammen. Zij noemen zichzelven *Ir* of *Iron*, en staan deels onder Russische, deels onder Tscherkessische bescherming; terwijl anderen hunne eigene chans hebben. Hunne krijgsmagt bestaat uit 5000 man, waarvan naauwelijks de helft met geweren en sabels gewapend zijn.

OSSETT, Eng. vlek, gr. York; 4080 inw.

OSSIACH, Illyr. D. en meer, kr. Villach.

OSSIEK, 2 Pool. stadjes, waiw. Saudomir, aan den Weichsel; en in Podlachië. 2. Galicisch vlek, kreits Jaslo.

OSSIAN, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Allegany.

OSSIERI, vlek op het eil. Sardinië, prov. Cagliari, met 6000 inw.

OSSIG, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

OSSILO, vlek op het eil. Sardinië, distr. Capo di Sassaro, met 5000 inw.

OSSIPEE, N. Amer. dorp en meer, prov. New Hampshire, gr. Stafford. 2. Riv. in voorn. prov., die in het meer van dien naam ontspringt, en in de prov. Maine in de Saco valt. 3. *Kleine* O., riv. in de N. Amer. Rep., prov. Maine, die 4 mijlen beneden de groote Ossipee in de Saco valt. 4. Bergrug in de prov. New Hampshire. 5. Zie Ossapy.

OSSMANSTEDT, dorp in Saksen-Weimar, ambt Hola, waar WIELAND begraven ligt.

OSSOHEET, O. Ind. dorp, prov. Delhi.

OSSONA, Spaan. stad, prov. Catalonië.

OSSOWA, Morav. dorp, kreits Brünn.

OSSOWIEC, Pool. stadje, waiw. Plock.

OSSUGA, Rus. riv., gouv. Twer.

OSSUN, Fr. vlek, dep. Op. Pyreneën, arr. Tarbes, met 1770 inw.

OSSUNA, Spaan. distr. en vlek, prov. Seville, bij de Salado, met een kasteel, vele kloosters, 3 hospitalen en 15,000 inw., die zijdeweverijen hebben.

OSTABAT, Fr. vlek, dep. Ned. Pyr.

OSTANIDSCHA, zie Aidunat.

OSTANKOWA, Rus. D., gouv. Moskwa.

OSTASCHKOW, Rus. kreits, gouv. Twer, tusschen 49. 29. en 51. 20. L. en 56. 30. en 59. 28. N. B., met 67,800 inw. en den woesten Alaunischen landrug, een bijna ondoordringbaar bosch, hoog en vol moerassen, waaruit de Wolga en Duna, en kleine riv., als: de Zna, Koscha, Wolkola, Schukapa, Schelisara, Pola, Wolkamka, Scheberka en Sanka ontspringen: daarenboven zijn er groote meren, als: het Seliger, Wseluk, Wolgo, Peo, Glubokoe, Sig, Sonina, Stertz, Sabro en eenige moerassen. Vele inw. bestaan van het boschwezen, het maken van houtwaren, van den landbouw en de visscherij. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, op een schiereil., in 't meer Seeliger, met 6,200 inw., looijerijen, groote zoutmagazijnen, handel in koren, hout, gezouten vleesch en visch, huiden, honig, andere voortbr. en aanzienlijke jaarmarkten. 50. 52. L. 57. 10. N. B.

OSTBERETN, Pruis. D., regdst. Munster.

OSTDORF, Wurt. dorp, Schwarzwald kreits, met 920 inw.

OSTE, Han. riv., die beneden Todstedt, in Lüneburg, ontspringt, en door Bremen, in den mond der Elbe valt.

OSTEINB, Noorw. eil., stift Bergen.

OSTELLATO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.

OSTEN, Zweed. meer in Skaraborg-län.

OSTENO, Lomb. Ven. vlek, legatie Como, aan het Lago di Lugano.

OSTER, Rus. stad en riv., gouv. Tula, met 3000 inw. 2. Deen. härad, eil. Bornholm, met 5660 inw.

OSTERACH, Beij. riv., Op. Donaukreits, die bij Rieden in de Iller valt.

OSTERBOTTEN, ULEA, lands. in de Rus. prov. Finland, aan de golf van Bothnië, door de Ulea bespoeld, en door 220,000 Finnen bewoond, die voornamelijk de veeteelt beoefenen. Het lands. bevat de kreitsen Uleaborg en Wasa.

OSTERBRUCH, Han. D., lands. Hadeln.

OSTERBURG, Pruis. kreits, regdst. Maagdenburg, op ruim 17 V. M., 28,100 inw. bevattende, door de Elbe, de Aland, de Biese, de Zehra en het merkwaardige Arendmeer bespoeld, met eenen vlakken grond, goed bouwland en weiden, maar weinig bosch. Landbouw, veeteelt, visscherij en eenige linnenweverijen zijn de voorn. bezigheden. 2. Hoofdstad van voorn. kreits,

aan de Uchte en Biese, met 1700 inw.

OSTERBURKEN of *Burken*, Bad. ambt, Main- en Tauberkreits, met 10,770 inw. 2. Stad in voorn. ambt, aan de Kernau, met 950 inw.

OSTERBY, Zweed. vlek, Z. van Falun.

OSTERENDE-OTTERNDORF, Han. dorp, lands. Hadeln, met 1320 inw.

OSTERFELD, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, met 850 inw.

OSTERFINGEN, Zwits. dorp, kanton Schaffhausen, met wijnbouw, gezondheidsbaden en ijzergroeven.

OSTERFLACKEBERG, Deen. harrad, eil. Zeeland, ambt Soroë, met 5,200 inw.

OSTERGARD, klein Zweed. eil. bij Gothland, met eene haven.

OSTERHILL, Eng. heuvel, gr. Northampton.

OSTERHOFEN (het *Castra Prætensia* der Romeinen), Beij. stadje, Neder Donaukreits, met 720 inw.

OSTERHOLZ, Han. D., hert. Bremen.

OSTERILD, Deen. kerspel, stift Aalborg, met de haven Haror, aan den Lymfiord.

OSTERILIËNWORTH, Han. dorp, lands. Hadeln.

OSTERJÖKUL, zie Eyafialla-Jökul.

OSTERKAPPELN, Han. dorp, vorst. Osnabrug, met 450 inw.

OSTERKIRCHSPIEL, Deen. dorp, eil. Femern.

OSTERLARSKER, Deen. dorp, eil. Bornholm, met 1300 inw.

OSTER MARIA, Deen. dorp, eil. Bornholm.

OSTER MARK, Rus. kerspel, gouv. Finland.

OSTERN, Hong. D., kom. Torontal.

OSTERNBURG, vlek in Holstein-Oldenburg, ambt Oldenburg, met 1350 inw.

OSTERODE, Han. ambt, vorst. Grubenhagen, dat op $1\frac{1}{2}$ V. M., 3000 inw. bevat. 2. Han. stad, aan de Söse en Apenke, met muren, 4 poorten, een kasteel, 3 kerken, 2 hospitalen, 3 voorsteden, een gymnasium, groot korenmagazijn voor den Hartz en 4,200 inw., die fabrijken van wol, kamelot, katoen, leder, loodwit, hagel, staal, kousen, linnen, schoenen, tabakskerverijen, zeepziederijen, brouwerijen, branderijen en eenen aanzienlijken handel met fabrijkwaren en de voortbr. des lands hebben. Ook zijn er voor de stad vele zaagmolens, kopersmederijen, run- en gipsmolens en ijzergroeven. 27. 57. L. 51. 14. N. B.

OSTEROE, zie Oesteroe.

OSTERRODE, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt. 2. Pruis. kreits, regdst. Koningsbergen, op $26\frac{1}{2}$ V. M., 26,600 inw. bevattende, en door de Liebe en Drewenz bespoeld. Onder de menigvuldige meren zijn die van Schilling en Drewenz de voornaamste. De inw., die ook Poolsch spreken, hebben landbouw, vee- en bijenteelt. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de riv. en het meer Drewenz, met 1900 inw., lakenweverijen, hoedenmakerijen, zaagmolens, brouwerijen, branderijen en handel in hout. 37. 38. L. 53. 42. N. B.

OSTERPAI, Nassausch dorp, ambt Wiesbaden, aan den Rijn, met 800 inw.

OSTER SUND, Zweed. stad in Jämtland, bij het meer Storst, met 300 inw.

OSTERTELGE, Zweed. dorp, Stockholm-län.

OSTERUND, Zweed. D., Westeras-län.

OSTERVANT, zie Bouchain.

OSTERWALD, Han. dorp, vorst. Calenberg, met 360 inw., glasblazerijen en steenkolengroeven.

OSTERWIEK, Pruis. kreits, regdst. Maagdenburg, op 12 V. M., 33,900 inw. bevattende, ten Z. door het Hartzgebergte bedekt, die hier den Brocken heeft; ten N. door de Ocker en Ilse bespoeld, en over het algemeen matig vruchtbaar in koren, raapzaad, vlas, hennep, hop en hout; met veel veeteelt, ijzer, koper, lood, zilver, kobalt, kalksteen, turf, smederijen, olie- en zaagmolens. 2. Ommuurde hoofdstad, met 3 poorten, 2 kerken, een hospitaal, 2600 inw., laken- en linnenweverijen, looijerijen, hoedemakerijen, enz. 28. 21. L. 51. 58. N. B.

OSTERZELL, Beij. D., Op. Mainkreits.

OSTHAUSEN, Fr. dorp, dep. Neder Rijn. 2. Dorpje in Saksen-Gotha, ambt Kranichfeld, met 250 inw.

OSTHAVELLANDSCHE KREITS, zie Havel.

OSTHEIM VOR DEN RHÖN, ambt en stad in Saksen-Weimar, gr. Hennenberg, in een dal, met een hospitaal en 2200 inw. en fabr. 2. Keur-Hes. dorp, prov. Hanau, met 780 inw.

OSTHOFEN, gr. hert. Hes. vlek, prov. Rijn Hessen, met 1140 inw. en wijnbouw.

OSTIA, stad in den Kerk. Staat, distr. Tivoli en Subiaco, aan den Tiber en aan zee, met een bisdom. De ongezonde dampen der Pontinische moerassen, zijn der bevolking dezer stad, zeer nadeelig, zoo dat de inw. van 4,000 tot op 250 verminderd zijn. Zij bestaan van zoutwerken.

OSTIAKEN of *Ostjaken* (*ruwe menschen*, is een naam, dien de Tartaren aan de door hen overwonnene volken in Si-

Siberië geven), Rus. volk in Siberië, in 3 stammen, de Pumpokolsche, Tomsche of Narimsche en Jeniseïsche Ostiaken verdeeld. Zij zijn mager en klein van gestalte, zwak van krachten, doch niet dwergachtig. Zij hebben een bleek en plat aangezigt, terwijl het roodachtig haar, dat bij de mannen los om het hoofd hangt, hen nog leelijker maakt. Zij zijn vreesachtig, bijgeloovig en teveus vrij welgemoed in hun moeijelijk en ellendig leven, van de jeugd af arbeidzaam; doch zoo zij slechts het noodzakelijkste hebben, lui, en in hun geheele doen morsig. Hunne kleeding bestaat geheel uit dierenvellen en pelterijen, die zij zelven bereiden, en waarvan zij het ruige naar binnen dragen. Zij verbergen zich voor vreemdelingen, en hebben eene soort van tatouering, vooral op den rug, de handen en schenen. De woningen verschillen naar de jaargetijden, zijn vierkant, met een luchtgat, in het midden eene stookplaats, en afdeelingen naar het getal der familiën. Zij eten meestal visch, wild gevogelte, zelfs honden, en zijn groote liefhebbers van rooken. Zij hebben verscheidene vrouwen, die zij koopen en wel behandelen. Hun godsdienst is die van Schama. Zij hebben priesters en toovenaars, en eenig denkbeeld van een opperwezen. Jagt en visscherij zijn hunne voorn. bezigheden. 2. *Obische Ostiaken*, eene bijzondere soort van Ostiaken, in het gouv. Tobolsk, aan den Irtysch en Ob, mede visschers en jagers, met eenen Finlandschen tongval, welke in de stammen Asjachen en Chonde-Chui verdeeld zijn, en zich laten doopen.

OSTIANO, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua, aan de Oglio, met 3,330 inw.

OSTICHES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1020 inw.; 1½ uur van Ath.

OSTIGLIA, Lomb. Ven. vlek, legatie Mantua, aan den Po, met 3140 inw.

OSTINGHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg.

OSTIONES, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de W. kust van Amerika. 4. 10. N. B.

OSTISIO, N. Amer. meêr, prov. Nieuw York, gr. Onondaga.

OST MONKLAND, Schot. dorp, gr. Lanark.

OSTOIOW, Pool. D., waiw. Sandomir.

OSTONNO, Rus. vlek, gouv. Kursk.

OSTOROG, zie Scharfenort.

OSTR, Rus. stad, gouv. Czernigow, met 3000 inw. 2. Tak van den Dnieper, gouv. Smolensko.

OSTRA, Rus. riv., gouv. Tula, valt in de Oka.

OSTRABY, Zweed. dorp, Malmohus-län.

OSTRACH, dorp en riv. in Hohenzollern-Sigmaringen, met 1050 inw.

OSTRAU, twee Morav. stadjes, kreits Prerau en Hradisch, elk met 2000 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

OSTRAVIZZA, Dalmatisch dorp, kreits Zara.

OSTRAWIEC, Pool. D., waiw. Sandomir.

OSTRITZ, Saks. stadje, prov. Lausnitz.

OSTROD, zie Osterode.

OSTROE, zie Oesteroe.

OSTROG, vruchtbare Rus. kreits, gouv. Volhynië, door de Horyn en Sluiz bespoeld, met groote bosschen. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, in de oude en nieuwe stad verdeeld, met een oud slot, verscheidene grieksche en roomsche kerken, een klooster, eene ridderschool en 4,500 inw., die eenen aanzienlijken handel drijven. Hier is de eerste Slavonische bijbel gedrukt. 44. 5. L. 50. 23. N. B. 3. Rus. vlek, gouv. Tomsk.

OSTROGOTSCHK, Rus. kreits, gouv. Woronesch, door de Don, Sosna en Userda bespoeld, met vele onbebouwde vlakten, vruchtbare akkers, landbouw en veeteelt. 2. Hoofdstad aan de Ostrogowka, met een koophuis en 6,000 inw., die vele branderijen, eenen aanzienlijken handel en jaarmarkten hebben, welke uit alle oorden bezocht worden. Hierbij is eene Duitsche volkplanting. 56. 40. L. 51. 41. N. B.

OSTROGOWKA, Rus. riv., gouv. Woronesch, die in de Sosna valt.

OSTROKOLLN, Pruis. dorpje, regdst. Gumbinnen.

OSTROLENKA, Pool. distr., het O. deel van het waiw. Plock, door de Bog en Narew bespoeld, op 52 V. M. 51,430 inw. bevattende. Het is met groote bosschen bedekt, waaronder de bekende Ostrolenkische heide. Ook zijn er vele moerassen, zoo als de Pulwi en Karoska. De slechte grond brengt weinig koren voort. 2. Pool. stadje in voorn. distr., aan de Narew, met 1900 inw., scheepvaart, visscherij en handel.

OSTROMDSCHA of *Stromza*, Turk. vlek, sands. Kostendil, op eene hoogte, met moskeën, baden en 300 huizen, benevens 12 dorpen, die alle tabak telen.

OSTROMETZKE, Pruis. dorp, regdst. Mariënwerder, aan den Weichsel.

OSTROPOL, Rus. stad, gouv. Volhynië.

OSTROSCHOT, Rus. dorp, gouv. Volhynië.

OSTROVIZZA, Turk. vlek, sandschakat

kat Banjaluka, aan de Unna.

OSTROW, 1 Pool. stadjes, waiw. Lublin en Plock. 2. Rus. kreits, gouv. Pskow, door de Welikaja bespoeld. De hoofdstad is Ostrowsk. 3. Morav. dal, met kristalgrotten. 4. Zie Ostrowo.

OSTROWIDSCHA, Turk. vlek in Bosnië.

OSTROWITZ, Morav. D., kreits Brünn.

OSTROWNA, Rus. vlek, gouv Mohilew.

OSTROWNO, Rus. stad, gouv. Witebsk.

OSTROWO, Pruis. riv. en stad, regdst. Posen, met 3600 inw., groote laken- en handschoenfabr. en veel handel.

OSTROWSK, Rus. hoofdpl. van den kreits Ostrow, gouv. Pskow, op een eil. der Welikaja, met slechts 800 inw. en landbouw. 46. 10. L. 57. 8. N. B.

OSTROZEK, Rus. D., gouv. Podolië.

OSTROZKA, Rus. stad, gouv. Volhynië.

OSTRYNIA, Rus. stad, gouv. Grodno.

OSTRZESZOW, zie Schildberg.

OSTSUNDRIKHAM, Zweed. haven op het eil. Oland.

OSTUNI, Nap. stad, prov. Otranto, zetel van eenen bisschop, aan de Adriatische zee, met 3000 inw.

OSTUZA, Rus. dorp, gouv. Twer.

OSTVAGE, een der Noorw. Lofoden.

OSWALD (ST.), Oostenr. vlek, land Boven de Ens, aan de Festritz.

OSWALDWHISTLE, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 3,520 inw.

OSWAYA, tak van de N. Amer. riv. Allegany, prov. Pennsylvanië.

OSWEGATCHIE, zie Ogdensburg. 2. N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Laurenz, die in het meer van dien naam ontspringt, en in de St. Laurenz valt.

OSWEGO, gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, tusschen de gr. Jefferson, Lewis en Oneida, met eenen vlakken, vruchtbaren grond, door de Onondaga, de kleine Sandy en de Salmon bespoeld. 2. Bloeijende hoofdpl. van voorn. gr., aan de Onondaga, met 1200 inwoners en sterken handel in zout. 300. 59. L. 43. 28. N. B. 3. N. Amer. dorp aan de Oswego. 4. N. Amer. riv., prov. Nieuw York, die door het meer Oneida, in het meer Ontario valt. Aan den mond der riv. is eene zeer goede versterkte haven.

OSWEGO FALLS, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Oneida.

OSWEIL, Wurt. dorp, Neckarkreits.

OSWEILER, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch; 430 inw.

OSWEJA, Rus. meer en dorp, prov. Witebsk.

OSWESTRY, Eng. stadje, gr. Salop, met handel in katoen en 3500 inw.

OSWETHEN, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen.

OSWIECZYM, Galicisch stad, kreits Myslenice, aan de Sola.

OSYTH, zie Osey.

OSZA, tak van de Rus. riv. Irtysch.

OSZLANY, Hong. dorp, kom Bars.

OSZOWA, zie Bitischka.

OTABALO, Z. Amer. stad in Quito, met 20,000 inw. en fabrijken. 2. Prov., waarvan de voornoemde stad de hoofdplaats is, met 8 steden of dorpen, verscheidene riv. en overvloed van vee, boter en kaas; terwijl de Indianen katoen, beddetijken, enz. vervaardigen.

OTAHA, een der Austr. Societeits eil.; 8 mijlen groot, met de goede havens Ohamane en Oberura 226. 26. L. 15. 53. Z. B.

OTAHEITE of *Tahiti*, een der Austr. Sociëteits eil., het merkwaardigste der groep, uit twee schiereil. bestaande, die door eene lage landëngte, welke 3 mijlen breed, en met bosch bedekt, doch niet bebouwd is, met elkander vereënigd zijn. Het grootste eil. *Otaheite Nooe* of groot Tahiti, is bijna rond, en heeft ongeveer 30; het kleinste *Tiaraboo*, slechts 10 uren in den omtrek. Het geheele eil. heeft eene vlakke kust, die soms ½ uur breed is, en tot bergen oploopt. De grond is bijzonder vruchtbaar, en de steile bergen zijn op sommige plaatsen, tot aan de toppen, met boomen bedekt. In het midden is het land zeer hoog, door vele dalen doorsneden, waarvan vele riv. in schoone watervallen afkomen. Op de hoogten bestaat de grond uit roode, witte, zwarte, geele en blaauwachtige aarde. In den rooden grond vindt men steenen, die er als karniolen uitzien. Ook dit eil. schijnt duidelijk van vulkanischen oorsprong. In het distr Vyerede is het meer Vyehirea, met zout water. Verder heeft men er de Matavaibaai en die van Toarooa. In het regenachtige jaargetijde veroorzaken de riv. groote overstroomingen, en moet men van het eene distr. naar het andere varen. De luchtsgesteldheid is er zeer schoon en zacht, en de nachten zijn koel. Van December tot Maart duurt er de regentijd met veel wind uit het W. Het bewoonde deel des eil. is rijk aan de kostbaarste planten, als de kokosboom, pisangs of paradijsvijgen in 4 soorten, patatten, yams wortels, de specerijen *Arum Esculemtum* en *Macrorhizon* de zoo heerlijke broodvrucht in drie soorten, en in overvloed; suikerriet, jambus, de Otaheitische appelen, eene bijzondere soort van noten en van peper,

waarvan de drank *awa* of *kawa* gemaakt wordt, vlas, kogelkalabassen, bamboesriet, olieachtige noten, knodsboomen, en vele andere soorten van vruchtboomen, alsmede vele soorten van fijn en duurzaam timmerhout, vele geneeskrachtige kruiden en verwplanten, enz. Onder de viervoetige dieren behooren hier slechts ratten, honden, varkens en geiten (die er door COOK gebragt, doch door de binnenlandsche oorlogen weder uitgeroeid zijn), een aanzienlijk aantal van vogels, verschillende soorten van papegaaijen, witte reigers, spechten, duiven, stormvogels, fregatvogels, zwaluwen, enz. De zee is vol visch, waarvan de inw. er den heer BANKS meer dan 150 soorten noemden. Er zijn ook paarlmosselen. Van de zeden, gewoonten en den ouden godsdienst der algemeen geroemde bewoners, alsmede van hunne kleeding, woningen, enz. hebben wij op het art. Gezelschaps eil. gesproken. Daar zij allen den christelijken godsdienst hebben aangenomen, zullen hierin natuurlijk vele veranderingen gemaakt zijn. Reeds vinden wij in de nieuwste berigten, dat de regering eene nieuwe staatsregeling, op den evangelischen grond, heeft ingesteld, hetwelk spoedig door al de andere eil. zal gevolgd worden, en waarbij onder anderen, bepalingen tegen den moord, de dieverij, en omtrent den zondag, het huwelijk, de veelwijverij, den oorlog, enz. zijn gemaakt, en in alle distr. op Otaheite en Eimeo geregtshoven zijn aangesteld (zie *Journal des Voyages*, *Août* 1823).

OTAKOOTAI of *Wenooaette*, klein eil. in de Stille Zuidzee, bijna eene mijl in den omtrek, 219. 25. L. 19. 51. Z. B.

OTAWANO JAMMA, berg op het eil. Japan, vorst. Omi.

OTAWHY, zie Pola.

OTBERGEN, Pruis. D., regdst. Minden.

OTEAVANOOA, baai of haven aan de Z. O. kust van het eil. Bolabola.

OTEGO, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Otsego, valt in de Susquehannah. 2. N. Amer. dorp, prov Nieuw York, gr. Otsego, met 1000 inw.

OTELFINGEN, Zwits. D., kant. Zürich.

OTEPPE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 460 inw.

OTEHUND, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam.

OTERLEEK, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Alkmaar.

OTFORD, Eng. dorp, gr. Kent.

OTHAIN, Fr. riv. in het dep. Maas.

OTHEE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 850 inw.

OTHERN, Zweed. stad in Gothland-län.

OTHMANKAL (LAND DER), gedeelte der O. Perz. prov. Laghmannan. De inw. bewonen het gebergte van dien naam, en het lage gebergte van den Hindokuh, benevens eene vlakte aan de grenzen van Battschan, enz.

OTHMUTH, Pruis. D., regdst. Oppeln.

OTIRATOO, een der Marquesas eil., uit bergen en vruchtbare dalen bestaande, met de baai Madra de Dios van MENDANA, 156. 54. L. 9. 55. Z. B.

OTIS of *Bethlehem*, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Berk.

OTISKO, N. Amer. stadje, prov. New York, gr. Onondaga.

OTISCO CREEK, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, valt in 't meer Onondaga.

OTLEY, Eng. marktvlek, gr York, aan de Wharf, met 2600 inw. 2. Eng. vlek, gr. Suffolk, met 500 inw.

OTMACHAU, Pruis. dorpje, regdst. Oppeln, met 1630 inw.

OTMATE, zie Othmuth.

OTMARSINGEN, Zwits. dorp, kanton Aargau, met 600 inw. en steengroeven.

OTOORACITE, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de O. kust van Otaheite.

OTOOWAY, zie Atoway.

OTOPARI, groote Z. Amer. riv. in Peru, die tusschen Inambari en de Cuchiuvara, bij de prov. Paucartambo ontspringt, en in twee takken in de riv. der Amazonen valt.

OTOQUE, klein Z. Amer. eil. in de baai van Panama. 297. 26. L. 8. 30. N. B.

OTRAHERMANE (LA), klein eil. in de Ind. zee, bij de W. kust van Manille. 137. 52. L. 15. 55. N. B.

OTRANGE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 280 inw.

OTRANTO, Nap. prov., grootendeels aan de zee, en verder tusschen de prov. Basilicate en Bari, of tusschen 34. 29. en 36. 26. L. en 39. 47. en 40 48. N. B. gelegen, en op ruim 125 V. M., 288,800 inw. bevattende, ten W. door eenen arm der Apennijnen bedekt, die ten Z. eene lange landtong vormt, welke in kaap Leuca eindigt. Zij is algemeen laag, en tot hetzelve behooren Monte Scofano, M. Focano en Hidro. Over het algemeen is het land heuvelachtig, en de grond behoorlijk bebouwd en vrij vruchtbaar. De voorn. baai is die van Tarente. De riv. zijn klein en droog, zoo als de Patricella, de Hidro, de Lieto en Galeso, en de vier meren Landenosa, St. Nicola, St. Cataldo en La Lemina. De luchtsgesteldheid is zeer zacht. Er is geen winter, weinig regen en soms aardbevingen. Ook heeft men er mus-

muskieten, slangen, vergiftige spinnen en eene bijzondere soort van groote en zeer nadeelige sprinkhanen. De landbouw wordt hier met veel zorg beoefend, en levert veel koren (vooral tarw) en aan de kusten, haver en garst; verder ooft, veel moesgroenten, maar weinig hennep; vlas, goed katoen en drie soorten van tabak (een voorn. artikel van handel), zoethout, veel wijn, veel olijven, edele vruchten, bijzonder vijgen en amandelen. De zijdeteelt wordt er verwaarloosd, schoon de moerbeziënboomen en zijdewormen er goed voortkomen. Er zijn eenige bosschen, doch over het algemeen gebrek aan hout. Men heeft er een schoon ras van paarden, doch fokt er thans meer muil- en andere ezels, veel rundvee, en schapen met zeer geroemde wol. De visscherij is van belang, de oesters en mosselen van Tarente zijn beroemd. Ook is de bijenteelt hier in vollen bloei. Behalve kalk, bouwsteen en leem, heeft men er geene delfstoffen. De fabr. bepalen zich vooral tot het bewerken der katoen. De handel is vrij levendig, en de prov. heeft vele havens, die dezen bevorderen. Zij wordt in drie distr. Lecce, Taranto en la Messagno verdeeld. De hoofdpl. is Lecce. 2. Stad in voorn. prov., zetel van eenen aartsbisschop, aan de Adriatische zee, met vervallene vestingwerken, een kasteel, 5 kerken, maar donkere straten, slecht gebouwde huizen, eene kleine verzande haven, aan een eil., dat door eene brug met de stad gemeenschap heeft, en slechts 2300 inw. 36. 20. L. 40. 8. 30. N. B.

OTRAR of *Farab*, stad in Onafhankelijk Tartarijë, aan de Arsch, voorheen van veel beteekenis, doch tegenwoordig van weinig belang, zoo dat men in langen tijd geene berigten van daar heeft bekomen. 2. Riv. in W. Perzië, prov. Azerbeidschan, distr. Khos.

OTRICOLI, vlek in den Kerk. Staat, legatie Spoleto, met Romeinsche oudheden en 1800 inw.

OTRIN, riv. in 't Fr. dep. Seine en Marne.

OTRODA, Rus. dorp, gouv. Saratow.

OTSCHA, tak der Rus. riv: Wolga.

OTSCHERSK, Rus. vlek, gouv. Perm.

OTSEGO, gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, een rijk en vruchtbaar land, ten N. hoog en bergachtig, met de Brimstone-Hill, verder vlak, met de meren Otsego, Kanaderjage (waaruit de Susquehannah komt), Ufsasantho (waaruit de Delaware ontspringt), Wajantha, en verscheidene kleine riv. Men telt er 44,850 inw., die wol-, linnen- en hoedenfabr., looijerijen, branderijen, brouwerijen, volmolens, enz. hebben. 2. Dorp en hoofdpl. van genoemd gr., aan den Z. oever van het meer Otsego, met 600 inw. 3. Meer in bovengenoemd gr., met veel zalmvisscherijen.

OTSELIC, N. Amer. vlek en riv., prov. Nieuw York, gr. Chenango.

OTSEREDA, Rus. riv., gouv. Woronesch, valt in de Don.

OTSUSAKI, kaap op 't Jap. eil. Xikoko.

OTTAGAMIËRS, stam der Indianen in het N. Amer. N. W. gebied, tusschen de Ouisconsin en de Rocky. 2. O. of *Vossen-Indianen*, stam der Indianen in het gebied van den Missouri, in de N. Amer. Rep., ten Z. van de Siwer, tusschen den Mississippi en Missouri, vooral aan de riv. des Moines wonende. Zij bouwen maïs, boonen en meloenen.

OTTAJANO, Nap. stad, Terra di Lavoro, met 3 kerken en 14,400 inw., sterken olijfbouw, zijdeteelt en handel.

OTTAKRING, Oostenr. dorp aan den Kalenberg, met wijnbouw.

OTTASLAWITZ, Morav. D., kr. Olmutz.

OTTAWA, Boh. tak van den Moldau, kreits Prachin. 2. O. of *Uttawa*, aanzienlijke riv. in N. Amer., welke bij het meer Abbitibbe te voorschijn komt, 20 mijlen van hare bron, door Timmiskamen loopt, zich O. Z. O. wendt, en boven aan het eil. Montréal, na eenen loop van 110 mijlen, in de St. Laurenz valt. Zij ontvangt de Moine, Nord, Salmon, en Red River, de Madawaska, enz. 3. N. Amer. distr. in Opper Canada, niet groot, tusschen Neder Canada, het Oost distr. en Johnstown gelegen. Het wordt door de Ottawa, Rideau en de Petite Nation bespoeld. De grond is met dikke bosschen, die allerhande soorten van hout hebben, bezet, maar zal goed voor den landbouw zijn. Het distr. heeft door de riv., gemeenschap met de St. Laurenz, en belooft dus veel voordeel voor den handel. Het bevat thans nog maar 1500 zielen. De hoofdstad, die in het opkomen is, zal Cambridge heeten.

OTTAWAS, stam der Indianen in N. Amer., in het gebergte Michigan.

OTTENAU, Bad. D., Murg-en-Pfinzkr.

OTTENBACH, Zweed. dorp in Sudermannland.

OTTENGRÜN, 2 Boh. D., kr. Ellbogen.

OTTENHAUSEN, Oostenr. vlek, kreits Hausrück.

OTTENHEIM, Bad. dorp, Kinzigkreits, aan den Rijn, met 1060 inw. en veel handel.

OTTENSCHLAG, Oostenr. vlek, land onder de Ens, viertel Boven den Mannhartsberg, aan een klein meer.

OTTENSEN, Deen. dorp, aan Altona verbonden, met 1470 inw., die vele landhuizen en kalkbranderijen hebben. Hier is het graf van KLOPSTOCK, en in 1814 stierf er de hertog van Brunswijk.

OTTENSHEIM, Oostenr. vlek, land boven de Ens, Mühlviertel, bij den Donau, met katoenspinnerijen, aluin- en steenkolengroeven.

OTTENSTEIN, Pruis. dorp, regdst. Munster. 2. Brunsw. kreitsger. en dorp, Wezer distr., met 1000 inw. 3. Oostenr. heerl., kreits Boven den Mannhartsberg.

OTTENTHAL, zie Ompital.

OTTENWALD, zie Odenwald.

OTTENYA, Galic. D., kreits Stanislow.

OTTER, N. Amer. riv., prov. Vermont. 2. Kruin van het Blaauwe gebergte in N. Amer.; 4000 voeten hoog.

OTTER BAY, baai aan de Z. kust van Terreneuve, tusschen de Bear en Swift baaijen, en bij kaap Raye, zijnde de Z. W. punt van het eil.

OTTERBERG, Beij. stadje, Rijnkreits, met 3 kerken en 1375 inw., fabr. van wollen stoffen, veeteelt, enz.

OTTERBOURN, Eng. stad in Hampshire.

OTTERBURN, Eng. dorp, gr. Northumberland.

OTTER CREEK, zie Otter. 2. N. Amer. riv., prov. Kentucky, valt in de Ohio. 3. N. Amer. riv., prov. Virginië, valt in de Staunton.

OTTERGEM, Nederl. dorp, prov. Oost-Vlaanderen, arr. Dendermonde; 370 inw.

OTTERLOO of *Aanstoot*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, aan den weg van Arnhem naar Harderwijk, met 620 inw.

OTTERMEER, N. Amer. meer in het N. W. gebied, waaruit de Mississippi voortkomt.

OTTERNDORF, Han. stad, lands. Hadeln, met regeringscollegiën, aan de Medem, met eene kleine haven, latijnsche school en 1750 inw., die handwerken, scheepvaart, visscherij, enz. hebben. 26. 32. L. 53. 49. N. B.

OTTEROË, zie Christieansand.

OTTEROVIG, Noorw. eil., aan de kust van het stift Drontheim.

OTTER PEAKS, N. Amer. berg, prov. Virginië; 30 mijlen van Richmond.

OTTER RIVER, N. Amer. riv., prov. Louisiana, valt in de Arkansaw. 2. N. Amer. riv., valt in de Yellowstone.

OTTERSBERG, Han. ambt van 9,700, en dorp met 980 inw., hert. Bremen.

OTTERSLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 1080 inw.

OTTERSUM, Nederl. dorp, prov. Limburg, dat met Kessel, Veen en den Dam, bijna 1000 inw. heeft.

OTTERSWEIER, Bad. dorp, Kinzigkreits, ambt Bühl, met 1450 inw.

OTTERWICK, haven op 't Orcadische eil. Sanday.

OTTERTON, Eng. dorp, gr. Devon.

OTTERWISCH, Saks. D., kreits Leipzig.

OTTERY, ST. MARY, Eng. marktvlek, gr. Devon, aan de Otter, met flanel-, serge- en andere fabr.; 2800 inw.

OTTESHOLM, Rus. eil. in de Oostzee.

OTTICOTTA, O. Ind. stad, prov. Carnate. 97. 48. L. 13. 21. N. B.

OTTIGNIES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 740 inw.

OTTMOOR, Eng. moeras, gr. Oxford.

OTTNAVEN, Zweed. meer in Gelleborgs-län.

OTTOBEUREN, Beij. landger., Opper Donaukreits, op 8¾ V. M. 14,200 inw. tellende, met eenige bergen, en bosschen, door de Günz bespoeld, met landbouw. 2. Beij. stad in voorn. landger., aan de Günz, met 1550 inw.

OTTOK, zie Indus.

OTTOKRIN, zie Ottakring.

OTTOLAND, Nederl. dorpje in Z. Holland, distr. Gorkum.

OTTOMANNISCHE PORTE, zie Turkije.

OTTOSCHWANDEN, Bad. dorp, Treisamkreits, met 900 inw.

OTTOSCHACZ, Oostenr. dorp in de Militairgrenzen.

OTTOSZKOWO, Rus. D., gouv. Kaluga.

OTTOWA (OPPER EN NEDER), 2 Fr. dorpen, dep. Neder Rijn. 2. Tak van de Boh. riv. Moldau.

OTTRAUE, Keur-Hes. dorp in Op. Hessen.

OTTRÉ, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâtel, met 220 inw.

OTTRINGHAM, Eng dorp, gr. York, met 520 inw.

OTTSVILLE, N. Amer. dorp in Pennsylvanië, gr. Bucks.

OTTWEILER, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 2500 inw. 2. Stadje in Hessen-Homburg, met 1460 inw.

OTUMBA, hoofdstad van eene N. Amer. prov. in Mexico, voorheen van veel belang. 19. 40. N. B.

OTUNGURRA, O. Ind. stad, prov. Bahar. 103. 28. L. 23. N. B.

OTURA, Hong. dorp, kom. Neitra.

OTUS, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

OTWAY (KAAP), kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland. 161. 15. L. 38. 51. Z. B.

OTYNIA, zie Ottenya.

OEZBERG, gr. hert. Hes. bergvesting in de Maingau, vorst. Starkenburg.

OUACHITTA, zie Washita. 2. N. Amer. dorp, prov. Louisiana, met 1100 inw. 3. O. *False*, tak der Roode riv. in N. Amer., op 278. 27. L.

OUALALDA, zie Oalalda.

OUAN, stad op 't schiereil. Corea: 18 m. W. Z. W. van Koang. 2. Chin. stad van den tweeden rang, op het eil. Hainau; 25 m. Z. van Kiongtcheou.

OUANARI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Atl. Oceaan.

OUANG-KIANG, Chin. stad, van den 3 rang in Kiang-nan.

OUANG-KOA, Chin. stad van Corea.

OUANNE, Fr. riv. en vlek, dep Yonne, met 1050 inw.

OUAN-NGAN, Chin. stad van Kiangsee.

OUAN-NIEN, Chin. stad in Kiangsee.

OUAQUAPHENOGAW of *Okefonoco*, moerassig meer der N. Amer. Rep., prov. Georgië, tusschen de riv. Oakmulgee en Flint.

OUAQUEZUPI, Braz. riv., prov. Maranhao, valt in de Miari.

OUARABICHE, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Atl. Oceaan.

OUARANGUE, klein Afr. eil. in den Atl. Oceaan. 11. 32. N. B.

OUARI, zie Awerri.

OUARIPANA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de riv. der Amazonen.

OUARVILLE, Fr. stadje, dep. Eure en Loire, arr. Chartres, met 760 inw.

OUCH, O. Ind. stad, prov. Multan.

OUCHE, Fr. riv., dep. Côtes d'Or, die bij Lusigny, 4 mijlen beneden Dijon, in de Saône valt.

OUCHY, Zwits. dorp, aan het meer van Genève, kant. Waadt, de haven van Lausanne.

OUDANULLA, O. Ind. stad van Bengalen, distr. Rajemall. 105. 31. L. 24. 55. N. B.

OUD BEIJERLAND, zie Beijerland.

OUDDORP, 2 Nederl. dorpen, waarvan een in N. Holland, kwart. Alkmaar, en het andere, of *Heer Adriaan Ouddorp*, in Z. Holland, distr. den Briel, eil. Goedereede, met 1520 inw.

OUDE, Ind. prov., een groot land, hetwelk, na dat meer dan de helft aan de Engelschen is afgestaan, nog 900 V.M. groot is, en meer dan 3 millioenen inw., meestal Hindo's bevat. Zij beslaat thans het geheele W. deel van het voorn. Oude, en ligt tusschen Nepaul, Goorackpoor, Allahabad, Furrhabad en Bareilly en den Ganges, en wordt door de Goggra (met derzelver beide armen, waarvan de O. den beroemden waterval van Kanar maakt), de Goomty met derzelver takken, de Rapty, de Sye en de Ramgonga bespoeld. Ten N. is zij zeer berg- en boschachtig, heeft anders echter eenen vruchtbaren grond, en de meeste O. Ind. voortbr. De nabob, die te Lucknow zijn verblijf houdt, is van Perzische afkomst; hij voert den titel van *visier*, doch is een vasaal der Engelschen, die hem met hunne magt beschermen, en aan zijn hof eenen agent houden, welke hem in alles nagaat. 2. Distr. in voorn. prov., door den Ganges en de Goomty bespoeld, het vruchtbaarste gedeelte des lands. 3. Stad in voorn. distr., aan de Goggra, wel bevolkt, eene plaats, die door alle Hindo's, als heilig vereerd, en door vele bedevaartgangers bezocht wordt. Zij heeft verscheidene tempels. 99. 38. L. 26. 48. N. B.

OUDE BERKOOP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDEBOORN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDEFOOS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

OUDE CAELE, kleine Nederl. riv., prov. O. Vlaanderen, die de Lys, met het kanaal van Gent vereenigt.

OUDE CAPELLE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne: 200 inw.

OUDEGA, 3 Nederl. dorpen in Vriesland, 2 in 't arr. Heerenveen en een in 't arr. Sneek.

OUDEHASKE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDEHOORN, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Brielle.

OUDE HORNE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDEKRIN, zie Eskikrin.

OUDELANDE, groot Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Zuid Beveland.

OUDE LEMMER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDE MAAS, zie Maas.

OUDEMAN, zie Waterland.

OUDE MERDUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDENAARDEN, Nederl. arr., prov. O. Vlaanderen, hetwelk in de 8 kantons Oudenaarden (2), Grammont, Herzeele, Maria Hoorrebeek, Neder Brakel, Ninove, Renaix en Sotteghem, 155,000 inw. bevat. 2. Nederl. hoofdstad van voorn. arr., in een aangenaam dal, aan de Schelde, open en welgebouwd, met 5 poorten, een aanzienlijk Gothisch raadhuis met eene voortreffelijke, fontein en 4600 inw., die uankins-

lin-

linnen, wollen stoffen, aardewerk en garenfabr. hebben. Voorheen beroemde tapijtfabr., de eerste in ons land. Ook hebben zij eenigen handel. Zij is de geboorteplaats van MARGUERITE, hertogin van Parma. 21. 21. L. 50. 51. N. B.

OUDENBOSCH, oudtijds *Oudenbarenbosch*, Nederl. vlek, prov. N. Braband, arr. Breda, met eene schoone haven in de Merk, vijf schoone straten, eene nieuwe herv. kerk en 1750 inw., die handel in granen en andere waren drijven, en rijstwerk op Zeeland verzenden.

OUDENBURG, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge; 850 inw.

OUDENDIJK, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, aan de Hoornsche trekvaart. 2. Nederl. buurt in Gelderland, arr. 's Hertogenbosch, onder het stadje Woudrichem.

OUDENHOORN, zie Oudehoorn.

OUDENHOVE (ST. GOORIX), Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1000 inw. 2. *St. Marie*, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1850 inw.

OUDE NIEUWDORP, OUDE-NIEDORP, bij verkorting *Oude-Nierop*, Nederl. dorp, prov. N. Holland, arr. Alkmaar, met de buurt Zijdewind.

OUDERPEKEL, zie Pekel A.

OUDERANDE, riv. op het eil. Java, prov. Bantam.

OUDERKERK, aan den Amstel, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Amsterdam, aan den Amstel, met veel doortogt van Amsterdam op Utrecht

OUDERKERK, aan den IJssel, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, aan den IJssel, wel 1¼ uur lang, met 1300 inw., die steenbakkerijen, hoepelmakerijen en lijnbanen hebben.

OUDERKERK of *Ouwerkerk in Duiveland*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Duiveland, aan de Keeten.

OUDENSCHANS, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, en 1850 als vesting geheel ontmanteld.

OUDESCHILD, Nederl. dorp in N. Holland, het voorn. van het eil. Texel, sterk door de zeevarenden bezocht, met eene goede reede en haven. De inw. zijn meestal loodsen.

OUDESCHOUT, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met vele buitenplaatsen.

OUDETONGEN, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Briel, met 1420 inw.

OUDETRYNE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUDEWAARD, Nederl. heerl., prov. Gelderland, kwart. Tiel, bij het dorp Kesteren.

OUDEWATER, Nederl. stadje in Z. Holland, aan den Hollandschen IJssel, met vier poorten, eene groote herv. kerk, met het graf van den geleerden wiskunstenaar RUDOLF SNELLIUS en andere aanzienlijke personen, en eenen toren van een bijzonder maaksel, eene nieuwe fraaije roomsche kerk, een weeshuis, armhuis, een net raadhuis, met een schilderij van den moord der Spanjaarden in 1575, een gevangentoren, lands magazijnen, kruidtoren, goede barakken, nette hoofdwacht, lombard en 1800 inw., die meestal in den handel met hennep en het maken van garens hun bestaan vinden. Geboortepl. van SNELLIUS en JACOBUS ARMINIUS. 22. 32. L. 52. 1. N. B.

OUDEWETERING, Nederl. dorp in Z. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, een fraai dorp, aan het Haarlemmermeer, met eene gestadige doortogt van schepen naar Amsterdam, en de Noord. en Zuid. prov., en een vuurbaak, eene herv. en remonstrantsche kerk, regthuis van de heerl. Alkemade en 1620 inw.

OUDEWIJVEN EIL., O. Ind. eil. voor de haven van Bombai.

OUDGHIR, O. Ind. stad, prov. Bejapore, behoort den Nizam. 95. 11. L. 13. 5. 19. N. B.

OUD HEUSDEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.

OUDHUIZEN, Nederl. buurt, prov. en arr. Utrecht, bij Demmerik.

OUDIPORE, zie Odeypoor

OUD JERUSALEM, key of klein W. Ind. eil., bij Virgen Gorden of Spanishtown, tot de Maagden eil. behoorende.

OUDJONGBROOM, dorp op het eil. Java, heerl. Sumadang.

OUDKARSPEL, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Alkmaar, met landbouw.

OUDKERK, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

OUD LADOGA, zie Ladoga.

OUDLANDE, Nederl. polder, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, onder Steenbergen behoorende.

OUD-LEUSEN, Nederl. buurt, prov. Overijssel, arr. Deventer.

OUD-MATENES, Nederl. polder in Z. Holland, distr. Rotterdam, nabij Nieuwland, met 180 inw.

OUD-NIEUWLAND, Nederl. polder in Z. Holland, distr. Brielle, op 't eil. Goeree.

OUDOBA, Afr. negerrijk, aan de Slavenkust van Guinea.

OUD-

OUDOEVER, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, nabij Nieuw Loosdrecht.

OUDON, Fr. vlek, dep. Neder Loire, arr. Ancenis, met 1500 inw. 2. Fr. riv., dep. Mayenne en Maine en Loire.

OUDORP, zie Ouddorp.

OUDRACHE, Fr. riv., dep. Saône en Loire, valt in de Arroux.

OUDSHOORN of *Woudshoorn*, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Leijden, aan den Rijn, en aan het dorp Alphen vast gelegen, met fraaije buitenplaatsen, een weeshuis en 1400 inw., die schulpen kalkbranderijen, pottebakkerijen, eenen korenmolen, grutterij, houtzaagmolen, alsmede eene groen-, mineraal-, akromaat-, geel-lak- en vernisstokerij hebben, en verder van den landbouw, de veemelkerij en den doortogt bestaan. Hieronder behoort de buurt Gnephoek en de bekende 's Molenaars of Heymansbrug, benevens de Rijnbuurt.

OUD VALKENBERG, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 400 inw.

OUD VOSMEER, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Tholen.

OUEGASCA, N. Amer. riv. in Labrador, valt in de golf van St. Laurenz.

OUEI of *Yu*, Chin. stad van den 2 rang in Shensi.

OUEIL, dal in 't Fr. dep. Opper Garonne.

OUEI-LING, Chin. stad, prov. Kiangsi.

OUEI-YUEN, Aziat. stad in Thibet; 92 mijlen O. Z. O. van Hami. 2. Chin. stad van den 3 rang in Setchuen. 3. O. *Hotun*, stad van het schiereil. Korea; 150 mijlen O. N. O. van Pekin.

OUEJAS (RIO DE LOS), Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, die Z. O. waarts in de Parana valt. 2. Z. Amer. riv, prov. Popayan, die in de Magdalena, (volgens sommigen, in de Cauca) valt.

OUEKIUN, Chin. stad van den 3 rang in Honang.

OUELLE, kleine N. Amer. riv. in Neder Canada, valt in de St. Laurenz; 13 mijlen beneden het eil. der Orléans.

OUEN (ST.) of *St. Ouen sur Seine*, Fr. dorp, dep. Seine; 1½ mijl van Parijs. 2. Baai en dorp op 't eil. Jersey. 3. Nog een aantal Fr. dorpen in de dep. Ardennes, Calvados, 2 in Neder Charente, Eure, Ille en Villaine, Indre en Loire, Loire en Cher, Marne, 3 in Nièvre, 3 in Seine en Marne, 3 in Neder Seine, Somme, Op. Vienne, Vosges, 2 in Eure, 2 in Kanaal, 3 in Orne, Sarte, enz.

OUENCAI, Chin. stad van den 2 rang in Koeitcheou. 124. 6. L. 27. N. B.

OUEN DES TOITS (ST.), Fr. stadje, dep. Mayenne, met 1500 inw.

OUENS-OUEI, stad van 't schiereil. Korea; 13 m. W. N. W. van Ou-tchuen.

OUEN-TCHANG, Chin. stad van den 3 rang, eil. Hainan.

OUEN-TCHEOU, Chin. stad, 1 rang, in Tchekiang, aan eene riv., die aan derzelver mond, eene goede haven vormt.

OUEN-Y, stad van 't schiereil. Korea; 7 mijlen Z. Z. W. van Ou-tchuen.

OUEN-YEN, stad van 't schiereil. Korea; 11 mijlen Z. Z. W. van Ou-tcheou.

OUERO, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de baai van Honduras, op 290. L. 15. 43. N. B.

OUESSANT of *Heysand*, Fr. eil. in den Atl. Oceaan, dep. Finisterre, ¾ V. M. groot, met steile, bijna ontoegankelijké kusten, eenen vuurtoren en 1650 inw., die in het vlek St. Michel wonen, en van den akkerbouw, de schapenteelt en visscherij bestaan. Men vindt hier eene kleine bezetting. Digt bij dit eil. liggen nog eenige eilandjes van dien naam, welke tot het dep. Neder Loire behooren, en bij dewelke vele sardellen gevangen worden. 2. Austr. eil. der Louisiaden, door BOUGAINVILLE outdekt.

OUF, zie Of.

OUFFET, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 670 inw.

OUGLY, zie Ganges en Hoogly.

OUGRÉE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 1000 inw.

OUGUELLA, Port. vlek, prov. Alentejo, op eenen berg, aan de Gevora.

OUIATAN, N. Amer. dorp, prov. Indiana, aan de Wabash. 40. 30. N. B.

OUIDAH, Afr. rijk in 't binnenland, bij Burnu.

OUILLE, riv. in 't Fr. dep. Eure en Loire, die in de Eure valt.

OUILLY, Fr. dorp, dep. Calvados. 2. O. *La Ribaude*, *le Basset*, *le Tesson* en *le Vicomte*, 4 Fr. dorpen, dep. Calvados.

OUINEASKE of *Shelburne*, N. Amer. baai aan de O. zijde van het meer Champlain.

OUISCANSIN, tak van den Mississippi, in het N. W. gebied der N. Amer. Rep. 2. Volkplanting aldaar, door de Franschen uit Canada gedreven, thans tot Michigan behoorende.

OUISCONSIN, tak van den Mississippi, prov. Louisiana.

OUJEIN, zie Uzen.

OUKAKEE, N. Amer. meer en riv. in Canada. 291. 16. L. 50. 20. N. B.

OUKANG, 2 Chin. steden van den 3 rang in Houquang en Tchekiang.

OUKENE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 1800 inw.

OUKESIMA, eil. in de Chin. zee, bij de kust van Tonquin. 123. 28. L. 18. 44. Z. B.

OUKIAM, Chin. stad van den 3 rang in Petcheli.

OUKIAO, Chin. stad van den 3 rang in Petcheli.

OUKINSKOI, Rus. Aziat. golf op het schiereil. Kamschatka.

OUKOMI, een der Likeo eil., ook wel Koumi-chau genoemd.

OUKUEN of *Vouting*, Chin. stad van den 2 rang in Yunnang.

OULABAREAH, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Burdwan, aan den W. oever der Bhagarutty of Hoogly riv., met veel handel; 7 m. van Calcutta.

OULAN HOTUN, Chin. Tart. stad in het land der Mongolen; 40 mijlen N. van Pekin.

OULARD, Ier. stad, gr. Wexford.

OULCHY LE CHATEAU, Fr. vlek, dep. Aisne, met 550 inw.

OULED (AULED) EL HADSCHI, Moorsche volksstam in Sahara, ten Z. der riv. St. Juan, die veel handel in gom drijft.

OULER, O. Ind. meer, prov. Cashmere, door hetwelk de rivier Jhylun of Behut stroomt.

OULNEY, Eng. dorp, gr. Buckingham.

OULONG, Chin. stad in Setchuën.

OULOUSTOU, Chin. Tart. meer in het land der Mongolen. 132. 28. L. 43. 21. N. B.

OULTRE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 1350 inw.

OULX of *Houlx*, stad in Piëmont, prov. Susa, aan de zamenvloeijing der Doria en Bardonechia, met 1150 inw.

OUMA, Afr. riv. van Kongo, valt in de Bokian; 5 mijlen Z. van Pango.

OUNASJOKI, Rus. riv., gouv. Finland.

OUNCHA of *Uncha*, O. Ind. stad, prov. Allahabad. 96. 31. L. 22. 23. N. B.

OUND, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Bejapore.

OUNDLE, Eng. vlek, gr. Northampton, aan de Nen, met 1900 inw.

OUNSBERRY TOPPING, Eng. berg, gr. York, tot eene baak dienende.

OUPEIE, Nederl. vlek, prov. Luik.

OUPING, Chin. stad 3 rang, in Fokiën.

OUPOU, 2 Chin. steden van den 3 rang in Honan en Shensi.

OUQUELLA, zie Oguella.

OUQUES, Fr. stadje, dep. Loire en Cher, arr. Blois, met 1200 inw.

OUR, Nederl. riv., die met de Sure, in den Moezel valt, en gedeeltelijk de grensscheiding tusschen het gr. hert. Luxemburg en het kon. Pruissen maakt.

OURA, een der Koning George's eil.

OURCE, riv. in de Fr. dep. Aube, Opper Marne en Côte d'Or.

OURCHA, O. Ind. stad, prov. Allahabad. 22. 23. N. B.

OURCQUE, kleine Fr. riv., dep. Seine en Marne, die bij Lisy in de Marne valt, en waardoor een kanaal van dien naam, naar Parijs geleidt, welke stad zij van water voorziet.

OURDAL, Noorw. dorp, stift Aggerhuus, met 620 inw.

OURE, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 2350 inw. 2. N. Amer. riv. in Canada.

OUREM, Port. distr. en hoofdstad van hetzelve, met 4500 inw., een oud kasteel en hospitaal.

OURFA, zie Orfa.

OURGA, zie Urga.

OURIQUE, Port. distr. en vlek, prov. Alentejo; het vlek heeft 2300 inw. en een armhuis.

OURLA, Turk. Aziat. eil. in de golf van Smirna. 38. 26. N. B.

OURO, Z. Amer. riv. van Braziliё, die in de Toccantines valt. Een dorp van dien naam ligt niet ver van die riv.

OURO (RIO DE), Afr. riv., die door Sahara stroomt, en met eenen vrij breeden mond in den Atl. Oceaan valt. 2. O. Afr. riv., die op 24. 25. Z. B. in de Ind. zee valt.

OUROE, Deen. eil. in de golf van Isefiord, aan de kust van Zeeland. 29. 46. L. en 55. 46. N. B.

OURRUST, Zweed. eil., prov. Gothaborg.

OURRY'S (EIL.) of *Nieuw Alderney*, eil. in de Stille Zuidzee, door CARTERET in 1767 ontdekt. Het behoort tot de groep der koningin Charlotta's eil. 183. 5. L. en 11. 10. Z. B.

OURS (EIL.), Ier. eil., gr. Waterford, in de Bantrybaai. 2. N. Amer. baai aan de Z. W. kust van Terreneuve, ook wel *Ours Blancs* genoemd. 3. Riv. in 't Fr. dep. Allier. 4. *St.* O., N. Amer. dorpje in Ned. Canada, gr. Surrey.

OURSE, Fr. riv., dep. Op. Pyreneën.

OURSINE, berg in het Fr. dep. Op. Alpen, 7,548 voeten hoogte.

OURTES of *Orthès*, Fr. arr., dep. Ned. Pyreneën, op 28 V. M. in 7 kant. 80,000 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. arr., aan de Gave de Pau, met 6 kerken, 6,800 inw., die flanelweverijen, looijerijen, verwerijen en

en handel in Bayonsche hammen (die hier het beste gerookt worden), benevens lei- en steenkolengroeven en zoutbronnen hebben. 16. 55. L. en 43. 32. N. B.

OURTHE, Nederl. riv., die in het gr. hert. Luxemburg, uit twee beken, de Op. en Ned. Ourthe, welke zich bij Houffalise vereënigen, ontspringt, in de prov. Luik, de Ambleve, Verdre en Weeze ontvangt, en in de Maas valt.

OURVILLE, Fr. stadje, dep. Neder Seine, arr. Yvetot, met 1150 inw. en linnenfabr.

OUS, Noorw. kerspel, stift Bergen, op eene landpunt, met 3560 inw.

OUSBY, Zweed. D. in Christiania-län.

OUSE, groote Eng. riv. en hoofdtak van de Humber. Zij wordt gevormd door de vereëniging der Ure en Swale, ontvangt de Wharf, de Derwent en Aire, en valt, na zich met de Trent vereënigd te hebben, in de Humber. 2. *Groote* O., Eng. riv., die in het gr. Northampton ontspringt, door de gr. Buckingham, Bedford en Cambridge stroomt, en bij Lynn Regis in zee valt. 3. *Kleine* O., Eng. riv., die in het gr. Suffolk ontspringt, en bij Downham in de Groote Ouse valt. 4. O. of *Groote Rivier*, N. Amer. riv. in Canada, die in het binnenland, bij het meer Huron, ontspringt, en na eenen zeer schuinschen loop, in het meer Erie valt.

OUSOURI, stad in Chin. Tartarije; 22 mijlen Z. Z. W. van Tondon.

OUST, Fr. vlek, dep. Arriège, arr. St. Girons, met 1130 inw. en ijzersmederijën. 2. Fr. riv. in de dep. Ille en Vilaine, Noordkusten en Morbihan.

OUSTRELLOTCHNOÏ, Rus. D., gouv. Irkutsk. 138. 55. L. en 53. 19. N. B.

OUTAGAMI, riv. in het N. W. gebied der N. Amer. Rep., valt in de Michigan.

OUTAI, Chin. stad, 3 rang, in Shensi.

OUTAM, Chin. stad in Petcheli.

OUTAOUAISE, N. Amer. vlek en bron in Neder Canada, distr. Montréal.

OUTARD-BAY, N. Amer. baai in Canada, aan de N. zijde der St. Laurenz riv. 309. 31. L. en 42. 2. N. B.

OUTCHACTAL, Aziat. stad in Thibet; 22 mijlen O. van Harachar-Hotun.

OUTCHANG-FOE, zie Wuschang-foe.

OUTCHEOU, Chin. stad van den eersten rang in Quang-si, aan de Hong en Kuri, die hier de Sikiang vormen, met het gebied over 9 steden, sterk en de voornaamste koopstad der prov. De handel wordt veel bevorderd door dat bijna al de riv. der prov. zich onder hare muren vereënigen. In de nabijheid vindt men veel suikerriet, den meelboom of *koeanglang*, vermillioen, en in de bosschen vele wilde dieren, waaronder rhinocerossen, tijgers, enz. 128. 30 L. en 23. 28. N. B. 2. Chin. stad van den 3 rang in Koeitcheou.

OU-TCHUEN, Chin. stad in Korea; 18 mijlen Z. O. van Kingki. 2. Chin. stad van den 3 rang, in Quangton.

OUTER BREWSTER, eil. in de haven van Boston.

OUTERFORK of *the Schears*, N. Amer. zandbank in de baai van Delaware.

OUTER GOOSEBERRY, N. Amer. baai aan de O. kust van 't eil. Terreneuve.

OUTER ISLAND, N. Amer. eil. bij Labrador, van de groep Augustin's Square; Z. W. van Sandy eil. 2. Zie Myarissima.

OUTER RIPS, eil. bij het N. O. deel van Spitsbergen.

OUTRELOUSCHE, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 130 inw.

OUTSOLOSOUI, Turk. Aziat. riv., voorheen de *Granicus* genoemd, aan den oever der zee van Marmora.

OUVESE, tak van de riv. Rhône in de Fr. dep. Drôme en Vaucluse.

OUVUTSI, zie Ovutsi.

OUWER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

OUWER, kaap aan de N. kust van het O. Ind. eil. Java. 129. 45. L. en 6. 39. Z. B.

OUWERKERK, zie Ouderkerk.

OUWERSCHIE, zie Overschie.

OUY, 2 Chin. steden van den 3 rang, in Petcheli en Tchekiang.

OUZIL, Rus. riv., prov. Awchara.

OUZOUER, 2 Fr. vlekken, dep. Loiret, met 700 inw. 2. O. *le Marché*, Fr. vlek, dep. Loir en Cher, met 960 inw. 3. O. *Sur Tressée*, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Gien, met 1200 inw.

OVA of *Ei*, het oude *Epta*, kegelvormige rots aan de Z. kust van het Ionisch eil. Cerigo, 500 voeten hoog. 2. Klip bij het eil. Candia.

OVADA, Sard. vlek in Genua, aan de Orba, met 1630 inw.

OVANDA, Afr. prov. in Ned. Guinea, tusschen Pariba, Bamba, Angola en Kongo, groot, vruchtbaar, rijk en goed bevolkt; doch in de 17 eeuw door de Schagga's zeer verwoest, en thans onder Port. heerschappij; doch de vorst betaalt nog schatting aan den Kongo. Hij heeft verscheidene vasallen. 2. O. of *St. Michael*, hoofdstad van voorn. prov., met eene roomsche kerk. 3. Dorp op het Philippijnsch eil. Manille.

OVAR, Port. vlek, prov. Beira, aan de Rio d'Ovar, die in een meer valt, met

met 5000 inw., eene haven en verzendingshandel. 2. Zie Altenburg.

OVAS, zie Ancove.

OVAT, meer in 't Fr. dep. Op. Pyr.

OVELGÖNNE, het voormalig *Butjadingerland* (dat is *land der Buten*, eene Vriesche straat buiten de Jahde), kreits van het hert. Oldenburg, tusschen den mond der Weser, de Jahde, de kreitsen Oldenburg en Varel, op circa 9 V. M. 25,300 inw. bevattende, en grootendeels uit broekland bestaande, dat tegen overstroomingen beschermd moet worden. Het is in 5 ambten verdeeld. 2. Kerspel in voorn. kreits, met 850 inw. 3. Vlek in voorn. kersp., met 630 inw., die jaar-, beesten- en paardenmarkten hebben.

OVENDIN, Eng. vlek, gr. York, met 1130 inw.

OVER, Eng. dorp, gr. Cambridge, met 700 inw. 2. Eng. vlek in Cheshire, aan de Weaver, met 1800 inw. 3. Tak van de riv. Kistnah in Indië.

OVER BETUWE, Nederl. hoofdschoutambt, kwart. Tiel, de 8 onderschoutambten Elst, Bommel, Valburg, Heteren, Huissen, Gent, Hammen en Loenen bevattende.

OVER BOELAERE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1350 inw.

OVERBURY, Eng. dorp, gr. Worcester, met 950 inw.

OVER HALDER, Deen. dorp, stift Drontheim, met 3400 inw., hop- en vlasteelt en linnenfabr.

OVER HEEMBEEK, zie Neder Heembeek.

OVER HESPEN, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 125 inw.

OVERIJSSEL, Nederl. prov., tusschen Vriesland, Drenthe, Bentheim, Munster, Gelderland, den IJssel en de Zuiderzee, of tusschen 23. 21. en 24. 44. L. en 52. 6. en 52. 52. N. B. gelegen, en op 61 V. M. in 3 kwart. en 15 kantons, 153,458 inw. (Staats Almanak van 1823) bevattende. De oppervlakte is meestal laag en vlak; slechts van het Z. naar het N., door eene reeks van heuvelen afgebroken, waaronder de Lemelerberg, 200 voet hoog, zich onderscheidt. De grond bestaat meestal uit zand en veen, met vele moerassen en onderscheidene kenmerken van eene voormalige overstrooming. Aan den IJssel is eenige kleigrond en goed bouw- en weiland, van welk laatste het *Mastenbroek*, eenige streken in den omtrek van Vollenhoven, zoo als het Kamper eil., enz. bijzonder in vruchtbaarheid uitmunten. De hooge veenen zijn door een kanaal, bij Hasselt in het Zwarte water vallende, bruikbaar gemaakt; terwijl men die in andere streken nog bevordert. De lucht is er vochtig, doch niet ongezond. De riv. zijn: de IJssel, het Zwarte water, de Vecht, Regge, Schipbeek, Dinkel, het Meppeler diep, de Havelter- en Steenwijker A, de Linde en andere, benevens eenige gegravene vaarten, weteringen, beken en het Giethoornsche en andere kleine meren. De voortbr. zijn, uit het plantenrijk: boekweit, rogge, haver, tarw, aardappelen (slechts gedeeltelijk voor de behoeften), groenten, boomvruchten en weinig hout; uit het dierenrijk: paarden, ossen, koeijen, schapen en varkens, in het kwartier Twenthe; echter is het rundvee er zeer klein. Verder is er veel klein wild, alsmede vossen, bunsings en otters; wild gevogelte, vooral patrijzen, houtsnippen en korhoenders; weinig watervogels, doch meer rivier- en zeevisch. Het delfstoffelijk rijk levert veel turf en een weinig *oer* of ijzererts bij Deventer. De inw. belijden grootendeels den hervormden godsdienst. Het onderwijs is er zeer goed ingerigt. De inw. hebben meer veeteelt dan landbouw, en aanzienlijke veenderijen. De schapenfokkerij wordt er verbeterd. De paarden zijn sterk, maar niet zoo zwaar als de Geldersche. Visscherij en bijenteelt zijn er niet onaanzienlijk. Verder zijn er linnenbleeken, fabrijken, wol- en katoenweverijen, mattenmakerijen, kalkovens en eenige ijzersmederijen bij Deventer. De uitvoer bestaat in: vee, wol, pruimen, honig, was, linnen, matten, kalk, ijzer, eikenschors en papier. De prov. zendt 4 afgevaardigden naar de tweede kamer, en heeft 63 provinciale en 9 gedeputeerde staten. De kwartieren zijn: Salland, Twenthe en Vollenhoven. De hoofdstad is Zwol. Bij deze prov. behoort het eil. Schokland.

OVERLAAR, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 130 inw.

OVERLANGEBROEK, Nederl. dorpje, prov. Utrecht, arr. Amersfoort; 200 inw.

OVER MAAZE, voorheen uit de landen van Valkenburg, Daalhem en 's Hertogenrade bestaande, en thans tot de prov. Limburg behoorende.

OVER MEERE, zie Nederhorst. 2. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 2810 inw.

OVER PELT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 1200 inw.

OVER REEPEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 350 inw.

OVERSAY, een der kleine Schot. Hebri-

briden; 1 mijl Z. van het eil. Colonsay.

OVERSCHIE of *Ouwerschie*, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Rotterdam, grootendeels onder Delftland behoorende, deels aan de Schie, deels aan den rijweg gelegen, met Hoogenban 1400 inw. tellende, en veel doortogt, smederijen en veenderijen hebbende.

OVERSLAG, Nederl. buurt, prov. Zeeland, distr. Hulst, aan de grenzen van Oost Vlaanderen.

OVERSTOWEY, Eng. dorp, gr. Somerset, met 460 inw.

OVERTON, Eng. dorp in Wallis, gr. Flint, met 1560 inw. 2. Eng. dorp, gr. Hants. 3. Eng. dorp, gr. Wilt, met zijde- en papiermolens. 4. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. W. Tennessee, door de Obed en Roaring bespoeld, met 7,130 inw. en de hoofdplaats Monroe.

OVERWINDEN, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 300 inw.

OVERZAND, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Zuid Beveland.

OVID, stad der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Seneca, met 4 kerken.

OVIDIOPOL, zie Owidiopol.

OVIËDO, Spaan. distr. en hoofdstad der prov. Asturië, de zetel der regeringscollegiën en van eenen bisschop, niet ver van de Nalon, op eene hoogte, door bergen omringd, regelmatig, in de gedaante van een hoefijzer gebouwd, met eene hoofd- en 4 andere kerken, 8 kapellen, 6 kloosters, een hospitaal voor bedevaartgangers naar St. Jago, een voor ingezetenen, een armen- en vondelingshuis, 2 opene plaatsen, 30 straten, eene schoone *almeida*, eene hoogeschool, een vaderlandsch genootschap, een collegie, eene teekenschool en 6000 inw., die branderijen, looijerijen, eene koninklijke geweer- en steenöliefabr. hebben. De stad ontvangt het water door eene waterleiding. 11. 45. 53. L. en 43. 22. N. B.

OVIGLIANO, Sard. stad in Genua, Riviera di Ponente, met 1240 inw.

OVIGLIO, Sard. stad in Piëmont, prov. Alessandria, met 2200 inw.

OVIKEN, Zweed. kersp., Jämtlandt-län.

OVO, zie Ova.

OVOCA, Ier. riv., gr. Wicklow, die beneden Arklow in zee valt.

OVON, Noorw. eil., stift Drontheim, met Oettron, 2750 inw. tellende.

OVRUCZ of *Ovratsch*, Pool. stadje in Volhynië.

OVUTSI of *Ouvutsi*, Jap. stad op het eil. Xicoco.

OWA, Turk. Aziat. riv., prov. Natolië, eene der bronnen van de Bartan.

OWAHI of *Owhy-hee*, het Oostelijkste en grootste der Austr. Sandwichs eil., driehoekig van gedaante, 85 mijlen in den omtrek, en vooral merkwaardig, zoo door den dood van den ontdekker derzelve, den nimmer genoeg geroemden zeereiziger KOOK, als door de regering van den beroemden TAMMEAMEA, wiens zoon NEO-NEO hem na zijnen dood, in Maart 1819, in de regering over al de Sandwichs eilanden, is opgevolgd. Volgens jonge berigten is het rijk, door TAMMEAMEA vereenigd, weder verdeeld; dan, dit schijnt door de nieuwste berigten, omtrent den voorspoed der Amerikaansche zendelingen, betwijfeld te moeten worden, waarom wij hopen, bij het art. Sandwichs eil., meer hieromtrent te kunnen mededeelen. Het eil. rijst, volgens CHAMISSO's bijzonderheden, en de reizen van KOTZEBUE, majestueus uit de golven omhoog, en vormt zich met eene ontzaggelijke massa, tot drie onderscheidene bergtoppen, op twee van welke de sneeuw verscheidene maanden in het jaar ligt; schoon deze reizigers in November 1816 en September 1817, dezelve daar niet vonden. De bergen zijn Mauna-Roa, volgens KOTZEBUE's meting 2482 (COOK heeft 13,400 Eng. voeten, en KRUSENSTERN 2254 toises) toises hoog; de Mauna Koa (*de kleine berg*), volgens KOTZEBUE 2180, en de Mauna Wororay, een vuurspuwende berg, 1687 toises hoog. De vulkanische bergketen, waarvan de laatste kruin hier nog alleen schijnt te werken, loopt over de andere eil. voort. De hellingen der bergen schijnen kaal, en door de zon verbrand, en onder de wolken begint eerst het gewest der bosschen; terwijl de bergen door aangename dalen, met acaciën van verschillende soort, papier-, moerbezie- (melk bevattende), banaan-, kokai- en andere boomen beplant, afgewisseld worden In de hooge bergkloven vindt men soms wonderlijke banaan-bosschen, en op de bergen bereiken de acacia-boomen eerst de grootte voor de kano's. Verder vindt men hier de tarrowwortels, het voornaamste voedsel des volks; suikerriet, vele ingevoerde boomen en planten, waaronder de tabak, de watermeloenen en boomvruchten het beste onthaal gevonden hebben. Reeds heeft de heer MARIN den rijst en wijnstok, na vele proeven, met goed gevolg zien opschieten. Tot de dieren behooren oorspronkelijk slechts de vledermuis (nu ook de huismuis), de vloo en andere schadelijke insec-

secten; doch men heeft er thans ook runderen in het wild, voor 's konings tafel, reeds vroeg veel varkens, vele landvogels, waaronder de *nectarina coccines*, wiens vederen tot de schatting behooren; vele visschen, waarvan sommige met schoone kleuren, die in vijvers bewaard worden; vele soorten van kreeften, mosselen (ook parelmosselen), veel zeewormen en zoöphyten. Men kan Owahi als de stapelplaats en vrijhaven voor alle schepen in deze zee aanmerken. Ook had TAMMEAMEA, vooral door het sandelhout, aanzienlijke schatten opgezameld, waarvoor hij geschut en schepen kocht en bouwde; dan hierover, zoowel als over de zeden en gewoonten der inw., zullen wij meer breedvoerig spreken bij het art. *Sandwichs eilanden*. De voornaamste havens en baaijen zijn: Karakakoea, door de Engelschen en N. Amerikanen sterk bezocht; Tuitalua en Tocahai. Het land is in 6 distr.: Amakua, Ahidu, Apuna, Kauh, Akuna en Kogarra verdeeld. 222. 14. L. en 18. 54. N. B.

OWARI, Jap. vorst., eil. Niphon, door sneeuwbergen omringd, heuvelachtig, met eenen heerlijken vruchtbaren grond, welke zeer veel rijst en andere vruchten voortbrengt. Het land wordt door de zee en eene groote bevaarbare riv. bespoeld. 2. Baai aan de O. kust van het Japansch eil. Niphon.

OWARMA, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

OWASCO, meer en vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Cayuga; het laatste met 1000 inw.

OWASZUJI, tak van de Bartan in Aziat. Turkije.

OWEGO, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, aan de Susquehannah, met 1100 inw. en handel in zout, gips en bouwsteen; 56. m. Z. W. van Albany.

OWEN, Wurt. stad, Donaukreits, aan de Lauter, met 1600 inw. 2. Riv. in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, welke in de South-Ann valt. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met bergen, 2030 inw., de riv. Kentucky en de hoofdpl. Owentown. 4. Gr. aldaar, met veel bosch, 850 inw. en de hoofdplaats Greenwich.

OWENBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Davies.

OWENTOWN, hoofdplaats van het N. Amer. gr. Owen, prov. Kentucky.

OWER, Eng. dorp, eil. Purbeck, gr. Dorset, met steengroeven.

OWERE, zie Awerri.

OWEY, klein eil. in den Atl. Oceaan, aan de N. W. kust van Ierland. 11. 25. L. en 55. 3. N. B.

OWHARREE, haven aan de W. kust van Huaheine, een der Societeits eil. 226. 38. L. en 16. 54. Z. B.

OWHYHEE, zie Owahi.

OWIDIOPOL of *Ovidiopol*, Rus. stad, gouv. Cherson, aan den Dniester, uit de vesting en stad bestaande, met 600 inw., meest Grieken, die voornamelijk van den handel in zout bestaan, en eene kleine haven hebben. Ook is hier een quarantainehuis. Voorheen heette deze plaats *Gadschider;* doch omdat men haar voor *Tomi*, de verbanningsplaats van OVIDIUS houdt, heeft men dezelve naar hem genoemd. 47. 58. L. en 46. 17. N. B.

OWINGEN, dorp in 't vorst. Hohenzollern-Hechingen, met 630 inw.

OWINGSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Kentucky; hoofdplaats van het gr. Bath.

OWL CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, valt in de Mohiccon.

OWL'S HEAD, kaap der N. Amer. Rep., prov. Maine, aan de W. zijde van den ingang van Penobscot baai en ten O. van Thomastown. 2. N. Amer. kaap aan de Z. O. kust van Nieuw Schotland. 314. 56. L. en 44. 52. N. B.

OWLAH, O. Ind. stad, prov. Delhi. 97. 21 L. en 28. 10. N. B.

OWLITEHIVIE, Eng. eil. van de Keeweloke baai bij Labredan.

OWRAM (NOORD), Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 5,310 inw. 2. *Zuid* O., Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 3,810 inw.

OWRUCZ of *Owrutsch*, Rus. kreits, gouv. Volhynië, tusschen 45. 33. en 47. 5. L. en 50. 43. en 51. 30. N. B. door de Uscha bespoeld, met veel bosch, moerassen, maar ook vruchtboomen, korenvelden en veeweiden. 2. Stadje in voorn. kreits, aan de Uscha, met 600 inw. 46. 16. L. en 51. 14. N. B.

OWRUNGA, O. Ind. riv., welke in de Arabische zee loopt.

OWSLEBURY, Eng. dorp, gr. Southampton, met 520 inw.

OWSSA, O. Ind. stad in Aurungabad.

OWSTONE, Eng. dorp, gr. Lincoln.

O WYRROKA, zie Mauwy.

OX of *Boeuf*, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Louisiana, valt in de Washitta.

OXBOW, N. Amer. D., prov. Nieuw York, gr. Jefferson.

OXEULL, Deen. dorp in Sleeswijk, eil. Alsen, met 870 inw.

OXEN, N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Potomac. 38. 45. N. B.

OXFIORDEN, Zweed. baai in Upsala-län.

OXFORD, Eng. gr. of prov., tusschen Warwick, Northampton, Buckingham, Berk en Gloucester, of tusschen 15. 59. en 16. 45. L. en 51. 27. en 52. 8. N. B., en op ruim 35 (volgens ARROWSMITH 31) V. M., 119,200 inw. bevattende, met eenen golvenden grond, waarop bosschen, vruchtbare velden, vlakten en heuvels, waaronder de hoogste zijn de Chiltern Hills, elkander afwisselen. Hier en daar zijn moerassen, waaronder het Ottmoor. De riv. zijn: de Theems, met de Isis, Cherwell, Tame, Evenlode en Windrush; verder de Stour, het Oxforder kanaal en de minerale wateren te Aston, Chadlington, Claydon, Cluton, Deddington, Ewelme en Somerset. De luchtsgesteldheid is vochtig, en veelal koud. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, hop, vlas, weinig boomvruchten, hout, de gewone huisdieren, visch, wild, kalk, oker, en pijpäarde. De veeteelt is de voornaamste tak van bestaan. Het grootste gedeelte van het gr. is vol weiden, ten W. veelal met steenen muren omringd. Er wordt bijzonder veel boter en kaas gemaakt. De landbouw voldoet ook in de middelbare jaren aan de behoefte; doch er is groot gebrek aan brandhout en steenkolen, daar het hout, dat er nog gevonden wordt, naar London gaat. De fabr. leveren handschoenen, wollen dekens en wollen stoffen; terwijl derzelver waren, benevens mout, boter, kaas, kalveren en pijpäarde, de voornaamste artikelen van uitvoer zijn. Het gr. zendt 9 afgevaardigden naar het lager huis, en is in 4 hundreds verdeeld. 2. Hoofdstad van voorn. gr., de zetel van eenen bisschop, tusschen de Isis en Cherwell, op eene hoogte, in den smaak der middeleëuwen gebouwd, met verscheidene voorsteden, eene hoofdkerk, 13 kerken en kapellen, verscheidene bedehuizen der dissenters, een hospitaal, 2 armhuizen en de eerste en beroemdste universiteit des rijks, door eenen senaat bestuurd, met 28 professoren, 1015 studenten en uit 20 collegiën bestaande, als: de *University*, in 872 gesticht, met eene kleine kapel, uit de gedenkteekenen van den Oosterling JONES; *Merton*, met zeer schoon geschilderde glazen in de kapel; *Exeter*, *Oriel*, *Queens*, *New College*, met de schoonste kapel in Oxford; *Christ-Church*, het grootste van al de collegiën; *Trinity*, *St. John*, *Jesus*, *Wadham*, *Pembroke*, *Hartford* en *Worcester*; terwijl al de collegiën en kapellen groote of kleine boekverzamelingen hebben. Ook zijn er 5 hallen. Tot de akademische inrigtingen behooren: de *Bodleysche* boekverzameling, met eene galerij van schilderijen en vele handschriften; de *Goughische* bibliotheek van 20,000 boekdeelen, alle tot de plaatsbeschrijving van Engeland betrekking hebbende, en de *Pomfretsche* verzameling van opschriften, de *Radcliffsche* bibliotheek en sterrenwacht; het prachtige *Sheldonsche* anatomisch theater, het *Ashmolische* museüm, de universiteits drukkerij of *Clarendonprinting house* en de botanische tuin. Er zijn 11,700 inw., die voornamelijk van de hoogeschool, in den handel in koren en mout, en de markten hun bestaan vinden. 16. 24. L. en 51. 46. N. B. 3. N. Amer. distr. in Opper Canada. 4. Stad aldaar, distr. Londen, eerst in haren aanleg. 5. Vlek aldaar, distr. Johntown, met 300 inw. 6. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Maine, een groot land, sedert 1798, tot gr. verheven, ten N. nog eene wildernis, en door de Sangadahok, met derzelver takken, de Little Androscoggin, enz., de Dead, de Saco en andere kleinere riv. bespoeld; terwijl hier ook de bronnen van eenen arm der Kennebeck en het groote Umbagog meer gevonden worden. Slechts het Z. is aan de riv. bebouwd; echter neemt de landbouw steeds toe, en levert goede vruchten op; doch jagt, handel in pelterijen en hout, en pot- en paarlaschziederij zijn de voornaamste bezigheden der 27,180 inw. De hoofdstad is Paris. 7. N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Butler, met eene kleine universiteit. 8. N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Tuscarawas. 9. N. Amer. dorp in Ohio, gr. Delaware. 10. N. Amer. dorp, prov. Illinois, hoofdplaats van het gr. White. 11. N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1280 inw. 12. N. Amer. dorp, prov. Connecticut, gr. Newhaven, met 1450 inw. 13. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Chenango, met 3000 14. N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Sussex, met 2470 inw. 15. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Chester. 16. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Philadelphia, met 1000 inw. 17. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Adams. 18. N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Carolina. 19. N. Amer. vlek, prov. Noord Carolina, gr. Granville, met 2 akademiën. 20. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Guernsey, met 440 inw. 21. N. Amer. dorp,

prov. Maryland, gr. Talbot. 22. *Opper en Neder* O., twee vlekken der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 700 en 770 inw. 23. Haven der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Talbot.

OXFORDER KANAAL, kanaal in Engeland, gr. Oxford, dat bij Oxford aan de Isis begint, op Coventry loopt, en op eene lengte van 20 mijlen, zich met de meeste binnenkanalen, en daardoor met de Humber en Severn vereënigt.

OXHALL, Eng. buurt, gr. Durham.

OXIA, een der Demonesi of Prinsen eil., in de zee van Marmora.

OXIBA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Guayaquil.

OXKANO, Rus. eil., gouv. Finland.

OXNA, klein Schot. eil. bij de O. kust.

OXNABACK, Zweed. D. in Elfborg-län.

OXNAM (OXENHAM), Schot. dorp, gr. Roxburg, met 700 inw. 2. Riv. in 't Schot. gr. Roxburg, valt in de Teviot.

OXNEVAL, Zweed. D. in Elfborg-län.

OXNEY, Eng. eil., gr. Kent, tusschen Tenterden en Rye, door de riv. Rother gevormd.

OXTEAD, Eng. D., gr. Surry; 750 inw.

OXTON, Eng. dorp, gr. Nottingham.

OXU, bij KAEMPFER *Mutsu*, Jap. vorst. op Niphon, een der grootste des rijks, met het hooge gebergte Oraxi en vele andere. Het is niet zeer bevolkt, en de kust is zandig, met vele baaijen, en ten O. de Schildpadden of Mossima eil. en de Toy en lange Tafel eil., benevens de kapen Kennis, Noordpunt en Nambu. Er zijn goudmijnen en agaatgroeven; ook hier en daar goeden grond.

OXUS, zie Amu.

OYACACHI, Z. Amer. volkplanting der Indianen in Quito, aan de W. kust der riv. Suro. 10. 7. Z. B.

OYAMBRE, kaap aan de N. kust van Spanje. 13. 29. L. en 43. 25. N. B.

OYAPAPU, kleine Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Aruy.

OYAPOOK, Z. Amer. riv. in Guiana, valt bij kaap Oranje in de Atl. zee.

OYAREN, Zweed. meer in Gefleborg-län.

OYARZON, Spaan. riv., prov. Guipuscoa, welke de haven van Passage vormt.

OYBIN, Saks. dorp, prov. Lausitz, op de Boh. grenzen, met 700 inw.

OYE, klein Fr. eil. aan de O. kust van het eil. Ré.

OYEREN, Noorw. meer in Aggerhuus.

OYEST, zie Viast.

OYESTAD, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 6,800 inw.

OYGEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 1000 inw.

OYKE, Nederl. D., prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 1150 inw.

OYL CREEK, N. Amer. riv. van Pennsylvanië, valt in de Allegany, op 304. 3. L. en 41. 26. N. B.

OYNE, Schot. dorp, gr. Aberdeen.

OYOLAVA, een der Austr. Boumans eil.

OYON, 2 Spaan. dorpen, prov. Burgos en Alava.

OYONAZ, Fr. D., dep. Ain; 1180 inw.

OYSKAVELEN FIELD, Noorw. berg, van 4,400 voet, aan de W. kust, nabij de zee, op 64. 15. N. B.

OYSTER BAY, N. Amer. haven aan de kust van Massachusetts, ten Z. W. van Barnstaple. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Queens; 4730 inw.

OYSTER CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, valt in den Atl. Oceaan, op 301. 1. L. en 34. 50. N. B. 2. N. Amer. riv. in New Jersey, valt op 39. 44. N. B. in de Atl. zee.

OYSTER HARBOUR, Austr. baai aan de Z. kust van Nieuw Holland, voor kleine schepen bevaarbaar. 136. 1. L. en 34. 58. Z. B.

OYSTER HAVEN, haven aan de Z. kust van Ierland; eene mijl O. van Kinsalehaven.

OYSTER of *Auster Island*, klein O. Ind. eil. in de golf van Bengalen, door de rotsen, die hetzelve omringen, zeer gevaarlijk; 3 mijlen Z. Z. W. van de N. punt der riv. Arracan. 2. Ier. eil. in Sligo baai.

OYSTER ISLAND HARBOUR, baai van Massachusetts. 307. 22. L. en 41. 36. N. B.

OYSTERMOUTH, Eng. dorp van Wallis, gr. Glamorgan, met 760 inw.

OYSTER RIVER, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, die door Durham in de Great baai valt. 2. Zandige baai in de baai Mercurius, in Nieuw Zeeland.

OYSTERS, eil. bij het eil. Manhatten, in de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York.

OYTHE, vlek in Holstein-Oldenburg, kreits Vechta, met 725 inw.

OZABALA, Jap. stad van Niphon.

OZABAT, Jap. vlek, eil. Niphon.

OZAIL, Illyr. heerl., met 68 plaatsen en 4,330 inw., kreits Carlstadt, met 2 dorpen van dien naam.

OZAMA, kustriv. op het eil. St. Domingo, die beneden de stad St. Domingo, wier haven zij vormt, in zee valt.

OZANE, Fr. riv., dep. Eure en Loire, valt in de Loire.

OZAR, Perz. dorp in Segistan.

OZARK GEBERGTE, hoog gebergte in de N. Amer. Rep., gebied Arkansas, tusschen de Red en Missour-riv., zich

van 33. 20. tot 38. 50. N. B. uitstrekkende en van welke verscheidene riv. outstaan. In Arkansas behooren tot dezelve de Potatoeshills, Sugarloafs en Cerne Mountains. In bijzonderheden is het nog niet bekend.

OZAROW, Pool. stadje, waiw. Sandomir, met 800 inw.

OZARZYSCZE, Rus. D., gouv. Minsk.

OZAUCA, bevaarbare riv. op het W. Ind. eil. St. Domingo.

OZE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

OZEGOW, Pruis. D., regdst. Oppeln.

OZEILS of *Oshum*, Rus. riv., prov. Abchasië.

OZEMAN, Turk. Aziat. dorp in Klein Azië, tusschen Amasia en Tocat.

OZENO, Jap. vlek, eil. Niphon. 2. Zie Oogen.

OZERKI, Rus. vlek, gouv. Rjäzan. 2. Rus. vlek, gouv. Orel. 3. Rus. vlek, gouv. Simbirsk.

OZERNA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

OZERNAIA, Rus. sterkte, gouv. Orenburg, aan het Uralisch gebergte. 2. Twee kleine riv. op Kamschatka.

OZERNOIE, Rus. sterkte in het gouv. Orenburg.

OZERO, zie Osero en Cherso.

OZIERS (AUX), onbewoond N. Amer. eil., in de St. Laurenz, gr. Northampton.

OZOCHOWCE, Rus. D., gouv. Volhynië.

OZON, een 13,100 voet hooge berg der Alpen, bij Briançon. 2. Riv. in 't Fr. dep. Isère.

OZORA, Hong. vlek, kom. Tolna.

OZZARA, Turk. Eur. riv., tak van den Donau.

PA, Chin. riv. en stad van den tweeden rang, in Setchuën. 124. 10. L. en 31. 31. N. B. 2. Sterke Chin. stad van den tweeden rang, in Petcheli; 16 mijlen Z. van Pekin. 3. Stad van Tibet; 150 mijlen O. van Lassa.

PAAI-MEW (bij SYMES *Prome*, bij COX *Prone* genoemd), stad in het rijk en de prov. Birma, prov. Ava, aan de Irawaddy, de zetel van eenen gouverneur, eene der beste steden van het rijk, hoewel eenigzins in verval, met palissaden en aarden wallen omringd, door verscheidene grachten doorsneden, met vele pagoden, een park voor olefanten en 4000 inw., die aanzienlijke papierfabrijken en scheepstimmerwerven hebben, en handel in teakhout, ivoor, ijzer, lood en was drijven. 112. 34. L. en 18. 50. N. B.

PAAR, Beij. riv., Isarkreits, die de Ecknach, de Weilach en de Steinbach ontvangt, en in den Donau valt.

PAARDENBERG, gedeelte van het Afr. distr. Drakenstein, aan de kaap de Goede Hoop. De grond brengt hoofdzakelijk tarw, gerst en peulvruchten voort; doch er zijn geene paarden noch horenvee.

PAARDENKOP, kaap in 't N. van Groenland, volgens Ross op 75. 12. N. B.

PAARDEN RIVIER of *Rio de Cavallas*, N. Amer. riv. in Mexico, valt in de Honduras baai. 291. 1. L. 15. 48. N. B.

PAARIS, Pruis. D., regdst. Koningsberg.

PAARL, Afr. dorp in het distr. Drakenstein, aan de kaap de Goede Hoop, aan den Paarlberg, met 30 huizen.

PAARLBERG, berg aan de kaap de Goede Hoop, ten N. van het schiereil., waarop de koopstad gebouwd is.

PAASCH EILAND, Austr. eil. in de Stille Zuidzee, door ROGGEVEEN in 1721 ontdekt, en door sommigen voor hetzelfde met *Davis eil.* gehouden. Het is naderhand door COOK, LA PEYROUSE en ook door KOTZEBUE bezocht, welke laatste de kolossale beelden, waarvan ROGGEVEEN spreekt, en die COOK beschreven heeft, niet meer, of in eenen ruwen steenhoop veranderd vond; terwijl de inw. door het laag gedrag van eenen Engelschen koopvaardij-kapitein, in billijke verontwaardiging tegen de Europeanen, niet meer die vriendelijkheid en dat vertrouwen hadden, waarom LA PEYROUSE hen bijzonder roemde. ROGGEVEEN vond hier nog kokosboomen; doch die zijn naderhand verdwenen. Er is volmaakt gebrek aan boomen, zoo dat de inw. steeds aan de brandende hitte der zon blootgesteld zijn. Ook is er geen zoet water; echter telen er de vlijtige inw. pisang, patatten, yamswortelen, papier -en moerbezieboomen, aardappelen en suikerriet, zoodat zij voedsel genoeg hebben. Verder waren zeevogels en ratten de eenige dieren, en er was weinig visch. De inboorlingen, die in hunnen toestand zeer tevreden schenen, zijn van middelbare grootte, welgemaakt, eenigen tamelijk blank, maar de meesten koperkleurig, en allen getatoueerd. De mannen dragen korte mantels, en de vrouwen geheele kleedingstukken van linnen, uit boomschors ge-

gemaakt. Zij hebben hoofdversierselen van beenderen, die tot op de borst hangen; hals- en armbanden van schelpen, en de vrouwen hoeden van matwerk. Zij worden als zeer diefachtig, en de vrouwen, die echter bij KOTSEBUE, op eenen grooten afstand bleven, voor zeer aandringend opgegeven. Uit de lava maken zij steenen voor de fondamenten hunner woningen, die uit palen, met matten bedekt, bestaan, en lage deuren, maar ook steenen kelders hebben. Hunne kano's, die slechts twee personen kunnen bevatten, zijn 5 of 6 voet lang en eene voet breed. Hunne wapens zijn spiesen en knodsen. Het getal der inw. wordt op 2000 geschat. 27. 5. Z. B. en 267. 59. L.

PAASDORF, Oostenr. dorp, Land onder de Ens, kwartier Beneden den Mannhartsberg, met 1000 inw.

PAASENS, Nederl. D., prov. Vriesland.

PABAY, klein eil. der Schot. Hebriden.

PABAROW, Rus. dorp, gouv. Kiew.

PABBA, klein Schot. eil. bij 't eil. Sky.

PABBAY, Eng. eil., distr. Harris, in de N. Hebriden, gr. Ross. 2. Twee eil., tot de Hebriden behoorende.

PABIONICE, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 460 inw. en fabr. van hoeden, wollen stoffen, enz.

PABLO, klein Z. Amer. meer in Quito, prov. Otabalo. 2. Naam, dien verscheidene volkplantingen dragen. 3. Z. Amer. riv. van Veragua, die in de Stille Zuidzee valt. 4. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Choco, valt in de riv. Quito. 5. Klein Z. Amer. eil. in de baai van Panama. 6. Z. Amer. eil. in de straat van Magellaan. 7. *St.* P., N. Amer. riv. van O. Florida, die in de St. Jans riv. valt. 295. 56. L. en 30. 34. N. B. 7. Dorp op het Philipp. eil. Manille, met 3000 huisgezinnen.

PABNEUKIRCHEN, Oostenr. dorp, Mühlkreits.

PABON, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, die in de Parana valt. 2. Z. Amer. riv., valt in de la Plata.

PABOON, W. Afr. eil. in de Gambia; 3 m. lang, tot het kon. Yani behoorende.

PABOS BAY, N. Amer. baai in de golf van St. Laurenz, distr. Gaspe, ten N. van baai Chaleur.

PABSTDORF, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 500 inw.

PAC, kleine Z. Amer. riv. in Guiana, die in de Caroni valt.

PACA, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, die bij den mond der Uraguay in de la Plata valt.

PACABARA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Moxos, die in de Beni valt.

PACAJAS, Z. Amer. prov. van Peru, aan het groote meer, voorheen met zilver- en smaragdmijnen. 2. De hoofdstad van voorn. prov., met veehandel.

PACAMOROS, YAGUARSONGO of *San Juan de Salinas*, Z. Amer. prov. en gouv. van Quito, gewoonlijk De Bracamoros genaamd, met goede weiden, tabak, was, katoen, de beste cacao en veel wijn.

PACANA of *Pacaxa*, Braz. riv., die N. waarts in de Xingu valt.

PACANAS, volksstam der Indianen in Mexico, aan de riv. Sabine.

PACANOW, Pool. stadje, waiw. Krakau.

PACASMAYU, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Saria, die van de bergen van Caxamarca stroomt, W. waarts loopt, en in de Stille Zuidzee valt op 7. 24. Z. B.

PACAUDIERE (LA), Fr. vlek, dep. Loire, arr. Roanne, met 1740 inw.

PACCALONGANG, prov. op het O. Ind. eil. Java, tusschen de Javaansche zee, Kadoe, de landen van den Susunan en Tagal gelegen, en op ongeveer 28 V.M., in 3 kantons en 1880 dorpen 115,440 inw. bevattende, gedeeltelijk bergachtig. De voorn. bergen zijn de Prahu, Sindoro en Rohang. De heuvels, welke de prov. ten Z. begrenzen, hebben eenige vulkanische openingen. Behalve door de Paccalongang, wordt het land door verscheidene kleine riv. bespoeld, die hier in zee loopen. De lucht is er gezond, behalve om de hoofdstad, bij welke een bosch nadeelige dampen verspreidt. De voortbrengselen zijn: rijst, maïs en koffij, alsmede hout. De onderscheidene voortbr. bragten in 1811, 522,390 ropijen op. 2. Hoofdstad der prov., zetel van den resident, aan den mond der riv. van dien naam, meestal door Japanezen en Chinezen, die van den handel bestaan, bewoond.

PACÉ, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, met 2,470 inw.

PACECO, Sicil. stad, intend. Trapani, niet ver van de zee.

PACEM, kon. en stad aan de N. kust van het O. Ind. eil. Sumatra; 40 mijlen Z. O. van Acheen.

PACHACAMA, volkpl. in Peru, prov. Cercado, in een dal van dien naam, dat ongeveer 4 mijlen Z. van Lima ligt. Hierin vond PIZARRO eenen tempel, van PACHAMAC, den oppersten schepper.

PACHACHACA, Z. Amer. riv. in Peru, valt in de Apurimac. Over dezelve hangen 40 bruggen van touw gemaakt, dat van wilgenteentjes gedraaid wordt.

PA-

PACHACZOW, Pool. stad, waiw. Lublin.

PACHECA, groep eil. in eene baai der golf van Panama, die hout, water, vruchten, vogels, varkens, enz. voortbrengen; terwijl men bij Pacheca eene goede en veilige haven vindt. 8. 3. N. B.

PACHERRY, O. Ind. dorp, rijk en prov. Birma, aan de Keen Duem.

PACHETE, groot O. Ind. distr. in Bengalen, aan de Z. zijde der riv. Dummooda, ten N. van Midnapore, met de stad Pachete. 23. 36. N. B.

PACHICA, Z. Amer. riv. in Peru.

PACHINO, Sicil. stad, intend. Saragossa, niet ver van kaap Passaro, met 1200 inw., visscherij en eene kleine haven.

PACHITEA, Z. Amer. riv. van Peru, intend. Tarmu, aan de O. zijde der Andes, valt in de Mayro, en met dezen op 8. 46. Z. B. in de Amazonen riv.

PÄCHLARN, zie Pechlarn.

PACHNA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

PACHO, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada; 5 mijlen van Santa Fé.

PACHUCO, vlek in Mexico, met de oudste zilvermijn uit het geheele land; de hoofdplaats, bij een meer van dien naam.

PACHUCU, N. Amer. stad in Mexico, met rijke zilvermijnen, waaronder die van Tasco eene der oudste in deze streek is geweest. Volgens de berigten van GEMELLI, liggen hier niet minder dan 1000 mijnen op 6 m. in den omtrek.

PACHUQUILLA, klein dorp van Mexico, in de nabuurschap van Pachuco. Dit is het oudste, door Spanjaarden gebouwde dorp in het dal van Anahuac.

PACIPA, Z. Amer. meer in Rio de la Plata.

PACK, N. Amer. riv., prov. N. Carolina.

PACKAGAMA (WATERVAL VAN), val van den Mississippi, op 10 mijlen afstands van den oorsprong dezer riv.

PACKANGA, zie Pahan.

PACKERSFIELD, zie Nelson.

PACKINGTON, Eng. dorp, gr. Leicester en Derby, met 700 inw.

PACMOTE BAY, baai aan de O. kust van 't eil. Martinique.

PACOLET, N. Amer. riv., die bij Pinckneyville in Z. Carolina, gr. Union, in de Broad riv. valt. 2. N. Amer. dorp, prov. Vermont, met 2230 inw.

PACORA, N. Amer. riv., die in de golf van Panama valt. 2. Volkplanting in Panama, en twee onbeduidende in Peru.

PACY of *Passy*, Fr. stadje, dep. Eure, arr. Evreux, met 1680 inw.

PACZOW, zie Patzau.

PADAGUEL, groot Z. Amer. meer in Chili, prov. Santiago, door de riv. Colima en Lampa gevormd, niet ver van de stad Santiago.

PADAH, O. Ind. stad, prov. Gundwaneh, distr. Gangpour, aan de riv. Soanke, aan een onafhankelijk Hindo opperhoofd behoorende. 102. 31. L. en 22. N. B.

PADAKASSAM, stad op 't O. Ind. eil. Madura.

PADAMO, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in den Orinoco.

PADANG, vuurspuwende berg en dorp op het O. Ind. eil. Java, prov. Grobogau. 2. Riv. op het eil. Sumatra, in het thans vernietigd rijk Indrapura. 3. Stad aan voorn. riv., den Nederlanders behoorende, en hunne voornaamste bezitting aan deze kust, van waar koffij, peper, kamfer, benzoïn en goud wordt uitgevoerd. De koffijteelt is haren oorsprong verschuldigd aan den vrijen handel, in 1817 door het Nederl. gouvernement ingevoerd, en waardoor alle belastingen zoo geregeld zijn, dat deze bezitting veel meer opbrengt, dan hare administratie kost. In 1821 hebben de afstammelingen van het oude vorstelijk geslacht van Maningkabo, de bescherming der Nederlanders tegen eenige dweepers van de secte der Wachabiten ingeroepen, en in 1823 is het wettig gezag hersteld, en tevens het Nederlandsch grondgebied aanzienlijk uitgebreid, en vermeerderd met eene provincie, onder den naam van het Maningkabosche distr. Verder behooren hiertoe de posten van Priaman, Ayer-Bangis, Ayer-Adjie en Poeto-Chinco. 4. P. of *Padang Tikar*, klein eil. in de Ind. zee, bij de W. kust van Borneo, op 127. L. en o. 33. Z. B. 5. P. of *Padang Lukar*, plaats op het O. Ind. eil. Sumatra, met ijzermijnen.

PADARAN, kaap en zeehaven in het O. Ind. rijk Anam, prov. Tsiompa.

PARASWA, Turk. Aziat. D. in Natolië.

PADBURY, Eng. D., gr. Buckingham.

PADDAIR, O. Ind. riv., valt in de golf van Bengalen.

PADDINGTON, kanaal in Engeland, gr. Middlesex. 2. Dorp aldaar, met 4,700 inw. en fabrijken.

PADDYTOWN, N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Hampshire.

PADELUGGE, dorp in het gebied der vrije stad Lubek.

PADELLA, inham op 't Spaan. eil. Ivica.

PADEN, Rus. vlek, eil. Dagho.

PADENA, Port. vlek, prov. Algarve.

PADENEIRA, Port. vlek aan de Alcoa, met scheepstimmerwerven.

PADENGHE, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia, bij het meer Garda.

PADER, Pruis. riv., die onder de hoofd-

hoofdkerk en eenige andere gebouwen der stad Paderborn ontspringt, en reeds buiten de stad, verscheidene molens in beweging brengt.

PADERBORN, Pruis. kreits, regdst. Minden, een deel van het vorstendom van dien naam, op 9 V. M. 23,600 inw. bevattende, met eenige bergen, doch meestal vlak, met groote heiden en moerassen, en door de Ems en Lippe (die hier ontspringen), de Alme, Altena, Gleune, Turl en kleine meren bespoeld. De landbouw levert koren (naauwelijks genoegzaam voor de behoeften), veel raapzaad, hennep, een weinig vlas en genoegzaam hout. Er zijn geene metalen, weinig veeteelt: garenspinnerij en grof linnenweverij zijn de voornaamste bezigheden. Ook worden er kousen, klompen en manden gemaakt. Vele inw. gaan naar Holland. 2. Hoofdst. van voorn. kreits, aan de Pader, de zetel van eenen bisschop en van het oppergeregtshof van het regdst. Minden, ommuurd, met 5 poorten, 2 opene plaatsen, 4 roomsche kerken, waaronder de niet fraaije, maar merkwaardige dom; eene luthersche kerk, eene synagoge, een klooster, met een opvoedingsgesticht voor meisjes, een groot ziekenhuis, eene school voor vroedvrouwen, wees- en armhuis, bisschoppelijk kasteel, universiteit met 12 professoren, gymnasium, theologisch, seminarium, verscheidene lagere scholen, naauwe straten en 5,850 inw., die eenige fabr., als branderijen, brouwerijen en handwerken hebben, alsmede handel in het klein drijven. 26. 23. L. en 51. 44. N. B.

PADERN, Fr. dorp, dep. Aude.

PADILLA DE ARRIVA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

PADIHAM, Eng. vlek, gr. Lancaster.

PADINGBÜTTEL, Han. dorp, hert. Bremen, met 500 inw.

PADIWIEL COLOM, meer op het O. Ind. eil. Ceylon, distr. Kattoe-Kolompattoe.

PADIZ, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg.

PADOAH, O. Ind. stad, prov. Gundwaneh, aan den rajah van Nagpore. behoorende. 96. 38. L. 21. 53. N. B.

PADOR, zie Podor. 2. Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Llobregat.

PADOUCAS, zie Cumanches.

PADOVA, zie Padua.

PADRE, Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro. 2. Kaap in 't N. van 't eil. Cuba.

PADROPUNT, Afr. kaap aan den mond der riv. Congo.

PADROES, Port. vlek, prov. Alentejo.

PADRON, Spaan. vlek, prov. Gallicië, aan de Ulla.

PADSTOW, Eng. stadje, gr. Cornwallis, met eene goede haven, waarin schepen van 500 tonnen kunnen binnenkomen, met 1500 inw., die tigchelövens en visscherij hebben.

PADUA, legatie of prov. van het Lomb. Ven. koningrijk, gouv. Venetië, ten O. der leg. Venetië gelegen, en op ruim 38 V. M. 288,050 inw. bevattende. Het land is meestal vlak, behalve aan de W. zijde, waar de Euganëische hoogten, met wijngaarden en olijfboomen bedekt, gevonden worden. Zij wordt door de Etsch of Adige, de Bachiglione, de Brenta en de Musone, benevens de kanalen van Padua, van Monselice, van St. Catharina, van Gorzone, van Fiumicello, van Brendilla en verscheidene andere bespoeld. De luchtsgesteldheid is zacht en gezond; de grond zeer vruchtbaar, met weinig moerassen, die gedeeltelijk reeds droog gemaakt zijn. De voortbr. zijn: alle soorten van koren, vooral tarw, maïs, rijst, meloenen, boom- en fijne vruchten, ook vijgen, citroenen, perziken, overvloed van goeden wijn, olijven, hennep, vlas, een weinig saffraan en hout. De veeteelt is er zeer sterk; de schapen hebben goede wol, die hier verwerkt en ook uitgevoerd wordt. Verder is er veel visch, zijdeteelt, doch maar éène kopermijn. De inw. bestaan voornamelijk van de zijde-, hennep- en wolspinnerij en lakenweverij. De legatie is in 12 distr. verdeeld. 2. P. of *Padova*, hoofdstad aan de Bachiglione, door het groote kanaal met de Lagunen, en door het kanaal van Monselice met de Etsch gemeenschap hebbende, de zetel van eenen bisschop, driehoekig gebouwd, met muren, wallen en grachten omringd, en in de eigenlijke stad en voorstad verdeeld. Zij heeft 7 poorten, verscheidene groote pleinen, waaronder de uitgestrekte *Prato della Valle* of het voormalige *Campus Martius* uitmunt; maar naauwe, slecht geplaveide en morsige straten, en schoon met vele fraaije gebouwen, echter van een zeer somber aanzien. Onder de merkwaardigste gebouwen behooren: het paleis *della Ragione* of het stadhuis, met eene zaal van 300 voet lang en 100 voet breed; het paleis *del Podesta*, dat van den kommandant, met eene openbare boekverzameling, de lombard, een prachtige schouwburg, het universiteits gebouw, eene hoofd- en 96 andere kerken en kapellen, waaronder die van *Anton del Santo* en *St. Justina*, de prachtigste zijn; de Benedikter abdij,

dij, met eene boekerij van 96,000 boekdeelen, 16 hospitalen, enz.; terwijl tevens de triumf boog bij het kerkhof van den dom, een werk van DELLA SCALA, bezienswaardig is. Verder zijn hier een bisschoppelijk seminarium en geregtshof, het Venet. generaal commando, eene universiteit met 45 professoren en 300 studenten, universiteits-bibliotheek, suijkamer, chemisch laboratorium, heelkundig clinisch instituut, pathologisch kabinet, sterrenwacht, kruidtuin, grieksch gymnasium, *academia della szienze*, *lettere et arti*, genootschap voor den landbouw, instituut voor handwerken, algemeen ziekenhuis en 46,700 inw., die fabr. van laken, wollen en zijden stoffen, looijerijen en handel met wijn, olie, vee, moesgroenten, koren, benevens scheepvaart hebben, en in den omtrek, wijn, boomvruchten, olie en moesgroenten telen. Geboortepl. van den Romeinschen geschiedschrijver TITUS LIVIUS. 29. 33. L. en 45. 24. N. B. 3. *Kanaal van P.*, kanaal bij voorn. stad, waardoor zij met de Brenta en de Lagunen gemeenschap heeft.

PADUL, Spaan. vlek, prov. Granada, bij de Laguna el Padul, met 1120 inw.

PADULA, Nap. stad, prov. Calabrië Citeriore, met 5,900 inw.

PADUN, gevaarlijke tak van de Lena in het Rus. Aziat. gouv. Irkutsk.

PADYPOLO, een der Maldivische eil. op 5. 10. N. B.

PAECES, bijna ontvolkte Z. Amer. stad in Quito, prov. Popayan.

PAEIN-KOTHUL, O. Ind. distr. in Beludschistan, prov. Salawan, met de stad Paein.

PAEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 1520 inwoners. 2. P. *en Panheel*, Nederl. gemeente prov. Limburg, arr. Roermond.

PAES of *Paswig*, grensriv. tusschen Noorw. en Rus. Lapland, die in het meer Enara ontspringt, en de IJszee valt.

PAESANA, Sard. stad in Piëmont.

PAEMO, Rus. dorp, gouv. Tula.

PAEZ, Z. Amer. riv., prov. Popayan, valt in de Magdalena riv.

PAFO, zie Baffo.

PAGADENI, D. op Java, prov. Gressek.

PAGAHM, ruïnen eener oude stad in het Birmannisch rijk, aan den O. oever der Irrawaddy. Hare prachtige overblijfsels worden te regt bewonderd. De wallen en eenige bewoonde hutten zijn verder alles, wat van dezen zetel van een geheel geslacht van Indiaansche koningen is overgebleven. De markt is echter nog van eenig belang. 21. 9. N. B.

PAGALALU, dorp op 't eil. Java, rijk Cheribon.

PAGAN CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, valt in de James.

PAGAN, *Bloed-* of *Zwartvoetige Indianen*, volksstam in Eng. N. Amer., W. van het Steenachtig gebergte.

PAGARAKA of *Kindermeer*, op het O. Ind. eil. Java, prov. Baggleen.

PAGAYOS, klein Z. Amer. eil. in den mond der riv. Orinoco.

PAGE (LE), N. Amer. riv., die N. W. waarts in de Columbia valt.

PAGEAS, Fr. vlek, dep. Op. Vienne.

PAGELSEE, meer in Mecklenburg-Strelitz.

PAGES, drie kleine, rotsachtige Austr. eil., in de straat, tusschen het eil. Kangaroe en de vaste kust van Nieuw Holland. 156. 7. L. en 35. 46. 30. Z. B.

PAGET-BROOMLY, Eng. stad, gr. Stafford.

PAGET'S, kleine Port. haven der Bahama's eil., in het O. deel der straat.

PAGGARIA, Sicil. dorp, intend. Palermo.

PAGGARWADY, dorp van Java, prov. Grobogan, aan de Solo.

PAGHAM, Eng. dorp, gr. Sussex.

PAGHMAN, het minst vruchtbaar gedeelte der prov. Kabul, in O. Perzië.

PAGISTAN, dorp in Beludschistan, prov. Makran, distr. Tez.

PAGLIA, kleine Toscaansche riv., die in de prov. Siëna ontspringt, en boven Orvieto in den Tiber valt.

PAGLIANO of *Rocca di Pagliano*, stad in den Kerk. Staat, legatie Rome.

PAGLION, riv. in Piëmont en Nizza, die bij Luce ontspringt, en bij Nizza in zee valt.

PAGNY LE CHÂTEAU, Fr. dorp, dep. Côte d' Or. 2. P. *sous-Barine*, Fr. vlek, dep. Maas. 3. P. *sur Moselle*, Fr. vlek, dep. Meurte.

PAGO, klein, maar lang eil. in den Dalmatischen kreits Zara, in de golf van Quarnero, door het kanaal di Morlacca van de kust gescheiden. Het bevat op 2½ V. M. 450 inw., die van de veeteelt en visscherij bestaan, zout verzamelen, en steenkolen graven, alsmede goede kaas maken. 2. Hoofdstad van voorn. eil., aan het einde van het groote meer Zascha, met een kasteel, verscheidene kerken en 2000 inw. 32. 53. L. 44. 24. 20. N. B.

PAGODA, baai aan de O. kust van Cochin-China. 126. 50. L. en 12. 21. N. B. 2. Zie Varhela.

PAGOM of *St. Ignace*, een der Ladronen eil. in Azië. 19. Z. B.

PAGONTAS, Turk. Aziat. dorp in Natolië, eil. Sussam Adassi, met 300 huizen en zijdeweverijen.

PAGOT, dorp op Java, lands. Kadiri.

PAGOUA-BAY, baai aan de O. kust van het eil. Dominique. 316. 27. L. en 15. 18. N. B.

PAGUANOS, Z. Amer. volksstam in Peru, tusschen de Ucayale en Beni.

PAGUL, Afr. dorp van Whidah, aan de Slavenkust van Guinea; 2 m. van Sabi.

PAHAN of *Pahang*, kon. aan de O. kust van het schiereil. Malacca, tusschen Tringano, de Chin. zee, Johore en het gebergte. Het is niet groot, wordt door de Pahang en Pokango bespoeld, en heeft dezelfde voortbr. als wij bij Malacca hebben opgegeven. De sultan, een Maleijer en Mahomedaan, is te gelijk de eerste koopman, en zoo het schijnt, onafhankelijk. 2. Stad aan den mond der Pahang, voor welke een eil. ligt, en die voor kleine schepen bevaarbaar is. Zij heeft houten vestingen van 24 voet hoog, bamboes- en andere houten huizen, en door hekkens afgeslotene straten, die met kokos- en andere boomen beplant zijn. Derzelver handel, die zich voorheen over China, Japan en geheel Indië uitstrekte, vermindert merkelijk, zoodat geene vreemde schepen deze stad meer bezoeken, en zij altijd, met hare eigene praauwen, Eur. en andere waren invoert, en daarmede de markten op verscheidene eil. voorziet. De voornaamste uitvoer is in goud. 121. 10. L. en 3. 45. N. B. 3 P. of *Pulo-Pahang*, klein eil. in de Ind. zee, bij de kust van Malacca; 2 mijlen O. van de stad Pahang.

PAHARPOOR, zie Dinagepoor.

PAHLENSEE, meer in Mecklenburg-Strelitz, met de Havel vereënigd.

PAHLET, Boh. dorp, kreits Saatz, met steenkolenmijnen.

PAHLI of *Paulee*, O. Ind. stad, prov. Ashmere.

PAHO, riv. aan de W. kust van het eil. Celebes, die in de straat van Macassar valt, op 137. 38. L. en 3. 10. Z. B.

PAI, Chin. meer, prov. Petcheli.

PAIHECO, een der N. Amer. Pareleil., bij Guatimalo in Mexico.

PAIJENEJARWI, vischrijk Rus. meer, gouv. Finland; 24 mijlen lang en 5 breed, met vele deels bewoonde eil.

PAILHE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 300 inw.

PAILHES, Fr. stad, dep. Arriège, arr. Pamiers, 1000 inw. en wijnoogst.

PAILTON, Eng. dorp, gr. Warwick.

PAILWAH, O. Ind D., prov. Hyderabad.

PAIMBOEUF, Fr. arr., dep. Neder Loire, op 15 V. M., in 6 kantons 37,000 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. arr., aan den linker oever der Loire, met eene reede, beurs, 2 kerken, 1 hospitaal, 4,000 inw., en handel in zout. Het is de zeehaven van Nantes, en alles, wat naar die plaats bestemd is, wordt hier in kleinere vaartuigen overgeladen, gelijk ook hier de groote schepen voor die stad geladen en gekalfaterd worden. Beneden de stad is de reede van Minden St. Breux.

PAIMPOL, Fr. stadje, dep. Noordkusten, met 1680 inw. en vlasteelt.

PAIMPONT, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine, arr. Montfort, met 3,700 inw. en vele smederijen.

PAINESVILLE, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Geauga, met 700 inw.

PAINGTON, Eng. dorp, gr. Devon.

PAIN GUNGA, O. Ind. riv., valt in de Marjera, eenen tak van de Godavery.

PAINKHARDI, O. Ind. distr., prov. Gurwal, hetwelk den sneeuwberg van Ramnee en 22 dorpen, benevens uitgestrekte cederbosschen bevat. Ook groeit er eene plant, waaruit de inw. papier maken.

PAINON, Chin. vesting in Tibet, rijk van Bogdo-Lama, aan de riv. Painomtscheu en den weg van Boetan. 106. 4. L. en 29. 1. N. B.

PAINSWICK, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met steengroeven, lakenweverij, handel en 3200 inw.

PAINT, 2 dorpen der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Highland en Fayette.

PAINT CREEK, 2 kleine N. Amer. riv., die in de Scioto vallen.

PAINTED POST, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Steuben, aan de Tioga, met 1000 inw.

PAINTEN of *Pointen*, Beij. vlek, Regenkreits, met 500 inw.

PAINTER, N. Amer. riv., prov. Ohio, gr. Drake.

PAINTER'S HARBOUR, haven aan de W. kust van het eil. Kaap Breton, bijna O. van de O. punt, in het eil. St. John. 316. 30. L. en 46. 22. N. B.

PAINTLICK CREEK, N. Amer. riv., prov. Kentucky. 293. 3. L. 37. 37. N. B.

PAINTVILLE, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Wayne. 2. N. Amer. vlek, prov. Amelia.

PAIPOLA, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

PAIRA, Perz. riv. van Farsistan, die bij Tadivan in een meer valt.

PAIRAN, stad op Sebu, een der Philipp. eil., voornamelijk door Chin. koop-

kooplieden en kunstenaars bewoond.

PAIRAPUPU, kleine Z. Amer. riv. van Guiana in Suriname, die in de Cuyuni valt.

PAIRKA, O. Ind. stad, prov. Kandeish.

PAIRAY LE MONIAL, Fr. stad, dep. Saône en Loire; 2900 inw. en koren handel.

PAISBAT, Chin. stad in het land Turfan, met vitrioolziederijen.

PAÏS DE VAUD, zie Waadtland.

PAISHAWUR, zie Peshawur.

PAISLEY, Schot. stad, gr. Renfrew, aan de White Cart, in de *Town* en *Abbey parish* verdeeld, met de voorsteden wel 46,000 inw. en uitgebreide fabr. in mousselin, garen, zijde, wollen stoffen, leder, stijfsel, zeep en kaarsen, aanzienlijke branderijen, ijzergieterijen, katoendrukkerijen, vitrioolwerken, en vooral fabr. in zijden gaas, die hier en in den omtrek wel 10,000 handen werk geven. Al de fabr. zamen houden wel 27,000 menschen bezig. De haven is er klein, doch, volgens eene parlements acte, zal er eene nieuwe haven bij Androsen worden aangelegd, en de stad, door een kanaal, met Glasgow gemeenschap krijgen. De omtrek is zeer goed bebouwd.

PAITA, Z. Amer. stad in Peru, prov. Piura, aan de kust der Stille Zuidzee, met 7000 inw. 5. 5. Z. B.

PAITAN, distr., riv., baai en stad aan de N. O. kust van het eil. Borneo. Het binnenland levert kamfer. De inw. zijn Maleijers.

PAITILLA, Amer. kaap in de baai van Panama.

PAITSCHA, riv. in Chin. Mongolië.

PAIRE, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 210 inw.

PAJANA, zie Pejende.

PAJANICA, Nap. stad, prov. Abruzzo Ulteriore II, met 2500 inw. en handel.

PAJARO, onbewoond Z. Amer. eil. aan de N. kust van Coquimbo, in Chili, zijnde 2 à 3 mijlen in den omtrek groot.

PAJAS, Turk. plaats, prov. Itschil, sandsch. Sisna, zeer ontvolkt, met een slot, op eene hoogte, dat de kleine haven verdedigt. Hier wil KINNEIR het slagtveld hebben, waar ALEXANDER en DARIUS om het bezit der bekende wereld streden.

PAJENZNO, PAIEZNO, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 550 inw.

PAJONAL of *Sierra de San Carlos*, tak van de Andes, in Z. Amer.

PAJUSARI, Rus. vlek, gouv. Finland.

PAKAAL, O Ind. D., prov. Karnate.

PAKAN, zie Pahan.

PAKANG, O. Ind. handelplaats in Nepaul, aan de grenzen van Tibet.

PAKEFIELD, Eng. dorp, gr. Suffolk.

PAKENHAM, Eng. dorp, gr. Suffolk, met 800 inw. 2. O. Ind. plaats aan de golf van Siam. 3. P. *Point*, landpunt op de N. W. kust van Amerika, bij Prins William's sound.

PAKHOTKA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

PAKIR, Arab. zeehaven aan de kust van Hadramaut, met veel handel op Indië; 44 mijlen Z. W. van Hassec en 8 mijlen O. van Dofar.

PAKOSC, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, kreits Mogilno, met 320 inw.

PAKOTCLA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

PAKPHOP, O. Ind. gebergte in Nepaul.

PAKRACZ, Oosteur. vlek in Slavonië, kom. Posega, met 1500 inw.

PAKS, Hong. dorp, kom. Tolna, aan den Donau, met drie kerken en 1600 inw. 46. 37. 36. N. B.

PAKUL, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

PAKULA, kaap in het Nederl. deel van het eil. Timor, aan de baai van Babao.

PALACHY, O. Ind. stad, distr. Coimbetoor, met 2000 inw. 94. 54. L. en 11. 47. N. B.

PALACINOS, Spaan. dorp, prov. Salamanca.

PALACIO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Sucumbios; valt in 't meer Mocoa.

PALACIOS (LOS), Spaan. vlek, prov. Seville, tusschen Seville en Cadix. 2. Spaan. vlek, prov. Salamanca. 3. P. *de la Sierra*, Spaan. vlek, prov. Burgos.

PALADRU, een der grootste meren van Frankrijk, dep. Isère.

PALÆ-SCHORY, Grieksch dorp in 't Z. O. van Morea, op de plaats van het oude Sparta.

PALAFOR, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

PALAFUGEL, Spaan. vlek en voorgebergte, prov. Catalonië, distr. Gerona.

PALAGAN, dorp op het O. Ind. eil. Java, prov. Gressek, aan het gebergte, dat merkwaardige holen heeft, waarin zich eene ontzaggelijke menigte vledermuizen ophouden.

PALAGONIA, Sicil. stad in Catanië.

PALAIA KAIMENI (HUZA), Turk. eil. voor de haven van Santorin.

PALAIO PHANARO, Griek. dorp in 't N. W. van Morea, prov. Elis.

PALAIS (ST.), Fr. hoofdstad op de N. kust van het eil. Belle-Isle, dep. Morbihan, met 2500 inw., korenhandel en visscherij. 2. Fr. stadje, dep. Neder Pyreneën, met 1000 inw. 3. Fr. riv., dep. Opper Vienne.

PALAISEAU, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Versailles, met 1650 inw.

PALAJA, Tosc. D., gebied van Pisa.

PA-

PALAMBANG, zie Palembang.

PALAMCOTTA, O. Ind. stad, prov. Karnate. 11. 46. N. B. 2. O. Ind. stad, distr. Tinnevelly. 8. 42. N. B.

PALAMOS, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan eene baai, met eene sterkte en haven. 20. 45. L. en 41. 5. N. B.

PALAMOW, O. Ind. distr. in Bengalen, aan de W. grenzen, zeer heuvelachtig en boschrijk; doch schaars bewoond en slecht bebouwd, waartoe de ongezondheid van het klimaat niet weinig toedraagt. Men vindt er ijzer en steenkolen. De voorn. riv. is de Burnah of Coyle, die in de Soane valt. De inw. behooren tot eene lage kaste der Hindo's. De steden zijn: Palamow, Jainagur, Chichery en Bisraimpore. 2. Hoofdplaats van gen. O. Ind. distr., in een dal, aan de O. zijde der riv. Coyle, en residentie van den rajah of *zemindar*. 95. 56. L. en 23. 52. N. B.

PALAMJOLA, Tosc. eil. bij Elba.

PALAMPONG, stad aan de W. kust van het eil. Leyta. 142. L. en 10. 58. N.B.

PALANA, Z. Amer. stad in Quito. 2. Aziat. stad, op 't eil. Luçon.

PALANATHA, zie Palnaud.

PALANCIO, Spaan. riv. in Valencia, valt in de Segura.

PALANDA, oude prov. en riv. van Quito, die in de Chinchipe valt. Het vlek ligt op 4. 48. Z. B.

PALANA, Rus. dorp, gouv. Finland.

PALANK, Hong. dorp, kom. Honth.

PALANKA, 2 Hong. dorpen, kom. Bacs. 2. Rus. vlek, prov. Bessarabië. 3. Turk. vlek, sands. Kostendil, aan den berg Orbelus, met 2500 inw.

PALANKOS, zie Zebolyati.

PALAO, een der Westelijke Carolinen of Nieuwe Philippijnen.

PALAOS, zie Pelew eilanden.

PALAPUTTY, O. Ind. stad, distr. Dindigul. 95. 56. L. en 10. 40. N. B.

PALAPAG, dorp op 't Philip. eil. Samar.

PALAPETTY, O. Ind. vlek, prov. Karnate. 2. Ind. vlek, prov. Selem en Barramaul.

PALAR, riv. in O. Indië, die in de prov. Mysore ontspringt, en na eenen loop van 70 mijlen, bij Sadras, in de golf van Bengalen valt.

PALASCHKOVZI, Turk. vlek in Bosnië, aan de Oksina.

PALASI, zie Palachy.

PALATA, Z. Amer. riv. van Buenos-Ayres, prov. Tucuman, valt in de Pasage. 2. Nap. vlek, prov. Molise.

PALATINE, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Montgomery, met 3000 inw. 2. P. *Bridge*, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Montgomery.

PALATINE-TOWN, Ier. dorp, gr. Carlow.

PALATMINA, Turk. kasteel, op de kust van Rumelië, landschap Tinhala, met eene haven.

PALAUDA, Fr. D., dep. O. Pyreneën.

PALAUX, O. Ind. riv., prov. Karnatik, welke de Pony ontvangt, en bij Sadras in de golf valt.

PALAWANG, PALAWAN of *Paragoa*, groot eil. tot de Sooloo eil. behoorende, tusschen de zee van Mindoro en de Chin. zee, of tusschen 134. 37. en 137. 20. L. en 7. 6. en 11. 30. N. B. gelegen, 521 V. M. groot. Het heeft eene bergketen, en eene vlakke, lage kust. Het N. deel is ook slechts eene groote vlakte. De voorn. kapen zijn: de Neus of Nose kaap aan de W. kust (waar ook de Rotsen baai, Eilanden baai en de Diepe baai gevonden worden), en de Long-, Steep- en Hummock Point aan de O. kust (met de baaijen Malampaya, de diepe Baai en Tasbayug baai). De N. punt heeft Punta de Geludi, en de Z. Punta de Lawi. Er stroomen vele riv. van het gebergte af, die het land genoegzaam bespoelen, slechts eenen kleinen loop hebben, doch, door de menigvuldige regens, die hier vallen, het geheele jaar door, met water gevuld zijn. De luchtsgesteldheid is zeer warm en ongezond. De grond is vruchtbaar; het gebergte en het binnenland vol met hooge bosschen, die campêche-, ebben-, bamboes-, rotting en harstachtig hout, tot uitvoer opleveren. In de vlakten en dalen worden maïs, yams en andere vruchten geteeld. De inw. aan de O. kust schijnen Bissayers, en die aan de W. kust Eidahaners te zijn. De laatsten ziet men zelfs aan de kust; doch de dorpen der eersten bedekken het strand. De Spanjaarden hebben hier een fort; doch over het algemeen is het eil. nog weinig bekend.

PALAWAY, O. Ind. stad, prov. Balaghaut.

PALAZINO, Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua, aan de Mincio.

PALAZZIOL, rotsachtig eil. van Illyrië, bij Cherso, kreits Fiume.

PALAZZOLO, Sicil. stad, intend. Siragossa, met 8,000 inw., landbouw en handel. 2. Zie Palazzuelo, No. 1.

PALAZZUELO, PALACCIOLO of *Palazzolo*, Lomb. Ven. stad, prov. Brescia, met 3100 inw. 2. Sard. vlek in Piëmont, prov. Vercelli, met 1020 inw. 3. Toscaansch vlek, distr. Marradi.

PALCAMAYO, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Pataz, die N. waarts stroomt, en met de Pangon, in de Ucayale valt.

PALCIPA, Z. Amer. meer in Peru, prov. Tucuman.

PALCOTE, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Chuta Nagpore. 22. 58. N. B.

PALDIE, Schot. dorp, gr. Kincardine.

PALEANGAN, zie Palleeaugan.

PALÉE, O. Ind. stad, prov. Oude.

PALEMBANG, koningrijk op de Z. O. kust van het O. Ind. eil. Sumatra, tusschen Djambe, de straat Banka, het land der Lampongs, Benkoelen en het land der Redjangs. Aan de kust is het vlak, boschrijk en moerassig, en het binnenland is vruchtbaar; daar het rottingpeper, aluin, tabak, drakenbloed, benzoïn, goud en *gambir*, het verdikte vocht eener plant, dat, met betel vermengd, door de inboorlingen gekaauwd wordt, oplevert. Men vindt er dezelfde dieren als op Java (zie dat Art.); alsmede tapirs en elefanten. Het land heeft verscheidene aanzienlijke riv., die tot eenen grooten afstand van haren mond bevaarbaar zijn, als: de Moessy, Ogang, ook wel de *Palembang* genoemd; Bangoeassing, Komorin, Rawas, Lakitan, enz., en schoon er vele moerassen zijn, is het er echter niet ongezond. De landbouw is verwaarloosd; maar in het goud- en zilversmeden, kopergieten, timmeren en schrijnwerken heeft men eenige vorderingen gemaakt. Zelfs wordt er geschut gegoten, geweren gemaakt, en ook zijde geweven, waartoe de grondstof uit China wordt aangevoerd. De inw. zijn Mahomedanen en Maleijers; deels Chinezen, Anamezen, Siamezen, enz., welke om den handel hier gekomen zijn. De sultan, eertijds de eerste koopman, was verpligt, de peper bij uitsluiting, aan de Nederlanders te verkoopen. Nadat hij echter in 1811 de Nederlandsche factorij verwoest, en al de Europeanen vermoord had, had er eene geheele verandering van zaken plaats, die, van trap tot trap voortgaande, in de geheele vernietiging van het gezag des sultans is geëindigd. In 1812 namelijk, kort na den moord, werden de eilanden Banka en Billeton van het Palembangsche rijk gescheiden, en onder het Europische gezag gebragt. In 1817 waren nieuwe redenen van misnoegen ontstaan, die in 1818 tot eene nieuwe fnuiking van de magt des sultans aanleiding gaven. In 1819 deed sultan MACHMOED BADAR OEDIN eene poging, om het verlorene te herkrijgen, en het gelukte hem, zich voor eenen korten tijd van de Nederlandsche heerschappij te ontslaan; maar in het laatst van Junij 1821, hebben de Nederlanders, na een hardnekkig gevecht, zijne hoofdstad ingenomen, hem met de zijnen gevankelijk weggevoerd, en zijnen neef tot sultan aangesteld, die het als een leen van ons vaderland bestuurde; dan daar, de inwoners, door het zoo zwak bestuur, aan nieuwe onderdrukkingen blootgesteld waren, en van hun land en hunne inkomsten geen genoegzaam genot hadden, is, ter verbetering hiervan, op den 12 April des vorigen jaars een contract gesloten, waarbij, behoudens de uiterlijke eerbewijzen, aan den stand en de waardigheid van den sultan verbonden, het inwendig landsbestuur met de administratie der justitie en politie, onmiddelijk onder het Nederlandsch gezag zijn overgegaan. Men rekent dat dit rijk jaarlijks 15 à 20,000 pikolas (à 125 pond) peper opbrengt. De tin, die het voorheen opleverde, komt nu terstond van het eil. Banka. De spraak des sultans is een Javaansche tongval, met eenige andere klanken vermengd. De volkstaal en het schrift zijn Maleisch. De inw. belijden den Mahomedaanschen godsdienst, en men wil, dat de geestelijkheid zeer onverdraagzaam is, en veel misbruik maakt van de bijgeloovigheid des volks. Dit rijk wordt verdeeld in eenige distr., die de namen der bovengenoemde riv. voeren; voorts het bergdistr. Pussummah, waarbij voorheen nog de eilanden Banka en Billeton kwamen. 2. Hoofdstad des rijks en residentie van den sultan, den Nederl. resident, enz., open, op eenen vlakken en moerassigen grond, wel 16 Duitsche mijlen landwaarts in. Zij wordt door vele kanalen doorsneden, zoodat men hier van het eene deel der stad naar het andere, vaartuigen gebruiken moet. De huizen, van bamboes gemaakt, staan gedeeltelijk op palen, dewijl het land in den regentijd vol water staat; gedeeltelijk op vlotten, die op de rivier liggen. De beide aanzienlijkste gebouwen zijn de *Dalan* of het paleis des sultans, dat verscheidene gebouwen bevat, en de hoofdmoskee. Het getal der inw. wordt op 20 à 30,000 geschat, waarvan 300 Arabische huisgezinnen eene afzonderlijke wijk, en 700 Chinezen eene *kampons* of buurt aan de regter zijde der riv. bewonen. De stad drijft sterken handel, en wordt door schepen uit Java, Madura en Celebes bezocht, die rijst, tabak, zout, gouddraad, ijzer, lakens, enz. aanbrengen, en Sumatrasche waren medenemen. De peper, eertijds een mo-

nopolie voor de Nederlanders, is thans, gelijk de geheele handel, vrij. Het Nederlandsch fort aan de regter zijde der rivier zal hersteld worden. Op de delta ligt aan eenen arm der riv., een lusthuis van den sultan. 122. 24. L. en 2. 48. Z. B.

PALEMBERDY, O. Ind. stad, prov. Karnate. 96. 9. L. 9. 26. Z. B.

PALENCIA of *Valentia*, Spaan. prov., een deel van Leon, tusschen Burgos, Toro, Valladolid en Leon, of tusschen 12. 45. en 13. 45. L. en 41. 41. en 42. 58. N. B. gelegen, en op 86 V. M. 118,100 inwoners bevattende. Zij is eene lange maar smalle landstreek, ten N. vol bergen, verder vlak; ten Z. O. de vruchtbare en bekoorlijke *valle de Cerrato* bevattende. Ten N. is het Cantabrisch gebergte, en in het Z. heeft men enkele bergen, als: de Monte del Rey, Monte de los Cabezos, Monte de Torozos, enz. De voornaamste riv. is de Pisuerga, met de Bureja, Cauce en Carrion. Ook is hier een deel van het kanaal van Castillo. De landbouw is hier vrij goed, en levert tarw, rogge, gerst, haver, peulvruchten, lijnzaad, vlas, hennep, boomvruchten, vooral pruimen en johannesbrood. De wijn is middelmatig; hout is er slechts in het N. De schoone weiden begunstigen de veeteelt, en men heeft er paarden, muilëzels, ezels, rundvee, schapen, geiten, varkens, enz. Ook zijn er sporen van koper, ijzer en marmer. De fabr. bepalen zich tot wol, laken en andere wollen stoffen, linnen, leder, hoeden, enz. De uitvoer bestaat in: wol, wijn, brandewijn, levend vee, wollen garen, dekens en soms ook koren. Zij wordt in een partido en 9 distr. verdeeld. 2. Hoofdstad, zetel van eenen bisschop, aan de Carrion en het kanaal van Castillo, met muren, eene prachtige hoofd- en 5 andere kerken, vele kloosters, 2 hospitalen, 21 armhuizen en 9,000 inw., en fabr. van wollen stoffen, hoeden, looijerijen en handel. 42. 10. N. B.

PALENGA, O. Ind. stad, prov. Sinde.

PALENQUE, twee Z. Amer. volkpl. in Panama en Nieuw Granada. 2. Landpunt in het Z. van St. Domingo, tusschen kaap Nizao en de riv. Ozama

PALENZERTHAL, zie Bollenz.

PALENZUELA, Spaan. dorp in Valencia, met 1400 inw.

PALEO CASTRO, Turk. ankerplaats, bij 't eil. Candia. 2. Griek. vesting op 't eil. Mycone. 3. Zie Burzinto.

PALERMO, intend. van 't eil. Sicilië, een groot deel van de voormalige Val di Mazzara, en een deel van Val di Demona bevattende, in het midden des eil., aan de Tyrrenische zee, tusschen de intend. Messina, Calatanisetta, Girgenti en Trapani gelegen. Het bevat in 4 distr. 405,250 inw. 2. Hoofdstad van het intend., en van het geheele eil. Sicilië, verblijfpl. van den onderkoning, de hooge ambtenaren, collegiën en regtbanken, en van eenen aartsbisschop, achter in eene kleine golf der Tyrrenische zee, tusschen de kapen Pelegrino en Saffarano gelegen, met muren, 2 citadellen, 4 hoofd- en 11 mindere kerken; door de twee hoofdstraten *Casseros* en *Strada Nuova*, die elkander regt doorsnijden, in 4 wijken verdeeld. De beide hoofdpoorten *Porta Nuova* en *Porta Felice* hebben schoone portico's. De straten zijn meestal regelmatig; de pleinen, vooral de *Piazza Ottangolo*, een achthoek, ruim, met standbeelden en fonteinen versierd; de huizen eenvoudig, met balkons, en de kaai, aan de kust, met eenen vasten sterken dam voorzien, die eene heerlijke wandeling oplevert. Onder de fraaije gebouwen behooren vooral: het koninklijk paleis, met de Normansche kapel *Rogers*; de hoofdkerk, een mengelmoes van Arabische, Italiaansche en Noordsche bouworde, aan de heilige *Rosalia* gewijd, met de grafsteden van HENDRIK VI, FREDERIK II, ROGERS en CONSTANTIN; terwijl onder de andere 41 kerken, die van den heiligen *Jozef*, met marmeren zuilen van 60 voet hoog, *la Martorana*, *St. Matteo*, *St. Catarina*, en *St. Zitta*, om derzelver schilderstukken merkwaardig zijn. Voor de meeste kerken staan beelden van heiligen, waaronder de zuil der *Madonna*, voor de poort der kerk *St. Domingo*, merkwaardig is. Verder zijn er 8 abdijen, 71 kloosters, 19 oratoriën, 3 hospitalen, 3 weeshuizen, een lombard en eene quarantaine inrigting, eene hoogeschool, met eene boekerij van 40,000 boekdeelen, eene munt, kabinet en eene sterrenwacht, een collegie der *Nobili*, eene kweekschool voor 300 kweekelingen, 2 andere collegiën en verscheidene akademiën, waaronder die van den goeden smaak; doch slechts eene boekdrukkerij, 1 boekwinkel, 1 museüm en 1 kruidtuin. Verder het paleis van den senaat, het parlementshuis, het paleis van den aartsbisschop, dat van het geregtshof, het Saraceensch paleis *la Zisa*, thans de kazerne der ruiterij; tuighuis, bank, *magistrata di commercio*, eene opera, verscheidene schouburgen, een concert en het *campo santo*, met de

oude groote kerk, 4 kapellen en 3000 grafsteden. Men telt er 180,000 inw. (anderen hebben 120 en 140,000), waaronder veel adel, door welke de minderen, zoo wel als door de ambtenaren, het garnizoen, de visscherij en den handel, grootendeels bestaan. Ook zijn er, hoewel geene groote, fabr. in zijden stoffen, linnen, ijzerwerk, schrijnwerk, goud- en zilverwaren; eenige looijerijen, wasbleeken, vele handwerken, vooral voor de pracht, en eenen aanzienlijken handel in de beide havens, die door de citadellen verdedigd worden, en waarvan die onder de *Monte Pelegrino*, eene moeije heeft, en veilig is. De uitvoer bestaat in: tarw, peulvruchten, zijde, manna, konijnen, hazen, lamsvellen, spaansche vliegen, mijnsteen, lompen, sardellen en thonijnen. In het koor der hoofdkerk wordt jaarlijks de Christina-mis, gehouden, eene jaarmarkt, die vrij levendig is. Langs de haven loopt de heerlijke *Marina*, tot aan de *Flora Publica*, de lievelingsplaats der inw. Verder is hier het gewoel zeer groot, en de beweging zeer aanzienlijk. Er is eene gezonde lucht, goed bronwater, enz. De vangst der thonijnen wordt met groote plegtigheid geopend. De omtrek is heerlijk. Er zijn goede wegen, en de *Monte Pelegrino*, met de grot der heilige *Rosalia*, de schutsgodin der stad. 31. 2. L. en 38. 7. N. B. 3. N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Lincoln.

PALESTINA, N. Amer. vlek, prov. Indiana, hoofdpl. van het gr. Laurence. 2. Vlek aldaar, prov. Illinois, gr. Crawford. 3. Zie Falesthin.

PALESTRINA, stad in den Kerk. Staat, legatie Rome, met 1500 inw., op de plaats van *Præneste*, met vele oudheden. 2. Lomb. Ven. vlek, legatie Venetië, met 6000 inw.

PALET (LE), Fr. vlek, dep. Neder Loire, arr. Nantes, aan de Serre, met 1400 inw.

PALETTE, kaap op de Z. kust van het eil. Celebes. 138. 34. L. en 3. 20. Z. B.

PALGRAVE, Eng. dorp, gr. Suffolk.

PALGUNGE, O. Ind. stad, prov. Bahar, distr. Mongier. 104. 1. L. en 24. 5. N. B.

PALHAUNPORE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, hoofdpl. van een distr. van 130 dorpen, zetel van eenen vorst, met een sterk fort, 29 torens, 2 voorsteden en 30,000 inw. 90. L. en 24. 11. N. B.

PALI, zie Pacoley.

PALIACATE of *Palicaud*, O. Ind. stad, prov. Karnate, aan den Z. hoek van het haf van Paliacate, dat 8 mijlen lang, 1 mijl breed en zeer vischrijk is. Hier hadden de Nederlanders het fort *Gueldria*, dat, na het verlies van Negapatnam, hunne voornaamste bezitting aan de kust van Coromandel was; doch hetwelk na 1814 in handen der Engelschen gebleven is. Echter hebben wij nog eenen resident te Paliacate, dat door deszelfs fabr. van roode zakdoeken bekend is.

PALIACODE of *Pallicode*, O. Ind. vlek, aan het einde der bergpas van Oodeadurgum, welke Mysore met de Baramal distr. verbindt; 4 mijlen W. van Darampouri.

PALIACUR, stad op het eil. Ceylon, aan eene kleine baai. 9. 33. N. B.

PALIAM, O. Ind. stad, prov. Mysore.

PALIANO, zie Pagliano.

PALICOLA, O. Ind. stad der N. Circars.

PALICONDA, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PALICAUD of *Palighautchery*, sterke O. Ind. stad, prov. Malabaar, aan de riv. Paniany. Sommigen stellen hier 120,000 inw. 94. 36. L. en 10. 50. N. B.

PALIDORO, riv. in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.

PALIGUN, W. Perz. dorp, prov. Fars, distr. Laristan.

PALIMBAN, zie Palembang.

PALINGUIR, een der Philipp. eil.; 5 mijlen in den omtrek, ten N. van kaap Engano, op het eil. Luçon.

PALINURO, voorgebergte op de kust van Napels, aan den ingang van de golf Policastro. 32. 56. L. en 40. 2. N. B.

PALISEUL, Nederl. vlek, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchateau; 750 inw.

PALISSE (LA), Fr. arr., dep. Allier, dat op 29 V. M. in 7 kant. 62,080 inw. bevat. 2. Hoofdst. van gen. arr., aan de Bèbre, met een kasteel, 2950 inw., linnenweverij, katoenspinnerijen, schoenen- en laarzenmakerijen, koren- en veehandel.

PALITSCHER MEER, Hong. meer, kom. Bacs, 3 mijlen in den omtrek groot.

PALIURI (KAAP), Turk. kaap aan de kust van de golf van Salonica. 41. 32. L. 39. 50. N. B.

PALJA, Rus. riv., gouv. Olonez.

PALJUNGE, O. Ind. stad, prov. Bahar.

PALKAH, O. Ind. stad, prov. Lahore, den Seïks behoorende. 92. 59. L. en 32. 58. N. B.

PALKATI-NOR of *Balkasch*, meer in den N. W. hoek van Mongolië, het grootste van alle, aan hetwelk velen eene uitwatering toeschrijven. Het heeft eene oppervlakte van 173 V. M., en verscheidene eil. De riv., die in hetzelve vallen zijn: de Ili, de Koknsun, de Suldeschin, de Aksu, de Lepschi, de Kurkuldschak, de Mupty en de Ergetu.

PALKIRK, Schot. stadje, gr. Stirling, met 3500 inw. en groote veemarkten.

PALKSTRAAT, O. Ind. straat, die Ceylon van de kust Coromandel scheidt, zoo genoemd naar eenen Nederlander PALK, zijnde de eerste Europeaan, die deze straat doorvoer.

PALLA, een der Noordelijke eil. der Molukken, tot de groep Sangir behoorende, door Maleijers bewoond. 143. 16. L. en 35. N. B.

PALLANKA, distr. in Neder Benguela in Afrika.

PALLANZA, Sard. prov. in Piëmont, eene grensprov. aan het Lomb. Ven. gouv. Milaan, welke op 23½ V. M., 105,000 inw. bevat. Het land is ten N. bergachtig, ten Z. golvende, met kleine heuvels en vele schoone gezigten. Ten O. is het Lago Maggiore, met de Borromeïsche eil., en verder Lago di Orto of di St. Giulio; terwijl de riv. Tessin en Agogna hier ontspringen, en de Strona en Toccia in het Lago Maggiore vallen. De lucht is zuiver en helder, en vereenigt de aangenaamheden van Italië met die van Zwitserland. De voortbr. zijn: koren, peulvruchten, tabak, kastanjes, eenigen wijn, boomvruchten, vooral ook op de Borromeïsche eil.; noten, aardappelen, geneeskruiden, wild, enz. De bosschen hebben eiken- en beukenhout, en de bergen weiden, die veel horenvee, schapen en geiten voeden. Van delfstoffen heeft men er ijzer, marmer, alabaster, kalk, gips en bouwsteen. Echter voedt de grond al de inw. niet genoegzaam, en velen zijn verpligt buiten 's lands den kost te zoeken. Voorheen behoorde dit land aan Milaan. 2. Hoofdstad van voorn. prov., op eene landpunt, die zich in het Lago Maggiore uitstrekt, met eene kerk, een klooster, gymnasium en 1250 inw., die uit de haven veel handel drijven.

PALLAS, berg op 't Jap. eil. Jesso.

PALLAVICINO, zie Busseto.

PALLEEANGAN ISLE, klein, laag en boschrijk eil. van den Sooloo archipel, met een zoutmeer.

PALLEOSTROW, Rus. D., gouv. Olonez.

PALLI, Turk. stadje van Diarbekir.

PALLINGEN, zie Palleeangan.

PALLINGES, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, arr. Charolles, met 1100 inw.

PALLISER, kaap aan de O. kust van Nieuw Brittanje. 169. 11. L. en 4. 22. Z. B. 2. Kaap aan de Z. kust van het N. eil. van Nieuw Zeeland, zijnde de N. O. punt van Cook's straat. 293. 48. L. en 41. 34. Z. B.

PALLNAU, Fr. vlek, dep. Indre, arr. Châteauroux, met 1350 inw. 2. Fr. vlek, dep. Vendée, met 465 inw.

PALM EILAND of *Isle de Ramas*, een der Austr. Salomons eil., door MENDANA in 1567 ontdekt. 2. Eil. bij Florida, in Palmsound.

PALMA, het N. W. der Afr. Kanarische eil., voorheen *Buena Haeve* genoemd, W. N. W. van Teneriffe, 7 mijlen lang en tot 5 breed, en bevat op 24 V. M. 20,000 inw. Het eil. is zeer hoog en bergachtig; midden in hetzelve is een uitgebrande vulkaan, die nog de ketel (*calderi*) genoemd wordt. Er is geen ander water dan van 4 beekjes, die suikermolens in beweging brengen, waarom de inw. regenbakken hebben. De kusten zijn buitengemeen vruchtbaar, en brengen overvloed van koren, allerlei heerlijke moesgroenten, kostbare boomvruchten, vooral beste amandelen, en zulk eenen overvloed van wijn voort, dat men de mindere soorten tot brandewijn maakt. Ook heeft men er veel suikerriet, honig, was en zijde, en maakt men er veel konfituren in. De veeteelt is er vrij belangrijk, en de ijverige inw. verwerken de voortbr. op verschillende wijzen. De hoofdpl. is Santa Cruz. 2. P. of *Ciudad de los Palmos*, hoofdstad van het Spaansche Balearische eil. Majorka, en van de geheele prov. van dien naam, zetel van den kapitein-generaal, van eene koninklijke regtbank en van eenen bisschop, op den Z. W. hoek des eil., aan de baai van denzelfden naam, met wallen en muren omringd, en door 3 kasteelen verdedigd, waarvan het *Castello de Belver*, een paleis der oude koningen, op eene hoogte ligt, en met dat van *St. Carlos*, de haven dekt. Zij heeft 6 poorten, een paleis, het *palacco*, het hotel des kapitein-generaals, met groote tuinen, een bisschoppelijk paleis, een groot stadhuis, aanzienlijke hoofdkerk, 5 andere kerken, 21 kloosters, eene abdij, verscheidene hospitalen en weeshuizen, eene schoone beurs, schouwburg, schoone almeida, deels smalle en donkere straten, een collegie, eene school voor de zeevaart, eene akademie der beeldende kunsten, een œconomisch gezelschap, 2 openbare boekverzamelingen, verscheidene bijzondere verzamelingen van schilderijen, naturaliën, en 29,550 inw., die 3 drukkerijen, weverijen van linnen, wollen en zijden stoffen, hoedenfabr., enz. hebben. Ook zijn de handel en visscherij zeer levendig. De haven wordt door eene moelje, die 4,380 voet lang is, gevormd; schoon de schepen

slechts aan de N. zijde liggen kunnen. De reede is ook zeer goed, maar nog zekerder de kleine haven *Porto Pi*, ten W. der stad. Aan den ingang der haven is een vuurtoren. 20. 20. L. en 29. 34. N. B. 3. Port. vlek, prov. Estremadura. 4. Spaan. vlek, prov. Cordova, aan de Xenil, met 4,200 inw. 5. Spaan. vlek, prov. Seville, met 6,000 inw. 6. Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro, met 6,350 inw. 7. Sicil. stad, intend. Calatanisette, met 6,000 inw., eene haven en handel in koren, wijn, tarw, vee, honig en welbezochte markten. 8. Z. Amer. riv. van Brazilië, die in de Paratinga valt. 9. Z. Amer. eil. aan den mond der riv. la Plata. 10. Rus. dorp, gouv. Olonez, aan het meer Onega. 11. *Nuestro Senora de la* P., Z. Amer. stad in Nieuw Grenada, prov. Tunja, met veel handel in suiker, linnen en katoen. 302. 43. 30. L. en 5. 8. N. B. 12. Z. Amer. riv. van Venezuëla, valt in de Manapire. 13. Haven aan de N. kust van het eil. Cuba. 14. Kaap in Italië, aan de kust van Ancona. 31. 36. L. 43. 3. N. B. 15. P. *di Solo*, Sard. zeehaven, distr. Cagliari. 39. 20. N. B. 16. P. *Nuova*, Lomb. Ven. stad, prov. Friaul, aan de Natisane; 2500 inw.

PALMAJOLO, Ital. eilandje bij de kust van Toscanen, tusschen het eil. Elba en het vasteland. 42. 33. N. B.

PALMAR, Amer. baai der Stille Zuidzee, prov. Dariën. 2. Amer. haven der Stille Zuidzee, prov. Esmeraldas. 3. Z. Amer. riv. van Quito, valt op 1. 45. Z. B. in de Babahaye. 4. Afr. riv. van Benin, valt op 6. 25. N. B. in den Atl. Oceaan. 5. Kaap op de W. kust van Afrika, op 5. 30. Z. B.

PALMARIA, klein eil. in de O. zijde der golf van Genua, aan den ingang der golf van Spezza. 27. 26. L. 44. N. B.

PALMAROLA, Nap. eil. bij de kust van Terra di Lavoro.

PALMAS, eil. der Philippijnen, Z. O. van Mindanao. 2. Eil. in de Stille Zuidzee, door PIZARRO, in 1527 ontdekt. 3. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, bij de kust van Dariën. 4. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, valt in zee op 12. 4. N. B. 5. *Salazer de los* P., Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. St. Faustino. 6. Z. Amer. stad in Nieuw Granada, aan de Magdalena riv. 7. Twee N. Amer. riv. in Mexico. 8. Z. Amer. riv. in Venezuëla, valt in de Manapire. 9. Hoofdpl. van het Kanarisch eil. Gomera. 10. W. Afr. riv. aan den ingang der golf van Guinea, het W. uiteinde der Ivoorkust. 11. P. of *Cividad de Palmas*, hoofdstad van het W. Afr. eil. Groot Kanarië, aan eene baai, met 9,600 inw. zijde- en hoedenfabr., zetel eens bisschops en des gouverneurs. 17. 46. N. B. 12. Z. Amer. eil. in Rio de la Plata. 34. 14. Z. B.

PALMBOOMEN PUNT, W. Afr. kaap, aan de baai van Loango.

PALME (ÉTANG DE), meer of baai aan de Z. kust van Frankrijk. 42. 57. N. B. 20. 52. L.

PALMELA, Port. vlek, prov. Estremadura, met 2 kerken en 3,600 inw.

PALMEN, riv. aan de O. zijde van de kaap de Goede Hoop.

PALMENLAND, zie Moghistan en Kerman.

PALMER, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Hampden, met 1150 inw.

PALMER'S RIVIER, kleine N. Amer. riv., die in Narraganset baai valt.

PALMERA of *Palumbaria*, havenstadje op 't Spaan. eil. Majorca, niet ver van Pollenza.

PALMERAS (PUNTA DE), Z. Amer. kaap aan de kust van Brazilië, prov. Seara.

PALMERIN, W. Afr. dorp van 't kon. Baol, ten N. van den mond der Gambia, met eene ivoormarkt. 1. 25. L. en 13. 50. N. B.

PALMERO (KAAP), voorgebergte aan de O. kust van het eil. Sardinië. 27. 42. L. en 39. 40. N. B.

PALMERSTON, kaap aan de N. O. kust van Nieuw Holland. 166. 52. L. 21. 30. N. B. 2. Austr. eil. in de Stille Zuidzee, ten O. der Vriendschaps eil., op 214. 36. L. en 18. 4. Z. B. gelegen, door COOK ontdekt, en door 10 kleine, door koraalriffen vereenigde eil. omringd, onbewoond, met veel geboomte, in het midden met een meer, en aan de eene zijde met eene koraalrots, die de schoonste gezigten, met onderscheidene schakeringen, oplevert.

PALMETTO, de O. punt van de baai van dien naam, aan de Z. W. kust van 't W. Ind. eil. St. Christoffel. 2. Kaap aan de N. kust van Jamaïca. 301. 26. L. en 18. 18. N. B. 3. Kaap aan de Z. kust van Jamaïca. 299. 49. L. 18. 7. N. B.

PALMIRA, klein onbewoond eil. in de N. helft der Stille Zuidzee, in 1802 ontdekt. 215. 16. L. en 5. 50. N. B.

PALMIRAS, O. Ind. landpunt aan de baai van Bengalen, bij welke vele schepen, die naar Calcutta bestemd zijn, lootsen plagten te nemen. Nog 8 m. Z. ligt False point, welke men wel van die van Palmiras onderscheiden moet. Men heeft op punt Palmiras, eenen vuurtoren opgerigt. 104. 51. L. en 20. 44. N. B.

PALMISTE, landpunt aan het N. gedeelte van de N. W. kust van eil. St. Domingo; 3 m. Z. van Point Portugal.

PALMITAL, Z. Amer. riv. van Braziliё, prov. Porto Seguro, valt in de riv. Las Piedras.

PALMITO, Z. Amer. riv. van Quito.

PALM MEER, meer in de N. Amer. Rep., gebied Florida.

PALMNIKEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen, met de woonplaats van den barnsteen-pachter.

PALMYRA, verscheidene vlekken der N. Amer. Rep., als: prov. Maine, gr. Somerset; prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin; prov. Pennsylvanië, gr. Wayne; prov. Ohio, gr. Portage; prov. N. Carolina, gr. Martin; prov. Tennessee, gr. Montgomery; prov. Mississippi in Palmyra-Bend; prov. New York, gr. Ontario, met 2200 inw.; prov. Illinois, gr. Edwards. 2. O. Ind. kaap aan de kust van Coromandel, prov. Orissa. 104. 52. L. en 20. 44. N. B.

PALNAUD, distr. in het Z. van Hindostan, prov. Karnate, tusschen 16. en 17. N. B., aan de Z. zijde der riv. Kistnah. De voorn. steden zijn: Macheria, Timerycotta en Currumconda.

PALO, Nap. stad, prov. Principato Citeriore, met 2,400 inw. 2. D. in den Kerk. Staat, legatie Viterbo, aan het meer Bracciano. 3. Turk. Aziat. stad van Diarbekir, op de oevers van den Eufraat, met 8,000 inw. 4. Stad aan de O. kust van het Philipp. eil. Leyta. 142. 41. L. en 11. 15. N. B. 5. Kaap aan de kust van Albanië, in de Adriatische zee. 36. 56. L. en 41. 44. N. B.

PALOCSA, Hong. D., kom. Sarosch.

PALOMAS of *het Groene eil.*, Spaan. eil. bij de prov. Seville, met het fort Ossuna. 2. Z. Amer. eil. in de golf van Venezuëla, aan den ingang van het meer Maracaïbo. 10. 56. N. B.

PALOMARES, Spaan. vlek en twee meren, prov. Cuença.

PALOMBARA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Rieto. 2. Nap. stad, prov. Abruzzo Citeriore.

PALOMERA, Spaan. stad op Majorca.

PALOMETA, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Santa Cruz de la Sierra, valt in de Piray.

PALOMINO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Santa Martha.

PALONQUE, kaap ten N. van punt Nisao, aan den mond der riv. Nisao, aan de Z. zijde van het eil. St. Domingo. 307. 9. L. en 18. 13. N. B.

PALOONSCHAH, O. Ind. stad, prov. Hyderabad, hoofdplaats van een distr., met een fort en vele wapenfabr. 98. 36. L. en 17. 56. N. B.

PALORA, snelstroomende Z. Amer. riv. van Quito, prov. Macas, die O. waarts in de Pastaza valt. 1. 47. Z. B.

PALOS (DE MOGUER), Spaan. zeevlek, prov. Seville, uit 't welk COLUMBUS zijne ontdekkingsreis ondernam. 2. *Capo di P.*, Spaan. kaap, prov. Murcia. 17. 5. L. en 37. 37. N. B. 3. Rif in de straat van Macassar, bij de W. kust van het O. Ind. eil. Celebes. 137. 1. L. en 0. 24. Z. B. 4. Zie Parlow.

PALOSCA, PALOTSA, PLAWEC, Hong. dorp, kom. Sarosch, aan de Poprad.

PALOTTA, Hong. dorp, kom. Weszprim, met 4000 inw.

PALOUR, O. Ind. distr. in Orissa.

PALOURDE, N. Amer. meer, prov. Louisiana.

PALPAH, O. Ind. distr., tusschen 28. en 29. N. B., den rajah van Nepaul onderworpen, met de riv. Gunduck. Het is bergachtig en onvruchtbaar. De hoofdstad Palpah ligt aan de Gunduck.

PALPAL, Z. Amer. riv. van Chili, prov. Itata, valt in de de Dinguille.

PALPOSE, Sicil. D., intend. Catanck.

PALREE, O. Ind. vlek, prov. Guzeratte, aan de W. grenzen, tusschen Therah en Theraud.

PALS, Spaan. dorp in Catalonië.

PALTE, zie Jandro.

PALU (MISS), twee kleine Austr. eil., aan de N. kust van Nieuw Guinea, het kleinste op 150. 13. L. o. 20. Z. B., het grootste op 150. 15. 30. L. en o. 19. 57. Z. B. 2. Riv. in 't Fr. dep. Vienne.

PALUD, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1600 inw.

PALUDE, Turk. stad, pachalik Erzerum, aan den Eufraat, met galnoten.

PALUMA, een der Lieu-Kieu eil.

PALUZA, Lomb. Ven. dorp, prov. Friaul, aan de Ruta, met 1360 inw.

PALZIG, Pruis. D., regdst. Frankfort.

PALZMAR, Rus. dorp, gouv. Lijfland.

PAMA, een der Lieu-Kieu eil.

PAMADA, stad in het rijk der Birmannen, aan de Irrawuddy; 8 mijlen N. van de stad Prome.

PAMAKASSANG, distr. op het O. Ind. eil. Java, aan ons vaderland behoorende, met 149 dorpen. 2. Stad aan de Z. kust, met een fort en Nederl. resident, met eenen schoonen tempel, 5,000 inw. en veel handel.

PAMALANG, stad op de N. kust van het O. Ind. eil. Java, door hetwelk de groote weg van Batavia naar het O. loopt.

2. Riv. aldaar, distr. Taval.

PAMAMAN, Chin. stad, prov. Fokiën.

PAMANOOKAN, een der Preanger regentschappen op Java, door de riv. van dien naam bespoeld, die 26 mijlen Oostelijk van Batavia, in zee valt, bij kaap Pamanookan. 2. Hoofdstad en residentie van eenen kleinen vorst, aan de riv. van dien naam, met eene kleine haven. 125. 40. L. en 6. 12. Z. B.

PAMASSAN, dorp op 't O. Ind. eil. Java, prov. Banjuwang.

PAMBANG, dorp op 't O. Ind. eil. Java, prov. Banjuwang.

PAMBIELEY, zie Pulo Pisang.

PAMBOON, stad op de W. kust van Celebes, met eene slechte haven. Het is de hoofdstad der Tremanys; 32 m. van Macassar. Het voorn. voortbr. der omstreek is katoen, waarvan de inw. manufacturen bereiden, waarmede zij te Macassar en Batavia handel drijven.

PAMELE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 2000 inw.

PAMELIA, N. Amer. D. in Nieuw York.

PAMER, PAMER BUDUKSCHAN, SOLIMAN, hooge Aziat. bergrug aan de W. grenzen van klein Tibet, die op eene hooge oppervlakte, *Pamer* genaamd, ligt. Hij strekt zich in het Z. tot de keten van Hindokush, en in het N. tot Cashgar uit; terwijl hij het Chin. rijk van Onafhankelijk Tartarije scheidt.

PAMIERS, Fr. arr., dep. Arriège, op 23¼ V.M. in 6 kantons, 63,130 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van genoemd arr., de zetel van eenen bisschop, aan de Arriège, met 4 kerken, een schoon bisschoppelijk paleis, 6,170 inw., fabr. van hoeden, mutsen, linnen, katoen, en handel in wijn, vee, boter en kaas. 19. 15. L. en 43. 6. 44. N. B.

PAMISOS of *Pirnazza*, riv. in het Z. W. van Morea, Z. waarts bij den berg Ithome in zee vallende.

PAMOUR, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PAMLICO SOUND, groote N. Amer. baai, aan de kust van N. Carolina; 28 mijlen lang en 3 à 7 mijlen breed. Zij ontvangt de Pamlico riv., en is door eene zandbank met klein hout begroeid, van den Atl. Oceaan gescheiden. In deze bank zijn verscheidene invaarten, van welke *Ocrecok* invaart alleen voor geladene schepen geschikt is. Deze ligt op 35. 10. N. B.

PAMPA, zie Bamba.

PAMPANGAN, prov. op de O. kust van het Philippijnsch eil. Manille, door de Chiquito bespoeld, en rijst, tabak, benevens de schoonste keerkring-vruchten voortbrengende. Suiker en tabak zijn de rijkdommen des lands. Het heeft 148,000 inw. De hoofdplaats is Bacolir of Cabessera da Bacolo.

PAMPANO, Z. Amer. riv. van Nieuw Grenada, prov. Maracaïbo, valt in het meer Atole.

PAMPANTICO, Z. Amer. dal in Peru, aan de Huallaga.

PAMPARA, Afr. dorp van Bambarra; 52 mijlen W. van Sego.

PAMPARATO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Mondovi, aan de Casotto; 2600 inw.

PAMPAS, onderscheidene vlakten in Z. Amer., bijzonder in Peru, Paraguay, enz., meestal met gras bewasschen, en weiden aan wilde paarden, buffels, enz. opleverende. 2. Riv. van Peru, prov. Lucanas, valt in de Apurimac.

PAMPAS DEL SACRAMENTO, grasvlakte tusschen de Z. Amer. riv. Ucayale en Guallago, die in den Maranon vallen.

PAMPATAR, haven aan de O. Z. O. kust van het eil. Margarita.

PAMPELONA, vruchtbaar distr. van de Spaan. prov. Navarre. 2. Hoofdstad van de geheele prov., zetel van eenen bisschop, aan de Arga, waarover eene brug ligt. Zij is door muren en wallen versterkt, heeft eene citadel, breede en regelmatige straten, met vele fonteinen, een oud kasteel, 5 kerken, 13 kloosters, 4 hospitalen, een collegie en 14,000 inw., die fabr. en handel hebben. 16. L. en 42. 50. N. B.

PAMPELONNE, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Alby, met 1740 inw.

PAMPELUNA, zie Pampelona.

PAMPER, O. Ind. stad, prov. Cashmere, aan de Jhylum. 90. 59. L. en 34. 19. N. B.

PAMPERAY, zie Pandos.

PAMPIGNY, Zwits. dorp, kanton Tessin.

PAMPILHOSA, Port. dorp in Estremadura.

PAMPLIEJO, Spaan. dorp, prov. Burgos.

PAMPLONA, Z. Amer. stad in Nieuw Grenada, aan de Tunga, tusschen bergen ingesloten, en in een zeer koud klimaat. 305. 25. L. en 7. 1. N. B.

PAMPOW, D. in Mecklenburg Schwerin.

PAMPUKKULESI, Turk. Aziat. plaats in Natolië.

PAMPUS, eene bekende droogte in de Zuiderzee, aan den mond van het Y, welke voor de groote schepen zeer hinderlijk is; daar deze door middel van kameelen, over dezelve moeten geholpen worden. 2. Doorvaart uit het Zuiderdiep van het Goereesche gat, over de bank van Flakkée, naar de reede van Hellevoetsluis.

PAMUNKY, N. Amer. riv. en dorp, prov. Virginië, gr. King William.

PAMUS, Ind. stad, prov. Aurungabad.

PAN, Nederl. zeegat, tusschen Vlieland en Texel. 2. Vaarwater aan de N. zijde van den mond der Maas. 3. Verscheidene banken in de Eng. riv. de Theems. 4. O. Ind. riv. in Aurungabad. 5. Perz. riv., aan de Z. O. kust der prov. Kerman. 6. Chin. stad van den 2 rang, prov. Setchuën. 31. 2. N. B. 7. Zie Pahan.

PANAGERA, stad op het onafhankelijk deel van Java, met 7,000 inw.

PANAGHAR, O. Ind. stad, prov. Gundwana.

PANAGIA, Turk. dorp, sands. Lesbos, eil. Taso.

PANAGUR, O. Ind. stad, prov. Malwah, distr. Gurrah. 106. 1. L. 25. 20. N. B.

PANAIQUE, zie Georgetown.

PANAMA of *Dariën*, groote landëngte welke Noord- met Zuid Amer. verbindt. Zij is slechts 12 mijlen breed; maar bestaat uit eene digte rij van hooge rotsachtige bergen der Cordillera's, welke tot nu toe, de beide zeeën belet hebben, tot elkander door te dringen; schoon men reeds dikwerf, en nu ook weder in de nieuwe republiek Columbia, het plan heeft gemaakt om hier eenen doortogt te graven. 2. Riv., welke in voorn. golf uitloopt. 3. Prov. in het Z. Amer. onderkon. Nieuw Granada, een deel van het voormalig Terra-Firma, aan de golf van Dariën, de prov. Dariën, de Stille Zuidzee en Veragua, en met de Parel-eil., 1640¾ V. M. groot. Aan de kusten is het land berg- en boschachtig; maar in het midden heeft het vruchtbare dalen, die al de vruchten en planten der keerkringen voortbrengen. De voornaamste bergen zijn: de Sierra de Canatagua, en de voorn. riv. is de Chagre. De zeer heete luchtsgesteldheid wordt door de winden en menigvuldige regens gematigd. De bosschen leveren vele soorten van maghonie- ceder- en ander hout op. De mijnen geven niet veel goud of zilver. Onder de hier zoo fraaije vogelen is de *galinaza*. Er zijn ook zeer vele vergiftige slangen en schorpioenen. De parelvisscherij, die voorheen van zeer veel belang was, is thans veel minder. 4. Hoofdpl. van voorn. prov., aan den mond der riv. en de golf van Panama, en aan den voet van twee vuurspuwende bergen, eenigzins versterkt, doch in eene ongezonde ligging, met eene uitgestrekte voorstad en breede straten, meestal houten huizen, eene hoofdkerk, andere kerken, een schoon hospitaal, zeer goede haven en 12,000 inw. Voorheen was hier de stapelplaats van al de schatten uit Peru; doch de meeste handel is naar Buenos-Ayres verplaatst. Hier was de zetel van eenen bisschop, en van een kon. geregtshof. 219. 27. L. 9. 1. N. B. 2. Schoone golf der Stille Zuidzee, vol eil., waaronder Perico, Naos, Flamingos, del Rey, Tabago, enz. Voorheen was in dezelve eene beroemde parelvisscherij.

PANAMAO, een der Philippijnsche eil. 142. L. 11. 27. N. B.

PANAMBURT, O. Ind. stad, prov. Malabaar, aan de Gubbany. 93. 44. L. 11. 47. N. B.

PANAMGODY, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PANAMARIBA, Z. Amer. riv. van Guiana; valt in de Atl. zee. 6. N. B.

PANAON of *Panahan*, een der Philippijnsche eil.; 15 mijlen in den omtrek. 142. 58. L. 10. 7. N. B.

PANA HAN, zie Prinsen eil.

PANAOUETICK, N. Amer. riv. van Canada, die in de Saguenay valt. 306. 51. L. 48. 24. Z. B.

PANANGTANGE, dorp op Java in de Preanger regentschappen.

PANAPA, Z. Amer. eil. aan den mond der Orinoco.

PANAR, O. Ind. riv. in Mysore.

PANARAGA of *Panarogo*, lands. op Java, aan de zee, ten N. W. van Kadwang, door het gebergte Damong omringd, met eenen vulkanischen grond, behalve aan het strand, hetwelk de baaijen Patsched, Pangul en Sumbrong heeft. Er zijn vele bosschen, en de vlakte heeft eenen vruchtbaren grond. De inw. hebben sterke visscherij. 2. Hoofdplaats aan een kleine riv., die in de baai Pangul uitloopt; 20 mijlen O. van Mataran.

PANARI, een der Sicil. Liparische eil., tusschen Lipari en Stromboli.

PANARO, riv. in 't hert. Modena, ontspringt op de Opper Apennijnen, en valt bij Buondeno in eenen tak van den Po.

PANAROEKAN of *Panarman*, stad op het eil. Java, aan den mond der rivier van dien naam, die met verscheidene monden in zee valt; 7 mijlen W. van kaap Sandana, goed bevolkt, met veel handel en overvaart op Madura. Zij behoort thans den Nederlanders. Bij dezelve ligt tot verdediging eene vierkante schans, digt aan zee.

PANAUR, aanzienlijke riv. in Indië, welke op de hooge vlakte van Ballapoor ontspringt, eerst naar het Z. O., en dan O. loopt, de Toring-Aroo ontvangt, en bij Cuddalore in zee valt.

PANAY, een der Philipp. eil., ten Z. O. van Mindoro, op 139. 55. L. en van 10. 19. tot 11. 40. N. B., een driehoek, op 533 V. M. 296,350 inw. bevattende. De N. W. punt is kaap Potol, de N.O. kaap Bulacavi, de Zuid kaap Nasi. Het eil. is in het midden boschen en bergachtig, heeft aan het strand ook eenige hooge toppen, doch is over het algemeen vruchtbaar, door verscheidene riv. (waaronder de Cabualan en Maladog de voorn. zijn) en beken bespoeld; terwijl de inw. uit deze, vele kanalen hebben afgeleid, om de rijstvelden te bespoelen. Het voorn. voortbr. is rijst, waarmede Zebu en al de omliggende eil. voorzien worden; suikerriet, peper, kakao, yams, patatten, maïs, vele edele keerkring-vruchten, ebben- en campèchehout, overvloed van visch, sterke veeteelt en goede paarden. De inw. zijn deels Bissayers, die meestal het christendom hebben aangenomen; deels Papoes, die in het gebergte wonen. De christen inw. worden voor de werkzaamste en kloekmoedigste van alle Bissayers gehouden. Zij hebben niet alleen landbouw, veeteelt en visscherij; maar vervaardigen ook witte katoenen hals- en handdoeken, matten, zakken, linnen, vrouwen hembden, aardewerk, enz. en drijven hiermede eenen aanzienlijken handel. Daar de kusten zeer sterk bevolkt zijn, lijdt hetzelve ook veel minder dan de overige, van zeerooverijen. Het is in 3 distr. verdeeld. 2. Dorp op voorn. eil., distr. Capis.

PANBRIDE, Schot. dorp, gr. Forfar, aan den mond der golf van de Tay, met 1420 inw.

PANCALE of *Pancalieri*, marktvlek in Piëmont, prov. Pinerolo, aan den Po, met 2500 inw.

PANCAWIR, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Malwah. 93. 52. L. 24. 14. N. B.

PANCHA, O. Ind. plaats, rijk Birma, prov. Cassai.

PANCHANE, O. Ind. riv., prov. Bahar.

PANCHBERARAH, O. Ind. stad, prov. Cashmere. 92. 46. L. 34. 32. N. B.

PANCHES, Z. Amer. prov. van Nieuw Granada, met een heet klimaat, ruwen en rotsachtigen grond en vele riv.; vruchtbaar in maïs en druiven. De hoofdstad is Tocaima.

PANCO POINT, kaap aan het N. O. einde van het eil. Java, aan den W. ingang der straat Madura. Men vindt bij dezelve Javaansche en Europeaansche loodsen. 130. 30. L. 6. 48. Z. B.

PANCORE of *St. Louis*, stad der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, aan den mond der riv. Missouri in den Mississippi.

PANCORBO, Spaan. dorp, prov. Burgos, met 1800 inw.

PANCRES, Eng. dorp, gr. Middlesex, bij Londen, met 39,800 inw., eene veeartsenijschool en verscheidene geneeskundige inrigtingen.

PANCRAS, zie Pancres. 2. P. *Week*, Eng. buurt, gr. Devon.

PANCRAZIO, dorp in het hert. en distr. Parma. 2. Nap. dorp, prov. Otrante, met 520 inw.

PANCSOVA, PANCZOWA of *Pantschowa*, sterke Oostenr. stad in de Banaalgrenzen, met 5,700 inw., verscheidene scholen en handel met Turkije. 44. 43. N. B. 37. 30. L.

PANCTU, stad in Thibet, rijk van den Dalaï-Lama, aan de Dana Tsanpu.

PANDA, stad aan de N. kust van het eil. Sumbawa. 136. 34. L. 8. 27. Z. B. 2. Rus. riv., gouv. Archangel.

PANDAGUN, dorp op het eil. Java, lands. Raambang.

PANDAIA of *Pantaia*, stad en baai aan de N. kust van 't eil. Cyprus.

PANDAJAPUN, dorp op het eil. Java, lands. Soekapoero.

PANDALAMCOURCHY, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PANDANG, stad aan de W. kust van het eil. Celebes. 137. 46. L. 3. 33. Z. B.

PANDANNAN, een der Paragoa eil., tot den Sooloo archipel behoorende.

PANDAR, O. Ind. stad der Seïks, prov. Lahor. 93. 2. L. 33. 17. N. B.

PANDASCHE, riv. in 't Rus. gouv. Archangel.

PANDEREN, zie Pannerden.

PANDERSCHE GAT, doorvaart bij het dorp Pannerden, in de vorige eeuw, uit de Waal in den Rijn gegraven, om den laatsten beter te doen afloopen.

PANDETKO, Rus. dorp, gouv. Saratow.

PANDIK, Turk. Aziat. stad in Natolië, O. van Konstantinopel, aan de Marmerzee.

PANDIL, D. op Java, lands. Panarago.

PANDIMALA, zie Madura.

PANDINO, Lomb. Venet. D., leg. Lodi.

PANDIWARA, O. Ind. vlek in Guzeratte.

PANDO, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, die Z. waarts in den mond der Plata valt. 2. Kerspel in Buenos-Ayres, 321. 57. L. 34. 41. N. B.

PANDOOGHUR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

PANDORA'S RIF, hooge zandbank in het N. O. der Nieuwe Hebriden.

PANDOUR, Hong. dorp, kom. Sol; 10 mijlen Z. van Kolocza, bekend door

de Pandouren van TRENK.

PANDUS, Afr. negerdorp aan de Goudkust, rijk Ante of Hante.

PANDSCHAB, zie Lahor.

PANDSCHAPOOR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

PANDU, een der Aziat. Maldivische eil.

PANDUKOW, een der O. Ind. Sooloo eil.

PANDULA, tak van de Spaan. riv. Guadalquivir.

PANEAS, zie Baniass.

PANERE, stad op 't eil. Ceylon; 8 mijlen N. N. O. van Ceylon.

PANERIA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Pastor, valt in de Guames.

PANERMO, haven op het kleine Turk. eil. Skopelos, in den Archipel.

PANG, baai op Java, prov. Banjuwang.

PANGANHARSIE of *Swinoi Chrebet*, Rus. eil., gouv. Finland, met steile oevers.

PANGANSANE, zie Pantjani.

PANGASMAN, O. Ind. eil. in den Sooloo archipel. 138. 44. L. 6. 6. N. B.

PANGASINAN, prov. op het Philipp. eil. Manille, bergachtig, met den mond der Chiquito en de groote baai van Singaye, die door kaap Bolinao en Sanfernando bepaald worden. De prov. brengt rijst, maïs, tabak, suikerriet, indigo, verw- en timmerhout voort, en telt 162,000 inw., die door de Spanjaarniet dan met moeite onderworpen, en tot het christendom gebragt zijn. De hoofdplaats is Lingayen.

PANGATARRAN, klein, vlak O. Ind. eil. der Sooloo eil.; 3 mijlen lang, eene koraalrots, wel bevolkt, doch met gebrek aan versch water. 138. 10. L. 6. 9. N. B.

PANGAÄUS, zie Carasu.

PANGBORNE, Eng. dorp, gr. Berk.

PANGÉ, Fr. dorp, dep. Moezel.

PANGEL, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

PANGIL, meer op het eil. Magindanao.

PANGIMODOO, eil. in de Stille Zuidzee, aan den ingang der haven van Tongataboo.

PANGLO, eil. bij 't Philipp. eil. Bojol.

PANGO, prov. van het rijk Congo in Afr. 2. N. Amer. riv. en meer, prov. N. Carolina.

PANGOA, Z. Amer. riv. in Peru.

PANGONG, gebergte op 't eil. Sumatra.

PANGORA, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Guanta, valt in de la Sal.

PANGUE, kleine Z. Amer. riv. van Chili, prov. Maule, valt in de Maule.

PANGUEI, klein O. Ind. eil., bij de kust van Queda. 117. 51. L. 5. 50. N. B.

PANGUL, baai op 't eil. Java.

PANGUTURAN, zie Pangatarran.

PANGY, stad aan de O. kust van het eil. Celebes, in baai Gunong-Tellu. 138. 1. 16. 6. N. B.

PANGWATA, eil. bij Sangar, bij de N. Molukken.

PANHA, O. Ind. stad, prov. Serinagur, met lood- en kopermijnen. 96. 56. L. 30. 18. N. B.

PANIANG, O. Ind. eil. bij Borneo.

PANIANY, O. Ind. riv., prov. Malabar.

PANIANY, O. Ind. zeehaven, prov. Malabar, aan de riv. Palicaud.

PANICOCOLO, Nap. D., prov. Napels.

PANIEFOULE, W. Afr. meer, kon. Hoval, in Senegambië, dat met den Senegal gemeenschap heeft. 16. 40. N. B.

PANINO, Rus. vlek, gouv. Tulu.

PANIPUT, O. Ind. stad, prov. Delhi, tusschen de Summa en het kanaal Schahnscher, met de vervallene muren, eenen grooten omtrek beslaande. Zij is de rustplaats van eenen Mahomedaanschen heiligen, den shereef ADDEEN ABU ALY CULLINDER, wiens graf door vele bedevaartgangers bezocht wordt. Zij heeft katoenfabr., en drijft handel in katoenen stoffen, koren, zout, en suiker, welke in den omtrek geteeld wordt. 54. 23. L. 29. 22. N. B.

PANIS of *Pawnées* (door de Spanjaarden, ook wel *Padoecas* genoemd), een Indiaansche stam in N. Amerika, welke aan de Kauzus en derzelver takken en armen, alsmede aan de Platt riv. wonen. Voorheen woonden zij in Arkansas, van waar zij door de Eur. bebouwing der landen, verdreven zijn. Zij leven hoofdzakelijk van de jagt op buffels en elandsdieren, en worden in 3 hoofdstammen *Pawneesloup* of Wolfs-Panis, eigenlijke of Groot Panis en Panis republikeinen of Vrije Panis verdeeld.

PANISSIÈRE, Fr. vlek, dep. Loire.

PANJAB, zie Lahor.

PANJANG, klein eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van het eil. Borneo. 135. 45. L. 2. 15. N. B. 2. Eil. aan de W. kust van Siam. 116. 28. L. 8. N. B. 3. Klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. kust van Nieuw Guinea. 153. 11. L. 3. 18. N. B.

PANKE, Pruis. riv., regdst. Potsdam, die bij Bernau ontspringt, en bij Berlijn in de Spree valt.

PANKEIRA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

PANKNIN, Pruis. D., regdst. Cöslin.

PANKOTA, Hong. dorp, kom. Sarad.

PANKOVA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk, aan de Ilim.

PANKOW, Pruis. D., regdst. Potsdam.

PANKRAST of *St. Pancras*, Nederl. dorp in N. Holland, kwartier Alkmaar.

PANLANG, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu, aan de Rangoon, een' tak der Irrawuddy.

PANNAH, O. Ind. rajaschap, prov. Allahabad, in Bundelcund, onder bescherming der Eng., met de diamantgroeven van Pannah, welke meer dan 200,000 ropijen jaarlijks opbrengen. 2. Hoofdstad en residentie van den raja, op eenen steenachtigen grond, rondom in bergen gelegen, met een paleis, dat door twee kleine forten verdedigd wordt, goed gebouwde huizen, verscheidene tempels der Hindo's, in eenen van dewelke men een zeer merkwaardig afgodsbeeld, met vele diamanten bedekt, vindt. De diamantgroeven liggen in den omtrek; de meeste steenen zijn 600 à 1000 ropijen waardig, en de raja heeft er eenen, die op 50,000 ropijen geschat wordt. De groeven zijn met wachten omringd. 97. 47. L. 24. 45. N. B.

PANNALL, Eng. D., gr. York; 910 inw.

PANNANACH, Schot. D., gr. Aberdeen.

PANNERDEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, aan den Rijn en het zoogenoemde Pandersche gat.

PANNELA, O. Ind. stad, prov. Bejapore. 92. 43. L. 16. 50. N. B. 2. *Nieuw Pannela*, O. Ind. stad, prov. Bejapore. 92. 6. L. 17. N. B.

PANNONGATE, N. Amer. meer, prov. Rhode Island.

PANNOYA, Port. vlek, prov. Alentejo.

PANNSKEY, zie Jungfrau Teinitz.

PANO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas; valt in de Hollin.

PANOANI, eil. bij het Philipp. Leyta.

PANOASAN, zie St. Thomas.

PANOI, riv. in 't Rus. gouv. Archangel, valt in de IJszee.

PANOISKOI, stad in 't Rus. gouv. Archangel, aan den mond der Panoi.

PANORMO, Turk. Aziat. stad aan de Z. kust der Marmerzee; 5 mijlen Z. O. van Artaki. 2. Stad in Eur. Turkije, sands. Andros, eil. Mykone.

PANORE, O. Ind. stad, prov. Malabar.

PANOLANG, D. op Java, prov. Grabogan.

PANOMPING, stad in Anam, prov. Cambodscha.

PANOU, Rus. Aziat. riv., die in de Niznei-Tunguska valt, op 120. 10. L. 9. 15. N. B.

PANSANG (PULO), klein O. Ind. eil. in de golf van Siam. 121. 16. L. 9. 15. N. B.

PANSCHAB, zie Lahor.

PANSCHANG, O. Ind. eil. bij Java, bij kaap Japara.

PANSCHINA, Rus. vlek, gouv. Tomsk.

PANSCHARRUSCHUNG, hoofdstad van het rijk Menaugkabo, op het eil. Sumatra, de zetel des sultans, door ijzer- en andere fabrijken bekend.

PANSE, N. Amer. riv., prov. Indiana.

PANSWYK, Eng. D., gr. Gloucester.

PANT, kleine Eng. riv. in Essex, die beneden Little Braxted in de Blackwater valt.

PANTALEONE, klein eil. bij Sicilië.

PANTANE, vlek in Modena, hert. Reggio.

PANTELARIA of *Pantaleria*, Sicil. eil. in de Middell. zee, intend. Girgenti; 13 mijlen van de Siciliaansche, en 9 mijlen van de Afr. kust, op $2\frac{3}{4}$ V. M., 6060 inw. bevattende, vol bergen, meestal uitgebrande en soms nog brandende volkanen; maar met rijke, vruchtbare dalen, die wijn, rozijnen, vijgen, olijven, katoen, knoflook en weinig koren, voortbrengen; terwijl er goede weiden zijn, die veel rundvee en schapen voeden. Ook is er eene heete zwavelbron, een dampbad en zwavelhol. Er is eene haven en de hoofdstad Oppidolo. De inw. hebben landbouw, veeteelt, visscherij, katoen- en wolweverijen. 36. 46. L. en 30. 6. N. B.

PANTEN, Pruis. dorp, regdst. en kreits Liegnitz.

PANTER, PANTARO, O. Ind. eil., door de straat Alvo van Lomablen, en door de straat Pantar van Ombay gescheiden. 8. 10. Z. B.

PANTHEON, zie Rome en Escurial.

PANTHER BAAI, in de Roode zee, bij 't dorp Basaur in Abyssinië.

PANTHER CREEK, riv. van de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, die in Green riv. valt. 293. L. 37. 29. N. B. 2. N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Kenhawa, valt in de Kenhawa. 3. N. Amer. riv., prov. N. Carolina.

PANTICOSA, Spaan. D. in Aragonië.

PANTIKA, Turk. Aziat. eil., aan de N. O. kust van de Marmerzee.

PANTIKOSEE, zie Jenikale.

PANTIN, Fr. vlek, dep. Seine, arr. St. Denis, met 1170 inw.

PANTINA, kaap aan de N. kust van Minorka. 21. 53. L. 40. 4. N. B.

PANTJANA of *Pangansane*, eil. ten Z. van Celebes, ten O. van Bouton; 10 mijlen lang en 3 mijlen breed, voor het grootste gedeelte laag, met schoone bosschen, sterk bevolkt, en door eenen raja bestuurd, welke onder den raja van Bouton staat. Het brengt rijst, maïs, yams, allerlei keerkring-vruchten, schoone houtsoorten, gevogelte, geiten, buffels en visch voort. De kruidnagel- en specerijboomen zijn uitgeroeid. De hoofdstad heet Tibone. 5. 5. Z. B.

PANTODA, O. Ind. stad, prov. Aurun-

rungabad.

PANTOFFEL, Lomb. Ven. vlek, legatie Friaul, met 1450 inw.

PANTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Addison; 520 inw.

PANTOONDA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

PANTORMO, Tosc. vlek, gebied Florence.

PANTSOVA, zie Panczowa.

PANTSCHEER of *Pantjoor*, O. Ind. eil. bij Sumatra, in de straat van Malakka.

PANTSCHIEN, Chin. stad, prov. Kiangsi, aan den Jan-tse-kiang.

PANTUKET, N. Amer. riv., prov. Massachusetts.

PANTURA, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon, met eene protestantsche kerk, aan de riv. van dien naam. 97. 39. L. 6. 50. N. B.

PANTZE, Chin. stad, gouv. Kirin.

PANUANJER, stam van oorlogzuchtige Indianen in N. Amerika, prov. Louisiana, aan den Boven-Okansah.

PANU-PIRA, Chin. riv. in Mandschurei, gouv. Tschitschikar.

PANUAYA, N. Amer. riv. van Mexico, valt in het meer Chalco.

PANUCO, N. Amer. distr. en hoofdpl. in Mexico, intend. Vera-Cruz, aan de riv. Panuco. 278. 54. L. 22. 48. N. B.

PANUMANA, Z. Amer. eil. bij de kust van Venezuëla. 309. 51. L. 6. 20. N. B.

PANWELL, O. Ind. stad, prov. Aurungabad; 9 mijlen O. van Bombay, aan de Pan. 91. 59. L. 19. N. B.

PANY, zie Panay.

PANZA of *Penza*, Afr. stad van Kongo, prov. Bamba.

PANZELER, Hong. distr., kom. Dobroka.

PANZEN, zie Bansen.

PAO, Spaan. distr., prov. Zamora, 2. Chin. stad van Korea; 10 mijlen Z. O. van Ou-tchuën. 3. Chin. berg, prov. Setchuën. 4. Chin. stad van den 3 rang in Setchuën. 5. *San Juan Baptisto del* P., Z. Amer. stad in Caraccas, prov. en gouv. Venezuëla, aan de riv. Pao, met 5,400 inw. 9. 20. N. B. 6. Riv. in voorn. prov. en gouv., bij voorn. stad, valt in de groote riv. Apure. 7. *Conception del* P., Z. Amer. stad van Caraccas, prov. Barcelona, meestal door eigenaars der groote velden aan den Orinoco bewoond. 8. *Conception del* P., zie Quillota. 9. Z. Amer. riv., prov. Cumana, gouv. Caraccas, valt in den mond der Orinoco, op 8. 15. N. B. 10. Z. Amer. riv. van Braziliё, prov. Itamarca, valt in den Atl. oceaan. 11. P. *De Nao*, kleine haven aan den W. kust van Afr., bij de riv. Camarones, den Portugezen behoorende.

PAOFONG, Chin. stad in Honang.

PAOGENTSCHE, Chin. stad, prov. Petcheli.

PAO-HIEN, Chin. stad, prov. Setchuen.

PAO-HOA, Chin. stad, prov. Tschekiang.

PAO-KANG, Chin. stad, prov. Houquang.

PAO-KI, Chin. stad, prov. Shansi.

PAO-KING-FOE, Chin. stad van den 1 rang in Houquang, aan de riv. Lokyang.

PAOLA of *Paula*, Nap. stad, prov. Calabrië Citeriore, aan de helling eens bergs, met een kasteel, eene voorstad, 5 kerken en 4500 inw. 2. Riv. in het Turk. sandschakat Delonia.

PAOLI, 2 N. Amer. dorpen, prov. Indiana, gr. Orange.

PAOLITZA, Turk. dorp in Morea, distr. Belvedere.

PAOLO, Nap. eil., prov. Otrante, bij de stad Tarente. 2. Sicil. stad, prov. Siragossa, aan de Aliso. 3. Stadje in het hert. Modena, aan de riv. Costolo.

PAOLOS, Turk. dorp, prov. Siwas.

PAOLOTTI, zie Minimi.

PAO-NGAN, Chin. stad van den 3 rang in Shensi. 2. Chin. stad van den 3 rang in Petcheli; 21 mijlen N. W. van Peking.

PAO-NING-FOE, Chin. stad in Setchuën, aan de Kiolen, met het regt over 8 steden, en vele gebergten in den omtrek, waaronder dat van Jo, beroemd door de edelsteenen en schoone bloemen, welke men daar vindt. Ook vindt men daar vele muskusdieren, eene soort van antilopen en herten.

PAOOM, een der kleinere Hebriden in de Stille Zuidzee, hetwelk door COOK voor twee eil. werd aangezien, uit hoofde van eene schijnbare opening. 209. 26. L. 16. 30. Z. B.

PAO-PING, Chin. eil., prov. Fokiën.

PAOS, Port. vlek, prov. Beira, aan de Vougo, met 1200 inw.

PAO-TCHING, Chin. stad in Petcheli. 2. Chin. stad van Korea; 10 mijlen Z. van Koang-tcheou.

PAO-TCHUEN, Chin. stad van Korea; 9 m. Z. Z. W. van Koang-tcheou. 2. Chin. stad van Korea; 7 m. O. van Kingkitao.

PAOTE of *Pao*, Chin. stad in Shensi, aan de Hoang.

PAOTI, Chin. stad in Petcheli.

PAO-TING, Chin. stad van den 1 rang, prov. Petcheli, aan eene kleine riv. en den grooten weg van Pekin naar Shensi, de zetel van den onderkoning van Petcheli, groot en sterk bevolkt, met eene marmeren brug, heerlijken omtrek en het regt over 19 steden. 133. L. 38. 54. N. B.

PAPAA, een der Austr. Vriendschaps eil.

PAPA, Hong. vlek, kom. Weszprim, met 2 kerken, 2 kloosters, goede scholen en 4,000 inw. 2. P. of *Papa Stour*, een der kleine Schot. Schetland eil. 3. P. zie Papanodisia.

PAPADAJANG, vulkaan en berg op 't O. Ind. eil. Ceylon.

PAPADAYAN, riv. op 't Philippijnsch eil. Mindoro.

PAPADULA of *Kapellen eil.*, in de Turk. prov. Itschil.

PAPAGAYO, N. Amer. riv. van Mexico, die op 276. L. 11. 10. N. B. in de Stille Zuidzee valt. 2. N. Amer. golf aan de W. zijde van de landëngte van Nicaragua. 290. 10. L. 11. 10. N. B.

PAPAGAAIJEN EIL., een der W. Afr. Bissagos eil.

PAPAKENY, O. Ind. riv., prov. Karnate, valt in de Pennaar.

PAPALLACTA, Z. Amer. riv. in Quito, valt in de riv. der Amazonen, met een dorp aan dezelve 2. 19. Z. B.

PAPALOAPAIN, groote N. Amer. riv. van Mexico, prov. Vera-Cruz, ook *Alvarede* genaamd, die in de prov. Oaxaca ontspringt, en in de Mexico valt.

PAPALOTLA, N. Amer. riv. van Mexico, die ten O. der stad Mexico ontspringt, en in het meer van die stad valt. Vele onbeduidende Mexicaansche volkplantingen dragen dezen naam.

PAPAMENE, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, valt in de Meta.

PAPANJANG, riv. op 't O. Ind. eil. Ceylon.

PAPANODISIA, PAPADONISIA of *Papas-Adassi*, Turk. eil. in de zee van Marmora, tot de groep der Demonesi eil. behoorende, bij de golf van Pandiki gelegen. Het is zeer vruchtbaar en heeft 5,000 grieksche inw., waarvan er 3000 in de stad van dien naam wonen. De inw. van Konstantinopel bezoeken hetzelve des zomers zeer dikwijls.

PAPANTLA, N. Amer. distr. in Mexico, met de hoofdstad van dien naam. 280. 10. L. 20. 27. N. B.

PAPARAS, O. Ind. eil. der Mariannen.

PAPARRA, zie Bolabola.

PAPAS, Z. Amer. meer: 13 mijlen Z. van Popayan, waaruit de Magdalena riv. ontspringt. 2. Kaap aan het N. W. einde van het schiereïl. Morea.

PAPA-STRONSAY, klein eil. der Schot. Orkaden, aan de N. O. zijde van Stronsay.

PAPAR, dorp op 't O. Ind. eil. Java.

PAPAY, eil. aan de O. kust van Denemarken.

PAPASIDORE, Nap. vlek, prov. Calabrië Citeriore, aan de Lao.

PAPASQUIARO, N. Amer. stad in Mexico, aan den Z. oever der Rio de Nasas, met 5,600 inw.

PAPAUME, zie Bapaume.

PAPA WESTRAY, een der Schot. Orkadische eil.; N. van Westray.

PAPELS (LAND DER), Afr. lands. in Senegambië, ten Z. van de San Domingo en aan de zee, met onbeschaafde en oorlogzuchtige inw., die den Portugezen, welke hier eenen aanzienlijken handel drijven, zeer genegen zijn. De voorn. stad is Cachao. De Papels zijn ook op de Bissagos eil. verspreid.

PAPENBERG, hoog eil. bij de kust van Japan, waar de Hollandsche schepen naar eenen gunstigen wind wachten.

PAPENBURG, Han. marktvlek, prov. Meppen, midden in veenen en aan bevaarbare vaarten, die met de Eems gemeenschap hebben. Het heeft 2 kerken, 3 scholen, 600 huizen en 5,250 inw., die veel scheepsbouw, touwbanen, zeildoekweverijen, veenderijen, branderijen, kalkövens, zaagmolens, scheepvaart en handel hebben. 25. 5. L. 53. 4. N. B.

PAPENDORP, Nederl. heerl. en buurt, prov. Utrecht.

PAPENDRECHT, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Gorkum, wel een uur lang, met 1200 inw. en eene overvaart op Dordrecht.

PAPENKOP, Nederl. buurt in Z. Holland, nabij de stad Oudewater.

PAPENWASSER, uitwatering van het Dammer meer en van den Oder in het Frische Haff.

PAPERVILLE, N. Amer. dorp, prov. Tennessee.

PAPHOS, zie Baffo.

PAPIGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1800 inw.

PAPIKAT of *Pekati*, rajaschap op 't Sundasche eil. Sumbawa.

PAPIMOUAGOU, N. Amer. meer in Canada; 23 mijlen N. N. O. van Quebec. 308. 24. L. 50. N. B.

PAPINACHOIS, N. Amer. riv. in Canada, die op 306. 56. L. 48. 24. N. B. in de Saguenay valt.

PAPLIAKA, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

PAPLITZ, Pruis. D., regdst. Potsdam.

PAPMEZO, Hong. dorp, kom. Bihar.

PAPOCS, Hong. D., kom. Eisenburg.

PAPOES, zie Nieuw Guinea.

PAPOESCHE EIL. of *Papuas eil.*, Austr. archipel, tusschen Nieuw Holland en de Torres straat; de eil. Nieuw Guinea, St. David en eenige andere bevattende. Men zie die art.

PAPON PASSAGE, uitwatering van de Boe-

Boecant of kom van Arcachon in Frankr.

PAPOUL (ST.), Fr. stadje, dep. Aube, aan de Lande, met 1000 inw.

PAPOWKA, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

PAPPAE, distr. aan de N. O. kust van Borneo, ten O. van Paitan, het land om de baaijen van Labuk en Sandakan bevattende, en door verscheidene, veelal bevaarbare riv. bespoeld. De voortbr. zijn: sago, rijst, betel, cacao, olie, kamfer, was, kokosnoten, kaneel, kruidnagelen, gom, peper en slechte kina. Het is sterk bevolkt. De inw., die meestal deze voortbr. met hunne praauwen uitvoeren, zijn Maleijers. Ook komen hier Chinezen en inw. der Sooloo eil., om waren in te koopen.

PAPPELAU, Wurt. dorp, Donaukreits.

PAPPENHEIM, Beij. heerl., Rezatkreits, die op $3\frac{1}{2}$ V. M., 7,600 inw. en een stadje met 1850 inw. bevat.

PAPPLEWICK, Eng. dorp, gr. Nottingham.

PAPPOCE, Lomb. Ven. dorp, legatie Polesina, met 2400 inw.

PAPRA, kanaal, hetwelk het eil. Jonk-Ceylon van de kust scheidt.

PAPUAS, zie Nieuw Guinea.

PAPUDO, Z. Amer. haven van Chili, aan de kust der Zuidzee. 32. 36. Z. B.

PAQUASHE, N. Amer. meer, op 284. 14. L. 50. 48. N. B.

PAQUETBAAI, baai op Terreneuve, tusschen kaap Partridge en St. John.

PAQUIER (LE), Zwits. dorp, kanton Waadt.

PAQUILIGASTA, Z. Amer. stad, prov. Tucuman; 13 mijlen Z. Z. W. van St. Miguel de Tucuman.

PARA (GRAN), zie Granpara. 2. Z. Amer. riv. in de prov. Granpara, eigenlijk een der monden der Maranhon, door het eil. St. Joannes gevormd. Zij is aan derzelver mond ongeveer 13 mijlen breed, en stroomt omtrent 70 mijlen, in eene N. O. rigting. 3. Meer in het Turk. sandschakat Negropont. 4. Z. Amer. riv. van Brazilië, prov. Espiritu Santo, valt in de Paranauna, die zich weder op 16. 30. Z. B. in de Rio Francisco stort. 6. Turk. Aziat. dorp in Armenië; 30 mijlen N. N. O. van Kars. 6. P. of *Hotun*, Chin. stad in Tartarije, aan de Kerlon. 7. Riv. in Thibet, naderhand *Li* genoemd, welke in de Sutuledge valt. 8. Rus. riv., gouv. Rjäsan.

PARACALE, stad op de N. kust van het Philipp. eil. Manilla. 141. 4. L. 14. 26. N. B.

PARACAS, Z. Amer. haven van Chili, aan de Stille Zuidzee. 29. 11. Z. B.

PARACASSA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Jaen de Bracamoros.

PARACATU, voornaam Braz. dorp in een distr. van dien naam; 90 mijlen N. W. van Tejuco. Het distr. grenst aan de prov. Goyas, waarvan het door de hooge bergen gescheiden is. Verscheidene riv. doorstroomen hetzelve, die in de St. Franciscus vallen, en veel goud bevatten. Het dorp telt 1000 inw. en is zeer rijk.

PARACELLS, groep van verscheidene eil. in de Chin. zee, tot Anam behoorende, meestal uit rotsklippen bestaande, en vol bosschen. De zee is zoo vol visch, dat de inw. van Anam hier jaarlijks op de vangst gaan. De voorn. zijn Tree-Island, Woody Island, Rocky Island, Amphitriten, Lincoln, Pattles, Roberts, Money, Duncan, Passookeah, Drummonds en Triton. Zij liggen tusschen 128. 30. en 130. 5. L. en 15. 43. en 17. 50. N. B.

PARACHUIN, Z. Amer. riv. van Chili, valt in de Cauten.

PARAD, Hong. dorp, kom. Hewesch, met goud- en zilvermijnen.

PARADANGA, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Cooch Behar; 11 mijlen N. O. van Rungpore.

PARADE, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, arr. Marmende, met 1400 inw.

PARADELLA, Port. vlek, prov. Beira.

PARADIES (DAS PREUSSISCHE), Pruis. schiereil., regdst. Koningsberg, op hetwelk Pillau ligt. 2. Bosch bij de Kaapstad, aan de kaap de Goede Hoop.

PARADILLA, Spaan. vlek, prov. Avila.

PARADISE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. York.

PARADISO, Sicil. stad, intendentschap Saragossa. 2. Haven op het Turk. eil. Lemnos in den Archipel.

PARAGOA, zie Palawang.

PARAGOANA, Z. Amer. schiereil. van Venezuëla, met de stad Coro, op de smalle landëngte, met veel vee- en smokkelhandel op Curaçao. 2. Z. Amer. kaap aan de kust van Venezuëla; 13 mijlen van de stad Coro. 11. 52. N. B.

PARAGONG, O. Ind. stad, prov. Boetan, met fabr. van zwaarden, spiesen en bogen. Zij is wel versterkt. 107. 7. L. 27. 43. N. B.

PARAGUA, Z. Amer. riv. van Maracaïbo, die in de Apure valt.

PARAGUACA, Z. Amer. riv. van Brazilië, valt in de Allerheiligen baai.

PARAGUAY, aanzienlijke Z. Amer. riv., welke in het distr. Deseridos, op de bergvlakte Campos Paresis, in de prov. Mat-

Matto Grosso, op 13. 5. Z. B. ontspringt, Zuidwaarts aanloopt, eerst de Jauru en St. Joze ontvangt, en dan in het groote meer Xarayes valt, waar zij de St. Laurengo en Taquari ontvangt. Vervolgens neemt zij de Embeteteu, de Pareceo, Xixui, Pilcomayo en Vermejo op, ontvangt op 27. 10. Z. B. de aanzienlijke Parana of Rio Grande, en op 34. Z. B. de Uruguay, waarop zij aan haren mond de Rio de la Plata (zoo breed als het kanaal tusschen Engeland en Frankrijk), die voor eene golf konde gehouden worden, vormt, en na eenen loop van 355 mijlen, in zee valt. 2. Met dezen naam noemt men veelal de landen om de riv. de la Plata gelegen. 3. Spaan. prov. van het rijk Rio de la Plata, tusschen Braziliё, Tucuman, Cayo, Patagoniё en de zee, en bevat op 40,000 V. M., 600,000 inw. Dit land werd het eerst door den Engelschman SEBASTIAAN CABOT, die in Spaanschen dienst was, in 1526 ontdekt. Het bovenste deel heeft langs de Paraguay en Vermejo, aangename dalen, heuvels en vlakten, die door eene menigte beken bespoeld worden, en heerlijke weiden hebben. Het benedenste deel heeft groote zandwoestijnen, veengronden en heiden. Ten N. is het meestal bergachtig, door de Cordilleras de Amambay en de Maraca bedekt. Over het algemeen is de grond, vooral in de vlakten, vruchtbaar; hier en daar echter zijn nevelen en onweders niet zeldzaam. De voorn. riv. zijn: de Paraguay, Parana, Uruguay, de Porudos, de Pilcomayo, Vermejo, Amambay, enz. Ook zijn er de meren Laguna d'Ybera, het Mimi of Merim, het Manguera, de Castillo, enz. De voortbr. zijn: Braziliën-hout, katoen, suikerriet, de boom, waaruit men het drakenbloed trekt, en andere houten; wilde kaneel, die in Europa wel voor Ceylonsche verkocht wordt; rabarber, vanille, cochenille, de Paraguaysche thee, alle soorten van Eur. koren, peulvruchten, yuka, maïs, patatten, zuidvruchten, copaïva-balsem, wierook, kina, was, honig, horenvee, vele paarden (ook in 't wild), muildieren, ezels, schapen, herten, elanden, apen, tijgers, vossen, honden, mierenëters, krokodillen, riviervarkens, struisvogels, papegaaijen, enz. De rundveeen schapenfokkerij waren hier zoo sterk, dat sommige landeigenaars 50 tot 80,000 stuks rundvee of schapen bezaten, en zelden een schip naar Europa ging, zonder 20,000 ossenhuiden aan boord te hebben. De inw. zijn Spanjaarden, negers, lieden van de kleur en Indianen. 4. Distr. in voorn. prov., het Noorder deel daarvan uitmakende, en zich van 21. tot 27½. Z. B. uitstrekkende, is zeer vruchtbaar, vooral in Paraguaysche thee, rabarber, tabak, rundvee en paarden. Voorheen hadden hier de Jesuïten eenen eigenen staat, *Terra Missionum*, gevestigd, en hadden een klein leger en meer dan 100,000 gedoopte Indianen onder hun bestuur; echter werd die in 1755 vernietigd. De hoofdst. is La Assumption.

PARAGUAYAURA, kleine Z. Amer. riv. van Cumana, valt in de Cuyuni.

PARAGUAYO, Z. Amer. riv., die op de Andes in Peru ontspringt, en in de Amazonen valt.

PARAHA, Spaan. vlek, prov. Seville.

PARAHYBA, zie Paraïba.

PARAÏBA, Z. Amer. prov. van Braziliё, tusschen Rio Grande do Sud en Pernambuco, met veel suiker, Braziliënhout en 20,000 inw. De hoofdstad is volgens sommigen, Paraïba, en volgens anderen Nuestra Senhora de las Nevas. 2. P. *do Sud* of *Campos*, stad in genoemde prov., aan den Z. oever der riv. Paraïba, met 5,000 inw. en eenigen handel. 3. Riv. in gen. prov., die de baai van Paraïba vormt. 4. P. *de Norte*, prov. van het koningrijk Braziliё, van welke zeer weinig bekend is. 5. Groote Braz. riv., prov. Rio Janeiro, die in de prov. St. Paul ontspringt, en op 21. 34. 30. Z. B. in de Atl. zee valt. 6. Z. Amer. riv. van Guyana, die bij de grenzen van Caura ontspringt, en N. waarts in den Orinoco, of volgens anderen, in de Caroni valt.

PARAID of *Salzberg*, Zevenb. vlek, Szekler stoel, met 2 kerken en eene zoutgroef.

PARAI-GUAZU, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Paraguay.

PARAKKA MUTGANG, heerl. en hoofdstad op het O. Ind. eil. Java; de laatste met eene groote markt.

PARAJA, Braz. riv., prov. Bahia.

PARAKHANDI, O. Ind. stad, prov. Malwah, den Mahratten behoorende. 93. 17. L. 24. 19. N. B.

PARALIA, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

PARAMAIBA, Z. Amer. riv. van Braziliё, die op 334. L. 2. 32. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

PARAMARIBO, de eenigste stad der Nederlandsche kolonie Surinamen, de zetel der regering, aan den linker oever der riv. van dien naam, ongeveer 4 mijlen van derzelver mond. Zij vormt een langwerpig vierkant, dat ongeveer ½ uur lang, en bijna half zoo breed is, en

een uur in den omtrek heeft. Zij heeft regte, breede straten, grootendeels met oranje-, tamarinde-, pompelmoes- en andere boomen bezet. Daar de stad op eene schulpenrots gebouwd is, zijn de straten niet geplaveid, maar, als van zelve, met eene soort van schulpzand bedekt, dat, bij regenachtig weder, het water dadelijk intrekt, en dezelve dus zindelijk en droog houdt. Daarbij zijn de goten overdekt; terwijl de wegen, zoo wel binnen als buiten de stad, altijd schoon zijn gehouden, en er de Hollandsche zindelijkheid dus zigtbaar is. De meeste huizen, behalve de Luthersche kerk (die na den brand ook voor de hervormden, wier kerk toen vernield werd, dient), het civiele geregtshof en eenige weinige andere, alle, zelfs grootendeels het gouvernementshuis, zijn van hout, veelal van twee verdiepingen, en zonder glazen, maar met vensters van traliën of gespannen groen gaas. Echter zijn in de Savanne straat, die door joden en vrije Mulatten bewoond wordt, de huizen slechts van ééne verdieping, en deze hebben door den brand niet geleden. De huizen zijn van binnen schoon gemeubeleerd. Sedert den brand van 1821, kan de stad zich niet op vele fraaije huizen beroemen; doch men is thans bezig op de plaats der afgebrande huizen, gebouwen van twee en drie verdiepingen, met glasramen en met steenen tigchels bedekt, op te rigten, die de vorige veel in fraaiheid zullen overtreffen. Behalve de reeds genoemde gebouwen, zijn hier: 2 roomsche kerken, een huis voor de Moravische broeders, eene Port. en Hoogd. synagoge, eenige goede scholen, een civiel en militair hospitaal, door eenen chirurgijn-en-chef, door Z. M. daartoe benoemd, bestuurd; collegiën, sociëteiten, een dep. der maatschappij tot nut van 't algemeen, en met het fort en de vreemdelingen, 18 à 20,000 inw., waarvan 6,000 vrije lieden zijn, die niet veel meer dan de noodzakelijkste handwerken hebben, en hun bestaan in de plantagiën en den handel vinden; terwijl zij den lof hebben van omtrent vreemdelingen zeer vriendelijk en gastvrij te zijn. Een geweerschot van de stad is het fort *Zeelandia*, met eene groote en schoone kazerne en verscheidene ruime gebouwen voor officierswoningen; een schoon huis, waarin deze kunnen spijzen (waarop het eenigste torentje in Surinamen is); eene bakkerij, geweermakerij en ruime magazijnen, benevens de civiele en criminele gevangenissen; terwijl op het schoone plein, tusschen hetzelve en de stad, het gouvernementshuis, de woning des gouverneurs, gevonden wordt, dat door eene digte laan van tamarinde-boomen, met het fort gemeenschap heeft. Verder van de stad, aan de Samaraca riv., is het gesticht *Voorzorg*, waar ongeneeslijken van de maatschappij worden afgezonderd; doch dat doelmatiger kon zijn ingerigt. De gewone taal is de Hollandsche, en onder de inboorlingen een bijzondere tongval, Neger-Engelsch, ook wel Creoolsch genoemd. Voor de stad is de riv. zeer breed, levert eene goede reede op, die steeds met schepen bezet is. De stad is, van wegen de vreemdelingen, zeer levendig. De uitvoer bestaat in: koffij, suiker, kakao, katoen en indigo; de invoer in: gedroogde visch, tabak, gezouten vleesch, paarden, kaarsen en Eur. fabrijkwaren. Zie verder Surinamen. 322. 41. L. 5. 32. N. B.

PARAMATTA, riv. op Nieuw Holland, bij Port Jackson, slechts voor kleine boten bevaarbaar. 2. Stad aldaar aan voorn. riv. en het W. einde van Port Jackson, ongeveer 3 mijlen van Sidney, de grootste stad van het gr. Cumberland, voorheen *Rosehill* genoemd, met een steenen huis van den gouverneur op de hoogte Rosehill, met eenen tuin, waarin appel-, peeren-, perziken- en andere vruchtboomen; eene kerk, barakken voor 250 man, zoowel als de pakhuizen der regering van tigchelsteen en hout; eene steenen gevangenis, een werkhuis voor de gevonnisde vrouwen, weeshuis voor meisjes, een hospitaal, eene school voor de inboorlingen, breede straten, twee zeer goede herbergen, 180, waaronder vrij goede huizen en 1200 inw., die verscheidene handwerken, kleinen handel en twee jaarmarkten hebben.

PARAMÉ, Fr. stad, dep. Ille en Vilaine, met 2,900 inw.

PARAMITHIA, Turk. stad in Albanië, hoofdstad der moedige Paramithioten, met 15,000 Grieksche en Mahomedaansche inw.; 8 m. Z.W. v. Janina.

PARAMORE, N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Accomack.

PARAMORES, N. Amer. eil. bij Virginia. 37. 32. N. B.

PARAMUSCHIR, het grootste der Rus. Kurilische eil., tusschen 172. 46. en 173. 54. L. en 49. 59. en 50. 42. N. B. gelegen. De kust is met steile klippen omringd, waarop de golven breken. Geen boom, slechts kreupelhout en gras, bedekt den grond; terwijl er veel vossen, marters, beeren en andere land-

die-

dieren, alsmede vele struisvogels huisvesten. De inw., ongeveer 76 huisgezinnen sterk, bestaan voornamelijk van de visch- en robbenvangst.

PARANA, Z. Amer. riv., welke in Z. Braziliё, bij San Juan del Ré, op 20. Z. B. ontspringt, eerst van het N. O. naar het Z. W., door O. Paraguay loopt, dan W. waarts gaat, en in de Rio Paraguay valt (zie dat Art.). Zij heeft eenen grooten waterval, niet ver van de stad Guayra. 2. Kleine riv. van Braziliё, die N. N. O. loopt, en in de Palma valt. 3. Braz. stad, aan de kust van het eil. Marajo.326. 10.L. o. 12.Z. B.

PARANAGUA, riv. van Braziliё, die op 25. 30. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

PARANAIBA, groote riv. van Braziliё, die Z. Z. O. waarts in de Parana valt. 2. Riv. van Guyana, een arm der Amazonen. Zie verder Paraïbo.

PARANAMERIN, riv. van Braziliё, die in den Atl. Oceaan valt. 335. L. 2. 50.Z. B.

PARANAPE, riv. van Paraguay, valt in de Parana.

PARANAPURAS, Z. Amer. volkplanting en riv. van Quito, die op de Andes ontspringt, en in de Guallaga valt.

PARANATINGA, riv. van Braziliё, die naderhand den naam van Xingu aanneemt, en in den Maranon valt.

PARANAUNA, riv. van Braziliё, prov. Porto Seguro, die N. W. in de Francisco valt.

PARANAY, kleine Z. Amer. riv. van Paraguay, die W. waarts in de Parana valt.

PARANANOO, riv. van Malacca, valt in zee, op 121. 11. L. 4. 40. N. B.

PARANOW, Pool. vlek, waiw. Krakau.

PARANTIBA, Braz. vesting, gouv. Para.

PARANTIS, Fr. dorp, dep. Landes, met 1450 inw.

PARAOU, Fr. dorp, dep. Aude.

PARAPAMENA, Z. Amer. riv. in Braziliё.

PARAPA OYA, riv. op 't O. Ind. eil. Ceylon.

PARAPITI, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Santa Cruz de la Sierra, die in een groot meer valt.

PARAPITINGA, meer in Braziliё, op 16. 30. Z. B.

PARAPU, Z. Amer. riv. van Guiana, die O. waarts in de Amazonen valt.

PARARE, Z. Amer. riv. in de prov. San Juan de los Llanos in Nieuw Granada, valt in de la Casanare.

PARARUMA of *Paruma*, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in den Orinoco.

PARASO, Fr. dorp, eil. Corsika.

PARASSIEN, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

PARATAPA, riv. van Guiana, valt in de Arui.

PARATECA, dorp in Braziliё, prov. Todos Santos.

PARAVADI, Turk. stad in Romaniё, sands. Silistria, tusschen twee rotsen, met verscheidene moskeёn.

PARATI, Braz. stad, prov. Rio Janeiro, bij de kust, tegenover Isla Grande.

PARATINGA, Braz. riv., die op 8. Z. B. ontspringt, en in de Toccantins valt.

PARATIPANA, kleine Braz. riv., prov. Para, valt in de Xingu.

PARAVARI, riv. van Peru, prov. Carabaya, valt in de Beni.

PARAUPUSA, Braz. riv., valt in de Piloens.

PARAROEOA, zie Sagori district.

PARAY LE MORIA, Fr. stad, dep. Saône en Loire, met 2850 inw. en korenhandel.

PARAZU, Braz. riv., prov. Seara, valt in de Atl. zee.

PARBY, Deen. meer, stift Aalburg.

PARCÉ, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. la Flèche, met 2160 inw.

PARCELLAS, riv. op de W. kust van 't O. Afr. eil. Madagascar.

PARCELOR, berg aan de kust van Salengore, bij de straat van Malacca. 119. 15. L. 2. 45. N. B.

PARCHAU, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 700 inw. 2. Zie Parchen.

PARCHCOVN, N. Amer. baai, prov. N. Carolina.

PARCHEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 700 inw. 2. Zie Parchim.

PARCHIM, stad in Mecklenburg-Schwerin, aan de Elbe, met 2 kerken, gymnasium, 3,250 fabr., handel en jaarmarkten.

PACHWITZ, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, aan de Katzbach, met 800 inw.

PARCIPANY, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Morris.

PARCOU, Fr. stadje, dep. Dordogne.

PARCZENCZEW, Pool. stadje, waiw. Masoviё, met 750 inw.

PARCZOW, 2 Pool. stadjes, waiw. Lublin en Podlachiё.

PARDAILLAN, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 800 inw. 2. Fr. vlek, dep. Gers.

PARDELLS, N. Amer. kaap, prov. Philadelphia, gr. Franklin.

PARDE, kleine riv. van Saksen, die bij Leipzig in de Pleisze valt.

PARDIAC, Fr. dorp, dep. Gers.

PARDIES, Fr. dorp, dep Op. Pyr.

PARDO (RIO), Braz. riv., prov. Porto Seguro, valt in de Rio Velho. 2. Braz. riv., die in de Anhaudery valt, met diamanten op hare bedding. 3.

Twee Braz. riv., waarvan de eene in de prov. Cuyaba, in de Parana valt.

PARDOUX (ST.), 8 Fr. dorpen, dep. Creuze, Gironde, 2 in Corrèze, Lot, 2 in Lot en Garonne en Deux Sèvres. 2. P. *la Rivière*, Fr. dorp, dep. Dordogne. 3. P. *la Tour*, zie Tour.

PARDOZ, naam der lieden van de kleur in de Spaansche bezittingen.

PARDUBITZ, Boh. heerl., met 168 plaatsen, en eene stad in den kr. Chrudim, met 2950 inw., ijzer- en kopersmederijen.

PARDUTZ, Hong. vlek in Zevenbergen, in het Zellerland.

PARE, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in de Manapiari.

PARECHIA, zie Bara.

PARECZOW, Pool. stad, waiw. Masoviё.

PAREDAO, kleine Z. Amer. riv., die op den W. tak der bergen van Paraguay ontspringt, en in de riv. Cochim valt, die weder in de Taquari, en met deze, in de la Plata valt.

PAREDES, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara, met 1400 inw.

PAREDON DEL ESTE, klein W. Ind. eil. bij de N. kust van Cuba. 299. 56. L. 22. 16. N. B. 2. P. *del Medios*, klein W. Ind. eil. bij de N. kust van Cuba. 299. 40. L. 22. 16. N. B.

PAREENUGGUR, O. Ind. stad, prov. Multan, hoofdpl. van het distr. Parkur, zetel van een Hindo opperhoofd.

PARELLO, Sard. D., vorst. Piëmont.

PARELLONES, groep van kleine Amer. eil. aan de kust van Dariën. 298. 16. L. 9. 37. N. B.

PARENTIS, twee Fr. vlekken, dep. Landes, met 1450 inw.

PARENZO, Illyr. stadje, kreits Triest, distr. Cabo d' Istria, met 2100 inw.

PARESELLAS, zie Parcellas.

PARETA, Nap. vlek, Terra di Lavoro, met 2230 inw.

PARETHO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Acqui, met 1950 inw.

PAREY, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 950 inw.

PAREWKA, Rus. dorp, gouv. Tambow.

PAREZ, Pruis. dorp, regdst. Potsdam.

PARFONDVAUX, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 210 inw.

PARGA, Turk. stad in Romanië, sands. Delonia, aan de kust van Albanië, op eene rots, waarop de kerk der Heilige Maagd, die tot eene baak dient, met 4000 inw., welke veel olie uitvoeren.

PARGAS, Rus. dorp, gouv. Finland.

PARGHAR, Aziat. stad in Beludschistan, gebied van den Nur Thara.

PARGHELIA, Nap. koopstadje, prov. Calabrië Ulteriore, met 1550 inw.

PARHAM, havenstad aan de N. zijde van het W. Ind. eil. Antigua.

PARI, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Canta, die in een meer der prov. Tarma ontspringt, en in de riv. der Amazonen valt. 2. Riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

PARIA, Z. Amer. prov. in Buenos-Ayres, voorheen tot Peru behoord hebbende, tusschen Pacajes, Oruro, Porco, Lipes en Caranjas, met het meer Chucuito. De luchtsgesteldheid is er koud, en de prov. brengt weinig koren, maar veel vee, zilver en zout voort. De schapenkaas, die hier gemaakt wordt, is bekend. Zij telt 10,000 inw. 2. Hoofdst. van voorn. prov. 309. 20. L. 18. 50. Z. B. 3. Z. Amer. golf in Caraccas, tusschen de prov. Cumanië en het eil. Trinidad, met de Boca de Huivos, Boca del Drago, Boca de Navis en Boca Grande of de vier Drakenmonden. Zij ontvangt den Orinoco en de Guaradsche, en bevat verscheidene inhammen. 4. Landpunt in genoemde golf, die zich verscheidene mijlen ver uitstrekt, tegenover het eil. Trinidad. 315. 45. L. 9. 12. N. B. 5. *Meer van* P., zie Chucuito.

PARIGAN, tak van den Orinoco, in Z. Amer., in Caraccas.

PARIA-TUBA, Braz. stad, gouv. Para, aan de Amazonen riv.; 12 mijlen Z. W. van Pauxis.

PARIAGOUN, Z. Amer. riv. in Caraccas, valt in den Orinoco.

PARICHIA, Turk. stad, hoofdpl. van het eil. Bara of Paros, aan de W. kust, op de ruïnen der oude stad *Paros*, met een kasteel met marmeren muren, eene groote en schoone kerk, verscheidene kapellen, eene goede haven en 800 inw.

PARIDIS, Fr. stad, dep. Noordkusten, met 2350 inw.

PARIGNÉ L'EVÊQUE, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. Mans, met 2820 inw.

PARIGNY, Fr. vlek, dep. Kanaal. 2. Drie Fr. dorpen, dep. Nièvre, door de bijnamen *Rose*, *Vaux* en *Sardolles* onderscheiden.

PARIJS, Fr. arr., dep. Seine, dat alleen de 12 municipaliteiten van Parijs, met 713,765 inw., bevat. 2. Hoofdstad van het dep. Seine, van voorn. arr., en van geheel Frankrijk, de verblijfplaats des konings, en eene der grootste en merkwaardigste steden van Europa, aan beide zijden der Seine (welke hier 960 voeten breed is, het riviertje Bievre ontvangt, en 3 eil. vormt), in eene groote, welbebouwde, en met tuinen en landhuizen bezette vlakte, doch gedeeltelijk op eene hoogte. Ten N.

der

der stad is de gipsrijke heuvel *Montmartre*, door onzen MEERMAN zoo treffend bezongen. De geheele omtrek der stad, die met *boulevards* of tot wandelingen gemaakte wallen, omringd is, is 54,000, en behalve de 10 voorsteden, 42,288 voeten. Het geheel heeft de gedaante van een eirond. Over het algemeen is de stad noch schoon, noch regelmatig gebouwd, en sommige der voorsteden zijn werkelijk slecht; maar ook andere deelen zijn waarlijk fraai, en het aantal prachtige paleizen, aanzienlijke openbare en bijzondere gebouwen, de groote paden en de prachtige, met schoone voetpaden versierde kaaijen zijn zoo groot, dat de vreemdeling hierdoor de naauwe, kromme en morsige straten, zoo wel als de menigvuldige smalle, tot 5 à 6 verdiepingen hooge huizen, over het hoofd ziet. De stad wordt door 4,209 reverbères en 9,485 lantarens verlicht. Zij wordt door de Seine, in twee ongelijke deelen, *la Ville* en *l'Université*, verdeeld, waarbij dan nog het oudste deel der stad, *la Cité*, komt. De 10 voorsteden zijn St. Antoine, Temple, St. Laurent, St. Martin, St. Denis, St. Lazare, Montmartre, Poissonnière, Honoré en Roulé. Het geheel is in 12 municipaliteiten en 48 wijken verdeeld, waarin (volgens MARET's *Topographie*) 1118 straten, 28 kleine straten, 141 blinde straten, 156 stegen, 35 kaaijen, 109 pleinen, 39 kruisstraten, 53 wandelplaatsen, 22 *boulevards*, 56 *chemins de ronde*, 23 aankomst- en 8 landingsplaatsen, 6 hallen, 40 markten, 27,321 (volgens anderen 34,380 of 32,000) huizen, en (volgens den almanak van 1819) 713,765 inw. zijn. De voorn. straten der stad zijn: *St. Honoré*, *St. Antoine*, *St. Denis*, *Enfer*, *Vauquirard*, *St. Martin*, *Bourbon*, *Université* en *Richelieu*. Onder de poorten zijn die van *St. Denis* en van *St. Martin*. Onder de 16 bruggen de *Pontneuf*, met het standbeeld van HENDRIK IV., de brug van LODEWIJK XVI. en de *Pont de la Concorde*, beide met de standbeelden van Fransche helden; de *Pont Royal* (des tuileries), de *pont des invalides* (*de* Jena), de *pont des arts* en de *pont du jardin du Roi* (Austerlitz) de merkwaardigste; gelijk onder de opene pleinen, de plaats van Lodewijk XV. (de *la Concorde*), de grootste van allen; de Carouselplaats, de *Place Vendôme*, met de uit veroverd geschut gegotene zuil van Austerlitz; het *Champ de Mars*, de *Place de Victoire*, de *Place Royal* (*des Vosges*), *Place de Dauphin*, met het monument voor DESAIX, en verder de *Places du Louvre*, *du Musée*, *de l'Oratoire*, *des Cordeliers* en *de la Bastille* uitmunten. Onder de voornaamste gebouwen behooren: het *Palais des Tuileries*, de verblijfplaats des konings, een der grootste en schoonste paleizen in Europa, uit 5 *pavillons* en 4 *corps de logis* bestaande, 1071 voet lang en 108 voeten breed, met eenen uitmuntenden gevel en heerlijken tuin, waarvan de groote laan, met 1000 oranje- en citroenboomen beplant, en geheel met schoone standbeelden versierd is; de *Louvre*, met het nationaal museüm; het *Palais Royal*, eenig in zijne soort, als eene stad, op zich zelven, grootendeels tot plaatsen van vermaak en jaarmarkten dienende, met de heerlijkste winkels op de gaanderijen, waar men alles, wat tot de pracht en streling der zinnen kan dienen, vindt, en onder dezelve de *caveaux*, tot koffijhuizen en plaatsen van openbaar vermaak ingerigt zijn: de ingang van *Radzevil* is mogelijk de meest bezochte van de aarde. Verder het paleis *Luxemburg*, thans de vergaderpl. der pairs, met een museüm van standbeelden en schilderstukken, en eenen nu grooter gemaakten tuin, waarin eene laan naar het observatorium leidt; het paleis *Bourbon*, de vergaderplaats der afgevaardigden, met de standbeelden van THEMIS en MINERVA, en van SULLY, COLBERT, L'HOPITAL en AGUESSAU, in den schoonen gevel; het *Palais de Justice*, op de *Place Dauphine*, de vergaderplaats van het hof van cassatie, van het koninklijk geregtshof en het tribunaal; het stadhuis, een oud gasthuis gebouw; de *Temple*, de gevangenis van LODEWIJK XVI. en zijne familie, thans een klooster van de Benedictijnernonnen der ongestoorde aanbidding; de *Garde Meuble*, met heerlijke gangen, voorheen de bewaarplaats der meubelen van de kroon; het *Arsenaal*, uit het groote en kleine arsenaal bestaande en zeer uitgestrekt; de *Munt*, het prachtigste gebouw, aan de Seine, 480 voeten lang en 84 hoog, met 9,974 stempels der sedert LODEWIJK XII. geslagene munten; het *groote* en *kleine Chatelet*, gedeeltelijk nog van den tijd der Romeinen; het aartsbisschoppelijk paleis, met eenen bezienswaardigen grooten trap, en het *Hotel de Soubise*, met de rijks-archiven en de koninklijke boekdrukkerij. Verder 12 hotels van ministers, 9 van hooge bereaux, 5 van de stad Parijs, 12 van de maires en 360 van bijzondere personen.

Onder de 39 roomsche, eene luth. en 3 herv. kerken, merken wij op: de hoofdkerk *Notre Dame*, een gothisch gebouw, aan beide zijden, met eenen 204 voet hoogen toren, van buiten met piramiden, obelisken en figuren versierd, en van binnen op 120 pilaren rustende, en in de sacristie, de wapens van KAREL DEN GROOTEN, de keizerlijke versierselen van NAPOLEON, vele reliquiën, heilige vaten en prachtige versierselen bevattende; de kerk *Saint Roche*, met de graven van MAUPERTUIS en CORNEILLE; die van *St. Eustache*, eene der grootste kerken, welke de graven veler aanzienlijke personen bevat; die van *St. Sulpice*, met eenen schoonen gevel; die van *St. Geneviève* of het *Panthéon*, een prachtige tempel, de rustplaats van beroemde staatsmannen en veldheeren; die van *St. Gervais*, met een heerlijk portaal, die van *St. Madelaine*, met de gedenkteekenen van verzoening, aan de schimmen van LODEWIJK XVI. en zijne familie gewijd; die van de *Sorbonne*, met een gedenkteeken van RICHELIEU. Onder de 5 hallen munten de koren- en meelhal uit; terwijl er 7 waterbakken en 84 fonteinen zijn, waarvan die *des Innocentes* de schoonste, gelijk onder de baden, dat van *Vigier*, in de Seine, het voornaamste is.

Parijs is de zetel van de koninklijke universiteit, en tevens het middelpunt van al het onderwijs in Frankrijk. Zij heeft eene groote snijkamer, eene school voor de pharmacie en onderscheidene faculteiten, waarbij in 1819, ongeveer 1500 jongelingen studeerden. Ook zijn hier: eene normaalschool, 4 lyceën, (*colléges royaux* van LODEWIJK den grooten, HENDRIK IV., BOURBON en KAREL den grooten), het vereenigd Britsch collegie, 12 seminariën, 39 instituten, 22 bijzondere scholen, het *collège royal de France*, het bureau van lengte, de polytechnique school, het collegie der Jesuiten, de bijzondere school der levende Oostersche talen, de koninklijke muzijkschool, de mozaïkschool, de school voor kunsten en handwerken, die der schoone kunsten, voor het steensnijden, de beide teekenscholen, het conservatorie voor muzijk en declamatie, de inrigtingen voor doofstommen en blinden, 45 bijzondere inrigtingen voor jongens en 9 voor meisjes, de onderscheidene congregatiën voor zendelingen, enz. Onder de geleerde genootschappen noemen wij: het koninklijk instituut, de *société médicale d'émulation*, *société d'encouragement pour l'industrie nationale*, de *société des sciences*, *société de médicine*, *de pharmacie*, die voor den landbouw, die ter verbetering der opvoeding en van het lager onderwijs, het koninklijk genootschap der oudheden van Frankrijk, en het atheneüm; terwijl verder de wetenschappen bevorderd worden door vier groote bibliotheken, waarvan de koninklijke 400,000 boekdeelen, 80,000 handschriften, een kabinet van oude gedenkpenningen en een van koperen platen bevat; gelijk die van het *Panthéon* 100,000, die van *Mazarin* 92,304, en die van het Arsenaal 150,000 boekdeelen bevat, en er nog verscheidene andere boekverzamelingen gevonden worden. Verder zijn er 15 museën, waaronder het Fransche of koninklijke museüm in de *Louvre*, dat, schoon het bij de overwinning der bondgenooten in 1815, al de van andere volken geroofde kunststukken verloren heeft, nog zeer rijk in schilderstukken, standbeelden, teekeningen en oudheden is; het museüm der Fransche gedenkteekenen, met zeven zalen, het museüm der natuurlijke historie of de koninklijke kruidtuin (*jardin du roi*), met meer dan 7,000 planten, het standbeeld voor LINNEUS, de galerij der viervoetige dieren, vogels, insecten, mineraliën en conchyliën en eene bibliotheek van 1000 boekdeelen, menagerie, enz.; het museüm der nijverheid op de bedevaartsplaats; van kunsten en handwerken, eene verzameling van meer dan 20,000 werktuigen, modellen, enz.; het museüm der koninklijke bergwerkschool, dat der artillerie, met alle soorten van wapenen, sedert de 14 eeuw, de wapenrustingen van PAUS I. en HENDRIK IV.; de galerij van schilderstukken in het paleis *Luxemburg*; der munten in het *observatoire*; het observatorium en vele bijzondere verzamelingen, 455 boekwinkels, 133 boekdrukkerijen, 55 plaatdrukkers, 74 muzijkwinkels en 327 plaatsnijders.

Onder de gestichten van liefdadigheid verdienen vooral genoemd te worden de 11 hospitalen voor zieken, als: *Hotel Dieu*, *Hôpital de la Pitié*, *de la Charité*, *des Enfans*, *des Vénériens*, enz. Het *Maison royale de Santé*, *d'Accouchement* (waar jaarlijks 200 vroedvrouwen aangekweekt worden), het vondelingenhuis, *Hospice de la Salpêtrière* voor 70 jarige en gebrekkige vrouwen, *Hospice de Bicêtre*, voor soortgelijke mannen), *hospices* voor ongeneeslijke mannen en vrouwen, *Maison de retraite*,

Institution de sainte Périne, een weeshuis, het prachtig koninklijk invalidenhuis voor krijgslieden, dat 6000 man kan bevatten, met eenen schoonen dom op de kerk, met verguld lood bedekt, alsmede het *Hôpital militaire*. Verder het *Hôpital des quinze-vingts*, waarin 120 blinden zijn, het doofstommen-instituut, de *Société de la Charité maternelle*, voor arme kraamvrouwen, het philantropisch genootschap, het instituut voor arme gekwetsten, het spin-instituut, 12 bureaux van weldadigheid voor de huisarmen in de municipaliteits-arrondissementen, enz.

Parijs heeft vele fabr. en nog meer bekwame handwerkslieden en kunstenaars, vooral in modewaren en de dagelijksche behoeften, waardoor een groot gedeelte der aanzienlijke bevolking een bestaan vindt. Reeds voor de omwenteling, waren de fabr. der *gobelins*, der *savonnerie*, *orfèvrerie*, porselein, spiegels, galanteriewaren en bijouteriën beroemd, en deze zijn naderhand veel meer uitgebreid, verbeterd, en door eene menigte andere opgevolgd. De fabr. der *gobelins*, die voor rekening van het gouvernement werkt, levert heerlijke tapijten, zoo ook die der *savonnerie*. Verder maakt men er uitmuntend porselein, voortreffelijke en kostbare spiegels, kristalglas, zijde, gaas, lint, fijne zijden kousen, borduur- en passementwerk, schoone hoeden, katoen, garen, mutsen, kousen, goud- en zilverwerk, bijouteriën, bronswerk, schrijnwerkers en zadelmakers waren, rijtuigen, goud, zilver, verlakt en waterdigt leder, horologiën," geweren, aardewerk, lak, sterk water, nagemaakte minerale wateren, muzijk-, wis-, natuur-, gezigt- en heelkundige instrumenten, behangsels, papieren, kaarten, verwen, allerhande mode- en galanteriewaren, en de meeste behoeften des dagelijkschen levens, die wij hier niet alle kunnen opnoemen.

Parijs kan men tevens als het middelpunt van den handel van Frankrijk aanmerken; vooral nadat door het verliezen der koloniën, en het stilstaan van den zeehandel onder NAPOLEON, vele kooplieden uit de havensteden naar Parijs zijn gaan wonen. De handel in wijnen is vooral zeer belangrijk. Ook is hier de bank van Frankrijk, vele bankiers, eene beurs, een assurantie kantoor en eene kamer van koophandel. Verder is Parijs de zetel van den koning, der beide kamers, hooge geregtshoven en ambtenaren, van eenen aartsbisschop, en bevat $\frac{1}{40}$ der inw. des rijks, maar betaalt $\frac{1}{8}$ der belastingen. Zij heeft eenen prefect aan het hoofd der politie, die in elk der 48 wijken, eenen commissaris van politie en 4 compagniën bedienden der politie onder zich heeft. De stad is vooral onder den keizer veel verfraaid, en de hulp bij brand, door het oprigten van het *corps de Sappeurs pompiers*, veel verbeterd. Ook is er een brandassurantie-gezelschap. Voor de gezondheid zorgt het *Conseil de salubrité*; terwijl er een *hospice* voor de koepok-inenting is opgerigt. Voor de proviandering der hoofdstad zorgt een bijzondere commissaris-generaal, en tegen bedelarij zijn de beste maatregelen genomen. Het spel is eene der grootste gebreken der stad; in 1819 waren de openbare speelhuizen door de regering voor 6,526,600 franken verpacht. Het post- en voerwezen zijn goed ingerigt, en de telegraaf op den *Montmartre* correspondeert met de voornaamste plaatsen des rijks.

Geene stad op de geheele aarde is rijker aan alle soorten van uitspanningen; schouwburgen, concerten en bals zijn hier op den hoogsten trap van pracht en kunst. Er zijn drie groote schouwburgen (*théatre français*, *théatre de l'opéra* of *académie de musique* en *théatre de l'opéra comique*), 5 *théatres secondaires* en een groot aantal mindere. In het *Cirque olympique* bewondert men de rijkunst van FRANCONI. Verder zijn er vele openbare tuinen (*Frascati*, *Tivoli*, *l'Elysée* of *Hameau de Chantilly*, de tuin van HENDRIK IV. enz.) en vele prachtige, welingerigte en schoon versierde bijzondere tuinen. Openbare wandelingen, als: de Elyzesche velden, *boulevards* (oude en nieuwe), de tuinen bij de tuileriën, het *Palais royal*, enz., en buiten de barrières, de bosschen van Boulogne, van Vincennes, enz. Ook is er veel gelegenheid te water naar St. Cloud, Passy, Choisy, enz. Het getal der restaurateurs, koks, logementhouders, enz. is zeer aanzienlijk; terwijl er 2000 *fiacres*, 1200 stadswagens en 2000 *cabriolets* verhuurd, en wel 4000 eigene equipagiën gehouden worden.

Volgens eene juiste opgave, gebruikt men jaarlijks in Parijs 206,000,000 ponden brood, 567 centn. haver, 224,000 centn. gerst, 75,000 ossen, 15,000 koeijen, 103,000 kalveren, 22,000 schapen, 553,000 varkens, 100,000 centn. zeevisch, 560 centn. paling, 900 centn. snoek, 20,000 centn. karpers, 76,000 kreeften, 438,000 duiven, 5,400 centn. was,

20,000 tonnen bier, 6,000 tonnen appeldrank, voor 12,254,000 gulden wijn, voor 1,114,000 gulden brandewijn, voor 185,000 gulden azijn, voor 7,426,000 gulden brandhout, voor 1,485,000 gulden tabak, en voor 1,114,000 gulden koffij. In 1818 heeft Parijs voor 6,689,318 franken gevogelte, voor 11,114,096 franken boter en eijeren, voor 1,151,113 franken kaas, en voor 673,926 franken oesters verteerd.

Behalve de koninklijke garde, heeft Parijs gewoonlijk een garnizoen van 24,000 man in prachtige barakken (vooral die in de voormalige militaire school), eene nationale garde, 12 legioenen te voet en 2 eskadrons te paard, op 26,000 man geschat. Nog behooren tot de merkwaardigheden van Parijs, de catacomben of onderäardsche gangen in het Z. der stad, met beenderen van wel 2 millioenen menschen opgemetseld, die hier uit onderscheidene kerkhoven, zijn te zamen gebragt, en waarvan zelfs altaren zijn gemaakt.

Vele voorname mannen zijn hier geboren, als: D'ALEMBERT, D'ANVILLE, ADANSON, CATINAT, CHARDIN, EUGENIUS, HELVETIUS, LAVOISIER, MERCIER, MOLIÈRE, ROLLIN, ROUSSEAU, SCARRON, VOLTAIRE en vele anderen. Ook zijn onder anderen de vredestraktaten van 1814 en 1815, hier gesloten, aanmerkelijk. 20. L. en 48. 50. 10. N. B.

MUNTSPECIEN.

GOUDEN.

Oude dubbele Louis van	50 Franken.	ƒ 24	:	13.
Louis	25 Franken.	- 12	:	06.
Halve Louis van	12½ Frank.	- 6	:	03.
Dubbele Louis (van 1786)		- 22	:	80.
Louis van		- 11	:	40.
Dubbele Napoléon of nieuwe dubbele Louis,	à 40 Franken.	- 19	:	21.
Napoléon of nieuwe Louis	à 20 Franken.	- 9	:	62.

ZILVEREN.

Ecu van . .	6 Livres	ƒ 2	:	72.
Demi Ecu van	3 Livres	- 1	:	36.
Stuk van . .	24 Sous	- 0	:	56.
——— —— . .	30 Sous	- 0	:	68.
——— —— . .	5 Francs van de Conventie	- 2	:	28.
——— —— . .	5 Francs van NAPOLEON .	- 2	:	32.
———————	2 ———————————	- 0	:	94.
Franc		- 0	:	47.
Demi Franc		- 0	:	23.

WISSEL.

Men houdt boek in Francs en Centimes.

Men wisselt van hier, en geeft op:

Amsterdam . .	3 Francs, voor 54 g banco, meer of min.	
Hamburg. . .	187 Francs, meer of min, voor 100 Marken banco.	
London . . .	20 Francs 20 Cent., voor een £ sterling.	
Madrid . . .	4 Francs . . .	voor een Piaster.
St. Petersburg	399 Cent. . . .	voor een Roebel.
. . . . . of	250 Cent. . . .	voor een Roebel banco.
Weenen . .	529 Cent. . . .	voor een Florijn courant.

Het uso is 30 dagen, en de wissels hebben geene respijtdagen.

PARIKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 827 inw.

PARILLA, Z. Amer. stad van Peru; 16 mijlen Z. van Truxillo. 2. Z. Amer. stad in Panama; 23 mijlen N. W. van Panama. 3. *La P.*, Spaan. vlek, prov. Cuença.

PARILLAS, Spaan. vlek, prov. Avila.

PARIMA, moerassige landstreek in Guiana, welke door de takken der Parima en Branco, onder water wordt gezet. Voorheen werd het beschreven als een meer van 30 mijlen lang en 16 mijlen breed, met een eil. in het midden, waarop de denkbeeldige stad *El Dorado* zou gestaan hebben, wier straten met goud zouden zijn geplaveid geweest. 2. P. of *Rio Branco*, tak van de Rio Negro in Z. Amer., welke in genoemde moeras ontspringt.

PARIN, stad in Scharra-Mongolië, aan de Sira Murin.

PARINA, kaap aan Peru's kust, ten W. van de haven van Payta.

PARINA-COCHAS, prov. van Peru, tusschen de prov. Velcas-Huaman, Chimbivilcas, Arequipa en Lucanas; 12 mijlen lang, met eene koude luchtstreek en vruchtbaren grond. Men vindt hier veel vee en goede weiden, verscheidene goud- en zilvermijnen; terwijl de meeste der 11,300 inw. zich met de manufacturen generen. 2. Meer in deze prov.; 7 mijlen lang en eene mijl breed.

PARINAGGUR, zie Pareenuggur.

PARIPE, Braz. stad, prov. Bahia-de todos los Santos.

PARIPURA, riv. van Brazilië, valt in den Atl. Oceaan. 342. 20. L. 9. 42. N. B.

PARIQUIZES, riv. van Port. Guiana, die in de riv. der Amazonen valt.

PARIS, Fr. vlek in het dep. Loire. 2. N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Oxford, met 1320 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Oneida, met 5,400 inw. 4. N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Fauquier. 5. P. of *Bourbonton*, N. Amer. dorp, prov. Kentucky. 6 Zie Parijs en Bastognac.

PARISBERG, N. Amer. berg, prov. Z. Carolina.

PARISHVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Lourenz.

PARISIAN ISLAND, N. Amer. eil. aan de Z. O. kust van het Bovenmeer. 292. 46. L. 46. 30. N. B.

PARISOT, Fr. vlek, dep. Aveiron, arr. Villefranche, met 1530 inw

PARISZ, N. Amer. gebergte, prov. N. Carolina, met ijzer- en zwavelgroeven.

PARISOW, Pool. stad, waiw. Podlachië.

PARITA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

PARITEE HOTUN, stad van Chin. Tartarije; 148 mijlen O. N. O. van Pekin.

PARKANY, zie Baracan.

PARKETIN, D. in Meckleub. Schwerin.

PARKER, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, die in de golf over Plumb eil. valt. 2. P. *Punt*, kaap aan de W. kust van het Admiraliteits eil., in straat Chatham. 172. 17. L. 57. 37. N. B. 3. P. *Bay*, baai aan de Z. kust van Jamaïca, ten Z. van punt Palmetto. 4. P. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Maryland, die in de Chesapeak valt. 5. P. *Eil.*, N. Amer. eil. in de Chesapeak, bij de kust van Maryland; 5 mijlen Z. van Annapolis. 6. P. *Eil.* of *Ruskohegan*, N. Amer. eil., aan de kust van Maine, in den mond der Kennebeck.

PARKERSBURG, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Wood.

PARKERSTOWN, N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Rutland.

PARKHAM, Eng. dorp, gr. Devon.

PARKHEAD, Schot. dorp bij Glasgow.

PARKHOUSE, Schot. dorp bij Glasgow, met 500 inw.

PARKINSON'S FERRY, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië.

PARKSTEIN, Beij. vlek, Op. Mainkreits, met 670 inw.

PARKMAN, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Geauga.

PARKUNDY, O. Ind. stad, prov. Malwah, behoort den Mahratten. 93. 24. L. 24. 19. N. B.

PARKUR, weinig bekend O. Ind. distr., prov. Guzeratte, met eenen zandigen grond, welke weinig voortbrengt. De voorn. steden zijn Pareenuggur en Weerawow.

PARLIS, riv. op 't schiereil. Malacca.

PARLOW, stad aan de W. kust van Celebes, aan de baai Parlow, in welke eene riv. valt, met 500 huizen, grooten handel op Macassar, Batavia en Malacca, van waar hier opium, buskruid, vuurwapenen, ijzer, staal en andere art. worden ingevoerd.

PARMA, Ital. riv. in het hert. Parma, die bij Trevignano ontspringt, de Baganza, Calestano, Cazzano en Lenza, met de Cedra ontvangt, en bij Berseillo in den Po valt. 2. Hert. in Italië, tusschen den Po, het Lomb. Ven. kon. Modena, Toskanen en Sardinië, of tusschen 26. 59. en 28. 11. L. en 44. 59. en 45. 8. N. B. gelegen, en op ongeveer 104 V. M., 411,200 inw. bevattende. Het land ligt in het groote dal van den Po; doch het N. deel behoort alleen tot de groote vlakte van Lombardije. Het Zuider deel wordt door de Apennijnen (met twee voorbergketenen) doorsneden, die naar den kant van Genua loopen, wel niet hoog, maar wild, ruw, en gedeeltelijk met kreupelhout bezet zijn. De voorbergen hebben eiken- en kastanjebosschen, vele mineralen en heerlijke weiden; ook in de vlakten zijn kleine hoogten, die even als de Monte di Lazzaretto, mede met eikenbosschen bezet zijn. Aan de bergen is de grond steenachtig en dor; maar in de vlakte met goede tuinäarde bedekt, en door den Po, met de Bardinezza, de Tidone, de Trebbia, de Stura, de Chiavenna, de Lardi, de Taro (die de Bardone, Sturone, Prazola, Zeno, Rizzolo en Seriano ontvangt), de Parma, de Crostolo, enz. bespoeld. De lucht is gematigd en ge-

zond. De voortbr. zijn: olijven (slechts in de vlakte), koren, vooral tarw, maïs en gerst; peulvruchten, moesgroenten en aardappelen. Op de Apennijnen: hennep, vlas, tabak, saffraan, boomvruchten, vooral abrikozen, perziken, appelen, peren, noten, amandelen, vijgen en kastanjes; wijn, hout, horenvee, varkens, ezels, gevogelte, visch, bijen, zijdewormen, koper, ijzer, marmer, albaster, gips, krijt, kristal, bergölie, enz. Landbouw en vooral ook veeteelt, zijn de hoofdtakken van bestaan. De wijnen zijn zeer gezocht; de eikenbosschen doen het land boven andere Italiaansche streken uitmunten. De fabr. bepalen zich verder tot zijde en zijden stoffen, linnen, tabak, hoeden, was en branderijen. Eigenlijke koopsteden zijn er niet. De groote wegen zijn vrij goed. De inw. stammen van de Lombarden af, en belijden den roomschen godsdienst. Voor de wetenschappen heeft men eene universiteit, eene akademie der schoone kunsten, verscheidene collegiën en seminariën; doch het lager onderwijs is meestal in handen der geestelijken. Na vele verwisselingen, kwam dit land in 1814, aan de Oostenrijksche linie, werd aan MARIA LOUISA, gemalin van NAPOLEON gegeven, en in 1817 bepaald, dat het na den dood dezer hertogin, aan de infante van Lucca, MARIA LOUISA, zoude vervallen, en dus de zoon van NAPOLÉON zijne moeder niet zoude opvolgen. Parma met Piacenza en Guastalla, wordt als één hert. aangemerkt. De wil der vorstin is aan geene standen onderworpen. Zij heeft de wetgevende en uitvoerende magt, eenen staatsraad, enz. De regtspleging is onafhankelijk. De inkomsten beloopen 5 millioenen franken, waarvan de hert. 1,200,000 franken ontvangt. De staatsschuld is vrij belangrijk. De krijgsmagt bestaat uit het regiment *Maria Louisa*, met den landweer 3,600 man uitmakende, waarvan 1320 man in activen dienst zijn. De eenige vesting Piacenza wordt door de Oostenrijkers bezet. De verdeeling, behalve in de hert. en de distr. Parma, Piacenza en Borgo St. Donino, waarbij nog het vorst. Guastalla is gevoegd, is nog niet bekend. 3. Distr. in voorn. hert., 't O. deel des lands. 4. Hoofdstad van voorn. hert., de zetel der hertogin, met een geregtshof, den staatsraad en andere collegiën, eene kamer van koophandel en van eenen bisschop, 286 voeten boven de zee, door de Parma, welke midden door dezelve loopt, en waarover 3 bruggen liggen, met muren, bastions en grachten omringd. Zij heeft 5 poorten en eene citadel, die echter zoo min als de stad, een beleg kan uitstaan; verder ruime pleinen, breede, goed geplaveide straten, groote doch geene schoone huizen, een groot, maar niet fraai residentieslot, eene hoofdkerk, met eenen beroemden gevel van marmer, 15 andere kerken, waaronder die van *Annunciata* en *St. Johan* uitmunten, en waarvan de laatste door haren schoonen toren en den koepel, door CORREGGIO gemaakt, alsmede de Capucijner kerk, door de grafsteden der FARNESE'S, de *Madonna della Steccata*, met de schoone schilderstukken van CORREGGIO, MAZZUOLI en SPADO bekend zijn, 4 nonnenkloosters, 4 hospitalen, een weeshuis, onderscheidene paleizen; maar vooral de prachtige opera, het aanzienlijkste gebouw der stad, 344 voeten lang en 100 breed, met 12 rijen loges, die 900 personen kunnen bevatten; terwijl er nog verscheidene andere schouwburgen gevonden worden. Verder eene uiversiteit, met eene snijkamer, chemisch laboratorium, kabinet voor natuurkunde en natuurlijke historie, eene sterrenwacht, een collegie *di Nobili*, voor 500 edellieden, 2 andere collegiën, een bisschoppelijk seminarium, eene akademie der schoone kunsten, met eene inrigting tot onderwijs, eene openbare bibliotheek van 40,000 boekdeelen en eene kostbare verzameling van handschriften; kruidtuin, museüm voor de natuurlijke historie, de beroemde *Bodonische* en *Amorettische* boekdrukkerijen, 4000 huizen en 28,500 inw., die weverijen van kousen, zijden stoffen, linnen, enz., eene wasfabr., glasblazerij en handel hebben, en verder van de menigvuldige groote landgoedbezitters, van het hof en de universiteit bestaan. Om de stad vindt men de schoone wandeling *Stradone*, eene waterleiding, schoone fonteinen, fraaije tuinen en heerlijke landgoederen. Geboorteplaats van de groote schilders LANFRANCO en MAZZUOLI (PARMEGIANO bijgenoemd), van den dichter CLEM. BONDI en van den Oosterling ROSSI. 28. 0. 19. L. en 44. 48. N. B.

PARMACASSAN, stad van 't O. Ind. eil. Madura, de residentie van den tweeden zoon des sultans; 16 mijlen van de hoofdstad Bancallan.

PARMILIEUX, Fr. dorp, dep. Isère.

PARNAC, Fr. dorp, dep. Indre.

PARNAIBA, Braz. riv., lands. Cuiaba.

PARNAPIACABA, Braz. riv., die op 24. 12. Z. B. in de Atl. zee valt.

PARNASSUS, zie Negropont.

PARNEERA, Ind. stad, prov. Guzeratte.

PARNELLA of *Barnalaya*, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Bejapoor, met veel handel. 91. 54. L. 16. 35. N. B.

PARNIPA, Braz. riv., die op 18. 10. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

PARNITZ, arm van den Oder in de Pruis. prov. Pommeren.

PARO, handelplaats in de prov. Boetan van Tibet, de zetel van eenen subah, wiens gebied zich van het gebergte tot aan de grenzen van Bengalen uitstrekt. Er worden ook afgodsbeelden en wapens gemaakt.

PAROCHIE (LIEVE VROUWEN, St. ANNA- en ST. JACOBS), 3 Nederl. dorpen, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, elk met ongeveer 1600 inw.

PAROISSE, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Tulle, met 2000 inw.

PAROKETINS EILAND, N. Amer. eil. voor de haven van Mongan, aan de Z. kust van Labrador.

PAROLE, O. Ind. stad, prov. Khandeish.

PAROPAMISUS, Griek. naam der O. Ind. bergketen Hindookoh, die het land der Afghanen van W. Tartarije scheidt.

PAROQUE, Braz. riv., prov. Todos Santos, valt in de Allerheiligen baai.

PAROS, zie Bara.

PAROY, 9 Fr. dorpen, dep. Aisne, Meurte, Op. Marne, 2 in Seine en Marne, 2 in Yonne, Seine en Oise en Nièvre.

PARPAJAH, stad op de N. O. kust van het eil. Sumatra, aan de riv. Camfer. 275. 1. L. en 0. 15. N. B.

PARPAN, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.

PARPARSARAT, O. Ind. eil. in de straat van Malacca, bij de kust van Sumatra; 16 mijlen in den omtrek. 120. 1. L. en 1. 21. N. B.

PARR, Eng. D., gr. Lancaster.

PARR'S POINT, Z. O. punt der Halve Maan's baai, aan de N. O. zijde van 't W. Ind. eil. St. Christoffel.

PARRA, Spaan. dorp in Estremadura. 2. Klein Amer. eil. in de golf van Panama, tot de Parel eil. behoorende. 8. 20. N. B. 3. Perz. dorp in Seistan; 20 mijlen N. van Zareng. 4. P. *Soswa*, riv. in Aziat. Rusland, die in den Ob valt. 5. Zie Furrah.

PARRAMONE, een der kleine N. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, die langs de kust van het gr. Northampton, in de prov. Virginië, liggen.

PARRAS, N. Amer. meer in Mexico, in Nieuw Biscaye of Durango. 2. Stad in Mexico, bij 't meer Parras, in Durango, met 7000 inw., wijn- en olijfbouw. 272. 34. L. en 26. 35. N. B.

PARREGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

PARRET, Eng. riv., gr. Somerset, neemt de Ordred, Ivel en Thone op, en valt in het kanaal van Bristol.

PARRET'S BAAI, N. Amer. baai, prov. Maine, gr. Washington.

PARRIAH, O. Ind. stad, prov. Bahar, distr. Tishoot. 26. 41. N. B.

PARRIDA, klein Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Veragua, 7. 16. N. B.

PARROAH, stad op het eil. Ceylon, distr. Candy. 98. 20. L. en 8. 17. N. B.

PARROT EIL., groep eil. in Dusky baai van Nieuw Zeeland; 1 mijl Z. W. van Facile Harbour.

PARROT'S KEY, klein Amer. eil. bij de Musquito kust. 294. 50. L. en 12. 7. N. B.

PARR-TOWN, zie St. Johns.

PARS, 2 Fr. dorpen, dep. Aube. 2. Zweed. dorp, Stokholm-län.

PARSONAUTH, O. Ind. stad, prov. Bahar.

PARSBERG, Beij. landg. en dorp, Regenkreits; het laatste met 500 inw.

PARSBERGER, zie Hollach.

PARSBOROUGH, N. Amer. stad in Nieuw Schotland, gr. Kings.

PARSCHINA, Rus. stad, gouv. Tobolsk.

PARSEN, zie Parzen.

PARSHONE, Eng. stad, gr. Worcester.

PARSWISKUH, tak van het gebergte Hindookoh, in O. Perz.

PARSONAUTH, Ind. stad, prov. Bahar.

PARSON DROVE, Eng. dorp, gr. Cambridge, met 500 inw.

PARSONSFIELD, dorp in de N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. York; 1760 inw.

PARSORIE, Rus. D., gouv. Novogorod.

PARSOW, Pool. stadje, waiw. Masovië.

PARTALPOUR, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Midnapore. 105. 36. L. en 22. 21. N. B. 2. Verscheidene onbeduidende O. Ind. plaatsen dragen dezen naam.

PARTALOBA, Spaan. D., gouv. Granada.

PARTANICO, zie Partinico.

PARTANNA, Sicil. stad, prov. Trapani.

PARTAPAH, O. Ind. stad, prov. Bahar. 103. 14. L. en 25. 54. N. B.

PARTEL, O. Ind. stad der N. Circars.

PARTENAY of *Parthenay*, Fr. arr., dep. Beide Sèvres, dat op 31 V. M. in 8 kantons 53,000 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van gen. arr., op eenen heuvel, aan de Thoué, met 3 kerken en 3,250 inw., wol- en hoedenfabr., looijerijen, pottebakkerijen, koren- en veehandel. 17. 25. L. en 46. 40. N. B.

PARTENHEIM, Hes. dorp, Rijnprov.

PARTENKIRCH, Beij. vlek, Isarkreits, met 500 inw. en eene gipsgroef.

PARTENSTEIN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, aan de Lohrbach; 700 inw.

PARTHENAY, zie Partenay.

PARTINE, Turk. Aziat. riv. in Natolië, die bij de stad Eregri in de Zwarte zee valt.

PARTINICO of *Sala de Partinico*, Sicil. stad, intend. Trapani, met 9,770 inw.

PARTNACH, tak van de Beij. riv. Loisach, in den Isarkreits.

PARTO BUFFOLE, Lomb. Ven. vlek, prov. Treviso, met 2700 inw.

PARTON, Schot. dorp, gr. Kirkcudbright. 2. Eng. dorp, gr. Cumberland.

PARTRIDGE, kaap aan de N. kust van Terreneuve. 321. 46. L. en 15. 15. N B.

PARTRIDGES (ISLE OF), zie Bua. 2. P. of *Isles des Perdrix*, klein Austr. eil., aan de Z. kust van Van Diemensland. 43. 33. 30. Z. B.

PARTSCHENDORF of *Bartossowice*, Morav. dorp, kreits Prerau; 1660 inw.

PARU, Braz. stad, aan de riv. der Amazonen. 1. 39. Z. B. 2. Braz. riv., valt in de Amazonen. 3. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, valt in de Caura. 4. O. Ind. riv., tusschen de Sind en kaap Comorin.

PARUASI, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in den Orinoco.

PARUL, een der O. Ind. Sooloo eil.

PARUIPA, Braz. riv., prov. Porto Segura, valt in den Atl. Oceaan.

PARUM, eil. der Nieuwe Hebriden. 2. Dorp in Mecklenburg-Schwerin.

PARUPANADA, O. Ind. stad, prov. Malabaar, met handel op Bombay. 93. 41. L. en 11. 2. N. B.

PARUPO, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in de Arui.

PARVATI, zie Himalaya gebergte.

PARVES, Fr. dorp, dep. Ain.

PARVICHIO (BOCCA DI SEGNO), Illyr. eil., kreits Fiume, met de haven Dubaz. 2. Dalmatisch eil., kreits Zara, met schapenweiden.

PARWICH, Eng. dorp, gr. Derby.

PARZEN (in Indië *Parsis*, en in Perzië zelve *Guebern* of *Gebers* genoemd), oude bewoners van Perzië, waarvan nu nog ongeveer 60,000 afstammelingen in dat rijk leven, zonder zich met anderen vermengd te hebben. Hunne voorvaderen werden door de dweepzieke Mahomedanen, bijna geheel uitgeroeid, en vele hunner nog overgeblevene dorpen, werden verder in de binnenlandsche oorlogen geheel verwoest. Het genoemde overblijfsel is in den omtrek van Jesd, en in de prov. Kerman, naar den kant van den Perzischen zeeboezem, gevlugt, en zijn aldaar vreedzame landbouwers, die een matig, ingetogen, doch vlijtig leven leiden, en wegens eerlijkheid en goede trouw geroemd worden. Zij hebben verder zeer zachte zeden, leven van den opbrengst hunner akkers, drinken wijn, en eten vleesch. Zij huwen slechts ééne vrouw, en zijn vijanden van echtbreuk. Sedert de zesde eeuw vindt men verder de Parsis in O. Indië, waar velen zich met den handel bezig houden, en groote rijkdommen verworven hebben. Op het eil. Bombay behooren zij tot de aanzienlijkste handelaars, en in Guzeratte beloopt hun getal nog wel 150,000. Hun godsdienst bestaat in de vereering van een hoogst wezen, dat zij *Yerd* noemen, terwijl zij het vuur en de zon, als zinnebeelden van dien hoogsten god aanbidden, en zich des morgens naar buiten begeven, om dit opkomende hemelligchaam te verheerlijken. Zie verder Bombay.

PARYUDRES, zie Taurus.

PARZENCZOW, Pool. stad, waiw. Kalisch.

PAS, Fr. stadje, dep. Pas-de-Calais, arr. Arras, met 800 inw. 2. *Le* P., 3 Fr. vlekken, dep. Mayenne, Kanaal en Aveiron. 3. Kustriv. in de Spaan. prov. Burgos.

PASA of *Fesa*, Perz. dorp, prov. Farsistan; 23 mijlen Z. O. van Schiras.

PASAMAYO, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Canta, valt in de Atl. zee.

PASANGA, klein eil. der Ind. zee, bij de W. kust van Sumatra. 5. 10. Z. B.

PASAO of *Passado*, kaap aan de W. kust van Amerika, in Guayaquil; 8 mijlen ten Z. der evennachtslijn.

PASARGADE, zie Darabjirb.

PASAROFDSCHA PASAROWITZ of *Pasarovicz*, Turk. stad, prov. Servië, sandschakat Semendria, aan de Morava.

PASAY, stad van Sumatra, aan eene schoone baai der N. kust, in eene vruchtbare streek lands, met goed timmerhout, veel vee en mastboomen.

PASBERG, Boh. vlek, kreits Saatz. 2. *Pass*, *Passberg*, *Passdorf* of *Possdorf*, Illyr. dorp, kreits Fiume.

PASCA, Z. Amer. riv., prov. Tocayma, in Nieuw Granada, valt in de Magdalena.

PASCAGOLA, N. Amer. riv., die op 33. N. B. ontspringt, door het W. gedeelte van Georgië en Florida stroomt, en in de golf van Mexico valt. 2. N. Amer. dorp in Florida.

PASCAMAYO, Z. Amer. haven en riv. van Peru, prov. Sana. 7. 20. Z. B.

PASCAMASET, N. Amer. riv., prov. Maine, valt in de Penobscot.

PASCATAQUA, zie Piscataqua.

PASCATAQUAS, N. Amer. riv., prov. Maine, die 3 mijlen boven de Passadunky in de Penobscot valt.

PASCHESCHNITZ, Boh. dorp, kreits Klattau.

PASCHIO AMO, haven op de N. W. kust van het eil. Candia.

PASCHKAW, Turk. stad in Moldavië, tusschen twee bergen gelegen; op 8 m. afstands van Dubassar. In derzelver omtrek vindt men onderscheidene graven, pilaren, kruisen, enz., waarvan sommige uit den tijd van TRAJANUS schijnen te zijn.

PASCO, Z. Amer. stad in Peru, prov. Tarma, met een meer van dien naam, 7,217 voeten boven de zee; 6000 inw.

PAS DE CALAIS, zie Kanaal.

PAS DE JEN, Fr. D., dep. 2 Sèvres.

PASEWALK, Pruis. stad, regdst. Stettin, met 4,050 inw., laken- en kousenweverijen, hoedenfabr., branderijen, handel en welbezochte markten.

PASGA, Afr. negerdorp in Senegambië, rijk der Feloups.

PASIAXA, tak van de Z. Amer. riv. Maranhon, in Nieuw Granada.

PASIECZNA, Galicisch dorp, kreits Stanislawow, aan de Bistriza.

PASIGA, Amer. riv., die in Dariën ontspringt en in de baai van Panama valt.

PASIHAN, een der kleinere Philippijnen, bij de W. kust van Leyta. 141. 58. L. en 10. 35. N. B.

PASIMONI, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in de Rio Negro.

PASITANO, Nap. stad, prov. Principato Citeriore, bij de punt Della Campanella, met 3,800 inw., eene goede haven, met zeer veel handel.

PASITIGRIS of *Dscherahi*, Perz. riv., prov. Khusistan, die op het Bactrianische gebergte, op 68. 14. L. ontspringt, nu N. W. dan Z. W. loopt, zich bij Eski Dorok in twee deelen splitst, waarvan de eene bij Sabla in de Karun, en de andere, die de Delta van Gaban vormt, in die golf valt.

PASKA, W. Afr. stad van Fonia, met palissaden omgeven, en een garnizoen van 100 man.

PASKAGOLAS, zie Pascagola.

PASKAU, PASKOW of *Borzikow*, Morav. stad, kreits Prerau, aan de Ostrawitza, met 500 inw.

PASLEY (KAAP), Austr. kaap, aan de Z. kust van Nieuw Holland. 141. 12. L. en 33. 56. Z. B.

PASLOUP, Fr. dorp, dep. Seine en Oise.

PASLOURIE, Fr. dorp, dep. Opper Garonne.

PASLY, Fr. dorp, dep. Aisne.

PASMAN, Dalmatisch eil., kreits Zara, in de Adriatische zee, met 7 dorpen en 2 kloosters.

PASO, militaire post der Spanjaarden, op den regter oever der Rio del Norte, door eene streek van 100 mijlen lengte, van Santa Fé gescheiden. 2. Straat bij de eil. Mindanao en Leyta.

PASOMAISO, Aziat. meer in Thibet.

PASPAYA, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres; 20 mijlen Z. van La Plata.

PASQUA, N. Amer. stad in Mexico, prov. Guadalaxara. 20. 5. N. B.

PASQUAL, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. San Vincente, valt in de baai San Vincente.

PASQUARO, zie Pascuaro.

PASQUE, een der Elizabeths eil. in N. Amer., prov. Massachusetts, gr. Duke.

PASQUERO, Spaan. dorp, prov. Toro.

PASQUES, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

PASQUET, Port. haven aan de Z. W. kust van het eil. Majorca.

PASQUETANK of *Pasquotank*, N. Amer. riv., prov. N. Carolina, die in Dismal Swamp ontspringt, en in Albemarle Sound valt. Zij heeft gemeenschap met de Elizabeth riv., door middel van een kanaal, waardoor nu Albemarle Sound met de James riv. in verbinding staat. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, door de Dismal en Pasquetank bespoeld, met het voorn. kanaal en 8,000 inw. De hoofdstad is Nixonton.

PASS, zie Pasberg. 2. Eil. in de Hermitage baai, aan de Z. kust van Terreneuve.

PASSA DEL NORTE, N. Amer. stad in Mexico, aan de Rio del Norte.

PASSADIN, stadje op Java, in Mataran.

PASSADUNKY of *Passadumkeag*, N. N. Amer. riv., prov. Maine, valt in de Penobscot.

PASSAGE, Z. Amer. stad en riv., gouv. Tucuman. 2. Invaart aan de W. kust van N. Amer., in Prins William's sound. Zij is in twee takken verdeeld, die zich 2¼ mijl ver, Z. W. uitstrekken, en tusschen beiden eene streek lands bevatten, welke door bergen omringd is, die met eeuwige sneeuw bedekt, en ontoegankelijk zijn. VANCOUVER vond er een huisje, dat denkelijk door Russen hier geplaatst was. 3. P. *Fort*, stad van Jamaïca, tusschen Port Royal en Spanish Town. 4. *Great* en *Little* P., twee der W. Ind. Maagden eil. 5. Eil. in de golf van Georgië, aan den ingang van Howe's Sound. 254. 49. L. 49. 21. N. B.

6. Een der N. Molukken, groep Sangar. 7. P. *Isle*, klein O. Ind. eil., aan de W. kust van Sumatra, die hier de diepe baai Bancongter vormt, met verscheidene Maleische havens. 115. 41. L. en 2. 31. N. B. 8. P. *Point*, O. punt van de Elizabeths baai, in de straat Magellaan. 304. L. en 53. 15. Z. B. 9. P. *Rock*, rots in prins William's sound; eene mijl N. N. W. van Montague's eil.

PASSAGES (LOS), sterke Spaan. stad, prov. Guipuscoa, aan de Bidassoa, met 1700 inw. en eene haven.

PASSAGNO, plaats bij Venetië, geboorteplaats van den beeldhouwer CANOVA, markies van Ischia.

PASSAIC, N. Amer. riv., die in New Jersey, gr. Morris ontspringt, en in Newark baai valt. Bij Paterson heeft zij eenen perpendiculairen, onafgebrokenen val van 70 voeten.

PASSAIL, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Grätz, bij den oorsprong der Raab, met 500 inw.

PASSAIS, Fr. vlek, dep. Orne, arr. Domfront, met 1040 inw.

PASSAMAN, zie Passamman.

PASSAMAQUODDY, N. Amer. riv., valt in de baai van dien naam, prov. Maine.

PASSAMAQUODDY BAAI, baai, die de grenzen uitmaakt, tusschen de prov. Maine der N. Amer. Rep. en de Brit. prov. Nieuw Brunswijk. Zij is 2 m. van het N. tot het Z. en 4 m. van het O. tot het W., en bevat verscheidene eil. als: Campo Bello, Deer, Moose, Dudley, Frederick, enz.

PASSAMAYO, Z. Amer. riv. in Peru.

PASSAMMAN, kleine, weinig bekende staat op het eil. Sumatra, ten N. van Menangkaboe en aan het land der Batta's, onder de evennachtslijn gelegen, met den hoogen berg Ophir, goed bebouwd, en door een mengsel van Batta's en Maleijers bewoond, die den Mahom. godsdienst belijden, veel landbouw hebben, en ook in goud handelen. Peper is het voornaamste voortbr. 2. De hoofdstad, aan de zee, de zetel van een opperhoofd, niet ver van den berg Ophir, voorheen van meer belang. Er is eene Nederl. factorij.

PASSANDAVA, baai in het N. W. deel van 't eil. Madagascar.

PASSANHAS, dorp op 't Philipp. eil. Manille, hoofdpl. der prov. Laguna, aan de riv. van dien naam.

PASSAO, Z. Amer. kaap aan de kust van Peru. o. 30. Z. B.

PASSARGE of *Passarin*, Pruis. meer, dat bij het dorp Passarge, achter Braunsberg, in het Frische Haff valt.

PASSARGOEDI, dorp op het eil. Java, in het rijk Mataran.

PASSARIANO, zie Passeriano.

PASSARIN, zie Passarge.

PASSARO, klein eiland in de Middell. zee, aan de Z. O. kust van Sicilië; 8 mijlen Z. van Syracuse. 2. Kaap op voorn. eil., met eene vuurbaak. 32. 52. L. en 36. 35. N. B.

PASSAROEAN, zie Passawarang.

PASSAROWITZ, zie Pasarofdscha.

PASSAU, Beij. landger., Neder Donaukreits, ten Z. aan Oostenr. gelegen, en op 12 V. M., 20,850 inw. bevattende, door den Donau, de Inn en de Iltz bespoeld, gedeeltelijk met bergen bedekt, en koren, aardappelen, boomvruchten, hout, horenvee, tam gevogelte, steenkolen en porseleinaarde voortbrengende. 2. Hoofdstad van voorn. landger. en van den geheelen kreits, zetel van de regering en eenen bisschop, op een schiereil., door den Donau en de Inn gevormd, en uit 4 deelen (de eigenlijke stad, de Innstad, de Ilzstad en de voorstad Anger) bestaande; thans zeer sterk, en door de citadellen en kasteelen *Oberhaus*, *Unterhaus* en 8 forten, die voorheen naar Fransche veldheeren genoemd werden, omringd. Zij heeft 5 poorten, een bisschoppelijk kasteel, eene prachtige hoofdkerk, 3 andere kerken, een wees-, een zieken- en leprozenhuis, 5 hospitalen, een seminarium voor priesters, gymnasium, en behalve de tot het platte land gerekend wordende Ilz- en Innstad en de voorstad Anger (die 2,809 inw. hebben), 6,170 inw., die weinig gebruik van de schoone ligging der stad tot den handel maken; daar deze zich alleen tot koren, wijn, zijde en wissels bepaalt, terwijl zij slechts ééne tabaks- en ééne porseleinfabr. en verder papiermolens, brouwerijen, draadtrekkerijen, ijzer- en kopersmederijen hebben, dozen en potten maken, en eenige schepen bouwen. Het beroemde zwaardvegersgild is door de onverdraagzaamheid der bisschoppen verdreven. De stad is vooral door hare heerlijke ligging, de lustsloten *Freudenheim*, met een schoon park, *Löwenhof*, *Rabengut*, enz. beroemd. 39.9. L. en 48. 35. N. B.

PASS AUF DEM SATTEL, sterke bergpas, op de grenzen tusschen Frankenland en Thuringen, in het Coburgsch gedeelte van Meiningen.

PASSAVANT, Fr. D., dep. Doubs, arr. Baume. 2. Hooge berg op het eil. Java.

PASSAWONG, berg in Zwitserland, kan-

kanton Solothurn, tot het Jura gebergte behoorende, met eenen weg naar het Beinwiler dal.

PASSAWARANG, prov. van het eil. Java, ten N. van den staat van Madura en Sourabaya, op ongeveer 91 V. M. 108,800 inw. bevattende. De grond is, behalve aan de kust, vulkanisch. De N. kust is aangespoeld land, en de Z. kust kalkrotsen. In het midden is het gebergte Tenger, dat door eenen bijzonderen stam der Javanen bewoond wordt, die hunne eigene opperhoofden hebben, en de wetten en gewoonten hunner voorouders volgen. Het gebergte heeft hooge toppen, waaronder de 10,614 voeten hooge vuurspuwende berg *Ardjuna*, die dikwerf rookt, en vele minerale bronnen in zijnen omtrek heeft. Verdere hooge toppen zijn: de *Dasar*, *Semiru* en *Bromo*, die in 1804 nog eene sterke uitbarsting heeft gehad. Hier ontspringt de Kediri. Verder wordt de prov. door de Passawarang en de Lumadschan bespoeld. Er zijn hier vele woeste en eenzame, maar tevens ook zeer goed bebouwde streken, die bijzonder vruchtbaar zijn, en koffij, rijst en andere Javaansche voortbr. opleveren. De inw. hebben vele paarden en buffels. De waarde der voortbr. wordt op 701,750 ropijen 's jaars geschat, en de prov. in het eigenlijke Passawarang en de heerl. Molang verdeeld. 2. *Eigenlijk* P., het O. deel van voorn. prov. 3. Kleine Nederl. stad en fort, op de N. O. zijde van Java, aan de riv. van dien naam, zijnde de hoofdstad van het eigenlijke Passawarang, met een gezond klimaat, schoone gebouwen, een fort, waar vele Europeanen wonen, en kleine havens. Het omliggende land is vruchtbaar in rijst en maïs; terwijl het vol schoone dorpen en goede wegen is. 130. 56. L. en 7. 36. Z. B.

PASSEGEULF, gegravene vaart in de Nederl. prov. Zeeland, distr. Sluis.

PASSEHENDAELE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 2570 inw.

PASSDORF, zie Pasberg, No. 2.

PASSEI, D. in Mecklenburg-Schwerin.

PASSEIN, zie Passenheim.

PASSENDORF, Pruis. dorp, regdst. Merseburg. 2. Pruis. D., regdst. Breslau.

PASSENHAM, Eng. dorp, gr. Northampton, met 530 inw.

PASSENHEIM, Pruis. stadje, regdst. Koningsbergen. 2. Zie Bassenheim.

PASSER, zie Passeyr.

PASSERANO, Sard. dorp in Piëmont.

PASSERE, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon, met bosschen en bergen, en weinig bewoond.

PASSERIANO, Lomb. Ven. dorp, legatie Friaul, met 3020 inw. en papiermolens. 45. 56. N. B.

PASSERON EIL., groep kleine eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Afrika. 11. 10. Z. B.

PASSEWALK, zie Pasewalk.

PASSEWAY, Nederl. buurt in Gelderland, bij 't dorp Drumpt.

PASSEYR, Oostenr. dorp en heerl. in Tirol, aan de Passeyr of Passer, die bij Meran in de Adige valt.

PASSIANO, dorp in Napels, prov. Principato Citeriore, met 2100 inw.

PASSICK, Illyr. dorp, kreits Neustädtl, met ijzergroeven.

PASSIG, riv. op 't Philipp. eil. Manille.

PASSIGNANO, vlek van den Kerk. Staat, legatie Perugia, aan het meer van Perugia.

PASSIM, zie Passenheim.

PASSIN, sands. en stad in de Turk. prov. Erzerum. 2. P. of *Badgis*, het oude *Bitara*, stad in de O. Perz. prov. Herat.

PASSION, eil. in het O. van den Grooten Oceaan, door BOCAGE ontdekt, en waarschijnlijk hetzelfde, dat DUNCAR in 1787, voor eene nieuwe ontdekking opgaf. 271. 46. L. en 6. N. B.

PASSIR, riv. op het O. Ind. eil. Borneo. 2. Stad aldaar, landschap Koti-Lama, aan voorn. riv., met 300 houten huizen, meestal door kooplieden bewoond, die handel in opium, geschut, wapens, kruid, ijzer- en staalwaren, messen en katoenen stoffen drijven, doch voor de grootste bedriegers en trouwlooste van alle Maleijers gehouden worden. De factorij der Eng. is hier vernietigd; maar zij bezoeken soms nog de haven. 134. 44. L. en 1. 57. Z. B.

PASSO, Port. vlek, prov. Beira. 2. P. *del Norte*, zie Paso.

PASSOURANG, zie Passawarang.

PASSOOKIAH, O. Ind. eil. bij Anam, van de groep der Paracells.

PASSUMACAN BAAI, O. Ind. baai aan de O. kust van het eil. Luçon; 5 mijlen Z. van kaap Engano.

PASSUMAH, distr. van Sumatra, aan de Z. W. kust, hetwelk zich tot Rejang uitstrekt. Het is groot en sterk bevolkt, en staat onder 4 vorsten, die den sultan van Palembang onderdanig zijn.

PASSUMSIC, N. Amer. riv., prov. Vermont, valt in de Connecticut, arr. St. Denis.

PASSY, Fr. vlek, dep. Seine, met schoone landhuizen, 3100 inw., vele minerale bronnen, enz. 2. Negen Fr. dorpen, dep. Eure, Saône en Loire,

2 in Seine en Marne, 2 in Yonne, 2 in Aisne en een in Marne. 3. Zie Pacy.

PASTANE, Pruis. riv., die bij Minden in de Elbe valt.

PASTAZA of *Pastaca*, Z. Amer. riv. van Quito, die op de bergen van Riobamba ontspringt, en met vier monden, in de riv. der Amazonen valt. Zij ontvangt in haren loop 25 kleinere riv. De mond is op 48. 3. Z. B.

PASTENE, dorp in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.

PASTO, Z. Amer. distr. van Popayan, in Nieuw Granada, grenst ten Z. aan de prov. Ibarra, en heeft vette weiden, goed vee, een warm klimaat en vele riv.

PASTOS, zie Pasto.

PASTRANA, Spaan. D., prov. Madrid.

PASTROVICHO, Oostenr. dorp in Dalmatië, kreits Cattaro, aan de Adriatische zee, met 2400 inw.

PASUMNAH, zie Passumah.

PASVIG-ELF, Noorw. riv., komt uit Rus. Lapland.

PASWIG, zie Paes.

PASWIGFIORDEN, Noorw. baai, stift Nordland.

PASZ, zie Pasberg.

PASZIMBEN, Rus. dorp, gouv. Wilna.

PASYAN, klein Philipp. eil. bij Zebu.

PASZTO, Hong. vlek, kom. Hewesch, aan de Zagyva.

PATA, een der bewoonde O. Ind. Sooloo eil., met veel rundvee en salpeterholen. 2. Hong. vlek, kom. Hewesch. 3. Stad aan de N. kust van 't eil. Manille. 139. 6. L. 18. 15. N. B. 4. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, valt in de Magdalena.

PATACINA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

PATAGOA, Z. Amer. riv. van Brazilië, die Z. W. van Rio Janeiro, in den Atl. Oceaan valt.

PATAGONIË, NIEUW CHILI of *Magellaansland*, door den eersten reiziger om de wereld, FERDINAND MAGELLAAN ontdekt, wordt wel tot Spaan. Amer. gerekend, maar is even zoo min door de Spanjaarden, als door eenig ander Eur. volk, in bezit genomen. Het is een groot schiereil., het Z. deel van Z. Amerika bevattende, ligt tusschen het onderkon. Rio de la Plata, de Atl. zee, de straat van Magellaan, de Stille Zuidzee en een deel van Chili, of tusschen 41. 20. en 55. Z. B., en beslaat eene oppervlakte van 22,350 V. M. Meer dan de helft des lands is door eene hooge en breede bergketen bedekt, die tot de Cordillera's de los Andes behoort, en waaronder verscheidene vulkanen, waarvan de Los Gigantes op 51.45. Z. B., de voornaamste is; terwijl onder de sneeuwbergen de Kusuhah in het Z. O. zich onderscheidt. Deze leveren echter weinige riv. op, en reeds in de bewatering is het groot verschil tusschen Noord en Zuid Amer. merkbaar. De voorn. riv. is de Gallegos, welke in het meer Kotuguape, op 47. Z. B. ontspringt, en de Machi, de Rio Negro en de Carmarones, benevens vele kleinere ontvangt. Ook zijn hier de golven Bahia San Fondo of Puerto de San Matthias (door sommige aardrijkskundigen tot Rio de la Plata getrokken) en de baai de los Camarones, de todos los Santos, San Antonio, Bahia Nova, San Georg de Coi, de la Trinidad, de Sardines, de Pensas, en de merkwaardigste straten van Magellaan, die van St. Andree, de Fullos, Olqui, enz. Verder de meren Tehuel (door sommigen tot Rio de la Plata getrokken), Pueblo de Nuhuechuapi, het reeds genoemde Kotuguape, enz. De voorn. kapen zijn Lobos, Helena, St. Antonio, Rotondo, Blanco, de los Desuegos, Descado, Banvera, Virgines, Maria, Gregorio, Froward, Victoria, St. Lucca, Isabel, Corso, de Tres Montaunas, St. Trinidad, enz. De O. kust is zeer zandig; bij Port Desirè eene marmer rots, met vuur- en talksteen vermengd; aan de straat van Magellaan kalkachtig, de uiterste punten der Andes met sneeuw bedekt, en de zijden met hout bewassen. De W. kusten zijn aangenamer dan de ruwe O. kusten. Men kan dit land met regt, koud, woest en onvruchtbaar noemen.

» Het is een merkwaardig verschijnsel » voor de aardrijkskunde in het alge- » meen," zegt ZIMMERMAN, » dat » deze Z. helft der nieuwe wereld, » verscheidene graden vroeger, te weten » vele graden digter bij den evenaar, » kouder is, en alzoo het wegsterven, als » het ware, van de bewerktuigde voort- » brengsels der natuur laat opmerken;" en MALTEBRUN geeft hiervan, behalve de gewone gesteldheid der voorgebergten, de oorzaak dus op: » Drie ontzaggelijke » wereldzeën scheiden dit land van de ge- » heele overige aarde; hooge en breede » bergruggen bedekken meer dan de » helft van den grond, en geen be- » bouwd of gematigd land bevindt zich » in de nabuurschap;" schoon wij met » ZIMMERMAN, de weinige uitgestrektheid lands hier vooral ook in aanmerking nemen. Merkwaardig is ook

ook vooral het Zuiderlicht, dat zich hier, even als in het Noorden het Noorderlicht, vertoont. Het plantenrijk levert niet veel op; doch de dalen geven aan het rundvee goede weiden. Men heeft er den kaneelboom en verscheidene soorten van dennen, waaronder eene soort, die men met eene wigge tot planken verdeelen kan. Onder de dieren vindt men: tijgers, tamme en wilde paarden, veel rundvee, wilde honden en kleine vossen, guanacos, hazen, vele landvogels (ook de *condor*), arenden gieren, uilen, havikken, duiven, eenden, fazanten, patrijzen, watervogels, visschen, zeeleeuwen, schelpdieren, enz. Het delfstoffelijk rijk is niet bekend. Wat nu de inw. betreft, welker lengte en reusachtige grootte, vroegere reizigers, zoo zeer overdreven hebben; hieromtrent geven ons de nieuwere berigten betere inlichting. MALTEBRUN zegt: » Na een overzigt van onder-
» scheidene berigten, blijkt het, dat
» de Patagoniërs sedert drie eeuwen,
» veel grooter lengte gehad hebben,
» dan al de overige menschensoorten.
» Daar de kleinste onder hen $5\frac{1}{2}$ voet lang
» is, moet de middelbare lengte tot 7
» of ten minsten $6\frac{1}{2}$ voeten klimmen, en
» sommige berigten, die voorbeelden van
» 8 voeten opnoemen, worden niet on-
» waarschijnelijk. Mogelijk hebben voor-
» heen andere oorden der wereld geene
» minder groote menschen gehad, het-
» welk door beschaving en weelde ver-
» minderd is; terwijl de Patagoniërs in het
» eenzaamste land der wereld, met hun-
» ne eenvoudige zeden en hun grof voed-
» sel, hunnen wasdom behouden hebben."

De eigenlijke Patagoniërs of Tehueleten, worden in verschillende stammen, onderscheiden. Zij hebben geene vaste woonplaatsen, leven van guanacos, struisvogels en paardenvleesch. Ook zag men hen visch, kreeften en mosselen vangen. Velen hadden eenen afkeer van sterke dranken, en woonden in ligte tenten en huizen van biezen. Het paard is hun alles. De mannen dragen eenen mantel van dierenvellen, en eenen lederen band om de middelen, waarvoor de vrouwen een schortje dragen. Verder zijn zij, ondanks het ruwe klimaat, naakt, behalve dat zij nog eene soort van laarzen van paardenleder dragen. Zij beschilderen hun aangezigt, en zelfs hun geheel ligchaam met gekleurde strepen; sommigen hebben koperen ringen en glazen koralen. Zij schijnen *kasiken* of opperhoofden te hebben, en worden door sommige reizigers als goed, door anderen als slecht afgeschilderd, nadat zij er ontvangen zijn. Men houdt hen voor goedhartig, doch niet vrij van list en vermetelheid. Zij laten hunne kinderen zonder tucht opgroeijen. Hunne wapens bestaan in eenen slinger, met welken zij volgens BOUGAINVILLE en anderen, iemand op eenen afstand van 400 schreden, kunnen dooden. Ook gebruiken zij lans, boog en pijlen, welke laatste zij soms vergiftigen. Zij betreuren plegtig hunne afgestorvenen, en toonen eenige denkbeelden aangaande een hoogst wezen, en een leven na dit leven te hebben. De voorn. koloniën zijn hier: Ciudad del Rey, San Philippe en Calbuco. Tot dit land behooren zeer vele eil. als: het Vuurland, de Falklands, Hernhutters, en Stateneil., St. Ildefons, Madre de Dios of St. Trinidad, della Campana, de Tres Montes, de Chonos en Chiloë-Archipel, Chacao, Huaso, enz.

PATAJ, Hong. vlek, kom. Pesth.

PATAK, Hong. dorp, kom. Zemplin, aan de Bodrogh, met 3 kerken, 3 gymnasiën, eene bibliotheek van 20,000 banden en 8,000 inw. 2. Zie Pjatak.

PATAMOONDY, O. Ind. stad, prov. Orissa.

PATAN, O. Ind. stad, prov. Ajmeer, aan de Chumbul, hoofdplaats van een distr. der Mahratten van 32 dorpen. 93. 36. L. 25. 17. N. B.

PATANA, subah of afdeeling der O. Ind. prov. Mysore, naar de stad Siri Runga Patan (*Seringapatam*) dus genoemd, en ten N. O. van Malabar gelegen. Zij maakt een deel der hooge vlakte van Decan uit, is heuvelachtig, ten W. met een deel van het Ghatisch gebergte bezet, ligt wel 2000 voeten boven de oppervlakte der zee, en wordt door de Cavery, Cubbany, Shinsha, Hemavatty, Moyaux, Lechman-Treet, Arlawatty, Panaux en vele andere riv. bespoeld; terwijl zij nog verscheidene kanalen en kommen ter bewatering van den vruchtbaren grond heeft, welke al de voortbr. der prov. (zie Mysore) in overvloed oplevert. Het land heeft thans zijnen eigenen *subahdar*. De hoofdplaats is het dorp Munjerabad.

PATANDER, O. Ind. stad, prov. Agra.

PATANEMA, Z. Amer. baai, prov. Caraccas, bij Porto Cabello.

PATANEN, zie Afghanen.

PATANOGA, O. Ind. handelstad in 't Birmannisch rijk.

PATANOR, riv. in Achter Indië in 't rijk Siam, prov. Ligor.

PATANY, haven in het kon. Tringano, op de O. kust van het schiereil. Ma-

Malacca, ten W. van kaap Patany, en bij den mond der golf van Siam. Zij ligt 2 mijlen in eene riv., die in eene zeer gemakkelijke baai valt. Voorheen was hier veel handel en eene factorij, die in 1623 verviel. Zij was voorheen de hoofdstad van eenen staat, die alleen door vorstinnen werd bestuurd. De handel is nu in handen der Chinezen, en grootendeels op Batavia. De uitvoer bestaat in stofgoud, rottinghout, drakenbloed, enz. 119. 26. L. 6. 50. N. B.

PATAPA, stad aan de N. kust van het eil. Samar. 143. L. 12. 40. N. B.

PATAPSCO, N. Amer. riv., prov. Maryland, die Z. O. waarts in Chesapeak baai valt, tusschen Noordpunt en punt Bodkin's, welke laatste op 39. 10. N. B. ligt.

PATARA of *Patera*, plaats aan de zee van Karamanië, in Aziat. Turkije, waar men schoone ruïnen vindt, en door de orakels van APOLLO beroemd. 47. 6. L. 36. 15. N. B. 2. P. *Scoli*, distr. in Rus. Georgië. 3. P. *Liachwi*, riv. in Rus. Georgië.

PATATAN, stadje en riv. aan de N. W. kust van Borneo, met 100 huizen. 133. 51. L. 5. 50. N. B.

PATATE, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Tacunga, valt in de prov. Mainas, in de Pastaza.

PATAVI, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, valt in de Tululvi.

PATAVIRCA, zie Pativilca.

PATAY, Fr. vlek, dep. Loiret, met 930 inw., waar de maagd van Orléans, in 1429 de Engelschen sloeg. 19. 18. L. 48. 5. N. B.

PATAZ, Z. Amer. distr. van Peru, prov. Truxillo, met mijnwerken.

PATCHASON, Chin. eil., prov. Tschekiang, tot de Kinitan eil. behoorende.

PATCHA, Chin. eil. der groep Ningha, gouv. Mukden.

PATCHOGUE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Suffolk.

PATCHONYGAN, zie Patchusan.

PATCHOW EIL., groep eil. aan de kust van China, die aan den grooten Liquejo onderworpen zijn. 141. 38. L. 24. 6. N. B.

PATCHWARY, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Raujeshy. 105. 28. L. 24. 27. N. B.

PATCOONA, O. Ind. stad in Bengalen, hoofdplaats van het distr. Patcoona. 104. 48. L. 23. 3. N. B.

PATÉ, Fr. sterkte, op een eil. in de Garonne, dep. Gironde, bij de stad Blaye. 2. P., *Patea* of *Pata*, klein Afr. eil., aan de Z. kust van Zanguebar, zeer vruchtbaar, en door afstammelingen van Arabieren, die zoo wel den Mahomedaanschen godsdienst, als de Oostersche zeden behouden hebben, bewoond, die met slaven en waren eenen sterken handel drijven. Zij hebben eenigen tijd aan de Portugezen behoord; doch staan thans onder de Arabieren van Maskat. Bij hetzelve liggen de *Zeven eil.* 3. Hoofdpl. op de N. zijde des eil., vrij aanzienlijk, met eene vesting, door de Portugezen gebouwd.

PATEETA, O. Ind. stad, distr. Benares.

PATELEY BRIDGE, Eng. dorp, gr. York.

PATERNO, Sicil. stad, prov. Catanië, op eenen berg, met een kasteel, vele kerken en kloosters, een hospitaal, 9,800 inw., visscherij, jaarmarkten en oudheden. 2. Nap. dorp, prov. Abruzzo Ulteriore II, met 550 inw. 3. Nap. dorp, prov. Calabrië Ulteriore, met 2000 inw., die veel olie, wijn, tabak en katoen telen.

PATERNION, Illyr. heerl., kreits Villach, aan de Drave.

PATERNOSTERS (GROOTE), groep kleine eil. in de Ind. zee. 134. 56. tot 136. 56. L. en 6. 30. tot 7. 42. Z. B. 2. *Kleine P.*, groep rotsen in de Ind. zee, tusschen de eil. Borneo en Celebes, door de Maleijers *Pulo Balabataken* genoemd. Zij zijn met hout bedekt; doch de doorvaart tusschen dezelve is zeer gevaarlijk.

PATERNUM, zie Carnate.

PATERSCORE, N. Amer. bogt aan de O. kust van Terreneuve.

PATERSON, een der Oceaan eil., in 1804 ontdekt, op 8. 50. N. B. 183. 48. L. 2. Riv. in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, in Hampshire.

PATERY, O. Ind. stad, prov. Berar, aan de Godavery, den Nizam behoorende. 94. 54. L. 19. 18. N. B.

PATICATA, zie Pettycota.

PATESVILLE, N. Amer. dorp, prov. Kentucky.

PATGONG, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Rungpore. 106. 41. L. 26. 18. N. B. 2. Stad aldaar, vorst. Cooch Bahar.

PATH OF CONDIE, klein Schot. dorp, gr. Perth.

PATH HEAD, Schot. stadje, gr. Fife, met 1700 inw., fabr. van tijken en laken. 2. Schot. dorp, gr. Mid-Lothian.

PATHIE, O. Ind. distr., de onbekendste streek der prov. Beeder, door de Ghurk, Poornee en Doodna bespoeld, meer vlak dan bergachtig, en met de hoofdstad Patree.

PATH VALLEY, zeer vruchtbaar dal in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Franklin.

PATI, Z. Amer. riv. in Nieuw Grana-

nada, prov. Bogota, valt in de Magdalena.

PATIA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Popayan, die met 11 monden, op 2. 10. N. B. in de Stille Zuidzee valt.

PATIE, N. Amer. eil. in Op. Canada.

PATIENCE, eil. der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, in de baai Narraganset; N. W. van het eil. Prudence.

PATIENCE BAAI, baai aan de kust van het eil. Sachaliën; N. van Japan.

PATIENTIA (STRAAT), straat van den Ind. Oceaan, tusschen de eil. Gilolo en Bachian.

PATIERA (KAAP), kaap aan de Z. kust van het eil. Celebes in de Bony baai. 138. 43. L. 3. 43. Z. B.

PATIERNO, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 2600 inw.

PATIPARA, zie Pettipur.

PATIGNIES, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

PATINCOOR, O. Ind. stad, distr. Madura. 96. 21. L. 9. 41. N. B.

PATINO, Z. Amer. landpunt aan de kust van Dariën.

PATIVA, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Los Ilheos, valt in den Atl. Oceaan.

PATIVILCA of *Patavirca*, Z. Amer. stad in Peru, prov. Santa, aan den weg van Paita naar Lima.

PATMOS, BATMOS of *Palmosa*, Turk. eil. bij Klein Azië, op 44. 16. L. 37. 30. N. B., en Z. W. van Susam. Het is 8 à 10 mijlen in den omtrek groot, en bestaat uit 2 deelen, die door eene kleine landëngte aan elkander verbonden zijn. De voortbr. van den rotsigen en slechts hier en daar vruchtbaren grond, zijn: een weinig koren, katoen, gerst en wijn. De inw. moeten granen en ook vee van andere eil. halen. Ook vindt men er veel gevogelte, klein wild en visch. De 1500 inw., die meestal in ééne stad en eenige landhoeven wonen, generen zich meest met de scheepvaart, den scheepsbouw en de katoenspinnerijen. De hoofdpl. van dien naam of *St. Johannes* heeft 200 huizen van witten steen, met balkons, en ligt op eenen berg, op welks top het klooster des H. JOHANNES staat, die hier, in zijne ballingschap, zijne openbaring schreef. Men toont de grot nog, waar deze apostel dit boek afwerkte. Verder heeft men er eene haven, een welbezocht Grieksch seminarium, dat echter in 1821 is afgeschaft, maar weder zal hersteld worden. De inw. behooren tot de beschaafdste der Grieken. De vrouwen zijn schoon, en onderscheiden zich door een bijzonder hoofdtooisel.

PATN, zie Pattan.

PATNA, grensriv. tusschen de landschappen Moldavië en Walachië, die in den Donau valt. 2. Hoofdstad der O. Ind. prov. Bahar, zetel van een *City-* en *Zillah Court*, aan de Z. zijde van den Ganges, die hier eene mijl breed is, met muren omringd, en met verscheidene voorsteden, waaronder die van Murusgunge vele goed gebouwde huizen heeft. Verder is de stad op de Ind. wijze gebouwd; de meeste straten krom, naauw en ongeplaveid; de huizen veelal van leem, en het fort zoo wel als de Eng. factorij, in puinhoopen. Er is eene roomsche kerk, vele pagoden en moskeën, eene welgebouwde gevangenis, vele winkelhuizen, 52,000 huizen, waaronder ruim 7000 van steen en 22,000 opgetrokkene hutten, met 300,000 inw., die voornamelijk opium bereiden, en verder aanzienlijke fabr. van indigo, suiker, zijde en katoen, tabakskerverijen, enz. hebben, en eenen zeer uitgebreiden handel drijven. De kooplieden, waaronder in 1811, 24 bankiers waren, voeren naar Nepaul, katoenen doeken, mousselin, zijden stoffen, specerijen, enz. uit, waartegen zij was, stofgoud, ossenhuiden, muskus, wollen stoffen en geneesmiddelen invoeren. Naar Bengalen zenden zij bijzonder salpeter, chits, dimetten, en andere hier vervaardigd wordende fabrijkwaren. De Eng. O. Ind. Comp. heeft hier verscheidene agenten, om vooral opium op te koopen, waarvan zij de monopolie heeft. 103. 1. L. 25. 37. N. B. 3. O. Ind. stad, prov. Gundwana. 4. Fr. factorij in Bengalen, waar veel opium bereid wordt.

PATO, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, die in de Caqueta valt. 1. 31. N. B.

PATOMA, kleine Rus. Aziat. riv., die op 59. 53. N. B. in de Lena valt.

PATOMAC, zie Potomac.

PATON, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, met 300 inw.

PATOOG, Chin. stad, van den 3 rang, in Houquang, aan den Jant-se-kiang.

PATOOK of *Puttock*, Z. Amer. riv., die in de baai van Honduras valt. 293. 21. L. 15. 55. N. B.

PATOS, Braz. riv., valt in den Atl. Oceaan. 28. 28. Z. B.

PATQUASHAGAMA, N. Amer. meer in Canada. 295. 41. L. 48. 20. N. B.

PATRAS, PATRASSO of *Baliabadra* (het oude *Patrae*) kanton en hoofdstad van hetzelve, op het schiereil. Morea. De stad is de zetel van eenen griekschen metropolitaan, aan de golf van Baliabadra of Patras, door muren omringd, met een vervallen kasteel, eene moskee, 12 grieksche kerken, 2 hospitalen en

6000 inw., welke nog altijd eenen aanzienlijken handel drijven; schoon dezelve, uithoofde van de onaangename luchtsgesteldheid, veel verminderd is. De haven is ruim, en wordt door het gebergte van Morea, tegen de winden beschut. De uitvoer bestaat in: tarw, koren, wol, kaas, olie, krenten, huiden, lammeren en hazenvellen, soda, ruwe zijde, katoen, garen, brandewijn, wijn, beziën, galnoten, boter, vet vee, was en honig. 39. 41. L. 38. 13. N. B. 2. Golf bij voorn. stad, tusschen Morea en het vasteland, ten W. met die van Ainabachti of Lepanto gemeenschap hebbende.

PATREE, O. Ind. staat, prov. Guzeratte, distr. Jutwar, met de hoofdstad Patree, door wallen omringd. 89. 21. L. 22. 50. N. B.

PATRICK, Ier. eil., gr. Dublin. 2. Gr. der N. Amer. Rep., in 't Z. van Virginië, tusschen de gr. Franklin, Henry, Grayson, Montgomery en de prov. Noord Corolina, gedeeltelijk nog eene wildernis, aan de Blaauwe bergen, door verscheidene kleine kreken bespoeld, met 5,000 inw. 3. Kerspel in het gr. Kings, op prins Edwards eil. in Eng. N. Amer. 4. P. *berg* of *Knokpatridge*, berg in Ierland, gr. Limmerick.

PATRICKMILLS, N. Amer. dorp in N. Carolina.

PATRICK'S (ST.), klein eil. bij de O. kust van Ierland. 11. 41. L. 53. 36. N. B. 2. P. of *Kalven eil.*, groep eil. in de N. Amer. Rep., waarvan Captains of Monussen eil. het grootste is, in de prov. Connecticut, aan de grenzen van Nieuw York.

PATRICK'S BRIDGE (ST.), rotsketen aan de Z. kust van Ierland, van de kust van Wexford tot de Saltee eil. 11. 9. L. 52. 10. N. B.

PATRICK'S PURGATORY (ST.), klein Ier. eil. in Lough Derg.

PATRICKSVILLE, N. Amer. dorp in N. Carolina, gr. Guilford.

PATRICKTOWN, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Lincoln, met 150 inw.

PATRINGTON, Eng. marktvlek, gr. York, aan de Humber, met 1050 inw.

PATRO, Fr. dorp, eil. Corsika.

PATROCLEA, zie Gaidronisi.

PATSCHA, Rus. riv., valt in 't meer Ladoga.

PATSCHAO, een der Chin. Pescadores eil., prov. Fokiën.

PATSCHASCHINSKOI, Rus. kaap aan de zee van Kamschatka.

PATSCHE, landschap op het eil. Java, zeer bergachtig met den hoogen piek Willis, maar vruchtbaar, en door de Madino en Solo bespoeld.

PATSCHED, baai op Java, lands. Panaraga.

PATSCHIWANG, dorp op Java, prov. Grissee.

PATSCHEU, riv. in Mongolië, in de Koschotei, en daarna in de Jantse kiang vallende. 2. Chin. stad, prov. Petcheli. 3. Chin. stad, prov. Setchuën. 31. 51. N. B.

PATSCHKAU, Pruis. stad, regdst. Opperln, kreits Neisse, met 2190 inw., linnen- en lakenfabr. 2. of *Alt.* P., Pruis. dorp, regdst. Oppeln, bij Grottkau, met 650 inw.

PATSCHLAWITZ, Morav. vlek, kreits Hradisch, met 400 inw.

PATSCHUSAN, Chin. eil. der Likeo, en wel tot de Madschikosimah groep behoorende, een groot eil., dat veel gierst, rijst, patatten, perziken, citroenen, horenvee en paarden oplevert, en door vreedzame menschen bewoond is.

PATSHIKAMISTICK, N. Amer. riv. in Canada, die in de Sable valt, op 305. 10. L. 49. 45. N. B.

PATSIKA, Turk. vlek, sand. Hersek.

PATSJOCKI, Noorw. riv., stift Nordland.

PATTAN of *Puttun*, O. Ind. distr. der Mahratten, prov. Guzeratte, met de overblijfsels der oude hoofdstad Puttun of Nehrwalla. 24. N. B. 3. O. Ind. stad van den nizam, prov. Aurungabad. 93. 19. L. 19. 29. N. B. 4. P. of *Putn*, O. Ind. stad, prov. Nepaul. 103. 26. L. 27. 31. N. B. 5. Verscheidene weinig beteekenende plaatsen in O. Ind. dragen dezen naam.

PATTANA, dorp op Java, lands. Bogliën.

PATTAPOOW-WINEPEE, N. Amer. meer. 281. 11. 46. L. 54. 50. N. B.

PATTE, zeehaven op een eil. aan de O. kust van Afrika. De Portugezen hadden hier voormaals eene factorij; welke hun echter door de Arabieren ontnomen is, zoodat dezelve thans weinig door Europeanen bezocht wordt. 59. 10. L. o. 12. Z. B.

PATTEEALAH, O. Ind. stad, prov. Delhi, de residentie van eenen der seiks, met verscheidene tempels en moskeën, en vooral begraafplaatsen van vrome mahomedanen. 93. 94. L. 30. 18. N. B.

PATTELBACKERS, een der kleine Moluksche eil. 145. 7. L. o. 3. N. B.

PATTENA, zie Patna, No. 3.

PATTENBURG, N. Amer. dorp, prov. Virginia.

PATTENSEN, Han. stadje, vorst. Calenberg, met 1330 inw. en linnenweverijen.

PAT-

PATTENS CREEK, N. Amer. riv., prov. Kentucky, valt in de Ohio, op 291. 56. L. 38. 22. N. B.

PATTERDALE, Eng. dorp, gr. Westmoreland, met 350 inw.

PATTERSON, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Putnam, met 1450 inw. 2. N. Amer. riv. in Nieuw York, gr. Fioga. 3. N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Essex, met 300 inw.

PATTI, Sicil. stad, intend. Messina, aan de golf van Patti, met eene hoofdkerk en 2500 inw., die visscherij en pottebakkerijen hebben.

PATTIARY, O. Ind. stad, prov. Agra.

PATTINGHAM, Eng. dorp, gr. Stafford, met 800 inw.

PATTISHALL, Eng. dorp, gr. Northampton, met 650 inw.

PATTISON'S CREEK, N. Amer. riv. van Virginia, die in den Potomac valt. 299. o. L. 39. 32. N. B.

PATTLES, een der Paracells eil., tot Z. Anam behoorende.

PATTONS KAAP, kaap van Nieuw Holland, ten O. van kaap Abany Otway.

PATTY, stad op Java, prov. Japara.

PATTNA, O. Ind. stad, prov. Orissa.

PATTON, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië.

PATTONSBURG, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Potetourt.

PATTUR of PUTTUGOTTA, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Boglipore, aan den Ganges. 2. Verscheidene O. Ind. plaatsen dragen dezen naam.

PATTYLKERAY, O. Ind. stad in Agra.

PATUCKET, zie Pawtucket.

PATUCKET FALLS, waterval der N. Amer. riv. de Merrimack, tusschen Chelmsford en Dracut, iets boven den mond der riv. Concord. Om denzelven is een kanaal van een half uur gegraven, en over de riv. eene brug gebouwd, ter plaatse, waar de voornaamste val is. Bij denzelven is een klein dorp in het kerspel Chelmsford, met twee katoenfabr.

PATUGOA, Z. Amer. riv. van Brazilië, prov. San Vicente, die in den Atl. Oceaan valt, tegenover Isla Grande.

PATULUNA, een der Chin. Lieu-Kieu eil.

PATUMAYO, tak der Z. Amer. riv. Maranon, prov. Nieuw Granada.

PATUN, O. Ind. vlek, prov. Ajmeer.

PATURAGES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 3,500 inw. en steenkolenmijnen.

PATUXENT, N. Amer. riv. in Maryland, valt in Chesapeak baai.

PATYEOT, N. Amer. riv., prov. Maryland, die Z. O. waarts in de Chesapeak valt.

PATYA CAPA, O. Ind. stad, prov. Delhi, land der Seiks. 30. 18. N B.

PATZAU of *Patzow*, Boh. stad, kreits Tabor, met 2200 inw.

PAU, Fr. arr., dep. Neder Pyreneën, dat op 29 V. M. in 10 kantons, 101,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en van het geheele dep., zetel van den prefect en der onderscheidene regeringscollegiën en regtbanken, op eene hoogte, in een schoon dal, aan de Gave de Pau, open en goed gebouwd, met goede straten, verscheidene pleinen, waaronder de schoone koningsplaats; het slot, waarop HENDRIK de IV. geboren werd, 7 kerken, genootschappen voor wetenschappen, kunsten, openlijke bibliotheek, een collegie, vele wandelingen, waaronder de *Cours Bayard*, 8,470 inw. en fabr. van laken, linnen, tafelgoed, hoeden, mutsen, enz. benevens handel in was, hammen, spek en wijn. Geboorteplaats van BERNADOTTE, tegenwoordige koning van Zweden. 17. 31. L. 43. 15. N. B. 2. Een der Tefee eil. in de Zuidzee, beroemd om deszelfs sandelhout. De inboorlingen hebben kroes haar, zijn trotsch en oorlogzuchtig, en worden door de andere eil. als verraders beschouwd.

PAUBLA (RIO SAN), N. Amer. riv. van Mexico, die op 28. 50. N. B. ontspringt, en in de Conchos valt.

PAUCANNA, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de Llos Lanos, valt in den Orinoco.

PAUCAROLLA, prov. van Peru, tusschen het meer Titicaca, en de prov. Chucuito, Lampa, Moqueha, Arica en Pacajes. Zij wordt door verscheidene riv. bespoeld. Het klimaat is koud, en de landen onder het meer zijn slecht bebouwd. De veeteelt en wolspinnerij zijn de voorn. bezigheden der 26,000 inw. Men vindt er goud- en zilvermijnen. 2. Vervallene hoofdstad dezer prov., met weinige Spaansche familiën.

PAUCARTAMBO, Z. Amer. prov. van Peru, tusschen de prov. Calca en Laras, met maïs, zaden, allerhande boomvruchten en 8,000 inw. 2. Hoofdplaats van genoemde prov., aan de rivier Paucartambo, die in de Apurimac valt.

PAUDONE, O. Ind. stad in Malwah.

PAUGHTOOR, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

PAUGHUR, O. Ind. stad in Mysore.

PAUILLAC, Fr. stad, dep. Gironde, met 1450 inw. en eene kleine haven.

PAUKATUCK, N. Amer. riv. van Rhode Island, die op 41. 15. N. B. in zee valt.

PAUL (ST.) of *Paulchurch*, Eng. ker-

kerspel, gr. Cornwallis, met 3370 inw. 2. Fr. vlek, dep. Opper Vienne, arr. Limoges, met 1500 inw. 3. Fr. stadje, dep. Tarn, met 900 inw. 4. Fr. stadje dep. Oise, arr. Beauvais, met 1100 inw. vitriool- en aardewerkfabr. 5. Fr. D., dep. Neder Alpen, arr. Barcelonette, met 1400 inw. 6. Eil. in de Stille Zuidzee, ten W. van Kerguelen's land. 95. 38. L. 38. 47. Z. B. 7. Gouv. in Brazilië, tusschen de Oostelijke oevers der Parama, en de zee, of tusschen 19. en 25½. Z. B. gelegen, en deels de kustlanden Santo Amoro of Anyro de los Reus ten N., en Rio Vincent ten Z., benevens het Z. W. deel van Brazilië en het Port. aandeel van Paraguay bevattende, door de Sapukapi, Rio dos Mortes, Rio Grande en eenige kustriv. als: de Itauhaem, Isubai, Paranagua, Pardo, Atogy, Parama, de Guibay, Itatu, enz. bespoeld, en door verscheidene bergen, vooral de Sierra de Ibatucatu, welke veel tot de verkoeling des lands toebrengen, bedekt. Over en door de bergen zijn slingerende wegen aangelegd. De art. van uitvoer zijn: katoen, huiden, meel en gezouten vleesch. De prov. heeft slechts gebrek aan handen, om met voordeel hennep, vlas en zijde te telen, en tin- en ijzermijnen te bewerken. Het getal der inw. bedraagt 8. St. P., voorheen *Pirateninqua*, hoofdstad van voornoemde Braz. prov., zetel des stadhouders, juist onder den steenbokskeerkring, aan eenen arm der Tetay, in een zeer gezond en vruchtbaar oord, met 13,000 inw., ook *Paulisten* genoemd, die zich door vele heldendaden en stoute ondernemingen onderscheiden hebben. Zij zijn liefhebbers van pracht, en er is hier meer beschaving dan in de andere steden. Ook zijn er vele handwerkslieden, doch weinig fabr.; daar de overige inw. pachters, landlieden, veehoeders of vetweiders zijn. 9. Het Z. der Z. Amer. Parel eil. in de golf van Panama. 10. Klein N. Amer. meer in Neder Canada; 1 mijl Z. van de riv. St. Lourens, over het vlek de Drie rivieren. 11. P. *Baai*, baai aan de N. W. kust van Terreneuve. 320. 1. L. 49. 50. N. B. 12. P. *Bad*, gezondheidsbron in Rus. Circassië, aan den Terek. 13. N. Amer. baai aan den N. oever der St. Lourens; 12 mijlen beneden het eil. Orléans. De volkplantingen alhier zijn schoon gelegen. 14. Klein N. Amer. eil. in den St. Lourens, bij de stad Montréal. 15. N. Amer. dorp in Neder Canada, distr. Montréal. 16. N. Amer. eil. in de straat, tusschen Terreneuve en het eil. Kaap Breton. 317. 44. L. 47. 13. N. B. 17. N. Amer. eil. ten N. O. van de Noordkaap van Prins Edwards eil. 18. *Kaap* St. P., zie Sola. 19. Rus. stad op het eil. Kodjak, met goede woonhuizen, algemeene barak, kerk en pakhuis voor de pelterijen. 57. 46. N. B. 20. Stad op het O. Afr. eil. Bourbon, met eene reede. 21. St. P. *de Fenouilhet*, Fr. vlek, dep. O. Pyreneën, aan de Gly, met 1300 inw. 22. St. P. *du Var*, Fr. stadje, dep. Var, op eenen heuvel, in een aangenaam oord, waar zelfs suikerriet groeit, met 2160 inw., die reukwaren vervaardigen, en wijn telen. 23. O. Ind. stad, prov. Bejapoor. 24. P. of *Paul's Walden*, Eng. dorp, gr. Hertford, met 800 inw. 25. Een der Rus. Aziat. Aleutische eil. 26. Sard. stad in Savoije, prov. Chablais, aan het meer van Genève, met 940 inw. 27. St. P. *de Maar*, Spaan. stad, prov. Catalonië. 28. St. P. *de Loanda*, Afr. stad in Angola. 29. St. P. *d'Asson*, Fr. dorp, dep. Ned. Pyr., met 300 inw. 30. St. P. *de Cap Joux*, Fr. dorp, dep. Tarn, met 900 inw. 31. St. P. *la Roche*, Fr. vlek, dep. Dordogne, met 1350 inw. en smederijen. 32. St. P. *de Leon*, Fr. stadje, dep. Finisterre, op eenen heuvel, digt bij zee, met eene hoofdkerk en 1380 inw., die looijerijen, pottebakkerijen, pijpenfabr., linnenweverijen en paardenfokkerij hebben; ¼ uur van de stad is hare haven Penpaul, en voor de haven ligt het eil. St. Anna, met eene granietrots, waarop eene batterij is. 13. 40. L. 48. 41. N. B. 33. Zie Pedro klippen. 34. St. P. *Trois Châteaux*, Fr. stadje, dep. Drôme, met 2040 inw. en handel in olie. 22. 32. L. 44. 21. N. B.

PAULA, Ital. stad in het hert. Reggio, aan de Calpi. 2. Zie Paolo.

PAULAETEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 400 inw.

PAULAR (EL), Spaan. D., prov. Segovia.

PAULAS DEL AQUA, Spaan. dorp, prov. Burgos.

PAULAYR, stad in Achter Indië, rijk Birma, prov. Pegu, aan de Rangoon.

PAULDING, N. Amer. gr., prov. Ohio, door de Maumee en Glaise bespoeld, met het fort Browne.

PAULEE PAULEEGUR of *Surrusgur*, O. Ind. stad, prov. Aurungabad, distr. Concan. 2. O. Ind. vlek, prov. Ajmeer. 3. O. Ind. stad, prov. Malabar, den rajah van Cota Augaree behoorende.

PAULERSPURY, Eng. dorp, gr. Northampton, met 880 inw.

PAULGAUT, zie Palighaut.

PAULHAGUET, Fr. stadje, dep. Op. Loire, arr. Brioude, met 900 inw.

PAULI BEKEERINGS EIL., eil., dat door QUIROS ontdekt, doch naderhand niet weder gevonden werd, tusschen Oheteroa (O-Hiteroa) en Osnabrug. 22. 4. N. B.

PAULIEN (ST.), Fr. stadje, dep. Opper Loire, arr. Le Puy, met 1060 inw.

PAULINSKILL, N. Amer. riv. van New Jersey, die in de Delaware valt, op 208. 40. L. 40. 54. N. B.

PAULISTEN, zie Paul (St.), No. 8.

PAULIZZA, Turk. dorp op Morea.

PAULLY, O. Ind. vesting, prov. Aurungabad.

PAULMY, Fr. D., dep. Indre en Loire.

PAULNEMAUR, O. Ind. distr., prov. Khandesh, door de Nerbuddah bespoeld.

PAULO, zie Paolo.

PAULON, Sard. riv., vorst. Piëmont, valt bij Nizza in zee.

PAULOOD, O. Ind. stad, prov. Berar.

PAULOTSK, Rus. vlek, gouv. St. Petersburg, met een keizerlijk paleis.

PAULOVA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk, aan de Lena.

PAULOW of *Pawlowizke*, Pruis. D., regdst. Oppeln, met 200 inw.

PAULS, Spaan. stadje, prov. Catalonië. 2. Tak van de N. Amer. riv. Connecticut, prov. Vermont.

PAULSBURG, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, aan de Sagadahok.

PAULTON, Eng. dorp, gr. Somerset, met 1160 inw.

PAULUS HOOK of *Jersey City*, dorp der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Bergen, aan de Hudson, tegenöver Nieuw York.

PAULU, Turk. vlek in Natolië, met eene warme bron.

PAULUS BEKEERING, zie Pauli Bekeering's eil.

PAULUS POLDER, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Hulst.

PAUNCHGOMAN, O. Ind. stad, prov. Berar.

PAUNCH INDIANEN, N. Amer. volksstam in Louisiana, aan de Yellowstone.

PAUNCHORE, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PAUNDERWARRO, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

PAUNGUL, O. Ind. distr. en stad, prov. Hyderabad; de laatste op eenen heuvel. 96. 11. L. 16. 10. N. B.

PAUNWARA, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

PAUNZAR, O. Ind. riv. der prov. Khandesh.

PAURAUTE, Z. Amer. riv. van Venezuëla, die op de bergen van Carora ontspringt, en in het meer Maracaïbo valt, op 10. 12. N. B.

PAUSA, Saks. ambt, kreits Voigtland, tot Plauen behoorende. 2. Stadje in voorn. ambt, met 1550 inw., kousen- en linnenweverijen en brouwerijen.

PAUSEBACH, riv. in Silezië, die bij Silberberg ontspringt, en in de Neisse valt.

PAUSENSEE, meer ten N. der Pruis. stad Osterode, regdst. Koningsbergen, dat met het Schilling meer in verband staat.

PAUSILIPPO, zie Napels.

PAUSRAM, PAUZDRAM, Morav. dorp, kreits Brünn, met 820 inw.

PAUTE, groote Z. Amer. riv. van Quito, prov. Cuença, die in de bergen van Tarqui ontspringt, en op 4. 7. Z. B. in de Santiago valt.

PAUTO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, valt in de Meta.

PAUTUIN, O. Ind. stad, staat Nagpoor.

PAUXIS, sterkte in Brazilië, gouv. Para, aan den Maranhon.

PAUZFELD, Beij. dorpje, Op. Mainkreits, met 250 inw.

PAUWUL, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PAUZKE of *Putzig*, Pruis. zeestadje, regdst. Dantzig, kreits Neustadt, aan de Pauzker Wyk.

PAVA, Zevenb. D., land der Szeklers.

PAVIA, Port. riv. en vlek, prov. Alentejo. 2. Legatie of prov. in het Lomb. Ven. kon., gouv. Milaan, ten Z. der legatie Milaan, op ruim $15\frac{1}{2}$ V. M. 117,000 inw. bevattende, vlak en wel bebouwd, door den Po, de Ticino, Lambro, Olona en de Naviglio Grande bespoeld. Ook is hier het kanaal van Bereguardo en dat van Pavia. De voortbr. zijn: rijst, zijde, alle soorten van koren, ook maïs, zeer schoone tuinvruchten, vele boomvruchten, meloenen, wijn, hout, doch niet genoeg. Verder paarden, ezels, ossen, koeijen, schapen, geiten en varkens. Er is gebrek aan zout, en men heeft er geene delfstoffen, noch fabr. van belang. De legatie wordt in 8 distr. verdeeld. 2. Hoofdstad der prov., aan de Ticino, waarover eene brug van 7 bogen ligt, de zetel van eenen bisschop en der provinciale regeringscollegiën, met niets beteekenende vestingwerken omringd, maar over het algemeen middelmatig gebouwd, doch morsig, met eene voorstad, op een eil. in de Ticino, een oud kasteel, verscheidene paleizen, eene universiteit met 33 professoren, 700 studenten, 13 col-

collegiën, een natuurkundig museüm, kruidtuin, snijkamer, chemisch laboratorium en boekerij van 33,000 boekdeelen, een bekend geleerd genootschap en 21,300 inw., die zijdeweverij, geschutgieterij en handel in rijst, hennep, kaas en wijn hebben. 26. 50. L. 45. 11. N. B.

Pavillac, Fr. stadje, dep. Gironde, met 1500 inw.

Pavilly, Fr. vlek, dep. Ned. Seine, arr. Rouen, met 2000 inw.

Pavoassan, stadje op 't eil. St. Thomas, aan de Oostkust van Afrika, met eene goede haven.

Pawanghur, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Bejapore. 92. 6. L. 16. 52. N. B. 2. O. Ind. stad der Mahratten, aan de Nerbudda, distr. Champaneer; 8 mijlen N. O. van Brodera.

Pawauget, N. Amer. riv., prov. Rhode Island.

Pawcatuck, N. Amer. riv., prov. Rhode Island. 2. N. Amer. dorp, gr. Washington, met 2 kerken, 2 akademiën, 2 banken, groote fabr. van wollen stoffen en reederij.

Pawdinskoe kamen, 6,347 voeten hooge Rus. berg, van het Werchoturische gebergte.

Pawelecz, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

Pawen, klein eil. in de baai Gonong Tellu, aan de O. kust van het eil. Celebes, tot de Schildpadden eil. behoorende. 139. 48. L. 0. 18. Z. B.

Pawlchy, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, met 1650 inw.

Pawlet, N. Amer. riv. en dorp, prov. Vermont, gr. Rutland.

Pawling, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Dutchess; 1800 inw.

Pawlocka, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

Pawlograd, Rus. kreits, gouv. Jekaterinoslaw, door de Samara en Waltscha bespoeld, zonder hout, maar met goed weiland. 2. Hoofdstad aan de Waltscha, met 700 inw. 53. 28. L. 48. 30. N. B.

Pawlow, Pool. stad, waiw. Lublin.

Pawlowa, Rus. D., gouv. Moskou. 2. P. *Selo*, Rus. vlek, gouv. Nishegorod, met 7 kerken en 6,000 inw.

Pawlowsk, Rus. kreits; gouv. Woronesch, door de Don en Userda bespoeld, met het groote woud Schipoi-Lesz, goed bouwland, veeteelt en salpeterziederijen. 2. Hoofdstad en vesting aan den mond der Userda in de Don, met 2500 inw., die eenen levendigen handel met de Donsche Kozakken drijven. De stad is door tuinen omringd. 57. 40. L. 51. 14. N. B. 2. Rus. stad, gouv. St. Petersburg, met een prachtig slot, thans door de keizerin moeder bewoond, met heerlijke tuinen, schoone huizen, eene kerk, een hospitaal en 900 inw.

Pawloskoe, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

Pawn Gauw, O. vlek der Mahratten, prov. Dowlatabad. 93. 58. L. 18. 14. N. B.

Pawnees, zie Panis.

Pawolocz, Rus. stad, gouv. Moskou, kreits Podel, met 2400 inw.

Pawpaw, N. Amer. riv., valt in de Ohio.

Pawpur, O. Perz. stad, prov. Cachemir.

Pawtucket, zie Pawcatuck.

Paxara, groot Amer. eil. der Caraïbische zee, aan den mond van het meer Maracaïbo.

Paxaros of *Vogel eil.*, klein W. Ind. eil., bij de Z. kust van Cuba. 299. 22. L. 19. 56. N. B. 2. Kleine eil. of rotsen, in de Stille Zuidzee, bij de kust van Chili. 29. 40. Z. B. 3. Eenige kleine Z. Amer. eil., aan de kust van Braziliё, aan den mond der Rio Francisco. 4. Braz. eil., aan de kust der prov. Porto Seguro. 5. Onzekere eil., door sommigen ten N. O. der Sandwich's eil. opgegeven.

Paximados, 2 kleine Turk. eil., bij 't eil. Candia.

Paxo, een der kleine Jonische eil., hetwelk met het kleine rotsachtige eil. Antipaxo, ten Z. O. van Corfu, digt aan de kust van het sands. Jannina, op 38. 16. L. 39. 16. N. B. ligt, en op bijna 2 V. M. 6,350 inw., meestal Grieken, bevat. Het eil. is eirond van gedaante; de grond bergachtig en vol rotsen; de luchtsgesteldheid zacht, maar veranderlijk. Men teelt er koren, doch op verre na niet genoeg; moesgroenten, amandelen, olijven en een weinig goeden wijn. Van vee heeft men er slechts eenige geiten en muilëzels. Er wordt geene bron op het eil. gevonden; maar men moet zich met regenwater behelpen. Behalve molensteenen, zijn er geene delfstoffen noch zout; zoo dat men met regt zeggen kan, dat hier alle behoeften des levens ontbreken. Paxo zendt met Ithaca en Cerigo eenen afgevaardigden in den senaat, maar eenen eigenen afgevaardigden in de wetgevende vergadering. Bij de meeste zaken van belang vergaderen de hoofden der huisgezinnen ter onderhandeling. De hoofdplaats is Porto Gai.

Paxton, twee N. Amer. vlekken, prov. Ohio, gr. Ross, en prov. Massachusetts, gr. Worcester. 2. Schot. dorp, gr. Berwick.

Pay, tak van de Hoangho in China, die in Pe-tcheli ontspringt, en in de Pohay valt.

PAYA, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, met 150 Indiaansche inw.

PAYAMINO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas, die op 1. 2. Z. B. in de Napo valt.

PAYAGUAS, stam der Indianen, die van de vischvangst leven, en den naam aan Paraguay gegeven hebben. Men weet dat zij de maan aanbidden. De vrouwen maken wollen dekens. Zij bewaren de nalatenschap hunner dooden, en bouwen geene hutten op hunne graven.

PAYANA, groot Rus. meer in Finland; 26 mijlen lang en 5 mijlen breed. 2. Z. Amer. riv. in Peru, prov. Piura, valt in de baai Machala.

PAYD, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PAYERNE of *Peterlingen*, Zwits. stadje, kanton Freyburg, met 4,500 inw.

PAYHO, zie Pay.

PAYHON, vischrijk meer in de Chin. prov. Pe-tcheli.

PAYJAN, Z. Amer. dorp in Peru, prov. Truxillo.

PAYLAD, O. Ind. vesting, prov. Guzeratte.

PAYMAGO, Spaan. D., prov. Seville.

PAYN GUNGA, O. Ind. riv., prov. Z. Berar.

PAYNSVILLE, N. Amer. D., prov. Ohio.

PAYO, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 2. P. of *De Pelle*, Port. vlek, prov. Estremadura.

PAYRAC, Fr. vlek, dep. Lot; 900 inw.

PAYSAC, Fr. stadje, dep. Dordogne.

PAYS D' EN HAUT ROMAND, Zwits. distr., kanton Waadt, met 2 kreitsen en 4250 inw.

PAYS DE VAUD, zie Walliserland.

PAYS D' ENTRE DEUX MERS, Fr. landstr., dep. Gironde, met heerlijken Bordeaux wijn.

PAYTA, zie Paita.

PAYURUYAY, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Mainas, die in de riv. der Amazonen valt.

PAYZAC, Fr. dorp, dep. Ardèche.

PAZ, N. Amer. stad in Mexico, prov. Valladolid. 279. 18. L. 20. 59. N. B., met 3000 inw. 2. De naam van onderscheidene volkplantingen in Amer.

PAZ (LA), intendentschap van het Spaan. onderkoningrijk la Plata in Z. Amer., in de Cordilleras, eigenlijk uit den omtrek van de stad la Paz bestaande, ongelijk, en ruw, met hooge toppen, waaronder de Illimani altijd met sneeuw bedekt is, hetwelk de luchtsgesteldheid zeer koud maakt, zoodat vorst, hagel, enz. hier niet zeldzaam zijn. De ruwe bergen en vruchtbare dalen leveren aangename partijen op. Het land is rijk aan goud, koren, timmerhout en coca (dat de Indianen met kalk vermengd kaauwen). De riv. heeft mede goud. Het land is in 9 prov. verdeeld. 2. Hoofdpl. van voorn. intend., in 1548 gesticht, de zetel van eenen bisschop, aan den voet der Cordilleras en het meer Titicaca gelegen, met eene hoofdkerk, welker altaar geheel met zilver bedekt is; 5 andere kerken, eenige kloosters, waarvan een nonnenklooster eene zon van goud en diamante in den geveel heeft; 1 collegie en 20,000 inw., die veel handel met coca en Paraguaysche thee drijven. 309. 21. L. 17. 15. N. B.

PAZCUASO, N. Amer. meer in Nieuw Spanje, intendentschap Valladolid, met eenen schoonen omtrek.

PAZENZO, Illyr. stad, kreits Triest.

PAZILLY, Fr. dorp, dep. Yonne.

PAZZANO, Nap. stad, prov. Calabrië Ultra II., met 950 inw.

PCZEWO, zie Betschen.

PÉ (ST.), Fr. stad, dep. Op. Pyreneën, aan de Gave de Pau. 2. Fr. stadje, dep. Ned. Pyreneën, aan de Nivelle, met 2100 inw. 3. Zie Pe-kiang.

PEABODY, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, die in de Andrascogga valt.

PEACE RIVER of *Unijah*, riv. in N. Amer., welke volgens MACKENZIE, die dezelve opvoer, in de Rocky Mountains outspringt, op 256. 46. L. en 54. 24. N. B., niet ver van de Columbia, die eene tegenovergestelde rigting neemt, en in de Stille Zuidzee valt. Zij stroomt door het meer Of the Hills, en wordt alsdan Slaven riv. genoemd, tot dat zij, na door het Slaven meer gestroomd te zijn, den naam van Mackenzie riv. aanneemt. Zij valt op 242. 41. L. en 70. N. B. in de IJszee.

PEACH ISLAND, N. Amer. eil. van Canada, in het meer St. Clair.

PEACHAM, N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Caledonië, met 1300 inw.

PEACH BOTTON, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië.

PEACHTOWN, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York.

PEACHTREE, N. Amer. riv., prov. N. Carolina, gr. Rash.

PÉAGE DE ROUSSILLON, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Vienne, met 1258 inw. 2. P. *de Pisancon*, Fr. vlek, dep. Drôme.

PEAK, Eng. bergen, gr. Derby, met zonderlinge grotten en andere natuurlijke bijzonderheden. 2. P. *Forest*, Eng. dorp, gr. Derby, hetwelk den naam van een bosch ontleent, dat nu uitge-

geroeid is, en eene schoone landstreek vormt. 3. N. Amer. eil., prov. Maine, gr. Cumberland, in de Cocosbaai. 4. P. *Valentin*, hooge berg op het Komorisch eil. Mayotta. 63. L. 12. 54. Z. B.

PEAKONOK, N. Amer. riv. in Nieuw York, gr. Suffolk.

PEAKS, bergen in de N. Amer. Rep., zich van Stafford in New Hampshire, tot de Witte bergen, uitstrekkende; zij zijn 2500 voeten hoog.

PEAKS OF OTTER, gedeelte der Blaauwe bergen, in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Bedford.

PEALSED, eil. in de Roode zee, bij de stad Mocca.

PEAKED, eil. in den Sooloo archipel, bij Paragoa of Palawang behoorende.

PEAPODY, N. Amer. riv., prov. New Hampshire.

PEARCE POINT, lage Austr. zandpunt aan de O. kust van de golf van Spencer, aan de Z. kust van Nieuw Holland. 155. 17. L. 34. 28. 30. Z. B.

PEARL, N. Amer. riv., prov. Mississippi, die op 33. N. B. ontspringt, de staten Mississippi en Louisiana van elkander scheidt, en in het meer Borgne valt. 2. Eil. in de Bay of Islands, aan de Z. kust van Terreneuve. 3. N. Amer. eil. in de golf van Mexico, bij den mond van den Mississippi. 4. Eenige N. Amer. eil. in den golf van Panama, voormaals met eene parelvisscherij; 15 mijlen van de stad Panama. 5. Klein W. Ind. eil., op 298. 33. L. 14. 53. N. B. 6. Een der O. Ind. Pirates eil., bij Anam, voor de Delta van de Tschelai Ho. 7. P. *Keys*, kleine eil. en rotsen aan de Z. Amer. Musquito kust, in de baai Pearl Key Lagoon. 8. P. *Rocks*, groep lage en gevaarlijke rotsen, in de N. Stille Zuidzee, Z. van Calvert's eil. 249. 40. L. 51. 54. N. B.

PEARN'S POINT, kaap aan de W. zijde van het eil. Antigua, bij dewelke vijf eil. liggen.

PEARSON'S ISLES, groep kleine Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland. 152. 59. L. 33. 57. Z. B.

PEAS, Fr. riv., valt in het dep. der Boven Alpen, in de Durance.

PEASE, N. Amer. vlek, prov. Ohio.

PEASEMARSH, Eng. dorp, gr. Sussex.

PEATLAW, Schot. heuvel, gr. Selkirk.

PEAULE, Fr. vlek, dep. Morbihan, met 2,000 inw.

PEBALG, Rus. vlek, gouv. Lijfland.

PEBBLES (EIL.), een der Z. Amer. Falklands eil.

PEBWORTH, Eng. D., gr. Gloucester.

PEC (LE), Fr. vlek, dep. Seine en Oise, aan de Seine; 4 m. W. van Parijs.

PECAMPOINT, N. Amer. plaats der Choktaws, in het gebied Arkansas, aan de Red riv.

PECAQUE, N. Amer. stad in Mexico, prov. Xalisca. 22. N. B.

PECASSET, N. Amer. riv., prov. New Jersey, valt in de Delaware.

PECCAIS, Fr. vlek, dep. Gard, aan den mond der Rhône, met zoutwerken.

PECCIOLI, Tosc. vlek, gebied van Pisa.

PECETTO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Turin, met 2100 inw. 2. Sard. dorp, prov. Alessandria, met 1350 inw.

PECHEBONNE, prov. en stad in Siam, in Achter Indië.

PECHELIN, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Carthagena.

PECHEURS, Z. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, bij de kust van Guiana, aan den mond der riv. Aporvak.

PECHIN, Chin. vesting, prov. Yunnang.

PECHLARN, GROSZ PECHLARN, Oostenr. stadje, land boven de Ens, kreits boven het Weener Woud, met 580 inw.

PECHOR, O. Ind. stad, prov. Agra.

PECKAU, Oosteur. dorp in Stiermarken, kreits Grätz, met 300 inw.

PECKELSHEIM, PEKELSEN, Pruis. stadje, regdst. Minden, met 1200 inw.

PECKHAM (OOST), Eng. dorp, gr. Kent, met 1510 inw.

PECONIC, baai en kreek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, op Long Island.

PECORA kaap aan de W. kust van het eil. Sardinië. 26. 13. L. 39. 27. N. B.

PECS, zie Fünfkirchen.

PECSKA, Boh. vlek, kreits Biczow.

PECSVA, Hong. vlek, kom. Arad.

PECSVAR of *Petsvarad*, Hong. vlek, kom. Baranya.

PECZKA, zie Pecska.

PECZENISZYN, Galicisch vlek, kreits Colomea, aan de Soplowka.

PEDACE, Nap. vlek, prov. Calabrië Citeriore, met 2900 inw.

PEDDA, BALAPOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

PEDDAPORE, O. Ind. stad der N. Circars. 100. 1. L. 17. 5. N. B.

PEDDERS EIL., een der Austr. Mulgraves eil.

PEDEE (GROOTE), riv. der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, die in N. Carolina ontspringt, en bij Georgetown in de Winyaw baai valt. 2. *Kleine* P., riv. der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, die 20 mijlen van den mond der Groote Pedee, in dezelve valt.

PEDENA, zie Biben.

PEDERNALES, kleine riv. op het eil. St. Domingo, valt tusschen kaap Colora-

rado en baai van Puer, in den Atl. Oceaan. 2. N. Amer. riv. in Florida.

PEDERNEIRA, Port. vlek, prov. Estremadura, aan den mond der Alcoa in eene kleine baai, met 1100 inw., eene bedevaartplaats en het fort St. Miguel.

PEDERNES, Fr. stadje, dep. Noordkusten, met 2000 inw.

PEDERNOSO, Spaan dorp, prov. Cuença.

PEDERSKER, Deen. D., eil. Bornholm.

PEDIO, riv. op 't Turk. eil. Cyprus.

PEDIPSONE en PEDENSONE, 2 Rus. dorpen, gouv. Finland.

PEDIR, stad op de W. kust van het eil. Sumatra, met eene haven, handel in betel, stofgoud, kamfer, was en benzoë. Zij is de voorn. marktplaats der betelnoten. In den omtrek zijn vele moerassen, met bamboes- en ander riet gevuld, maar het binnenland heeft zeer vele vruchten, en is goed van water voorzien. Ook zijn er paarden, buffels, geiten, ossen en varkens; in de bosschen tijgers, rhinocerossen, apen, wilde varkens, enz.

PEDRAGON, zie Pedrogan.

PEDRA SHOALS, bank in de W. Ind., die zich van 17. 20. tot 30. N. B. uitstrekt.

PEDRA DA GALE, klein Afr. eil. 21. 48. N. B.

PEDRALBA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

PEDRAMI, eil. aan de O. zijde van Sardinië in de Middell. zee.

PEDRAS (POINT), kaap aan de kust van Brazilië; 7 mijlen O. Z. O. van de straat van St. Johns. eil. 2. *Punta de P.*, Z. Amer. kaap aan de N. W. kust van Yucatan.

PEDRAS (PUNTA DAS), kaap aan de W. kust van Brazilië. 342. L. 5. Z. B.

PEDRAZA, Spaan. D., prov. Segovia.

PEDRE FORTE, Fr. dorp, dep. O. Pyreneën, met eene zilvermijn.

PEDREGUER, Spaan. vlek, prov. Valencia.

PEDRERA, Spaan. vlek, prov. Seville.

PEDRICKSBURG, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Salem.

PEDRICKS EIL., klein N. Amer. eil., prov. en gr. Plymouth.

PEDRIO, riv. in de Spaan. prov. Segovia.

PEDRIZAS, Spaan. distr., prov. Segovia.

PEDRO (ST.), stad aan de N. W. kust van het eil. Ternate. 145. 56. L. 0. 50. N. B. 2. Klein O. Afr. eil., bij de W. kust van Madagascar. 65. 34. L. 14. 50. Z. B. 3. Klein woest eil. in de Middell. zee; 3 mijlen W. van Sardinië. 4. Z. Amer. volkplanting van Nieuw Granada, prov. Santa Martha, aan de Magdalena riv. 5. Z. Amer. volkplanting van Popayan, aan de riv. Caqueta. 6. De naam van verscheidene volkplantingen in Z. Amer., in Quito, Chili, Buenos Ayres, enz. 7. Groote N. Amer. riv. van Mexico, die van het O. naar het W. loopt, en in de Rio del Norte valt. 8. N. Amer. riv. van Veragua, die in de Martin Grande valt. 9. Z. Amer. riv. van Venezuëla, die in de Coxede valt. 10. Braz. riv., die bij St. Jago in zee valt. 11. Z. Amer. riv. van Venezuëla, in het meer Maracaïbo vallende. 12. Klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Terra Firma. 4. 2. N. B. 13. Eil. in de Stille Zuidzee, op 15., of volgens anderen op 18. Z. B. Het werd door MAGELLAAN ontdekt. 14. Klein N. Amer. eil. in de golf van Californië, aan de kust van Mexico. 15. Z. Amer. haven van Chili, aan de riv. Biobbio. 16. St. P. *Pablo*, N. Amer. riv. van Mexico, die in Tabasco ontspringt, en in de baai van Campèche valt. 284. 20. L. 18. 20. N. B. 17. Kaap aan de N. kust van Spanje, in Catalonië. 19. 26. L. 41. 15. N. B. 18. Spaan. stadje, prov. La Montanas. 19. Spaan. stadje, 6 mijlen N. O. van Soria. 20. N. Amer. vlek, prov. Florida, aan eene riv. van dien naam. 21. St. P. *Bernando*, Spaan. vlek, prov. Avila. 22. St. P. *de Cardena*, Spaan. klooster, prov. Burgos, waar de beroemde CID begraven is.

PEDROCHE, hoofdpl. van een Spaan. distr. in de prov. Cordova; 2000 inw.

PEDRO DE CONSOLES, Spaan. vlek, prov. Toro. P. *de Ramoral*, Spaan. vlek, prov. Burgos. P. *de Rozodos*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. P. *de Taberno*, Spaan. vlek, prov. Aragon. P. *de Sul*, Port. vlek, prov. Beira.

PEDROGAO GRANDE, Port. vlek, prov. Estremadura.

PEDROGOA, Port. D., prov. Alentejo.

PEDROLA, Spaan. D., prov. Aragonië.

PEDRO MACUAI, dorp op 't Philipp. eil. Manilla, aan de Passig.

PEDRO MANOZ, Spaan. D. in Toledo.

PEDRONERA, Spaan. dorp, prov. Portevila.

PEDROSO, Spaan. vlek, prov. Burgos. 2. Riv. in de Spaan. prov. Toledo.

PEDU DOMUI, Turk. vlek in Walachië, in Zara de Sus.

PEEBLES, Schot. gr., ook wel *Tweeddale* genoemd, tusschen Edinburg, Dumfries, Selkirk en Lanark, of tusschen 14. 6. en 14. 58. L. en 55. 25. en 55. 50 N. B. gelegen, en op 11 V. M., 9,950 inw. bevattende. De grond is met bergen en heuvels bedekt, tusschen welke men heerlijke dalen vindt, die ech-

ter eenen schralen, meer tot de veeteelt dan tot den landbouw geschikten grond hebben. De bergen en heuvels zijn takken der Leadhills, waaronder de Hartfell van 2,918 en Broodlaw van 2,741 voet. De riv. zijn de Tweed en de Leithen; onder de kleine meren is het West Water meer het voorn. De voortbr. zijn: koren, aardappelen, rapen, vlas, hout, gevogelte, visch, lei en vollersäarde. De voorn. bezigheid der inw. is de veeteelt. De schapen hebben grove wol, en men heeft er een weinig landbouw, linnenweverijen en garenspinnerijen. De uitvoer bestaat in: huiden, boter, wol, schapen, linnen, leder en vollersäarde. 2. Schot. hoofdpl. van voorn. gr., aan de Tweed, met 2500 inw. en fabrijken.

PEEINGGHE, O. Ind. stad in Birma, prov. Pegu, aan de Irawaddy, met verzending van timmerhout.

PEEKSKILL, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, met aanzienlijken handel.

PEEL, Nederl. moeras, prov. N. Braband, welke zich in eene lengte van 10, en eene breedte van 1 tot 3 uren, aan de Maas, tusschen Grave, Helmond en Venlo, tot in de prov. Limburg uitstrekt, waarvan het omliggende land zijnen naam heeft ontleend, alwaar veel turf gebaggerd wordt. 2. Voorheen *Holmstown*, Eng. vlek, op de W. kust van 't eil. Man, aan eene baai, met eene slechte haven, 1400 inw., handel en visscherij. 3. Eil. voor dit vlek, met een kasteel.

PEELAS, O. Ind. eil., Z. W. van Magindanao.

PEELING, N. Amer. dorp, prov. New Hampshire, gr. Grafton.

PEELLAND, zie Peel.

PEELO, Nederl. gehucht, prov. Drenthe, nabij Assen.

PEENE, riv. in Duitschland, die in Mecklenburg, uit het meer Kummerow ontspringt, de Tollensee en Trebel opneemt, de grensscheiding tusschen Mecklenburg en Pommeren maakt, een klein meer vormt, Achterwasser genoemd, en bij Peenemunde, in het Pruis. regdst. Stettin, in de Oostzee valt. Voormaals was hier eene haven, die echter vernietigd is. 2. Riv. in 't Fr. dep. van 't Noorden.

PEENEMUNDE, Pruis. dorp, regdst. Stettin.

PEENEMÜNDERSCHANS, fort op het eil. Usedom, Pruis. regdst. Stettin.

PEEPAULNEIR, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

PEEPEE, N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Ross, aan de Scioto.

PEEPLA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

PEEPLY, zie Pipley.

PEEPRY, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PEER, Nederl. vlek, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 1150 inw. 2. Klein eil. in de Ind zee. 5. 18. Z. B.

PEERA, O. Ind. riv., prov. Aurungabad.

PEERGAUM, O. Ind. vlek der Mahratten, prov. Aurungabad. 92. 48. L. 18. 32. N. B

PEERS, groep eil. tot den O. Ind. Mergui Archipel behoorende.

PEEST, Nederl. buurt, prov. Drenthe.

PEESTEN, Beij. dorp, Op. Mainkreits.

PEFFER, twee Schot. riv., gr. Ross en Haddington.

PEGAU, Saks. stadje, kreits Leipzig, met 2400 inw., 2 kerken, spinnerijen, linnenweverijen en linnenhandel.

PEGNAS of *Pennas*, Spaan. kaap, prov. Asturië. 11. 53. L. 43. 41. N. B.

PEGNITZ, Beij. riv. valt in de Main. 2. Beij. landger., Op. Mainkreits, op $5\frac{3}{4}$ V. M. 19,300 inw. bevattende, met eenige kruinen van het Fichtelgebergte, door de Rooden Main en de Pegnitz bespoeld, en ten Z. met het Bischofswald. Het heeft goeden landbouw, sterke veeteel, ijzermijnen, weverijen en spinnerijen. 2. Hoofdstad van voorn. landger., met eene voorstad, 2 kerken, 1000 inw. en in den omtrek eene ijzermijn.

PEGNON DE VELEZ, Spaan. vesting aan de N. kust van Marocco, in het jaar 1508 door PEDRO DE NAVARRE gebouwd. 35. 10. N. B.

PEGO, Spaan. vlek, prov. Valencia.

PEGON, klein eil. in de riv. Caya, aan de grenzen van Portugal en Spaan. Estremadura; 1 mijl van Badajoz.

PEGOTAN, O. Ind. plaats op Java, in Mataren.

PEGU, de tweede prov. van het Birmannisch rijk in Achter Indië. Zij is tusschen Ava, Siam, Martaban, Aracan en de golf van Bengalen gelegen, heeft aan de kust eene voortzetting van het gebergte Anoupetumiu, dat zich met kaap Negrais in zee verliest. Verder is ten N. O. het gebergte Galladzet en ten O het grensgebergte van Siam. De voornaamste riv. zijn: de Irawaddy, die hier de groote Delta vormt, de Pegu of Rangoon; de Thaulayn, ook Setang of Sitang genoemd, en de Tenasserim. De grond zou vruchtbaar genoeg zijn; doch de aanhoudende oorlogen hebben het land ontvolkt en verwoest. Men vindt de grootste streken van den besten grond, met bosch en lang gras bedekt, en door tijgers, elefanten, buffels,

fels, herten en andere wilde dieren vervuld. Een groot gedeelte der inw. is om de onderdrukking te ontwijken, in het gebergte gevlugt. De landen liggen woest, en naauwelijks wordt er zoo veel rijst geteeld als de behoefte vordert. Het gewone voedsel is visch en vruchten, die het land van zelf oplevert. Er zijn ijzer-, tin- en loodmijnen, alsmede groeven, waarin robijnen, safier en bergkristal gevonden wordt; maar het voorn. voortbr. is tiekhout, waarvan men stammen van 60 voeten hoogte in de bosschen vindt, Het wordt in den regentijd, langs de kleine riv., den Eng. toegevoerd; doch de handel met hetzelve heeft de keizer, als eigene inkomsten, aan zichzelven getrokken. De havens des lands zijn Syriam, Negrais en Rangoon; doch sedert Pegu met het Birmannisch rijk vereënigd is, is alleen de laatste voor Europische schepen opengesteld. De Peguanen belijden den godsdienst van *Buddha*. Van het Christendom, in de 17 eeuw hier door Jesuïten gepredikt, zijn slechts in Rangoon eenige sporen overig. Het land is in 32 distr. verdeeld. Het was in 1812 zoo weinig bevolkt dat het met moeite 3000 man tot eenen krijgstogt kon leveren. 2. Hoofdstad van de prov. en zetel van den onderkoning, binnen de muren der oude hoofdstad, welke de Birmannen verwoest hebben, aan de riv. Pegu. Zij is met palissaden van 10 voeten hoog omringd, heeft 4 poorten, met baksteenen geplaveide straten, doch alleen houten huizen uit bamboes en matten, en de daken met riet bedekt. Behalve het paleis van den onderkoning, zijn de voorn. gebouwen de tempels en kloosters, waaronder de tempel van *Schoe-Madoe* of den gouden God, op twee terrassen gebouwd, waarbij zich eene trotsche piramide, zonder opening, van 361 voeten hoog verheft. Men wil dat dezelve 2300 jaar oud is; doch nu begint te vervallen. Volgens gissing van SYME beloopt het getal der inw. 6 à 7000; terwijl de oude stad er 150,000 telde. Fabr. zijn er niet; maar de vrouwen weven zeer goede katoenen stoffen, waartoe zij het garen zelve spinnen. 113. 45. L. 17. 46. N. B.

PEGULLAL, Spaan. stad, prov. Gallicië.

PEGUNNOCK, N. Amer. riv., prov. New Jersey, valt in de Passaic.

PEGWELL, Eng. vlek, gr. Kent.

PEGYBSCOTT, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Cumberland, met 800 inw.

PEHAS, zie Rion.

PEHING, Chin. stad in Shantong.

PEHKI, Rus. vlek, gouv. Pskow.

PEHUENCHES, zie Arauco.

PEJENDE, PAJANA, Rus. meer in Finland, ten W. van het meer Saima, heeft met de golf van Finland gemeenschap.

PEI, Chin. stad in Setchuën. 29. 50. N. B.

PEICHAN, Chin. stad in Setchuèn.

PEIGNES, naam van onderscheidene kleine eil. in den Griekschen archipel, aan de O. zijde van het eil. Milo.

PEIHO, aanmerkelijke riv. van China, prov. Petcheli. Zij ontspringt in de bergen van Tartarije, en valt op 39. 3. N. B. in de Geele zee.

PEILA, kleine Pruis. riv. in Silezië, die bij Opper Peilau ontspringt, en zich met de Weistritz vereënigt.

PEILAU, Pruis. dorp, regdst Breslau, met 700 inw., wol- en katoenweverijen.

PEILENSTEIN, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly, met 320 inw.

PEINA, Han. ambt, vorst. Hildesheim, aan de Fuse, bevat op 4 V. M. 15,000 inw., met de Dolger heide. 2. Stad in voorn. ambt, met een kasteel, een tuchthuis, 2 kerken, een hospitaal, eene synagoge en 3060 inw., die koren- en veehandel hebben. 27. 52. L. 52. 20. N. B.

PEINE, tak der riv. Hérault, in het Fr. dep. Hérault.

PEINGHEE, O. Ind. stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu, aan de Irrawaddy, met groote verzending van tiekhout. 113. 36. L. 18. 31. N. B.

PEINS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

PEINT, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PEIPUS, meer in Rusland, tusschen de gouv. St. Petersburg, Esthland en Lijfland, met boschrijke oevers en veel visch. Het ontvangt de Embach of uitwatering van het Wirzmeer, valt door de Narowa in de golf van Finland, en heeft gemeenschap met het meer Pskow.

PEIRA, zie Pera.

PEIRIAC, Fr. vlek, dep. Aude, met 1050 inw.

PEISA, Hong. meer, kom. Presburg.

PEISCHANHIEN, Chin. stad, prov. Setchuën.

PEISE ELF, riv. in Lapland, valt in de IJszee.

PEISEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen.

PEISERN of *Pyzdry*, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 2270 inw.

PEISEY, Sard. dorp, hert. Savoije.

PEISKRETSCHAM, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 1710 inw., linnen- en lakenweverijen.

PEISSANT, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 500 inw.

PEISTERWITZ, Pruis. dorp, regdst. Bres-

Breslau, aan den Oder, met 570 inw.

PEITELSTEIN, zie Beitelstein.

PEITI, Chin. stad in Tibet, aan het meer Palte.

PEITING, Beij. D., Isarkreits; 1000 inw.

PEITOPOOR, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

PEITSCHENDORF, Pruis. dorpje, regdst. Koningsbergen.

PEITZ, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, met 1520 inw., laken- en linnenweverijen en ijzerfabr.

PEJEPSCOT, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Cumberland, met 800 inw.

PEKAU, zie Peckau.

PEKEL-A (DE), bloeijende kolonie in de prov. Groningen, arr. Winschoten, eene streek van omtrent 3 uren lang, en naar een voorm. riv. van dien naam genoemd, in 1599 door TECKO KOLK, het eerst aangelegd, en nu een eigendom der stad Groningen. Zij is in de Beneden of Oude, en Boven of Nieuwe Pekel-A verdeeld, welke bij de aanzienlijke hervormde kerk, eene roomsche kerk en synagoge hebben. Ook zijn er twee hoofd- en twee bijscholen, terwijl de beide plaatsen ongeveer 7000 inw. hebben, die houtzaag-, pel- en oliemolens, scheepstimmerwerven, veel koophandel en scheepvaart hebben, zoo dat er jaarlijks wel 2000 schepen door het Benedensche verlaat gaan. De Nieuwe Pekel-A is meer uitgestrekt, en heeft nog veel ongegraven veen, doch de Oude Pekel-A is digter bebouwd; terwijl zij wel altijd merkwaardig zal blijven door den waardigen schoolonderwijzer en schoolopziener H. WESTER, die hier zijn nuttig en werkzaam leven heeft doorgebragt.

PEKELSEN, zie Peckelsheim.

PEKENEN, Afr. dorp aan de Peperkust van Guinea; 5 m. Z. van Sanguin.

PEKET, stad aan de N. kust van het O. Ind. eil. Cumbava. 135.22.L.8.15.Z.B.

PEKIANGHO, groote riv. van China, prov. Quantong, ontspringt aan de Z. zijde der groote bergketen, welke deze prov. van Kiangsi scheidt. Zij bevordert de gemeenschap tusschen Peking en Kanton.

PEKIAO, Chin. vesting aan het strand, prov. Fokiën, met eene voorstad.

PEKING (het Noordelijke hof) eigenlijk *Chunting-foe* of *Schongtiengfoe*, hoofdstad van het keizerrijk China, prov. Petcheli, gewone verblijfplaats van den keizer en alle hooge staatspersonen en ambtenaren. Zij ligt in eene groote vruchtbare vlakte, ongeveer 13 mijlen van den grooten muur. Hare hooge muren met derzelver talrijke torens en bolwerken, geven haar een statig aanzien. Zij ontvangt haar water door eene kleine riv., en heeft ook door een kanaal, met de Payho of het kanaal Yamleamho gemeenschap. Zij vormt eenen onregelmatigen veelhoek, die in twee deelen, de stad der Mandschu's (VAN BRAAM zegt der Tartaren) en die der Chinezen verdeeld is, en die beide door 12 zeer uitgestrekte voorsteden omringd zijn, welke elk ongeveer ½ mijl lang zijn; terwijl de stad zelve 4 mijlen in den omtrek heeft. De muren der stad zijn van leem, met tigchelsteenen bekleed, en zoo hoog, dat men de huizen van buiten niet zien kan; terwijl bijzonder die van de stad der Mandschu's zoo breed is, dat 12 ruiters er naast elkander op rijden kunnen, en van afstand tot afstand met hooge torens bezet is. De stad heeft 9 poorten, die alle uit twee ontzaggelijk groote gebouwen, elk van 9 verdiepingen bestaan, waarvan de onderste verdieping tot wachthuizen dient; terwijl de bovenste schietgaten met geschilderde stukken geschut vertoonen; en het eene deel naar den buitenweg, het andere naar de straten der stad gerigt is. Tusschen beide vindt men twee halve cirkels, die barakken, magazijnen en andere militaire gebouwen, benevens eene paradeplaats bevatten. De straten zijn meestal lijnregt, 120 voeten breed, gedeeltelijk een goed uur lang, en met lage huizen, naar den Chin. bouwtrant, bezet, die naar de straat weinig vensters maar balustraden hebben, en welker daken met verschillende kleuren beschilderd zijn; vele derzelve zijn slechts gedeeltelijk geplaveid, en de andere worden des zomers, verscheidene malen des daags, tegen de stof, met water begoten. Stegen en blinde straten zijn des nachts gesloten, en worden bewaakt; maar in de groote straten vindt men dag en nacht patrouilles, om voor de goede orde te waken. Het voorn. gebouw is het keizerlijk paleis, midden in de stad der Mandschu's, bijna eene stad op zich zelve, die ongeveer eene V. M. beslaat, met dubbele muren omringd is, en verscheidene groote gebouwen, tuinen en pleinen bevat, alwaar niet alleen de geheele hofstoet en het aantal gesnedenen, maar ook de menigvuldige kunstenaars, die voor hetzelve werken, en de kooplieden, die de leverantie aan het hof hebben, benevens de garde, wonen. Het paleis heeft niets statigs, en is van buiten lomp, maar moet van binnen, volgens de

berigten, prachtig zijn, en al, wat Europa, Indië en China schoons aan meubelen en versierselen heeft, bevatten. Het heeft 9 groote hoven, die op elkander volgen, en door marmeren poorten van een gescheiden zijn, welker daken van goud en lak schitteren, terwijl om de hoven kolonnaden loopen, die de onderscheidene deelen van het paleis met elkander vereënigen. Op de tweede plaats is de schatkamer en de onafzienbare garderobe, benevens de prachtige zaal *Ta-ho-tiene*, alwaar de mandarijnen zich voor den troon verzamelen. Behalve het aanzienlijke paleis, heeft Peking niet minder dan 10,000 *mino* of paleizen der grooten, die, hoewel van ééne verdieping, echter zeer uitgestrekt zijn; 26 paleizen der hooge collegiën en geregtshoven, 33 groote tempels, waaronder vooral die, waar de keizer zijne offers brengt, en die aan den hemel en de aarde gewijd zijn, uitmunten, en een aantal andere pagoden; 4 roomsche, 2 grieksche kerken, 2 moskeën, verscheidene kloosters, 6 groote begraafplaatsen en verder het *Kuetsekien*, waarin de kinderen der grooten op algemeene kosten worden onderwezen; de keizerlijke boekverzameling in het paleis, een sterrekundig en geneeskundig genootschap, een bureau der staatscourant, een vondelingenhuis, een instituut voor de koepokinënting en verscheidene inrigtingen van weldadigheid. Het aantal huizen is niet bekend, en dat der inw. wordt zeer verschillend opgegeven. STAUNTON en de zendelingen stellen het op 3 mill., GAUBEL op 2 mill., MALTEBRUN op 6 à 700,000, en LANGE stelt die gelijk aan de bevolking van Moskou; doch de beide laatste schrijvers, en die met hen van dit gevoelen zijn, denken niet om de 12 uitgestrekte voorsteden. Echter gelooven wij met anderen, dat de waarheid in het midden ligt, en men de bevolking op $1\frac{1}{2}$ mill. kan rekenen, welke uit een mengelmoes der menigvuldige volken, die het rijk bewonen, bestaan; schoon de Chinezen en Mandschu's hieronder het grootste getal uitmaken. Zij bestaan van het hof, de ambten, het garnizoen en deels van de handwerken; wijl men hier, even als in Nankin, alle soorten van Chin. fabr. vindt; schoon er geen eene zeer groot is, en alle slechts voor de behoeften der stad berekend zijn: verder van den handel, die wel alleen binnenlands, maar zeer uitgestrekt is. Men kan hier het beste en schoonste, dat China oplevert, krijgen, en de winkels bieden alles, wat de Chin. pracht vordert, in ruimte aan. Bijzonder munten de goud- en zilversmederijen, pluimmakers, juweliers, bijouteriemakers en soortgelijke werklieden, die voor de pracht en gemakken des levens werken, uit. De winkels in deze art. zijn er zeer matig in prijs, en ofschoon de omtrek niet het tiende deel voor de behoefte van Peking oplevert, brengen de overige prov., deels gedwongen, deels vrijwillig, er dagelijks hunnen overvloed, en alles is goedkoop. Men zorgt op eene waarlijk voorbeeldige wijze voor eenen goeden voorraad van levensmiddelen, en men heeft er zelden voorbeeld dat hongersnood in het binnenste des rijks, eenigen invloed op de hoofdstad heeft. In al de voorsteden en te Tong-tscheu zijn groote rijksmagazijn, welke zoodra er duurte komt, geopend worden, en voor 8 jaren voorzien zijn, doch waaruit, in de gewone tijden, alleen aan de mandarijnen en de troepen wordt uitgedeeld. De politie is er zeer werkzaam, en staat onder eenen mandschu, welke den titel van generaal der 9 poorten voert. Zelden hoort men er van moord of groote misdaden. Elke tiende huisvader is voor het gedrag van zijne buren, in zekere mate, verantwoordelijk. Openbare vrouwlieden worden slechts in de voorsteden geduld, en dag en nacht doorkruisen de patrouilles met lange zwepen de straten, om het volk in orde te houden. Nachtelijke bijeenkomsten en buitensporigheden kent men hier niet; des nachts is alles stil, en men ziet er zelden op de straat iemand anders dan de wacht; maar des te sterker is het gewoel bij dag, schoon bij al den drang zelden ongelukken gebeuren, wijl de Chin. geen rijtuig gebruiken, maar zich in palankins laten dragen, en de vrachtwagens niet talrijk zijn. Onder de merkwaardigheden behooren ook nog de buitengewoon groote klokken, waarvan er bijzonder 7 zeer vermaard zijn, daar elk derzelve 12 voeten lang is, 11 voeten middellijn en 40 voeten in den omtrek heeft, en 120,000 ponden weegt. Zij dienen om de nachtwaken aan te toonen. Verder de gedenkteekenen voor mannen, die zich aan het algemeen verdienstelijk gemaakt hebben, meestal op de hoeken der groote straten opgerigt, en die de gedaante van triomfbogen hebben. Ook zijn hier vele inrigtingen, tot uitspanning, als: schouwspelen, goochelaars, muzijkanten, alsmede kwakzalvers en toovenaars, die hunne théaters op alle openbare pleinen opslaan. Ook

is de groote uitgestrektheid der stad niet geheel met huizen bedekt; men vindt er ook groone tuinen, boomgaarden, akkers en vrij groote vijvers. Zij heeft het bestuur over 24 steden. 134. 8. L. 39. 54. N. B.

PEKLENICZA, Hong. D., kom Szalad, aan de riv. Muhrn.

PEKLIN, Hong. dorp, kom. Sarosch.

PEKOUED of *eil. der witte Schildpadden*, Chin. eil. in den Jan-tse-kiang, prov. Houquang, over de stad Hoangtscheu-foe.

PELADO, Braz. riv., prov. Rey, valt in het meer Los Patos.

PELAGIE, N. Amer. riv. in Louisiana, die in den Missouri valt. 286. 16. L. 38. 30. N. B.

PELAGNESI, klein en onbebouwd Grieksch eil. in den Archipel, voor de golf van Salomeh, het oude *Peparsseus*.

PELAGO, Toscaansch vlek, gebied van Florence.

PELAGOSA, klein Oostenr. eil. van Dalmatië, in de Adriat. zee, ten W. van Ragusa, door gevaarlijke rotsen omringd. 33. 56. L. 25. 21. N. B.

PELANGY, riv. op het eil Magindanao, aan welke de hoofdstad ligt. Zij deelt zich bij haren mond in de Illjano, in twee takken, waarvan de Z. Tamantana heet. Voor den mond van den N. tak ligt het eil. Bunwoot.

PELARNA, Zweed. dorp, Kalmar-län.

PELAUDA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer, distr. Jyenagur, met 1000 huizen. 94. 31. L. 26. 36. N. B.

PELAYOS, Spaan. vlek, prov. Segovia.

PELCUDA, klein eil. in den Griekschen Archipel; 4 m. Z. W. van kaap Colonna.

PELÉ, Schot. eil., gr. Renfrew.

PELEE, klein eil. of rots, aan de N. kust bij den mond der Fr. haven Cherburg. 2. Klein Austr. eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, door D'ENTRECASTEAUX ontdekt. 136. 30. L.

PELEGRIN, klein Fr. eil. aan de kust van het dep. Var, W. van de zoutputten van Hyeres.

PELEGRINO, eil. in de Stille Zuidzee, in 1606 door QUIROS ontdekt. 215. 46. L. 14. Z. B. 2. Kaap op. het Oostenr. eil. Lesina in de Adriatische zee. 43. 42. N. B.

PELEGRIN, Fr. vlek, dep. Gironde.

PELELEW of *Pelliljuh*, een der Austr. Pelew eil.

PELENDA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

PELEW, PALAOS of *Peljoe Eil.*, groep van 26 Austr. eil., door vele klippen omringd, welke zich in eene N. N. O. en Z. Z. W. rigting, ongeveer 90 mijlen ver, uitstrekken, en 15, doch met de klippen aan de W. zijde, wel 30 mijlen breed zijn. Meer dan waarschijnlijk zijn zij dezelfde, die VILLALOBOS *Arrecifos* noemt, en daar bijna ieder schip, dat uit het O. naar China gaat, dezelve aandoet, is de ligging vrij goed opgenomen. WILSON, die dezelve in 1783, door eenen ongelukkigen schipbreuk, het eerst weder ontdekte, en CLUEN hebben ons vooral dezen archipel leeren kennen. Het N. en grootste, Kyangle, ligt op 152. 36. L. en 8. 9. N. B. Het O. is het groote eil. Babelthou-up, op 152. 41. L. en 7. 31. N. B. Het Z. is Angour, op 152. 6. L. 6. 54. N. B. Verdere eil. zijn Urukthapel, Errakong, Pelelew, enz. Corror of Coroera is de verblijfplaats van den bekenden ABBA THULLA, aan wien zij onderdanig zijn. Waarschijnlijk zijn deze eil. slechts koraalrotsen, schoon wij van de zamenstelling derzelve, of van het delfstoffelijk rijk, geene berigten hebben; daar dezelve door geene natuuronderzoekers bezocht zijn. Wij weten alleen dat zij lang, smal, van middelbare hoogte en door koraalklippen aan de W. zijde bezet zijn, dat er koolpalmen, kokosboomen, arekanoten, pisangs, china's-appelen, citroenen, suikerriet, yams, catappanoten (*terminalia catappe*), broodvrucht, bamboesriet en eenige onbekende boomen, die goed timmerhout leveren, groeijen; dat de reizigers, behalve eenige katten, geelbruine ratten en vampyrs, er geene viervoetige dieren vonden. De Engelschen hebben er rundvee, varkens, geiten en schapen gebragt; terwijl zij de wilde hoenders (waarvan de inw. alleen de eijeren aten), duiven en zingende vogels, die er waren, met eenden, ganzen, papegaaijen, enz. vermeerderden, en er ook vele zaden en gereedschappen bragten. Ook vond men er veel visch, kreeften, mosselen, oesters en schildpadden. De inw. hebben een zacht, glimmend, donker koperkleurig vel, zijn middelbaar van grootte, goed gespierd en wel gemaakt, en hebben in alles een zeer geschikt voorkomen. Hun haar is lang en zwart, en zij dragen hetzelve achter aan het hoofd te zamen gebonden. Gewoonlijk trekken zij den baard, en andere haren des ligchaams, met wortel en al uit; schoon sommigen ook groote baarden droegen. Hunne tanden zijn zwart, daar zij gewoonlijk betel met kalk vermengd, kaauwen: elk voornaam man droeg een zakje, met betel en riet met *tschinam* (kalk uit koraalgewassen gebrand) bij

zich. De mannen gaan verder geheel naakt. De vrouwen hebben een klein schortje of gordel, uit kokosdraden gemaakt, om de heupen. In de ooren dragen zij bladen of ringen van schildpad, en door den neus bloemen of planten. Hunne beenen zijn zwart getatoueerd, en zij beschilderen zich met oker en geele kleuren.

Hun geheele gedrag met de Engelschen van het verongelukte schip *Antilope*, doet hen als een goedhartig, getrouw en welwillend volk kennen; echter hebben sommige schrijvers dit wel eens overdreven, zoo als HEUSINGER. Zij toonden verder alle blijken van eerlijkheid, zucht tot leeren en gezond verstand, zoo dat zij al zeer spoedig het voordeel der Eur. kunsten begrepen. Hun voedsel is zeer eenvoudig, en bestaat in yamswortelen, kokosnoten, broodvrucht, visch, en bij de voornamen duiven. Kokosmelk is de gewone drank. Hunne woningen bestaan in een vierkant vertrek, dat op een steenen fondament rust, en uit balken of bamboesriet met palmbladen gedekt, opgetrokken is. Zij hebben ook openbare gebouwen, die zij *Pyes* noemen, welke zeer aardig gemaakt zijn, en tot volksvergaderingen dienen. Zij wonen in dorpen bij elkander. Hun huisraad bestaat in betelmandjes, kammen en messen van paarloesters, vischhaken van schildpad, garen en netten uit kokosdraden, matten, aarden schotels, watervaten uit bamboesriet, bijlen van schelpen, slingers, houten zwaarden, lansen van 12 voet, enz. Hunne kano's zijn uitgeholde boomen, wel bewerkt en met een driehoekig zeil. Hunne uitspanningen zijn gezang, dans en krijgsoefeningen. Hunne regering heeft iets van het leenroerige. Zij hebben eenen koning, adel en gemeene werklieden. Er zijn op de onderscheidene kleine eil. verscheidene koningen, die veelal met elkander in oorlog leven. ABBA THULLA, de vriend der Engelschen, kon een leger van 1000 man op de been brengen. De adel heeft eene onbepaalde magt, maar moet den koning in den oorlog bijstaan. Groote oorlogsdaden of andere verdiensten, worden met de been-orde (een walvischbeen om den arm) beloond. Ook kapitein WILSON werd hiermede vereërd. De koning houdt in de openbare gebouwen of onder den vrijen hemel, raadsvergaderingen. Hij heeft eenen visier, onderkoning, minister, admiraal en generaal. De meeste oorlogen worden ter zee gevoerd. Men vindt er weinige sporen van godsdienst. Zij hebben huisgoden en eenig denkbeeld van een leven na dit leven. Hunne begrafenissen gaan met verscheidene plegtigheden vergezeld.

Jammer is het, dat kapitein CLUVER, die hier zijn leven wilde eindigen, maar na een verblijf van 15 maanden weder vertrok, ons geene berigten omtrent deze eil. heeft nagelaten, welke voor de aardrijkskunde nog zoo veel te wenschen overlaten.

PELGRIMS EIL., klein N. Amer. eil. aan den Z. O. oever der St. Laurens; 34 mijlen beneden Quebec. 2. Eil. tot den O. Ind. Mergui archipel behoorende, meestal klippen.

PELGYAROK, Rus. kerspel, gouv. Finland, met 2750 inw.

PELGYARAWI, Rus. dorp, gouv. Finland.

PELHAM, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, met 1000 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, met 1180 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York. 4. P. *Farneaing*, Eng. dorp, gr. Hertford, met 550 inw. 5. Eng. vlek in Opper Canada, distr. Niagara.

PELICAN (EIL.), klein Amer eil. bij de Z. kust van W. Florida. 289. 40. L. 30. 14. N. B. 2. Klein eil. bij de N. O. kust van Antigua. 316. 22. L. 17. 14. N. B. 3. Klein eil. bij de Z. W. kust van Antigua. 36. 11. L. 17. 10. N. B. 4. Groep eil. bij de kust van W. Florida. 288. 51. L. 29. 48. N. B. 5. *Great, Pelican Key*, klein eil. bij de Z. kust van Jamaïca. 312. 58. L. 17. 49. N. B. 6. *Little Pelican Key*, klein W. Ind. eil. bij de Z. kust van Jamaïca. 7. P. *Shoals*, kleine zandbanken bij de Z. W. kust van het eil. Barbados.

PELICONDA, O. Ind. stad der Circars. 101. 56. L. 18. 33. N. B.

PELIDUI, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

PELIER, klein eil. aan de W. kust van Frankrijk; W. ten N. van het eil. Noirmoutier.

PELIKANG, Rus. stad, gouv. Wilna.

PELIM, PELYMSK, Rus. stad, gouv. Tobolsk, aan de riv. Pelim; 4,800 inw., eene verbanningspl. voor voorn. Russen.

PELING, klein eil. in de Geele zee, bij de kust van Corea. 142. 14. L. 38. 24. N. B. 2. Klein eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van het eil. Celebes, tusschen 123. en 124. L. Langs de kust liggen verscheidene kleine, door rotsen omgevene eil.

PELINGARA, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Piura, valt in de Catamayu.

PELINGUA, zie Pilnikau.

PELION, zie Sagari en Kissavos.
PELISE, tak van de Garonne in het Fr. dep. Lot en Garonne.
PELISSANE, Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, arr. Aix, met 2,530 inw.
PELIUHIEN, Chin. stad, prov. Quangsi, met een lang dal, door hetwelk een groote weg naar Anam gaat, den Hemels of Duivelsweg genoemd.
PELJOE, zie Pelew eil.
PELLA, klein Turk. eil. in den Archipel, bij het eil. Scio. 2. Rus. dorp, gouv. Petersburg, aan de Tome.
PELLAINE, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 250 inw.
PELLAPEGROD, O. Ind. distr., prov. Karnate.
PELLEGRINO, D. in het hert. Parma. 2. Vlek in het hert. Lucca.
PELLEGRUE, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. La Réole, met 1500 inw.
PELLEMBERG, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 960 inw.
PELLERIN, Fr. vlek, dep. Neder Loire, arr. Paimboeuf, met 1460 inw., eene haven en reede.
PELLEVAYEE, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon.
PELLEW'S (SIR EDWARD) ISLANDS, groep Austr. eil., aan de N. kust van Nieuw Holland, en aan den W. kant der groep van Carpentaria. Zij zijn 11 m. lang en 9 breed. De grootste zijn: van der Lin's eil., Noordwest-, Zuidwest- en Centre eil.; het laatste ligt op 15. 29. Z. B.
PELLEW (KAAP), Noordpunt van het eil. Noordland, van Sir Edward Pellew's groep. 154. 48. L. 16. 30. Z. B. 2. P. *Punt*, kaap aan de W. kust van N. Amer. in Prins Willem's Sound. 230. 43. L. 60. 51. N. B.
PELLICE, kleine Sard. riv., vorst. Piëmont, valt in den Po.
PELLILJUH, zie Pelelew.
PELLINGE, Rus. kersp., gouv. Finland.
PELLO, Zweed. gebergte in Lapland, op 41. 28. L. 66. 48. N. B., ongeveer 10 mijlen lang, en met dennen bedekt.
PELLORO, O. Ind. stad, prov. Karnate.
PELLWORM, Deen. eil. tot de Nordstrandsche eil. behoorende, aan de W. kust van Sleeswijk, een overblijfsel van het in 1634 verdronkene eil. Nordstrand. Het is 12 V. M. groot, en heeft in 2 kerspelen 4,900 inw.
PELOPONNESUS, zie Morea.
PELORO, Sicil. gebergte, eene voortzetting der Apennijnen.
PELPLIN, Pruis. D., regdst. Dantzig.
PELSCHOTZ of *Pelsocz*, zie Pleisnitz.
PELOSO (KAAP), kaap aan de Z. kust van het eil. Zante. 37. 50. N. B.
PELSHALL, Eng. vlek, gr. Stafford.
PELTENBERG of *Pöltenberg*, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 250 inw.
PELTINGSONT en PELTINGSCHEREN, straat en rotsen in de golf van Finland, aan de Rus. zijde; 11 m. O. van Sweaborg.
PELTON, Eng. vlek, gr. Durham.
PELTSCHINA, Rus. riv., gouv. Wologda.
PELUGOSA, klein eil. in de golf van Venetië. 36. 18. L. 42. 20. N. B.
PELVOUX DE VALLOISE, Fr. berg, dep. Op. Alpen, 13,500 voeten hoog.
PELUSIUM, De O. tak van den mond des Nijls, waar voorheen eene beroemde stad van dien naam stond. De Arabieren noemen deze plaats tegenwoordig *Tineh*. Tusschen dezen tak en het oude Damiate ligt de Doode Zee of het meer Manzalé of Tennis.
PELUSSIN, Fr. dorp, dep. Loire.
PELYMSK, zie Pelim.
PELYNT, Eng. dorp, gr. Cornwallis.
PEMAHU, Chin. meer, prov. Shantong.
PEMAQUID, N. Amer. baai, prov. Maine, met verscheidene eil. 308. 16. L. 43. 45. N. B. 2. N. Amer. kaap aan de kust der zelfde prov. 308. 19. L. 43. 48. N. B. 3. Kaap aldaar, op de kust van Maine. 308. 16. L. 43. 37. N. B.
PEMAR, Rus. riv. en D., gouv. Finland.
PEMBA, eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Afr., laag, met veel handel, en vruchtbaar in koren. 58. 46. L. 5. Z. B. 2. Binnenlandsche Afr. prov. van Congo, die zich tot aan de Zaire uitstrekt. In dezelve ligt eene stad van dien naam; 25 m. Z. van St. Salvador.
PEMBANAR, N. Amer. riv., gebied van den Missouri.
PEMBERTON, Eng. vlek, gr. Lancaster.
PEMBRIDGE, Eng. kerspel, gr. Hertford, met 1130 inw. en lakenweverijen.
PEMBROKE of *Penfro*, Eng. gr. in Z. Wallis, tusschen de Ier. zee, de gr. Caermarthen, Cardigan en het kanaal van Bristol, of tusschen 12. 15. en 13. 2. L. en 51. 39. en 52. 8. N. B. gelegen, en op ongeveer 25½ V. M., 60,600 inw. bevattende. Het is de uiterste punt des lands, wel bergachtig, doch ook met vlakten, die schoone weiden en akkers voor den landbouw hebben. De onderscheidene takken van het Wallisch gebergte, loopen hier met de kapen St. Gowens Point, St. David's Head, Strumble Head en Pen Kemeys Point in zee. De kust is met kalkrotsen en ontzaggelijk klippen bezet. De riv. zijn: de Tivy, de Clethy, Dougledge en Kiog. De lucht is helder en gezond; maar aan de kusten heeft men niet zelden orkanen.

nen. De voortbr. zijn: koren, rundvee, schapen, gevogelte (vooral zeevogels), visch, steenkolen, ijzer en marmer. In een gedeelte van het gr. wonen Vlamingers, met eigene taal en zeden, welke echter zeer verminderen. De voorn. takken van bestaan zijn: de veeteelt, visscherij en landbouw, benevens de steenkolenmijnen en ijzerfabr. De uitvoer bestaat in: ossen, gezouten boter, kaas, varkens, haring, oesters, steenkolen, ijzer en marmer. Het gr. is in 7 hundreds verdeeld, en zendt 3 afgevaardigden in het parlement. 2. Vlek en hoofdpl. van voorn. gr., aan eenen arm van Milford Haven, met een kasteel en 2500 inw., die sterken handel op Bristol en Ierland drijven. 12. 45. L. 51. 45. 45. N. B. 3. N. Amer. vlek, prov. Newhampshire, gr. Rockingham, met 1150 inw. 4. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Plymouth, met 2050 inw. 5. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Genessee. 6. P. *Kaap*, kaap in het N. deel der Hudson's baai. 295. 27. L. 62. 51. N. B.

PEMBURTY, O. Ind. stad, prov. Hyderabad.

PEMBURY, Eng. kerspel, gr. Kent.

PEMEIRADE, Fr. dorp, dep. Var.

PEMGUR, O. Ind. vlek der Mahratten, prov. Khandesh, aan de Nerbuddah. 94. 21. L. 22. 28. N. B.

PEMISSISAQUEWAKEE, N. Amer. riv., prov. Maine, die op 309. 36. L. 44. 23. N. B. in zee valt.

PEMNAGUR, O. Ind. vlek, prov. Bahar.

PEMO, Chin. meer, prov. Schantong.

PEMPELBACH, riv. in het vorst. Reusz.

PEMPELFORT, Pruis. dorp, regdst. en stadkreits Duseldorf, met 1480 inw.

PEMSEY, Eng. haven, gr. Sussex.

PENA (LA), Z. Amer. volkplanting van Nieuw Granada, prov. Tunja, die tabak en maïs voortbrengt, met 300 huisgezinnen. 2. Rus. riv., gouv. Kursk. 3. O. Ind. stad, prov. Aurungabad. 4. Austr. eil. van Maggellaans archipel. 5. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino. 6. Spaan. dorp, prov. Leon.

PENAFIEL, Spaan. distr. en stad, prov. Valladolid, met een kasteel, 4 kerken en 3,600 inw. 2. Port. distr. en stad, prov. Entre Douero en Minho, aan de Sousa, met 5000 inw.

PENAFLOR, Spaan. vlek, prov. Sevilla.

PENALTH, Eng. buurt, gr. Monmouth. 2. Eng. buurt in Wallis, gr. Merioneth, met 580 inw.

PENALVA, Spaan. vlek, prov. Valencia. 2. Port. vlek, prov. Beira.

PENAMACOR, Port. vlek, prov. Beira, aan de Spaan. grenzen, met 2500 inw

PENANTIPADE, Austr. eil. ten N. van Nieuw Zeeland. De inw. zijn bijna tegenvoeters van Londen.

PENARANDA, Spaan. vlek, prov. Salamança, met 3 kerken en 3,200 inw. 2. Spaan. distr. en vlek, prov. Segovia.

PENAS (PUNTA DE), kaap aan de West kust van de landengte van Dariën. 7. 25. N. B. 2. Kaap op 't W. Ind. eil. Porto Rico. 18. 30. N. B.

PENAS DE ST. PEDRO, Spaan. vlek, prov. La Mancha.

PENAUTIER PEGRE, Fr. dorp, dep. Aude, arr. Carcassonne, met 1300 inw. en wolfabrijken.

PENBOYR, Eng. dorp in Wallis, gr. Caermarthen, met 850 inw.

PENCAITLAND, Schot. dorp, gr. Haddington.

PENCARREG, Eng. dorp in Wallis, gr. Caermarthen, met 900 inw.

PENCONDAH, O. Ind. stad, prov. Mysore.

PENDENNIS, schiereil. van 't Eng. gr. Cornwallis, aan de W. zijde van den mond der haven van Falmouth, met een kasteel op eene rots van 300 voeten hoogte.

PENDERIJN, Eng. dorp in Wallis, gr. Brecon.

PENDILES (PUNTA DE), kaap aan de Z. kust van het eil. Cuba. 295. 28. L. 21. 46. N. B.

PENDLE of *Pendel-Hill*, Eng. berg, gr. Lancaster; 3411 voeten hoog.

PENDLETON, Eng. dorp, gr. Lancaster, bijna eene voorstad van Manchester, met fabr. 2. Eng. vlek, gr. Lancaster, met 930 inw. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, tusschen de gr. Hardy, Rockingham, Augusta, Bath en Randolph; zeer bergachtig, door het Alleghanisch en Jacksonsgebergte doorsneden, en door de Wappocomo bespoeld. Het heeft 4,250 inw. en de hoofdstad Franklin. 4. Distr. in de N. Amer. Rep., in het N. W. gedeelte van Z. Carolina, het bergachtigste gedeelte der prov., met landbouw, veel handel en de hoofdstad van dien naam. 5. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, door de beide Lickings, die zich hier vereënigen, bespoeld. Het brengt tarw en tabak voort, en heeft veel bosch, 3060 inw. en de hoofdpl. Falmouth. 6. Vlek in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Botetourt, aan de St. James. 7. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Essex. 8. N. Amer. riv., prov. Georgië, gr. Montgomery.

PENDORAS ENTRANCE, weg in de Torres straat, in 1791 door EDWARDS bevaren, en door FLINDERS dus genoemd;

noemd; zij is 11 mijlen breed.

PENDRECHT, Neder. buurt in Z. Holland, distr. Dordrecht, bij het dorp Rhoon.

PENE (KAAP), de N. W. punt van 't eil. Sardinië.

PENELLA, Port. stad, prov. Beira, met een kasteel en 3,750 inw.

PENENIO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas, valt in de Putumayo.

PENES (LES), Fr. dorp, dep. Monden van de Rhône, met marmergroeven.

PENET, berg in 't Fr. dep. Drôme.

PENEUS, zie Salambria.

PENFIELD, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. en aan 't meer Ontario.

PENFRET, het grootste der Glénans eil., op de kust van 't Fr. dep. Finisterre.

PENGUIN (EIL.), klein Afr. eil. bij de kaap de Goede Hoop, iets ten N. van de Tafel baai. 2. Eil. bij de Z. kust van Terreneuve. 321. 1. L. 47. 22. N. B. 3. Klein Austr. eil. bij de kust van Nieuw Holland, aan den ingang van Adventure baai. 165. 19. L. 43. 21. N.B.

PENHAS, zie Penas.

PENIA, zie Portendick.

PENICHE, Port. vesting, prov. Estremadura, op het schiereil. Carbocira, met 3 kerken, een hospitaal, eene kleine haven en 4,500 inw. 39. 22. N. B.

PENIG of *Penigk*, Saks. stadje, kreits Erzgebergte, aan de Mulda, met 3000 inw., een grafelijk slot, fabr. van wollen stoffen, enz. De hoofdstad Alt Penig ligt aan de overzijde der Mulda.

PENISA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

PENINSULA (POINT), kaap aan de W. kust van het eil. Mindoro. 138. 42. L. 12. 40. N. B.

PENIPE, Z. Amer. volkplanting van Quito, prov. Riobamba. 1. 35. Z. B.

PENISA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

PENISAR, Rus. vlek, gouv. Finland.

PENISCOLA, Spaan. stadje, prov. Valencia, met 2250 inw. 40. 23. N. B.

PENISTONE, Eng. dorp, gr. York.

PENITENTIA, Z. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, aan den mond van de riv. der Amazonen, tusschen de kust van Guyana en het eil. Menajo.

PENJINE, Rus. Aziat. riv. aan het N. O. einde van het gouv. Irkutsk. De grootste tak is de Aclana.

PENJINSKAIA, naam van eene golf van O. Siberië, het N. gedeelte der baai van Ochotsk. In dezelve valt de Penjine.

PENJISHEHER, stad der Afghanen, prov. Kabul, hoofdstad van het distr. Alyshung. 86. 10. L. en 35. 16. N. B.

PENKEMEYS POINT, Eng. kaap, gr. Pembroke.

PENKRIDGE, Eng. dorp, gr. Stafford.

PENKUN, Pruis. stadje, regdst. Stettin.

PENMACHNA, dorp in Wallis, gr. Caernarvon.

PENMAEN MAWR, bekende berg in Wallis, gr. Caernarvon, met de schoonste gezigten van Engeland.

PENMAN HEAD, Schot. kaap aan de N. kust van het gr. Aberdeen. 15. 37. L. en 57. 37. N. B.

PENMARK, D. in Wallis, gr. Glamorgan.

PENMORVA, dorp in Wallis, gr. Caernarvon, met 1000 inw.

PENMYNYD, dorp in Wallis, gr. Anglesey, met 500 inw.

PENN, Eng. dorp, gr. Buckingham. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Philadelphia, met 3,800 inw. 3. *Oost* P., fort der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Northampton. 4. *West* P., vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Northampton.

PENNA, zie Pena.

PENN'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Susquehannah.

PENN'S NECK, 2 N. Amer. vlekken, prov. New Jersey, gr. Salem, in Opper en Neder onderscheiden.

PENNAFIEL, zie Penafiel.

PENNAGRA, O. Ind. sterkte, distr. Baramahul, op 95. 41. L. en 12. 14. N. B.

PENNANT, D. in Wallis, gr. Montgomery.

PENNAR, O. Ind. riv., die bij Nundydroog, prov. Mysore, ontspringt, door de prov. Karnate loopt, en in de golf van Bengalen valt.

PENNARD (OOST en WEST), twee Eng. kerspelen, gr. Somerset.

PENNARANDA, Spaan. stad, prov. Segovia, met 3200 inw.

PENNARTH HARBOUR, Eng. baai of inham in Z. Wallis.

PENNAS, Z. Amer. zeeboezem in het land der Auracanos.

PENNATORE of *Pondera*, O. Ind. zeehaven, prov. Travancore, met eene goede haven. 94. 40. L. en 8. 25. N. B.

PENNE, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Gaillac, aan de Aveyron, met 2000 inw. en ijzermijnen. 2. Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, arr. Villeneuve d'Agen, met 1590 inw. 3. Zie Civita di Penne.

PENNEDO DE ST. PEDRO, zie St. Paul, No. 2.

PENNEMARC, Fr. D., dep. Finisterre.

PENNEPAR, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Philadelphia.

PENNES, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, met 860 inw.

PENNFIELD, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Ontario.

PENNICANT HILL, Eng. heuvel, gr. York, van 3030 voeten hoogte.

PENNINISCHE ALPEN, zie Alpen.

PENNINGGRYKE, Zweed. dorp, Gefleborgs-län, met ijzermijnen.

PENNINGHAM, Eng. D., gr. Lancaster.

PENNINGTON, N. Amer. dorp, gr. Hunterdon, in New Jersey. 2. Eng. dorp, gr. Lancaster.

PENNS, N. Amer. dal en vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northumberland; het laatste met 2100 inw.

PENNSBOROUGH, drie N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Chester, Lycoming en Cumberland.

PENNSBURG, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Bucks.

PENNSYLVANIë, staat of prov. der N. Amer. Rep., voorheen een deel van Nieuw Nederland, en naderhand met hetzelve, aan Engeland gekomen, door koning KAREL II. aan WILLIAM PENN gegeven, die hier voor de kwakers volkplantingen stichtte, en naar wien het land genoemd werd, dat naderhand sterk is uitgebreid, en thans tusschen het meer Erie, Nieuw York, New Jersey, Delaware, Maryland, Virginia en Ohio, of tusschen 296. 54. en 302. 44. L. en 39. 43. en 42. 11. N. B. gelegen, 54½ mijl lang en 30¼ mijl breed is, en op 2090 V. M., 1,049,500 inw. bevat, waarvan 30,200 vrije lieden van de kleur en 210 slaven zijn. Men kan het land, dat een volkomen parallelogram vormt, naar deszelfs gesteldheid, in 3 deelen verdeelen, als: het Z. O. voorland, meest aangespoeld en niet zeer vruchtbaar; het gebergte, dat zeer vruchtbare dalen heeft, en het heuvelachtig hooge land, dat mede zeer vruchtbaar is, en welke 3 deelen de grootste verscheidenheid van grond opleveren. De vruchtbaarste plaatsen vindt men aan de Susquehannah riv. De bergen, die de prov. van het N. O. naar het Z. W. doorsnijden, zijn: het Apalachisch gebergte, de Kittatinny of het Blaauwe gebergte, de South- en North Mountains, de Tuscaroras, het Mahantango gebergte, de Broad Mountains, het Nittany en Muncey gebergte, met het Shade, Tussey, Jack, Sideling, Alleguppy, Warrior, Builts en Wills gebergte; het Alleghany gebergte (welken naam men wel eens aan al de bergen van Pennsylvanië geeft), met de Savage Mountains, het Laurel gebergte en de Chesnut Mountains, welke alle met bosschen bedekt, en niet hooger dan 2000 voeten zijn. De meesten zijn gang- of vlotgebergten. Zij beslaan eene breedte van 13 of 14 mijlen. De prov. heeft door 3 riv., gemeenschap met de zee en de golf van Mexico, alsmede met het meer Erie, en door 't zelve met den St. Lourenz. De voornaamste riv. zijn: 1. De Delaware met hare bronnen, de Mohawk en Popachtunk, die de Equinunk, Hollister, Lackawaren en Shohola ontvangen. Na den val van Cushightank neemt zij de Bigbush, de Broad Head, de Lehigh, de Schuylkill, enz. op. Zij heeft hier 14 watervallen, waarvan die van Prevost, Saxton, Cedar en Trenton de voornaamste zijn. 2. De Susquehannah, die alhier de volgende riv. ontvangt: de Clearfield, de Kettle, Young Woman's Creek, de Pine, Larty, Lycoming, Baldeagle Creek, de Unadilla, de Tioga, de Sugar, Hoppenny, Bowmans, Buttermilk Creek, de Mahony, Mahantango, Clark, Stoney, Swetara, Conewaga, Chicasalungo, Conesteg en Pequea, Yellow, Breeches, West Conewago, de Mudd, die naar Maryland overgaat, enz. 3. De Ohio, met hare bronnen de Alleghany en Monongahela, waarvan de eerste de Oswaya, Conewango, Kenjua, Mahoming, Toby, Sandy, Pine, Crooked, Brookenstraw, Pitthole, Oil, French, Buffaloe en vele andere, en de laatste de Dunkard, de Whitley, de Fork, Pigeon, Redstone, enz. ontvangt; terwijl de vereënigde riv. alhier de Chartier, de Racoon en de Big Beaver opneemt. Verder ontspringen hier de Genessee, Conocheaque, Antietam en Monocasy. Behalve een gedeelte van het meer Erie, zijn hier geene meren. Verder bevorderen een aantal kanalen de onderlinge gemeenschap. Ook zijn er vele gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is zeer verschillende. RUSH zegt, dat men er des winters de koude van Noorwegen, in de lente de vochtigheid van Engeland, in den zomer de hitte van Afr., en in den herfst de luchtsgesteldheid van Egypte heeft. De winter begint met het einde van October, met ijs en vorst, en duurt, met eenige afwisseling, tot half Maart. De herfst is het aangenaamste jaargetijde. Een groot gedeelte des lands is reeds bebouwd, en de landbouw is hier zeker zoo bloeijend als in eenen der overige staten. Zij levert vooral tarw; verder spelt, maïs, rogge, gerst, haver, boekweit, gierst, aardappelen, vlas, hennep, hop, tabak, kalabassen, meloenen, enz., vele tuin- en peulvruchten, wilde druiven en ook eenige wijngaarden; vele boomvruchten, vooral peren, pruimen en kersen; ook no-

noten, abrikozen, kweën, enz. Vele goede weiden bevorderen de aanzienlijke veeteelt, welke goede paarden, klein, doch sterk rundvee, veel boter en kaas, niet veel schapen, maar veel varkens en alle soort van gevogelte oplevert. De bijenteelt is aanzienlijk; maar de zijdeteelt is mislukt. Er zijn nog zeer uitgestrekte bosschen van allerlei boomen, vooral noten. Onder de velerlei dieren, behooren: de kasuarus, de lynx, de wolf, de zwarte beer, de graauwe en roode vos, de marter, de hondvos, wilde katten, de bison het elandsdier, het Canadasche en Virginische hert en hazen. Verder zijn er: bevers, otters, buidelratten, eene soort van das, het bardzwijn de waschbeer, de muskusrat, de wezel, eekhorens, vele soorten van vogelen, land- en zeeschildpadden, velerlei slangen, waaronder de ratelsang; groote kikvorschen, muskieten, enz. De riv. geven overvloed van allerlei visch, zoo als: steuren, zalmen, snoeken, paling, enz. Ook zijn er hier en daar parelmosselen. De mijnen leveren ijzer, veel lood en steenkolen, en hebben sporen van koper. Ook is er potlood, vuursteenen, lei, kalk, wit en zwart marmer, talk, molensteen, zandsteen, mariënglas, veel zout en bergölie. De fabr. zijn zeker hier het sterkst in bloei, en Pittsburg wordt met regt het Birmingham van Amer. genoemd. Men vervaardigt er wollen en katoenen stoffen, ankers en fijne ijzerwaren, glas, linnen, touw, leder, papier, papieren behangsels, kaarten, hoeden, zelfs de fijnste kastoorhoeden, suiker, tabak, olie, bier, brandewijn, potasch, harst en pik; ook vele schrijnwerkers waren, kruid, aardewerk, verwen en chemicaliën, meel, mout, leijen, enz., te zamen jaarlijks voor meer dan 100 millioenen guldens. Met betrekking tot den handel, is Pennsylvanië de derde staat van het bondgenootschap. De grootste koopstad en haven is Philadelphia. De uitvoer bestaat voornamelijk in: meel, koren, levendig vee, runden varkensvleesch, lijnölie, ijzerwaren, harst, zeep, kaarsen, pelterijen en vele fabrijkwaren, Franschen wijn, Hollandsche jenever, glas, rum, suiker, O. Ind. en Chinesche waren, vooral thee, nanking, zijde en specerijen. Het gebrek aan kanalen en goede wegen is voor den binnenlandschen handel zeer nadeelig; verscheidene genootschappen zijn er echter tot verbetering der kanalen opgerigt. Er zijn 36 banken en de posten zeer goed ingerigt. Ook heeft men in de steden en dorpen geregelde jaar- en weekmarkten. De inw. zijn, naar hunne afkomst, Engelschen, Duitschers, Ieren, Nederlanders, Zweden en Franschen, die allen, de eene meer, de andere minder, nog de oude zeden en gewoonten behouden hebben; doch die allen in liefde voor hun nieuw vaderland en hunne onafhankelijkheid overeenkomen. Zij zijn sterk en gezond, en het vrouwelijk geslacht munt zoowel door vlijt en huisselijkheid, als door schoonheid uit. Pracht en weelde hebben zich ook hier verspreid; doch bij de Nederlanders en Duitschers het minste ingang gevonden. Bedelaars zijn er niet; die niet werken wil, wordt door de regering er toe gedwongen. Verder zijn er Negers. De slaven worden er wel behandeld; de gedwongene slavernij is afgeschaft. Alle godsdiensten zijn volkomen vrij, en hebben gelijke regten, waarom men er alle secten vindt. Kunsten en wetenschappen zijn hier later dan elders, begonnen te bloeijen. Lagere scholen waren er reeds vroeg door de kwakers opgerigt, en nu is er eene universiteit te Philadelphia, geneeskundige en andere collegiën, verscheidene akademiën en instituten, ook zondagsscholen, de Amer. philosophische societeit, de geneeskundige societeit, het collegie der geneesheeren, de societeit van LINNEÜS, de akademie der natuurkundige wetenschappen, gezelschappen voor den landbouw, vele boekverzamelingen, een museüm, een atheneüm, drukkerijen, enz. De staat heeft eene democratische regering. De wetgevende magt berust bij de nationale vergadering, welke in den senaat en de kamer der representanten verdeeld is, en welker leden jaarlijks door het volk verkozen worden. De hoogste uitvoerende magt heeft de gouverneur in handen, welke alle 3 jaren verkozen wordt, en tevens kapitein-generaal te water en te land is. Inkomsten en uitgaven worden op ruim $1\frac{1}{2}$ millioen guldens begroot. Het bondgenootschap geniet uit Pennsylvanië meer dan 16 millioen guldens. De krijgsmagt bestaat uit ongeveer 10,000 man, meest infanterie. De staat zendt 2 senatoren en 26 representanten naar het congres, en is in 51 gr. verdeeld. De hoofdstad is Philadelphia; schoon het wetgevend ligchaam te Harrisburg vergadert. 2. Klein eil. in de Chin. zee.

PENNYCUIK, Schot. D., gr. MidLothian.

PENOS DE LAS BANNOS, N. Amer. stad bij Mexico, met goede baden.

PENOBANY, hoofdstad van 't O. Ind. eil. Lingen of Linga, bij Sumatra, met een fort en huizen op palen. Zij heeft veel handel in opium tegen tin en peper.

PENOBSCOT, gr. in de N. Amer. prov. Maine, op 219 V. M. 13,950 inw. bevattende, gedeeltelijk nog eene ware woestijn of met digte bosschen, alwaar de St. Johns en Penobscot ontspringen, en de St. Johns en Penobscot Indianen wonen. Verder wordt het door de Passadunky, Metawamkeag, Pascataquas, Pushan en Kondeskoeg bespoeld. Houthakkerij, potaschziederij, landbouw, veeteelt, jagt en visscherij zijn de bezigheden der inw. 2. N. Amer. stad, prov. Maine, gr. Hancock, aan de O. zijde van de baai van dien naam, met 1310 inw., handel en scheepvaart. 44. 27. N. B. 3. P. *Rivier*, de grootste riv. der prov. Maine, welke in de N. deelen van het gr. Hancock ontspringt, de Metawamkeag, Puscataquas en Passadunky ontvangt, verscheidene gevaarlijke eil heeft, en in de ruime baai, van dien naam, valt. 4. Indiaansche volksstam in dit gr., die van de jagt en visscherij leeft.

PENOMOME, Z. Amer. volkplanting en riv. in Terra Firma; de laatste valt in de Cocle.

PENON, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan de Magdalena.

PENOS, N. Amer. riv. in O. Florida.

PENPONT, Schot. dorp, gr. Dumfries.

PENON DE VELEZ, Spaan. vesting in N. Afr., op een eil. van de prov. Rif, in het rijk Fez, nabij de Moorsche stad Velez Gomera.

PENPOUL, Fr. haven, nabij St. Pol, dep. Finisterre, arr. Morlaix. Voor de haven ligt het eil. St. Anne, met eene batterij.

PENRICE, Eng. dorp in Z. Wallis, gr. Glamorgan.

PENRITH, Eng. stad, gr. Cumberland, in een aangenaam dal, met 5000 inw., fabr. en veel handel. 54. 40. N. B.

PENRYN, Eng. vlek, gr. Cornwallis, aan eene kreek der haven van Falmouth; 2700 inw., visscherij en handel.

PENSA, Rus. Aziat. riv., gouv. Pensa. 2. Rus. gouv., voorheen een deel van het groote gouv. Kasan, tusschen Nishegorod, Simbirsk, Saratow en Tambow, of tusschen 60. 10. en 64. 18. L. en 52. 51. en 54. 56. N. B. gelegen, en op 778 V. M. 1,044,800 inw. bevattende. De prov. is wel de kleinste, maar de best bebouwde in Azië, heuvelachtig, en door eenen landrug doorsneden: akkers, weiden, heidevelden, moerassen en bosschen wisselen elkander af. Groote riv. zijn er niet; maar vele kleine, zoo als: de Sura, Mokscha, Pensa, Rusa, Teschniar, Insa, Wischa, Burdas, Khoper en Tschembarka. De lucht is er zacht, helder en gezond; maar de winter is er nog streng. De voorn. middelen van bestaan zijn: landbouw en veeteelt; de eerste levert genoegzaam rogge, tarw, gerst, haver, hennep en vlas, maar weinig boekweit en gierst, en sedert eenigen tijd ook aardappelen. De tuinbouw is er zeer algemeen, als ook het kweeken van boomvruchten, vooral van appelen, peren en kersen. De veeteelt brengt paarden, rundvee, schapen en weinig varkens voort. Ook de bijenteelt neemt hier toe. Bosschen zijn er wel genoegzaam; doch het hout wordt duurder, doordien men er potaschziederijen heeft opgerigt. Uit het dierenrijk heeft men hier herten, reeën, hazen, gevogelte, beeren, wolven en vossen. Het delfstoffelijk rijk geeft ijzererts, vitriool, zwavel, molensteenen, enz. Er zijn vele fabr. van laken, fluweel, zeep, leder, linnen, tafelgoed, potasch, ijzer, staal, glaswerk, zeildoek, landbouwgereedschappen en vooral van tapijten, vloerkleeden en paardendekken, als ook branderijen. De inw. zijn zeer vlijtig. De goederen moeten meest per as vervoerd worden. De uitvoer bestaat in: koren, brandewijn, meel, leder, zeep, honig, was, potasch, huiden en wol; ook tapijten, zeildoek, hout en eenige fabrijkwaren. De voornaamste koopstad is Pensa. De inw. zijn Russen, Mordwinen, Tartaren, Kalmukken en Baschkiren. De heerschende godsdienst is de Grieksche; schoon een gedeelte der inw. den Mahomedaanschen godsdienst en het Schamanismus belijden. Voor de wetenschappen is nog weinig gedaan. Het gouv. wordt in 10 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Pensa. 3. Rus. kreits in voorn. gouv., tusschen 61. 50. en 62. 40. L. en 52. 40. en 53. 20. N. B., die op 46 V. M., 60,000 inw. bevat. Hij is heuvelachtig, wordt door de Sura en Pensa bespoeld, en bevat 3 meren; terwijl de Mokscha en Khoper hier ontspringen. De inw. bestaan van landbouw, vee- en bijenteelt en verschillende handwerken. 4. Rus. hoofdstad, zetel des gouvernements en der hooge ambtenaren, alsmede der standen, van den bisschop van Pensa en Saratow, op eene hoogte, aan den mond der Pensa in de Sura, met eene aanzienlijke hoofd-, 5 andere steenen en 6 houten kerken, 2 kloos-

kloosters, een hospitaal, een korenmagazijn, een gymnasium, een grieksch seminarium, een koophof en 10,000 inw., die groote leder- en linnenfabr., zeepziederijen en aanzienlijken handel in koren, leder, zeep en andere voortbr. des lands hebben. 63. 18. L. en 53. 30. N. B.

PENSACOLA, N. Amer. stad in W. Florida, aan de baai van dien naam, met het geregtshof van W. Florida, vrij goed gebouwd, met eene kerk en 2000 inw., die dagelijks vermeerderen, en huiden en timmerhout uitvoeren. Lucht en water zijn er zeer goed, en de stad heeft allen aanleg, om eens eene voorname koopstad te worden. Aan de baai is het fort Barancas. 290. 34. L. en 30. 25. N. B. 2. Baai in O. Florida, 3 mijlen lang en van ½ tot 1½ mijl breed, welke eene schoone haven vormt, waarin de schepen voor alle winden zeker zijn.

PENSANCE, zie Penzance.

PENSAX, Eng. dorp, gr. Worcester.

PENSCHAB, zie Lahor.

PENSCHINA, riv. in het Rus. Aziat. gouv. Irkutsk, valt in de IJszee.

PENSCHINSKISCHE GOLF, groote golf tusschen Kamschatka en het vaste land.

PENSEN, zie Beneschau, No. 2.

PENSFORD, Eng. dorp, gr. Somerset.

PENSHURST, Eng. dorp, gr. Kent.

PENT, eil. in de Elbe, in het stadgebied van Hamburg.

PENTALAVIA, zie Pantalavia.

PENTECOSTA, eil. tot den archipel der Cycladen behoorende, door BOUGAINVILLE in 1768 ontdekt. 2. N. Amer. riv. van Canada, valt in den St. Lourenz. 311. 1. L. en 49. 45. N. B.

PENTEDAKTYLON, zie Monte di Maina.

PENTHIÈVRE (FORT), Fr. sterkte, dep. Morbihan, op het eil. Quiberon; 5 mijlen Z. O. van l'Orient.

PENTHIR (POINTE DE), Fr. kaap op de N. W. kust. 13. 14. L. en 48. 15. N. B.

PENTIMA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore II., met 1600 inw.

PENTLAND FRITH, straat, die Schotland van de Orcadische eil. scheidt, welke gevaarlijk te bevaren is, en volstrekt geene ankerplaats aanbiedt. Het geweld der golven is er onbeschrijfelijk groot, zoodat de schuim der tegen de rots aanslaande baren, soms een half uur ver, als regen op het land nedervalt.

PENTLAND HILLS, Schot. bergketen; 1 mijl W. van Edinburg, en zich tot de W. grenzen van Mid-Lothian uitstrekkende.

PENTLAND SKERRIES, kleine eil. aan het O. einde der Pentland Frith. Op het grootste derzelve is een vuurtoren. 14. 38. L. en 58. 40. N. B.

PENTONE, Nap. vlek, prov. Calabrië Ulteriore, met 1200 inw.

PENTRAETH, Eng. dorp van Wallis, gr. Anglesey, met 650 inw.

PENTRIDGE, Eng. dorp, gr. Derby.

PENTSCHAB, zie Lahor.

PENUCONDA of *Bilconda*, O. Ind. stad en sterkte, prov. Mysore. 95. 26. L. en 14. 1. N. B.

PENURA, O. Ind. vlek in Coïmbetoor.

PENWERTHAM, Eng. dorp, gr. Lancas.

PENZANCE, Eng. marktvlek, gr. Cornwallis, N. W. van Mounts baai, met eene kleine haven, 4,050 inw., warme baden, veel handel en uitvoer van tin, lood, koper, visch, enz. 50. 7. N. B.

PENZING, Oostenr. dorp, land Onder de Ens, kwartier Boven het Weener Woud, met 2000 inw.

PENZLIN, stadje in Mecklenburg-Schwerin, vorst. Wenden, met 1600 inw., branderijen en linnenweverijen.

PEO, meer in 't Rus. gouv. Twer.

PEOHAMTSCHIN, het Noordelijkste der Chin. eil., in de Geele zee.

PEONA, Sard. D., gr. Nizza; 550 inw.

PEOVER, Eng. dorp in Cheshire.

PEPCHIDIACHICH, N. Amer. landpunt aan de Z. kust der groote baai van Chaleurs, aan het N. O. einde der prov. Nieuw Brunswijk; W. van Port David.

PEPECHAISSINAGAN, riv. van Canada, die in den St. Lourenz valt. 308. 51. L. en 48. 26. N. B.

PEPELTA, Rus. riv., gouv. Kaluga.

PEPER, tak van de Delaware, in de N. Amer. prov. van dien naam.

PEPERBAAI, baai aan de O. kust van Java, prov. Bantam. 6. 24. Z. B.

PEPERBERG, stad op de Z. O. kust van het O. Ind. eil. Java.

PEPERGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

PEPERKUST, ook wel *Malaghetta kust*, naar de Guinesche peper (*Malaghetta*), die hier groeit, door de Nederlanders dus genoemd, is een gedeelte van Op. Guinea in Afr., dat zich van de kaap St. Anna of de riv. Scherbro tot kaap Palma, of van 7. 10. tot 14. 15. N. B., in eene lengte van 90 mijlen uitstrekt; terwijl de breedte niet wel kan opgegeven worden, dewijl het binnenland tot het onbekendste gedeelte van Guinea behoort. Het land ligt tusschen de Sierra Leona kust, de riv. Scherbro, de Ivoorkust en het onbekende binnenland; levert aan de kust een aangenaam gezigt op, is groen en met boomen bedekt; terwijl zich eene groote menigte kustriv. en beken, in zee uitstorten. De

luchts-

luchtsgesteldheid wordt door de zeelieden voor zeer ongezond gehouden, daar de dampen uit de riv. en moerassen, gevaarlijke koortsen veroorzaken; zekere berigten ontbreken echter, daar het land zelf nog zoo onbekend is. Aan de kust is de grond meestal vlak, goed van water voorzien, en daarom ook zeer vruchtbaar. Van de bergen weet men niets. De kapen zijn: del Monte, Mesurado, Dos Baxos, Formosa, Palmas. De voorn. riv. zijn: de Rio das Galinhas of Hoender riv., Maguiba of Nunez, Mara of Massa, Menoch, Mesurade of St. Paul, St. Maria, Janko of Alvaredo, Kersriv., Tabo of Kors, St. Peters, Johannes, Barsay, Sextos of Sesto, Sanguin, Sino, Wappo, dos Esctavos en Klemens. Het brengt voort: rijst, velerlei wortelen, maniok, yams, patatten, erwten, boonen, fijne katoen, voortreffelijke indigo, groote kalabassen, oranjeappelen, citroenen, limoenen, pisangs, eene bijzondere soort van noten. Verder vele vruchtdragende palmboomen, en vooral de Guinesche peper (*Amonum grana paradisi* of *Anonum Madagascaruse*), en uit het dierenrijk rundvee, varkens, geiten, tam gevogelte en wilde dieren. De inw. zijn Negers van verschillende stammen en zeden, die, door den slavenhandel, omtrent de Europeanen, zeer mistrouwend zijn. Zij zijn fetische aanbidders, en zeer bijgeloovig. Hunne opperhoofden hebben eene onbepaalde magt. De handel is hier van weinig belang.

Volgens het weinige, dat wij van dit land weten, kan men het in de landen aan de kust en het binnenland verdeelen. Tot het eerste brengt men het land tusschen Rio Scherbro en de Hoender riv.; het land tusschen de riv. Maguiba en kaap del Monte; het land aan kaap Monte; het land tusschen kaap Mesurado en de Rio Junbo; het land aan de riv. Sesto en de kusten van Sesto, Krush en kaap Palmas. In 't binnenland noemt men gewoonlijk: het rijk Quilliga en Quoscha, de landen Galaway, Gala Hondo en Konde Quoscha, benevens het rijk Mano of der Folscha's.

PEPERLAND, zie Malabar.

PEPERI, klein eil. aan de N. O. kust van Morea, tot de groep aan den ingang der golf van Salonica behoorende, over het schiereil. Volo; 6 m. O. van Scopelos.

PÉPIEUX, Fr. dorp, dep. Aude.

PEPIN, meer der N. Amer. Rep., in het N. W. gebied. 285. L. en 43 50. N. B.

PEPINGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

PEPINGEN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 1500 inw.

PEPIRI GUAZU en MINI, twee Z. Amer. riv. van Paraguay, die in de Uruguay vallen.

PEPLOUD, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Khandesh. 94. 36. L. en 21. 42. N. B.

PEPLOWDA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

PEPONG, twee kleine eil. der Ind. zee, bij de kust van China. 124. 46. L. en 23. 22. N. B.

PEPPERELL, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Middlesex; 1350 inw.

PEPROTZAN, Pruis. D., regdst. Oppeln.

PEPY'S EIL., zie Falkland's eil.

PEQ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1800 inw.

PEQUANNOCK (PUNT en RIV.), kleine riv. der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Fairfield, die in eene baai valt, waarvan genoemde punt het W. einde is. 2. Waterval der Passock, in de N. Amer. Rep., prov. New Jersey, ook Great en Tatawa val genoemd. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Morris; 3,860 inw.

PEQUEA CREEK, N. Amer. riv. van Pennsylvanië, gr. Lancaster, die in de Susquehannah valt. 201. 24. L. en 39. 54. N. B.

PEQUENI, Z. Amer. riv. van Terra Firma, valt in de Chagre.

PEQUENO, riv. van St. Domingo, die bij de stad Leogan in zee valt. 2. Riv. van Brazilië, prov. San Vincente, valt in den Atl. Oceaan. 2. Riv. in Brazilië, valt in de Tucombira.

PEQUERI of *Itazu*, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Parana.

PEQUEST CREEK, N. Amer. riv. van New Jersey, die in de Delaware valt. 302. 36. L. en 40. 47. N. B.

PEQUIN, kleine Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Uraguay.

PEQUIGNY, PIQUIGNY of *Picquigny*, Fr. stadje, dep. Somme, arr. Amiens, met 1250 inw. en linnenweverij.

PERA of *Pulo Pera*, klein eil. in de Ind. zee, aan den uitgang der straat van Malacca. 116. 22. L. en. 5. 54. N. B. 2. Kaap ten O. van het Spaan. eil. Majorca. 3. Port. dorp, prov. Algarvië. 4. Zie Peinach en Konstantinopel. 5. Kaap aan de O. kust van het eil. Majorca. 21. 17. 40. L. en 39. 42. 12. N. B. 6. Kaap van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria. 159. 26. L. en 12. 58. Z. B.

PERABAD, Spaan. vlek, prov. Cordova.

PERACORA, Griek. dorp aan de

Indëngte van Corinthe.

PERAH, O. Ind. riv. op het schiereil. Malacca.

PERAKIN, Turk. vlek in Romanië, sands. Aladschahissar, op den weg van Sophia naar Belgrado, en aan de Morava.

PERAL, Spaan. vlek, prov. Burgos.

PERALADA, Spaan. D., prov. Catalonië.

PERALES, Spaan. vlek, prov. Cuença. 2. P. *de Nulla*, Spaan. vlek, prov. Segovia.

PERALTA, Spaan. vlek, prov. Navarre.

PERAMARA, dorp op het Turk. Aziat. eil. Achikrea of Nikaria, tot Natolië behoorende.

PERAMBAUCAM, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PERAMES, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Bergen, met 630 inw.

PERAMPOOR, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PERANO, Nap. stad in Abruzzo Citra.

PERANUTHNO, Eng. D., gr. Cornwallis.

PERAQUE, N. Amer. riv., prov. Missouri.

PERASTEA, Turk. dorp op het eil. Istendil of Tine.

PERASTO, vlek in Dalmatië, kreits Cattaro, aan de golf van Cattaro, met 1800 inw., handel en scheepvaart.

PERATO, Turk. dorp, eil. Naxos.

PERAULT of *Peirols*, Fr. dorp, dep. Hérault, bij Montpellier.

PERAWA, O. Ind. stad, prov. Malwah.

PERAY (ST.), Fr. stadje, dep. Ardèche, arr. Valence, met 1600 inw.

PERCE, N. Amer. dorp in Canada, distr. Gaspe.

PERCEE, zie Perci.

PERCHE (LE), voormalige Fr. prov., tegenwoordig tot de dep. Orne en Eure behoorende. 2. *Col de la P.*, bergpas, die uit het Fr. dep. O. Pyreneën naar Cerdagne in Catalonië leidt, en door het slot Mont-Louis verdedigd wordt.

PERCI, N. Amer. eil. in de golf van St. Laurenz, gouv. kaap Breton.

PERCIPANY, N. Amer. riv., prov. New Jersey.

PERCIVAL, eil. in de Egmont's baai, bij Prins Edwards eil.

PERCY, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, met 800 inw. 2. Fr. marktvlek, dep. Kanaal, arr. St. Lo, met 2850 inw.

PERCY (EIL.), keten eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. O. kust van Nieuw Holland. 21. 32. L. 21. 45. Z. B.; 10 mijlen van het vaste land.

PERDAMO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Cuença, valt in de golf van Guayaquil. 3. Z. B.

PERDIDO, N. Amer. riv., die W. Florida van Alabama afscheidt, en 4 mijlen W. van Pensacola, op 290. 10. L. en 30. 26. N. B., in de golf van Mexico valt. Zij maakt de O. grenzen van Louisiana uit.

PEREA, klein eil. bij de kust van Brazilië. 332. 44. L. en 2. 22. Z. B

PEREASLAWL, Rus. kreits, gouv. Pultawa, door den Dnieper bespoeld, met zandigen grond, doch ook veel bouwland en goede weiden. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Alta en Trubesch, met wallen, een vervallen slot, eene hoofd- en 9 andere kerken, een klooster, eene school en 9,000 inw., die van handwerken, branderijen en handel in koren en vee bestaan. 49. 18. L. en 50. 6. N. B.

PEREATSJAJA, Rus. vlek, gouv. Woronesch.

PEREBERA, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Rio del Hacha, die in de Caraïbische zee valt, op 11. 16. Z. B.

PEREBRODE, Rus. vlek, gouv. Minsk.

PERECIPE, riv. van Brazilië, prov. Porto Seguro, valt in den Atl. Oceaan.

PERECOP, landëngte in het Rus. gouv. Taurië, welke het schiereil. Taurië aan het vaste land hecht. 2. Rus. kreits in hetzelfde gouv., aan de zee van Azof, geheel vlak en zonder bosch, heeft behalve de Salgir, die denzelven van Kaffa scheidt, geene riv. van belang, maar ten N. en O. het Siwasch meer, benevens vele zoutmeren. De grond is meestal zandig, en het grootste deel van den kreits verlaten, vooral langs het Siwasch, alwaar de lucht zeer ongezond is. Op de weiden worden veel rundvee, schapen, paarden en zelfs kameelen gevoed. 3. Hoofdstad, midden op de landëngte, door eenen wal en diepe grachten omringd, waar midden in de vesting Perecop staat, met eenen Armenischen bazar, tolkantoren, brandewijn- en zoutkantoor en ongeveer 1000 inw. 51. 26. L. en 46. 3. N. B.

PERE EN RETZ (ST.), Fr. stadje, dep. Neder Loire, met 2000 inw.

PERECSON, Hong. dorp in Zevenbergen, kom. Kraszna, aan de riv. Kraszna.

PERED, Hong. dorp, kom. Presburg.

PEREGRINO, een der Sociëteits eil., door QUIROS ontdekt. 10. 30. Z. B.

PEREHINSK, Galicisch D., kreits Stry.

PEREIRA DE SUSAO, Port. vlek, prov. Beira, met 2350 inw.

PEREJA, riv. in Brazilië, prov. Maranham, valt in de Atl. Zee.

PEREJASLAW of *Preslaw*, Turk. stad in Bulgarië, distr. Silistria, aan den Donau.

PEREK, W. Perz. stad, prov. Fars.

PERELOCK, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

PERELOMOU, Rus. Aziat. stad, gouv. Irkutsk, aan de Amur.

PEREMULPAR, eil. der Lakediven.

PEREMYSCHL, Rus. kreits, gouv. Kaluga, met tamelijk bouwland en goede bosschen, door de Oka en Schisdra bespoeld. 2. Hoofdstad aan de Oka, met 6 kerken en 2000 inw., die zeildoek- en linnenfabr., jaarmarkten en handel in koren hebben. 53. 30. L. en 54. 12. N. B.

PERENE, Z. Amer. riv. in Peru, valt in de Xauca, en vormt de Ene.

PEREPEN ANGARRY, O. Ind. stad, prov. Malabar.

PEREQUETE, Z. Amer. riv. in Panama, valt in de golf van Panama.

PERES EILAND of *Constantine Perez*, Z. Amer. eil. aan de kust van Chili, bij de haven van Valdivia.

PERESLAWL SALESKOI, Rus. kreits, gouv. Wladimir, door het groote meer Plestschejewo en de Trubesch bespoeld, met genoegzaam hout, vlas en hennep, linnenweverijen, papiermolens, hoedenfabr., enz. 2. Hoofdstad aan den mond der Alta in de Trubesch, met 6 steenen kerken, 8 kloosters, 3 armenhuizen en 4,200 inw., die laken-, zijde- en linnenfabr., looijerijen, zeepziederijen, veel handel en jaarmarkten hebben. 55. 17. 30. L. en 55. 15. 30. N. B.

PERESZLENY, Hong. D., kom. Neitra.

PERESZTEG, Hong. vlek, kom. Eisenburg, met 1300 inw.

PERETA, Toscaansch D., gebied Siëna.

PEREVOSNOI NOS, Rus. Aziat. kaap in de straat Waaigat.

PEREWOLCZKAJA, Rus. vlek, gouv. Orenburg, door Kozakken bewoond.

PEREWOLOCZNA of *Perowolotschna*, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw, aan den Dnieper.

PEREWOS, Rus. stadje, gouv. Nishegorod, met 500 inw., landbouw en veeteelt. 62. 10. L. en 55. 30. N. B.

PERFENJEW, Rus. D., gouv. Kostroma.

PERFORATED, O. Ind. eil. van den Mergui Archipel.

PERG, Oostenr. dorp, land Boven de Ens, Mühlviertel, aan de Naarn.

PERGADO, Turk. dorp, eil. Istendil.

PERGAMAH of *Pergamo* (*Pergamum*), Turk. Aziat. stad, prov. Natolië, pachalik Manissa, aan den Caicus, met 2500 inw., een vervallen slot, eene kleine haven en pergamentfabr.

PERGAMINO, Z. Amer. stad in Buenos-Ayres. 317. L. en 33. 53. Z. B.

PERGAMO, zie Pergamah.

PERGEN (PERGINE), Oostenr. marktvlek in Tyrol, kreits Trient, zeer verspreid, met een slot, 12,000 inw., lakenfabr., ijzer- en molensteengroeven, wijnbouw en zijdeweverijen.

PERGOLA, stad in den Kerk. Staat, legatie Urbino, met 3000 inw.

PERGUNNAHS, zie Calcutta.

PERHUY (POINTE DE), Fr. kaap, dep. Finisterre, op 13. 13. L. en 48. 17. N. B.

PERIAC, PEYRAC of *Peyriac*, Fr. vlek, dep. Aude, arr. Carcassonne, met 1100 inw.

PERIACULAM, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PERIANZABULLO of *St. Perran in the Sands*, Eng. kerspel, gr. Cornwallis, met 1550 inw.

PERIAPATAM, O. Ind. stad, prov. Mysore, in eene vruchtbare en boschrijke landstreek, vooral met veel sandelhout. 94. 11. L. en 12. 21. N. B.

PERI ARVO, O. Ind. riv., prov. Karnate.

PERIAN, volkplanting van Mexico, prov. Valladolid, met 100 familiën. 21. 15. N. B.

PERIBASAR, W. Perz. D. in Ghilan.

PERIBOACA, N. Amer. riv. in Canada, die in het meer van St. Jan valt. 305. 26. L. en 48. 32. N. B.

PERICO, drie kleine eil. in de golf van Panama, digt bij de kust gelegen, waardoor zij eene veilige reede vormen. 2. Z. Amer. riv. en volkplanting, prov. Tucuman; 3 m. van Jujui. 3. Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Ibay.

PERIÈRES (LA), Fr. stad, dep. Var, met 3,100 inw.

PERIERS, Fr. stad, dep. Kanaal, arr. Coutances, met 2500 inw.

PERIGNAC, Fr. stad, dep. Neder Charente, met 2150 inw. 2. Twee Fr. dorpen, dep. Charente en Lot en Garonne.

PERIGNAN (FLEURY), Fr. vlek, dep. Aude.

PERIGORD, voormalige Fr. prov., nu een deel van het dep. Dordogne.

PERIGUEUX, Fr. arr., dep. Dordogne, dat op $35\frac{1}{4}$ V. M., in 9 kantons, 86,110 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en van het geheele dep. Dordogne, zetel van den prefect, van eenen bisschop en eene kamer van koophandel, aan de Ille, met zware muren omringd, naauwe, kromme en donkere straten, hooge huizen, doch aangename wandelingen buiten de stad. Verder heeft zij 2 hospitalen, eene openbare boekerij van 14,000 boekdeelen, een kabinet voor de natuurkunde en de natuurlijke historie, eenen kruidtuin, een gezelschap voor den landbouw, en een voor de phisiologie, vele Romein-

meinsche oudheden, onder anderen de overblijfsels eens tempels, waarschijnlijk aan VENUS gewijd. De 8,400 inw. hebben hoedenmakerijen, looijerijen, fabr. van papieren behangsels, handel in wijn, pastijen, enz. 18. 23. L. en 45. 11. N. B.

PERIJA, Z. Amer. riv., die aan de W. zijde in het meer Maracaïbo valt. 2. Stad in Z. Amer., aan genoemde riv.; 8 mijlen van het meer Maracaïbo.

PERIM, zie Babelmandeb.

PERINALDO, Sard. stad, gr. Nizza, met 1300 inw. Geboortepl. van CASSINI.

PERINDA, O. Ind. stad, prov. Dowlatabad, met een wel versterkt fort. 94. 56. L. en 18. 33. N. B.

PERINGARY, O. Ind. stad, distr. Madura. 96. 26. L. en 9. 38. N. B.

PERINRAPAX, een der Lakedivische eil. in de Ind. zee. 89. 4. L. en 11. 10. N. B.

PERINSKA, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

PERINTHUS, zie Eraklea.

PERIOU, stad in Achter Indië, in Siam, aan de Becansay.

PERITAS, verscheidene kleine Z. Amer. eil. bij de kust van Cumana.

PERITIBA, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Curitiva.

PERK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 900 inw.

PERKERS EILAND, N. Amer. eil. in de Chesapeak baai, prov. Maryland.

PERKI, Rus. dorp, gouv. Rjäsan.

PERKINS, N. Amer. vlek, prov. Ohio.

PERKINSONVILLE, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Amelia.

PERKIOMEN, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, die in de Schuylkill valt.

PERLA (LA), klein W. Ind. eil. bij de N. kust van Martinique.

PERLA, riv. op het W. Ind. eil. Guadaloupe, die N. W. waarts in zee valt.

PERLACZ, Hong. dorp, kom. Gömör.

PERLAK, Hong. dorp, kom. Salad.

PERLÉ, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 350 inw.

PERLEBERG, Pruis. stad, regdst. Potsdam, kreits Westpriegnitz, met 3058 inw. en fabr.

PERLENBACH, Beij. tak van de W. Main, die eerst de Oelsnitz heet, doch na dat de Korn- of Gefrepsbach zich met dezelve vereënigt, dezen naam aanneemt.

PERLENDORF, Boh. D., kreits Budweis.

PERLES, N. Amer. meer in 't N. W. van de prov. Louisiana.

PERLESREUTH, Beij. vlek, Ned. Donaukreits, landg. Wolfstein.

PERLETTO, Sard. stadje in Piëmont.

PERLICAN (OUD), vaart met eenen rotsachtigen grond, aan de O. kust van Terreneuve, waarvan Sherwick de N. punt is. 2. *Nieuw* P., haven aan de O. kust van Terreneuve; 8 m. W. Z. W. van Oud Perlican, en 5 mijlen van Random Head.

PERLIN, D. in Mecklenburg-Schwerin.

PERM, Rus. gouv., naar deszelfs oude bewoners, de *Biarmiërs* of *Permiërs*, dus genoemd, tusschen Wologda, Tobolsk, Orenburg en Wiatka, of tusschen 70. 54. en 82. 14. L. en 55. 27. en 61. 48. N. B. gelegen, en op 5,954¾ (volgens anderen 5,996) V. M. 1,232,500 inw. bevattende. Het land wordt van het N. naar het Z. door het Uralische gebergte doorsneden, en in twee ongelijke deelen verdeeld, en is grootendeels bedekt met hoogten, die echter aan de O. zijde tot 58, en aan de W. zijde tot 60 graden, door vruchtbare dalen afgewisseld worden. Boven die breedte zijn er niets dan bergen, onafzienbare bosschen, moerassen en modderpoelen. Het Uralisch gebergte wordt hier in het Jekaterinenburgsche, Werchoturische en Baschkirische verdeeld, en heeft vele voorbergen. De voorn. riv. zijn: de Kama, met de Wischera, de Jaiwa, de Kosa, Uwolka, Iwa, de Obra, de Tschussawaja, de Motowilikha, Mulanka, Tulwa, Siwa, en Bui. Verder de Petschora, Soswa, Tura en Ibet. Er zijn vele meren, vooral in de O. helft. De grootste zijn het Majan, het Irtasch en het Tschussowoe meer. Het N. Katharina kanaal vereënigt de Dwina met de Kama. De lucht is er reeds vrij ruw en koud, doch gezond. De hoogste bergen zijn met altijddurend ijs en sneeuw bedekt. De vorst duurt van het begin van September tot het einde van April. Landbouw, veeteelt en tuinbouw leveren naauwelijks genoeg voor de behoeften; maar hier zijn de meeste mijnen des lands; terwijl de ontzaggelijke bosschen voor derzelver bewerking zeer te stade komen. Deze mijnen, die in mijnen van de kroon en bijzondere mijnen verdeeld zijn, staan onder een bijzonder hoofdbestuur. Zij leveren: koper, ijzer, zeer veel lood, goud, zilver, zout, marmer, jaspis, bergkristal, asbest, topazen, agaat, ametisten en magneet. Een aanzienlijk aantal smederijen, gieterijen, zoutkeeten, enz. vinden hierdoor bezigheid; terwijl een gedeelte der edele gesteenten, die hier gevonden worden, te Jekaterinenburg verwerkt wordt. De ontzaggelijke bosschen bevatten alle soorten van grof hout; terwijl zij ook masten, potasch, kolen, teer en pik opleveren, aan vele zaagmolens werk ver-

schaffen, en ook veel wild hebben. De veeteelt is hier moeijelijk en gering. Er zijn echter vele paarden voor het vervoer van goederen, weinig schapen en varkens, maar zeer veel geiten, hoenders en duiven. Ook heeft men in sommige kreitsen eenige rendieren en kameelen. De bijenteelt en visscherij zijn belangrijk. De landbouw is eigenlijk slechts bijzaak, en levert: winterrogge, gemeene gerst en haver, hier en daar ook zomerrogge en zomertarw, als ook gierst, erwten, hennep, vlas en tabak; doch bijna geene boomvruchten. De fabr. bepalen zich, gelijk wij reeds gezegd hebben, bij de verwerking der delfstoffen. Men heeft er geschut-, klokken-, bommen-, kogel- en andere gieterijen, en vervaardigt er blik, allerlei gereedschap, staal, ankers, ijzerdraad, geweren, sloten, koperwerk, houtwaren, matten, enz. al welke art., benevens ruwe metalen, timmer- en brandhout, zout, ijzer en pelterijen, uitgevoerd worden, waartegen echter koren (op verschillende plaatsen zijn korenmagazijnen aangelegd), brandewijn, specerijen, stoffen, fabrijkwaren, werkstoffen en zelfs vet vee ingevoerd moeten worden. De uitvoer wordt op bijna 10, de invoer op ruim 6½ millioen roebels geschat. De inw. zijn Russen, Tartaren, Baschkiren, Teptjaren, Permiërs of Biarmiërs (behalve hunnen tongval, thans volkomen Russisch), Tscheremissen, Wogulen, enz. De meesten belijden den griekschen, de Tartaren en Baschkiren den Mahom., en de Wogulen den Schamanischen godsdienst. De standen zijn: een niet talrijke adel, vrijen en lijfeigene boeren. Wetenschappen zijn er nog weinig beoefend; doch de scholen worden er verbeterd. Te Perm is een gymnasium en een geestelijk seminarium; te Jekaterinenburg eene bergwerkschool, en er zijn verscheidene kreitsscholen. Merkwaardig is de kruidtuin te Solikamsk. Het gouv. brengt aan de kroon ruim 3 millioen roebels op, en wordt in 12 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 72. 50. en 76. 30. L. en 57. 30. en 59. 12. N. B., bevat op 446 V. M. 58,220 inw., met vele lage bergen en hoogten, die veel koper- en ijzererts bevatten, en groote dalen insluiten, welke door de Kama, met de Kotwa, Tschussawaja, Bursunka, Silwa, enz. bespoeld worden. De landbouw is hier zeer gering; de veeteelt iets beter; maar de meeste inw. bestaan van de mijnwerken, de fabr. en zoutkeeten. Het menigvuldig gebruik van hout heeft de bosschen hier zeer doen verminderen, en dreigt zelfs met gebrek. 3. Rus. hoofdstad des geheelen gouv., zetel van den gouverneur, hooge ambtenaren en den bisschop van Perm en Jekaterinenburg, aan den mond der Jagoschicha in de Kama, regelmatig, doch meest van hout gebouwd, met 2 kerken, een gymnasium, een theologisch seminarium, een hospitaal, een groot korenmagazijn, eene drukkerij en 6000 inw., die allerlei handwerken, handel, smederijen en landbouw hebben. 74. 6. L. en 58. 1. N. B.

PERMACOIL, O. Ind. stad, prov. Karnate. 97. 38. L. en 12. 13. N. B.

PERMEJEWO, Rus. dorp, gouv. Pensa.

PERMERA, rotsen in de Ind. zee, bij de O. kust van Canara. 13. 10. N. B.

PERMIAKEN, PERMIË of *Permiërs*, zie Perm.

PERNAMBUCO, zie Fernambuco.

PERNAU, riv. in het Rus. gouv. Lijfland, die uit de beide kleinere riv. Fenera en Fellin ontspringt, en bij de stad Pernau, in de golf van Riga valt. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 41. 16. en 44. 31. L. en 57. 46. en 58. N. B. gelegen, en op 69 V. M. 104,800 inw. bevattende, met vele moerassen, het meer Werzjerwe en andere; terwijl de Pernau, de Ober Pahlensche riv. en de Fellin denzelven bespoelen. De grond is schraal, en vooral aan de kusten zandig; in het O. zijn groote bosschen. De visscherij, het boschwezen en 31 zaagmolens geven de voorn. bezigheden. Landbouw en veeteelt zijn er van weinig belang. 3. Rus. hoofdstad, aan den mond der Pernau, met vervallene wallen, eene groote voorstad, een keizerlijk kasteel, dat voor staatsgevangenen dient; 2 luthersche kerken, eene grieksche kerk, 4 lagere scholen, eene latijnsche school, 2250 inw., handwerken, looijerijen, tigchelövens, zaagmolens en eene welbezochte jaarmarkt. De mond der Pernau vormt de haven. 41. 16. L. en 58. 23. N. B.

PERNAREWA, Rus. stad, gouv. Wilna.

PERNES, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, met 3,480 inw., zijdeteelt, verwerijen en brandewijnstokerijen. 2. Fr. stadje, dep. Pas de Calais, met 660 inw.

PERNEW, Rus. D., gouv. Woronesch.

PERNIEL, Rus. dorp, gouv. Lijfland.

PERNINGER of *Bärringer*, Boh. vlek, kreits Elnbogen, met 130 huizen, benevens zilver- en tinmijnen.

PERNISI, Turk. dorp op 't Aziat. eil. Scarpanto.

PERNISSE, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, met eene haven

en 920 inw.; schuins over Schiedam.

PERNO, Rus. vlek, gouv. Finland.

PERNSKRÄTSCHEN, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, aan de Elbe.

PERNSTEIN of *Persstegn*, Morav. bergkasteel, kreits Brünn, met ijzergroeven. Bij hetzelve ligt het vlek Niedwietitz.

PEROBRASCHENSK, Rus. vlek, gouv. Orenburg, met 1150 inw. en eene aanzienlijke kopermijn.

PEROLS (ETANG DE), Fr. baai of invaart aan de Z. kust, dep. Hérault. 21. 48. L. en 43. 30. N. B. 2. Dorp aldaar, met 525 inw.

PERON, Fr. riv., dep. Aisne. 2. Schiereil., aan de W. kust van Nieuw Holland. 3. Eil. in den archipel der Louisiaden, door D'ENTRECASTEAUX ontdekt.

PERONNE, Fr. arr., dep. Somme, dat op ruim 21 V. M., in 8 kantons, 96,550 inw. bevat. 2. Fr. stad in genoemd arr., in eene moerassig oord, met 5 kerken, eene groote marktplaats, 3,660 inw. en fabr. van linnen, katoen en leder. 3. Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 150 inw.

PERONS, schiereil. van Nieuw Holland, in het land der Eendragt, bij de haven van Freycinet. 2. Hoog Austr. eil. der Louisiaden.

PEROS BANHOS, kleine groep eil. in de Ind. zee. 89. 56. L. en 5. 30. Z. B.

PEROSA, PEROUSE, Sard. dal en vlek in Piëmont, prov. Pinerola, aan de Cluson, met 2320 inw.

PEROTE, Z. Amer. vlek in Vera-Cruz, 7,482 voeten hoog gelegen, bij het fort San Carlos.

PEROTNOI, Rus. eil. in de Kaspische zee, gouv. Schirwan.

PEROUGES, Fr. vlek, dep. Ain.

PEROUSE, Wurt. dorp, Neckarkreits. 2. Zie Perosa en Perugia. 3. Fr. dorp, dep. Opper Saône.

PEROUSE (STRAAT VAN LA), straat tusschen de eil. Tchoka en Tschika, bij Tungusië.

PERPERA, zie Pepero.

PERPETUA, kaap aan de N. W. kust van Amer. 253. 38. L. en 44. 6. N. B.

PERPIGNAN, Fr. arr., dep. O. Pyreneën, dat op 25. V. M. in 7 kantons, 55,870 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr. en van het geheele dep. der O. Pyreneën, zetel van den prefect, der ambtenaren, van eenen bisschop en eene kamer van koophandel, aan de Tet, over welke eene lange, schoone brug naar de voorstad Notre Dame geleidt, in een aangenaam en vruchtbaar oord, hetwelk echter gebrek aan drinkwater heeft; deels in eene vlakte, deels op eenen heuvel, met muren, wallen, die eene aangename wandeling opleveren, breede grachten en buitenwerken; terwijl zij nog door eene sterke citadel, die op eene hoogte ligt, en waarin 't kasteel Donjon merkwaardig is, verdedigd wordt. Tusschen de citadel en de stad is de met boomen beplante *esplanade*. De stad is niet fraai gebouwd, doch heeft verscheidene schoone straten, eene munt, eene hoofdkerk, met marmer bekleed en met vele sieraden; 4 andere kerken, een hospitaal en 12,500 inw., die vele looijerijen, alsmede lakenweverijen en handel in wijn (waarvan de heerlijkste soorten in den omtrek groeijen), wol, vee en ijzer drijven. 20. 34. L. 42. 42. N. B. 2. Kaap aan de N. kust van Minorca. 21. 34. L. 40. 6. N. B.

PERPOLI, vlek in het hert. Lucca.

PESQUILABEN, Z. Amer. riv. van Chili, valt in de Longomilla.

PERQUIES, Fr. dorp, dep. Landes.

PERQUIMANS, riv. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, die op 301. 14. L. en 36. 5. N. B. in den Atl. Oceaan valt. 2. Gr. in dezelfde prov., met een gedeelte der Dismal Swamp, en 6,830 inw., die veel rijst telen.

PERRAINDA, O. Ind. stad in Aurungabad.

PERRANAWORTHAL, Eng. dorp, gr. Cornwallis, met 1100 inw.

PERRECY, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, arr. Charolles, met 1450 inw.

PERRERA, Spaan. vlek, prov. Avila.

PERREUSE, Fr. dorp, dep. Yonne.

PERREUX, Fr. vlek, dep. Loire, arr. Roanne, aan de Rhodon, met 2550 inw. 2. Fr. riv. dep. Calvados.

PERRIÉRE, Fr. stadje, dep. Orne.

PERRIERS, Fr. dorp, dep. Puy de Dôme, met vele onderaardsche holen, waarin de 450 arme inw. wonen.

PERRINGTON, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York.

PERROS GUIREC, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Lannion; 1500 inw.

PERROT, N. Amer. eil. in Neder Canada, distr. en gr. Montréal, in de riv. St. Lourenz, met veel bosch. 304. 10. L. en 45. 24. Z. B.

PERRY, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Alabama, met de hoofdpl Oldtown. 2. Gr. aldaar, prov. Indiana; 2330 inw. en de hoofdpl. Froy. 3. Gr. aldaar, prov. Kentucky. 4. Gr. aldaar, prov. Mississippi, door de Leaf en Black bespoeld, met 2,050 inw. 5. Gr. aldaar, prov. Ohio, met 8,450 inw. en de hoofd-

hoofdpl. Somerset. 6. Gr. aldaar, prov. Pennsylvanië, met 11,350 inw. en de hoofdpl. Landisburg. 7. Gr. aldaar, prov. W. Tennessee, met 2350 inw. 8. Zes vlekken aldaar, in de prov. W. Tennessee, in de gr. Tainfield, Geauga, Perry, Wayne en Stark. 9. Vlek in Opper Canada, gr. Newcastle, aan de Trento.

PERRYBAZAR, Perz. dorp, prov. Ghilan, aan de Kaspische zee.

PERRYSBURG, N. Amer. D., prov. Ohio.

PERRYSVILLE, 4 N. Amer. dorpen, prov. Kentucky, gr. Mercer; prov. New Jersey, gr. Hunterdon; prov. Ohio, gr. Richland; prov. Illinois, gr. Bond.

PERRYVILLE, N. Amer. dorp, prov. Kentucky.

PERS, Pool. riv., waiw. Augustowo.

PERSAH, Ind. vlek, prov. N. Bahar, distr. Tirhoot. 2. Vlek in Bengalen, distr. Surgowja.

PERSAIM of *Bassein*, stad van het rijk der Birmannen, prov. Pegu, de zetel van eenen gouverneur, aan eenen tak der Irrawaddy, de Persaim genoemd. De huizen zijn 6 à 8 voeten boven den grond gebouwd, zoodat de riv. onder dezelve doorloopt, en zoo de stad van vuiligheid reinigt. 112. 46. L. en 16. 50. N. B.

PERSANO, Nap. dorp in Principato Citeriore.

PERSANTE, Pruis. riv., prov. Pommeren, die bij Colberg in de O. zee valt.

PERSAUMA, O. Ind. dorp, prov. Bahar.

PERSCHAN, W. Perz. riv., prov. Ghilan.

PERSE, Rus. riv., gouv. Lijfland.

PERSENBERG, PÖSENBURG of *Pesenburg*, Oostenr. marktvlek, kwart. boven den Mannhartsberg, aan den Donau, met scheepstimmerwerven.

PERSEPE, Turk. vlek, sandschakat Gallipoli, aan het meer Ochri.

PERSEPOLIS, zie Ispahan.

PERSERIN, Turk. sandschakat in Romanië, stukken van het oude Arnaut en Serf-Vilajety bevattende, en uit twee stukken bestaande, die door het het sandschakat Dukagin van elkander gescheiden worden, en tusschen 37. 14. en 39. L. en 41. 44. en 42. 54. N. B. gelegen zijn. Het W. deel ligt aan de Z. afhelling der Dinarische Alpen en in den hoek, welke deze met den Schartag, die ook wel Perserin genoemd wordt, maken, en is door Veldschterin, Uskub, Ilbessan en Dukagin omringd. Het O. deel ligt tusschen de Dinarische Alpen, Iskenderie en Dukagin. Het grootste deel des lands is eene woestijn, met kale bergen, en slechts door wolven, beeren en andere roofdieren bewoond. Verder is het een onbekend land, dat nog door geenen Europeaan bezocht is. Zelfs het dal, dat door de Drin bespoeld wordt, is geheel onbekend. De inw. zijn Serviërs, Arnauten, Bulgaren en Turken. 2. P. of *Prisrendi*, de hoofdpl., aan de W. zijde van den Schartag, aan eene kleine riv., met een kasteel en 15,500 inw.

PERSHORE, Eng. marktvlek, gr. Worcester, met 1500 inw., lakenfabr., glasblazerijen en ijzersmederijen.

PERSINGEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Nijmegen.

PERSON, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 9,050 inw., en de hoofdpl. Roxborough.

PERSOTEM, O. Ind. stad, prov. Orissa, met den beroemden tempel van Jaggernaut.

PERSZAI, Rus. stad, gouv. Minsk.

PERTABGUR, Ind. vlek, prov. Oude.

PERTAGUR, Ind. dorp, prov. Allahabad. 100. 9. L. en 25. 58. N. B. 2. Verscheidene O. Ind. dorpen, die dezen naam dragen.

PERTH, Schot. gr., tusschen Forfar, Fife, Kinross, Clackmannan, Stirling, Dumbarton en Argyle, of tusschen 12. 42. en 14. 38. L. en 56. 5. en 56. 59. N. B., en op 110$\frac{1}{2}$ V. M., 133,920 inw. bevattende. De grond is bergachtig, afwisselend, met heuvels, schoone dalen en meren, drooggemaakte moerassen en aangename vruchtbare streken. Het Grampisch gebergte heeft ten N. en N. W. verscheidene hooge toppen, als: Benlawers van 4,015 en Benmore van 3,903 voet. Onder de riv. is de Tay, die hier door 't Loch Tay loopt, den prachtigen waterval Moncs heeft, en de Almond, Lyon, Garry, Erne, Isla en Bran ontvangt; verder de Forth, met de Allan en Teith. De voorn. meren zijn Loch Tay, Loch Rannoch, Loch Ericht, Loch Erne of Earn, Catherine, enz. De lucht is zuiver, helder en gezond. Men vindt er steenkolen, goede leijen, kalk en weinig agaat. De landbouw, die steeds beter wordt, geeft gerst, haver, aardappelen en vlas. De bosschen zijn zeer verminderd; maar er is veel wild en tam gevogelte. De veeteelt wordt door groote weiden begunstigd. De visscherij is in onderscheidene meren van veel belang. De fabr. bepalen zich tot wollen en linnenweverijen, een weinig katoenen garenspinnerij en papiermolens. Het land wordt in 6 distr. verdeeld. 2. Distr. in voorn. gr., langs de Tay. 3.

3. Schot. kersp., gr. Perth. 4. Hoofdstad van voorn. gr., in eene groote vlakte, aan de Tay, waarover eene prachtige brug van 10 bogen ligt, met muren, torens en poorten omringd, vrij regelmatig gebouwd, en met 3 kerken, verscheidene bedehuizen der dissenters, 1 groot ziekenhuis, eene akademie voor wis- en natuurkundige wetenschappen, een letter- en oudheidkundig genootschap, 2 geleerde scholen en eene school voor den koophandel, eene openbare bibliotheek, benevens linnen- en katoenweverij, garenspinnerij, bleeken, looijerijen, olie- en papiermolens en eenen aanzienlijken handel. Er is eene kleine rivierhaven. 5. N. Amer. stad in Opper Canada, distr. Johnston.

PERTH AMBOY, N. Amer. stadje, prov. New Jersey, gr. Middlesex.

PERTHES, 2 Fr. dorpen, dep. Opper Marne en Seine en Marne.

PERTIGNAC, Fr. D., dep. Gironde.

PERTON, Eng. dorp, gr. Hertford.

PERTRICH, Pruis. D., regdst. Coblentz.

PERTSCH, Heidukken plaats in Hong.

PERTUIS, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Apt, met 4000 inw., wijn-, zijde- en oliehandel en branderijen. 23. 10. L. en 43.44. Z. B. 2. Deze naam geeft aan de W. kust van Frankrijk eene straat te kennen, zoo als: P. *d'Antioche*, zie Antioche. 3. P. *Breton*, straat tusschen het eil. Rhé en het vaste land. 4. P. *Maumusson*, straat tusschen het eil. Oléron en het vaste land. 5. P. of *Le Col de* P. bergpas over de Pyreneën, tusschen de Spaan. prov. Catalonië en het Fr. dep. O. Pyreneën. 6. Zie Pierin.

PERU, Spaan. onderkoningrijk in Z. Amer., langs de oevers van de Stille Zuidzee, dat onder de regering der *Incas*, Quito, Potosi en verscheidene andere rijke prov. bevatte, welke in 1778 met Buenos-Ayres vereënigd werden. Het ligt tusschen Quito, Mainas, Nieuw Granada, Brazilië, la Plata, het land der Indianen en de zee, of tusschen 3. 33. en 21. 15. Z. B., en bevat op eene oppervlakte van 21,700 (anderen hebben 33,000, ook 54,000 of 68,000) V. M. 1,500,000 (volgens anderen 1,076,000 en 1,700,000) inw. De Andes, die dit land van het N. naar het Z., met twee bergketenen doorsnijden, verdeelen het in Neder en Opper Peru. Tusschen de eene keten en de zee ligt Neder Peru, eene lange, 10 à 12 mijlen breede, zandige en onvruchtbare vlakte van 20 à 30 en 40 mijlen lang, welker dorheid veroorzaakt wordt door de natuurlijke hitte van den grond, en doordien het er nimmer regent. Slechts aan de kusten, en daar, waar de grond door kunst van water kan voorzien worden, is de groei beter. Opper Peru, tusschen de beide ketenen gelegen, bestaat uit kale bergen en rotsen, door vruchtbare dalen afgewisseld, en die op eene hoogte van 10,000 voeten, alwaar eene zachte en gematigde luchtsgesteldheid heerscht, de heerlijkste vruchten voortbrengen; terwijl deze bergen de rijkste zilvermijnen bevatten. Achter deze keten is eene groote vlakte, die MALTEBRUN *Binnen Peru* noemt, waar altijd groene bosschen, moerassen, overstroomingen, slangen en tallooze insecten gevonden worden. Het land heeft ook vele vuurspuwende bergen, die, terwijl derzelver ingewanden koken, van boven met eeuwigdurend ijs bedekt zijn. De voornaamste kapen zijn: Blanco, Aguja, Malabrigo, Huarmey, St. Nicolas, los Vetus, Betas Chimorel, Totoral, Ballena, Governador, Lengua de Baca, Humos, Conception, Quilan, de Tres Montanas, enz. De voornaamste golven zijn: de Mexillones baai, Coquieco, Valparaiso, Conception, Valdivia, Cumberlandsbaai en de haven Juan Fernandez. Onder de voorn. riv. behooren: de Rio Grande of de Magdalena riv., de Madeira, met de Marmore, Guapore of Itenes, enz.; de Maranhon of riv. der Amazonen, met de Ucayale, Guallayo, Amaxumayu enz.; de Huallaga, Yavari, Mapocha, Amarumaya, Lima, Pari, Vilcomayo, Ynambari, Apurimak, enz. benevens vele kustriv., als: de Rio Loro, Bogota, de la Chira, Junval, Limari, enz. De voornaamste meren zijn: het groote meer Titicaca, Desaguabero, Lauricocha, Chinchaicocha, Gran, Cocama en Chiquiacoba; terwijl hier mede de beroemde waterval van Tequendema gevonden wordt. De lucht wordt door de hooge bergen, en den menigvuldigen dauw zeer verkoeld, en is in de dalen zelfs zeer aangenaam. De landbouw is door den ongeschikten grond en de weinige bevolking, zeer gering; echter teelt men hier en daar: maïs, rijst, gerst, boonen, erwten, suikerriet, suikerwortelen, yucas, aardakers, groenten, enz. Verder heeft men er een weinig wijn; tabak, broodvrucht, kina, cacao, peper, olijven, ceder-, verw- en vele andere soorten van hout, katoen, vanille, geneeskrachtige kruiden, cascarille, koffij, vlas, hennep, gember, kaneel, patatten, Europisch koren, en zuidvruchten (die de Spanjaarden hier gebragt hebben), Peruviaansche aardperen, riet,

riet, balsem, coca (een versterkend middel voor de zenuwen), de gomboom, mopamopa en vele andere gewassen, doch op sommige plaatsen te weinig brand- en timmerhout. Uit het dierenrijk heeft men alle Europische huisdieren, paarden, muildieren, ossen, koeijen, zwijnen, varkens, schapen, lama's, schaapkameelen of vicunnas, herten, tijgers, beeren, wolven, meerkatten, wilde katten, apen, honden, hazen, krokodillen, oesters, schildpadden, purper- en parelmosselen, kreeften, zeeleeuwen, zeekalven, veel visch, cochenille, schoone kapellen, bijen, spinnen, adelaars, valken, condors, boomloopers, pelikanen, papegaaijen en vele andere soorten van schoone vogels. Het rijk der delfstoffen is hier van belang. Men vindt er de rijkste goud- en zilvermijnen; ook hebben de riv. en beken stofgoud. De rijkste zilvermijn is die van Potosi, en verder zijn de voornaamste die van Guancavelica, Lauricocha, Gualgayoc en Huantajaya. Volgens HUMBOLDT, bragten de goud- en zilvermijnen van Peru, in het begin dezer eeuw, voor 6¼ millioen piasters op. Verder vindt men er platina, koper, tin, kwikzilver en alle andere soorten van metalen en edele gesteenten, vooral turkoisen en smaragden, ametisten, lapis-lazuli, marmer, molensteen, mariënglas, salpeter, zout, zwavel, aluin, vitriool, steenkolen, enz. Deze menigte van voortbrengselen maakt den handel van belang. Naar Buenos-Ayres zendt het jaarlijks voor meer dan 2 millioenen piasters wijn, brandewijn, mout, meel, katoen, olie, suiker, koren, enz. Bij den buitenlandschen handel had veel smokkelhandel plaats, en men kan er alle Eur. mode- en fabrijkwaren voor zeer matige prijzen bekomen; thans zijn ook hier de havens vrij geworden. Er zijn vele fabr., vooral in goud, zilver, leder, linnen, wollen en katoenen stoffen, enz. De Indianen, in zoo verre zij niet in de mijnen gebruikt worden, houden zich met de visscherij en het vervoeren van goederen, en hunne vrouwen met het spinnen en weven van katoenen dekens, kleederen, linnen, enz. bezig. De inw. zijn Spanjaarden, Peruvianen en Negers. De heerschende godsdienst is de roomsche. De wetenschappen zijn er nog op eenen lagen trap. Ook hier was voorheen een onderkoning aan het hoofd der regering, en het land in 7 intendentschappen: Arequipa, Cusco, Guamanga, Guancavelica, Lima, Tarma en Truxillo verdeeld. Thans is hetzelve, zoo als al de andere Spaan. prov., in opstand. De hoofdstad is Lima. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Clinton, met 1950 inw. 3. Vlek aldaar, prov. Massachusetts, gr. Berks. 4. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Onondago, met 1100 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Vermont, gr. Bennington.

PERUGIA of *Lacus Thrasimenus*, een der grootste meren van Italië, in den Kerkelijken Staat, op den weg naar Arezzo. 2. Legatie of prov. in den Kerk. Staat, tusschen Urbino, Macerata, Camerino, Spoleto, Viterbo en Toscanen gelegen, en op 81½ V. M. 181,500 inw. bevattende, door de Apennijnen bezet, met kleine dalen, welke door den Tiber en verscheidene kleine bergriv., als: de Tipong, Timia, Tecia, Chiaggio, enz. bespoeld worden. Ten W. aan de grenzen is het Lago di Perugia. De luchtsgesteldheid is zeer zacht; doch op de bergen scherp. De voortbr. zijn: koren, veel boomvruchten, moesgroenten, rundvee, varkens, wol, zijde, olie, brandewijn, veel hoenders en bijen. 3. Hoofdstad der legatie, zetel der regering en van eenen bisschop, in een vruchtbaar dal, tusschen den Tiber en het Lago di Perugia, op eene hoogte, met wallen en muren omringd, die echter niet verdedigd kunnen worden. Zij heeft 5 poorten (waaronder die van *St. Angelo*, waarbij een tempel van *Mars* staat), groote voorsteden, eene hoofdkerk met vele schilderstukken van PIETRO PERUGINO; 45 andere kerken, 48 kloosters, met kerken, waaronder vooral die der Augustijnen, Dominikanen, Franciskanen, en andere door de schoone schilderijen, en die van JEZUS, door hare bijzondere bouwörde zich onderscheiden. Verder zijn er vele hospitalen en liefdadige inrigtingen, waaronder een groot weeshuis; onderscheidene opene pleinen, waaronder de Domplaats, met eene heerlijke fontein, de *Piazza Grimana*, met de triumfboog van AUGUSTUS, enz. Onder de openbare gebouwen zijn: het raadhuis met een klein museüm van oudheden; het paleis der regering, met schoone schilderijen, de paleizen *Domini*, *Antinori* en vele andere. De universiteit heeft vele leeraars, maar weinig studenten, slechte hulpinrigtingen, eene kleine bibliotheek, een adelijk collegie en andere inrigtingen tot onderwijs. Er zijn twee geleerde genootschappen, een schouwburg en met de voorsteden 18,500 inw., die fluweel, wollen en zijden stoffen, wijn-

wijnsteen- en hoedenfabr., looijerijen, branderijen en likeurstokerijen hebben, wijn, olie, boomvruchten en moesgroenten telen, en met deze voortbr. handel drijven. 30. 2. L. en 43. 7. N. B.

PERUIPE, Braz. riv., die in den Atl. Oceaan valt. 18. 20. Z. B.

PERUSSISCH, Croatisch dorpje der Militairgrenzen, met 250 inw.

PERUVIANEN of *Eigenlyke inboorlingen van Peru*. Deze, door de onderdrukking der Spanjaarden, reeds veel verminderde inboorlingen, hebben slechts weinige bekwaamheden en eene sombere, vreesachtige, en door de mishandeling, ter nedergeslagene gemoedsgesteldheid, zijn kleinmoedig in het gevaar, doch woest en wreed na de overwinning; trotsch, onverzoenlijk, en hard in hunne gewelddadigheden. Daar zij zeer bevreesd voor de Spanjaarden zijn, houden zij zich zeer onderdanig; maar in het geheim verfoeijen zij hen, vermijden hun gezelschap, en haten hen bijna even sterk, als de Negers en de Mulatten. Van natuur wantrouwend, gelooven zij dat elk hen wil bedriegen. Hunne woningen zijn slechts morsige hutten; hunne kleeding is armoedig, en hun voedsel zeer gering; maar zij zijn zeer geneigd tot den sterken drank. Ofschoon nog met vele bijgeloovigheden van hunne voorouders behebt, zijn zij echter zeer stipte waarnemers van de gebruiken en plegtigheden der roomsche kerk, en stellen grooten prijs op missen en processiën. Zij, die aan de W. zijde, aan den voet der bergen wonen, zijn blank; doch degenen, die lager in de vlakte, en aan den zeekant wonen, koperkleurig. Zij zijn in een aantal volksstammen verdeeld, die allen onderling veel van elkander verschillen, zoo wel in levenswijs als in karakter en hoedanigheden. In de steden zijn zij natuurlijk veel beschaafder dan op het land. De onbeschaafdste zijn degenen, die geheel afgezonderd, in eenzame oorden, ten getale van 2 à 300, in een dorp wonen, en nog den heidenschen godsdienst behouden hebben. Velen worden, van tijd tot tijd, tegen hunnen wil genoodzaakt in de mijnen te werken.

PERUWELZ, Nederl. stad, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 5,470 inw., branderijen en linnenweverijen.

PERVENCHÈRES, Fr. dorp, dep. Orne.

PERVILLIAROE, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

PERVYSE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 850 inw.

PERWEZ LES MARCHEZ, Nederl. stadje, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1450 inw., oliemolens, branderijen en messensmederijen. 2. Nederl. dorpje, prov. en arr. Namen; 270 inw.

PERWOI, een der Lachow eil. in de IJszee, tot het Rus. Aziat. gouv. Irkutsk behoorende.

PERWUTTUM, O. Ind. vlek, prov. Golconda, op eenen berg, aan den Z. oever der Kistna, in een woest land, met diamantgroeven en eene beroemde pagode.

PERZAGNO, Dalmatisch vlek, kreits Cattaro, met 1200 inw.

PERZIË, WEST PERZIË, eigenlijk *Iran* (het *vrije*, *vlakke*, *ligte land*, in tegenoverstelling van Turan, het *bergachtig land*), daar de naam van Perzië in het land slechts aan de prov. Fars of Pars gegeven wordt, en de naam van W. Perzië maar door sommigen aardrijkskundigen (zie Oost Perzië) is ingevoerd, en niet volkomen juist is; een aanzienlijk en eens zeer vermaard land in Azië, dat in later tijd, vooral na den dood van NADIR *schach* of TAHMAS COULY CHAN, den moedigen overweldiger, door bloedige, alles verwoestende burgeröorlogen, door tweedragt en partijzucht geschokt, verscheurd, verdeeld, en daardoor zoo ver van deszelfs voormaligen luister afgedaald is, dat voorname reizigers aan deszelfs herstel getwijfeld hebben; echter schijnt het rijk, volgens de jongste berigten, onder den tegenwoordigen *schach* FETH ALI, een' zeer bekwaam man, ondanks de verliezen ten N. en O., weder in rust te zijn en te bloeijen. Het tegenwoordig Perzië ligt ten Z. van de Kaspische zee, tusschen Aziat. Rusland, Dschagatai, Afghanistan of O. Perzië, Bahr Oman of de Ind. zee, de golf van Perzië en Aziat. Turkije, of tusschen 62. 10. en 80. 2. L. en 25. 55. en 39. 8. N.B., en bevat op 23,090 (volgens anderen 21,960) V. M., 12 millioen inw.

Het midden des lands bestaat uit eene onafmetelijke hooge, dorre, woeste zandvlakte, die overal met zout bezwangerd is, en waar geen enkele boom, geene enkele plant, ja geen spoor van groei zich vertoont. Zij begint bij de stad Kom aan de O. grenzen van Irak-Adjemi, loopt door Chusistan, het N. gedeelte van Segistan, tot aan het meer Zara of Zurra; strekt zich ook zeer ver naar het Z. uit, en zou, volgens sommigen, in verband staan met de woestijn van Mekran, en dus eene ontzettende oppervlakte beslaan. Verder vindt men nog dorre woestijnen in het Z. van

Mekran, en ook in de N. prov. Chorasan op de grenzen van Tartarije. Ook in de Zuidelijke en vele andere deelen vindt men uitgestrekte onvruchtbare oorden, waar het planteurijk niets voortbrengt, 't welk vooral toe te schrijven is aan een algemeen gebrek aan water. In weerwil van de hooge bergen en de langdurige regens, die in sommige oorden, van December tot April, aanhouden, is het land arm aan riv., daar de drooge grond zelfs de grootste hoeveelheid water inzuigt. Ook in de vruchtbare streken is het de eerste zorg der landbouwers, kanalen ter besproeijing hunner gronden te graven. Daarbij zijn vele bergen naakt en kaal, zoo dat een groot deel des rijks een woest en somber aanzien heeft. Volgens OLIVIER is naauwelijks het twintigste deel bebouwd. Intusschen zullen wij nader zien, dat er ook zeer vruchtbare streken zijn.

De voornaamste bergen zijn: ten N.W. de Arghitagh (*Ararat*), in de geschiedenis van den zondvloed bekend, 12 à 15,000 voeten hoog, waarbij de Kutschuk-Arghitagh, die de jonge KOTSEBUE *Ararat-Sadach* of *zoon van den Ararat* noemt; de Kusztach, Kisildschtagh, de Aghirtagh, de Aligis en Karnarek, en verder de takken Zagros, aan de Turk. grenzen, het gebergte van Luristan, met 4 merkwaardige grotten; het gebergte Buktir of Baktiarisch, met den vuurspuwenden berg Aderwan en de takken Darmawend, Hesaardere, Dynaer en Schachberam; het gebergte Adshuduk. Van den Kaukazus komen het gebergte Al- of El-burs of Elwand, dat zich om de Kaspische zee kronkelt, den geheelen N. rand van Perzië bedekt, en tusschen hetzelve en het strand dier zee, eene zeer vruchtbare vlakte open laat. Hier is de beroemde Kaspische bergpas (*Pylae Caspiae*), oudtijds de Kaspische poorten genoemd, welke verscheidene mijlen lang, en zoo naauw tusschen de rotsen ingesloten is, dat maar één enkele wagen er door kan. Volgens sommigen loopt de Elburs langs de Z. grenzen van Chorasan voort, en staat welligt in verband met den Paropamisus. Verder zijn er in het binnenland nog enkele bergen, waarvan eenige vulkanen zijn. Het land heeft geene riv. van aanbelang. De voorn. zijn: de groote Zab met eenige beken; de Schatt-el-Had (*Gyndes*), de Kerah of Gerdsch (bij de Turken Karasu), met de Denbur, Seilan, Dschur en Kurremabad; de Karun met de Schuster, Absal en Dscherahi; verder de kust-riv. de Tab, de Khisch, de Sitarogan, de Diw-Rud en de Ibrahim-Rud. In in de Kaspische zee vallen: de Aras met de Sengi, Karasu, Arpatschai en Aktschai; de Massola met de Newchala en Khandchala; de Sefidrud of Kisil-Osen met de Senschandrud, Bisterrud, Mianischrud, Karanku, Sedschrud, Hedschrud en Ahar; de Masenderan, de Kurkan, de Murghab en de Tedsen, alsmede in het N. O. de Amu of Gihon. Groote meren zijn er slechts drie, namelijk: het Maraha, Urumia of Tebris, het Baktegan of Bakhtegkaan, ook wel Hamkhan genoemd, en het Gokdsche of Derjai Schiria (*Lychnites*). Kleinere meren zijn: het Descht Ersen, Derjadsche en Gadar. Woestijnriv. zijn: de Kawmasserud, de Harfan, de Bejat, de Sendrud, de Khamrud, de Alharrud, de Kaschanrud, de Merdakanrud, de Kaswinrud, de Girdanrud, de Kharkanrud, de Sahor, de Schurerud met de Derbad en Kharu; de Adschin, de Serde, Sachter, Dscheru, Sehrarud, de Semini, de Derschai (*Daras*), de Bendemir, de Rud Siwend, de Ferawan (*Medus*), de Dscharun, enz. Bronnen zijn er niet veel, als in Azerbeidschan, en slechts eenige gezondheidsbronnen. Aan de Elwend is de versteenende bron Aini-Azerbeidschan, de Kelend (die des zomers koud en des winters heet is), de Wischle, de Belassan, de Bloedbron, Tscheschmei Khun, enz.

De luchtsgesteldheid is in dit uitgestrekte rijk zeer verschillend. In de Z. deelen, langs de Perzische golf, is de hitte soms onverdragelijk; de droogte, bijna zonder voorbeeld, belet allen groei; terwijl hier ook de verzengende Samum heerscht. In de midden streken is het minder heet, droog, en volgens NIBUHR, de lucht zoo helder, dat men 's nachts bij starrenlicht kan lezen. De Noordelijke streken, vooral langs de Kaspische zee, hebben een gematigd luchtsgestel; hier echter is het dikwerf ongezond door de menigte dampen; de winters zijn er niet zelden streng, zoodat de sneeuw blijft liggen.

De voortbr. van Perzië zijn, uit het dierenrijk: het Perz. paard (in twee soorten), ezels, Eur. rundvee, vooral onder de zwervende stammen, buffels, kameelen, schapen, geiten met fijn haar en groote ooren, varkens, honden, katten, alle soorten van huisgevogelte, vooral hoenders, parelhoenders, paauwen, kalkuten, ganzen, duiven, bijen en zijdewormen. Van wild: herten, antilo-

pen, wilde ezels, geiten, varkens, hazen, konijnen, bezoarbokken, groote vledermuizen, die gegeten worden. Ook zijn er leeuwen, panters, luipaarden, lynxen, tijgerkatten, hyena's, jakhalzen, vossen, maar geene wolven; doch in het N. W. wel beeren, steenbokken en marmotten, weinig apen, stekelvarkens (die ook gegeten kunnen worden) vele roof-, zang- en andere vogels, veel visch, parel- en andere mosselen, insecten, vooral schadelijke sprinkhanen, vergiftige spinnen, kameleons, tarentula's (zie onder anderen DELLA VALLE), spoedig doodende slangen, ellen lange hagedissen, enz. Het planteurijk heeft weinig zware boomen, en men kon meer bosschen aanleggen. In weerwil van zulke uitgestrekte zandwoestijnen en talrijke onvruchtbare oorden, vindt men echter in Perzië, ook schoone vruchtbare streken, die de heerlijkste produkten opleveren; vooral daar, waar het noodige water is. De vlakte van Schiras wordt wegens hare vruchtbaarheid, boven alle oorden van Azië, geroemd; de wijn, die zij voortbrengt, is van de heerlijkste soort; ook die, welke aan de afhelling der Kaukazische bergen groeit, wordt zeer geroemd; verder vindt men wijn in de meeste prov. De moerbeziënboom is in de N. streken zoo menigvuldig, dat de zijdeteelt eenen zeer belangrijken tak van bestaan oplevert. De welbewaterde oorden van Ghilan en Mazanderan leveren het beste suikerriet in eene groote hoeveelheid. In andere oorden vindt men kersen, platanen en allerlei heerlijke Zuidvruchten: zoo als granaat- en oranjeappelen, vijgen, kastanjes, enz. Verder koren, vooral tarw en verschillende soorten van gierst, rijst, maïs, groenten, heerlijke peulvruchten, sesam, saffraan, meekrap, vlas, tabak, dadels, katoen en eenige specerijen, benevens eene bijzondere soort van abrikozen. Maar vooral is hier het bloemenland: men kent de roos, die het heerlijke rozenwater van Schiras levert; ranonkels, anemonen, jasmijnen, anjelieren, enz. Verder groeijen in het wild; saffraan, de reeds van verre lichtende *caesalpina*, de *henna*, de *khersehreh*, waarvan niet alleen de melk en de schaduw, maar zelfs het water, dat haar aangeraakt heeft, doodelijk is; de *haschischa* of *konnab*, welks zaad, meel en bladen bedwelmend zijn. De rhabarber, de *nux vomica*, de *ferula assa fœtida*, de *destambujeh*, die de handen welriekend maakt; de myrrhe, wierookstruik, vele soorten van manna, pennenriet, zout- en soda-planten, maar weinig zwammen en mosplanten. Het delfstoffelijk rijk heeft vooral kwartsen, agaat, karniolen, vuursteenen, jaspis, zeer schoonen lazuursteen, tourmalijn, saffier, vollersäarde, bergzeep, lei, armenischen bolus, chrysoliten, turkoisen, robijnen, albaster, marmer, gips, kalk, graniet, porfier, gemeen zout in overvloed, salmoniac, bitterzout, vitriool, aluin, salpeter, zwavel, harst, nafta, asphalt, koper, ijzer, lood, antimonium en zelfs ook goud- en zilver.

Ongeveer $\frac{1}{10}$ der inw. lijden een zwervend leven, wonen in tenten, en bestaan van de paarden-, vee-, geiten- en schapenteelt. Uit deze is de tegenwoordige schach of koning afgestamd. De gezetene inw. zijn meestal Tadschiks of Tadjiks, die in zindelijke steden en dorpen wonen. De huizen zijn meestal laag, van ééne verdieping, met platte daken: die der geringeren meestal van leem. De vensters hebben veelal gekleurde glazen. De rijken houden veel van fraaije meubelen en tapijten, en, hoewel zij zeer matig leven, zijn zij echter praalziek, en in hunnen opschik verkwistend; hunne kleederen zijn gewoonlijk rijk met edelsteenen versierd. Men houdt hen voor de beschaafdste bewoners van Azië; sommigen hebben hen zelfs, wegens hunne levendigheid en vrolijkheid, de Franschen van het Oosten genoemd. (Zie verder over hunne zeden en gewoonten het art. Tadschiks). De overige inw. zijn Parsen of vuuraanbidders (zie dit art.), Ghilanen, Armeniërs, Joden en Sabeërs. De nomaden of zwervenden worden ook *Ilats* genoemd, naar de taal, die zij spreken, en zijn in 4 horden verdeeld, als: 1. die welke de Turksche taal spreken; 2. die, welke de Lurische, 3. die welke de Kiurdische en 4. die, welke de Arabische taal spreken. De godsdiensten zijn de Mahomedaansche in verschillende secten, welken de meeste bewoners belijden; de Perzische of die van ZERDUSCHT, de Armenische, de Sabeïsche, de Joodsche, en hoewel zeer weinig, de Christelijke. Onder de gezetene inw. zijn geene standen, slechts één heer en de overige zijn slaven, maar de zwervende hebben nog adel, waaruit zij hunne chans verkiezen. Ook de Kiurden en Arabieren hebben vorsten en scheiks. De fabr. bestaan vooral in het drukken en verwen van katoenen en zijden stoffen, lederbereiding, weverijen, waarin de Perzen uitmunten, papiermakerijen, ook zijdepapier, staalwaren,

ren, meestal zich tot wapens bepalende; koperwerk, vooral huisraad, goud- en zilverwerk en edele gesteenten, aardewerk, glas, schrijnwerkers waren, vooral ingelegde meubelen, reukwaters, balsems en konfituren. Perzië is in het middelpunt van Azië, uitmuntend tot den handel gelegen, maar maakt hiervan bijna geen gebruik. De meeste handel geschiedt nog door karavanen, en het heeft bijna geene scheepvaart, zoo min op de golf van Perzië als op de Kaspische zee, schoon Bender-Abassi en Abuschar beide aan de golf, waarop de Engelschen, Arabieren en Hindo's, en Rescht aan de Kaspische zee, waarop de Russen handelen, goede havens zijn. De uitvoer bestaat voornamelijk in: zijde, wol, geitenhaar, katoen, rijst, galnoten, drooge vruchten, paarden, vee, katoen, meekrap, suiker, manna, nafta, wormkruid, lazuursteen, ook goud en zilver, *henna* om het haar en de nagels mede te verwen, *assa-fœtida*, dadels, koren, saffraan, enz. De invoer in linnen, laken, staal, aardewerk, koper, gewaterde stoffen, Eur. waren, cochenille, indigo, ijzer, lood, specerijen, thee, rijst, Chineesch porselein, Indische zijden en katoenen stoffen, campèche- en Fernambuco hout, kwikzilver, gember, papier, katoen, linnen, leder, koffij, parelen, goud en zilver in staven, diamanten van Dekan, robijnen, topazen en saffieren, rabarber, shawls, kaviaar, leder, slaven, enz. De binnenhandel is van weinig belang. De handel met de Turken en Arabieren is meestal ruilhandel.

De wetenschappen werden van ouds zeer geacht, hoewel velen hunne vorderingen in dezelve veel te hoog opgegeven hebben. In de dichtkunde hebben zij wel den grootsten voortgang gemaakt, beoefenen dezelve tegenwoordig nog, en de regerende shach is niet alleen een beschermer, maar zelfs een beoefenaar dezer edele kunst. Ook in de geschiedenis van het land heeft men zeer goede schrijvers. De geletterden worden in alle opzigten voorgetrokken, en bekleeden de voornaamste posten. Ook voor de opvoeding wordt gezorgd; jonge lieden uit den middel- en voornamen stand ontvangen eene goede opvoeding, leeren de taalkunde, de welsprekendheid, de aardrijks- en geschiedkunde, meetkunde en zedekunde, welke echter slecht beoefend wordt: geneeskunde en regtsgeleerdheid hebben nog al vorderingen gemaakt, doch in de schoone en beeldende kunsten is men ten achteren.

De regering is een volkomen despotismus: de wil van den *schach* of koning, die door het volk *den verhevensten onder de levendigen*, *de bron van majesteit*, *grootheid*, *magt en roem*, *evenbeeld der zon*, *broeder van de maan en sterren*, *enz.*, *enz.*, *enz.* genoemd wordt, is de wet; hij heeft de wetgevende en uitvoerende magt in alle kerkelijke en wereldlijke regtszaken; hij kiest zijnen opvolger onder zijne zonen, die den titel van *mirza* voeren, en veelal stadhouderschappen bezitten. De *schach* heeft 4 wettige vrouwen en vele bijwijven, die in *harems* opgesloten zijn. De hofstoet is zeer talrijk en schitterend. Er is eene orde van de zon; doch wil de vorst iemand bijzondere eer bewijzen, dan zendt hij hem het eerekleed. De onderdanen worden zeer wel behandeld. Het grondëigendom is erfelijk, maar zoo de eigenaar eene misdaad begaat, kan de schach het aan zich trekken. De schach heeft een ministerie of *divan*, uit den groot-vizier, den *Itimadod dewlet*, of steun des rijks (minister van de buitenlandsche zaken), den *Emired dewlet*, of opzigter des rijks (minister van financiën), en den *Nisamod dewlet* of orde des rijks (minister van binnenlandsche zaken), bestaande, welke hunne secretarissen hebben. Aan het hoofd der regtspleging, en tevens van den Mahomedaanschen godsdienst, staat de *Sadr* of het hoofd der Mollahs, ook *scheik Islam*, of de *oudste des waren geloofs* genoemd, die echter thans een tweede *Sadr* bij zich heeft, en onder wien de bijzondere regters staan. Het eenig wetboek is de *koran*. De prov. worden door *beglerbegs* of vorsten der vorsten, met eene willekeurige magt, bestuurd, welke *Hakems* en *zabit* voor groote en kleine plaatsen, en in elke stad of dorp *kelanter* of *kelunters*, die de beden en behoeften des volks voor den troon brengen, onder zich hebben; terwijl de laatsten ook met de *Hakims* en *zabits* voor de policie zorgen. Er is een *Morah* of vorst der wateren, dat een belangrijk ambt is. De politie is zeer waakzaam en streng. Voor de kas van het openbaar onderwijs wordt zeer goed gezorgd, maar tegen het indringen der pest zijn geene middelen ingesteld. De inkomsten van den staat komen uit de grondbelastingen ($\frac{1}{3}$ van de opbrengst der landerijen en eene vastgestelde som van de gebouwde eigendommen), uit eene willekeurige belasting, bijzonder op de boeren (in het leveren van vee, koren, enz.), uit de *Peisch-Kesch*, een vrijwillig geschenk, naar het vermogen der onderdanen, inge-

gevoerd, belasting op de fabr. en verkochte goederen, enz. Zij zijn thans zeer groot; schoon men dezelve niet juist kan bepalen. JAUBERT stelt die op ongeveer 2,900,000 Tomans of 29 mill. guldens. De krijgsmagt bestaat uit de wachten des konings en der prinsen, uit de troepen welken de Nomadische stammen leveren, uit de provinciale militie (die echter geenen geregelden dienst doet), en uit onderscheidene corpsen voetvolk, ruiterij en artillerie, nagenoeg op de Europische wijze gekleed en geoefend, te zamen volgens JAUBERT 254,000, (LUPRÉ heeft 200,000) man. De generaal voert den titel van *Chan*, de opperbevelhebber die van *Sardar*. Er zijn vele vestingen en kasteelen, doch weinige zouden eene geregelde belegering kunnen uithouden. Zeemagt heeft het rijk niet. Het land is in 12 groote prov. verdeeld als: Irak, Taberistan, Mazanderan, Ghilan, Oran, Azerbeidschan, Kiurdistan, Chusistan, Fars, Kerman, Kahistan en Chorasan. De hoofdpl. is Teheran.

MUNTEN, MATEN en GEWIGTEN.

Gouden, De *Taman* ongeveer *f* 10

Zilver.	De	*Schahje* ———	*f*	0, 10
———	—	*Dubbels Schahje*	*f*	0, 20
———	—	*Abasi* van 5 *Schahjes*	*f*	0, 50
	—	5 *Abasi*	*f*	2, 50

Koper. Er zijn zeer vele kleine koperen munten, terwijl er ook Ind. en Turk. geld in omloop is.

De *Maat* is de koninklijke El van 96 Nederl. duimen
de korte El $\frac{2}{3}$ der vorige 64 ——— ———

Gewigt. De *Mahu* of *Batman* 2, 5 Nederl. ℔.
die in *Ratels* $\frac{1}{6}$ der *Mahu*, en *Derhem* $\frac{1}{50}$
van de Ratel, enz. wordt ondergedeeld.

PERZIË (GOLF VAN), golf der Ind. zee, tusschen de Ras Mussendum aan de Arabische, en het eil. Larek aan de Perz. zijde of tusschen 64. 55. en 74. 30 L. en 23. 30. en 30. 15. N. B., door welke de groote waterscheiding tusschen Arabië en Perzië gevonden wordt. Echter zijn de beide kusten zeer verschillende. Aan de Arab. zijde zijn zij vlak, doch aan de Perzische zijde steil. De voornaamste riv., die in de dezelve valt is de Schat-el-Arab en verder eenige kustriv.

PERZIË (OOST), (beter *Afghanistan* of het land der Afghanen, bij de Eng., naar de hoofdstad des rijks, *Kabulistan*, en bij de oude aardrijkskundigen *Kandahar* genoemd), welk rijk na den dood van den tiran NADIR SCHACH, uit het O. deel van Perz., het rijk Kandahar, eenige aangrenzende landschappen van Hindostan en Tartarije, onder AHMED KHAN, generaal der Afghanen, is opgerigt, en verder uitgebreid. Het ligt tusschen Iran of W. Perzië, Dschagatai, China, Hindostan en en Beludschistan, of tusschen 77. 46. en 94. 57. L. en 28. 54. en 37. 27. N. B., en bevat op 16,340 V. M., ongeveer 10 millioen inw. Het is over het algemeen bergachtig, door groote ketenen doorsneden; slechts ten Z. O. en Z. W. vindt men groote vlakten. Ten N. aan de grenzen van Dschagatai en China zijn de hoogste bergkruinen, van waar zich alom takken verspreiden. Ten N. W. is nog een deel der hooge vlakte van Iran; ten Z. O. de onmetelijke vlakte van Multan en Lahor, welke aan het vlakke land van het schiereil. sluiten. Volgens ELPHINSTONE, is het land ten W. van het gebergte Salamons, het hoogste van allen. De grond is zeer verschillend, doch over het algemeen in het gebergte vruchtbaarder en beter voor den landbouw en de veeteelt geschikt dan in de vlakten; schoon ook daar vooral aan de riv. goed land gevonden wordt. Het dal van Cachemir, in het N. O. des rijks, is zeer beroemd. De voornaamste gebergten zijn: het Himalaya gebergte aan de O. grenzen; de Hindokuh, welke toppen van meer dan 20,000 voeten hoogte heeft; de Paropamisus, het Salomons gebergte of Kuh Soliman, het Kheiber, het Zoutgebergte, het Gomulgebergte, het gebergte Khodscheh Amrum, het Tukkatu- en Mokkur gebergte en verscheidene kleinere bergruggen. Onder de vlakten noemen wij de woestijn van Buhawalpur, de woestijn van Leja en die van Sistan, de vlakten van Naubendan en Kerman. De riv. zijn: de Indus of Sind met de Abassin, de Burrutdoe, de Kabul met de Punschir, Gurbund, Togu, Alingur, Kaschgar, Schitza en Lundy, de Tor, de Kurum, de Gomul of Gomal, de Kundur, Shoba, Punschnud, Schenab of Khenab

(*Acesines*) Schelum (*Hydaspus*) Rawi, Gharra, Bejah (*Hyphasis*) en Setledsche (*Hyandrus*) ontvangt. Vervolgens de Amu, die hier de Badakschan, de Aksarrai, de Kullum, en Murghab opneemt; de Tedsen (*Ochus*) en de Hilmend (*Etymander*), die hier de Urgbendab, met de Tarnak, de Kaschrud en de Furrahrud ontvangt. Verder nog de woestijnriv. de Lora, de Surkhab, de Dehas of Balkh riv., enz. Voorname meren zijn: het Lukh, het Uller, Zenlong en Dallmeer.

De luchtsgesteldheid is meestal droog, met weinig regen; de hitte echter minder dan in Indië. De winter is een regentijd; in het Z. heerscht nog de Z. W. mousson. De Westelijke landen hebben den minsten regen. In sommige deelen wordt de hitte door winden verkoeld; doch in de Noordelijke streken is de koude soms zeer sterk, en de riv. vriezen toe. In het midden des rijks is de winter zeer aangenaam. Over het algemeen is de lucht gezond, en slechts op sommige opene vlakten heeft men de samum. Heete koortsen zijn er zeer gewoon, en de pokken nemen vele menschen weg, schoon de inënting vrij algemeen is ingevoerd. Ook heeft men er veel oogziekten en blindheid.

De voortbr. zijn: paarden van velerlei rassen; muildieren, ezels, kameelen, drommedarissen, rundvee, buffels, schapen, geiten, jagthonden, langharige katten, grof wild, elandsdieren, herten, wilde schapen, geiten, wilde zwijnen, antilopen, jerboas, hazen, pasen (mogelijk de bezoarbok) en roofdieren, als leeuwen, tijgers, vele luipaarden, beeren, vele wolven, hyena's, jakhalzen, vossen, enz. Ook zijn er wilde ezels, stekelvarkens, egels, meerkatten, fretten, wilde honden, enz. ELPHINSTONE noemt 2 of 3 soorten van arenden, vele soorten van havikken, reigers, kraanvogels, ooijevaars, wilde ganzen, eenden, zwanen, korhoenders, kwartels, duiven, papegaaijen, kakketoes, hoenders, enz. De slangen zijn bijna allen onschadelijk, maar de schorpioenen zeer vergiftig; krokodillen zijn er niet, maar vele land- en rivierschildpadden, zijwormen, sprinkhanen en bijen. Uit het plantenrijk vindt men hier bijna dezelfde gewassen als in Iran, doch dezelve zijn menigvuldiger en grooter. De bergen hebben onderscheidene soorten van dennenboomen; terwijl er verder ceder-, cypressen-, eiken-, berken-, olijf-, palm-, noten-, moerbeziën, tamarinde-, wilgen-, plataneu-, populier- en andere boomen, vele soorten van struikgewassen, waaronder de *ferula assa fœtida*, alle soorten van in Europa bekende vruchtboomen en den wijnstok gevonden worden. Ook wordt er tarw, gerst, maïs, *batschra* en *dschawarri*, vele peul- en tuinvruchten, suikerriet, tabak, katoen, manna, gom, hennep, meekrap en gember geteeld. Van het delfstoffelijk rijk heeft men: eenig goud, zilver, lood, antomonium, ijzer, koper, zwavel, zout, salpeter, aluin, marmer, albaster en eenige edele gesteenten.

De inw. zijn Afghanen, meestal zwervende, en in verscheidene stammen verdeeld; Beludschen, Usbeken, Eimaks of Imaks, Hazarers, Tadschiks, die met de Hindo's de eenigste gezetene inw. zijn; Turkomannen (bij ELPHINSTONE Kisilbaschen) Caufirs of Kaffers; Arabieren, Bucharen, Lesghiërs, Kiurden, Abyssiniërs als slaven, Kalmukken, Armeniërs en Joden. De talen zijn onderscheidene Indische, Perzische en Afghanische tongvallen. De heerschende godsdienst is de Mahomedaansche, in verschillende secten; verder de godsdienst der Parsen, Armeniërs en Joden: de Kaffers alleen hebben hunnen natuurlijken godsdienst. Onder de Afghanen is geene verscheidenheid van rang; elk is vrij, en heeft in zijnen stam gelijke regten en aanspraak op ambten en waardigheden. Elk bezit zijne landerijen en goederen in vollen eigendom, dat van vader tot zoon overgaat. De overige inw. staan in verschillende betrekkingen. De Tadschiks hebben bijna dezelfde voorregten als de Afghanen. De slaven worden goed behandeld.

De middelen van bestaan zijn: vooral de landbouw, die in de vruchtbare oorden twee oogsten in het jaar geeft. Er is hier meer hout dan in Iran. De veeteelt, die zeer aanzienlijk is, vooral bij de zwervende stammen. De mijnen zijn van weinig belang. Behalve de aanzienlijke papier-, lak- en messen-, zijner slechts weinig zijden, katoenen- en wollen stoffen-, geweer- en wapenfabr. Men maakt in de prov. Cachemir, de alom beroemde kostbare shawls, die met groote sommen betaald worden. De zwervende volken maken hunne benoodigheden allen zelve. De handel, vooral met Indië, Iran, Dschagatai en Kaschgar wordt door karavanen gedreven. De uitvoer bestaat in: paarden, pelterijen, shawls, chits, alle soorten van witte stoffen, Indische tulbanden, meekrap, *assa fœtida*, tabak, amandelen, vruchten, zoo versch als gedroogd, zout,

zout, enz. De uitvoer in goud en zilver (waaronder Nederl. dukaten, goudmunt van Bukhara, gouden en zilveren staven), stofgoud, paarden, fijn laken, scharlaken, ijzeren potten, staal- en andere ijzerwaren, naalden, spiegels, juchtleder, thee, porselein, cochenille, kristal, ivoor, bamboes, was, sandelhout, zout, koralen, muskus, wijn, azijn, kaas en boter. De voornaamste karavanen zijn die van Kandahar naar Koratschi, van Pischaux naar Hindostan, van Herat naar Iran, van Kabul naar Dschagatai en van Cachemir naar Kaschgar. De meeste handel is ruilhandel; met geld te betalen is hier schaars.

Ook hier worden de wetenschappen, even als in Iran, zeer geacht, doch hebben evenwel geene groote vorderingen gemaakt. Volgens ELPHINSTONE zijn meest alle geleerde werken in het Nieuw Perzisch geschreven, terwijl de vorst mede een voortreffelijk dichter is. Er zijn ook openbare en bijzondere scholen. De regering is monarchaal, doch door de Durahuische opperhoofden der stammen bepaald: deze beslissen wie der zonen des vorsten zal opvolgen. De geheele koninklijke familie moet in den burg te Kabul wonen, waar zij goed behandeld, maar streng bewaakt wordt. De prinsen, die in vrijheid blijven, worden stadhouders of veldheeren. De vorst wordt *Schahi Durri Durrah*, gewoonlijk slechts *schach* genoemd. Hij heeft het regt van de munt, van vrede en oorlog (doch hij mag geen grondgebied afstaan), van benoeming tot ambten, die niet erfelijk zijn, enz. Echter is de invloed der grooten steeds een genoegzaam tegenwigt, en het volk wordt altijd met veel gematigdheid bestuurd. Het hof is zeer goed, en tevens zeer eenvoudig ingerigt. De *harem* is even als in het geheele Oosten. De schach heeft 4 vrouwen, benevens zeer vele bijwijven. ELPHINSTONE berekent het inkomen op ongeveer 12 millioenen guldens, waarvan echter slechts 3 millioenen in de koninklijke schatkist komen. Deze inkomsten worden gevonden in de belastingen op de landerijen, stedelijke belastingen, domeinen, boeten, verbeurdverklaringen, de munt, enz. De voorn. uitgaven zijn aan het leger. De schach kan 200 à 250,000 man troepen op de been brengen, waarvan de Duhraners, omtrent 12,000 man ruiterij, de voornaamste sterkte uitmaken. Bij vreemden inval kan eene algemeene wapening gevorderd worden. De wapenen zijn zwaarden, geweren, meestal zonder sloten, pistolen, lansen, schilden, cuirassen, spiesen, enz. Het land is in 6 groote deelen: Eigenlijk Afghanistan, Sistan, Khorasan, Balkh, Cachemir en Multan verdeeld. De hoofdstad is Kabul.

PESA, riv. in het gr. hert. Toscanen.

PESADELLA, Spaan. dorp, prov. Guadalaxara.

PESAN, Chin. stad, prov. Fokiën.

PESANT, N. punt van 't eil. Banca.

PESARO, stad in den Kerkelijken Staat, legatie Urbino, de zetel van eenen bisschop, met eene kleine haven, aan den mond der Foglio, met muren, eene goede markt met heerlijke fonteinen, en het standbeeld van URBANUS VIII., regte en welgebouwde straten, eene hoofd- en 7 andere kerken, 12 kloosters, 2 hospitalen, een wees- en vondelingenhuis en 13,000 inw., die eene zijdeweverij, zijdefabr. en handel in zijden stoffen en vijgen, welke hier geteeld worden, hebben. Over de riv. ligt eene marmeren brug, en bij de stad staat het paleis *Palazza Vecchio del Monte Imperiale*, met goede schilderijen. 30. 53. 20. L. 43. 55. N. B.

PESAY, Sard. dorp in Savoije, prov. Tarantaise.

PESCARA, Nap. vesting, prov. Abruzzo-Citeriore, aan de riv. Pescara, die haar in twee gelijke deelen verdeelt. De stad heeft 2800 inw., die meestal visschers zijn, en eenigen kusthandel hebben.

PESCARIA, zie Marawar.

PESCAROLO, Lomb. Ven. dorp, prov. Cremona.

PESCATILLA, Lomb. Ven. dorp, legatie Verona, aan de Adige.

PESCADORES, groep Chin. eil., prov. Fokiën, uit drie groote en eene talrijke menigte kleinere eil. en klippen bestaande, en in de straat Taywan of Formosa, tusschen 23. 15. en 23. 50. N. B. en op 137. 15. L. gelegen, geheel woest, zonder eenig plantgewas, slechts met visch, mosselen en schildpadden, maar ook met eene haven, die groote schepen kan bevatten.

PESCATORES (ISLA DEL), zie Konijnen eil.

PESCHA, Rus. riv., gouv. Archangel. 2. Chin. eil. der Pescadores.

PESCHERAS, zie Vuurland.

PESCHES, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr Philippeville, met 250 inw.

PESCHICI, Nap. stad, prov. Capitanata, in 't gebergte Gargano, met 1530 inw. 2. Lomb. Ven. vesting, prov. Mantua.

PESCHIERA, 10,000 voeten hooge berg der Alpen, een der toppen van den

den St. Gothard.

PESDHISCSA, W. Perz. D., prov. Ghilan.

PESCIA, Tosc. riv. en stad aan dezelve, de zetel eens bisschops, met muren, 3 kerken, een ziekenhuis, 4,000 inw., zijdeweverijen, spinnerijen, benevens wijn- en olijventeelt. 2. Lomb. Ven. stad, legatie Treviso.

PESCINA, Nap. stad, prov. Abruzzo Ultra II, met 1,500 inw., meestal visschers.

PESCO CONSTANZO, Nap. stad, prov. Abruzzo Ultra II, met 2280 inw.

PESCO SOLIDI, Nap. stadje, prov. Napels, met 2500 inw.

PESEGUERO, Port. eil., prov. Alentejo, door vele kleinere eil. omringd.

PESENAS, zie Pezenas.

PESENBURG, zie Persenbeug.

PESENECK, zie Pöszneck.

PESEY, Sard. dorp, hert. Savoije.

PESCHAWER, zie Pischaur.

PESHWA, zie Mahratten en Poonah.

PESKI, Rus. vlek, gouv. Pultawa.

PESME, Fr. stad, dep. Opper Saône, arr. Gray, met 1650 inw.

PESNAS, Zweed. dorp in Kalmar-län.

PESNEL, Fr. vlek, dep. Kanaal.

PESQUEMANSET, N. Amer. riv., prov. Massachusetts, gr. Bristol.

PESQUERA, Spaan. distr. en vlek, prov. Valladolid, met 1400 inw.

PESSAC, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 1450 inw. en beroemden wijn.

PESSAGODON, stad op de W. kust van 't O. Ind. eil. Borneo. 2. Spaan. vlek, prov. Cuença.

PESSAN, Fr. dorp, dep. Gers.

PESSEGUEIRO, zie Peseguero.

PESSOUX, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 400 inw.

PESTEREWA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk.

PESTERWITZ, Saks. D., kr. Meissen.

PESTH (PEST VARMEGYE), het grootste kom. in Hongarije, aan deze zijde van den Donau, tusschen Honth, Neograd, Hewesch, Jazygiën, Cschongrad, Bacs, Tolna en Stoelweissenburg, op ruim 191 V. M. 361,700 inw. bevattende. Het heeft slechts ten Z. de gebergten de Naszaly en Blocksberg; het overige is vlak, met heiden en moerassen bezet, en door den Donau, de Theisz, Satza, groote en kleine Tapie, enz. bespoeld. De luchtsgesteldheid is zeer zacht. De voortbr. zijn: koren, tuinvruchten, hennep, tabak, boomvruchten, wijn, paarden, rundvee, schapen, varkens, visch, bijen, albaster, zandsteen en kalk. De voorn. bezigheden zijn de landbouw en de veeteelt. Het is in 4 distr. verdeeld. 2. Koninklijke vrijstad, de beste stad des rijks, aan den linker oever van den Donau, tegenover Ofen of Buda, en met deze hoofdstad gemeenschap hebbende; zonder muren en poorten, maar met 4 voorsteden, breede en welbebouwde straten, 4 roomsche, eene luthersche, eene hervormde en eene grieksche kerk, een collegie, klooster, weeshuis, drie hospitalen, een groot invalidenhuis, prachtige barakken, de universiteit van Hongarije, met 30 professoren, 800 studenten, schoone bibliotheek van 50,000 boekdeelen; eene snijkamer, hospitaal, inrigting voor kraamvrouwen, kabinetten van kunst, naturaliën en oudheden, eenen kruidtuin, eene sterrenwacht te Ofen. Verder eene veeartsenijschool, een goed seminarium, nationaal museum, roomsch gymnasium en nog verscheidene inrigtingen tot onderwijs; genootschap voor de paardenfokkerij, algemeen gasthuis, groot militair invalidenhuis, een fraaije schouwburg en 42,000 inw., die boekdrukkerijen, boekwinkels, fabr. van tabak, stijfsel, chocolaad, handschoenen, laken, krip, katoenen en zijden stoffen, goud- en zilverwerk, hoeden, snaren, muzijkinstrumenten, looijerijen, likeurstokerijen, draadtrekkerijen, enz. hebben, en veel wijn telen. Hier is 't middelpunt van den Hongaarschen handel, die zeer aanzienlijk is. Voor deze stad is het Rakosche veld, waar voorheen de Hong. rijksdag gehouden werd. 36. 44. L. 47. 31. 40. N. B.

PESTI, Nap. D. in Principato Citra.

PETALI, Turk. eil. in de golf van Negropont. 2. Turk. dorp, eil. Sifante.

PETALNAIG, O. Ind. stad, prov. Karnate, distr. Tinnevelly. 96. 1. L. 9. 13. N. B.

PETANGE en MOERSDORF, Nederl. dorpje, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 300 inw.

PETAPA, Z. Amer. vlek in Guatimalo.

PETAPSCO, zie Patapsco.

PETATLAN (PUNTA DE), kaap aan de W. kust van Mexico. 17. 31. N. B.

PETAYA, Chin. stad, prov. Fokiën.

PETAU, PETTAU, Oostenr. stadje in Stiermarken, kreits Marburg; 1635 inw.

PETCHEI of *Petscheli*, oudtijds *Yenku* of het koningrijk *Yen* genoemd, de eerste prov. van China, tusschen Mongolië, Mukden, de golf van Petcheli Shantong, Honang en Schansi, of tusschen 131. 35. en 137. 8. L. en 41. 30. N. B. gelegen, ten N. O. en N. geheel en al met eenen muur omringd, en

en op 1742 V. M. 15,220,000 inw. (anderen zeggen 18, en de overdrevene berigten der Engelschen 38 mill.) bevattende. Ten N. en W. zijn zeer veel bergen, waaronder Langehan, Rohonghan, en Longsykhan. Deze zijn echter niet hoog, meestal kaal, en bevatten steenkolen, bergkristal en agaat. De O. zijde is vlak, zandig en moerassig, en wordt grootendeels door den vloed onderwater gezet. De voorn. riv. zijn: de Payho, met met de Hoen of Yomtim, Yam en Samcan, Teehoo, Yankiang en Lanho. Verder is hier het groote kanaal en eenige mindere. Onder de meren verdienen het vischrijke Payhon en het Gantschu meer opmerking. De luchtsgesteldheid is gematigd en het weer veranderlijk, doch gezond. De riv. bevriezen gedurende 4 maanden. Er valt veel regen, waarvan vooral het jaar 1761 ondervinding had. In de voortbr. is de prov. eene der armste des rijks; terwijl ondanks hier de hoofdstad is, het land slecht bewoond en bebouwd wordt. Het levert weinig tarw, meer gierst, boekweit en eenige tuinvruchten, als witte kool, die als zuurkool wordt ingemaakt, wortels, rapen, spergies, meloenen, watermeloenen, kalebassen, agurkjes, uijen, knoflook, noten, goede perziken, appelen, peren, pruimen, tabak, hennep. Aan hout is gebrek, hetwelk door de steenkolen vergoed wordt. Veeteelt is eene hoofdbezigheid, en er zijn vele heerlijke weiden, met ossen, koeijen, schapen, varkens, weinig paarden, maar veel kameelen, ezels en muilëzels. Er wordt zout voor het keizerlijk magazijn te Tiensing verzameld. Volgens DESGUIGNES bestaat de uitvoer alleen in koren, vee, steenkolen en zout; doch om de hoofdstad worden hier alleen benoodigdheden ingevoerd, en daarmede eenen aanzienlijken handel gedreven. De weinig fabr. bepalen zich tot wollen en zijden stoffen, fraai verlakt, aardewerk en eenige modewaren. De inw. zijn sterker en geharder dan die, welke meer Zuidwaarts wonen. BARROW brengt den opbrengst der prov. aan de schatkist op ruim 3 mill. oncen. Zij heeft 9 steden van den eersten en 139 van den tweeden en derden rang. De hoofdstad is die des rijks Peking. 2. *Golf van P.*, zie Geele zee.

PETEGEN, Nederl. vlek, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 2,230 inw.

PETEFALVA, Hong. dorp in Zevenbergen, land der Szeklers.

PETELANGE, Fr. dorp, dep. Moezel, met 650 inw.

PETELINGA (PUNTA), Z. Amer. kaap aan de kust van Brazilië. 342. 46. L. 5. 8. N. B.

PETER (ST.), riv. in het Z. W. van Spanje, die het eil. Leon van het vaste land scheidt; zie Leon. 2. Eil. in het Bieler meer, in het Zwits. kant. Bern. 3. N. Amer. riv., die 4 mijlen beneden St. Antony's waterval in den Mississippi valt. 44. 40. N. B. 4. Oostenr. dorp, Mühlviertel. 5. N. Amer. kerspel in Z. Carolina. 6. Vlek op het eil. Antigua. 7. Stad aan Z. W. kust van het N. Amer. eil. kaap Breton, in eene baai van dien naam. 8. Klein eil. der W. Ind. H. Maagden eil. 9. Rus. vlek, gouv. Esthland. 10. Bad. ambt, Treisamkreits, met 1210 inw. 11. Hong. distr. en dorp, kom. Borschod, met wijnhandel. 12. Hong. dorp, kom. Temeswar. 13. Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Judenburg. 14. Vlek op het prins Edwards eil., gr. Queens. 16. Zie Vals.

PETER DEN I., Rus. eil., door BELLINGHAUSEN in 1821 ontdekt, 24¼ m. in den omtrek. 287. 5. L. 68. 67. N. B.

PETER LE PORT, Eng. dorp in het Z. O. van het eil. Guernsey.

PETERBOROUGH, Eng. stad in Northampton, zetel van eenen bisschop, met eene hoofdkerk, latijnsche school, een œconomisch gezelschap en 3,460 inw., fabr. van linnen, kousen, kant en handel in hout en koren. 2. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1540 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Maddison, met katoen- en wolfabr.

PETERCHURCH, Eng. D., gr. Hereford.

PETERCULTER, Schot. dorp, gr. Aberdeen, met 1000 inw.

PETERHEAD, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, met 4,700 inw. en een zeestadje in hetzelve, dat 3550 inw. heeft, meestal zeelieden, die zeebaden hebben.

PETERHOF, Rus. keizerlijk slot, gouv. St. Petersburg, aan het Kronstadter meer, met een vlek van dien naam, in de nabijheid, met 600 inw., eene papierfabr. en steenslijperijen, alwaar, voor keizerlijke rekening, door 50 arbeiders, bergkristal, porfier, lapis-lazuli, topazen en karniolen geslepen worden.

PETERKAU, zie Petrikau.

PETER MOUNTAINS, N. Amer. bergen, prov. Virginia, gr. Montgomery.

PETER PAULSHAVEN, baai in de golf van Awatscha in Kamtschatka.

PETER PAWLOSKAJA, voorn. haven van het eil. Kamschatka, met eenen vuurtoren, door eene soort van vesting beschermd, en met pakhuizen en maga-

gazijnen der Rus. Amer. comp., die van hier den handel in pelterijen drijven. Ook zijn hier heete bronnen. 176. 28. L. 53. 1. N. B.

PETERS (ST.), riv. aan de kust van Labrador; 4 mijlen van het eil. Belle-Isle, die in de straat van dien naam valt. 2. P. St. *Bank*, visschersbank bij de Z. punt van Terreneuve, met 25 à 30 vademen water. 3. Baai op prins Edwards eil., gr. Kings. 4. P. *Haven*, baai aan de N. kust van 't eil. St. Jan, in de golf van St. Laurenz. 5. Haven aan de O. kust van Labrador. 317. 4. L. 56. 30. N. B. 6. P. *Eil.*, klein N. Amer. eil. bij de kust van Terreneuve. 321. 49. L. 46. 41. N. B. 7. P. *Eil.*, klein eil. aan de W. kust van het eil. St. Jan. 8. N. Amer. meer in Canada; 7 mijlen lang en 5 breed. 9. P. *Punt*, kaap aan de W. kust van het W. Ind. eil. Dominica. 316. 16. L. 15. 36. N. B.

PETERSAU, Hes. eil. in den Rijn, Rijnprov., digt bij Mainz, en tot de vestingwerken dier stad behoorende.

PETERSBERG, Pruis. dorp, regdst. Merseburg. 2. Berg in Keur-Hessen, tot het Rhongebergte behoorende. 3. Keur-Hes. ambt en dorp, prov. Fulda, thans tot Hersfeld behoorende. 4. Dorp in Saksen-Gotha, ambt Eisenburg. 6. Zie Pietersburg.

PETERSBURG (ST.), Rus. gouv. in Europa, uit het voormalig Ingermannland en deelen van Careliё en Novogorod zamengesteld, en tusschen de golf van Finland, Finland zelve, het meer Ladoga, Novogorod, Pskow, het meer Peipus en Esthland, of tusschen 58. 45. en 61. 32. L. en 57. 56. en 60. 35. N. B. gelegen, en op 848 V. M. 808,600 inw. bevattende. De grond is meestal vlak, in het N. O. laag, met vele moerassen en bosschen; in het Z. hooger met het Duderhofsche gebergte, en ten Z. O. en W. zandig, doch ook met moerassen en bosschen. Hier zijn de golven van Finland en Kroonstad, de meren Peipus, Pskow, Ladoga, met deszelfs uitwatering de Newa, met de armen Newa, Newka, Moika en Fontanka, en de takken Tosna, en Pasarka. Verder zijn hier de kleine Kawassa, de Luga, de Narowa, de Sestra, de Wolchow, enz. Er zijn vele kleine binnenmeren, moerassen en het Ladoga kanaal. De luchtsgesteldheid is koud, vochtig, en niet gunstig voor den landbouw; zelden echter heeft men een volkomen misgewas. De winter is helder, met veel Noorderlicht; de zomer kort, doch aangenaam. De riv. zijn, van December tot April, met ijs bedekt. Men bouwt er voornamelijk winter-rogge, haver, garst, doch weinig zomer-koren en boekweit; erwten, boonen, hennep en vlas. Tuinvruchten teelt men in menigte, vooral om de hoofdstad, zelfs ananassen, meloenen, spergies en artisjokken; verder kool, rapen, veel aardappelen, doch behalve kersen geene boomvruchten, maar zeer veel beziën van allerlei soort. Ook zijn er vele groote en ontoegankelijke bosschen, die veel hout leveren. De veeteelt is niet zeer aanzienlijk, en door het weder en den langen winter, moeijelijk. Het paard is niet groot; de schapen- en varkensteelt is gering; wild is er, behalve hazen, niet van belang; doch men heeft er veel visch, vooral zalm. Het delfstoffelijk rijk levert veel marmerachtigen kalksteen, die tot het bouwen van huizen gebruikt wordt; mergel, kwartz, zand, tigchel-, potäarde en graniet. Fabr. zijn er op het land weinig, en bepalen zich meestal tot de hoofdstad (zie No. 3). De uitvoer bestaat vooral in balken, planken en houtwaren; het overige wordt alles in de hoofdstad, tevens de voorn. koopstad des rijks, gebruikt. De inw. zijn Russen, Finnen, Letten en Esthen, benevens Duitsche kolonisten. De godsdiensten zijn de grieksche en luthersche. Het gouv., dat nooit dien titel voert, en geenen generaal-gouverneur heeft, tenzij de keizer afwezig is, is in 9 kreitsen verdeeld. 2. Rus. kreits in voorn. gouv., aan de Newa en de golf van Finland, op ruim 25 V. M. 330,000 inw. bevattende. De ongelijke grond wordt door de Newa, Sestra en Ochta, benevens de meren Lembala en vele andere bespoeld. 3. P. of *St. Petersburg*, hoofd- en eerste residentiestad van Rusland, verblijfplaats van den keizer, den rijksraad, der ministers en van alle hooge kerkelijke en wereldlijke ambtenaren en collegiën, alsmede van eenen griekschen aarts- en eenen lutherschen bisschop. Het is eene der prachtigste en schoonste steden van Europa, op eilanden, welke door armen van de Newa gevormd worden, gebouwd. Zij is 9 wersten lang, 8 breed, heeft er 24 in den omtrek, en beslaat $1\frac{1}{2}$ V. M., waarvan echter slechts $\frac{1}{13}$ deel met gebouwen bezet is. Zij is niet geheel regelmatig gebouwd, maar ook daardoor minder eentoonig. De straten doorsnijden elkander op verschillende wijzen, en zijn meestal 70, de naauwste 42 voeten breed: die, welke naar de admiraliteit loopen zijn lang en regt. De kaaijen zijn zeer goed van graniet opgemetseld. De ope-

opene pleinen, hoewel niet bijzonder groot, met fonteinen en standbeelden versierd. Het schoonste onder deze is dat bij het winter-paleis, dat hetzelve statig, en in eenen halven cirkel omringt. Het veld van Mars is wel groot, maar noch geplaveid, noch met schoone gebouwen bezet: op hetzelve staat het standbeeld van SUWAROW en de obelisk van ROMANZOF. Verder heeft men de Izaäksplaats, met de plaats van Peter, waarop het prachtige standbeeld van PETER I; de plaats van het steenen theater en de hooimarkt. De straten zijn goed geplaveid, en de huizen meestal eenvoudig, met schoone basreliefs en balkons, met vergulde en roodgeverwde ijzeren hekken versierd, en van 3 of 4 verdiepingen: echter vindt men tusschen dezelve, en zelfs in geheele straten, houten woningen, ja hutten. Ook zijn er vele tuinen. De stad wordt in 11 deelen verdeeld, die wederom in 55 wijken gesplitst worden, als: 1. Het *eerste Admiraliteitsdeel* met 4 wijken, tusschen de groote Newa en de Moika, 18 straten, het Nikolai kanaal, het plein van het winterpaleis, het Izaäks en Petersplein, het prachtige winterpaleis met de hermitage, waarin de meeste kunststukken bewaard worden. Onder anderen heeft de kunstgalerij wel meer dan 4000 stukken van alle scholen; die van koperen platen wel 30,000, die van gesnedene edelgesteenten wel 13,000 stukken, zoo ook die van medailles, munten en oudheden. Ook is hier de verzameling van landkaarten van BUSCHING, en der natuurlijke historie van PALLAS, het Michaëlowsche paleis, waarin PAUL stierf, thans in verval, met den grooten en kleinen zomertuin, het marmeren paleis, het paleis van den senaat, het exerceerhuis, enz. 2. Het *tweede Admiraliteitsdeel*, tusschen de Moika en het Katharina kanaal, met 4 wijken en 18 straten, den grooten schouwburg en de kerk van St. Nicolai. 3. Het *derde Admiraliteitsdeel*, tusschen het Katharina kanaal en de Fontanka, met 4 wijken, 13 straten en vele winkels. 4. Het *vierde Admiraliteitsdeel*, bij den mond der Moika beginnende en tot het kanaal van Lichow en de riv. Tarakanowka loopende, met 9 wijken, 18 straten, het paleis van Katharina, met eenen schoonen tuin, de triumfpoort en vele winkels. 5. Het *Stückhofsche stadsdeel*, aan de Newa, met 5 wijken. 6. Het *Moscovische stadsdeel*, tusschen de Fontanka en de stads grachten. 7. Het *Roschetwenskische stadsdeel*, tusschen de groote Newa en het Lichowsche kanaal, met 6 wijken, het Taurische paleis, met den schoonen tuin, door POLEMKIN bijzonder vermaard, en het Woskresenskische klooster. 8. Het *Keratnoi* en *Jamskoi deel*, tusschen het Lichowsche kanaal en de Newa, met 3 wijken. 9. Het *Wasilei Ostrowsche gedeelte*, met de galeijen haven, prachtige Izaäks brug, 9 wijken, de beurs, het groote tolhuis, de pakhuizen en magazijnen, het paleis der collegiën, de gebouwen van de keizerlijke akademie der wetenschappen, de akademie der kunsten, de Rus. akademie, het kadetten instituut, de legplaats der van en naar Kroonstadt gaande schepen, en van de Scheerenvloot. 10. Het *Petersburger gedeelte*, tusschen de groote en kleine Newa en Newka, het grootste van allen met 4 wijken, de Petersburger brug, de vesting op een eil., in het midden der stad, eenen steenen zeshoek, waarin de hoofdkerk *Peter Paulus*, met de keizerlijke begraafplaatsen, de munt, het kleine huis, dat PETER DE I. voor de bouwing der stad bewoonde, het apothekers eil. en den schoonen plantentuin. 11. Het *Wiburgsche stad gedeelte*, aan gene zijde der Newa en Newka, aan de Karelische zijde, met 3 wijken. De geheele stad bevat in deze onderscheidene deelen 11 markten, 4 andere opene pleinen, 149 straten, 539 gebouwen van de kroon, 7,244 bijzondere gebouwen, 1293 winkels, 6 groote bruggen, 24 mindere, waaronder eene nieuwe ijzeren brug, 60 grieksche kerken, die meestal vergulde koepels en het grieksche kruis hebben, en waaronder de laatsgebouwden de schoonste zijn, zoo als de grieksche Izaäkskerk, geheel van marmer en rijk versierd, en zeker de prachtigste van het geheele rijk, hebbende wel 26 mill. roebels gekost; de Nieuw Kasansche kerk, naar de St. Pieterskerk van Rome gebouwd, zeer versierd en met een zeer geëerd wonderdoend beeld voorzien; de schoone roomsche kerk, met het voormalige collegie der Jesuïten, en de groote Nikolaaskerk. Verder zijn er 5 Duitsche luthersche kerken (waaronder die van St. Anna), eene luthersche Zweedsche en eene Finlandsche, eene Hollandsche, eene Fransche en eene Duitsche hervormde kerk, eene moskee, eene synagoge, 2 Grieksche kloosters, het groote klooster van ALEXANDER NEWSKY, de verblijfplaats van den bisschop, met het prachtige zilveren grafteeken van den heiligen; het Woskresenskisch vrouwenklooster. Verder de admiraliteit, een vierkant, met grachten omringd: eene

beurs, een koophof of *gostnoidwor*, de nieuwe bank, het Obuchowsche hospitaal, het arsenaal, een pronkstuk van nieuwe bouwkunde, de *Medico-heelkundige Pepiniere*, de schoone *Preobrasenskische* kazerne, vele bijzondere paleizen, vooral *Stroganow*, *Besborodko*, *Jussupow*, enz., 9000 huizen en 300,000 inw., aan wien de openbare godsdienst in 15 verschillende talen wordt gepredikt.

Tot de wetenschappelijke inrigtingen behooren: de keizerlijke akademie der wetenschappen, de akademie der kunsten, met eene kunstschool voor 326 leerlingen en vele schoone en kostbare verzamelingen; het Rus. genootschap voor de mineralogie; de Rus. akademie voor de talen, het vrije œconomisch genootschap, het vrije genootschap der vrienden van kunst en letterkunde; het genootschap van liefhebbers der Rus. letterkunde en het bijbelgenootschap. Verder de universiteit voor de gouv. St. Petersburg, Pskow, Novogorod, Archangel en Olonez, met rijke bijinrigtingen; de Grieksche godgeleerde akademie van ALEXANDER NEWSKY; de genees- en heelkundige akademie, met eene inrigting voor vroedvrouwen; het gymnasium, het land-, zee-, genie-, artillerie- en bergkadetten-corps, en de artillerieschool; het opvoedings-huis voor militairen, de school voor den scheepsbouw, het pedagogisch instituut voor onderwijzers op de gymnasiën, de veeartsenijschool, het corps der pages, de school voor den koophandel, het waterbouwkundig instituut, de bijzondere school voor de regtsgeleerdheid, de Duitsche hoofdschool, de St. Anna en Katharina-scholen, de school voor de tooneelkunde, 32 openbare huizen van opvoeding en verscheidene scholen voor adelijke en burgerdochters. Onder de bibliotheken behooren: de keizerlijke boekerij met 300,000, en die der akademie van wetenschappen, met 100,000 boekdeelen; de *Zaluskische* bibliotheek, met de verzameling van handschriften van DUBROWSKI; de boekverzameling van ALEXANDER NEWSKY, die van den grootvorst CONSTANTYN, die van het genees- en heelkundig genootschap, van het œconomisch gezelschap, het kunstkabinet en dat der natuurlijke historie, van de akademie der wetenschappen; de verzameling van het corps der bergwerkkadetten, en van het genees- en heelkundig genootschap; de verzameling van schilderstukken van oudheden, platen, modellen en steenen der kunstakamedie; de verzameling en het museüm der hermitage; de kruidtuin op het apothekers eil., de sterrenwacht van de akademie der wetenschappen, vele bijzondere verzamelingen, 14 drukkerijen, waaronder 3 bijzondere voor den senaat, de synode en het oorlogsministerie; eene voor de Tartaarsche taal, en eene voor de muzijk, 30 Rus. en 13 vreemde boekwinkels, benevens verscheidene leesbibliotheken en museüms.

Onder de liefdadige inrigtingen verdienen bijzonder opgemerkt te worden: het vondelingenhuis voor 5,000 kinderen; het landhospitaal voor 3,000 zieken; het zeehospitaal, het stads lazareth, het krankzinnigenhuis, het blinden instituut, het instituut voor koepokinënting en het nu (zie Staatscourant van 17 Maart 1824, No. 66), door den raad der keizerlijke maatschappij van weldadigheid opgerigte gebouw, met 3 établissementen van weldadigheid, als een gasthuis voor ongeneeslijken, een voor zieken, benevens een verblijf voor 200 behoeftigen. Verder is er een menschlievend geneeskundig genootschap, dat de zieken voor niets behandelen laat; een menschlievend genootschap ter ondersteuning van behoeftigen; een gezelschap van barmhartige weduwen, die voor de bediening der zieken in hospitalen en andere inrigtingen zorgen, en een weldadig genootschap onder bescherming der keizerin moeder.

Onder de fabr. behooren: de keizerlijke tapijtfabr., de keizerl. glas- en spiegelfabr., de keizerl. porseleinfabr., de keizerl. katoenspinnerij, en verder fabr. voor gouden en zilveren waren, brons, vitriool, sterk water, zijden stoffen, kaarsen, tabak, instrumenten, rijtuigen, hoeden, leder, linnen, papier, zeildoek, poeder, stijfsel enz.; ijzer- en metaalgieterijen, scheepstimmerwerven, pottenbakkerijen, zeepziederijen, branderijen, steenhouwerijen, enz. Daarenboven is Petersburg niet alleen de eerste koopstad des rijks, maar heeft ⅘ van den handel. In 1819 werd de invoer op ruim 100, de uitvoer op ongeveer 85 mill. roebels begroot, en dit neemt jaarlijks toe. Ondertusschen heeft St. Petersburg geene eigenlijke haven, maar de groote schepen moeten te Kroonstadt blijven liggen, van waar, en waarheen, de waren met ligters gebragt worden. Verder is hier het bestuur over den handel, de rijksbank, de bank des assignatiën, eene beurs, eene assurantie-compagnie en vele week- en jaarmarkten. De uitspanningen zijn bijna zoo als die van alle hoofdsteden.

Men

Men heeft er 3 schouwburgen, eene opera, concerten, maskerades, redouten, bals, sledevaarten, wandelingen, spelevaarten, openbare tuinen, carousels, waterpartijen en andere zomer- en wintervermaken.

De stad heeft eenen gouverneur, eigenen magistraat en stedelijk geregt. Over elk der 11 stadsdeelen is een *pristav* of maire, en in elke wijk een *Radsaratel*. Er is een opper-commissaris van policie, die in elke wijk zijne commissarissen en mindere bedienden, en een corps van 264 man te paard en 240 te voet onder zich heeft. De brandwacht bestaat uit 530 man, die door alle wijken der stad verdeeld, en zeer opmerkzaam zijn. De stad wordt door 6,514 lantarens verlicht. De straten, die geplaveid zijn, worden zeer zindelijk gehouden. De armen worden wel verzorgd, en de bedelarij geweerd. Voor de gezondheid wordt behoorlijk gewaakt. Het garnizoen bestaat deels uit de garden, die in prachtige kazernen wonen, en deels uit marine soldaten. Om de stad zijn verscheidene keizerlijke lusthuizen. 47. 59. L. 59. 56. N. B. Men houdt hier boek en rekening in roebels, copeken en grieven. Men geeft te Amsterdam 9¼ St. meer of min voor een' Roebel.

PETERSBURG (ST.), N. Amer. vlek, prov. Virginia, hoofdpl. van het gr. Dinwiddie, uit drie plaatsen, St. Petersburgh, Blandford en Pocahontas bestaanden, aan den Appomatox, eene der fraaiste plaatsen des lands, met een raadhuis, eene gevangenis, 5 kerken, een akademie met 150 studenten, verscheidene scholen, eene leesbibliotheek, 2 drukkerijen, 2 banken, tabaksmagazijnen en 6,700 inw., waaronder ruim 2000 slaven. Men heeft er fabr. van wollen en katoenen stoffen, kousen, spijkers, enz. en eenen aanzienlijken handel. 37. 48. N. B. 2. Vier N. Amer. dorpen, prov. Pennsylvanië, gr. Adams, Cumberland, Perry en Huntingdon. 3. N. Amer. dorp, prov. Kentucky, gr. Borne, aan den Ohio. 4. N. Amer. dorp, prov. Georgië, gr. Elbert. 5. N. Amer. dorp, prov. Missouri, gr. Lincoln, aan den Mississipi. 6. N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Hardy. 7. N. Amer. dorp, gr. Woodford, aan de Kentucky.

PETERSDORF, Deen vlek, eil. Funen. 2. Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 1900 inw., sluijers-, garen- en glasfabr. 2. P. of *Petrowice*, Morav. dorpje, kreits Olmutz, met 350 inw.

PETERSFIELD, Eng. marktvlek, gr. Hant, met 1200 inw. en veehandel.

PETER'S (ST.) EIL., Zwits. eil. in het Bieler meer, kanton Bern, aan het burgerhospitaal der stad Bern behoorende. Het heeft ½ mijl in den omtrek, schoone wijnbergen, boomgaarden, korenvelden en weiden, en op de hoogten prachtige eikenboomen, alwaar de inw. en die van Biel en Neuenburg zich in den wijnoogst des zondags verzamelen. Hier was voorheen een klooster, thans eene woning, waar men nog de kamer aanwijst, waarin ROUSSEAU eenigen tijd gewoond heeft. 2. N. Amer. eil. aan de Z. kust van Labrador, voor de St. Petersbaai.

PETERSGMUND, Beij. D., Rezatkreits.

PETERSHAGEN, Pruis. stadje, regdst. en kreits Minden, aan de Weser, met 1350 inw. en fabr.

PETERSHAM, Eng. dorp, gr. Surry, aan de Theems. 2. N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1500 inw.

PETERSKAPELLE, Rus. dorp, gouv. Lijfland.

PETERSCHALL, zie Fredriksbach.

PETERSHAUSEN, Bad. domein, op eene landtong, tusschen de Bodenzee, het Nedermeer, in den Seekreits; 80 inw.

PETERSHÜTTE, Han. dorpje, vorst. Grubenhagen, met maar 100 inw.

PETERSTOWN, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Monroe.

PETERSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Frederik.

PETERSWALD, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, kreits Zell.

PETERSWALDAU, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach; 2900 inw. en weverijen.

PETERWASAR, Hong. D., kom. Hewesch.

PETERWARDEIN of *Petervaras*, Oostenr. vesting en hoofdpl. van het Slavonisch regimentsdistr. van dien naam, hetwelk 70,680 inw. heeft. Het stadje is buitengewoon sterk heeft 2 voorsteden en 3,850 inw. 45. 15. 30. N. B.

PETERWELL, gr. hert. Hessisch dorp, prov. Opper Hessen.

PETERWITZ, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1150 inw.

PETHERTON (N.), Eng. kerspel in 't gr. Somerset, met de dorpen N. en Z. Petherton, zamen 4500 inw. en fabr.

PETHERWIN (NOORD), Eng. dorp, gr. Devon. 2. P. *Zuid*, Eng. dorp in Cornwallis.

PETHWORTH, Eng. vlek, gr. Sussex, aan de Arun. 17. 5. L. 50. 54. N. B.

PETIAL, Rus. dorp, gouv. Kasan.

PETIÈRE, Fr. dorp, dep. Jura.

PETIGLIANO, sterk Toscaansch stadje, prov. Siëna, met 2000 inw. en handel.

PETIGNAC, Fr. dorp, dep. Charente.

PETIGNY, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 560 inw.

PETILIA, zie Strongoli.

PETIN, klein eil. in de Ind. zee. 117. 13. L. 2. 20. Z. B.

PETISTAGUIT, N. Amer. riv. in Canada, valt in den St. Laurens. 311. 20. L. 50. N. B.

PETIT BLANC, zie Blanc.

PETIT BROGEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 250 inw.

PETIT CODIAK, N. Amer. riv., die in eenen tak van baai Fundy, Chegnecto kanaal genoemd, valt.

PETIT CUL DE SAC (LE), stadje op 't Fr. eil. Guadeloupe in W. Indië, op Basseterre, met 4,250 inw. en suikerraffinaderijen.

PETIT ENGHIEN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1650 inw.

PETIT FAYS, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 950 inw.

PETIT GOAVES, stad en baai aan de N. kust van het Z. schiereïl. van St. Domingo, en bij de baai van Leogane. 304. 52. L. 18. 23. N. B.

PETIT LEEZ, zie Grand Leez.

PETIT JAMINE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 150 inw.

PETIT PORT, haven aan de W. zijde van 't N. Amer. eil. Terreneuve. 318. 31. L. 47. 52. 30. N. B. 2. Z. Amer. haven aan de kust van Peru, even boven de evennachtslijn.

PETIT RECHAIN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 1600 inw.

PETIT ROEULX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 850 inw. 2. P. *Les Nivelles*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 270 inw.

PETIT ROSIÈRE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 300 inw.

PETIT SPAUWEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 300 inw.

PETIT TROU, kleine golf aan de Z. kust van het eil. St. Domingo. 305. 31. L. 19. 8. N. B.

PETIT SEREY, klein Eng. eil. bij Sark, tot de Normannische eil. behoorende.

PETITE PIERRE (LUTZELSTEIN), Fr. stadje en kasteel, dep. Ned. Rijn, met 1020 inw., die fabr. van aardewerk, smederijen, enz. hebben.

PETITE CHIETTE, Fr. D., dep. Jura.

PETITE PEACE, kleine baai bij de Z. kust van Labrador.

PETITE RIVIÈRE, N. Amer. riv., die in Canada in de Utawas valt. 2. N. Amer. riv., prov. Indiana, valt in de Wabasch.

PETITE TERRE, klein W. Ind. eil., bij Denseada.

PETKUM, Han. dorp in Oost Vriesland, ambt Embden, met een kasteel aan de Eems.

PETLAD, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Guzeratte. 90. 46. L. 22. 27. N. B.

PETLAWAD, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Malwah. 92. 35. L. 23. 22. N. B.

PETOKA, N. Amer. riv., prov. Indiana.

PETONY, zie Pe-tchuen.

PETOUNE HOTUN, stad in Chin. Tartarije, gouv. Kirin Oula; 162 mijlen N. O. van Peking.

PETRA, Spaan. stadje en haven op het eil. Majorka. 2. Turk. dorp op het Grieksch eil. Mitelene, met 300 inw. en eene goede reede. 3. Turk. Aziat. distr., prov. Karamanië. 4. Zie Petreïsch schiereïl.

PETRALIA SOTTANA en PETRALIA SOPRANA, twee Sicil. steden, intend. Palermo, de eerste met 6,350 inw.

PETRAU, PETROW, Morav. dorp, kreits Hradisch.

PETREDSTOWN of *South Pethreton*, zie Pethreton, No. 2.

PETREÏSCH SCHIEREÏLAND, Arab. schiereïl., welk den naam aan het geheele Noordelijk gedeelte van het landschap gegeven heeft, zoo dat men hieronder niet alleen het schiereïl. zelve, maar ook al het land, dat tusschen de landëngte van Suez en het gebergte van Akaba ligt, verstaat. Het is meestal bergachtig, bevat echter ook zandvlakten, en op het schiereïl. verscheidene schoone dalen, die echter niet bebouwd worden, en slechts den Beduïnen, welke deze oorden bezet hebben, tot weiden dienen. Er zijn verscheidene riv., die in de golven van Suez en Akaba loopen. Verkeerdelijk heeft men aan dit land den naam van Steenachtig gegeven, daar de bovengenoemde naam van de grootste karavansera *Petera* wordt afgeleid (men zie WITSEN GEYSBEEK in de vertaling van PÖLITZ 1e deel bladz. 169). De Beduïnen, die deze streek bewonen, zijn de *Miseny*, een uitgestrekte maar arme stam, de *Hhuelat*, een groote stam, wiens opperhoofd van den pacha van Szurra 40,000 piasters ontvangt, en te Caïro een korenmagazijn heeft. De *Beni Naeim*, die vele schapen en vele kleine stammen hebben. De hoofdstad is Akaba of *Ezion Geber* des bijbels.

PETREL, baai aan de Z. kust van Nieuw Holland. 150. 1. L. 32. 33. Z. B.

PETREL, Spaan. Stadje, prov. Valencia, met 2000 inw. 2. Eil. in de Dusky baai, aan de kust van Nieuw Zee-

Zeeland.

PETRELLA, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 2950 inw.

PETRI, Spaan. riv. en eil. bij Isla de Leon, prov. Sevilla. 2. Kleine Afr. haven en negervlek aan de Ivoorkust.

PETRIANECS, Croatisch vlek, kom. Warasdin.

PETRIERO, zie Petri, No. 2.

PETRIE'S, klein. N. Amer. eil. aan de N. W. kust, in 1789 door DOUGLAS dus genoemd. 247. 6. L. 54. 42. N. B.

PETRIEVCE, zie Petrovicz.

PETRIKAU of *Piotrkowo*, Pool. distr. en ommuurde stad, waiw. Kalisch, tusschen moerassen, met een gymnasium, 7 roomsche en eene luthersche kerk, schoon raadhuis, 2700 inw., landbouw en 6 jaarmarkten 37. 22. L. 51. 23. N. B.

PETRIKOW, Rus. stadje, gouv. Minsk.

PETRIKOWKA, Rus. vlek, gouv. Cherson, met 600 huizen en jaarmarkten.

PETRILLE ROSI, zie Piatra de Rosz.

PETRINIA, Croatische stad der Militairgrenzen, aan den zamenloop der Glina en Kulpa, welke laatste ook de riv. Petrinia opneemt, met 3050 inw. en verscheidene scholen. 2. Riv. op het schiereïl. Morea.

PETROCKSTOW, Eng. dorp, gr. Devon.

PETROFDSCHE of *Petrovich*, Turk. dorp, sandschakat Kostendil.

PETRONELL, Oostenr. vlek, land onder de Ens, kreits onder het Weener woud, met 750 inw.

PETROPAWLOFSKA, Rus. vesting, gouv. Taurië, met 2800 inw.

PETROPAWLOWSKAJA, Rus. Aziat. stad, gouv. Irkutsk, bij de Chin. grenzen, aan de zamenvloeijing der Tschikoi en Selenga, met een tolhuis. 2. Zie Peter Palow'skaja.

PETRAPAWLOSKOI, Rus. stadje, gouv. Tobolsk.

PETRORCA, Z. Amer. stad in Chili, prov. Quillota, met vele goudmijnen.

PETROSAWADSK, Rus. kreits, gouv. Olonez, tusschen 49. 54. en 52. 50. L. en 60. 58. en 62. 24. N. B., met 48,500 inw., laag, nat en ongelijk; de bergen rotsig, de grond zandig en weinig vruchtbaar; door de Suja en het meer Onega bespoeld, met vele metalen en andere delfstoffen. 2. Hoofdstad van den kreits en der prov., aan eene golf van het meer Onega, open en slecht gebouwd, met 2 houten kerken, eene school, een ziekenhuis, 2 magazijnen en 3,300 inw., die 3 looijerijen, 2 zaagmolens, geschut- en kogelgieterij, koper- en staalfabr. hebben, en handel drijven. Bij de stad is het ijzerwerk Alexandrowsk. 52. 4. L. 61. 47. N. B.

PETROSCHITSA, Turk. dorp in Walachië, distr. Zara de Sus, aan den mond der Jalonitza.

PETROVA GORA, gebergte in Illyrië, dat zich van de Bosnische grenzen tot aan de Unna uitstrekt.

PETROVATZ, Turk. vlek in Bosnië.

PETROVICZ of *Petrievce*, Slavonisch dorp, kreits Verowitz, aan de Trave.

PETROVSK, Rus. kreits, gouv. Saratow, tusschen 62. 30. en 63. 30. L. en 52. 10. en 53. 3. N. B., heuvelachtig, door de Medweditza en Ufa bespoeld, en vrij vruchtbaar, met akkers, weiden en bosschen 110,000 inw., die meestal van landbouw, veeteelt en boschwezen bestaan. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, aan de Medweditza, op eene hoogte, met de overblijfsels van eene oude vesting. Zij heeft 3 houten en 3 steenen kerken, een klooster en 1600 inw., handel, landbouw en veeteelt. 62. 57. L. 52. 20. N. B. 3. Rus. stadje, gouv. Tobolsk. 4. Rus. stadje, gouv. Jaroslaw, aan de Sura, met 1000 inw., eenigen handel en jaarmarkten. 5. Rus. vlek, gouv. Moskou.

PETROWELLE, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon.

PETROWSKAJA, Rus. vlek, gouv. Kursk. 2. Rus. vesting, gouv. Jekaterinoslaw. 3. Twee Rus. dorpen in de Slobodische Ukraine en het gouv. Moskou.

PETROWSKOE, 3 Rus. dorpen in de gouv. Pskow, Rjäsan en Orel.

PETROWICE, zie Petersdorf.

PETROWITSCH, Slavonisch D., heerl. Walvo, aan de Buchina. 2. Rus. vlek, gouv. Mohilew.

PETROWITZ, Boh. D., kreits Rakonitz.

PETRULLA, Sicil. stad, intend. Trapani.

PETSCHA, Chin. gebergte in Scharra Mongolië.

PETSCHANLI, riv. op het eil. Magindanao, de uitwatering van het meer Madango in de Illana baai.

PETSCHANOI, kaap aan de N. kust van Aziat. Rusl., gouv. Irkutsk. 183. L. 75. 25. N. B. 2. Rus. dorp, gr. Olonez.

PETSCHAU, Boh. stadje, kr. Elnbogen.

PETSCHEGDA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

PETSCHKAU, Boh. vlek, kreits Czaslau.

PETSCHNAJA, Rus. D., gouv. Novogorod

PETSCHORA, Rus. riv., die in het gouv. Wologda, aan het Uralisch gebergte ontspringt, in het gouv. Archangel, de Lialsa en Elima opneemt, en met eenen mond, die vele eil. bevat, in de IJszee valt.

PETSCHORI of *Petschow*, Rus. stad, gouv. Pskow.

PET-

PETSCHORISCHE WOESTIJN, vlakte in N. Rusland, tusschen de Dwina, de Petschora en de IJszee, eene moeras zonder iets dan struikgewas en met een weinig veengrond, geheel onbewoond.

PETSCHOW, D. in Meklenb. Schwerin.

PETSCHU, zie Jan-tse-kiang.

PETSCHVAR, zie Pecsvar.

PETSCHVARAD, Hong. vlek, kom. Tolna.

PETTAH, zie Hyderabad.

PETTAPORE of *Pettipore*, O. Ind. stad der N. Circars, distr. Rajamundry. 100. 11. L. 17. 5. N. B. 2. Naam van onderscheidene O. Ind. plaatsen.

PETTAU, zie Petau.

PETTELANGE, zie Puttlingen.

PETTEN, vermaard, doch niet zeer aanzienlijk Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Alkmaar, van tijd tot tijd door de zee verzwolgen, reeds met de vierde kerk. De inw. zijn loodsen, visschers, en hebben oesterputten.

PETTICOTTA, O. Ind. stad, distr. Tanjore. 97. 8. L. 10. 21. N. B.

PETTINA DEL VAL PIORA, berg der Alpen, een der toppen van den St. Gothard, 8,500 voeten hoog.

PETTINAIN, Schot. dorp, gr. Lanark.

PETTINCO, Sicil. riv., Val di Mazzara.

PETTINENGO, Sard. D., prov. Piëmont.

PETTINI, klein eil. in de golf van Venetië. 42. 26. L. 44. 49. N. B.

PETTMES, Beij. vlek, Op. Donaukreits.

PETTORANO, Nap. stad, prov. Abruzzo Ulteriore II, aan de Pescara.

PETTURA, O. Ind. dorp, prov. Coïmbetoor.

PETTY, Schot. dorp, gr. Inverness, met 1625 inw. 2. P. *Harbour*, N. Amer. baai aan de O. kust van Terreneuve. 325. 26. L. 47. 30. N. B.

PETTYCUR, Schot. haven, gr. Fife.

PETUA, Chin. vlek, prov. Tschekiang.

PETUDAN, Rus. dorp, gouv. Kursk.

PETUM, zie Pe-tchuen.

PETUN, Chin. stad, prov. Kirin.

PETWORTH, Eng. vlek, gr. Sussex, aan de Arun, met 3000 inw.

PETZEL, Hong. dorp, kom. Pesth.

PETZEN, dorp in 't vorst. Lippe-Schaumburg.

PETZENSTEIN, zie Betzensten.

PEUA, Z. Amer. kaap aan de kust van Brazilië. 339. 30. L. 3. 36 Z. B.

PEUDE, Rus. vlek, gouv. Lijfland.

PEULWIJK, Nederl. ambacht in Z. Holland, distr. Gorkum.

PEURBACH, PEYRBACH, Oostenr. vlek, land onder de Ens.

PEURSUM, Nederl. ambacht en buurt in Z. Holland, distr. Gorcum.

PEURVILLY, Fr. stadje, dep. Indre en Loire.

PEUTHI, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 320 inw.

PEVENSEA, zie Pemsey.

PEVER, kleine Eng. riv. gr. Ches, valt bij Norwich in de Wever.

PEVERAGNO, Sard. stad, vorst. Piëmont, met 4050 inw.

PEWET, Eng. eil., gr. Essex.

PEWSEY, Eng. dorp, gr. Wilt.

PEWSUM, Han. ambt. vorst. Oost Vriesland, op 2¼ V. M., 6,330 inw. tellende.

PERONNE, Fr. dorp, dep. Meurte.

PEYAUNG, O. Ind. vlek, prov. Oude.

PEYERSON'S POINT, kaap aan de N. kust van 't W. Ind. eil. Antigua. 316. 14. L. 17. 18. N. B.

PEYN, Chin. riv., land Turfan.

PEYNIER, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône.

PEYRAC, 2 Fr. vlekken, dep. Lot en Aude, elk met 1200 inw.

PEYRAT, Fr. dorp, dep. Op. Vienne.

PEYRBACH, zie Peurbach.

PEYREHOURADE, Fr. vlek, dep Landes, arr. Dax, aan de Adour; 1780 inw.

PEYRE, 2 Fr. dorpen, dep. Opper Vienne en Loire.

PEYRÉFITE, 2 Fr. dorpen, dep. Aude en Aube.

PEYRELAU, Fr. dorp, dep. Aveiron.

PEYRIAC, zie Periac.

PEYROIS, PEYROLLE, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, met 800 inw.

PEYROU, berg in 't Fr. dep. Lozère.

PEYROUSE, zie Perouse.

PEYRUIS, Fr. vlek, dep. Neder Alpen, arr. Forcalquier, met 570 inw.

PEYRUSSE, Fr. stadje, dep. Aveiron, op den top van eenen berg, met 900 inw. 2. P. *Grande*, Fr. vlek, dep. Gers.

PEYSERN, Pruis. kreits, regdst. Posen, op 14¼ V. M. 18,900 inw. bevattende, door de Warta bespoeld, met veel hout, landbouw, en veeteelt. 2. Zie Peisern.

PEYSES, zie Pescha.

PEYSTERS EIL., groep van eil. op 178. 17. L. en 8. 5. Z. B. door den kapitein PEYSTER, in 1819 ontdekt. Zij zijn laag, met kokosboomen bezet, en schenen bewoond te zijn.

PEYTAHN, O. Ind. distr. en stad, prov. Nepaul. 100. 11. L. 29. 4. N. B.

PEYTONSBURG, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Pennsylvanië.

PEYU, Chin. eil., prov. Tschekiang.

PEYZAC, Fr. dorp, dep. Dordogne.

PEZA, Rus. riv., valt in de Mezen.

PEZAS, Spaan. dorp, prov. Granada.

PEZENAS, Fr. stadje, dep. Hérault, in een schoon oord, op eene hoogte, aan de Peyre, met een kasteel, eene beurs, kamer van koophandel, en 8,030 inw., die zijdespinnerijen, branderijen, koperfabr., en eene groote wolmarkt hebben. 21. 6. L. 43. 28. N. B.

PEZENS, Fr. dorp, dep. Aude.

PEZES, Fr. dorp, dep. Aveiron.

PEZEUX, Fr. dorp, dep. Doubs.

PEZIEUX, Fr. dorp, dep. Ain.

PEZILLA, Fr. dorp, dep. O. Pyr.

PEZETA, zie Peseta.

PEZO DO REGOA, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, met 1040 inw., aan de Douero, met vele aanzienlijke pakhuizen en sterken handel in wijn.

PEZPRATSCHEW, Rus. D., gouv. Pultawa.

PEZUL, Fr. dorp, dep Dordogne.

PEZY, Fr. dorp, dep. Eure en Loire, met 800 inw.

PEZYNK, zie Pösing.

PEZUPAS, voorname bergpas in Afghanistan, in het land der Lohaners.

PEZZANA, Sard. dorp, vorst. Piëmont, met 1180 inw.

PFAFFENBERG, Beij. landger., Regenkreits, op 13½ V. M., 25,660 inw. bevattende, berg- en boschachtig, met het vlek van dien naam.

PFAFFENDORF, Beij. dorp, Neder Mainkreits, landger. Ebern.

PFAFFENHAUSEN, Beij. vlek, Op. Donaukreits, met 3,600 inw. 2. Beij. vlek, Regenkreits, met 500 inw.

PFAFFENHOFEN, Beij. landger., Isarkreits, op 11¾ V. M., 20,020 inw. bevattende, door de Ilm en Paar bespoeld, met een groot bosch, koren-, hennepen hopteelt. 2. Vlek aldaar, met 1450 inw. 3. Fr. vlek, dep. Neder Rijn, arr. Saverne, aan de Modder, met 1130 inw. 4. Beij. dorp, Regenkreits, aan de Zusam. 5. Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 1300 inw. 6. Beij. dorp, Op. Donaukreits, met 1950 inw. 7. Wurt. dorp, Neckarkreits, met 850 inw.

PFAFFENREITH, Beij. dorp, Neder Donaukreits, met groeven van schoone zwarte potaarde.

PFAFFENRODA, Saks. dorp, kreits Ertzgeberge.

PFAFFEKOS, Zwits. meer en vlek; het laatste met 2700 inw. en fabr.

PFAFFENWEILER, Bad. dorp, Treisamkreits, met 700 inw.

PFAFFENWEISBACH, Nassausch dorp, ambt Usingen.

PFAIDT, zie Faido.

PFALZBURG, Fr. stadje, dep. Meurte, arr. Sarburg, met een hospitaal, schoone barakken, groot fourage-magazijn, likeurfabr. en 3,330 inw. 34. 56. L. 48. 46. N. B.

PFALZDORF, Pruis. dorp, regdst. Kleef.

PFALZEL, Pruis. stadje, regdst. Trier, met een kasteel en 1200 inw.

PFALZGRAFENWEILER, Wurt. D., Schwarz Waldkreits, met 1400 inw.

PFARRKIRCHEN, Beij. landger., Ned. Donaukreits, op 8½ V. M., 18,430 inw. bevattende; heuvelachtig, door de Roth en Salzbach bespoeld, met veel bosch, niet zeer vruchtbaar, maar goed bebouwd. 2. Vlek in voorn. landger., met 1210 inw.

PFARRWEISSACH, Beij. dorp, Ned. Mainkreits, met 300 inw.

PFATTER, zie Pfeter.

PFAUEN (EIL.) of *Kaninchenwerder*, Pruis. eil. regdst. Potsdam, eene mijl van Potsdam, door de Havel gevormd.

PFEDELBACH, Wurt. vlek, Jaxtkr.

PFEDERSHEIM, gr. hert. Hes. stadje, Rijnprov., met 1500 inw.

PFEFFENBACH, D. in Saksen Koburg.

PFEFFENHAUSEN, Beij. D., Regenkr.

PFEFFENHEIM, Fr. vlek, dep. Boven Rijn, arr. Colmar, met 1670 inw.

PFEFFERS, PFÄFERS, Zwits. dorp, kant. St. Gall, met eene benedictijner abdij en het Pfeffenbad, met een badhuis voor 300 badgasten.

PFEFFIKON (OPPER en NEDER), 2 Zwits. dorpen, kant. Zürich; 2320 inw.

PFERDINGSLEBEN, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg.

PFERDSDORF, dorp in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach.

PFERSEN, Beij. D., Op. Donaukreits.

PFETER of *Pfatter*, Beij. D., Regenkr.

PFETRACH, Beij. riv., Isarkreits, die bij Landshut in de Isar valt.

PFETTELBACH, zie Pfedelbach.

PFIFFLICHHEIM, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov, met 770 inw.

PFINZ, riv. in het gr. hert. Baden, die in Wurtemburg ontspringt, en bij Russenheim in den Rijn valt. 2. Beij. dorp, Regenkreits.

PFINZ EN ENZKREITS, zie Murg- en Pfinzkreits.

PFIRT, zie Ferrette.

PFLANZEN, Boh. dorp, kreits Budweis.

PFORING, Beij. dorp, Regenkreits.

PFORTE (SCHULPFORTE), Pruis. vorstelijke school, regdst. Merseburg, met 400 inw. en een opvoedingshuis, waarin 140 tot 180 leerlingen, kosteloos onderwijs genieten. De bibliotheek van hetzelve bestaat uit 4,500 banden.

PFÖRZEN, Beij. D., Op. Donaukreits.

PFORZHEIM, Bad. ambt, Murg- en Pfinz-

Pfinzkreits, door de Enz bespoeld, met 14,300 inw. 2. Bad. stad, aan de Enz, met muren, 3 voorsteden, een open plein, een kasteel, eene fraaije kerk, waarin de vorstelijke begraafplaatsen; eene stadskerk, een raadhuis, een oude vrouwen klooster, een hospitaal, zieken- en krankzinnigenhuis, een weeshuis, een opvoedingsgesticht en 5,300 inw., die fabr. van laken, bijouteriën, horologiën, ijzer- en staalwaren en papier; verwerijen, looijerijen, zaag-, olie- en andere molens, goud- en ijzersmederijen, en veel handel in hout op de Nederlanden, in koren, wijn, olie, vee en specerijen, benevens vele vee- en jaarmarkten hebben. 26. 18. L. en 48. 55. N. B.

PFRAUNHEIM, zie Praunheim.

PFREIMDT, Beij. stadje, Regenkreits, aan de Pfreimdt en Nab.

PFRIMM, Beij. riv. in den Rijnkreits, die bij Worms in den Rijn valt. 2. Hes. riv., die aan den Donnersberg ontspringt, en bij Neuhausen in den Rijn valt.

PFRONDORF, Beij. dorpje, kreits Zwarte Woud, met 530 inw.

PFRONDTEN, Beij. D., Op. Donaukr.

PFUHL, Wurt. dorp, Donaukreits.

PFULLENDORF, Bad. ambt, Seekreits, met 7,110 inw. 2. Stad in voorn. ambt, op eene hoogte, met muren, eene bedevaartskerk, hospitaal, scholen en 1450 inw., die looijerijen, zaagmolens, week- en jaarmarkten, en een genootschap voor de muzijk hebben.

PFULLINGEN, Wurt. stad, Schwarzwald kreits, met 3,250 inw., kousenweverijen, papiermolens en wijnteelt.

PFUNGSTADT, gr. hert. Hes. ambt, prov. Starkenburg, op het Odenwald, aan de Modau, met 7,200 inw. en een dorp van dien naam, met 2,100 inw.

PFYTZENHOF, Wurt. D., Neckarkr.

PFYU, Zwits. vlek, kant. Thurgau.

N.B. *De namen, die men niet op* PH *vindt, zoeke men bij* F.

PHÄACIA, zie Corfu.

PHAK, distr. der Afghanen, prov. Cashmere, op 35. N. B., en ten W. door de riv. Jalum of Jhylum begrensd. In hetzelve is een schoon meer.

PHALATIJA (PHELLATA), Arabieren in het land der Foeliërs, in Senegambië en Tombuktoe, tot aan de streken van Fez.

PHANAR, naam van eene voorstad van Konstantinopel, aan het N. O. gedeelte der stad, aan zee gelegen. In dezelve wonen vele griekschе adelijke familiën. Zie verder Konstantinopel.

PHANERI-PHANECANG, volgens BARROW eene prov. van Z. Anam, die echter bij ARROWSMITH en anderen niet wordt aangenomen.

PHAN-RI, PHANRANG, volgens KÖFLIR eene prov. als boven, echter niet algemeen aangenomen.

PHAON, zie Pan.

PHARANG, zie Padaran.

PHARI, Chin. stad in Tibet, rijk van den Bogdo-Lama, aan de grenzen van Boetan, op zulk eene hoogte, dat het hier altijd winter is. In de voorstad wordt veel handel met Boetan gedreven. 106. 40. L. 27. 58. N. B.

PHARIA, zie Lesina.

PHARSALIA, PHARSA, PHARSALUS, TSCHATABTCHA of *Tscherdaldscha*, Turk. stad in Jannina, aan de Enipeo, met 5000 inw., katoenteelt en Turksch garenfabr. (Slag van CESAR en POMPEJUS). 2. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Chenango.

PHASIS, zie Rion en Poti.

PHELESCHEI, eil. bij het Arab. lands. Hesse of Hedschar, in eene golf.

PHELIN, Rus. stad in Lijfland, aan de riv. Phelin, die bij Pernau in de Oostzee valt.

PHELP, N. Amer. meer, prov. N. Carolina.

PHELPS, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Ontario, met 3480 inw.

PHETSHEIM, Fr. dorp, dep. Boven Rijn, arr. Straatsburg.

PHEWAN, O. Ind. stad, prov. Delhi.

PHIALA, Turk. Aziat. meer in Palestina, waaruit de Jordaan ontspringt.

PHIDONISI (LEUCE of *Thetis*), eil. in den mond van den Donau.

PHILADELPHIA, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, aan de Delaware, op 63 V. M. 137,100 inw. bevattende, door de Delaware, Schuylkill, Poquasin, Derby en Cobbs bespoeld; terwijl de Schuylkill, die hier twee groote watervallen heeft, om welke hier een kanaal gegraven is, de Wisahickon, de Delaware, de Frankfort en Pennepak riv. ontvangt. De grond is golvende, met eenige kleine heuvels; ligt en zandig, maar overal voortreffelijk bebouwd; terwijl er goed marmer, kalk en porseleinäarde gevonden wordt. 2. De tweede stad der Vereënigde Staten, en thans nog, ofschoon Harrisburg de zetel der regering is, de hoofdstad van den staat, op eene groote vlakte, tusschen de Schuylkill en de Delaware. Zij beslaat eene oppervlakte van ongeveer 38 millioen vierkante voeten, en is in vijf deelen, de eigenlijke *city* met 14 *wards* of wijken, de Noordelijke *liberties* als voorsteden, met 2 wijken,

Southwark, met 2, *Moyamensing* en *Passyunk*, elk met eene wijk, verdeeld; zoo dat de geheele stad 20 wijken telt. Ofschoon niet overal het plan van den grondlegger PENN gevolgd is, is zij echter zeer geregeld gebouwd, en heeft, over het algemeen, regelmatige straten, waarvan sommige 113 en 117, de meeste echter 50 tot 80 voeten breed zijn. Dezelve zijn goed geplaveid, van fraaije voetpaden voorzien, en worden behoorlijk verlicht. Er zijn verscheidene *squares* of opene pleinen, waaronder vooral de Washington's plaats met het ridderlijk standbeeld van dien grooten man, uitmunt. De huizen zijn wel gebouwd, 3 verdiepingen hoog, maar meestal eenvormig; houten huizen mogen er niet meer gebouwd worden. Onder de openbare gebouwen zijn de voornaamste: het uitgestrekte statenhuis, twee raadhuizen der *city*, een van 't gr., de Washington-hall, 4 koophallen, 2 schouwburgen en wel 57 kerken van onderscheidene godsdiensten, waaronder ook 2 Hollandsche hervormde, 13 presbijteriaansche, 11 methodisten, 6 episcopale, 6 kwakers kerken, enz.; doch waarvan geen eene door grootte, maar wel door schoonheid en doelmatigheid, uitmunt. *Nieuw Jeruzalem* is een schoon gebouw met eenen fraaijen koepel.

Voor de wetenschappen is hier eene universiteit, met 17 professoren en 500 studenten; 2 akademiën der episcopalen en kwakers, benevens eene menigte scholen van allerlei soort. Verder vele geleerde genootschappen, als het Amer. genootschap der wijsbegeerte, een geneeskundig genootschap, het collegie der geneesheeren, het Linneüs-genootschap, een voor den landbouw, vooral dat voor de natuurkunde, een ander ter bevordering van kruid- en werktuigkunde; eene akademie der kunsten, een atheneüm en 3 groote openbare boekverzamelingen, waarvan die der *city* met 25,000 boekdeelen, door den beroemden FRANKLIN is opgerigt; PEALES museüm, eene sterrenwacht en in de nabijheid te Hamilton BARTRAMS kruidtuin. Tot de inrigtingen van liefdadigheid behooren: het ziekenhuis voor 700 à 800 personen, het armenhuis der kwakers, het Pennsylvanisch hospitaal, met eene snijkamer en boekverzameling; *Christ Church* hospitaal, *Philadelphian Dispensatory*, enz. Ook zijn er eene menigte van weldadige gezelschappen, waaronder *St. Andrews society*, *German incorp society*, *St. George*, *Hibernia*, *French benevolent*, *Cincinnati*, *Shipmasters*, *Franklin*, *Caledonian*, *Union*, *Friendly-* en *Provident society*, die 8 vrijscholen en vele liefdadige inrigtingen onderhouden. De *Washington benevolent society* heeft wel 3000 leden, en de *Human society* is alleen voor schijndooden. Nog is hier de algemeene munt, in dewelke al het geld der Rep. geslagen wordt, benevens een algemeen postkantoor, eene beurs, 1 koffijhuis, 10 banken, eene assurantie-compagnie, enz. Het getal der inw. was in 1820 ongeveer 108,100, welke PALMER als zeer solide menschen en vrienden van orde, minder algemeen aan pracht en weelde, dan die van Boston en Nieuw York, overgegeven, afgeschilderd heeft, en welke fabr. van katoen, hoeden, spijkers, tabak, borstels, glas, zonnen- en regenschermen, suiker, chocolaad, speelkaarten, behangsels, uurwerken, kaarsen, lijm, goud en zilver, meubelen, enz.; geschutgieterijen, branderijen, brouwerijen, touwbanen, zadel- en geweermakerijen, scheepstimmerwerven, enz.; benevens wel 60 boekdrukkerijen (waardoor ondereen 9 dag- en 13 weekbladen worden uitgegeven) hebben, welke fabr., te zamen, wel voor ruim 36 millioenen guldens verwerken; terwijl de inw. eenen zeer uitgebreiden land- en zeehandel drijven, welke laatste door de zeer ruime haven met het eiland Windmill, twee scheepstimmerwerven en alle soorten van pakhuizen zeer begunstigd wordt. De voornaamste art. van uitvoer zijn: meel, rund- en varkensvleesch, boter en lijnolie; de invoer bestaat in fabr.-, mode- en W. Ind. waren; terwijl de handel te land steeds 50 à 60 vrachtwagens in beweging houdt. De regering bestaat uit eenen *mayor*, 14 *eldermen*, 30 raadsheeren en eenen *recorder*. De policie is er zeer goed. Het water uit de Schuylkill wordt door eene stoommachine, 98 voeten hoog opgetrokken, en door de onderscheidene wijken der stad gebragt. De verschillende markten zijn met alles, wat tot levensonderhoud noodig is, voorzien; schoon de levensmiddelen er zeer duur zijn. De luchtsgesteldheid is niet ongezond; doch de geele koorts heeft ook hier soms verwoestingen aangerigt. De vermakelijkheden zijn die van alle groote steden. PEALES museüm wordt alleen, maar zeer druk, door de voornaamste inw. bezocht. De omtrek der stad heeft vele landgoederen. De voorsteden zijn: *East Souhtwark*, met 7,264, *West Souhtwark*, met het kruidmagazijn en 6,443, *Moyamensing*, met 2,887, *Passyunk*, met 992, *East-Northern Liberty*, met

met scheepstimmerwerven en 11,590, en *West Northern Liberty*, met vele landhuizen en gezondheidsbronnen, en 9,960 inw. Deze allen worden niet tot de stad, maar tot het gr. gerekend. De stad ligt op 302. 58. L. en 39. 57. N. B. 3. Vlek in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Rutland, met 200 inw. 4. Dorp aldaar, prov. Alabama, gr. Monroë. 5. Dorp aldaar, prov. Kentucky, gr. Hardin, aan de Ohio. 6. *Nieuw* P., vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Tuscarawas. 7. Turk. Aziat. dorp, prov. Itschil, aan de Gocksu en Olba.

PHILAE, eil. in Opper Egypte, boven de katarakten, met vele merkwaardige oudheden. 56. 33. 45. L. en 24. 3. 45. N. B.

PHILATES of *Filates*, hoofdstad van den volksstam der Philatiërs, met 2000 inw., aan den berg Montzkeli en de riv. Calamas.

PHILATIERS, Griek. volksstam in het W. van Albanië, 8,000 zielen sterk, die den pacha van Jannina slechts eene zeer geringe schatting betalen.

PHILBERT (ST.), Fr. vlek, dep. Maine en Loire. 2. P. of *de Grand Lieu*, Fr. dorp, dep. Neder Loire. 3. P. *Sur Rille*, Fr. dorp, dep. Eure.

PHILBRIK, N. Amer. kaap, prov. New Hampshire.

PHILIATRA, PHILATREA of *Filatra*, Turk, stadje op Morea, digt bij zee en ten Z. W. der stad Arcadia.

PHILIBERT, Fr. dorp, dep. Orne.

PHILIP, groot eil. in het N. Amer. Bovenmeer, Z. O. van Isle Royale. 2. Zie St. Félipe. 3. *Fort St.P.*, stadje op het eil. Minorca, aan den ingang der haven van Port Mahon. 4. *St. P.*, N. Amer. dorp in Mexico, aan de Rio del Norte. 5. Eil. in de Stille Zuidzee, 2 mijlen ten Z. van het eil. Norfolk. 6. Klein eil. aan de O. kust van Nieuw Holland, hetwelk Westhaven beschermt. 163. 11. L. en 38. 33. Z. B. 7. Twee eil. in de Stille Zuidzee, in 1791 door kapitein HUNTER ontdekt, en die uit hoofde van hunne kusten, zeer gevaarlijk zijn. 157. 49. L. en 8. 6. Z. B. 8. Eil. in de Stille Zuidzee, door TURNBULL ontdekt. 233. 49. L. en 16. 24. Z. B. 9. P. *Port*, invaart aan de Z. kust van Nieuw Holland, die 10 mijlen ver landwaarts instroomt; terwijl derzelver grootste breedte 12 mijlen is. 126. 24. L. 38. 18. Z. B.

PHILIPPE, Fr. fort, dep. van het Noorden, bij Grevelingen 2. Gewezene Nederl. sterkte, aan de Schelde, beneden Antwerpen. 3. Fr. dorp in Louisiana, gebied Alabama. 4. Zie St. Felippe.

PHILIPPEAU, N. Amer. eil. van 8 mijlen in den omtrek, in het N. W. gedeelte van het Bovenmeer. 288. 48. L. 48. 12. N. B. 2. Baai in de golf van St. Lourenz, nabij de straat Belle ile. 51. 20. N. B.

PHILIPPEVILLE, Nederl. arr., prov. Namen, hetwelk op 5½ V. M. in de 4 kantons Couvin, Philippeville, Walcourt en Florennes, 84 gemeenten en 14,000 inw. bevat. 2. Nederl. hoofdstad van voorn. arr., op eene hoogte, door KAREL V. gebouwd, met 1100 inw. 22. 5. L. en 50. 8. N. B.

PHILIPPESCHTY, Turk. vlek in Walachië, aan de Braowa, met vele landgoederen.

PHILIPPI, zie Felibé.

PHILIPPINE, Nederl. plaatsje, prov. Zeeland, distr. Hulst, aan het water den Braakman, door PHILIPS II. gebouwd, met eene herv. en eene roomsche kerk, weinige huizen en 750 inw., die van scheepvaart, visscherij en landbouw bestaan. Van de voormalige vestingwerken zijn slechts nog eenige overblijfsels zigtbaar. 2. N. Amer. stad in Mexico, prov. Guatimala. 3. P. *Baai* of *Bahia de Corles*, baai aan de Z. kust van Cuba. 293. 56. L. en 22. N. B.

PHILIPPENBURG, PHILIPPENDORF, PHILIPPINENTHAL, dorpen in Keur-Hessen, prov. Neder Hessen, ambt Wolflagen.

PHILIPPOPOLI, zie Felibe.

PHILIPPIJNEN (KLEINE), zie Bissagos.

PHILIPPIJNEN (NIEUWE), zie Carolinen eilanden.

PHILIPPIJNSCHE EILANDEN, Aziat. eil., mogelijk wel vroeger bekend, maar het eerst door MAGELLAAN in 1521 bezocht, die dezelve naar den H. LAZARUS noemde, waarop Spanje zich dezelve toeëigende. RUIZ LOPEZ DE VILLALOBOS bezocht dezelve in 1542, en noemde haar naar den toenmaligen infant de *Philippijnen*. Zij liggen tusschen de Stille en de Chinesche zeeën, of tusschen 137. en 143. 43. L. en 9. 10. en 21. 10. N. B.; terwijl zij, op eene oppervlakte van ongeveer 6,000 V. M., naar de beste gissingen, wel 4 à 5 millioen inw. bevatten. Deze eil. zijn grootendeels hoog, en met aanzienlijke gebergten bedekt, en hebben meestal eenen vulkanischen, doch zeer vruchtbaren grond. Onder de hoogste bergen, die bijzonder op Manille gevonden worden, zijn 10 vuurspuwende,

waaronder die van Abbai de Mayon de vreesselijkste is, en nog in 1814 de verschrikkelijkste verwoestingen heeft aangerigt. Overigens hebben al de eil. een bekoorlijk aanzien, en zijn door de menigvuldige regens zeer goed van water voorzien. De regentijd duurt van Mei tot September en soms tot in December. Van December tot Mei is de lucht zeer aangenaam, en veroorzaakt eene aanhoudende lente. Ten tijde der moussons veroorzaakt de verandering der winden soms vreesselijke orkanen, die groote verwoestingen aanrigten, doch daarentegen de lucht van vele kwade dampen, die uit bosschen en moerassen voortkomen, zuiveren; terwijl verder de hitte ook door de menigvuldige regens gematigd wordt, en de vruchtbaarheid en schoonheid van het plantenrijk alle beschrijving te boven gaan. De boomen zijn het geheele jaar door met bloesem en vruchten bedekt, en alles, wat men zaait, komt met woeker terug. Voor Europeanen echter is het land niet gezond.

De voortbr. zijn uit het dierenrijk: velerlei soort van apen, meerkatten, bavianen, herten, kamarons, (eene soort van reeën of antilopen), wilde katten, eekhorens, hertkonijnen, rundvee, buffels, paarden, schapen, geiten, varkens, veel gevogelte, hoenders van allerlei soort, duiven, kwartels, papegaaijen, kakketoes, paauwen, fazanten, paradijsvogels, enz. Verder krokodillen, schildpadden, vele slangen, otters, buitengewoon veel goede visch, waarvan de *tanquingui*, de *sabulo*, en *balatan* er te huis behooren; bijen, vele schadelijke insecten en wormen, als: groote sprinkhanen (*langostas*), muskieten, enz. Aan de kusten vindt men parelbanken, amber en de schoonste koralen. Het plantenrijk levert voornamelijk rijst, maïs en andere soorten van koren; moesgroenten, vooral kool, spergies, radijs en uijen (maar aardappelen willen er niet voortkomen); suikerriet, katoen, indigo, koffij, cacao, peper, gember, wilde notenmuskaat, mangos, oranjeappelen, jaccas (waarschijnlijk broodvrucht), ananassen, dadelen, paradijsvijgen en vele vruchten, die wij slechts bij naam kennen; verder hennep, verw-, sandel- en campèchehout, cassia, tamarinde, aloë, kamfer, sago, kokosnoten, kaneel, areka, betel, tabak, ebbenhout, ijzerhout, ceder, het riet *bexuco*, dat om de hoogste boomen kruipt. Uit het rijk der delfstoffen is er goud, kwikzilver, vermiljoen, lood, ijzer, marmer, zwavel, salpeter en waarschijnlijk nog vele andere, vooral ook edele gesteenten.

De inw. zijn voornamelijk Maleijers en Papoes; de eerste onder een regelmatig bestuur aan de kusten; doch de laatste geheel afgezonderd, in den volkomen staat der natuur, in het gebergte; verder Spanjaarden (de eigenlijke heeren der eil.), Chinezen, Mestizen, enz. De Maleijers wonen in steden en dorpen, die ommuurd of met palen afgezet zijn. De huizen, schoon slechts van riet gebouwd, en met palmbladen bedekt, zien er zeer goed uit, en worden gewoonlijk aan de oevers der rivieren en beken gebouwd. Schoon al de aan de Spanjaarden onderworpene stammen het christendom hebben aangenomen, heeft dit echter geenen invloed, zoo min op hunne zeden en gewoonten, als op hunne naarstigheid gehad; alleen houdt de christen zich voor edeler dan zijn medebroeder, die aan den godsdienst zijner voorouders is getrouw gebleven. De gewone luiheid der Maleijers maakt dat de landbouw slechts traag beoefend wordt. De bosschen zijn een groote schat; de visscherij eene voorname bezigheid, en de mijnen meestal in handen der Papoes, die vooral het goud voor stoffen, tabak en ijzerwaren inruilen; doch alles kon veel meer opbrengen, indien er meer ijverige handen en beschaafder bezitters waren. Fabr. zijn er niet; maar de inboorlingen, vooral de vrouwen, zijn er zeer ervaren in het bewerken van katoen en alles, wat zij tot de kleeding gebruiken, als ook matten, zeilen, enz. De beste werkplaatsen hebben echter de Chinezen en Sanglaische Mestizen; verder bereiden zij buffelhuiden, bouwen schepen en huizen, maken aarden manden en goudwerk. Er is eene geschutgieterij te Moron en eenige kruid- en oliemolens.

De onderlinge handel is zeer levendig, schoon de inw. der Magindanao en Sooloo eilanden denzelven veel verhinderen. De Mestizen zijn de voornaamste kooplieden. Manille is het middelpunt, van waar ook vele koopvaardijschepen vertrekken. Den invoer kan men volgens Comijn op ruim $10\frac{1}{2}$, en den uitvoer op $2\frac{1}{2}$ millioenen guldens berekenen. De handel met vreemdelingen, die voorheen onder een bijzonder bestuur stond, is thans vrij, en bepaalt zich voornamelijk tot Bengalen, Koromandel, China, Java en de andere eil. van de Ind. zee.

Deze eil. staan grootendeels onder Spaan.heerschappij; schoon nog eenige, en zelfs een deel van het hoofdëil., onafhankelijk zijn; terwijl men nog in het voorleden jaar berigten van opstand op Manille ontvangen heeft. Aan het hoofd der regering is een gouverneur, die slechts voor 6 jaren, door den koning van Spanje verkozen wordt, en te Manille zijn verblijf houdt. Hij heeft het bevel over het leger, en is voorzitter van den hoogen raad, die onder hem voor de inkomsten, enz. zorgt, en mindere beambten onder zich heeft. Aan het hoofd der prov. staan *alkalden*, welke mede het bevel over de troepen hebben, en zoo veel inw. tot de wapenen kunnen roepen, als zij willen. Zij worden mede slechts voor 6 jaren verkozen, hebben weinig inkomen, doch weten dit op andere wijzen te vergoeden, daar de geheele handel in hunne handen is. Onder hen staan de bestuurders der dorpen en andere mindere beambten. Alles wordt naar Spaansche regten en wetten bestuurd. De staatsraad is tevens het hoogste geregtshof. Te Manille is eene regtbank van koophandel. De meeste inw. belijden den roomschen godsdienst. De monniken, die hier zeer prachtig leven, hebben den grootsten invloed, ook in wereldlijke zaken; doch vele zijn zeer onwetend. Er is eene regtbank van inquisitie, prachtige kloosters, fraaije kerken, maar het onderwijs is er op den laagsten trap. Het beste, dat men heeft, is te Manille de hoogeschool en het vaderlandsch genootschap, dat reeds veel goeds gesticht heeft. Er zijn vele liefdadige inrigtingen.

In de onafhankelijke deelen is men den godsdienst der vaderen getrouw gebleven, en worden de inw. door opperhoofden bestuurd; terwijl zij in adel en gemeen verdeeld zijn, waarbij ook nog de vrijen komen. Zij zijn dikwerf onderling in oorlog; doch tegen de Spanjaarden maken zij ééne gemeene zaak, zonder dat hieromtrent eenig verbond bestaat.

De Spanjaarden hebben hier 5,500 man linietroepen en 8,600 man militie, benevens 3000 man der *alkalden* en 600 man huzaren; dus bedraagt de geheele magt 17,700 man. Ook hebben zij eene flottille van 80 kanonneerboten. De inkomsten der kroon worden op ruim $5\frac{1}{2}$ millioen guldens geschat, die uit de belasting op tabak, grondëigendommen, wijn, tollen, betel, hanengevechten, enz. voortvloeijen. De uitgaven zijn ruim $2\frac{1}{2}$ millioen. Nog geen millioen guldens komt naar Spanje. Het getal der eil. wordt op meer dan 1000 geschat. Zij worden in 4 hoofddeelen: de Manilla, Bissagos of kleine Philippijnen, de groep van Babuyan en de groep der Baschi verdeeld, welke wederom in 29 prov. gesplitst worden. De grootste eil. zijn: Manilla, Samar, Mindoro, Panay, Leyte, Negros, Masbati, Zebu en Bohol. De Spanjaarden brengen ook de Mariannen en Carolinen tot deze eil., doch die behooren tot Australië. De hoofdplaats is Manille.

PHILIPS, N. Amer. dorp, prov. Illinois, gr. Monroë. 2. N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Charleston. 3. Gr. aldaar, gebied Arkansas, door de White bespoeld, met 1200 inw.

PHILIPSBURG, Bad. stadje, Neckarkreits, met 1050 inw. 2. N. Amer. stad in Neder Canada, aan de O. kust van Missiqui baai. 3. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Centre. 4. N. Amer. D., prov. Maine, gr. York; 1500 inw.

PHILIPSECK en PHILIPSEICH, 2 gr. hert. Hes. kasteelen, prov. Opper Hessen en Starkenburg.

PHILIPSLAND, Nederl. eil., tot de prov. Zeeland behoorende, het kleinste van al de Zeeuwsche eil., tusschen Duiveland, Tholen en de Krammer gelegen, in 1456 het eerst bedijkt, en naar PHILIPS VAN BOURGONDIË aldus genoemd, door vele overstroomingen zeer verminderd, en thans slechts een uur in den omtrek groot. Het brengt echter uitmuntende graauwe erwten, tarw, garst, paardeboonen en meekrap op, terwijl de schorren aan de N. O. en W. kusten van dit eil., vooral die van Remoer, voor de dijken der bijgelegene Zeeuwsche eil. gebruikt worden. Het eenige dorp is net bebouwd. Bij laag water kan men over de bedding van de Slaak naar N. Braband gaan.

PHILIPSTAD, Zweed. stad in West Gothland, prov. Carlstad-län, met ongeveer 860 inw. en een ijzerwerk.

PHILIPSTEIN, Nas. D., ambt Weilburg.

PHILIPSTHAL, CREUTZBERG, Keur-Hes. vlek, prov. Neder Hessen, ambt Landeck, met 700 inw.

PHILIPSTOWN, Ier. stad, gr. King's.

PHILLACK, Eng. kerspel in Cornwallis, met 2140 inw.

PHILLIPS, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Somerset. 2. P. *Point*, N. Amer. kaap, prov. Massachusetts, gr. Lynn. 306. 52. L. 42. 30. N. B.

PHILLIPS RIVER, N. Amer. riv., prov. New Hampshire.

PHILLIPSBURG, 3 N. Amer. dorpen, prov.

prov. Nieuw York, gr. Oranje; prov. New Jersey, gr. Sussex; prov. Pennsylvanië, gr. Centre.

PHILLIPSTON, N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Worcester.

PHILLIPSTOWN, N. Amer. vlek, prov. Nieuw. York, gr. Putnam.

PHILLIPSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Louisiana, gr. Feliciana.

PHIPPS (KAAP), kaap aan de W. kust van N. Amer., aan den ingang van Behring's baai 237. 46. L. 59. 36. N. B.

PHIPSBURG, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Lincoln.

PHIROSTEPHANI, Turk. dorp op het eil. Santorin.

PHLOKA, Grieksch dorp in Morea, prov. Ellis; 3 mijlen Z. O. van Pyrgo.

PHOCIS, Zie Egribos en Negropont.

PHOKIANORA, Turk. Aziat. stad van Natolië, bij Smirna, met 4,000 inw.

PHOOLMURRY, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

PHOOLGER, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

PHOOP, O. Ind. stad, prov. Agra.

PHOSIDE, Eng. dorp, gr. Derby.

PHRAT, zie Euphraat.

PHRIA, Griek. vlek in Beotië.

PHUGWANA, O. Ind. vlek, prov. Lahore, den Seiks behoorende.

PHULWARY, O. Ind. stad in de prov. Behar.

PHUNDERAUK, O. Ind. riv. der N. Circars.

PHURSER, O. Ind. stad, prov. Agra.

PHU-XUAN, O. Ind. stad, hoofdpl. van Z. Anam. en het tegenwoordig verblijf der keizers, door de Europeanen, veelal, naar de riv., waaraan zij ligt, Hue genoemd, uit eene citadel met het keizerlijk paleis en de kazernen, en uit de uitgestrekte voorsteden bestaande, welke laatste geheel open en in 12 wijken verdeeld zijn, die 20 à 30,000 inw. en wel 400 pagoden bevatten. De stad heeft verscheidene kanalen, handwerken en handel.

PHUYUEN of *Fuyene*, prov. in Anam, tusschen kaap Santo en Vareta, met bosschen bedekt, waaruit ivoor, aloë, enz. komt. Langs de kusten zijn ook goed aangebouwde streken en verscheidene baaijen. 2. P. of *Quiphu*, stad in voorn. prov., met 8 à 10,000 inw.

PHYSGEAH, dorp van Algiers, hetwelk voorheen het 5 uren van daar verwijderde Constantina van water voorzag.

PIAAM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

PIACENZA, distr. van het hert. Parma, het W. des lands, tusschen de Nara en Bardonizza. 2. P. of *Plaisance*, hoofdplaats van voornoemd district, zetel eens bisschops, aan den regter oever van den Po, in eene rijke en vruchtbare vlakte, met wallen, die tot wandelingen zijn ingerigt, en met grachten omringd. Zij heeft 5 poorten, eene sterke citadel, met eene Oostenrijksche bezetting, breede en regte straten, groote en regelmatige pleinen, waarvan de markt de ridderlijke standbeelden van ALEXANDER en REINOUD FARNESE bevat. Het kasteel ligt op eene hoogte aan den Po. De hoofdkerk is slechts door den schoonen koepel belangrijk. Onder de overige 49 kerken zijn die van *St. Augustin*, *St. Sirti*, met het marmeren graf van de ook bij ons bekende MARGARETHA VAN OOSTENRIJK, en die van St. *Maria in Campagno*, de voornaamste. Verder zijn er verscheidene liefdadige inrigtingen, 2 weeshuizen, een collegie of gymnasium, een bisschoppelijk seminarium, eene openbare boekerij van 30,000 boekdeelen, een schouwburg en 15,000 inw., die fabr. van zijden stoffen, bombazijn, garen en hoeden hebben, en in wijn, kaas, rijst en andere voortbrengsels des lands eenen kleinen handel drijven. Om de stad liggen verscheidene aangename landgoederen. 27. 22. L. 45. 2. 45. N. B.

PIADENA, Lomb. Ven. vlek, legatie Cremona.

PIAGGINE SOPRANI, Nap. D., prov. Principato Citeriore, met 2650 inw.

PIALAPORE, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Dacca, met aardewerkfabr. 107. 54. L. 23. 35. N. B.

PIALNY, O. Ind. stad, distr. Dindigul. 95. 23. L. 10. 28. N. B.

PIAN, Zevenb. dorp, stoel Muhlenbach, met eene goudmijn.

PIANA, stad op Sicilië, aan den voet van den Etna. 2. Eil. aan de Z. W. kust van Sardinië. 3. Een der Buciaansche eil. ten N. van Sardinië. 4. Nap. eil. in Principato Citeriore, ten W. van kaap Licose. 5. Twee Rus. riv., gouv. Simbirsk en Nishegorod.

PIANCATANK, N. Amer. riv., prov. Virginia.

PIANDAMA, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Popayan, valt in de Magdalena.

PIANELLA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ultra I., aan de Pescara, met 3,200 inw. 2. Dorp in het hert. Parma, distr. Piacenza.

PIANEZZA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Turin, aan de Dora Ripuaria.

PIANKOWO, Rus. vlek, gouv. Wladimir.

PIANO, Nap. vlek, prov. Napels. 2. Stadje in Modena, hert. Reggio. 3. Dorp in den Kerk. Staat, legatie Bologna. 4. Nap. stad in Terra di Lavoro, met de omstreken 16,500 inw.

PIANO D'ARDINO, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore.

PIANOSA, klein eil. in de Middell. zee, aan de Tosc. prov. Siëna behoorende, tusschen Elba en Corsica, door de Barbarijsche zeeroovers ontvolkt.

PIANURA, Nap. dorp, prov. Napels, aan den voet van den berg Poselippus, met 2000 inw.

PIAPIS HARBOUR, O. Ind. haven aan de N. kust van het eil. Waigiou.

PIAS, Port. dorp, prov. Estremadura.

PIASANSKOI, Rus. D., gouv. Tobolsk.

PIASECZNO, Pool. stadje, waiw. Masovië.

PIASINA, riv. in Aziat. Rusland, welke uit het groote meer Piasinskoi ontspringt, en na eenen loop van 62 mijlen, in de IJszee valt.

PIASINSKOI, groot meer in Aziat. Rusland, op 69. N. B., bijna geheel met ijs bedekt.

PIASKI, Pruis. stadje, regdst. Posen. 2. Pool. stadje, waiw. Lublin. 3. Rus. stadje, gouv. Grodno.

PIASTLA, volkplanting in Mexico; 18 mijlen Z. van Puebla de los Angelos. 2. Riv. van Mexico, die bij Durango ontspringt, en op 23. 30. N. B. in de Stille Zuidzee valt.

PIAT (ST.), Fr. dorp, dep. Eure en Loire.

PIATEK, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 950 inw. 2. Rus. stadje, gouv. Wilna.

PIATKA, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

PIATRA, gebergte op de grenzen van Zevenbergen, Moldavië en de Bukowina. 2. P. ook wel *Piera*, Turk. stadje in Moldavië, aan de Bistritza.

PIAT SOPOK, groep van vijf kleine eil., in de Stille Zuidzee, tot de Vossen eil. behoorende. 207. 32. L. 53. 24. N. B.

PIAVE, riv. in het Lomb. Ven. kon., gouv. Venetië, die in het gebied van Feltre ontspringt, en bij Porto di Cortelazzo in de golf van Venetië valt. 2. Vlek in het hert. Modena, aan den oorsprong der Panaro.

PIAW, N. Amer. riv. in Mexico, die in de baai van Honduras valt, op 291. 56. L. 15. 52. N. B.

PIAY, Braz. riv., prov. San Vincente, valt in de golf Paranapape.

PIAZIDA, Rus. riv., die in het gouv. Tomsk ontspringt, en in de IJszee valt, op 105. L. 73. 30. N. B.

PIAZZA, Sicil. stad in Val di Noto, met 13,500 inw. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo.

PIAZZO, Sard. vlek in Piëmont.

PIAZZOLA, Lomb. Ven. dorp, prov. Padua, met 3000 inw., die laken-, ijzer- en staalfabr. hebben.

PIBER, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Grätz.

PIBRAI, Fr. stadje, dep. Opper Garonne.

PIC, *zie de art., hiertoe behoorende, bij de namen van onderscheiding.*

PIC DE L'ETOILE, klein eil. in de Stille Zuidzee, door BOUGAINVILLE in 1768 dus genoemd. 186. 54. L. 14. 29. Z. B.

PIC LAMANON, O. Aziat. berg op de W. kust van Sachalië, door LA PEYROUSE dus genoemd. 48. 40. N. B.

PIC MARTINIÈRE, berg op de W. kust van Sachalië, door LA PEYROUSE dus genoemd.

PIC DU MIDI, de hoogste top der Fransche Pyreneën, die zich 9,500 voet verheft; 10 mijlen Z. van Pau.

PIC VAN ORIZABA, Z. Amer. berg in Nieuw Spanje, ook Citlal-tepetl genoemd, 5,295 Nederl. ellen hoog.

PICA, Z. Amer. riv. van Peru, die in de Stille Zuidzee valt, en eene haven aan derzelver mond vormt. 2. Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 750 inw.

PICACHO, 7,200 voeten hooge berg in de Z. Amer. prov. Caraccas.

PICAQUID, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland.

PICARDIË, oude prov. van Frankrijk, tusschen Henegouwen, Artois, de zee, Champagne, Isle de France, Normandië en het Kanaal gelegen. Zij was 48 mijlen lang en 38 breed, had Amiens tot hoofdstad, en is thans in de dep. Pas de Calais, Oise, Aisne en Somme verdeeld (men zie die art.)

PICAZURU, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Parana.

PICCIANO, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore I, met 3,750 inw.

PICCOLO, zie Bagatino. 2. Z. Amer. volkplanting en riv., prov. Tucuman.

PICHELSDORF, Pruis. dorp, regdst. Potsdam.

PICHER, vlek in Mecklenburg-Schwerin, ambt Hagenow, met 3000 inw. en 4 jaarmarkten.

PICHIA (LA), Turk. D., eil. Andros.

PICHINCHA, 14,988 voet hooge vulkaan, in de Z. Amer. prov. Quito.

PICHON, baai in het meer Champlain, in de N. Amer. prov. Nieuw York.

PICHOTA, volkpl. van Quito, prov. Guayaquil, aan den oever der riv. Chico.

e. 65. Z. B.

PICIGHETTONE, PIZZIGHETONE, Lomb. Ven. stad, prov. Cremona, aan de Serio Morte en Adda, met 3,850 inw.

PICK, N. Amer. riv. in Opper Canada, die in het Bovenmeer valt. 291. 42. L. en 48. 28. N. B. 2. Klein eil. in het N. gedeelte van het Bovenmeer. 291. 18. L. en 48. 31. N. B.

PICKAWAREN, N. Amer. riv., prov. Maryland, gr. Chester.

PICKAWAY, gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, door de Scioto bespoeld, met 13,200 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, gr. Pendleton.

PICKERING, Eng. dorp, gr. York,

PICKERSGIL COVE, haven in Christmas sound; 2 mijlen N. N. O. van York-Minster.

PICKERSGIL HARBOUR, haven van Nieuw Zeeland, aan de Z. kust van Dusky baai. 184. 4. L. en 45. 47. N. B.

PICKERSGIL EIL., klein eil. in den Z. Atl. Oceaan, bij de Z. kust van het eil. Georgië. 341. 4. L. en. 54. 47. N.B.

PICKINS, gr. der. N. Amer. Rep., prov. Alabama, door de Tombigtree en Sipsee bespoeld.

PICKMERE, kleine Eng. riv., gr. Ches, valt in de Pever bij Morbury.

PICKOUAGAMIS, N. Amer. riv. in Canada, valt in het meer St. John.

PICO, een der Vlaamsche eil., naar eenen altijd vuurspuwenden berg dus genoemd, tusschen St. George en Fayal; 13 mijlen lang en 4 breed, en door de natuur zelve in een Oostelijk laag en vruchtbaar, en Westelijk of bergachtig deel verdeeld. De omtrek van den vulkaan is met lava bedekt, doch met vele wijnstokken begroeid, die de inw. zelfs in de onvruchtbaarste oorden hebben aangebragt. Verder heeft men er goede weiden, en aan de O. zijde boomvruchten, koren en wijn, benevens veel mahonij- en ander fijn hout en 30,000 inw., die geene steden, maar alleen vlekken, schoone landhuizen en tuinen hebben, welke gedeeltelijk aan rijke kooplieden van Fayal behooren; terwijl de meeste inw. van Fayal hier den wijnöogst komen vieren. 2. *Sierra de Pico*, Spaan. bergketen, prov. Estremadura, die zich tot de prov. Leon en Oud en Nieuw Kastilië uitstrekt. 3. P. *Teneriffe*, berg van Barbados. 4. Straat, die het eil. Jesso van Iturup scheidt.

PICO DE MONCHIQUE, Port. berg, tot de Sierra Morena behoorende.

PICQUET BERG, distr. aan de kaap de Goede Hoop, met den besten Afrikaanschen tabak.

PICQUIGNY, zie Pequigny.

PICTOU, klein N. Amer. eil., riv., baai en volkplanting in Nieuw Schotland, gr. Halifax. 2. P. of *Tinmouth*, stadje aldaar, met eene haven en 500 inw., die veel handel en scheepsbouw hebben. Ook is hier eene groote steengroef.

PICUACHES, zie Arauco.

PIDAURO, Griek. dorp aan de O. kust van Morea, op de plaats van het oude *Epidaurus*.

PIDDLE, Eng. riv., gr. Dorset, valt in het kanaal van Bristol.

PIDDLETOWN, Eng. D., gr. Dorset.

PIDEY, berg in 't Eng. gr. York.

PIDSCHAU, Chin. stad in Turfan.

PIE, Han. dorp, vorst. Osnabrug.

PIECHOW, Hong. D., kom. Trentschin.

PIECZKEN, zie Peitschendorf.

PIEDICORTE, Fr. vlek, eil. Corsica.

PIE DI LUCO, stadje in den Kerk. Staat, legatie Spoleto.

PIÉ DI MONTE, Nap. stad, prov. Napels, aan den voet van den berg Matese, met breede straten, 4,650 inw., lakenweverijen, papiermolens en kopersmederijen.

PIEDRA (PUNTA DE), Amer. kaap aan de N. W. kust van Yucatan. 286. 36. L. en 21. 3. N. B. 2. P. *Blanca*, Amer. eil. aan de kust van Nieuw Spanje, en den mond der Rio Grande de Santiago. 272. 29. L. en 21. 33. N. B.

PIEDRAHITA, Spaan. vlek, prov. Zamora.

PIEDRAS, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Pasto, valt in de Coqueta. 2. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Santa Martha, valt in de Caraïbische zee. 3. Z. Amer. riv. van Peru, prov. Tucuman, die in de Rio Salado valt. 4. Riv. van Brazilië, die in de prov. Todos Santos ontspringt, en in den Atl. Oceaan valt. 5. Z. Amer. landpunt aan de kust van Carthagena en de baai Roda. 6. N. Amer. baai aan de kust van Mexico, prov. Tampico. 7. Haven van Brazilië, in de prov. Pernambuco. 8. *Punta de* P., kaap aan de Z. kust van het eil. Cuba. 293. 46. L. en 15. 50. N. B. 9. *Punta de* P., kaap aan den N. oever van de riv. Plata, bij Monte Video; de riv. is hier 26 mijlen breed. 10. Spaan. vlek, prov. Palencia.

PIEGARO, vlek in den Kerk. Staat, prov. Perugia.

PIELIS, Rus. dorp, gouv. Finland.

PIELBERG, hooge kruin van het Saksische Erzgebergte.

PIELIS YERVI, Rus. meer in het O. van Finland.

PIELOW, Pruis. riv., prov. Pommeren,

ren, valt in de Kuddow.

Piëmont, vorst. in het N. van Italië, en aldus genoemd naar deszelfs ligging aan den voet der Alpen. Het behoort tot Sardinië, en ligt tusschen Helvetië, Milaan, Parma, Genua, Nizza en Frankrijk, of tusschen 24. 5. en 27. 7. L. en 44. 15. en 46. 29. N. B., terwijl het, op eene oppervlakte van 566¼ V. M., 2,232,700 (anderen hebben ook 2,300,700) inw. bevat. Het land vormt een groot dal, hetwelk aan de beide zijden van den Po gelegen is. Ten N. scheiden het de Penniuische Alpen van Walliserland, alwaar men den Rosa, den Weisselhorn, Colomb, Combin, den grooten Bernhard en andere verhevene toppen van dit hoogste gedeelte der Alpen vindt. Ten O., waar men den besten weg over den Simplon heeft, zijn de Zwits. Alpen; ten N. W. de Graauwe Alpen, en verder de Cottische Alpen, die ten Z. W. aan de Zee Alpen stooten, welke de grenzen tusschen Nizza en Piëmont maken, gelijk de Apennijnen zulks met Genua doen (Over de bijzondere bergen zie men Italië en Sardinië). De voornaamste riv. is de Po, die hier de beide Doria's, de Stura, Orco, Sesia, Tanaro, Borbio, Balbo, Bormida, Varo, enz. ontvangt. De luchtsgesteldheid is, naar de ligging der plaatsen, zeer verschillend; op de bergen zeer ruw; doch in de vlakten, over het algemeen, gematigd en aangenaam. Zoo ook is de grond zeer verschillend, maar toch meestal zeer vruchtbaar en goed aangebouwd. De voortbr. zijn: veel kastanjes, amandelen, citroenen, oranjeappelen, vijgen, olijven, die echter meestal tot zeep gebruikt worden; wijn, die echter slecht bereid wordt. Men bouwt er verder: tarw, maïs, boonen, hier en daar ook rogge, boekweit en gierst, en in de moerassige oorden ook rijst, schoon, volgens de wetten, op eenigen afstand van de stad. Verder is er veel vlas, minder doch goede hennep, meekrap, en ook een weinig tabak; maar het beste voortbr. is de zijde, die zeer beroemd is. Men heeft zelfs verschillende soorten van zijdewormen. De vele bosschen leveren onderscheidene soorten van hout, terpentijn, pik, harst, galnoten, truffels, enz. De veeteelt kon veel meer worden uitgebreid, daar de weiden overvloedig zijn. De paarden zijn slecht, de muildieren en ezels zeer goed, en er zijn vele varkens en geiten. De mijnen leveren koper en ijzer, marmer, steenzout, gips, kalk, kristal, amiant, lei en zout. De fabr. zijn hier minder dan elders; de voornaamste zijn van zijde, verder eenige van wol, linnen, veel papiermolens en looijerijen, alsmede fabr. van katoen, wasdoek, waskaarsen, spiegels, salpeter, koper- en ijzergieterijen, smederijen, geweerfabr., tabakskerverijen, branderijen, enz.; doch er wordt weinig in het groot gehandeld. Vele art. moeten ingevoerd worden. De voornaamste koopsteden zijn Turin, Alessandria, Carmagnola, Casale, Chievi en Vigevano. Alessandria heeft beroemde markten, en er zijn zeer goede wegen voor den handel, ook over de bergen. De inw. stammen van de oude Galliërs af, spreken Italiaansch en veelal Fransch. De heerschende godsdienst is de roomsche. Het onderwijs is er nog op eenen lagen trap.

Het land is in 23 prov. verdeeld, welke elk eenen prefect aan het hoofd hebben. Het hooge geregtshof is te Turin. Aan het hoofd der geestelijkheid staat de aartsbisschop van Turin, met 18 bisschoppen. De hoofdstad is Turin.

Piemonte, Sicil. D., intend. Catania.

Piene, Chin. riv., prov. Honang.

Pienza, Tosc. distr. en stad, prov. Siëna.

Piepstock, Pruis. D., regdst. Cöslin.

Piera, Spaan. vlek, prov. Barcelona.

Pierce's Island, klein N. Amer. eil, prov. New Hampshire, in de Piscataqua riv.

Pierced Island, klein N. Amer. eil. in de golf van St. Laurenz; 5 mijlen ten Z. van kaap Gaspe. 2. Riv. in het N. W. gebergte der N. Amer. Rep.

Piercy Island, klein eil. bij de O. kust van Nieuw Zeeland. 2. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire.

Pieren of *Pertuis*, Zwits. pas in het Jura gebergte, kant. Bern, een Romeinsch werk.

Pierhead, Austr. kaap aan de N. O. kust van Nieuw Holland, de W. punt van de Dorstige Baai.

Piermont, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Grafton, met ongeveer 900 inw.

Pierre, klein eil. aan de N. W. kust van Frankrijk, dep. Ille en Vilaine. 2. *St.* P., hoofdstad van het Eng. eil. Guernsey, aan de Z. O. zijde, de zetel van het gouv., met 4,000 inw., visscherij en scheepvaart. De haven is tusschen twee steenen dammen, en wordt door een fort in de stad en Connet Castle op eene rots, in de zee, verdedigd. 15. 8. L. en 49. 31. N. B.

3. *St*. P., twee riv. van 't W. Ind. eil. Guadeloupe. 4. *St*. P., zeehaven op de W. kust van 't W. Ind. eil. Martinique. 5. *St*. P., N. Amer. riv., die op 44. 40. N. B. in den Mississippi valt. 6. Klein N. Amer. eil. bij de W. kust van Terreneuve. 321. 9. L. en 46. 30. N. B. 7. Twee N. Amer. dorpen in Ned. Canada, distr. Quebeck, gr. Orleans.

PIERRE, Fr. stadje, dep. Saône en Loire, arr. Louhans, met 1500 inw. 2. Fr. stadje, dep. en arr. Pas-de-Calais, nabij Calais, met 2700 inw. 3. P. *à l'Oiseau*, Fr. dorp, dep. Noordkusten. 4. P. *Bernis*, Fr. dorp, dep. Ardèche. 5. P. *Buffière*, Fr. stadje, dep. Op. Vienne, arr. Limoges, met 1000 inw. 6. P. *Châtel*, 2 Fr. dorpen, dep. Ain en Isère. 7. P. *du Puy*, Fr. dorp, dep. Tarn. 8. P. *Ecrite*, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

PIERRE (LA), 6 Fr. dorpen, dep. Ille en Vilaine, Isère, Sarte, 2 in Seine en Oise en Neder Seine.

PIERRE (ST.), 31 Fr. dorpen, dep. Kanaal, Aisne, Op. Alpen, Arriège, Aude, Monden der Rhône, Calvados, 2 in Ned. Charente, Eure en Loire, 2 in Op. Garonne, 2 in Gers, 3 in Landes, Loiret, Lot, 5 in Lot en Garonne, Oise, Pas-de-Calais, Seine en Marne, Seine en Oise, 2 Sèvres, Var en Vendée.

PIERRE (ST.) of *Pierre du Chemin*, Fr. vlek, dep. Vendée, arr. Fontenay le Comte, met 1700 inw. 2. P. *Susette*, Fr. vlek, dep. Maas, met 660 inw. 3. P. *Pierre Fonos*, Fr. vlek, dep. Oise, arr. Compiègne, met 1300 inw. 4. P. *Fort*, Fr. vlek, dep. Cantal, arr. St. Flours, met 1250 inw. 5. P. *sur Dives*, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Lisieux, met 1500 inw. 6. P. *l'Eglise*, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Cherbourg, met 2000 inw. 7. P. *Fontaine*, Fr. stadje, dep. Doubs. 8. P. *Latte*, Fr. stadje, dep. Drôme, arr. Montelimart, met 2800 inw. 9. P. *les Melisey*, Fr. stadje, dep. Opper Saône, arr. Lure, aan de Oignon, met 2500 inw. 10. P. *le Moutier*, Fr. stadje, dep. Nièvre, arr. Nevers, met 2000 inw. 11. P. *d'Oléron*, Fr. stad, dep. Ned. Charente, arr. Marennes, eil. Oléron, met 3000 inw. 12. P. *la Petite*, Fr. dorp, dep. Ned. Seine. 13. P. Zie Pieren. 14. P. *Jeanne*, zie Bigbone river. 15. P. *de Plesquen*, Fr. stadje, dep. Ille en Vilaine, met 1800 inw. 16. P. *les Messurques*, Fr. dorp, dep. Monden der Rhône. 17. P. *la Pallud*, Fr. dorp, dep. Rhône. 18. P. *de Potosi*, bergen in Mexico. 19. P. *de Trivisy*, Fr. dorp, dep. Tarn. 20. P. *des Fripiers*, Fr. dorp, dep. Lozère. 21. P. of *Pierreville*, Fr. dorp, dep. Ardennes, met 1500 inw.

PIERRE (ST.), Nog een aantal Fr. dorpen met bijnamen, als: *St. P. à Arne*, *à Champ*, *à Gouy*, *à Jains*, in de dep. Ardennes, 2 Sèvres, Somme en Pas-de-Calais. St. P. *d'Albigny*, zie Pietro, No. 7. St. P. *aux Liens*, dep. Neder Alpen. St. P. *Aux Oies*, dep. Marne. St. P. *Aves*, dep. Op. Alpen. St. P. *Bénouville*, dep. Ned. Seine. St. P. *Canivet*, dep. Calvados. St. P. *Chargnac*, dep. Creuse. St. P. *Château*, dep. Op. Vienne. St. P. *Collamine*, dep. Puy-de-Dôme. St. P. *d'Allevard*, dep. Isère. St. P. *d'Alonne*, dep. Kanaal. St. P. *d'Amilly*, dep. Charente. St. P. *d'Aps*, dep. Ardèche. St. P. *d'Aubézies*, dep. Gers. St. P. *de Bat*, dep. Gironde. St. P. *de Beuf*, dep. Loire. St. P. *de Bracou*, dep. Tarn. St. P. *de Castillon*. dep. Vaucluse. St. P. *de Chevillé*, dep. Sarte. St. P. *de Courson*, dep. Calvados. St. P. *de Derbous*, dep. Vaucluse. St. P. *de Frouze*, dep. Tarn. St. P. *de Goult*, dep. Orne. St. P. *de la Cour*, dep. Op. Garonne. St. P. *de la Fage*, dep. Hérault. St. P. *de la Lande*, dep. Gironde. S. P. *de la Rivière*, dep. Orne. St. P. *de Lier*, dep. Landes. St. P. *de Mouras*, dep. Gers. St. P. *de Nazac*, dep. Lot. St. P. *de Préaux*, dep. Eure. St. P. *des Loges*, dep. Orne. St. P. *des Ormes*, dep. Sarte. St. *du Mont*, dep. Calvados. St. P. *en Val*, dep. Ned. Seine. St. P. *la Fenille*, dep. Lot, en nog een zeer groot aantal andere.

PIERRECLOS, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, met 750 inw.

PIERRECOURT, Fr. dorp, dep. Opper Saône, met 1000 inw.

PIERREFEU, Fr. dorp, dep. Var.

PIERREFICHE, Fr. D., dep. Lozère.

PIERREFIQUE, Fr. D., dep. Ned. Seine.

PIERREFITTE, Fr. D., dep. Ned. Seine, Aude, Calvados, Corrèze, Creuse en Oise.

PIERREMONT (ST.), 3 Fr. dorpen, dep. Aisne, Ardennes en Vosges.

PIERRIC, Fr. dorp, dep. Ned. Loire.

PIERSHIL, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, met een fraai heerenhuis en 475 inw., door den befaamden WILLEM TIGCHELAAR bekend.

PIERZCHNICA, Pool. stadje, waiw. Krakau, met 500 inw.

PIESCZACZS, Pool. vlek, waiw. Podlachië, nabij de Bog.

PIESANG, riv. op het eil. Java, prov. Sourabaya.

PIESING, Beij. dorp, Neder Donaukreits, met 900 inw.

PIESTING (NEDER en OPPER), Oostenr. dorp, land onder de Ens, kreits Weener Woud.

PIETER OP DEN DIJK, Nederl. D. in W. Vlaanderen, arr. Brugge; 650 inw.

PIETERSBIERUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

PIETERZIJL, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, aan de Lauwerzee, met eene doopsgezinden kerk.

PIETHEY, dorp in Anhalt-Dessau.

PIETOLA, geboorteplaats van VIRGILIUS, niet ver van Mantua, met de buurt *la Virgiliana* en de lieflingsgrot van dien dichter.

PIETON, Nederl. riv. en dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 300 inw.

PIETRA, kleine Sard. zeehaven, vorst. Genua, in Riviera di Ponente; 900 inw. 2. Sicil. stad, intend. Messina. 3. Vlek in 't hert. Parma, op de grenzen van Lucca. 4. P. *de Piusi*, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore; 500 inw. 5. P. *de Ross*, zie Piatra. 6. P. *di Vara*, Sard. stadje in Genua, met 1000 inw., olie- en zijdeteelt. 7. P. *Mala*, Toscaansch vlek, prov. Florence, bij den rookenden berg Rabicosa. 8. P. *Pilosa*, Oostenr. stadje op eene rots, in den Illyr. kreits Triest. 9. P. *Roja*, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 1700 inw. 10. P. *Santa*, Toscaansch distr., gebied Florence, aan de Middell. zee, door de Seravezza bespoeld, met vele bergen, rijk in marmer, albaster, lei, olie en kastanjes, met 11,000 inw. 11. Stad in voorn. distr., zetel van den vicaris, aan den voet des bergs Vallechia, met groote, breede, net geplaveide straten, schoone markt, een raadhuis, dat zoowel als twee kerken, geheel van marmer is, en 3000 inw., die van den landbouw, handel en doortogt bestaan. 12. P. *Nera*, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore.

PIETRAIS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 700 inw.

PIETRAPERCIA, Sicil. stad, intend. Calatanisetta, met 8,300 inw., en de ruïnen der zeer oude stad *Caulonia*.

PIETRIKOW of *Pietrkowa*, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 300 inw.

PIETRKOWICE, Pool. stadje, waiw. Sandomir.

PIETRO, Lomb. Ven. vlek, legatie Belluno, met 2000 inw. 2. *St.* P. of *Hieracum*, klein eil. in de Middell. zee, aan de Z. W. kust van Sardinië, bij het eil. van St. Antioco, met 800 inw. 3. Nap. dorp, prov. Principato Citeriore, met 2,720 inw. 4. Tosc. vlek op het eil. Elba, met 1900 inw. 5. P. *a Galatino*, klein Nap. vlek, prov. Otranto, op eene hoogte, met 2250 inw. 6. P. *a Paterno*, Nap. vlek, prov. Napels, met 2450 inw. 7. Sard. stad in Savoije, prov. Chamberry, met 3000 inw, 8. P. *incariano*, Lomb. Ven. vlek, legatie Verona, in het dal Policello, met 1700 inw. 9. P. *d'Avellana*, Nap. vlek, prov. Molise, met 1100 inw. 10. P. *in Grado*, Tosc. dorp, gebied Pisa. 11. P. *in Lama*, Nap. vlek, prov. Otranto, met 1700 inw. 12. P. *Vernotico*, Nap. vlek, prov. Otranto, met 1500 inw. 13. P. *de Frati*, klein Nap. eil. aan den ingang der golf van Salerno.

PIETROSZ, 7,026 voeten hooge berg der Karpathen.

PIEUX, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Valognes, met 1300 inw.

PIEVE, Lomb. Ven. vlek, legatie Brescia. 2. Sard. vlek in Genua, met 1370 inw. en olijventeelt. 3. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna, met 3,800 inw. 4. Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Roveredo. 5. P. *Civita Della*, zie Citadella. 6. P. *Del Mona*, Lomb. vlek, prov. Cremona. 7. P. *di Sacco*, Lomb. Ven. vlek, prov. Modena, aan de Fiumicello, met 5,640 inw., laken- en zijdeweverijen. 8. P. *de Fazzana*, dorp in 't hert. Parma.

PIG, N. Amer. riv., prov. Virginia, gr. Hanover.

PIGEON HOUSE, berg op Nieuw Zeeland, door kapitein COOK aldus genoemd. 168. 4. L. en 35. 19. N. B.

PIGEON ISLAND, Austr. eil. bij Nieuw Zeeland, in Dusky baai, iets ten Z. van Facile Harbour. 2. Versterkt eil. in baai Port Royal, op Martinique. 3. Klein eil. der Ind. zee, bij de kust van Canara. 92. 51. L. en 14. 2. N. B.

PIGEON RIVER, twee riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, die in de Frensch Broad riv. valt, op 294. 56. L. en 35. 46. N. B. 2. *Groote* en *Kleine* P., takken van de Wabash, in de N. Amer. Rep., prov. Indiana. 3. Tak van de Monongahela, in de N. Amer., prov. Pennsylvanië. 4. Tak van de Roanoke, in de N. Amer. prov. Virginia.

PIGNA, Sard. vlek, gr. Nizza, met 3000 inw.

PIGNAN, Fr. vlek, dep. Hérault, arr. Montpellier, met 1450 inw.

PIGNANS, Fr. vlek, dep. Var, arr. Brignolles, met 2250 inw., tras- en papier-

piermolens en lakenweverijen.
PIGNATARO, Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro, met 2150 inw.
PIGNE, vlek in het Sard. hert. Monaco, met 2,280 inw.
PIGNEROL, zie Pinerolo.
PIGNENA, TIGRE, tak van de Z. Amer. riv. Maranhon, in Nieuw Granada.
PIGOT (PUNT), Noordpunt der invaart van Passage kanaal in Prins William's sound. 230.2. L. en 60. 47. 30. N. B.
PIGUE (PUNTA), Z. Amer. kaap aan de kust van Terra Firma. 302. 26. L. en 10. 40. N. B.
PIGWACKET GEBERGTE, gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Maine, op de grenzen van New Hampshire.
PIHIEN, Chin. stad, prov. Setchuën.
PIJA, Rus. meer, gouv. Archangel.
PIJIN-PIRA, Chin. riv., gouv. Kirin.
PIKAWAY, zie Picaway.
PIKE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met 4,250 inw., aan de riv. Scioto, met de hoofdpl. Piketown. 2. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Maddison. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Alabama, door de Hattahochee, de Connecticut, enz. bespoeld. 4. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Illinois, door den Mississippi, met de Edwards, Pope Henderson, Mill en de Illinois, met de Redbud, Spoon, Otter, Crooked en Mackee's bespoeld, meestal digt bosch, door vossen, enz. bewoond. 5. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, met 2430 inw., door de O. en W. White bespoeld, met de hoofdpl. Washington. 6. Gr. aldaar, prov. Kentucky, kortelings opgerigt, en door de Licky bespoeld. 7. Gr. aldaar, prov. Mississippi, met 4,450 inw. en de hoofdpl. Holmesville. 8. Gr. aldaar, prov. Missouri, met 3,750 inw., goeden landbouw en weiden. De hoofdpl. is Côte Sans Dessein. 9. Vlek in voorn. gr. 10. Gr. aldaar, prov. Pennsylvanië, met 3,000 inw., door de Broadhead en Saykreek bespoeld. De hoofdpl. is Milfort. 11. Vlek aldaar, prov. Ohio. 12. N. Amer. riv. in Louisiana, valt in den Mississippi. 13. P. *Run*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Washington, met 1700 inw. 14. P. *River*, N. Amer. riv. in Neder Canada. 15. N. Amer. meer in Nieuw Wallis.
PIKEATHLY, Schot. vlek, gr. Perth.
PIKELAND, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1000 inw.
PIKENDORF, Hong. dorp, kom. Zips.
PIKERING, N. Amer. vlek in Op. Canada, Home distr. 2. Zie Pickering.
PIKESVILLE, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Baltimore.
PIKHAMMER, Boh. D., kreits Ellbogen.
PIKHOWKA, Rus. dorp, gouv. Woronesch.
PIKCPETH, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.
PIKTENWALL, zie Northumberland.
PILA, Hong. dorp, kom. Presburg, met papier- en trasmolens. 3. Zie Schneidemühl.
PILAI, O. Ind. riv. der N. Circars.
PILAR, Indiaansch vlek in Buenos-Ayres, op 318. 23. L. en 34. 25. Z. B.
PILAS, een der O. Ind. Sooloo eil.
PILATE of *Pilatusberg*, 7,000 voeten hooge Zwits. berg, aan het meer van Lucerne.
PILAVNE PAYSPAYA, Turk. vlek, sands. Nikopoli, met eene moskee en 400 huizen.
PILAYA of *Paspaya*, Z. Amer. prov. van Peru; 15 mijlen Z. van la Plata, met een warm klimaat, vruchtbaren grond en 12,000 inw.
PILAWA, Rus. stad, gouv. Podolië.
PILCHOWITZ, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 500 inw.
PILCOMAYO, Z. Amer. riv, valt in de Paraguay.
PILCZYCA, Pool. riv., valt in de Pilica.
PILDE, Spaan. riv., prov. Burgos.
PILE, Eng. eil. in Lancashire.
PILESGROVE, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Salem, met 1750 inw.
PILGRAM, Boh. stadje, kreits Tabor, met 2425 inw.
PILGRAMSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1150 inw.
PILGRIM, zie Pelgrim.
PILGA PIRA, Chin. riv., gouv. Kirin.
PILHAMM, Zweed. D., Stokholm-län.
PILIBEET, O. Ind. stad en sterkte, prov. Delhi, aan de Gowrah. 97. 31. L. en 28. 39. N. B.
PILICA, Pool. riv., die in het waiw. Krakau, bij de stad van dien naam, ontspringt, en slechts aan derzelver mond in den Weichsel bevaarbaar is. Zij ontvangt de Bogdanawkau, Wolvorka en Pelizyca en Drzewiczka. 2. Pool. stad, waiw. Krakau, met 1850 inw., linnenweverijen en looijerijen.
PILIPIR, Chin. riv., gouv. Mukden.
PILIS of *Pilisch*, Hong. vlek, kom. Tolna. 2. Hong. dorp, kom. Pesth, met 2 schoone kasteelen. 3. P. *Csaba*, Hong. vlek, kom. Pesth, met 12,000 inw. en likeurstokerijen.
PILISH, Hong. distr., kom. Pesth, met de hoofdstad Ofen en de eil. Andreas en Tschepel.

PILIZGINA, Rus. D., gouv. Orenburg.

PILIZYCA, zie Pilica.

PILKALLEN, Pruis. stadje, regdst. Gumbinnen, met 1300 inw. en handschoenfabr.

PILKINGTON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 7,350 inw.

PILL, Eng. vlek, gr. Somerset, aan den mond der Avon.

PILLAGE, baai aan de Z. kust van Labrador, met de Eskimo's en Vissen-eil.

PILLAR, Eng. berg, gr. Cumberland, van 2,893 voet hoogte. 2. Dorp op het Brazil. eil. Itamarca, prov. Pernambuco. 3. P. *Kaap*, hooge Austr. kaap aan de Z. O. kust van Van Diemensland, aan den N. O. oever van Stormbaai. 165. 54. L. en 43. 12. Z. B. 4. P. *Kaap*, Z. Amer. kaap aan de N. W. kust van het Vuurland, zijnde de Z. W. punt van den ingang der straat Magellaan, uit de Stille Zuidzee. 301. 6. L.

PILLAU, Pruis. stad, in 1772 nieuw gebouwd, regdst. Koningsbergen, hoofdplaats van den Fischhausenschen kreits, op eene landtong, tusschen de Oostzee en 't Frischehaff, door eene vesting verdedigd, waarin de luthersche en hervormde kerk, eene voorname burgerschool, tuighuis, magazijnen, enz. gevonden worden. Zij heeft met de vesting 3,650 inw. en eene haven, waarin schepen van 200 lasten kunnen binnen loopen; verder verzendingshandel, scheepvaart, visscherij, branderijen, scheepstimmerwerven en het *Paradijs*, een beukenbosch. 37. 34. L. en 54. 38. N. B.

PILLÈRE, O. Ind. vlek, prov. Golconda. 96. 51. L. en 13. 32. N. B.

PILLERSEE, Oostenr. vlek en meer in Tyrol, Neder Inndal.

PILLIBEET, O. Ind. vlek, prov. Delhi.

PILLING, Eng. vlek, gr. Lancaster.

PILLKALLEN, zie Pilkallen.

PILLOC, hooge rots in de Middell. zee, bij de kust van Algiers; 1 mijl N. W. van kaap Zibeel.

PILNIKAU, Boh. D., kreits Bidschow.

PILON DU ROI (ST.), Fr. berg bij Marseille, van ongeveer 2,200 vt. hoogte.

PILONG, Chin. stad in Korea.

PILONTAI, Chin. plaats in Scharra Mongolië, aan de Hoangho.

PILOTEN, O. Ind. eil. bij Sumatra.

PILOTO of *Salinas del Piloto*, rotsen aan de W. kust van Mexico, Z. O. van kaap Coriëntes, met goeden ankergrond en zoutputten.

PILOTTOWN, 2 N. Amer. dorpen, prov. N. Carolina, gr. Hyde, en prov. Delaware, gr. Sussex.

PILSEN, Boh. kreits, ten W. aan Beijeren grenzende, en op 68 V. M. 171,500 inw. bevattende, eenigzins bergen boschachtig, en door de Beraunka, met de Bratawa, Bradlenka en Radbuza en de Sztrela bespoeld, met vlasbouw, ijzer, steenkolen, aluin, vitriool, marmer, molensteen en andere groeven, vele gezondheidsbronnen en aanzienlijke fabr. 2. P. of *Plzen*, hoofdpl. van den kreits, aan de Bradlenka en Beraunka, wel gebouwd, met den zetel van een' bisschop, vikariaat, atheneüm, met 6 professoren, gymnasium, en 7,380 inw., die lakenweverijen en handel met voortbr. des lands hebben. Hierbij is het aluinwerk *Deysna* en de ijzermijn *Eipowitz*. 31. 4. L. en 49. 45. N. B. 3. P. *Porsony*, Hong. vlek, kom. Honth, aan den Donau.

PILSENITZ, zie Altpilsen.

PILSNO, Galicisch stadje, kreits Tarnow, met 1600 inw. en handel.

PILSTING, Beij. D., Ned. Donaukreits.

PILSUM, Han. dorp in O. Vriesland.

PILTEN, Rus. distr., gouv. Koerland, anders het bisdom Pilten genoemd, met de stad Pilten, aan de Windau. 39. 10. L. en 57. 14. N. B. 3. Meer in het Chin. gouv. Kirin.

PILTON, 2 Eng. dorpen, gr. Devon, met 950, en gr. Somerset, met 1150 inw.

PILWARA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer. 92. 11. L. en 25. 19. N. B.

PILWISZKI, Pool. stadje, waiw. Augustowo, met 400 inw.

PILZEN, zie Pilsen.

PIMA, Turk. riv., prov. Bosnië, valt in de Drinna.

PIMAS, Spaan. volksstam in Nieuw Spanje, intend. Sonora. De landstreek, die zij bewonen, wordt *Pimeria* genoemd, en is rijk aan stofgoud en goudzand.

PIMBLE-MEER, Eng. meer in Wallis, gr. Merioneth.

PIMBO, Fr. vlek, dep. Landes.

PIMENT (PORT), dorp aan de Z. W. kust van 't Z. schiereil. van St. Domingo.

PIMERIA, zie Pimas.

PIMPINE, tak der Fr. riv. Garonne, dep. Gironde.

PIN (LE), Fr. dorp, dep. Orne. 2. Chin. stad, prov. Shantong.

PINA, Spaan. stad van Aragon, aan de Ebro. 2. Afr. eil. aan de W. kust, bij de Z. kaap der baai Sante Maria. 30. 8. L. en 13. 17. Z. B. 3. Rus. riv., gouv. Grodno en Minsk.

PINAGOA, Z. Amer. riv. van Quito, die in de Putumayo valt.

PINAGRA, O. Ind. stad, prov. Salem.

PINAKATAIS, Griek. stad in Magnesia, op eene hoogte, en achter eenen

berg, dien de kust vormt.

PINAN, Chin. prov. van Korea.

PINANG, zie Prins van Wallis eil.

PINAR (KAAP), kaap aan de N. O. kust van Majorca. 20. 59. L. en 39. 53. N. B.

PINARE, Braz. riv., prov. Maranham, valt in de Miari.

PINAROLO, zie Pignerol.

PINARS, Z. Afr. riv. aan de Z. O. kust van het land der Hottentotten.

PINAS, Z. Amer. haven in Dariën, aan de Stille Zuidzee. 2. Z. Amer. riv. in Panama, die ten W. van Chagre in den Atl. Oceaan valt. 3. P. *Point*, kleine N. Amer. landpunt aan de kust van Nieuw Californië. 256. 8. L. 36. 38. N. B.

PINASCA, Sard. stadje in Piëmont, prov. Pinerolo, met 2000 inw.

PINATES, Spaan. vlek, prov. Murcia.

PINAUE, riv. in Holstein, valt in de Elbe.

PINAY, Z. Amer. riv., prov. Paraguay, valt in de Paraguay.

PINCÉ, Fr. dorp, dep. Sarte.

PINCHBECK, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 1660 inw.

PINCHES, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Mainas, die op 2. 50. Z. B. in zee valt.

PINCKNEY, N. Amer. gr. in Z. Carolina. 2. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Lewis.

PINCKNEYVILLE, N. Amer. dorp, gr. Alabama, in Louisiana.

PINCZEHELY, Hong. vlek, kom. Tolna.

PINCZOW, Pool. stadje, waiw. Krakau, aan de Nidwo, met een kasteel, 5 kerken, een gymnasium, lakenweverijen, handel en 1800 inw.

PINDA, W. Afr. zeehaven van Congo, aan den mond van eene riv. van dien naam, die in den Atlantischen Oceaan valt. 13. 28. Z. B.

PINDUS, zie Agrafa of Mezzovo.

PINE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Allegany; 580 inw. 2. N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 400 inw. 3. P. *Barren*, kleine kreek in Louisiana, die in de Pascagola valt. 4. *Kaap* P., kaap aan de Z. kust van Terreneuve. 325. 26. L. en 46. 42. N. B. 5. P. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Susquehannah. 6. Vlek aldaar, gr. Lycoming. 7. P. *Greve*. Drie N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Berks, met 1300 inw.; gr. Schuylkill, en gr. Centre 8. P. *Hill*, N. Amer. D. aldaar, prov. Z. Carolina, distr. York. 9. P. *House*, Eng. factorij in N. Amer., in Nieuw Zuid Wallis. 10. klein N. Amer. eil. in de golf van Mexico, bij de Z. kust van W. Florida. 289. 28. L. en 30. 18. N. B. 11. P. *River*, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, valt in het meer Ossipee. 12. P. *River*, N. Amer. riv., prov. Indiana, valt in de Wabash. 290. 28. L. en 40. 15. N. B. 13. P. *River*, riv. van N. Amer., die in den Mississippi valt, en met het meer Sanc sue of Leech gemeenschap heeft. 14. P. *River*, riv. in het N. W. gedeelte van N. Amer., valt in Peace River. 15. N. Amer. riv., die in het meer Huron valt. 293. 21. L. en 45. 42. N. B. 16. Takken van de Alabama, Alleghany, James, Missouri, Menococy, Susquehannah, enz.

PINEDA (PORT DE), een der passen in de Pyreneën, 7,800 voeten boven de oppervlakte der zee verheven. 2. Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 2400 inw.

PINEFLATT, N. Amer. dorp, prov. Alabama.

PINEGA, Rus. kreits, gouv. Archangel, vlak, door de Pinega bespoeld, met veel bosch en weinige akkers, zoo dat men ook boomschors onder het meel gebruikt; visch, wild en gevogelte in overvloed, aanzienlijke veeteelt, scheepstimmerhout en terpentijn. 2. Hoofdstad aan de Pinega, die in de Dwina valt, met 300 inw.

PINEL, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

PINE-PIEK, berg op Nieuw Holland. 167. 54. 15. L. en 21. 31. 30. Z. B.

PINEROLO, Sard. grensprov. in Piëmont, met welke de dalen van Lucerna, Peruse, St. Martino en Pragelato vereënigd zijn, en die tusschen Susa, Turin, Saluzzo en Frankrijk gelegen is; terwijl zij op 25 V. M. 114,850 inw. bevat. Ten W. heeft men de Cottische Alpen, welke de 3 bovengenoemde dalen vormen, die door de Waldenzen bewoond worden. Vóór het gebergte is eene vruchtbare vlakte. Het land wordt door de Cluson, de Pelice, Limara, de Cisola, de Rio Torto en den Po bespoeld. De grond, hoewel rotsachtig, wordt zeer vlijtig bebouwd, zoo dat de prov. genoegzaam koren, tuin- en peulvruchten, schoone boomvruchten en uitmuntenden wijn voortbrengt, en overvloed van zijde en kastanjes heeft. Tusschen de bergen ziet men, vooral in het dal van St. Martino, aanzienlijke bosschen, waarin veel wild, maar ook beeren en wolven gevonden worden. Men maakt er veel terpentijn. Op de voorbergen zijn goede weiden, en in de dalen heeft men goed rundvee, en groote kudden schapen en geiten.

2.

2. Hoofdstad van voorn. prov., zetel eens bisschops, aan de Limara, voor de Alpen. Zij is open, heeft eene prachtige hoofdkerk, 6 monniken- en 5 nonnenkloosters, een schoon hospitaal en 10,086 inw., die fabr. in laken en zijden stoffen, looijerijen, wol- en zijdespinnerijen, 2 ijzersmederijen, tigchelövens en papiermolens hebben, en aanzienlijken handel drijven. Voorheen was de stad de residentie der hertogin van Savoije. 44. 53. N. B.

PINES, PINEZ of *Pinas*, zie Pinos. 2. *Bay of* P., N. Amer. baai aan de kust van W. Florida. 289. 25. L. en 30. 20. N. B. 3. Eil. in de Stille Zuidzee, bij de Z. punt van Nieuw Caledonië. 185. 24. L. en 22. 38. Z. B.

PINET, 6 Fr. dorpen, dep. Aveiron, Hérault, Isère, Op. Loire, Tarn, Var en Aube.

PINEVILLE, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, distr. Charleston.

PINEY, Fr. stadje, dep. Aube, arr. Troyes, met 1300 inw. 2. Tak der N. Amer. riv. Monocorey en Tennessee.

PING of *Pin*, Chin. stad van den 2 rang, prov. Shensi; 204 mijlen Z. W. van Peking. 2. Chin. stad in Quangsi.

PINGAN, klein Philipp. eil. bij Manille.

PINGANTE of *Pinuganti*, Z. Amer. riv., ten O. der stad Panama, die in de golf van Panama valt.

PINGFUNG, Chin. eil. aan de O. kust der prov. Tschekiang.

PINGHAI, Chin. stad, prov. Fokiën. 2. Chin. stad op Korea, prov. Kinchan.

PINGHINGTSCHUEN, Chin. stad, prov. Schansi.

PINGKIANG, Chin. stad van den 3 rang in Houquang.

PINGFUM, Nederl. D., prov. Vriesland.

PINGKHANPO, Chin. eil. in de straat van Korea.

PINGKING of *Pinyuën*, Chin. stad van den 1 rang in Koeitcheou. 124. 42. L. en 26. 38. N. B.

PING-LIANG, Chin. stad van den 1 rang in Shensi. 124. 4. L. en 35. 35. N. B.

PING-LO, Chin. stad van den 1 rang, prov. Quangsi, aan eene riv., die uit hoofde van hare watervallen onbevaarbaar is. 127. 50. L. en 24. 22. Z. B.

PING-LWOI, Chin. vesting, prov. Shensi.

PINGNGAN, hoofdstad van een Chin. distr. in Korea.

PING-PEING, Chin. vesting, prov. Setchuën.

PING-TCHIANG, Chin. stad van den 2 rang in Quangsi. 123. 50. L. en 21. 9. N. B.

PING-TCHOUEN, Chin. stad van den 2 rang in Yunnang. 25. 47. N. B.

PING-TING, Chin. stad van den 2 rang in Shensi. 131. 4. L. en 37. 52. N. B.

PING-TOU of *Pintow*, Chin. stad van den 2 rang in Shantong. 137. 42. L. en 36. 48. N. B.

PINGUENTE, Oostenr. dorp in Illyrië, kreits Triest, met 670 inw.

PINGULLA YACA, Z. Amer. riv. van Quito, die O. waarts in de Bobonasa valt. 1. 47. Z. B.

PINGUYNEN EILAND, Z. Amer. eil., aan de O. kust van Patagonië, bij de Spieringbaai, met nog vele andere kleinere eil.

PINGYHIEN, Chin. stad, prov. Yunnang.

PINHANGA, Braz. stad, prov. San Vicente, aan eene kleine riv., die in de Paraiba valt.

PINHEL, Port. riv., prov. Beira. 2. Port. distr., prov. Beira, met dat van Françoso 120,000 inw. tellende. 3. Port. stad in voorn. distr., de zetel van eenen bisschop, aan de riv. Pinhel, met een nieuw bisschoppelijk paleis, een nieuw raadhuis, 2 kerken, 2 kloosters, een armenhuis, een hospitaal en 2,500 inw.

PIN-HO, Chin. grensvesting, prov. Quangsi. 2. Chin. riv., prov. Schensi.

PINHOHIEN, Chin. stad, prov. Fokiën.

PINHUHIN, Chin. stad, prov. Tschekiang.

PINIDE, kruin van het Groene gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Bennington.

PINILLA, Spaan. dorp, prov. La Mancha. 2. Spaan. vlek, prov. Valladolid.

PINILLI, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Picazuru.

PINILLOS, Spaan. vlek, prov. Soria.

PINKAFEI of *Pinkafeld*, Hong. dorp, kom. Eisenburg, aan de Pinka, met 1800 inw. en lakenweverijen.

PINK ANNA'S HAVEN, haven op het Z. Amer. eil. Chiloë.

PINKI, Chin. stad, prov. Houquang.

PINKIANGHIEN, zie Ping-kiang.

PINKNEYS, N. Amer. eil., bij Z. Carolina. 2. Fort aan de N. Amer. haven van Charleston. 3. N. Amer. dorp, prov. New York.

PINKNEYVILLE, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Union. 2. Dorp aldaar, prov. Mississippi, gr. Wilkinson.

PINNACLE, eil. in de Stille Zuidzee, in 1778 door COOK, om de menigvuldige spitse rotsen, dus genoemd. 204. 26. L. en 60. 25. N. B. 2. P. *Point*, landpunt aan de Z. O. punt van Alashka, door COOK dus genoemd. 215. 51. L. en 55. 10. N. B.

PINNAHUT, O. Ind. stad, prov. Agra.

PINNCE DADAN KHAN, O. Ind. stad, prov. Lahore, aan de Jhylum. 90. 21. L. en 32. 39. N. B.

PINNDUR, O. Ind. riv., prov. Gurwal.

PINNE of *Pniewy*, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 1050 inw.

PINNEBERG, Deen. gr. in Holstein, met de hoofdplaats Pinneberg, aan de Pinnau, met 400 inw.

PINNER, Eng. dorp, gr. Middlesex.

PINNGAN, de N. W. prov. van het Chin. koningrijk Korea, ten W. en N. door eene rij van palissaden van de Mandschurey gescheiden, door de Yalu bespoeld, met het gebergte Tschangpelhan, geheel bergachtig en weinig bevolkt. De hoofdstad is Weyou.

PINNOW, Pruis. dorp, regdst. Stettin. 2. Kerspel in Mecklenburg-Schwerin, met 900 inw. 3. Berg in het Eng. gr. York.

PINO, Spaan. vlek, prov. Zamora, bij de Douero. 2. *Monte di P.*, 3000 voet hooge Lomb. Ven. berg, niet ver van Campagnano.

PINOGROVE, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 1290 inw. en zaagmolens.

PINOKIANG, Chin. riv., prov. Kuangsi.

PINOLS, Fr. dorp, dep. Op. Loire.

PINOR, kaap op het Spaan. eil. Majorca, ten O. van de baai Polenza.

PINOS, Spaan. vlek, prov. Granada, met 1000 inw., die vlas en olie bouwen. 2. Klein eil. in den Atl. Oceaan, aan de kust der prov. Dariën. 300. 7. L. en 8. 57. N. B. 3. Eil. in den Atl. Oceaan, bij de Z. kust van Cuba, 14 mijlen lang en 11 breed, met goede weiden. 395. 1. L. 21. 38. N. B. 4. Eil. in den Atl. Oceaan, een der Caicos eil., bij de W. kust van Caico Grande.

PINREH, O. Ind. stad, prov. Allahabad.

PINS, twee Fr. dorpen, dep. Opper Garonne en Indre en Loire.

PINSK, Rus. kreits, het Z. deel van het gouv. Minsk, tusschen 42. 58. en 45. 54. L. en 51. 12. en 52. 30. N. B., eene woeste landstreek, grootendeels uit moerassen bestaande, waardoor het naar eene opene zee gelijkt; terwijl het drooge met hout bezet is, en weinig koren voortbrengt. Echter is er sterke paardenen rundveefokkerij, en men heeft er veel honig, was, visch, kreeften, sneppen en andere watervogels, enz.; ook wordt er veel cochenille verzameld. De voornaamste riv. zijn: de Pripetz, met de Lafulda, Styx, Horyn en Olewska. Ook is hier het groote moeras Rokitno Balota, 60 V. M. groot. 2. Hoofdstad aan de Pina en vele moerassen, met verscheidene roomsche en Grieksche kerken, een collegie, eene school, synagoge en 4,000 inw., die looijerijen van juchtleer, jaarmarkten en aanzienlijken handel hebben. 43. 40. L. en 52. 20. N. B.

PINTCIANTSCHU, stad in Achter Indië, rijk Anam, voorheen aan China.

PINTHON, zie Rossa.

PINTO, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 2000 inw.

PINTSCHOW, zie Pinczow.

PIN-TSCHEU, Chin. stad, prov. Shantong. 2. Chin. stad, prov. Kuansi. 3. Chin. stad, prov. Schensi.

PINTSCHUGA, Rus. dorp, gouv. Tomsk.

PINTUTSCHEU, Chin. stad, prov. Shantong.

PINVELET, Turk. stad in Bulgarië, met 2000 inw.

PINXTON, Eng. dorp, gr. Derby.

PINYANG-FU, Chin. stad, prov. Shensi, aan de Fuenho, groot en volkrijk, met het gebied over 33 steden, en om hare oudheid zeer in achting. 128. 46. L. en 36. 6. N. B.

PIN-YANG-HIEN, Chin. stad, prov. Tchekiang.

PIN-YUEN-HIEN, Chin. stad, prov. Schantong. 2. Chin. stad, prov. Koeitcheou.

PINYWEI, Chin. stad, prov. Koeitcheou, met goede theeplantagiën.

PINZGAU, Oostenr. dal in het land Boven de Enz, kreits Salzburg, 12 V. M. groot, met 25,900 inw.

PIOBBICO, stad in den Kerk. Staat, legatie Urbino.

PIOBESI, Sard. stad, vorst. Piëmont, met 2030 inw.

PIOLEN, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1630 inw., zijdespinnerijen, porseleinfabr., vijgen-, amandelen, wijn- en korenteelt.

PIOMBA, Nap. riv., prov. Abruzzo Ulteriore, valt in de golf van Venetië.

PIOMBINO, vorst. in Italië, onder bescherming van Toscanen staande, en tegenover Elba, tusschen de gebieden van Pisa en Siëna, aan de kust en langs de golf di Fullonica gelegen, en op 6 V. M., 13,900 inw. bevattende. Het is enkel moeras, zoo dat de luchtsgesteldheid alhier zeer ongezond is. De kolk van Piombino beslaat ééne V. M., en heeft zoo wel als de kleinere van St. Martino en Scarlino, gemeenschap met de zee. De inw. bestaan van een weinig landbouw, veeteelt en visscherij. Oudtijds was dit land zeer vruchtbaar, rijk en bloeijend. Het vorst. behoort aan het huis Ludovisi-Buoncampagni, dat het onder opperbe-

bestuur van Toscanen in 1815 weder terug ontving. De vorst bezit daarbij een deel van het eil. Elba en het hert. Sora in Napels. Het land is met eenige vaste torens omringd. 2. Hoofdstad aan de Middellandsche zee, met een fort, een kasteel, eene kerk, 1150 inw., visscherij en handel. De haven is van weinig beteekenis. 28. 11. L. en 42. 56. N. B.

PIONKAWA, Rus. vlek, gouv. Tula.

PIONSAT, Fr. stad, dep. Puy-de-Dôme, arr. Riom, met 1700 inw.

PIONTEK, zie Piatek.

PIORIAS, klein dorp en sterkte in N. Amer., aan de W. kust der Illinois. 289. 43. L. 40. 33. N. B.

PIOSASCO, Sard. vlek, vorst. Piëmont, prov. Pinerolo, met 3180 inw.

PIOTRKOWICE, zie Pietrkowice.

PIOVE DI SACCO, Lomb. Ven. dorp, legatie Padua, aan het kanaal Fiumicello, met 5,640 inw. en looijerijen.

PIPALAVATI, zie Piploud.

PIPALI of *Pipely*, zie Pipley.

PIPE CREEK, N. Amer. riv., prov. Ohio, gr. Huron, die door het meer Erie, in Sandusky baai valt. 2. N. Amer. riv. in de prov. Nieuw York, gr. Fioga.

PIPEMAKER'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Nieuw Georgië, valt in de Savannah op 296. 31. L. 32. 8. N. B.

PIPERNO, slecht gebouwde stad van den Kerk. Staat, legatie Frosinone, zetel eens bisschops, op eenen heuvel.

PIPERI, een der Turk. Duivels eil., in den Archipel, bij Pelagnesi, sandschakat Lesbos.

PIPLEY, O. Ind. stad, prov. Bengalen, distr. Yellasore, aan de Subanreeka riv. 105. 11. L. en 21. 42. N. B. 2. O. Ind. vlek, prov. Orissa; 10 mijlen ten Z. van Cuttack. De andere pl. van dezen naam zijn van weinig belang.

PIPLOUD, O. Ind. stad der Mahratten, prov. Khandesh. 21. 44. N. B.

PIPRIAC, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Redon, met 1550 inw.

PIQUA, bloeijend N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Miami, met 2 kerken.

PIQUE, riv. in het Fr. dep. Opper Garonne, welke in de Garonne valt.

PIQUICA, Z. Amer. haven van Peru, aan de kust der Stille Zuidzee. 27. Z. B.

PIQUIGNY, zie Pequigny.

PIRA, Oostenr. vlek, land Boven het Weener Woud.

PIRACABI, kleine Z. Amer. riv. van Paraguay, die in de Parana valt.

PIRACAI, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Uruguay.

PIRACIACABA, kleine Braz. riv., valt in de Tiete.

PIRA MUREN, riv. in de Chin. prov. Scharra Mongolië.

PIRAJANGUARA, Braz. riv., valt in de Madera.

PIRANG, kleine Braz. riv., prov. Rio Grande, valt in den Atl. Oceaan.

PIRANGA, Braz. dorp en riv., prov. Rio Grande, welke laatste met de San Jose, de Rio Doce vormt. De omtrek van het dorp levert goud op.

PIRANGE, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 350 inw.

PIRANO, Oostenr. vlek in Illyrië, kreits Triest, distr. Capo d'Istria, met 6,250 inw., scheepstimmerwerven, wijn- en oliebouw. 2. Sicil. stad, intend. Messina, met visscherij.

PIRAPO, Braz. riv., prov. Rio Grande.

PIRATES, groep groote en kleine O. Ind. eil. in de golf van Anam of Tonquin, door zeeroovers bewoond.

PIRATINI, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Uruguay.

PIRATU, Z. Amer. riv. van Paraguay, valt in de Piratini.

PIRATUNUNGA, Braz. riv., prov. Pernambuco, valt in den Atl. Oceaan.

PIRAUSCHTA, Turk. vlek in Romanië, sandschakat Gallipoli, aan den voet des Pangeüs, in eene vlakte, waarbij het slagveld van *Philippi* ligt.

PIRAWARTH, Oostenr. vlek, land onder de Ens, kwart. onder den Mannhartsberg, met 1000 inw.

PIRAY, Z. Amer. riv., prov. Santa Cruz de la Sierra, valt N. W. in de La Plata. 2. Eene andere riv. van dien naam, die in de Parana valt.

PIRAY-GUAZU, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, valt in de Caraguatay.

PIRAYMINI, Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, valt in de Caraguatay.

PIRAYU, Z. Amer. kerspel en meer van Paraguay. 320. 31. L. 25. 29. Z. B.

PIRAYX, Z. Amer. riv. van Peru, valt in de Guapay, op 16. 39. Z. B.

PIRBAUM, zie Pyrbaum.

PIREMEDI, zie Argyro Castro.

PIRETIBBI, N. Amer. meer in Canada, op 51. N. B.

PIRGO, Turk. zeedorp op Morea.

PIRGUS, Turk. vlek op de Z. kust van het eil. Santorin.

PIRHALA, O. Ind. stad der Afghanen, prov. Lahore. 89. 34. L. 32. 25. N. B.

PIRHI, Turk. vlek, eil. Scio; 4000 inw.

PIRI, Afr. lands. in Guinea, kon. Loango.

PIRICA, Z. Amer. riv., valt in de Comewina, en met deze in de Suriname.

PIRINBAI, Z. Amer. riv. van Nieuw Gra-

Granada, valt in het meer Maracaïbo.

PIRINOTA, Z. Amer. riv. van Guiana, valt in de Cuyuni.

PIRISTINA of *Pristina*, Turk. stad en vesting in Rumelië, sands. Perserin, met 10,000 inw. en een mijnbestuur.

PIRITU, Z. Amer. prov. van Nieuw Granada, ten W. van Venezuëla en ten O. van de riv. en vallei van Santa Fé, met verscheidene riv., een ondragelijk heet klimaat en eenen regentijd van 5 maanden. 2. Hoofdstad van deze prov., met eene kerk en 1600 inw. 3. Onbewoond eil. aan de kust van Carraccas.

PIRJÄTIN, Rus. stad, gouv. Pultawa.

PIRKENSEE, Beij. dorp, Regenkreits.

PIRKFELD, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Grätz.

PIRKSTEIN, zie Pirkfeld en Birgstein.

PIRMASENS, Beij. kanton en stadje, Rijnkreits, met 4 poorten, een kasteel, 3 kerken en 4,200 inw.

PIRNA, Saks. ambt van 32,000 inw., kreits Meissen, vol bergen, waarvan het Elbe dal de eenigste vlakte is, met een ruw klimaat, en door de Roode Weisteritz, Lockwitz, Roode Muglitz, Gottleube en Biela bespoeld. De voortbrengselen zijn: haver, rogge, tarw, aardappelen, tabak, vlas en vele boomvruchten. De bosschen zijn belangrijk; maar de veeteelt is veel verminderd. Er zijn tin- en zilvermijnen, als ook steengroeven. 2. Hoofdstad van voorn. ambt, aan de Elbe, met muren en grachten omringd, heeft 3 kerken, een weeshuis, een hospitaal, en 4,140 inw., velerlei fabr., scheepstimmerwerven, scheepvaart en handel in kalk, zandsteen, linnen en hout.

PIRNAZA (*Panisus*), Turk. riv., valt in de Adriatische zee.

PIRNITZ, Oostenr. vlek in Moravië, kreits Iglau, met 2450 inw.

PIRON, Austr. eil. aan de kust van Nieuw Guinea, tot de Louisiaden behoorende.

PIRRA, Turk. stad in Romanië; 10 mijlen Z. W. van Larizza.

PIRSCHENSTEIN, zie Lichtenstein.

PIRSNIK, Turk. stad in Romanië, sandschakat Sophia.

PIRUBIPIBA, Braz. riv., prov. Espiritu Santo, valt in de Paracatus.

PIRUN DUBRAVA of *Suno Dubrava*, Oostenr. D. in Dalmatië, kreits Spalatro.

PIRUSAI, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die den naam van Rio Blanco aanneemt, en met de Guallabamba de Esmeraldas vormt. o. 27. N. B.

PISA, het N. W. gebied van Toscanen, bevat de geheele kust, tot aan de voorbergen der Apennijnen, welke het van de Maremna scheiden. Tot hetzelve behooren thans het eil. Elba en de onder bescherming staande staat Piombino, met welke het op ruim 19½ V. M., 345,000 inw. telt. Het wordt in het oude gebied van Pisa, Elba met de omliggende eil., en den staat Piombino verdeeld (zie verder Toscanen). 2. Hoofdstad van het gebied, de zetel van eenen aartsbisschop, aan de Arno, niet ver van derzelver mond, in een moerassig en ongezond oord, met sterke muren en wallen omringd, welke laatste in wandelingen zijn herschapen; terwijl de stad door eene citadel, een kasteel en een fort verdedigd wordt. Zij heeft 6 poorten, en wordt door de Arno, welke aan beide zijden met schoone huizen bezet is, in twee deelen verdeeld, die door 4 bruggen, met elkander gemeenschap hebben, waarvan eene van marmer de schoonste is. Er zijn verscheidene voorsteden, eenige groote opene plaatsen, waaronder de markt en de domplaats de voorn. zijn; breede, regte en goed geplaveide straten, een groot hertogelijk en bisschoppelijk paleis, een ridderlijk paleis, het raadhuis, de beurs aan de Arno, geheel van marmer gebouwd; 80 kerken, waaronder de hoofdkerk, in den Griekschen smaak gebouwd, en met eenen beroemden hellenden toren, het marmeren doopvont en het vermaarde kerkhof *Campo Santo*; terwijl ook de Dominikaner, Franciskaner en andere kerken schoone schilderstukken bezitten. Er is een algemeen ziekenhuis, een vondelingshuis, eene hoogeschool met 40 professoren, 300 studenten, eene boekerij van 60,000 boekdeelen, kabinetten van sterre- en natuurkundige instrumenten, naturaliën, sterrenwacht, kruidtuin, enz. Verder een natuurkundig en geneeskundig collegie, aartsbisschoppelijk seminarium, eene *academia Italiana*, aanzienlijke boekdrukkerijen, een schouwburg, doch slechts 17,000 inw., die gezondheidsbaden en fabr. van wollen en zijden stoffen, hoeden, meubels en albaster waren, vitrioolziederijen, loodgieterijen, glasblazerijen en handel in olie hebben. Het drinkwater moet door eene waterleiding aangevoerd worden. De 12 zoo beroemde baden, welke zoo vele vreemdelingen hier heen trekken, liggen niet ver van de stad, aan den berg Guiliano. 18. 3. L. 43. 43. N. B.

PISANG (PULO), een der Moluksche eil., tot de groep Banda behoorende, ten N. O. van Neira, met veel pisang, kokosnoten en andere vruchten; doch de no-

notenmuskaat is er uitgeroeid. 2. Een der Eigenlijke Molukken, bij Oby.

PISANIA, negerstad van W. Afr., aan de N. zijde en bij den mond der Gambia. 346. 16. L. 13. 30. N. B.

PISAGUA, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Arica, valt in de Stille Zuidzee.

PISCADORE ISLANDS, groep eil. in de Stille Zuidzee, tusschen. 284. 46. en 285 16. L. 11. en 11. 20. N. B.

PISCADORES, twee groote rotsen aan de kust van Peru. 16. 48. Z. B. 2. Rotsen bij de kust van Peru. 12. 14. Z. B. 3. Baai op 't W. Ind. eil. Curaçao.

PISCASICK, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, valt in de Lamprey.

PISCATAQUA, N. Amer. riv., scheidt de prov. New Hampshire van Maine, en valt benedenPortsmouth in de Atl. zee.

PISCATAQUIS, N. Amer. riv., prov. Maine, valt in de Penobscot.

PISCATAQUOG, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, valt in de Merrimack.

PISCATAWAY, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Middlesex, met 2500 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Prince George. 3. N. Amer. riv., prov. Maryland, valt in de Potomac.

PISCH, Pool. riv., waiw. Plock, valt bij Novogorod in de Narew.

PISCHÄTZ, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly.

PISCHAUX, prov. van Afghanistan, ten O. aan Indostan grenzende, door de Sind, de Ghasni, de Kurrum, de Gomul en de Kabul bespoeld, en door 't Salomons gebergte, met de hooge Saffaidkuh en den Kheber bedekt. Het land, dat deels ook groote en kleine dalen heeft, is overal bebouwd en goed bevolkt. 2. Stad in voorn. prov., in eene groote vlakte, welke door de Barra en Budina bespoeld wordt. Zij ligt op eenen oneffenen grond, is door muren omringd, heeft eenen burg, een koninklijk paleis, vele moskeën, karavansera's, goed geplaveide, maar smalle, schuinsche straten, huizen van paalwerk met baksteenen opgevuld, en gewoonlijk drie verdiepingen hoog, en (volgens ELPHINSTONE) 100,000 inw., die voorname handwerken, fabr., vooral van wol en zijde en veel handel hebben, daar deze stad de stapelplaats voor de Indische waren is. Er is eene beroemde Mahomedaansche hoogeschool, die zelfs door jongelingen uit W. Perzië, Indostan, Tartarije, enz. bezocht wordt. 88. 11. L. 33. 32. N. B.

PISCHELSDORF, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Grätz, met 400 inw.

PISCHELY of *Pissely*, Boh. dorpje, kreits Kaurzim, met 500 inw.

PISCHAIN, lands. der O. Perz. prov. Kandahar, een hoog, oneffen land, door de Lora bespoeld, vrij goed bebouwd, en door 8 à 10,000 huisgezinnen bewoond, die hunnen eigenen khan hebben, en van den handel en het vervoeren van goederen bestaan. Men heeft er de stad Sira-Killa.

PISCHTYAN, Hong. D., kom. Neutra.

PISCINOLA, Nap. stadje, prov. Napels.

PISCIOTTA, Nap. vlek, prov. Principato Citra, met 2650 inw.

PISCO, Z. Amer. haven in Peru, prov. Ica, met 1650 inw. 300. 37. L. 13. 46. Z. B. 2. Z. Amer. riv. van Quito, prov. Ibarra, valt in de riv. Los Angelos.

PISCOPIA, Turk. Aziat. eil. in de Middell. Zee, N. W. van Rhodus, op 36. 29. N. B. en 44. 56. L., door Grieken bewoond, die van den landbouw en veeteelt bestaan. 2. Stadje op de Z. kust van Cyprus.

PISEK, Boh. stadje, kreits Prachin, met een gymnasium, 3,900 inw. en fabr.

PISCHMA, Rus. riv., gouv. Perm.

PISIG, klein O. Ind. eil., bij Celebes. 142. 47. L. 2. 20. N. B.

PISINO, zie Mitterburg.

PISKOCZELL, Boh. D., kreits Kaurzim.

PISKORSK, Rus. vlek, gouv. Perm, aan de Piskorka, met kopersmederijen.

PISOGNE, Lomb. Ven. vlek, legatie Bergamo, aan 't meer Iseo, met 2600 inw. en ijzerwerken.

PISOS, Fr. stadje, dep. Landes, arr. Mont de Marsan, met 1540 inw.

PISQUE, Z. Amer. riv. van Quito, die op de bergen van Cayamburo ontspringt, en in de Guallabamba valt.

PISSELY, zie Pischely.

PISSEVACHE, schoone 270 voeten hooge waterval van de beek Salanche in het Zwits. kanton Wallis.

PISSOS, Fr. dorp, dep. Landes.

PISSPOT, Z. Amer. baai aan de Z. kust der Magellaan straat. 53. 20. Z. B.

PISTOJA, Tosc. distr. en stad, gebied Florence, zetel van eenen bisschop, aan de Ombrone, met muren, wallen, 4 poorten, een vervallen kasteel, eene hoofd- en vele andere kerken; een groot en verscheidene mindere hospitalen, vele schoone gebouwen, waaronder het raadhuis, het pretorium en het bisschoppelijk paleis. Men heeft er een gymnasium, een bisschoppelijk seminarium, openbare bibliotheken, 9,150 inw., fabr. van wollen stoffen, ijzerwaren en geweerloopen vervaardigen.

PISTOKOW, Pool. stadje, waiw. Kalisch.

PISTOL, N. Amer. riv., prov. Tennessee.

PISTOLET, groote baai aan de N. zijde van 't N. Amer. eil. Terreneuve.

PISTYN, Galic. dorp, kreits Stanislaw.

PISUERGA, Spaan. riv., valt niet ver van Valadolid in de Douero.

PITA, Z. Amer. riv. van Quito, die uit den bergrug van Cotopaxi ontspringt, en den naam van Las Juntas aanneemt.

PITCAIRN GREEN, Schot. D., gr. Perth.

PITCAIRN'S EIL., eil. in de Stille Zuidzee, door CARTERET ontdekt. 244. 25. L. 25. 2. Z. B.

PITCAIRN (NE-), Schot. D., gr. Perth.

PITCAITHLEY of *Pitkeathley*, Schot. dorp, gr. Perth, met minerale bronnen.

PITESCHTI, Turk. stad in Walachië, in Zara de Susz, met 8 kerken, een klooster, eenen bazar en handel.

PITHEA, hoofdpl. der Zweed. prov. Norbottens-län en zetel van het geregtshof, op eene landtong, aan de Pithea-elf, slecht gebouwd, met houten huizen, eene kerk en 900 inw. Er is eene zeer goede haven. 65. 11. N. B. 2. Eil. over voorn. stad, met welke het door eene burg gemeenschap heeft.

PITHEA-ELF, riv. in Zweden, prov. Norbottens-län, ontspringt in de Noorw. bergen, en valt in de golf van Bothnië.

PITHEA LAPPMARK, een der N. Zweed. Lappmarken, door de Pithea-elf bespoeld, met 1200 inw.

PITHIVIERS, Fr. arr., dep. Loiret, dat op 21¾ V. M. in 6 kant. 54,760 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., met 3070 inw., die looijerijen, wijn en saffraan bouwen, en handel drijven. 19. 53. L. 48. 10. N. B.

PITHOLE, tak van 't N. Amer. Alleghany gebergte in Pennsylvanië.

PITIGLIANO, Tosc. stad, gebied Siëna, met 2000 inw.

PITIL, zie Caxas.

PITKIN, N. Amer. meer, prov. Vermont.

PITLESSIE, Schot. dorp, gr. Fife.

PITLOCHRIE, Schot. D., gr. Perth.

PITLUA, O. Ind. stad, prov. Malabar.

PITMINSTER, Eng. dorp, gr. Somerset, met 1200 inw.

PITO, Z. Amer. riv., prov. Dariën, die tusschen de baai van Caledonië en kaap Tiburon, in den Atl. Oceaan valt.

PITON (POINT), Z. W. punt van het W. Ind. eil. Lucia.

PITRES, Fr. dorp, dep. Eure.

PITSANELOUC of *Porselouc*, prov. van Achter Indië in Opper Siam, in 10 distr. verdeeld. 2. Hoofdpl. van geheel Opper Siam, aan eenen tak van de Menam, met muren en 4 groote bolwerken, voorheen de residentie der onafhankelijke vorsten, met een oud paleis, waarin het geregtshof vergadert, en aanzienlijken handel.

PITSCHEN, Pruis. stadje, regdst. Oppeln, met 3 kerken, een hospitaal, 1380 inw. en branderijen. 2. Zie Biben.

PITSLIGO, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, met 1350 inw.

PITT, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 10,000 inw.; de hoofdstad is Greenville. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, met 2440 inw. 3. Kaap aan de W. kust van N. Amer. en Dixon's invaart. 245. 36. L. 54. 50. N. B. 4. N. Amer. kaap aan de Z. kust van Nieuw Georgië. 176. 95. L. 8. 55. Z. B. 5. Klein bergachtig eil. in de Stille Zuidzee. 211. L. 11. 50. Z. B. 6. Straat, die de eil. Salwatty en Battanta van elkander scheidt.

PITTANGE, zie Pittingen.

PITTARI, kaap aan de W. kust van Calabrië, aan de straat van Messsina. 33. 5. L. 37. 59. N. B.

PITTEN, PÖTTEN of *Putten*, Oostenr. vlek, land beneden de Enz, kwart. onder het Weener Woud, met 1200 inw.

PITTENCRIEFF, Schot. D., gr. Fife.

PITTENWEEM, Schot. stadje, gr. Fife, met 400 inw. en visscherij.

PITTHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 4,900 inw.

PITTI, klein O. Ind. eil. in de straat van Malacca. 119. 25. L. 2. N. B.

PITTI, een der Z. Lakedivische eil.

PITTSBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. N. Carolina, hoofdplaats van het gr. Chattam.

PITTSBURG, N. Amer. stad, prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, ter plaatse, waar zich de Allegany en Monongahela veréenigen en de Ohio vormen. Om dezelve vindt men vele kolenmijnen en eene goede haven. Men heeft er verscheidene glasblazerijen, 3 brouwerijen, 67 molens en andere manufacturen, eenen grooten handel en 12,000 inw.

PITTSFIELD, N. Amer. stad, prov. Massachusetts, gr. Berks, met 3 kerken en 2660 inw., die eene smederij en verscheidene zaagmolens hebben. 2. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Rutland, met 400 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Rockingham. 4. N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Otsego, met 740 inw.

PITTSFORD, N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Rutland, met 1950 inw. en schoone marmergroeven. 2. N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Ontario, met

met 1620 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Salem; 1200 inw.

PITTS EIL., eil. aan de N. W. kust van N. Amer., in Nootka sound.

PITTS HARBOUR, N. Amer. baai aan de Z. kust van Labrador.

PITTSTON, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Kennebeck, met 1050 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Hunterdon. 3. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne. 4. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Renssalaer, met 3700 inw.

PITTSTOWN, hoofdplaats van het Eng. Bahama eil. Crooked.

PITTSYLVANIË, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, met 21,320 inw. De hoofdstad is Danville.

PITUISCHE of *Pityusische eil.*, eil. in de Middell. zee, ten Z. der Balearische eil. gelegen, en om de menigte van dennen, aldus genaamd. Zij zijn Ivica, Formentera, Espalmador, Espartel, Conejera, Tayomeyo en El Bosque.

PITZDORF, dorp in Anhalt-Köthen.

PIURA, Z. Amer. prov. van Peru, tusschen de prov. Loxa, Jaen de Bracamoros, Huambos, de Stille Zuidzee en de baai van Guayaquil, met veel maïs, katoen, suiker, meloenen en Eur. vruchten. 2. Hoofdstad der prov., met 1000 inw., een hospitaal, en een heet klimaat. 297. 10. L. 5. 11. Z. B. 3. Riv. in genoemde prov., die van de bergen van Guancabamba, voorbij de stad Piura, in de golf van Sechura valt. 5. 32. Z. B.

PIURI, zie Pleurs.

PIUSEGA, Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua; 14 mijlen van Mantua.

PIWENZA, Rus. riv., die in 't meer Onega valt.

PIWINICZNA, Galic. D., kreits Sandec.

PIXENDORF, Oostenr. dorp, kreits Boven het Weener Woud, met fabr.

PIZ, Rus. riv., gouv. Orenburg.

PIZZANI, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore, met 1000 inw.

PIZZO, Nap. stad in Calabrië Ulteriore, aan de golf van St. Eufemia, welke verwoest werd, maar geheel weder hersteld, door den tegenwoordigen koning, de aller getrouwste stad genoemd, en sedert 1815 van alle belasting bevrijd is. Zij behoort tot de werkzaamste steden des lands, heeft een sterk kasteel, eene kleine voorstad en 5000 inw., die sterke vischvangst en kustvaart hebben. De koraalvisscherij houdt mede vele handen bezig, terwijl het halen van en het vervoeren naar andere plaatsen, van onderscheidene waren, mede groote levendigheid geeft. De omtrek is rijk aan olie, koren, vijgen, moerbeziën, enz. De stad ontvangt het zout kosteloos, omdat zij in 1815 koning MURAT gevangen nam.

PIZZO DI GOTTO, Sicil. stad, Val di Demona, met 2560 inw.

PLABENNEC, Fr. stad, dep. Finisterre, arr. Brest, met 3,260 inw.

PLAC, Sicil. stad, prov. Catania, aan den voet van den Etna.

PLACA, Turk. eil., O. van Candia.

PLACENTIA, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa, met eene school voor de zeevaart en 1300 inw., die veel uurwerken maken, en eene koninklijke geweer- en degenfabr. hebben.

PLACENTIA LAGOON, Z. Amer. baai aan de kust van Yucatan. 288. 6. L. 18. 38. N. B. 2. Klein N. Amer. eil., prov. Maine, gr. Hancock.

PLACER, klein Amer. eil. in de golf van Panama, tot de Parel eil. behoorende.

PLACER DE ABRAXES, rotsachtig W. Ind. eil., bij de Z. kust van Cuba. 297. 54. L. 21. 18. N. B.

PLACS of *Straz*, Boh. vlek, kreits Budweis, aan de Nezarka.

PLACZOW, Pool. D., waiw. Sandomir.

PLADDA, klein eil. aan de O. zijde van het Schotsche eil. Arran, gr. Bute, met eenen vuurtoren.

PLADLING, PLATTING, Beij. dorp, Neder Donaukreits, met 900 inw.

PLAIDT, Pruis. D., regdst. Coblenz.

PLAIN DU NORD, stad op het W. Ind. eil. St. Domingo; 5 mijlen W. ten Z. van kaap François.

PLAINEVAUX, Nederl. D., prov. Luik.

PLAINFELD, Oostenr. dorp, land boven de Enz, met 300 inw.

PLAINFIELD, N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Washington. 2. N. Amer. vlek in New Hampshire, gr. Chester, met 1460 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Hampshire, met 1000 inw. 4. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Windham, met 1750 inw. 5. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 2120 inw. 6. N. Amer. vlek in New Jersey, gr. Essex. 7. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, met 1450 inw.

PLAISANCE, Fr. stadje, dep. Gers, arr. Mirande, met 1260 inw. 2. Fr. stadje, dep. Lot, met 600 inw. 3. Fr. vlek, dep. Seine, arr. Sceaux, met 1200 inw. 4. Zie Plasencia.

PLAISTOW, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Rockingham.

PLAN, 2 Boh. stadjes, kreits Pilsen

en Budweis. 2. Fr. vlek, dep. Opper Garonne. 3. Spaan. vlek, prov. Aragon.

PLANA, klein Spaan. eil. bij de Z. punt der baai van Alicante. 2. Een der kleinste Balearische eil., N. van Conojera.

PLANCARD, Fr. stad, dep. Opper Garonne, arr. St. Gaudens, met 1100 inw.

PLANCHENOIS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 520 inw. en eene pyramide, tot aandenken aan den slag van Waterloo.

PLANCHES (LES), 6. Fr. dorpen, dep. Orne, 2 in Jura, 2 in Eure en Indre.

PLANCOET, Fr. D., dep. Noordkusten.

PLANCY, Fr. stadje, dep. Aube.

PLAN DU BOURY, eil. in het Fr. dep. Monden der Rhône, door de zeelieden de groote en oude Rhône genoemd.

PLANE, Pruis. riv., prov. Brandenburg, die bij Brandenburg in de Ha vel valt. 2. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Franklin.

PLANIAN, Boh. D., kreits Kaurzim.

PLANIEZ, Fr. dorp aan den ingang der haven van Marseille. 23. L. 43. 11. N. B.

PLANIG, Hes. dorp, Rijnprov.

PLANITZ, Boh. stadje, kreits Klattau. 2. Saks. dorp, kreits Voigtland.

PLANKENTHAL, zie Allmannsweiler.

PLANO, Spaan. eil. in de Middell. zee, in de baai van Alicante; ½ m. lang.

PLANTLÜNNE, Han. D., gr. Lingen.

PLANTAIN GARDEN, riv. van 't W. Ind. eil. Jamaïca, die bij kaap Morant in de baai van dien naam, in zee valt.

PLAQUÉMINES, sterkte der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, aan den Mississippi. 2. Waterlozing aan de W. zijde van den Mississippi naar den Oceaan. 3. N. Amer. dorp, prov. Louisiana, met 1550 inw.

PLASENCIA, de grootste baai van het N. Amer. eil. Terreneuve, tusschen kaap Mary en kaap Rouge, welke 12 mijlen van elkander liggen. Zij scheidt met de Trinity baai, Avalon van het overige eil., ontvangt de Salmon, en heeft verscheidene eilanden. 2. N. Amer. stad op Terreneuve, zetel van den luitenant-gouverneur, den roomschen bisschop en eenen districtsregter, door het fort Frederik verdedigd, met eene roomsche kerk en 3000 inw. 323. 45. L. 47. N. B. 3. Spaan. distr. en stad, prov. Estremadura, zetel van eenen bisschop, tusschen twee bergen, aan de Xerte, met 7 poorten, 7 opene plaatsen, 7 kerken, 5 hospitalen en 4,800 inw., die looijerijen, hoedenfabr. en sterken handel hebben. Voor de stad is eene waterleiding van 80 bogen. 4. Spaan. vlek, prov. Aragon, aan de Xolan.

PLASK of *Plonsk*, Pool. stadje, waiw. Plock.

PLASKO of *Plasky*, Hong. dorp der Militairgrenzen, Carlstädter distr., met 4,500 inw.

PLASS, zie Plassy.

PLASSEY, O. Ind. stad van Bengalen, distr. Nuddeah, aan den O. oever der Hoogly. 106. 1. L. 23. 45. N. B.

PLASWITZ, Pruis. dorp in Silezië, regdst. Breslau.

PLATA (KAAP), Spaan. kaap aan den ingang der straat van Gibraltar. 11. 51. L. 36. 6. N. B. 2. P. of *Chuquisaca*, Z. Amer. stad in Paraguay, aan de Cachimao, door PIZARRO gesticht, en *Ciudad de la Plata* genoemd, om de menigte van zilver, dat in den omtrek gevonden wordt. Zij heeft 2 kerken, eene school, hospitaal en 13,000 inw., visscherij, land- en wijnbouw. 2. 23. Z. B. 301. 48. L. 3. *La* P., groote Z. Amer. riv. in Buenos-Ayres, die in de Piray valt. 4. Kleine Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. Popayan, valt in de Putumajo. 5. Klein Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, in de golf van Guayaquil; 2 mijlen lang en 1½ mijl breed, en door rotsen omgeven. 1. 12. Z. B. 6. P. *Keys*, groote zandbank tusschen de Bahama eil.; 13 mijlen N. van Hispaniola. 7. Een der Turk. Demonesi, of Prinsen eil. in de zee van Marmora, prov. Natolië. 8. Zie Rio de la Plata.

PLATÆA, Turk. dorp, sand. Negropont, aan den oorsprong der Asopus.

PLATAMONA, Turk. vlek aan de riv. van dien naam, sands. Tirhala, in Macedonië, met vestingwerken omringd.

PLATANAL, Z. Amer. eil. bij de kust van Dariën. 297. 6. L. 9. 6. N. B.

PLATANI, Sicil. riv., die bij Castro-Nuovo ontspringt, en 3 mijlen Z. van Sacca in zee valt.

PLATE (PUNT), N. punt van Port Dauphin, aan de N. O. kust van het eil. kaap Breton of Sydney. 2. Een der kleine Sunda eil., bij Sumbawa. 3. Pruis. stad, regdst. Stettin, met 820 inw. 4. Pruis. zandbank, regdst. Dantzig, door welke een kanaal gegraven is, hetwelk de grootste schepen doorlaat. 5. Dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 1250 inw. 5. Spaan. eil. in de Middell. zee, bij Port Mahon, op het eil. Minorka. 7. O. Afr. eil., bij Isle de France. 8. Haven op het eil. Hayti. 19. 44. N. B. 73. 8. L. 9. Twee N. Amer. riv., welke in de Rocky Mountain. ontspringen en in den Missouri vallen.

PLATEN of *Platna*, Boh. stad, kreits Saatz.

PLATLING, Beij. D., Neder Donaukr.

PLATO, zie Altenplatow.

PLATON, N. Amer. vlek, prov. Missouri, gr. Jefferson.

PLATTE of *Little river*, N. Amer. riv. in Louisiana, valt in den Missouri. 2. *La* P. of *Shoal River*, groote N. Amer. riv. in Louisiana, valt in den Missouri. In dezelve liggen verscheidene eil. 3. *La* P., N. Amer. riv., prov. Vermont, die bij Shelburn in het meer Champlain valt. 4. P. *Eil.*, gedeelte der Lucaysche eil., in de golf van Mexico. 305. 56. L. 22. 42. N. B.

PLATTEKILL, N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Ulster, met 1950 inw.

PLATTEN, Boh. bergstadje, kreits Elnbogen, met 1350 inw., zilver-, tin- en ijzermijnen.

PLATTENBURG, Pruis. heerl., regdst. Potsdam, met 100 inw.

PLATTENHARD, Wurt. D., Neckarkr.

PLATTENMEER, zie Balaton.

PLATTER, zie Platte, No. 2.

PLATTI, eilandje in de Ind. zee. 5. 55. Z. B.

PLATTSBURG, N. Amer. dorp, prov. New York, gr. Clinton, aan de W. zijde van het meer Champlain en den mond der Saranac, met 3,110 inw.

PLATZ (NIEUW), N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Ulster, met 4000 inw. 2. Twee Boh. vlekken, kreits Saatz en Budweis.

PLAU, stadje in Schwarzburg-Sondershausen, aan de Gera, met 1000 inw. 2. *Plaue* of *Plage*, stadje in Mecklenburg-Schwerin, aan het Plauen meer, waaruit de Elde voortkomt. 3. Fr. vlek, dep. Corrèze, met 600 inw.

PLAUCARD (ST.), Fr. vlek, dep. Opper Garonne, met 1050 inw.

PLAUDRIN, Fr. stadje, dep. Morbihan.

PLAUE, Pruis. vlek, regdst. Potsdam, aan de Havel en het Plauen meer, over welke eerste eene brug ligt.

PLAUEN, Saks. ambt, kreits Voigtland, met 59,000 inw., goeden landbouw, aanzienlijke weiden, vee- en schapenfokkerij en vele mousselinfabr. 2. Hoofdpl. van voorn. ambt en den geheelen Voigtlandschen kreits, aan den Elster, in een bekoorlijk dal, ommuurd en in de oude en nieuwe stad verdeeld, met eene regelmatige vierkante marktplaats, een koninklijk slot op eenen berg, 2 kerken, 2 hospitalen, 2 weeshuizen, een gymnasium en 6,300 inw., die aanzienlijke fabr., vooral van mousselin, en verder in gewast linnen, laken, kousen en papier, benevens handel hebben. 3. Saks. dorp, kreits Meissen; ½ mijl van Dresden, bij den *Plauenschen Grund*, waar vele schoone natuurtooneelen zijn. 4. Zie Plau en Plaue.

PLAUER SEE, meer in Mecklenburg-Schwerin, bij de stad Plau.

PLAUER KANAAL, kanaal in Pruissen, dat de Havel met de Elbe vereenigt.

PLAUNICH, rotsachtig Illyr. eil., kreits Fiume.

PLAVIA, Rus. meer, gouv. Witebsk, uit hetwelk de Serjutsch in de Beresina valt.

PLAWEC, zie Palosca.

PLAWNO, Pool. stadje, waiw. Kalisch.

PLAZZA, Z. Amer. stad in Chili, prov. Quillota, met goudmijnen.

PLEASANT, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Clarke. 2. N. Amer. vlek in Ohio, gr. Fairfield, met 1000 inw. 3. N. Amer. vlek, gr. Browne, met 1250 inw. 4. N. Amer. vlek in Ohio, gr. Franklin. 5. P. *Grove*, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Lunenburg. 6. N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, gr. Orange. 7. N. Amer. dorp in Z. Carolina, distr. Greenville. 8. *Point* P., N. O. hoofd van de baai Merry Meeting, distr. Maine, gr. Lincoln. 9. *Point* P., O. hoofd der mond van de Hawk's of Sandwich river in de haven van Chebucto, aan de Z. kust van Nieuw Schotland. 10. P. *River*, N. Amer. riv., prov. Maine, gr. Washington, die op 310. 6. L. 44. 35. N. B., in eene baai van dien naam valt. 11. P. *Valley*, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Dutchess, met vele fabr. 12. N. Amer. dorp, prov. New York, gr. Essex. 13. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Fairfax. 14. N. Amer. riv., prov. Vermont, gr. Grand Isle.

PLEASANTS, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Franklin.

PLEASINGTON, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 600 inw.

PLEASLEY, Eng. dorp, gr. Derby.

PLEAUX, Fr. stad, dep. Cantal, arr. Mauriac, met 2600 inw.

PLECH, Beij. vlek, Opper Donaukr.

PLEDRAN, Fr. stad, dep. Noordkusten, met 2500 inw.

PLEIDELSHEIM, Wurt. dorp, Neckarkreits, aan den Neckar, met 1300 inw.

PLEIN, N. Amer. riv., die in het N. W. gebied ontspringt, in de Indiana valt, en met de Theakiki, de Illinois vormt.

PLEINE FOUGÈRES, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. St. Malo; 2770 inw.

PLEINFELD, Beij. landg., Rezatkreits, op 4 V. M. 11,000 inw. bevattende, door de beide Rezat, de Rednitz, Roth en Aurach bespoeld, en veel

koren en hop voortbrengende. 2. Vlek in voorn. ambt, met 750 inw.

PLEINTING, Beij. dorp, Ned. Donaukreits, met 600 inw.

PLEISSA, Saks. D., kr. Erzgebergte.

PLEISSE, riv. in het kon. Saksen en Saksen-Gotha, die bij het dorp Steinpleisse, uit het Erzgebergte ontspringt, door het Altenburgsche en den kreits Leipzig stroomt, en tusschen Halle en Merseburg in de Saale valt.

PLEISZNITZ, zie Pelschotz en Pelsocs.

PLEISZWEILER, Beij. D., Rijnkreits.

PLELAU, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Montfort, met 3000 inw.

PLELO, Fr. dorp, dep. Noordkusten, met 5,060 inw.

PLEMET, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Loudeac, met 2,320 inw.

PLEMY, Fr. stad, dep. Noordkusten, met 2600 inw.

PLENEUF, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. St. Brieux, met 1250 inw.

PLENOGLIO, Turk. stad in Dalmatië, met eenen griekschen bisschop.

PLESA, Rus. stad, gouv. Kostroma, aan de Wolga.

PLESKE, Pruis. riv., regdst. Frankfort, die bij Uhrt in den Oder valt.

PLESKOW, Rus. vlek, gouv. Kiew. 2. Zie Pskow.

PLESOVCZE, Hong. vlek, kom. Sol.

PLESSA, Rus. stad, gouv. Kostroma.

PLESSALLA, Fr. stadje, dep. Noordten, arr. Loudeac, met 3060 inw.

PLESSE, Pruis. kreits, regdst. Opperln, een vorst., aan den hert. van Anhalt-Köthen behoorende, op 19 V. M. 37,700 inw. bevattende. Het land is vlak, deels moerassig, en wordt door den Weichsel en eenige kleinere riv. bespoeld; heeft middelmatigen landbouw, goede veeteelt, veel wild en visch, ijzer, steenkolen en eenige fabr. 2. Hoofdstad van den kreits, tusschen 2 kolken, met een kasteel, waar de vorst zijn verblijf heeft; 2 kerken, een hospitaal en 2,330 inw., die laken- en kousenweverijen, looijerijen, hoedenfabr. en wasbleeken hebben. 3. Fr. stad, dep. Neder Loire, met 3,650 inw.

PLESSIER, Fr. dorp, dep. Somme, met kousenweverijen.

PLESSIS of *Grimoult*, Fr. dorp, dep. Calvados, arr. Vire, met 1000 inw. 2. P. *Belleville*, Fr. dorp, dep. Oise, arr. Senlis, met 400 inw. 3. P. *les Tours*, Fr. dorp, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 1000 inw.

PLESSUR, kleine Zwits. riv., kanton Graauwbunderland, die bij Chur in den Rijn valt.

PLESTIN, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Lannion, met 3,500 inw.

PLESZEW, Pruis. kreits, regdst. Posen, op 20 V. M. 32,400 inw. bevattende; vol bosch, en door de Wartha, de Prosna enz. bespoeld, met landbouw en veeteelt. 2. P. of *Pleschen*, hoofdpl. van voorn. kreits, met 2130 inw., laken- en linnenfabr.

PLETERNICZA, Hong. vlek, kom. Posega, aan de Oripore, met tabaksbouw.

PLETSCH, zie Flitsch.

PLETSCHA, Galic. D., gr. Czernowitz.

PLETTENBERG BAAI, Z. Afr. baai in het distr. Zwellendam, aan de Kaap de Goede Hoop, met een distr. van dien naam. 2. Pruis. stad, regdst. Arnsberg, met 1300 inw. 3. Wurt. heerl., Donaukreits, met 1250 inw.

PLEULE, Turk. stad, sands. Hersek in Bosnië, aan den oorsprong der Drino, met 3000 inw.

PLEUMARTIN, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Chatelleraut, met 1070 inw.

PLEURS of *Piuri*, voorheen een vlek in het Lomb. Ven. rijk, prov. Sondrio, in 1618 door de ingestorte rotsen van den berg Conto bedekt.

PLEURTUIT, Fr. vlek, dep. Ille en Vilaine, arr. Malo, met 1850 inw.

PLEYBEN, Fr. stad, dep. Finisterre, arr. Chateaulin, met 3,900 inw.

PLEYL, Boh. dorp, kreits Saatz.

PLEYSTEIN, Beij. stadje, Regenkreits.

PLICET, Rus. riv., gouv. Minsk.

PLIEDERHAUSEN, Wurt. D., Jaxtkr.

PLIENINGEN, Wurt. vlek, Neckarkreits, met 1950 inw.

PLIETSHAUSEN, Wurt. D., Schwarz Wald kreits, met 900 inw.

PLINLIMMON, voorn. gebergte in het Eng. prinsdom Wallis.

PLINTENBURG, Hong. vlek, kom. Pesth.

PLISSA, Rus. riv., gouv. Minsk.

PLITTERSDORF, Bad. D., Murgkreits.

PLITTWITSER MEREN, 8 meren in Croatië, in de Militairgrenzen, distr. Carlstadt. Zij zijn door schoone watervallen aan elkander verbonden.

PLIWA, riv. in de Turk. prov. Bosnië, valt in de Verbas.

PLIZOGE, Afr. riv. in het binnenland aan de Peperkust.

PLOBSHEIM, Fr. vlek, dep. Ned. Rijn.

PLOCHINGEN, Wurt. D., Neckarkr.

PLOCHOCZIN (GROSZ), Pruis. dorp, regdst. Mariënwerder.

PLOCHOWA, Pool. D., waiw. Plock.

PLOCK, Pool. waiw., uit deelen der voormalige waiw. Plock en Masovië te zamengesteld, en tusschen Pruissen, Augustowo, Podlachië en Masovië, of tus-

tusschen 36. 24. en 40. 15. L. en 52. 14. en 53. 27. N. B. gelegen, en op 290 (volgens anderen 350 en 311) V. M. 36,400 inw. bevattende. De riv. zijn: de Bog, de Weichsel, de Drewenz en de Narew. De grond is vlak, en heeft deels bosschen en moerassen, doch ook goed bouwland, dat tarw, rogge, gerst, haver, erwten, gierst, aardappelen, boekweit, lijnzaad, hop en tabak oplevert. Men heeft er veel paarden, ossen, koeijen, schapen, varkens en beijen. Het wordt in 6 distr. verdeeld. 2. Distr. in voorn. waiw., aan den Weichsel, op 50 V. M. 45,320 inw. bevattende. 3. Hoofdstad van het waiw., zetel van eenen bisschop, aan den Weichsel, met muren omringd, en in de oude en nieuwe stad verdeeld, met eene voorstad, 25 pleinen, een domkapittel, eene abdij, een collegie, verscheidene kloosters, die gedeeltelijk vernietigd zijn; 11 kerken, waaronder de domkerk uitmunt, eene synagoge, een weeshuis, een armhuis, een gymnasium en verscheidene lagere scholen, een bisschoppelijk paleis, waarin de regtbanken hunne zittingen houden; een schouwburg en 4,600 inw., die eenen aanzienlijken handel drijven, waartoe de stad zeer gelegen is, en jaarmarkten hebben. Er is een openbare tuin en baden. 37. 27. L. 52. 33. N. B.

PLÖCKENSTEINER SEE, Oostenr. meer in Bohemen.

PLOCKNINA, Rus. vlek, gouv. Kaluga.

PLOCKTIKODKTI, Rus. eil., gouv. Archangel, bij Kolgujew.

PLÖEN, Deen. ambt, hert. Holstein, 4 V. M. groot, met een stadje van 1800 inw., die laken weven.

PLOEUC, Fr. vlek, dep. Noordkusten, met 1000 inw.

PLOERMEL, Fr. arr., dep. Morbihan, dat op 31 V. M. 82,250 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. arr., met 4,500 inw. en lakenweverijen.

PLOFELDEN, BLAUFELDEN, Wurt. vlek, Jaxtkreits, met 850 inw.

PLOGASTEL, Fr. dorp, dep. Finisterre, arr. Quimper, met 1050 inw.

PLOKAVAN, kaap op het Turksche eil. Negropont of Egribos.

PLOMBIÈRES, Fr. vlek, dep. Vosges, arr. Remiremont, tusschen hooge bergen, met 1000 inw., bijzonder beroemd door de warme bronnen. 2. Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Dijon; 1040 inw.

PLOMNITZ, Pruis. D., regdst. Breslau.

PLÖN, zie Plöen.

PLÖNE, Pruis. riv. in Pommeren, die beneden Damm, in den Oder valt.

PLÖNER of *Ploener meer*, Deen. meer in Holstein, bij de stad Plöen, in het groote en kleine meer verdeeld, met eenen heerlijken omtrek.

PLONHOFEN, Beij. vlek, Op. Donaukreits, aan de Höner, met 80 huizen.

PLONSK, zie Plask.

PLOTHEN, dorp in 't vorst. Reusz Greitz.

PLOTSKAU, ambt in Anhalt-Bernburg, aan de Saale, met 3050 inw. 2. Dorp in voorn. ambt, met 530 inw.

PLOTSKY, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg.

PLOUAGAT, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Guingamp, met 2030 inw.

PLOUARET, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Lannion, met 3,580 inw.

PLOUAY, Fr. vlek, dep. Morbihan, arr. Lorient, met 3,650 inw.

PLOUBALAY, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. Dinan, met 1900 inw.

PLOUDALMEZEAU, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. Brest, met 2800 inw.

PLOUDIRY, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. Brest, met 1730 inw.

PLOUERDUT, Fr. stad, dep. Morbihan, met 4,510 inw.

PLOUESCAT, Fr. stad, dep. Finisterr, arr. Morlaix, met 2,120 inw.

PLOUGASNON, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. Morlaix, met 4,960 inw.

PLOUGASTEL, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. St. Brieux, met 4,060 inw.

PLOUGUERNEAU, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. Brest, met 6,430 inw.

PLOUGUENAT, Fr. stad, dep. Noordkusten, met 3190 inw.

PLOUHA, Fr. vlek, dep. Noordkusten, arr. St. Brieux, met 4,150 inw. 2. Fr. kaap aan het Kanaal. 14. 58. L. 48. 41. N. B.

PLOUZANE, Fr. stad, dep. Finisterre, met 2,360 inw.

PLOUZEC (POINTE DE), Fr. kaap in het Kanaal. 14. 54. L. 48. 35. N. B.

PLOUZÉVEDÉ, Fr. vlek, dep. Finisterre, arr. Morlaix, met 2360 inw.

PLOXMAR, Fr. stadje, dep. Morbihan, met 5,550 inw.

PLSENECZ, zie Alt Piltsen.

PLUCKEMIN, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Somerset.

PLUCKLEY, Eng. dorp, gr. Kent.

PLUDENZ, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Bregenz, met 1400 inw.

PLUE (LA), N. Amer. meer, op 284. 6. L. 48. 50. N. B. 2. N. Amer. riv., die het meer van dien naam met het Lake of the Woods vereënigt.

PLUIMPIT, water in de Nederl. prov. Zeeland, distr. Zierikzee, dat het dorp

 Scher-

Scherpenisse tot eene haven dient.

PLUMARTIN, Fr. stad, dep. Vienne, arr. Chatelleranlt, met 1200 inw.

PLUMB, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, met 1200 inw. 2. N. Amer. eil. in den Atl. Oceaan, bij de kust van Massachusetts, tusschen Newbury point en Ipswich; 3 mijlen lang en ¾ mijl breed, met 2 vuurtorens aan het einde. 306. 56. L. 42. 47. N. B. 3. N. Amer. eil. aan de N. O. kust van Long Island, prov. Nieuw York, gr. Suffolk 4. *Point*, landpunt aan de Z. O. kust van het eil. Jamaïca, aan de Z. O. grenzen van Kingston Harbour.

PLUME (LA), Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Agen, met 1600 inw.

PLUMSTEAD, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 1400 inw.

PLUTEN, Rus. riv., gouv. Koerland.

PLUVIGNER, Fr. vlek, dep. Morbihar, arr. Lorient, met 4480 inw.

PLUYE, N. Amer. riv., prov. Indiana, die in de Theakiki valt. 288. 51. L. 40. 58. N. B.

PLYCZA, Galic. vlek, gouv. Volhynië.

PLYMOUTH, Eng. stad, gr. Devon, tusschen de riv. Tamar en Plym, die hier, door hare monden Plymouthshaven, eene baai vormen. De stad bestaat uit eene citadel, de opene maar vrij regelmatig gebouwde stad, en de voorsteden *Plymouth Dock* en *Stonehouse*, heeft 2 kerken, 32 kapellen en bedehuizen der dissenters, eene latijnsche school, verscheidene hospitalen en ziekenhuizen, een korenhuis, eene gevangenis, een groot tolhuis en ruim 56,000 inw. Hier is de oorlogshaven voor de Engelsche vloot met het uitgestrekte dok *Yard*, een ontzaggelijk magazijn, dat altijd ruim van alles voorzien is, een groot zeehospitaal, arsenaal, barakken en andere inrigtingen, groote scheepstimmerwerven, waar altijd 2800 menschen bezig zijn; zeildoekfabr., looijerijen, visscherij en handel op W. Indië en Terreneuve. De stad wordt door eene waterleiding van water voorzien. Voor Plymouthhaven, 3½ mijl van de stad, ligt midden in zee Eddystone (zie dat art.), 13. 32. L. 50. 23. N. B. 2. Gr. in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, op 30 V. M. 38,000 inw. bevattende. Het is deels zandig, deels moerassig, met de Plymouthbaai en door de Massachusetts, de Ware, de N. en Z. riv., enz. bespoeld. 3. Zeehaven en hoofdpl. van dit gr., met een raadhuis, 4 kerken, eene bank en 4,250 inw., die ijzersmederijen en gieterijen hebben, en handel drijven. De stad wordt door eene waterleiding van drinkwater voorzien. Aan de zee zijn zoutkolken. Zij was de eerste Eng. volkplanting der N. Amer. Rep. 307. 16. L. 41. 58. N. B. 4. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Grafton. 5. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Windsor. 6. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 1880 inw. 7. N. Amer. vlek, prov. New York, gr. Chenango, met 1280 inw. 8. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne, met 800 inw. 9. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 900 inw. 10. N. Amer. zeehaven en hoofdplaats van het gr. Washington in N. Carolina, aan den mond der Roanoko, met 800 inw., handel en scheepvaart.

PLYMPTON MAURICE, Eng. dorp, gr. Devon. 2. *St. Mary's* P., Eng. dorp, gr. Devon, met 1730 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Plymouth, met 900 inw.

PLYMSTOCK, Eng. dorp, gr. Devon.

PNIEUWNIK, Pool. stadje, waiw. Podlachië.

PNIEWY, zie Pinne.

Po, de grootste en aanzienlijkste riv. in Italië, welke aan den berg Viso, in Piëmont, uit eene bron, Visena genoemd, ontspringt, aldaar de Braita, de Maira, de Tanaro, de Scrivia, de Curone, de Staffora, de Tidone, de Trebbia, de Clusone, de Dora Riparia, Dora Baltea, Sesia, Gogna of Agogna en Tessin; in den Kerk. Staat, de Panaro, de Reno, de Riolo, de Idice, de Santerno, de Senio en de Lamone; in het Lomb. Ven. kon., de Tessino, de Olona, de Lanbo, de Adda, de Oglio, de Mincio, allen met derzelver aanzienlijk getal takken ontvangt, en na eenen loop van 68 mijlen lengte, met 4 hoofdmonden, de Po Grande, de Po di Ariano, Po di Volano en Po di Argenta of di Primato in de Adriatische zee valt. Op vele plaatsen in Lombardije worden er, door de menigvuldige overstroomingen, vele moerassen geboren. 2. N. Amer. riv., prov. Virginia, gr. Pittsylvanië. 3. Chin. riv., prov. Quangsi. 4. Chin. stad van den 3 rang in Kiangnan. 133. L. 33. 45. N. B.

POBASSOO'S EIL., Austr. eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, hetwelk met het eil. Cotton, eene goede haven vormt, die FLINDERS voor straat Malay aanzag. De straat ligt op 154. 13. L. 11. 53. 45. Z. B.

POBENHAUSEN, Beij. dorp, Isarkreits.

Po-

POBIEDZISKA, zie Pudewitz.

POBLA, 2. Spaan. dorp, prov. Catalonië en Valencia, met 1700 inw.

POBLACON, 3 Spaan. dorpen, prov. Burgos, Toro en Galicië.

POBLADNRA, 2 Spaan. dorpen, prov. Toro en Zamora.

POBLA DE ST. CHRISTINA, Port. vlek, prov. Beira.

POBZIG, dorp in Anhalt-Köthen.

POCAMOCK-POND, N. Amer. meer, prov. Connecticut.

POCATALIGO, N. Amer. riv. en dorp, prov. Z. Carolina, distr. Beaufort. 296. 44. L. 37. 38. N. B.

POCATAPAUSPOND, N. Amer. meer, prov. Connecticut, gr. Middlesex.

PÖCHLARN, zie Pechlarn.

POCKESRIND, N. Amer. eil. in New Jersey, gr. Cape-Mai.

POCKESO, zeehaven aan de kust van Afr., in 't land Axim.

POCKINGTON, Eng. vlek, gr. York.

POCKLINGTON, Eng. vlek, gr. York.

POCO DE PANELLA, Braz. dorp, aan de riv. Caparibe, een weinig ten W. van Pernambuco.

POCOCK, eil. in de Ind. zee. 136. 58. L. en 6. 2. Z. B.

POCOHONTAS, N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Chesterfield.

POCOMOKE, N. Amer. riv., prov. Maryland, die in Chesapeak baai valt.

POCOTALICO, N. Amer. riv., prov. Virginia, gr. Kenhawa.

POCOW, N. Amer. riv., prov. New Hampshire, gr. Rockingham.

POCZATEK, Boh. stadje, kreits Tabor, met 2810 inw. en lakenweverij.

POCZINKI, zie Potschinki.

PODALCOUR, O. Ind. stad, prov. Karnate.

PODANGMEW of *Pataun*, O. Ind. stad in de Birmannische prov. Birma, aan de Irrawaddy, met veel handel.

PODEL, Boh. dorp, kreits Bunzlau.

PODEM, Turk. Aziat. dorp, lands. Trebisonde.

PODEMNO, Rus. D., gouv. Tobolskoi.

PODENDA, Turk. Aziat. dorp, aan de zamenkomst der Sihoun en Adana. 11 mijlen N. van Adana.

PODENSAC, Fr. stadje, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 1350 inw.

PODENTES, Port. stad, prov. Beira.

PODERASTIDSCHA of *Petrovacs*, Turk. vesting in Bosnië, sands. Banjaluka.

PODEROSCHE, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, aan de Neisze, met 200 inw.

PODERSAM, PODWORZAN of *Podhorsam*, Boh. stadje, kreits Saatz.

PODGARZE, zie Podgurze.

PODGORACZ, Slavon. vlek, kom. Verocz.

PODGORIZA, zie Potschgridscha.

PODGORZE, Galic. stad, kreits Bochnia, aan den Weichsel, met 2000 inw.

PODGRODZIE, Galic. vlek, kr. Brzezany.

PODGURZ, Pruis. dorp, regdst. Mariënwerder. 2. *Podgarze* of *Podhorze*, riv. in Galicië, die bij Boryskowce in den Dniester valt.

PODHACIE, Rus. stad, gouv. Minsk.

PODHAYCE, Galic. heerl., kr. Brzezany.

PODHORODCE, Galic. dorp, kreits Stry.

PODHRAD, Boh. vlek, kreits Budweis, met 62 huizen. 2. Zie Kirchdorf, No. 1.

PODHRADY, Boh. D., kr. Bidschow.

PODIEBRAD, Boh. stadje, kreits Biczow. 2. Pruis. dorp, regdst. Breslau.

PODIEBRADS (OPPER- MIDDEL- en NEDER), drie Boh. hervormde koloniën in het Pruis. regdst. Breslau, met 400 inw.

PODILIPKANI, Rus. stad in Bessarabië, aan de Pruth.

PODIWIN, zie Kostel, No. 1.

PODKAMENJA TUNGUSKE, tak van de riv. Jenisea, in het Rus. gouv. Tomsk.

PODKAMIEN, Galic. stad, kr. Brzezany. 2. Galic. vlek, kr. Zloczow, met 2160 inw.

PODKUMA, Rus. riv., gouv. Georgiewsk, die de grenzen uitmaakt tusschen Rusland en het land der Abasen.

PODLACHIË, Pool. waiw. uit de voormalige Pool. waiw., Podlachië, Masovië, Brzezany en Chelm te zamengesteld, en tusschen Plock, Rusland, Lublin, Sandomir en Masovië, of tusschen 38. 50. en 41. 20. L. en 51. 16. en 52. 41. N. B. gelegen, en op 220 V. M. 286,000 inw. bevattende. Het land wordt door de Bog, den Weichsel, de Wieprz en eene menigte kleine meren bespoeld, met groote moerassen en bosschen, is anders echter een waar bouwland, dat veel koren, peulvruchten, boekweit, honig en was oplevert, en slechts hier en daar wat verwilderd is. Het waiw. wordt in 40 distr. verdeeld. De hoofdpl. is Siedlec.

PODLAVICZA of *Podlawitz*, Hong. dorp, kom. Sol, met ijzerdraad- en buskruidfabr., zaagmolens, enz.

PODMICHALE, Galic. dorp, kr. Stry.

PODOL, Rus. kreits, gouv. Moskou, tusschen 53. 52. en 54. 49. L. en 54. 57. en 55. 36. N. B., en op 32 V. M. 58,000 inw. bevattende, heuvelachtig en niet zeer vruchtbaar, en met weinig hout. De riv. zijn: de Pachra, met de Motscha en Desna, de Rosbach en Lopasna. De inw. bestaan van landbouw, veeteelt, steengroeven en kalkbranderijen. 2. Rus. stad in voorn. kreits,

kreits, aan de Pachra, met een houten keizerlijk paleis, eene steenen kerk, school, 2 magazijnen en 1000 inw., zijdefabr., pannebakkerijen, handel in krijt en zandgroeven. 55. 10. L. 55. 25. N. B. 3. P. *Podoly*, Boh. dorp, kreits Chrudim, met glasblazerijen en kalkbranderijen. 4. Boh. dorp, kreits Czaslau. 5. Zie Kiew.

PODOLIË, Rus. gouv. in Europa, tusschen Volhynië, Kiew, Cherson, Bessarabië en Oostenr. Galicië, of tusschen 44. 1. en 48. 32. L. en 47. 23. en 49. 44. N. B. gelegen, en op 948 V. M. 1,606,000 inw. bevattende. Het land is door een deel der Karpathen, den tak Jalon, die niet zeer hoog is, bezet; er is zeer veel zand, en tusschen de Bog en den Dniester woestijnen. Verder bestaat de grond meestal uit leem, met teeläarde bedekt, is overal vruchtbaar en goed van water voorzien. De voornaamste riv. zijn de Dniester, welke hier de Smotritza, de Irwa, de Podhorse en de Ratzka ontvangt; de Bog, welke hier ontspringt, en de Smusha, Woltschik en Kolima ontvangt. Er zijn vele kleine meren en kolken. Bij Ladschin is eene staalbron. De luchtsgesteldheid is zacht en gezond. Deze vruchtbare grond brengt voort: veel rogge, gras, tarw, gerst, haver, maïs, gierst, boekweit, peulvruchten, vlas, hennep, tabak en hop. Ook zoekt men er manna, kalmus, zoethout, enz. Verder zijn er tuinvruchten, peper, agurkjes, kalabassen, anijs, mosterdzaad, meekrap, appelen, peren, beziën, pruimen, weinig druiven en moerbeziën, hout, potasch, pik, teer, enz. Men vindt er herten, reeën, en in de woestijnen wolven, vossen, hazen, eene soort van gazellen, ganzen, hoenders, tarantulas en slangen. De veeteelt is van belang; schapen, geiten en varkens, vooral ook bijën, zijn er menigvuldig. Ook vindt men er veel kermes of Poolsche conchenille, en buitengemeen veel visch, ook kreeften en schildpadden; verder ijzer, salpeter, steen-, kalk- en aardsoorten. De fabrijken zijn van weinig belang. De meeste boeren maken hunne benoodigdheden zelven. Verder geven de fabr. pot- en weedasch, teer, pik, glas, salpeter, papier, laken, tapijten, leer, enz. De handel is meestal in het klein. Al de voortbr. worden door de joden opgekocht, die dezelve naar de andere prov. ter markt brengen. Ook wordt er veel smokkelhandel gedreven. De inw. zijn Klein Russen, Polen, Joden, Duitschers, Moldaviërs en Armeniërs. De meesten belijden den Griekschen godsdienst. De Poolsche adel geniet eenige voorregten. Het gouv. is in 12 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Kamenez of Kaminietz.

PODOLIN, zie Pudlein.

PODOLSKA, Rus. stad, gouv. Wilna.

PODOR, Afr. dorp op het eil Morphil, in den Senegal; 36 mijlen van den mond dezer riv., in het land der Fuliërs. Het Fransche fort bij hetzelve is sedert lang verlaten. 30. 26. L. en 17. 1. N. B.

PODRE, kleine riv. in Brazilië, die in de Madera valt.

PODRESCHTI, Turk. dorp in Moldavië, aan de Pruth.

PODRESEST, Rus. eil. bij Nova Zembla, ten Z. W. gelegen.

PODSCHGRIDSCHA of *Podgoritza*, Turk. vlek, sands. Iskenderi, aan de Maradscha.

PODSPUSKNOI, Rus. vesting, gouv. Koliwan; 70 mijlen Z. O. van Koliwan.

PODSTATA, zie Bodenstadt.

PODSTEPNOI, Rus. Aziat. riv., gouv. Saratow; 70 mijlen Z. O. van Omsk.

POE, W. Afr. dorp van Baol; 2 m. Z. van Portudal. 2. Ier. riv., gr. Tyrone, valt in de Shoal.

POEDERLÉ, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Turnhout, met 580 inw.

POEL, eil. van Mecklenburg-Schwerin, door eenen arm van de zee van het land gescheiden, vruchtbaar en met 10 plaatsen. 2. Dorp en hoofdpl., aan eene golf, Karksee genoemd, met 1050 inw.

POELDIJK, Nederl. buurt in Z. Holland, distr. 's Gravenhage.

POELGEEST, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, met 800 inw., die van den land- en tuinbouw bestaan.

POELO, zie Pulo.

POEPEL of *Poppel*, Nederl. D., prov. Z. Braband, arr. Turnhout, met 750 inw.

POESILE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 750 inw.

POESTON KILL, riv. der N. Amer. Rep., prov. New York, die ten Z. van Troy in de Hudson valt.

POG, Rus. riv. in Circassië, in Klein Kabarda.

POGAN, Chin. stad van den 3 rang, in Koeitcheou.

POGANG-HU, Chin. meer, prov. Kiang-si; 20 mijlen in den omtrek. Het wordt bijna altijd door stormen beroerd, en is dus voor de scheepvaart gevaarlijk. Het ontvangt verscheidene groote riv.

POGANOMOE, Rus. meer, gouv. Wladimir.

POGAR, Rus. stadje, gouv. Tscherni-

nigow, met 800 inw. en 3 jaarmarkten. 50. 50. L. en 52. 35. N. B.

POGAUEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.

POGE (KAAP), N. O. punt van het eil. Chabaquiddick, bij Martha's Vineyard, in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts. 307. 24. L. en 41. 25. N. B.

POGGETTO, Sard. vlek, gr. Nizza, met muren en 2500 inw.

POGGHY EIL., zie Nassau.

POGGIOBONZI, kleine bevolkte stad in Toscanen, distr. Colle.

POGGIO, Sard., dorp, hert. Genua. 2. P. *a Cajano*, Tosc. lustslot, prov. Florence. 3. P. *Imperiale*, Tosc. lustslot, bij Florence.

POGLIZZA, Dalmatisch distr., kreits Spalatro, aan het gebergte Mostor, tusschen de riv. Clissa en Duare, en aan den mond der riv. Xarnovizza en Cettina, eene bergachtige landstreek van 9 V. M., met veel hout, koren- en veeteelt en 2000 inw. Er zijn echter geene steden. Het hoofddorp is Pirun-Dubrava.

POGOR, riv. aan de W. kust van het eil. Borneo, die op o. 5. Z. B. in zee valt.

POGORZELY, Pruis. stad, regdst. Posen.

POGOST, Rus. vlek, gouv. Nishnei-Novogorod, bij de Oby, met eene geweerfabr., landbouw en meer dan 3000 inw. 2. P. *Elkin*, Rus. dorp, gouv. Rjäzan. 3. Rus. dorp, gouv. Minsk.

POGROMNAIA RECA, kleine riv. van Aziat. Rusland, distr. Nertschinsk.

PO-HAI, zie golf van Petcheli.

POHE, eil. voor Wismar, in Mecklenburg-Schwerin, met 1200 inw.

POHLA, Saks. dorp, kreits Erzgebergte, met ijzer- en blikfabr.

POHORZ, Morav. dorp, kreits Prerau.

POHOST, Rus. dorp, gouv. Wilna. 2. Rus. stadje, gouv. Minsk.

POHRLITZ, Morav. vlek, kreits Brünn, aan de Iglawa, met 1500 inw.

POILLY, Fr. vlek, dep. Loiret, arr. Gien, met 1150 inw.

POIMIA, Turk. stadje, lands. Rumelië, sands. Nikopoli.

POIMEL (POINTE DE), kaap aan de W. kust van Frankrijk. 14. 2. L. en 48. 43. N. B.

POIN, O. Ind. stad in Nepaul.

POINIL, Hong. dorp, kom. Sol.

POINT, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northumberland. 2. Zie Falmouth.

POINT à PITRE, Fr. stadje op 't W. Ind. eil. Guadaloupe, met eene batterij, die de Zoutriv. bestrijkt.

POINT AUX PINS, N. Amer. kaap in Opper Canada, Oostelijk distr.

POINT CALIMERE, O. Ind. kaap, prov. Karnate.

POINT BARUL, kaap en volkplanting in Opper Canada, distr. Johnstown.

POINT DE GALLE, hoofdstad van het distr. Ole of Galle, op het eil. Ceylon, aan de Z. W. punt van het eil., uit een fort en verscheidene vestingwerken bestaande, met goede huizen, vrij wel bevolkt, en na Colombo, de voornaamste koopstad des eil., met eene ruime haven en reede, aanzienlijke visscherij, arakstokerijen, behalve welke ook olie, peper, katoen en kardamom uitgevoerd, en kaneel geteeld wordt. Sedert 1801 is hier eene Chin. volkplanting. 97. 44. L. en 6. 1. N. B.

POINT CHATHAM, kaap op de O. kust van het eil. Quadra en Vancouver, aan de Eng. Amer. N. W. kust.

POINT DE FER, N. Amer. kaap, prov. Louisiana.

POINTE DE MANAPAR, O. Ind. kaap, prov. Karnate.

POINTE ESCARPÉE, kaap van Nieuw Holland, bij het land Eendragt.

POINTE ENRAGÉE, kaap aan de Z. kust van Terreneuve.

POINT HOPKINS, kaap aan de N. W. kust van N. Amer., in Nieuw Hanover.

POINT ISLAND, zie Kazegut.

POINT IROQUOIS, kaap in Opper Canada, Oostelijk distr.

POINT MORANT, kaap op het W. Ind. eil. Jamaïca.

POINT NEGRIL, kaap op het W. Ind. eil. Jamaïca.

POINT OF FORK, N. Amer. kaap, prov. Virginia, gr. Fluvenna, met het arsenaal en kruidmagazijn van Columbia.

POINT PEDRO, stad op het O. Ind. eil. Ceylon. 98. 11. L. en 9. 52. N. B.

POINT PLEASANT, N. Amer. vlek, prov. Virginia, hoofdplaats van het gr. Mason, aan de Ohio, met scheepsbouw. 39. 26. N. B. 2. Kaap op het Salomons eil. Guadalimar. 8. 32. Z. B.

POINTE CLAIRE, dorp in Neder Canada, op het eil. Montréal.

POINTE DE RICHE, deel van het eil. Bruny, bij Van Diemensland.

POINTE DU LAC (LA RIVIÈRE DE LA), kleine N. Amer. riv. in Neder Canada, die in den St. Laurenz valt, aan het N. O. van het meer St. Peter.

POINTE AUX PÈRES, kaap aan den N. oever der riv. St. Laurenz; 53 mijlen beneden Quebec.

POINTEN, zie Painten.

POINT LEVY, N. Amer. dorp in Ned Ca-

Canada, gr. en distr. Quebec.

POINTILLAS, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen.

POINT MAY, kaap aan de Z. kust van Terreneuve.

POINT METHIÉ, N. Amer. meer in het land der Hondsribben Indianen.

POINTY, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Mongier. 105. 12. L. en 25. 20. N. B.

POIRÉ SOUS LA ROCHE, Fr. vlek, dep. Vendée, arr. Montaigue, met 4200 inw.

POIRINO, Sard. vlek, vorst. Piëmont, aan de Bonna, met 5000 inw.

POIROUX, Fr. dorp, dep. Vendée.

POIS (ST.), Fr. vlek, dep. Kanaal.

POISCHWITZ (OPPER en NEDER), Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1600 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Reichenbach, met 1600 inw.

POISON COVE, kleine baai aan de N. W. kust van Amer., door VANCOUVER dus genoemd, uit hoofde van de vergiftige mosselen, die men daar vindt.

POISSINE, Pruis. D., vorst. Neufchatel.

POISSONS, Fr. vlek, dep. Opper Marne, arr. Vassy, aan de Rougeaut.

POISSY, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, in een heerlijk oord, aan de Seine, waarover eene brug met een heerlijk uitzigt, met 2500 inw., die sterken handel in vleesch en visch drijven, en twee weekmarkten hebben. 19. 4. L. en 48. 56. N. B.

POITIERS, Fr. arr., dep. Vienne, dat op 36. V. M., in 10 kantons 86,810 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en het geheele dep., zetel van den prefect, der onderscheidene ambtenaren, van eenen bisschop, een geregtshof, eene regtbank van koophandel, enz. Zij ligt op eene hoogte, bijna rondom door steile rotsen omringd, en door de Clain en Boisre bespoeld, met muren en torens omgeven, wel groot, maar onregelmatig en ouderwets gebouwd, en vele groote tuinen bevattende. Onder de opene plaatsen is de Koningsplaats de grootste, en de openbare, op het hoogste gedeelte der stad aangelegde wandeling, *Blossai*, zoude voor elke stad een sieraad zijn. Men vindt er eene hoofd- en verscheidene andere kerken, 3 hospitalen, eene akademie, een lyceüm, eene aanzienlijke bibliotheek, eenen kruidtuin, een atheneüm, eene *société d'Emulation*, een genootschap voor den landbouw en 18,200 inw., die slechts eenige fabr. van kousen en wollen stoffen, looijerijen, en branderijen en weinig handel hebben. Van de Romeinsche oudheden, het paleis der Gallen, het amphitheater en de waterleiding is bijna niets meer overig. 11. 1. L. en 46. 35. 35. N. B.

POITOU, voormalige Fr. prov., die tegenwoordig de dep. Vienne, der beide Sèvres en Vendée vormt.

POIX, Fr. stadje, dep. Somme.

POJAN of *Pollyan*, Zevenb. dorp, land der Szeklers.

POJASKAMENDI of *Steenen gordel*, N. gebergte in het Rus. gouv. Wologda.

POKAFALVER, distr. in het Hong. kom. Karlsburg, met 14 plaatsen.

POKESA of *Konnijnstadt*, Afr. Negervlek in het land Axem, aan de Goudkust.

POKETOS, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Allegany.

POKOI, zie Carlsruhe.

POKOMAK, N. Amer. riv., die in de prov. Delaware ontspringt, in Maryland de Sauvage, de George, Evils, Sawmill, Flintstone en verscheidene andere riv. ontvangt, en in het gr. St. Mary's in de Chesapeak baai valt.

POKOMOKE, N. Amer riv., prov. Pennsylvanië, gr. Northampton.

POKONE, gedeelte der Blaauwe Bergen in de N. Amer. staten.

POKRAIWONISK, Pool. riv., waiw. Kalisch.

POKROW, Rus. kreits, gouv. Wladimir, door de Kliasma, Kirschatscha en Shika bespoeld, met middelmatigen grond, vele bosschen en moerassen, tuinbouw en boomvruchten, alsmede eenige fabr. 2. Rus stadje in voorn. kreits, met 500 inw. 3. Rus. vesting, gouv. Tomsk.

POKRZYWNICA, Pool. stadje, waiw. Krakau, aan de Wrona, met 220 huizen.

POL (ST.), Fr. arr., dep. Pas-de-Calais, dat op 21 V. M., 77,200 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. arr., met 3000 inw. nankin-weverijen en eene gezondheidsbron. 3. Fr. stadje, dep. Oost Pyreneën, met 1400 inw. 4. Spaan. vlek in Catalonië, aan de kust, met 1400 inw. en fabr.

POLA, Illyr. stadje, kreits Triest, op eenen berg, met 840 inw. en Romeinsche oudheden. 2. Een der Boumans eil. in Australië, door eene straat van Oyolava gescheiden, en ten N. ontoegankelijk; doch aan de West zijde zonder branding. 3. Spaan. kaap, prov. Valencia. 17. 8. L. en 38. 13. N. B. 4. Rus riv., gouv. Pskow Twer en Novogorod. 5. Sard. stad distr. Capo di Cagliari. 6. Turk. vlek op de W. kust van het eil. Rhodes.

POLAJEWO, Pruis. vlek, regdst. Posen.

POLANA, Galic. dorp, kreits Lemberg,

berg, met steengroeven.

POLACK, stad op het eil. Java, prov. Samarang.

POLAND, 2 N. Amer. vlekken, prov. Maine, gr. Cumberland, en prov. Ohio, gr. Trumbull.

POLANEN, Nederl. buurt, prov. Utrecht, tusschen Linschoten en Woerden. 2. Zie Houtrijk.

POLANGEN, Rus. stad, gouv. Wilna, aan de Oostzee, met 1700 inw., eene haven en visscherij.

POLANIEC, Pool. stadje, waiw. Sandomir, aan den Weichsel, met 650 inw.

POLANKIR, Aziat. woestijnriv. in Mongolië.

POLAU POLAVA, Morav. D., kreits Brünn, met 940 inw.

POLAUN, Boh. stad, kreits Bünzlau.

POLAWA, zie Polaw.

POLIONIGO, Lomb. Ven. dorp, prov. Friaul, met 2630 inw.

POLCH, POLLICH, Pruis. vlek, regdst. Coblentz, met 1340 inw.

POL DE LION, Fr. stad, dep. Finisterre, met 5,400 inw., kweekschool voor de zeevaart en de haven Penpoul, poitebakkerijen, papierfabr., enz.

POLDER, kleine Afr. zeehaven aan de kust van Guinea, distr. Bensoore.

POLE (KAAP), kaap aan de N. W. kust van Prins Wallis archipel, aan de N. W. kust van N. Amer., door VANCOUVER aldus genoemd. 151. 25. L. 56. 3. N. B.

POLECAT, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr Caroline.

POLEGGIO, Zwits. dorp, kanton Tessin.

POLEHRADITZ, Morav. dorp, kreits Brünn.

POLEN, (hetwelk in het Slavonisch *vlak land* beteekent), koningrijk in Europa, het treurig overschot van het eens zoo magtig rijk, thans aan Rusland behoorende, en zoo als het tegenwoordig is, tusschen Pruissen, Rusland, Galicië en Krakau, of tusschen 35. 10. en 41. 41. 48. L. en 50. 4. en 55. 6. N. B. gelegen en (volgens de Poolsche aardrijkskundigen) op 2190 (anderen berekenen 2,293¼) V. M., volgens berigt in de staatscourant van den 22 Maart 1824, 5,702,300 inw. bevattende. Het land behoort tot de groote vlakten, welke in het N. van Europa, aan gene zijde van het Hartz-, Sudetisch en Karpathisch gebergte gevonden worden. Slechts daar, waar de Karpathen van de Sudeten scheiden, heeft men twee takken van bergen, waarvan de hoogste de 2000 voeten niet te boven gaan. Verder wisselen vruchtbare akkers, met nuttelooze woestijnen, heerlijke weiden, groote heidevelden en ondoordringbare bosschen, moerassen en veengronden met elkander af. De grond is dus zeer verschillend. Het land is goed van water voorzien, en hiervan kan voor den handel een zeer voordeelig gebruik gemaakt worden, indien vele nu onbruikbaar gewordene riv. slechts bevaarbaar gemaakt worden. De voornaamste riv. is: de Weichsel, die hier de Nida, de Pilica, de Bzura, de San, de Wieprz, met de Tymbenica; de Bug, de Wlodawka, de Krzna, de Liwiec, de Nuuzec of Narzec, de Narew, enz. en de Drewenz. Verder de Warta, met de Prosna, Obra, de Ner, en Netze; en de Niemen, met eenige kleine takken. Onder de meren, die meestal ten N. O. gevonden worden, zijn het Durza, het Augustower, het Gopla en vele andere. Er zijn ook menigvuldige en groote moerassen.

De luchtsgesteldheid is hier, over het algemeen, gematigd, en hoewel eenigzins koud, echter zuiver en gezond. De veepest rigt hier soms groote verwoestingen aan. De voortbrengselen zijn: veel koren van allerlei soort, winter- en zomerrogge, tarw, gerst, haver, boekweit; hier en daar gierst, een weinig maïs, peulvruchten, vooral ook erwten; tuinvruchten, vlas, hennep, hop, slechte tabak, manna, boomvruchten, doch weinig hout, paarden, rundvee, schapen, geiten, varkens, wild, als: herten, reeën, wilde zwijnen en hazen; ook wolven, vossen, beeren, marters, wezels, fretten, eekhorens, dassen, otters, en soms bevers; tam en wild gevogelte, doch weinig ganzen; visch, ook kreeften, was en honig. Verder eenig zilver, koper, lood, ijzer, marmer, albaster, kalk, krijt, bouw- en andere steen, pot- en porseleinaarde, zout, zwavel, salpeter en steenkolen. De middelen van bestaan zijn: landbouw, veeteelt, jagt, visscherij, eenige mijnwerken en eenige weinige fabr., die linnen, leder, tabak, ijzerwerk, brandewijn, potasch, pik, enz. leveren. De buitenlandsche handel bepaalt zich meestal tot ruwe voortbr., en de uitvoer bestaat in koren, meel, scheepstimmerhout, paarden, slagtvee, ruwe huiden, was, honig, talk, wol, vederen, hazenvellen, varkensborstels, manna, enz.; daarentegen moet er tabak, wijn specerijen, staal, ijzer, zout, koper, tin, geel koper, pelterijen en vele fabr. en

en modewaren ingevoerd worden. Er is thans geene zeestad meer; doch de inw. hebben de vrije vaart op de riv. tot aan derzelver mond. De voorn. koopsteden zijn Warschau en Lublin. De binnenlandsche handel is grootendeels in handen der joden, die hieruit de grootste voordeelen trekken; daar zij niet alleen overal makelaars, expediteurs, enz. zijn; maar ook alle ruwe waren opkoopen, en de onderscheidene benoodigde artikelen op de groote missen in Duitschland inkoopen en invoeren.

De steden zijn meestal slecht gebouwd, zonder muren, en bestaan, behalve een deel der hoofdstad, uit eenen hoop slechte hutten, die op het platte land nog ellendiger zijn. De inw. zijn Polen, Litthauers, Klein Russen (ook wel Rood Russen genoemd), joden in groot getal, Duitschers, Groot Russen, eenige Tartaren en heidenen. De heerschende godsdienst is de roomsche, welke volgens de constitutie, bijzondere bescherming der regering geniet; schoon alle andere godsdiensten volkomene vrijheid, en derzelver belijders alle burgerlijke voorregten genieten. In het vak der geleerdheid hebben de Polen eenige voorname mannen opgeleverd. Hunne rijke taal werd reeds vroeg beoefend, en telt voortreffelijke dichters. De vaderlandsche geschiedenis is met verstand en smaak bewerkt, en voor de aardrijkskunde zijn er voortreffelijke werken. Echter is de beschaving altijd een eigendom der meer voorname klassen geweest; doch door de tegenwoordige constitutie is ook voor het algemeen onderwijs gezorgd, daar de stadsscholen verbeterd, en er dorpsscholen opgerigt moeten worden. Reeds zijn er eene 's lands hoogeschool, verscheidene gymnasiën en lyceën opgerigt, en men heeft dus ook hoop, dat het lagere onderwijs uit den diep ellendigen staat, waarin het zucht, zal opgerigt worden. Verder zijn er seminariën voor priesters, voor onderwijzers der jeugd, eene kadetten school, eene roomsche akademie, eene school voor vroedvrouwen, eene kunstschool, een instituut voor de landhuishoudkunde, eene veeärtsenijschool, handwerksschool, enz. een koninklijk genootschap van vrienden der wetenschappen, een voor den landbouw en een voor de natuurkunde, en zoowel in de hoofdstad als op onderscheidene landgoederen der magnaten, vindt men verzamelingen van boeken, kunststukken en schilderijen.

De standen onderscheiden zich in adel, die zeer talrijk is, zoo dat er wel 60,000 familiën toe behooren, die allen gelijke voorregten hebben, maar waaronder naauwelijks 100 gegoede familiën zijn; in burgers, die eenige bijzondere voorregten hebben, en waartoe ook in zekere opzigten de joden kunnen gerekend worden; en in boeren, die bij de tegenwoordige constitutie, het meeste gewonnen hebben; daar zij te voren onbepaald onderdrukt werden: echter zijn zij nog arm en morsig, en wonen veelal met hun vee te zamen. Het land heeft wel met Rusland denzelfden vorst, doch eene eigene bijzondere staatsregeling. Het is eene constitutionele monarchie, waarin de wetgevende van de uitvoerende magt afgescheiden is. De laatste behoort aan den koning, die den onderkoning benoemt, den landdag te zamen roept, enz. De wetgevende magt deelt de koning met de standen, die hunne afgevaardigden zenden op den landdag, welke om de twee jaren, ten hoogste veertien dagen duurt. De landdag behandelt de belastingen en de wetten, die in den staatsraad bepaald zijn, alsmede de verandering in de wetgeving of munten. De landdag bestaat uit twee kamers; die van den senaat, welke uit 60 leden (waaronder 12 door den koning benoemd, en door den paus bevestigd worden, 10 waiwoden en 10 kastellanen), welke vooral hun leven aanblijven. De landboten-kamer bestaat uit 60 leden, die door den landdag of de verzamelingen van den adel der kreitsen benoemd worden. Zij moeten 40 jaren oud zijn, blijven 9 jaren in dienst, en worden alle 3 jaren, voor $\frac{1}{3}$ vernieuwd. De leden van den staatsraad zijn van zelven leden der landboten-kamer. De staatsraad heeft den onderkoning aan het hoofd, en is belast met de uitvoering der wetten. Er is eene commissie van justitie en policie, eene van den oorlog, eene voor de financiën en eene voor het openbaar onderwijs en den godsdienst. Er is een minister-staatssecretaris. De staatsraad doet jaarlijks rekenschap van den toestand des rijks, dat in waiw. is verdeeld, in welke elk eene commissie heeft voor de uitoefening der wetten en van den openbaren dienst, bijzondere commissiën ter uitoefening der bevelen van de waiwoods-commissie, en eenen raad der inw., die de lijst der kandidaten voor het bestuur opmaakt. In het geheele rijk zijn twee regtbanken van appel ter laatste instantie, en een opper geregtshof van het geheele rijk. De inkom-

komsten worden op ongeveer 10 millioenen Nederl. guld. geschat; terwijl men de schulden op 40 millioenen Nederl. guld. rekent. Het leger is op 50,000 man bepaald, waaronder 20,000 man paardenvolk, uit dewelken 12,000 man koninklijke garde gevormd worden. De beide voornaamste vestingen zijn Zamosk en Modlin. Elke Pool, zonder onderscheid van stand, afkomst of godsdienst, is van 20 tot 30 jaren soldaat, waarvan echter al degenen, die zich aan de opvoeding, de beoefening der wetenschappen, kunsten, enz. overgeven, de oudste zonen van een geslacht, éénige zonen en staatsdienaars zijn vrijgesteld. Het land heeft twee riddererörden, die van den Witten Adelaar en die van den H. STANISLAÜS, thans eene orde van verdiensten, in 4 klassen. Het land is in de 8 waiwoodschappen: Krakau, Sandomir, Kalisch, Lublin, Plock, Masovië, Podlachië en Augustowo verdeeld. De hoofdstad is Warschau.

MUNTEN.

Boek en rekening worden gehouden in Poolsche florijnen of guldens, grossen en szelags.

GOUD.

Een stuk van 50 Florijnen.	*f* 15.
Een stuk van 25 dito.	– 7,50.

ZILVER.

Stukken van 2 Florijnen.	60 Cents.
Florijnen — 30 grossen.	30 ——
Stukken — 10 ——	10 ——
Stukken — 5 ——	5 ——

KOPER.

Stukken van 3 grossen.	3 Cents.
Een gros of 3 szelags.	1 Cent.

WISSEL.

Men geeft van hier op

Londen $34\frac{1}{2}$ florijn voor een pond sterling.

De brieven op Uso (zijnde 14 dagen) hebben 10 respijtdagen. Die op eenige dagen zigt, slechts 3, en die op zigt moeten binnen de 24 uren betaald worden.

POLEN, volk in Europa, in het rijk van dien naam, en in een deel van Rusland, Pruissen en Oostenrijk wonende, een zeer goed en welgemaakt menschensoort, welker vrouwen tot de schoonheden van het Noorden behooren, en die met eene schoone gestalte en aangename trekken, eene zekere lieftalligheid vereënigen, welke zelfs bij den geringsten Pool doorstraalt. Zij komen in vele karaktertrekken met de Russen overeën, doch bezitten meer vaderlandsliefde; echter zijn zij minder goedhartig, en men bemerkt in hen dikwerf onaangename trekken, als een gevolg der weinige redelijke beschaving. Taal, kleederdragt en ziekten toonen aan, dat het volk op zichzelven bestaat. De adel is talrijk, grootendeels arm, doch voor een klein gedeelte ook zeer gegoed. Zij zijn meest van den roomschen godsdienst.

POLENZ, Saks. riv., kreits Meissen, die beneden Schandau in de Elbe valt.

POLENZA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Alba, aan de Tanaro; 540 inw.

POLES, Spaan. vlek, prov. Burgos, met 1200 inw.

POLESCHOWITZ, Morav. vlek, kreits Hradisch, met 1450 inw.

POLESE, RIVIERA, Zwits. dorp, kanton Tessin, met 600 inw.

POLESIË, voormalig waiw. van Lithauen, thans in het Rus. gouv. Minsk.

POLESINA, legatie van het Lomb. Ven. rijk, gouv. Venetië, die op ongeveer 20 V. M., 135,150 inw. bevat, en door de Etsch, den Po, de Adigetto, en verscheidene kanalen bespoeld wordt. Zij is geheel vlak, zonder bosschen, maar met vele moerassen, welke de lucht zeer ongezond maken. De vruchtbare grond brengt zeer veel maïs, alsmede haver, tarw, rijst, vlas, hennip, boomvruchten, wijn en goede zijde voort. De veeteelt is zeer belangrijk, en heeft heerlijke weiden. Visch, gevogelte en wild zijn er overvloedig. Men maakt er goede boter en kaas, en heeft er vele tigchelövens, looijerijen, pottebakkerijen en salpeterziederijen. Ten tijde der Romeinen was dit land een enkel moeras. Thans is het in 7 distr. en 56 gemeenten verdeeld, en heeft Rovigo tot hoofdstad.

POLESINA (KANALEN DER), onderscheidene kanalen der Polesina, in het Lomb. Ven. rijk, gouv. Venetie.

POLESWORTH, Eng. vlek, gr. Warwick.

POLEURE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 1170 inw.

POLEWOI, tak van de riv. Schusso-ja in het Rus. gouv. Perm. 2. P. of *Woronesch*, Rus. riv., gouv. Tambow.

POLEWSK, Rus. kopermijn, gouv. Ekaterinenburg; 7 m. van Ekaterinenburg, jaarlijks 25,000 pud opleverende.

POLGAR, een der 7 Hayducken vlekken in het Hong. kom. Szadolcs, met 4000 inw.

POLGAVIE, Schot. dorp, gr. Perth.

POLGOTH, Eng. vlek, gr Cornwallis, met tinmijnen.

POLGSEN, Pruis. D., regdst. Breslau.

POLHEIM, Oostenr. vlek in Stiermarken, aan de Murau.

POLI, hert. en stadje bij Rome. 2. Vlek op de N. W. kust van Cyprus, met vele katoenplantagiën, schapenfokkerij, pik- en teerkokerij. 3. O. Ind. D., prov. Guzeratte. 4. Zie Boli.

POLICANDRO, eil. in den Archipel, ten O. van Milo, op 42. 30. L. en 36. 58. N. B., ééne V. M. groot, bergachtig, niet zeer vruchtbaar; 200 inw.

POLICASTRO, Nap. stadje, prov. Principato Citeriore, aan de golf van dien naam, met een kasteel en 400 inw. 2. Nap. vlek, prov. Calabrië Ulteriore II.

POLICELLO, zie Negrar.

POLICONDA, O. Ind. vlek in Vellore.

POLICORO, Nap. vlek, prov. Basilicate, met veel zoethout-teelt.

POLICZ, Boh. dorp, kreits Königingrätz, aan de Mettau, met 200 huizen.

POLICZKA, Boh. stad, kreits Chrudim, met 2800 inw., vlas- en linnenhandel.

POLIGANTSCHERY, Eng. for op Sumatra, in Bencoolen.

POLIGNAC, ESPALES, Fr. vlek, dep. Opper Loire, met 2000 inw.

POLIGNANO, Nap. stad, prov. Terra di Bari, zetel eens bisschops, slecht gebouwd, met 7,000 inw., die zeehandel en visscherij hebben. Hierbij is de merkwaardige grot *Polignano*.

POLIGNY, Fr. arr., dep. Jura, dat op 22½ V. M. 73,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van dit arr., in een zeer vruchtbaar oord, waar goede roode wijn geteeld wordt, met 5,400 inw., ijzerhandel, leer- en porseleinfabr., salpeterziederij, lijmkokerij, enz. 23. 22. L. en 46. 50. 25. N. B.

POLIN, Boh. vlek, kreits Klattau.

POLISK, Rus. meer, gouv. Novogorod en Pskow.

PÖLITZ, Pruis. stadje, regdst. Stettin, met 1300 inw.

POLIKANDRO, zie Policandro.

POLINCHOVE, zie Polinckhove.

POLILLO, vruchtbaar O. Ind. eil. aan de O. kust van Manille, voor de Albast baai; 5 mijlen lang.

POLINCKHOVE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, aan de Lorvaart, met 1400 inw.

POLINO, Turk. stad in Albanië, aan de Chervesta; 2 mijlen van derzelver mond. 2. Turk. eil. in den Archipel, ten Z. O. van Kimoli, woest, bergachtig en vulkanisch, met porfierrotsen en overblijfsels van vulkanisch vuur, zonder water, doch met gras en bosch, wilde geiten en slangen.

POLISTENA, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore I.

POLITICA, Turk. D., sands. Egribos.

POLITZ, zie Policz.

POLIZZY, Sicil. stad, Val di Mazzara, met 5,000 inw.

POLKWITZ of *Bolkowitz*, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 1550 inw., lakenweverijen en brouwerijen.

POLLA of *Polle*, Han. dorp, vorst. Calenberg, aan de Weser, met 1000 inw. 2. Nap. vlek, prov. Principato Citeriore, met 3,540 inw.

POLLACASTY, N. Amer. riv., prov. N. Carolina, gr. Hertford.

POLLACRA (PUNTA DE LA), kaap aan de Z. kust van Spanje. 15. 36. L. en 36. 49. N. B.

POLLAERE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 600 inw.

POLLAU, Boh. stadje, kreits Bunzlau. 2. Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Grätz, met 800 inw.

POLLE, zie Polla, No. 1.

POLLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 650 inw.

POLLEIN, Pruis. stadje, regdst. Trier.

POLLENZA, Spaan. vlek, eil. Majorca, met 4,500 inw. en hoedenfabr.

POLLERSKIRCHEN, Boh. stadje, kreits Czaslau, met laken- en wollen stoffen fabr.

POLLIAN, Zevenb. vlek in het land der Szeklers.

POLLICH, zie Polch.

POLLING, Beij. dorp, Isarkreits.

POLLNOW, Pruis. stadje, regdst. Cöslin, met 930 inw.

POLOAC, een der Carolinen eil.

POLLOCK HARBOUR, schoone haven aan de W. kust van het eil. Magindanao, aan de golf van Illana, eene der beste in den geheelen Ind. Oceaan, met aanzienlijken handel.

Pollockshaws, Schot. dorp, gr. Renfrew, met 2000 inw.

Pollonia (Apollonia), Turk. stad in Macedonië.

Polloor, O. Ind. stad, prov. Carnate. 97. 2. L. en 12. 30. N. B.

Polloore, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden: 600 inw.

Pollos, Spaan. D., prov. Valladolid.

Pollutron, Nap. stad, prov. Abruzzo Citeriore, met 3000 inw.

Pollyan, zie Pojan.

Polmont, Schot. dorp, gr. Stirling.

Polna, Boh. stad, kreits Czaslau, met 3,750 inw. en vele fabr.

Polnino, Rus. vlek, gouv. Orel.

Polnisch-Freystadt, zie Rackwitz.

Polnisch-Neukirch, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

Polnisch Ostrau, Morav. dorp, kreits Teschen, met steenkolenmijnen.

Polnisch Weichsel, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met eene paardenstoeterij.

Polnisch Weistritz, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach.

Polo (St.), vlek in Modena, hert. Reggio, aan de Lonzo. 2. Klein eil. in de Middell. zee, aan de O. kust van Sardinië en den ingang der golf van Cagliari. 3. P. of *Pulo*, kaap aan de O. kust van Sardinië, en aan het Z. einde der golf van Cagliari. 27. 6. L. en 39. 8. N. B. 4. Een der Philipp. eil., aan de W. kust van Luzon; 8 mijlen lang en 4 breed. 15. N. B. 5. Eil. in de Stille Zuidzee; 15 mijlen in den omtrek groot. 140. 14. L. 14. 58. N. B. 6. Klein eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van Samar. 140. 14. L. 12. 14. N. B. 7. Klein eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Bool. 141. 51. L. en 9. 30. N. B. 8. P. *Point*, kaap in het N. Amer. meer Erie; 13 mijlen Z. W. van Punt Pines.

Polock of *Polozk*, Rus. stad, gouv. Witebsk, met 3,500 inw. 55. 28. N. B.

Polohien, Chin. stad, prov. Kanton, aan de Tonglongkiang.

Polonka, Rus. stad, gouv. Grodno. 2. Hong. dorp, kom. Gömör.

Polonne, Rus. stad, gouv. Volhynië, kreits Saslawl, met 3000 inw.

Poloonshah, O. Ind. stad en sterkte, prov. Hyderabad, met fabr. 98. 56. L. en 17. 50. N. B.

Poloschka, Rus. D., gouv. Novogorod-Sewersk, met porseleinaarde.

Polotzk, zie Polock.

Polotzkoe Eil., groep Rus. eil. in de Witte zee, gouv. Archangel.

Polotz, Rus. riv., gouv. Witebsk.

Polowina, tak van de Uda in Aziat. Rusland.

Polowkische Eil., zie Polotskoe.

Pöls, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenburg, met 400 inw.

Polsbroek (Noord), Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht. Het Zuider gedeelte behoort tot Z. Holland.

Polsena, zie Pulsnitz.

Polsky, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.

Polsznitz, tak van de Pruis. riv. Wistritz, regdst. Breslau.

Polsted, Eng. dorp, gr. Suffolk.

Polsteran, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Marsburg, met 790 inw.

Poltawa, zie Pultawa.

Poltawka, Rus. riv., gouv. Pultawa.

Polten (St.), hoofdstad van den kreits Boven het Weener Woud, aan de Trasen, met muren omringd, en in 4 deelen verdeeld, met 3 opene pleinen, 2 kerken, een hospitaal, een ziekenhuis, de zetel van eenen bisschop, domkapittel en alumnaat, met een godgeleerd instituut, eene hoofdschool en verscheidene andere inrigtingen tot onderwijs, boekdrukkerij, schouwburg en 4,600 inw., die katoendrukkerijen, aardewerkfabr., smederijen, papiermolens en handel hebben. 33. 15. L. en 48. 12. N. B.

Pöltenberg, zie Peltenberg.

Poltew, zie Beltew.

Poluho, Chin. riv., prov. Yunnan.

Poludennaia, Rus. sterkte, gouv. Tobolskoi; 60 mijlen Z. van Tobolsk.

Polvereina, eil. ten Z. O. der Maledivische, opgegeven op 107. L. en 9. 30. Z. B.; doch onzeker.

Polvica, Nap. dorp bij Napels.

Polwaroco, Spaan. dorp, prov. Toro.

Polwarth, Schot. dorp, gr. Berwick.

Polwitz, dorp in Reusz Greitz, ambt Greitz.

Polygaren, cijnsbare opperhoofden en landeigenaars, in het Z. van Indië, prov. Karnate, welker gebieden in het gebergte liggen, en van veel belang, doch thans slechts 69 V. M. groot zijn. De voornaamste vorsten zijn die van Katton, Manapoor, Madura en Sheragunga. Zij staan onder schatting der Engelsche regering.

Polymet, Rus. riv., gouv. Novogorod.

Polynesië, zie Australië.

Polystila (Abdera), Turk. stad in Romanië, sandschakat Gallipoli.

Polza, Polzen, Boh. riv., die beneden Tetschen, in de Elbe valt.

Polzin, Pruis. stad, regdst. Cöslin, met 2200 inw. en lakenweverijen.

Pomabamba, Z. Amer. prov. van Peru, tusschen Porco, Amparaes, Pilayay Paspaya; Tomina en de onafhanke-

lijke stammen, met 3000 inw., die van den akkerbouw bestaan. De hoofdstad van dien naam ligt op 312. 38. L. en 19. 55. Z. B.

POMARE, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, arr. Beaune, met 1060 inw., die uitmuntenden Bourgogne wijn bouwen.

POMARES, Fr. vlek, dep. Landes, arr. Beaune, met 1500 inw.

POMBAL, Port. vlek, prov. Estremadura, met 3,750 inw. en hoedenfabr.

POMBALINHO, Port. vlek, prov. Beira, met 1300 inw.

POMBEIRO, Port. vlek, prov. Beira, met 1000 inw.

POMBETOK, BONBETOC, hoofdstad en residentie van den koning der Seklaven, aan de N. kust van Madagascar.

POMBO, zie Pemba.

POMEGUE, Fr. eil. in de Middell. zee, voor den ingang der haven van Marseille, dep. Monden van de Rhône, met eenen vuurtoren en eene quarantaine plaats.

POMEISEL, NEPOMISZL, Boh. stadje, kreits Saatz, met 120 huizen.

POMERANCE, Tosc. vlek, prov. Pisa.

POMERELLEN (KLEIN POMMEREN), lands. tusschen den Weichsel, de Netze, de Oostzee en Pommeren, dat voormaals tot de Pool. prov. Pruissen behoorde, doch sedert 1773, een gedeelte van W. Pruissen uitmaakt.

POMEROEUL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik; 800 inw.

POMFRET, N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Windsor, met 1500 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Windham, met 1900 inw.

POMIGLIANO D'ARCO, vlek bij Napels, met 4,750 inw.

POMME, N. Amer. riv., prov. Louisiana, die op 287. 31. L. en 37. 18. N. B. in den Mississippi valt.

POMMERAYE, Fr. vlek, dep. Vendée, arr. Fontenay, met 1300 inw.

POMMEREN, Pruis. prov. en hert., thans ook het voormalig Zweedsch Pommeren, en nog een gedeelte der Neumark bevattende, en tusschen de Oostzee, W. Pruissen, Brandenburg, Mecklenburg-Strelitz en Schwerin, of tusschen 30. 14. en 35. 36. L. en 52. 57. en 54. 54. N. B. gelegen, en op 566½ V. M., 700,800 inw. bevattende. Het is een lang, smal kustland, aan de Oostzee, meestal vlak, gedeeltelijk aangespoeld, met weinige hoogten, die men hier bergen noemt, en waaronder de Gollenberg en Revekuhl de hoogste zijn. Hier en daar heeft men aan zee duinen, en soms is de zandige grond met leem vermengd. Het eil. Rügen, dat hierbij behoort, heeft vele inhammen, en den besten grond der prov. De riv. zijn: de Oder, met vele armen en kanalen, waarvan de groote Regnitz het Dammsche meer vormt, en door het Papenwasser in het Frische Haff valt, hetwelk in het Groote en Kleine Haff verdeeld wordt, en door de Divenow, de Swine en Peene, als monden van den Oder, in de Oostzee valt. Verder valt in hetzelve nog de Uker, en heeft men hier de Ihna, de Rega, de Persante, de Wipper, de Stolpe, de Leba, de Reckenitz, enz. Er zijn vele kleine meren, waar van het Madue het grootste is. De provincie heeft slechts 3 havens, Straalsond, Swinemunde en Kolberg, hetwelk voor den zeehandel zeer nadeelig is. De voortbr. zijn: paarden, rundvee, schapen, geiten, varkens, klein wild, gevogelte (vooral ganzen), zee- en riviervisch, bijen, koren, boekweit, peulvruchten, aardappelen, boomvruchten, hout, vlas, tabak, ijzer, aluinäarde, zout, turf, barnsteen, enz. De inw. zijn deels van Slavonische, deels van Duitsche afkomst. De adel is talrijk. De boeren zijn wel geene lijfëigenen meer, maar worden toch zeer verdrukt. De inw. zijn meest luthersch, doch ook hervormd, roomschgezind, enz. Er is eene hoogeschool te Greifswalde, verscheidene gymnasiën en latijnsche scholen; doch het lagere onderwijs ten platten lande is nog op eenen zeer lagen trap.

De middelen van bestaan zijn: landbouw, hoewel door den slechten grond, met weinig goed gevolg: beter is de veeteelt. De bosschen geven aan velen een bestaan, zoo ook de jagt, en vooral de visscherij. De mijnen beteekenen niet veel. Het visschen van barnsteen is in dezen wel het beste. De fabr. bepalen zich meest tot de hoofdstad. De andere leveren linnen, wol, leder, papier, glas, kalk en tigchelsteen. De handel geschiedt met eigene produkten, als: koren, meel, brandewijn, boomvruchten, honig, wol, vee, visch, hammen, worst, enz., of ook wel met vreemde waren, die doorgevoerd worden. De zeehandel is van eenig belang. De belangrijkste koopstad is Stettin, waarover de waren van Frankfort, Breslau, enz. verzonden worden: verder Straalsond, Anklam, Demmin, Kolberg, Treplow, Wolgast, enz. De prov. of het hert. wordt, even als alle andere prov. van Pruissen, bestuurd. De geregtshoven zijn te Stettin in 11, Straalsond in 5 en Cöslin

lin in 9 kreitsen verdeeld. De hoofdplaats is Stettin.

POMMERIEUX, Fr. vlek, dep. Mayenne, met 1000 inw.

POMMERIT LES BOIX, Fr. vlek, dep. Noordkusten, met 2400 inw.

POMMERSFELDEN, Beij. dorp, Op. Mainkreits.

POMMIERS, Fr. stadje, dep. Gironde.

POMO, Oostenr. eil. in de Adriatische zee, bij Dalmatië, kreits Spalatro.

POMONA of *Mainland*, het grootste der Orkadische eil., in het midden der groep gelegen, op ongeveer 10 V. M., 12,800 inw. bevattende, en door eene lage heuvelketen doorsneden, met heiden en moerassen bedekt; doch in de lage streken vrij vruchtbaar. Er zijn verscheidene goede havens, waaronder de baai van Scalpa. Ook is er een groot meer. De hoofdpl. is Kirkwall.

POMORZANY, Galic. stad, kreits Zloczow, aan de Zloto-Lipa; 2850 inw.

POMPADOUR, Fr. vlek, dep. Corrèze, met eene voorname paardenstoeterij, buffels- en schapenfokkerij.

POMPATAR, hoofdpl. van het W. Ind. eil. Margarite.

POMPATAO, Z. Amer. riv. in Nieuw Granada, die in de Rio de Magdalena valt.

POMPEJA, zie Napels.

POMPEY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Onondago, met 6,000 inw. en vele oudheden 2. P. *Wist Hill*, dorp bij genoemd vlek.

POMPIANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia, bij de Oglio.

POMPIDAN, Fr. dorp, dep. Lozère.

POMPO, binnenland van Afrika, van den koning van Anziko afhankelijk.

POMPON of *Edisto*, riv. in de N. Amer., prov. Z. Carolina.

POMPONESCO, Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua, aan den Po.

POMPTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Morris.

POMUNKY CREEK, N. Amer. riv. van Maryland, die in den Potomac valt. 300. 34. L. 38. 38. N. B.

POMYKOW, Pool. vlek, waiw. Sandomir, met geweerfabr.

PÖN, hooge berg in het Vorst. Waldeck, aan den oorsprong der Diemel.

PONALSTOWN, N. Amer. kerspel op het Edwards eil., gr. Queens.

PONAM, O. Ind. stad in de prov. der N. Circars.

PONANY of *Poniany*, O. Ind. stad, prov. Malabaar, op eene zandvlakte, aan de Ponany, onregelmatig gebouwd, met 40 moskeën, 1500 huizen, door handwerkslieden en visschers bewoond. Zij is de zetel van den *tangul* of opper priester der Moplays, waaruit een deel der inw. bestaat, en nog met aanzienlijken handel, in teakhout, kokosnoten, rijst en ijzer, hoezeer ook door Tippoo uitgeput. De haven heeft eene zandbank. De inw. hebben ook scheepvaart, en waren voorheen groote zeeroovers. 93. 11. L. en 10. 45. N. B.

PONARUM, O. Ind. stad, prov. Karnate. 97. 6. L. en 11. 26. N. B.

PONAU, zie Spital.

PONAWITZ, Illyr. slot, kreits Laybach.

PONCIN, Fr. stad, dep. Ain, arr. Nantes, aan de Ain, met 2700 inw.

PONCE DE LEON, zie Arcos.

PONCET, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 220 inw.

PONCIONE, berg in het N. van Lombardije, 5,000 voeten hoog.

POND, N. Amer. riv., prov. Kentucky, gr. Mecklenburg.

PONDADURA, Dalm. eil., kreits Zara.

PONDAIN of *Pont d'Ain*, Fr. stadje, dep. Ain, arr. Bourg, met 1100 inw.

PONDAMALA of *Montgrand*, O. Ind. berg bij Madras, met vestingwerken.

POND CREEK, N. Amer. riv., prov. Virginia, die in de Ohio valt. 295. 51. L. 38. 55. N. B. 2. P. of *Fern Creek*, N. Amer. riv., prov. Kentucky, die in de Rolling-Fork valt. 291. 30. L. 37. 47. N. B.

PONDAH, O. Ind. stad, prov. Bejapoor, aan den voet der Ghauts, en de sleutel der bergpas van Goa en Soonda, naar de binnenlanden.

PONDARY, klein O. Ind. eil., ten N. van 't eil. Celebes.

PONDEE, O. Ind. riv. der N. Circars.

PONDOMALA, zie Pondamala.

PONDI, klein eil. in de Ind. zee, van de O. punt van Madura, door eene kleine straat gescheiden. Bij hetzelve is eene kleine baai met ankergrond. 132. 9, L. en 6. 57. Z. B.

PONDICHERY, gebied der Franschen in de O. Ind. prov. Karnate, eene vlakke, zandige landstreek, aan de kust, met 60,000 inw., die in 18 dorpen, om de stad van dien naam, wonen, en rijst, katoen en eenige zuidvruchten bouwen. 2. Stad in voorn. gebied, de hoofdstad der Fr. volkplantingen in O. Indië, thans open en in slechten staat van verdediging, door eene gracht in twee deelen verdeeld, waarvan het eene de witte, het andere de zwarte stad genoemd wordt. In de eerste is eene groote opene plaats, en beide hebben regte straten, eenen grooten bazar, 2 groote en 30 kleine pagoden,

eene moskee, een hospitaal, een lazaret, en volgens HAMILTON 25,000 inw., waaronder niet meer dan 300 blanke huisgezinnen zijn, die van de visscherij en katoenweverij bestaan, en eene kleine haven hebben. 97. 32. L. 11. 26. N. B. 2. Gebergte in de N. Amer. Rep., prov. New Hampshire.

PONDICO, klein onbewoonbaar eil. in den Griekschen Archipel. 41. 15. L. en 39. 10. N. B.

PONDIMARKA, O. Ind. zeehaven, prov. der N. Circars, distr. Cicacole. 100. 46. L. en 17. 35. N. B.

PONDONG, klein eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Siao. 142. 56. L. 2. 40. N. B.

PONDROME, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 500 inw.

POND'S BAAI, baai in het Baffin's land, ten Z. van kaap Grahammoore, toen RUSS hier was, met ijs opgevuld.

PONECKEN, Oostenr. dorp, land Boven den Ens, Mühlviertel.

PONEWESCH, Rus. kreits, gouv. Wilna, aan Koerland grenzende, vlak, doch met veel bosch. 2. Rus. stad in dien kreits, met een Piaristen collegie, een gymnasium, en meest joodsche inw. 41. 29. L. 55. 51. N. B.

PONEWIEZ, twee Rus. steden, gouv. Wilna, die door de bijnamen van *Stary* en *Nowy* onderscheiden zijn.

PONFERRADA, Spaan. distr. en vlek, prov. Leon, aan de zamenvloeijing der Boëza en Sil, met 2200 inw. en smederijen.

PONGARDIVA, eil. bij Ceylon, dat, hoewel steenachtig, toch vruchtbaar is.

PONGAU, Oostenr. dal, land Boven de Ens, langs de Saale, 9 V. M. groot, met 32,530 inw. en veeteelt.

PONGEOS, Afr. riv., aan de Sierra Leona kust, met veel handel.

PONG-HU, zie Pescadores.

PONGIPAHO, N. Amer. riv. van Louisiana, valt in 't meer Maurepas.

PONGO, Afr. prov. van het rijk Congo. 2. Afr. eil. aan de kust van Benin, met eenen eigenen koning.

PONGOS, Afr. riv. in Opper Guinea.

PONGTSE, Chin. stad in Kiangsi.

PONGUE, Z. Amer. riv. in Chili, die op de Andes ontspringt, en in de Maipo valt.

PONGYEBOK, Hong. D., kom. Gömör.

PONIEMON, Pool. stadje en dorp, waiw. Augustowo, aan de Memel.

PONIEWIG, zie Ponewicz.

PONIKAN, Saks. dorp, kreits Meissen.

PONKARS, zie Mahas.

PONNAU, Pruis. D., regdst. Gumbinnen.

PONNOKAIL, Nederl. kantoor op 't O. Ind. eil. Madura.

PONOI, Afr. stad, aan de Goudkust, met een voormalig Hollandsch kasteel en een Deensch kantoor.

PONOGANTI, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Choco, die in den mond der Atrato valt.

PONOMPING, stad van het koningrijk Cambodia, 7 mijlen Z. O. van Cambodia.

PONS, Fr. stad, dep. Neder Charente, met een kasteel, 3 kerken, gezondheidsbron en 4,200 inw. 2. *Co-pons*, Spaan. vlek in Catalonië.

PONSSACCO, zie Ponte di Sacco.

PONS (ST.), Fr. arr. dep. Hérault, op 22 V. M. in 5 kantons en 44 gemeenten, 39,000 inw. bevattende. 2. *St. P. de Thomières*, hoofdstad van genoemd arr., met 5,020 inw., laken-, kousen- en katoenfabr. en in den omtrek marmergroeven. 20. 38. L. en 43. 32. N. B.

PONSEL of *Ponsul*, Port. riv., een tak van de Taag.

PONT, klein eil. in de N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Hancock.

PONT (LE), Zwits. D., kanton Waadt.

PONT à MOUSSON, Fr. stad, dep. Meurte, arr. Nancy, aan de Moezel, met muren en torens, vier kerken, 6,450 inw., wol-, linnen- en lakenfabr., looijerijen, handel en gezondheidsbronnen. 23. 42. L. 48. 54. N. B.

PONTA DEL GADA, zeehaven en hoofdstad van het Azorisch eil. St. Michiel, in het Z. W. van het eil. gelegen, met 4 kerken, 6 kloosters, de zetel des gouverneurs der Azorische eil., met 12,000 inw., lakenhandel, hoeden- en zijdefabr.

PONTAC, Fr. stad, dep. Neder Pyreneën, arr. Pau, met 2300 inw.

PONT à CELLES of *Celles sur le Pieton*, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 1400 inw.

PONTADERA, Tosc. vlek, gouv. Pisa, met 3000 inw., weverij en handel.

PONTA DE SOL, stad op het Port. eil. Madera, met 1600 inw.

PONTAFEL, zie Pantoffel.

PONTAIBAUD, Fr. stad, dep. Puy de Dôme, met eene zilvermijn.

PONTAILLIER, Fr. D., dep. Côte d'Or.

PONTAIN, zie Pondain.

PONTAIX, Fr. vlek, dep. Drôme.

PONTAK, riv. op het eil. Java in het rijk Bantam.

PONT AMAFFREY, Sard. dorpje in Savoije, gr. Maurienne, met 100 inw.

PONTANG, landpunt aan het einde van de baai van Bantam, aan de W. kust van het eil. Java.

PONTARDYLAIS, Eng. dorp in Wal-

Wallis, gr. Caermarthen, aan de Dulas.
PONTARLIER, Fr. arr., dep. Doubs, op 24 V. M. in 5 kantons en 90 gemeenten, 44,630 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van hetzelve, aan de Doubs, met 3,950 inw., zaag-, olie- en papiermolens, en een bergpas naar Zwitserland.
PONTARLINGTON, Ier. D., gr. Queens.
PONTASSIÈVE, Tosc. vlek, gebied Florence, aan de Sieve, met 150 huizen.
PONT AUDEMER, Fr. arr., dep. Eure, dat op 17 V. M. 90,750 inw. bevat. 2. Hoofdpl. van voorn. arr., met muren en grachten omringd, aan de Rille en den voet van eenen berg, met 4 opene plaatsen, 2 voorsteden, een ziekenhuis, eene kamer van koophandel en 5,200 inw., die wol-, linnen, leder- en katoenfabr., rummolens en veehandel hebben. 18. 16. L. 49. 22. N. B.
PONTAUMUR LANDOGNE, Fr. vlek, dep. Dôme, arr. Riom, met 1350 inw.
PONT AUTOU, Fr. dorp, dep. Eure.
PONT AVEN, Fr. D., dep. Finisterre.
PONT CHARRA, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Grenoble, met 2760 inw.
PONT CHARTRAIN, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, arr. Versailles, met 1300 inw. 2. N. Amer. meer aan den mond der Mississippi, prov. Louïsiana, 7 mijlen lang, heeft, door het kanaal Carondelet, met de hoofdstad gemeenschap, als ook met het meer Maurepas ten N. W. en met het meer Borgne ten Z. O.
PONT CHÂTEAU, Fr. vlek, dep. Ned. Loire, arr. Savenay, met 2750 inw.
PONT DE BEAUVOISIN, Savoijsch gedeelte, prov. Chamberry, aan de O. zijde der riv., met 1350 inw. 2. Fr. stadje, dep. Isère, arr. La Tour du Pin, met 1450 inw., die zijdeteelt hebben. 23. 19. L. 45. 42. N. B.
PONT DE BUIS, Fr. D., dep. Finisterre.
PONT DE CAMARES, Fr. stadje, dep. Aveyron, arr. St. Afrique, met 1750 inw.
PONT DE CÉ, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, heeft met St. Aubin des Pont de Cé, 3000 inw.
PONT DE CHÂTEAU (SUR ALLIER), Fr. stad, dep. Puy de Dôme, arr. Clermont, met 3020 inw., die galanteriewaren maken.
PONT DE JORT, Fr. D., dep. Calvados.
PONT DE L'AIN, Fr. stadje, dep. Ain.
PONT DE L'ARCHE, Fr. vlek, dep. Eure, aan de Seine, met 1500 inw., laken- en wolfabr. 18. 50. L. 49. 18. N. B.
PONT DE LOUP, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 400 inw.
PONT DE MONTVERT, Fr. vlek, dep. Lozère, arr. Florac, met 1240 inw.
PONT DE REMY, Fr. stad, dep. Somme.
PONT DE ROIDE, Fr. dorp, dep. Doubs.
PONT DE SORGUES, Fr. vlek, dep. Vaucluse, arr. Avignon, met 1270 inw.
PONT DE VAUX, Fr. stadje, dep. Ain, aan de Reyssouze, met 2750 inw., kanongieterij en porseleinfabr.
PONT DE VEYLE, Fr. stadje, dep. Ain, met een hospitaal, groote katoenfabr. en 1350 inw. 22. 28. L. 46. 15. N. B.
PONT DU GARD, zie Gard, No. 1.
PONTE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Ivrea, met 3,600 inw. Hier hadden de Romeinen goud-, zilver- en kopermijnen. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Sondrio, met 1500 inw. 3. Port. vlek, prov. Beira. 4. Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.
PONTE CENTINO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.
PONTECORVO, vorst. en stad van den Kerk. Staat, in de Nap. prov. Terra di Lavoro, zetel eens bisschops, aan de Garigliano, met 1 kasteel, handel, 6 kerken 5,360 inw., looijerijen, handel en landbouw.
PONTE CURONE, Sard. vlek in Piëmont, met 1710 inw.
PONTE DEL OGLIO, dorp in Parma, distr. Piacenza.
PONTE DE BARCA, Port. dorp, prov. Entre Douero en Minho, aan de Lima.
PONTE DE LIMA, Port. vlek, prov. Entre Douero en Minho, met eene abdijkerk, 3 hospitalen, armhuis, 3000 inw., fabr., landbouw en handel.
PONTE DE PENICHE, kaap der Port. prov. Estremadura. 8. 23. L. 39. 24. N. B.
PONTE DE SOW, Port. dorp, prov. Estremadura.
PONTE DI MASSINESO, vlek in Parma, distr. San Domino.
PONTE DI SACCO of *Ponsacco*, Tosc. vlek, gebied Pisa.
PONTEFRACT of *Pomfret*, Eng. marktvlek, gr. York, aan de Aire, met 3,600 inw. en een schouwburg.
PONTE LAGOSCURO, haven in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.
PONTELAND ALFO, Nap. vlek, Principato Ulteriore, met 3030 inw.
PONT EN ROYANS, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Marcellin, met 1230 inw.
PONTE OGLIO, Lomb. Ven. vlek en bergpas over de Oglio, prov. Brescia, bij Chiari.
PONTEQUE of *Pontique*, kaap met twee kleine eil., aan de W. kust van Mexico; 20 m. N.O. van kaap Corriëntes.
PONTE ST. PIETRO, Lomb. Ven. vlek, legatie Bergamo.
PONTE STURA, Sard. vlek, vorst. Montferrat. prov. Casale; 1400 inw.

PONTEVA, zie Pantoffel.

PONTEVEDRA, Spaan. vlek, prov. Gallicië, met 2 kerken, een hospitaal, eene haven voor kleine schepen en 2,000 inw., die fabr. van katoen, laken, hoeden en sterk water hebben. 9. 4. 30. L. 42. 25. N. B.

PONTEVICO, Lomb. Ven. vlek, legatie Brescia, met 3000 inw.

PONTEZUELOS, Z. Amer. volkpl., prov. Buenos Ayres, aan de riv. Sala.

PONT FARCY, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Vire, met 1000 inw.

PONT GIBANT, Fr. stadje, dep. Puy de Dôme, arr. Riom, met 900 inw.

PONT GOUIN, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, arr. Chartres, met 1350 inw.

PONTHIAMAS, zie Pontiamo.

PONTHIEU, voormalig Fr. gr. in het tegenwoordig dep. Somme.

PONTI, kaap aan de O. kust van het Nederl. deel van het eil. Timor.

PONTIA, zie Ponza.

PONTIAMO of *Cancar*, staat van Achter Indië, in 't rijk Anam, lands. Cambodscha, een klein gebied op de W. grenzen van Donnai en Siam, welke in het midden der 18 eeuw, door den Chin. koopman KIANGSE gesticht, en door de Chinezen bevolkt is, welke de wildernissen uitgeroeid, en eenen staat gevormd hebben, die eene soort van gemeenebest is, doch thans den keizer van Anam als beschermheer erkent. Zij ligt aan beide zijden van eene kleine riv., is goed bebouwd, en aanzienlijk bevolkt. 2. Stad in voornoemden staat, aan eene kleine rivier, alleen door Chinezen bewoond, die betel, timmer- en fijn hout, tin, katoen en ivoor uitvoeren. 119. 39. L. 10. 5 N. B.

PONTIAC, hoofdpl. van het gr. Oakland in het N. Amer. gebied Michigan, met zaag- en korenmolens.

PONTIANA of *Pontianak*, stad op de W. kust van Borneo, onder eenen raja staande, doch met een fort, dat den Nederlanderen behoort, welker hoofdpl. het op deze kust is. De haven wordt sterk bezocht, en heeft handel in diamanten, stofgoud, peper en vogelnestjes tegen opium en katoenen stoffen. 2. Riv. bij voorn. stad, welke bij derzelver mond 12 à 16 vademen water heeft. 127. 16. L. 3. Z. B.

PONTICELLO, Nap. dorp, prov. Napels, met 4,100 inw.

PONTIKO, een in 1758 verzonken eil. in de golf van Isdin bij Negropont.

PONTIKURA, Turk. eil. in den Archipel, Z. W. van het eil. Amirgo.

PONTILLAS, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 200 inw.

PONTIN, Fr. stadje, dep. Ain, arr. Belley, met 1200 inw. 2. Fr. stadje, dep. Seine, met gipsgroeven.

PONTINISCHE MOERASSEN, in den Kerk. Staat, ten Z. van Rome, op de grenzen van Napels; 12 à 13 mijlen lang, en ½ à 3 mijlen breed. Zij verspreiden zeer ongezonde dampen over de nabijheid, hoewel zij anders veel wild opleveren. Meermalen heeft men te vergeefs beproefd dezelve droog te maken. Door dezelve loopt de *via Appia*.

PONTINORE, Zwits. D., kanton Tessin.

PONTIVY, Fr. arr., dep. Morbihan, dat op 29 V. M. 87,300 inw., bevat. 2. Hoofdstad van dit arr., met 4,930 inw., linnenweverijen en korenhandel.

PONT L'ABBÉ, Fr. stad, dep. Finisterre, arr. Quimper, met een kasteel, een ziekenhuis en 2000 inw. 2. Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Valognes, aan de Douve, met 1800 inw. 3. Fr. vlek, dep. Neder Charente.

PONT LE ROI (PONT SUR SEINE), Fr. stadje, dep. Aube, met 950 inw., een schoon kasteel en voortreffelijk park. 21. 10. L. 48. 28. N. B.

PONT L'EVÈQUE, Fr. arr., dep. Calvados, dat op 14 V. M. 62,800 inw. bevat. 2. Hoofdstad van dit arr., aan de Touque, met 2400 inw., die fabr. van messen, leder, laken en eenen aanzienlijken handel in de hier gemaakte goede kaas drijven. 49. 9. 40. N B.

PONT LE VOYE, Fr. vlek, dep. Loir en Cher, arr. Blois, met 1200 inw.

PONTO GALE, zie Gale.

PONTOGLIO, zie Pont Oglie.

PONTOISE, Fr. arr., dep. Seine en Oise, op 21 V. M. 89,400 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van voorn. arr., met 5,170 inw., koren- en wijnhandel. 19. 45. L. 49. 3. N. B.

PONTON, Fr. vlek, dep. Landes, arr. St. Sever, met 830 inw.

PONTONES, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Jaen de Bracamoros, die in de Amazonen riv. valt.

PONTOP, Eng. dorp, gr. Durham.

PONTOP PIKE, Eng. heuvel, gr. Durham, van 1018 voeten.

PONT ORSON, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Avranches, met 1400 inw., linnenhandel en visscherij. 16. 8. L. 48. 33. N. B.

PONTO VECCHIO, Fr. stadje, eil. Corsica, aan de golf van dien naam, met 1250 inw.

PONTPIERRE, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg.

PONTPOOL, zie Pontypool.

PONTRASINA, Zwits. dorp, kanton Graauw-

Graauwbunderland.

PONTREMOLI, Tosc. stad, aan de Magra, met eene citadel, 6 poorten, een bisdom en 4,000 inw., die looijerijen en andere handwerken en veeteelt hebben.

PONTRIEU, Fr. vlek, dep. Noord-kusten, arr. Guingamp, met 1300 inw.

PONT ST. ESPRIT, Fr. stad, dep. Gard, met eene schoone brug over de Rhône, van 2520 voeten lengte en 16 voeten breedte, eene citadel, een hospitaal, 4,300 inw., zijdeteelt en handel in wijn en olie. 22. 21. L. 44. 17. N. B.

PONT ST. MAIXENCE, Fr. stad, dep. Oise, arr. Senlis, met 2870 inw.

PONT ST. VINCENT, Fr. vlek, dep. Meurte, arr. Nancy, met 1050 inw.

PONT SUR ALLIER, zie Pont de Château.

PONT SUR SAMBRE, Fr. dorp, dep. van het Noorden, met 980 inw.

PONT SUR SAÔNE, Fr. stadje, dep. Opper Saône, met 2000 inw.

PONT SUR SEINE, zie Pont le Roi.

PONT SUR VANNE, Fr. D., dep. Yonne.

PONT SUR YONNE, Fr. vlek, dep. Yonne, arr. Sens, met 1400 inw.

PONTUS EUXINUS, zie Zwarte zee.

PONT VALLAIN, Fr. vlek, dep. Sarte, met 1800 inw.

PONTYPOOL, Eng. marktvlek, gr. Monmouth, aan de Avon, met ijzermijnen en 2000 inw.

PONY, zie Boni.

PONY-MOUNTAINS, gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Culpher.

PONZA, groep Nap. eil., prov. Terra di Lavoro, waarvan alleen het grootste, *Ponza* genoemd, door 750 menschen bewoond is, die van landbouw en visscherij bestaan, en eene goede haven hebben.

PONZONE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Acqui, met 2150 inw.

POODIA ANGAVRY, O. Ind. stad, prov. Malabaar.

POODO CAVERY, tak van de O. Ind. riv. Cavery, prov. Mysore.

POOGUL, O. Ind. vlek, prov. Ajmeer, in het midden eener zandwoestijn.

POOHOOR, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

POOL, Eng. vlek, gr. Dorset, op een schiereïl., met 4,760 inw., en de zekerste haven van Engeland, aanzienlijken handel in koren en pijpäarde, en scheepvaart op de Stille Zuidzee, Amerika, enz., benevens oestervangst. 15. 41. L. 50. 43. N. B. 2. N. Amer. riv. van W. Florida, die in de golf van Mexico valt. 289. 34. L. 30. 20. N. B. 3. Eil. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Hartford. 4. Vlek aan de O. kust van 't O. Ind. eil. Gilolo. 145. 37. L. 0. 1. N. B.

POOLLANDEN, zie N. en Z. Poollanden.

POOLANGE, O. Ind. eil. bij de kust van Borneo. 134. 52. L. 3. 25. N. B.

POOLARUM, zie Pularum.

POOLE, Ier. vlek, gr. Limmerick, aan de Shannon. 2. Zie Pool, No. 1.

POOLEY, Eng. D., gr. Westmoreland.

POOLHAVEN, Eng. baai, gr. Dorset.

POOLMORRY, O. Ind. stad, prov. Hyderabad.

POOLNAD, O. Ind. distr. in 't midden der prov. Malabaar, en voorheen het middelpunt van eenen der magtigste Malabaarsche vorsten, doch door TIPPOO SAÏB, aan de Engelschen afgestaan, die den voormaligen vorst eenige domeinen en een pensioen gegeven hebben. De hoofdstad is Calcutta.

POOLOO, stad in Achter Indië, rijk der Birmannen, prov. Pegu; 9 mijlen O. van Persaim. 2. Zie Pulo.

POOLSEEPORE, O. Ind. stad, prov. Oude, distr. Oude. 98. 16. L. 27. 28. N. B.

POONAH, hoofdpl. der O. Ind. prov. Aurungabad, en de voormalige hoofdstad van het verbond der Mahratten, aan de Moota, in een vruchtbaar dal, open, met een sterk, door muren en torens omringd fort, goed gebouwde huizen op fondamenten van graniet, en verder van hout. Het paleis van den voormaligen peischwa was wel groot, doch zonder smaak. Een ander paleis staat in het fort. De bazars zijn schoon, en in ééne lange straat slechts winkels van spiegels, lusters en galanteriewaren. Het getal der inw. beloopt 100,000. In de nabijheid is een fort, op eene hoogte. 91. 46. L. 18. 30. N. B.

POONAKHA, O. Ind. stad, prov. Boetan, winterverblijf van den Deb Raja. 107. 31. L. 27. 56. N. B.

POONAMALEE, O. Ind. stad, prov. Karnate. 98. 6. L. 13. Z. B.

POONAR, O. Ind. distr., prov. Berar, den Nizam behoorende. 20. 9. N. B. 96. L.

POONDUN, twee O. Ind. steden, prov. Gurwal.

POONDY, O. Ind. haven der N. Circars, distr. Cicacole. 102. 13. L. 18. 40. N. B.

POOPOOROO, klein O. Ind. eil., bij de N. O. kust van Borneo. 135. 40. L. 6. 18. N. B.

POORBUNDER, O. Ind. zeehaven, prov. Guzeratte. 87. 36. L. 21. 37. N. B.

POREE, zie Jagernauth.

POOR HEAD, kaap in 't Ier. gr. Cork.

POOR KNIGHTS, groep kleine eil., bij de N. O. kust van Nieuw Zeeland. 192. 28.

28. L. 35. 30. Z. B.

POORNAH, O. Ind. riv., die door de prov. Berar stroomt, en 7 mijlen beneden Boorhanpore in de Taptee valt.

POORTUGAAL, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, met eene haven en 550 inw. Voor hetzelve ligt eene bedijkte plaat.

POORTVLIET, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Tholen, met 750 inw., die van den landbouw en den koophandel bestaan.

POORUNDER of *Poorundah*, O. Ind. stad en sterkte, prov. Bejapore. 91. 51. L. 18. 16 N. B.

POORAUPOOR, O. Ind. vlek, prov. Delhi, aan de Goomty.

POORWAH, O. Ind. vlek, prov. Oude. 98. 30. L. 26. 28. N. B.

POOSHAW, meer der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Hancock, dat door de riv. Pooshaw met de Penobscot gemeenschap heeft.

POOSHKUR, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

POOTÉ DES NIDS, Fr. vlek, dep. en arr. Mayenne, met 2800 inw.

POOTELLAM of *Putulam*, stad op de W. kust van het eil. Ceylon, met verscheidene zoutputten. 97. 37. L. 8. 5. N. B.

POOTI, riv. aan de O. kust van 't O. Ind. eil. Sumatra. 123. 31. L. 4. 38. Z. B.

POOTOOPOOTOOA, een der kleinere Austr. Vrienden eil.; 6 mijlen N. van Annamooka.

POOVALOOR, O. Ind. stad, prov. Karnate. 97. 1. L. 11. 6. N. B.

POPACA-TEPELT of *Volcan grande de Mexico*, een der hoogste bergen der Andes in Z. Amer., van 16,200 voet.

POPANDAYANG, vulkaan in de Preanger regentschappen van Java, die in 1772, bij eene verschrikkelijke uitbarsting, waarbij ruim 2000 menschen omkwamen, met eene vlakte van ruim 2 mijlen verzonk.

POPAYAN, prov. van het Z. Amer., kon. Nieuw Granada, nu een deel van de rep. Columbia, in Z. Amer., tusschen de prov. Llanos de Neiva, Choco, de Stille Zuidzee en de gouv. Quixos en Atacames gelegen. Zij is zeer bergachtig, en de luchtsgesteldheid hierdoor ongelijk in warmte. Men heeft er dikwerf aardbevingen, onweders en uitbarstingen van vuurspuwende bergen. Drie evenwijdig loopende takken der Andes bezetten dit land, waarvan de Guanacas, de Barangan en de Quindiu de hoogste zijn. De moeijelijke bergpas Garito de Paramo, over dezen laatsten, is 11,500 voet hoog. De riv. Cauca en Patta bespoelen de prov.; terwijl hier de Magdalena riv. ontspringt. De grond is mede zeer verschillend, hoewel, over het algemeen, vruchtbaar. Er zijn vele goudmijnen, suikerriet, honig, talk, tabak, katoen, verscheidene kostbare houtsoorten, waaronder de gomboom, die een heerlijk vernis oplevert; veel vee, en in het gebergte onderscheidene dieren en schoone vogels. Het getal der inw. wordt ten hoogste op 200,000 geschat. 2. Hoofdstad van voorn. prov., aan den voet van eenen berg en de riv. de Cauca, voorheen de zetel van den gouverneur en eenen bisschop, met schoone lange en regte straten, en volgens MALTE-BRUN, 20,000 inw., meestal Mulatten, die van den handel tusschen Quito en Carthagena bestaan. De omtrek is zeer rijk aan goud, en heeft de met sneeuw bedekte vulkanen Purace en Sotara. 301. L. 2. 28. 36. N. B.

POPAYOSO, tak van de Z. Amer. riv. Madera, in Brazilië.

POPE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Illinois, gr. Band, aan de Kaskaskia. 2. Klein eil. in de N. Amer. Rep., prov. Maryland, voor den mond der Potomac, gr. Worcester. 3. Riv. aldaar, prov. Illinois, gr. Pike. 4. Gr. aldaar, door de Bigbay en andere takken van den Ohio bespoeld, met 2,600 inw. en de hoofdplaats Golcondah.

POPEHIEN, Chin. stad, prov. Quangsi, aan de Peschakiang.

POPER, POPPART, riv. in Galicië, die op de Karpathen ontspringt, de Dunawetz ontvangt, en bij het vlek Upscie, kreits Tarnow, in den Weichsel valt.

POPERINGEN, Nederl. stad, prov. W. Vlaanderen, arr. Yperen, met een liefdadig genootschap en 9,080 inw., die hoedenmakerijen, garenbleeken, looijerijen, enz. hebben, en eenen aanzienlijken handel in hop, laken, sergie, lint en andere stoffen drijven.

POPICE, Morav. D., kreits Brünn.

POPIGLIO, Tosc. vlek, gebied Florence, met lood- en zilvermijnen.

POPLAR, Eng. dorp, gr. Middlesex, met 7,700 inw. en een hospitaal der O. Ind. comp., tot opneming van weduwen van onderofficieren, matrozen, enz. 2. N. Amer. eil. in de Chesapeak baai, prov. Maryland, gr. Talbot. 38. 35. N. B.

POPLAR CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, die op 293. 36. L. 36. 2. N. B. in de Clench valt. 2. N. Amer. riv., prov. Maryland, die in de Potomac valt. 301. 4. L. 38. 16. N. B.

POPLAR GROVE, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Newbury.

POPLAR SPRINGS, dorp der N. Amer. Rep.

Rep., prov. Maryland, gr. Arundel.

POPLIN, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 500 inw.

POPO, Afr. landschap aan de Slavenkust van Guinea, 8 mijlen groot, met eenen vlakken grond, en oorlogzuchtige en bedriegelijke bewoners. Het wordt in Groot en Klein Popo verdeeld. De hoofdstad van het eerste ligt tegenover een eil., aan den mond eener groote riv., welke wegens de zandbanken slechts voor kano's bevaarbaar is. De hoofdstad van Klein Popo ligt aan de kust, bij eene kleine riv. 2. Groep van 3 eil., in de Ind. zee. 147. 40. L. 19. Z. B.

POPOLI, Nap. stad in Abruzzo Citeriore.

POPOWO, Rus. vlek, gouv. Tomsk, de Noordelijkste punt van Siberië.

POPOWO, Turk. stad in Dalmatië.

POPPELSDORF, Pruis. dorp, regdst. Keulen.

POPPENBURG, Han. ambt, in Oost Vriesland, aan de Leine; 3,700 inw.

POPPENHAUSEN, Beij. D., Ned. Mainkr.

POPPENLAUER, Beij. vlek, Ned. Mainkr.

POPPI, Tosc. stad, gebied Florence, met 800 inw. en wijnbouw.

POPPINGAWIER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

POPPLIWODE, Pruis. dorp, regdst. Reichenbach.

POPOPCONUCK, gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Hartford.

POPRA, haven op het eil. Jonk Seylon, in den Mergui archipel, waarbij eene straat van dien naam.

POPRAD, zie Poper en Tenschendorf.

POPUELLES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 500 inw.

POQUABOE, N. Amer. riv., prov. Connecticut, gr. Hartford.

POQUASIN, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Philadelphia.

POQUATOMSK, N. Amer. riv. prov. Connecticut, valt in de Thamel.

POQUE CHOUDIE, lage landpunt in N. Amer., tusschen de kleine riv. Chepagan en het dorp Caraqet, aan de Zuidzijde van baai Chaleur.

POR, Pool. riv., waiw. Lublin.

PORACICABA, Z. Amer. riv. van Brazilië, die W. waarts in de Tiete valt.

PORAH of *Pulo Porah*, ook *Goed Fortuin*, N. Amer. eil. bij de Foggy eil., met dezelfde voortbr. en 1400 inw.

PORCA, O. Ind. stad, prov. Travancore, waar de Nederlanders voorheen eene factorij hadden. Zij ligt aan de zee, is met muren omringd, goed bevolkt, heeft een fort, pagoden, moskeën, kerken en aanzienlijken handel in rijst, peper en andere voortbr. De haven wordt sterk bezocht. 94. 10. L. 9. 23. N. B.

PORCAS (MORRO DE) of *Varkens-strand*, aan de W. kust van Nieuw Mexico, ten N. van punt Higuerra, de Z. W. punt van het schiereil., hetwelk de baai van Panama vormt.

PORCELLI, klein Liparisch eil.

PORCHAIRE (ST.), Fr. vlek, dep. Neder Charente, met 1800 inw. 2. Fr. dorp, dep. 2 Sèvres, met 7000 inw.

PORCHERESSE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant. 2. Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 250 inw.

PORCHOW, Rus. kreits, gouv. Pskow, door de Schelon bespoeld, met zoutbronnen. 2. Rus. stad in voorn. kreits, met eene kerk en 1800 inw., die hennep en vlas bouwen. 47. 15. L. 57. 51. N. B.

PORCIA, zie Portia.

PORACINO, Tosc. vlek, gebied Florence.

PORCO, prov. van Peru, tegenwoordig in Buenos-Ayres. Zij begint aan de stad Potosi, en strekt zich van daar 20 mijlen ver uit. Het klimaat is er door de hoogte, zeer koud, en de grond niet zeer vruchtbaar. In hetzelve ligt de mijn *Porco*, de eerste, die de Spanjaarden bearbeidden; met 2,200 inw. De hoofdst. ligt op 309. 50. L. 19. 40. N. B.

PORCOS, eenige kleine eil. aan den mond der Amazonen riv., bij de stad Macapa, achter het groote eil. Cariana.

PORCUNNA, Spaan. stad, prov. Jaen, met 5 armhuizen en 4,800 inw.

PORCUPINE, N. Amer. riv., die in den Missouri valt. 2. N. Amer. riv., N. W. gebied, die in het Bovenmeer valt. 289. 46. L. 46. 14. N. B. 3. *P. Mountains*, bergen in het N. W. gebied.

PORDENONE, Lomb. Ven. stad, legatie Friaul, met 4,250 inw., koperwerk en papierfabr.

PORE (SAN JOSEPH DE), Z. Amer. stad van Nieuw Granada, prov. Llos Llanos, met een heet en ongezond klimaat en handel in huiden. 305. 23. L. 5. 40. N. B.

POREE, O. Ind. stad, prov. Agra.

PORENTRUI, zie Bruntrut.

PORETSCHJE, Rus. kreits, gouv. Smolensko, tusschen 48. 40. en 49. 53. L. en 55. en 56. N. B., aan de Witebsk, en door de Kasplia bespoeld. 2. Stad in voorn. kreits, met 3 kerken en 6,000 inw., die eene aanzienlijke markt en handel hebben. Zij is de stapelplaats tusschen Smolensko en Riga.

PORI, klein eil. der Ionische Republiek, tusschen Cerigo en Candia, door Grieken bewoond, die veel handel heb-

hebben. 2. Kleine Grieksche stad van Magnesia, bij de kust der golf van Salonika.

PORIEVO, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw.

PORIS, Afr. stad in het Negerrijk Sanguin, op de kust van Malaghetta, in Opper Guinea.

PORITSCH, Turk. eiland, sands. Semendria, in den Donau.

PORK, riv. van Louisiana, die in den Missouri valt.

PORKITSCHE, tak van den Jant-se-kiang in Thibet.

PORKURA, Zevenb. dorp in het land der Hongaren, kom. Hongrad, met eene goudgroef.

PORLAR, O. Ind. riv., die in de golf van Bengalen valt.

PORLEZZA, Lomb. Ven. vlek, prov. Como, aan het meer Lugano.

PORLOCK, Eng. zeehaven en marktvlek, gr. Somerset, aan eene baai van dien naam, met 650 inw.

PORNBACH, Beij. dorp, Isarkreits.

PORNIC, Fr. dorp, dep. Ned. Loire.

PORO, zie Geluks eil. 2. Twee steden in China, in Scharra Mongolië. 3. Een der kleinere Philippijnsche eil.

PORMOUSHIR, een der Rus. Kurilische eil., met 76 familiën.

PORONGOS, zoutmeer in het gouv. Rio de la Plata, in Z. Amer., dat zich in de Rio Dolce ontlast.

POROS, klein Turk. rotsachtig eil., aan de N. punt van Morea, bij Hydra, door Grieken bewoond, met zeehandel.

POROS BRANTOS, groep van 24 eil., in den Ind. Oceaan, volgens BLAIR uit 3 rijen bestaande, met een kanaal van 13 vademen tusschen beide. Het N. O. ligt op 89. 49. L.

POROSZLO, Hong. vlek, kom. Hewesch.

PORPOISE, kaap der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. York. 307. 7. 23. L. 43. 22. N. B.

PORPUS (POINT), kaap in straat Magellaan. 305. 29. L. 53. 8. Z. B. 2. N. Amer. kaap, distr Maine, gr. York. 43. 22. N. B.

PORQUEROLLES, Fr. eil. der Hières, in de Middell. zee, dep. Var.

PORQUIER (ST.), Fr. vlek, dep. Op. Garonne, met 1300 inw.

PORRERA, Spaan. D., prov. Catalonië.

PORRERAS, stadje op het Spaan. eil. Majorka, met 1000 inw.

PORREUX, Fr. stadje, dep. Rhône.

PORROK, dorp op het O. Ind. eil. Java, porv. Sourabaya.

PORROS, onbewoond Spaan. eil., bij Majorka.

PORRUDOS, Z. Amer. riv. in Brazilië, valt in de Paraguay, op 17. 20. Z. B.

PORSDORF, Saks. D., kreits Meissen.

PORSELON of *Porselonc*, stad in Achter Indië, rijk Siam, met veel handel. 117. 32. L. 17. 48. N. B.

PORSGRUND, Noorw. vlek, stift Christiansand, aan eene golf van het Kattegat, met 1600 inw.

PORSÖNY, zie Pilsen, No. 2.

PORT, *de plaatsen, die men onder dezen naam niet vindt, zoeke men op derzelver namen van onderscheiding, of op* PORTO *en* PUERTO.

PORT, Schot. vlek, gr. Perth.

PORT ADDI, zie Portendick.

PORT ALEXANDRIEWSK, Rus. haven aan eenen arm van den Terek, gouv. Kaukazië.

PORT ALLAN, Schot. D., gr. Wigton.

PORT A LONGA, haven op het Turk. eil. Sapienzo, bij het eil. Morea.

PORT ALTHORP, haven aan de N. W. zijde van koning George III. 's archipel. 241. 4. L. 58. 11. N. B.

PORT AMHERST, haven aan de Z. kust van Nieuw Schotland. 312. 26. L. 43. 32. N. B.

PORT ANNA MARIA, baai of haven aan de Z. kust van Sir Henry Martin's eil., in de Stille Zuidzee. 238. 7. 0. L. 8. 30. Z. B.

PORT ANGLAIS, zie Louisburg.

PORT ANNA, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Washington; 3100 inw.

PORT A PORT, ook wel *Oporto* of *Porto* genoemd, Port. stad, prov. Entre Douero en Minho, hoofdpl. van een distr., aan de beide zijden van den Douero, en niet verre van deszelfs mond, deels in het hangen van eenen berg, en deels aan deszelfs voet, in een klein, maar vruchtbaar dal, tusschen hooge bergen en dennenbosschen. Zij is door eenen muur, die 5 poorten heeft, omringd, wordt in 5 *bairros* of wijken verdeeld, is vrij wel gebouwd, en heeft 11 opene plaatsen, 20 openbare fonteinen, eene hoofdkerk en 20 andere kerken en kapellen; 13 hospitalen, vele kloosters, een wees- en vondelingenhuis, een bisdom, eene regtbank der drie N. prov., een schouwburg, en met de beide plaatsen Gaya en Villa Nova do Porto, die aan de andere zijde der riv., tegenover haar, liggen, en als voorsteden beschouwd worden, 74,000 inw., die alle van den handel en de handwerken bestaan, en talrijke fabr. van zijden stoffen, gouden en zilveren gallon, kanten, kousen, chits, gekleurde katoenen, laken, baai, linnen en hoeden hebben. Ook is er eene koninklijke snuiffabr., 5 fabr. van zoolleder, eene touwbaan, traankokerij,

pot-

pottenbakkerij, glasblazerij en papiermolen, terwijl de handel, die zich tot wijn en fabrijkwaren bepaalt, zeer aanzienlijk is. Men heeft er ook Engelsche en Duitsche kantoren en een Eng. handelgezelschap, dat bijna alleen den handel in den zoo bekenden Portwijn in handen heeft. Wetenschappelijke inrigtingen zijn er niet. In den omtrek vindt men heerlijke wandelingen. 9. 2. L. 41. 11. N. B.

PORT AU DE MER, Fr. vlek, dep. Eure.

PORT AU PRINCE of *Puerto del Principe*, stad op het midden van het eil. Cuba, in W. Indië, met 30,000 inw., de haven Port St. Marie, veeteelt en lederfabr. 2. P. of *Port Henri*, hoofdstad van Hayti, op de W. kust van het eil. St. Domingo, aan de groote baai Leogane, laag en moerassig gelegen, doch met eene goede haven. Ten N. van dezelve is de vlakte Cul de Sac, met vele suikerplantagiën. In 1792 werd zij door de Negers verbrand, en in 1822 leed zij veel door eene aardbeving. Zij is thans de zetel van den president der hooge ambtenaren, heeft een lyceüm, andere scholen en 25,000 inw. 305. 13. L. 18. 33. N. B. 3. Stad in de rep. Columbia, op de landëngte van Panama.

PORT BAIL, Fr. vlek, dep. Kanaal.

PORT BARWELL, haven aan de W. kust van N. Amer. 228. 6. L. 59. 40. N. B.

PORT BLANC of *Addi*, Afr. haven aan de Roode zee, aan de Egyptische kust; 8 mijlen Z. Z. O. van Cosseir.

PORT BOURBON, zeehaven aan de Z. kust van het O. Afr. eil Mauritius.

PORT BOWEN, baai aan de Z. O. kust van Nieuw Holland.

PORT BROOKS, haven en baai aan de N. W. kust van Amer., op Quadra en Vancouvers eil., tusschen kaap Woody en Split.

PORT CABANUS, haven aan de Z. kust van 't W. Ind. eil. Cuba, ten O. van Bahia Honda.

PORT CASTRIES, stad op 't W. Ind. eil. St. Lucia.

PORT CATENA, haven aan de N. zijde van het Jonisch eil. Corfu.

PORT CAVALIER, Turk. Aziat. zeehaven, prov. Itschil.

PORT CHARLES, haven aan de O. kust van Nieuw Zeeland; 2 mijlen O. van kaap Colville.

PORT CHAUDIERE, haven aan de Z. kust van St. Domingo.

PORT CHESTER, Eng. dorp, gr. Southampton.

PORT CHOISEUL, haven op het eil. Madagascar, aan de Antongil baai. 2. of *Indian bay*, op de Salomons eil.

PORT CLARKE, haven ten W. van Christian's sound op 't Vuurland.

PORT COX, baai aan de W. kust van N. Amer.; 20 mijlen Z. O. van Nootka sound.

PORT CORNWALL, baai in 't N. van 't O. Ind. eil. Groot Andamaa.

PORT CURTIS, baai aan de Z. O. kust van Nieuw Holland; 5 mijlen Z. van Keppelbaai.

PORT DALRYMPLE, Eng. volkplanting op Van Diemensland.

PORT DAILO, golf op 't Turk. eil. Negropont, N. van kaap Doro.

PORT DANIEL, N. Amer. haven van baai Chaleur, in Ned. Canada, distr. Gaspe. 312. 40. L. 48. 10. N. B.

PORT DAUPHIN, baai aan de O. kust van het N. Amer. eil. Kaap Breton, eene diepe, gemakkelijke en zekere haven. 317. 21. L. 46. 20. N. B.

PORT DAVY, uitmuntende haven op Van Diemensland. 145. L. 43. 28. Z. B. in 1816 ontdekt.

PORT DE GRACE, schoone haven op het schiereil. Avalon, op Terreneuve.

PORT DE LA NOUVELLE, Fr. haven, dep. Aude, aan de Middell. zee. 20. 43. L. 43. 1. N. B.

PORT DE LOS ANGELOS, zie Port Discovery.

PORT DEL PONE, schoone haven op het Jonisch eil. St. Maura.

PORT DE PAIX, baai aan de N. kust van het eil. St. Domingo. 19. 55. N. B.

PORT DEPOSIT, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Cecil.

PORT DESIRÉ, Z. Amer. haven aan de O. kust van Patagonië.

PORT D' ESPAGNE, zeehaven op 't W. Ind. eil. Trinidad.

PORT DE VENDRES, Fr. stadje, dep. O. Pyreneën, arr. Ceret; 2000 inw.

PORT DICK, N. Amer. haven aan de W. kust 117. 42. L. 59. 13. N. B.

PORT DISCOVERY, haven aan de N. W. kust van N. Amer, in de golf van Georgië, naar VANCOUVER'S schip dus genoemd. 255. 6. L. 48. 7. N. B.

PORT D'OR, bergpas in 't Fr. dep. Opper Garonne.

PORT DUNDAS, Schot. dorp, gr. Lanark, bij Glascow.

PORT DUSUD, zie Canal d'Entrecasteaux.

PORT EN BESSEIN, Fr. vlek en zeehaven, dep. Calvados, met visscherij.

PORT ESPÉRANCE, Austr. haven aan de Z. W. zijde van Van Diemensland, in het kanaal van d' Entrecasteaux.

PORT ETCHES, N. Amer. haven aan de

de N.W. kust, bij prins William's sound, met een Rus. fort.

PORT FRANCAIS, N. Amer. haven of baai, door LA PEYROUSE ontdekt, op 240. 36. L. en 58. 37. N. B. gelegen.

PORT FREDERIK, haven aan de W. zijde van koning George III. archipel. 242. 20. L. 58. 12. N. B.

PORT FUEGO, zeehaven aan de W. kust van het eil. Manille. 138. 16. L. 14. 14. N. B.

PORT GALERES, Turk. haven aan de Z. kust van het eil. Samos. 37.44.N.B.

PORT GARDNER, haven aan de O. kust van Whidby's eil., in de golf van Georgië. 255. 33. L. 48. 2. N. B.

PORT GENESSEE, haven der N. Amer. Rep., prov. New York, aan den mond der Genesse in 't meer Ontario.

PORT GORE, baai aan de W. kust van N. Amer. 50. 10. N. B.

PORT HACKING, Austr. baai op de O. kust van Nieuw Holland.

PORT HANNAH, baai aan de W. kust van N. Amer.; 13 mijlen Z. O. van Nootka sound.

PORT HAWKESBURY, baai aan de W. kust van N. Amer., aan den N. ingang van straat Juan de Fuca. 253. 6. L. 48. 35. N. B.

PORT HENRI, zie Port au Prince.

PORT HOOD, N. Amer. baai op de W. kust van 't eil. kaap Breton.

PORT IMPERIAL, zie Port Bourbon.

PORT INGRAHAM, haven op een der Koningin Charlotte's eil., in de Stille Zuidzee. 244. 28. L. 53. 37. N. B.

PORT INIS, Eng. dorp in Cornwall.

PORT IRON, kaap in Wallis, gr. Glamorgan.

PORT ISLAND, eil. in de riv. Delaware, in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Delaware.

PORT JACKSON, baai en Eng. volkplanting aan de O. kust van Nieuw Holland, met eene voortreffelijke haven, die vier uren lang is, en verscheidene baaijen heeft. Zij verdeelt zich in twee armen, aan eenen van welke de stad Sydney ligt. Zie verder Nieuw Z. Wallis. 168. 57. 56. L. 33. 51. 45. Z. B.

PORT JOLI, N. Amer. volkplanting in Canada, aan den regter oever der St. Laurens. 307. 35. L. 47. 15. N. B.

PORT KESSOCK, Schot. haven, gr. Wigton.

PORT KILSIT, haven in de Roode zee, aan de kust van Nubië, bij den mond der Farat.

PORT LAGO, Afrik. riv. en haven aan de Sierra Leona kust.

PORT LAURENCE, zeevlek in het N. Amer. prov. Michigan de hoofdplaats van het gr. Monroë.

PORT LAURISTON, Austr. haven op de O. kust van Nieuw Zeeland.

PORT LEITHEN, Schot dorp, gr. Kincardine, bij kaap Girdleness.

PORT LIBERTÉ, zie *Port Louis*.

PORT LINCOLN, zie Champagny.

PORT LOQUEZ, baai aan de O. kust van Madagascar. 68. 6. L. 13. 25. Z. B.

PORT LOGO, zie Port Lago.

PORT LORENZO, zie Nootka Sound

PORT LOUIS, (eenigen tijd *Port Napoleon*), sterke Fr. stad, dep. Morbihan, arr. Lorient, aan den mond der Blavet, met eene haven en kasteel op eene rots, een hospitaal voor zeelieden, 2 kerken, 3000 inw. en sardellenvangst. 2. Hoofdstad van 't O. Afr. eil. Mauritius of Isle de France, op de N. W. zijde gelegen, met eene voortreffelijke wel verdedigde haven, scheepsmagazijnen, goede kaaijen, scheepsdok en handel. Voor den brand van 1817 had zij 10,000 inw. 75. 8. L. 20. 10. N. B. 3. Zie Basseterre, No. 3.

PORT MACQUARRIÉ, Austr. inham aan de kust van Nieuw Holland, waarin de riv. Hastings valt. 170. 39. L. 31. 25. N. B.

PORT MAHON, zie Mahon.

PORT MAHALMACK, Schot. zeedorp, gr. Ross.

PORT MANGARIN, haven aan de Z. kust van het eil. Mindoro. 12. 25. Z. B.

PORT MARGOT, stad op Hispaniola.

PORT MARIA, baai aan de N. kust van Jamaïca.

PORT MARIEL, haven aan de Noordkust van Cuba.

PORT MARQUIS, N. Amer. haven aan de W. kust van Mexico; 1 mijl O. van Acapulco.

PORT MATHANON, haven aan de Z. O. kust van Cuba.

PORT MAURICE, baai aan de Z. O. kust van 't Vuurland; Z. W. van kaap St. Diego.

PORT MIOU, kleine Fr. zeehaven, ten O. van de baai van Marseille.

PORT MOAK, Schot. D., gr. Rinross.

PORT MONTAGU, Austr. haven aan Z. kust van Nieuw Brittannië.

PORT MORNINGTON, Afr. zeeplaats in de Roode zee, N. van Masuah.

PORT NAHAVEN, Schot. D., eil. Islay.

PORT NEVILE, baai in Johnson's straat, aan de kust van N. Amer.

PORT DE BRONDALO, Lomb. Ven. stad, op een eil. van de riv. Adige, in de golf van Venetië.

PORT NOCKIE, Schot. D., gr. Banff.

PORT ORCHARD, op de N. W. kust van Amer., bij Admiralty inlet. 47. 39. N. B.

PORT PAIX, stad op de N. kust van St. Domingo. 19. 55. N. B.

PORT PALLISER, haven aan de N. kust van Kerguelen's land. 87. 23. L. 49. 3. Z. B.

PORT PATRICK, Schot. zeedorp, gr. Wigton, met 1200 inw. vanwaar paketbooten op Ierland varen.

PORT PEAN, zie Charlestown.

PORT PENN, zeedorp der N. Amer. Rep., prov. Delaware, gr. Newcastle.

PORT PHILIP, voorn. Eng. kolonie in Nieuw Zuid Walles, op Nieuw Holland. 162. 28. L. 28. 24. Z. B.

PORT PRASLIN, haven aan de N. kust van Nieuw Georgië, in het land der Arsaciden, met slechten ankergrond. 172. 30. L. 7. 25. Z. B. 2. Haven op de N. kust van St. Domingo. 19. 45. N. B.

PORT PROVENÇAL, zeestadje op de W. kust van Corsica, N. van de golf van Ajaccio.

PORT QUEMADA, Z. Amer. baai aan de W. kust van Nieuw Granada.

PORT RAZOIR, N. Amer. zeeplaats, aan de Z. kust van Nieuw Schotland.

PORT REPUBLIC, N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Rockingham.

PORT RESOLUTION, haven aan de N. zijde van de O. punt van het Nieuw Hebridisch eil. Tanna, in 1774 ontdekt. 187. 31. L. 19. 32. N. B.

PORT RIGAUD, N. Amer. haven op 't eil. kaap Breton, bij Port Toulouse.

PORT ROSEWAY, baai in het Z. O. van Nieuw Schotland, met de stad Shelburn. 312. 33. L. 43. 40. N. B.

PORT ROYAL, PORTO ESCONDEDO, kleine Z. Amer. haven, aan de kust van Yucatan, in Campêche baai. 285. 10. L. 18. 22. N. B. 2. Zeehaven op het W. Ind. eil. Jamaïca, aan de Z. zijde, ruim genoeg voor meer dan 1000 schepen. Voorheen was deze stad zeer groot, doch eene aardbeving en een brand hebben dezelve twee malen verwoest. 300. 46. L. 17. 50 N B. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Carolina, aan de Rappahannock, met 1500 inw. 4. Vlek der N. Amer. Repy, prov. Tennessee, gr. Montgomer. 5. Vlek aldaar, prov. Indiana, gr. Dearborn. 6. Buurt aldaar, prov. Z. Carolina. 7. Zeehaven aan het eil. Martinique. 316. 37. L. 14. 38. N. B. 8. P. of *Entrance*, baai in den Atl. Oceaan. aan de Z. O. kust van Carolina. 296. 56. L. 32. 24. N. B. 9. Eil. der N. Amer. Rep., prov. Port Royal Entrance, met de hoofdplaats Beaufort 37. 12. N. B.

PORT RUSPIN, Schot. haven, W. van Tongue baai.

PORT ST. ANNA, zie Killough.

PORT ST. FELICE, haven aan de W. kust van Madagascar. 22. 15. Z. B.

PORT ST. JAMES, baai aan de W. kust van Madagascar. 21. 55. Z. B.

PORT ST. JUAN, baai of haven aan de Z. W. kust van het eil. Quadra en Vancouver, aan den ingang van straat Juan de Fuca. 253. 38. L. 48. 32. N. B.

PORT ST. JULIAAN, Z. Amer. haven, op de O. kust van Patagonië. 49. 10. Z. B.

PORT ST. MARIE, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, arr. Agen; 3700 inw.

PORT ST. MAU, haven op de N. kust van Maltha.

PORT ST. VINCENT, Austr. baai op de Z. W. kust van Nieuw Caledonië.

PORT PALUS, zeehaven aan de Z. kust van St. Domingo.

PORT SCRIVAN, Amer. zeehaven op de landëngte van Dariën.

PORT SEATON, Schot. dorp, gr. Haddington, aan de Frith van Forth.

PORT SEITAN, heven aan de N. kust van 't Turk. eil. Samos. 44. 26. L. 37. 49. N. B.

PORT SELANGUIN, haven op de W. kust van het O. Ind. eil. Luçonia. 137. 56. L. 14. 50. N. B.

PORT SHIMENE, haven op de N. kust van het N. Amer. eil. St. John, in de golf van Laurenz.

PORT SKERRY, Schot. haven op de kust van Sutherland.

PORT SNETTISHAM, N. Amer. haven op de N. W. kust, in Stephan's Passage, tusschen de kapen Styleman en Hanmer.

PORT SOLIDAD, haven op een der Falkland's eil. 51. 31. N. B.

PORT STEPHEN'S, haven aan de Z. kust van Pitt's Archipel, in de N. Stille Zuidzee. 248. 7. L. 33. 28. N. B. 2. Baai op de O. kust van Nieuw Holland.

PORT STEWARD, haven op de N. W. kust van Amer. 245. 50. L. 55. 38. N. B.

PORT STRATHEY, Schot. haven, N. van Sutherland, bij Strathey-head.

PORT SUBEC, haven op de W. kust van Luçonia. 14. 50. N. B.

PORT SUSAN, haven op de N. Amer. W. kust, in de golf van Georgië, bij Whidby's eil. 48. 5. N. B.

PORT TAYTAY, Z. Amer. haven op de O. kust van Paraguay. 10. 35. N. B.

PORT TOBACCO, N. Amer. stad en riv. in Maryland, gr. Charles.

PORT TOWNSHEND, haven op de W. kust van N. Amer., in de golf van Ge-

orgië. 48. 3. N. B.

PORT UCA, haven op de N. W. kust van Amer. 52. 25. N. B.

PORT VELAS, N. Amer. haven van Californië. 28. 13. N. B.

PORT VENDRE, Fr. haven, dep. O. Pyreneeën, aan eene golf van de Middell. zee, met 2150 inw.

PORT VINEGORA of *Round Port*, baai op de N. kust van Madagascar. 13. 30. Z. B.

PORT WATSON, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York.

PORT WELLS, Amer. haven op de N. W. kust in Prins Williams sound. 60. 59. N. B.

PORT WILLIAM, N. Amer. vlek, prov. Kentucky, hoofdpl. van het gr. Gallatin.

PORTACAMARO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Aste, met 1100 inw.

PORTADOWN, Ier. stad, gr. Armagh.

PORTAFERRY, Ier. dorp, gr. Down.

PORTAGE, N. Amer. gr. in Ohio; 3000 inw. 2. N. Amer. riv. in Ohio, valt in 't meer Erie. 3. *Point* P., N. Amer. kaap in de golf van St. Laurenz.

PORTAHUELO, Z. Amer. haven in Peru, prov. Truxillo.

PORTAL DE ST. LOUIS, Braz. stadje, prov. Goyas, aan de Tocantin. 13. 30. Z. B.

PORTALÈGRE, Port. stad, prov. Alentejo, op eenen berg, met 5,640 inw., eenen bisschop en fabr.

PORTARIA, Turk. stad aan de golf van Volo, met 3,500 inw.

PORTARLINGTON, Ier. stad, gr. King's, aan de Barrow.

PORTBURY, Eng. dorp, gr. Somerset.

PORTCHESTER, Eng. dorp, gr. Southampton.

PORTEASY, Schot. dorp, gr. Banff.

PORTEAU, baai aan de Z. kust van Labrador.

PORTEL, Port. vlek, prov. Alentejo, met 1800 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 750 inw.

PORTELET, klein eil. bij 't eil. Jersey.

PORTENDIK, dorp en haven in 't Afr. lands. Zanhaga, ten N. van den Senegal, door de Nederlanders aangelegd, maar door de Franschen veroverd, die het nu weder bezitten, en er handel in gom drijven.

PORTEOLE, Illyr. vlek, kreits Triest, met 2,000 inw.

PORTER, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Oxford, met 300 inw. 2. N. Amer. meer in Nieuw Schotland.

PORTEZZO, Lomb. Ven. dorp, prov. Como, aan het meer Lugano.

PORTICI, Nap. stad, prov. Napels, op de puinhoopen van Herculaneüm, tusschen den Vesuvius en de zee, met een prachtig koninklijk paleis, tuinen, wandelingen, en de schoonste kunststukken der oudheid. Zij heeft eene kerk met uitmuntende schilderstukken.

PORTILLO, 2 Spaan. vlekken, prov. Valladolid en Cuenca.

PORTIMAO, zie Villa Nova di Portimao.

PORTINCHE, golf aan de N. W. zijde van het eil. Ivica.

PORTINNO DE COSTA, Port. vlek, prov. Estremaduru.

PORTLAND, Eng. schiereïl., gr. Dorset, in het Kanaal, door eene smalle landëngte of liever zandbank (*Chesilbank* genoemd) aan het vaste land gehecht, en bijna geheel uit eene massa steen, Portlandsche hardsteen genoemd, die veel naar Londen en andere plaatsen wordt vervoerd, bestaande. Het is ten O., W. en Z. door ontoegankelijke rotsen bedekt, en wordt ten N. door twee kasteelen verdedigd, welke voor de reede van Portland, in den stroom liggen. Tusschen Chesilbank en het vaste land is eene smalle streek der zee, de *Fleet* genoemd, en op de Z. punt der bank, *Bill* genoemd, staan de twee vuurbaken, *the Upper* en *the Lower Lighthouse*. Het schiereïl. heeft eenige dorpen, hier en daar verspreide huizen, die omtrent 2000 inw. bevatten, welke meestal in de steengroeven, en ook in de schapenfokkerij en een weinig landbouw hun bestaan vinden. 2. Hoofdstad van het gr. Cumberland, in de N. Amer. Rep., prov. Maine, en van de geheele prov., zetel van den gouverneur en voorname collegiën en ambtenaren, aan de Casco baai, op eene landtong. Zij bestaat uit eene hoofdstraat en verscheidene bijstraten, heeft vele schoone huizen, 8 kerken van onderscheidene geloofsbelijdenissen, een statenhuis, paleis voor den gouverneur, geregtshof, enz.; een armhuis, eene akademie, 2 banken, eene assurantie-compagnie, 2 drukkerijen en 8,580 inw., eene niet groote, maar zekere haven, welke zoo wel als de stad, door de forten Preble en Scammel, en ten door O. Burrows verdedigd wordt. Voor de haven staat op de landpunt Portlandhead, een 72 voeten hooge vuurtoren, en op de punt van Mont Joy eene sterrenwacht met een schoon uitzigt. De stad wordt voor de achtste der Rep. gehouden. De uitvoer bestaat voornamelijk in scheeps- en ander timmerhout, rundvleesch, visch, boter, meel en andere voortbrengsels. 307. 14. L. 43. 39. N. B. 3. Dorp in de N. Amer. Rep., prov. Alabama, gr. Dallas. 4. Dorp aldaar, prov. Kentucky, gr. Jefferson.

5.

5. N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Baltimore, aan eene golf. 6. Vlek aldaar, prov. New York, gr. Chataigne. 7. P. *Eil.*, groep eil. in de Ind. zee, ten W. van Nieuw Hanover. Zij zijn 6 in getal, laag en moeijelijk te naderen. 165.4. 45. L. 2. 36.Z.B. 8. P. *Eil.*, Austr. eil. in de Zuidzee, bij de O. kust van Nieuw Zeeland. 195. 58. L. 39. 25. Z. B. 9. P. *Eil.*, een van de groep der Koningin Charlotte's eil. 182. 1. L. 10.43. Z. B. 10. *Nieuw* P., vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Somerset, met 450 inw. 11. P. *Kanaal*, invaart aan de N. W. kust van Noord Amer., die zich N.W., op eene breedte van een uur, 20 mijlen ver uitstrekt. De ingang op 247. 28. L. 54. 42. N. B. 12. P. *Creek*, kleine baai aan de W. kust van Terreneuve; 8 mijlen Z. van Pont Rich. 13. P. *Kay*, klein eil. aan de Z. kust van Jamaïca; 1 mijl O. van Portland Point. 14. P. *Point*, kaap in de Hudson's baai, aan de W. kust van Labrador. 289. 26. L. 58. 50. N. B. 15. Vlek in Opper Canada, Midland distr.

PORTLOCK PASSAGE en RIFF, Austr. straat en rots in de Torres straat.

PORTNEUF, N. Amer. riv. van Ned. Kanada, die in den St. Laurenz valt.

PORTO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo. 2. Port. vlek op het Vlaamsche eil. Santa Maria. 3. Zie Legnago en Port à Port.

PORTO BELLO, Schot. vlek, gr. Edinburg, aan zee, met aardewerken loodwitfabr., tigchelövens en een zeebad. 2. Klein O. Ind. eil., bij Borneo. 3. Z. Amer. stad, op de N. kust van Dariën, met eene vaste en zekere haven, goed voor den handel gelegen, heeft meestal houten huizen, en is door de groote hitte zeer ongezond. 298. 14. L. 10. 27. N. B.

PORTO BUFALETO, Lomb. Ven. vlek, prov. Treviso, met 1600 inw.

PORTO CAMBIA, Port. zeevlek in Estremadura, N. van Peniche.

PORTO CARDIANO, zeevlek in den Kerk. Staat, legatie Forli, aan de Adriatiiche zee.

PORTO CHIÈVRE, haven op 't Jonisch eil. Zante.

PORTO CONSTANZA, Turk. zeestad op het eil. Cyprus, met handel in zout.

PORTO CANDIA, haven op de Z. W. zijde van het eil. Lemnos.

PORTO CHIMI, dorp op 't Turk. eil. Negropont.

PORTO CONTE, Sard. haven op de N. W. kust, prov. Capo di Sassari.

PORTO CAROLLO, haven en baai op het eil. Sardinië.

PORTO D'ANZO, haven in den Kerk. Staat, Z. van den Tiber, bij kaap d'Anzo.

PORTO DE CAM, Port. sterkte, op de W. kust; 2 mijlen van Viana.

PORTO DE CATRAS, haven op de N.W. kust van het Kanarische eil. Fortaventura.

PORTO DE LA PRIMARO, zeehaven aan de Adriat. zee, in den Kerk. Staat, legatie Ferrara; 3 mijlen N. van Ravenna.

PORTO DE LA TRINIDAD, N. Amer. haven, op de kust van Nieuw Albion. 253 52. L. 41. 3. N. B.

PORTO DE PORTO, zeehaven van Morea, tusschen de golven van Engia en Napoli.

PORTO DEL PRINCIPE, zie Port au Prince.

PORTO DE NAOS, baai en haven, in 't Z. van het Kanarische eil. Lancerota, met uitvoer van graan.

PORTO DE ST. PEDRO, Braz. zeehaven, aan de riv. Iguay. 31. 55. N. B.

PORTO DI LAGOSCURO, marktvlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara, aan den Po, met 2,700 inw. en eene haven, die in 1817 tot eene vrijhaven is verklaard.

PORTO DI MAGNAVACCA, kanaal in den Kerk. Staat, legatie Ferrara, dat uit de Adriatische zee in de Lagunen voert.

PORTO DI PALO, Sicil. stad en haven, Val di Noto, op kaap Passaro.

PORTO DI PAULO, haven bij Rome.

PORTO DRAGO of *Leone* (*Portus Piræus*), Griek. haven, bij Atheneu.

PORTO DRAPANO, haven op Santa Maria, voor den Z. ingang van het kanaal, dat voor de meeste winden beschut is. Men vindt er goede koralen, en men heeft er veel zout. Zij wordt door den toren *La Tourette* verdedigd.

PORTO ERCOLE, Tosc. stadje, prov. Siëna, op een schiereil., aan zee.

PORTO FERRAJO, hoofdstad van het eil. Elba, op eene landtong, aan eene kleine bogt van de W. kust, met slechts éénen toegang. Zij is, nadat NAPOLEON hier zijnen zetel had, nog meer versterkt, wordt door de forten Del Falcone en Della Sletta verdedigd, heeft een goed gebouwd kasteel, 2 kerken, een hospitaal, een lazareth, eene gevangenis en ruim 3,000 inw., die handwerken en eenigen handel hebben, doch grootendeels van het garnizoen en de nabijgelegene zoutkeeten bestaan. De haven is goed, en kan zoo wel als de reede, groote schepen bevatten. Aan den ingang der baai is een vuurtoren. Er wordt hier eene sterke quarantaine gehouden. 28. 5. L. 42. 49. N. B.

PORTO FIGARI, Fr. zeeplaats op de Z. W. kust van het eil. Corsica.

PORTO FINO, Sard. stad, hert. Genua, met 1050 inw.

PORTO GAI (ook wel *St. Nicola* genoemd), haven in het N. O. van het Jonisch eil. Paxo, met eene Grieksche kerk, en ongeveer 1650 inw. Hier woont de regering, en zijn de regtbanken.

PORTO GRADO, Turk. haven op 't eil. Scarpantho.

PORTO GRECO, Nap. stad op het schiereil. Monte Gargano, in Capitanata; 5 mijlen N. W. van Manfredonia.

PORTO GREGO, haven op de W. kust van het Dalmatisch eil. Lesina.

PORTO GRUARO, Lomb. Ven. vlek, legatie Venetië, met eenen bisschop, 5,610 inw. en handel.

PORTOKALI, Turk. stad in Romanië, sands. Misitra.

PORTO LEONE, zie Porto Drago.

PORTO LONGONE, stadje op het eil. Elba, met 1200 inw., eene veilige haven en visscherij.

PORTO MADERA, haven aan de O. kust van 't Kaapverdisch eil. St. Jago.

PORTO MAGGIORE, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.

PORTO MAGNO, Spaan. vlek en baai op het eil. Ivica.

PORTO MAHON, zie Mahon.

PORTO MARIN, Spaan. vlek, prov. Gallicië, aan de Minho.

PORTO MAURICIO, Sard. zeestadje, hert. Genua; 3,200 inw. en zeehandel.

PORTO NOVO, W. Afr. zeehaven van Benin, met eene Portugesche factorij. 19. 31. L. 6. 24. N. B.

PORTO NOVO, O. Ind. zeehaven, prov. Karnate, aan den mond van eene rivier, volkrijk en met veel handel in katoenen stoffen, peper, benzoë, kamfer, suiker, tabak en ivoor. 97. 14. L. 11. 30. N. B.

PORTO PALERMO, Turk. zeehaven in Albanië, ten N. van Butrinto.

PORTO PALIZZE, Nap. dorp, prov. Calabrië Ulteriore I, bij kaap Spartivento, met visscherij.

PORTO PALMAS, stadje op 't eil. Sardinië, prov. Capo di Cagliari, eene der beste havens van het eil.

PORTO PANORINA, zeehaven op 't W. deel van 't Dalmatisch eil. Lesina.

PORTO PARADISO, haven op de O. kust van het Turk. eil. Rhodus. 36. 25. N. B.

PORTO PAVONA, haven op 't Sicil. eil. Nisida, W. van kaap Pausilippo.

PORTO PETRI, haven op de N. kust van 't Turk. eil. Mytelene.

PORTO PIN, kleine zeehaven van Aziat. Turkije, prov. Caramanië.

PORTO PRAYA, hoofdpl. van het Kaapverdisch eil. St. Jago, met een fort, eene goede haven en handel, wordt door vele schepen om levensmiddelen bezocht, doch heeft weinig goed water. 14. 54. N. B.

PORTO RÉ, Illyr. vlek, kreits Fiume, met 1030 inw., zijdefabr. en handel.

PORTO REAL, Spaan. vlek, prov. Seville, met eene kleine haven, twee forten, verscheidene kerken en 10,000 inw., die linnenweverijen, scheepsbouw, zeemagazijnen en zoutwerken hebben.

PORTO REOS, zeehaven op het Kanarische eil. Lancerota.

PORTO RICO of *San Juan de Puerto Rico*, voorheen alleen *San Juan* genoemd, het kleinste der groote Antilles, door COLUMBUS, op zijne tweede reis, in 1493 ontdekt, en den Spanjaarden behoorende. Het ligt tusschen 18. en 18. 35. N. B. en 320. 30. en 322. L., is 20 mijlen lang, 7 breed en 120 in den omtrek, en bevat op 182 V. M., 136,000 inw. waarvan 17,500 blanken zijn. Zoo wel luchtsgesteldheid als vruchtbaarheid van den grond regtvaardigen den naam. Bijna het geheele jaar door heeft men er eenen Oosten wind; de Zuiden en Westen winden brengen vele regens mede, die wel eens overstroomingen veroorzaken. De hitte is er zeer groot, en aan de kusten heerschen dikwerf orkanen. De grond is vruchtbaar, hier en daar moerassig, en wel van water voorzien. Het bergachtige gedeelte, met hout bewassen, heeft aangename dalen, weiden en akkers. Van binnen wordt het eil. door eene hooge bergketen doorsneden. De kusten hebben vele bogten en baaijen, met verscheidene goede havens. De merkwaardigste baai is die van St. Jean, die 400 schepen kan bevatten. Onder de omliggende eil. behooren la Cabrita, las Cabras, Zacheo, Monico, la Mona Bieque, enz. De voornaamste voortbr. zijn: suiker, koffij, katoen, indigo, tabak, rijst, gom, maïs, wierook, gember, vlas, Jamaïca peper, aardappelen, meloenen, verwhout, vijgen, vanille, zuidvruchten, timmer- en ander hout, bananen, wijn, kina, china's appelen, citroenen, lemoenen, granaatappelen, kokosnoten, appelen, peren, enz. Verder horenvee, paarden, wild gevogelte, visch en bijen; uit het mineraalrijk; goud, zilver, lood, kwikzilver, zout en zwavel. De landbouw wordt er met veel ijver gedreven: men telt er thans 6,000 plantagiën. Ook de veeteelt, vooral de paar-

paardenfokkerij is er van belang. Alle fabrijkwaren worden uit Europa ingevoerd, en de handel op Spanje is van veel belang. De inw. zijn Spanjaarden, Franschen, Creolen, Mestizen, Mulatten en Negers. Aan het hoofd der regering staat een generaal- commandant door den koning benoemd. Het geestelijk bestuur is in handen van eenen roomschen bisschop. 2. P. of *St. Juan*, hoofdstad van het eil. Porto Rico, aan de N. kust, op een schiereiland, bij kaap Puente d'Aguilar, de zetel van den gouverneur en den bisschop, regelmatig gebouwd, met geregelde straten, die elkander regthoekig doorsnijden; eene goede haven, door eene citadel verdedigd, eene domkerk, 3 kloosters en een militaire hospitaal, alsmede een schoon tuchthuis, sterke vestingwerken en 8,000 (waaronder zeer rijke) inw., die eenen aanzienlijken handel en ook veel smokkelhandel drijven. 311. 26. L. 18. 30. N. B.

PORTO SANTO, Afr. eil. der Portugezen, ten N. van Madera, op 1. 22. L. en 33. N. B., in 1114 ontdekt, en door prins HENDRIK van Portugal aangebouwd, en van vee voorzien. Het heeft slechts 8 mijlen in den omtrek, en telt 4,200 inw. In het midden is een hooge berg, terwijl overigens de grond zeer vruchtbaar is. De voortbr. zijn: koren, drakenbloed, rundvee, wilde varkens, konijnen, korhoenders, en voortreffelijke honig. 2. Hoofdpl. des eil., aan eene golf, met eene goede haven. 3. Z. Amer zeestad in Caraccas.

PORTO ST. ANDREA, haven op het Grieksche eil. Stampalia.

PORTO SCUS of *Porto Secco*, Sard. vlek, distr. Capo di Cagliari, nabij kaap Cagliari, met visscherijen.

PORTO SEGURO, Braz. prov., tusschen Los Ilheos, den Oceaan, Espiritu Santo en Rio Francisco gelegen, en door de Portugezen in 1500 ontdekt. Het land is zeer vruchtbaar, wordt door eene riv. van denzelfden naam bespoeld, en naar de zekerheid van deszelfs haven, dus genoemd. De lucht is vrij aangenaam, en men vindt er vele schoone streken. Hier zijn de voornaamste diamantgroeven; terwijl er ook andere edele gesteenten en stofgoud gevonden worden. 2. Hoofdstad dezer prov., met eene veilige haven, breede en vrij regte straten, 3,500 inw., die meestal van de visscherij bestaan, en suikerplantagiën in den omtrek hebben. Beneden de stad is een dorp, dat zoo groot is als de stad, en mede 3000 inw. heeft, die alleen van de visscherij bestaan. 61. 57. L. 16. 7. N. B.

PORTO SIGRI, schoone haven aan de W. kust van het Turk. eil. Mitelene.

PORTO TAPIAO, Port. dorp in Beira.

PORTO TESSANO, inham aan de Z. kust van Corsica.

PORTO TIGANI, haven aan de Z. kust van 't Turk. eil. Samos. 44. 40. L. 37. 44. N. B. 2. Dorp op het eil. Candia.

PORTO VECCHIO, Fr. stad, eil. Corsica, aan de golf van dien naam, met 1240 inw. en goede haven. 41. 35. N. B.

PORTO TRABUCO, inham aan de O. kust van 't Sard. eil. Asinara.

PORTO TRINEDE, Turk. dorp op de Z. kust van Candia.

PORTO VENERE, Sard. zeestadje, hert. Genua, op eene landtong in de golf van Spezzia, naauw en duister, op eene rots gebouwd, op welks top een toren staat, met 900 inw. 44. 5. N. B.

PORTO VENETICO, Turk. zeehaven in Natolië, aan de golf van Antalia.

PORTO VOURCARIA, haven aan de Z. kust van het eil. Samos. 37. 47. N. B.

PORTO PAIX, havenstad aan de N. kust van het eil. Hispaniola. 304. 34. L. 19. 55. N. B.

PORTREE, Schot. kerspel, gr. Inverness, eil. Sky. 11. 29. L. 57. N. B. 2. Golf bij het Hebridisch eil. Sky.

PORTSDOWN, Eng. buurt, gr. Southampton.

PORTSEA, zie Portsmouth.

PORTSMOUTH, Eng. zeestad in Hampshire, met wallen, vestingwerken, eene oorlogshaven, op het door een kanaal van het vaste land gescheiden eil. Portsea. Zij bestaat eigenlijk uit *Portsea* en *Portsmouth*, waarvan de eerste thans van meer belang dan de laatste, echter naauw, duister en morsig is. Zij bevatten zamen 40,600 inw., die allen van den handel en de scheepvaart bestaan. De ruime haven, die in oorlogstijd de verzamelplaats van de vloot van het Kanaal is, kan de geheele Eng. vloot bevatten, wordt door de 3 forten, *Southsea*, *Charles James Borough* en *Blockhouse* verdedigd, en heeft uitmuntende scheepstimmerwerven, een dok met eene verbazende stoommachine, geschutgieterijen, en alles, wat tot den aanbouw en de uitrusting van oorlogsschepen vereischt wordt; de magazijnen, ankersmederijen, touwslagerijen, enz. zijn op Portsea. Verder is hier eene koninklijke akademie voor de marine, een hospitaal voor 3,000 zeelieden, een gezelschap van koophandel, mede voor assurantie. 16. 34. L. 50. 48. N. B. 2. N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, gr. Carteret, aan de Cove baai. 3. Vlek al-

aldaar, prov. Virginia, gr. Norfolk, aan de Elizabeth, met 1700 inw. en handel. 4. Zeestad aldaar, prov. New Hampshire, gr. Rockingham, aan de Piscataqua, behalve ten Z., geheel van water omringd, met kromme, ongeregelde straten, doch anders goed gebouwd, met vele schoone steenen huizen, een raadhuis, 8 kerken van verschillende geloofsbelijdenissen, een atheneüm, eene akademie, armhuis, bagijnenhuis, gevangenis, 5 banken, verscheidene assurantie gezelschappen en 7,000 inw., die scheepsbouw, visscherij, reederij en handel hebben. De haven is eene der beste des lands, breed, diep, voor alle winden zeker, en vriest nimmer toe. De hoofdingang tusschen de N. zijde van Great Island en de Kittery klip, wordt door de forten *Constitution* en *M'Clary* verdedigd. De andere ingang ten Z. van Great Island, heet de kleine haven. De haven zelve wordt in de buiten- en binnenhaven verdeeld. In de binnenhaven ligt het eil. Navy, met scheepstimmerwerven, hospitaal voor de koepokinënting en dokken. 306. 4. L. 43. 12. N. B. 5. Vlek aldaar, prov. Ohio, hoofdplaats van het gr. Scioto, aan den mond der baai Scioto. 6. Vlek aldaar, prov. Rhode Island, gr. Newport, met 1800 inw. en eene steenkolenmijn.

PORTSOY, groote Schot. zeehaven, gr. Bauff. In den omtrek graaft men het Portsoy marmer.

PORTUDAL, W. Afr. zeehaven van het koningrijk Baol, ten N. van de Gambia, met handel in ivoor, amber, huiden en stofgoud. 14. 36. N. B.

PORTUGAL, oudtijds *Lusitania*, en sedert de 11 eeuw dus genoemd; een gedeelte van het Pyreneesch schiereïland, in de gedaante van een paralellogram, tusschen Spanje en den Atl. Oceaan, of tusschen 8. 14. en 11. 53. L. en 36. 55. en 42. 7. N. B. gelegen, en op 1642½ V. M. (volgens de zekerste berekeningen; daar velen het te hoog opgeven), 3,000,000 inw. bevattende. Het is een vrij hoog, bergachtig land, van binnen met groote en kleine dalen, en slechts twee groote vlakten in de prov. Alentejo en Beira. De meeste bergen zijn kaal en vol rotsen; sommige zijn vruchtbaar, doch andere hebben altijddurende sneeuw. De kusten zijn ten N. laag, doch klimmen spoedig; bij kaap Espichel zijn zij hoog, steil en ruw. De grond is zeer verschillend, doch over het algemeen ligt en zandig; daar, waar geen water ontbreekt, vruchtbaar, en over het algemeen beter dan in Spanje.

De bergen zijn alle voortzettingen van de Spaansche bergen. De voorn. zijn: het Cantabrisch gebergte met de Monte Zinha; de Serras de Gerez en Marao; het Guadarrama gebergte, met de Serra d'Estrella, het hoogste gebergte van Portugal; de Serra de Guadaloupe, met de Serra de Arrabida, de Ossa en Mameda; en de Sierra Morena, met de Serra de Caldeirao, de Monchique, Alcidoes, de Foya, enz. De voornaamste kapen zijn: Cabo Mondego, Corveira, Rocca, Espichel, St. Vincent en St. Maria. De voornaamste riv. zijn: de Taag met de Ponsel, de Zezeré, de Sorraya en Cunha; de Douro met de Coa, de Sabor, de Tua en Tamega; de Guadiana, de Minho, de Lima, de Cavado, de Vouga, de Mondego en de Sado. Er zijn geene kanalen, slechts kleine meren, en vele beroemde gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is gematigder en aangenamer dan in Spanje, dewijl de zeewinden de hitte (die echter in Julij, Augustus en September vrij sterk is) zeer matigen. De winter is eene Noordelijke lente, en over het algemeen, is er de lucht gezond.

De voortbr. zijn uit het rijk der dieren: vlugge paarden, vele ezels, muilëzels, niet veel rundvee, doch vele schapen, die uitmuntende wol geven; geiten, vele varkens, weinig wild, herten, wilde zwijnen en geiten, doch ook wolven; verder visch, oesters, bijen en zijdewormen. Uit het rijk der planten: tarw, rogge, gerst, maïs, rijst, moesgroenten, vooral aardappelen: boonen, uijen, meloenen, zuidvruchten, zeer vele oranjeappelen, meloenen, citroenen, vijgen, granaatappels, amandelen, dadels, pisang, enz.; appelen, peren, pruimen, perziken, abrikozen, noten, veel kastanjes, die in sommige oorden het gebrek aan graan verhelpen; veel wijn, vlas, hennip, olijven, spaansch riet, sumak, soda, lakmoesplanten, meekrap, hout, waaronder kurk, cypressen, dennen, enz. Uit het delfstoffelijk rijk: eenig goud, zilver, koper, tin en lood; doch niets hiervan wordt gegraven. Verder ijzer, magneet, kwikzilver, marmer, kalk, gips, leijen, bouw-, molen- en ruwe steenen, turf, veel zout, dat ook uitgevoerd wordt: potäarde en porselein. De inw. of Portugezen stammen, even als de Spanjaarden, van Celten, Romeinen, Gothen, Alanen, Sueven en Arabieren af, hebben eene ei-

eigene taal, eene dochter der Latijnsche met vele Arabische en Frankische woorden gemengd. Zij zijn meer klein dan groot, zeer gehard, veelal geelachtig van kleur, dapper, trotsch in ongelukken, doch bij uitstek bijgeloovig, zinnelijk, driftig, hoogmoedig, jaloersch, en geneigd tot het nieuwe en tot ligtzinnigheid. Echter heeft de Portugees veel liefde voor zijn vaderland, en even onwetend, is echter het grootste gedeelte ijveriger, werkzamer, en ondernemender dan de Spanjaarden, doch beiden zijn groote liefhebbers van stierengevechten, processiën, enz. De Portugezen belijden den roomschen godsdienst, en zijn in adel, geestelijkheid, burgers en boeren verdeeld. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, die nog voor veel verbetering vatbaar is, en door vele onderdrukkingen terug gehouden wordt. De wijn, waaronder vooral de Portwijn, die zoo bekend is, en de zuidvruchten maken art. van uitvoer. De olijfboom is er menigvuldig; doch de bosschen worden verwaarloosd. De visscherij is aanzienlijk. De fabr. zijn op eenen lagen trap; daar de meeste goederen door de Engelschen ingevoerd worden. De voorn. fabr. zijn van laken, wollen, katoenen en zijden stoffen, linnen, porselein en aardewerk; ook zijn er 3 glasblazerijen, 2 kruid- en 6 papiermolens en slechts eene ijzergieterij. In alle andere gevallen hangen zij van hunne naburen af, en zelfs de Brazilische diamanten worden tot nu toe ruw naar Amsterdam en Londen gevoerd, om daar geslepen, en dan weder naar Lissabon teruggebragt te worden.

Tot op onzen tijd werd Portugal als het moederland van Brazilië aangemerkt, en won door den uitsluitenden handel op dat land, aanzienlijke schatten, die het nadeel, dat het rijk in den handel met het overige leed, vergoedde. Thans schijnt deze bezitting voor Portugal verloren, en echter zal dit geene aanzienlijke schade doen; daar de Engelsche voogdijschap, waaronder het lang gestaan heeft, den handel zeker meer voor- dan nadeel gedaan heeft. De binnenlandsche handel is uithoofde van de weinige middelen tot vervoer, van geringe beteekenis. De uitvoer wordt op 22 millioenen guldens, en de invoer op ruim 32 millioenen berekend. De voorn. binnenlandsche koopsteden zijn: Braga, Coïmbra, Abrantes, Elvas, Portalegro, Beja en Leiria. De voorn. handel is in handen der Engelschen; verder gaat die op Frankrijk, ons vaderland, Denemarken, Zweden, Rusland, de vrije Duitsche steden, Italië, de Barbarijsche kust, N. Amer., enz. De koloniën zijn nu geheel weg, en de tijd zal moeten leeren of hierin weder verandering komt.

Onder de koningen EMANUEL en JOHAN III. was de Port. letterkunde op den hoogsten trap; doch na de komst der Jesuïten in dit rijk, is dezelve meer en meer verminderd, en tot den laagsten trap gedaald; sedert eenige jaren schijnt zij zich echter weer eenigzins te verheffen. De beeldende en schoone kunsten hebben hier nooit willen tieren. De pers ligt er aan sterke banden; en dus verschijnen er weinige werken van belang, ook geene letterkundige beoordeelingen: de *Gazita de Lisboa* is het eenigst staatkundige tijdschrift. Er is eene hoogeschool te Coïmbra, met een koninklijk collegie, vele seminariën der geestelijken en lagere scholen, die nog op den laagsten trap, en in handen der geestelijkheid zijn. In de hoofdstad loopen verscheidene zoogenoemde professoren rond, om de kinderen lezen te leeren. Tot de geleerde genootschappen behooren: de akademie der wetenschappen, de geographische sociëteit, een gezelschap voor den landbouw, een œconomisch gezelschap, enz. Er is eene groote koninklijke bibliotheek te Lissabon, van 80,000 boekdeelen, eene universiteits bibliotheek te Coïmbra, eenige verzamelingen van naturaliën, munten, oudheden en schilderijen, sterrenwachten, kruidtuinen, enz.

Portugal was eene onbepaalde monarchie, erfelijk in het mannelijke en vrouwelijke geslacht. In 1820 gaf eene omwenteling aan dit rijk de oude *cortes* terug, die sedert 1697 niet vergaderd waren geweest; maar eene tegenomwenteling in 1823, en onlusten in 1824, zullen welligt nog veranderingen ten gevolge hebben. De koning wordt niet gekroond, maar zweert slechts den roomschen godsdienst te zullen handhaven. Hij voert tot nu toe nog den titel van *koning van het vereenigde koningrijk van Portugal, Brazilië en de beide Algarven.* De prov. worden door bijzondere stadhouders bestuurd. De inkomsten zijn nog moeijelijk te bepalen. Zij worden van 15 tot 32 millioenen guldens opgegeven. De schulden rekende men, vóór de laatste omwenteling, op 145 millioenen guldens, en het papieren geld op 20 millioenen; het leger op 52,000 man. Behalve Brazilië, dat nu twijfelachtig is, bezit Portugal buiten Eu-

Europa, het eil. Madera, de Vlaamsche, Kaapverdische en Guinea eil.; Angola, Mozambique, Goa, een deel van Timor en het eil. Macao. Het land wordt in 6 prov.: Entre Minho en Douro, Tras os Montes, Beira, Estremadura, Alentejo en Algarvië verdeeld. De hoofdstad is Lissabon.

MUNTEN.

Men heeft papieren en gemunt geld. Van het laatste is $\frac{7}{8}$ deel goud. Het eerste bestaat uit briefjes van 1200, 2400, 5000, 10,000 en 20,000 rees. Zij hebben naauwelijks $\frac{1}{3}$ der opgegevene waarde. De rees is eene ingebeelde waarde van ruim $\frac{1}{4}$ cent.

GEMUNT GELD.

GOUD.	Dobrao.	van	24,000	rees	*f* 66,60.
	Halve dito.	—	12,000	—	» 33,30.
	Duas Pecas.	—	12,000	—	» 35,52.
	Pecas of Johannis d'Or.	—	6,000	—	» 17,76.
	Halve dito.	—	3,200	—	» 8,88.
	Moedos de Ouro.	—	4,800	—	» 13,32.
	Halve dito.	—	2,400	—	» 6,66.
	Dezaseis Tostoes.	—	1,600	—	» 4,44.
	Quartinhos.	—	1,200	—	» 3,33.
	Oito Tostoes.	—	800	—	» 2,22.
	Nieuwe Crusados	—	480	—	» 1,33.
	Oude dito.	—	400	—	» 1,11.
ZILVER.	Crusados.	—	480	—	» 1,33.
	Halve dito.	—	240	—	» 0,67.
	Seis Vintems.	—	120	—	» 0,34.
	Tres Vintems.	—	60	—	» 0,17.
	Halve Tostoes.	—	50	—	» 0,14.
	Vintems.	—	20	—	» 0,06.
KOPER.	Dez Reis.	—	10	—	» 0,03.
	Cinco Reis.	—	5	—	» 0,01[5].
	Real de Mejo.	—	$1\frac{1}{2}$	—	» 0,00[5].

PORTUGALETE, Spaan. zeevlek, prov. Biscaye, met 1800 inw. en visscherij. 14. 38. L. 43. 20. N. B.

PORTUGUEZA, groote Z. Amer. riv., prov. Venezuëla, die in de Apure valt. 2. Spaan. vlek, prov. Sevilla.

PORTUMEA, Ier. dorp, gr. Galway.

PORZ, Pruis. dorp, regdst. Keulen.

PORZICZ, Boh. vlek, kreits Pilsen.

POSCHA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

POSAUKEN, Hong. D., kom. Honth.

POSADIA, Sard. D. in Capo di Cagliari.

POSCHECHON, Rus. kreits, gouv. Jaroslaw, met 65,000 inw., eenige heuvels en verder lagen weeken grond, die door de Soga, Muschga, Uchtowa en Sagoscha bespoeld wordt. De meren zijn slechts klein, en de bosschen vochtig; maar leveren overvloed van hout op. De inw. bestaan van den landbouw, den handel in hout en de veeteelt; ook spinnen zij garen, en maken linnen. 2. P. of *Poszechonje*, hoofdstad van den kreits, met 1700 inw., looijerijen en veel handel. 58.42.L.37.35.N.B.

POSCHEGA, zie Posega.

POSCHINA, zie Buxim.

POSCHORITA, Galic. D., kr. Czernowitz.

POSEGA, POSSEGA of *Pojeg*, Hong. kom., in het zoogenaamde Slavonisch Provinciaat, ten N. en Z. aan de Croatische en Slavonische Militairgrenzen grenzende, en op $45\frac{1}{2}$ V. M. 67,000 inw. bevattende, die meest Slavoniërs zijn, en den roomschen of griekschen godsdienst belijden. Het land is heuvel- en ten O. eenigzins bergachtig. Ook van binnen zijn eenige bergen, heuvels en veel bosch, terwijl de Orlyava, Pakra en Illora het land bespoelen, dat nog op vele plaatsen woest ligt. Het brengt voort: koren, tabak, boomvruchten, vooral kastanjes, appelen, peeren en zeer veel noten. Ook is er goede veeen zijdeteelt, maar geene fabr. 2. Koninklijke vrijstad in dit kom., aan de Orlyava, met een vervallen kasteel, prachtige grieksche en roomsche kerk, een gymnasium en 4,200 inw., die handel met eigen tabak, zijde en vee drijven. 35. 23. L. 45. 22. N. B.

POSEN, Pruis. prov., een gedeelte van het oude Posen, tusschen W. Pruissen, Polen, Silezië en Brandenburg, of tusschen 32. 47. en 36. 18. L. en 51. 10. en 53. 28. N. B. gelegen, en op $538\frac{1}{2}$ V. M. 847,800 inw. bevattende. Het land is eene volkomene vlakte slechts in den Oborniker kreits, en o de grenzen van Silezië zijn eenig

hoogten. De grond is veelal vruchtbaar. De riv. zijn: de Weichsel, met de Brahe; de Wartha, met de Proszna; de Obra en de Netze. Verder eenige kleine riv., eenige moerassen, die van tijd tot tijd droog gemaakt worden, en het zoo nuttige kanaal van Bromberg. De lucht is zuiver en gezond. De voortbr. zijn: alle soorten van koren, peulvruchten, moesgroenten, vlas, hennip, tabak, hop, boomvruchten, gerst, hout, wild, ganzen, visch, bijen, kalk, salpeter en ijzer; maar geen zout. De middelen van bestaan zijn: de landbouw en veeteelt, die voorheen aanzienlijker was, en de bosschen. Er zijn zeer goede fabr. van linnen, laken, kant, leder, tabak, cichorei, papier, glas, enz. De prov. is zeer goed voor den handel gelegen. De voorn. art. van uitvoer (welke door den Weichsel en Wartha zeer bevorderd wordt) zijn vooral koren, verder wol, vee, laken en linnen; terwijl er zout, ijzer, wijn, modewaren, enz. ingevoerd wordt. De inw. belijden den roomschen, lutherschen, hervormden, griekschen, doopsgezinden of joodschen godsdienst. De inrigtingen tot onderwijs zijn nog in derzelver begin. De prov. voert den titel van gr. hert., en wordt door eenen stadhouder, die te Posen woont, waar ook al de regeringscollegiën en regtbanken hunne zitting houden bestuurd. De inkomsten komen uit de domein-bosschen, directe en indirecte belastingen, en beloopen circa 3 mill. guldens. De prov. wordt in twee regdst. verdeeld. De hoofdstad is Posen. 2. Regdst. in voorn. prov., tusschen Bromberg, Polen, Silezië en Brandenburg, op 327½ V. M. 585,000 inw. bevattende, en in 17 kreitsen verdeeld. 3. Kreits in voorn. regdst., op ruim 20 V. M., 47,500 inw. bevattende, een zeer vruchtbaar land, dat door de Wartha, 4 groote en eenige kleinere meren bespoeld wordt, en veel koren, vee, vlas en tuinvruchten voortbrengt, en goede bosschen, veel wild en visch heeft. In de steden zijn eenige fabr. 4. P. of *Poznan*, hoofdstad van voorn. kreits, regdst. en prov., de zetel van den stadhouder, opper gouverneur en andere hooge ambtenaren en collegiën, alsmede van eenen bisschop, aan de Wartha, door muren omringd, zeer regelmatig gebouwd, met vrij breede straten, ruime markt, goede huizen (ook in de 6 voorsteden,) 4 groote en 3 kleine poorten, een kasteel op eenen heuvel, eene oude goed gebouwde hoofd- en 23 andere roomsche kerken, eene luth. en eene herv. kerk, een grieksch bedehuis, eene synagoge, eenige kloosters, 2 hospitalen, een weeshuis, een roomsch gymnasium, met 500 leerlingen, eene kweekschool voor schoolonderwijzers, een seminarium voor priesters, eene school voor vroedvrouwen, eenige lagere scholen en 22,700 inw., die fabr. van laken, linnen, leder, lak, verlakt, geweren, enz. wasbleeken, chits- en, katoendrukkerijen, horologiemakerijen, eenigen handel, en 3 beroemde jaarmarkten hebben. 35. L. 52. 22. N. B.

POSERITZ, Pruis. dorp, eil. Rugen, regdst. Straalsond, met 800 inw.

POSERNA, Pruis. D., regdst. Merseburg.

POSEY, gr. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, met 3000 inw., door de Ohio bespoeld, met goede weiden en akkers.

POSILIPPO, zie Napels.

POSING, Hong. vrijstad, kom. Presburg, met 3,700 inw., baden, salpeterziederij en wijnbouw.

POSITANO, Nap. stad, prov. Principato Citra, met 4,000 inw.

POSITRA, O. Ind. zeehaven, prov. Guzeratte. 87. 3. L. 22. 23. N. B.

POSNAU, zie Posen, No. 4.

POSNECK, stad in Saksen-Coburg, vorst. Saalfeld, aan de Kolschau, met 3,100 inw., groote laken- en wollen stoffenweverijen en jaarmarkten.

POSOLSCOI-MONASTYR, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk, aan den mond der Selenka en het meer Baikal, met een veer over dat meer.

POSSENDORF, Saks. D., kreits Meissen.

POSSENHEIM, Beij. dorp, Rezatkreits. 2. Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

POSSESSION (BAAI), baai aan de N. kust van het eil. Georgië. 2. Baai in het N. Amer. gebied Oregan, die de ouden voor eene N. W. doorvaart hielden. 3. Baai in het Baffinsland, tusschen kaap Franshaven en Byam, waar Ross aan land ging. 300. 7. L. 73. 57. N. B. 4. P. *Eiland*, eil. in de Stille Zuidzee, in 1772 door MARION ontdekt, onbewoond en onvruchtbaar. 59. 26. L. 46. 30. Z. B. 5. Eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. punt van Nieuw Holland. Hier nam COOK in naam van koning GEORGE III. bezit van het O. en N. O. gedeelte van Nieuw Holland, hetwelk hij den naam van Z. Wallis gaf. 159. 25. L. 10. 33. Z. B. 6. P. *Punt*, Z. Amer. kaap in de straat van Magellaan. 308. 7. L. 52. 20. Z. B. 7. P. *Punt*, kaap aan de W. kust van N. Amer. en de O. kust van COOK's invaart. 226. 58. L. 61. 3. N. B. 8. Kaap aan de Z. O. kust van

van Nieuw Holland, die koning GEORGE III. golf van Princess 's Harbour Royal scheidt. 135. 58. L. 35. 2. Z. B.

POSSORITA, Galic. D., kreits Czernowitz, met ijzer- en kopermijnen.

POST, Nederl. gemeente, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 500 inw.

POSTA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore II, met 1000 inw.

POSTE, Pruis. riv., regdst. Frankfort, die in de Warte valt.

POSTELBERG, Boh. stadje, kreits Saatz, aan de Eger, met 1000 inw.

POSTERHOLT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 700 inw.

POSTENSTEIN, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg.

POSTENY, Hong. D., kom. Neutra.

POST-HILL, N. Amer. dorp, prov. Georgië, gr. Morgan.

POSTHORSE, eil. in de Ind. zee, bij de W. kust van het eil. Celebes. 137. 4. L. 5. N. B.

POSTIGLIONE, Nap. vlek, prov. Principato Citra, met 1900 inw.

POSTILLIONS EIL., eene groep rotsachtige eil. in de Ind. zee, tusschen 137. 4. en 137. 40. L. en 6. 15. en 6. 48. Z. B.

POSTUN, zie Poste.

POSTUPITZ, 2 Boh. stadjes in de kreitsen Saatz en Kaurzim.

POSZECHONJE, zie Poschechon.

POTAMOS, riv. en vlek op het Jonisch eil. Corfu; het laatste met koren-, wijn- en oliehandel.

POTAMIA, Turk. dorp, eil. Istendil.

POTAMIDES, Turk. haven, eil. Naxos.

POTAQUISMO, riv. aan de W. grenzen van Brazilië, valt in de Tumunaca.

POTANOM, O. Ind. dorp der Noordelijke Circars.

POTATOE, baai aan de Z. kust van het W. Ind. eil. St. Christoffel. 2. Berg in de N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, in het gebied Arkansas. 3. N. Amer. riv., prov. Louisiana, valt in de Osage.

POTENSTEIN, zie Pottenstein.

POTENZA, riv. in den Kerk. Staat, legatie Ancona, die niet ver van Loretto in de golf van Venetië valt. 2. Hoofdpl. der Nap. prov. Basilicata, de zetel van een geregtshof en eenen bisschop, aan den weg van Salerno naar Tarento, met eene hoofd- en 8 andere kerken, en 8,000 inw., die handel drijven, en van den doortogt bestaan.

POTES, Spaan. hoofdpl. van het bergdistr. Liebana, prov. Burgos, aan de Deva.

POTI, Rus. Aziat. stad in Imerebi, prov. Ghuriël, eene vesting, aan de Ritini, welke een kleine baai en eene vrij goede haven maakt.

POTILICE, Oostenr. stad, kr. Zolkiew.

POTNA, Boh. stadje, kreits Czaslau.

POTOK, 2 Galicische vlekken in de kreitsen Czortkow en Stanislaw. 2. Rus. vlek, gouv. Kiew.

POTOKA, N. Amer. riv., prov. Indiana, die in het gr. Orange ontspringt, en in de Wabash valt.

POTOMAC, riv. in de N. Amer. Rep., welke in de prov. Virginia, uit twee armen voortkomt, en aldaar de grenzen met Maryland maakt. De Noordelijke arm of Cohongoronto, ontspringt aan het Alleghanisch gebergte, op de genoemde grenzen, en ontvangt de Styx, Newcreek en Paterson. De Zuidelijke arm of Wappocomo, ontspringt aan de O. zijde van het Alleghanisch gebergte, uit twee armen, die bij Petersburg te zamen komen, en in Hampshire, zich met den Noordelijken tak vereenigen, welke vereenigd O. en Z. O. loopen, en tusschen Look-Out en Smith's Point, in de Chesapeak baai vallen. Zij heeft 3 watervallen in Maryland, de Seneca, de Little- en Great-fall. Uit Virginia ontvangt zij de Capecapeon, de Ocognam, de Chepowansie en eenige kleinere riv.; in Columbia de Annakostia, Tiber, Reedy en Four-Mile-Run, en in Maryland de Sauvage, de George, de Evits, de Sawmill, de Flintstone, de Fifteen Mile, de Sideling Hill, de Conoloway, de Licking, de Greenspring, de Little en Great Conocochegue, de Antietam, de Cotocton, de Monocacen, de Little Seneca, de Wats, de Rock, de East Branch, de Oxen, de Boad, de Piscataway, de Mattawoman, de Chicomoxen, de Nanjemy, de Tobacco en Wicomico. 2. P. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, die in den Potomac valt.

POTOCHANI, zie Botuschany.

POTOSI, Z. Amer. prov. van Z. Peru, thans eene der Vereenigde Staten van Z. Amer., tusschen die van La Paz, de Charra's, Paraguay, Salta en de Cordilleras gelegen, zeer bergachtig, en wel klein, doch rijk aan beroemde goud- en zilvermijnen, die in 1545 ontdekt werden, en van toen af, tot in 1648, niet minder dan 1000 mill. guldens opleverden. Naderhand heeft men echter de moeite ontzien, om dieper in de aarde te graven, en het gerucht verspreid, dat de mijnen uitgeput waren, waarvan echter de ondervinding het tegendeel bevestigd heeft. De luchtsgesteldheid is hier zeer koud. 2. Hoofdstad van voorn. prov., in een eng en laag dal, aan de riv. van denzelfden naam, in

in een koud en onvruchtbaar oord. Zij werd in 1547 gesticht, heeft twee uren in den omtrek, 30,000 (in 1611 wel 160,000) inw., uit Spanjaarden, Creolen, Mulatten en Indianen bestaande, eene munt, waarin men rekent dat tot 1803 reeds voor 3000 mill. guldens aan geld geslagen was. Er was een bergwerk-bestuur, veel handel, en de zetel van den overvloed, de pracht en weelde, met derzelver gevolgen. Niet ver van de stad zijn zeer bezochte warme baden. 310. 18. L. 19. 47. Z. B. 3. Hoofdpl. van het gr. Washington, in de N. Amer. Rep., prov. Missouri, met eene akademie.

POTOSI (SAN LUIS DE), intendentschap van Mexico, tusschen 21. 20. en 28. 50. N. B., welke in de prov. van dien naam, het kon. Leon, Nieuw Santander, Cohahuila en Texas, op 20,000 V. M. 334,000 inw. bevatte, zeer vruchtbaar, maar weinig bebouwd, en tusschen de Rio del Norte en de Sibana, geheel onbekend is. Er zijn zeer rijke zilvermijnen. 2. Prov. in voorn. intendentschap, op 1800 V. M. 23,000 inw. bevattende. 3. Hoofdstad van voorn. prov., aan den mond der Panuco en het hangen van den Anahure, met 12,000 inw. 22. N. B.

POTRE, Z. Amer. riv., prov. Buenos-Ayres, valt in de Parana.

POTRO, Z. Amer. riv. van Quito,

POTRERO, Z. Amer. riv., die op de landëngte van Panama ontspringt, en in de Bayana valt. 2. Z. Amer. riv. in Quito, prov. Mainas, die op 4. 44. Z. B. in de riv. der Amazonen valt.

POTSCHAPPEL, Saks. dorp, kreits Meissen, met 350 huizen, eene vitrioolziederij en aanzienlijke steenkolenmijnen.

POTSCHATEK, zie Poczatek.

POTSCHI AROO, riv. der O. Ind. prov. Karnate.

POTSCHINKI, POCZINKI, Rus. stad, prov. Nishegorod, met 3 kerken en 5,000, inw., die handwerken, spinnerijen, weverij, handel en jaarmarkten en eene stoeterij voor de keizerlijke garde hebben. 62. 30. L. 54. 20. N. B.

POTSCHKAU, Pruis. stadje, regdst. Oppeln, aan de Neisse, met dubbele muren en grachten, 2 poorten, 2 voorsteden, 3 roomsche kerken, een hospitaal en 2300 inw., die fabr. van laken, olie, kruid en handel hebben.

POTSDAM, Pruis. regdst., prov. Brandenburg, tusschen Mecklenburg-Schwerin en Strelitz, Pommeren, Frankfort, Saksen, Anhalt-Dessau, de prov. Saksen en het kon. Hanover, op 376 V. M., 525,000 inw. bevattende. Het is in 13 kreitsen verdeeld. Zie verder Brandenburg. 2. Hoofdstad van het regdst. en de tweede residentie van den koning, in de Potsdamsche Werder, aan de Havel en den mond der Nuthe, 4 mijlen van Berlijn. Zij is met muren omringd, heeft 4 voorsteden, 5 schoone land- en 4 waterpoorten, en wordt door het Havel kanaal, waarover 7 bruggen liggen, in de oude en nieuwe stad verdeeld. De stad is schoon gebouwd, maar eenzaam, zonder veel vertier, en weinig bewoond. Zij heeft 5 opene plaatsen, 7 kerken, een hernhutters bedehuis, eene synagoge, 2 weeshuizen, een weduwen- en een armhuis. De voorn. gebouwen zijn: het koninklijk paleis aan de Havel, met een fraai paradeplein, de schouwburg, de garnizoens kerk met de graven van FREDERIK WILHELM I. en FREDERIK II.; de H. geest en Fransche kerken. Er is het Marksche œconomisch genootschap, met eene bibliotheek; een gezelschap voor burgerlijke en landelijke handwerken, een lyceüm, eene burgerschool, verscheidene lagere scholen, het kadetten instituut, eene kweekschool voor onderwijzers ten platten lande, een tuchthuis, en met het garnizoen, 23,400 inw., die de groote koninklijke geweerfabr. hebben, welke eene geheele straat beslaat; verder fabr. van katoenen en zijden stoffen, laken, tabak, potlood; behangsels, gewast linnen, looijerijen, enz. Hier is het gedenkteeken voor koningin LOUISE. De stad heeft een bijzonder bestuur. Voor de stad liggen de drie koninklijke kasteelen *Sanssouci*, met de gallerij van schilderijen, het geliefkoosd verblijf van FREDERIK II; het nieuwe paleis, en het marmeren paleis, midden in de koninklijke tuinen. 30. 45. L. 52. 25. N. B. 3. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York.

POTSIETAM BAAI, aan de Z. kust van 't eil. Java. 129. 7. L. 8. 10. Z. B.

POTTEBAKE, O. Ind. eil., ten Z. van Timor.

POTTEBRA, Afr. D. aan de Slavenkust.

PÖTTEN, zie Pitten.

POTTENBRUNN, Oostenr. dorp, Land onder de Enz., kwart. Boven het Weener Woud aan de Trasen.

PÖTTENDORF, Oostenr. vlek, land onder de Enz, met 1950 inw., katoenspinnerij en lakenweverij. 3. Oostenr. vlek, kwart. onder den Mannhartsberg.

POTTENSTEIN, Oostenr. vlek, land onder de Enz, kwart. onder het Weener Woud, met 1950 inw. 2. Boh. vlek, kreits Königingrätz. 3. P. of *Bodenstein*, Beij. landger., Opper Main-

kreits, op 5¾ V. M. 10,400 inw. bevattende, zeer boschachtig, door de Wiesent, Truppacht en Puttlach bespoeld, wel bebouwd, met goede veeteelt en het stadje Pottenstein.

POTTER, gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 1860 inw., hoog gelegen, bijna nog volkomen woest. De hoofdstad is Cowdersport. 2. Vlek in genoemd gr. 3. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Green, met 1580 inw.

POTTERN, Eng. dorp, gr. Wilt.

POTTER NEWTON, Eng. vlek in Yorkshire, met 570 inw.

POTTERSMILL, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Centre.

POTTERSBURY, Eng. dorp, gr. Northampton, met 800 inw.

POTTERSTOWN, N. Amer. dorp in New Jersey, gr. Hunterdon.

POTTES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1150 inw.

POTTIESVILLE, N. Amer. dorp, prov. Virginia.

PÖTTMES, Beij. vlek, Op. Donaukr.

POTTON, Eng. dorp, gr. Bedfort.

POTTROSE, Eng. riv., gr. Cumberland, valt in de Irthing.

POTTSGROVE, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery.

POTURNYA, Hong. D., kom. Liptau.

POTYLICZ, Galic. vlek, kreitsZolkiew.

POTZELSDORF, Oostenr. dorp bij Weenen.

POTZ NEUSIEDEL, zie Leitha-Falva.

POTZNITZ, dorp in Anhalt-Dessau.

POTZVIZA, Turk. D., sands. Banjaluka.

POU, Chin. stad van den 2 rang in Schensi. 127. 33. L. 34. 54. Z. B.

POUANCE, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, arr. Segré, met 1300 inw.

POUCA HOTUN, stad in Klein Bucharije; 3 mijlen W. van Turfan.

POUCH, Pruis. D. regdst. Merseburg.

POUCHY, Fr. vlek, dep. Aube.

POUDIME, dorp in Turksch Armenië; 20 mijlen O. Z. O. van Trebisonde.

POUGUES, Fr. stadje, dep. Nièvre, met 1000 inw.

POUGET, Sard. vlek, gr. Nizza, met 3000 inw..

POUGHKEEPSIE, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York. gr. Dutches; 4,670 inw.

POUGOMO, W. Afr. riv., die op 9. N. B. in den Atl. Oceaan valt.

POUGUES, Fr. vlek, dep. Nièvre.

POUGY, Fr. dorp, dep. Aude.

POUILLE, zie Apulië.

POUILLY, Fr. stadje, dep. Nièvre, arr. Cosne, met 2,350 inw. 2. Fr. dorp, dep. Côtes d'Or, met 700 inw.

POUJOL, Fr. vlek, dep. Hérault.

POUKIANG, Chin. stad, van den 3 rang, prov. Tschekiang.

POUKIANG-TCHEOU, Chin. stad van den 2 rang in Setchuën. 121. L. 30. 14. N. B.

POUKJOUN, O. Ind. stad in Birma.

POULAINES, Fr. dorp, dep. Indre.

POULE, kaap aan de Z. kust van het eil. Sardinië, de W. punt van de golf van Cagliari.

POULISDONG, een der Maledivische-eil. op 3. 40. N. B., door een kanaal van Male gescheiden.

POULLAOUEN, Fr. dorp, dep. Finisterre, met loodmijnen, die aan 500 lieden werk geven.

POULO, kaap aan de W. kust van Sumatra. 119. 51. L. 4. 4. Z. B.

POULTNEY, riv. en vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Rutland; het laatste met 1900 inw.

POULTON, Eng. vlek, gr. Lancaster, aan den mond der Wyre, met zeebaden en 3,400 inw.

POULSKER, Deen. dorp op Bornholm.

POUMARON, W. Afr. riv. in Nederl. Guiana, die op 7. 34. N. B. en 318. 59. L. in zee valt, aan derzelver mond een half uur breed is, en daar 12 tot 18 vademen water heeft.

POUNDBRIDGE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. West Chester, met 1250 inw.

POUNDSLOCH, Eng. D. in Cornwallis.

POUNGAN-TCHEOU, Chin. stad van den 2 rang in Koeitcheou. 122. 5. L. 25. 45. N. B.

POU-NING, Chin. stad in Quantong.

POUPAS, Fr. vlek, dep. Gers.

POUPEHAN, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 300 inw.

POURCAIN (ST.) en *St. P. de Bord*, 2 Fr. stadjes, dep. Allier, met 3,900 inw. en dep. Puy de Dôme, met 1700 inw.

POURNA-TOU-HOTUN, stad in Chin. Tartarije; 6 mijlen van Nimgouta.

POURVILLE, Fr. zeeplaats, dep. Ned. Seine.

POUSSAN, Fr. stadje, dep. Hérault, arr. Montpellier, met 1350 inw.

POURSET, Nederl. dorpje, prov. en arr. Luik, met 500 inw.

POUTAI, Chin. stad van den 3 rang in Shantong.

POUTCHIN, Chin. stad in Shensi.

POUTCHING, Chin. stad in Fokiën.

POUTEOU of *Pootoo*, klein eil. aan de Chin. kust, iets ten O. van Tchusan.

POUTHON, Fr. dorp, dep. Finisterre.

POUTROYE (LA), Fr. dorp, dep. Bo-

Boven Rijn, arr. Colmar, met 2000 inw.

POUYASTRUC, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneën.

POUZAUGE LA VILLE, Fr. stad, dep. Vendée, arr. Fontenay, met 4000 inw.

POVA MOLUQUE, groep eil. der Malediven. 92. 25 L. o. 40. Z. B.

POVEGIA, klein eil. in de Lagunen van Venetië, tusschen het eil. Malamocco en den vasten wal.

POVERTY, baai aan de O. kust van Nieuw Zeeland, in de Stille Zuidzee, door de inboorlingen *Taoneroa* genaamd, met 12 vademen water en goeden ankergrond. 196. 10. L. 38. 42. Z. B. 2. N. Amer. riv., prov. Virginia. 3. N. Amer. eil., prov. Connecticut, gr. New London, voor de haven van Luna.

POVITCHA, groote Rus. Aziat. riv. op het schiereïl. Kamschatka, die met vier monden in de Kamtschatka valt.

POWALLY, O. Ind. stad, distr. Tinnevelly. 95. 45. L. L. 9. 39. N. B.

POWANGHUR, vesting der Mahratten, prov. Guzeratte. 91. 25. L. 22. 31. N. B.

POWAZKI, Pool. dorp, waiw. Masovië.

POWDERHAM, Eng. dorp, gr. Devon.

POWELL'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Virginia, die in de James riv. valt. 300. 25. L. 37. 13. N. B. 2. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, valt in de Susquehannah. 300. 45. L. 40. 23. N. B.

POWELL'S KEY, klein eil. der Bahama's. 300. 16. L. 26. 45. N. B.

POWELL'S MOUNTAINS, bergen in de N. Amer. Rep., prov. Tennessee.

POWELL'S POINT, N. Amer. kaap aan de kust van N. Carolina, aan den ingang van Albemarle sound. 36. 1. N. B. 2. N. Amer. kaap van Virginia, in de James riv. 301. 22. L. 37. 4. N. B.

POWELL'S RIVER, N. Amer. riv., prov. Virginia, valt in de Clinch.

POWELL'S VALLEY, dal der N. Amer. Rep., tusschen Powell's en Cumberland's bergen; 30 mijlen lang en 6 m. breed, met eenen vruchtbaren grond.

POWELLTON, N. Amer. vlek, prov. Georgië, gr. Hancock, met eene akademie.

POWENEZ, Rus. kreits, gouv. Olonez, ruw en koud, met verscheidene bergen, groote moerassen en bosschen, en eenigen goeden grond, die vlas voortbrengt. Ook is er ijzer, marmer en zout. Men telt er 11,880 inw. 2. Hoofdstad, aan de Powenez, met 520 inw, die eene staalfabr. en handel in ijzer en visch hebben. 52. 20. L. 62. 51. N. B.

POWERSTOCK, Eng. dorp, gr. Dorset.

POWHATAN, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, met 8,300 inw. De hoofdplaats is Scottsville.

POWICH, Eng. dorp, gr. Worcester.

POWIEDZ, zie Pöwitz.

POWITZ, Pruis. stadje, regdst. Bromberg, met 630 inw.

POWLAW, Pool. vlek, waiw. Lublin.

POWLE'S HOOK, klein schiereïl. der N. Amer. Rep., ten W. van Nieuw York, aan de kust van Jersey.

POWNAL, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Bennington, met 1650 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Cumberland, met 870 inw. 3. N. Amer. eil., voor Unity baai, aan de O. kust van Labrador.

POWNAL'S ISLAND, N. Amer. eil. bij de kust van Labrador. 57. 10. N. B.

POWNEE, O. Ind. stad, prov. Gundwanah, aan de Baingunga.

POWOW, N. Amer. riv., die in New Hampshire, gr. Kingston, ontspringt, en W. van Salisbury, prov. Massachusetts, in de Merrimack valt. Aan derzelver mond is zij bevaarbaar; terwijl men aan dezelve scheepstimmerwerven vindt.

POWORONOS, Rus. Aziat. kaap op 't schiereïl. Kamschatka.

POXO, een der Molukken, den Nederlanderen cijnsbaar.

POYAIS, N. Amer. stad, aan de Blackriv., prov. Honduras; 18 mijlen van kaap Camiron, de N. W. punt van den mond dezer riv.

POYANG, groot vischrijk meer van 64 V. M., in de Chin. prov. Quangsi, dat vele riv. ontvangt, en door verscheidene riv. in zee zijnen afloop heeft.

POYE, Chin. stad van den 3 rang, prov. Petcheli.

POYERA, Afr. stadje aan de Goudkust.

POYLE (LA), baai aan de Z. kust van 't N. Amer. eil. Terreneuve.

POYSDORF, Oostenr. vlek, viertel Beneden den Mannhartsberg; 3,900 inw.

POZA, Spaan. dorp, prov. Burgos.

POZANCE, Spaan. vlek, prov. Avila.

POZO BLANCO, Spaan. vlek, prov. Cordova, met 4,200 inw.

POZON, een der kleine Philippijnen, bij de W. kust van Leyta. 142. 16. L. 10. 43. N. B.

POZOVICS, Hong. dorp der Militairgrenzen, aan de Nera, met 930 inw.

POZUELOS, riv. in Peru, die aan de W. zijde der Andes ontspringt, en bij Morrope in de Stille Zuidzee valt.

POZZO DI GOTTO, Sicil. stad, intend. Messina, aan de Grangolla; 3000 inw.

POZZO NEGRO, haven op het Canarisch eil. Fortaventura.

POZZOL PORMIGARO, Sard. vlek, vorst. Piëmont, met 2330 inw.

POZZOLENGO, Lomb. Ven. vlek, prov.

prov. Brescia, met 1900 inw.

POZZOLO, Lomb. Ven. vlek, legatie Verona, aan de Mincio.

POZZUOLO, Nap. stad, prov. Napels, aan de golf van Napels, de zetel van eenen bisschop, met eene hoofd-, 2 parochie- en 8 kloosterkerken, vele Romeinsche oudheden en 8,200 inw. In de nabijheid ligt het meer Averno di Salfatera en de Monte Nuovo. Men vindt hier de bekende Pozzuolan aarde.

PRA, riv. in 't Rus. gouv. Rjäsan.

PRAAG, hoofdstad van het koningrijk Bohemen, in het midden des rijks, de zetel der hooge regering, en daartoe behoorende collegiën, aan beide zijden van de Moldau gelegen, over welke eene steenen brug, met 28 standbeelden van heiligen, ligt. De stad heeft 2 mijlen in den omtrek, is op zeven heuvels gebouwd, en bestaat uit 4 steden, de *Altstadt*, de *Neustadt*, de *Kleinseite* en de *Hradschin*, die te voren elk haar bijzonder bestuur hadden; terwijl de *Wissehrad* tot den Kaurzimer kreits, en de *Judenstadt* tot de *Altstadt* gerekend worden. De geheele stad heeft 9 poorten, 41 opene plaatsen, waarvan de beestenmarkt de grootste is; 46 kerken, waaronder de oude Metropolitaansche kerk van *St. Veit*, met 12 kapellen, de bekende kandelaars van SALOMON, het graf van den Boheemschen beschermheiligen NEPOMUK, wiens kist echt zilver is, en de graven van drie keizers, FERDINAND I, MAXIMILIAAN II en RUDOLF II bevat; de *Strahöfer* kerk, met de beenderen van NORBERT en een gesticht, met eene boekverzameling van 50,000 boekdeelen, 1000 handschriften, benevens een kabinet van natuurlijke zeldzaamheden; de kerk van MARIA'S geboorte, met het graf van TYCHO DE BRAHÉ; eene Duitsche protestantsche kerk, 9 synagogen, enz. Onder de wereldlijke gebouwen zijn: het koninklijk slot, het lands- of gouvernementshuis, het Altstadter raadhuis, met een voortreffelijk uurwerk; de Neustadter en Judenstadter raadhuizen, het aartsbisschoppelijk paleis, het Thireensche gesticht voor dames, de universiteit, de akademie der wetenschappen, het *alumnaat*, de bibliotheek, de groote schouwburg, het tuighuis, het hoofdtolkantoor en een aantal paleizen, waarvan dat van den vorst CZERNIN, het prachtigste is. Nog zijn hier verscheidene abdijen en kloosters, de KAREL *Ferdinandsche* universiteit, met 44 professoren, 900 studenten, eene bibliotheek an 100,000 boekdeelen en vele handschriften; 3 gymnasiën, eene school voor vroedvrouwen en vele lagere scholen, het alumnaat tot vorming van priesters, eene teeken- en schilder-akademie, zwemscholen, 3 opvoedingshuizen voor soldatenzonen, eene technische en eene veeärtsenijkundige school, rij-, scherm- en dansscholen, een muzijkconservatorium, koninklijk genootschap der wetenschappen, bijzonder genootschap van vaderlandsche kunstvrienden, met eene gallerij van schilderijen; andere boekverzamelingen, een nationaal museüm, kabinetten voor naturaliën, zoo der universiteit als van het koninklijk genootschap; vele bijzondere kabinetten, ook van munten, schilderijen, oudheden, enz.; goede drukkerijen en onder de liefdadige gestichten eene inrigting tot redding van schijndooden, eene ter ondersteuning der armen, het nieuwe armhuis voor 300 gebrekkigen, een weeshuis, doofstommen instituut, een instituut voor blinde kunstenaars, het algemeene weduwen- en wezen-instituut, het walsche hospitaal, de lombard, het werkhuis, het burger ziekenhuis, het krankzinnigenhuis, het kraamvrouwengesticht, een voor venerische zieken, nog een ander ziekenhuis, het hospitaal der barmhartige broeders, het lazareth, enz. Verder zijn er: een tuchthuis, een werkhuis voor lediggangers, eene provinciale en eene militaire gevangenis, en behalve vreemdelingen en militairen, 80,000 inw., die, daar Praag het middelpunt van het Boheemsche fabrijkwezen is, groote fabrijken bezitten, als: in porselein, katoen, linnen, goud, zilver, galanteriewaren, handschoenen, leder, zijden- en ook wollen stoffen, lint, knoopen en geel koperwaren, tapijten, cichorei en tabak. Ook zijn er vele likeurstokerijen, papiermolens, salpeterziederijen en goede handwerkslieden. Nog is er een genootschap van koophandel, veel verzending en wisselhandel, 3 jaarmarkten, enz. Voor uitspanning zijn er een nationale schouwburg, eene redoutezaal, een collegie voor den adel, vele koffij-, wijn- en bierhuizen, 3 baden, maar weinige openbare wandelingen en tuinen. Het gezellig verkeer is niet groot. Tot gemak dienen: de kleine post, vele huurkoetsen, draagstoelen, enz. In den omtrek zijn: de *Kanalische* tuinen, de aanleg van *Wimmer*, de *Zikanka*, het *Belvedere*, de Witte berg, de kruidtuin, enz. aanmerkenswaardig. 32. 5. L. en 50. 5. N. B.

PRABAT, plaats in Achter Indië, in Si-

Siam, met eene bedevaartsplaats.

PRABUTHA, zie Riesenburg.

PRABOLINGS, stad op het O. Ind. eil. Java, prov. Besoeki, aan eene kleine riv. Zij werd in 1809 aan eenen Chineschen koopman verkocht, onder wien zij zeer is toegenomen. De eigenaar heeft hier een prachtig paleis.

PRACELS, groep kleine eil. en rotsen; 20 mijlen O. van Cochinchina. De vaart langs dezelve is gevaarlijk door de stroomen. Zij strekken zich ongeveer 100 mijlen in de lengte, en 20 in de breedte uit. Tusschen 127. en 128. L. en 11. 40. en 16. 10. N. B.

PRACHATITZ, Boh. stad, Prachiner kreits, met 2,250 inw., branderijen, en gezondheidsbronnen.

PRACHINER KREITS, Boh. kreits, ten Z. W. aan Beijeren grenzende, en op 90½ V. M. 218,000 inw. bevattende. Het ruwe en woeste Bohemer woud scheidt denzelven van Beijeren. Van binnen is hij vlak, heuvelachtig, en op vele plaatsen zeer vruchtbaar. Hier ontspringt de Moldau, welke de Watawa en Ottawa, met de Wolenka, Blanitz, Lomnitz, enz. ontvangt. In eenige riv. is goudzand en in de Watawa zijn goede paarlen, en op vele plaatsen granaten. De bosschen leveren veel hout tot uitvoer. Ook is er overvloed van koren en vlas, en goede veeteelt. Verder vindt men er linnenfabr., katoendrukkerijen, kousen- en lakenweverijen, verwerijen, smederijen, draadtrekkerijen, glasslijperijen, spiegelfabr., papiermolens, potaschziederijen, geweermakerijen, enz. De hoofdplaats is Piseck.

PRACSA WEINERN, Hong. dorp, kom. Presburg.

PRACU, tak der O. Ind. riv. Narbudda.

PRADA, Lomb. Ven. dorp, prov. Sondrio, bij Chiavenna.

PRADELLES, Fr. stadje, dep. Op. Loire, arr. Puy, bij de bron der Allier, met 1200 inw. en handel in wol en granen. 2. Fr. dorp, dep. Drôme.

PRADENA, Spaan. D., prov. Segovia.

PRADES, Fr. arr., dep. O. Pyreneën, op 35½ V. M. 42,000 inw. tellende. 2. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Tet, met 2,350 inw., koper-, lood- en aluingroeven en wolhandel. 3. Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 1200 inw.

PRADLA, Pool. vlek, waiw. Krakau.

PRADO, Port. vlek, prov. Entre Minho et Douro. 2. Zie Madrid.

PRADOS, Spaan. D., prov. Cordova.

PRADUWITZ, zie Pardubitz.

PRAGA, Pool. stad, waiw. Masovië, aan den Weichsel, met 3,080 inw. 2. Riv. op Java, distr. Kadoe.

PRAGELATO, CLUSONE, Sard. dal der Alpen in Piëmont, prov. Pinerolo, door de Clusone doorstroomd, en door Waldensers bewoond. De hoofdstad is Fenestrelle. Het dorp Pragelato aan de Clusone heeft 1700 inw.

PRAGGE, stad in Achter Ind., prov. Pegu, aan den oever der riv. Persaim. 17. 23. N. B.

PRAHEC, Fr. dorp, dep. 2 Sèvres.

PRAHLITZ, PRAWLOW, Morav. vlek, kreits Brünn, met 500 inw.

PRAHU, hooge berg op 't eil. Java.

PRAIRIE BLEUE, dorp in de N. Amer. prov. Alabama, gr. Dallas.

PRAIRIE DE LA CROSSE, tak van den Mississippi in N. Amerika.

PRAIRIE DE LA MADELAINE, vlek in Neder Canada, gr. Kent, aan de riv. St. Laurenz, met 100 huizen en eene kerk 304. 31. L. en 45. 32. N. B.

PRAIRIE DES CHIENS, marktplaats der Indianen aan den Mississippi, in de prov. Mississippi der N. Amer. Rep., ten N. van den mond der Ouisconsin.

PRAIRIE DU ROCHER, N. Amer. dorp, prov. Illinois, gr. Randolph.

PRAISSAS, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1400 inw.

PRALBOINO, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia, met 2370 inw.

PRAMBECK, Oostenr. dorp, kreits Hausrück, met eene glasfabr.

PRAM PRAM, Afr. zeehaven aan de Goudkust van Guinea, met den oppersten afgod dier kust; 10 mijlen O. Z. O. van Accra. 2. Eng. factorij aan de Goudkust in Afrika.

PRANGIN, Zwits. dorp, kant. Waadt.

PRAOMA, Turk. riv. in Walachië.

PRAROLO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Vercelli. 2. Nap. dorp, Abruzzo Ulteriore II, met 5030 inw.

PRASBERG, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly, aan de Sän.

PRASLIN, O. Afr. eil. in de Ind. zee, tot de groep der Sechelles behoorende, met eene goede haven, die door onderscheidene eil., voor alle winden beveiligd is. Het binnenland is hoog, bergachtig en met geboomte bedekt. De Franschen namen in 1768 bezit van hetzelve, zonder echter eenige sterkte te bouwen. Het telt 300 inw. 73. 33. L. en 4. 19. Z. B. 2. Fr. stad, dep. Aube.

PRASMAR, zie Tartlau.

PRASNITZ, Pool. stad, waiw. Plock.

PRASOMISI, klein Grieksch eil., bij de golf van Salonica; 5 mijlen Z. O. van Scopelos.

PRASSONDE, Griek. eil., aan den ingang

gang der golf van Salonica; 1 mijl van Magnesia.

PRASTO, Griek stad op Morea, prov. Laconia; W. van de golf van Napoli.

PRASZKA of *Prauszka*, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 800 inw., hoeden-en kousenfabr. en steengroeven.

PRATA, Spaan. kaap aan de kust van Seville. 2. Zie Berlenga.

PRATAS of *Prater Rif*, groep koraaleil., in de Chin. zee, 100 m. Z. Z. O. van Canton. Het voornaamste eil. is Prata. 134. 29. L. en 19. 32. N. B.

PRATICA, vlek in den Kerk. Staat; 6 mijlen ten Z. van Rome.

PRATO, Tosc. stad, prov. Florence, aan de Bisenzio, met 10,000 inw., eene hoofd, 12 parochie- en 17 kloosterkerken, 10 kloosters, 4 hospitalen, 2 armenhuizen, gymnasium, seminarium, linnen-, zijde- en lakenweverijen, zeepziederijen, hoedenfabr., koperslagerijen, papiermolens en molensteengroeven. 2. Zwits. dorp, kanton Tessin. 3. P. *Vecchio*, Tosc. vlek, prov. Florence.

PRATOLA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore II, met 3035 inw.

PRATS DE MOLLO of *Moullion*, Fr. vlek, dep. Op. Pyreneën, met eene schoone kerk, het fort *de la Garde*, 3,000 inw. en gezondheidsbronnen. 20. 10. L. en 42. 26. N. B. 2. P. *del Rey*, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

PRATTELEN of *Brattelen*, Zwits. dorp bij Bazel, met het Schaumburger bad en boomkweekerijen.

PRATULYN, Pool. vlek, waiw. Podlachië, aan de Bog.

PRAUNHEIM, Keur-Hes. vlek, prov. Hanau, met 450 inw. 2. Groot hert. Hes. vlek, prov. Opper Hessen; 460 inw.

PRAU, een der hoogste bergen op het O. Ind. eil. Java.

PRAULPUNT, Eng. kaap, nabij Plymouth.

PRAUSNITZ of *Prussico*, Pruis. stadje, regdst, Breslau, met 2000 inw., laken en linnenweverijen. 2. *Opper en Neder* P., Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 700 inw.

PRAUST, Pruis. vlek, regdst. Dantzig, aan den mond der Radaune.

PRAUSZKA, zie Praszka.

PRAUSZNA, zie Proszna.

PRAUTHOY, Fr. D., dep. Op. Marne.

PRAVA, Turk. stadje, aan de Macedonische kust, aan de golf van Kontessa, met tabaksteelt.

PRAVIA, Spaan. riv., valt bij Mures in den Atl. Oceaan.

PRAYA, riv. op de W. kust van het O. Ind. eil. Malakka. 2. Stadje op het Vlaamsch eil. Terceira, met muren, 4 bolwerken, 3000 inw., goede haven en handel. Hierbij ligt het kleine eil. Praya. 3. Stad op de Z. zijde van het Vlaamsche eil. Graciosa, met 300 familiën. 4. Afr. stad in het kon. Ardra, aan de Slavenkust van Guinea, 10 mijlen N. O. van Grand Popo. 5. Zie Porto Praya.

PRÉ ST. DIDIER, Sard. vlek in Piëmont, prov. Aosta, aan den Montblanc, met 950 inw. en ijzerwerken.

PREANGER REGENTSCHAPPEN, deel of prov. van het koningrijk Jacatra, op het O. Ind. eil. Java, tusschen de Javaansche zee, Cheribon, de landen van den sultan, den Ind. oceaan, Baritani, Buitenzorg en Batavia gelegen, en met de 3 Preanger regentschappen in Cheribon, 465¼ V. M. 250,000 inw. bevattende. De grond is bergachtig: aan de N. kust aangespoeld land, aan de Z. kust vulkanisch, met bazalt, porfier, agaat, ametisten, kwartsen en vooral kalksteen vermengd, welke digt aan de kust ontzaggelijke rotsen vormen. Ten W. der Zuidkust vindt men de Zand- of Wijnkoopers baai; in het binnenland twee rijen evenwijdig loopende bergen, welker voornaamste toppen Gayak, Sallak en Geté genoemd worden, waarvan de eerste soms nog brandt. De Hunong, Hedin of Groote Bergen verheffen zich 8 à 9,000 voeten boven de zee; maar de Papandayang, even zoo hoog, verzonk in 1772 (zie dat art.). Ten N. is de nog vuurspuwende berg Tankerban Prayn. In 1822 verwoestte de Galvengang, een uitgestrekt distr., met 114 dorpen en 4000 menschen. De voornaamste vulkaan is de Goenong-gontoer of Donderberg, die altijd rookt. De riv. zijn: de Tjimandiri, Tjiwoelan, Tjitarum en Tjimanok. De beide laatsten dienen tot vervoer der koffij. Er zijn zeer veel heete bronnen, de Tjipanas of Zwavelbronnen, die veel door zieken bezocht worden. In deze prov. wordt nog bij uitzondering op het algemeen aangenomen stelsel van beheer op Java, de verpligte leverantie van koffij in stand gehouden, en alzoo jaarlijks 14 millioenen ponden aan het gouvernement geleverd. De overige produkten zijn: rijst, maïs, suiker van den Arengboom en zeer vele boom- en aardvruchten. De lucht is er koel en aangenaam. Het wordt door Inlandsche vorsten, die aan de Nederlanders cijnsbaar zijn, doch in geene betrekking met den Susunan of Hiltan staan, beheerscht, welke in groote pracht leven. Onder de merkwaardigste natuur-

tuurverschijnselen, die deze prov. oplevert, verdient te worden opgemerkt, een meer, dat zich op eenen hoogen berg, in den krater van eenen vulkaan, heeft gevormd, en waarvan het blaauwe water zonderling afsteekt tegen de wanden en eilandjes van zwavel, enz., die eene geele kleur hebben. De posterijen en wegen zijn zeer goed; de inboorlingen zacht van aard en spreken eenen bijzonderen tongval van het Javaansch, de Sundasche taal genoemd. Er zijn de regentschappen Tjanjoer, Limbangan en Soekapoera, die elk een inlands opperhoofd hebben, onder het opzigt van den Europischen resident, die te Tjanjoer zijn verblijf houdt.

PREBLAU, Illyr. D., kreits Klagenfurt.

PREBLE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, door eenen arm van het Whitewater, de Seven Miles, de Four Miles en Trin Creek bespoeld, zeer vruchtbaar, doch nog met veel bosch, heeft 10,250 inw. en Eaton tot hoofdstad. 2. N. Amer. vlek, gr. Courtland, prov. Nieuw York, met 1080 inw.

PRECHAC, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bazas, met 2,700 inw. 2. Fr. vlek, dep. Op. Pyreneën, nabij Argelles.

PRECIGNE, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. la Flèdhe, met 2050 inw.

PRECLOW, Galic. D., kreits Tarnow.

PRECY, Fr. dorp, dep. Cher.

PREDSTAL, N. Amer. eil. aan de N. kust van Labrador.

PREDLITZ, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenburg; 600 inw.

PREDMIR, Hong. D., kom. Trentschin.

PRÉE, Fr. fort op het eil. Ré, dep. Ned. Charente, ter verdediging der invaart in het Pertuis Breton. 2. Afr. riv. aan de W. kust, bij Whidah.

PREENPAIL, Fr. stadje, dep. Mayenne, met 2700 inw.

PREEZ, Deen. vlek, hert. Holstein, aan de Schwentine, met een klooster, dat eene bibliotheek van 4000 boekdeelen heeft; eene burger-, armen- en industrieschool en 3060 inw., landbouw, de handwerken en handel.

PREGEL, Pruis. riv., prov. O. Pruissen, die uit de zamenvloeijing der riv. Pissa, Ranit, Angerapp en Inster ontstaat. De beide eerste vereënigen zich boven, Gumbinnen en dragen den naam van *Pissa*, tot zij zich met de *Angerapp* vereënigen, waarna zij dezen laatsten aannemen en behouden, tot zij bij de zamenvloeijing der *Inster* den naam van *Pregel* ontvangen. Bij Wehlau ontvangt zij de Alle, en bij Tapiau de Deine, wordt bij Gatterburg bevaarbaar, deelt zich bij het dorp Steinbeck, 1½ mijl boven Koningsbergen, in 2 armen, in de oude en nieuwe Pregel onderscheiden, welke in de stad Koningsbergen het eil. Kneiphof vormen, en zich daarna weder tot eene rivier vereenigen, die 1 mijl beneden Köningsbergen, met eenen vrij breeden en diepen mond, in het Frische Haff valt.

PREGUISAS, Braz. riv., die op 333. 20. L. en 2. 26. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

PREICHAUERHALT, Pruis. landstreek, regdst. Breslau, met verscheidene dorpen, waarvan Preichau het voorn. is.

PREIGNAC, Fr. stadje, dep. Gironde, met 2,700 inw.

PREKOPIA, zie Orkub.

PRELEMBERT, Fr. riv., die in het dep. Sarte, in de Loire valt.

PRELUKA, Illyr. dorp en haven, kreits Fiume, aan de Adriatische zee.

PREMERY, Fr. vlek, dep. Nièvre, arr. Cosne, aan de Nièvre; 1300 inw.

PREMIA, Sard. vlek, vorst. Piëmont.

PREMISLAW, zie Przemysl.

PREMNAY, Schot. dorp, gr. Aberdeen.

PREMUDA, Dalmatisch eil., kreits Zara, ten N. van Melada, met een dorp.

PRENDERSGAST, Eng. kerspel in Wallis, gr. Pembroke, met 1000 inw.

PRENN, Pool. stadje, waiw. Ausgustowo, met 1250 inw., glasblazerijen, papiermolens, enz. 53. 37. N. B.

PRENZLOW, Pruis. kreits, regds. Potsdam, op 20½ V. M. 35,600 inw. bevattende, en door de Uker, met de Quillow en Randow, benevens het Unter-Uker en andere meren bespoeld; terwijl de grond alle soorten van granen, ook goede tarw, peulvruchten, aardappelen, hop, vlas, goeden tabak, een weinig meekrap en hout voortbrengt. Er is eenige vee- en bijenteelt, overvloed van visch, wild en delfstoffen; de laatste echter worden niet gezocht. Fabr. en handwerken zijn alleen in de steden. 2. Hoofdst. van gen. kreits, aan de Uker, en den Noordelijken oever van het Unter-Uker meer, in Alt- en Neustadt verdeeld, waarvan de eerste met muren, en de laatste met palen is omringd, heeft 2 voorsteden, 4 poorten, 6 luthersche en eene hervormde kerk, eene kapel, gymnasium, 11 lagere scholen, 5 hospitalen, een landsarmenhuis en 9,300 inw., die laken en wollen stoffen weven, tabak kerven, stroohoeden vlechten, papiermolens, brouwerijen, branderijen en looijerijen hebben, en handel in tabak en wol drijven. 53. 18. N. B.

PREOBRANTSCHENIE, Rus. eil., gouv. Tomsk.

Irkutsk, in de N. Stille Zuidzee.

PREOBRASCHENSKOI GUBA, Rus. golf, gouv. Tomsk, bij kaap Severo-vostochnoi.

PREOBRASCHENSKOI, Rus. dorp, gouv. Moskou, met een keizerlijk slot.

PREPARIS, de Noordelijkste groep der O. Ind. Andaman eil., in den O. ingang der baai van Bengalen; 1 mijl Z. van de kust van Pegu, onbewoond, doch met versch water. 111. 26. L. en 14. 50. N. B.

PREPT, Boh. dorp, kreits Buurlau.

PRERAU of *Przerow*, Oostenr. kreits in Moravië, ten N. W. van Hongarije, op 54 V. M., 210,720 inw. bevattende, met vele bergen en de beroemde grot *das Gevatterloch*, doch ook met vruchtbare vlakten aan de March, en aangename weiden; door de hier ontspringende Oder, de Ostrawicza, de Beczwa bespoeld, terwijl de voortbr. in koren, vlas, hout, rundvee, met vele melkerij, paarden, varkens, gevogelte en honig bestaan, en er vele fabr. van laken, wollen stoffen, linnen, enz. gevonden worden. 2. Stad in voorn. kreits, aan de Beczwa, met 3,000 inw. 3. *Alt* P., Boh. vlek, kreits Kaurzim, aan de Elbe.

PRÉ, OF VAL DE PRÉ, Fr. dorp, dep. Opper Alpen.

PRESA, Lomb. Ven. riv., die bij Como ontspringt, en in het meer Como valt.

PRESALL, Eng. dorp, gr. Lancaster.

PRÉ ST. DIDIER, Sard. dorp in Piëmont, prov. Aosta, met 1000 inw.

PRESBURG of *Posonyi Varmegye*, Hong. kom. in den kreits aan deze zijde van den Donau, met den Vaikerstoel, op $82\frac{3}{4}$ V. M., 233,400 inw. bevattende, door eenen tak der Karpathen en vele bosschen bezet, door den Donau, de March, de Dudwaag, benevens het Dudwaag en Csadik kanaal bespoeld; terwijl het koren, tuinvruchten, vlas, boomvruchten, goeden wijn en veel hout voortbrengt, aanzienlijke veeteelt en visscherij, benevens minerale baden en onderscheidene fabr. heeft. Het wordt in 6 distr. verdeeld. 2. Koninklijke vrijstad, hoofdstad van het kom., aan den Donau, waarover eene gierbrug ligt, goed gebouwd, met een koninklijk slot, eene groote stads- of hoofdkerk, in dewelke voorheen de koningen van Hongarije gekroond werden; 2 abdijen, 7 kloosters, zieken-, wees- en werkhuis, eene akademie voor twee faculteiten, archigymnasium, gymnasium seminarium, instituut voor de Slavonische litteratuur, eene synagoge en 30,000 inw., die laken-, tabaks-, olie-, potlood-, spiegel-, verlakt-, messen- en zijdefabr., likeurbranderijen, zilverdraadtrekkerijen en loodgieterijen hebben, en eenen aanzienlijken verzendings handel met de voortbrengsels des lands, vooral met koren en wijn drijven. Vrede van 1805. Voor de stad is de koningsheuvel. 34. 56. L. 48. 8. N. B.

PRESBURY, Eng. D., gr. Gloucester.

PRESCIRAS, Spaan. eil., prov. Gallicië, voor Rio de Roxa.

PRESCOTT, Eng. stad, gr. Lancaster, met 3,500 inw. 2. Eng. dorp in Opper Canada, distr. Johnstown, met 1100 inw.

PRESCREMANO, Parmezaansch vlek, distr. Piacenza, aan de Aveto.

PRESE, zie Perse.

PRESECK of *Preset*, Beij. dorp, Op. Mainkreits, met 900 inw.

PRESEGLIE, Lomb. Ven. stad., prov. Brescia.

PRESERVATIONS EILAND, eil. in Australië, bij Van Diemensland, ten W. van Clarks eil., uit eene granietrots bestaande, die ongeveer 100 voeten boven de zee uitstrekt, en eene vlakte vormt, ten Z. vruchtbaar en met eenige heuvels en groote granietblokken, die zich schijnen te bewegen. Het is door klippen en rotsen ontoegankelijk. De N. O. kust geeft eene eenigzins veilige legplaats. Water ziet men nergens.

PRESHUTE, Eng. dorp, gr. Wilt.

PRESELLY, 2 Fr. dorpen, dep. Côte d'Or en Jura.

PRESIDIOS, de Spaan. bezittingen aan de kust van Barbarije, als: Ceuta, Melilla, Penon, enz., die echter aan dat land niets opbrengen, maar jaarlijks 150 à 180,000 guldens kosten.

PRESLE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, bij Charleroi, met 550 inw.

PRESLAW, zie Perejaslaw.

PRESNIGARSKEJA, Rus. vesting, gouv. Tobolsk.

PRESNOFSKAJA, Rus. sterkte, gouv. Tobolsk, met 700 inw.

PRESNOGORFSKAJA, twee Rus. sterkten, gouv. Tobolsk.

PRESQUE ISLAND, N. Amer. eil. bij de N. kust van het meer Ontario. 299. 46. L. en 43. 52. N. B.

PRESQUE ISLE, N. Amer. riv., N. W. gebied. 2. Schiereil. in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, in het meer Erie.

PRESQUE ISLE HARBOUR, N. Amer. haven aan de Z. kust van het meer Erie in N. Amer., tegenover North Foreland of Long Point.

PRESQUIS (POINT DE LA), kaap aan de

de N. W. kust van St. Domingo. 303. 42. L. en 19. 52. N. B.

PRESSAS, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, arr. Agen, met 1600 inw.

PRESSATH, Beij. vlek, Op. Mainkreits, aan de Haidnab, met 1200 inw.

PRESSECK, zie Preseck.

PRESSIGNY LE GRAND, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Loches.

PRESSLE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 530 inw.

PRESSLEY'S, N. Amer. kreek van Virginia, die in den Potomac valt. 301. 14. L. en 38. 1. N. B.

PRESSBERG, Nas. D., ambt Rudesheim.

PRESSNITZ, PRZESZNICZ, BRZEZNICZE, Boh. bergstad, kreits Saatz, met 2270 inw. en vele fabr.

PRESSWITZ, dorp in 't vorst. Schwarzburg-Rudolstadt.

PREST, Fr. vlek, dep. Loire.

PRESTBURY, 2 Eng. dorpen, gr. Ches en Gloucester.

PRESTEAN, Turk. haven op Morea.

PRESTEIGNE of *Llan Andros*, Eng. marktvlek in Wallis, gr. Radnor, aan de Lug, op de grenzen van het gr. Hereford, in eene vruchtbare vallei.

PRESTFIÖRDEN, Zweed. golf in het Melar meer, Nykopingslän.

PRESTIN, D. in Mecklenburg-Schwerin.

PRESTOË of *Prästoë*, Deen. ambt, het Z. O. deel van Zeeland, met het eil. Moen en eenige kleinere, op 31½ V. M. 53,360 inw. bevattende. 2. Opene stad in voorn. ambt, aan eene golf der Oostzee, met eene kleine haven, 500 inw. en handel in koren en kalk. 29. 43. 30. L. en 55. 6. N. B.

PRESTOLATZ, Turk. stad in Dalmatië.

PRESTON, O. Ind. eil. bij Java, klein en onbewoond. 2. Vervallen Schot. D., gr. Kirkcudbright. 3. Schot. dorp, gr. Haddington. 4. Eng. stad, gr. Lancaster, aan de Ribble, zetel der kanselarij van Lancaster, met 21,850 inw., latijnsche school, boekerij, œconomisch gezelschap, linnenhandel, katoenweverijen, enz. 5. Eng. vlek, gr. Cumberland, met 3,260 inw. 6. Eng. vlek, gr. York, met 800 inw. 7. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Nieuw Londen, met 2300 inw. 8. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New York, gr. Chenango, met 1000 inw. 9. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia. 10. P. of *Wood Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, die in de Ohio valt. 291. L. en 37. 54. N. B. 11. P. *Hills*, heuvels der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, die zich van Cockburne tot de Witte bergen uitstrekken. 12. P. *Kirk* of *Preston Haugh*, Eng. kerspel, gr. East-Lothian, met 1650 inw. 13. *Kirk* P., dorp in genoemd kerspel, met 500 inw.

PRESTONPANS, Schot. vlek, gr. Haddington, met 2000 inw. en fabr. van aardewerk.

PRESTOVATZ, Slavonisch dorp, slot en heerl., waiw. Posega.

PRESTONVILLE, twee N. Amer. D., prov. Kentucky, gr. Floyd en Gallatin.

PRESTWICH, Eng. D., gr. Lancaster.

PRESTWICK, Schot. vlek, gr. Ayr.

PRESUMSCUT, kleine riv. der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Cumberland, die ten O. van Portland, in de Cascobaai valt.

PRETCHINSKAJA, Rus. sterkte, gouv. Orenburg; 13. mijlen Z. van Orenburg.

PRETO, Braz. riv., valt in de Toccantins. 2. Braz. riv., valt in de Iruguya.

PRETOT, Fr. dorp, dep. Kanaal.

PRETSCH, Pruis. stad, regdst. Merseburg, kreits Wittenberg; 1270 inw.

PRETSCHINSTANSKOE KREPOST, Rus. vesting, aan de Sakmara, gouv. Orenburg, met 300 huizen eene bezetting van 5 kompagniën dragonders, en eene kompagnie infanterie.

PRETSFELD, Beij. dorp, Op. Mainkreits, met 700 inw.

PRETTIGAU, zie Brettigau.

PRETTIN, Pruis. stadje, regdst. Merseburg, met 1370 inw.

PRETUILLY, Fr. stad, dep. Indre en Loire, arr. Loches, met 1630 inw.

PRETUPAGNERY, O. Ind. stad der N. Circars.

PREUSCHE, Fr. riv., dep. Ned. Rijn.

PREUSSISCH HOLLAND, Pruis. kreits, regdst. Koningsbergen, bevat op 14¼ V. M., 25,200 inw., met veel bosch, eene menigte kleine riv. en het Drausenmeer; landbouw, veeteelt, spinnerij en linnenweverij. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, door gevlugte Hollanders, na den dood van FLORIS V. gesticht, op eene hoogte aan de Weeska, met 3 kerken, eene latijnsche school, hospitaal en 2,320 inw., die laken- en linnenweverijen en brouwerijen hebben. 37. 20. L. en 54. 4. N. B.

PREUSSISCH MARK, Pruis. vlek, regdst. Koningsbergen, met 550 inw.

PREVEL, zie Portland.

PREVELLES, Fr. dorp, dep. Sarte.

PREVESA, Turk. stad, sandschakat Janina, aan den ingang der golf van Arta, met de kleine haven Vathi, ongezonde lucht en 8,000 grieksche inw., die bepaalde voorregten hebben, en eenen

zeer levendigen handel in olie, koren, peulvruchten, enz. drijven. In de nabijheid vindt men nog overblijfsels van het oude *Nicopolis*.

PREVOLET, kaap op 't eil. Guernsey.

PREVOST, voorname waterval der Delaware in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië.

PREWALD, Illyr. D., kreits Adelberg.

PREX (ST.), Zwits. stad, kanton Waadtland, op een schiereiland in het meer van Geneve.

PREXIL, klein eil. bij de N. kust van Jamaïca. 301. 6. L. en 18. 27. N. B.

PREYE of *Prye*, zeehaven van W. Afrika, in het kon. Cantore.

PREZAU, zie Trollerdorf.

PREZ EN PAIL, Fr. vlek, dep. en arr. Mayenne, met 2250 inw.

PREZERBA, zie Pritzerbe.

PRIAMAN, stad op W. kust van Sumatra, welks omtrek peper en goud oplevert. 117. 29. L. en o. 36. Z. B.

PRIBILINA, Hong. D., kom. Liptau.

PRIBITZ, PRIVETZ of *Prividgye*, Hong. vlek, kom. Neitra.

PRIBYLOWSCHE EIL., twee Rus. eil in de zee van Kamschatka, op ongeveer 57. N. B., het Noordelijkste *St. Paul*, het Zuidelijkste *St. George* genoemd, met nog een klein eilandje, *Motschowa Ostrowa* geheeten. De oevers bestaan uit bergen van middelbare hoogte. Zij zijn rijk aan beeren, walvisschen, zeebeeren, blaauwe vossen en zeeotters. De grond is wel met gras voorzien, en verder met kreupelhout bezet. De Russen bezoeken dezelve, om zeedieren en otters te vangen. Gezetene inw. zijn er niet.

PRICE KAAP, de O. punt van het O. Ind. eil. Groot Andaman.

PRICKLY PEAR, klein eilandje bij de Noordkust van Antigua. 314. 16. L. en 10. 18. N. B.

PRIDDLE, Eng. riv., gr. Dorset.

PRIDESVILLE, N. Amer. dorp in Virginia, gr. Amelia.

PRIDEMOST of *Pridom*, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 250 inw.

PRIEBORN, Pruis. D., regdst. Breslau.

PRIEBUS of *Prybus*, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 570 inw.

PRIEGNITZ, VORMARK, gedeelte van het voormalig keurmarkgraafschap Brandenburg, met 79,000 inw., op 60 V. M. Tegenwoordig vormt het in het regdst. Potsdam, de kreitsen Oost en West Priegnitz.

PRIEGO, 2 Spaan. vlekken, prov. Cuença en Cordova; elk met 2500 inw.

PRIEL, 6,564 voet hooge kruin der Alpen, in Oostenr., land Boven de Ens.

PRIEN, Beij. vlek, Isarkreits.

PRIESENDORF, Beij. dorpje, Opper Mainkreits, met 850 inw.

PRIESSEN, Boh. dorp, kreits Saatz.

PRIEST, 2 Fr. dorpen, dep. Loire en Isère.

PRIESTER EIL., zie Papanodisia.

PRIESTERITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Wittenberg.

PRIESTHOLM, klein Ier. eil. bij de N. O. kust van het eil. Anglesey.

PRIETHAL, Morav. D., kreits Budweis.

PRIETO, Braz. riv. in Matto Grosso, die in de Paraguay valt. 2. Braz. riv., prov. Porto Seguro, valt in de Verde. 3. Spaan. kaap, prov. Asturië. 12. 53. L. 43. 36. N. B.

PRIGGY, Nederl. stad op het eil. Celebes, in de staat Silinodin.

PRIGLITZ, dorp in Neder Oostenrijk, bij Sachsenstein.

PRILUKI, Rus. kreits, gouv. Pultawa, door de Udaja en Schumak bespoeld; een vruchtbaar land, dat overvloed van koren, tuinvruchten, tabak en hennep voortbrengt. Ook is er goede veeteelt. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Udaja, met 2600 inw., 3 jaarmarkten en handel met rundvee, schapen, koren, zout, stoffen, teer en brandewijn. 50. 21. L. en 50. 34. N. B.

PRIM, klein eil. bij Prins Edwards eil.

PRIMDA, zie Frauenburg, No. 1.

PRIME HOOK, N. Amer. riv., prov. Delaware, welke in de Delaware valt.

PRIMIERO, zie Pieve, No. 6.

PRIMIETAS, zie Angoros.

PRIMERO, Z. Amer. riv., prov. Tucuman.

PRIMKENAU, Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 1000 inw.

PRIMOLANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Verona, met eene quarantaine plaats.

PRIMORIE, bergachtige Dalmatische landstreek, kreits Macarsca, met veel wijn, olij en vijgen.

PRIMROSE, Schot. D., gr. Mid-Lothian.

PRINCE, gr. in het Eng. gouv. Prins Edward, het W. deel van het eil., met 23 vlekken. Zie verder Prins.

PRINCE WILLIAM, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, met 10,500 inw. De hoofdplaats is Dumfries.

PRINCESS ROYAL, haven aan de Z. W. kust van Nieuw Holland en het W. gedeelte van Koning George den derden Sont, met 47 vademen water. 135. 54. L. en 35. 3. Z. B.

PRINCESS ROYAL EIL., groep eil. aan de W. kust van N. Amer., ten O. van Queen Charlotte's eil., tusschen den

gr.

Archipel van Pitt en Fitzhugh's Sont, door DUNCAN ontdekt, en door VANCOUVER nader onderzocht. Zij zijn 7 in getal, waarvan het voornaamste den naam van Aristizable draagt.

PRINCETON, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Worcester. 2. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, in de beide gr. Middlesex en Somerset, met een theologisch seminarium en meer dan 100 huizen. In 1818 waren hier 150 studenten. 3. Hoofdplaats van het gr. Coldwell aldaar, prov. Kentucky. 4. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Butler. 5. Vlek aldaar, prov. Indiana, gr. Gibson. 6. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Schenectady.

PRINCETOWN, hoofdstad van het Eng. gr. Prince, in het gouv. Edward, in N. Amer., de zetel van den sherif, op een schiereïl., aan de Richmond baai, met eene goede haven, doch eerst in het opkomen.

PRINCIPATO CITERIORE, het oude *Lucania*, Nap. zeeprov., tusschen Principato Ulteriore, Basilicata, de Thyrrenische zee, de prov. Napoli en Terra di Lavoro, of tusschen 32. 1. en 33. 30. L. en 39. 38. en 40. 53. N. B. gelegen, en op 113½ V. M., 428,200 inw. bevattende. Zij is grootendeels door voorbergen der Apennijnen bedekt, welke hier in de kapen Campanella, Licosa, Aciarolli, Palinuro en Infreschi uitloopen. Bij kaap Campanella heeft men de Monti Canutario, Collo, Majano, Toro, Aquaro en Latrano, zeer steile rotsen. Ten N. zijn Monti Saro, St. Donato, Calpazzo, Lucano en Nero: in het midden den Alburno della Civita, Calimarco, St. Onofrio, Cervati en Centaurino; ten O. de Monti del Aquila en della Navara; ten Z. de Monti della Stella, de Bulgaria, enz. Er is slechts eene vlakte, die van Eboli, namelijk tusschen Salerno en Agropoli, langs de zee. De grond in de dalen is zeer vruchtbaar, soms vulkanisch, kalkachtig en moerassig. De zee vormt de beide golven van Salerno en Policastro. De voornaamste riv. zijn: de Silaro, met de Calore en Negro; de Sarno, Picentino, Baltipaglia, Obertino, Busento, Tanagro, Alento, Pastena en Solofone. Meren zijn: het Lago Grande, Lago Piccolo, Lago Palo of St. Grigorio; terwijl er een aantal gezondheidsbronnen zijn, waaronder vooral die van Monte Cervino moeten genoemd worden. De luchtsgesteldheid is zeer zacht; er valt veel regen, en slechts bij de moerassen is de lucht ongezond. De vlakten en dalen leveren: granen, maïs, rijst, katoen, een weinig zijde, olijven, wijn en vele vruchten, rozijnen en heerlijke vijgen op. De bergen geven veel hout, ook kastanjes, en men verzamelt er veel manna. Over het algemeen is de landbouw nog op eenen lagen trap, en op vele plaatsen verwaarloosd. Ook de veeteelt is van weinig belang; men heeft er buffels, weinig schapen, doch veel varkens, overvloed van visch, en hier en daar koralen. Van delfstoffen is er slechts marmer en gips. De fabr. bepalen zich tot het weven van wollen stoffen, papier- en kruidmolens, ijzer- en kopersmederijen en een weinig zijdespinnerij. De handel wordt door het verwaarloozen der reede van Salerno en de slechte wegen, zeer veel teruggehouden. De inw. zijn door hunne ledigheid en morsigheid bekend; schoon de kustbewoners meer beschaafd zijn. De prov. is in 3 distr.: Salerno, Bonati en Sala verdeeld. De hoofdstad is Salerno.

PRINCIPATO ULTERIORE (eens het *Irpinische Samnium*, en naderhand een deel van *Campania*), Nap. landprov., tusschen Molise, Capitanata, Basilicata, Principato Citeriore en Terra di Lavoro, of tusschen 32. 16. en 33. 20. L. en 40. 44. en 41. 14. N. B. gelegen, en op 89 V. M., 362,360 inw. bevattende, meestal met Apennijnen bezet, die door welbespoelde en vrij vruchtbare dalen afgewisseld worden. De voornaamste bergen zijn Monte Vergine, de Monte Fusco, Agnone, Termolo, Guleto, Irpino, Rumolo, Jarminio, Verde, Voltore, Sabletta, enz. De hoogste is de Monte Serino. Onder de dalen zijn het, in de geschiedenis zoo beroemde dal van Caudina, en dat van Antrignano de voornaamste. De riv. zijn: de Ofanto, de Calore, met de Naccarello, Lombardo, Albi, Tripalda, Misano, Tammaro en Sabato; de Carapelle, Candelaro en Celone. Meren van belang zijn er niet; die van het dal Ansanto hebben schadelijke uitwasemingen. Onder de baden zijn de zwavelbaden van Villa Maina en de gezondheidsbronnen van Rocca St. Félice bekend. De lucht is zuiver, veel gezonder dan in de zeeprov., en de aanstekende najaarsziekten zijn alleen een gevolg der ellendige levenswijze. De grond is over het algemeen zandig, en levert vooral maïs, tarw, rogge, gerst, spelt, weinig hennep, vlas en verwplanten, veel wijn, boom- en edele vruchten; noten en kastanjes in overvloed;

maar weinig olijven. De zijdeteelt is van weinig belang. De bergen hebben vele bosschen, en leveren zeer goed timmer- en scheepshout; verder rundvee, paarden, veel schapen, varkens, geiten, vich en bijen. Van de delfstoffen graaft men alleen rooden leem, marmer en gips. De weinige fabr. leveren laken, wollen stoffen, papier, leer, enz.; doch voldoen geen van allen aan de behoefte. De uitvoer bestaat in: koren, wijn, olie, noten, kastanjes, hout en wol. De wegen zijn er zeer slecht, hetwelk voor den handel zeer nadeelig is. De inw. zijn door hunne armoede en ledigheid bekend. De prov. wordt thans in de distr. Avellino, Monte Fusco en Ariano verdeeld. De hoofdplaats is Avellino.

PRINCIPE, zie Port au Prince, No. 1. 2. Stad en haven aan de N. kust van het eil. Cuba. 3. Braz. volkplanting aan de Rio Francisco. 4. Kaap aan de Z. O. kust van Z. Amerika, tusschen de Rio de la Plata en de straat van Magellaan. 47. Z. B. 6. Zie Ilha de Principe.

PRINCIPIO, N. Amer. riv. in Maryland, gr. Cecil.

PRINGLE, kaap aan de N. kust van Kerguelen's land. 87. L. en 48. 48. Z. B.

PRINITZE, Pruis. D., regdst. Oppeln.

PRINKIPO, zie Prinsen eil. No. 3.

PRINS (BAAI), baai aan de Z. kust van het Staten eil., in de N. Amer. Rep., prov. New York. 2. P. of *Barawally*, baai aan de W. kust van het eil. St. Vincent; 1 mijl Z. van baai Cumberland.

PRINS EARNEST'S SOUND, invaart aan de W. kust van N. Amer., bij het hert. York's eil.

PRINS EDWARD, N. Amer. gr. van Canada, aan de N. O. kust van het meer Ontario, met eenige eil. in genoemd meer. 2. N. Amer. gr., prov. Virginia, met heuvels, die lei en steenkolen bevatten. Het telt 12,600 inw.

PRINS FREDERIK, hoofdpl. van het gr. Calvert, prov. Maryland.

PRINS FREDERIK'S SONT, invaart der Stille Zuidzee, aan de W. kust van N. Amerika, door VANCOUVER dus genoemd. Van 243. 28 tot 245. 6. L. en van 56. 52 tot 57. 12. N. B.

PRINS GEORGE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, door de Potomac, de Patuxent en Spanson bespoeld, heuvelachtig, slechts gedeeltelijk vruchtbaar en zeer goeden tabak, alsmede maïs, haver, tarw en zoete pataten voortbrengende, met 20,500 inw. De hoofdstad is Opper Marlborough. 2. N. Amer. gr., prov. Virginia, door de James, en het Blackwater bespoeld, met moerassen, maar ook zeer goede weiden, en akkers, die tarw, maïs, tabak en katoen geven. Het telt 8,030 inw.

PRINS HENDRIKS EILAND, Austr. eil. in den Gevaarlijken Archipel. 236. 35. L. en 19. Z. B.

PRINS LEOPOLDS EIL., groep eil. in de N. Poolzee, voor de Prins Regent straat gelegen, tot N. Somerset behoorende, en geheel onder de sneeuw begraven. 287. 34. L. en 74. 5. N. B.

PRINS RUPERT, baai op 't W. Ind. eil. Dominica, tusschen de kapen Prins Rupert en Rollo. 2. Kaap aan de W. kust van het eil. St. Domingo. 316. 15. L. en 15. 42. N. B.

PRINS VAN WALLIS, N. W. punt van het vaste land van N. Amerika, de O. kust der Behring's straat. 219. 31. L. en 65. 46. N. B. 2. Meer in N. Amer. 56. 55. N. B.

PRINS VAN WALLIS ARCHIPEL, groep eil. in de Stille Zuidzee, met eenige kleinere in de baaijen aan de kust, door VANCOUVER dus genoemd. 244. 6. tot 246. 12. L. en 54. 42. tot 56. 21. N. B.

PRINS VAN WALLIS FORELAND, kaap aan de O. kust van Kerguelensland. 90. 8. L. en 49. 39. Z. B. 2. Zuidelijkste punt van Nieuw Caledonië. 184. 43. L. en 22. 29. Z. B.

PRINS VAN WALLIS FORT, fort en factorij aan de Churchill riv., in N. Amer., en aan de Hudson's baai Comp. behoorende.

PRINS VAN WALLIS EILANDEN, eil., welke zich van Nieuw Holland tot Nieuw Guinea uitstrekken. Van dezelve zijn niet dan eenige gissingen bekend. 2. Eil. in de Stille Zuidzee, in 1765 door BYRON gezien. 225. 46. L. en 15. Z. B.

PRINS WILLEM HENDRIK EIL., eil. in de Stille Zuidzee, in 1790 door luitenant BALL ontdekt; 20 mijlen in den omtrek groot, met veel hout en vruchtbare valleijen. De inw. gaan geheel naakt. 167. 16. L. en 1. 32. Z. B.

PRINS WILLEMS EIL., groep kleine Austr. eil., ten N. W. van de Vriendelijke eil., in 1643 door TASMAN ontdekt. 197. 46. L. en 17. 19. Z. B.

PRINS WILLEMS BAAI, groote baai van de Stille Zuidzee, aan de N. W. kust van Amerika, op 61. N. B., door COOK in 1778 ontdekt, en welker omstreken door sommigen Prins Willems of Prins William's land genoemd worden. Zij beslaat 2. L. en ½. B.

PRINSEN EIL., PANA ITAN of *Pulo Seilan*, eil. in de Ind. zee, 2 mijlen van

van het N. W. einde van het eil. Java, in de straat Sunda; 2 mijlen in den omtrek, laag, doch met boomen bedekt, met het stadje Samadang, van 400 huizen, aan eene kleine rivier. Men vindt er schoon wild, vooral gevogelte, enz. 123. 1. L. en 6. 25. Z. B. 2. Eil. aan de W. kust van Afrika, in de golf van Benin en die van Biafara, 30 mijlen in den omtrek groot, met rijst, tabak, gierst, maniok, suikerriet en vruchten. 24. 56. L. en 1. 50. N. B. 3. Vier kleine eil. in de zee van Marmora, bij de straat van Konstantinopel. Zij zijn genaamd Prinkipo, Proto, Kalke en Antigone, en worden dikwijls vermaakshalve, door de inw. dier stad bezocht.

PRINSEN HAGE of *het Haagje*, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda, ½ uur Z. W. van Breda, tusschen het Mast- en Liesbosch, met eene nieuwe herv. kerk, 2 roomsche kerken, 2 scholen en ruim 4000 inw., die door den doortogt op Antwerpen en de menigvuldige bezoekers van Breda, veelal ruim hun bestaan vinden.

PRINSES, zie Prinsen eil.

PRINSES ANNA, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, bij kaap Henry. Het is zandig en moerassig, door den Ooster arm der Elizabeth bespoeld, en telt 8,770 inw. en de hoofdstad Kempsville. 2. Vlek aldaar, gr. Somerset, prov. Maryland.

PRINSES EDWARD, N. Amer. gr., prov. Virginia.

PRINZBACH, Bad. dorp, gr. Hohengeroldseck, zilvermijn.

PRIOCCA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Alba, met 1900 inw.

PRIOLA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Mondovi, met 1300 inw.

PRIONINO, Spaan. kaap aan de N. kust van Gallicië. 9. 31. L. en 43. 28. N. B.

PRIOR DITTON, Eng. dorp, gr. Salop.

PRIORS LEIGH, Eng. D., gr. Salop.

PRIORO, Spaan. kaap, aan de N. kust van Gallicië. 43. 34. 15. N. B.

PRIPECZ, PRIPICE, of *Przipiec*, bevaarbare Rus. riv., die in het gouv. Grodno ontspringt, in het gouv. Minsk, de Plica, Sna, Lachwa, Sluz, Styr, Horyn, enz., in dat van Kiew de Ush of Usza ontvangt, en verder beneden Tschernobil in den Dnieper valt. Het Oginskische kanaal vereenigt dezelve met de Niemen.

PRIS, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 320 inw.

PRISCA, Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro, met 2,260 inw.

PRISEN, PRISSEN of *Brzezno*, Boh. stadje, kreits Saatz, met 900 inw.

PRISRENDI, zie Perserin.

PRISSÉ, twee Fr. dorpen, dep. Saône en Loire en Deux Sèvres.

PRISTAVA, Illyr. D., kreits Neustädtl.

PRISTRAM, Pruis. D., regdst. Breslau.

PRITI, kleine stad op het Nederl. deel van Timor, aan het N. einde van de golf van Bohao.

PRITING, Beij. dorp, Isarkreits.

PRITTAG, Pruis. D., regdst. Liegnitz.

PRITTER, Pruis. dorp, regdst. Stettin, op 't eil. Wollin.

PRITTWITZ, Pruis. D., regdst. Oppeln.

PRITZDORF, Pruis. D., regdst. Frankfort.

PRITZIER, D. in Mecklenburg Schwerin, ambt Wiltenberg, met 1200 inw.

PRITZERBE, Pruis. dorp, regdst. Potsdam, aan de Havel, met 920 inw.

PRITZWALK, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met 2420 inw.

PRIVAS, Fr. arr., dep. Ardèche, met 89,210 inw. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en van het geheele dep.; zetel der regeringscollegiën en van den prefect, aan eene schoone beek, met 3000 inw., die weverijen van wollen stoffen en looijerijen hebben. Ook zijn er in den omtrek steenkolengroeven. 22. 16. L. en 44. 45. N. B.

PRIVISTA, Turk. stad in Macedonië.

PRIWALL, schiereil. tegenover Travemunde, in het gebied der stad Lubeck, alleen tot weiden dienende.

PRIWITZ, zie *Pubitz*.

PRIZLERS HARBOUR of *Jockmannssund*, straat aan de kust van Labrador.

PRIZZI, Sicil. stad, intendentschap Palermo, op eenen heuvel, aan den voet der Apennijnen, met 7,450 inw.

PRO (POINT LE), kaap aan de kust van Nieuw Brunswijk, de O. punt van Passamaquoddy baai.

PROAVA, riv., die op de Karpathen ontspringt, en in Walachië in den Donau valt.

PROBAVIE of *Rivière de Cuivre*, N. Amer. riv. in Canada, valt in het Bovenmeer.

PROBBACH, Nassausch dorp, ambt Weilburg, met 450 inw.

PROBOLINGO, hoofdstad van een vruchtbaar distr. op het eil. Java.

PROBSTZILLA, dorp in Saksen-Coburg, ambt Grafenthal.

PROBSTHAGEN, dorp in Schauenburg-Lippe.

PROBUS, Eng. dorp, gr. Cornwall.

PROBUZNA, Galic. dorp, Czortkower kreits, aan de Niczlawa.

PROBY (KAAP), N. O. punt van Ho-

Howe's eil., een der Charlottes, in de Stille Zuidzee. 213. 15. L. en 11. 3. Z. B.

PROBY'S EIL., klein eil. in de Stille Zuidzee, door de inboorlingen *Onoe-Afoe* genaamd. 201. 55. L. en 15. 55. Z. B.

PROCHNITZ, Galic. D., kreits Przemysl.

PROCIDA, Nap. eil. in de golf van en prov. Napels, tusschen 't eil. Ischea en kaap Miseno, ⅓ V. M. groot, met veel zijde- en wijnteelt, vruchten en wild. Het heeft 12,520 inw., en de hoofdplaats St. Cataldo. 40. 50. N. B.

PROCTOR'S CREEK, N. Amer. riv., prov. Virginia, die in James riv. valt, en 37. 24. N. B.

PROCTOR'S POINT, kaap aan de Z. kust van het eil. Antigua, ten O. van de haven van Falmouth. 316. 17. L. en 17. 10. N. B.

PROCUPIA, Turk. stad, prov. Servië.

PRODANO (het oude *Prote*), klein Griek. eil. aan de W. kust van Morea, en slechts door een kanaal van hetzelve gescheiden. 37. 10. N. B.

PRÖDING, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Grätz.

PRÖDLITZ, Morav. D., kreits Olmutz.

PRODSELTEN, Beij. stad, Ned. Mainkr.

PROFICH, dorp in Saksen-Meiningen.

PROFEN, 2 Pruis. dorpen, regdst. Merseburg en Liegnitz.

PROFNYSZ, Pool. stad, waiw. Plock.

PROFONDEVILLE, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 600 inw.

PROKOPIO, zie Perecop.

PRÖKULS, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen, aan de Minge.

PROLOTPAZ, Dalmatisch vlek, kreits Macarsca, aan een meer.

PRÖLSDORF, Beij. D., Ned. Mainkr.

PROMHILL, Eng. buurt, gr. Kent.

PROMMENHOF, Boh. D., Pilsen kreits.

PROMMERN, Pruis. dorp, regdst. Aken.

PRONA, Rus. riv., gouv. Rjäsan.

PRONJA, Rus. riv., gouv. Mohilew.

PRONSK, Rus. kreits, gouv. Rjäsan, tusschen 56. 28. en 57. 44. L. en 53. 52. en 54. 24. N. B., door de Prona en Isia bespoeld, met vruchtbare akkers, bijenteelt, rundvee en bosch. 2. Hoofdstad aan de Prona, met 1650 inw., die handel in koren drijven. 57. 3. L. en 54. 7. N. B.

PROONA, O. Ind. riv., prov. Berar.

PROPHET'S TOWN, N. Amer. stad, prov. Indiana.

PROPSTHEIM, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Goldberg: 1060 inw.

PROPSTRIED, Beij. D., Op. Donaukr.

PROSECCO, Illyr. dorp, kreits Triest.

PROSECZ, Boh. D., kreits Chrudim.

PROSEN, Schot. riv., gr. Angus.

PRÖSCHZE, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Cilly, aan de Save, met 750 inw.

PROSKAU, Pruis. D., regdst. Oppeln.

PROSKUROW, Rus. stadje, gouv. Podolië, bij den oorsprong der Bog.

PROSMENITZ, PROSTOMIERZICE, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 500 inw.

PROSOLZHEIM, Beij. vlek, Ned. Mainkr.

PROSOWICE, Pool. stadje, waiw. Krakau.

PROSPECT, N. Amer. dorp, prov. Maine, gr. Hancock, bij den mond der Penobscot, met 1300 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Virginia, gr. Prins Edward.

PROSPECT HILL, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Fairfax. 2. Aangebouwde streek op Nieuw Holland in Nieuw Zuid Wallis, ruim 2 uren van Paramatta, eene der bloeijendste streken van de volkplanting, bergachtig, maar met zeer vruchtbare en wel van water voorziene dalen.

PROSPERAN, Ier. dorp, gr. Kildare.

PROSPEROUS, Pool. D., waiw. Sandomir.

PROSTIEGOW, zie Prosznitz.

PROSTO, Lomb. Ven. dorp, prov. Sondrio.

PROSZNA, riv., die Posen van Polen scheidt, en bij Peisern in de Warta valt.

PROSZNITZ of *Prostiegow*, Morav. stad, kreits Olmutz, hoofdpl. van de vruchtbare Hanna, aan de Rumza, met 4 voorsteden, eene hoofd- en vele andere kerken en 8,000 inw., die laken- en linnenweverijen, branderijen en andere handwerken, en de grootste korenmarkt uit Moravië hebben.

PROSZOWICE, Pool. stadje, waiw. Krakau.

PROTECTION, haven aan het N. O. einde van den Archipel van dien naam, door VANCOUVER dus genaamd. 244. 21. L. en 56. 20. N. B.

PROTEPOPOS, Turk. dorp, sands. Jannina.

PROTI, een der Turk. Demonnesi eil., in de Marmer zee.

PROTIWIN, Boh. D., kreits Prachin.

PROTOCKA, zie Kuban.

PROTOPOPE, Hong. stad der Militairgrenzen, met goudsmederijen.

PROTTENDORF, BRUNNENDORF, Pruis. stad, regdst. Breslau, kreits Glatz.

PRÖTZEL, Pruis. D., regdst. Potsdam.

PROUT, N. Amer. D., prov. Virginia.

PROVEN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 1250 inw.

PROVENCE, voormalig gouv. van Fr., in het Z., thans in de drie dep. Ned. Alpen, Monden van de Rhône en Var verdeeld (zie die Art.)

PROVENZAL, Turk. eil., sands. Itschil.

PROVER WIECK, Pruis. golf, regdst. Straalsond.

PROVICHIO, een der Cycladische eil. in de golf van Sebenico, in den Dalmatischen kreits Zara.

PROVIDEN, O. Ind. eil., bij de N. kust van Ceylon.

PROVIDENCE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, door de Potucket of Blackstone, met de Nassasuk, Wanasquiatucket en Pawtuxet. Het land is dor, rotsig en vol bosschen. De omstreken van de Potucket hebben goede weiden, en men vindt er kalk, marmer, ijzer, magneet en koper. Het telt 35,750 inw. 2. Hoofdst. van voorn. gr., de oudste stad der Rep., aan de zamenkomst der Potucket, Nassasuk en Wanasquiatucket, die hier de riv. Providence vormen, en bestaat uit twee deelen, door eene schoone brug vereënigd. Zij is net en goed geplaveid, heeft een gouvernementshuis, een stadhuis, 8 kerken van onderscheidene gezindten, een collegie, *Brown's university*, met 8 professoren, eene bibliotheek van 5000 boekdeelen, een volledig natuurkundig kabinet, 3 akademiën, eene kwakerschool, 4 drukkerijen, eenen schouwburg, eene gevangenis, 7 banken, 6 gezelschappen van assurantie, een genootschap ter afschaffing van den slavenhandel en tot hulp der negers, en 12,400 inw., die van fabr. van katoen, wollen stoffen, verwen, papier, touw, traan, leder, suiker, spijkers, juweliers-winkels, de aanzienlijke scheepvaart, en handel ook op O. Indië bestaan. Er gaan van hier regelmatig paketbooten op Newport, Bristol en Warren. 3. Baai en riv. bij genoemde stad. 4. N. Amer. meer, prov. Louisiana. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New York, gr. Saratoga, met 1650 inw. 6. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne. 7. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Bedford; 1500 inw. 8. Vlek aldaar, prov. N. Carolina. 9. Klein eil. in de Stille Zuidzee. 144. 58. L. en 4. 2. N. B. 10. Een der Bahama eil., ook wel *New Providence* genoemd, ongeveer 8 V. M. groot, doch behalve ten N., waar men eenige katoenplantagiën, weiden, velden met ananassen en oranjebosschen vindt, weinig bebouwd, en over het algemeen bergachtig en schraal. De voortbr. zijn zout en Braziliënhout. Het is van deze groep eil. het beste bevolkt, heeft goede wegen, en bij de hoofdst. Nassau heerlijke landstreken. Het behoort sedert 1672 aan de Engelschen. 300. 30. L. en 25. 3. N. B. 11. Eil. in de Caraïbische zee, aan de kust van Honduras. 12. Klein eil. in de Ind. zee. 70. 22. L. 9. 10. Z. B. 13. Baai bij de straat van Magellaan; O. van kaap Providence, een zeer hoog en steil voorgebergte. 302. 17. L. en 52. 58. Z. B. 14. Kaap aan de kust van Unalashka, aan den ingang van de baai Samganoodha. 211. 36. L. en 54. 5. N. B. 15. P. *Eil.*, Klein eil. in de Ind. zee. 95. 46. L. en 5. 6. N. B. 16. *Groot* en *Klein* P., kleine eil. in de Stille Zuidzee, in 1699 door DAMPIER ontdekt. 153. 39. L. en 0. 24. Z. B. 17. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery. 18. *Nieuw* P., vlek aldaar, prov. Jersey, gr. Essex. 19. *Opper* en *Neder* P., 2 vlekken aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware. 20. *Noord* P., vlek aldaar, prov. Rhode Island, gr. Providence, met 1780 inw. 21. N. Amer. riv., prov. Rhode Island, door de Wanasquiatucket en Moshasick gevormd, die zich boven Providence vereënigen.

PROVIDENTIAL BANK, bijna cirkelvormige straat, bij de Z. W. kust van Nieuw Guinea. 155. 36. L. en 5. 38. Z. B.

PROVINCE, N. Amer. vlek, prov. Indiana, gr. Clark. 2. N. Amer. eil. in de riv. Delaware.

PROVINCETOWN, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Barnstaple, bij kaap Cod, met 1000 inw.

PROVINCIAAT (SLAVONISCH), voormalig deel van Zevenbergen, thans geheel tot Hongarije gebragt, bevat op ruim 172 V. M., 287,800 inw., is half met bosch en struikgewas bezet, en brengt verder koren, moesgroenten, wijn, enz. voort. Het is in 3 kom., als: Posega, Verocze en Szevern verdeeld. 2. *Kroatisch* P., mede thans een deel van Hongarije, op 106 V. M., 260,850 inw. bevattende, en koren en wijn voortbrengende. Het is ook in 3 kom., als: Agram, Warasdin en Kreuz verdeeld. De hoofdstad is Agram.

PROVINS, Fr. arr., dep. Seine en Marne, op 22 V. M., en in 6 kantons 46,700 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van gen. arr., aan de Vouzie, met eene regtbank van koophandel, 8 poorten, collegie en 5,600 inw., die fabr. en handel in koren, reukwater, wol en hooi drijven. Zij heeft eene jaarmarkt en beroemde minerale wateren. 48. 33. N. B.

PROZAN, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

PROZELTEN, zie Prodselten.

PRTSCHITZ, Boh. D., kreits Beraun.

Prudence, eil. der N. Amer. Rep. in Narraganset baai, prov. Rhode Island, gr. Portsmouth.

Prüdnick, zie Neustadt.

Pruille, Fr. D., dep. Maine en Loire.

Pruimen eil., zie Plumb.

Pruissen, koningrijk in Europa, naar een van deszelfs voornaamste gedeelten dus genoemd, en uit 2 groote stukken lands bestaande, waarvan het Oostelijkste en voornaamste, behalve eenige kleine en op zich zelven liggende stukken, tusschen de beide Mecklenburgen en de Oostzee, Rusland, Polen, Oostenrijk, Krakau, het koninklijk en hertogelijk Saksen, Keurhessen, Hanover en Brunswijk, en het Westelijke en kleinste tusschen ons vaderland, Hanover, de beide Lippe's, Hessen, Schaumburg, Keurhessen, Waldeck, Hessen-Darmstadt, Nassau, Oldenburg, Birkenfeld, Beijeren en Frankrijk, het geheel tusschen 23. 35. en 40. 52. L. en 49. 8. en 52. 32 N. B. gelegen is, en op 5,014½ V. M., volgens de laatste opgave (zie Staats-courant 22 Januarij 1824, No. 19.) 11,494,170 inw. bevat. De Oostelijke helft is eene bijna aaneengeschakelde vlakte, met weinige heuvels, door het Sudetisch en Harzgebergte, en het Thuringer Woud begrensd, en met weinige afhelling, waardoor vele meren gevormd worden; terwijl de kusten door duinen beschermd zijn. De Westelijke helft heeft verscheidene hoogten, meestal takken van het Vogesisch gebergte en der Ardennen; doch ook hier is het grootste deel vlak. De grond is zeer verschillend, hier en daar schraal en dor; doch op vele plaatsen ook zeer vruchtbaar. De voornaamste bergen zijn: ten O. het Sudetisch, met het Moravisch gebergte, alwaar de Schneeberg en Otterstein; het Reuzen gebergte met den Sneeuwkop, het groote Rad, de Stormhaube, de Schneegruben en het Isergebergte met den Tafelstein; verder het Thuringer Woud en het Harzgebergte met den Brocken. Ten W. heeft men het Weser gebergte met de *Porta Westphalica*, het Wester Wald met den Salzburger Kopf, het Hooge Veen, eigenlijk een deel der Ardennen; den Eifel en den Hundsruck met het Hochwald. De voornaamste riv., die in de Oostzee vallen, zijn: de Memel (Niemen) met de Russe, Gilge en Scheschuppe; de Pregel met de Pissa, Ranit, Angerapp, Inster, Deine en Alle; de Weichsel met de Drewenz, de Ossa, de Brahé en de Mottlau; de Oder met de Oppa, de Ohlau, de Bartsch, de Bober, de Neisse, de Wartha, enz. In de Noordzee vallen de Elbe met de Elster, de Mulda, de Saale, de Havel, enz.; de Wezer; de Rijn met de Nahe, de Lahn, de Moezel, de Ahr, de Seig, de Erft, de Roer, de Lippe, enz. en eindelijk de Eems. Verscheidene dezer riv. hebben door gegravene kanalen, gemeenschap met elkander, als: de Groote en Kleine Friedrichsgraben, het Vorfluts kanaal, het Bromberger kanaal, het Finow kanaal, het Friedrich Wilhelms of Mühlrosen kanaal, het Nieuwe Oder kanaal, het Plauensche kanaal, het Sempliner kanaal, het Ruppiner kanaal, het Hoofd-, het Storkower, het Werbelliner-, het Klodnitzer kanaal, de Saksische Floszgraben, het Munstersch en het Rijn kanaal. Er zijn vele meren, schoon verscheidene derzelve in later tijd bedijkt zijn. Oost Pruissen alleen telt er 300; West Pruissen 160; Brandenburg 679, enz. De voornaamste zijn: het Kurische Haff bij Pillau, het Frische of Stettiner Haff, het Spirding, Mauer, Leventiner, Drausen, Goplo, Rijn- en Ruppiner, Müggel, Uker, Werbelin, Madue, Ulm, Jeserich, Arend, Zoete en Zoute, Mansfelder en Lacher meer. De voornaamste bronnen zijn te Aken, Drieborg, Warmbrunn en Landeck De Glatzer kreits, heeft 12 zuurbronnen, en op het eil. Rugen en bij Cranz zijn zeebaden.

De luchtsgesteldheid is over het algemeen gematigd en gezond; doch naar de ligging zeer verschillend, ten N. aan de Oostzee vrij koud, in het midden veel zachter. De voortbr. zijn wel niet menigvuldig; echter bezit Pruissen al de producten van Midden Europa, als: uit het dierenrijk: paarden (waaronder zeer goede rassen), rundvee (slechts middelmatig), schapen, hier en daar met fijne wol, geiten, veel varkens, eetbaar wild, als: reeën, herten, wilde zwijnen, hazen, konijnen, enz., ook wolven, vossen, hier en daar beeren, marters, bevers, wild gevogelte, vooral ganzen, zee- en riviervisch, bijen, enz. Uit het plantenrijk: alle soorten van koren, als: tarw, rogge, gerst, haver, boekweit, maïs, manna, peulvruchten, erwten, linzen, boonen, tuinvruchten van allerlei soort, boomvruchten, vooral appelen, peren, pruimen en kersen; wijn, vooral aan den Rijn, de Moezel, Nahe en Aar. Verder vlas, hennip, tabak, hop, lijn- en raapzaad, komijn, anijs, venkel, koriander, cichorei, mangelwortel, kaarden, Syrische zijdeplanten,

ten, hout, dat uit aanzienlijke bosschen komt, enz. Uit het rijk der mineralen: weinig goud, eenig zilver, veel koper, genoegzaam lood en zeer veel ijzer. Verder kobalt, rattekruid, veel galmei en andere halfmetalen; porselein, pijp- en potäarde, marmer, albaster, molen-, kalk-, duif- en bouwsteen, lei, jaspis, agaat, steenkolen, turf, zout, aluin, vitriool, salpeter, enz.

De inw. bestaan uit Duitschers (ongeveer $\frac{6}{7}$ deel der bevolking), uit Slavoniërs, Polen, Wenden, Zwaben, Letten, Tschechen of Bohemers, Franschen en Joden. Ruim $\frac{3}{5}$ der inw. belijden den protestantschen godsdienst, waarvan op vele plaatsen de hervormden en lutherschen onder den naam van Evangelischen, vereënigd zijn, en waartoe verder de doopsgezinden, hernhutters en hussiten behooren; verder den roomschen, ongeveer $\frac{1}{5}$ der inw., en den joodschen. Volgens de standen, zijn zij verdeeld in adel, burgers en boeren welker toestand sedert eenige jaren veel verbeterd is. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, de eerste bron van den rijkdom des lands; veeteelt, die mede voordeel aanbrengt, doch nergens het hoofdbedrijf is; vooral is de paardenfokkerij zeer belangrijk, en de schapenteelt zeer aanzienlijk; het boschwezen, daar omtrent het vierde deel des lands met bosch bezet is; wijnoogst, tuinbouw, oofteelt, visscherij (van minder belang), mijnwerken, vooral in Silezië, aan den Harz, en in Westfalen, benevens fabr. van allerlei soort, die door het gouv. bijzonder aangemoedigd worden, en waarvan die in linnen en wollen stoffen de voornaamste zijn. Verder in katoen, zijde, leder, koper en geelkoper, goud, zilver, papier, tabak, suiker, olie, cichorei, stijfsel, poeder, zeep, gort, bier, brandewijn, azijn, was, potasch, hout, ook scheeps- en schrijnwerkers waren, enz.; glas, porselein, aardewerk en potten, horologiën, loodwit, berlijnsch blaauw, ivoor, verwen, lak, eenige modewaren, edelsteenen, barnsteen, kanten, geweren, enz.

Pruissen is voor den handel uitmuntend gelegen, en drijft denzelven met de voortbrengselen des lands. De zeehandel heeft op verre na niet die hoogte bereikt, die hij kon hebben. De binnenlandsche handel wordt door vele kanalen en goede wegen, die echter nog moeten vermeerderd worden, bevorderd. Van dezen handel is Berlijn het middelpunt: verdere koopsteden zijn: Breslau, Maagdenburg, Keulen, Naumburg, Frankfort aan den Oder, Thün, Posen, Erfurt, Mühlhausen, Minden, Dortmund, Munster, Dusseldorf, Wezel, Aken, Coblentz en de fabrijksteden Elberfeld, Barnim, Remscheidt, Iserlohn, Soest, Fraustadt, Lissa, Bielefeld, Hirschberg, Grünberg, Liegnitz, Görlitz, Neuwied, enz. — Frankfort, Dantzig, Naumburg en Maagdenburg hebben aanzienlijke missen, en bijna elke stad jaarmarkten. De buitenlandsche handel heeft Pruissen te land, met al deszelfs naburen, vooral met Rusland, Oostenrijk en ons vaderland, meestal per as of langs de riv. Elbe, Wezer en Rijn. Ter zee handelt Pruissen met Rusland, Zweden, Denemarken, Engeland, ons vaderland, Spanje en N. Amer., waardoor het zijne meeste overtollige voortbrengsels kan afzetten. De havens zijn klein, doch veilig. De voorn. zijn die van Dantzig, Koningsbergen, Elbing, Memel, Stettin, Straalsond en Kolberg. De uitvoer bestaat bijna alleen in eenige voortbr., vooral koren, garen, linnen en wollen stoffen, ijzerwaren, hout van allerlei soort, agaat, berlijnsch blaauw, barnsteen, barnsteenwaren, bitter zout, pot- en weedasch, poolsche was, wol, paardenhaar, pennen, Dantziger en ander bier en brandewijn, galanterie waren, gerookte visch en vleesch, *eau de cologne*, molensteen, boomvruchten, pik, potasch, porselein, poeder, salmoniac, zout, lei, hammen, tabak, teer, Moezel-, Rijn- en Ahrwijn, suiker, enz. De invoer geschiedt in: werkstoffen, koloniale waren, Fransche en Hongaarsche wijnen, brandewijn, blik, fijne vruchten, aardewerk, traan, specerijen, gom, hennip, huiden, haring, honig, hop, kemelshaar, kurk, koper, mode- en galanteriewaren, olie, papier, pelterijen, kwikzilver, zijden stoffen, vet vee, tabak, tin, ruwe metalen, boter, kaas, talk, teer, traan, glas, enz. Ook de verzendings- en commissie-handel zijn hier zeer belangrijk; daar alles, wat uit het Zuiden van Duitschland en Polen, naar zee wil, door Pruissen gaat. De handel staat onder een bijzonder ministerie, hetwelk verscheidene collegiën onder zich heeft.

Met betrekking tot de wetenschappelijke beschaving, heeft Pruissen eenen vrij hoogen trap bereikt, en dit rijk heeft verscheidene geleerden van naam opgeleverd, waaronder het genoeg zal zijn, eenen COPERNICUS, eenen LUTHER en eenen KANT te noemen. Het openbaar onderwijs staat onder eenen

 bij-

bijzonderen minister van godsdienst, onderwijs en gezondheid, waarvan behalve de hooge inrigtingen te Berlijn, alle hoogescholen onmiddelijk afhangen. Er zijn 6 universiteiten te Berlijn, Breslau, Greifswalde, Halle, Koningsbergen en Bonn, vele gymnasiën, goede lagere scholen, dorps- en landsscholen. Verder bijzondere inrigtingen, als: theologische akademiën, kweekscholen voor schoolonderwijzers, veeartsenijscholen, doofstommen- en blinden instituten, joodsche geleerde scholen, het koninklijk opvoedingsgesticht te Braunsberg, enz. Tot de wetenschappelijke inrigtingen behooren de akademie der wetenschappen en het genootschap van natuuronderzoekers te Berlijn, het genootschap der wetenschappen te Frankfort, het Duitsche genootschap te Koningsbergen, het Opper Lausitzer genootschap te Görlitz, het letterkundig genootschap te Halberstadt. (Verdere inrigtingen ziet men bij de voornaamste steden). De drukpers is aan eene ligte, doch thans strenger werkende censuur onderworpen; echter vooral in wetenschappelijke werken zeer werkzaam.

Pruissen was tot nu toe eene onbepaalde monarchie, doch na de plegtige verklaring van Mei 1815, zal er nu ook eene constitutie in werking worden gebragt, aan welker invoering men thans werkelijk begonnen is. De troon is erfelijk in het mannelijke en vrouwelijke geslacht. De meerderjarigheid is op 18 jaren bepaald. De koninklijke prinsen zijn allen geborene markgraven van Brandenburg en prinsen van Pruissen. De koning belijdt den hervormden, thans Evangelischen godsdienst. Hij heeft zijne inkomsten uit die van den staat. De residentie is te Berlijn. De hofstoet is zeer eenvoudig. Ridderorden zijn die van den zwarten adelaar, van den rooden adelaar, *pour le mérite*, de Johanniter orde, die van het ijzeren kruis, die van LOUISA voor vrouwen, die zich in 1814, aan de gekwetsten verdienstelijk hebben gemaakt.

De koning staat aan het hoofd van den staat, en begeeft alle eerambten en waardigheden. Hooge ambtenaren zijn: de staatskanselier, de eerste persoon onder den koning, die het opzigt over alle besturen heeft; de staatsraad, het ministerie in 9 afdeelingen, voor buitenlandsche zaken, schatkist, justitie, godsdienst, onderwijs en gezondheid, koophandel, nijverheid en landbouw, binnenlandsche zaken, policie, oorlog en financiën. Verder het bestuur der posterijen, van de bank en de stoeterijen. Het land wordt in 10 prov. verdeeld, welke elk eenen bijzonderen opper president hebben, en in regerings-distrikten verdeeld zijn, die weder hunne regerings-collegiën hebben, en in kreitsen gesplitst zijn, die door eenen landraad, uit de hooge ambtenaren bestaande, bestuurd worden. Er is eigenlijk geene heerschende kerk; alle godsdiensten genieten gelijke voorregten, en hebben dezelfde aanspraak op posten en eerambten. De protestantsche en roomsche kerken hebben haar eigen bestuur; de joden hebben hunne rabbijnsche scholen.

De inkomsten van Pruissen worden op 22 à 25 millioenen guldens geschat, die uit de domeinen, de inkomsten van de mijnen, zoutwerken, munt-, jagt- en postwezen, barnsteen, de directe en indirecte belastingen voortkomen; de uitgaven worden op ruim 26 millioenen, en de schulden op 240 millioenen guldens werkelijke en 25 à 30 millioen doode schuld berekend. De krijgsmagt bestaat uit 165,000 man geregelde troepen, zoo paarde- als voetvolk, artillerie en genie en 160,000 man landweer.

Het land wordt verdeeld in 2 groote deelen, de Duitsche en de buiten Duitschland gelegene staten, en het geheel in 10 prov., als: Brandenburg, Pommeren, Silezië, Saksen, Westfalen, Gulik, Kleef en Berg, Ned. Rijn, Pruissen, West Pruissen en Posen, welke zamen 27 regeringsdistricten uitmaken. De hoofdplaats is Berlijn.

Volgens de wet moeten overal gelijke munten worden ingevoerd; doch er is nog veel oud geld in omloop.

PRÜM, Pruis. stadje, regdst. Trier, aan de Prüm, met 1900 inw.

PRUNA (PUNTA), kaap van het eil. Minorca. 22. 3. L. en 39. 49. N. B.

PRUNES (EIL.), klein eil. aan de O. kust van Madagascar. 67. 34. L. en 18. Z. B.

PRUNELLI, riv. op 't eil. Corsica.

PRUNTYTOWN, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Harrison.

PRUSCHAN of PRUSZANA, Rus. kreits, gouv. Grodno, vlak, met bosschen, veel koren, vlas, hennep en schapen. 2. Hoofdstad van gen. kreits. 38. 20. L. en 52. 34. N. B.

PRUSSICO, zie Prausznitz.

PRUSZANA, zie Pruschan.

PRUSZKA, Hong. vlek, kom. Trentsin.

PRUTH, Hong. riv., kom. Marmarosch, die op het Karpathisch gebergte ontspringt, de grenzen tusschen Rusland en Turkije vormt, en ten O. van Galatz, in den Donau valt.

PRUTZ, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Imst, aan de Inn.

PRUYM, zie Prum.

PRY, O. Ind. riv. in Karnate.

PRZASZNIC, Pool. distr., waiw. Plock, aan de O. Pruis. grenzen, op 48. V. M. 48,700 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van dit distr., aan de Walbusch, met 1410 inw., waaronder vele joden.

PRZEBEC, Pool. stad, waiw. Masoviё.

PRZECLEW, Galic. dorp, kreits Tarnow.

PRZEDBOROW, Pruis. dorp, regdst. Posen, kreits Schildberg.

PRZEDBORZ, Pool. stad, waiw. Sandomir, aan de Pilica.

PRZELAUTSCH, Boh. D., kr. Chrudim.

PRZEMYSL, Galic. kreits, ten N. O. aan Polen grenzende, en op 99. V. M. 217,800 inw. bevattende. Hij is vlak, met uitgestrekte bosschen, en door de Sau bespoeld. De vruchtbare grond geeft koren, aardappelen, vlas en hennep. De veeteelt is aanzienlijk. 2. Hoofdst. van dien kreits, zetel van 2 bisschoppen, met muren, een kasteel, 2 kloosters, 2 gymnasiën, 6,350 inw., looijerijen en linnenweverijen. 40. 36. L. en 49. 46. N. B.

PRZEMYSLANY, Galic. D., kr. Brzezany.

PRZEROSL, Pool. dorp, waiw. Augustowo, aan de Pruis. grenzen, met 1200 inw. en veel handel.

PRZEROW, zie Prerau, No. 1.

PRZES, Boh. vlek, kreits Klattau.

PRZEWO, zie Betschen.

PRZEWORSK, Galicische stad, kreits Bzeszow, aan de Miczka, met 2200 inw.

PRZIBISLAW, PRZEMISLAU, Boh. stad, kreits Czaslau, met 1400 inw.

PRZIBRAM, Boh. stad, kreits Beraun, met 2260 inw., kolen-, zilver- en loodmijnen. 2. Boh. vlek, kreits Czaslau.

PRZIBROM, zie Freyberg, No. 2.

PRZICHOWITZ, Boh. D., kr. Bunzlau.

PRZYBISZEWO, Pool. stadje, waiw. Masoviё. met 700 inw.

PRZYBISZOW, Pool. stad, waiw. Kalisch.

PRZYLYK, Pool. stad, waiw. Sandomir.

PRZYROW, Pool. stadje, waiw. Kalisch.

PRZYSUCHA, Pool. stad, waiw. Sandomir, aan de bron der Radomka.

PRZYTYK, Pool. stad, waiw. Sandomir.

PSATHO, Griek. zeehaven in Livadië, aan de golf van Lepante.

PSCZYNA, zie Plesse, No. 1.

PSIOL, Rus. riv., gouv. Pultawa.

PSOL, Rus. riv., gouv. Kursk.

PSKOW of *Pleskow*, Rus. gouv. in Europa, tusschen het Pskower meer, de gouv. Petersburg, Novogorod, Twer, Smolensk, Witebsk en Lijfland, of tusschen 45. en 49. 45. L. en 56. 16 en 58. 4. N. B., en op 1045½ V. M., 783,500 inw. bevattende. De grond is heuvelachtig, afgewisseld door hoogten en vlakten; doch eigenlijke bergen zijn er niet. Het wordt door de meren Pskow, Polista en Podso, en de riv. de Duna en Lowat, de Polista en Pola bespoeld. De luchtsgesteldheid is koud; doch zeer gezond. De voornaamste bezigheid der inw. is de landbouw; schoon de velden slechts matig vruchtbaar zijn. Zij leveren: rogge, gerst, haver, boekweit, erwten, boonen, linzen, tarw, spelt, moes- en tuingroenten; doch boomvruchten ziet men er bijna niet; hennip, vlas in overvloed, en vele soorten van hout. De veeteelt is minder belangrijk; men heeft er paarden, rundvee, schapen, veel varkens, bijen; ook beeren, wolven en vossen. Uit het rijk der delfstoffen is er ijzer, kalk, steen en turf. De fabr. beteekenen niets; doch er zijn vele zaagmolens, eenige looijerijen en glasblazerijen. De uitvoer bestaat in: rogge, haver, gerst, balken, masten, planken, leer, hennip, vlas, lijnzaad, huiden, juchtleer, wol, gedroogde visch, enz. De inw. zijn Russen, Finnen, Letten en Esthen. Het gouv. is in 8 kreitsen verdeeld. 2. Hoofdstad van voorn. kreits en gouv., zetel van eenen Griekschen aartsbisschop, aan de Welikija, op eene hoogte, en uit 3 deelen bestaande, die elk afzonderlijk, met eenen vervallenen muur omringd zijn. Zij heeft vele kerken, een seminarium voor priesters met 100 kweekelingen, een gymnasium en 10,000 inw., die looijerijen, linnenweverijen en eenen aanzienlijken handel met de voortbr. des lands drijven. 46. 50. L. en 57. 40. N. B. 3. Meer in voorn. gouv., eigenlijk eene golf van 't meer Peipus.

PSYRA, zie Ipsara.

PSZEZEWO, zie Betsche.

PTOLEMAIS, zie Acre.

PUANTE, N. Amer. riv. van Canada, die in den St. Laurenz valt, op 305. 25. L. en 46. 24. N. B.

PUBINCOW, N. Amer. riv. in Nieuw Schotland.

PUBLOW, Eng. dorp, gr. Somerset.

PUBNA, O. Ind. stad, distr. Bettooria, aan den Ganges. 107. 58. L. en 24. N. B.

PUCARA, Z. Amer. riv., prov. Tucuman, die voorbij de stad Cordova, in het meer valt. 2. Riv. van Quito, prov. Jaen de Bracamoros.

PUCARE, riv. van Quito, prov. Mai-

Maine, valt in de Amazonen riv.

PUCH, Beij. dorp, Isar kreits. 2. P. *de Gontaud*, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1400 inw.

PUCHACAY, Z. Amer. prov. van Chili, aan de Stille Zuidzee, met veel stofgoud en de hoofdstad Gualqui.

PUCHERS, Boh. D., kreits Budweis.

PUCHMARY, O. Ind. stad in Kerman.

PUCHO, Hong. vlek, kom. Trentsin, met 3000 inw.

PUCKHOLI, O. Ind. distr., aan de O. zijde van den Indus. 34. N. B., met een koud klimaat en de hoofdstad van dien naam. 89. 54. L. en 33. 46. N. B.

PUCKLECHURCH, Eng. dorp, gr. Gloucester.

PUCOULOE, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Dacca. 107. 41. L. en 24. 8. N. B.

PUCRO, Z. Amer. riv., lands. Dariën.

PUCULLEN, Z. Amer. riv. van Chili, die N. N. W. waarts in de Tolten valt.

PUDAGUELL, Z. Amer. meer in Chili; 3 mijlen van Santiago.

PUDANG, stad op het eil. Sumatra, met eene Nederl. factorij.

PUDDAH, O. Ind. riv., prov. Bengalen.

PUDDAR, O. Ind. riv., die in de prov. Ajmeer ontspringt, en in de golf van Cutch valt; 10 m. Z. W. van Janagur.

PUDE, Fr. riv., dep. Dordogne, met 750 inw.

PUDELA, O. Ind. dorp, prov. Karnate.

PUDEWITZ, POWIEDZISK of *Pobiedziska*, Pruis. stad, regdst. Posen; 200 inw.

PUDLEIN, Hong. stad, kom. Zips, met 2100 inw.

PUDOSCHA of *Pudoga*, Rus. kreits, gouv. Olonez, met 26,650 inw., heuvelachtig, met veel bosch (waarin wilde rendieren) en vlasteelt, door de riv. en het meer Wodla bespoeld. 2. Hoofdst. aan de Wodla, met 1000 inw., die meestal van den landbouw bestaan. 63. 30. L. en 61. 50. N. B.

PUDSEY, Eng. vlek, gr. York.

PUDUCOTTA, O. Ind. stad, prov. Karnate, met vele katoenfabr. 96. 32. L. en 10. 20. N. B.

PUEBLA (LA), Spaan. vlek, prov. Toro. 2. P. *de la Barca*, Spaan. vlek, prov. Biscaye, distr. Alava. 3. P. *de Alfernate*, Spaan. vlek, prov. Granada. 4. P. *de Culzade*, Spaan. vlek, prov. Seville. 5. P. *de la Mar*, Spaan. haven op het W. Ind. eil. Margarite. 6. P. *Nuevo*, eil. op de W. kust van Amerika. 8. 44. N. B. 7. Volkplanting in de Z. Amer. prov. Granada en Peru. 8. P. *de Montalvan*, Spaan. vlek, prov. Toledo. 9. P. *de Valverde*, Spaan. D., prov. Aragon, nabij Teruël. 10. zie Angelos.

PUEGOS of *Siquior*, een der kleine

PUECH, Fr. dorp, dep. Hérault.

Philippijnen, met dappere inw.; N. W. van Mindanao.

PUELCHEN, zie Patagonië.

PUENTE, Braz. riv., valt in de Toccantins.

PUENTE DEL ARCOBISPO, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 1200 inw. en eene brug over de Taag. 2. P. *de Don Gonzalo*, Spaan. stad, prov. Cordova, met 5000 inw. 3. P. *Deume*, Spaan. stad, prov. Gallicië, aan de Eume. 4. P. *de la Reyna*, Spaan. stadje, prov. Navarre, aan de Arga.

PUERCO (RIO), N. Amer. riv. in Mexico, valt in de Rio del Norte. 2. Spaan. riv., prov. Sevilla.

PUERS, Nederl. vlek, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, met 700 inw.

PUERTA, Spaan. dorp, prov. Murcia.

PUERTO, Z. Amer. stad in Quito, prov. Barbacoas. 2. Spaan. stad, prov. Estremadura.

PUERTO CALVO, Braz. haven. 9. 10. Z. B.

PUERTO DE ACAZUT (LA), Z. Amer. haven van Peru. 14. 2. Z. B.

PUERTO DE LOS ANGELOS, Mexic. haven aan de Stille Zuidzee. 15. 50. N. B.

PUERTO DE ST. ANTONIO, baai aan de kust van Dariën, in de Stille Zuidzee. 6. 28. N. B. 2. Haven aan de Mexicaansche kust. 19. 55. N. B. 3. Haven van Chili. 53. 8. N. B.

PUERTO DEL BAYLIO BUCARELI, groote baai aan de W. kust van Prins van Wallis archipel, in 1775 door QUADRA ontdekt. Zij bevat verscheidene eil. 244. 51. L. 55. 40. N. B.

PUERTO DE BAZAN, baai aan de Z. kust van Prins van Wallis Archipel. 54. 49. N. B.

PUERTO DE CABANAS, haven aan de N. kust van Cuba. 294. 40. L. en 23. 4. N. B.

PUERTO DE CANAVERAL, haven aan de Z. kust van Pitt's Archipel, in het kanaal van Principe. 248. 2. L. en 53. 22. N. B.

PUERTO CARNERO DE TUCAPEL, haven aan de N. kust van Chili. 37. 40. Z. B.

PUERTO DE CAVALLOS, zie Nacha.

PUERTO CLARO, Z. Amer. baai aan de W. kust van Dariën.

PUERTO DEL CORAL, haven van Chili; iets ten N. van Valdivia.

PUERTO CORDOVA, baai aan de O. kust van Prins Willems Sont, tusschen Hawkins eil. en de W. kust van Amer. 231. 59. L. en 60. 37. N. B.

PUERTO CORDOVA Y CORDOVA, groote baai van de Stille Zuidzee, aan de Z. zijde van Prins van Wallis archipel. 245. 46. L. en 54. 6. N. B.

PUERTO ESCONDIDO, haven aan de kust van Mexico 16. 12. N. B.

PUERTO FALSO, baai in de Stille Zuidzee, aan de kust van Nieuw Albion. 260. 52. L. en 32. 45. N. B.

PUERTO FERREO, PUERTO FUJENDAJO en PUERTO FURNO, drie havens op het Kaapverdische eil. Ilha del Fuego.

PUERTO DE ST. FRANCISCO, haven van Californië, in N. Amer.

PUERTO DEL GOVERNADOR, haven aan de kust van Chili, aan den mond der Longotoma. 31. 30. Z. B.

PUERTO GRAVINA, invaart aan de W. kust van N. Amer., in Prins Willem Sont. 232. 31. L. en 60. 44. N. B.

PUERTO DEL INGLES, haven der Stille Zuidzee, aan de kust van Mexico. 8. 56. N. B. 2. Haven aan de kust van Chili, ten N. van Caldera. 26. 50. Z. B.

PUERTO DE LOS INNOCENTES, haven aan de W. kust van het eil. Madre de Dios, in de Stille Zuidzee. 50. 44. Z. B.

PUERTO ST. JUAN, haven der Stille Zuidzee, prov. Mexico. 11. 32. N. B.

PUERTO DE MACHALA, haven aan de kust van Peru. 1. 20. Z. B.

PUERTO DE LA MAGDALENA, haven aan de Z. kust van Californië.

PUERTO MARIA, zeehaven aan de Z. kust van Jamaïca. 18. 26. N. B.

PUERTO DE ST. MARIA, Spaan. stad, prov. Seville, aan de baai van Cadix en aan een kanaal, de zetel van den kapitein-generaal voor de prov. Seville, Cordova en Jaen, met 4 openbare plaatsen, eene kerk, 9 kloosters, 2 hospitalen en 12,000 inw., die zijdefabr., linnenweverij en wasbleken hebben, en uit de haven, die door eene zandbank besloten is, vooral met zout handel drijven. Ook hebben zij olie- en wijnbouw en goed drinkwater, waarvan het Cadix voorziet. 11. 28. L. en 36. 25. N. B.

PUERTO MARIN, Spaan. haven, prov. Gallicië, aan de Minho.

PUERTO DE ST. MARINE, haven aan de W. kust van Z. Amer. 23. 8. Z. B.

PUERTO ST. MARTIN, Mexic. haven in de golf van Californie. 28. 15. N. B.

PUERTO (ST. MARTIN DEL), Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. St. Juan de los Llanos.

PUERTO DE MARQUES, baai der Stille Zuidzee, aan de kust van Mexico. 17. 10. N. B.

PUERTO DE MOTA, haven aan de Z. kust van het eil. Cuba. 20. N. B.

PUERTO DE LA NATIVIDAD, Z. Amer. haven van Chili, aan den mond der Lora.

PUERTO NATIVIDAD, N. Amer. haven, prov. Xalisco. 19. 44. N. B.

PUERTO PAPUDO, haven van Chili. 32. 20. Z. B.

PUERTO ST. PEDRO, Braz. baai aan den mond der Rio Grando. 31. 40. Z. B.

PUERTO DE PINAS, haven van de Stille Zuidzee, aan de kust van Dariën. 7. 30. N. B.

PUERTO DE LA POSSESSION of *Realijo*, baai in de Stille Zuidzee, aan de kust van Mexico. 12. 36. N. B.

PUERTO DEL PRINCIPE, zie Port au Prince.

PUERTO QUEMADO, haven aan de kust van Dariën. 7. 10. N. B.

PUERTO QUINTERO, haven aan de kust van Chili. 32. 42. N. B.

PUERTO REAL, zie Porto Real.

PUERTO REVILLA GIGEDO, baai in het N. W. gedeelte van Prins William's Sond. 231. 11. L. en 60. 56. N. B.

PUERTO SALINAS, baai in Mexico, aan de W. kust. 16. 36. N. B.

PUERTO DE TINTOQUE, Mexic. haven aan de W. kust. 21. 3. N. B.

PUERTO DE TOPOCALMA, Z. Amer. haven van Chili. 34. 8. Z. B.

PUERTO DE TOURO, Braz. haven, op 342. 26. L. en 5. 1. Z. B.

PUERTO DE VALDES, invaart in Prins Willam's sound. 61. 7. N. B.

PUERTO DE LA VELAS, Mexic. haven, aan de W. kust. 10. 35. N. B. 2 Haven aan de kust van Peru. 25. 30. Z. B.

PUERTO VELHO, Z. Amer. haven van Brazilië. 16. 10. Z. B.

PUERTO VERMEJO, haven van Peru. 9. 42. Z. B.

PUERTO VIEJO, haven van Peru. 9. 42. Z. B.

PUERTO ST. YAGO, zeehaven in Mexico, aan de W. kust, prov. Xalisco. 272. L. en 19. 30. N. B.

PUFFINS EILAND, klein eil. bij de Z. W. kust van Ierland; 1 mijl Z. van Brea Head.

PUG, tak van den Dnieper in Europisch Rusland.

PUGAGEN, Rus. riv., gouv. Esthland.

PUGANETZ of *Puganz*, zie Baka Banya.

PUGET, Fr. vlek, dep. Var. 2. P. *de St. Laurence* of *des treize dames*, Fr. vlek, dep. Var. 3. P. *Themiers* of *Poggetto*, Sard. stad, gr. Nizza, aan de Var, met 1000 inw. 4. Kaap aan de W. kust van N. Amer., de W. punt van Port Bainbridge. 59. 55. N. B.

PUGETS EIL., klein eil., door VANCOUVER in de riv. Columbia, en wel op 8 mijlen van derzelver mond, ontdekt. 2. P. *Sont*, invaart met verscheidene takken en eil., ten Z. van de Admiraliteits invaart, in Georgia sount. 255. 11.

11. L. en 47. 10. N. B.

PUGGEROLA, Nap. dorp, prov. Principato Citeriore, met 1000 inw.

PUGLIA, zie Apulië.

PUHL, zie land der Foeliërs.

PUHRA, stad in Beludschistan, prov. Kuhistan, met 400 huizen.

PUJKA of *Poyk*, aanzienlijke riv. in Illyrië, die 5 mijlen onder de aarde doorloopt, en dan onder den naam van Laybach, weder te voorschijn komt.

PUISCELY, Fr. stadje, dep. Tarn, met 1520 inw., die veel houtwaren maken.

PUISEAUX, Fr. stad, dep. Loiret, met 1960 inw., handel in wijn en saffraan.

PUISSALICON, Fr. vlek, dep. Hérault, met 1220 inw.

PUIVERT, Fr. vlek, dep. Aude, arr. Limaux, met 1400 inw.

PUJIRRI, Z. Amer. riv. van Chili, die in de Valdivia valt.

PUJOLS, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bordeaux, met 2000 inw. 2. Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, aan de Lot, met 2450 inw.

PUKANEZ, zie Baka Banya.

PUKUKHA, Chin. plaats in Thibet, somtijds de residente van den daeb raja van Boetan.

PULACU, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Loca, die in de Zamora valt, op 3. 55. Z. B.

PULADOR, een der Maledevische eil.

PULANGE, eil. ten O. van Borneo.

PULARUM (EIL.), een der kleine Banda eil., voorheen *Polaroon* genoemd, en den Nederlanderen toebehoorende 147. 31. L. en 5. 35. N. B.

PULASKI, gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 7,600 inw., bergachtig, door de Cumberland en hare takken bespoeld; hoofdplaats Somerset. 2. Gr. aldaar, prov. Georgië, met 2000 inw. 3. Stad aldaar, prov. Tennessee, hoofdpl. van het gr. Giles, met 530 inw.

PULAWY, Pool. stad, waiw. Lublin, aan den Weichsel, met 3000 inw. en een beroemd residentie slot, waarin eene boekerij van 60,000 boekdeelen, een voortreffelijk park, enz. 39. 36. L. en 51. 25. N. B.

PULBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 1650 inw.

PULDERBOSCH, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 600 inw.

PULFRINGEN, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits.

PULHAM, Eng. dorp, gr. Norfolk.

PULHELY, Eng. dorp en baai, gr. Caernarvon.

PULITZ, Pruis. eil., regdst. Straalsond, in het Binnenwasser.

PULLENHOFEN, Beij. dorp, Isarkr.

PULLE, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 600 inw.

PULLUMNAIRE, O. Ind. vlek, prov. Karnate. 96. 36. L. en 30. 10. N. B.

PULLY, Zwits. dorp, kanton Waadt.

PULMARY, O. Ind. stad van den Nizam, prov. Aurungabad. 93. 49. L. en 19. 59. N. B.

PULO, *woorden, welke men hier niet vindt, zoeke men bij de namen van onderscheiding.*

PULO, distr. in de Nederl. bezittingen, op het O. Ind. eil. Celebes.

PULO AKAT, klein eil. in de Ind. zee, N. O. van Ceram. 3. 6. Z. B.

PULO AMPAL en PULO ANAM, 2 kleine eil. in de Ind. zee, ten W. van Sumatra, bij elkander gelegen. 117. 15. L. en o. 44. Z. B.

PULO ANNA, klein eil. in de Stille Zuidzee, in 1767 door CARTERET ontdekt. 149. 32. L. en 4. 38. N. B.

PULO ARU, eil. in de straat van Malacca.

PULO AY, een der kleine Molukken, ten W. van groot Banda, dun bevolkt, heeft veel notenmuskaat.

PULO AYER, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 1. 11. N. B.

PULO BABEE, klein eil. in de straat Sunda. 123. 56. L. en 5. 45. Z. B.

PULO BABI of *Varkens eil.*, kleine eil. aan de N. kust van 't eil. Nias, door de inboorlingen *Si Malu* genaamd, met vele varkens en buffels. 114. 46. L. en 1. 27. N. B.

PULO BALLY, eil. in de Ind. zee, bij Bachian. 254. 16. L. en o. 30. Z. B.

PULO BANIAK, O. Ind. eil., W. van Sumatra. 2. 30. N. B.

PULO BATU, O. Ind. eil. aan de W. kust van Sumatra. o. 20. Z. B.

PULO BAVA, klein eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Nias. 115. 4. L. en o. 52. N. B.

PULO BARELA, eil. in de Ind. zee, bij Malakka.

PULO BICIE of *IJzer eiland*, klein eil. in de straat van Sunda.

PULO BRASSE, eil. in de Ind. zee, bij de N. W. kust van Sumatra. 5. 39. Z. B.

PULO BRINGEN, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 1. 58. Z. B.

PULO CAMBI, eil. in de straat van Flores, bij het Sundasche eil. Satrao.

PULO CAMBIR, O. Ind. eil. aan de kust van Anam.

PULO CANNIBAZ, eil. aan de Z. kust van Java. 127. 11. L. en 7. 50. N. B.

PULO CANTON, O. Ind. eil. aan de kust

kust Avannam.

Pulo Cara, eil. in de golf van Siam.

Pulo Carnam, eil. in de golf van Siam.

Pulo Casse, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 14. L. en o. 20. N. B.

Pulo Copas, eil. in de Ind. zee, bij Malacca.

Pulo Dammer, O. Ind. eil. bij de Z. kust van Gilolo. 146. 8. L. en o. 58. Z. B.

Pulo Datte, klein eil. in de Ind. zee. 126. 45. L. en o. 8. N. B.

Pulo Docan, klein eil. in de Ind. zee. 123. 25. L. en 1. 2. Z. B.

Pulo Een of *Visch Eil.*, eil. in de Ind. zee, aan de N. kust van Waygiou. 148. 23. L. en o. 12. N. B.

Pulo Ely, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 116. 57. L. en 1. 6. N. B.

Pulo Gasseb, klein O. Ind. eil. bij de Z. O. kust van Ceram. 148. 50. L. en 3. 29. N. B.

Pulo Goere, klein O. Ind. eil., bij de N. kust van Sumatra. 4. 42. N. B.

Pulo Gontei, klein O. Ind. eil. bij de O. kust van Sumatra. 5. 15. N. B.

Pulo Gunton, klein O. Ind. eil. in de straat Malacca. 119. 24. L. en 1. 22. N. B.

Pulo Jarejah, O. Ind. eil. in de straat van Malacca, bij de O. kust van Pulo Pinang.

Pulo Kaka, O. Ind. eil. aan de Z.W. kust van Celebes; 5 mijlen lang.

Pulo Lalang, O. Ind. eil. in de straat van Malacca; 16 mijlen in den omtrek. 117. 55. L. en 2. 25. N. B.

Pulo Laut, klein eil. in de Ind. zee, op 134. 51. L. en 2. 51. Z. B.

Pulo Marak, eil. bij Java, ten N. W. der baai van Anyuer.

Pulo Majo, klein eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van Cumbava. 135. 6. L. en 8. 11. Z. B.

Pulo Malora, klein eil. bij de N. kust van Sumatra. 113. 25. L. 5. 24. N. B.

Pulo Mariore, klein eil. in de Stille Zuidzee. 149. 43. L. en 4. 17. N. B.

Pulo Marra, klein O. Ind. eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 34. L. en 1. 2. Z. B.

Pulo Moar, klein O. Ind. eil. bij de O. kust van Gilolo. o. 6. N. B.

Pulo Nako-Nako, groep kleine eil. in de Ind. zee, N. van het eil. Nias.

Pulo Nancy, O. Ind. eil. bij de N. kust van Sumatra. 5. 18. N. B.

Pulo Neyra, zie Banda.

Pulo Niamo of *Ausquitto*, klein O. Ind. eil., bij de W. kust van Sumatra, op 117. 30. L. en 1. 8. Z. B.

Pulo Nyas, zie Nias.

Pulo Nye, klein O. Ind. eil. bij de W. kust van het Poggy eil. 117. 18. L. en 2. 48. Z. B.

Pulo Pahang, klein O. Ind. eil. bij de kust van Malacca; 2 mijlen van de stad Pahang.

Pulo Panca, klein O. Ind. eil. bij de W. kust van Sumatra. 116. 21. L. o. 18. N B.

Pulo Penneu of *Oranje Eil.*, klein O. Ind. eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 48. L. en 1. 28. N. B.

Pulo Pinang, Betelnoot, of thans bij de Engelschen *Prins van Wallis eiland*, een klein, maar voor den koophandel tot heden toe zeer belangrijk eil., aan de W. kust van Malakka, waarvan het door eene straat van ½ uur breed gescheiden is. De N. O. punt ligt op 117. 53. L. en 5. 25. N. B., en bevat op 7½ V. M., volgens de laatste berigten (*Nouvelles Annales des Voyages*) 35,000 inw., waaronder 14,000 Maleijers en 8,000 Chinezen.

Het eiland vormt een onregelmatig vierkant, waarvan de N. zijde de breedste is; het wordt door eene met altijd groene planten bedekte bergrij van 2500 voeten hoogte, in de lengte doorsneden, en van alle kanten door kleine beken bespoeld. De grond is aan de kust ligt en zandig; in het binnenland vette leem. De luchtsgesteldheid is op deze breedte zeer gematigd. In November en December is het de regentijd. Het land is een der gezondste oorden van geheel O. Ind. Voorheen was het slechts een enkel bosch. De Engelschen, die door het huwelijk van den kapitein Light, met eene dochter van het opperhoofd der Maleijers, dit in 1786 in bezit kregen, hebben het hout bij hunne volkplantingen weggenomen, en aan de N. O. en Z. zijde vindt men thans de heerlijkste plantagiën van peper, het voorn. voortbr.; betel, kokosnoten, koffij, suiker, yams, gember, enz. Zelfs de aardappelen groeijen hier, en de rijstteelt neemt toe. De bosschen, die aloë, ijzer, teakhout en andere boomen hebben, leveren heerlijk timmerhout, en masten voor de grootste oorlogschepen, alsmede elastique gom van de *urceola elastica*. De viervoetige dieren bepaalden zich tot den beer, het wilde zwijn, en den eekhoren; maar de Engelschen hebben hier bijna alle Indiaansche huisdieren gebragt, welke hier wel schijnen voort te komen. Men heeft er ook eene soort van gazelle. De zee levert de heerlijkste visch, schildpadden en oesters; dan niet alleen om deszelfs voortbr., maar vooral om den handel, is dit eil. van het grootste be-

lang; dewijl het de voornaamste stapelplaats der Eng. waren voor het schiereil. Malakka is, en de schepen naar China hier eene ververschingsplaats vinden. De straat tusschen dit eiland en den vasten wal, is eene zekere legplaats ook voor de grootste schepen. De handel met stofgoud, tin, betelnoten en vogelnestjes kwam met de bezitneming van dit eil. geheel in handen der Engelschen, waardoor onze bezittingen op Malacca, die wij thans aan de Engelschen afgestaan hebben, veel leden. Ook vinden hier de voortbr. van Bengalen, vooral de opium, katoenen en zijden stoffen veel aftrek.

De inw. bestaan uit Engelschen, Nederlanders, Portugezen, Amerikanen, Arabieren, Perzen, Chinezen, Maleijers, Japanezen, en nog vele andere soorten van volken, door den handel hier vereënigd. De eenige stad tot nu tòe is Georgetown.

Pulo Pisang, klein eil. in de Ind. zee. 146. 35. L. en 1. 22. 30. Z. B. 2. Een der Banda eil., eene mijl N. O. van Banda Neira.

Pulo Prinsono, eil. aan de kust van het O. Ind. eil. Java.

Pulo Prampton, een der Banda eil. 148. 24. L. en 4. 2. Z. B.

Pulo Raja, eil. in den Mergui Archipel, ten Z. van Junk Seylon.

Pulo Rodang, eil. bij Sumatra, ten Z. van Bontang.

Pulo Roma, een der N. Molukken eil.

Puloron, klein O. Ind. eil., bij de Z. O. kust van Gilolo. 146. 16. L. en o. 48. Z. B.

Pulo Rondo, groep kleine eil., N. van Sumatra. 113. 8. L. en 5. 45. N. B.

Pulo Roopat, O. Ind. eil. in de straat van Malacca, door een naauw kanaal van Sumatra gescheiden. 118. 55. L. en 1. 58. N. B.

Pulo Rou, klein eil. bij de kust van Malacca. 119. 58. L. en 7. N. B.

Pulo Sabudda, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 1. 3. Z. B.

Pulo Sabuda, klein eil. in de Ind. zee; 10 mijlen W. van Nieuw Guinea. 149. 34. L. en 2. 35. Z. B.

Pulo Salanama, klein eil. in de straat van Malacca, bij de N. kust van het eil. Sumatra. 116. 37. L. en 3. 37. N. B.

Pulo Salie klein eil. in de Ind. zee. 123. 42. L. en 5. 50. N. B.

Pulo Sambolong (9 Eil.), groep eil. in de Ind. zee, bij den mond der riv. Peru, aan de kust van Malacca. 4. 15. N. B.

Pulo Sampor, O. Ind. eil. bij Java.

Pulo Sanding, eil. op de W. kust van Sumatra, ook *Blaak eil.* genoemd.

Pulo Sancori, eil. in de golf van Siam.

Pulo Sapulo, eil. bij de kust van Java, prov. Bantam, in de Peperbaai.

Pulo Seilan, zie Prinsen eil.

Pulo Selbooro, klein eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van het eil. Pera. 116. 54. L. en 1. 55. Z. B.

Pulo Seijer, groep van één groot en vele kleine eil. in de Ind. zee. 114. 55. L. en 8. 40. N. B.

Pulosee Giero, klein eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van het eil. Pera.

Pulo Sonaro, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 28. L. en o. 53. N. B.

Pulo Suangie, een der Banda eil. 148. 6. L. en 4. 6. Z. B.

Pulo Tamong, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 116. 10. L. en 27. N. B.

Pulo Taija, klein eil. in de Ind. zee. 122. 43. L. en o. 42. N. B.

Pulo Tandan, eil. aan de kust van Java, bij de Prinsen eil.

Pulo Teiga, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 26. L. en o. 52. Z. B.

Pulo Telloro, klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 118. 1. L. en 1. 42. Z. B.

Pulo Tidong, eil. bij Java, bij de Prinsen eil.

Pulo Timoan, boschrijk eil. in de Ind. zee, door oorlogzuchtige Maleijers bewoond. 122. 11. L. en 3. N. B.

Pulo Timpalis, klein eil. in de straat van Malacca, bij de N. O. kust van Sumatra. 115. 31. L. en 4. 27. N. B.

Pulo Trotto, een der Mergui eil. bij Sumatra.

Pulo Tobogan, klein eil. in de Keizersbaai, aan de kust van Sumatra. 122. 28. L. en 5. 46. Z. B.

Pulo Toti, klein eil. in de Ind. zee, tusschen Borneo en Sumatra. o. 53. Z. B.

Pulo Troosan. klein eil. bij de W. kust van Sumatra. 117. 44. L. en 1. 6. N. B.

Pulo Tschingtan, klein eil. aan de kust van Java in de Peperbaai.

Pulo Tullong, klein eil. in de straat van Malacca. 118. 19. L. en 4. 27. N. B.

Pulo Varella, eil. in de straat van Malacca. 117. 22. L. en 3. 47. N. B.

Pulo Way, eil. in de Ind. zee, 3 mijlen W. van Gorong Apik, met eene sterkte; bekend, doordien de tegenwoordige keizer van Anam, hier

een toevlugtsoord tegen zijne vervolgers vond. 2. Klein eil. bij Sumatra, ten N. O. van Atschin, met veel zwavel, voorheen met eenen vuurspuwenden berg. 113. 19. L. en 5. 53. N. B.

PULSNITZ, Beij. tak van de Saale, Opper Main kreits. 2. P. *Polsena*, Saks. stad, kreits Lauschitz; 1270 inw.

PULTAWA, Rus. gouv. in Europa, tusschen Tschernigow, Kursk, de Slobodische Ukraine, Jekaterinoslaw, Cherson en Bien, of tusschen 48. 5. en 53. 40. L. en 48. 48. en 51. 4. N. B. gelegen, en op 738 (850¾) V. M. 1,933,000 inw. bevattende. Het is eene vlakke landstreek, overal met schoone weiden en korenvelden, doch met weinig bosch bezet, in een der vruchtbaarste en best bebouwde streken van Rusland. De voornaamste riv. zijn: de Dnieper, de Desna, Seim, Sula, Psiol, Iput en Oreb. De vruchtbare grond geeft: rogge, gerst, haver, tarw, spelt, boekweit, hop, veel gierst, erwten, linzen peper, lijn-, maan- en raapzaad, tabak, tuin- en moesgroenten, benevens alle soorten van boomvruchten. Het hout is zeer weinig; maar er zijn heerlijke weiden, waarop de Ukrainsche ossen geweid worden. De paarden zijn uitmuntend, en de bijenteelt is van belang. In de drooge vlakten verzamelt men ochenille. Het rijk der delfstoffen geeft slechts leem, potäarde, kalk, krijt en salpeter. Fabr. van eenig belang zijn er niet; doch men heeft er vele branderijen, eenige laken- en wollen stoffenverwerijen, looijerijen en katoenfabr. De handel zou aanzienlijker zijn, indien in het binnenland meer riv. waren; daar het vervoer nu moeijelijk en kostbaar is. De haven van Odessa echter schijnt hierin eene gunstige verandering te brengen, zoo dat de bloei der prov. van jaar tot jaar toeneemt. De voornaamste uitvoer bestaat in: koren, meel, gerst, brandewijn, hennip, vlas, olie, tabak, honig, was, wol, talk, boter, paarden, ossen, huiden, ingemaakte vruchten, likeuren en eenige mindere artikels. De voornaamste koopsteden zijn Krementschuk, Pultawa en Rowno. De meeste inw. zijn Klein Russen, die den griekschen godsdienst, gelijk de Duitsche kolonisten den lutherschen godsdienst belijden. De standen zijn adel, geestelijken, burgers en boeren (de voormalige Kozakken): onder de laatsten zijn geene lijfeigenen. Het gouv. is in 12 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., met 90,000 inw., door de Psiol en Worskla bespoeld, met eenen vruchtbaren, zeer goed bebouwden grond. 3. P. of *Poltawa*, hoofdpl. der prov., zetel van den gouverneur en der hooge ambtenaren, aan de Poltawka, die bij de stad in de Worskla valt; door eenen aarden wal omringd, met breede, regte, doch niet geplaveide straten, opene plaats in het midden der stad, met het gedenkteeken van PETER DEN GROOTEN, 9 kerken, een gymnasium, eene kreitsschool, 1200 meestal wit gepleisterde huizen, en 10,000 inw., die branderijen, looijerijen en andere handwerken hebben, en eenen aanzienlijken handel met de voortbr. des lands, tot naar Konstantinopel en Duitschland, drijven. In den omtrek is eene salpeterziederij. 52. 20. L. en 49. 33. N. B.

PULTNEY, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Steuben, met 1050 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Belmont, met 650 inw.

PULTNEYVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Williamson.

PULTRAK, zie Poltura.

PULTUSK of *Pultowsk*, Pool. distr., waiw. Plock, tusschen de Bog en Narew, op 50 V. M., 48,770 inw. bevattende, met eenen goeden grond en schoone bosschen, die vooral goed scheepstimmerhout leveren. 2. Hoofdstad van voorn. distr., aan de Narew, die 2 mijlen van daar in de Bog valt, met eene voorstad, eene groote werkplaats, een bisschoppelijk paleis, eenige kloosters, 3 kerken, eene synagoge, een gymnasium en 2,150 inw., die branderijen, handel en jaarmarkten hebben. 38. 53. L. en 52. 42. N. B.

PULVERBATCH, Eng. D., gr. Salop.

PULVERMÜHLE, zie Sandweiler.

PULWELL, O. Ind. stad, prov. Agra. 95. 4. L. en 28. 11. N. B.

PUMEN, Chin. stad in Tschekiang.

PUMICE STONE RIVER, Austr. riv. aan de O. kust van Nieuw Holland, die in Glasshouse baai valt.

PUNA, Z. Amer. stad van Peru, prov. Paucarolla, aan het meer Chucuito of Titicaca, met rijke, doch onbewerkte zilvermijnen. 308. 12. L. en 16. 20. Z. B. 2. Z. Amer. eil. en stad, aan den mond der riv. Guayaquil, voorheen zeer groot, thans in verval. De haven is 3 mijlen van de stad. 297. 20. L. en 2. 50. Z. B.

PUNAKHA, stad in Thibet, prov. Boetan, de winter-residentie van den *deb rajah*. 107. 28. L. en 27. 58. N. B.

PUNARON, O. Ind. D., prov. Karnate.

PUNCHGUNGA, O. Ind. riv., prov. Bejapoor.

PUNDA of *Pundy*, O. Ind. stad der Mah-

Mahratten, prov. Bejapore. 91. 49. L. en 15. 20. N. B. 2. O. Ind. stad in de N. Circars. 102. 26. L. en 18. 45 N. B.

PUNDERPOOR of *Pundepore*, O. Ind stad, prov. Bejapore, aan den linkeroever der riv. Beemal, met breede straten, groote marktplaats, vele schoone huizen en paleizen en 15,000 inw., die vele fabr. en handwerken hebben. Onder de menigvuldige tempels is die van *Vishnu*, de heiligste, en wordt door vele bedevaartgangers bezocht. 92. 46. L. en 17. 24. N. B.

PUNDSCHAB of *het land der vijf riv.*, het Z. deel der O. Ind. prov. Lahor.

PUNDUA of *Purruah*, O. Ind stad in Bengalen, de gewezene hoofdplaats. 105. 54. L. en 25. 9. N. B.

PUNG, Chin. stad, prov. Setchuën.

PUNGALCOTAY, of *Hasso Dusgay* of *het nieuw Fort*, vesting op de kust van Malabar.

PUNGANOOR, O. Ind. stad, prov. Golcondah, distr. Balaghaut.

PUNGCAN, Chin. stad, prov. Koeitcheou, aan de bron der riv. Pangkiang, de sleutel der 3 prov. Quangsi, Yunnang en Koeitcheou, met veel bananen, kwikzilver, en vermillioen in den omtrek. 122. 18. L. en 25. 44. N. B.

PUNGO (EIL), groep kleine Afr. eil., aan den mond der riv. Gabon, bij de kust van Benin.

PUNGOTEAGUE, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Accomack.

PUNHETA, Port. stad, prov. Estremadura, aan de Zezère en de Taag.

PUNITZ, Pruis. stad, regdst. Posen, met 1350 inw., weverijen en brouwerijen.

PUNJGOOR, vruchtbaar, doch klein distr. in Perzië, prov. Mekran, beroemd om de menigvuldige dadels, die het voortbrengt. Het wordt door een onafhankelijk opperhoofd geregeerd.

PUNO, N. Amer. stad in La Plata, prov. La Paz, met katoenspinnerijen.

PUNJUIN, riv. en bedevaartsplaats in de O. Ind. prov. Bahar.

PUNRUN, meer in Peru, prov. Tarma; 3 mijlen lang, en 2 mijlen breed.

PUNSCHAP, gedeelte van het Zoutgebergte in O. Perzië.

PUNSCHER of *Pumscher*, distr. en stad in Beludschistan, prov. Mekran, ten O. van het gebergte, een vruchtbaar dal, door de Bhudur bespoeld.

PUNSCHIR, riv. in O. Perzië, die op 35. 21. N. B. en 87. 24. L., aan den Hindokush ontspringt, de Gurbund en andere riv. ontvangt, en in de Kabul valt.

PUNSCHNUD, O. Ind. riv., welke uit de vereeniging der Gharra en Khenab voortkomt, en in den Indus valt.

PUNSK, Pool. stad, waiw. Agustowo.

PUNT EIL, een der Bissagos eil. aan de W. kust van Afrika.

PUNT CAPITANES, kaap aan de W. kust van Z. Amer., op 41. 30. Z. B.

PUNT DE GALLE, zie Point de Gale.

PUNT DE SOL, kaap op het eil. Madera; $3\frac{1}{2}$ mijl ten W. van Funchal.

PUNT KEGA, Aziat. kaap in Cochinchina.

PUNT KIJKUIT of *Look-out*, kaap aan de Z. W. kust van Nieuw Holland.

PUNT LORENZO, de N. O. punt van het eil. Madera.

PUNT MALA, kaap aan de W. zijde van de golf van Panama.

PUNT PARGA, de Z. W. punt van het Afr. eil. Madera.

PUNT QUILON, de Z. W. punt van het Z. Amer. eil. Chiloë.

PUNT ROMANIA, kaap aan de Z. O. punt van het schiereïl. Malakka.

PUNT VAN SLATE, de Z. W. punt van het Schot. eil. Sky.

PUNTA DAS BAXAS, kaap aan de W. kust van Afrika. 5. 32. N. B.; en eene andere op 17. N. B.

PUNTA DE AFRIKA, kaap in Afrika, aan de straat van Gibraltar, een der zoogenoemde zuilen van HERCULES.

PUNTA DE EUROPA, Spaan. kaap aan de straat van Gibraltar, een der zoogenaamde zuilen van HERCULES.

PUNTA CASTRILLON, Spaan. kaap in Asturië.

PUNTA DE CAMBODSCHA, de Z. W. punt van het rijk Anam, in Achter Indië.

PUNTA DE GELUDI, kaap op het eil. Palawang.

PUNTA LAWI, kaap op 't eil. Palawang.

PUNTA DI DELLINARA, kaap op de Z. O. punt van het eil. Malta.

PUNTA DE LA CORBURA, Spaan. kaap, prov. Asturië.

PUNTA LA SPERONE, kaap op het eil. Corsica.

PUNTA LARGA, N. Amer. kaap, gebied Florida.

PUNTADURA, bergachtig eil. en dorp, aan de N. W. punt van Nona, in den Dalmatischen kreits Zara.

PUNTA GROSSA, haven op het Braz. eil. St. Catharina.

PUNTA DE PALMEIRANHO, Afr. kaap in het koningrijk Angola.

PUNTOS, Z. Amer. riv. van Chili, prov. Coquimbo.

PUNUGA, O. Ind. stad, prov. Boetan. 107. 19. L. en 27. 23. N. B.

PUONACH, Ind. vorst. en stad, prov. Lahore.

PU-

PUNUNU, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas, die in de Payamino valt, op o. 46. Z. B.

PURA, Rus. riv., gouv. Grodno.

PURACE, Z. Amer. dorp in Popayan, aan de Andes, 10,000 voeten hoog, in eene der schoonste landstreken gelegen.

PURAMORE, N. Amer. eil., prov. Virginia.

PURANA, zie Purneah.

PURBACH, zie Fekete Varos.

PURBECK, Eng. schiereil., gr. Dorset, aan het Kanaal, door de zee en de riv. Frome bijna geheel omringd.

PURCHENA, Spaan. stad, prov. Granada, met 1200 inw. en landbouw.

PURDHAUNGUR, O. Ind. sterkte der Mahratten, prov. Bejapore.

PURDIES EIL., rotsen en eilandjes aan de Z. kust van Nieuw Holland, tegenover Point Bell. Zij vormen een gedeelte van Nuyt's archipel. 150. 51. L. en 32. 16. 30. Z. B.

PUREG, O. Ind. distr., prov. Kerman, aan de zandwoestijn, met de hoofdstad van dien naam.

PURFLEET, Eng. dorp, gr. Essex, aan de Theems, met kalk- en krijtgroeven.

PURGLITZ, Boh. D., kreits Rakonitz.

PURGATORY, gebergte in de N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Botetourt.

PURGATURO, Nap. eil., prov. Napels, tegenover het voorgebergte van Pausilippo, ⅓ V. M. groot, zeer vruchtbaar, vooral in wijn, olie en edele vruchten, en met 12,500 inw., die van het aankweeken der voortbr., de zijdeteelt en visscherij bestaan.

PURICOSA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Jaen de Bracamoros, die in de Santiago valt.

PURIFICATION (NUESTRA SENHORA DE), N. Amer. stadje in Nieuw Granada, prov. Neiva, met 500 inw.

PURIO, Z. Amer. riv. van Veragua, die in de Stille Zuidzee valt.

PURISBURG, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, distr. Beaufort.

PURKEN, Boh. dorp, kreits Saatz.

PURKMÜHL, Beij. vlek, Regenkreits.

PURLEIGH, Eng. dorp, gr. Essex.

PURLES, riv. op het eil. Junk-Seylon.

PURME, zie Batavia.

PURMER, Nederl. polder in N. Holland, kwart. Hoorn, tusschen de steden Purmerend, Edam en Monnikendam, in 1612 bedijkt, bijna 3000 morgen groot. De inw. behooren kerkelijk onder Edam, Purmerend, Monnikendam, Ilpendam en Kwadijk. In denzelven wordt de bekende Edammer kaas gemaakt, welke echter te Hoorn en Purmerend verkocht worden, daar de markt te Edam van geen belang meer is. Ook vindt men in denzelven vele schoone buitenplaatsen.

PURMEREND, Nederl. stadje in N. Holland, kwart. Hoorn, tusschen de drie droog gemaakte meren Beemster, Purmer en Wormer, en aan het groote Noordhollandsche kanaal, met vier poorten, eene groote hervormde kerk, eene roomsche kerk, met een der fraaiste altaren van Holland; eene luthersche en eene remonstrantsche kerk, 3 scholen, een stadhuis, 2 wagen, wees- en armhuis, en eene inrigting tot wering der bedelarij. De 2600 inw. bestaan van den handel in kaas, boter en vee. De natuurkundige NIEUWENTIJD was hier burgemeester. 22. 36. 36. L. en 52. 30. 41. N. B. 2. Eil. aan de N. kust van Java, op de reede van Batavia, voorheen met schoone magazijnen, thans met een hospitaal voor zeelieden. 3. Z. Amer. fort aan de riv. Suriname, digt bij de stad Paramaribo.

PURMERLAND, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, met de buurt den Ilp, met 600 inw.

PURNA, zie Pannah.

PURNEAH, O. Ind. distr. in Bengalen, aan het gebergte Moruny, op 395 V. M. 2,904,400 inw. bevattende, met eene heuvelachtige oppervlakte en vruchtbaren grond, die door de Cosi, Seraw, Mahananda en Conki bespoeld wordt; terwijl zij voornamelijk rijst, indigo, ossen, buffels en boter voortbrengt. De fabr. bepalen zich vooral tot katoen, zijdeweverijen en looijerijen. 2. Hoofdst. aan de Seraw, met 10 moskeën, 5 pagoden en 40,000 inw, die allerlei handwerken en handel hebben. Deze plaats wordt voor eene der gezondste in Hindostan gehouden. 106. 8. L. en 25.45. N. B.

PURNODE, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

PURPER-ZEE, zie Californië.

PURRUAH, O. Ind. stadje in Bengalen, distr. Burdwan; 3 m. N. W. van Hoogly.

PURRURY, O. Ind. stad en distr., prov. Gundwanah, residentie van het Burdy opperhoofd.

PURSOWKA, Rus. riv., gouv. Tambow.

PURSTEIN, Boh. dorp, kreits Saatz.

PURTON, Eng. dorp, gr. Wilt, met 650 inw.

PURUAI, Z. Amer. riv., die N. waarts stroomt, en in de Amazonen valt.

PURUEI, kleine Z. Amer. riv. van Guiana, die in den Orinoco valt.

PURUS, groote Braz. riv., die N. waarts in de riv. der Amazonen valt, tus-

tusschen de Coari en de Madera.

PURUVESI, Rus. riv. in Lapland. 2. Meer in Finland, 't welk door het helder water, dat de eigenschap heeft om de kropgezwellen te genezen, beroemd is.

PURYSBURG of *Purrysburg*, stad der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, distr. Beaufort, met 50 huizen.

PUSA of *Poosa*, Ind. vlek, prov. Bahar, met paardenstoeterijen. 2. Riv. in de Spaan. prov. Toledo.

PUSCIANO of *Pussiano*, Lomb. Ven. vlek, prov. Como, aan het meer Como.

PUSGAWA, O. Ind. stad, prov. Oude.

PUSHING, Perz. stad in Khorasan, een weinig N. van Herat, aan de riv. Herirood.

PUSLIAK, een der bewoonde Rus. Sindowsche of Laurenz eil. in de Stille zee.

PUSPOKI of *Bischorf*, Hong. vlek, kom. Presburg, op het eil. Schutt, met 3 kerken. 2. P. of *Varad Puspoki*, Hong. vlek, kom. Bihar.

PUSSEMANGE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau.

PUSSUMMAH, distr. in het rijk van Palembang, op het eil. Sumatra, bergachtig, doch met schoone dalen, landbouw en talrijke inw. Het land is overal goed bebouwd, en rijk in kostbare metalen.

PUSTELNIN, Pool. dorp in Masovië.

PUSTERLENGO, Lomb. Ven. dorp, prov. Cremona.

PUSTERTHAL of *Pusteria*, Oostenr. dal in Tirol, met de riv. Rienz, Drave en Isel, koren- en vlasteelt, rundvee- en schapenfokkerij, bergwerken, linnenweverijen en kantfabr. Naar hetzelve heet somtijds de Brunecker kreits, met 100,900 inw. op 102½ V. M.

PUSTOMIRZ, Morav. D., kreits Brünn.

PUSTOSERO, Rus. riv., gouv. Archangel.

PUSTOSERSK, Rus. dorp, gouv. Archangel, met 600 inw.

PUSUNI, dorp in Beludschistan, prov. Mekran, distr. Kulai, met eene haven en handel; in 1809 door de Arabieren verwoest.

PUTALA, zie Lahassa.

PUTANGE, Fr. dorp, dep. Orne.

PUTAO, stad aan de Z. kust van het eil. Luçon. 141. 14. L. en 13. 6. Z. B.

PUTATS BAAI, Chin. dorp bij Kanton, door de menigvuldige bloemisterijen beroemd.

PUTBUS, Pruis. slot, regdst. Straalsond, op de O. kust van het eil. Rugen. Bij hetzelve is sedert 1816 een dorp, dat in 1818 den naam van *Friedrich Wilhemsbad* kreeg.

PUTIGNANO, Nap. dorp, prov. Bari.

PUTIN, veilige N. Amer. baai, gevormd door het eil. Edward en het Z. W. gedeelte van het meer Erie, met goeden ankergrond. Een blokhuis en eene batterij verdedigen deze haven.

PUTIWL, Rus. kreits, gouv. Kursk, heuvelachtig, met bergen omringd, doch van binnen vlak, en met weinig bosch. 2. Hoofdstad van genoemden kreits, aan de Sem, met palissaden omringd, 3 steenen en 16 houten kerken, 3 armen-huizen, en 10,000 inw., die fabr. van vitriool, salpeter, vele handwerken en uitgebreiden handel hebben. De jaarmarkten worden wel bezocht.

PUTNA, Galic. dorp, kr. Czernowitz. 2. Riv. en distr. in Moldavië; het laatste aan de beide zijden van de Sereth, en op de grenzen van Walachië, met koren, wijn en tabak. De hoofdplaats is Fokschani.

PUTNAM, gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, door de Olazamaka en hare takken bespoeld, met 15,470 inw. en de hoofdstad Eatonton. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, vol bergen, met 11,300 inw. en de hoofdpl. Carmel. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio. 4. N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Muskingum, met 900 inw. 5. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Washington. 6. N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Lincoln.

PUTNEY, Eng. dorp, gr. Surry, in de nabijheid van Londen, aan den oever der Theems, met vele buitenplaatsen. Geboorteplaats van THOMAS CROMWELL en EDWARD GIBBON. 2. N. Amer. dorp, prov. Vermont, gr. Windham, met 1000 inw.

PUTNOK, Hong. vlek, kom. Gomör.

PUTTE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, met 2560 inw.

PUTTEN (LAND VAN), Nederl. heerl., prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Briel. Hier heeft te voren een dorp Putten gelegen, dat nu reeds lang onder de zee bedolven is, en waarschijnlijk aan het geheele land den naam gegeven heeft. Het herinnert aan den grooten staatsman CORNELIS DE WIT, die hier ruwaard was. Men vindt in hetzelve Geervliet en verscheidene buurten. 2. Groot Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, tusschen Harderwijk en Nijkerk, met eene vrij oude kerk en 2,330 inw., het zoogenoemde Putterbosch en vele landgoederen. 3. Zie Pitten.

PUTTERSHOEK, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht.

PUTTILANGE, Fr. stadje, dep. Moezel, met 1850 inw. en looijerijen.

PUTTLACH, tak der Wiesent, in den Beij. Opper Mainkreits.

PUTTLITZ, Pruis. stadje, regdst. Potsdam, met 1100 inw.

PUTTULONG, zie Pootellam.

PUTTUNWA, distr. in Indië, het N. W. deel der prov. Guzeratte, met onderscheidene kleine staten, die van de Engelschen afhankelijk zijn.

PUTU, Chin. eil., prov. Tschekiang

PUTUMAYO of *Ica*, Z. Amer. riv., ontspringt in Quito, prov. Ibarra, loopt eerst Oost- en dan Zuidwaarts, en valt in de Marauhon, op 327. 6. L. en 3. 30. Z. B.

PUTZCHEN, Pruis. D., regdst. Keulen.

PUTZIG, zie Pautzke.

PUTZIGER WYK, zeeboezem van de Oostzee in O. Pruissen.

PUTZIGER HEISTERNEST, Pruis. dorp op het schiereil. Hela, regdst. Dantzig.

PUTZLEINSDORF, Oostenr. D., Muhlkr.

PUVIGLIO, dorp in Modena, hert. Reggio.

PUY (LE), Fr. arr., dep. Op. Loire, dat op 34½ V. M. 116,180 inw. bevat. 2. P. *en Velay*, hoofdst. van voorn. arr. en van het geheele dep. Op. Loire, de zetel van den prefect en van de onderscheidene regeringscollegiën, eenen bisschop en eene kamer van koophandel, op de helling van eenen berg, langs welks voet de Borne loopt; fraai gebouwd, met verscheidene kerken, waaronder de hoofdkerk en die van *St. Laurenz*, met de grafplaats van den dapperen DU GUESCLINS uitmunten. Zij heeft maar weinig fraaije gebouwen, doch eene schoone wandelplaats en 12,300 inw., die voorname fabr. van kant, welke voorheen zelfs naar Peru en Mexico verzonden werd; en verder van mousselin, wollen dekens, naalden, koper, ijzerwaren en porselein, benevens verwerijen hebben, en met deze fabrijkwaren, paarden, muilezels en leder eenen aanzienlijken handel drijven. 21. 33. L. en 45. 25. N. B.

PUY BELIARD, Fr. stad, dep. Vendée.

PUY DE CHAMPOLEON, berg in het Fr. dep. der Boven Alpen, van 8,548 voeten hoogte.

PUY CASQUIER, Fr. dorp; dep. Gers.

PUY DE DÔME, bergtop in het Fr. dep. van dien naam, tot de Sevennes behoorende, en 4,960 voeten hoog, met twee toppen en veel bazalt. 2. Fr. dep., tusschen dat van de Allier, Loire, Op. Loire, Cantal, Corrèze en Creuze, of tusschen 20. 2. en 21. 4. L. en 45. 26. en 46. 11. N. B. gelegen, en op ruim 154 V. M. in 5 arr., 50 kantons en 438 gemeenten 542,850 inw. bevattende. De oppervlakte is met bergen en dalen bedekt, waaronder het dal Limogne aan beide zijden der Allier, zeer bekoorlijk, en eene der vruchtbaarste streken van Frankrijk is. De heuvels aan de beide zijden van dit dal, zijn met dorpen, vlekken, steden en kasteelen bedekt, en de afhellingen met wijnstokken beplant. Onder de bergen, die bijna alle oorspronkelijk vulkanisch zijn, en *Puys* genoemd worden, munten vooral de Puy de Dôme en Mont Dor uit. Op de bergen is de grond schraal, en steenachtig; maar in de dalen vruchtbaar. De voorn. riv. is de Allier, met de Creuze, Couze, Veyre, Lauson, Arlier, Morge en Dore; de Sioule, de Chavanoux, de Dordogne (die hier ontspringt), enz. Ook zijn er verscheidene kolken en kleine meren, als: het Mousinière, Beurdouze en Paren. De lucht is op de bergen ruw en onaangenaam; maar in de dalen zacht en aangenaam; schoon in den zomer dikwerf brandend heet. De voortbr. zijn: gevogelte, wild, visch, bijen, koren, peul- en tuinvruchten, hennip, vlas, boomvruchten, vooral veel kersen, beste kastanjes en okkernoten; middelmatige wijn, hout, lood, ijzer, spiesglas, steenkolen, marmer, graniet, porfier, gips, enz. Onder de inw. zijn vele protestanten. De landbouw is een voorname tak van bestaan, en de weiden voeden aanzienlijke kudden rundvee, geiten en schapen: er zijn maar weinige paarden, doch veel muilëzels. Van de bosschen wordt weinig werk gemaakt. Verder zijn er vele fabr. van linnen, zijden kousen, sjamoos, katoenen en wollen stoffen, zakdoeken, pelterijen, leder, lint, galanteriewaren en papier. Echter moeten jaarlijks nog vele inw. hun bestaan elders zoeken. De uitvoer bestaat in een weinig koren en wijn, hennip, vee, wol, boter, kaas, talk, leder, steenkolen, notenölie en fabrijkwaren. Het dep. zendt 4 afgevaardigden. De arr. zijn Clermont, Riom, Thiers, Ambert en Issoire. De hoofdplaats is Clermont genaamd.

PUY GUILLAUME, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, met 950 inw.

PUY LA ROQUE, Fr. stad, dep. Tarn en Garonne, met 2080 inw.

PUY LAURENS, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Lavaux, met 5,100 inw. en fabr.

PUY L'EVÊQUE, Fr. stad, dep. Lot, arr. Cahors, met 1530 inw.

PUY LOUBIER, Fr. stad, dep. Monden van de Rhône, met 900 inw.

PUY MARI, berg in het Fr. dep.

Cantal, 6,700 voeten hoog.

PUY MAURIN, Fr. vlek, dep. Opper Garonne.

PUY MIROL, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1260 inw.

PUY MICLAN, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 1260 inw.

PUY NOTRE DAME, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, met 1650 inw.

PUY ST. MARTIN, 2 Fr. stadjes, dep. Nièvre en Drôme.

PUY (ST.) REPARADE, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, met 1500 inw.

PUY VIEUX, Fr. berg, dep. Opper Vienne, 3000 voeten hoog.

PUZANGHUR, Ind. stad, prov. Bejapore.

PUZOL, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3000 inw. en eenen kruidtuin.

PUZZUOLO, zie Pozzuoli.

PWLLHELI, vlek in Wallis, gr. Caernarvon, in Cardigan baai; 750 inw.

PYBUS (POINT), landpunt aan de W. kust van koning George den Derden's Archipel. 243. 54. L. en 57. 18. N. B.

PYCHEE, O. Ind. D., prov. Malabar.

PYCHMA, Rus. riv. in Siberië, die in het gouv. Perm ontspringt, en in de Toura valt.

PYDNA, zie Chitro.

PYE'S EILANDEN, groep kleine eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. W. kust van Amer. 228. 7. L. en 59. 19. N. B.

PYETUN, O. Ind. riv., prov. Aurungabad.

PYEWORTHY, Eng. dorp, gr. Devon.

PYHA, Rus. meer in Finland, N. O. van dat van Saima. 2. Rus. riv. in Finland, valt in de Oostzee.

PYJOLS, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, met 2150 inw.

PYKE POINT, kaap op een eil., bij W. kust van Amer.

PYLEN EIL., zie Stolbowoi.

PYLOS, Griek. stad aan de Z. W. kust van Morea, tegenwoordig aan eene baai, tegenover Navarin.

PYL KAAP, Z. Amer. kaap in de straat van Magellaan.

PYLSTAART, het Zuidelijkste der Vriendschaps eil., in 1643 door TASMAN ontdekt. 22. 22. Z. B. en 29. 47. L.

PYMA, 2 Rus. rivieren, gouv. Finland en Wiatka.

PYMORE, Eng. dorp, gr. Gloucester.

PYNACKER, Nederl. dorp in Z. Holland, met 1200 inw.

PYRAMIDE, Austr. kaap van Van Diemensland. 42. Z. B.

PYRBAUM, Beij. dorp, Regenkreits.

PYRENEËN, na de Alpen het hoogste gebergte van Europa, dat Frankrijk ten Z. van Spanje scheidt, zeer wild en ruw is, en zich 56 mijlen ver, van het O. naar het W., of van de Middellandsche naar de Atlantische zee uitstrekt, in de kapen Higuer en Cervera eindigt, en uit verscheidene parallel loopende bergketenen bestaat, die langzamerhand uit Frankrijk en uit Spanje grooter worden, en in het midden het hoogste zijn. De hoogste toppen zijn in Frankrijk, en wel de *Mont Perdu* 10,578, de *Vigne-Male* 10,332, de *Piclong* 10,000, de *Marboré* 9,816, de *Canigou* 8,640 voeten hoog. De Pyreneën zijn, vooral aan de Fransche zijde, met altijddurende sneeuw bedekt, die men aan de Spaansche zijde bijna niet bemerkt. Men vindt er even als in Zwitserland ijsbergen, ijsvelden, sneeuwvallen, enz. Graniet is het voornaamste bestanddeel; hier en daar ook kalk en kwartz. De passen, die de dalen met elkander vereenigen, worden *Ports* genoemd. Meer dan 100 wegen geleiden naar Frankrijk en Spanje; doch verre weg de meeste zijn hoogst gevaarlijk, zoo niet onbruikbaar, en maar vijf derzelve zijn geschikt voor rij- en voertuig. De voornaamste zijn die van St. Jean de Luz naar Irun; van St. Jean Pied de Port naar Roncevaux en Pampelona, en de Oostelijkste en best gebaande, van Perpignan naar Barcelona. Zij hebben verscheidene takken in de Spaansche prov. Navarre, Catalonië en Aragon. In Frankrijk zijn slechts geringe voorbergen. Zij geven den naam aan 3 Fr. departementen.

PYRENEËN (NEDER), Fr. dep., ten Z. uit de voormalige landschappen Neder Navarre, Bearn, Basque François en een klein deel van Chalosse bestaande, en tusschen de dep. Landes, Gers, Opper Pyreneën, Spanje en den Oceaan, of tusschen 15. 58. en 17. 29. L. en 42. 48. en 43. 33. N. B. gelegen, en op 147 V. M., in 5 arr. en 40 kantons 392,000 inw. bevattende. Het is een bekoorlijk, bergachtig landschap, met vele verscheidenheden, gedeeltelijk door de Pyreneën bedekt, die hier de Pic du Midi, de Pau en de voorname bergpassen St. Jean de Luz en St. Jean Pied de Port hebben. De voornaamste dalen zijn die van Bigorre, Baretons van Aspe en Osson. Akkers en weiden, wijnstokken en olijfboomen wisselen elkander hier af. De grond, hoewel over het algemeen zeer droog, is vruchtbaar door de menigvuldige regens. De riv. zijn: de Adour met verscheidene takken; de Bidassoa met het Conferentie eil.; de Nivelle, de Rixe en Bidouze. De bergriv. worden gewoonlijk *Gave*

genoemd; van hier de Gave d'Oléron, de Pau, d'Aspe, d'Osson, enz., waarvan de eerste de grootste is. In het Z. O. deel zijn vele kleine meren. De luchtsgesteldheid is in de vlakte zeer gematigd, en op de bergen koud; doch over het algemeen gezond. Men heeft er verscheidene sneeuwvallen, die veel onheilen veroorzaken. De voortbr. zijn: gevogelte, wild (ook beeren, wolven en lynxen), zee- en riviervisch, koren, moes- en tuinvruchten, fijn vlas, vooral in den omtrek van Lescar, boomvruchten, kastanjes, wijn, hout, koper, lood, ijzer, steenkolen, marmer, albaster, gips, graniet, kristal, granaten, kobalt, oker, zout, enz. Onder de inw. onderscheiden zich de Béarners en Baskers, door kleeding en bijzondere karaktertrekken. De taal is een *patois*. De landbouw is hier nog voor veel verbetering vatbaar. De goede weiden begunstigen de veeteelt. Er zijn schoone paarden, muilëzels, rundvee, veel schapen en vooral varkens, die de Bayonsche hammen leveren. De wijnoogst houdt vele inw. bezig; terwijl de bosschen zelfs goede masten en ander scheepstimmerhout leveren. De mijnwerkers graven: koper, ijzer, lood en zout, en de fabr. bepalen zich tot allerhande wollen en linnen stoffen, mutsen, kousen, glas, katoen, leder, papier en ijzer. De uitvoer bestaat in: wijn, brandewijn, hout, zout, ijzer, varkens, paarden, muilëzels, rundvee, schapen, wol, hammen, pelterijen, leder, linnen, zakdoeken, mutsen, kousen, enz. Het dep. zendt 3 afgevaardigden. De arr. zijn: Pau, Oléron, Mauléon, Bayonne en Orthes. De hoofdstad is Pau.

PYRENEËN (OOST), zie Oost Pyreneën.

PYRENEËN (OPPER), dep. van Frankrijk, uit een deel der voormalige prov. Gascogne bestaande, en tusschen de dep. Gers, Opper Garonne, Spanje en Neder Pyreneën, of tusschen 17. 1. en 18. 9. L. en 42. 41. en 43. 34. N. B. gelegen, en op 93 V. M. in 3 arr., 26 kantons en 501 gemeenten, 198,800 inw. bevattende; meestal bergachtig, deels op, deels tegen de Pyreneën gelegen, en de heerlijkste natuurtooneelen opleverende; ten N. echter meer vlak. Hier is het middelpunt der Pyreneën, en de ware grensscheiding tegen Spanje; terwijl zij hier vele ijs- en sneeuwbergen hebben. De hoogste bergen zijn: de Pic du Midi, de Bigorre, de Pic Montaigu, de Pic Long, Vignemale, enz. Men heeft hier slechts kleine passen naar Spanje, als: de Port de Cavarrere, de Pinede, de Gavarnie, Tourmalet, enz. De voornaamste dalen zijn die van Lourdes, Argelez, Pierresitte, Luz en Gavarnie, Bagnères, Campan, Labarthe, Sarancolin, Barrège, enz., met vele bijdalen. Het dep. vervalt eigenlijk in drie deelen, het gebergte van Spanje tot aan Tarbes, de voorbergen en heuvels en de vlakte. De grond is deels zandig, deels leem en deels met heiden bezet. Van de menigvuldige riv. is er geen eene bevaarbaar; slechts de Garonne, Neste en Adour worden voor vlotten gebruikt. Nog zijn er de Chez, Lis, Esteux en Louet, die in de Adour vallen; verder de Gers, Baise Devant en Derrière, Baisolle, Boues en Lairos, de Gave de Barrège (de Pau), met de Gave Cauterets, het kanaal d'Alaric, het kanaal de la Gespe, enz. Er zijn vele kleine meren, waarvan de Lourde, de Arens, Estaigne, Gaube, Escoubons, Lac Noir, enz. de voornaamste zijn. De luchtsgesteldheid is over het algemeen schoon, zacht, gematigd, doch zeer veranderlijk; en regen, sneeuw, hagel, wind en stormen wisselen elkander dikwerf spoedig af. Ook hier zijn de kropgezwellen niet zeldzaam. De voortbrengselen zijn: gevogelte, groote en sterke herdershonden (*chiens des Pyrenées*), wild, beeren, wolven, wilde geiten, visch, bijen, koren, ook maïs en boekweit; tuin- en peulvruchten, aardappelen, vlas, boomvruchten, ook kastanjes en vijgen; wijn, hout, bruinsteen, potlood, kobalt, graniet, lei, marmer, kalksteen, pijp-, tigchel- en vollersaarde, enz. De landbouw heeft ook hier geenen hoogen trap bereikt. De weiden zijn voortreffelijk; doch de veeteelt en paardenfokkerij zijn zeer ten achteren. Er zijn veel ezels en muilëzels, en groote kudden schapen. De varkens verschaffen beroemde hammen. De wijnoogst is sterk aan het toenemen. De bosschen hebben veel geleden. De ijzer-, koper- en loodmijnen worden bijna niet bewerkt, en de fabr. bepalen zich slechts tot eenige wollen stoffen, houtwaren, linnen- looijerijen, verwerijen, smederijen, papiermolens en glasblazerijen. De uitvoer bestaat in: lei, kalk, rundvee, ezels, muilëzels, paarden, schapen, varkens, hammen, leder, boter, kaas, was, peulvruchten, wol en wollen stoffen, wijn, brandewijn en hout. Het dep. zendt 2 afgevaardigden. De 3 arr. zijn Tarbes, Bagnères en Argelis. De hoofdplaats is Tarbes.

PYRGO, Turk. dorp op Morea, prov.

Ellis, tusschen de bergen Olonos en Alpheüs.

PYRGOS, twee Turk. dorpen, op de eil. Istendil en Naxos.

PYRITZ, Pruis. kreits, regdst. Stettin, op 27 V. M. 32,640 inw. bevattende, door den Oder, de Plöne, de Madus, het Dammsche, Plöner en andere meren, die gedeeltelijk echter droog gemaakt zijn, bespoeld. Er zijn vele moerassen en heiden, maar ook goed bouwland, weiden, veenderijen en veeteelt. 2. Hoofdst. van voorn. kreits, met twee voorsteden en 3000 inw., die fabr. van laken, wollen stoffen, linnen en leder hebben; verder van den landbouw bestaan, en handel drijven. Hier is de heilige bron tot aandenken van de bekeering der Wenden, door OTTO VAN BAMBERG, in 1124.

PYRJATIN, Rus. kreits, gouv. Pultawa, tusschen 49. 21. en 50. 34. L. en 49. 38. en 50. 25. N. B., door den Dnieper, Udaja, Supoi, Tschumak en andere kleine riv. bespoeld, geheel vlak, zandig, met weinig hout, maar goeden landbouw en veeteelt. 2. Hoofdstad aan de Udaja, met 1300 inw., die handel drijven, en jaarmarkten hebben. 49. 50. L. en 50. 14. N. B.

PYRMONT, voormalig gr., thans ambt in het vorst. Waldeck, op 1⅔ V. M. 4,500 inw. bevattende. 2. P. of *Neustadt Pyrmont*, hoofdstad van het ambt, tusschen hooge bergen, in een aangenaam dal, aan de Emmer, open, maar goed gebouwd, met een vorstelijk slot, eene kerk, een weeshuis, hospitaal, en 1600 inw., welke bestaan van de bezoekers der gezondheidsbronnen, handwerken, handel en jaarmarkten, waarvan die, welke gedurende den tijd der badgasten gehouden wordt, in eene mis veranderd is. Hier zijn de beroemde minerale bronnen van Pyrmont, met heerlijke inrigtingen, met de drinkbron, tradelbron, groote allée, lange allée, Bomberg, Koningsberg, schouwburg, redoute zaal, de nieuwe zoutbaden, enz. Gewoonlijk telt men er, behalve de landlieden, 1500 à 2,000 badgasten, en jaarlijks worden er 300 à 350,000 kruiken verzonden. Hierbij is de kwakers kolonie *Friedensthal*, de ruïnen van het oude slot Pyrmont en de vermaarde dampgrot. 51. 59. N. B.

PYRNSTEIN, Oostenr. heerl., land Boven de Enz, Mühl viertel.

PYSCH, zie Johannisburg, No 1.

PYSSA, tak van de Bog in Polen.

PYSTIN, Galic. dorp, kreits Kolomea, met eene zoutmijn.

PYTTIS, Rus. eil. in de Kymmena, gouv. Finland, dat ook een kerspel, en dorp van dien naam heeft.

PYZDRY, zie Peisern.

PZEREMO, Pool. vlek, waiw. Kalisch.